Teoso Sãkire Amaneri

O Novo Testamento Em Apurinã

Brasil

Liga Bíblica

O Novo Testamento Em Apurinã Brasil

© 2010, Wycliffe Bible Translators

Primeira Edição:
© 2004, Wycliffe Bible Translators

Creative Commons

Atribuição-Uso Não-Comercial-Vedada a Criação de Obras Derivadas 3.0

Você pode: — copiar, distribuir, exibir e executar a obra
SOB AS SEGUINTES CONDIÇÕES:

- **ATRIBUIÇÃO** — Você deve dar crédito ao autor original, da forma especificada pelo autor ou licenciante.
- **USO NÃO-COMERCIAL** — Você não pode utilizar esta obra com finalidades comerciais.
- **VEDADA A CRIAÇÃO DE OBRAS DERIVADAS** — Você não pode alterar, transformar ou criar outra obra com base nesta.

www.ScriptureEarth.org

Aãtsopaã Auakari

Apurinã	*Português*	*Página*
	Xesosi ĩkorapokoriti Auakasaaki Sãpiretakiti	
Mateo	Mat.	1
Marko	Mar.	91
Arókasi	Luc.	148
Xoão	Joã.	251
	Xesosi Iokanatakini Parĩka	
Átosi	Ats.	320
	Paoro Iokanatsopatakiti	
Homano	Rom.	406
1 Korĩto	1 Co.	446
2 Korĩto	2 Co.	480
Karásia	Gál.	504
Épeso	Efs.	520
Piriposi	Flp.	535
Koroso	Col.	545
1 Tesarónika	1 Ts.	555
2 Tesarónika	2 Ts.	562
1 Tximótxio	1 Tm.	567
2 Tximótxio	2 Tm.	579
Txito	Tit.	587
Piremõ	Flm.	592
	Ãti Kãkiti Iokanatsopatakiti	
Epireo	Heb.	595
Txiako	Tgo.	624
1 Petro	1 Pe.	634
2 Petro	2 Pe.	645
1 Xoão	1 Jo.	652
2 Xoão	2 Jo.	662
3 Xoão	3 Jo.	664
Xota	Jud.	666
	Xesosi Kristo Iuaka Oerekiniua	
Apokorípisi	Apo.	670

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

MATEO

Xesosi Nirimaneakori Iua Apisapanika Auakani
(Arókasi 3.23-38)

1 1 Xesosi Teoso mereẽkiti itxaua. Uai aua Xesosi apika atokiriakorini uãka.
Xosee inakori Xesosi iri atoko ĩkorapokoriti. Apraãoni, Taviini pakini Xesosi
apika atokiriakorini atoko. Ininiã Xesosi Taviini, Apraãoni pakini imi atoko itxa.
2 Ininiã ia atoko itxa:
Kitxakapirĩka Apraão, Isaki iri.
Isaki, Xakoo iri.
Xakoo, Xotaa itariakorikata iri.
3 Xotaa, Péresi, Sera pakini iri. Inorona Tamara.
Péresi, Ésirõ iri.
Ésirõ, Arão iri.
4 Arão, Aminatapi iri.
Aminatapi, Nasoõ iri.
Nasoõ, Sáomõ iri.
5 Sáomõ, Póasi iri. Póasi inoro Haapi.
Póasi, Opetxi iri. Opetxi inoro Hotxi.
Opetxi, Xesee iri.
6 Xesee, Tavii iri. Tavii Isaeokini auĩte itxaua.
Tavii, Saromão iri. Saromão inoro mitxi Oria ĩtanoro. Eereka
Tavii takaro oa.
7 Saromão, Hopoão iri.
Hopoão, Apia iri.
Apia, Asa iri.
8 Asa, Xosapaa iri.
Xosapaa, Xorão iri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xorão, Osia iri.
9 Osia, Xotão iri.
Xotão, Akasi iri.
Akasi, Esekia iri.
10 Esekia, Manasee iri.
Manasee, Amõ iri.
Amõ, Xosia iri.
11 Xosia, Xekonia itariakorikata iri. Iuasaaki ĩkorakanani kãkiti
Isaeokini maĩkaãka. Papirónia tixinimoni anikaãkana.
12 Papirónia anikikona atoko,
Xekonia, Saratxieo iri.
Saratxieo, Soropapeo iri.
13 Soropapeo, Apiotxi iri.
Apiotxi, Eriakiĩ iri.
Eriakiĩ, Asoo iri.
14 Asoo, Satoki iri.
Satoki, Akĩ iri.
Akĩ, Eriotxi iri.
15 Eriotxi, Ereasa iri.
Ereasa, Mataã iri.
Mataã, Xakoo iri.
16 Xakoo, Xosee iri. Iua Xosee, Maria ĩtaniri. Xesosi, iuara Teoso
Mereẽkiti itxaua. Inoro Maria.
17 Apraão, iua ãkiri, imekaniri, apika mekaniri, apika mekaniri ãkiri, apika mekaniri apika mekaniri, apiko itxaãpota. Tavii auakasaaki, katosipeka pakini ninoa uãka. Eereka aua Tavii, Tavii ãkiri, imekaniri, apika mekaniri, apiko itxaãpota. Katosipeka pakini ninoa uãka. Iuasaakiika Xoteoakori anikaãka Papirónia tixinimoni. Ninoa mekaniriakori katosipeka inakasaaki, Xesosi iponaniãpeka.

Xesosi Iponaniini Pirena

(Arókasi 2.1-7)

18 Ia atoko itxapaniko Xesosi. Teoso mereẽkiti iponaniãkasaaki, Maria ominapatari Xosee. Oĩtaniriuatini apisapanika, omotokiãri amarini Erekari Matamatakoti sikakiti. 19 Xosee uãkatari Maria kamari maerekati ãtikata. Atão inakarinoka kamakari iua, ininiã kona inirekari kãkiti imaropiretiniri oa kamixi onini. Kãkiti sauaki osiniã, Xosee !inirekaro opẽtauatini, kotxi erekari kamakari iua. Ininiã inirekari itakanapiniro oa, ixika kãkiti mimarotakaniã. 20 Ikara atoko inini ixiniremoni, Teoso nitiri iaxitikiri apoka itaponemoni. Ininiã itxa:

—Xosee, Taviini apika mekaniri pite. Kona pipĩkapero Maria papakapini pĩtanoro ĩkapani, kotxi Erekari Matamatakoti, iuara kamixipeka txĩkitakaro. 21 Auako oa ãkiri. Pitakauãkatariko Xesosi itxauako, kotxi imakatxakari kãkiti maerekani —itxa Teoso nitiri.

"Xesosi" popĩkari sãkireẽ, iuatxikana, "Kãkiti Maerekani Makatxakakari," itxa.

22 Apikomoni Teoso nitiri txari:

—Ikara atoko inakari auapeka, kotxi kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretapekari ikara sãkiretxi. 23 Kitxakapirĩka ia atoko itxa:

Hĩkenakotari. Sito kikikata masirĩkato mixiuatako. Auako oimi. Itakauãkataãka Emanoeo inakori

—itxa Teoso nitiri Xoseemoni. "Emanoeo" popĩkari sãkireẽ "Teoso atekata aua."

24 Xosee merekasaaki, iua auikari Teoso nitiri sãkire. Ininiã ĩtanorouata Mariakata. 25 Eereka amarini iponaniãkasaaki, Xosee takauãkatari Xesosi itxaua. Amarini iponaniini apisa iua !isirĩka Mariakata.

Atokatxi Pokĩkinimoni Auakani

2 1 Xesosi iponaniã Pereẽ inakori sitatxiti, Xotéia tõpa, Erotxi auĩtetxi inakasaakiua. Iuasaaki atokatxi pokĩkinimoni auakani sari Xerosareẽ sitatxitimoni Pereẽ takote. Iõriki imarotakani ninoa.

2 Ininiã itxana kãkitimoni:

—Naniparari amarini Xoteo auĩte inakariua? Ate itikapekaro iõrikite atokatxi pokĩkinimoni. Oa iõriki oerekaua auĩtetxi Apiananiri iponaniãpeka. Ininiã ate apoka uai akapotoreẽkiniua iua apisatoõ, kotxi Apiananiri itxaua —itxana ninoa.

3 Erotxi ikara ikenakoenetakasaaki, kona erekaxinireri. Kona inirekari ãti auĩtetxi apokini. Ininiã ikinimane Xerosareẽ auakani kona erekaxinirena, kotxi ninoa pĩkari Erotxi. 4 Ininiã iua apotiitana sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini. Ininiã Erotxi pimaãna:

—Nanipa Teoso Mereẽkiti iponaniãko? —itxa.

5 Ninoa apakapapiretari:

—Pereẽ sitatxiti, Xotéia tõpa aua. Ia atoko itxapaniko Teoso sãkire sãpiretakari iõkatsopatakiti kitxakapirĩka:

6 Pereẽ sitatxiti auakani, Xotéia tõpa, hĩte sitatxine poiãori, iuaritika kona hĩpẽtauatape, kotxi hĩte sitatxineẽ iponaniãko Isaeokini auĩte. Kãkiti mĩkiikakari itxauako

—itxa ninoa auĩtetxiakori Erotximoni.

7 Ininiã Erotxi akiritana ninoa iõriki imarotakani, ninoanani
imisãkiretini ĩkapani. Ininiã ipimaãna:
—Mitxipitipanika kirisaakipa hĩtikataro oa iõriki? —itxa
ninoamoni.
Ininiã ninoa sãpiretari. 8 Iposo atoko iokanatana Pereẽmoni:
—Hĩsako Pereẽmoni amarini hinitini ĩkapani. Hãpokasaakiri,
hĩsãpiretano. Ininiã nota apaka sako, iua apisatoõ
nikapotoreẽkiniua ĩkapani —itxa Erotxi.
Txamari inirekari okiniri Xesosi, kotxi !inirekari ãti auĩtetxi
auini.
9 Erotxi sãkire ikenakotakana atoko, ipotorikana. Iõriki atokatxi
pokĩkinimoni itikakitona ĩkiika. Anikana Xesosi auinimoni.
Iuaãtaã oa iõriki iotoka. 10 Ninoa atamatakasaakiro iõriki, iteene
ipoxokoniuatana. 11 Ininiã apokana aapoko. Ĩroãna. Apokarina
amarini inoro Mariakata. Ininiã ikapotoreẽkauana Xesosi apisatoõ.
Itxarina:
—Apiananiri pitxaua. Aãuĩte pitxaua —itxana.
Iposo atoko itiina imakatxakana. Ininiã imakatxakarina erekari
imĩkitina auĩtetximoni isikakitina ĩkapani. Isikarina oro, ĩsẽso
inakori, miha inakori pakini. Ĩsẽso, miha pakini kamariãro peerekari.
12 Ininiã eereka Teoso sãpiretana iõriki imarotakanimoni itaponeẽna:
—Kona hĩkanapiriãpe Erotximoni —itxa Teoso ninoa taponemoni.
Ininiã ninoa kanapiriãkasaaki auinimoni, ãti kimaporitimoni isana.

Exitomoni Xosee, Maria Pakini Sini

13 Iõriki imarotakani sipeka atoko, Teoso nitiri iaxitikiri
sãpiretari Xosee itaponemoni:
—Paiamata. Põkitikaua. Panikari amarini, inoro apaka Exito
tixinimoni. Himiteka. Kona hĩkanapiriãpe nota masãpiretakanisaakii,
kotxi Erotxi nitari amarini okiniri ĩkapani —itxa Teoso Xoseemoni.
14 Ininiã Xosee:
—Nisapitikako —itxa.
Ininiã iua ĩkanõkatika Xosee õkitikaua. Aiamata Exito tõpamoni
isini, amarini anikini ĩkapani. Ininiã imimitekari amarini
inorokata Exitomoni. 15 Erotxi ipinakasaaki, iuasaaki ikanapiriãko.
Kona ikanapiriã Erotxi ipinini apisa. Ia atoko itxapaniko
kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretakiti:
Nakiritariko namarite Exito tixini itakanapini.

Amarini Okiko Pirena

16 Erotxi imarotakasaakiri iõriki imarotakani sipe inakasaaki,
!imisãkiretaikarina iua, ininiã iua omanãkarauata. Ininiã amarini
ipikananipeka inakaniua, apaka axapitipanika inakaniua, imakinikana
okãkitaka Pereẽ sitatxitiã auakani. Ikara atoko itxa, kotxi iõriki imarotakani
sãpiretari ipikananipeka oa iõriki tokiã. 17 Kitxakapirĩka Teoso sãkire
sãpiretakari Xeremia inakori sãpiretakiti iaõka auape iuasaaki. 18 Iua txari:

Hamaa sitatxiti ikenakotaãkako ãtsaãtxi. Hakeo atoko
sitoakoro txiapatako oimiakori matinani. !Onirekari kãkiti
mĩkapiritiniro oa, kotxi oimiakori kona auaika.

Exito Tixini Ikanapiriinina

19 Erotxi ipinaka atoko, Xosee Exito tixini auakasaaki, Teoso
nitiri misãkiretari iua itaponemoni. 20 Itxari:

—Põkitikaua, pimikanapiriãri amarini, inorokata Isaeo
tixinimoni. Amarini kinirão okaka inakani kona auaika —itxari.

21 Ininiã Xosee mikanapiriãri amarini, inorokata Xotéia tõpamoni, Isaeo
tixinimoni. 22 Txamari imarotakasaakiri Akirao, Erotxi ãkiri auĩtetxi ininiua
irini tikini, Xosee pĩkari Xotéia tõpa auini. Ininiã Teoso nitiri iuaĩkana
itaponemoni sãpiretari ãtiãtaã isini ĩkapani. Ininiã Xosee, Maria, Xesosi pakini
sari Kariréia tõpamoni Isaeo tixini. 23 Nasaree sitatxiti kaikota itxana. Ia atoko
itxa kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti iaõka inini. Ninoa txari:

Nimereẽkiti, Nasareekiri itxauako.

Xoão Kapatxisareri Sãpiretakiti

(Marko 1.1-8; Arókasi 3.1-20; Xoão 1.19-28)

3 1 Eereka Xesosi aneẽpe. Iuasaaki Xoão kapatxisareri, ãparaã
makipakaniãtaã Xotéia tõpa aua. Iuaã iua oerekari Teoso
sãkire kãkitimoni. 2 Iua txa:

—Himaerekani hĩtakanapako, kotxi Teoso mereẽkiti paĩtiki
apokako iua ikinipoko auĩte ininiua ĩkapani —itxari Xoão.

3 Kitxakapirĩka Isaía inakori, Teoso sãkire sãpiretakari,
sãpiretapekari Xoão pirena. Itxari:

Auako kiki ãparaã makipakaniãtaã. Isãpirenauatako. Itxariko:
“Hõeretariko kimapori Apiananiri apokini apisapanika.
Itĩkaãpo erekari hĩkamako iua napini ĩkapani,”

itxa Isaía kitxakapirĩka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

4 Xoão takari mãkatxi kamero piti kamakori. Kamero kãkiti
pira. Ipakiotsere aamata kamakori. Inikari txĩtxiri. Itximari mapaã
ĩtopakero. 5 Kãkiti Xerosareẽkini, ikinimane Xotéia tõpakini,
ikinimane Xotão tinikata auakani pakini sari ikenakotinirina ĩkapani.
6 Iuaã ninoa sãpiretari Teosomoni maerekati ikamakitina, imaerekani
imakatxakini ĩkapani. Eereka iua patxisatana Xotão uiniti.

7 Txama Xoão atapakasaakina pariseoakori, satoseoakori pakini
apokini iuamoni ipatxisatikona ĩkapani, iua txana:

—Imini katsiiri anaakorirai hĩte. Teoso misiritapitikai himaerekani xika.
Himitekini !auari. Hinirekari hĩpatxisatiko, txamari !hinirekari hĩtakanapiniri
himaerekani. 8 Hinirekiniãri himaerekani hĩtakanapini, ininiã hĩkamariko
erekari. Ikara atoko ininiã, hõerekari Teoso atão hĩtakanapiniri himaerekani.
9 Hãkixiniremoni !hĩxinikapiri: "Teoso apakapapitikauako ate, kotxi ate atokirini
Apraãoni txaua," !hĩtxapeko. Ari, nota sãpiretai hĩte, Teoso nirekiniãri, iposotari
ia kai soroã Apraãoni mekaniriakori ikamini. Kona Apraãoni posotari anikinii
Teosomoni. 10 Aamina maereka iriti atoko hĩtxa. Teoso iposopeka hĩte ixipokini.
Kãkiti auari ikitaite kauanari aamina maereka iriti itokini ĩkapani. Ikinika
aamina maereka iriti tokaãkako. Xaminaã oka inaãkanako. Teoso kamakiti iua
atokokana itxa. Ininiã Teoso kitaite kauanapeka, aamina kotsa sauakiko tĩkane.
Iua atokokana ininiã, Teoso aiamatapeka hĩte ixipokini ĩkapani.

11 —Hĩte nipatxisata ãparaaã. Hĩpatxisatiko oerekari maerekati hĩkamakiti
hĩtakanapapeka. Nota tikini apoãkari patxisataiko hĩte Erekari Matamatakotiã,
xaminaã pakini. Apiatakari itxaua iua. !Apakata iua takote napokini ikiti
mata nimakatxakini ĩkapani, kotxi iua apiata. Nota poiãoka. Imakatxakari
himaerekani, itxiko metao ãki auakari arikini atoko. 12 Katakareri ãpokari
ahoisi otãta imakatxakini ĩkapani. Otãta arikaãka. Oki nĩkataãka ikiena
nĩkatikoãtaã. Iua atokokana Teoso nĩkatariko kãkiti erekarini. Maerekati
kamakani arikaãkako xamina maxipoãkatiã —itxa Xoão.

Xesosi Patxisatiko Pirena
(Marko 1.9-11; Arókasi 3.21-22)

13 Iuasaaki Xesosi potorika Kariréia tõpa. Isari Xotão uinitimoni,
Xoão patxisatiniri ĩkapani. 14 Txamari Xoão txari Xesosi:

—Pite nirekatari nota patxisatinii? !Apakata, kotxi pitemoni
maerekati !auari. Notara nirekari pite patxisatinino nota —itxa Xoão.

15 Xesosi apakapapiretari:

—Apakatapitika pipatxisatinino. Uatxa akamariko ikinika Teoso
nirekaãkiti —itxa.

Ininiã Xoão:
—Ateeneka.
16Eereka ipatxisataãka atoko ikanĩkiĩta imiriĩ. Iuasaakipeka iaxiti takaka. Ininiã kãkiti atapari Erekari Matamatakoti katxakaãpotini kamoa atoko inakari. Xesosimoni oãpoka. 17Eereka Teoso sãkirauata iaxiti:
—Pite namarite, nitiretakiti, napokaerekatai, kotxi ninirekakiti pikama —itxa Teoso.

Satanasi Nirekari Xesosi Kaminiri Maerekati
(Marko 1.12-13; Arókasi 4.1-13)

4 1Erekari Matamatakoti anikari Xesosi ãparaã makipakaniãtaã Satanasi atamakaerekatiniri ĩkapani. 2Iuaã Xesosi takanapari inipokotini Teoso imisãkiretini ĩkapani. Koarẽta pokamara, koarẽta ĩkanõkati pakini itakanapari inipokotini. Ininiã inatxikatani iuani.
3Ininiã iuasaakiika Satanasi apoka Xesosimoni. Iua katamakaerekareri itxaua. Itxari:
—Pite Teoso ãkiri pininiãua, ininiã ere kai soro komiri pitxĩkitaka —Satanasi txari Xesosi.
4Xesosi apakapapiretari:
—Kona nikamari pite paniãtakiti, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Kona komirinanini txĩkitakari kãkiti ãtipirika auini tĩkane.
Ikinika Teoso sãkirera txĩkitakari kãkiti ãtipirika auini tĩkane —itxa Xesosi Satanasimoni.
5Eereka Satanasi anikari Xesosi Xerosareẽmoni. Iua sitatxi akiritaãka Teoso nakiti. Satanasi anikari Xesosi Teoso misãkiretiko aikotimoni apiata õtano tsokitiri nopini. 6Ininiã Satanasi txari Xesosi:
—Teoso ãkiri pininiãua, pokaua xiti. Ininiã ikinipoko kãkiti imarotariko Teoso ãkiri pininiãua, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Teoso iokanatanako initiriakori iaxitikini pite inĩkatinina tĩkane. Ninoa maĩkai pimapinakani tĩkane, ininiã pikarouatini !auari. Kona kai soro karotari pikiti, —itxa Satanasi.
7Xesosi apakapapiretari:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori apaka txari:
Kona patamakaerekatapiri Apiananiri piTeosone.
8Eereka Satanasi anikari Xesosi ãtiãtaã iuaĩkana. Itano xiratarimoni anikari. Iuaã Satanasi oerekari ikini itixiti, ikinika tiitxiti iuaã auakari pakini. 9Ininiã itxa:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Pikapotoreẽkiniãua nota apisatoõ piteosonetinino, ininiã ikinika nisikaiko —itxa Satanasi.

10 Xesosi apakapapiretari:

—Konapitini. Pisipeka Satanasi. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Apiananiri piTeosone, iuanokara piteosoneta. Iua
ĩkapaninokara piparĩkauatako

—itxa Xesosi.

11 Ininiã Satanasi takanapa txari iua. Ininiã Teoso nitiriakori iaxitikini apoka Xesosimoni inĩkatinirina ĩkapani, kotxi itapara !auaika.

Xesosi Mipotorikari Iparĩka Kariréia Tõpa

(Marko 1.14-15; Arókasi 4.14-15)

12 Xesosi kenakoenetakasaakiri Xoão kapatxisareri kateia ãki takiko, isari Kariréia tõpamoni. Nasaree sitatxitimoni isa. 13 Ininiã eereka itakanapari Nasaree sitatxiti. Kapanaoõ sitatxitipeka aua itxa. Kapanaoõ, Kariréia poa takote, apaka Seporõ, Natarii pakini tõpati takote. 14 Kitxakapirĩka Isaía, Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretapekari, iuaã Xesosi auako. Ia atoko Teoso sãkire txapeka:

15 Seporõ, Natarii pakini tõpati ipoa mitari takote, Xotão uiniti ipiniã. Kãkiti takauãkatari iua itixi, Kariréia tõpa. Xoteo minakaniua tixine itxaua. Iuaã Erekari apokako. 16 Ninoa kãkiti, ipiã auakani, !imarotari Teoso. Ipĩkaniãtaã ninoa auanãta. Ninoa atamatariko tirikapi. Ikamara mitari. Iua tirikapi iopinipokotako ipiã auakani sauaki.

Ikara atoko itxa Isaía kitxakapirĩka.

17 Xesosi apokasaaki Kapanaoõ sitatxiti, imipotorikari oerekarauatini. Ia atoko itxa:

—Himaerekani hĩtakanapa, kotxi iposope Teoso hĩauĩte ininiua — Xesosi txana ikinipoko kãkiti.

Xesosi Akiritari Ipi Ipi Pakini Kokatsaãriti

(Marko 1.16-20; Arókasi 5.1-11)

18 Xesosi Kariréia poa tiniã itĩpokotakasaaki, itikari ipi kiki, Simão Petro inakori, itari Ãtree inakori pakini. Itakanãtarina hetxi. Kokatsaãriti itxauana. 19 Ininiã Xesosi akiritana ninoa:

—Masa notakata. Hĩtakanapariko hõkatsaãtini parĩkatxiti. Noerekaiko hĩte Teoso sãkire hõerekini ĩkapani, kãkiti imarotini ĩkapani —itxa Xesosi.

20 Ininiã iuasaakiika ninoa takanapari okatsaãtinina. Xesosikata sa itxana.

21 Apikomoni itĩpokotakasaaki, atamatana Txiako, Xoão pakini. Sepeteo anaakori itxauana. Ninoa irikata kanauaã auanãta. Ihetxina iotsaãnãtana.

Ininiã Xesosi akiritana ninoa. 22Iuasaakipeka itakanaparina iri, kanaua pakini. Xesosikata sa itxana imoianatinirina ĩkapani.

Xesosi Amianatakani Imakananitini
(Arókasi 6.17-19)

23Xesosi sari ikini Kariréia tõpamoni. Aiko Xoteoakori apotiitiniãtaãua isa. Iuaã isãpiretana Teoso iokanapirena erekari, Teoso kãkiti auĩte inini pirena. Apaka erekapeka itxĩkitakana amianatakani. 24Xesosi kamakiti, apaka isãpiretakiti, iaripiretapeka ikinika Síria tixini. Ininiã kãkiti minana itomaneri amianatakani iuamoni. Ikini sereti amianari auakini sari iuamoni. Kãkiti maerekati matamatakoti Satanasi nitiri auaĩtotakiti apoka iuamoni. Apaka kãkiti mapitxiritakani apoka. Apaka titinanakakari amianariti auakini apoka. Apaka kãkiti maposota tĩpokotakani pakini apoka Xesosimoni. Ikinikana erekape itxĩkitakana ninoa. 25Itomaneri sari iua tikini. Kãkiti Kariréiakini, tesi pakini sitatxitikini, Xerosareẽkini, kãkiti Xotéia tõpakini, Xotão uiniti ipiniãkini pakini sari iua tikini.

Xesosi Sãkirauata

Ixirata Auĩte Nopini
(Kapítoro 5, 6, 7)

5 1Xesosi itomaneri kãkiti atapakasaaki, ixirata nopini isa, topãka itxa oerekarauatini ĩkapani. Imoianariakori apotiitaua iuamoni. 2Iuasaaki oerekana ia sãkiretxiti:

Kirimonipa Teoso Sikatari Erekari?
(Arókasi 6.20-23)

3—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Ninoa nirekari Teoso nireẽkiti ikaminina, iuaritika imarotarina !iposotarina Teoso nireẽkiti ikaminina, ininiã amanaãrina Teoso sikaposotiiretinina ninoa. Teoso takari erekari kãkiti ikara atoko inakanimoni. Ninoa sari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.

4—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Mitxi ninoa txiapata imaerekanina xika. Ininiã eereka Teoso mĩkapiritana ninoa, amarini mĩkapiritiko atoko.

5—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Pataparaxinirena ninoa, iuaritika !itxitarina ãti. Iamonĩkarina ãti. Teoso sikapanikariko ikinika itixi ikara atoko inakanimoni.

6—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Ninoa iteene nirekari erekarinoka ikaminina. Nipokori inirekinina atoko,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ãparaã inirekinina atoko, ninoa iteene nirekari erekari ikaminina. Ininiã Teoso sikana ninoa ikinipoko erekari inirekakitina.

7—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Ninoa amonĩkari ninoa misiritakani, ininiã iua atokotxikana Teoso amonĩkanako ninoa kaamonĩkarerini.

8—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Ninoa kamari Teoso nireẽkitinoka, ininiã ninoa aõkitariko Teoso.

9—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni, kauaĩrerinimoni. Ninoa parĩkauata neenamatxi xipokini ĩkapani. Ininiã ninoa akiritaãkako Teoso anaakori.

10—Teoso takari erekari kãkitimoni, ia atoko inakanimoni. Ninoa kamari erekari, ininiãkara apanakini kãkiti misiritana. Ninoa erekari kamakani auako Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.

11—Teoso takari erekari hĩtemoni, apanakini misiritakasaakii, imisãkirepiretakasaakii, aãpirena ikamakasaaki hĩtemoni nota sãkire hãuikini xika. **12**Poxokonoka hĩtxako, kotxi Teoso sikai hĩparĩka ĩki ito, itixine hãpokasaaki. Hĩte misiritiko atokokana Teoso sãkire sãpiretakani kitxakapirĩka misiritaãka, ininiã hĩpoxokoniuatako —itxa Xesosi.

Iõkira Pirena

(Marko 9.50; Arókasi 14.34-35)

13Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:

—Iõkira erekaro atoko hĩtxaua ikinimane ĩkapani. Iõkira matxoatapeka onakasaaki, ininiã !apakata otxoa kanapiriini iuaĩkana. Ininiã oõkaãka. Kãkiti kitakaro, kotxi kona otxaika.

Tirikapi Pirena

14—Tirikapi atoko hĩtxaua ikinimane kãkiti ĩkapani. !Hĩposotari hĩkipatiniri sitatxi xirata nopini auakari, kotxi ikinimane atamatari tirikapi. **15**Kãkiti !itakari tirikapi kopiti ãki. Itakarina itano ikini aapokotxiti iopinikini ĩkapani. **16**Iua atokokanera hĩtxako, kotxi erekari hĩkamakiti tirikapi kamara atoko itxa. Erekarinokara hĩkamako. Ininiã apanakini atamatari erekari hĩkamakiti. Ininiãra itxarina aĩri iaxitikirimoni: “Peerekai pite.”

Teoso Sãkire Moisesi Apakapakiti

17Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:

—Kona hĩtxape: “Xesosi xipokariko Teoso sãkire Moisesini apakapakiti,” kona hĩtxape. Apaka, “Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti Xesosi

xipokako," kona hĩtxape. Kona ikara inakari !nixipoka. Nota ina ikinipoko ninoa sãpiretakiti nikamini ĩkapani. 18Atãopitika ikinika Teoso sãkire apokako. Kona xatiki Teoso sãkire iõkatsopatakori kona xipoka. Iaxiti, itixi pakini xipokini apisa Teoso sãkire !ixipoka. Apokapitikako imakinika isãkire. 19Teoso sãkire ipaniãtakiti apiari aua, apaka poiãori aua. Kãkiti makamakaniãri ikinika Teoso sãkire, oerekiniãri apanakini ikinika Teoso sãkire imakamakani ĩkapani, poiãori itxaua Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Ãti kãkitipekana, ikaminiãri ikinika Teoso sãkire, oerekiniãri apanakini ikinika Teoso sãkire ikamini ĩkapani, apiari itxaua Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 20Ia nisãpiretai. Kaiõkatsopareriakori, pariseoakori pakini !ikamari atão inakari Teoso nireẽkiti. Ininiã hĩte kaminiãri ninoa atokotxikana, !hãuiritaãka hiĩroini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Atão inakari Teoso nireẽkiti hĩkaminiã, hiĩroãpitika iuaã.

Omanãkaretxi Pirena

21—Hĩte imarotari kãkiti kitxakapirĩka sãpiretaãka. Ia atoko inaãka: "Kona apanakini hõkape. Kokaniri anikaãkako imisiritikomoni," inaãka kitxakapirĩka. 22Uatxa apikomoni nota sãpiretaiko hĩte. Maxikatiĩka pomanatiniãri pitari, panikaãkako pimisiritikomoni. Pite napetiniãri pitari, ininiã auĩtetxiakori misiritapitikai. Pakiritiniãri pitari: "Kiĩkitei," ininiã pimisiritiko paĩtiki apokako. Nota txai hĩte, kona erekari kokaniri. Iua atokokana kona erekari hinaperauatini. Hinaperauatiniã, ininiã maerekani misiritikoãtaã hĩsapitikako.

23—Ininiã hĩsikasaaki Teoso apisatoõ hĩsikakiti hĩsikini ĩkapani, iuasaaki hĩxinikari hĩtari homanatakiti. 24Iuasaakiika hĩtakanapariko hĩsikakiti iuaã hĩsikiniri apisa. Hĩsako katimaritika homanatakitimoni. Himisãkiretari, homanãkare hĩxipokini ĩkapani. Iposo atoko kanapiriã, hĩsikakiti tĩkane sika hĩtxako Teosomoni —itxa Xesosi.

25Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:

—Kãkiti kinirão apoĩtakiniãi, ininiã pimisiritiko mereẽkarimoni iua anikinii apisapanika, katimariã pisa iuamoni. Pimisãkiretari iua, kotxi pimisiritiko mereẽkari sikaiko pite pimisiritakirimoni. Ininiã eereka iua takai kateia ãki. Iuaã pikaikotako. Ininiã apisapanika pimisãkiretariko iua pomanatakiri. 26Atão nisãpiretai, kona posipikari kateia ikinika pimisiritiko mereẽkari paniãtakiti pimiĩkitxitakanisaaki —itxa Xesosi.

Kipa Txĩkitakai Maerekati Pikamini?

27Xesosi apikomoni sãkirauata:

—Hĩte imarotapekari kitxakapirĩka sãpiretakori: "Pĩtanoro minakotokatika kona pisirĩkape." 28Kitxakapirĩka ikara atoko

itxama. Nota sãpiretaiko hĩte apikomoni. Sito atamatakari
kinirão oakata sirĩkaka inakari, iuara kamapekari maerekati
ãkixinireẽ. 29Kona pauiritapiri maerekati pikamini txĩkitaãkari
pitekata ikaikotini. Patamatakiti txĩkitakiniãi maerekati pikamini,
pimakatxakari poki, oka pitxari, kotxi maerekati pikaminiã,
maerekani misiritikoãtaã pokaãkako. Apiaerekata Teosokata
ãtipirika pauini ãti pokinoka pauini. 30Piuako pikikomoni auakari
txĩkitakiniãi maerekati pikamini, ininiã pisauaka, oka pitxa,
kotxi maerekati pikaminiã, maerekani misiritikoãtaã pokaãkako.
Apiaerekata mauakotikai pauini ãtipirika Teosokata. Kona
pauiritapiri maerekati kaikotini pitekata. Pitakanapariko maerekati.

Kiki Ĩtanorokata Itakanapakakini

(Mateo 19.3-9; Marko 10.2-12; Arókasi 16.18)

31—Kitxakapirĩka ia atoko itxa sãkiretxi:
Pĩtanoro pitakanapiniã, aãtsopa pisika oamoni ĩtanorotxi
takanapiko aãtsopati.
32Iuaritika nota sãpiretaiko hĩte, !hĩtakanapaperoko pĩtanoro.
Pitakanapiniãro, ininiã maerekati pikamapitika, kotxi eereka oa
atxiĩti nirekakari ãti kiki. Ininiã iuasaaki oa kamari maerekati
apaka pite xika. Apaka oa takakari kamari maerekati. Apakata
pitakanapiniro pĩtanoro, ãtikata osirĩkiniã —itxa Xesosi sãkire.

Atãopitika Inakari Sãkiretxi

33Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Hĩte imarotapekari kitxakapirĩka sãkiretxiti. Ia atoko itxapaniko:
"Hĩkamariko imakinika hĩkamaenetakiti. Hĩkamariko hĩkamaenetakiti
Teoso ĩkapani," itxa. 34Notara sãpiretai hĩte apikomoni: "Nikamapitikariko,"
pinakasaaki, !pakiriuãkatapiri Teoso tixine uãka, kotxi iuaã Teoso auĩtetxi
ininiãtaãua. "Nikamapitikariko," pinakasaaki, kona apikomoni pakiritape.
35"Nikamapitikariko," pinakasaaki, !pakiriuãkatapiri itixi uãka, kotxi
Teoso uai aua apaka. "Nikamapitikariko," pinakasaaki, !pakiriuãkatapiri
Xerosareẽ uãka, kotxi auĩtetxi Apiananiri sitatxine itxa. 36"Nikamapitikariko,"
pinakasaaki, !pakiriuãkatapiri pikii uãka, kotxi !apakata pitxĩkitakiniri piãko
pomama inini, kasarori inini. Ãtika piãko kona piposotari pitxĩkitakiniri
kasarori inini, pomamari inini. 37"Ari," pinakasaaki, pikamapitikariko. "Kona,"
pinakasaaki, kotxi kona piposotari pikaminiri. Kona ãti sãkiretxi !pikamape.
Maxikatiĩka kamakori sãkiretxiti Satanasi sãkire itxaua —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xikatxitakaniua Pirena
(Arókasi 6.29-30)

38 Xesosi oerekarauatapanika:
—Ia atoko kitxakapirĩka sãkiretxiti: “Neenamatxisaaki ãti makatxakiniãri poki, pixikatxitariko. Iuasaaki pimakatxakariko iua oki apaka. Pitsiriĩ pataka ãti kãkiti xika, pixikatxitariko. Iuasaaki iua tsiriĩ apaka pimapatakako,” itxa sãkiretxi kitxakapirĩka. 39 Txamari nota sãpiretaiko hĩte apikomoni. Kona hĩxikatxitapiri maerekati hĩtemoni auakasaaki. Ãti aritiniãri pitoõ, ininiã pikirioka ipinitoõ iaritini ĩkapani. 40 Atxiĩti ãti nirekari anikinii pimisiritiko mereẽkarimoni, kotxi iua nirekari pite sikiniri pimãka iuamoni iua txineirote pimasikakani xika. Ininiã anikinii apisapanika, pisikariko pimãka inirekakiti, apaka apikomoni ãti pimãka. Ikara atoko hĩkamako. 41 Ia ãti sãkiretxiti: Ãti paniãtiniãi itii panikini ãti õti, ininiã ipi õti panikari itii. Poerekariko pitiraõki. 42 Atxiĩti ãti amanaãi pitii, ininiã pisikariko iuamoni inirekakiti. Iua amanainiãi pitii “Akamoni iuaĩkana !nisikai,” ininiã iuasaaki pisikariko iuamoni —itxa Xesosi.

Pomanatakini Pitiretini
(Arókasi 6.27-28, 32-36)

43 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Hĩkenakotapekari ia sãkiretxiti: “Hĩtiretariko hinirimane. Homanatariko himokaiakari.” Ikara atoko kitxakapirĩka auari. 44 Ikara atoko itxama. Nota sãpiretaiko hĩte ipinimoni. Kona homanatapiri himokaiakari. Hĩtiretariko iua apaka. Hamanaãri Teoso hĩte omanatakani erekari isikini ĩkapani. 45 Apakatapitika amokaiakarimoni erekari akamini, kotxi Teoso kamari atokatxi kãkiti erekarini auiniãtaã iopinikini ĩkapani, apaka maerekani auiniãtaã iopinikini ĩkapani. Iua iokanatari ãparaã atão inakari kamakanimoni, apaka atão minakati kamakanimoni. 46 Hĩte tiretakaninani hĩtiretiniã, kinirepa Teoso sikari erekari hĩtemoni hinirimanenokara hĩtiretakasaaki? Kotxi kãkiti maerekati kamakani apaka tiretari ninoa tiretakani. 47 Hĩte misãkiretakaninani himisãkiretiniã, kãkiti Teoso mimarotakani atoko hĩtxa, kotxi ninoa misãkiretakani imisãkiretana. 48 Ikinipoko hĩri iaxiti auakari kamakiti erekari, ininiã iua atokokana hĩtxĩkitakariko ikinipoko hĩte kamakiti erekari —itxa Xesosi.

Xesosi Oerekari Teoso Sikiko

6 1 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Erepaniko. Erekari pikamakasaaki, kona pikamapiri piuikiniua ĩkapani, erekari pikamakiti apanakini imarotini ĩkapani. Pikaminiãri erekari

apanakini apokaerekatinii ĩkapani, kona papakapari piparĩka ĩki iaxiti, aĩri iaxiti auakari sikakiti. 2Aua kãkiti ia atoko inakari. Ikamakiti atxiĩti erekari, txamari ixinikakiti kona erekari. Kãkiti ikara atoko inakari sikarauatakasaaki minakati matiitimoni aiko Xoteo apotiitiniãtaãua, apaka mapara kãkiti napiniãtaã, inirekarina ikinimane itikiniri erekari ikamakitina. Inirekarina kãkiti iuikinina. Ikara atoko !pitxape minakati matiitimoni pisikarauatakasaaki. Pixinikariko ia: Ninoa apakapapekari ikinika erekari kãkiti sikakiti, txamari !apakaparina erekari Teoso sikakiti. 3Pisikarauatakasaaki minakati matiitimoni, kona pauiritapiri piuako pisaneremoni auakari imarotiniri piuako pikikomoni auakari sikakiti. 4Ikara atoko ininiã, pitenani imarotari pisiãkiti. Piri iaxitikiri, ikinipoko atamatakari, iĩkitxitaiko kãkiti apisatoõ —itxa Xesosi.

Teoso Misãkiretiko Pirena

(Arókasi 11.2-4)

5Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:

—Teoso himisãkiretakasaaki, kona hĩkamapiri kamisirienereri atoko hinini. Ninoa potxitari itiminina aiko Xoteo apotiitiniãtaãua, kimaporiã apaka, Teoso imisãkiretini ĩkapani. Ininiã ikinimane itikana. Hĩxinikari. Ninoa apakapapekari poxokonitxi uai ĩkorapokoriti auakari. Txamari ninoamoni atão poxokonitxi !auari. 6Teoso pimisãkiretakasaaki, pisa pitenani auiniãtaã. Kona pauiritapiri ãti kaikotini pitekata Teoso pimisãkiretakasaaki. Iuaã pimisãkiretari piri matamatakoti. Iuaã iua atamataiko pite. Eereka isikaiko erekari iaxitikiri.

7—Teoso pimisãkiretakasaaki, pimixinikariko pisãkire. Maxikatiĩka kona pisãkirauatape iuakata. Teoso sãkire mauiãkati xinikari Teoso kenakotiniri isãkire kotxi kaiãori isãkire. 8Ikara atoko !pikamape pimisãkiretakasaakiri iua, kotxi pisãkirauatini apisapanika Teoso imarotapekari pinirekakiti. 9Ia atoko hĩtxako Teoso himisãkiretakasaaki:

"Aĩri iaxiti auakari, ate nirekari piuãka paxitiko.
10Anirekari ikini itixiti auakani auĩtetinii pite. Pite tixine pinireẽkiti kamiko atokokana, anirekari pinireẽkiti kamiko ĩkorapokoriti,
11Nipokori ikiniõtika pisikauako.
12Pimaxinĩkaretariko maerekati akamakiti. Maerekati atemoni kamakori amaxinĩkaretini atokokana pimaxinĩkaretariko.
13Kona panikapeua aãtaerekatikomoni. Pisikakauako ate, maerekati sauaki aãuakasaaki. Ikara atoko piposota, kotxi pitenanira auĩtetxi txaua. Pitenanira kaposotiire. Ãtipirika peerekai pite. Ameẽ."

Ikara atoko hĩtxako Teosomoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

14—Pimaxinĩkaretiniãri maerekati ãti kamakiti pitemoni, ininiã
piri iaxiti auakari maxinĩkaretari maerekati pite kamakiti apaka.
15Pimamaxinĩkaretakaniãri maerekati ãti kamakiti pitemoni, ininiã piri
iaxitikiri kona maxinĩkaretari maerekati pite kamakiti apaka —itxa Xesosi.

Nipokori Takanapiko Pirena

16Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Aua kãkiti ia atoko inakari. Ikamakiti atxiĩti erekari, txamari
ixinikakiti kona erekari. Kãkiti ikara atoko inakari takanapari
inipokotini Teosokata isãkirauatini ĩkapani. Txamari ninoa
nirekari ikinimane imarotiniri itakanapinirina inipokotinina,
kãkiti iuikinina ĩkapani. Ininiã ninoa matinaniuata itooãna ikara
kãkiti imarotini ĩkapani. Atão nitxai, ninoa apakapapekari ikinika
erekari kãkiti sikakiti, txamari !apakaparina erekari Teoso sikakiti.
Kona ikara atoko !pitxape nipokori pitakanapakasaaki Teoso
pimisãkiretini ĩkapani. 17Hĩte ikara atoko !hĩkamape. Hinipokotini
hĩtakanapakasaaki Teoso himisãkiretini ĩkapani, hãrokatoõtaua.
Hõeretari hiãko. 18Ininiãkara apanakini !imarotari hĩtakanapiniri
hinikini. Ininiã hĩri matamatakoti, iuananira itikariko hĩkamakiti,
apanakini mimarotakiniti, ininiã isikaiko hĩparĩka ĩki —itxa Xesosi.

Pitiretakiti

(Arókasi 12.33-34)

19Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Maxikatiĩka kona papotiitapiri pitiretakiti uai auakari, kotxi
atxiĩti kamara nikari pitii. Atxiĩti oerẽkata. Atxiĩti kiĩtiriri ĩtirĩkari
iua. 20Ikara atoko kona pikamape. Papotiitariko pitiretakiti
Teoso tixineẽ, kotxi iuaã !auari kamara. Iuaã tiitxi !oerẽkata.
Kona ixipoka. Kiĩtiriri !ĩtirĩkari iua. 21Pitiretakiti auiniãtaã, iuaã
pixinikapika. Iuaã pinirekari pauini —itxa Xesosi.

Tirikapi Ĩtotxiãkiri Pirena

(Arókasi 11.34-36)

22—Poki tirikapi atoko itxa piĩto ĩkapani. Poki ereka inakasaaki,
ipinikare aua pãkixinireẽ, ininiã pinireẽkiti imakinika erekari.
Erekarinokara patamatiniã, erekari pixinire. 23Txamari poki
oerekasaakii maerekati pikamini, ipiã apoka pãkixiniremoni.
Iuasaaki tirikapi kamara na xatiki !auari pitemoni —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ipi Auĩtetxi Pirena
(Arókasi 16.13; 12.22-31)

24 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—!Apakata kãkiti parĩkauatini ipi iauĩtena ĩkapani, kotxi atxiĩti ãti omanata, ãti itireta. Atxiĩti ãti apokaerekata, ãti inorita. Iua atokokana kãkiti kona posotari iparĩkauatini tiitxi ikinipoko iamotini ĩkapani, Teoso ĩkapani iparĩkauatakasaaki. !Apakata piauĩtetiniri Teoso, txineiro piauĩtetakasaaki.

Teoso Nĩkatiniua Ate
(Arókasi 12.22-31)

25 —Ininiã nitxai: Pinirekari nipokori, iãriã pakini auãki pinini ĩkapani. Apaka pinirekari mãkatxi piĩto ĩkapani. Ikara pinirekini xika maerekaxiniretika kona pitxape. Erekari nipokori. Apiaerekata pixinire. Erekari mãkatxi. Apiaerekata piĩto. Ininiã ãtipirika !pixinikapiri nipokori, mãkatxi pakini pinitini. 26 Kona pipĩkarauatape nipokori poião auakasaaki. Pixinikariko kotipiriki. Kona ninoa takarauata. Kona apotiitari ikiena. Kona ipotetari ikiena. Iuaritika piri iaxitikiri sikakienatana ninoa. Ininiã ninoamoni nipokori !ixipoka. Teoso apia xinikai hĩte. Ininiã kona pipĩkarauatape. 27 Kinirepa maerekaxiniretinoka pitxa? Pimaerekaxinirene !itxĩkitakai apikomoni ãti oara pauini.

28 —Kinirepa maerekaxiniretinoka pitxa pimãka pinirekini xika. Aãui pixinikako. Kona aãui parĩkauata. !Ikamari imãka, iuaritika aãui peereri. 29 Kitxakapirĩka auĩtetxi Saromão inakori, iteene katiiri itxaua. Kaiãori imãka ereri, iuaritika apia ereri ikinika aãui. 30 Aãui !okanani aua. Uatxa aua. Katana ikatikata iotikaãka. Iuaritika Teoso nĩkatari aãui. Ininiã apiata inĩkatai hĩte. Ikamamãkatapitikai. Poiãonoka hĩte auikari Teoso sãkire. Ikara xika maerekaxiniretinoka hĩtxa.

31 —Ininiã maerekaxiniretinoka kona hĩtxape. “Kipa ninika? Kipa niãta? Nãpa napokari mãkatxi?” kona hĩtxape. 32 Teoso sãkire mauiãkani maerekaxiniretinoka itxana ikara atoko. Piri iaxiti auakari imarotari pinirekaãkiti. Ininiã maerekaxiniretika !pitxape. 33 Merepitipanika pinirekariko Teoso piauĩte ininiãua. Iua nireẽkiti pinitako, ininiã atão inakarinoka pikamako. Ikara atoko inakari pikaminiã, pite nirekakiti apaka isikaiko. 34 Maerekaxiniretinoka kona pitxape katana pinirekakiti pixinikini xika. Pinirekakiti auapitikako katana, iuaritika mitxipanika kona pixinikapiri ikara maerekaxiniretika, kotxi ikiniõtika aua ikara atoko inakari —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Apoĩretxi Pirena
(Arókasi 6.37-38, 41-42)

7 1Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—“Kona erekari pikamakiti,” kona pitxape ãtimoni, ininiãkara
Teoso kona txai pite: “Kona erekari pite kamakiti,” !itxai, 2kotxi
Teoso misiritai pimaerekani xika, ãti pite misiritini atokokana. Iteene
pimisiritiniãri ãti imaerekani xika, iteene Teoso misiritai pite, pite
maerekani xika. 3Ikara ia atoko. Pisãpiretari ãti: “Aãsoro aua poki ãki,”
txamari kona pimaãkatari aãtxirata pite oki ãki auakari. Kinirepa ikara
atoko inakari pikama? 4!Apakata pisãkire pitarimoni: “Pauiritano aãsoro
poki ãki auakari nimakatxakini.” Ikara atoko pininiã !erekari, kotxi
aãtxirata aua pite oki ãki. 5Maerekati kamakarii pite, kotxi pikamakiti
erekari atxiĩti, txamari maerekatinoka pixinikakiti. Pimakatxakariko
aãtxirata pite oki ãki auakari merepanika, ininiã eereka apakata
patamatiniri aãsoro pitari oki ãki auakari pimakatxakini. Ikara oerekaua
piteka maerekani auakasaaki, pitakanapariko piteka maerekani, ininiã
eereka apakata pimoianatiniri ãti iua maerekani itakanapini ĩkapani.
6—Kãkiti kona sikari Teoso nakiti anãpamoni, kotxi atxiĩti iua anãpa
kirioka, akatsata txai. Iua atokokana Teoso nakiti kona asika Teoso
mapaxitakatimoni, kotxi iua anãpa atoko. Eereka iua misiritapitikai.
—Apaka kona pinoakitsa ereri kona pisika irarimoni, kotxi
iua katxaratari. Iua atokokanera Teoso mapaxitakanimoni
kona hĩsikari Teoso nakiti, kotxi eereka imisiritari Teoso nakiti
noakitsatxi irari misiritini atoko —itxa Xesosi.

Kona Hĩtakanapapiri Teoso Himisãkiretini
(Arókasi 11.9-13)

7Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Teosomoni pamanarauatakasaaki, papakapariko pinirekakiti.
Pinitarauatakasaaki, papokapitikariko pinireẽkiti. Aĩri iaxitikiri pakiritiniã,
iua apakapapiretai. Ia atoko itxako: “Pikanikauata. Piĩroã,” itxako. 8Ikinika
amanarauatakari apakapariko inirekakiti. Nitarauatakari apokariko
initakiti. Teoso akiritakari apakapaãkapitikako. 9Amarini amanainiãri iri
komiri, atauako kai sorokani isikatari imi? 10Ximaki amanainiãri, atauako
iminikani isikari? Konapitini. Irĩtxi kona kamari ikara atoko inakari. 11Kãkiti
maerekani apaka imarotari erekari isikini amaritenamoni. Aĩri iaxitikiri
apiata imarotari isikiniri erekari iua anaakorimoni, ninoa amanaãkasaakiri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãti Pitiretini Pirena

12—Pixinikariko. Natokopa pinirekari apanakini tiretinii pite? Ininiã iua atokokana pitiretariko apanakini. Ikara atoko itxa ikinika Teoso paniãtakiti aãtsopaã auakari, apaka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti kitxakapirĩka —itxa Xesosi.

Ipi Kimapori Pirena

(Arókasi 13.24)

13Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Teoso tixine hiĩroã axapitiri ĩronakikoãtaã. Mitari ĩronakikoãtaã sikari sari maerekani misiritikoãtaã. Iua kimapori mitari, kotxi itomaneri kãkiti sari iuaã. 14Axapitiri ĩronakikoãtaã, kimapori axapitiri. Iua apo sari auapininiika inini tixinemoni. Iua kimaporiti axapitiki, kotxi poiãoka kãkiti sari iua kimaporiti —itxa Xesosi.

Omina, Ori Pakini Pirena

(Arókasi 6.43-44)

15Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Erepaniko. Auapitika Teoso sãkire sãpiretakari, txamari iua na atão isãpireta, kotxi isãpiretari iua sãkire Teoso sãkirekata. Ikoketari. Atão inakari ikoketa maerekatikata. Erepaniko. Pamonõkoniri iua. Mapara patamatakasaakiri, soti auĩte atoko itxa. Ãkixiniremoni ãkiti atoko itxa. 16Pimarotari kãkiti ikara atoko inakari, kotxi patamatari ninoa kamakiti maerekati. Inako mina kona iritari kĩpaima. Aanaia kona iritari pama. Iua atokotxikana kãkiti maerekati kamakani kona kamari erekari. 17Ikinika aamina erekari, erekari iri. Aamina maerekati, ininiã maerekati iri. 18Aamina erekari kona posotari maerekati iritini. Iua atokokana aamina maerekati kona posotari erekari iritini. 19Aamina maereka iriti itoãka, arika inaãka. 20Ininiã aamina iriãra kãkiti imarotari ereka inini. Iua atokokanera kãkiti imarotaãka —itxa Xesosi.

Kãkiti Teoso Tixine Ĩroãkani

(Arókasi 13.25-27)

21Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Apanakini txano nota: “Pite niauĩte” inakani, !isapanina Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Niri iaxiti auakari nireẽkiti kamakarinanira sapaniko iuaã. 22Itixi xipokini õtisaaki, itomaneri kãkiti maxikatiĩka akiritano: “Pite aãuĩte apiatakari. Papakapaua. Aõerekapekari pisãkire apanakinimoni. Aõmitikapekari maerekati

matamatakoti piuãkaã. Akamapekari posotiiretxi kaiãopokori," itxanako ninoa.
23Txamari nitxanako: "Kona nimarotai hĩte. Hĩsipiniikaua. Maerekatira hĩkama."
Ikara atoko nisãpiretanako ninoa, kotxi maerekati kamakani itxauana —itxa Xesosi.

Aapokotxi Kamakari
(Arókasi 6.46-49)

24Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Nisãkire kenakotakari, nisãkire nĩkaenetakari, ia kiki kimaroreri atoko itxa. Ia kiki kamakasaakiri aapoko, iopitimita aapokotxi tsota. Otsomori ikama. 25Ininiã ãparaã kipakasaaki, uini apoãtakasaaki, ĩtima apisatakasaaki, aapoko kona irika, kotxi iua tsota itakapekari otsomori. Nisãkire kenakotakani nisãkire nĩkaenetakani, iua kiki kimaroreri atoko itxana.
26—Nisãkire kenakotakari, nisãkire miinĩkaenetakati, kãkiti miĩkiteti atoko itxa. Iua kamari aapoko ikipatxiteẽ. 27Ikipakasaaki, uini apoãtakasaaki, ĩtima apisatakasaakiri, aapoko irika. Irika, kotxi aapokotxi !otsomori. Poião tsomikari. Irikasaaki, ikinika xipoka. Ikara atoko itxa nisãkire miinĩkaenetakati. Iua imarotapitikamari, txamari !ikamari. Ikara atoko nisãkire mapaxitakani —itxa Xesosi.

Xesosi Posotiire Pirena

28Xesosi oerekarauatini xipoka atoko, kãkiti xinikari: "Paimatireri Xesosi. Iua imarotari atão." 29Ikara atoko ixinikana, kotxi Xesosi imarotapitikari Teoso sãkire oerekini. Kaposotiireri iua isãkirauatakasaaki. Kaiõkatsoparerini atoko kona itxa. Ninoa kona imarotari Teoso sãkire Xesosi imarotiniri atoko.

Kiki Maere Matati
(Marko 1.40-45; Arókasi 5.12-16)

8 1Xesosi ixirata iokiriĩtaka atoko, itomaneri kãkiti sari iua tikini. 2Iuasaaki amianatakari maere matati apoka iuamoni. Ikapotoreẽkaua iua apisatoõ. Itxari:
—Nimarotari pinirekiniã, erekapeka pitxĩkitakano nota —itxa.
3Xesosi maãtakari iua. Ininiã itxa:
—Ari, ninirekapitikari. Erekapekai —itxari.
Iuasaakipeka erekapeka itxa. 4Ininiã Xesosi:
—Kona ĩkora !pisãpiretape apanakinimoni. Uatxa sasetotximoni pisa. Poerekaua iuamoni erekapeka pinini. Moisesini paniãtakiti atoko pikama. Pikaminiãri ipaniãtakiti atoko, ininiã ikinimane imarotari erekapeka pinini —itxa Xesosi.
Eereka isari Xesosi paniãtakiti ikamini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Sotato Auĩte Nitiri Makananitiko
(Arókasi 7.1-10)

5 Kapanaoõ sitatxiti apokasaaki, sotatoakori auĩte sari
Xesosimoni. Homano itxaua. Iua iteene amanaãri Xesosi:
6 —Xesosi, ninitiri iteene amianata naapoko. Ikikinanaka.
!Itĩpokotaika. Inikoriãtsiitari —itxari Xesosi.
7 Ininiã Xesosi:
—Iuaã nisako erekape inini ĩkapani —itxa Xesosi.
8 Ininiã iua Homano:
—Konapitini. Pite auĩtetxi apiatakari pitxaua. Nota poiãorino. !Apakata
naapoko piĩroini. Pisãkirenani piokanata. Ininiã erekapeka itxako
ninitiri. 9 Nimarotari ikaranani apakatako, kotxi nota kamari nota
auĩte paniãtakiti. Apaka sotato auĩte nitxaua nota. Nisãkirauatakasaaki,
nisotatone kamapitikari nipaniãtakiti. Nota txari: "Pisa." Iuasaakipeka
isa. Nitxari ãti: "Pina." Iuasaakipeka ina itxa. "Ia pikama," nitxari ninitiri.
Iuasaakipeka ikamari. Ininiã pisãkirenani apakatapitika —itxari Xesosi.
10 Isãkire Xesosi kenakotakasaaki, iteene ipotxitari isãkire. Iposo atoko itxa:
—Atão nitxai. Isaeo auakani poião auikari nisãkire. Ia Homano itxaua, iuaritika
apiata iua auikari nota posotiire. Kona nitikapanikari kãkiti Isaeo auakari auikiniri
nisãkire ia kiki auikiniri atoko. 11 Nota sãpiretai hĩte, itomaneri kãkiti ãti uãka
atokatxi pokĩkini tixinimoni auakani, atokatxi ereẽkokini tixinimoni auakani apaka,
itomaneri itixi auakani kiiniritauatako Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Ninoa nipokotako
anirimanekata kitxakapirĩka auakanikata. Apraão, Isaki, Xakoo pakinikata
inipokotana. 12 Iuasaaki apanakini Apraão apika mekaniriakori kona sari iua Teoso
kiiniritemoni, kotxi ninoa !auikari Teoso sãkire. Piãkatximoni iokanataãkanako.
Iuaã itxiapatanako, akatsakatsiriĩtauanako imisiritikona xika —itxa Xesosi sãkire.
13 Ininiã Xesosi txari sotatoakori auĩte:
—Pisa paapokomoni. Pite auikari niposotiire pinitiri erekape
inini ĩkapani. Uatxa auape pinirekakiti —itxa Xesosi.
Ininiã initiri iuasaakipeka erekape itxa.

Simão Petro Imakiro Makananitiko
(Marko 1.29-34; Arókasi 4.38-41)

14 Iposo atoko Xesosi sari Petro aapokomoni. Iuaã apokasaaki,
atamataro Petro imakiro. Osirimata nopini osirĩkanãta. Oãpoomata.
15 Ininiã Xesosi takapiotaua ouako nopini. Iuasaakipeka apoomari
xipoka. Ininiã oõkitikaua. Osikakienatana ninoa.

Xesosi Makananitana Amianatakani

16 Mapiãpeka inakasaaki, kãkiti anikana itomaneri maerekati matamatakoti
auaĩtotakini iuamoni. Isãkireẽ omitikana maerekani matamatakoni. Imakananitana
ikinikana amianatakani. 17 Ikara atoko itxa Xesosi, kotxi inirekari Isaía sãkire iaõka
apokini. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori txari:

Iua tiretariko amianatakari. Imakatxakariko aamianare.
Imakananitaua. Iuaka atatsiirauata ate ĩkapani.

Kãkiti Xesosi Imoianatinina Nireẽkani
(Arókasi 9.57-62)

18 Itomaneri kãkiti iuakata auakasaaki, Xesosi txari imoianariakori:
—Masa ipiniãmoni —itxana.
19 Iuasaakipeka ãti kaiõkatsopareri apoka Xesosimoni. Itxa:
—Koerekareri, nota iposope nisini pite nirekinimoni —itxa.
20 Ininiã Xesosi:
—Atauako pinirekatari pisini notakata? Aripa aua auini iriko. Araãkani auari
ikoa. Txamari nota kãkiti itari iaxitikiri !auari nimakiniãtaã —itxa Xesosi.
21 Ãtipekana apoka Xesosimoni. Xesosi moianari iua. Itxari:
—Niauĩte, pauiritano niri nikatanapini merepanika, kotxi
kiomãtxipekari iua. Eereka nisa pitekata —itxari.
Iteene iua !inirekari isini Xesosikata. 22 Xesosi apakapapiretari:
—Notakata pisa uatxa. Nisãkire mauiãkani ipĩkani atoko itxana. Ininiã
pauiritana ipĩkani katiniri inirimane nisãkire mauiãkani —itxa Xesosi.

Xesosi Iotokakiniri Ĩtima Pirena
(Marko 4.35-41; Arókasi 8.22-25)

23 Iposo atoko, Xesosi imoianariakorikata iereẽtaua, ĩpiriãtinina
ĩkapani. 24 Mokatanitika ĩtima kataparari apoãkata. Tsakati okari
ãparaã kanaua ãki. Iuasaaki Xesosi imakanãta. 25 Imoianariakori
sari iuamoni. Õpirĩkarina. Akiripoakatana:
—Apiananiri, !pauiritapiri apinini. Apinanapanoka —itxana.
26 Ininiã Xesosi:
—Kinirepa hĩpĩkarauata? Poiãonoka hãuikari niposotiire —itxa.
Iposo atoko õkitikaua, pinita itxari ĩtima, tsakati pakini. Iuasaakipeka
ĩtima, tsakati pakini iotoka. 27 Ininiã imoianariakori tsorĩkaãta. Itxana:
—Natokopa inakaripa ia kiki? Ĩtima, tsakati pakini kenakotari
isãkire —itxana imoianariakori.

Ipi Kiki Maerekani Matamatakoni Auaĩtotakini
(Marko 5.1-20; Arókasi 8.26-39)

28 Ipiniã apokasaakina Xerasa tõpamoni, itaõkitarina ipi kiki itomane maerekani matamatakoni auaĩtotakini. Akauariã auanãtana. Paneenamana. Ikara xika kãkiti pĩkari akauarimoni isinina. 29 Xesosi inaãpotakasaaki, maerekani matamatakoni iĩtoãna auakani akiripoakata:

—Xesosi, Teoso ãkiri pitxaua. Kiripa pinirekaka atemoni? Pite ina uaimoni amisiritiko õti apisapanika pimisiritiniua ĩkapani atxiĩti? —itxarina.

30 Ikara ininiãtaã takote auana itomane irariakori. Ikira atoko inipokonãtana. 31 Ininiã maerekani matamatakoni txari:

—Ate pomitikiniã, irariakorimoni piokanataua —itxarina.

32 Ininiã Xesosi:

—Hĩsipeka ninoamoni —itxa.

Iuasaakipeka irariakori ĩtoã ĩroãna. Ininiã imakinikana irariakori miteẽkata. Iokiriĩkatana. Ipoamoni isana. Iuaã ikomokana, axãpoãta itxana. 33 Ninoa irariakori nĩkatakani miteka sitatximoni. Iuaã ikinika isãpiretana irari ipinini pirena, kiki maerekani matamatakoni auaĩtotakini pirena apaka. 34 Ininiã ikinimane sitatxikini sari Xesosi itaõkitinina ĩkapani. Iua itaõkitakasaakina, amanaãrina ninoa tixine itakanapini ĩkapani.

Matĩpokotakati Pirena
(Marko 2.1-12; Arókasi 5.17-26)

9 1 Ininiã Xesosi iereẽtaua kanauaã. Ikanapiriã iua auinimoni Kapanaoõ sitatxitimoni. 2 Ãtikaka kikiakori minari matĩpokotakati Xesosimoni. Xesosi imarotari ninoa auikiniri iua sãkire. Ininiã itxari:

—Namarite, pipoxokoniuatako. Pimaerekani makatxakapeẽkaika —itxa.

3 Iuasaaki aua ãtikaka kaiõkatsoparerini iuaã. Ninoa ãkixinireẽ itxana:

—Kona erekari isãkire. Teosonanira posotari kãkiti maerekani imakatxakini —itxana ninoa.

4 Xesosi imarotari maerekati ixinikakitina ãkixinireẽna. Ininiã iua txa:

—Kinirepa hĩuãkatari nisãkire maerekati inini? 5 Nitxari iua imaerekani nimakatxakini, txamari !himarotari imaerekani atão nimakatxakini. “Põkitikaua. Pitĩpokota,” nininiã, himarotari nisãkire atão ininiãua, kotxi hĩtikari. Niposotiire imaerekani nimakatxakini ĩkapani, niposotiire iua nõkitikini ĩkapanitxikana. 6 Ininiã uatxaika noerekai hĩte, Teoso iokanatano nota hĩtari iaxitikiri ĩkorapokoritimoni kãkiti maerekani nimakatxakini ĩkapani —itxa Xesosi.

Ininiã itxari matĩpokotakatimoni:

—Põkitikaua. Pisirimata pikoseka, sipe pitxa paapokomoni —itxa Xesosi.
7 Iuasaakipeka iua õkitikaua, aapokomoni sipe itxa. 8 Ikara
inakari apanakini itikasaaki, ipĩkarauatana.
—Peerekari Teoso, kotxi iua oerekari iposotiire kãkitimoni —itxana.

Mateo Pirena
(Marko 2.13-17; Arókasi 5.27-32)

9 Ikara inakari oereka atoko Xesosi sipeka. Isikasaaki, itaõkitari
Mateo inakori. Auĩtetxiakori txineirote apotiitakari iua. Xesosi
napakasaaki, iitopãkanãta txineiro apakapiniãtaã. Ininiã Xesosi txari:
—Masa notakata pimoianatinino ĩkapani.
Ininiã Mateo õkitikaua, Xesosikata sa itxa. 10 Eereka Xesosi
imoianariakorikata nipokota Mateo aapoko. Txineiro apotiitakani,
apanakini kãkiti maerekati kamakani pakini apoka Xesosikata inikinina
ĩkapani. Kãkiti kona potxitari txineiro apotiitakani, kotxi ninoa sikaro
oa txineiro ãti uãka auĩteakorimoni. !Neerekana ninoa. 11 Pariseoakori
itikari ninoa nipokotini, ininiã itxana Xesosi moianariakorimoni:
—Kinirepa hĩauĩte nipokota txineiro apotiitakanikata, maerekanikata? —itxana.
12 Ininiã Xesosi kenakotari ninoa sãkire. Itxa:
—Maerekati kamakari amianatakari atoko itxa. Ninoa nirekari
erekape ininina. Kãkiti mamianatakani !inirekari ipini sikakarimoni
isinina. Amianatakaninoka nirekari ipini sikakarimoni isinina. Hĩte
!inirekari nota makatxakiniri himaerekani, kotxi hĩte uãkatari
!auari himaerekani. 13 Hĩxinikariko ia Teoso sãkire iõkatsopatakori:
Hĩsikarauata notamoni. Apiaerekata hiamonĩkiniri apanakini.
Nota ina ĩkorapokoriti kona kãkiti "atão inakarinoka kamakarino
nota" inakani ĩkapanini, kotxi ninoa uãkatari erekarini ininiãuana,
txamari kona erekana. Kãkiti maerekati kamakani ĩkapanira nina
nota uai imaerekanina itakanapinina ĩkapani —itxa Xesosi.

Nipokori Takanapiko Teoso Misãkiretiko Ĩkapani
(Marko 2.18-22; Arókasi 5.33-39)

14 Eereka Xoão kapatxisareri moianariakori apoka Xesosimoni.
Itxana:
—Ate, pariseoakori pakini atakanapari anipokotini itokata Teoso
amisãkiretini ĩkapani. Kinirepa pite moianariakori !itakanapari
inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani? —itxana.
15 Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Nota kiiniri kamakari atoko nitxa. Kiki nirekiniã
ĩtanorouatini, ikamari kiiniri. Iuasaaki imoianariakori kona
nirekari imatinaniuatinina, iua ninoakata auakasaaki. Ininiã
kona itakanaparina inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Ãti
õti nimaĩkaãkako. Nanikaãkako ninoa mauakaniãtaã. Iuasaakiko
itakanaparina inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani —itxa Xesosi.

Mãkatxi Tãpanatiko Pirena

16—Kiomãtxiakori kitxakapirĩka auakani sãkirekata kona hĩkoketapiri
nota sãkire. Ikara hĩkaminiã, ininiã mãkatxi kitxakari amaneriã
hĩtãpanatini atoko itxa. Mãkatxi kitxakari amaneriã kona hĩtãpanatape,
kotxi parokasaakiri, amaneri txikika, ininiã ikatsorãkari mãkatxi kitxakari.
Ininiã mitari itsorãkare. Mãkatxi amaneri nota oerekakiti atoko. Mãkatxi
kitxakari, kãkiti kitxakapirĩka oerekakiti atoko itxa. Hĩkoketiniãri
kitxakapirĩka oerekakiti, amaneri oerekakitikata, imakinika xipoka.

Sako Aamata Kamakori

17—Kitxakapirĩka kãkiti takari iãriã sako aamata kamakori ãki.
Iuasaaki kona kãkiti takari amaneri iãriã kitxakari mata ãki, kotxi iãriã
txiõkaãtakasaaki, itiãkaãpota. Ininiã omata kitxakari tsorakitako, kotxi
paikori. Kona itiãka. Ininiã iãriã katxaka. Iãriã, aamata pakini xipoka.
Amaneri matariã itakaãka iãriã amaneri. Ikara atoko ininiã, erekapitikari.
Kona ixipokapaniko. Iua atokokana kona hĩkoketapiriko kiomãtxi
kitxakapirĩka oerekakiti nota oerekakitikata —itxa Xesosi sãkire.

Xoteoakori Auĩte Pirena

(Marko 5.21-43; Arókasi 8.40-56)

18Xesosi sãkirauatapanika, inakasaaki Xoteoakori auĩte apoka
iuamoni. Ikapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ. Itxa:
—Namarite opinanapanoka. Masa. Piuako pitaka oa nopini,
ininiã kona opina —itxari Xesosi.
19Ininiã Xesosi imoianariakorikata õkitikaua, iuakata sa itxana.

Xesosi Mãka Maãtakakaro

(Mateo 9.20-22; Arókasi 8.43-48)

20Isikasaakina, sito apoka iua porikimoni. Oamianare oãrẽka
!iotokiniãro. Tosikanani oamianatini. Oãpokasaaki, omaãtakari
imãka imapotomatare. **21**Oãkixinireẽ otxa:

—Imãka nimaãtakiniã, erekape nitxako —otxa.

Ininiã otikakari imãka. 22Iuasaakipeka Xesosi kirioka, atamata itxaro:

—Namarite, kataparaxinire pitxako. Pauikari niposotiire, ininiã erekapekai —itxaro.

Iuasaakipeka oa erekape.

Xáiro Ãkero Õkitikiko Pirena

(Marko 5.35-43; Arókasi 8.49-56)

23Iposo atoko Xesosi sari Xoteoakori auĩte aapokomoni. Iuaã apokasaaki, iĩroã. Itikari sokonaki xõkakani, itomaneri kãkiti txiapatakani apaka. 24Ininiã Xesosi:

—Mapara hĩsa, kotxi oa amarini kona opina. Omakanãta —itxa Xesosi.

Ininiã ninoa napetari Xesosi:

—!Omakanãta. Opĩpe. Pite !imarotari —inapetarina.

25Ikinimane mapara isikasaakina, Xesosi sari oa ãtokoromoni. Imaĩkaro ouako. Iuasaakipeka oõkitikaua. 26Ikara ene iaripireta iua tõpa.

Xesosi Kõsiãrepeka Txĩkitakari Mõsiãreti

27Iposo atoko Xesosi sipe. Iuasaaki ipi mõsiãreni sari iua tikini. Iuasaaki ninoa akiripoakata:

—Tavii apika mekanirii, piamonĩkaua ate —itxana.

28Aapokotxi Xesosi ĩroãkasaaki, ninoa ĩroã apaka. Ininiã Xesosi:

—Hãuikatari niposotiniri erekapeka nitxĩkitakinii hĩte? —itxa Xesosi.

Ininiã ninoa:

—Ari, Apiananiri —itxana.

29Ininiã itakapiotaua ninoa oki nopini. Ininiã itxa:

—Ari, hãuikakiti iaõka itxako —itxa Xesosi.

30Iuasaakipeka ninoa kõsiãrepeka itxana. Ininiã Xesosi:

—Kona hĩsãpiretapiri nikamakiti apanakinimoni —itxa Xesosi.

31Eereka ninoa sipe. Txamari iaripiretarina ikamakiti ikinika iua tõpa.

Masãkireti Pirena

32Ninoa kiki potorikasaaki, masãkireti anikaãka Xesosimoni. Iua kona kasãkireri, maerekati matamatakoti auaĩtotakiti xika. 33Iuasaaki Xesosi omitikari iua maerekati matamatakoti. Iuasaakipeka iua kiki sãkirauata. Itomaneri kãkiti itikari. Iuasaakiika ninoa tikoka. Ininiã itxana:

—Ikinika Isaeo tixiniã auakani, mitxi !itikapanikari ĩkora atoko inakari —itxana.

34 Txamari pariseoakori txari:

—Xesosi omitikari maerekati matamatakoti Satanasi posotiireẽ —itxana.

Na atão ninoa sãkire.

Xesosi Ikini Sitatxiti Sini

35 Ininiã Xesosi sari ikini sitatxiti tõpa. Aapokotxi auiniãtaã apaka isa. Oerekarauata aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Isãpiretari Teoso iokanapirena erekari, Teoso auĩtetxi ininiãua pirena. Apaka erekapeka itxĩkitakana ikinipoko amianatakani. Ikini sereti amianari aua kãkitimoni. Ikinika imakananita. 36 Atamatakasaakina ninoa kãkitipokoni, iamonĩkana ninoa, kotxi soti auĩte minĩkatakoni atoko itxana, kotxi !imarotarina isinimonina. Imaãkauana. 37 Ininiã itxari imoianariakori:

—Kaiãori kãkiti iposope auikiniri nisãkire, txamari !imarotarina nisãkire, kotxi !ikenakotapanirina. Ninoa kikio erekari atoko itxana. Imakinika iposope iuaã. Ininiã iposope auikinirina nisãkire. Txamari, poiãoka parĩkauatakani aua nisãkire isãpiretinina ĩkapani. 38 Ininiãkara himisãkiretariko Apiananiri iaxitikiri iokanatinina parĩkauatakani iua sãkire auiãkani apotiitinina ĩkapani. Ikara atoko hĩtxako Teosomoni —itxa Xesosi.

Xesosi Mereẽna Tosi Imoianariakori

(Marko 3.13-19; Arókasi 6.12-16)

10 1 Xesosi mereẽna tosi imoianariakori. Isikari iposotiire ninoamoni maerekati matamatakoti omitikinina ĩkapani. Isikari iposotiire ninoamoni amianatakani imakananitinina ĩkapani, ikinika amianari inokasaakina ninoa amianatakani. 2 Naia imoianariakori uãka: Merepitipanika auari Simão Petro inakorima, apaka itari Ãtree inakorima. Auari Txiakoma, apaka itari Xoãoma. Ninoa Sepeteo anaakori. 3 Auari Piripima, Patoromeoma, Tomeema. Apaka auari Mateoma, txineiro apotiitakari. Apaka ãti Txiakoma, Aopeo ãkiri. Aua Tateoma. 4 Aua Simãoma, Homano omanatakari. Apaka aua Xotasi Isikariotxi inakorima. Iua Xesosi mĩkapiritakari itxaua. Ninoa Xesosi moianariakori itxauana.

Xesosi Iokanatana Imoianariakori Kãkitimoni

(Marko 6.7-13; Arókasi 9.1-6)

5 Ininiã Xesosi iokanatana ninoa isãkire isãpiretinina. Ia atoko õtãkikana:

—Kona hĩsipeko Xoteo minakonimoni, apaka Samaria tõpa sitatxitimoni kona hĩsipeko. 6 Hĩsako kãkiti Isaeo tixinikinimoni. Hinirimanemoni,

Xoteoakorimoni hĩsako. Ninoa soti auĩte pĩpinanaãkani atoko itxana.
7Hãpokasaaki kãkitimoni, hĩtxariko: “Teoso ikinimane auĩte ininiua
manapi paĩtiki apokako.” 8Himakananitanako amianatakani. Maere matati
erekapeka hĩtxĩkitakako apaka. Ipĩkani hõkitikako. Homitikariko maerekati
matamatakoti kãkiti auaĩtotakini. Ikara atoko hĩkamako. Kona hĩte
ĩkitxitari Teoso hãpakapakiti ĩkapani. Ininiã ikara atokokana hĩtxako. Kona
hinirekapiri kãkiti iĩkitxitinii hĩte, hĩte sikakiti ĩkapani. 9Kona hanikapero
txineiro oro kamakoro. Pirata kamakoro, ãtião txineiro apaka, kona hanikape.
10Uatxa hianaxititakasaaki, sako mata !hanikape. Ãti himãka !hanikape. Ãti
hĩkiti mata kona hanikape. Hĩtsonere !hanikape. Kona himaãkapeua, kotxi
parĩkauatakani apakapariko nipokori. Hinirekakiti apokapitikako.
11—Sitatxi hãpokasaaki, hinitari kãkiti Teoso sãkire kenakotakani, hĩte
apakapakani. Hĩkaikota ninoakata. Eereka kona hĩsipe ãti aapokomoni
hĩkaikotini ĩkapani. 12Aapokotxi ãki hiĩroãkasaaki, hĩtxako: “Erekari Teoso
sikakiti kaikotako hĩtekata,” hĩtxako. 13Kãkiti ipoxokoniritika apakapiniãi,
hĩtxako: “Teoso takari erekari hĩtemoni,” hĩtxako. Imanirekakaniãi,
hĩtxariko: “Teoso kona takari erekari hĩtemoni.” 14Atxiĩti aapokotxi
hãpokasaaki, kãkiti iuaãtaã !apakapai. Atxiĩti !inirekarina hĩsãkire, ininiã
iuasaaki hĩsipeka. Hĩtakanapariko iuaãtaã. Hĩpotorikasaaki, himakatxakari
kipatxi hĩkiti mataã auakari. Ininiã iuasaaki ninoa imarotari Teoso
kona apokaerekatana. 15Hĩxinikariko ia nisãkire. Kãkiti misiritiko õti
apokasaaki, ninoa apiata misiritaãka. Sotoma sitatxiti auakani, Komoha
sitatxiti auakani pakini misiritaãka poiãoka —itxa Xesosi.

Misirikaretxi Pirena

(Marko 13.9-13; Arókasi 21.12-19)

16Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Erepaniko, pamonõkoniri. Hĩte soti auĩte atoko hĩtxa, kotxi
!kaposotiirei hĩte, iuaritika niokanatai kãkitimoni. Ninoa ãkiti
atoko, ininiã erepaniko. Ininiã kimarorei hĩtxako. Imini kimaroreri
atoko hĩtxako. Ininiã maerekati ninoa auakiti kona misiritai.
Iuasaakiika kamoa atoko hĩtxako, kotxi kamoa !imisiritari kãkiti.
17—Erepaniko. Araõkire hĩtxako. Auako kãkiti kinirão anikinii
maxikatiĩka kãkiti misiritiko mereẽkanimoni. Apanakini xirokaiko
hĩte maxikatiĩka aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. 18Nota sãkire
hãuikini xika hanikaãkako auĩtetxiakorimoni himisiritiko himarotini
ĩkapani. Ikara atoko ininiã, iuasaaki erekapitikari, kotxi hĩsãpiretariko
nota sãkire iuaã auakanimoni, Xoteo minakonimoni apaka.

19—Kãkiti misiritiko mereẽkarimoni hanikikosaaki, kona
himaãkapeua hĩsãkirauatini apisa. Teoso sikaiko hĩsãpirena tĩkane.
20Sãkiretxi hĩsãpiretakiti kona hĩte sãkireni. Erekari Matamatakoti,
iuarako sikariko sãkiretxi hĩsãkirauatini ĩkapani iuasaaki.
21—Ãti õti hĩtari sikaiko hĩte homanatakinimoni okinii ĩkapani, kotxi
hĩte auikari nota sãkire. Iua atokokanerako irĩtxi sikariko imi ãtimoni
okiniri ĩkapani, kotxi imi auikari nota sãkire. Auako apaka imi omanatinina
iri, inoro pakini, kotxi inoro, iri pakini auikari nota sãkire. Iua sikanako
ãtimoni okinina ĩkapani. 22Ikinimane omanataiko hĩte nota sãkire hãuikini
xika, iuaritika hãuikiniãri nisãkire ãtipirika, nimakatxakai himapinakani
ĩkapani. 23Sitatxiã hãuakasaaki, himisiritikosaaki, ãti sitatxitimoni
himitekako. Atão nota sãpiretai hĩte. Kona hĩte xipokapaniri hĩparĩka ikini
sitatxiti Isaeo tixini hĩtari iaxitikiri kanapiriini apisa —itxa Xesosi sãkire.

Apiatakari, Poiãori Pakini

24Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Apaiaõkarauatakari poião. Koerekareri apiata. Apaka nitiritxi poião.
Iauĩte apiata. 25Apakatapitika apaiaõkarauatakari koerekareri imarotakiti
iaõka imarotini. Iua atokokanera nitiritxi iua auĩte atoko inini. Apanakini
akiritano nota “Peosepoo,” Satanasi inakori. Ininiã itakauãkatai hĩte
hĩuãka apia maerekati, kotxi nota anaakorirai hĩte —itxa Xesosi.

Kipatakori !Auari
(Arókasi 12.1-3)

26—Ininiã kona !hĩpĩkapena ninoa maerekati kamakani, kotxi
nota kanapiriãkasaaki, kona kipatakori auapanika. Ikinika
imarotaãkako. 27Hĩtemoni ĩkanõka nimaasakapiretakiti, ikara nisãkire
hãkiripoakatako aapokotxi nopini imakinika kãkiti imarotiniri ĩkapani.
Uatxa hĩtemoninani nisãpiretakiti ãti õti ikinimanemoni hĩsãpiretako.

Kipa Apĩka?
(Arókasi 12.4-7)

28Kona hĩpĩkapena hiĩto okakani, kotxi !iposotarina hĩxinire
okinina. Hĩpĩkariko Teoso, kotxi iuanokara posotari iokanatinii hĩte,
hiĩto, hĩxinire pakini maerekani misiritikoãtaã. Iuara hĩpĩkako.
29—Ipi kotipiriki ĩki poião, ãtika txineiro otanoka. Iuaritika hĩri iaxiti
auakari tiretana ninoa. Imauiritakaniãri, kona ãtika ipina. 30Kipakinipa
piãko pikiiã auakari aua? !Pimarotari. Teoso imarotapitikari, kotxi iteene

inĩkatai, ininiãkara !hĩpĩkarauatape. 31 Kotipiriki ĩki poião, iuaritika Teoso tiretari kotipiriki. Ininiãkara kona hĩpĩkarauatape. Kaiãopokori kotipiriki auiniã, iuaritika hĩte ĩki apiata, ininiã Teoso tiretapitikai hĩte —itxa Xesosi.

Xesosi Tiretakani, Xesosi Manirekakani Pakini
(Arókasi 12.8-9)

32 Xesosi sãkirauatapanika:
—Apanakini apisatoõ hĩsãpiretiniãri: "Xesosi nakiti nitxaua nota," iua atokokanerako nitxariko niri iaxiti auakari apisatoõ: "Nota nakitipitikara iua," nitxako —itxa Xesosi. 33 Hĩsãpiretiniãri apanakini: "Xesosi nakiti !nitxaua nota," iuasaaki nisãpiretari niri iaxiti auakari: "Kona nota nakitini iua."

Pinirekakiti Pirena
(Marko 8.34-35; Arókasi 12.49-53; 14.26-27)

34 —Kona hĩxinikapiri nota ĩkorapokoriti napokini neenamatxi nixipokini ĩkapani. Kotxi kãkiti auikari nisãkire, ininiã eereka apanakini omanatana. Kona neenamatxi xipokapanika, kotxi nota minari niposotiire maerekati nixipokini ĩkapani. 35 Nota apokini xika imi omanatana iri, inoro pakini, kotxi ninoa auikari nisãkire. Tiĩrotxi omanataro oimakiro, kotxi ãto omanatano nota, ãto tiretano nota. 36 Iuasaaki pinirimane pimokaiakarinikarako itxauanako.
37 —Poiãoka pitiretiniãno nota, apiata pitiretiniãna pinoro, piri pakini, kona erekari nimoianari pininiua. Apiata pitiretiniãna pamariteakori, kona erekari nimoianari pininiua. 38 Nota kinirão moianataka hinakasaaki, notakata hĩsa. Himamĩteenekakanisaakiri himisiritiko nota ĩkapani, ininiã !apakata himoianatinino. 39 —Pite ãtipirika kaminiãri piteka nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite nireẽkiti xipokiniã, nota sãkire pauikini xika, pite auapininiika txako Teosokata —itxa Xesosi.

Hĩte Apakapakani Pirena
(Marko 9.41)

40 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Kãkiti hĩte apakapakani, apakapano nota apaka. Nota apakapakari apakapari nota iokanatakari apaka. 41 Papakapiniãri Teoso sãkire sãpiretakari, kotxi iua sãpiretari Teoso sãkire, ininiã papakapari erekari Teoso sikakiti iua apakapakiti iaõka. Papakapiniãri atão inakari kamakari, kotxi iua kamari atão inakari, ininiã papakapari erekari Teoso sikakiti iua apakapakiti iaõka. 42 Pisikiniãri ãparaã nimoianari poiãorimoni iãtini ĩkapani, kotxi nimoianari itxaua, Teoso iĩkitxitapitikai pite —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xoão Kapatxisareri Tikini Sikani
(Arókasi 7.18-35)

11 1Xesosi moianariakori tosi pakini isãkire oerekini xipoka atoko,
Xesosi sipe. Isa ãti sitatxitimoni, eereka ãti sitatxitimoni Kariréia
tõpa itxaãpota oerekarauatakasaaki. Teoso sãkire isãpiretari kãkiti.
2Xoão kapatxisareri, kateia ãki auakasaaki, ikenakoenetari Xesosi
kamakiti, ininiã iokanatari ipi imoianariakori Xesosimonikari.
3Ininiã Xoão txari imoianariakori:
—Hĩpimaãri Xesosi: “Pitekani iaxiti ĩkari, kãkiti iãtapakiti
pitxataua? Ãtikani atxiĩti aiãtapakiti pitxataua?” hĩtxariko —itxa Xoão.
Ininiã ninoa sipe. Ipimaãrina Xesosi Xoão sãkire iaõka. 4Ininiã
Xesosi apakapapiretana:
—Hĩkanapiriã Xoãomoni. Hĩsãpiretari hĩkenakotakiti, hãtamatakiti
pakini. 5Hĩte atamatapekari mõsiãreti kõsiãrepeka inini. Matĩpokotakati
tĩpokotapeka. Hãtamatapekari maere matati erekapeka inini. Makenakokiti
kakenakokipeka. Ipĩkani õkitikapekaua. Teoso iokanapirena erekari
sãpiretapeẽkaika minakati mauapikinitinimoni. Pakini hãtamatapeka. Ikara
hĩsãpiretako Xoãomoni. 6Kãkiti iteene auikiniãri nota sãkire, Teoso takari
erekari iuamoni. Ikara nisãkire hĩsãpiretari Xoão —itxa Xesosi.
7Ininiã ninoa sipe. Isikasaakina, Xesosi sãpiretari Xoão pirena
itomaneri kãkitimoni. Ia atoko itxa:
—Kipa ĩkai hĩte, Xoão kapatxisarerimoni hĩsikasaaki, ãparaã makipakaniãtaã
iua auakasaaki? Hĩte sari iuamoni, kotxi ãtitxika isãkire aua. Teoso sãkirenoka
isãpireta. Ĩtima ãpokaxitikasaaki, katsotati ipinimoni ipapĩka, iuaĩkana
ipinimoni ipapĩka inini atoko kãkiti, kotxi isãkire kita ãti, isãkire uatxa ãtião,
isãkire katana iuaĩkana ãtião, itxaãpota isãkire. Ikara atoko !itxa Xoão.
8—Kipa ĩkai hĩte Xoãomoni hĩsikasaaki? Hĩte sari iuamoni, kotxi
!inirekari tiitxi, txineiro pakini. !Kakaroneri imãka, kotxi !ikaikota
auĩtetxi aapoko. Auĩtetxi aapoko peereri mãkatxi.
9—Kipa ĩkai hĩte iuamoni hĩsikasaaki? Hĩte sari iuamoni, kotxi
iua Teoso sãkire sãpiretakari itxaua. Atãopitika Teoso sãkire
sãpiretakari itxaua. Iua Xoão Teoso sãkire sãpiretakari apiari.
10—Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka txari:

Niokanatariko nisãkire sãpiretakari kãkitimoni pite apisa,
papokini isãpiretini ĩkapani, kãkiti iposope inini ĩkapani.

11Atãopitikara. Ikinimane sauaki Xoão kapatxisareri apiatakari itxaua. Iuaritika
Teoso auĩtetakari poiãori inakari apia imarotariko Teoso kamakiti tĩkane. 12Xoão

auakasaaki Teoso auĩtetakani misiritaãka, kotxi kãkiti kaneenamari naiatana ninoa. Ninoa nirekari ixipokinirina Teoso auĩtetxi ininiua ĩkorapokoriti. Uatxapiima auapanika ikara atoko inakari. 13Xoão apokini apisapanika, ikinika Teoso sãkire sãpiretakani, ikinika Teoso sãkire iõkatsopatakani, sãpiretari Teoso auĩtetxi ininiua pirena. Xoão apokasaaki, iua apaka oerekari Teoso auĩtetxi ininiua pirena.

14—Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretaua:
Ãti Teoso sãkire sãpiretakari Eríasi atoko inakari apokako, itxana. Iuakara Xoão. Hãuikiniãri nisãkire, hãuikariko iuara apokapeka. 15Kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.

16—Kanatokopa itxa kãkiti ĩkorasaaki auakani? Amarini sarauatini atoko itxana ĩkorasaaki auakani. Ninoa amarini topãka tiitxi amotikoãtaã. Apanakini amarini txitana apanakini amarini. Itxana: 17"Ate xikarauata hĩte serenini ĩkapani, txamari !hĩserena. Kãkiti pĩkasaaki xikariti axikareta, txamari !hĩtxiapata." Ninoa amarini sarauatini atoko itxana ĩkorasaaki auakani, 18kotxi Xoão kapatxisareri apoka ĩkorapokoriti. Itakanapari inikini Teoso imisãkiretini ĩkapani. !Iãtari ovaã. Iuaritika hĩte txari: "Maerekati matamatakoti auaĩtotari Xoão," hĩtxari. 19Nota hĩtari iaxitikiri apoka ĩkorapokoriti. !Nitakanapari ninikini. Ikiniõtika ninipokota. Niãtari ovaã. Ininiã hĩte txari: "Iua kiki ixori. Poãtakari iua. Iua moianatana txineiro apakapakani, kãkiti maerekati kamakani," himisãkirepirenãtano. Kimaroreri atão inakari kamari erekarinani. Kãkiti atamatakasaakiri ikamakiti, imarotari kimaroreri atão inakari ininiua —itxa Xesosi.

Sitatxi Auakani Teoso Sãkire Mauiãkani
(Arókasi 10.13-15)

20Ininiã Xesosi pinitana Korasiĩ sitatxiti auakani, Petsáita sitatxiti auakani pakini, kotxi kaiãopokori iposotiire ikamapeka iuaãtaã, iuaritika kona itakanaparina maerekati. 21Xesosi txana ninoa:

—Kãkiti Korasiĩ auakani himisiritaãkako. Kãkiti Petsáita auakani hĩte apaka misiritaãkako. Kitxakapirĩka Txiro, Sitoõ pakini sitatxitikini kamari maerekati, ininiã Teoso xipokana ninoa arikatxiã. Ninoa atamataãkamariko nota posotiire hĩte atamatiniri atokokana, ininiã ninoa mãkatamariko sako mata. Itakamariko atapani iĩtoãna. Ikara atoko ininiã, ninoa oerekari maerekati itakanapinina. 22Nisãpiretai hĩte ia: "Kãkiti misiritiko õtisaaki, Txirokini, Sitoõkini pakini misiritaãka poião. Hĩte apiata." 23Hĩte Kapanaoõkinipekana, Teoso ãkiri aua hĩtekata. Hĩte itikapekari ito posotiiretxi iaxitikiri. Txamari hõkakatapeẽkako maerekani misiritikoãtaã. Nikamakiti hĩtemoni Sotoma auakani sauaki nikamaãkamako, kona ninoa xipokamako. Auapanikamanako. 24Ininiã nitxai hĩte: "Himisiritikosaaki, apiata himisiritaãka. Poiãoka Sotomakini misiritaãka," —itxa Xesosi.

Teoso Imarore Apakapakani
(Arókasi 10.21-22)

25 Iuasaaki Xesosi misãkiretari iri:
—Niri, pitixine auakani auĩte pitxaua. Uai ikini itixiti auakani auĩte apaka pitxaua. Peerekai pite, kotxi na poerekari pimarore kãkiti kimarorerinimoni, iuikakanimoni. Pite oerekari pimarore kãkiti poiãorinimoni, miuikakanimoni. 26 Ari niri, ikara atoko pinireka. Ikara atoko papokaerekata —itxari iri.
27 Eereka imisãkiretari kãkiti:
—Niri sikapekano ikinika. Kãkiti !imarotano nota Teoso ãkiri nininiua. Nirinokara atão imarotano nota. Apaka kãkiti na atão imarotari niri. Notanokara imarotari niri, kotxi iua ãkiri nitxaua. Kãkiti nirekiniãri imarotiniri niri, nota oerekari niri iuamoni.
28 —Iteene minari atoko itxa himaerekani. Hinireka hĩtakanapiniri iua, txama !hĩposota hĩtakanapiniri. Hĩsãpakiniã himaerekani xika, hina notamoni hĩtomatini ĩkapani. Iuasaaki nimakatxakari himaerekani. 29 Hĩtakariko nipaniãtakiti hãkixinireẽ. Hãpaiaõkariko nota pirena. Erekapitikari hãpaiaõkiniri ninirekakiti, kotxi kona kaneenamano. Kona nota napetari kãkiti. Niuikiniua !auari. Ikara atoko ininiã, hĩxinire tomatapitika. 30 Hĩposotapitikari nipaniãtakiti hĩkamini, notakata hĩparĩkauatiniã. Nipaniãtakiti !kasãpaniri. Kona kamimari. Peerekari nipaniãtakiti —itxa Xesosi.

Tomatiko Õti Pirena
(Marko 2.23-28; Arókasi 6.1-5)

12 1 Mapaõti atoko tomatiko õtisaaki, Xesosi imoianariakorikata napaãpota triko takikoãtaã. Inatxitana. Inapaãpotakasaakina, imakatxakarona triko iki mapaki inikinirona ĩkapani. 2 Pariseoakori ikara itikasaaki, itxarina Xesosi:
—Patamata. Pimoianariakori kamari ate mauiritakiniti. Ninoa parĩkauata tomatiko õtisaaki —itxana.
3 Ininiã Xesosi:
—Atxiĩti kona hãtatsopatapanikari Taviini kamakiti imoianariakorikata kitxakapirĩka inatxitakasaakina? 4 Iua ĩroã Teoso misãkiretikoãtaã. Imoianariakorikata inikari komiri Teosomoni sikakori. Sasetotxinokara auiritaãka iua komiri inikinina. Apanakini !auiritaãka inikiniri. Iuaritika ninoa sasetotxiakori tiretari Taviini, imoianariakori pakini inatxitakasaakina. 5 Atxiĩti kona hãtatsopatapanikari Moisesini iõkatsopatakiti. Iua auiritari sasetotxi parĩkauatini tomatiko õtisaaki, Teoso misãkiretiko aikotiã. Iuasaaki ninoa !ikamari maerekati, kotxi iparĩkauatana Teoso misãkiretiko aikotiã. 6 Atão

nisãpiretai, hĩte paniãtakiti poiãori. Nota paniãtakiti apiari. **7** Teoso sãkire iteene hãuikasaaki, kona hãpoĩtana kãkiti maxikatiĩka, kotxi Teoso sãkire txari:

Nota nirekari apanakini hĩtiretini. Pimatiretakanisaakiri ãti, !apakata pisikarauatini notamoni. Iuasaaki kona ninirekari pisikakiti,

itxa Teoso kitxakapirĩka.

8 —Nota hĩtari iaxitikiri posotari ikinipoko ninireẽkiti nikamini tomatiko õtisaaki, kotxi Apiananiri nitxaua —itxa Xesosi.

Motĩkauakotakari Pirena

(Marko 3.1-6; Arókasi 6.6-11)

9 Xesosi ikara inaãka atoko, isa aiko Xoteoakori apotiitiniãtaãua. **10** Iuaã aua kiki motĩkauakotakari. Iuaã aua apaka pariseoakori Xesosi kinirão apoĩtaka inakani tomatiko õtisaaki iparĩkauatini xika. Ninoa amanaãri Xesosi:

—Atauako apakata atxiĩti tomatiko õtisaaki, erekape pitxĩkitakiniri kãkiti? —itxarina.

11 Ininiã Xesosi pimaãna:

—Hĩpira soti auĩte tomatiko õtisaaki aariko ãki irikiniã, himakatxakatari? Atãopitikara Teoso sãkire auiritapitikari kãkiti makatxakiniri ipira tomatiko õtisaaki. **12** Soti auĩte poiãori, kãkiti apiari. Ininiã Teoso sãkire auiritapitikari tomatiko õti erekape nitxĩkitakiniri kãkiti —itxa Xesosi.

13 Ininiã itxari kiki motĩkauakotakarimoni:

—Poerekauakotauako —itxa.

Oerekauakotakasaakiua, erekapeka itxa, ipini uako atokopeka itxa.

14 Iuasaaki pariseoakori sipeka atoko, ninoakakarika misãkiretakakauana:

—Natokopa atxatari Xesosi aõkini? —itxakakana.

Nitiritxi Teoso Mereẽkiti

15 Xesosi imarotakasaakiri ninoa okaenetiniri iua, iuasaakipeka Xesosi sipeka. Itomaneri kãkiti sa iuakata. Ikinika amianatakani erekapeka itxĩkitaka. **16** Xesosi !auiritana isãpiretinirina ikamakiti apanakinimoni. **17** Ikara atoko itxa Xesosi, Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori sãpiretakiti iaõka apokini ĩkapani. Ia atoko itxa Teoso Isaíamoni:

18 Ia ninitiri nimereẽkiti. Ia nitiretakiti napokaerekatakiti. Nota sikariko Erekari Matamatakoti iuamoni. Iua sãpiretariko nota sãkire Xoteo minakonimoni.

19 !Kataparasãkireri ahoa kimaporiti ĩtiniãpo isãkirauatakasaaki. !Ineenamauata. !Itxitakaka apanakinikata kãkiti napiniãtaã.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

20 Apanakini Teoso sãkire auiãkani oiõkapeta ãkixinireẽna. Itapara !auari.
Ninoa aanaia katxitoãkori atoko itxana. Iuaritika kona imapirinikari iua aanaia katxitoãkori. Iua atokokana kona ixipokari iua sãkire auiãkani mataparani. Itiretana. Apanakini Teoso sãkire auiãkani, kona iteene auikari Teoso sãkire. Ininiã ninoa tirikapi iopinikare xapitikiri atoko itxana, iuaritika kona iua oakari. Iua atokokana kona ixipokana Teoso sãkire auiãkani. Ikamaãpotari erekari, erekarinoka kãiatini ĩkapani.
21 Xoteo minakaniua auikariko iua sãkire.
Itxa Isaía sãpirena kitxakapirĩka.

Maerekani Matamatakoni Omitikiko
(Marko 3.20-30; Arókasi 11.14-23)

22 Iuasaaki kãkiti anikari kiki maerekati matamatakoti auaĩtotakiti Xesosimoni. !Isãkirauata. Mõsiãreti itxaua iua, maerekati matamatakoti xika. Xesosi erekapeka txĩkitakari iua. Iuasaaki kõsiãrepeka, kasãkirepeka itxa. 23 Iuasaaki kaiãopokori kãkiti iuaã tsorĩkaãta. Ininiã ipimaãkakauana:
—Atauako ia kiki aãuĩte Taviini apika mekanirikani? Atxiĩti Teoso iokanatakitikani? —itxana.
24 Pariseoakori ikara ikenakotakasaakina:
—Konapitini. Maerekati matamatakoti auĩte Peosepoo inakori sikari iposotiire Xesosimoni maerekati matamatakoti omitikini ĩkapani —itxana pariseoakori.
25 Xesosi imarotari ikara ixinikakitina. Ininiã itxa Xesosi:
—Kãkiti tixine auakani ninoakakarika inaiatakakiniãuana, ixipokakakauana. Iarikapenako. Iua atokokana kãkiti aapokoã auakani inaiatakakiniãuana, ixipokakakauanako. 26 Iua atokokana Satanasi nitiriakori, ninoakakarika inaiatakakiniãuana, ixipokako Satanasi tapara. 27 Hĩte sãkire, Peosepoo sikari iposotiire notamoni maerekati matamatakoti nomitikini ĩkapani. Ininiã nota pimaãi: "Kipa sikari posotiiretxi hĩte moianariakorimoni, maerekati matamatakoti omitikinina ĩkapani?" Himoianariakori sãpiretai: "Teosonoka sikari posotiiretxi maerekati matamatakoti omitikakanimoni." 28 Teoso posotiireẽ nomitikari maerekani matamatakoni. Ikara atoko ininiã, Teoso oerekai iua apokapeka hĩtemoni hĩauĩte inini ĩkapani.
29 —Kiki pataparari iua aapoko auiniã, kona kiĩtiriri ĩroã ĩtiriuatini ĩkapani. Kiĩtiriri iaxirikiniãri iua kiki pataparari, iuasaakiika apakata iĩtirĩkiniri itii.
30 —Notakata maparĩkauatakani omanatano nota. Imamoianatakaniãno, inirekari niparĩka ixipokini. 31 —Ininiã nisãpiretai. Apakata Teoso makatxakiniri ikinipoko maerekati kãkiti kamakiti, imaerekani Teoso imisãkirepiretini pakini. Txamari Erekari Matamatakoti misãkirepiretakari

maerekani makatxakiko kona auari. 32Kãkiti misãkirepiretiniãno nota hĩtari iaxitikiri, eereka amanainiãri Teoso ikara imaerekani imakatxakini, ininiã Teoso makatxakapitikari. Kãkiti misãkirepiretiniãri Erekari Matamatakoti, !kimakatxakikori ikara maerekati ikamakiti —itxa Xesosi.

Aamina Iri Pirena
(Arókasi 6.43-45)

33Ininiã Xesosi sãkirauata iuaĩkana pariseoakorimoni:
—Aamina atoko hĩtxa. Aamina erekari ininiã, iri erekari apaka. Aamina maerekati ininiã, iri apaka !erekari. Patamatiniãri amãtiiri, pimarotari imina. 34Nimarotai hĩte. Imini katsiiri atoko hĩtxaua hĩte. Hĩte maerekati kamakanii. Ininiã !hĩposotari erekari hĩsãpiretini, kotxi hãkixinire !erekari. Hinamaã hĩsãpiretakiti hãkixinireẽ potoriãkari itxaua. 35Kãkiti erekari ininiã, erekarinoka isãkire, kotxi iua ãkixinireẽ erekarinoka aua. Kãkiti maerekati ininiã, isãkire maerekati apaka, kotxi maerekatinoka auari iua ãkixinireẽ. 36Atão nisãpiretai hĩte. Ikinipoko kãkiti sãkire Teoso atamakaerekata xipokatxi õtisaaki. Iuasaaki Teoso mereẽri kãkiti misiritiko. Maxikatiĩka hĩsãpiretakiti kona apakata. Kona iua potxitari. Ininiã iuasaaki iua pimaãi: “Kinirepa ikara atoko pisãkire?” itxako. 37Pisãkire ereka ininiã, ixika !auari Teoso misiritinii. Pisãkire maerekati ininiã, pisãkire maerekati xika Teoso misiritai —itxa Xesosi.

Pariseoakori Nirekari Xesosi Oerekiniri Iposotiire
(Marko 8.11-12; Arókasi 11.29-32)

38Ãtikaka kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini txari:
—Koerekareri, takaõtxikari Teoso posotiire poerekaua ate, aãtamatiniri ĩkapani, Teoso iokanatinii ĩkorapokoriti aimarotini ĩkapani —itxarina.
39Xesosi apakapapiretana:
—Kãkiti uatxarini !erekana. Itakanaparina Teoso. Hĩte nirekari noerekinii Teoso takaõtxikare, iposotiire. Konapitini. Kona noerekai hĩte. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Xonasini inakori auakasaaki, Teoso kamari posotiiretxi. Ikara atoko inakari posotiiretxi Xonasini auakasaaki, iuaĩkana ikamapanikariko. Iua posotiiretxi Teoso takaõtxikare itxapanikaua hĩte ĩkapani. Iua takaõtxikarinoka Teoso takaõtxikare hĩte ĩkapani. 40Xonasi kaikota ximaki mitari tikako ãki ipi ãti pakini õti. Iua atokokanerako hĩtari iaxitikiri napako ipi ãti pakini õti ipĩkani auiniãtaã.
41—Itixi xipokini õtisaaki, kãkiti Nínivi sitatxiti auakani sãkirauatapitikako. Ninoa txai hĩte: “Kona erekai hĩte, kotxi !hĩtakanapari himaerekani. Ate takanapari amaerekani Xonasi sãkire

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

akenakotakasaaki," itxanako ninoa. Uatxa uai aua hĩte apisatoõ Xonasi apiatakari. Imisãkiretai hĩte, iuaritika kona !hĩtakanapari himaerekani.
42—Xipokatxi õtisaaki, sito Sapaa auakani auĩte sãkirauatapitikako. Oa õtakoxiti auakaro, iuaritika osari Saromãomoni imatire okenakotini ĩkapani. Uatxa apopeka Saromão apiatakari, iuaritika hĩte !auikari nota sãkire —itxa Xesosi.

Maerekati Matamatakoti Kanapiriini Pirena
(Arókasi 11.24-26)

43 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Maerekati matamatakoti kiki auaĩtotakiti takanapakasaakiri iua kiki, iua maerekati matamatakoti saãpota ãparaã makipakaniãtaã, ikaikotiniãtaã initini ĩkapani, txamari !apokari. 44 Ininiã itxa: "Nikanapiriãpiriko mitxi nauinimoni nipotorikinimonikari," itxa iua maerekati matamatakoti. Ininiã ikanapiriã. Apokasaaki, ãti iuaã auakari !auari. Oeretapeẽkaika. Iposope ãti auini ĩkapani. 45 Ininiã apana apikomoni setxi pakini maerekani matamatakoni apia maerekanitakani. Imakinikana aua iua kiki ĩtoã. Ininiã iua kiki mitxi poiãoka imaerekani, eereka apia maerekanita. Ikara atoko itxako kãkiti uatxarini maerekani —itxa Xesosi.

Xesosi Inoro, Itariakori Pakini
(Marko 3.31-35; Arókasi 8.19-21)

46 Xesosi sãkirauata itomane kãkitimoni, inakasaaki oãpoka inoro, itariakorikata. Iporikiti auana. Ipĩkapiretarina. 47 Ininiã ãti txari Xesosi:
—Pinoro, pitariakori ikiraã iporikiti auana. Inirekakarina imisãkiretinii pite —itxa.
48 Ininiã Xesosi:
—Keropa ninoro? Kiripa nitariakori? —itxa Xesosi.
49 Ininiã imioakari imoianariakori:
—Hãtamata. Uai aua ninoro, nitariakori pakini. 50 Niri iaxitikiri nirekaãkiti kamakanira, ninoara nitariakori, nitaroakoro, ninoro txaua —itxa Xesosi.

Katakareri Pirena
(Marko 4.1-9; Arókasi 8.4-8)

13 1 Iua õtisaaki Xesosi takanapari iua aapokotxi. Ipoa tiniã isa. Iuaã ipoa tiniã iitopãka. 2 Iuaã auana itomaneri kãkiti. Apotiitauana iua takote. Ininiã kanaua ãki iereẽtaua, topãka itxa oerekarauatini ĩkapani. Ninoa kaikota imiriĩ. 3 Ininiã itori sãpirenatxi atão inakari oerekiko isãpiretana ninoa Teoso imarotinina ĩkapani.

Ia atoko itxa:
—Katakareri potorika itakarauatini ĩkapani. 4Takari iki itakaãpotakasaaki,
okaãpotakasaaki, ãtikaka irika kimapori tiniãpo. Kotipiriki apoka. Inikari
imakinika. 5Apanakini irika kai auiniãtaã. Poiãoka kipatxi auari, ininiã
mokatanitika ipitxaka. 6Txamari, atokatxi papatakari inakasaaki, arikari
iua takari. Otxiaroka, kotxi kona kakotsari. 7Apanakinipekana irika aanaia
auiniãtaã. Ininiã aanaia aneẽ takari takote. Aãpitsa iapinokari takari, oka txari.
8Apanakinipekana irika kipatxi erekariãtaã. Ininiã iriuata. Ãtiãtaã ãti takari
iriuata seĩ oki pakini. Ãtiãtaã takari iriuata sesẽta oki pakini. Ãtiãtaã ãti takari
iriuata trĩta oki pakini. 9Kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.

Kãkiti Mimarotakiniti Xesosi Sãpiretini Pirena
(Marko 4.10-12; Arókasi 8.9-10)

10Imoianariakori apoka Xesosimoni. Ipimaãrina:
—Kinirepa sãpirenatxi atão inakari oerekiko pisãpiretari kãkiti? —itxarina.
11Ininiã Xesosi:
—Kãkiti xinikiniãri Teoso auĩtetxi ininiãua pirena, auapitika kaiãopokori ninoa
mimarotakiniti, kotxi Teoso kona oerekana ninoa. Teoso oerekai hĩte ninoa
mimarotakiniti. 12Teoso sãkire auakiti, iua sãkire kĩpitakari, Teoso sikari apikomoni
imaroretxi iuamoni. Txamari Teoso sãkire kenakotakari, isãkire makĩpitakati,
imarore xapiti iuamoni auakari makatxakaãkako. 13Nisãkirauatakasaaki kãkitikata,
nisãpiretana sãpirenatxi atão inakari oerekiko, kotxi kokiri kãkiti, iuaritika
!atamatari Teoso kamakiti. Kakenakokiri kãkiti, iuaritika !imarotari Teoso sãkire.
14Ininiã apokapeka Isaía sãkire kitxakapirĩka, kotxi iua sãpiretari Teoso sãkire:

Hĩkenakotapiikamari nisãkire, iuaritika !himarotari.
Hĩtikapiikamari nikamakiti, iuaritika !himarotari,
15 kotxi !hinirekari himarotiniri atão inakari. !Hinirekaikari nisãkire
hĩkenakotini. !Hinirekaikari nikamakiti hãtamatini. Hinirekaãkamariko,
hãtamatamariko nikamakiti. Hinirekaãkamariko, hĩkenakotamariko
nisãkire. Hinirekaãkamariko, himarotamariko nisãkire.
Hĩkanapiriaãkamako notamoni, nimakatxakamariko himaerekani,
itxa Teoso.

16—Hĩtepekana, Teoso sikari erekari hĩtemoni, kotxi hõki
atamatapitikari iua kamakiti. Hĩkenakoki kenakotapitikari iua sãkire.
17Atão nisãpiretai. Itomaneri Teoso sãkire sãpiretakani, apanakini kiki
atão inakari kamakani pakini kitxakapirĩka nirekari atamatiniri hĩte
atamatakiti, txamari kona atamatarina. Inirekarina ikenakotinirina
hĩte kenakotakiti, txamari kona ikenakotarina —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Katakareri Pirena Oerekiko
(Marko 4.13-20; Arókasi 8.11-15)

18 Xesosi sãkirauanãtapanika:
—Hĩtakaõtxikari ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko, katakareri pirena. Noerekai ikara. 19 Kãkiti kenakotakasaakiri Teoso auĩtetxi ininiua pirena, imimarotakaniãri ikenakotakiti, kimapori kãkiti katxaratakiti ikotaxiti atoko itxa iua ãkixinire, kotxi Satanasi apoka iuamoni. Imakatxakari Teoso sãkire iua ãkixinireẽ apokakari. Teoso sãkire takariki atoko itxa.
20 —Takariki kai auiniãtaã iriãkari, Teoso sãkire ipoxokoniritika apakapakari atoko itxa. 21 Itxama kona okanani aua, kotxi kona kakotsari. Omanatiko inakasaaki, inapetiko inakasaaki, Teoso sãkire auikini xika, itakanapari Teoso sãkire auikini.
22 —Ãti kãkitipekana kenakotari Teoso sãkire, txamari ixinikapikari tiitxi, nipokori, iparĩka pakini. Ikinipoko ixinikapika, ininiã maerekaxiniretinoka itxa. Txineiro ipotxitini xika !inirekaikari Teoso sãkire. Takariki aanaia auiniãtaã iriãkari atoko itxa iua. Takari mariti atoko itxa iua ãkixinire.
23 —Ãti kãkitipekana ikenakotakasaakiri Teoso sãkire, atão iua auikari. Iua ãkixinire kipatxi erekari atoko itxa. Takari mininiua atoko, iua kãkiti minari atxiĩti seĩ pakini kãkiti Teosomoni isãkire auikinina ĩkapani. Atxiĩti iminari sesẽta pakini kãkiti. Atxiĩti iminari trĩta pakini kãkiti Teosomoni isãkire auikinina ĩkapani —itxa Xesosi.

Katsotati Ahoisi Atoko Inakaro

24 Iuaĩkana Xesosi sãpiretari ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ininiã ia atoko itxa:
—Teoso auĩtetxi ininiua ia atoko itxa. Teoso katakareri atoko itxa. Iua katakareri takari erekari takariki ikikioteẽ. 25 Ãti ĩkanõkati ikinimane imakasaaki, imokaiakari apoka. Itakaro katsotati ahoisi atoko inakaro ahoisi sauaki. Kona !otxa. Iposo atoko ĩkorape itxa. 26 Takari aneẽka atoko, oriuata. Iuasaaki kãkiti imarotapekari katsotati ahoisi atoko inakaro auapeka. Kona otxa. 27 Ininiã katakareri nitiriakori apoka iauĩtemonina. "Auĩtetxi, pite takaro takariki erekaro. Nanipa oina katsotati?" itxana ninoa.
28 —"Amokaiakari takari," itxa.
—"Pinirekatari amaporokiniri?" itxana initiriakori.
29 —"Kona. Katsotati himaporokiniã, atxiĩti himaporokaro nitakare apaka. 30 Hĩtakanapari imakinika aneinina ĩkapani. Oamikosaakirako, omakatxakaãka. Ininiã iuasaakiko nipaniãtaiko hĩte: 'Merepanika

himakatxakaroko katsotati. Hãpotiitaro. Xaminamoni oka inaãkako. Iposo atoko hãpotiitari ahoisi. Hĩtakari nikiena nĩkatiko aikoti ãki.'"

Mostata Pirena
(Marko 4.30-32; Arókasi 13.18-19)

31 Iuaĩkana Xesosi oerekari ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ininiã ia atoko itxa:

—Teoso auĩtetxi ininiua, kiki takiniro mostata iki ikikioteẽ atoko itxa. 32 Mostata iki axapitiki. Apanakini takariki apiata, iuaritika oaneẽka atoko amananiikaro. Aamina otxaua. Ininiã kotipiriki ina. Ikamari ikoa okatiã —itxa Xesosi.

Tirekakari Pani
(Arókasi 13.20-21)

33 Xesosi iuaĩkana sãpiretari sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ininiã ia atoko itxa Xesosi:

—Teoso auĩtetxi ininiãtaãua ĩkorapokoriti ia atokokana itxa. Sito kosekari tirekakari pani. Okoketari axapiti tirekakari pani kaiãopokori triko panikata, ãparaãkata. Eereka ikinika ipe tirekaãpota otxa.

Sãkiretxi Atão Inakari Oerekiko
(Marko 4.33-34)

34 Xesosi sãkirauatakasaaki kãkitikata, isãpiretari sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ikara sãpirenatxinokara isãpiretari kãkiti. 35 Ininiã kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretakiti apokapeka, kotxi iua txari:

> Nisãkirauatakasaaki kãkitikata, nisãpiretari sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Itixi kamikosaakipanika aua kãkiti mimarotakiniti. Ikara noerekako kãkitimoni,

itxa Teoso sãkire.

Xesosi Sãpiretari Katsotati Pirena

36 Eereka Xesosi takanapana ninoa kãkitipokoni. Iĩroã aapokotxi. Imoianariakori apoka iuamoni. Itxana:

—Poerekaua ate ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko, katsotati pirena, mixikanani pisãpiretakiti. Ate !imarotari —itxana.

37 Ininiã Xesosi:

—Hĩtari iaxitikiri, iua erekari oki taãkari itxaua. 38 Itixi iua kikio atoko itxa. Teoso auĩtetakani takariki erekari atoko itxana. Kãkiti Satanasi nakitiakori iua katsotati atoko itxana. 39 Katsotati takakari Teoso nakitiakori mokaiakari

itxaua. Satanasi itxaua. Itixi xipokini õti iua takari amiko õti atoko itxa. Teoso nitiriakori iaxitikini ninoa takari amakani atoko itxana. 40Iua katsotati apotiitaãka, xaminamoni oka inaãka. Iua atokotxikana inaãka itixi xipokini õti. 41Hĩtari iaxitikiri iokanatanako initiriakori itiximoni. Apotiitarinako maerekati oerekakani. Apotiitarinako ikinimane maerekati kamakani. 42Iposo atoko Teoso nitiriakori okana ninoa xaminamoni. Iuaã iteene itxiapatana. Akatsatsiriĩtauana. 43Iuasaaki atão inakarinoka kamakani aua iotximerena Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Atokatxi iotximere atoko itxa ninoa iotximere. Kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.

Txineiro Kipatakoro Pirena

44—Teoso auĩtetxi ininiua, txineiro itomanero kipatakoro atoko itxa. Oa txineiro kipataãka kikio. Ãti õti kiki napaãpotakasaaki, apokaro, ininiã iuaĩkana ikipataro. Iteene ipoxokoniuata, ininiã ivẽtxitari ikinika itii, iua kikio iamotini ĩkapani. Eereka sa itxa iua kikio iamotini ĩkapani. Ikara atoko itxa Teoso auĩtetxi ininiua.

Pérora Inakori Pirena

45—Teoso auĩtetxi ininiua, pérora iamotakari atoko itxa. Iua nitari pérora apia erekari. 46Pérora iteene erekari apokiniã, ikinika itii ivẽtxita iua pérora iamotini ĩkapani.

Hetxi Pirena

47—Teoso auĩtetxi ininiua hetxi ipoaã taãkori atoko itxa. Ikini sereti ximaki apotiita hetxi. 48Ixãpokasaaki kaiotaroariti kosekaãpotari itakoãmoni. Iuaã kaiotaroariti iitopãka. Imereẽrina ximaki. Ximaki erekari kotariã itaka. Kãkiti maniãkiniti mapara oka. 49Xipokatxi õtisaaki ikara atoko itxa. Teoso nitiriakori mereẽriko kãkiti. Mapara itakarina erekarini. Mapara itakarina maerekani. 50Ininiã xaminamoni okanako kãkiti maerekati kamakani. Iuaã itxiĩtana. Akerakitatsiriĩtauana, kotxi patsiiri.

Kitxakapirĩka Oerekakori, Amaneri Oerekakori Pakini

51Xesosi pimaãna imoianariakori:
—Hĩte imarotatari ikara atoko inakari nisãpiretakiti? —itxa.
—Ari, aimarotapitikari —itxarina.
52Ininiã Xesosi:
—Kaiõkatsopareri oerekikosaaki Teoso auĩtetxi ininiua imarotini ĩkapani, imarotari amaneri oerekakori, apaka kitxakari oerekakori. Kaapokori atoko itxa. Iua kaapokori makatxakari

apokaerekatakiti mareta ãki inĩkatakiti. Amaneri, kitxakari apaka imakatxaka.

Nasaree Auakani Kona Auakari Xesosi Sãkire

(Marko 6.1-6; Arókasi 4.16-30)

53 Ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko ixipokapiretaka atoko, Xesosi
sipe. 54 Ikanapiriã Nasaree sitatxitimoni. Ininiã oerekarauata aiko Xoteoakori
apotiitiniãtaãua. Ininiã kãkiti tsorĩkaãta isãkire ikenakotakasaakina. Itxana:
—Kiripa sikatari iua imarore? Kiripa sikaposotiiretari iua? 55 Aapokotxi
kamakari ãkiri iua. Inoro Maria. Itariakori Txiako, Xoão, Simão, Xotasi pakini.
56 Itaroakoro uai apaka aua. Nanipa apaiaõkari ikinika imarore? —itxana.
57 Ininiã kona inirekarina iua. Ininiã Xesosi txari:
—Teoso sãkire sãpiretakari paxitaãka, txamari Teoso sãkire
sãpiretakari itixineẽ auakasaaki, inirimane sauaki auakasaaki,
!ipaxitaãka. Isãkire !auikaãka —itxa Xesosi.
58 Ininiã Xesosi kona kamari itori Teoso posotiire iuaã Nasaree
sitatxiti auakani ĩkapani, kotxi kãkiti iuaãkini !auikari isãkire.

Xoão Kapatxisareri Ipinini Pirena

(Marko 6.14-29; Arókasi 9.7-9)

14 1 Iuasaaki Erotxi Kariréia auakani auĩte txaua. Iuasaaki
ikenakopiretari Xesosi pirena. 2 Iuasaaki itxana initiriakori:
—Iua Xoão kapatxisareri ipĩpekariika õkitapekaua. Iuakara
Xesosi txaua. Ininiã uatxa apiata iposota ikamini —itxa Erotxi.
Txamari Xesosipitikara. Kona Xoãoni iua. 3 Mitxi Erotxi paniãtari Xoão
kapatxisareri iaxirikiko, itari Piripi ĩtanoro xika. Ouãka Erotxia. Oomanatari
Xoão, ininiã itakaãka kateia ãki. 4 Mitxi Xoão kapatxisareri txari Erotximoni:
—Kona erekari pitari ĩtanorokata pisirĩkini. !Apakata pikamakiti —itxa.
5 Ininiã Erotxi nirekamari okiniri Xoão, iuaritika kona okari, kotxi
ipĩkana Xoão sãkire auiãkani. Ninoa uãkatari Xoão, Teoso sãkire
sãpiretakari ininiua. 6 Erotxi kamari kiiniri auini õti pirena. Erotxia ãkero
serena iua Erotxi apisatoõ, ikemaĩtxitakini apisatoõ pakini. Ininiã oserenini
kamari ninoa poxokoniuatini. 7 Ininiã Erotxi poxokoniuatakasaaki itxa:
—Nisikai imakinika pinireẽkiti pitemoni —itxaro oa.
Ininiã osari onoromoni. 8 Onoro nirekari Xoão okiko,
ininiãkara oamanaãri Xoão kii prato nopini. Ininiã otxari
Erotximoni:
—Xoão kapatxisareri kii ninireka prato nopini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

9 Ininiã Erotxi kona erekaxinireri. Kipa ikama? Kotxi ikinimane
ikemaĩtxitakini kenakotari isikaenetiniri oa nirekakiti oamoni. Ininiã iua
paniãtari oa nirekakiti sikiko oamoni. 10 Ininiã iua iokanatari sotatoakori
kateiamoni Xoão kii tsotakiko ĩkapani. 11 Ininiã ninoa minari ikii prato
nopini. Isikarina oamoni. Oa sikari onoromoni. 12 Eereka Xoão moianariakori
sari kateiamoni. Ninoa anikari iĩto akauarimoni. Iuaã ikatarina. Eereka
ninoa sari Xesosimoni. Isãpiretarina Xesosi Xoão ipinini pirena.

Sĩko Mio Kãkiti Xesosi Sikakienatini

(Marko 6.30-44; Arókasi 9.10-17; Xoão 6.1-14)

13 Xesosi kenakopiretakasaakiri Xoão okiko, ipotorika kanauaã. Ãtiãtaã
iuanani auini nire isa, txamari itomaneri kãkiti imarotari Xesosi sinimoni.
Ininiã itakanaparina sitatxi. Isana imiriĩ iua sinimoni. 14 Iua kanĩkiĩtakasaaki,
atapari kãkiti apokaãpotini. Ininiã iua amonĩkana ninoa. Imakananitana
amianatakani.

15 Mapiãpeka inakasaaki, imoianariakori apoka iuamoni.
Itxarina:

—Mapiãpeka. Uai aapokotxi mauakaniãtaã, ininiã uai nipokori
!auari. Piokanatari kãkiti aapokotximoni, ininiã iamotarina
nipokori iuaãtaã —itxana imoianariakori.

16 Xesosi apakapapiretana:

—Nota kona iokanatana isinina. Hĩtekarako sikakienatana ninoa —itxa
Xesosi.

17 Ininiã ninoa:

—Komiri ipi ipi ãti pakininokara aua atemoni. Ipi ximaki apaka
aua. !Apakata —itxana.

18 Ininiã Xesosi:

—Himina uai notamoni —itxa.

Ininiã imoianariakori minari Xesosimoni. 19 Eereka iua paniãtari
kãkiti xiti topãkini. Eereka ikosekari komiri sĩko, ximaki ipi pakini.
Ininiã iua ionakaãta iaxiti. Itxari:

—Niri pisikakiti peerekari —itxa.

Ininiã imaxinĩkaãpotari. Isikaãpotana imoianariakori. Ninoa
sikaãpotana kãkiti. 20 Ikinikana nipokota. Ikinimane:

—Kamitopekaua ate —itxana.

Eereka imoianariakori apotiitari itetakori. Ininiã xãpokaka itxarina tosi kotari.
21 Iuasaaki sĩko mio kikiãkini nipokota. Sitoãkini, amarini pakini nipokota
apaka.

Xesosi Ipoa Nopini Itĩpokotini
(Marko 6.45-52; Xoão 6.15-21)

22 Eereka ipaniãtana imoianariakori kanauaã iereẽtiniua iua apisa
ĩpiriãtinina ĩkapani. Ninoa sipeka. Iua kaikota kãkiti itakapiretini nire. 23 Kãkiti
itakapiretanapaka atoko, Xesosi sari oxiratarimoni, Teoso imisãkiretini
nire. Ĩkanõkapeka inakasaaki, iuanani iuaã aua. 24 Iuasaaki kanaua ipoa
apanĩkakiãpeka. Ĩtima apiãkataro kanaua. Ininiã tsakati iteene apoãkata.
25 Imaropirĩkatapeka inakasaaki Xesosi sari ninoamoni. Itĩpokota
ipoa nopini. 26 Imoianariakori atapakasaakiri Xesosi ipoa nopini
itĩpokotini, ninoa pĩkarauata.
—Kamiri napani —itxana.
Akiripoakatana. 27 Iuasaakipeka Xesosi:
—Kataparaxinire hĩtxako. Notara. Kona hĩpĩkarauatape —itxa.
28 Ininiã Petro sãkirauata:
—Apiananiri. Xesosi pininiãua, pipaniãtano pitemoni napokini
ipoa nopini —itxa Petro.
29 Ininiã Xesosi:
—Uai pina —itxari.
Ininiã Petro katxaka. Ipotorika ianini ipoa nopini Xesosimoni
isini. 30 Txamari kataparari ĩtimati itikasaaki, ipĩkarauata, ininiã
ipatapiã itairakaãpota. Ininiã iua akirikata:
—Apiananiri. Pimaĩkano.
31 Iuasaakipeka Xesosi maĩkari iua. Itxari:
—Poiãoka pauikari niposotiire. Kinirepa kona atão pauikari? —itxa Xesosi.
32 Iuaĩkana morõkoka itxauana kanaua ãki. Iuasaaki ĩtima iotoka.
33 Imoianariakori kapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ:
—Apiananiri pitxaua. Atãopitikara Teoso ãkiripitikarai —itxana.

Xesosi Makananitana Amianatakani Xenesareekini
(Marko 6.53-56)

34 Ipoa ĩpiriãtana, Xenesaree tõpamoni apoka itxana. 35 Iuaã kãkiti
imarotari Xesosi, ininiã iokanapireta kãkiti ninoa tixine takote auakanimoni:
—Amianatakani himina.
Ininiã kãkiti minari itomane amianatakani Xesosimoni.
36 Amianatakani amanaãri Xesosi:
—Pauiritaua pimãka mapotomatare atakapiotini —itxana.
Ikinimane imãka takapiotakani makananitaãka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xoteoakori Iĩkite Pirena
(Marko 7.1-13)

15 1Iuasaaki pariseoakori, kaiõkatsopareriakori pakini apoka
Xesosimoni. Xerosareẽkini ninoa. Ipimaãrina Xesosi:
2—Kinirepa pimoianariakori kona kamari aãtokiriakorini sãkire
iaõka, kotxi inipokotakasaakina, kona arokauakotauana —itxana.
3Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Hĩtepekana, kinirepa kona hĩte kamari Teoso sãkire iaõka? Hĩte kamari
hõereẽkitinokara, 4kotxi Teoso txari: "Pipaxitariko piri. Pipaxitaroko pinoro."
Apaka Teoso txari: "Piri, pinoro pimisãkirepiretiniã, pokaãkako." 5Txamari hĩte
oerekari kãkiti: "Kãkiti auakiti iri, inoro pakini nirekiniã, iua manirekakaniãri
isikiniri ninoamoni, isãpiretana: 'Ia nota auakiti nisika Teosomoni.'" Ininiã !isikari
ninoa nirekakiti ninoamoni. 6Ininiã hĩte oerekari kãkiti mapaxitakanina iri,
inoro pakini. Ininiãkara hĩte sãkire hõereẽkiti kipatari Teoso sãkire. 7Hĩte txari:
"Akamapitikari Teoso sãkire iaõka," txamari kona hĩte kamari. Atãopitikara Isaía
sãkire kitxakapirĩka. Iua sãpiretari Teoso sãkire hĩte pirena. Teoso txari:

8 Kamisirienererini ninoa kãkiti. Ninoa sãkireẽnanira
ipaxitanona. Ãkixinireẽna !inirekanona.
9 Maxikatiĩka ninoa kapotoreẽkaua nota apisatoõ. Maxikatiĩka ninoa
txano: "Ateosone pitxaua," kotxi ninoa !oerekari nota sãkire.
Ninoaka sãkire oerekana, txamari "Teoso sãkire asãpiretai" itxana.

Itxa Teoso Isaíamoni kitxakapirĩka —itxa Xesosi.

Ãkixiniretxi Txiko Pirena
(Marko 7.14-23)

10Xesosi akiritana kãkiti, ininiã itxana:
—Hĩkenakota himarotini ĩkapani. 11Nipokori, piixirãkakiti kona
kamatxikotari pãkixinire. Pisãkire maerekati, pinamaã potoriãkari,
iuara txikotapitikari pãkixinire —itxa Xesosi.
12Iuasaaki Xesosi moianariakori apoka iuamoni. Itxarina:
—Pimarotatari pariseoakori !apokaerekatari ikara pisãkire ninoamoni?
13Ininiã Xesosi:
—Kãkiti takari atoko itxa. Ininiã ikinika takari niri iaxitikiri
mataãkiniti maporokaãkako. 14Kona himaãkatapena pariseoakori.
Ĩkiikakani mõsiãreni atoko itxana. Mõsiãreti mĩkiikiniãri mõsiãreti,
ikinipoko irikako aariko ãki. Iua atokokana maerekati õtãkikiniãri
maerekati, imakinika ninoa sari imisiritikoãtaã —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

15 Ininiã Petro:
—Poerekaua ate ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ate !imarotari —itxa.
16 Ininiã Xesosi:
—Hĩte apanakini atoko hĩtxa atxiĩti? Kona himarotapanikari? 17 Himarotari. Nipokori hinamaã hiĩxirãkakiti hĩtikakomoni isa. Eereka hĩtikatakasaaki, inapa. 18 Hĩsãkire hinamaã pokĩkakari potorika hãkixinireẽ. Iuara txikotari kãkiti ãkixinire. 19 Kotxi hãkixinireẽ hĩxinikakiti maerekati potorika. Okaniuatakatxi, ãti kãkiti ĩtanorokata sirĩkiko nire, anokaretxi, ĩtiriuatakatxi, misirieneretxi, ãti misãkirepiretiko pakini potorika hãkixinireẽ. 20 Ikara atoko inakarinanira txikotari kãkiti ãkixinire. Kãkiti marokauakotakaniua kona txikotari ãkixinire —itxa Xesosi.

Xoteo Minakatoua Auikiniri

Xesosi Sãkire
(Marko 7.24-30)

21 Ikara atoko inaãka atoko Xesosi sipe. Isipeka Txiro, Sitoõ pakini tõpamoni. 22 Iuasaaki sito Kanaaãkero, iuaã auakaro, apoka Xesosimoni. Iteene oamanaãri:
—Apiananiri, Tavii apika mekaniri, piamonĩkano. Maerekati matamatakoti auaĩtotaro namarite. Iua iteene misiritaro oa —otxari.
23 Txamari Xesosi kona apakapapiretaro oa. Imoianariakori apoka Xesosimoni. Itxana:
—Piokanataro, osipekako. Atemoni ãtipirika oãkiripoanãta —itxana. 24 Xesosi apakapapiretaro oa:
—Niokanataãka Isaeokini ninĩkatini ĩkapani. Ninoa soti auĩte pĩpinanaãkani atoko itxana. Txamari pite kona Isaeokero. Pite ãto uãka —itxa.
25 Iuaritika oa sito apoka iuamoni. Okapotoreẽkaua iua apisatoõ. Ininiã oa:
—Apiananiri, pimakananitaro namarite —otxari.
26 Ininiã Xesosi:
—Isaeokini amarini atoko. Nota ninoa iri atoko. Kona erekari amarini komirite nimixirikini, anãpamoni nisikini ĩkapani —itxaro.
27 Ininiã oa:
—Ari, atãopitikara pisãkire. Anãpa atoko nitxaua, iuaritika anãpa nikari nipokori iriãkari kaapokori patapi koa —otxa.
28 Ininiã Xesosi:
—Atãopitikara. Sito, pite iteene auikari niposotiire. Pinirekakiti nikamapitikako —itxaro.
Iuasaakipeka oimi erekapeka otxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Erekapeka Txĩkitakari Kãkiti

29 Eereka Xesosi sari Kariréia poatimoni. Iuaã oxiratari
nopini topãka itxa. 30 Itomane kãkiti iuamoni apoka. Ninoa
minari iuamoni kãkiti mõsiãreni, masãkireni, matĩpokotakani,
apanakini amianatakani itomaneri pakini. Xesosi makananitana
ninoa. 31 Kãkiti iuaã auakani tsorĩkaãta, kotxi itikarina Xesosi
makananitinina amianatakani. Kãkiti masãkireti sãkirauatapeka.
Kãkiti matĩpokotakati tĩpokotapeka. Mõsiãreti, kõsiãrepeka
itxapeka. Ikinimane txari:
—Peerekari Teoso, Isaeo auakani Teosone —itxana.

Xesosi Sikakienatana Ipi Ipi Pakini Mio Kãkiti
(Marko 8.1-10)

32 Xesosi akiritana imoianariakori. Itxana:
—Nota amonĩkana naia kãkiti. Ipi õti, ãti õti pakini notakata
auana. Uatxa kona minakati kona auari inikinina ĩkapani. Kona
nota iokanatana ninoa natxiritika, kotxi arikama ipĩtaxititamana,
irika itxamana —itxa Xesosi.
33 Ininiã imoianariakori txari:
—Nanipa ate apokari nipokori komiri naia kãkiti asikakienatini?
—itxana.
34 Ininiã Xesosi:
—Kipakinipa komiri aua hĩtemoni? —itxa Xesosi.
Ininiã ninoa:
—Setxi komiri, ãtikaka ximaki axapitiri pakini —itxana.
35 Ininiã Xesosi:
—Hĩpaniãtana kãkiti xiti topãkini —itxa Xesosi.
36 Eereka imaĩkari ninoa setxi komiri, ximaki pakini. Itxari
Teoso:
—Erekapitikari ia komiri, ximaki pakini pite sikakiti.
Mapixinika itxari komiri, ximakikata. Eereka xanakaãpota
itxari imoianariakorimoni. Ininiã ninoa xanakaãpotari kãkitimoni.
37 Ikinika nipokota. Kamitopeka itxana. Imoianariakori xãpokakari
setxi kotari nipokori itetakori. 38 Ipi ipi pakini mio kikiãkini
nipokotapeka, apaka sitoãkini, amarini pakini. 39 Eereka Xesosi
iokanatana kãkiti aapokomonina. Iposo atoko iereẽtaua kanaua ãki.
Makataã tõpamoni isa.

Teoso Takaõtxikare
(Marko 8.11-13; Arókasi 12.54-56)

16 1Pariseoakori, satoseoakori pakini sari Xesosimoni.
Inirekarina Xesosi kerokiniri, ininiã itxarina Xesosi:
—Takaõtxikari, Teoso posotiire poerekaua ate, aãtamatiniri ĩkapani, Teoso iokanatinii ĩkorapokoriti aimarotini ĩkapani —itxarina.
2Txamari Xesosi txana:
—Na noerekai. Mapiãnikata iaxiti põkamarari inakasaaki: "Peereõtiri katana," hĩtxa. 3Iua atokokana ĩkanõkapanika iaxiti põkamarari, piãkaxitita inakasaaki: "Ãparaãnapani. Kataparari ĩtimatipani," hĩtxa. Himarotapitikari takaõtxikari iaxiti auakari. Txamari kona himarotari Teoso kamanãtakiti ĩkorakanani. Hĩsãkirauatakasaaki, kãkiti erekarini atoko hĩtxa, txamari maerekati hĩkama. 4Kãkiti uatxarini !erekana. Itakanaparina Teoso. Hĩte nirekari noerekinii Teoso takaõtxikare, iposotiire. Konapitini. Kona noerekai hĩte. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Xonasi inakori auakasaaki, Teoso kamari posotiiretxi. Ikara atoko inakari posotiiretxi Xonasi auakasaaki, iuaĩkana ikamapanikariko. Iua posotiiretxi Teoso takaõtxikare itxapanikaua hĩte ĩkapani. Iua takaõtxikarinoka Teoso takaõtxikare hĩte ĩkapani —itxa Xesosi.
Iposo atoko Xesosi takanapana, sipe itxa.

Pão Tireẽkari Pirena
(Marko 8.14-21)

5Xesosi imoianariakorikata ĩpiriãtari ipoa. Ipiniã apokasaakina, imoianariakori xinikaro pão imaxinĩkaretakitona. 6Iuasaaki Xesosi õtãkikana ninoa:
—Erepaniko. Pariseoakori, satoseoakori pakini pãote tireẽkari pamonõkoniri —itxana imoianariakori.
7Ininiã imoianariakori misãkiretakakaua:
—Pão amaxinĩkaretini xika Xesosi ikara atoko txaua ate —itxana imoianariakori.
8Xesosi imarotari imisãkiretakakiniuana, ininiã iua:
—Kinirepa himisãkiretakakaua, pão himaxinĩkaretini xika? Kona iteene hãuikari ninĩkatinii. 9Atauako kona kiĩkitepanikai hĩte? Atauako himaxinĩkaretapekari pão sĩkonoka sĩko mio kãkiti nisikakienatini? Hĩxinikariko kipakinipa kotari hĩxãpokaka pão itetakoro? 10Atauako kona hĩxinikatari ãti õti ipi ipi pakini mio kãkiti setxinoka pãoã nisikakienatini? Hĩxinikariko kipakinipa

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

kotari hĩxãpokaka pão itetakoro? 11 Hĩte nõtãkikasaaki: “Erepaniko. Pariseoakori, satoseoakori pakini pãote tireẽkari pamonõkoniri,” ninakasaakii, kinirepa kona himarotatari kona pãoni ikara atoko nitxai hĩte? —itxa Xesosi ninoamoni.

12 Iuasaakiika imarotarina kona pão tireẽkarini monõkori txaua. Imarotarina pariseoakori, satoseoakori pakini sãkirera, ninoa oereẽkitira, monõkori txaua.

Petro Auikari Xesosi Teoso Ãkiri Ininiãua

(Marko 8.27-30; Arókasi 9.18-21)

13 Xesosi sari Sesaréia-Piripi sitatxiti takote. Iuaã ipimaãna imoianariakori:

—Kipa kãkiti uãkatano nota hĩtari iaxitikiri?

14 Ininiã imoianariakori:

—Ãtikaka uãkatai Xoãoni kapatxisarerini iuaĩkana õkitikaua inakarii. Apanakini uãkatai Eríasini iuaĩkana õkitikaua inakarii. Apanakinipekana uãkatai Xeremiani iuaĩkana õkitikaua inakarii. Minakanisaaki ãtikaka: “Ãti Teoso sãkire sãpiretakarini iuaĩkana õkitikaua inakarii,” itxaina —itxarina.

15 Ininiã Xesosi:

—Hĩtepekana, kipa hĩte uãkatano nota? —itxana ninoa.

16 Simão Petro apakapapiretari:

—Teoso mereẽkitirai pite. Teoso mapĩkati ãkirirai pite —itxari iua.

17 Ininiã Xesosi:

—Simão Petro, Xoão ãkiri, Teoso takari erekari pitemoni, kotxi kona kãkitini sãpiretai Teoso ãkiri nininiua. Niri iaxitikirira sãpiretai. 18 Nisãpirenauatapanika pitemoni. Piuãka Petro. Kai sorotxikana piuãka. Kai aapokotxiti kamakari mereẽri kai kaikori xiti itakini ĩkapani, aapokotxi iua kai nopini ikamini ĩkapani, ininiã aapokotxi !irika, kotxi kaikori nopini aua. Aapokotxi kamakari takari kai kaikori xiti. Iua kai atoko itxa ikara Teoso sãkire, isãpiretakiti pitemoni. Kãkiti nota nakitiakori naapoko atoko, ninoa sauaki nauini ĩkapani. Napotiinãtapanikari kãkiti naapoko ĩkapani. Satanasi tapara kona posotapaniri ixipokiniri ia naapoko. 19 Nipaniãtai Teoso sãkire pisãpiretini kãkitimoni. Xavi nisikinii atoko itxa ikara, kotxi kãkiti auikasaakiri Teoso sãkire iĩroã Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Ĩkorapokoriti kãkiti kamakiti pimauiritakaniã, Teoso tixine apaka !auiritaãka. Ĩkorapokoriti kãkiti kamakiti pauiritiniã, apaka auiritaãka Teoso tixine —Xesosi txari Petro.

20 Iposo atoko Xesosi:

—Teoso mereẽkiti nininiua, apanakinimoni !kasãpirena hĩtxapeko —itxana imoianariakori.

Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Marko 8.31-9.1; Arókasi 9.22-27)

21 Iua õtisaaki Xesosi potorika isãpiretinina imoianariakori:
—Nisako Xerosareẽmoni. Iuaã kiomãtxiakori, kaiõkatsoparerini, sasetotxi auĩteakori pakini misiritanoko. Iposo atoko oka ninaãkako. Ipi ãti õtisaaki iuaĩkana nõkitikaãkako. Iuaĩkana aua nitxako —itxana.
22 Ininiã Petro misãkiretari Xesosi iuanoka inakasaaki. Itapararitika itxari:
—Konapitini, kona ikara atoko inakari kona auapani pitemoni, Apiananiri. Kona Teoso auiritapaniri ikara atoko piniko —itxari.
23 Ininiã Xesosi kirioka Petromoni.
—Pisipiniikaua Satanasi. Nikimapore katokapareri atoko pitxa, kotxi pite nireẽkiti kãkiti nireẽkiti atokotxikana. Pite nireẽkiti kona Teoso nireẽkiti atokoni —itxari.

Xesosi Moianari Atão Inakari
(Marko 8.34-38; Arókasi 9.23-27)

24 Iposo atoko Xesosi misãkiretana imoianariakori:
—Notakata kinirão sika pinakasaaki, piteka nireẽkiti kona pinirekape. Notakata kinirão sika pinakasaaki, nota misiritiko atokokana pimisiritaãkako. Ia atoko pinirekiniã, notakata pisapitikako. 25 Pite ãtipirika kaminiãri pite nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite nireẽkiti pimanirekakaniã, nota sãkire pauikini xika, Teoso iokanapirena erekari pisãpiretini xika, pite auapininiika txako Teosokata. 26 Atxiĩti papakapari ikinipoko tiitxi, ikini itixiti auakani tii, pinakiti ĩkapani. Atxiĩti iua tiitxi xika kona pikĩpitari Teoso sãkire, ininiã kona pikaikota ãtipirika Teosokata. Ikara atoko ininiã, erekari atxiĩti ikinipoko tiitxi auinii? Konapitini. Apiaerekata Teosokata ãtipirika pikaikotini. !Apakata kãkiti iĩkitxitiniri Teoso, iuamoni isini ĩkapani. 27 Nota hĩtari iaxitikiri apokako ninitiriakorikata. Iuasaaki niri iotximeretxikana nota iotximeretako. Iuasaakirako erekari isika erekari kamakanimoni. Iparĩkana ĩki isika iparĩkana iaõka. Txamari imisiritanako maerekati kamakani. 28 Atãopitikara nisãpiretai hĩte. Uai uatxa aua kãkiti, ninoa imarotapanikariko nota hĩtari iaxitikiri auĩtetxi nininiua. Ikara imarotinina apisa kona ipinapanikana —itxa Xesosi.

Moisesi, Eríasi Pakini
(Marko 9.2-13; Arókasi 9.28-36)

17 1 Seisi õti napaka atoko Xesosi anikana Petro, Txiako, Xoão pakini. Xoão Txiako itari. Ikanĩkana oxiratari nopinixiti. Ninoanani anika iuaã. 2 Iuaã

ninoa atamatari iua. Ipinimonipo itxapeka. Itoõ iotximere atokatxi iotximere atoko itxa. Imãka serõka ipinikare atoko itxa. 3Iuasaakipeka Moisesi, Eríasi pakini tokiã iuaã, misãkireta itxarina Xesosi. 4Ininiã Petro akiritari Xesosi:

—Apiananiri, erekapitikari uai aãuini. Pinirekiniãri, nota kamari ipi ãti pakini papiri uai. Pite nakiti ĩkapani, Moisesi nakiti ĩkapani, Eríasi nakiti ĩkapani nikama.

5Petro sãkirauanãtakasaaki, katxiãri pomẽkoriri ninoa nopini apoka. Katxiãri ãki Teoso txari:

—Ere namarite, nitiretakiti. Napokaerekatari iua, kotxi ikamari ninirekakiti. Hĩkenakotariko iua sãkire.

6Xesosi moianariakori ikara atoko inakari ikenakotakasaakina, iteene ipĩkarauatana, ininiã iriãkatana xitipe. Itoõna ikipatana. 7Xesosi sari ninoamoni. Itakauakotaua ninoa nopini. —Hõkitikaua. Kona hĩpĩkarauatape —itxana.

8Ininiã itikapokotana. Xesosinoka aua.

9Oxiratari xirata iokiriiãpotakasaakina, Xesosi txana ninoa:

—Kona hĩsãpiretapiri apanakinimoni hĩtikakiti. Nota hĩtari iaxitikiri nipina iuaĩkana naua ninaka atokoikarako hĩtikakiti mixikanani hĩsãpiretako —itxana.

—Ateeneka —itxarina.

10Xesosi moianariakori pimaãri iua:

—Kinirepa kaiõkatsoparerini oerekaua: “Eríasi apokako Teoso mereẽkiti apokini apisa?”

11Ininiã Xesosi apakapapiretana ninoa:

—Ari, atãopitikara ninoa sãkire. Merepitipanika Eríasi apokapitika. Iua kamari imakinika iposope inini ĩkapani. 12Ari, nisãpiretai, Eríasi apokapeka. Txamari kãkiti !imarotari iua. Imisiritarina iua inireẽkitina iaõka. Iua atokotxikana itxanonako nota hĩtari iaxitikiri. Imisiritanona —Xesosi txana Petro, Txiako, Xoão pakini.

13Ininiã imoianariakori imarotari Xesosi sãkire. Eríasi, Xoão kapatxisareri itxaua.

Amarini, Maerekati Matamatakoti Auaĩtotakiti Pirena
(Marko 9.14-29; Arókasi 9.37-43)

14Ikanapiriãkana atoko, itomaneri kãkiti apotiitiniãtaãua apokasaakina, kiki apoka Xesosimoni. Ikapotoreẽkaua iua apisatoõ. 15Itxari:

—Apiananiri, piamonĩkari namarite. Maerekati matamatakoti auaĩtotari iua. Atatsiirauata. Xaminaã irikapika. Kãuaãriã ikomokapika. 16Niminamari namarite pimoianariakorimoni. Ninoa kona posotari erekapeka itxĩkitakinirina.

17Ininiã Xesosi txari:

—!Kauikarei hĩte. Maerekati kamakanii hĩte. Kipakinikananipa Teoso nirekatari hĩtekata nauini? Kipakinikananipa Teoso nirekatari hĩte nimĩteenekini? Himinari amarini notamoni —itxana.

18 Apokaãka atoko, Xesosi txitari iua maerekati matamatakoti:
—Pisipe.
Ininiã iua maerekati sipe. Iuasaakipeka iua amarini erekapeka itxa.
19 Eereka imoianariakori apoka Xesosimoni. Iuasaaki ninoanoka aua iuakata. Imisãkiretarina:
—Kanatokopa ininiãpa ate kona posotari maerekati matamatakoti aomitikini?
20 Ininiã Xesosi:
—Kona atãoni hãuikari nisãkire, ininiã kona hĩposotari homitikiniri iua. Atãoenepitikara nisãpiretai hĩte. Mostata iki axapitikiri. Axapitipitika nisãkire hãuikiniã, mostata iki atoko nisãkire hãuikiniã, hĩposotari ia õtanoxiratari hĩpaniãtini: "Pite oxiratari, uai posipika, ikaimoni pisa," ininiã oxiratari sapitikamako. Hĩte posotari ikinipoko hinireẽkiti hĩkamini. 21 Txamari himamisãkiretakaniãri Teoso, hinipokotini himatakanapakaniã Teoso himisãkiretini ĩkapani, ininiãra kona hĩposotari maerekati matamatakoti homitikini —itxa Xesosi.

Xesosi Iuaĩkana Sãpiretari Ipinini
(Marko 9.30-32; Arókasi 9.43-45)

22 Kariréia tõpa apokasaakina, Xesosi misãkiretana imoianariakori:
—Nota, hĩtari iaxitikirino mĩkapiritaãkako. Nisikaãkako kikiakorimoni inirekaãkitina ikaminina tĩkane. 23 Ninoa okano nota. Ipi ãti pakini õtisaaki iuaĩkana nõkitikauako, iuaĩkana aua nitxako —itxana ninoa.
Ikara inakari ikenakotakasaakina, imatinaniuatana.

Txineiro Teoso Misãkiretiko

Aikoti Ĩkapani

24 Kapanaoõ sitatxiti apokasaakina, kikiakori sari Petromoni. Ninoa kiki apakaparo txineiro Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakani amanaãkito. Ipimaãrina Petro:
—Hĩte oerekakari sikataro txineiro Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakani amanaãkito? —itxarina iua Petro.
25 Ininiã Petro:
—Ari, isikapitikaro —itxa.
Eereka Petro ĩroã aapokotxi ãki ikara sãkiretxiti Xesosi isãpiretini ĩkapani. Xesosi sãkirauata, Petro masãkirauatakani apisa:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Petro, ikini itixiti kipa sikataro txineiro auĩtetxiakorimoni? Atauako auĩtetxi nirimane sikataro? Atauako kãkiti ãtiãtaã ĩkanikani sikataro? —itxari.

26—Kãkiti ãtiãtaã ĩkani sikaro txineiro auĩtetximoni —itxa Petro.

—Ari atãopitikara. Ininiã kona auĩtetxi nirimaneni sikaro txineiro iuamoni. Iuaritika asikapitikaro. 27Txineiro amasikakaniã, txineiro apotiitakani !apokaerekataua. !Anirekari ikara atoko inakari. Ininiã ipoa pisa. Pokatsaãta. Pimanamãkaro ximaki merepitipanika pimaĩkakito. Onamaã papokaro txineiro ota aĩkitxirauatini ĩkapani. Oa txineiro ota apakata nota sikakito ĩkapani, pite sikakito ĩkapani apaka. Panika. Pisikaro oa txineiro Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakanimoni —itxa Xesosi.

Ininiã Petro kamari Xesosi sãkire iaõka.

Kiripa Kãkiti Apiatakari Txataua?

(Marko 9.33-37; Arókasi 9.46-48)

18 1Iuasaaki Xesosi moianariakori apoka iuamoni.

—Teoso auĩtetxi ininiãtaãua, kipa kãkiti apiatakari txataua? —itxana.

2Xesosi akiritari amarini axapitiri. Ninoa apisatoõ taka itxari.

3—Atãopitikara nota sãkire. Himaerekani himatakanapakanisaaki, Teoso nireẽkiti himakamakanisaaki, amarini axapitiri atoko himinakanisaaki, kona hĩsapani Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 4Ia amarini axapitiri !iuikaua. Kãkiti ia amarini atoko inakarira, iuaka poiãotakiniãua, iuara apiatakari itxaua Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 5Nota nireẽkiti pikamakasaaki, pipoxokoniritika papakapiniãri amarini ia atoko inakari pinakasaaki, papakapano nota apaka —itxa Xesosi.

Maerekati Oerekakari

(Marko 9.42-48; Arókasi 17.1-2)

6Xesosi sãpirenauatapanika:

—Kãkiti txĩkitakiniãri amarini, nota sãkire auiãkari, maerekati ikamini, !apakata. Erekamariko kai mitari iua kãkiti maerekati oerekakari iaxirikanokitaãkamako, iposo atoko ipoa apanĩkakiã okaãkamako ipinini ĩkapani. 7Kãkiti ikini itixiti auakani misiritaãkako, kotxi auari kãkiti maerekati apanakini kamini txĩkitakakani. Auapika kãkiti ikara atoko inakani. Ninoa misiritaãkako. 8Piuako txĩkitakiniãi maerekati pikamini, ininiã pitsotakari, oka pitxariko. Pikiti txĩkitakiniãi maerekati pikamini, ininiã pitsotakari, oka pitxariko.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kotxi maerekati pikaminiã arikatxi maxipokatimoni pokaãkako. Apiaerekata mauakotikai pauini ãtipirika Teosokata. Apiaerekata makititikai pauini ãtipirika Teosokata. Pauiritiniãri maerekati pikamini txĩkitaãkari pitekata ikaikotiniã, ininiã pite kamari maerekati apaka, ininiã arikatxi maxipokatimoni pokaãkako.
9 Iua atokokana poki txĩkitakiniãi maerekati pikamini, pimaporoka, oka pitxariko. Kotxi maerekati pikaminiã, arikatximoni maerekani misiritikoãtaã pokaãkako. Apiaerekata Teosokata ãtipirika pauini ãti pokinoka pauini. Kona pauiritapiri maerekati pikamini txĩkitaãkari pitekata ikaikotini —itxa Xesosi sãkire.

Soti Auĩte Pĩpinanaãkari

(Arókasi 15.3-7)

10 —Ikinipoko amarini pipaxitako, kotxi niri tixine aua niri nitiriakori. Ninoa nĩkatari amarini. Niri apisatoõ ãtipirika initiriakori auapika, ininiã kãkiti mapaxitakaniãri amarini, isãpiretarina niri.
11 Nota hĩtari iaxitikiri napoka ĩkorapokoriti kãkiti pĩpinanaãkani atoko inakani napokini ĩkapani, kotxi !imarotarina Teoso kimapore.
12 —Kiãtokopa itxa hĩxinikakiti? Kiki aua ipiraakori soti auĩte seĩ pakini. Txamari ãtika pĩpinanaka. Kiãtokopa itxa? Itakanapari ipiraakori novẽta novi pakini. Isari oxiratarimoni. Initari iua pĩpinanaãkari. 13 Ipiraakori novẽta novi na pĩpinanaka, ininiã ipoxokoniuata. Apokasaakiri iua pĩpinanaãkari, iteene ipoxokoniuata. 14 Iua atokokana hĩri iaxitikiri kona nirekari amarini ãtika pĩpinanakini. Hĩri nirekari imakinika amarini imarotiniri ikimapore iuamoni sikari apo —itxa Xesosi sãkire.

Maerekati Pitemoni Kamakari

15 —Pitari nisãkire auiãkari kaminiãri maerekati pitemoni, ininiã pisa iuamoni. Pitenoka pisa iuamoni. Iuanani pimisãkiretako. Põtãkikiniri ikĩpitakasaaki, pimoianari iuaĩkana itxapekaua. 16 Põtãkikiniri imakĩpitakanisaaki, ipi kãkiti panikako iuamoni. Ipi minakanisaaki ãtika panika iuamoni. Ininiã iuaĩkana põtãkikari iua maerekati kamakari. Iuasaaki pitekata sikani apaka õtãkikari. Kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori oerekaua kãkiti sãkire kenakotakani, kãkiti kamakiti itikakani ipi ãti pakini auiniã, apakata apanakini atão inakari imarotini ĩkapani. Ipi ãti minakanisaaki, ipi apakata. 17 Ninoa pitekata sikani sãkire imakĩpitakanisaaki, pisãpiretana kãkiti Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua. Ninoa ikinipoko Teoso sãkire auiãkani õtãkikariko iua. Imakĩpitakanisaakiri ninoa sãkire, himarotari atão maerekati kamakari itxaua iua. Teoso sãkire mauiãkati atoko itxaua iua, kotxi kona inirekari õtãkikiko. Ate mokaiakari moianari atoko itxaua —itxa Xesosi sãkire.

Pauiritakiti, Pimauiritakiniti Pakini

18—Atãopitikara nitxai hĩte. Ĩkorapokoriti kãkiti kamakiti
himauiritakiniti, Teoso tixine apaka !auiritaãka. Ĩkorapokoriti
kãkiti kamakiti hãuiritakiti, apaka auiritaãka Teoso tixineẽ.
19—Apikomoni ia nisãpiretai. Pite xinikakititxikana ãti xinikiniã apaka,
hinirekakiti hamanainiãri Teoso, niri iaxitikiri sikapitikai hamanaãkiti.
20Kãkiti apotiitakasaakiua nota ixinikinina ĩkapani, nota ninoakata aua. Atxiĩti
ipi ãtinoka aua. Atxiĩti ipinoka aua. Iuaritika nota aua ninoakata —itxa Xesosi.

Nitiritxi Ãti Matiretakati

21Petro sari Xesosimoni, pimaã itxari Xesosi:
—Apiananiri, kipakinikatapa napakapari nitari, maerekati
ikaminano ãtipirika inakasaaki? Setxikata atxiĩti?
22Ininiã Xesosi:
—Kona, kona setxikatani papakapari iua. Setxikata setẽta
papakapari iua, ininiã ãtipirika papakapariko.
23—Apikomoni noerekai papakapiniri kãkiti, maerekati ikamakasaaki
pitemoni. Teoso auĩtetxi ininiua patrão ia atoko inakari itxa. Ia patrão nirekari
initiriakori iĩkitxitiniri iua. 24Ininiã iua iaõtaro txineiro isikakitopeka. Iuasaaki
initiri minaãka iuamoni. Mitxipeka iua patrão sikari tesi mirão txineiro ota
iua initirimoni. Txineiropokoni. Oa txineiro isikasaaki, itxari initiri: “Ãti õti
iuaĩkana pisikano oia nitxineirote,” itxari initirimoni. Txamari, !isikaro, kotxi
!oãuaika. 25Kona katxineiroteri. Ininiã ipatrãote paniãtari ivẽtxitiko iua,
ĩtanoro, imiakori, itii ikinipoko, ipatrãote iĩkitxitini ĩkapani. 26Iua initiri ikara
inakari sãkiretxiti ikenakotakasaaki, ipatrãote apisatoõ ikapotoreẽkaua. Itxari
iua: “Piãtaparoko. Ikinika pitxineirote nisikaiko,” itxari ipatrãotemoni.
27—Ininiã ipatrãote amonĩkari. “Kona ninirekaikaro nitxineirote
pisikinino.” Ininiã auiritari isini.
28—Ininiã sipe itxa. Iua nitiritxi mitxi sikapekaro txineiro iua
inakito seĩ ota ãti ipatrãote nitirimoni. Poiãonoka oa txineiro.
Iuasaaki, aapokomoni isikasaaki, aõkitari iua ãti nitiritxi ipatrãote
nitiri. Imaĩkari inoakiã. “Uatxa pisikano nitxineirote,” itxari.
29—Ininiã imoianari kapotoreẽkaua iua apisatoõ. “Piãtaparoko.
Ikinika pitxineirote nisikaiko,” itxari.
30—Txamari mitxiri nitiritxi: “!Niãtapaikaroko,” itxari. Ininiã
kateiamoni ieretakakitãkari imoianari txineiro xika. “Ikinika nitxineirote
pisikasaakiikanoko, pikatxakako,” itxari. 31Ikara inakari ene apanakini

iua patrão nitiriakori kenakotakasaaki, ninoa naiataua. Ininiã isana ipatrãotemonina. Isãpiretarina initiri iokanatiniri ãti initiri kateiamoni. 32Ininiã iua patrão akiritari iua initiri: “Pite maerekati pitxaua, kotxi kita pite amanaãno nota niamonĩkinii, ininiã piĩkitxitinino !ninirekaika. 33Kinirepa kona pite amonĩkari pimoianari nota amonĩkinii atokokana? Kona erekai,” itxari.

34—Ininiã ipatrãote iteene naiataua. Iokanatari iua kateiamoni imisiritikomoni ipatrãote txineirote okinika imasikakanisaaki.

35Ininiã Xesosi xipokapiretari ia isãpirena:

—Niri iaxitikiri iua atokokana txaiko hĩte, maerekati ãti kamakasaakii hĩtemoni himamaxinĩkaretakaniã hãkixinireẽ —itxa Xesosi.

Kiki Ĩtanorokata Itakanapakakini

(Mateo 5.31-32; Marko 10.1-12; Arókasi 16.18)

19 1Ikara inaka atoko Xesosi potorika Kariréia tõpa. Isa Xotéia tõpamoni uini Xotão ipiniã. 2Iuaã itomaneri kãkiti sari iuamoni. Erekapeka itxĩkitakana amianatakani.

3Pariseoakori apaka sari iuamoni. Inirekarina Xesosi kerokiniri isãkire. Ininiã ipimaãrina Xesosi:

—Auiritaãka atxiĩti kiki takanapiniro ĩtanoro, itakanapiniro inirekasaaki? —itxarina.

4Ininiã Xesosi:

—Hĩte imarotapekari ia Teoso sãkire iõkatsopatakori:

Kitxakapirĩka merepitipanika ikinipoko Kamakari kamari kãkiti, kiki inini, sito onini apaka ikamari kãkiti.

5 Ikara atoko ininiã, kiki takanapari iri, inoro pakini, ĩtanorokata auini ĩkapani, ininiã ninoa ãtika atoko itxauana,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 6Ininiã kona ipi !itxaikauana. Ãtika itxauana. Ikara atoko ininiã, !erekari kãkiti kaiarikiniri Teoso apotiitakini —Xesosi txana ninoa.

7Ininiã ninoa pariseoakori pimaãri:

—Ikara atoko ininiã, kinirepa Moisesi paniãtari kiki iõkatsopatiniri aãtsopa, ĩtanoro itakanapini aãtsopate, ininiã eereka auiritari iua iokanatiniro oa?

8Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Moisesi auiritai hĩtanoro hĩtakanapini, kotxi paikori hĩxinire. Teoso nireẽkiti himanirekakani xikara, Moisesi auiritai hĩtanoro hĩtakanapini. Txamari kitxakapirĩka merepitipanika kona kiki takanaparo ĩtanoro. 9Ininiã nitxai hĩte, kiki takanapiniãro ĩtanoro, ãtikata masirĩkatoka, iua kamari maerekati.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Itakiniãro ãto sito, maerekati apiata ikama, kotxi !imaãkatari Teoso paniãtakiti. Oa itakanapakito taãkari apaka kamari maerekati —Xesosi txana ninoa.

10 Ininiã imoianariakori ikara ikenakotakasaakina, itxarina Xesosi:

—Ĩtaniritxi, ĩtanorotxi !auiritaãka itakanapakakinina, ininiã erekapiimana imĩtaniriuatakanina —itxarina.

11 Ininiã Xesosi:

—Erekapitikari kãkiti ĩtanorouatini. Ãtikakanoka Teoso kona nirekari ĩtanorouatinina. **12** Ixika auapitika kãkiti mĩtanorouatakani. Kotxi ãtikaka kiki auakasaaki, ĩitona kona apakata ninoa takiniro sito. Apanakinipekana ikisauakatsikitiko xika kona ninoa posota itakinirona sito. Apanakinipekana kona nirekari ĩtanorouatini Teoso auĩtetxi ininiãua ãtipirika isãpiretini ĩkapani. Teoso manirekakaniãri pite ĩtanorouatini, ininiã kona pĩtanorouatape —itxa Xesosi.

Xesosimoni Amarini Apokini

(Marko 10.13-16; Arókasi 18.15-17)

13 Iposo atoko kãkiti minana amarini Xesosimoni. Inirekarina ninoa kii nopini iuako itakini. Inirekarina Xesosi misãkiretiniri Teoso amarini ĩkapani. Txamari imoianariakori txitana. !Auiritana amarini anikinina Xesosimoni. **14** Ininiã Xesosi txana imoianariakori:

—Hãuiritanako amarini notamoni apokini. Kona hĩotokakapena notamoni apokinina. Kotxi kãkiti Teoso auĩtetakani amarini atoko itxauana —itxana.

15 Ininiã iuako itaka ninoa kii nopini. Iposo atoko ĩkorape itxa.

Ãtokori Ito Txineiroteri

(Marko 10.17-31; Arókasi 18.18-30)

16 Ãtokori apoka Xesosimoni.

—Koerekareri erekarii, kiripa erekari nikama ãtipirika Teosokata nauini ĩkapani? —itxari.

17 Ininiã Xesosi:

—Kininiãpa “erekari” pitxano? Kãkiti erekari !auari. Teosonanira erekari. Teosokata ãtipirika pauini pinirekiniã, pikamariko Teoso paniãtakiti.

18 —Ĩkiripa? —itxa.

Ininiã Xesosi:

—!Pokaniuatape. !Pisirĩkape ãti ĩtanorokata. !Piĩtiriuatape. Poxiene !pikamape. **19** Piri, pinoro pakini pipaxitako. Pitiretanako apanakini, piteka pitiretiniua atokokana, pitxapaniko —itxari.

20 —Nikamapitikari ikara atoko pinakiti. Kiripa apikomoni nikamaã Teosokata ãtipirika nauini ĩkapani? —itxari.

21 —Ikinika kinirão kamaka pinakasaaki, ikinika pitii pivẽtxitako.
Txineiro papakapakito pisika kãkiti matxineirotenimoni. Ikara atoko
inakari pikaminiã, Teoso tixine papokasaaki ikinipoko erekari auiniiko
pite. Pitii pivẽtxitaka atoko, notakata sa pitxako —Xesosi txari.
22 Iua ãtokori ikara ikenakotakasaaki, isipe. Imatinaninoka itxari
ãtokori, kotxi kaiãori itii. !Inirekari itii ivẽtxitini. 23 Ininiã Xesosi
txana imoianariakori:
—Atãopitikara ia nitxai hĩte. Pamimari katxineiroterini auĩtetiniri
Teoso. 24 Apikomoni nisãpiretai. Atauako kamero napatari ãkorike
sonakiã? Apia mimari kãkiti katxineiroterini auĩtetiniri Teoso —itxana.
25 Xesosi moianariakori ikara ikenakotakasaakina, itsorĩkaãtana.
Ninoa uãkatari katxineiroterinimoni txineiro aua, kotxi Teoso
apokaerekatana ninoa, ininiã txineiro isika ninoamoni, ninoa
uãkatakiti. Ininiã ninoa pimaãri:
—Katxineiroteri maposotakaniãri Teoso tixinemoni isini, kipa
posotari iuaã isini? —itxanãtana.
26 Xesosi atamatana. Apakapapiretana:
—Kãkitika kona posotari. Teoso posotari ikinipoko ikamini.
27 Petro misãkiretari Xesosi:
—Atepekana, ate takanapapekari ikinipoko pitekata asini
ĩkapani. Ikara atoko aniniã, kiripa ate apakapako? —itxari.
28 Ininiã Xesosi:
—Atãopitikara nitxai hĩte. Nota, hĩtari iaxitikiri niitopãkako auĩtetxi
itopanere nopini. Iuasaaki ikini itixiti amaneri itxauako. Ikinipoko
atamatanoko nota hĩtari iaxitikiri iotximere. Iuasaaki hĩte nisãkire kĩpitakanii
apaka topãkako auĩtetxi itopanere nopini. Iua iitopaneretxi tosi pakini.
Tosi nirimanetxi Isaeo tixine auakani auĩteakori hĩtxauako. 29 Atxiĩti nota
ĩkapani pitakanapari paapoko, pitariakori, pitaroakoro. Atxiĩti nota ĩkapani
pitakanapari piri, pinoro, pamarite. Atxiĩti pitakanapari pikikiote nota ĩkapani.
Ikara pitakanapakasaaki nota ĩkapani, apiata papakapariko. Itori papakapariko.
Ikara atoko pininiã nota ĩkapani, ãtipirika paua Teosokata. 30 Itori kãkiti
apiarini uatxa, itixi xipokini õtisaaki poiãorini itxapekauana. Uatxa itori kãkiti
poiãorini, apiarini itxapekauana itixi xipokini õtisaaki —itxa Xesosi sãkire.

Ova Takakoriãtaã Parĩkauatakani

20 1 Xesosi txari:
—Teoso auĩtetxi ininiua ia kakikioteri atoko itxa. Ia kakikioteri
takapekari txipokori ova inakoro ikikioteẽ. Ovanoka itaka. Oiõpeka

onakasaaki, iua kakikioteri potorika ĩkanõkapanika. Initari parĩkauatakani ova amakani ĩkapani. 2Aõkitakasaakina, ipimaãna: “Hinirekatari parĩkatxi?” itxa.

—“Ari, anirekapitikari,” itxana.

—“Atauako ãtoka txineiro ota pirata kamakori apakata ãti õti pokamara piparĩka ĩki ĩkapani?” itxana.

—“Ari, apakatapitika,” itxana. Kotxi ãtoka ota pirata kamakori iuasaaki atão parĩkatxi ĩki ãti õti pokamara kãkiti parĩkauatini ĩki. Ininiã itakaremoni iokanatana iparĩkauatinina ĩkapani.

3—Novi oarape inakasaaki iuaĩkana ipotorika. Nipokori vẽtxitikoãtaãmoni isa. Iuaã atamatana kãkiti maparĩkauatakani. 4Ininiã imisãkiretana: “Hĩte apaka atxiĩti nirekatari hĩparĩkauatini nitakareãtaã, ininiã niĩkitxitai atão inakari hĩparĩka ĩki,” itxa. Ininiã ninoa apaka sari.

5—Apaniãxitipeka inakasaaki iuaĩkana iokanatana apanakini parĩkauatakani itakaremoni. Itinĩtikitakasaaki iuaĩkana iokanatana apanakini parĩkauatakani itakaremoni. Mitxi isãkire atokokana itxa isãkire ninoamoni. 6Mapiãnikata takotepeka inakasaaki iuaĩkana isa parĩkauatakani initini. Apokapanikana maparĩkauatakani. Ipimaãna: “Kinirepa ia õti maparĩkauatakanika hĩtxa?” itxana.

7—“Kotxi kona kãkiti sikaua parĩkatxi,” itxarina.

—“Nitakareãtaã hĩsa. Iuaã hĩparĩkauata. Hĩte apakapariko hĩparĩka ĩki erekari,” itxana.

8—Ĩkanõkapeka inakasaaki kakikioteri akiritari initiri apiari: “Parĩkauatakani pakirita. Piĩkitxitana. Merepanika piĩkitxitana kikata parĩkauatakani. Eereka piĩkitxitana tinĩtikita parĩkauatakani, pitxaãpotako,” itxari.

9—Kikata parĩkauatakani imakinikana apakapari ãtoka txineiro ota pirata kamakori. 10Kikiãkini ĩkanõkapanika parĩkauatakani ikara itikasaakina, oãkatarina: “Ate apakaparoko apiatako aparĩka ĩki,” itxamana. Ãtoka txineiro ota pirata kamakoro imakinikana apakapana. 11Txineiro apakapakana atoko, omanãkarauatana. “!Erekari kakikioteri,” itxanãtana. 12Ininiã ninoa txari iua: “Naia kikata parĩkauatakani poiãoka iparĩkauatana. Ãto oaranoka iparĩkauanãtana. Ate parĩkauata ikiniõtika kapatakariã. Ate parĩkauatapitipo, txamari pite ĩkitxitaua ate naia piĩkitxitini atokokana. Kona erekai,” itxarina.

13—Iua kakikioteri apakapapiretana: “Nitiretakini, kona nota misirienetai hĩte. Ĩkanõkapanika nipimaãi: ‘Atauako ãtoka txineiro ota pirata kamakori apakata ãti õti pokamara piparĩka ĩki ĩkapani?’ nitxai mixikanani. Ininiã hĩte: ‘Ari, apakatapitika,’ hĩtxa. Ininiã na nimisirienetai hĩte. 14Ininiã txineiro nisikakito hanikaika. Haãpokomoni hĩsipeka. Nota nirekari niĩkitxitinina hĩte tikini parĩkauatakani hĩte niĩkitxitini iaõka. 15Atauako kona erekari nota txineirote ninirekakitimoni nisikini? Hĩte xikotano, erekari nikamini xika,” itxana ninoa.

16 Xesosi xipokari isãpirena:
—Itori kãkiti apiarini uatxa, itixi xipokini õtisaaki poiãorini itxapekauana. Uatxa itori kãkiti poiãorini, apiarini itxapekauana itixi xipokini õtisaaki. Teoso aiatana kaiãopokori kãkiti itixine isinina ĩkapani, txamari poiãonoka iua mereẽ —itxa Xesosi.

Iuaĩkana Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Marko 10.32-34; Arókasi 18.31-34)

17 Xesosi Xerosareẽmoni ikimaporitakasaaki, akiritana imoianariakori. Ninoanoka imisãkireta.
18 —Hĩkenakotari nisãkire. Xerosareẽmoni asako. Iuaã nota hĩtari iaxitikiri mĩkapiritaãkako. Sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakinimoni nisikaãkako, ininiã ninoa apotiitaua. Iuasaakiko ninoa txari: "Okaãkapitikako." 19 Eereka ninoa sikano Xoteo minakonimoni. Ninoa napetano. Ixirokitatanona aãpitsaã. Iposo atoko aamina ĩpiriãmitakariã tokakita ninaãkako, oka itxanonako. Ipi ãti õtisaaki nõkitikauako, iuaĩkana aua nitxako —itxa imoianariakorimoni.

Txiako, Xoão Pakini Amanaãkiti
(Marko 10.35-45)

20 Eereka Sepeteo ĩtanoro apoka Xesosimoni. Ominana imi Txiako, Xoão pakini. Ninoa Txiako, Xoão pakini Xesosi moianariakori. Okapotoreẽkaua iua apisatoõ.
—Atauako ninirekakiti pikaminano? —otxari.
21 —Kipa pinireka? —itxaro.
—Ikinimane auĩte pinakasaakiua, ninirekari naia ipi namariteni auĩtetxiakori ininiãuana pitekata. Pauiritatana pitekata iitopãkinina, ãti pikikomoni inini, ãti pisaneremoni inini? —otxari.
22 Ininiã Xesosi apakapapiretana ninoa:
—!Himarotari hamanaãkiti. Mapaõti napa atoko iteene nimisiritaãkako. Atauako hĩposotatari hãtatsiitiniri notakata? —itxana ninoa.
—Aposotapitika —itxarina.
23 —Atãopitikara hãtatsiirauata notakata, txamari kona notani mereẽna kãkiti nikikomoni, nisanaremoni topãkakani ĩkapani. Nirira mereẽpekana ninoa kãkiti notakata topãkini ĩkapani —itxana.
24 Apanakini Xesosi moianariakori kenakoenetari Txiako, Xoão pakini amanaãri Xesosi auĩtetxi ininiuana ĩkapani, ininiã omanatana. 25 Ininiã Xesosi akiritana ninoa imakinikana iuamoni.
—Himarotari Xoteo minakaniua auĩteakori paniãtari kãkiti ikinika auĩteakori nireẽkiti ikaminina ĩkapani. Kona atão itiretana kãkiti. Kãkiti kona

kamari auĩtetxiakori mauiritakiniti. 26Kona ninoa auĩtetxiakori atoko !hĩtxape. Atão apiari pininiua pinirekiniã, pimoianatariko apanakini. 27Apanakini auĩte pininiã pinirekiniã, nitiritxi pitxauako merepanika. 28Ikara atoko nitxa nota hĩtari iaxitikiri ĩkorapokoriti napokasaaki. Ninitiri !auari. Ĩkorapokoriti napoka, kãkiti nitiri nininiua ĩkapani, kãkiti nitiretini ĩkapani. Ĩkorapokoriti napoka nipinini ĩkapani, kaiãopokori kãkiti mapinakani ĩkapani, kotxi nota iĩkitxirauata ninoa mapinakani ĩkapani —itxana ninoa.

Ipi Mõsiãreni Xesosi Makananitini

(Marko 10.46-52; Arókasi 18.35-43)

29Xerikoo sitatxiti ipotorikasaakina, itomaneri kãkiti sari Xesosikata, imoianariakori pakinikata. 30Iuasaaki ipi mõsiãreni topãkanãta kimapori tiniãpo. Xesosi napaãpotini ikenakotakasaakina, akiritana:

—Apiananiri, aãuĩte Taviini apika mekanirii, piamonĩkaua ate —itxarina.

31Kãkiti iuaã pinitana:

—Himaãtako —itxana.

Txamari apiata akirikatana:

—Apiananiri, aãuĩte Taviini apika mekanirii, piamonĩkaua ate —itxarina.

32Ininiã Xesosi iotoka. Akiritana ninoa mõsiãreni. Apokana iuamoni.

—Kipa hinireka nikaminii hĩte? —itxa.

33—Apiananiri, aĩtikapokotini anireka.

34Ininiã Xesosi amonĩkana. Okina nopini itakari iuako. Iuasaakipeka kõsiãrepekana, sa itxana Xesosikata.

Xesosi Xerosareẽ Apokaãpotini

(Marko 11.1-11; Arókasi 19.28-40; Xoão 12.12-19)

21 1Xesosi imoianariakorikata imatokoãpotari Xerosareẽ. Apokana Petxipaxee inakori aapokotxiti, õtanoxiratari takote Oriva inakori xiratamoni. Iuaã Xesosi iokanatana ipi imoianariakori aapokotximoni.

2—Hĩsa ikiraã kaixiti auakari aapokotxitiã. Iuaxiti hãpokasaaki, hãpokaroko xomẽta iaxiriãkoro oimikata. Hĩkoxirikana. Uaimoni mina hĩtxanako. 3Ãti misãkiretakasaakii: “Kinirepa hĩkaxirikatari pirãtxi?” Ininiã hĩte: “Apiananiri nirekana,” hĩtxako. Ininiã iua auiritai himininina —itxana ninoa.

4Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretapekari ikara atoko inakari. Ininiã iua sãpiretakiti kitxakapirĩka atão inakari apokapeka. 5Iua txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩtxariko Xerosareẽ auakanimoni: “Hãtamata. Hĩauĩte apokaãpota
hĩtemoni. !Kaneenamari. Xomẽta nopini iitopãkanãta. Xomẽta
ãkiri nopini isaãpota,” hĩtxako ninoamoni,
itxa Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩkapeka.
6 Ininiã Xesosi moianariakori sari. Ipaniãtakiti iaõka ikamana. 7 Ininiã
iminaro xomẽta oimikata. Itakarina imãkana inopinina Xesosi topãkini ĩkapani.
Ininiã Xesosi topãka xomẽta ãkiri nopini. 8 Itomaneri kãkiti katamẽkari
imãkana kimapori ãpo. Apanakini sauakari aãxike. Ikasirĩkaxikeãpotarina
aãxike kimapori ãpo. Ikara atoko ikamana, Xesosi paxitiko oerekinina ĩkapani.
Imãkana nopini, aãxike nopini, xomẽta napaãpota. 9 Kãkitipokoni ĩkiikakani.
Kãkitipokoni Xesosi tikini ĩkani. Imakinika saãpotakasaakina, akirikatana:
—Peerekari Tavii apika mekaniri. Teoso posotiirekata ĩkari, Teoso
nireẽkiti kamakari iua. Teoso sikariko erekari iuamoni. Peerekari Teoso,
iaxiti apiko nopinixiti auakari. Apiananiri itxaua —itxaãpokatana.
10 Ininiã Xesosi apokapeka Xerosareẽ. Iuasaaki ikinimane
Xerosareẽ auakani tsorĩkaãta.
—Kirinapanipa ikira kiki inatari? —itxanãtakakana.
11 Kãkiti Xesosikata ĩkani sãpiretana:
—Xesosikara ikira. Teoso sãkire sãpiretakari, ikira. Nasaree
sitatxitikiri, Kariréia tõpa auakari ikira —itxana.

Pirãtxi Vẽtxitakani Omitikiko

(Marko 11.15-19; Arókasi 19.45-48; Xoão 2.13-22)

12 Xesosi ĩroã aiko ãki Teoso misãkiretikoãtaã. Omitikenatana
tiitxi vẽtxitakani. Amotiitakani Teoso misãkiretikoãtaã auakani
omitikenata. Ikitakari txineiro vẽtxitakani mesate. Kamoa
vẽtxitakani topãkini apaka ikitaka. 13 Xesosi misãkiretana:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Ia naapoko, “Teoso misãkiretiko aikoti” akiritaãkako,
itxa. Txamari hĩte txĩkitakari ia aiko kiĩtiririni iomaãtiniãtaã ininiua —itxa Xesosi.
14 Mokirini, kãkiti matĩpokotakani pakini apoka Xesosimoni
Teoso misãkiretiko aikotiã. Erekapeka itxĩkitakana ninoa.
15 Iuasaaki amarini Teoso misãkiretikoã auakani iteene akirikata:
—Peerekari aãuĩte Taviini apika mekaniri —itxanãtana.
Sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini itikari Xesosi
posotiire, kãkiti erekapeka itxĩkitakini. Ninoa kenakotari amarini
akiritakiti:
—Peerekari aãuĩte Taviini apika mekaniri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiãkara ninoa omanãkarauata. 16 Ininiã imisãkiretarina Xesosi:
—Pikenakotatari ikara amarini akiritakiti? —itxana.
—Nikenakotapitikari. Hĩte atatsopatapekari ia Teoso sãkire iõkatsopatakori:
Ãtokoriakori, amarini pakini, ninoapeka apaka txariko:
"Peerekari iua," itxanako,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. Ininiã Teoso sãkire iaõka ninoa kamanãta. Ininiã erekapitikari ninoa akiritakiti —itxa Xesosi.
17 Iposo atoko itakanapana. Ĩkorape itxa. Itakanapari Xerosareẽ. Isa aapokotximoni Petánia inakorimoni. Iuaã itxiaka.

Piko Mina Marito Pirena
(Marko 11.12-14, 20-25)

18 Katimatinĩkata iuaĩkana Xesosi sari sitatximoni. Ipixinipokoriti inatxita. 19 Atamataro piko mina kimapori ĩtiniãpo. Isa oamoni txipokori itximini ĩkapani. Txamari otsopanani auaro. Iuasaaki itxa:
—Kona kariikaiko —itxaro.
Iuasaakipeka otxiaroka.
20 Imoianariakori ikara itikasaakina, itsorikitaãtana.
—Ii natokopa otxape katimari otxiarokini? —itxanãtana ninoa.
21 Ininiã Xesosi:
—Atão nisãpiretai. Teoso sãkire hãuikiniã, hĩte posotari hĩkaminiri mixikanani nikamakiti atoko inakari. Piko mina txiarokini nitxĩkitakini atoko, hĩposota hĩkamini. Teoso sãkire iteene hãuikiniã, apiata hĩkamako. Hĩposotamariko hĩpaniãtiniri ikira ixirata: "Põkitikaua. Ipoamoni oka pitxaua." Iuasaakipekamako ixirata ipoamoni oka itxamauako. 22 Pite atão pauikiniãri Teoso sãkire, iua pimisãkiretakasaaki, ikinipoko pamanaãkiti Teoso sikai —itxa Xesosi.

Xesosi Paniãtakari Moerekakoni
(Marko 11.27-33; Arókasi 20.1-8)

23 Xesosi ĩroã Teoso misãkiretiko aikotiã. Kãkiti oerekasaaki, sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini apoka iuaã. Ipimaãrina Xesosi:
—Kipaniãpa pikamari ĩkora pikamakiti? Kipa paniãtai? —itxarina.
24 Ininiã Xesosi:
—Nota apaka pimarauatako hĩtemoni. Ãtinoka nipimaãiko hĩte. Nota pimaãkitiko hĩtemoni hĩsãpiretiniãno, nota apaka sãpiretai hĩte hĩpimaãkiti notamoni, ininiã nisãpiretai nota paniãtakari uãka apaka. 25 Ia nipimaãi hĩte: "Kipa paniãtari Xoãoni ipatxisarauatini? Teosokani paniãtari Xoão? Kãkitikani paniãtari Xoão?" —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã ninoa misãkiretakakaua:
—“Teoso paniãtari,” aniniã, “Kinirepa kona hãuikatari isãkire?”
Xesosi txamaua eereka. 26“Kãkitira paniãtari Xoão,” aniniã,
apanakini omanatamaua, kotxi ninoa uãkatari Xoão Teoso sãkire
sãpiretakari ininiua.
Ikara atoko itxana imisãkiretakakiniuana. 27Ininiã apakapapiretana:
—!Aimarotari iua paniãtakari.
Ininiã Xesosi:
—Nota apaka kona sãpiretai nota paniãtakari uãka.

Iri Sãkire Kĩpitakari, Iri Sãkire Makĩpitakati Pakini

28—Hĩxinikariko ia nisãpiretakitiko: Kiki auari ipi imi. Akiritari
anekari. “Namarite uatxa piparĩkauata nitakare ova auiniãtaã,”
itxari imi.
29—Ininiã imi anekari: “!Nisapani. !Ninirekari niparĩkauatini,” itxari.
Eereka ixinikaxitinãta. “Ari, nisapitikako,” ininiã isa iri takaremoni.
30—Iua kiki akiritari imi maneritakari. Ipaniãtari iua atokokana.
Iua imi: “Ari, nisapitikako.” Txamari, !isari.
31—Ininiã ĩkiripa kamatari iri paniãtakiti? —itxa Xesosi.
Ininiã ninoa kiomãtxiakori, sasetotxi auĩteakori pakini apakapapiretari:
—Anekarira.
Ininiã Xesosi:
—Atãopitika nisãpiretai hĩte. Kiĩtiriri apokako Teoso auĩtetxi ininiãtaãua
hĩte apisapanika. Kanokarero apokako Teoso auĩtetxi ininiãtaãua hĩte
apisapanika. 32Kotxi Xoão kapatxisarerini apoka hĩtemoni. Oerekai
erekari kimaporiti. Txamari kona hĩte auikari isãkire. Kiĩtiriri, kanokarero
pakini auikari isãkire. Iuasaaki himarotari ninoa maerekati kamakani
takanapiniri imaerekanina. Ikamarina erekarinoka. Hĩte itikapekari.
Txamari hĩte kona takanapari himaerekani. Kona hãuikari Xoão
sãkire, ininiã iua kiki sãkire makĩpitakati atoko hĩtxa, kotxi hĩsãkire:
“Akĩpitapitikari Teoso sãkire,” txamari kona hĩkĩpitari —itxa Xesosi.

Parĩkauatakani Maerekani

(Marko 12.1-12; Arókasi 20.9-19)

33—Ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko nisãpiretai.
Hĩkenakota —Xesosi txana.
—Kiki kakikioteri takaro txipokori ova inakoro. Ovanoka itaka. Iposo
atoko ipiriketaro. Eereka iuaãtaã ikamari ova katsonakiko. Iposo atoko

ikamari aapokotxi õtanori, ikinipoko itakare atamatini ĩkapani. Iposo atoko iĩkitxitana kikiãkini itakare nĩkatakani ĩkapani. Ininiã ninoa nĩkatari itakare. Eereka kakikioteri sari ãti itixiti. 34Ova manapi inakasaaki, iokanatana initiriakori itakare nĩkatakanimoni, ova apakapinina ĩkapani.

35—Txamari, ninoa maĩkapena initiriakori. Ixirokitatarina ãti. Okapirina ãti. Ãti kai soroã ikiporonakana. 36Iuaĩkana iua kakikioteri iokanatana initiriakori. Iuasaaki ito iokanata. Mitxirini atokokana itakare nĩkatakani txapena ninoani. 37Eereka imapotõkire iokanatari imi ninoamoni. Iuãkatari: "Namarite iua, ininiã ninoa paxitari iua," itxa.

38—Txamari, imi atapakasaakina, imisãkiretakakana: "Erepani imi. Maõkari, ininiã okinika itakare kaikotinaua atemoni." 39Ininiã imaĩkarina imi. Kikio xiripirexiti anikarina. Iuaã oka itxapirina.

Ininiã Xesosi pimaãri kãkiti iua takote auakani:

40—Ininiã iua kakikioteri ĩkasaaki, kiãtokopa itxatanako ninoa kikiãkini? —itxa Xesosi.

41Ininiã ninoa iua takote auakani apakapapiretari:

—Kakikioteri okanako ninoa maerekati kamakani. Iĩkitxitanako apanakini itakare nĩkatakani ĩkapani, ininiã ninoa sikapitikaroko ova oiõkasaaki —itxarina Xesosi.

42Ininiã Xesosi:

—Hĩte atatsopatapekari ia iõkatsopatakori Teoso sãkire:

> Kai aapokotxi kamakani kona nirekari ãti kai soro. Iua kai imanirekakiniti kai apiari itxapekaua. Apanakini kai soro maĩkakari itxaua. Teosokara txĩkitakari ikara atoko inini. Ikara peerekari atemoni.

Nota hĩtari iaxitikiri iua kai atoko nitxaua. Peerekari Teoso, kotxi nota hĩtari iaxitikiri kãkiti manirekakiniti. Teoso txĩkitakano nota apiananiri nininiãua.

43—Ininiã nisãpiretai hĩte, Teoso kona hĩauĩte !itxaikauako. Iua mereẽriko apanakini kãkiti inakitiakori ĩkapani. Ninoa kamapitikari Teoso nireẽkiti. 44Apikomoni Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua iua kai apiari atoko inakari. Itxari:

> Kãkiti iua kai nopini irikasaaki, ikarouata iua. Kai kãkiti nopini irikiniã, !auaika kãkiti,

—Xesosi txana ninoa.

45Sasetotxi auĩteakori, pariseoakori pakini kenakotakasaakiri ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko Xesosi sãpiretakiti, ninoa !apokaerekatarina isãpirena, kotxi imarotarina ninoa takari nĩkatakani maerekani atoko inakani itxauana. 46Ininiã ia xika inirekarina imaĩkinirina. Txamari !imaĩkarina, kotxi ipĩkarina kãkiti iuaã apotiitakaniua. Kãkitimoni Xesosi atão Teoso sãkire sãpiretakari itxaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kiiniri Ĩtanorouatiko Pirena
(Arókasi 14.15-24)

22 1 Iuaĩkana Xesosi sãkirauatakasaaki kãkitikata, isãpiretari
sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Itxari:
2 —Teoso auĩtetxi ininiãua ia auĩtetxi atokokana. Ia auĩtetxi kamari
kiiniri imi ĩtanorouatini ĩkapani. 3 Ipaniãtari initiriakori akiritinina
ikemaĩtxitakini kiiniriã ininina ĩkapani. Txamari ikemaĩtxitakini
!inirekari ikiiniriteẽ isinina. 4 Iuaĩkana iokanatari apanakini initiriakori
ikemaĩtxitakinimoni. "Hĩtxanako: 'Nipokori iposopeka. Nokapekari kema
auĩte, kema auĩte ãkiri pakini. Paĩpepokori. Imakinika niposotapekari.
Hĩsapoka kiinirimoni,' hĩtxanako." Ininiã ninoa kamari isãkire iaõka.
5 —Txamari ikemaĩtxitakini !imaãkapiretarina. Iparĩkamoni isana. Ãtikaka
sari kikiomoni. Apanakini sari ãtiãtaã tiitxi ivẽtxitinimoni. 6 Apanakinipekana
maĩkapena initiriakori, noropata, oka itxapena. 7 Iua auĩtetxi ikara inakariene
ikenakotakasaaki, iteene inaiataua. Iokanatari isotatoneakori ninoamoni.
Ininiã okapena ninoa kokanirini. Iotikapirina ninoa aapoko.
8 —Eereka iua auĩtetxi akiritana apanakini initiriakori: "Kiiniri
namarite ĩtanorouatini pirena iposopeka. Txamari merepitipanika
nikemaĩtxitakini !erekana. 9 Iua atoko ininiã, hĩsa ahoaãtaã, kãkiti
napanakiniãtaã. Hĩkemaĩtxitana ikinimane haõkitakini," itxana ninoa.
10 —Ininiã isana ahoaãtaã. Ikemaĩtxitana ikinimane aõkitakini.
Apotiitarina kãkiti itanapoko. Maerekani, erekarini pakini
apotiitana. Anikana kiinirimoni, ininiã kãkitipokoni xãpoãkata.
11 —Iua auĩtetxi atamatana ikemaĩtxitakini. Atamatari kiki
mãkatxi ĩtanorouatikosaaki ieretaãkori mieretaãkati. 12 Ininiã
akiritari iua: "Nimoianari, kiãtokopa piĩroã naapoko, kotxi mãkatxi
ĩtanorouatikosaaki ieretaãkori kona pieretaka?" Iua kona kasãkireri.
13 —Ininiã iua auĩtetxi paniãtari initiriakori: "Himaĩkariko. Hĩaxirikariko
iuako, ikitinota pakini, anika hĩtxariko mapara. Piãkatximoni hõkariko,"
itxana initiriakori. Iuaãtaã kãkiti txiapatiniãtaã, kãkiti akerakitatsiriĩtiniãtaã.
14 Xesosi xipokapiretari isãpirena.
—Itomaneri kemaĩtxitakoni. Txamari poiãoka mereẽkoni —itxana ninoamoni.

Homano Auĩte Ĩkitxitiko Pirena
(Marko 12.13-17; Arókasi 20.19-26)

15 Ninoa pariseoakori sipeka. Eereka apotiitauana.
Imisãkiretakakana. Ixinikaxitinãtarina:

—Anirekari Xesosi kerokiniri isãkire, aãpoĩtiniri ĩkapani. Ininiã kiãtokopa atxatari apimainiri ikerokiniri ĩkapani? —itxanãtakakana.
16 Ininiã ninoa pariseoakori paniãtana ãtikaka ninoa oerekakini, apaka ãtikaka Erotxi sãkire auiãkani, Xesosimoni isinina ĩkapani. Ininiã isana iuamoni. Imisãkiretarina. Pariseo sãkire iaõka isãpiretana.
—Koerekareri, aimarotari atãoenepitikara pisãkire. Atãoenepitikara pisãpiretari Teoso nireẽkiti akamini ĩkapani. Pite na pĩkarauata xatiki kãkiti sãkire xika. Ãtinoka pisãkire pisãpireta ikinakariti kãkitimoni. Apanakinimoni pisãpiretakiti iuatxikana pisãpiretari apanakininapemoni.
17 Ininiã pisãpiretaua. Atãokani txineiro asikini Homanoakori auĩtemoni, Sesa inakorimoni? Apakata amasikakaniri iuamoni? —itxarina iua.
18 Xesosi imarotari ninoa nirekari ikerokiniri isãkire. Ininiãkara itxana:
—Kinirepa hinirekari nikerokiniri nisãkire? Kona erekai hĩte. Hĩsãkirauatakasaaki, kãkiti erekarini atoko hĩtxa, txamari maerekati hĩkama. 19 Hõerekano txineiro ota Homano auĩte asikini ĩkapani.
Ininiã iminarona txineiro ota.
20 —Kisanõkapa ia? Kiuãkapa aua uai? —itxana ninoa.
21 —Ari, Homano auĩte —itxana.
—Ininiãkara hĩsikariko Sesamoni iua nakiti. Hĩsikariko Teosomoni iua nakiti —Xesosi txana ninoa.
22 Ikara apakapapirenatxi ikenakotakasaakina itsorĩkaãtana.
—Paimatireri iua —itxanãtakakana.
Ininiã itakanaparina, sipeka itxana.

Ipĩkari Õkitikiniua Mauikakoni
(Marko 12.18-27; Arókasi 20.27-40)

23 Iua õtisaakipeka ãtikaka satoseo apoka Xesosimoni. Satoseo inakoni !auikari ipĩkani iuaĩkana õkitikiniua.
24 —Koerekareri, Moisesinira oerekari ia sãkiretxiti: “Kiki meenetipanika ipininiã, iua itari takaroko tikinitakoro. Iua itari keene ininiã, itakauãkatari amarini iua itarini ipĩpekarini uãka,” itxa Moisesini. 25 Setxi itaritxiakori aua mitxi ĩkorapokoriti. Apia anekatakari ĩtaniriuata. Eereka ipĩpe meenetika, ininiã itari takaro iuani tikinitakito. 26 Iua atokokana iua itari ipĩpe meenetika. Ãti itari iuaĩkana takaro iuani tikinitakito. Txamari iua atokokana ipĩpe meenetika. Iua atokokana txaãpota ikinika itariakori. 27 Eereka oa sito apaka opĩpe. 28 Ininiã ipĩkani iuaĩkana õkitikasaakiua iuaĩkana auãki ininina, ĩkiripa oĩtaniri aua oakata iuasaaki? Kotxi ikinimane ninoa setxi itariakori takapekaro oa —itxarina iua.
29 Ininiã Xesosi:

—Hĩte kerokari, kotxi !himarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori. !Himarotari Teoso posotiire apaka. 30 Ipĩkani iuaĩkana aua inakasaaki, kona ninoa ĩtaniriuataika. Teoso nitiriakori iaxitikini atokopeka itxanako. 31 Hĩte !auikari ipĩkani õkitikiniua iuaĩkana auãki inini. Atauako kona hãtatsopatapanikari Teoso sãpiretakiti hĩtemoni? Iara isãpiretai:

32 Apraão, Isaki, Xakoo pakini Teosonekarano nota,
itxa Teoso. Ininiã Apraão, Isaki, Xakoo pakini auãkipanika itxana,
kotxi auãki inakani Teosonera iua. Ninoa uatxa auãki inakani,
kotxi kona ipĩkani Teosoneni Teoso —itxa Xesosi.

Iuasaaki kãkitipokoni kenakotari ikara Xesosi sãkire. 33 Xesosi sãkire ikenakotakasaakina, itsorĩkaãtana, kotxi paimatireri Xesosi apakapapiretakiti satoseoakorimoni.

Teoso Paniãtakiti Apiari Akamini
(Marko 12.28-34)

34 Xesosi iĩkiteritika apakapapiretari satoseo pimainiri, ininiã satoseo !ipimarauataika. Pariseoakori kenakotari ikara, ininiã apotiitauana. 35 Pariseo, Moisesi sãkire oerekakari, iua nirekamari Xesosi kerokiniri isãkire. Ininiã ipimaãri:

36 —Koerekareri, ĩkiripa Teoso paniãtakiti apiari txataua? Kipa apiaerekata Teoso nireẽkiti akamini? —itxa.

37 Ininiã Xesosi apakapapiretari:

—"Pitiretariko Apiananiri piTeosone, ikinipoko pinireẽkitiã, ikini pãkixinireẽ, ikinipoko pixinikakitiã pakini." 38 Ikara atoko inakari Teoso merepitipanika paniãtaua akamini. Ia ipaniãtakiti akamini apiari itxaua. 39 Iuaĩkana Teoso paniãtaua. Ia ipaniãtakiti apaka apiari. Merepanika ipaniãtakiti akamini atoko itxa. "Piteka pitiretiniãua atokotxikana, pitiretariko ãti." 40 Iteene atiretiniãri Teoso, iteene atiretiniãri ãti, ininiã akamapitikari apanakini Teoso paniãtakiti, Moisesinimoni isãpiretakiti. Iteene atiretiniãri Teoso, iteene atiretiniãri ãti, ininiã akamapitikari Teoso sãkire sãpiretakani paniãtakiti apaka —Xesosi txari iua.

Teoso Mereẽkiti Tavii Apika Mekaniri
(Marko 12.35-37; Arókasi 20.41-44)

41 Pariseoakori apotiitapanikaua inakasaaki, Xesosi pimaãna ninoa:

42 —Teoso mereẽkiti pisãpiretano. Kiripa apika mekaniripa iua? —itxana ninoa.

Ninoa apakapapireta:

—Ari, Taviini apika mekanirira —itxana.

43 Ininiã Xesosi:

—Ikara atoko ininiã, kinirepa Erekari Matamatakoti kamasãkiretari Tavii: “Teoso mereẽkiti niauĩte itxaua,” ina sãkiretini? 44Kotxi Tavii txari:

Apiananiri misãkiretari niauĩte: “Nota kikomoni piitopãkiniritika
nixipokariko pimokaiakariakori. Nikamariko ninoa pikiti
pitakiniãtaã atoko ininiua,” Apiananiri txari niauĩte,

itxa Taviini. 45Ininiã Tavii akiritari Teoso mereẽkiti “niauĩte.” Ikara atoko ininiã, kiãtokopa itxa Teoso mereẽkiti Taviini apika mekaniri ininiãua? —Xesosi txari pariseoakori.

46Kona imarotarina, ininiã kona kasãkirena ninoa. Ikara eereka kona kãkiti pimarauataika Xesosimoni, kotxi ipĩkarina Xesosi imarore.

Xoteo Auĩteakori Maerekani

(Marko 12.38-40; Arókasi 11.37-54; 20.45-46)

23 1Ininiã Xesosi misãkiretana imoianariakori, itomaneri kãkiti iuaã auakani apaka. 2Ia atoko isãpiretana:

—Kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini, Moisesini sãkire oerekakani itxauana. 3Ininiãra ikinika kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini paniãtakiti hĩkamako, kotxi ninoa sãpiretari Moisesini sãkire Teoso oerekakiti. Ikara erekari. Txamari kona ninoa kamari Moisesini paniãtakiti. Ikara !erekari. Ininiã ninoa kamakiti atoko !hĩkamape. Kotxi isãkirena erekari, txamari ikamakitina !erekari. 4Ninoa kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini, kiki ia atoko inakari ninoa. Ia kiki takari iminani imoianariakori porikiã, txamari iuaka na xatiki nirekari iporikitiniri. Kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini, ikara kiki atoko itxana. Ninoa paniãtakiti iua iminani atoko itxa.

5—Pariseoakori kamari erekari apanakini atamatini ĩkapaninoka, ereka ininina apanakini uãkatini ĩkapaninoka. Himarotari kãkiti ieretakari Teoso sãkire iõkatsopatakori aãkoana xapitikiri ãki. Eereka iaxirikarina iteẽtaãna, iuakonotaãna pakini. Ninoa kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini takari aãkoana mitari apanakini atamatini ĩkapaninoka. Paĩtanori itsarãpe imãkana apanakini atamatini ĩkapani. 6Kiinirisaaki ninoa nirekari kãkiti potxitiniãtaã iitopãkinina. Aiko ãki Xoteoakori apotiitiniãtaãua inirekarina kãkiti potxitiniãtaã iitopãkinina. 7Apokaerekatarina okapiretikona ipaxitikona kienatxi vẽtxitikoãtaã. Apokaerekatarina kãkiti akiritinina: “Koerekareri” inikona.

8—Txamari, ãtinani hĩte oereẽkari txaua, Teoso mereẽkitira iua. Koerekareri hiniko !hãuiritapeko, kotxi himakinikara hĩtaritakakaua. 9Kona ĩkorapokoriti auakari “niri,” !hĩtxape, kotxi ãtinani aĩri auari iaxiti auakari. 10Apaka apanakini akiritinii “aãuĩte,” !hãuiritapeko, kotxi ãtinani hĩauĩte.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Teoso mereẽkiti itxaua. 11 Auĩtetxi pininiua pinirekiniã, apanakini nitiri atoko
pitxauako. 12 Iua “Auĩtetxi nitxaua,” inakari, Teoso txĩkitakariko nitiritxi
itxauako. Iua “Nitiritxi nitxaua,” inakari, Teoso txĩkitakariko auĩtetxi itxauako.

Xoteo Auĩteakori Misiritaãkako
(Marko 12.40; Arókasi 11.37-44,52; 20.47)

13 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire atxiĩti
erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Kinirão ĩroãkari apisapanika
aapokotxi tore totakani atoko hĩtxa, kotxi hĩte iotokakari kãkiti Teoso sãkire
atão auikini, ininiãkara hĩte iotokakari kãkiti ĩroini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.
Hĩte kona ĩroã. Apaka kona hĩte auiritana kinirão ĩroãkani. 14 Erepaniko hĩte
kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire atxiĩti erekari, txamari kona
hĩkamari hĩsãkire iaõka. Hĩte mixirikari tikinitakoro aapoko. Himisirienetana.
Teosokata hĩsãkirauatakasaaki, itori sãkiretxi hĩkama apanakini,
“paimatirena” inini ĩkapaninokara. Ikara xika himisiritiko apiatako.
15 —Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire
atxiĩti erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Hĩte sari õtakoxiti.
Hĩpiriãtari kãuaãri. Imiriĩ õtakoxiti hĩsa, hĩsãkire auikakari hinitini
ĩkapani. Ãtinoka hĩsãkire auikakari auiniã, iuaritika hĩsa iuaxiti. Eereka
hõerekari iua ikinipoko himarotakiti. Eereka hĩte maerekani xika, iua
kiki maerekani apiatako. Isapitika hĩtekata maerekani misiritikoãtaã.
16 —Erepaniko hĩte. Mõsiãreni atoko hĩtxa, iuaritika hinirekari hõerekiniri
Teoso kimapore apanakinimoni. !Hĩposotari. Hĩte oerekari apanakini
ia hĩsãkire: “‘Ia nikamapitikako’ pinakasaaki, Teoso misãkiretiko aikoti
pakiriuãkatakasaaki, pimakamakaniãri, kona pimisiritaãkako,” itxa hĩte
sãkire. Iuaĩkana hĩte sãkire: “‘Nikamapitikariko,’ pinakasaaki, Teoso
misãkiretiko aikoti ãki auakaro oro pakiriuãkatakasaaki, pikamapitikariko
pikamaenetakiti. Ikara pimakamakanisaaki, pimisiritaãkako,” itxa hĩte sãkire.
17 —Hĩte mõsiãreni atoko. Kona kiĩkitei hĩte. Ĩkiripa apiari? Orokani?
Teoso misãkiretiko aikotikani? Teoso misãkiretiko aikoti apiari, kotxi
oa oro aiko ãki aua, ininiã aiko txĩkitakaro oro Teoso nakito oniniãua.
18 —Hĩte oerekari apanakini ia hĩsãkire apaka: “‘Nikamapitikariko’
pinakasaaki, Teosomoni sikakori takikoãtaã pakiriuãkatakasaaki,
pikamaenetakiti pimakamakaniã, kona pimisiritaãkako. ‘Nikamapitikako’,
pinakasaaki, Teosomoni sikakori takikoãtaã nopini takakori pakiriuãkatakasaaki,
pikamapitikariko pikamaenetakiti. Pimakamakanisaakiri, pimisiritaãkako,” itxa
hĩte sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

19 Hĩte mõsiãreni atoko hĩtxa. !Kiĩkitei hĩte. Ĩkiripa apiata? Sikakorikani?
Sikakori takikoãtaãkani? Sikakori takikoãtaã apiata, kotxi sikakori inopini
takikosaaki, iuasaakipeka Teoso nakitipeka. Ininiã sikakori takikoãtaã txĩkitakari
sikakori Teoso nakiti ininiãua. 20 Ininiã pisãpiretakasaakiri Teoso pikamaenetakiti,
Teoso sikakori takikoãtaã pakiriuãkatiniã, iuatxikana iua nopini auakari
pakiriuãkata. 21 Pakiriuãkatakasaakiri Teoso misãkiretiko aikoti, iua atokotxikana
pakiriuãkatari Teoso, kotxi iua aiko ãki aua. 22 Pakiriuãkatakasaakiri Teoso
tixine, ininiã iua atokotxikana pakiriuãkatari Teoso topãkini. Iua atokotxikana
pakiriuãkatari Teoso, kotxi Teoso topãkini nopini iitopãka Teoso.

23 —Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire
atxiĩti erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Ipixini hinakiti hĩsikari
Teosomoni. Tesi hĩtii auiniãi, hĩsikari ãti Teosomoni. Tesi txineiro ota auiniãi,
hĩsikari ãto Teosomoni, hĩtxaãpota. Ikara hĩkamakiti erekari. Nipokori koke,
oteraã, erva tosi, komínio, axapitikiri inakari, iuaritika ipixini hĩsika Teosomoni.
Ikara Teoso paniãtakiti hĩkamapitika. Txamari, Teoso paniãtakiti apiari !hĩkama,
kotxi !hĩkamari atão apanakinimoni. !Hiamonĩkana apanakini. Hĩkamaenetakiti
!hĩkama. Ikinika Teoso paniãtakiti hĩkamako. 24 Mõsiãreni atoko hĩtxaua,
iuaritika hinirekari hõerekiniri Teoso kimapore apanakinimoni. !Hĩposotari.
Himakatxakaro xikiri iãriã ãki komokakaro, txamari hĩixirapoataro kamero,
kotxi Teoso paniãtakiti poiãori hĩkama, txamari ipaniãtakiti apiari kona hĩkama.

25 —Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire atxiĩti
erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Hõeretari hiĩto maparakiri, txamari
hãkixinireẽ !erekari. Papotxinanii, patirenanii, paĩtirii. 26 Hĩte pariseoakorii,
mõsiãreni atoko hĩtxa. Merepitipanika himakatxakariko maerekati hãkixinire
auakari, ininiã hiĩto erekatxikana. Hãkixinire ereka ininiã, hĩkamakiti ereka apaka.

27 —Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire atxiĩti
erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Kai auĩte iriko, ipĩkari takikoãtaã
atoko hĩtxa. Mapara txĩta kasarori minapaãkapeka, ininiã mapara peerekari.
Txamari, iriko ãki ipinakari api, arakapoakatakari aua. 28 Iua atokokanera hĩtxa.
Kãkiti uãkatai hĩte atão inakarinoka kamakani hininiua, kotxi hinopini ererini
hĩtxaua. Txamari, hãkixinire !ereri, kotxi maerekatinoka hĩkama. Hĩsãkire atxiĩti
erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka —itxa Xesosi sãkire.

Xoteo Auĩteakori Misiritiko

(Arókasi 11.47-51)

29 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:

—Erepaniko hĩte kaiõkatsoparerinii, pariseoakorii pakini. Hĩsãkire atxiĩti
erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Hĩkamari akauari Teoso sãkire

sãpiretakanini ĩkapani. Peereri akauari hĩkama. Hĩkamari akauari ipĩkani atão inakarinoka kamakani ĩkapani. Txĩta himinapa akauariã. Aãui hĩtaka iuaãtaã.
30 Hĩtxari: "Kitxakapirĩka aãtokiriakorini okana Teoso sãkire sãpiretakani. Atepitika auaãkamako iuasaaki, konimako ate okana ninoa," hĩtxa. 31 Teoso sãkire sãpiretakanini okakani mekaniriakori hĩtxaua hĩte. Kotxi hĩtekara txari: "Aãtokiriakorini okana Teoso sãkire sãpiretakani." Hĩte maerekati kamakani ninoa atokokana hĩtxa. 32 Hãtokiriakorini mipotorikari Teoso sãkire sãpiretakani okinina. Hĩte xipokapanikanako ãtikaka kaikotakani Teoso sãkire sãpiretakani.
33 —Imini atoko hĩtxa. Imini anaakori atoko hĩtxa hĩte. Himisiritaãkapitikako maerekani misiritikoãtaã. Himitekini !auari. 34 Ininiã nisãpiretai hĩte. Niokanatapanikari hĩtemoni Teoso sãkire sãpiretakani, Teoso iokanapirena imarotakani, koerekarerini pakini niokanata hĩtemoni. Txamari ãtikaka hõka, aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitana apanakini. Apanakinipekana hĩxirokitata aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Eereka hãsikatikinitana ninoa ãti sitatxitimoni sikani, eereka ãti sitatxitimoni, eereka ãti sitatxitimoni hĩtxaãponãta ninoa hãsikatikinitini. 35 Ininiã hĩte misiritaãkako ikinika atão inakari kamakani okiko xika. Kitxakapirĩka Apeo inakorini okapeẽka. Atão inakari kamakari iua. Ikinimane okapekoni tikinimoni okapeẽka Sakariani, Parakia ãkiri. Iua Sakariani okapeẽka sikakori takikoãtaã takote Teoso misãkiretiko aikoti ãki. 36 Atãopitikara nisãpiretai hĩte. Kãkiti uatxa auakani apakapariko misirikaretxi ninoa erekarini okapekoni xika —itxa Xesosi sãkire.

Xerosareẽ Xesosi Tiretini
(Arókasi 13.31-35)

37 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Xerosareẽ auakanii, Xerosareẽ auakanii, hĩte okapekana Teoso sãkire sãpiretakani. Kai soroã hĩkiporonakana ninoa hĩtemoni Teoso iokanatakini. Kaiãokatani ninirekamari ninĩkatinii, patari oimiakori omĩkita patapi otakini atokokana nitxanakamaiko hĩte. Txamari !hãuiritano nota nĩkatinii.
38 Ikara atoko inakari xika haãpoko asikaãkako. Teoso !auaika hĩtekata.
39 Nisãpiretai. Ia õti hãtamatano, eereka !hãtamataikano. "Teoso takari erekari uaimoni ĩkarimoni, Apiananiri posotiireẽ ĩkarimoni," hinakasaaki, iuasaakinanirako hãtamatanoko nota —itxa Xesosi.

Teoso Misãkiretiko Aikoti Irikiko
(Marko 13.1-2; Arókasi 21.5-6)

24 1 Teoso misãkiretiko aikoti Xesosi potorikasaakipeka, imoianariakori apoka iuamoni.

—Patamata. Peerepokori aikoniri —itxarina.
2 Ininiã Xesosi:
—Ari, hãtamatatari ere aikoniri? Atãopitikara nisãpiretai hĩte. Koniko kai kaikotapani ãti kai nopini. Imakinika kai irikaãkako —itxana.

Misirikaretxi Apokaenetini
(Marko 13.3-13; Arókasi 21.7-19)

3 Iposo atoko Xesosi sari oxiratarimoni, Oriva inakorimoni. Iuaã topãka itxa. Imoianariakori sari iuamoni. Ninoanoka auari iuaãtaã.
—Pisãpiretaua kirisaakiparako aiko Teoso misãkiretiko irikataãkako. Natokopa ininiãparako ate imarotatari pite kaiama kanapirikape pinini? Natokopa ininiãparako aimarotatari itixi xipokini õti kaiamapeka inini õti? —itxarina Xesosi.
4 Ininiã Xesosi:
—Erepaniko. !Hãuiritapena apanakini misirienetinii. 5 Kotxi apokako kãkiti itomaneri "Teoso mereẽkiti nitxaua nota," inakani. Ninoa misirienetana itomaneri. 6 Hĩkenakopiretariko neenamatxi ene uaimoni, õtakoxiti apaka. Iuaritika !hĩpĩkarauatape. Kotxi auapitikako neenamatxi. Txamari itixi xipokini õti !apokapanika. 7 Ikara inakari apisapanika, ãti uãka neenamauatako ãti uãkakata. Apanakini auĩte inirimanekata neenamauatako apanakini auĩtekata inirimane pakinikata. Ãtiãtaã kãkiti inikoriãriko natxi. Ãtiãtaã amianari inokanako kãkiti. Ãtiãtaã itixi iakeẽkatako. 8 Ikara atoko itxako misirikaretxi potorikini. Sito amarini tsii atoko itxako iuasaaki.
9 —Iuasaaki hĩte maĩkaãkako, himisiritiko ĩkapani. Iposo atoko oka hinaãkako. Nisãkire hãuikini xika ikinimane omanataiko hĩte. 10 Iuasaaki itomaneri !auikaikari Teoso sãkire. Itakanapapekarina Teoso kimapore. Imĩkapiritakakanako. Omanatakakanako. 11 Apokako kãkiti "Nota Teoso sãkire sãpiretakari nitxaua," inakari. Txamari kona atão. Ninoa misirienetanako itomaneri kãkiti. 12 Kãkiti tiretiko poiãotako, kotxi maerekanitxi iarikako ikini itixitimoni. 13 Iuasaaki kãkiti mĩteenekiniãri misirikaretxi, imatakanapakaniãri Teoso sãkire, auapikako ãtipirika Teosokata. 14 Teoso iokanapirena erekari, Teoso auĩtetxi ininiãua, sãpiretaãkako ikini itixiti auakani, ikini kãkititi imarotiniri ĩkapani. Ikara inakari auaãka atokoikarako itixi xipokini õti apokako.

Iteene Maerekanitxi Apokini
(Marko 13.14-23; Arókasi 21.20-24)

15 Xesosi sãpirenauatapanika:
—Hĩte itikariko iteene maerekati kamakari timini aiko Teoso misãkiretiko ãki. Kitxakapirĩka Tanieo inakori, Teoso sãkire sãpiretakari, sãpiretapekari ikara ene.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩte ia atatsopatakani, himarotariko ikara. 16Ikara atoko inakari hĩtikasaaki hĩte
ĩkorapokoriti Xotéia auakani, oxiratarimoni himitekako. 17Ikara õti apokasaaki
haãpoko nopini hãuiniã, katima hĩtxako himitekini. !Apakata haãpoko ãki hĩtii
himakatxakini. 18Kikio hĩparĩkauanãtakasaaki, hãapokomoni !hĩkanapiripe
himãka hãpini ĩkapani. 19Ikara õti apokasaaki, kamixironi, kaxitakareroni
pakini iteene atatsiitariko. Pasãpaniri ninoa mitekini. 20Hamanaãriko Teoso
katxĩkareri mauakani himitekini õtisaaki. Hamanaãriko tomatiko õtisaaki
ikara inakari mauakani ĩkapani. 21Kotxi ikara mitekatxi õtisaaki kãkiti iteene
atatsiitariko imisiritiko. Ikara õti apisa kãkiti !imarotari iteene imisiritiko. Itixi
kamikosaakipanika !auari ikara atoko inakari misirikaretxi. Ikara mitekatxi õti
napaãka atoko kãkiti !imarotaikari iteene imisiritiko. Ikara õti apiatako kãkiti
misiritiko. 22Teoso poiãotakari iua õti ikinipoko kãkiti mapinakani ĩkapani. Ito
õti ininiã, kãkiti !auaika. Ipoiãotakari iua õti, kotxi itiretana kãkiti imereẽkini.

23—Iuasaakiko ãti: "Ia kiki Teoso mereẽkiti aiãtapakiti inakari," inakasaakii,
!hãuikapiri. Ãtipekana: "Ikira Teoso mereẽkiti inakari," inakasaakii, !hãuikapiri.
24Kotxi apokako kãkiti paxirari kamakari, "Teoso mereẽkiti hiãtapakitino nota,"
inakari, "Teoso sãkire sãpiretakari nitxaua nota," inakari. Ninoa kamariko
posotiiretxi kãkiti tsorikitaãtini ĩkapani. Inirekarina kãkiti Teoso mereẽkini
imisirienetinina. 25Hĩkenakota. Nõtãkikai hĩte ikara inakari apokini õti apisa.

26—Hĩte sãpiretikosaaki: "Hĩkenakota. Teoso mereẽkiti aiãtapakiti ãparaã
makipakaniãtaãpekarari," hinikosaaki, !hĩsipe iuaã. Hĩsãpiretikosaaki: "Iriko ãkirari
iua," hinikosaaki, kona hãuikapiri. 27Kotxi nota hĩtari iaxitikiri nikanapiriãkasaaki,
!ikara atokoni nitxa. Mẽkokari atoko itxa nota hĩtari iaxitikiri nikanapiriãkasaaki,
kotxi mẽkokari atokatxi pokĩkinimoni imẽkoka, isapitipo atokatxi ereẽkokinimoni,
ininiã ikinimane itikariko. Iua atokokana nota hĩtari iaxitikiri napokini. Ikinimane
itikanoko nota. 28Aãtamatakasaakiri maiori apotiitiniua, aimarotari ipĩkari iuaãtaã
auini. Iua atokokana nota kanapiriãkasaaki, ikinimane imarotari napokini.

Kãkiti Itari Iaxitikiri Kanapiriini
(Marko 13.24-27; Arókasi 21.25-28)

29Xesosi sãpirenauatapanika:

—Apikomoni nisãpiretai nikanapiriini pirena. Iua inikoriãkori napaka
atoko, atokatxi piãkako. Kasiri kona ponikaikako. Iõriki iaxitikero irikako.
Iaxiti iõriki auiniãtaã auakari iakeẽkatako. 30Iuasaaki Teoso takaõtxikare
auako iaxiti, nota hĩtari iaxitikiri kaiamapeka uai nikanapiriini himarotini
ĩkapani. Ikara atoko inakasaaki, ikini kãkititi itixi auakani txiapatako, kotxi
ninoa atapanoko nota kãkiti itari iaxitikiri katxiãri ãki nikatxakaãpotini.
Nitapararitika napoãkatako, kotxi ikinimane auĩte nitxauako iuasaaki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Niotximerekata nikatxakaãpota. 31 Okenakotaãkako koitxi mitaro, trõpeta
inakoro. Iuasaakipekako niokanatana ninitiriakori itixi iaõka kãkiti Teoso
mereẽkini apotiitakani ĩkapani.

Piko Mina Pirena
(Marko 13.28-31; Arókasi 21.29-33)

32 Xesosi sãpirenauatapanika:
—Nisãpiretai sãpirenatxi atão inakari oerekiko, piko mina pirena,
nikanapiriini apiata himarotini ĩkapani. Pooĩoporipeka onakasaaki,
otomorekasaaki, “Kamoĩ apokanapanoka,” hĩtxa. 33 Iua atokokana, ikara
misirikaretxi mixikanani nisãpiretakiti hĩtikasaaki, himarotapekariko
nota kaiama kanapirikapeka ninini. 34 Ia nisãkire atão. Itixi
auakani !ixipoka ikinipoko nisãpiretakiti mapokakani apisa. 35 Iaxiti
xipokapitikako. Ĩkoraxiti apaka xipokapitikako. Iuaritika nota sãkire
!ixipoka.

Kãkiti !Imarotari Xesosi

Apokini Manapi
(Marko 13.32-37; Arókasi 17.20-37)

36 Xesosi sãpirenauatapanika:
—Kãkiti !imarotari ikara õti, nota hĩtari iaxitikiri nikanapiriini õti. Teoso
nitiriakori iaxitikini apaka !imarotari ikara õti. Nirinanira imarotari. 37 Nota
hĩtari iaxitikiri nikanapiriãkasaaki, kitxakapirĩka Noee auakasaaki atoko itxako.
38 Xirataãtxi apisa ikinimane nipokota, iãta itxa. Kiki, sito ĩtaniriuata. Ikara
atokokanera itxa Noee maporo ãki iereẽtini õti. 39 Ikara apisa !imarotarina
ipininina tĩkane. Mokatanitika xirataãtxi apoka, ikinikana xipoka itxana. Nota
hĩtari iaxitikiri nikanapiriãkasaaki, iua atokokanerako itxa, ininiã iposope
hĩtxako.
40 —Iuasaaki nikanapiriini õtisaaki, ipi kiki parĩkauanãta kikio.
Teoso nitiri iaxitikiri anikariko ãti, ãti kaikota itxako. 41 Ipi sito
atarokiri kamakani, ãto anikaãkako, ãto takanapaãkako. 42 Ininiã
iposope hĩtxako, kotxi kona himarotari hĩauĩte kanapiriini õti.
43 Hĩxinikariko. Kaapokori imarotaãkamariko kiĩtiriri apokini
õti, !imakamako. !Auiritamariko kiĩtiriri anikiniri itii. 44 Kiĩtiriri
apoka kãkiti miãtapakinitipanika. Iua atokokanerako nota apokako
himimarotakinitipanikarako. Ininiã iposope hĩtxako nota hĩtari
iaxitikiri hiãtapini —itxa Xesosi sãkire.

Nitiritxi Erekari, Nitiritxi

Maerekati Pakini
(Arókasi 12.41-48)

45—Ininiã Teoso nitiriakori erekarini hĩtxauako. Nisãpiretai nitiritxi kimaroreri inakari, kotxi iua kĩpitari ipatrãote sãkire. Iuakara ipatrãote paniãta, apanakini initiriakori inĩkatini ĩkapani. Isikakienatana ipatrãote nitiriakori, nipokori sikiko manapi. 46Iua initiri poxokoniuata ipatrãote paniãtakiti iaõka ikaminiã, ipatrãote apokasaaki iposope itxa. 47Atãopitikara nitxai hĩte. Iua patrão paniãtariko iua initiri ikinika inakiti inĩkatini ĩkapani. 48Nitiritxi maerekatipekana xinikari: "!Katimari ikanapiriã nipatrãote," itxa. 49Ininiã apanakini nitiritxi ixiroka. Inipokota, iãta poãtakanikata. 50Ininiã ipatrãote kanapiriãko imiãtapakinitipanika. Ikanapiriãko initiri mimarotakinitipanika. 51Ininiã ipatrãote xirokitatariko aãpitsaã. Iposo atoko imisiritaãkako maerekanikata, "Erekapitikaua ate," inakanikata. Iuaã kãkiti txiapata, akatsatsiriĩtaua ãtipirika. Ininiã ikara nitiritxi maerekati atoko kona hĩtxape —itxa Xesosi sãkire.

Tesi Ãtokoroakoro Pirena

25 1Xesosi sãpirenauatapanika:
—Ia nisãpirena oerekai Teoso auĩtetxi ininiãua. Tesi ãtokoroakoro kosekari tirikapi. Isana kimaporiã. Iãtaparina ipatrãotena. Iua inapanikako kiinirimoni ĩtanorouatini ĩkapani. 2Sĩko ãtokoro kiĩkiterini, sĩko miĩkiteni. 3Miĩkiteni anikari tirikapi koana, txamari !anikarina tirikapiã. 4Kiĩkiterini anikari tirikapi koana. Apaka anikarina tirikapiã. 5Ipatrãotena !katimari apokini. Ininiã itaponoka ininiãna, imakanãtana.
6—Apanĩkanõka ikenakotarina: "Apokanapanoka. Hĩsapoka. Hãpiãkatari."
7—Ininiã ãtokoroakoro õkitikaua, tirikapi iopotokaka, sa itxana. 8Ninoa miĩkiteni amanaãri kiĩkiterini tirikapiãte, kotxi miĩkiteni tirikapite oakaarita.
9—Kiĩkiterini apakapapiretana: "Kona. Tirikapiã ate nakiti !apakata hĩte ĩkapani. Ate ĩkapaninokara apakata. Hĩsa tirikapiã vẽtxitakarimoni. Hiamotariko."
10—Ininiã ninoa miĩkiteni sari tirikapiã iamotinina. Ninoa sikasaaki, ipatrãotena apoka. Ãtokoroakoro iposope inakani ĩroã iuakata aapokotxi ãki ĩtanorouatakari kiiniritiã. Itore totaãka.
11—Eereka ãtokoroakoro tirikapiã amotakani kanapiriã. Ninoa akirita: "Patrão, patrão, pimatakakinaua itore aĩroini ĩkapani," itxana.
12—Ipatrãotena apakapapireta: "Hĩsipeka. Atão nisãpiretai. !Nimarotai hĩte."
13Xesosi sãkirauata:

—Erepaniko. Iposope hĩtxako, kotxi !himarotari nota hĩtari iaxitikiri kanapiriini õti. !Himarotari amonikitauako napokini —itxa Xesosi.

Ipi Ãti Pakini Nitiritxiakori
(Arókasi 19.11-27)

14 Xesosi sãpirenauatapanika:
—Nikanapiriini ia atoko itxapaniko. Kiki aiamatapeka õtakoxiti ãti itixitimoni isini ĩkapani. Ininiã akiritari initiriakori. "Hinĩkatariko ikini nitii," itxana. 15 Isikari initiri apia imaroretakari txineiro ota sĩko mio. Ãti initiri isika txineiro ota ipi mio. Ãti initiri poiãoka imarotakari ãtika mio txineiro ota isikari iua. Eereka sipe itxa.
16 —Sĩko mio apakapakari amotari tiitxi, eereka vẽtxita itxari. Ikara atoko ininiã apakaparo txineiro ota tesi mio. 17 Iua ipi ãti mio apakapakari iua atokokana itxa. Iua apakaparo ipi ipi pakini mio txineiro ota. 18 Iua ãtika mio txineiro ota apakapakari, ikisakari kipatxi, taka itxaro txineiro iua aariko ãki. Ikataro ipatrãote txineirote.
19 —Eereka okananixiti inaka atoko ipatrãotena kanapiriã. Akiritana: "Kiãtokopa hĩtxataro nitxineirote?" itxana. 20 Iua sĩko mio apakapakari minari tesi mio. Iua sãpiretari ipatrãote: "Patrão, pite sikano sĩko mio txineiro ota. Patamata. Napakapari apikomoni sĩko mio txineiro ota pite ĩkapani," itxa.
21 —Ipatrãote apakapapiretari: "Erekapitikai pite. Erekari nitiritxi pitxaua. Erekari pinĩkatiniro nitxineirote. Erekapitikari pinĩkatiniri poiãoka nisikinii. Ininiã nauiritaiko itomaneri pinĩkatini. Ininiã pipoxokoniuatako notakata," itxa.
22 —Iua ipi mio ota apakapakari apoka. Iminaro ipi ipi pakini mio. Isãpiretari ipatrãote: "Patrão, pite sikano ipi mio txineiro ota. Patamata. Apikomoni nota apakaparo ipi mio txineiro ota pite ĩkapani," itxa.
23 —"Erekapitikai pite. Erekari nitiritxi pitxaua. Erekapitikari nitxineirote pinĩkatini. Erekari poiãoka pinĩkatini. Ininiã itomane nitakanapako pinĩkatini ĩkapani. Ininiã pipoxokoniuatako notakata," itxa.
24 —Eereka iua ãtika mio txineiro ota apakapakari apoka. Iua sãpiretari ipatrãote: "Patrão, nimarotai pite. Pataparaxinirei pite. Pite amotari pikiena, kotxi kona pite takarauata. Pite apari pikiena pimaparĩkauatakaniãtaã. 25 Nipĩkarauatiniã, nikipataro pitxineirote kipatxi ãki. Patamata. Oia pitxineirote," itxa.
26 —"Nitiritxi maerekati iareri pitxaua pite. Pimarotari niamotiniri nikiena, kotxi !nitakarauata. Pimarotari nota apari nikiena nimaparĩkauatakaniãtaã. 27 Ikara atoko ininiã, pimanirekakaniãri piparĩkauatini, kinirepa kona pisikatari nitxineirote pãkomoni? Pisikaãkamaroko, napakapamaroko apikomoni nitxineirote nikanapiriãkasaaki," itxa.
28 Ininiã ãti ipaniãta:

—“Pimakatxakariko iua mio ãtika mio auakiti. Tesi mio txineiro ota
auakitimoni pisika. 29Kotxi apikomoni isiãkako iua itomaneri auakiti, ininiã
apiata auinariko iua. Iua poiãoka auakiti, inakito mixirikaãkako. 30Ia ninitiri
iareri hõka mapara piãkatximoni. Iuaã kãkiti txiapata. Akerakitatsiriĩta itsii xika.”

Ikinimane Apotiitaãkako

Xesosi Apisatoõ

31 Apikomoni Xesosi sãpirenauata:
—Nota hĩtari iaxitikiri nikanapiriãkasaaki auĩtetxi ninakasaakiua, ikinika
Teoso nitiriakorikata, niitopãkako auĩtetxi itopanere nopini. Peerekari
iuasaaki. Ikinimane paxitanoko nota. 32Ikini uãkati kãkiti apotiitaãkako nota
apisatoõ. Iuasaaki nikaiarikitatanako ninoa. Soti auĩte, kapra pakini piratakari
ipiraakori koketakaniua ikaiarikitatini atokokanera, nota hĩtari iaxitikiri
kaiarikitatana ikinimane kãkiti. 33Pirãtxi piratakari takiniri soti auĩte
ikikomoni, itakiniri kapra isanaremoni, iua atokokanera nota hĩtari iaxitikiri
takari kãkiti erekarini nikikomoni. Kãkiti maerekani nitaka nisanaremoni.
34—Eereka nota kãkiti auĩte txanako ninoa kãkiti erekarini nikikomoni
auakani: “Niri sikari erekari hĩtemoni. Hina. Hiĩroã auĩtetxi nininiãtaãua. Ia auĩtetxi
nininiãtaãua maiamatapeẽkaika hĩte ĩkapani itixi kamikosaakipeka. 35Mitxipeka
ninatxitakasaaki, hĩte sikakienatapekano nota. Niposonatakasaaki, ãparaã
hĩsikapekano. Ãti itixiti nĩkasaaki, hĩte apakapapekano nota. 36Nimamãkanisaaki,
mãkatxi hĩsikapekano. Namianatakasaaki, hinĩkatapekano. Kateia ãki nauakasaaki,
himotikaẽtapekano. Ininiã hiĩroã,” nota kãkiti auĩte txanako kãkiti erekarini.
37—Ininiã kãkiti atão inakari kamakani apakapapiretariko: “Apiananiri,
kirisaakipa pinatxitakasaaki, asikakienatai? Kirisaakipa piposonatakasaaki,
ãparaã asikai? 38Kirisaakipa ãti itixiti pĩkasaaki, aãpakapai? Kirisaakipa
pimamãkanisaaki, mãkatxi asikai? 39Kirisaakipa pamianatakasaaki,
anĩkatai? Kirisaakipa kateia ãki pauakasaaki, amotikaẽtai?” itxanonako nota.
40—Ininiã nota kãkiti auĩte apakapapiretanako: “Atãopitikara
nitxai hĩte. Kãkiti poiãori, nisãkire auiãkari, hĩtiretiniã, iuasaaki
nota hĩtiretini atokokana hĩtiretari,” nitxanako ninoa.
41—Iuasaaki nitxanako nisanaremoni auakani: “Hĩsipeka. Teoso misiritaiko
hĩte, kotxi !hĩkĩpitari iua sãkire. Hĩsipeka arikatxi maxipokatimoni. Teoso kamari
iua arikatxi, Satanasi misiritikoãtaã tĩkane, Satanasi nitiriakori misiritikoãtaã
tĩkane. Hĩsipeka iuamoni. 42Kotxi ninatxitakasaaki nipokori !hĩsikano.
Niposonatakasaaki, ãparaã !hĩsikano. 43Ãti itixiti nĩkasaaki, !hinirekano haãpoko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

napokini. Nimamãkanisaaki, kona mãkatxi !hĩsikano. Namianatakasaaki, !hinĩkatano. Kateia ãki nauakasaaki, !himotikaẽtano," itxanako kãkiti maerekani.

44—Ininiã ninoa apakapapiretariko: "Apiananiri, pinatxitakasaaki, piposonatakasaaki, pamianatakasaaki, pimamãkanisaaki, kateia ãki pauakasaaki, ãti itixiti pĩkasaaki, kirisaakipa ate !apakapai?" maerekani txanoko nota.

45—Ininiã nota kãkiti auĩte apakapapiretanako ninoa: "Atãopitikara nitxai hĩte. Himanirekakanisaakiri hĩtiretiniri kãkiti poiãori nisãkire auiãkari, iuasaaki !hinirekari nota hĩtiretini," nitxanako ninoa.

46—Ininiã Teoso iokanatanako ninoa maerekani kamakani misiritikoãtaã. Iuaãtaã ninoa misiritaãkapikako. Imisiritikona kona xipokaikako. Kãkiti atão inakarinoka kamakani auapininiika imaxipopekaniika Teosokata —itxa Xesosi.

Xesosi Okaenetiko Pirena

(Marko 14.1-2; Arókasi 22.1-2; Xoão 11.45-57)

26 1Ikara inakari isãpiretaka atoko, Xesosi misãkiretana imoianariakori:

2—Hĩte imarotari ipi õti napaka atoko aua Páskoa inakori kiiniriti. Iua kiiniriti auakasaaki nota hĩtari iaxitikiri nisikaãkako nimokaiakariakorimoni. Aamina ĩpiriãmitakari nopini nitakaãkako. Iua atoko ipina nitxako —Xesosi txana imoianariakori.

3Iuasaaki sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsopareriakori, kiomãtxiakori pakini apotiitaua. Sasetotxi auĩte apiatakari Kaipasi inakori aapoko ãki apotiitauana. 4Imapapiretarina Xesosi imaĩkinina ĩkapani. Inirekarina Xesosi imaĩkinina apanakini mimarotakinitika. Imisãkiretakakana Xesosi okinina ĩkapani.

5—Kiinirisaaki !amaĩkapaniri. Amaĩkiniãri, apanakini kãkiti naiatamaua ate —itxakakana.

Sito Kamariãro Mĩkaro

(Marko 14.3-9; Xoão 12.1-8)

6Xesosi auanãta aapokotxi Petánia inakoriãtaã. Isari Simão inakori aapokomoni. Iua Simão mitxi amianatakari, maere matati. Eereka erekapekari. 7Simão aapoko Xesosi auakasaaki, sito apoka iuamoni. Ominari kopitipaki kai kamakori, kai arapástiro inakori. Kopitipaki xãpoka kamariãro. Oa pakaronero. Xesosi nipokonãtakasaaki, oa sito kitakaro kamariãro ikiiã.

8Imoianariakori itikari Xesosi kiiã okitakiniro, ininiã ninoa naiataua:

—Kinirepa oa ioanatataro kamariãro? 9Kinirepa kona ovẽtxitataro? Ovẽtxitaãkamaroko oãpakapamaroko txineiro ito, matxineirotenimonikari osikini ĩkapani —itxakakana.

10Xesosi imarotari ninoa ikara atoko ininina.

—Kinirepa homanatataro oia sito? Erekari okaminano notamoni.
11 Auapikanako matxineiroteni hĩtekata. Kona nota auapani hĩtekata.
12 Oia kitakaro kamariãro nikiiã, nota iposope ninini nikatiko apisa.
13 Atão nisãpiretai hĩte. Teoso iokanapirena erekari sãpiretikoãtaã ikini itixiti, isãpiretaãkako apaka oia sito kitakiniro kamariãro nikiiã, ininiã kãkiti ikini itixiti auakani xinikapikaro oa —Xesosi txana ninoa.

Xotasi Sari Sasetotxi Auĩteakorimoni
(Marko 14.10-11; Arókasi 22.3-6)

14 Eereka Xesosi moianari Xotasi Isikariotxi inakori sari sasetotxi auĩteakorimoni.
15 —Xesosi nisikiniãi hĩtemoni, kiripa hĩte sikano nota? —itxana ninoa.
Ininiã ninoa:
—Asikaiko trĩta txineiro ota pirata kamakoro —itxana ninoa.
Ininiã iĩkitxitarina. 16 Eereka Xotasi iãtapari Xesosi poiãonoka kãkitikata auakasaaki, imĩkapiritiniri ĩkapani.

Páskoa Kiiniriti Kamiko
(Marko 14.12-21; Arókasi 22.7-13)

17 Pão miãtiãkati nikiko kiiniriti potorikini õti, Xesosi moianariakori apoka iuamoni.
—Namonipa ate maiamatari Páskoa kiiniriti pite ĩkapani? —itxarina iua.
18 —Hĩsa sitatximoni. Nisãpiretakiti iaõka hinitari kiki. Hãpokasaakiri, hĩtxariko iua: “Koerekareri txai, ipinini tĩkane kaiamapeka. Ikamariko kiiniri Páskoa inakori pite aapoko imoianariakorikata,” hĩtxako.
19 Ininiã imoianariakori kamari Xesosi paniãtakiti iaõka. Imaiamatari ikinika kiiniri ĩkapani.
20 Ĩkanõkapeka inakasaaki, Xesosi imoianariakorikata topãka inipokotinina ĩkapani. 21 Inipokotakasaakina, Xesosi txana:
—Atão nisãpiretai hĩte. Ãtika hĩte sauaki mĩkapiritanoko nota.
22 Ininiã imoianariakori tsorĩkaãta. Iteene imatinaniuatana. Ãti pimaãri:
—Apiananiri, atauako notakani?
Iua atokokana ãtipekana:
—Apiananiri, atauako notakani?
Ikara atoko itxanãtana ikinikana, ipimaaãpotinirina Xesosi.
23 Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Ia tiitxiã notakata nikakari mĩkapiritanoko. 24 Nota hĩtari iaxitikiri okaãkako. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari nipinini tĩkane. Nota hĩtari iaxitikiri mĩkapiritakari iteene misiritaãkako. Erekamariko maponaniãkatika inaãkamako.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

25 Ininiã Xotasi kamĩkapirireri misãkiretari Xesosi:
—Koerekareri, atauako notakani?
Xesosi apakapapiretari:
—Ari, pitepitikara.

Xesosi Ĩto, Iarẽka Pakini

(Marko 14.22-26; Arókasi 22.14-23; 1 Korĩto 11.23-25)

26 Inipokonãtakasaakina, Xesosi kosekari komiri. Imisãkiretari Teoso:
—Erekapitikari ia komiri pisikakiti atemoni —itxa.
Eereka imaxinĩkitari, sika itxari imoianariakorimoni.
—Apakapa, nika hĩtxako. Ia niĩto —itxana.
27 Eereka ikosekari iãkoanatxi iãriã auini. Imisãkiretari Teoso:
—Erekapitikari ia iãriã pisikakiti atemoni —itxa.
Eereka sika itxari iãkoanatxi ninoamoni:
—Hĩkinika hiãtariko. 28 Ia niarẽka xiketakari makatxakariko kaiãopokori kãkiti maerekani. Teoso sãpiretapekari kãkiti ikamaenetakiti amaneri kãkiti ĩkapani. Ia niarẽka oerekari kãkiti, Teoso kamapekari ikamaenetakiti. 29 Atão nisãpiretai. !Niãtaikaroko ovapeẽ, Teoso auĩtetxi ininiãtaãua nimapokakanisaaki. Iuaã napokasaaki niãtari. Amaneri iãriãti niãtako hĩtekata —itxana imoianariakori.
30 Xipoka atoko ixikaretarina xikari Teoso ĩkapani. Eereka isana oxiratarimoni Oriva inakorimoni.

Xesosi Sãpiretari Petro

Kipatiniri Iua

(Marko 14.27-31; Arókasi 22.31-34; Xoão 13.36-38)

31 Iuaã Xesosi misãkiretana imoianariakori:
—Ia ĩkanõkati hĩkinika hĩte takanapanoko nota, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara atoko inakari. Itxari:
Nokariko soti auĩte piratakari, ininiã ikinika ipiraakori iarikitatako, itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 32 Ininiã eereka nota nipinaãka atoko, iuaĩkana nõkitikaãkaua atoko, nisako hĩte apisa Kariréiamoni —itxa.
33 Ininiã Petro apakapapiretari:
—Nota !nitakanapai pite. Atxiĩti ikinimane takanapai, iuaritika kona nota takanapai —itxa.
34 Ininiã Xesosi:
—Atão nisãpiretai. Ia ĩkanõkati patari sãkirauatini apisapanikako, "!Nimarotari iua," pitxanoko ipi ãti pakinikata.

35 Ininiã Petro:
—Ikara atoko !nitxapanii pite. Nikipatinii apisapanikamako, nipinamako.
Ikinika Xesosi moianariakori ikara atoko itxana.

Xesosi Misãkiretiniri Teoso Xetsémani Inakoriãtaã

(Marko 14.32-42; Arókasi 22.39-46)

36 Eereka Xesosi sari imoianariakorikata Xetsémani inakoriãtaã. Xesosi:
—Uai hĩitopãka. Ikiraã nisako Teoso nimisãkiretini ĩkapani —itxa Xesosi.
37 Anikari Petro, Sepeteo anaakori ipi pakini iuakata isinina.
Iuaã Xesosi tsorĩkaãnãta, imaromaxiretari. 38 Imisãkiretana ninoa:
—Nixinire imaromaxiretari. Iteene nimaxire, ininiã okaaritano.
Uai hĩkaikota. Araõkire hĩtxako —itxana ninoa.
39 Apikomoni isa, pamaka itxa, misãkireta itxari Teoso:
—Niri, atauako apakata pimakatxakiniri nimisiritiko akamoni
ĩkari? Kona ninirekari natatsiirauatini. Iuaritika pite nirekiniãri,
ininiã nota apaka nirekari —itxari Teoso.
40 Iuasaaki ikanapiriã ipi ãti imoianariakori auiniãtaã. Ninoa imakanãta:
—Petro, atauako kona hĩte mĩteenekari hĩtikapokotini ãto oaranoka?
41 Erepaniko. Hinirekasaakiri maerekati hĩkamini, !hĩkamapiri. Araõkire
hĩtxako. Himisãkiretariko Teoso, ininiã !hĩkamari maerekati. Kãkiti
xinire atxiĩti !inirekari maerekati ikamini. Txamari kãkiti ĩto tapara
poiãoka, ininiã ikamari maerekati. Ininiã erepaniko —Xesosi txari Petro.
42 Iuaĩkana isa apikomoni Teoso imisãkiretini ĩkapani:
—Niri, pinirekiniãri natatsiitiniri nimisiritiko akamoni ĩkari,
ininiã nikamapitikariko pinirekakiti —itxari Teoso.
43 Iuaĩkana ikanapiriã imoianariakorimoni. Imakanãtapanikana.
Itaponoka itxana. Kona iposotarina ikoatinina. 44 Iuaĩkana Xesosi
takanapana, iuaĩkana ikanapiriã iuaãtaãkana. Iuaĩkana misãkireta
itxari Teoso. Mitxi atokokana itxa isãkire.
45 Iuaĩkana ikanapiriã imoianariakorimoni:
—Himakanãtapanika? Hĩtomanãtapanika? Nisikiko manapi apopeka. Nota hĩtari
iaxitikiri nimĩkapiritaãka maerekanimoni nisikiko, inireẽkitina ikaminina ĩkapani.
46 Hõkitikaua. Masipeka. Hãtapa. Ikiraã ina nota mĩkapiritakari —itxana ninoa.

Xesosi Maĩkiko Pirena

(Marko 14.43-50; Arókasi 22.47-53; Xoão 18.1-11)

47 Xesosi sãkirauanãtapanika inakasaaki, Xotasi, Xesosi mitxi
moianari, apoka. Iuakata ina itomaneri kãkiti, saasara mĩkani,

piriri mĩkani pakini. Sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini iokanatana ninoa. 48 Iua Xotasi kamĩkapirireri sãpiretapekana ninoa:
—Iuapitipanikarako napitxokapaniko. Himaĩkariko iua napitxokakiti.
49 Xotasi apoka. Xesosimonipitipo isa.
—Ereẽkai koerekareri.
Eereka apitxoka itxari. 50 Ininiã Xesosi txari Xotasi:
—Nitiretakiti, pikamariko pinirekakiti. Nauiritai —itxari.
Iuasaakipeka Xotasikata sikani sakata Xesosimoni, maĩka itxarina. 51 Ãti Xesosi moianari kosekaro saasara. Isauaãkatari sasetotxi auĩte apiatakari nitiri. Itsotakakĩpitatari.
52 Ininiã Xesosi txari:
—Pitaka saasara mitxi oãuiniãtaã. !Pineenamauatape. Ikeekotxi himaĩkiniã, ãti õti hĩpinako ikeekotxi xika. 53 !Pimarotari niposotiire. Nota nirekiniãri, nakiritari niri moianatinino nota. Nakiritiniãri, iuasaakipeka iua iokanatamariko seĩ mio initiriakori nota imakatxakinina ĩkapani. 54 Kona nakiritari niri, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari nimaĩkiko tĩkane ia atoko inakari.
55 Iuasaaki Xesosi misãkiretana iuamoni ĩkani:
—Kinirepa himinari saasara, piriri pakini himaĩkinino ĩkapani? !Kiĩtirino nota. !Kikeekono nota. Ikiniõtika niitopãka Teoso misãkiretiko aikoti ãki noerekinii hĩte. Iuasaaki kona himaĩkano. 56 Ia atoko himaĩkano, kotxi kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatapekari ia atoko himaĩkinino. Ininiã Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka uatxa apokapeka —itxa Xesosi. Iuasaakipeka Xesosi moianariakori asikari iua, miteka itxana.

Xesosi Xoteo Auĩteakori Apisatoõ

(Marko 14.53-65; Arókasi 22.66-71; Xoão 18.12-14, 19-24)

57 Ninoa Xesosi maĩkakani anikari Xesosi Kaipasi aapokomoni. Iua Kaipasi sasetotxi auĩte apiatakari itxaua. Iuaãtaã kaiõkatsopareriakori, kiomãtxiakori pakini apotiitapekaua iuasaaki. 58 Ninoa anikasaakiri Xesosi, Petro sari Xesosi tikini. Ikira atoko auaãponãta. Sasetotxi auĩte apiatakari aapoko takote isa. Iĩroã pirikere ãki. Iitopãka Kaipasi nitiriakorikata. Kiatokopa inaãkapani Xesosi, ininiãra isa Xesosi tikini imarotiniri ĩkapani.
59 Kaipasi aapoko ãki Sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori, ikinika Xoteo auĩteakori pakini nitana kãkiti aãpirena kamakani Xesosi okinina ĩkapani. 60 Itori kãkiti sãpiretari aãpirena Xesosi ikamapiretinina. Txamari ixika !auari Xesosi okinina ĩkapani.
Eereka apokana ipi aãpirena kamakani. 61 Ninoa txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Ia kiki txari: “Nota posotari aiko Teoso misãkiretiko nirikini. Ipi ãti õtisaaki niposotari iuaĩkana nõkitikiniri,” itxa isãkire.

Kona atão ninoa sãkire. 62Sasetotxi auĩte apiatakari õkitikaua.

—Kona papakapapiretatari pitemoni apoĩrauatakani? Atãokani piposotatari ikara atoko pikamini? —itxari Xesosi.

63Xesosi !kasãkireri. Ininiã sasetotxi auĩte apiatakari iuaĩkana misãkiretari Xesosi:

—Uatxa nipimaãi Teoso mipĩkati apisatoõ. Atãonani pisãpiretaua. Pite, Teoso mereẽkiti pitxataua? Teoso ãkirikai pite? —itxari Xesosi, kotxi inirekari Xesosi kerokiniri isãkire.

64—Ari, iuapitikarano. Nisãpiretaiko hĩte hĩkinika. Hãtamatariko kãkiti itari iaxitikiri topãkini Kaposotiireri kikomoni. Hãtapariko kãkiti itari iaxitikiri uai apokaãpotini katxiãri ãki —Xesosi txana ninoa.

65Sasetotxi auĩte apiatakari kenakotari ikara Xesosi sãkire. Iuasaakipeka iua matsorãkari imãka, kotxi kona xatiki ipotxitari Xesosi sãkire.

—Maerekati isãkire: “Teoso ãkirirano,” itxa. !Anirekaikari apanakini kamapiretiniri Xesosi. Uatxaika hĩkenakotapekari isãkire maerekati. 66Kiãtokopa atxatari Xesosi? —itxana ninoa.

—Ixika auapeka ipinini ĩkapani ininiã uatxa okaãkapitikako —ninoa txari iua.

67Eereka ikiisokatoõtarina. Iãsokarina. Apanakini aritoõtari Xesosi.

68—Pite Teoso mereẽkiti pininiãua, pisãpiretaua, kipa aritai? —itxarina iua.

Inapetarina.

Petro Kipatari Xesosi Imarotini

(Marko 14.66-72; Arókasi 22.54-62; Xoão 18.15-18, 25-27)

69Iuasaaki Petro topãkanãta mapara pirikeri ãki. Ãtokoro Kaipasi nitero sari iuamoni.

—Pite Xesosi Kariréiakiri moianaripitikarai —otxari iua.

70Txamari iua kipatari ikinimane apisatoõ.

—!Nimarotari ikara atoko pinanãtakiti.

71Ininiã isa pirikeri ĩroãnakikomoni. Iuaã ãto ãtokoropekana Kaipasi nitero atamatari iua. Ininiã osãpiretana kãkiti iuaã auakani:

—Xesosi Nasareekiri moianaripitikara ikira —otxa.

72Iuaĩkana ikipatari:

—Teoso imarotari iua kiki nimimarotakani —itxa.

73Eereka paĩtiki atoko kikiãkini iuaã auakani sari Petromoni:

—Pite atãopitika iua moianaripitikarai, kotxi pisãkire ipinimoni. Kãkiti Kariréiakiri sãkire atokokana, Xesosi sãkire atokokana pitxa pite sãkire —ninoa txari Petro.

74 Ininiã Petro apakapapiretana:

—Atão nisãkire minakaniãua Teoso misiritanoko. Nisãkire atãopitika. !Nimarotari iua kiki —itxama.

Iuasaakipeka patari sãkirauata. 75 Ikara ikenakotakasaaki, Petro xinikari Xesosi sãkire, kotxi mitxipe Xesosi txari iua: "Patari sãkirauatini apisapanikako, ipi ãti pakinikata, '!Nimarotari iua,' pitxanoko." Ininiã Petro sipeka. Itxiapakata.

Xesosi Pirato Apisatoõ

(Marko 15.1; Arókasi 23.1-2; Xoão 18.28-32)

27 1 Katimatinĩkata sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini apotiitaua. Imisãkiretakakana:

—Kiãtokopa atxatari Xesosi aõkini? —itxana.

2 Eereka iaxirikãkitakarina Xesosi, anika itxarina Homano auĩte Põsio Pirato inakorimoni, sikanapa itxarina.

Xotasi Ipinini

(Átosi 1.15-19)

3 Xotasi, Xesosi mĩkapiritakari, kenakoenetakasaakiri Xesosi ipinini tĩkane, maerekaxiniretinoka itxa, kotxi iuaka sikari Xesosi imokaiakariakorimoni okiko tĩkane. Iuaĩkana isipikaro trĩta txineiro ota pirata kamakoro sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakinimoni.

4 —Nota kamari maerekati. Nimĩkapiritari Xesosi. Ixika !auari iua ipinini ĩkapani —itxana ninoa.

Ininiã ninoa:

—Pite kamakiti xikakara. Pitekara sikaua ate Xesosi.

5 Ininiã Xotasi okaro txineiro ota Teoso misãkiretiko aikoti ãki, eereka isipe ãtiãtaã. Iuaãtaã iuaka iaxirikanokitapeua, aamina poriã iaxirikaua, arõka, ipĩpe itxa.

6 Teoso misãkiretiko aikoti ãki sasetotxi auĩteakori kosekaro oa txineiro.

—Oia txineiro kiki okiko ĩki. Ia xika ate !auiritaãka aãpotiitiniro oia txineiro ãto txineirotikata Teoso misãkiretiko aikotiãkero. 7 Kiãtokopa atxataro oia txineiro? —itxakakana.

Eereka ninoa imarotape. Iamotarina kikio, tiitxi kamakari kikiote, Xoteo minakaniua ikatiko tĩkane. 8 Oa txineiro kiki okiko ĩki xika, Xesosi okiko ĩki xika, iua akauari takauãkataãka "Arẽkatxi Akauariti" inaãka. Uatxa akiritaãkapanika iuaãtaã "Arẽkatxi Akauariti." 9 Iua atoko

ininiã, kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Xeremia inakori atão txari:

Isaeo auakani iĩkitxitari trĩta ota pirata kamakoro Teoso
mereẽkiti okiko ĩkapani.
10 Eereka isikarona oa txineiro ota tiitxi kamakarimoni, ikikiote
iamotinina ĩkapani, kotxi Teoso nirekari ia atoko ikaminina,

itxa Xeremia kitxakapirĩka. Ininiã Xeremia sãkire iaõka apopeka iuasaaki.

Xesosi Pirato Apisatoõ

(Marko 15.1-5; Arókasi 23.1-5; Xoão 18.28-38)

11 Iuasaaki Xesosi tima Homano auĩte Pirato inakori apisatoõ. Pirato pimaãri Xesosi:

—Pitekani Xoteoakori auĩte txataua?

—Ari, iuapitikarano —itxari.

12 Eereka sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini apoĩtari Xesosi. !Kasãkireri Xesosi iuasaaki. 13 Ininiã Pirato txari:

—Atauako kona pikenakotatari apoĩtiniina?

14 Xesosi !kasãkireri, ininiã Pirato tsorĩkaãta. Ãkixinireẽ iua:

—Kininiãpa !kasãkireri?

Xesosi Okiko Nirekiko

(Marko 15.6-15; Arókasi 23.13-25; Xoão 18.38-19.16)

15 Ikini kiiniriti Páskoa inakori, Homano auĩte sikakari ãtika kateia ãki auakari kãkiti nirekakiti. 16 Iuasaaki aua kateia ãki auakari Pahapasi inakori. Ikinimane imarotari iua. 17 Itomaneri kãkiti apotiitakasaakiua, Pirato pimaãna ninoa:

—Ĩkiripa kateia ãki auakari hinireka nisikakini? Pahapasikani? Xesosi Teoso mereẽkiti inakorikani? —itxana ninoa.

18 Pirato imarotari Xesosi isikinina iuamoni ixikotinirina xika.

19 Iuasaaki Pirato topãkanãta kãkiti misiritiko isãpiretini pakita ãki. Iuasaaki ĩtanoro iokanapireta iuamoni.

—Maerekati !pikamape iua kikimoni, kotxi ixika !auari pokiniri. Erekari iua. Minipani nitaponetari iua kiki, ininiã maerekaxiniretinoka nitxa —otxari.

20 Mapara sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini misãkiretana kãkiti iuaãtaã apotiitakaniua:

—Piratomoni hĩtxako: “Pisikakariko Pahapasi. Pokãkitakariko Xesosi,” hĩtxariko —itxana kãkiti.

Ininiã ninoa auikari isãkirena. 21 Eereka Pirato pimaãna kãkiti iuaã apotiitakaniua:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Ĩkiripa kateia ãki auakari hinireka nisikakini?
Ininiã ninoa akirikata:
—Pahapasira.
22—Kiãtokopa nitxatari Xesosi, Teoso mereẽkiti inakorima? —itxa Pirato.
Ikinikana apakapapiretana:
—Aamina ĩpiriãmitakari nopini pitokakitariko.
23Ininiã Pirato:
—Kixikapa? Maerekati !ikama —itxa.
Iuasaakipeka ninoa iteene akiripoakatana:
—Aamina ĩpiriãmitakari nopini pitokakitariko.
24Ininiã Pirato kona sãpiretaikari Xesosi isikakini, kotxi ninoa neenamauatanapanoka. Ikosekari ãparaã. Arokauakotaua ninoa apisatoõ.
—Na nota xikani ia kiki ipinako. Hĩte xikakara ia kiki ipina —Pirato txana ninoa.
25Ikinimane apakapapiretari:
—Atãopitikara. Misirikaretxi auiniã okiko xika, ate, aamariteni pakini apakapariko iua misirikaretxi —itxana.
26Iuasaakipeka Pirato sikakari Pahapasi. Eereka ipaniãtari Xesosi xirokitatiko aãpitsaã. Eereka isikari Xesosi isotatonemoni aamina ĩpiriãmitakari nopini itokakitinirina tĩkane.

Sotatoakori Napetiniri Xesosi
(Marko 15.16-20; Arókasi 22. 63-65; Xoão 19.2-3)

27Ininiã sotatoakori anikari Xesosi ninoa auĩte aapokomoni. Iuaã akiritarina apanakini sotatoakori, ininiã ikinimane sotatoakori ãkitari Xesosi. Inapetarina. 28Imakatxakarina Xesosi mãka. Mãkatxi põkamarari ieretaka itxarina. 29Eereka itakarina saporiẽta kotipiaro kamakori ikiiã. Iuako ikikomoni taka itxari aãke. Ininiã itxĩkitakarina Xesosi auĩtetxi atoko ininiãua. Eereka ikapotoreẽkauana iua apisatoõ, napeta itxarina Xesosi:
—Aãuĩte —itxarina Xesosi inapetinina.
—Xoteo auĩtekai pite —itxarina.
30Ikiisokarina. Iua aãke ikosekana, arikiita itxapikarina. 31Inapetarina, eereka imakatxakarina mãkatxi põkamarari. Iua nakiti imãka iuaĩkana ieretaka itxarina. Eereka mapara anika itxarina, aamina ĩpiriãmitakari nopini itokakitinirina ĩkapani.

Xesosi Tokakitaãka Aamina Ĩpiriãmitakari Nopini
(Marko 15.21-32; Arókasi 23.26-43; Xoão 19.17-27)

32Xesosi anikaãpotakasaakina, aõkitarina Sireni sitatxitikiri, Simão inakori. Ninoa paniãtari iua, Xesosi anikakiti aamina ĩpiriãmitakari, anikini

ĩkapani, kotxi Xesosi !iposotaikari anikiniri. Ininiã Simão anikari. 33 Apokana
Kóokota inakoriãtaã. Apanakini akiritari "Kiitãtatxi" inaãka akiritiko. 34 Iuaã
iãriãmoni ikoketarina pinĩtxi kipixiãri, sika itxarina Xesosimoni, Xesosi iãtini
ĩkapani, imakini ĩkapani. Atapixiãtaãka atoko, !iãtari. 35 Ininiã itokakitarina
Xesosi aamina ĩpiriãmitakari nopini. Inaãka atoko ikamarina sarauatxi kai
soroã. Sarauatxi kãiatakani apakapari Xesosi mãka. Kitxakapirĩka Teoso
sãkire sãpiretakari sãpiretapekari ikara atoko inini tĩkane. Iua txari:

Ixanakarina nimãka. Sarauatxi ikamana nimãka apakapakani
imarotinina ĩkapani.

Itxa Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka. 36 Sarauatxi xipoka atoko
iitopãkana. Imoiaãrina Xesosi, kãkiti manikakaniri ĩkapani. 37 Aamina
ĩpiriãmitakariã ikii nopini itakarina iõkatsopatakori: "Xesosi,
Xoteoakori Auĩte," itxa iõkatsopatakori. Ikara xika okaãka Xesosi.
38 Xesosi takote itokakitarina ipi kiĩtiririni aamina ĩpiriãmitakari nopini,
ãti Xesosi kikomoni, ãti Xesosi sanaremoni. 39 Kãkiti iuaã napakani
napetari, nokonoko itxa kiitana. Maerekaeneti isãkirepiretarina Xesosi:
40 —Pite txari: "Aiko Teoso misãkiretiko niriãka atoko, ipi ãti
õtisaaki iuaĩkana nõkitikari," pitxa. Piteka pimakatxakaua. Pite
Teoso ãkiri pinakasaakiua, pikatxaka. Ikara atoko itxa sãkiretana
kãkiti iuaã napakani. 41 Iua atokotxikana itxana sasetotxi auĩteakori,
kaiõkatsoparerini, kiomãtxiakori pakini ikara atoko inapetarina Xesosi:
42 —Iua makananitapekari apanakini. Txamari iuaka !iposotari
imakananitiniua. Iua Isaeo auakani auĩte ininiãua, iuaka
imakatxakamauako. Ikatxakiniã, ate auikari iua sãkire. 43 Iua auikari
Teoso sãkire. Maiãtapari. Atauako Teoso nirekari imakatxakiniri iua
uatxa, kotxi iua txari: "Teoso ãkirirano nota," itxa —itxana.
44 Kiĩtiririni iuakata tokakitakoni apaka maerekaeneti
isãkirepiretarina Xesosimoni.

Xesosi Ipinini Pirena

(Marko 15.33-41; Arókasi 23.44-49; Xoão 19.28-30)

45 Apaniãxiti itixi piãka. Ipi ãti pakini oara ipiãka. 46 Ipi ãti
pakini oarape kikatamonipeka Xesosi iteene akirikata:
—Erii, Erii, aremaa sapakatanii.
Ikara Epireo sãkire. Ia atatsopatakari sãkireẽ, "NiTeosone,
niTeosone, kinirepa pitakanapano?"
47 Kãkiti iuaã auakani kenakotari Xesosi sãkire. Ninoa uãkatari
akirinãtiniri Eríasi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

48 Ininiã ãti miteka, mapoa atoko inakari iãka itxari iãriã
katxioãrimoni. Aãke mapotõkire taka, isirĩka itxamari Xesosi iãtini
ĩkapani. 49 Txamari apanakini:
—Kona pisikapiri. Atxiĩti Eríasi makatxakari iua —itxana.
50 Iuaĩkana Xesosi iteene akirikata. Eereka iokanatari ixinire
Teosomoni, eereka ipĩpe.
51 Iuasaakipeka mãkatxi mata Teoso misãkiretiko aikoti ãki arõkakari
tsorakita. Itano itsorakita. Ixitipeka apoka. Mitxi iua mãkatxi mata !auiritari
kãkiti ĩroini Teosonani Auini Pakitaãtaã. Itsorakitakasaaki, itixi iakeẽkata.
Kai mitari xoreka iuasaaki. 52 Apanakini akauari xoreka. Itomaneri kãkiti
ipĩkani Teoso nakitiakori iuaĩkana õkitikapekaua. 53 Osipikarina akauari.
Xesosi iuaĩkana õkitikaãkaua atoko, isana Xerosareẽmoni, Teoso nakiti
sitatxitimoni. Iuaã itomaneri kãkiti itikana ninoa iuaĩkana õkitikakaniua.
54 Sotato auĩte, sotatoakori Xesosi moiaãkani apaka, itikarina Xesosi
ipinini. Imarotarina itixi iakeẽkatini, ininiã iteene ipĩkarauatana.
—Atãopitikara Teoso ãkiri itxaua —itxana.
55 Itoro sitoãkini ikira atoko atamanãtari Xesosi. Kariréia tõpa
Xesosi potorikasaaki ninoa sitoãkini moianatari iua. 56 Maria
Matarena inakoro iuaã aamina ĩpiriãmitakari ikira atoko auanãta
apaka. Txiako, Xosee pakini inoro, Maria inakoro iuaã aua.
Sepeteo anaakori inoro iuaã auanãta apaka.

Xesosi Ikatiko Pirena

(Marko 15.42-47; Arókasi 23.50-56; Xoão 19.38-42)

57 Ĩkanõka katxineiroteri Xosee inakori, Arimateia sitatxitikiri, apoka.
Iua apaka Xesosi sãkire auiãkari itxaua. 58 Isa Piratomoni. Xesosi ĩto
amanaã. Ininiã Pirato paniãtari isikiko. 59 Ininiã Xosee anikari Xesosi ĩto.
Mãkatxi mataã iapirika itxari. Mãkatxi mata amaneri arínio inakoriã
iapirikari. 60 Eereka taka itxari akauari ãki. Iua akauari amaneri, Xosee
kisakakiti kai auĩte iriko. Ikamari iua akauari ipĩkasaaki ikatiko ĩkapani.
Xesosi ĩto iriko ãki itaka atoko ikakanapiritari kai meraminapoari, itota
itxari akauari iriko, sipe itxa. 61 Iuasaaki Maria Matarena inakoro, ãto
Maria inakoro apaka topãkanãta akauari apisatoõ.

Imoiaãrina Xesosi Akauari

62 Iua õti sesta veira, tomatiko õti apisa. Iua õti Xoteoakori
parĩkauatapitipo, tomatiko õti imaparĩkauatakani ĩkapani. Katimatinĩkata
sasetotxi auĩteakori, pariseoakori pakini sari Piratomoni. 63 Ninoa txari:

—Ate xinikari iua kamisirienereri sãkire. Iua txari: “Nipĩkasaaki
eereka ipi ãti pakini õtisaaki iuaĩkana nõkitikauako.”
64Pipaniãtana pisotatoneakori ipi ãti pakini õti akauari imoiainina.
Imamoiaãkaniãrina, imoianariakori ĩkanõka sari iuaã iĩto
iĩtirĩkinina. Ininiã eereka isãpiretarina kãkiti: “Teoso õkitikapekari
iua. Iuaĩkana auãki itxapeka,” itxamana ninoa imoianariakori.
Ininiã ikara misirieneretxi apiatama eereka. Mitxiri misirieneretxi
poiãoka —itxarina Pirato.
65—Ininiã hanikari sotatoakori akauari moiaãkani tĩkane. Hĩsa.
Hĩtotariko akauari sona —Pirato txana.
66Ininiã isana iuaã. Akauari sona iteene itotinina ĩkapani.
Itakarina Pirato takaõtxikare itore nopini. Sotatoakori iuaã kaikota.
Imoiaãrina akauari.

Xesosi Iuaĩkana Auãki Inini

(Marko 16.1-8; Arókasi 24.1-12; Xoão 20.1-10)

28 1Tomatiko õti xipoka atoko, tomĩko ĩkanõkapanika Maria
Matarena, oa ãto Maria pakini sari akauarimoni.
2Ninoa saãpotakasaaki, katimaritika itixi iakeẽkata itapararitika.
Iuasaaki Teoso nitiri iaxitikiri katxaka. Ikatapakiritari kai akauari
tore, topãka itxa iua kai nopini. 3Itoõ atokatxi iotximere atoko itxa.
Imãka mapoa saro atoko itxa. 4Sotatoakori, akauari moiaãkani,
kikinanaãkata, ipĩkarauatinina. Irikana xitipeka. Ipĩkani atokopeka
itxana.
5Eereka ninoa sitoakoro apoka akauari. Teoso nitiri misãkiretana:
—!Hĩpĩkarauatape. Nimarotari hĩte nitanãtiniri Xesosi,
aamina ĩpiriãmitakari nopini tokakitakori. 6!Auaika uai. Teoso
õkitikapekari iua. Ikara iua sãpiretapekai hĩte. Uai hina.
Hãtamatari iĩto mitxi auiniãtaã.
Ininiã ninoa atamatari.
7—Katima hĩtxako imoianariakorimoni hĩsini ĩkapani.
Hĩsãpiretana: “Iuaĩkana auapeka itxa Xesosi. Teoso õkitikapekari iua.
Iua sari hĩte apisapanika Kariréiamoni. Iuaã haõkitariko iua,” hĩtxako
ninoamoni. Ikara atoko nitxa nisãpirena hĩtemoni —itxa Teoso nitiri.
8Ininiã ninoa takanapari akauari. Ipĩkareritikana, ieneniritikana
isana. Imitekana Xesosi moianariakorimoni õkitikiniua isãpiretini tĩkane.
9Ninoa mitekaãpotakasaaki, ipixinipokoriti Xesosi tokiã ninoamoni:
—Hĩtepini ina —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã ninoa kapotoreẽkaua iua apisatoõ, maĩkakitita itxarina.
—Peerekai. Apiananiri pitxaua —itxanãtana.
10 Ininiã Xesosi:
—Kona hĩpĩkarauatape. Nitariakorimoni hĩsa. Hĩsãpiretana Kariréiamoni isinina. Iuaã aõkitanonako nota —Xesosi txana ninoa Mariaakoro.
Ininiã ninoa sipe.

Sotatoakori Xesosi Akauare Moiaãkani

11 Sitoãkini sikasaaki, ãtikaka sotatoakori akauari moiaãkani kanapiriã sitatximoni. Isãpiretarina itikakitina sasetotxi auĩteakorimoni. 12 Ininiã sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini apotiitaua ikara ene ixinikinina ĩkapani. Eereka isikarina itoro txineiro sotatomoni, atão imasãpiretakanina ĩkapani apanakinimoni. 13 Ininiã sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini txana:
—Hĩtxariko apanakinimoni: “Xesosi moianariakori apoka ĩkanõka aimakasaaki. Iĩtirĩkarina Xesosi ĩto,” hĩtxako. 14 Hĩauĩte Pirato imarotakasaakiri himakini, ininiã ate misãkiretariko iua, ininiã kona himisiritaãka himakini xika —itxarina sotatoakorimoni.
15 Ininiã sotatoakori apakaparo txineiro, sãpireta itxarina kãkiti Xesosi moianariakori ĩtirĩkiniri Xesosi ĩto. Ikara aãpirena iaripireta Xoteoakorimoni. Uatxa apaka ikara aãpirena auiãkapanika.

Xesosi Apoka Imoianariakorimoni

(Marko 16.14-18; Arókasi 24.36-49; Xoão 20.19-23; Átosi 1.6-8)

16 Õsi pakini Xesosi moianariakori sari oxiratarimoni Xesosi paniãtinimoni Kariréia tõpamoni. 17 Ninoa atamatari Xesosi. Ikapotoreẽkauana iua apisatoõ.
—Peerekai. Apiananiri pitxaua —itxanãtana.
Txamari ãtikaka kona iteene auikari iua Xesosi ininiãua.
18 Xesosi apoka ninoa takote, misãkireta itxana ninoa:
—Teoso txĩkitakano itixine auakani auĩte nininiãua. Itxĩkitakano ĩkoraxiti auakani auĩte apaka nininiãua. Ininiã ikinika posotiiretxi aua notamoni. 19 Ininiã nipaniãtai. Hĩsako ikini uãkati kãkitimoni ikini itixitika. Hõerekana ninoa nisãkire. Hĩpatxisatana nisãkire kĩpitakani niri uãkaã, imi uãkaã, Erekari Matamatakoti uãkaã pakini hĩpatxisatanako. 20 Hõerekanako ninoa ikinika nipaniãtakiti ikaminina ĩkapani. Hĩxinikariko ia. Nota ãtipirika auako hĩtekata. Hĩtekata nauiniritika itixi xipokako —itxa Xesosi sãkire.

MARKO

Xoão Kapatxisareri Sãpiretakiti
(Mateo 3.1-12, Arókasi 3.1-20, Xoão 1.19-28)

1 1 Ia Xesosi Kristo iokanapirena erekari. Teoso ãkiri itxaua Xesosi.
2 Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatari ia:
Niokanatariko niokanapirena aniãkari kãkitimoni kimapori
oeretini ĩkapani pite uai apokini apisa.
3 Iua auako ãparaã makipakaniãtaã. Isãpirenauatako:
"Hõeretariko kimapori Apiananiri apokini apisapanika.
Itĩkaãpo erekari hĩkamako iua napini ĩkapani," itxa iua.
Itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka.
4 Ikara atoko Xoão kapatxisareri ãparaã makipakaniãtaã aua.
Ipatxisatakasaakiri kãkiti, isãpiretari ia pirena:
—Hĩtakanapariko maerekati hĩkamakiti. Hĩpatxisataãkako.
Ininiã Teoso makatxakariko maerekati hĩkamakiti —itxa Xoão
kapatxisareri.
5 Ikinimane kãkiti Xotéia auakani Xerosareẽ sitatxiti auakani
pakini sari Xoãomoni isãkire ikenakotinina ĩkapani. Ninoa
sãpiretakasaakiri maerekati ikamakitina, ipatxisatana uini Xotão
inakoriãtaã.
6 Xoão takari imãka kamero piti kamakori. Itakari ipakiomatare
pirãtxi mata kamakori. Inikari txĩtxiri. Mapaã itxima. 7 Iua txari
kãkitimoni:
—Nota poiãori. Nota tikini apokako apiatakari. !Apakata
nikapotoreẽkiniua iua takote ikiti mata nimakatxakini ĩkapani,
kotxi nota poiãoka. Iua apiata. 8 Nota patxisatai ãparaaãnokara. Iua

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

patxisataiko Erekari Matamatakotiã. Iuasaaki hĩte apakapariko Erekari Matamatakoti.

Xesosi Patxisatiko Pirena
(Mateo 3.13-17, Arókasi 3.21-22)

9 Iuasaaki Xesosi apoka Nasaree sitatxiti, Kariréia tõpamoni. Iuasaaki Xoão kapatxisareri patxisatari iua uini Xotão inakoriãtaã. 10 Xesosi kanĩkiĩtakasaaki, iua itikari iaxiti takakini. Iuasaaki Erekari Matamatakoti katxaka kamoa katxakini atoko. Iua nopini apoka. 11 Iuasaakipeka Teoso iaxitikiri txari:

—Pite namarite, nitiretakiti, napokaerekatai, kotxi ninirekakiti pikama.

Satanasi Atamakaerekatiniri Xesosi
(Mateo 4.1-11, Arókasi 4.1-13)

12 Iuasaaki Erekari Matamatakoti iokanatari Xesosi ãparaã makipakaniãtaã. 13 Iuaãtaã ikaikota koarẽta õti. Iuasaaki Satanasi atamakaerekatari iua. Iuaãtaã auari kaxipirini kaneenamarini. Ininiã Teoso nitiriakori iaxitikini nĩkatari Xesosi.

Xesosi Mipotorikiniri Iparĩka Kariréia Tõpa
(Mateo 4.12-22, Arókasi 4.14-15)

14 Xoão kateia ãki takikosaaki, Xesosi sari Kariréia tõpamoni. Iuaãtaã isãpiretari Teoso iokanapirena erekari, Teoso auĩtetxi ininiãua pirena. 15 Itxari:

—Teoso keto apopeka. Iua auĩtetxi ininiua apokaãpotapeka. Ininiã hĩtakanapariko himaerekani. Hãuikariko Teoso iokanapirena erekari —itxa Xesosi.

16 Xesosi tĩpokota Kariréia poati tiniã. Iuasaaki atamatana ipi hetxi takakani, Simão Petro, itari Ãtree pakini. Iua atamatana itakinirina hetxi. 17 Ininiã Xesosi txana:

—Uatxa masa notakata. !Himaĩkaikariko ximaki. Ãtião hĩparĩka auako. Nisãkire hĩsãpiretako kãkitimoni —itxa.

18 Ininiã iuasaaki ninoa takanapari hetxi, sa itxana Xesosikata.

19 Apikomoni ninoa saãpota. Itikana Txiako, itari Xoão pakini. Ninoa Sepeteo anaakori. Kanaua miramaneri ãki auanãtana iuasaaki. Hetxi iotsaãnãtana. 20 Iuasaaki iua akiritana ninoa. Ininiã

ninoa takanapari iri, iri nitiriakori pakini kanaua ãki. Eereka isana Xesosikata.

Kiki Maerekati Matamatakoti Auaĩtotakiti
(Arókasi 4.31-37)

21 Xesosi imoianariakorikata apoka Kapanaoõ sitatxiti. Ininiã tomatiko õtisaaki Xesosi sari aiko Xoteo apotiitiniãtaãua oerekarauatini ĩkapani. 22 Iua sãkire kenakotakani tsorĩkaãta, kotxi kona kaiõkatsoparerini atokoni !itxa. Iua oerekakiti sãkiretxiti pataparari, kotxi !isãpiretari ãti koerekareri sãkire apanakini kaiõkatsoparerini atoko. Iuaka sãkirekara isãpireta.

23 Iuasaaki aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua aua kiki maerekati matamatakoti auakiti. Iua akiripoakata:

24 —Xesosi Nasaree sitatxitikiri. Kipa pinireka atemoni? Pite ina ate pixipokini ĩkapanikani? Erekarinoka kamakarii. Teoso nakiti pitxaua —itxa.

Ikara atoko iua akiripoakata, kotxi iua maerekati matamatakoti pĩkari Xesosi.

25 Ininiã Xesosi itapararitika txari:

—Piotoka. Pitakanapariko ere kiki ĩto.

26 Iuasaaki maerekati matamatakoti iõkokaĩtotari. Ikatxakasaaki, akiripoakata.

27 Kãkiti iuaãtaã auakani tsorĩkaãta. Iuasaaki imisãkiretakakauana:

—Kiripa? Atxiĩti oerekakori sãkiretxiti amaneri apopeka? Iua sãkire kaposotiireri. Ipaniãtakiti maerekati matamatakoti kamapeka —itxanãtana.

28 Ininiã ikara pirena iaripireta ikini Kariréia tõpati.

Xesosi Makananitiniro Simão Petro Imakiro
(Mateo 8.14-15; Arókasi 4.38-39)

29 Ininiã Xesosi, Txiako, Xoão pakini takanapakasaakiri aiko Xoteo apotiitiniãtaãua, isana Simão, Ãtree pakini aapokomoni. 30 Iuasaaki Simão imakiro apoomata. Osirĩkanãta. Ininiã ninoa sãpiretari Xesosi oamianare. 31 Ininiã Xesosi sari oamoni. Imaĩkaro ouako. Õkitikaro. Iuasaakipeka oãpoomare !auaika. Ininiã opotorika oparĩkauatini, ninoa kiena okamini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Makananitinina Amianatakani
(Mateo 8.16-17; Arókasi 4.40-41)

32 Ininiã mapiãnikata kãkiti minana ikinipoko amianatakani,
maerekati matamatakoti auaĩtotakini pakini iuamoni. 33 Ininiã
ikinimane iua sitatxi auakani apotiitaua aapokotxi tore
takote. 34 Ininiã Xesosi makananitana itomaneri amianatakani.
Kaiãopokori amianari auakini imakananita. Apaka omitikana
itomaneri maerekani matamatakoni. Iuasaaki !auiritana ninoa
sãkirauatini, kotxi ninoa imarotari Teoso ãkiri ininiua Xesosi.

Xesosi Sãpiretiniri Teoso Sãkire
(Arókasi 4.42-44)

35 Ĩkanõkapanika mapiãpanika Xesosi õkitikaua. Itakanapari
aapokotxi. Iuanoka sari kãkiti mauakaniãtaã iri iaxitikiri
imisãkiretini ĩkapani. 36 Eereka Simão imoianariakorikata sari
Xesosi initinina ĩkapani. 37 Ninoa apokasaakiri, itxana:
—Ikinimane nitai —itxarina.
38 Xesosi apakapapiretana:
—Masa ãtiãtaã kãkiti aapokomoni. Iuaã nisãpiretariko Teoso
sãkire, kotxi ikara atoko itxa niparĩka kãkitimoni. 39 Xesosi sari ikini
Kariréia tõpa. Aiko Xoteo apotiitiniãtaãua isãpiretari Teoso sãkire.
Apaka omitikana maerekani matamatakoni kãkiti ĩtoã auakani.

Kiki Maere Matati
(Mateo 8.1-4, Arókasi 5.12-16)

40 Amianatakari maere matati apoka Xesosimoni. Ikapotoreẽkaua
iua apisatoõ. Iua iteene amanaãri:
—Nimarotari, pinirekiniãri piposotari erekape pitxĩkitakinino —itxa.
41 Ininiã iuasaaki Xesosi iteene tiretari iua. Itakari iuako iua
nopini. Itxari:
—Ari, ninirekapitikari. Erekapekai uatxa.
42 Iuasaakipeka amianari !auaika. Erekapekari iua.
43 Xesosi iokanatari iua. Iuasaaki isãpiretari iua:
44 —Kona pisãpiretapiri apanakini pitemoni nikamakiti. Uatxa
merepanika pisa sasetotxiakorimoni. Poerekari piĩto ninoamoni.
Eereka pikamariko Moisesini paniãtakiti. Ikara atoko oerekari
kãkiti atão erekapeka pinini —itxari.

45 Iuaritika isãpiretapikari Xesosi kamakiti. Ininiã iaripireta ikara pirena. Ikara xika Xesosi !iposotaika isini aapokotximoni. Ikaikota kãkiti mauakaniãtaã. Iuaritika kãkiti sari iuamoni.

Matĩpokotakati Pirena

(Mateo 9.1-8; Arókasi 5.17-26)

2 1 Eereka mapaõtipeka inaka atoko iuaĩkana Xesosi Kapanaoõ sitatxiti apoka itxa. Iaripireta Xesosi inirimane aapoko apokini. 2 Iuasaakipeka mirikiniti kãkiti apoka iuamoni, ininiã iua aapokotxi xãpoka. Apotiitauana ĩronakikoãtaã apaka. Ininiã !apakata apanakini kãkiti ĩroini aapokotxi ãki. Iuasaaki Xesosi sãpiretari Teoso sãkire kãkitimoni. 3 Iuasaaki ipi ipi pakini kikiakori minari matĩpokotakati. 4 Kãkiti itomaneri ĩronakikoãtaã aua, ininiã kona iposotarina Xesosi takote apokinina. Ininiã aapokotxi nopini, Xesosi manapi ninoa sonatari iua matĩpokotakati iokatxakinina tĩkane Xesosimonikari. Iposo atoko isikakaãpotarina iua manapi. 5 Xesosi imarotari ninoa atão auikiniri iua sãkire. Ininiã Xesosi txari matĩpokotakatimoni:

—Namarite, pimaerekani makatxakapeẽkaika —itxa.

6 Iuasaaki ãtikaka kaiõkatsopareriakori topãkanãta iuaã. Itsorĩkaãnãtana. Ixiniremoninani:

7 —Kinirepa ia kiki ikara atoko itxa? Maerekati isãpiretakiti, kotxi Teosonanira posotari imakatxakiniri kãkiti maerekani —itxa ninoa sãkire.

8 Iuasaakipeka Xesosi imarotari ninoa xinikakiti ãkixinireẽna. Ininiã Xesosi txana ninoa:

—Kininiãpa ikara atoko hĩtxa xinireta? 9 Nitxari iua imaerekani nimakatxakini, txamari !himarotari imaerekani atão nimakatxakini. “Põkitikaua. Pisirimata pikoseka, sipe pitxa,” nininiã, iuasaaki himarotari nisãkire atão ininiãua, kotxi hĩtikari. Niposotiire imaerekani nimakatxakini ĩkapani, niposotiire iua nõkitikini ĩkapanitxikana. 10 Ininiã uatxaika noerekai hĩte, Teoso iokanatano nota hĩtari iaxitikiri ĩkorapokoritimoni kãkiti maerekani nimakatxakini ĩkapani —itxana kaiõkatsopareriakori.

11 Ininiã matĩpokotakatimoni itxa:

—Põkitikaua. Pisirimata pikoseka, sipe pitxa paapokomoni —itxa.

12 Iuasaakipeka iua õkitikaua. Ikosekari isirimata. Ĩkorape itxa ikinimane okiãtaã. Imakinika kãkiti tikoka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Peerekari Teoso kamakiti. Kona mitxi ate itikari ĩkora atoko inakari —itxanãtana kãkiti.

Mateo Pirena

(Mateo 9.9-13; Arókasi 5.27-32)

13 Ininiã iuaĩkana isari ipoamoni. Kaiãopokori kãkiti apotiitaua iuakata. Iuasaaki oerekana ninoa. 14 Isaãpotakasaaki, atamatari Arevii inakori. Ãti iuãka Mateo inaãka. Aopeo inakori ãkiri itxaua iua. Iitopãkanãta auĩtetxiakori txineirote apakapiniãtaã. Ininiã Xesosi txari:

—Masa notakata.

Iuasaakipeka õkitikaua, Xesosikata sa itxa.

15 Eereka Xesosi nipokota Arevii aapoko. Itori auĩtetxiakori txineirote apakapakani, itori apanakini maerekani, topãkanãta Xesosi takote, imoianariakori takote pakini. Kaiãopokori kãkiti aua iuasaaki, kotxi kaiãopokori kãkiti Xesosikata sikani. 16 Pariseoakori, kaiõkatsopareriakori pakini itikari Xesosi auĩtetxiakori txineirote apakapakanikata, apanakini maerekanikata pakini inipokotini. Ininiã kaiõkatsopareriakori, pariseoakori pakini pimaãna Xesosi moianariakori:

—Kinirepa hinipokota auĩtetxiakori txineirote apakapakanikata, maerekanikata? —itxana.

17 Xesosi ikara ikenakotakasaaki, itxana:

—Kãkiti mamianatakani kona nirekari kãkiti pinĩtxi imarotakari. Amianatakaninokara nirekari pinĩtxi imarotakari. Nota uai apoka maerekani nakiritini ĩkapani, imaerekanina itakanapinina ĩkapani. Kona nakiritari kãkiti “atão inakari kamakani” uãkatakaniua —itxa Xesosi.

Nipokori Takanapiko Teoso Misãkiretiko Ĩkapani

(Mateo 9.14-17; Arókasi 5.33-39)

18 Ãti õti Xoão moianariakori, pariseoakori pakini takanapari inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Iuasaaki kãkiti pimaãri Xesosi:

—Kinirepa Xoão moianariakori, pariseoakori pakini takanapari inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani, txamari pite moianariakori kona ikara atoko !itxana.

19 Ininiã Xesosi:

—Kiiniri kãkiti ĩtanorouatakasaaki, ĩtanorouatakari aua iuaã, ininiã kona kãkiti takanapari inikini iuasaaki. Kona iua ĩtanorouatakari nirekari kãkiti natxitini. Ininiã iua auakasaaki ninoakata, ikinimane nipokota.

20 Ininiã nota ĩtanorouatakari atoko nitxa. Nota auakasaaki nimoianariakorikata, kona itakanaparina inikinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Ãti õti nota !auaika nimoianariakorikata. Iuasaakiikarako itakanaparina inipokotinina Teoso imisãkiretinina ĩkapani.

Amaneri Mãkatxi Pirena

21 Kona kãkiti tãpanetari mãkatxi kitxakari mãkatxi mata amaneriã. Mãkatxi mata amaneri itxikika, ininiã kitxakari tsorakita.

Amaneri Sako Aamata Kamakori

22 Kona kãkiti takari iãriã amaneri sako kitxakari aamata kamakori ãki. Itakiniãri, koanatxi kitxakari aamata kamakori tsorakita, ininiã iãriã xikepoata, ininiã koanatxi !kikeikari. Sako amaneri ãki itakaãka iãriã amaneri. Iua atokokana kona hĩkoketari kitxakari sãkiretxiti amaneri sãkiretxitikata.

Tomatiko Õti Pirena

(Mateo 12.1-8; Arókasi 6.1-5)

23 Tomatiko õti Xesosi imoianariakorikata napaãpota kikio triko takikoãtaã. Ininiã ninoa makatxakaro triko iki mapaki inikinirona ĩkapani. 24 Pariseoakori atamatana, ininiã itxarina:

—Kinirepa ninoa parĩkauata tomatiko õtisaaki? —itxana.

25 Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Kona hãtatsopatapanikari Taviini kamakiti? Iua, imoianariakorikata natxitakasaaki, kona himarotatari ikamakiti? 26 Iua ĩroã Teoso misãkiretikoãtaã. Apiataa inakori sasetotxi auĩte apiatakari iuasaaki. Iuaã Tavii nikari komiri Teosomoni sikakori. Sasetotxinokara auiritaãka iua komiri inikinina. Apanakini !auiritaãka inikiniri. Txamari Tavii sikari imoianariakori inikinina ĩkapani.

27 —Tomatiko õti kamaãka, kãkiti ĩto ereka inini ĩkapani. Kona kãkiti kamaãka tomatiko õti auini ĩkapani. 28 Nota hĩtari iaxitikiri posotari ikinipoko ninireẽkiti nikamini tomatiko õtisaaki, kotxi Apiananiri nitxaua —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Motĩkauakotakari Pirena
(Mateo 12.9-14; Arókasi 6.6-11)

3 1Iuaĩkana Xesosi imoianariakorikata ĩroã aiko Xoteoakori apotiitiniãtaãua. Iuaã apokari kiki motĩkauakotakari. 2Ininiã iuaã auakani txari

—Atxiĩti iua erekapeka txĩkitakari motĩkauakotakari uatxa tomatiko õtisaaki?

Ninoa xinikari ikara atoko inini, kotxi ninoa kinirão apoĩtaka txari Xesosi. 3Ininiã Xesosi akiritari iua motĩkauakotakari:

—Uaimoni pina —itxari.

4Iposo atoko ipimaãna iuaã auakani:

—Kipa atão Teoso paniãtaua akamini tomatiko õtisaaki? Maerekati akaminikani? Erekari akaminikani? Ipaniãtataua ãti amakananitini? Ipaniãtataua ãti aõkini?

Txamari ninoa !kasãkirena. 5Xesosi atamatana. Iuasaaki inaiataua, iuaritika imatinaniuata, kotxi ninoa !inirekari atão imarotinina. Ininiã Xesosi txari iua motĩkauakotakari:

—Pisirĩkauakota —itxari.

Ininiã itamẽkauakota. Erekape itxa iuako. 6Ininiã pariseoakori potorika iuaã. Isana Erotxi sãkire auiãkanimoni. Iuaãtaã ninoa xinikari Xesosi okaenetinina.

Itori Amianatakani Sari Xesosimoni

7Ininiã Xesosi sari Kariréia poamoni. Iuasaaki itori kãkiti Kariréia tixinikini, Xotéia tixinikini pakini sari iuamoni. 8Xerosareẽ sitatxitikini, Itoméiakini, Xotão ipiniãkini, Txirokini, Sitoõkini pakini sari iuamoni. Ninoa kenakoenetari ikamakiti, ininiã iuamoni isana. 9Ininiã ipaniãtana imoianariakori:

—Kanaua himina, kotxi kaiãopokori kãkiti katikaãpotano. Ininiã kanaua ãki niereẽtaua —itxa Xesosi.

10Iuasaaki kaiãopokori kãkiti erekapeka itxĩkitakapeka. Apanakini amianatakani nirekakari imaãtakinirina Xesosi, erekapeka ininina ĩkapani. Ininiã ikatikaãpotarina Xesosi, kotxi kaiãori kãkiti. 11Maerekati matamatakoti auakini atamatakasaakiri Xesosi, irikana Xesosi apisatoõ. Akiripoatana:

—Teoso ãkiripitikai pite.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

12 Ininiã Xesosi kona auiritana ninoa: “Teoso ãkiripitikai,” ininina.

Xesosi Mereẽna Tosi Imoianariakori

(Mateo 10.1-4; Arókasi 6.12-16)

13 Iposo atoko Xesosi sari õtanoxiratarimoni, akirita itxana
inirekaãkini. Ininiã ninoa sari iuamoni. 14 Ininiã iua mereẽna tosi
kikiakori iuakata kaikotakani tĩkane, Teoso sãkire sãpiretakani
ĩkapani. 15 Iua sikari iposotiire ninoamoni, amianatakani erekapeka
itxĩkitakinina ĩkapani, apaka maerekati matamatakoti omitikinina
ĩkapani. 16 Ininiã akiritari Simão. Xesosi takauãkatari Simão ãti iuãka.
Petro itxaua. 17 Akiritana Txiako, itari Xoão pakini. Sepeteo anaakori
itxauana. Xesosi takauãkatana ninoa Poanexi. Poanexi Popĩkari sãkireẽ
“Ikarokirauari anaakori.” 18 Akiritana Ãtree, Piripi, Patoromeo, Mateo,
Tomee, Txiako pakini. Aopeo ãkiri itxaua iua Txiako. Akiritana Tateo,
Simão pakini. Homano omanatakari iua Simão. 19 Akiritari Xotasi
Isikariotxi inakori apaka. Xesosi mĩkapiritakari itxaua iua Xotasi
Isikariotxi. Pakini Xesosi akiritakini imoianariakori ininiuana ĩkapani.

Maerekani Matamatakoni Omitikiko

(Mateo 12.22-32; Arókasi 11.14-23; 12.10)

20 Iuaĩkana ãti aapokotxitimoni isa Xesosi, imoianariakorikata.
Iuasaaki mirikiniti kãkiti iuaĩkana apotiitaua. Ikara atoko ininiã
kona ninoa nipokota. !Apakata inipokotinina, kotxi mirikiniti
kãkiti aua iuaã. 21 Xesosi nirimane kenakotari kãkiti apotiitiniua
iuakata. Ininiã isana iua apinina ĩkapani.

—Imapitxiritapeka —itxana.

22 Kaiõkatsopareriakori Xerosareẽ ĩkani apoĩtari Xesosi
maerekati ikamini. Ninoa sãkire:

—Peosepoo inakori auaĩtotari iua. Ininiã Peosepoora omitikari
maerekati matamatakoti —itxana.

Peosepoo Satanasi itxaua. Apanakini sãkire:

—Maerekani matamatakoni auĩte sikaposotiiretari Xesosi
maerekati matamatakoti omitikini.

23 Ininiã Xesosi akiritari kãkiti isãkire ikenakotinina ĩkapani.
Sãpirenatxi atão inakari oerekiko isãpiretana ninoa. Ipimaãna:

—Natokopa itxa Satanasika omitikiniua? 24 Auĩtetxi tixine
auakani naiatakakiniãua, ixipokaãkanako. 25 Kãkiti aapoko
ãki auakani ninoakakarika neenamauatiniã, ixipokaãkanako

apaka. 26 Iua atokokana, Satanasi nitiriakori, ninoakakarika
naiatakakiniãua, Satanasi tapara xipokako.
27 —Kona kãkiti ĩroã kiki mitapoari aapoko ãki iĩtiriuatini
ĩkapani. Kinirão iĩtiriuataka, ininiã iaxirikari mitari mitxi. Iposo
atoko inirekaãkiti iĩtirĩka.
28 —Ari, atãopitikara nota txai hĩte. Apakata Teoso
makatxakiniri ikinipoko maerekati kãkiti kamakiti, imaerekani
Teoso imisãkirepiretini pakini. 29 Txamari ãtipekana maerekati
kamakari aua. Erekari Matamatakoti misãkirepiretakari maerekani
makatxakiko kona auari. Ikara atoko inakani inikoriãriko
imisiritiko maerekani misiritikoãtaã —itxa Xesosi.
30 Xesosi ikara atoko itxa, kotxi pariseoakori txari: "Iua auari
maerekati matamatakoti."

Xesosi Inoro, Itariakori Pakini

(Mateo 12.46-50; Arókasi 8.19-21)

31 Iuasaaki itariakori inorokata apoka porikiti. Ipaniãtarina ãti
akiritiniri Xesosi. 32 Iuasaaki itori kãkiti topãkakani ãkitari Xesosi.
Isãpiretarina:
—Pitariakori, pinoro apaka porikiti aua. Initanãtai —itxarina.
33 Ininiã Xesosi apakapapireta:
—Kiripa nitariakori, ninoro pakini?
34 Iua atamatana itakote topãkakani:
—Hãtamata, uai aua ninoro, nitariakori pakini. 35 Teoso nireẽkiti
kamakani nitariakori, nitaroakoro, ninoro pakini itxauana —itxa Xesosi.

Katakareri Pirena

(Mateo 13.1-9; Arókasi 8.4-8)

4 1 Iuaĩkana Xesosi oerekarauata ipoa takote. Kãkiti mirikiniti,
ininiã imorõkokaua kanaua ãki. Iitopãka. Ninoa aua imiriĩ,
ininiã iua kanauaã oerekarauata. 2 Itori Teoso sãkire oerekana
ninoa sãpirenatxi atão inakari oerekikoã. Itxana:
3 —Hĩkenakota. Katakareri takarauata. 4 Itakarauatakasaaki
itakareki irika kimapori tiniãpo. Ininiã kotipiriki nikari itakareki.
5 —Apanakini itakareki irika kai auiniãtaã, kipatxi
mauakaniãtaã. Atãoka ipitxaka. 6 Kipatxi poiãoka auiniã atokatxi
pataka apokasaaki itxarika. Omakotsani xika osonãka. 7 Apanakini
irika inako sauaki. Inako aneẽkasaaki, okari takari. !Iriuata. Ipina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

8—Apanakini irika kipatxi auiniãtaã. Ininiã iriuata. Ãti poiãoka iriuata, trĩtakata. Ãti apiata iriuata, sesẽtakata. Ãti kaiãopoko iriuata, seĩkata.
9—Kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.

Kãkiti Mimarotakiniti Xesosi Sãpiretini Pirena
(Mateo 13.10-23; Arókasi 8.9-15)

10 Iuanani imoianariakorikata auakasaaki, ipimaãrina Xesosi:
—Poerekaua mixikanani sãpirenatxi atão inakari oerekiko pisãpiretakiti? —itxarina.
11 Ininiã isãpiretana:
—Teoso sãkire mauiãkani !imarotari Teoso auĩtetxi ininiua. Teoso oerekai hĩte ninoa mimarotakiniti. Teoso oerekana ninoa isãkire sãpirenatxi atão inakari oerekikoã. 12 Atxiĩti ninoa iteene atamatari Teoso oerekakiti, iuaritika !imarotarina atamatakitina. Atxiĩti iteene ikenakotarina Teoso sãkire, iuaritika !imarotarina ikenakotakitina. Imarotaãkamariko, akiritaãkamariko Teoso, ininiã Teoso makatxakamariko ninoa maerekani.
13 Ininiã Xesosi txari:
—Himarotatari ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko?
—!Aimarotari —itxana.
—Ininiã natokopa ininiãparako himarotatari apanakini sãpirenatxi atão inakari oerekiko?
14 Ininiã imimarotakinitina oerekana:
—Iua takarauatakari takari Teoso sãkire. 15 Aua kãkiti kimapori tiniãpo takarekitxi irikiniãtaã atoko inakani. Ininiã Teoso sãkire ikenakotakasaaki Satanasi apoka. Ininiã imakatxakari Teoso sãkire ãkixinireẽna apokakari.
16—Aua kãkiti kai auiniãtaã atoko inakani. Ninoa kenakotakasaakiri Teoso sãkire, iuasaakipeka apakaparina ipoxokoniritikana. 17 Itxamana, kona kakotsari. Imaxikiko apokiniã, imisiritiko Teoso sãkire auikinina xika apokiniã, iuasaaki itakanaparina Teoso sãkire.
18—Aua kãkiti aanaia auiniãtaã atoko inakani. Ninoa kenakotapitikari Teoso sãkire. 19 Txamari maerekaxiniretinoka itxana. Txineironoka inirekana, ininiã ikara misirienetana ninoa. Kaiãopokori inireẽkitina, Teoso manirekakiniti. Maerekaxiniretinoka ininina, txineiro, inireẽkitina pakini inako atoko itxa, ininiã !ixinikaikarina Teoso sãkire, ininiã kona iriuata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

20 Aua kãkiti kipatxi erekari auiniãtaã atoko inakani. Ninoa
auikari Teoso sãkire. Iriuatana. Ãti iriuata poiãoka, trĩtakata. Ãti
iriuata apiata, sesẽtakata. Ãti iriuata ito, seĩkata.

Tirikapi Pirena
(Arókasi 8.16-18)

21 Xesosi pimaãna ninoa:
—Nanipa hĩtakari tirikapi? Kopiti ãkikani hĩtakatari? Amesa
patapikani hĩtakatari? Konapitini. Hĩtakari itano imakinika
iopinikini ĩkapani. 22 Iomaãtakori ãti õti oerekaãkako. Kipatakori
oerekaãkako, kotxi nota imarotapitikari hĩkamakiti. 23 Kakenakokii,
ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.
24 Xesosi sãkirauatapanika:
—Hĩtakaõtxikariko nisãkire. Imakinika hĩkenakotako. Erepaniko
pikamakiti ãtimoni, kotxi pite kamakititxikana kamaãka pitemoni.
Erepaniko, kotxi apiata ikamaãka pitemoni. 25 Teoso sãkire auakiti,
iua sãkire kĩpitakari, Teoso sikari apikomoni imaroretxi iuamoni.
Txamari Teoso sãkire kenakotakari, isãkire makĩpitakati, imarore
xapiti iuamoni auakari makatxakaãkako.

Takariki Pirena

26 Apikomoni Xesosi txari:
—Teoso auĩtetxi ininiãua kiki takariki taãkari atoko itxa.
27 Itakarauata. Imaka ĩkanõka. Ãti iparĩka ikama pokamara. Iuasaaki
itakare pitxakapeka. Kona iua imarotari otomorekini. 28 Merepanika
otomoreka. Iposo atoko opitxaka. Eereka opa aua. 29 Oaneẽpeka
onakasaaki katakareri makoapataro, kotxi oamiko manapipeka itxa.
Ikara atoko itxa Teoso auĩtetxi ininiãua.

Mostata Pirena
(Mateo 13.31-32; Arókasi 13.18-19)

30 Xesosi sãkirauatapanika. Itxari:
—Natokopa itxa Teoso auĩtetxi ininiãua? Ĩkiripa sãpirenatxi atão
inakari oerekiko oerekaua? Ia atoko itxa: 31 Teoso auĩtetxi ininiãua
mostata oki atoko itxa. Axapitikiro oa. Apanakini iki apiata.
32 Otakaãka atoko opitxaka. Eereka oaneẽ. Apanakini takari ĩtano
apiata oa. Amaripokoro okati. Kotipiriki takari okoa okatiã. Iua
atokotxikana Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Merepanika poião kãkiti. Eereka apiata. Eereka kaiãopokori kãkiti auĩtetari Teoso. Txamari iuasaaki Satanasi apoka ninoamoni kotipiriki apokini atokokana.

33 Kaiãopokori sãpirenatxi atão inakari oerekiko isãpiretana, Teoso sãkire imarotinina ĩkapani. Ninoa imarotakasaakiri isãkire, apiata isãpiretana. Imimarotakanisaakiri isãkire, poiãonoka isãpiretana. 34 Teoso sãkire oerekasaakina ninoa, sãpirenatxi atão inakari oerekikonoka isãpireta. Eereka imoianariakorinoka auakasaaki iuakata, oerekana ikara imarotinina ĩkapani.

Xesosi Iotokakiniri Ĩtima

(Mateo 8.23-27; Arókasi 8.22-25)

35 Iua õtipanika mapiãnikata itxana imoianariakori:

—Maĩpiriãta ipoa. Ipiniãmoni masa —itxana.

36 Ininiã itakanapana itomaneri kãkiti. Iuasaaki imoianariakori anikari Xesosi kanauaã. Apanakini kanaua axapitiri apaka sari ninoakata. 37 Ĩpiriãtakasaakina ĩtima kataparari apoka ninoamoni. Tsakati kataparari, ininiã ãparaã ierepeẽpokataua kanaua ãki. Kanaua sakikaariãpotape.

38 Iuasaaki Xesosi ikapokiãmoni imakanãta. Isirimata nopini imakanãta. Ninoa õpirĩkari iua:

—Kona pimaãkataua ate. Kona pitiretataua? Apinanapanoka —itxana.

39 Ininiã imereka. Ipinitari ĩtima:

—Piotoka. Auapika pitxako —itxari ipoa.

Ininiã itsorĩkaxitita. Ĩtima iotoka. Tsakati iotoka apaka. 40 Ininiã Xesosi:

—Natokopa ininiãpa kapĩkarei hĩte? Kinirepa hĩte kona auikano nota? —itxana ninoa.

41 Apiapĩkareta ninoa. Ininiã ninoa:

—Kinakaripa ia kiki, kotxi ĩtima, tsakati pakini auikari iua sãkire —itxana.

Kiki Maerekani Matamatakoni Auaĩtotakiti

(Mateo 8.28-34; Arókasi 8.26-39)

5 1 Xesosi imoianariakorikata apoka ãtiãtaã Xerasa tõpa, Kariréia poa ipiniã. 2 Xesosi kanĩkiĩtakasaaki, kiki ina iuamoni. Iua akauariãtaã auakari. 3 Iuaãtaã iua auanãta. Kãkiti !iposotari iĩtxikiniri iua. Iĩtxikare metao kamakori karakitapekata.

4 Kaiãokatani kãkiti ĩtxikari iuako, ikiti pakini metaoã, txamari
ikakarakitsatari metao. !Apakata kãkiti nĩkatiniri iua. 5 Ĩkanõka,
pokamara pakini ixirataãtaã akiripoanãta akauari auiniãtaã. Kai
soroã iuaka ikisauakitataua. 6 Õtakopanika atapari Xesosi inini.
Ininiã imiteẽkata iuamoni. Ikapotoreẽkaua iua apisatoõ.
—Apiananiri pitxaua —itxa.
7 Akiripoakata:
—Xesosi, Teoso ãkiri pitxaua. Apiananiri ãkiri pitxaua. Kipa pinireka
nota ĩkapani? Teoso uãkaã namanaãi pite, kona pimisiritapeno —itxa
maerekati matamatakoti. 8 Ikara atoko itxa kotxi Xesosi paniãtari:
—Maerekati matamatakoti pisipeka. Pitakanapari ere kiki —itxari.
9 Xesosi pimaãri:
—Kipa piuãka? —itxari.
Iua apakapapiretari:
—"Itori" ninaãka niuãka. Kotxi itori maerekani matamatakoni ate.
10 Iteene iua amanaaãpotari Xesosi:
—Kona piokanatapeua ãtiãtaã.
11 Iuasaaki auari kaiãopokori irari ixiratamoni nipokonãtakani.
12 Maerekati matamatakoni iteene amanaãri Xesosi:
—Piokanataua ate irarimoni. Pauiritaua ate sini ninoamoni
—itxanãtana.
13 Ininiã Xesosi iokanatana. Iuasaakipeka maerekani
matamatakoni takanapari iua kiki, ĩroã itxana irari ĩtomoni.
Iuaãtaã auari ipi mio irari. Ninoa ĩroãkasaaki, irari miteẽkata
oiokiriĩtini ipoamoni. Komoka, axãpoãta itxana iuasaaki.
14 Irari nĩkatakani miteka sitatximoni, aapokotxi poião auinimoni
pakini. Isãpiretana kãkiti itikakitina. 15 Eereka isana Xesosimoni.
Iuasaaki atamatarina kiki mitxi maerekati auaĩtotakiti. Iitopãkanãta.
Mãkatxi auapekari. Atão iĩkitapeka auari. Iuaritika ninoa pĩkarauata.
16 Itikakani sãpiretari apanakini iua kiki pirena, irari pirena pakini.
17 Kãkiti iuaãtaã auakani paniãtari Xesosi osipikiniri iuaãtaã.
18 Xesosi iereẽtakasaakiua kanaua ãki, iua kiki amanaãri iuakata
isini ĩkapani. 19 Xesosi !auiritari. Itxari:
—Pisa pinirimanemoni. Pisãpiretana Apiananiri kamakiti pite ĩkapani.
Pisãpiretana iua iteene iamonĩkai pite. 20 Ininiã iua sipe. Iuaãtaã auari
sitatxi tesi pakini. Iua kiki sari ninoa tesi sitatxitimoni. Isãpiretari kãkiti
Xesosi kamakiti iua ĩkapani. Iuaãtaã auakani tsorĩkaãta:
—Anekani, peerekari Teoso —itxana.

Xáiro Amanaãkiti Pirena
(Mateo 9.18-19, Arókasi 8.40-42)

21 Ininiã eereka Xesosi ĩpiriãta ipoa. Ininiã ipoa ĩtiniã
kaiãopokori kãkiti apotiitaua iuakata. 22 Aiko Xoteo
apotiitiniãtaãua sikani auĩte apoka iuamoni. Akiritaãka Xáiro iua.
Iua kapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ. 23 Iua iteene amanaãri Xesosi:
—Namarite opinanapanoka. Masa notakata. Pitakari piuako oa
nopini erekape onini ĩkapani.
24 Ininiã Xesosi sari iuakata. Kãkiti kinapokope itxakata isinina.

Xesosi Mãka Maãtakakaro
(Mateo 9.20-22, Arókasi 8.43-48)

25 Iuasaaki sito amianatakaro apoka. Tosikanani oa arẽka
!iotoka. 26 Okinika otxineiroteẽ oĩkitxitapekari oamianare
imarotakani. Kaiãopokori ipitamaro. Txamari ninoa !iposotari
imakatxakinirina oamianare. Kona erekaro. Apiata oamianare.
27 Okenakoenetakasaakiri Xesosi napini, osari iuamoni. Omaãtakari
imãka, 28 kotxi oamoni: “Nimaãtakiniãri imãka, iuasaakiika
erekapekano,” otxanãta oxinikakiti. 29 Ininiã omaãtakasaakiri,
oarẽka iotoka. Iuasaakipeka oimarotari erekape onini.
30 Iuasaakiika Xesosi posotiire sari oamoni. Ininiã ikirioka kãkiti
sauaki. Eereka ipimaãna:
—Kipa maãtakatari nimãka? —itxa.
31 Iuasaaki imoianariakori apakapapiretari:
—Apiananiri, patamata. Itomaneri kãkiti kinapokopeka, iuaritika
pite pimaãri kãkiti: “Kipa maãtakatano?” pitxa —itxana.
32 Iuaritika Xesosi nitari imãka maãtakakari. 33 Iuasaaki oa
sito imarotari erekape onini, ininiã okapotoreẽkaua iuamoni.
Opĩkarauata. Okikinanaka. Eereka osãpiretari ikinika oamianare
iuamoni. 34 Ininiã Xesosi txaro:
—Namarite, pite erekapekai uatxa, kotxi pauikari niposotiire.
Pisipiniikaua, erekaxinirepekai —itxa Xesosi.

Xáiro Ãkero Õkitikiko
(Mateo 9.23-26, Arókasi 8.49-56)

35 Xesosi sãkirauatakasaaki oakata, apanakini Xáiro nitiriakori
apoka. Itxari:

—Pamarite !auaika. Opĩpeka. Pauiritari Xesosi kanapiriini.
36 Ininiã Xesosi !imaãkatari ikara pirena. Itxari Xáiro:
—Kona pipĩkarauatape. Pauikano —itxari.
Ininiã ninoa sari Xáiro aapokomoni. 37 Xesosi auiritana Petro, Txiako, Txiako itari Xoão pakini sini iuakata. !Auiritana apanakini sini iuakata. 38 Ninoa apokasaaki Xáiro aapoko, kãkiti iuaãtaã auakani !imarotarina ikamakitina. Ikinipoko kãkiti txiapanãta, akiripoakanãtana. 39 Xesosi ĩroã. Itxana:
—Kinirepa iteene hĩtxiapanãta? Kinirepa hãkiripoanãta? Amarini !ipina. Oimakanãta —itxa.
40 Ininiã inapetarina iua. Ininiã iokanatana ninoa mapara. Oĩri, onoro, Xesosi moianariakori pakini ĩroã amarini auiniãtaã. 41 Imaĩkaro ouako. Iuasaaki isãpiretaro oa isãkireẽ:
—Taritaa komii.
Popĩkari sãkireẽ: "Amarini põkitikaua." 42 Iuasaakipeka oõkitikaua. Otĩpokota. Oa amarini aua tosi anokanani. Iuasaaki ninoa iteene tsorĩkaãta. 43 Ininiã Xesosi paniãtana:
—!Hĩsãpiretapiri apanakini nimakananitiniro oa.
Apaka ipaniãtana isikakienatiniro oa.

Nasaree Auakani Kona Auikari Xesosi Sãkire

(Mateo 13.53-58, Arókasi 4.16-30)

6 1 Xesosi imoianariakorikata potorika iuaã. Nasaree sitatxitimoni isana. Iuaãtaã mitxi Xesosi aneẽ. 2 Tomatiko õtisaaki iua oerekari kãkiti aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Xesosi sãkire kenakotakani tsorĩkaãta. Itxana:
—Nanipa apaiaõkarauata, ikara atoko imarotini? Kipa oerekari imarore? Ikamakiti oerekari apiata imarore aua. Kininiãpa ĩkora atoko itxa posotiireta? 3 Ate imarotari iua, kotxi aapokotxi kamakari itxaua iua. Maria ãkiri iua. Iua itariakori Txiako, Xosee, Xota, Simão pakini itariakori itxauana. Itaroakoro apaka aua uai, ininiã ate imarotari iua —itxana.
Ikara xika kona ninoa auikari isãkire.
4 Ininiã Xesosi txana ninoa:
—Teoso sãkire sãpiretakari paxitaãka, txamari Teoso sãkire sãpiretakari itixineẽ auakasaaki, iuaã auakani, inirimane, iua aapoko ãki auakani pakini !ipaxitari. !Auikarina iua sãkire —itxa.

5 Ininiã iuaã kona ikamari iposotiire apiari. Iuako itaka ãtikaka
amianatakani nopini, ininiã amianatakani erekapeka itxĩkitaka.
6 Itsorĩkaãta, kotxi iuaã auakani !auikari isãkire. Ininiã iua tõpa
isari aapokotximoni. Oerekarauata iuaã. Eereka isari apanakini
aapokotxitimoni. Iuaĩkana oerekarauata. Itxaãpota iuaãtaã.

Xesosi Iokanatana Imoianariakori Kãkitimoni.
(Mateo 10.5-15; Arókasi 9.1-6)

7 Xesosi akiritana imoianariakori tosi pakini. Ipi iokanata
ãtiãtaã, iuaĩkana ãtiãtaã iokanatana ipi. Ikara atoko iokanaãpotana
imoianariakori. Iposotiire isikana ninoa maerekani matamatakoni
omitikinina ĩkapani.
8 Itxana:
—Kona minakati hanikape. Hĩtsonerenoka hanika. Kona hĩtii,
kona auatxi, kona txineiro !hanikape. 9 Hĩkiti mata hĩeretaka.
Ãtika kasipiri himãka hanika. 10 Sitatxi hãpokasaaki, ãtika
aapokotxinanirako hãua. Iua sitatxi hãuakasaaki, hĩkaikota
iua kãkiti aapoko. Kona hãuape ãti kãkiti aapoko. 11 Kãkiti
mapakapakanisaakii, hĩsãkire imakenakotakanisaakina, ininiã
hĩtakanapana. Hĩpotorikasaaki, hĩkaxipokari kipatxi hĩkiti mataã
auakari, ininiã ikara atoko hõerekana ninoa maerekani ininiuana.
Kãkiti misiritiko sãpiretiko õti apokasaaki, Sotoma sitatxiti auakani
misiritiko auapitika. Iuasaaki Komoha sitatxiti auakani misiritiko
auapitika. Iuaritika sitatxi auakani hĩte mapakapakani misiritaãkako
apiata iuasaaki.
12 Ininiã isana. Isãpiretari kãkiti imaerekani itakanapini.
13 Mirikiniti maerekati matamatakoti iokanatana. Iĩtxiã itakana
amianatakani nopini. Ininiã erekapeka itxĩkitakana amianatakani.

Xoão Kapatxisareri Ipinini
(Mateo 14.1-12; Arókasi 9.7-9)

14 Auĩtetxi Erotxi inakori kenakopiretari Xesosi pirena. Xesosi
uãka iaripireta ikini tõpati. Ininiã Erotxi xinikanãta:
—Ikara Xesosi, Xoão kapatxisareri itxaua. Uatxa iua
õkitikapekaua. Iuakara Xesosi itxa. Ininiãkara iposotiire aua
iuamoni.
15 Ãtikaka uãkatari Xesosi Eríasi ininiua. Ãtikaka uãkatari Xesosi
Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka ininiua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

16 Ikara Erotxi kenakopiretakasaaki, itxari: —Xoãokara
nitsotakakiitakitikara iua Xesosi txa. Ipĩpekariika iuaĩkana
õkitikapekaua —itxa.
17 Mitxi Erotxi takaro itari Piripi ĩtanoro. Ouãka Erotxia inakoro.
Oa xika Erotxi maĩkari Xoão. Iaxiriĩtotari, kateia ãki taka itxari.
18 Xoão takaãka kateia ãki, kotxi itxari Erotximoni:
—!Erekari pitari ĩtanoro pitakini —itxari.
19 Ikara xika Erotxia apaka omanatari Xoão. Oa iteene kinirão
okaka otxamari Xoão. Kona oposotari oõkiniri iua, 20 kotxi
Erotxi pĩkari Xoão. Iua imarotari, atão inakarinoka kamakari,
erekarinoka kamakari ininiua Xoão. Xoão sãkire ikenakotakasaaki,
!iteene !imarotari isãkire, iuaritika iua apokaerekatari
ikenakotiniri isãkire.
21 Erotxi kamari isaiã kiiniriti. Iua kemaĩtxitana sotato auĩteakori,
Kariréia auakani auĩteakori, apanakini auĩteakori pakini. 22 Ininiã
Erotxia ãkero apoka iua kiiniritiã. Iuasaaki oserenapirĩkata Erotxi
apisatoõ, ikemaĩtxitakini apisatoõ pakini. Ninoa potxitari oserenini.
Ininiã Erotxi txaro oa ãtokoro:
—Pinirekakiti pamanaãno, ininiã nisikai. 23 Atãopitikara nisikai
pamanaãkiti. Nitixine pinirekiniã, ipixini nisikai —itxaro.
24 Ininiã oa miteka onoromoni. Oa pimaã txaro onoro:
—Kiripa namanaãtari? —otxaro.
Ininiã onoro txaro:
—“Xoão Kapatxisareri kii prato nopini ninireka,” pitxari. Ikara
atoko pamanaãri iua —otxaro.
25 Ininiã katimariã okanapiriã kiiniri auiniãtaã iuaĩkana.
Katimariã auĩtetximoni osa. Oamanaãri iua:
—Ninirekari Xoão kapatxisareri kii prato nopini —otxa.
26 Ininiã Erotxi maerekaxiniretinoka itxa, kotxi mitxi iua
sãpiretaro oa amanaãkiti isikiniro oa ikemaĩtxitakini apisatoõ.
Ininiã !apakata imasikakaniãri isikaenetakiti. 27 Ininiã katimariã
ipaniãtari sotatoakori okiniri Xoão:
—Ikii himina —itxa.
Ininiã isana kateiamoni. Itsotakakiitarina Xoão. 28 Pirato
nopini itakarina ikii, sika itxarona ãtokoro. Ininiã oa sikari
onoromoni.
29 Ininiã Xoão moianariakori kenakopiretakasaakiri Xoão okiko
pirena, isana kateiamoni. Aparina iĩto. Itakarina iĩto kai iriko ãki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Sĩko Mio Kãkiti Xesosi Sikakienatini
(Mateo 14.13-21; Arókasi 9.10-17; Xoão 6.1-14)

30 Ininiã Xesosi iokanatakini kanapiriã iuamoni. Apoka itxana
Xesosimoni. Isãpiretarina ikamakitina, oerekakitina pakini. 31 Iuasaaki
kaiãopokori kãkiti aua iuaãtaã, ininiã !apakata inipokotinina. Ininiã:
—Amasipeka kãkiti mauakaniãtaã atomatini ĩkapani —itxana.
32 Ininiã kanauaã iereẽtauana. Ĩpiriãtarina ipoa. Isana kãkiti
mauakaniãtaã. 33 Kãkiti itikari Xesosi inapaãpotini, ininiã ninoa
miteka. Iopiriãrina ipoa koropoa, apoka itxana Xesosi apisapanika.
34 Iua kanĩkiĩtakasaaki apisamoni mirikiniti kãkiti, ininiã
iamonĩkana, kotxi soti auĩte ipitikiri mauakiniti atoko itxana.
Iuasaaki Xesosi oerekana kaiãori Teoso sãpiretakiti.
35 Ininiã mapiãpeka inaãpotiniã, Xesosi moianariakori iuamoni
apoka. Itxarina:
—Kona kãkiti aapoko auari uai. Uatxa mapiaãpopeka. 36 Ininiã
pipaniãtana kãkiti isinina ĩkapani nipokori iamotinina tĩkane.
37 Ininiã Xesosi:
—Hĩtekarako sikakienatana ninoa —itxana.
Ininiã ninoa:
—Pinirekatari asini komiri aamotini ĩkapani? Oito kasiriti kãkiti
parĩkauatini ĩki anireka komiri ĩki naia kãkiti nikini ĩkapani —itxana.
38 Ininiã Xesosi pimaãna ninoa:
—Kipakinipa komiri katari aua? Hãtariko —itxa.
Ninoa imarotakasaakiri, apoka iuamoni. Itxana:
—Sĩko pakini komiri katari, ipi ximaki pakini aua —itxarina.
39 Xesosi paniãtana ikinika kãkiti topãkini katsotati
nopini. 40 Ãtiãtaã iitopãkana sĩkoẽta, ipinimoni iitopãkana seĩ.
Imakinikana ikara atoko itxaãpotana iitopãkinina.
41 Ininiã Xesosi kosekari sĩko pakini komiri, ipi ximaki pakini.
Iuasaaki ionakaãta iaxiti:
—Erekapitikari pisikakiti —itxa.
Eereka imaxiõpekari komiri. Isikari imoianariakori.
Imoianariakoripekana sikaãpotana apanakini. Iuaĩkana
imapirinikari ximaki, xanaka itxari imakinikana. 42 Ikinimanekana
nipokota, kamitopeka itxana. 43 Ininiã imoianariakori apotiitari
ximaki itetakori, komiri itetakori pakini. Tosi pakini kotari xãpoka
itetakori. 44 Iuasaaki sĩko mio kikiakori nipokotakani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Ipoa Nopini Itĩpokotini
(Mateo 14.22-33; Xoão 6.15-21)

45 Xesosi takapiretakasaakiri kãkiti, iuasaaki iokanatana
imoianariakori ĩpiriãtinina iua apisa, Petsáita tixinimoni isinina
ĩkapani. 46 Xesosi takapiretanapaka atoko, mitaxiratari nopini isa
Teoso imisãkiretini ĩkapani. 47 Mapiãpe inakasaaki kanaua ipoa
apanĩkakiãxitipeka aua. Iuasaaki Xesosi imiriĩpanika aua.
48 Xesosi atamatana ninoa, itaparanoka itxana imekoãtinina,
kotxi ĩtima, tsakati pakini anikaãpotana ninoa. Ininiã
ikatimaãpotakasaaki, Xesosi apokaãpota ninoamoni. Itĩpokota
ipoa nopini. Inapaãpoaritana imoianariakori. 49 Ininiã ninoa
atapakasaakiri ipoa nopini itĩpokotini, ninoa uãkatari kamiri.
Ininiã ninoa akiripoakata. 50 Ininiã iua misãkiretana:
—Kataparaxinire hĩtxako. Notakara. Na !hĩpĩkarauatape —itxana
imoianariakori.
51 Eereka kanauaã iereẽtaua. Iuasaaki ĩtima iotoka itxa. Ininiã
itikokitatana ninoa. Itsorĩkaãtana:
—Kiripa atxiĩti? —itxana.
52 Ikara atoko isãkirena, kotxi kona ixinikaikarina Xesosi
posotiire komiri ixanakasaaki. Paikoxinirena ninoa iuasaaki.

Xesosi Makananitana Amianatakani Xenesareekini
(Mateo 14.34-36)

53 Xesosi imoianariakorikata ĩpiriãtari ipoa. Isari Xenesaree
tixinimoni. 54 Ikanĩkiĩtakasaakina apanakini itikari Xesosi.
—Xesosira —itxana.
55 Ininiã imitekana kãkiti auinimoni amianatakani apinina
ĩkapani. Anikana isirimatana nopini Xesosimoni. 56 Ikini sitatxiti
kãkiti amianatakani sirĩka kimapori tiniãpo. Amanaãrina Xesosi
auiritinina ninoa imãka itikakinina. Ikinikana imãka tikakakani
erekapeka itxĩkitaka.

Xoteoakori Iĩkite Pirena
(Mateo 15.1-9)

7 1 Ininiã pariseoakori, kaiõkatsopareriakori pakini, Xerosareẽ ĩkani,
apotiitaua Xesosikata. 2 Iuasaaki itikarina Xesosi moianariakori
marokapiotakaniua nipokori inikinina apisa. Ininiã itxana:

—!Erekari imarokapiotakaniuana —itxana.
3Pariseoakori, imakinikana Xoteoakori apaka kamari
ikiomaneakori kitxakapirĩkarini sãkire iaõka. Inipokotinina
apisapanika arokapiotauana.
4Nipokori amotikoãtaã Xoteoakori sikasaaki, eereka
apokasaakina aapokona imarokapiotakaniãuana kona inipokotana.
Tiitxi iãkoanatxi, kopiti, apanakini itiina pakini arokasaakina
ikiomaneakorini oerekakiti iaõka arokana.
5Ininiã pariseoakori, kaiõkatsopareriakori pakini pimaãri
Xesosi:
—Kinirepa pimoianariakori kona kamatari kitxakapirĩka atoko
ininina? Kinirepa marokapiotakanikaua inikarina nipokori?
—itxarina.
6Ininiã Xesosi apakapapireta:
—Mitxipitipanika Isaía sãpiretai hĩte. Atão iua sãkire, kotxi
hĩsãkire atxiĩti erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire iaõka. Iua
txari:

Kamisirienererini ninoa kãkiti. Ninoa sãkireẽnanira
ipaxitanona. Ãkixinireẽna !inirekanona.
7Maxikatiĩka ninoa kapotoreẽkaua nota apisatoõ. Maxikatiĩka
ninoa txano: “Ateosone pitxaua,” kotxi ninoa !oerekari
nota sãkire. Ninoaka sãkire oerekana, txamari “Teoso
sãkire asãpiretai” itxana.

Ikara atoko Isaía iõkatsopatakiti Teoso sãkire.
8—Ininiã hĩtakanapapekari Teoso sãkire, kãkiti oereẽkiti
hĩkamini ĩkapani. 9Hĩtakanapapikari Teoso paniãtakiti,
hinirekaãkiti hĩkamini ĩkapani. 10Kitxakapirĩka Moisesi txari:

Pipaxitariko piri. Pipaxitaroko pinoro. Piri, pinoro
pimisãkirepiretiniã, pokaãkako,

itxa Moisesi sãkire. 11Txamari hĩte oerekari kãkiti: “Kãkiti auakiti
iri, inoro pakini nirekiniã, iua manirekakaniãri isikiniri ninoamoni,
isãpiretana: ‘Ia nota auakiti nisika Teosomoni.’” Ininiã !isikari
ninoa nirekakiti ninoamoni. Ikara atoko inakari kãkiti sikakiti
Teosomoni, hĩte takauãkatari “Kopaã.” 12Ininiãkara hõerekari
kãkiti imatiretakanina iri, inoro pakini. !Apakata hõerekakiti.
13Ikara hõerekakiti xika kona hĩte maãkatari Teoso sãkire. Apiata
hinirekari kãkiti oereẽkiti. Auapanika itori hõereẽkiti sãkiretxiti
ikara atoko inakari —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãkixiniretxi Txiko Pirena
(Mateo 15.10-20)

14 Xesosi iuaĩkana akiritana ikinimane kãkiti. Itxana:
—Hĩkinika hĩkenakota. Hĩtakaõtxikariko nisãkire. 15 Imakinika
hinikakiti, mapara auakari. !Ikamari ate maerekani. Hĩxinireẽ
potoriãkarira kamari maerekanitxi. 16 Kakenakokii, ininiã
hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.
17 Ikinimane kãkiti itakanapaka atoko, aapokotxi ãki ĩroã.
Iuasaaki imoianariakori pimaãri:
—Pisãpiretaua mixikanani pisãpiretakiti —itxana.
18 Ininiã iua txari:
—!Kiĩkitei hĩte. Kona hĩte imarotatari hinamaã ĩroãkari kona
kamari maerekanitxi. 19 Kotxi ĩroãkari !isari hĩxiniremoni.
Hĩtikako ãki isa. Iposo atoko hĩtikatakasaaki inapa. Ikara atoko
ininiã, erekari ikinipoko kãkiti niãkiti.
20 —Ixinireẽ potoriãkari iuara kamari kãkiti maerekani.
21 Kãkiti ãkixinire ipotorika ixinikakiti maerekati, anokaretxi,
ĩtiriuatakatxi, okaniuatakatxi, ãti kãkiti ĩtanorokata isirĩkini nire
pakini. 22 Kãkiti ãkixinireẽ ipotorika itirenani, maerekati Satanasi
oerekakiti, misirieneretxi, pẽtauatakatxi kamakari, xikotakatxi, ãti
misãkirepiretiko, iuikiniua, miĩkiteti inini pakini. 23 Ikinika ikara
maerekati kãkiti ãkixinire auakari txikotari kãkiti xinire —itxa Xesosi.

Xoteo Minakatoua Auikiniri

Xesosi Sãkire
(Mateo 15.21-28)

24 Xenesaree tixini Xesosi potorika. Txiro sitatxiti tõpa, Sitoõ
tixini pakinimoni isa. Iuaã kãkiti aapoko ĩroã. Kona inirekari kãkiti
imarotiniri iua auiniãtaã. Txamari !iposotari iomaãtiniua. Kãkiti
imaroãpotari iua auiniãtaã. 25 Sito apoka Xesosimoni, kotxi oa
kenakopiretari Xesosi pirena. Maerekati matamatakoti auaĩtotaro
oimi. Oãpokasaaki Xesosimoni, okapotoreẽkaua iua apisatoõ.
26 Oa sito sãkiretari Kreko sãkire. Ãto uãka oa. Siropenísia tixinikero
oa. Okapotoreẽkasaakiua Xesosi apisatoõ, oamanaãri Xesosi:
—Pomitikenatariko maerekati matamatakoti namarite ĩtoã
auakari —otxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

27 Ininiã Xesosi:
—Xoteo !pitxaua. Maparakerorai. Pite nirekakari nisikinii Xoteoakori nakiti. Amarini mitxi nikini atão. !Erekari nokiniri amarini kiena anãpamoni —itxaro oa.
28 Oa apakapapireta:
—Atãopitikara ikara atoko pitxa, kotxi nota maparakero, anãpa atoko Xoteoakorimoni. Iuaritika kãkiti auiritari anãpapiki nikiniri nipokori katxakakari amarini nipokotiniãtaã patapi —otxari Xesosi.
29 Ininiã Xesosi apakapapireta:
—Erekari papakapapiretini, ininiã paapokomoni pisa. Maerekati matamatakoti !auaika pamarite ĩtoã —itxaro.
30 Oaãpoko oãpokasaaki, oãpokaro oamarite sirĩkanãta. Erekapekaro oa. Maerekati matamatakoti asikapekaro.

Makenakoreti Pirena

31 Eereka Xesosi takanapari Txiro sitatxiti tõpa. Ĩpirixititari Sitoõ tixini. Sitatxi tõpa tesi pakini ĩpirixitita. Apoka Kariréia poamoni.
32 Ãtikaka kãkiti minari makenakoreti Xesosimoni. !Iposota atão isãkirauatini. Ninoa iteene amanaãri Xesosi:
—Piuako pitaka iua nopini kakenakorepeka inini ĩkapani —itxana.
33 Xesosi anikari iua kiki kãkiti mauakaniãtaã. Itakari iuakoki ikĩpita ãki. Eereka ikiisoka, taka itxari ienemaã masãkireti nini nopini. 34 Eereka ionakaãta iaxiti, oõka itxa:
—Epataa —itxa.
Popĩkari sãkireẽ, “Piauãka.” 35 Iuasaakipeka ikenakoki auãka, ininiã kakenakorepeka itxa. Iuasaaki inini poiõpeka apaka. Eereka erekapeka itxa isãkirauatini. 36 Ininiã Xesosi txana ninoa:
—Kona hĩsãpiretapiri apanakini nimakananitiniri iua.
Txamari apiata ninoa sãpirenauata. 37 Kãkiti tsorĩkaãta:
—Ikinika ikamakiti peerekari. Makenakoreti kakenakorepeka itxa. Mimatasãkiretakati, kasãkirepeka itxa —itxana.

Xesosi Sikakienatana Ipi Ipi Pakini Mio Kãkiti
(Mateo 15.32-39)

8 1 Eereka mapaõti itomaneri kãkiti apotiitaua Xesosimoni. Nipokori xipokapeka, ininiã Xesosi akiritana imoianariakori. Itxana ninoa:
2 —Nota amonĩkana naia kãkiti, kotxi ipi õti, ãti õti pakini õtipeka auana notakata. Ininiã uatxa nipokori !auaika.

3 Niokanatiniãna auinimoni manipokotakatipanikana, ininiã
ipixiniãpo iõkapetana. Irikana. Ãtikaka õtako ĩkani kona apakata
manipokotakanika isinina —Xesosi txana imoianariakori.
4 Imoianariakori apakapapireta:
—Uai aapokotxi mauakaniãtaã, ininiãkara nãpa aãpokari
nipokori ito naia kãkiti asikakienatini ĩkapani? —itxana.
5 Ininiã Xesosi:
—Kipakinipa komiri katari hĩtemoni aua?
—Setxinokara komiri aua atemoni —itxana.
6 Ipaniãtari kãkiti topãkini ixiti. Imaĩkari iua komiri setxi.
—Erekari pisiãkiti —itxari Teoso.
Iposo atoko imaxiõpekari komiri, sika itxana imoianariakori.
Imoianariakori sika itxana apanakinimoni. 7 Ninoamoni aua
ãtikaka ximaki axapitiri. Ininiã Xesosi txari:
—Ia erekari —itxa Teosomoni.
Eereka ipaniãtana imoianariakori sikiniri kãkitimoni. 8 Ininiã
ikinipoko kamitopeka itxana. Iposo atoko apotiita itxarina itetakori.
Xãpokaka itxarina setxi kotarina. 9 Ninoa komiri nikakani ipi ipi
pakini mio kãkiti. Kamitopeka itxana.
Ininiã itakapiretanapana ninoa. 10 Iposo atoko imoianariakorikata
iereẽtaua kanaua ãki. Taomanota tõpamoni isana.

Pariseoakori Nirekari Xesosi Oerekiniri Iposotiire

(Mateo 12.38-42; 16.1-4; Arókasi 11.29-32)

11 Pariseoakori apoka Xesosimoni. Inirekarina Xesosi kerokiniri,
ininiã itxarina Xesosi:
—Takaõtxikari, Teoso posotiire poerekaua ate, aãtamatiniri
ĩkapani, Teoso iokanatinii ĩkorapokoriti aimarotini ĩkapani —
itxarina. 12 Ininiã Xesosi oõka. Itxari:
—Kinirepa kãkiti uatxarini nirekari noerekiniri Teoso takaõtxikare,
iposotiire? Atãopitikara nota txai hĩte, kona noerekai hĩte.
13 Ininiã itakanapana. Iereẽtaua kanaua ãki. Ikanapiriã ipoa
ipiniãmoni iuaĩkana.

Pão Tireẽkari Pirena

(Mateo 16.5-12)

14 Xesosi moianariakori maxinĩkaretari pão. Ãtika pão poriĩ
kanaua ãki aua. 15 Ininiã Xesosi õtãkikana:

—Erepaniko, pamonõkoniri pariseoakori, Erotxi pakini pãote tireẽkari —itxa Xesosi.

16 Xesosi moianariakori misãkiretakakaua:

—Ikara atoko itxaua, kotxi amaxinĩkaretari pão.

17 Xesosi imarotari ninoa sãkire, ininiã itxana:

—Kinirepa hĩsãkirauanãta pão mauakani xika? Kona himarotatapanikari niposotiire? Kona hiĩkitetapanikari? Kona hinirekatari hãuikiniri nisãkire? 18 Kokimai, txamari, !hãtamatari. Kakenakokimai, txamari !hĩkenakotari nisãkire. 19 Kona hĩxinikapanikari iuasaaki nimaxiõpekitakiti sĩko komiri, sĩko mio kãkiti nisikakienatini? Kipakinipa kotari itetakori hĩxãpokaka? —ipimaãna.

Ininiã ninoa apakapapireta:

—Tosi kotari axãpokaka.

20 Xesosi txana ninoa:

—Eereka ãti õti nimaxiõpekari setxi komiri poriĩ. Nisikari ipi ipi pakini mio kãkiti. Itetakori hãpotiitakiti, kipakinipa kotari hĩxãpokaka? —ipimaãna.

Ininiã ninoa:

—Setxi kotari axãpokaka.

21 Ininiã Xesosi:

—Ininiã kinirepa kona hiĩkitetapanikari?

Mõsiãreti Petsáita Aapokotxitikiri

22 Xesosi Petsáita aapokotxitimoni apoka. Iuasaaki kãkiti minari mõsiãreti iuamoni. Amanaãrina Xesosi maãtakiniri iua mõsiãreti. 23 Ininiã iua anikaãpotari iuakoã kãkiti mauakanimoni. Iuaã iminapari ienemaã mõsiãreti okiã. Eereka taka itxari iuako iĩtoã. Ipimaãri iua:

—Kõsiãrepekai? —itxari.

24 Ininiã iua atamata.

—Nota itikapokotapeka, txamari nitikari kãkiti tĩpokotakari aamina atoko —itxa.

25 Iposo atoko Xesosi iuaĩkana takari iuako mõsiãreti nopini. Eereka mõsiãreti atão itikapokotapeka. Ikinipoko atamata. 26 Ininiã Xesosi iokanatari:

—Pisipeka paapokomoni. Kona pisipe Petsáita aapokotxitimoni, kotxi kona ninirekari pisãpiretiniri nikamakiti kãkitimoni —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Petro Auikari Xesosi Teoso Mereẽkiti Ininiãua
(Mateo 16.13-20; Arókasi 9.18-20)

27 Eereka Xesosi imoianariakorikata sari kãkiti poiãoka
auinimoni, Sesaréia-Piripi sitatxiti takote isana. Ipixiniãpo Xesosi
pimaãna imoianariakori:
—Kiripa kãkiti uãkatano nota? —itxa.
28 Ninoa apakapapireta:
—Xoão kapatxisareri iuãkataina. Apanakini "Eríasi inakori"
iuãkataina. Ininiã apanakini "Teoso sãkire sãpiretakari" iuãkataina
—itxana Xesosi moianariakori.
29 Iuaĩkana Xesosi pimaãna:
—Hĩtepekana, kipa hĩte uãkatano? —itxana.
Ininiã Petro apakapapiretari:
—Teoso mereẽkiti, kãkiti iãtapanãtakiti pitxaua —itxari.
30 Ininiã Xesosi txana imoianariakori:
—Teoso mereẽkiti nininiua !hĩsãpiretapiri apanakini —itxa.

Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Mateo 16.21-28; Arókasi 9.22-27)

31 Ininiã ia atoko oerekarauata:
—Nota hĩtari iaxitikiri iteene atatsiirauatako. Kiomãtxiakori,
sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini kona nirekapanino nota.
Nokaãkako. Eereka ipi ãti pakini õtisaaki iuaĩkana nõkitikauako.
32 Ikara isãpireta ikinimane kãkitimoni. Ininiã Petro anikari iua
maparamoni. Itxari:
—Kona ikara atoko !pitxape. Kona erekari pisãkire ikara atoko
pinini —itxa Petro.
33 Ininiã Xesosi kirioka imoianariakorimoni. Iua txitari Petro:
—Pisipiniikaua Satanasi. Pite nireẽkiti kãkiti nireẽkiti atokotxikana.
Pite nireẽkiti kona Teoso nireẽkiti atokoni —itxa Xesosi.

Xesosi Moianari Atão Inakari
(Mateo 16.24-28; Arókasi 9.23-27)

34 Xesosi akiritana kãkiti imoianariakori apaka. Itxana ninoa:
—Notakata kinirão sika pinakasaaki, piteka pinireẽkiti kona
pixinikape. Notakata kinirão sika pinakasaaki, nota misiritiko
atokokana pimisiritaãkako. Ia atoko pinirekiniã, notakata

pisapitikako. 35Pite ãtipirika kaminiãri piteka nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite nireẽkiti xipokiniã, nota sãkire pauikini xika, Teoso iokanapirena erekari pisãpiretini xika, pite auapininiika txako Teosokata.

36Atxiĩti papakapari ikinipoko tiitxi, ikini itixiti auakani tii, pinakiti ĩkapani. Atxiĩti iua tiitxi xika kona pikĩpitari Teoso sãkire, ininiã kona pikaikota ãtipirika Teosokata. Ikara atoko ininiã, erekari atxiĩti ikinipoko tiitxi auinii? Konapitini. Apiaerekata Teosokata ãtipirika pikaikotini, kotxi tiitxi ĩki poiãoka, pixinire karone apiata. 37!Apakata kãkiti ĩĩkitxitiniri Teoso, iuamoni isini ĩkapani.

38Ĩkorasaaki kãkiti !inirekari Teoso. Inirekari maerekatinoka. Ĩkorasaaki pipẽtatiniãno nota, pipẽtatiniãri nota sãkire, ininiãkara nota kãkiti itari iaxitikirino pẽtataiko pite, uai nikanapiriãkasaaki. Nikanapiriãkasaaki, niri iotximere aua notamoni. Nina niri nitiriakorikata, erekarinikata.

9 1Xesosi txana ninoa:

—Hĩxinikariko ia nisãkire. Apanakini hĩte uatxa uai auakanii, hĩpinini apisapanika himarotari Teoso auĩtetxi ininiãua. Auĩtetxi kaposotiireri itxaua —itxa Xesosi.

Moisesi, Eríasi Pakini

(Mateo 17.1-13; Arókasi 9.28-36)

2Seisi pakini õti napaka atoko Xesosi anikana Petro, Txiako, Xoão pakini oxiratarimoni, mitaxiratarimoni. Iuasaaki ninoanani aua iuaã. Iuaã auakasaakina, Xesosi ĩto ipinipo itxa. 3Imãka kasarori itxaua. Iotximere apaka auari. Ikara imãka saro atoko inakari, !auari. Kãkiti iteene arokiniãri mãkatxi, iuaritika ikara isaro atoko !auari. 4Iuasaaki Eríasi, Moisesi pakini tokiã iuaã. Isãkirauatana Xesosikata. 5Ininiã Petro txari Xesosi:

—Koerekareri, erekapitikari uai aãuini. Makamari papiri ipi ãti pakini, pite ĩkapani, Moisesi ĩkapani, Eríasi ĩkapani —itxa.

6Ikara atoko itxa Petro, kotxi !imarotaikari isãkire, iteene ipĩkarauatiniã.

7Iuasaaki katxiãri apoka ninoamoni. Katxiãri ãki auana. Katxiãri ãki Teoso txari:

—Ere namarite, nitiretakiti. Hĩkenakotariko iua sãkire —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

8 Katimaritika Xesosi moianariakori sapotorika. Itikapokotana. Mitxi
Xesosikata sãkirauatakani !auaika iuaã. Xesosinokara kaikota ninoakata.
9 Õtanoxiratari iokiriiãpotakasaakina, Xesosi txana:
—Mixikanani hĩtikakiti !hĩsãpiretapiri apanakini. Nota hĩtari
iaxitikiri nipinaka atoko iuaĩkana nõkitikaãkaua atokoikarako,
hĩsãpiretariko mixikanani hĩtikakiti —itxana.
10 Ininiã !isãpiretarina apanakinimoni. Ninoanoka isãkirauanãtana:
—Natokopa itxa kãkiti ipĩkaripeka iuaĩkana õkitikiniãua —itxanãtana.
11 Ipimaãrina Xesosi:
—Kinirepa kaiõkatsoparerini sãkire: "Teoso mereẽkiti apokini
apisapanikarako Eríasi apokako." Kinirepa ikara atoko itxana?
12 Ininiã Xesosi:
—Inipitikara Eríasi apoka merepanika, kãkiti iposope inini
ĩkapani. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: "Kãkiti itari iaxitikiri
iteene atatsiirauatako. !Inirekaãkako." Kinirepa ikara atoko itxa
Teoso sãkire iõkatsopatakori? 13 Nisãpiretaiko Eríasi apokapeka.
Kãkiti misiritapekari iuani. Inireẽka iaõka imisiritarina. Teoso
sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara ene —itxa Xesosi.

Amarini Maerekati Matamatakoti Auaĩtotakiti

(Mateo 17.14-21; Arókasi 9.37-43a)

14 Ninoa apokaãpotakasaaki apanakini imoianariakorimoni,
atamatana kãkitipokoni. Ninoa ãkitana Xesosi moianariakori.
Iuasaaki kaiõkatsoparerini kãkitikata itaparakienetakakaua.
15 Iuasaaki kãkiti atapari Xesosi. Ipoxokoniritikana itxana:
—Xesosi napani.
Ininiã imitekana iuamoni, okapireta itxarina:
—Piteni?
16 Ininiã Xesosi:
—Ari, notara.
Ipimaãna:
—Kininiãpa hĩtxitakakaua? —itxa.
17 Ininiã kiki kãkiti sauaki auakari apakapapiretari:
—Nota minamari namarite pitemoni. Maerekati matamatakoti
auaĩtotari iua. !Auiritari namarite sãkirauatini. 18 Iua maĩkasaakiri,
okaĩtotari iua xiti. Iuasaaki namarite sorikipeta. Akatsakatsiriĩtaua.
Itorõkaĩtota. Ininiã nimisãkiretamana pimoianariakori omitikiniri
maerekati matamatakoti, txamari ninoa !iposotari.

19 Xesosi txari:
—!Kauikarei hĩte. Maerekati kamakanii hĩte. Kipakinikananipa Teoso nirekatari hĩtekata nauini? Kipakinikananipa Teoso nirekatari hĩte nimĩteenekini? Himinari amarini notamoni —itxana.
20 Ininiã ninoa anikari iua amarini Xesosimoni. Iuasaakipeka maerekati matamatakoti atamatari Xesosi. Iuasaakipeka maerekati matamatakoti txĩkitakari amarini okaratiniua. Ininiã iua amarini iriãkata. Ikanapirikata, isorikipekata, itxĩkitakari amarini. 21 Xesosi pimaãri iri:
—Kirisaakipa ipotorika ĩkora atoko inini?
—Axapitipanikara ipotorika ĩkora atoko inini. 22 Itokata maerekati matamatakoti okaĩtotari xaminamoni. Itokata okaĩtotari kãuaãrimoni. Inirekari okiniri iua. Piposotiniãri, pomitikariko maerekati matamatakoti. Piamonĩkauako atepaniko —itxa iri sãkire.
23 Ininiã Xesosi:
—Nota posotatari? Teoso sãkire auiãkari posotari ikaminiri ikinika —itxari.
24 Iuasaaki iua kiki apakapapiretari iãtsaritika:
—Nauikapitikari piposotiire. Axapitikinoka !nauikari, ininiã pisikaposotiiretano iteene pisãkire nauikini ĩkapani.
25 Isãkirauanãtakasaakina, kãkitipokoni miteẽkata ninoamoni Xesosi kamakiti imarotinina ĩkapani. Ininiã Xesosi itapararitika txitari maerekati matamatakoti:
—Pite maerekati matamatakoti. Pitxĩkitakari kãkiti masãkireti inini. Pitxĩkitakari kãkiti makenakokiti inini. Nota omitikai pite. Pipokĩka. Iuaĩkana !piĩroãpinikako iua ĩtoã —itxa Xesosi.
26 Iua maerekati matamatakoti akiripoakata. Okaraĩtokatari atoko, sipe itxa. Iua amarini ipĩkari ĩto atokopeka itxa. Ininiã apanakini kãkiti:
—Ipĩpeka —itxarina.
27 Ininiã Xesosi maĩkauakotari. Õkitikari iua, ininiã itima.
28 Xesosi aapokotxi ãki auakasaaki, iuanoka inakasaaki, imoianariakori pimaãri:
—Natokopa ininiãpa kona ate posotatari maerekati matamatakoti aomitikini? —itxana iuamoni.
29 Ininiã Xesosi:
—Teoso pimisãkiretakasaaki, iuasaaki pimanipokotakaniãra, iuasaaki piposotari ikara atoko inakari maerekati matamatakoti pomitikini —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Iuaĩkana Sãpiretari Ipinini
(Mateo 17.22-23; Arókasi 9.43b-45)

30 Iuaã ipotorikana. Ĩpirixititarina Kariréia tõpa. Xesosi !inirekari
apanakini kenakoenetiniri iua auiniãtaã. 31 Kotxi inirekari
oerekinina imoianariakorinoka ipinini pirena. Ininiã Xesosi:
—Nota hĩtari iaxitikiri mĩkapiritaãkako. Nisikaãkako
kikiakorimoni inirekaãkitina ikaminina tĩkane. Ninoa okano nota.
Ipi õti ãti õti inakasaaki iuaĩkana nõkitikauako —itxa.
32 Ninoa !imarotari Xesosi sãkire. Ninoa pĩkari ipimainirina iua.

Kiripa Kãkiti Apiatakari Txataua?
(Mateo 18.1-5; Arókasi 9.46-48)

33 Kapanaoõ sitatxiti apokana. Aapokotxi ãki auakasaakina,
Xesosi pimaãna ninoa:
—Natokopa itxa hĩsãkire, uaimoni aĩkasaaki
hĩtaparakienatakakasaakiua? —itxa.
34 Masãkirenika itxana, kotxi kimaporiãpo ninoa sãkire: "Ĩkiripa
ate apiatakari?" itxana. 35 Xesosi, iitopãka atoko, akirita itxana
imoianariakori tosi pakini.
—Hĩkinika uaimoni hiĩtopãka. Apiatakari pininiãua pinirekiniã,
piteka poiãotakaua. Ikinimane nitiri pitxauako.
36 Xesosi kosekari amarini, mina itxari imoianariakori sauaki,
katarata itxari.
37 —Papakapiniãri amarini pipoxokoniritika, papakapano nota
apaka. Papakapiniãno nota, na notananini papakapa. Iuasaaki
papakapari iua uaimoni niokanatakiri —itxa Xesosi.

Maerekani Matamatakoni Omitiãkari
(Arókasi 9.49-50)

38 Xoão sãpiretari Xesosi:
—Koerekareri, ate kenakotari kiki omitikinina maerekani
matamatakoni pite uãkaã. Kona pimoianarini iua. Ininiã ate:
"Ikara atoko !pitxape," atxari.
39 Ininiã Xesosi:
—!Hĩotokakapiri ikara ikamini. Kãkiti nota uãkaã maerekati
matamatakoti omitiãkari, kona imisãkirepiretano. 40 Iua ate
mokaiakari minakatiua. Atiretakiri itxaua. 41 Nota atãopitikara nitxai

hĩte. Atxiĩti kãkiti sikai ãparaã, kotxi Teoso mereẽkiti nakiti pitxaua. Iua kamakiti erekari, ininiã apakapapitikariko ikamakiti ĩki.

Maerekati Oerekakari
(Mateo 18.6-9; Arókasi 17.1-2)

42 !Erekari kãkiti mitari oerekiniãri amarini nota sãkire auiãkari maerekati ikamini. !Erekari. Erekamariko kai mitari iaxirikaãkamako iua kãkiti mitari nokiã, eereka okaãkamako ipoamoni ipinini ĩkapani. 43 Piuako maerekati ikamãkitakiniãi, pitsotakari. Erekamariko ãtinani piuako Teosokata ãtipirika pauini ĩkapani, kotxi maerekati pikaminiã, pisa maerekani misiritikoãtaã. Iuaã xamina tirinapika. !Oakaãka. Atxiĩti piuako ipi aua, txamari pite sari iuaãtaã. !Erekari. 44 Iuaã kĩtxi piĩtoã auakaro !opina. Xamina !oakaãka. 45 Pikiti maerekati ikamãkitakiniãi, pitsotakari. Erekamariko ãtinani pikiti Teosokata ãtipirika pauini ĩkapani, kotxi maerekati pikaminiã, pisa maerekani misiritikoãtaã. Iuaã xamina tirinapika. !Oakaãka. Atxiĩti pikiti ipi aua, txamari pite sari iuaã. !Erekari. 46 Iuaã kĩtxi piĩtoã auakaro !opina. Xamina !oakaãka. 47 Poki maerekati ikamãkitakiniãi, pimakatxakari. Erekamariko ãtinoka poki auini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua pisini ĩkapani, kotxi maerekati pikaminiã pisa maerekani misiritikoãtaã. Iuaã xamina tirinapika. !Oakaãka. Atxiĩti poki ipi aua, txamari pite sari iuaã. !Erekari. 48 Iuaã kĩtxi piĩtoã auakaro !opina. Xamina !oakaãka.

49 Iõkira nipokorimoni takiko atokokana xamina tirinakari takaãkako ikinimane kãkitimoni. Ikara atokokana ikinimane ataerekataãkako. 50 Iõkira erekaro. Txamari iõkira koketikosaaki kipatxikata, !erekaikaro. !Apakata xinitxi piõkiratini ĩkapani. Atão iõkira atoko hĩtxako. !Hĩtxitakakapeua.

Kiki Ĩtanorokata Itakanapakakini
(Mateo 5.31-32; 19.1-12; Arókasi 16.18)

10 1 Xesosi potorika iuaã. Xotéia tõpa isa. Ĩpiriãkitari Xotão kãuaãriti. Iuaĩkana kãkiti apotiitaua iuamoni. Kaiãopokori kãkiti, ininiã oerekarauata, mitxi oerekarauanãtini atokokana.

2 Kikiakori, pariseo inakaniua, apoka Xesosimoni. Ninoa nirekari Xesosi kerokiniri isãkire, ininiã ipimaãrina:

—Atãokani erekari kiki takanapiniro ĩtanoro?

3 Ininiã Xesosi:

—Kiatokopa itxa Moisesi paniãtakiti?

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

4 Ininiã ninoa:
—Moisesi paniãtari kiki iõkatsopatiniri aãtsopa, ĩtanoro itakanapini aãtsopate, ininiã eereka auiritari iua iokanatiniro oa —itxana.
5 Ininiã Xesosi:
—Moisesi auiritai hĩtanoro hĩtakanapini, kotxi paikori hĩxinire. Teoso nireẽkiti himanirekakani xikara, Moisesi auiritai hĩtanoro hĩtakanapini. 6 Kotxi merepitipanika Teoso ikinipoko ikamakasaaki, ikamari kiki, sito pakini. 7 Ikara atoko ininiãpitikara, kiki takanapari iri, inoro pakini, ĩtanorokata auini ĩkapani. 8 Ininiã ãtika atoko itxauana. Ininiã ipi kãkiti !itxaikauana. Ãtinokara itxapekauana. 9 Ikara atoko ininiã, !erekari kãkiti kaiarikiniri Teoso apotiitakini —itxa Xesosi.
10 Eereka Xesosi imoianariakorikata kanapiriã aapokomonina. Iuaã apokasaakina, imoianariakori pimaãri iua ikara sãkiretxiti iuaĩkana oerekinina ĩkapani. 11 Ininiã isãpiretana:
—Kiki ĩtanoro takanapakari, ãto sito itaka inakari, maerekati ikaminaro ĩtanoro. 12 Iua atokokana sito õtaniri takanapakaro, ãti õtanirita inakaro maerekati okaminiri õtaniri —itxa Xesosi.

Xesosimoni Amarini Apokini
(Mateo 19.13-15; Arókasi 18.15-17)

13 Iposo atoko ãtikaka kãkiti anikari amarini Xesosimoni. Inirekarina Xesosi misãkiretiniri Teoso ninoa amarini ĩkapani. Txamari imoianariakori txitana. !Auiritana amarini anikinina Xesosimoni.
14 Xesosi ikara ikenakotakasaaki, !apokaerekatari. Ininiã iua:
—Hãuiritariko amarini notamoni apokini. !Hĩotokakapiri, kotxi kãkiti Teoso auĩtetakani amarini atoko itxauana. 15 Ia atão: Kãkiti mapakapakaniãri Teoso, amarini apakapiniri atoko iminakaniã, kona isa Teoso auĩtetxi ininiãtaãua —itxa Xesosi.
16 Ininiã Xesosi kataratari amarini. Itakari iuako ikiina nopini. Amanaãri Teoso erekari itakini amarinimoni.

Ãtokori Ito Txineiroteri
(Mateo 19.16-30; Arókasi 18.18-30)

17 Xesosi iuaĩkana potorika. Iuasaaki ãtokori miteka iuamoni. Ikapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ.
—Koerekareri erekari, kiripa nikama Teosokata ãtipirika nauini ĩkapani? —itxa.
18 Ininiã Xesosi:

—Kininiãpa “erekari” pitxano? Teosonanira erekari. 19Pite imarotari Teoso paniãtakiti. !Pokaniuatape. !Pisirĩkape ãti ĩtanorokata. !Piĩtiriuatape. Poxiene !pikamape. Apanakini !pimisirienetape. Piri, pinoro pakini pipaxitako —itxa Xesosi.

20Iua ãtokori txari:

—Noereẽkiri, axapitipanikara ninakasaaki, nikĩpitari ikara Teoso paniãtakiti —itxari.

21Ininiã Xesosi apokaerekatari iua.

—Auapanika ãtinoka pikamini tĩkane. Pisa. Tiitxi ikinika pinakiti pivẽtxitako. Txineiro papakapakito pisikako matxineirotenimoni. Eereka pimoianatanoko nota. Ikara atoko inakari pikaminiã, Teoso tixine papokasaaki ikinipoko erekari auiniiko pite —itxari iua.

22Ikara Xesosi sãkire ikenakotakasaaki, imatinaniuata. Isipe. Maerekaxiniretinoka itxa, kotxi kaiãori itii.

23Xesosi sapotorika, misãkireta itxana imoianariakori:

—Pamimapaniri katxineiroteri sini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua —itxa.

24Imoianariakori:

—Anekani? —itxana.

Iuaĩkana Xesosi txari:

—Pamimapaniri katxineiroteri sini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 25Atauako kamero napatari ãkorike sonakiã? Apia mimari kãkiti katxineiroterini auĩtetiniri Teoso —itxana.

26Imoianariakori iteene tsorĩkaãnãta.

—Ininiã kipa sari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua? —itxana imoianariakori.

27Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Teoso posotari ikinipoko ikamini. Kãkiti !iposotari. Teoso posotari anikiniri katxineiroteri itixinemoni —itxa.

28Petro txari:

—Ate takanapapekari ikinipoko pite amoianatini ĩkapani —itxari Xesosi.

29Ininiã Xesosi:

—Atão nitxai. Paapoko pitakanapiniã, pitariakori, pitaroakoro, piri, pinoro, pĩtanoro, pamariteni, pikikiote, pitakanapiniã notakata pisini ĩkapani, Teoso iokanapirena erekari pisãpiretini ĩkapani, 30pitakanapakiti iua apiata nisikaiko. Ĩkorasaaki nisikaiko itomaneri aapokotxi, itomaneri pitariakori, itomanero pitaroakoro, itomanero pinoroakoro, itomaneri pamariteni, itomaneri pikikiote, nisikaiko. Txamari iuasaaki patatsiitari pimisiritiko. Iuaritika eereka Teosokata

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

pauapika ãtipirika. 31 Uatxa apiari inakari, iuasaakiko minakati itxauako.
Uatxa minakati inakari, iuasaakiko apiari itxauako —itxa Xesosi sãkire.

Iuaĩkana Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Mateo 20.17-19; Arókasi 18.31-34)

32 Xesosi imoianariakorikata Xerosareẽ kimaporite
iãpotakasaakina, Xesosi ĩkiika. Iuasaaki ninoa maerekaxiniretinoka
itxana. Apanakini ninoa tikini sikani pĩkarauata. Ininiã Xesosi
iotoka. Akiritana imoianariakori tosi pakini. Isãpiretana paĩtiki
kãkiti kamakiti iuamoni tĩkane. 33 Ininiã iua:
—Hĩkenakota. Xerosareẽmoni asa uatxa. Iuaã nota
hĩtari iaxitikiri sikaãkako sasetotxi auĩteakorimoni,
kaiõkatsopareriakorimoni pakini. Ninoa paniãtariko nota okiko.
Iposo atoko Xoteo minakonimoni sika ninaãkako. 34 Inapetanonako.
Inoropatanonako aãpitsaã. Ikiisokanonako. Iposo atoko oka
ninaãkako. Ipi ãti pakini õti inakasaaki iuaĩkana nõkitikauako —
itxa imoianariakorimoni.

Txiako Xoão Pakini Amanaãkiti
(Mateo 20.20-28)

35 Iposo atoko Txiako, Xoão pakini sari Xesosimoni. Ninoa
Sepeteo anaakori.
—Koerekareri, ate nirekari aamanaãkiti pikamini —itxana.
36 Ininiã Xesosi pimaãna:
—Kipa hinireka nikaminii hĩte? —itxana.
37 —Pite ikinimane auĩte pinakasaakiua, pauiritaua pitekata
aĩtopãkini, pikikomoni, pisaneremoni aĩtopãkini —itxana.
38 Ininiã Xesosi:
—!Himarotari hamanaãkiti, kotxi mapaõti napa atoko nota
apakapariko iãtatxi tsiĩtxiã niãtini ĩkapani. Hĩposotatari ikara
hiãtini? Nipatxisataãkako tsiĩtxiã. Hĩposotatari ikara atoko
hĩpatxisatiko?
39 —Aposotapitika —itxana ninoa.
Xesosi txana ninoa:
—Inipitikara hiãtariko nota iãtakiti. Inipitikara hĩpatxisataãkako
nota patxisatiko atokokana. 40 Txamari !niposotari nauiritinii hĩte
nikikomoni, nisanaremoni hiĩtopãkini, kotxi Teoso mereẽpekana
kãkiti nikikomoni, nisanaremoni topãkakani tĩkane —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

41 Xesosi moianariakori tesi pakini kenakopiretakasaakiri Txiako,
Xoão pakini amanaãkiti, ininiã ninoa omanatana. 42 Ininiã Xesosi
akirita txana imoianariakori:
—Uaimoni hina. Hiĩtopãka notakata —itxana ninoa.
—Hĩte imarotari Xoteo minakaniua auĩteakori pataparana. Ninoa
auiritari kãkiti kaminiri ninoa paniãtakitinoka. 43 Ninoa atoko
!hĩtxape. Apiari pininiua pinirekiniã, pimoianatana apanakini.
44 Apanakini auĩte pininiã pinirekiniã, nitiritxi pitxauako
merepanika. 45 Ikara atoko nitxa nota hĩtari iaxitikiri ĩkorapokoriti
napokasaaki. Ninitiri !auari. Ĩkorapokoriti napoka, kãkiti nitiri
nininiua ĩkapani, kãkiti nitiretini ĩkapani. Ĩkorapokoriti napoka
nipinini ĩkapani, kaiãopokori kãkiti mapinakani ĩkapani, kotxi
nota iĩkitxirauata ninoa mapinakani ĩkapani —itxa Xesosi.

Mõsiãreti Patximeo Inakori

(Mateo 20.29-34; Arókasi 18.35-43)

46 Xesosi imoianariakorikata apoka Xerikoo sitatxiti. Eereka
ipotorikasaaki imoianariakorikata itomaneri kãkitikata, iuasaaki
mõsiãreti Patximeo inakori kimapori ĩtiniãpo iitopãkanãta. Tximeo
inakori ãkiri iua. Iua mõsiãreti amanaãnãtaro txineiro. 47 Iua
kenakotari Xesosi Nasareekiri inapaenetini, ininiã akirinãta:
—Xesosi, Taviini apika mekanirii, piamonĩkanoko —itxa.
48 Ininiã apanakini kãkiti pinitari:
—Maãtako. !Pakirinãtape —itxarina mõsiãreti.
Iuaritika apiata akirinanikata:
—Taviini apika mekani. Piamonĩkanoko nota —itxanãta.
49 Ininiã Xesosi iotoka itxa.
—Hãkiritari iua mõsiãreti —itxa.
Ininiã ninoa:
—Pipoxokoniuatako. Põkitikaua. Akiritapekai —itxarina iua
mõsiãreti.
50 Ininiã Patximeo okanapari imãka inopini auakari. Pakoteri
õkitikaua, sa itxa Xesosi akiritiniri manapi.
51 Ininiã Xesosi:
—Kipa pinireka nota kaminii pite? —itxari.
—Apiananiri, nõsiãrera ninireka —itxari.
52 Ininiã Xesosi:
—Pisa. Erekapekai, kotxi pite auikari niposotiire —itxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Iuasaakipeka Patximeo kõsiãrepeka itxa. Xesosikata sa itxa kimaporiã.

Xesosi Xerosareẽ Apokaãpotini

(Mateo 21.1-11; Arókasi 19.28-40; Xoão 12.12-19)

11 1Xesosi imoianariakorikata imatokoãpotari Xerosareẽ. Õtanoxiratari, oriva mina takikoãtaã takote apokana. Iuaã aua aapokotxi Petxipaxee inakori, Petánia inakori apaka. Iuaã Xesosi iokanatana ipi imoianariakori.

2—Hĩsa ikiraã kaixiti auakari aapokotxiã. Iuaã hãpokasaaki, hãpokari xomẽta ãkiri iaxiriãkori. Kãkiti !iitopãkapanika iua nopini. Hĩkoxirikari. Uaimoni mina hĩtxari. 3Kãkiti pimaãkasaakii hĩte: “Kinirepa hĩkoxirikatari xomẽta ãkiri?” hinikosaakiko: “Apiananiri nirekari iua. Iuaĩkana akamoni aminariko,” hĩtxako.

4Ininiã eereka isana. Apokarina iua xomẽta ãkiri iaxiriãkori kimaporiã aapokotxi tore takote. Ininiã ikoxirikarina. 5Ãtikaka kãkiti iuaã auakani:

—Kinirepa hĩkoxirikatari xomẽta ãkiri? —itxana Xesosi moianariakorimoni.

6Ininiã Xesosi paniãtini iaõka apakapapiretana. Ininiã kãkiti iuaã auakani:

—Ininiã hanikaikari —itxana.

7Ninoa anikari xomẽta ãkiri Xesosimoni. Ininiã imãkana ãti imãkana nopini auakari itakarina xomẽta ãkiri nopini Xesosi topãkini ĩkapani. 8Apanakini kãkiti matameẽkari imãkana ãti imãkana nopini auakari kimaporiã Xesosi napini tĩkane. Apanakinipekana sauakari aãxike. Kimaporiã itakaãpotarina. 9Ninoa Xesosi tikini ĩkani, iua apisa sikani pakini akiriãpokatana ipoxokoniritikana imakinikana:

—Peerekari Teoso, Apiananiri. Iua iokanatai pite atemoni. Anirekari erekari isikinii pite. 10Peerekari Teoso, aãtokirini Tavii aãuĩte ininiua atokokana iuaĩkana apoka. Peerekari Teoso, iaxiti apiko nopinixiti auakari. Apiananiri itxaua —itxaãpokatana.

11Xesosi apoka Xerosareẽ. Teoso misãkiretiko aikotimoni isa. Iuaã ĩroã itxa. Ikinika iroko ãki itikapokota. Iua atoko mapiãpe, ininiã isari Petánia aapokotxitimoni tosi imoianariakorikata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Piko Mina Marito Pirena
(Mateo 21.18-19)

12 Ikatimatakasaaki ipotorikana Petánia. Iuasaaki Xesosi natxita.
13 Ikira atoko atamataro piko mina. Ito otsopa aua. Isari oamoni kariro
iuãkatiniãro, kotxi piko mina tsopa auakasaaki, ori auapitika. Txamari
apokasaaki, otsopanani auari, kotxi kona ori manapini. 14 Ininiã Xesosi:
—Kãkiti !itximaikaiko piri —itxari piko mina.
Imoianariakori kenakotari isãkire.

Pirãtxi Vẽtxitakani Omitikiko
(Mateo 21.12-17; 20-22; Arókasi 19.45-48; Xoão 2.13-22)

15 Xesosi imoianariakorikata apoka Xerosareẽ. Xesosi ĩroã Teoso
misãkiretiko aikotiã. Omitikana kãkiti iuaãtaã amotiitakani,
sikatiitakani. Ikapakitikari amesa ninoa txineiro apakapakani
amesane. Ikapakitikari kamoa vẽtxitakani topãkini apaka. 16 Iua
!auiritana kãkiti anikiniri tiitxi aiko ĩpirikoatinina. 17 Xesosi
oerekana kãkiti iuaã auakani:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Ia naapoko. “Teoso misãkiretiko aikoti” akiritaãkako, ikini
itixiti auakani misãkiretinino ĩkapani,
itxa. Txamari hĩte txĩkitakari ia aiko kiĩtiririni iomaãtiniãtaã
ininiua —itxa Xesosi.
18 Sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini kenakotari
Xesosi sãkire. Ininiã ninoa tsorĩkaãta. Ixinikaxititana.
—Kanatokopa atxatari Xesosi aõkini? —itxanãtana.
Ikinimane iteene apokaerekatari Xesosi sãkire, ininiãkara
sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini pĩkari Xesosi.
19 Ipiãkapokotapeka Xesosi takanapari sitatxi imoianariakorikata.
20 Katimatinĩkata kimaporiã isaãpotakasaakina, atamatarona
oa piko mina. Opĩpe. Okotsapekara ipinakepeta apaka. 21 Petro
xinikari iua apisapanika Xesosi sãkire, ininiã akiritari Xesosi:
—Koerekareri, patamataro piko mina. “Kãkiti !itximaikaiko piri,”
pinakito. Oa piko mina ipĩpeka —itxari.
22 Ininiã Xesosi:
—Pauikapiretariko Teoso sãkire. 23 Atãoenekara nisãpiretai.
Pauikiniãri Teoso sãkire, piposotari pipaniãtiniri ikira õtanoxiratari:
“Põkitikaua. Pokakataua potxoari uinitimoni.” Pãkixinireẽ iteene

pauikiniãri pisãkire iaõka apokini, ininiã apokapitikako pamanaãkiti.
24 Ikara atoko ininiã nota txai hĩte, Teoso pimisãkiretakasaaki,
pamanaãkasaakiri pinirekakiti, pauikariko iposope Teoso sikinii, ininiã
papakapapanikariko. 25 Teoso pimisãkiretakasaaki, ãti pomanatiniã,
pitakanapariko pomanãkare. Pimaxinĩkaretiniãri maerekati
ikaminii, ininiã piri iaxitikiri maxinĩkaretari maerekati pite kamakiti.
26 Pimamaxinĩkaretakaniãri maerekati ãti kamakiti pitemoni, ininiã
piri iaxitikiri kona maxinĩkaretari maerekati pite kamakiti apaka.

Xesosi Paniãtakari Moerekakoni

(Mateo 21.23-27; Arókasi 20.1-8)

27 Iuaĩkana apokana Xerosareẽ. Xesosi tĩpokota aiko Teoso
misãkiretiko pirikere ãki tinikata. Itĩpokonãtakasaaki, sasetotxi
auĩteakori, kaiõkatsoparerini, kiomãtxiakori pakini apoka iuamoni.
28 Ininiã ninoa txari:

—Kipaniãpa pikamari ĩkora pikamakiti? Kipa paniãtai? —
itxarina Xesosi.

29 Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Nota apaka pimarauatako hĩtemoni. Ãtinoka nipimaãiko hĩte.
Hĩsãpiretiniãno, nota sãpiretai hĩte niokanatakiri uãka apaka.
30 Kipa paniãtari Xoãoni ipatxisarauatini? Teosokani paniãtari
Xoão? Kãkitikani paniãtari Xoão? Hĩsãpiretano —itxana.

31 Ininiã ninoa xinikaxitinãta. Imisãkiretakakana. Ipimaãkakana:

—Natokopa itxa aãpakapapiretiniri iua? Aãpakapapiretiniãri:
“Teoso paniãtari iua,” ininiã iua: “Kinirepa kona hãuikatari iuani
sãkire?” itxapemaua. 32 Aãpakapapiretiniãri: “Kãkiti paniãtari iua,”
ikinimane omanataua —itxanãtana.

Ninoa pĩkari kãkiti kotxi ikinimane auikari Xoãoni atão Teoso
sãkire sãpiretakari ininiua. 33 Ikara atoko ininiã ninoa apakapapiretari
Xesosi:

—Ate !imarotari.

Ininiã Xesosi:

—Ikara atoko ininiã, nota !nisãpiretai hĩte nipaniãtakiri uãka.

Parĩkauatakani Maerekani

(Mateo 21.33-46; Arókasi 20.9-19)

12 1 Eereka Xesosi sãpiretana ninoa sãpirenatxi atão inakari
oerekiko. Itxari:

—Kiki takarauata. Txipokori ova inakoronoka itaka. Ipiriketari. Ikamari ova maõkiko. Iposo atoko itakare apanĩkakixitika ikamari aapokotxi axapitiri õtanori ikikiote imakinetini ĩkapani. Iposo atoko ipaniãtana ãtikaka kikiakori itakare inĩkatinina ĩkapani, kotxi iua sariko õtakoxiti. Ninoa apakapamaroko ipixini ova iparĩkana ĩki. Iposo atoko katakareri sipe. **2**Ova manapi, iua katakareri iokanatari initiri ninoa kikiakorimoni ova ipixini apakapini ĩkapani. **3**Txamari iua apokasaaki ninoa maĩkari iua. Ixirokitatarina. “Pisipeka,” itxarina. Miketika ikanapiripe.

4—Iuaĩkana katakareri iokanatari ãti initiri ninoamonikana. Txamari ninoa kikiakori misiritari iua. Kai soroã ikiporonakarina, karota itxapirina ikiiã. **5**Iuaĩkana katakareri iokanatari ãti ninoamonikana, txamari ninoa okapiri iuani. Kaiãopokori initiriakori iokanata ninoamoni. Apanakini inoropatana. Apanakini okana. Itxaãpotana.

6—Iua katakareri auapanika ãtinoka iokanatini ĩkapani, imi iteene itiretakiti. Imapotõkire iokanatari imi ninoamonikana. “Notamoni ninoa paxitariko namarite” itxa. Ininiã imi apoka ninoamoni. **7**“Katakareri ãkiri napani. Maõkari. Aõkiniãri, itakare imakinika kaikotinaua ate,” itxakakana kikiakori.

8—Ininiã ninoa maĩkari katakareri ãkiri, oka itxapirina, kikio xiripire oka itxarina iĩto.

9—Ininiã kiripa ikama katakareri? —itxa Xesosi.

—Iua kanapiriã. Okanako ninoa kikiakori. Ipaniãtana apanakini itakare imakinetinina ĩkapani —itxa Xesosi.

10Hĩte atatsopatapekari ia Teoso sãkire iõkatsopatakori:

> Aapokotxi kamakani kona nirekari ãtika kai soro. Iua kai imanirekakiniti kai apiari itxapekaua. Apanakini kai soro maĩkakari itxaua.
>
> **11** Teosokara txĩkitakari ikara atoko inini. Ikara peerekari atemoni,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

12Xoteo auĩteakori imarotarina Xesosi sãkire. Ninoa imarotari ikamakitina takari makinetakani kamakiti atokokana, ininiã ninoa omanãkarauata Xesosi sãpiretakiti xika. Ninoa kinirão maĩkaka itxarina Xesosi, txamari !imaĩkarina iua, kotxi ipĩkarina kãkiti. Ininiã itakanaparina Xesosi, sipe itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Homano Auĩte Ĩkitxitiko
(Mateo 22.15-22; Arókasi 20.19-26)

13 Eereka Xoteo auĩteakori iokanatana ãtikaka Erotxi sãkire
auiãkani, ãtikaka pariseoakori pakini Xesosimoni. Inirekarina Xesosi
kerokiniri isãkire, kotxi ninoa nirekari Xesosi kaminiri maerekati
imaĩkinirina ĩkapani. 14 Ninoa apokasaaki, imisãkiretarina Xesosi:
—Koerekareri, ate imarotari pite sãkire atãonani ininiãua. Poerekari
atãonani Teoso nireẽkiti kãkiti kamini ĩkapani. !Pipĩkari kãkiti.
Kãkiti poiãori pimisãkiretini atokokana kãkiti apiari pimisãkireta
apaka. Ikara atoko ininiã, pisãpiretaua. Atãokani txineiro asikini
Homanoakori auĩtemoni, Sesa inakorimoni? 15 Atãokani asikiniri
iuamoni? Apakata amasikakaniri iuamoni? —itxana.
Xesosi imarotari isãkirena. Imarotari ninoa pimarauatini isãkire
ikerokini ĩkapani. !Inirekarina atão inakari imarotinina. Ininiã
Xesosi txana ninoa:
—Kinirepa hãtamakaerekatano nota? Himinaro txineirota.
Ninirekari natamatiniro —itxa.
16 Ininiã iminarona.
—Kisanõkapa ia? Kiuãkapa aua uai? —itxana.
Ininiã ninoa:
—Sesa sanõka, iuãka pakini —itxana.
17 Ininiã Xesosi:
—Ikara atoko ininiã, hĩsikariko Sesamoni iua nakiti. Hĩsikariko
Teosomoni iua nakiti —itxana.
Ininiã kasãkirena ninoa, kotxi peerekari Xesosi apakapapiretakiti.

Ipĩkari Õkitikiniua Mauikakoni
(Mateo 22.23-33; Arókasi 20.27-40)

18 Kikiakori satoseo inakoni, !auikari kãkiti ipĩkaripeka iuaĩkana
õkitikiniua iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Ninoa satoseo apoka
Xesosimoni.
19 —Koerekareri, Moisesini iõkatsopatari ia ipaniãtakiti: “Kiki
meenetipanika ipininiã, iua itari takaroko tikinitakoro. Iua itari
keene ininiã, itakauãkatari amarini iua itarini ipĩpekarini uãka,” itxa
Moisesi. 20 Setxi itaritxiakori aua ĩkorapokoriti. Apia kiomanetakari
takaro sito. Txamari ipĩkasaaki meenetopanika itikinitaro. 21 Ininiã
ãti itari takaro oakana. Ipĩkasaaki !keenepanikaro oa. Iua atokokana

itxape ãti itari. 22Ininiã imakinikana ninoa takapiimaro oa.
Ikinikana ninoa meenenipanika ipĩpena. Eereka oanipekana apaka
opĩpe. 23Ipĩkani õkitikasaakiua, kiriĩtanoropa otxatauako? Kotxi
ikinikana setxi takapekaro oa —itxana.

24Ininiã Xesosi:

—Hĩte kerokari, kotxi !himarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori.
Teoso posotiire apaka !himarota. 25Ipĩkani iuaĩkana õkitikasaakiua,
Teoso nitiriakori iaxitikini atoko itxapekauana. !Ĩtanorouataikako.
26Hĩte !auikari ipĩkani õkitikiniua. Hĩte atatsopatapekari
Moisesi iõkatsopatakiti aanaia tirinakari pirena. Iuasaaki Teoso
misãkiretari Moisesi: “Apraão, Isaki, Xakoo pakini Teosonekarano
nota,” itxari Moisesimoni. 27Ikara atoko ininiã Apraão, Isaki,
Xakoo pakini õkitikapekaua iuaĩkana, kotxi auãki inakani
Teosonera iua. Kona ipĩkani Teosoneni itxaua Teoso. Amananini
hĩkerokari —itxa Xesosi satoseoakorimoni.

Teoso Paniãtakiti Apiari Akamini
(Mateo 22.34-40)

28Iuaãtaã aua kaiõkatsopareri. Ikenakotana ninoa
misãkiretakakiniua. Ikenakotari Xesosi apakapapiretakiti erekari
ene. Ininiã iua pimaãri Xesosi:

—Ĩkiripa Teoso paniãtakiti apiari txataua? Kipa apiaerekata
Teoso nireẽkiti akamini?

29Xesosi apakapapiretari:

—Teoso paniãtakiti apiari ia: “Isaeo tõpa auakani, hĩkenakota.
Ateosone Apiananiri iua. Iuananira Teoso txaua. 30Pitiretariko
Apiananiri piTeosone, ikinipoko pinireẽkitiã, ikini pãkixinireẽ,
ikinipoko pixinikakitiã, ikini pitaparaxinireẽ pakini.” 31Ãtipekana Teoso
paniãtakiti apiari ia: “Piteka pitiretiniãua atokotxikana, pitiretariko ãti.”
Iuananira Teoso paniãtakiti ipi apiari txaua —itxa Xesosi.

32Ininiã iua kaiõkatsopareri apakapapiretari Xesosi:

—Inipitikara pisãkire, koerekareri. !Auari ãti Teoso. Iuanokara
auari. 33Ininiã atiretamariko Teoso ikinipoko anireẽkitiã, ikinipoko
axinikakitiã, ikini ataparaxinireẽ. Atiretamanako apanakini aĩtoka
atiretini atokokana. Ikara Teoso paniãtakiti ipi apiari txaua. Teoso
paniãtakiti pirãtxi aõkini iua ĩkapani poiãori —itxa Xesosimoni.

34Xesosi kenakotakasaakiri isãkire ereka inini, itxari iua:

—Pite auĩtearitari Teoso.

Iposo atoko apanakini !kataparaxinireika apikomoni ipimainirina.

Teoso Mereẽkiti Tavii Apika Mekaniri
(Mateo 22.41-46; Arókasi 20.41-44)

35 Xesosi Teoso misãkiretiko aikoti oerekarauanãtakasaaki, ipimaãri:
—Kinirepa kaiõkatsoparerini sãkire: "Tavii apika mekanirako
Teoso mereẽkiti txauako?" itxana. 36 Erekari Matamatakoti
kamasãpirenatakari Tavii:

> Apiananiri misãkiretari niauĩte: "Nota kikomoni piitopãkiniritika
> nixipokariko pimokaiakariakori. Nikamariko ninoa pikiti
> pitakiniãtaã atoko ininiua," Apiananiri txari niauĩte,

itxa Taviini. 37 Tavii akiritari iua Teoso mereẽkiti "Niauĩte." Ikara atoko
ininiã, natokopa itxa iua Tavii apika mekani ininiua? —itxa Xesosi.
Iuasaaki ikinimane kãkiti iuaã apitiitakaniua potxitari Xesosi sãkire.

Kaiõkatsoparerini Maerekani Pirena
(Mateo 23.1-36; Arókasi 20.45-47)

38 Xesosi oerekarauanãtakasaaki, õtãkikana kãkiti:
—Kaiõkatsoparerini moianari !hĩtxapeua. Ninoa potxitari mãkatxi
ereri ieretakinina kãkiti apisatoõ inapinina ĩkapani, kãkiti atamatinina
ĩkapani. Ninoa apokaerekatari imisãkiretikona ipaxitikona nipokori
sikikoãtaã inapaãpotakasaakina. 39 Ninoa potxitari kãkiti topãkini
apiaerekatakari nopini iitopãkinina aiko Xoteo apotiitiniãtaãua.
Kiiniriã ninoa potxitari kakiiniriteri topãkinimoni iitopãkinina.
40 Ninoa mixirikari tikinitakoni aapoko, iuaritika okanani
imisãkiretarina Teoso kãkiti apisatoõ, ininiã kãkiti uãkatari ninoa
erekarini atoko ininiãuana. Teoso iteene misiritanako kãkiti ikara
atoko inakani.

Tikinitakoro Matxineiroteto Sikakito
(Arókasi 21.1-4)

41 Xesosi topãka txineiro Teoso ĩkapani apakapikoãtaã. Xesosi
itikari kãkiti ieretakiniro txineiro kaixa ãki. Itori katxineiroterini
okaro txineiro mirikinito kaixa ãki. 42 Eereka tikinitakoro
matxineiroteto apoka iuaã. Otakaro ipi txineiro otaki kaixa ãki.
Poiãonoka txineiro. 43 Ininiã Xesosi akiritana imoianariakori.
—Inipitikara nisãpiretai hĩte. Õkora tikinitakoro matxineiroteto
sikakito apiata. Apanakini sikakito poiãoka. 44 Kotxi ninoa sikaro

txineiro itetakoro. Oa matxineiroteto sikari okinika onakito —itxa Xesosi.

Teoso Misãkiretiko Aikoti Irikiko
(Mateo 24.1-2; Arókasi 21.5-6)

13 1Teoso misãkiretiko aikoti Xesosi pokĩkasaaki, imoianari misãkiretari iua:

—Koerekareri, patamata ia kai aapokotxiti itomaneri. Amaripokori. Ia aiko Teoso misãkiretiko peerekari.

2Ininiã Xesosi:

—Hãtamatari ia aiko mitari. Ãti õti imakinika irikaãkako. Kona kai kaikotaikako ãti kai nopini —itxa Xesosi.

Misirikaretxi Apokaenetini
(Mateo 24.3-14; Arókasi 21.7-19)

3Xesosi topãka oxiratari nopini Teoso misãkiretiko aikoti apisatoõ. Iuaã aua oriva minanape. Iuasaaki Petro, Txiako, Xoão, Ãtree pakini apoka iuamoni. Ninoanoka aua iuaã. 4Ipimaãrina Xesosi:

—Kirisaakipa aiko Teoso misãkiretiko irikaãka? Natokopa itxa aimarotiniri ikara õti apisapanika?

5Ininiã Xesosi:

—Erepaniko. !Hãuiritapiri apanakini misirienetinii hĩte. 6Itopaniriko kãkiti, "Xesosikarano," inakanipaniko. Ninoa misirienetari kaiãopokori kãkiti. 7Neenamatxi hĩkenakoenetakasaaki, neenamatxi ene hĩkenakoenetakasaaki, !hĩpĩkarauatape. Ikara auapitikako, iuaritika kona xipokatxi õtipanikani. 8Ãti uãka neenamauata ãti uãkakata. Ãti tixini auakani neenamauatako ãti tixini auakanikata. Ãtikaka itixi iakeẽkatako. Kaiãopokopaniri natxi. Amarini auini tsii atoko itxapaniko.

9—Erepaniko hĩte. Himaĩkaãkako, auĩtetximoni hĩsiãkako. Hinoropataãkako aãpitsaã aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Nota sãkire hãuikini xika hĩte anikaãkako poiãori auĩtetximoni. Apiari auĩtetximoni apaka hanikaãkako. Iuasaaki hĩte sãpiretanako ninoa Teoso iokanapirena erekari. 10Itixi xipokini apisapanika Teoso iokanapirena erekari sãpiretaãkako ikinimanemoni ikini itixitikinimoni. 11Kãkiti maĩkasaakii hĩte, anikasaakii hĩte auĩtetxiakorimoni, !hĩxinikapiri hĩsãkire tĩkane hĩsãkirauatini apisapanika. Hĩsãkirauatakasaaki, iuasaakipeka himarotari hĩsãkire. Erekari Matamatakoti txĩkitakai iuasaaki hĩsãkire himarotini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

12 Kãkiti sikanapariko atão itariakori auĩtetximoni okiko tĩkane.
Iriakoritxi sikanapanako imiakori auĩtetximoni okiko tĩkane.
Eenetxiakori omanatana iriakori, inoroakoro pakini. Eenetxiakori
xika ninoa okapeẽka. 13 Nota sãkire hãuikini xika, ikinimane
omanatai hĩte, iuaritika himatakanapakaniãri nisãkire hãuikini,
hanikaãkako Teoso tixinemoni —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

Iteene Maerekanitxi Apokini
(Mateo 24.15-28; Arókasi 21.20-24)

14 Iuaĩkana Xesosi sãpiretana:
—Hĩtikariko Maerekati Apiatakari Teoso misãkiretiko aikoti
ãki. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Tanieo inakori
sãpiretapekari ikara pirena. (Ininiã hĩte ia atatsopanãtakanii,
hĩkenakotariko Xesosi õtãkikiniua.) Maerekati Apiatakari
Teoso misãkiretiko aikoti ãki hĩtikasaaki, hĩte Xotéia tõpa
auakanii, himitekapoka mitaxiratarimoni. 15 Iuasaaki hĩte
haãpoko nopini auakanii, katima hĩtxako hĩkatxakini. Haãpoko
!hiĩroãpe hĩtii himakatxakini ĩkapani. 16 Hĩte kikio auakanii,
!hĩkanapiripe haãpokomoni himãka hãpini ĩkapani. 17 Ikarasaaki
!erekapaniri sito kamixiromoni, sito kaxitakakareromoni. 18 Teoso
hamanaã himitekini kamoĩsaaki, kotxi himitekini mitaãsaaki
!erekari. 19 Iuasaaki atatsiiri auakatapitikako. Ia atatsiiri
apiata atatsiitaãkako. Kitxakapirĩka itixi Teoso kamakasaaki
kãkiti atatsiirauata poiãoka. Ikara atatsiiri õti apisa kãkiti
atatsiirauata poiãoka. Ikara atatsiiri õti napa atoko !ikara atoko
inakari atatsiiri !auaikako. 20 Teoso mapoiãotakaniãri iua õti
kãkiti atatsiirauatini õti, !auaikamako kãkiti. Ikinipekamako
ipĩpemanako. Teoso iotokakariko ĩkora atatsiiretxi, imereẽkini
mapinakani ĩkapani.
21 —Apanakini sãpiretiniãi hĩte: “Xesosi Teoso mereẽkiti ia,”
hinikosaaki, !hãuikapiri. “Xesosi Teoso mereẽkiti ikiraãtaã,”
hinikosaaki, !hãuikapiri. 22 Kotxi Teoso mereẽkiti minakaniua
apokapitikako, “Xesosikarano nota,” inakari. Apaka apanakini
apokapitikako, “Teoso sãkire sãpiretakarikarano nota,” inakari.
Paxirari ninoa sãkire. Kãkiti ikara atoko inakani kamariko
posotiiretxi, kãkiti itikiniri ĩkapani. Ninoa nirekamari Teoso
mereẽkini imisirienetinina. 23 Erepaniko. Ikara õti apokini
apisapanika nõtãkikai hĩte —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kãkiti Itari Iaxitikiri Kanapiriini
(Mateo 24.29-31; Arókasi 21.25-28)

24—Iua misirikaretxi napa atoko atokatxi iuakapeka. Kasiri
!iponikaika. 25Iõriki iaxitikero irikako. Ikinipoko kaikori iaxiti auakari
ioĩketaãkako. 26Iuasaakipekako ikinimane atapariko kãkiti itari
iaxitikiri apokaãpotini katxiãri ãki. Itapararitika apoka. Kaiotximereri
itxaua iuasaaki. 27Iuasaaki iokanatana initiriakori iaxitikini
ĩtinixitimoni, ipinimoni ĩtinixitimoni, atokatxi pokĩkinimoni, atokatxi
ereẽkokinimoni. Iokanatana initiriakori ikini itixitimoni kãkiti
imereẽkini apitiitinina ĩkapani —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

Piko Mina Pirena
(Mateo 24.32-35; Arókasi 21.29-33)

28Iuaĩkana Xesosi sãkirauata.
—Nisãpiretai sãpirenatxi atão inakari oerekiko, piko mina
pirena, nikanapiriini apiata himarotini ĩkapani. Pooĩoporipeka
onakasaaki, otomorekasaaki, “Kamoĩ apokanapanoka,” hĩtxa. 29Iua
atokokana ikara misirikaretxi mixikanani nisãpiretakiti hĩtikasaaki,
himarotapekariko nota kaiama kanapirikapeka ninini. 30Ia nisãkire
atão. Itixi auakani !ixipoka ikinipoko nisãpiretakiti mapokakani
apisa. 31Iaxiti xipokapitikako. Ĩkoraxiti apaka xipokapitikako.
Iuaritika nota sãkire !ixipoka —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

Kãkiti !Imarotari Xesosi

Apokini Manapi
(Mateo 24.36-44)

32Iuaĩkana Xesosi sãkirauata:
—Kãkiti !imarotari ikara õti manapi apokini. Teoso nitiriakori
iaxitikini apaka !imarotari ikara õti. Nota Teoso ãkirikanera
!imarotari ikara õti. Nirinanira, Teosonanira, imarotari.
33Hiãtapapikariko. Hĩkoatapikako. Teoso himisãkiretapikako.
Kotxi !himarotari ikara õti apokini.
34—Nikanapiriãkasaaki, kiki õtako sikari kanapiriini atoko nitxa.
Iua kiki potorikasaaki, ipaniãtana initiriakori aapoko inĩkatinina.
Ikininape isikanapana parĩkatxi ikaminina. Ipaniãtari initiri aapoko
toreãtaã kaikotakari, “Araõkire pitxako,” itxari. 35Nota hĩtari iaxitikiri

iua kiki õtako sikari atoko nitxako. Ãtipirika hiãtapapikanoko, kotxi !himarotari nota apokini õti. !Himarotari mapiãtikikauako napoka. !Himarotari apanĩkanõkauako napoka. Imaropirĩkatauako napoka. Ĩkanõkapanikauako napoka !himarotapaniri. 36 Atxiĩti patimari napokini, ininiã hĩkoatapikako, mimakatika hinini ĩkapani nota apokasaaki. 37 Ininiã ãtipirika hiãtapapikanoko. Ikininapemoni apaka ikara nitxa —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

Xesosi Okaenetiko Pirena

(Mateo 26.1-5; Arókasi 22.1-2; Xoão 11.45-53)

14 1 Iuasaaki kãkiti apotiitaua ipi kiiniriti auakasaaki. Páskoa kiiniriti, pão miãtiãkati nikiko kiiniriti pakini aua. Ipi õti kiiniri potorikini apisapanika sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini xinikaxitita:

—Natokopa atxatariko Xesosi amaĩkini aõkini ĩkapani? 2 !Amaĩkapaniri kiinirisaaki, kotxi amaĩkiniãri, kãkiti naiatamaua eereka —itxanãtana.

Sito Kamariãro Mĩkaro

(Mateo 26.6-13; Xoão 12.1-8)

3 Xesosi auanãta Petánia aapokotxiti Simão inakori aapoko. Iua Simão akiritaãka “Maere Matati.” Simão aapoko Xesosi nipokonãtakasaaki, sito apoka. Oa minari kopitipaki kai kamakori, kai arapástiro inakoro. Kopitipaki ãki aua kamariãro, nato inakoro. Pakaronepokoro. Oãpokasaaki Xesosimoni, opakauanakari kopitipaki. Okitakaro kamariãro Xesosi kiiã. 4 Iuasaakipeka apanakini iuaã auakani omanãkarauata.

—Kinirepa oioanataãka kamariãro? 5 Ovẽtxitamaroko, ininiã kaiãopokomaniko txineiro oãpakapamako. Tresẽtosi txineiro ota prata kamakori oãpakamako. Txineiro mauakinitimoni osikiniã erekamariko —itxana.

Iteene ikapatitana. 6 Ininiã Xesosi:

—Ikara atoko !hĩtxapero. !Homanatapero. Erekari okaminano. 7 Kãkiti matxineiroteni auapikako hĩtekata. Hinirekasaakiriko hĩsikaro txineiro ninoamoni. Nota !auari ãtipirika hĩtekata. 8 Oia sito kamari ikinipoko oimarotakiti nota ĩkapani. Nipinini apisapanika oina notamoni. Omaritari niĩto, niĩto iposope inini nikatiko ĩkapani. 9 Atão nisãpiretai hĩte. Teoso iokanapirena erekari sãpiretikoãtaã

ikini itixiti, osãpiretaãkako apaka oia sito kitakiniro kamariãro nikiiã, ininiã kãkiti ikini itixiti auakani xinikapikaro oa —itxa Xesosi.

Xotasi Mĩkapiritiniri Xesosi

(Mateo 26.14-16; Arókasi 22.7-16, 21-23; Xoão 13.21-30)

10 Tosi pakini Xesosi moianariakori. Imoianari Xotasi inakori sari sasetotxi auĩteakorimoni. Imisãkiretana ninoa Xesosi imĩkapiritini ĩkapani, ninoamoni isikiniri ĩkapani. **11** Ikenakotakasaakirina Xotasi sãkire, ipoxokoniuatana. Isikaenetarona txineiro iuamoni. Eereka Xotasi iãtapari Xesosi imĩkapiritini õti.

Páskoa Kiiniriti Kamiko

(Mateo 26.17-25; Arókasi 22.7-13)

12 Páskoa kiiniriti potorikini õti, soti auĩte anaakori okiko õti, Xesosi moianariakori misãkiretari iua:

—Namonipa pinirekatari Páskoa kiiniriti akamini?

13 Ininiã Xesosi iokanatana imoianariakori ipi.

—Hĩsa sitatximoni. Iuaã kiki ãparaã kopitiã anikakari hãpiãkata. Iua kikikata hĩsa. **14** Iua sinimoni kaapokori himisãkireta. Hĩtxariko iua: "Koerekareri nirekari imarotiniri, namonipa erekari imoianariakorikata inipokotini Páskoa kiiniriti ikamakasaakina?" hĩtxariko. **15** Ininiã iua oerekaiko hĩte itanokiri koa mitapoari. Auapeka kãkiti topãkini. Imakinika oeretapeẽkaika —itxana.

16 Ininiã imoianariakori sari. Sitatxi apokasaakina Xesosi sãkire iaõka aua. Ininiã ninoa kamari nipokori Páskoa kiiniriti ĩkapani.

17 Ĩkanõkapeka inakasaaki Xesosi apoka tosi imoianariakorikata. **18** Inipokonãtakasaakina, Xesosi txana:

—Atão nisãpiretai. Ãti hĩte notakata nipokotakari mĩkapiritanoko nota —itxa.

19 Ininiãkara Xesosi moianariakori matinaniuata. Ipimaãrina Xesosi:

—Notakani atxiĩti?

Ãtipekana:

—Notakani atxiĩti?

Ininiã imakinikana ikara atoko itxana. **20** Ininiã Xesosi:

—Ãtika hĩte notakata auakari mĩkapiritano. Notakata komiri iopitiãtakarikarako sikano nimokaiakariakorimoni. **21** Nota hĩtari iaxitikiri okaãkako. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nipinini tĩkane. Nota hĩtari iaxitikiri mĩkapiritakari iteene misiritaãkako. Erekamariko maponaniãkatika inaãkamako.

Xesosi Ĩto, Iarẽka Pakini

(Mateo 26.26-30; Arókasi 22.14-23; 1 Korĩto 11.23-25)

22 Xesosi imoianariakorikata nipokonãtakasaaki, Xesosi kosekari komiri. Imisãkiretari Teoso:

—Erekapitikari ia komiri pisikakiti atemoni —itxari.

Imapopeẽri komiri, xanaka itxari imoianariakorimoni.

—Apakapa, nika hĩtxako. Ia niĩto —itxana.

23 Iposo atoko koseka itxaro iãkoanatxi. Imisãkiretari Teoso:

—Erekapitikari ia iãriã pisikakiti atemoni.

Ininiã iãkoanatxi isikana imoianariakori. Ikinikana iãtarina iãriã.

24 Ininiã Xesosi:

—Ia niarẽka xiketakari makatxakariko kaiãopokori kãkiti maerekani. Teoso sãpiretapekari kãkiti ikamaenetakiti amaneri kãkiti ĩkapani. Ia niarẽka oerekari kãkiti, Teoso kamapekari ikamaenetakiti. 25 Atão nisãpiretai. !Niãtaikaroko ovapeẽ, Teoso auĩtetxi ininiãtaãua nimapokakanisaaki. Iuaã napokasaaki niãtari. Amaneri iãriãti niãtako —itxa Xesosi.

26 Eereka ninoa xikarauata Teoso ĩkapani. Iua atoko isana oriva mina auiniãtaã, oxiratari nopini.

Xesosi Sãpiretari Petro

Kipatiniri Iua

(Mateo 26.31-35; Arókasi 22.31-34; Xoão 13.36-38)

27 Xesosi misãkiretana imoianariakori:

—Ia ĩkanõkati hĩkinika hĩte takanapanoko nota, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara atoko inakari. Itxari:

Nokariko soti auĩte piratakari, ininiã ikinika ipiraakori iarikitatako, itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 28 Ininiã eereka nota nipinaãka atoko, iuaĩkana nõkitikaãkaua atoko, nisako hĩte apisa Kariréiamoni —itxa Xesosi.

29 Ininiã Petro:

—Nota !nitakanapai pite. Atxiĩti ikinimane takanapai, iuaritika kona nota takanapai.

30 Ininiã Xesosi:

—Atão nisãpiretai. Ia ĩkanõkati patari ipikata sãkirauatini apisapanikako, ipi ãti pakinikata, "!Nimarotari iua," pitxanoko —itxari Petro.

31 Petro apakapapiretari itaparaxinireritika:

—Atxiĩti pitekata nokaãka, iuaritika kona nota sãpiretari apanakini nimimarotakanii pite.

Ikininape Xesosi moianariakori Petro sãkire iaõka ikamana.

Xesosi Misãkiretiniri Teoso Xetsémani Inakoriãtaã

(Mateo 26.36-46; Arókasi 22.39-46)

32 Xesosi imoianariakorikata apoka ãtiãtaã kãkiti akiritakiti Xetsémani inakoriãtaã. Iuaã Xesosi paniãtana imoianariakori:

—Uai hiĩtopãka. Teoso nimisãkiretako —itxa.

33 Anikari Petro, Txiako, Xoão pakini iuakata apikomoni. Iuaã Xesosi iteene matinaniuata. Maerekaxiniretinoka itxa. 34 Ininiã iua:

—Nixinire imaromaxiretari. Iteene nimaxire, ininiã okaaritano. Uai hĩkaikota. Araõkire hĩtxako —itxana.

35 Apikomoni isa. Ipamaka xitimoni, misãkireta itxari Teoso. 36 Itxari iri:

—Papai, pite posotari ikinipoko pikamini. !Pauiritapeno paĩtiki natatsiirauatini, iuaritika ninirekari pite nirekakiti nikamini. Nota nirekakiti nikamini kona ninireka —itxari iri.

37 Eereka ikanapiriã Petro, Txiako, Xoão pakinimoni, txamari ninoa imakanãta. Xesosi akiritari Petro:

—Simão, himakanãta? Kona hĩposotatari ãti oaranoka hĩkoatini? 38 Erepaniko. Hinirekasaakiri maerekati hĩkamini, !hĩkamapiri. Araõkire hĩtxako. Himisãkiretariko Teoso, ininiã !hĩkamari maerekati. Kãkiti xinire atxiĩti !inirekari maerekati ikamini. Txamari kãkiti ĩto tapara poiãoka, ininiã ikamari maerekati. Ininiã erepaniko —itxana ninoa.

39 Iuaĩkana isa Teoso imisãkiretini ĩkapani. Teoso imisãkireta, mitxi isãkire atokokana itxa. 40 Iposo atoko ikanapiriã. Txamari iuaĩkana ninoa imakanãtapanika. !Iposotarina ikoatinina. Ipẽtauatana, ininiã !kasãkirena.

41 Iuaĩkana ikanapiriã Petro, Txiako, Xoão pakinimoni.

—Himakanãtapanika? Hĩtomanãtapanika? Iaõpe. Hãtapana. Hĩtari iaxitikiri uatxa sikaãkako maerekati kamakanimoni. 42 Hõkitikaua. Masa. Hãtapana. Apokaãpota kiki nimĩkapiritakiri —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Maĩkiko Pirena

(Mateo 26.47-56; Arókasi 22.47-53; Xoão 18.1-11)

43 Xesosi sãkirauanãtakasaaki, Xotasi apoka. Iua Xotasi Xesosi
moianarikamara. Iminana ito kiki, saasara mĩkani, piriri mĩkani.
Sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini, kiomãtxiakori pakini
iokanatari Xotasi kikiakorikata Xesosi imaĩkinina ĩkapani. 44 Xotasi
mitxipeka sãpiretari kikiakori:
—Nota apitxokakiti Xesosipitikarako iua. Iuasaaki himaĩkapekariko.
Erepaniko hanikasaakiri, imamitekakani ĩkapani —itxa.
45 Xotasi apokasaaki, isakatapitipori Xesosimoni. Akiritari:
—Koerekareri.
Inakasaakipeka apitxoka itxari.
46 Inakasaakipeka kikiakori maĩka, anika itxarina Xesosi. 47 Kiki
iuasaaki iuaã auakari kosekaro saasara. Iua sauaãkatari sasetotxi
auĩte apiatakari nitiri. Itsotakakĩpitari. 48 Iuasaakipeka Xesosi:
—Hĩte ina himaĩkinino ĩkapani, saasarakata, piririkata. Kiĩtiriri
atoko hĩtxapeno nota himaĩkinino. 49 Ikiniõtika nota auanãtari
hĩtekata Teoso misãkiretiko aikoti ãki, noerekarauatakasaaki. Iuaã
hĩte !imaĩkano nota, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatapeẽkaika hĩte
maĩkinino kiĩtiriri himaĩkini atoko —itxana ninoa.
50 Iuasaakipeka ikinika Xesosi moianariakori miteka, asika
itxarina iua. 51 Iuasaaki ãtokori sari Xesosi tikini. Iua mãka ãtinoka
aua iĩtoã pirikakari. Kikiakori maĩkamari iua. 52 Imãkanoka
kaikota iuakoãna. Kasarapeka imiteka iua ãtokori.

Xesosi Xoteo Auĩteakori Apisatoõ

(Mateo 26.57-68; Arókasi 22.54a; 63-71; Xoão 18.12-14, 19-24)

53 Ninoa anikari Xesosi sasetotxi auĩte apiatakari aapokomoni.
Iuaã ikinika sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori, kaiõkatsoparerini
pakini apotiitaua. 54 Petro ikira atoko isaãpota Xesosi anikakani
tikini. Ĩroã sasetotxi auĩte aapoko piriketakoriã. Iuaã iitopãka
sasetotxi auĩte apiatakari nitiriakorikata. Iroka xamina tinipoki.
55 Aapokotxi ãki sasetotxi auĩteakori, ikinika Xoteo auĩteakori
pakini pimaãna kãkiti:
—Kipa imarotatari maerekati Xesosi kamini?
Ninoa nirekari Xesosi okiko imaerekani xika. Txamari !apokarina
imaerekani imarotakani, kotxi !ikamari maerekati. 56 Kaiãopokori kãkiti

sãpiretari maerekati Xesosi kamakiti, txamari paxirari ninoa sãkire, kotxi ãti sãpiretakiti ipinimoni, ãti sãpiretakiti ipinimoni, itxaãpotana.

57 Apanakini kiki õkitikaua, sãpireta itxarina ia aãpirena Xesosi ikamapiretinina. 58 Ninoa:

—Ate kenakotari isãpiretiniri: "Nirikariko ia aiko Teoso misãkiretiko aikoti kãkiti kamakiti. Ipi ãti pakini õti inakasaaki nikamariko ãti aiko kãkiti makamakiniti," itxa isãkire.

59 Txamari ikara sãkiretxi ãti sãpiretakiti ipinimoni, ãti sãpiretakiti ipinimoni, itxaãpota.

60 Iposo atoko sasetotxi auĩte apiatakari tima ikinimane apisatoõ. Iua pimaãri Xesosi:

—Kininiãpa na papakapapiretari ninoa sãkire? Kixikapa ninoa ikara atoko txanãtai? —itxari.

61 Txamari !kasãkireri Xesosi. !Apakapapiretari. Ininiã sasetotxi auĩte apiatakari iuaĩkana pimaãri:

—Pitekani Teoso mereẽkiti txataua? Pitekani Teoso ãkiri txataua? —itxari.

62 Ininiã Xesosi:

—Ari, iua ãkiripitikarano. Hãtamatariko kãkiti itari iaxitikiri topãkini Kaposotiireri kikomoni. Hãtapariko kãkiti itari iaxitikiri uai apokaãpotini katxiãri ãki —itxa.

63 Iuasaakipeka sasetotxi auĩte apiatakari matsorãkari imãka, kotxi iuãkatari Xesosi sãkire maerekati ininiua.

—!Anirekaikari Xesosi kamakiti sãpiretakani. Atokopeka. 64 Kotxi hĩte kenakotapekari isãkire maerekati, "Teoso ãkiriranо" inini. Natokopa atxatari iua? —itxana.

Ininiã ninoa apakapapiretari:

—Okaãkapitikako —itxarina.

65 Apanakini kiisokari Xesosi. Mãkatxi mataã iapirikarina ikiiã oki manapi imatamatakani ĩkapani. Iposo atoko iãsokarina.

—Pisãpiretaua, kipa ãsokai? —itxarina.

Sasetotxi auĩte nitiriakori apaka ãsokari iua iuakoãna.

Petro Kipatari Xesosi Imarotini

(Mateo 26.69-75; Arókasi 22.54b-62; Xoão 18.15-18, 25-27)

66 Iuasaaki Petro ixiti aua aapokotxi piriketakori ãki. Sasetotxi auĩte apiatakari nitero ãtokoro apoka iuaã. 67 Oãtamatari Petro irokanãtini xamina tinipoki. Oa mixinitari iua. Ininiã oa:

—Xesosi Nasareekiri moianarikai pite apaka —otxa.
68 Ininiã:
—Kona, nota !imarotari pisãkire —itxaro.
Iuasaaki pirikere ĩronakikoãtaã isari. Iuasaakipeka patari sãkirauata. 69 Oa sasetotxi auĩte nitero atamatari iua iuaã.
—Ere kiki iua moianaripitikara —otxana ninoa Petro takote auakani.
70 —Kona iuano nota —itxa.
Paĩtiki ninoa iuaã auakani:
—Iua moianaripitikarai. Pite Kariréiakirikarai. Pisãkireẽra ate imarotai —itxarina.
71 Ininiã Petro:
—Nota !imarotari kiki ikara atoko hinanãtakiti. Atãoene nimasãpiretakaniã, Teoso misiritamanoko. Teoso imarotari nota sãkire atãoka nisãpiretinii —itxana.
72 Ikara atoko Petro inakasaaki, iuaĩkana patari sãkirauata. Ininiã Petro xinikari Xesosi sãpiretakiti iuamoni. “Ipikata patari sãkirauatini apisapanikako, ipi ãti pakinikata, ‘!Nimarotari iua,’ pitxanoko.” Ikara inakari ixinikasaaki, itxiapata.

Xesosi Pirato Apisatoõ

(Mateo 27.1-2, 11-14; Arókasi 23.1-5; Xoão 18.28-38a)

15 1 Katimatinĩkata sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori, kaiõkatsoparerini, ikinimane Xoteo auĩteakorikata xinikaxitinãta. Ipaniãtarina Xesosi iaxirikiko. Iposo atoko anika, sika itxarina Piratomoni. 2 Pirato pimaãri Xesosi:
—Pitekani Xoteoakori auĩte txataua? —itxari.
Ininiã Xesosi:
—Ari, pisãkire atãopitikara.
3 Sasetotxi auĩteakori apoiãpotari Xesosi, txamari Xesosi !kasãkireri. 4 Ininiã Pirato:
—Na papakapapiretatari? Ninoa iteene misãkirepiretai —itxari.
5 Iuaritika Xesosi !apakapapiretari. Ininiã Pirato ãkixinireẽ:
—Kinirepa kona apakapapiretari? —itxa.

Xesosi Okiko Nirekiko

(Mateo 27.15-26; Arókasi 23.13-25; Xoão 18.38b-19.16)

6 Páskoa kiiniriti auakasaaki, Pirato itotari isikakiniri kateia ãki auakari kãkiti nireẽkiti. 7 Iuasaaki Xesosi maĩkikosaaki,

Pahapasi inakori aua kateia ãki. Iua Pahapasi apanakini kateia ãki auakanikata okaniuatapeka Homanoakori inaiatakasaakina. 8 Pirato sãkirauatakasaaki Xesosikata, kãkitipokoni apoka Piratomoni.

—Kateia ãki auakari pisikaka —itxarina.

9 Ininiã Pirato pimaãna:

—Hinirekatari nisikakiniri Xoteo auĩte hĩte ĩkapani? —itxana.

10 Pirato iteene imarotari sasetotxi auĩteakori sikari Xesosi iuamoni Xesosi ixikotinina xika. 11 Sasetotxi auĩteakori maasakana ninoa iuaã apotiitakaniua:

—Hamanaãri Pirato Pahapasi isikakini ĩkapani —itxana kãkitimoni.

12 Pirato iuaĩkana pimaãna:

—Natokopa nitxatari ia kiki Xoteo auĩte inakori? —itxa.

13 Akiripoakatana:

—Aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitari —itxana.

14 Ininiã Pirato:

—Kixikapa? Maerekati !ikama —itxa.

Apiata akiripoakatana:

—Aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitari —itxakatana.

15 Ininiã Pirato sikakari Pahapasi ninoa ĩkapani, kotxi inirekari ikamapoxokonitinina ninoa kãkiti. Eereka ipaniãtari Xesosi xirokitatiko aãpitsaã. Eereka Pirato paniãtari sotatoakori tokakitiniri Xesosi aamina ĩpiriãmitakari nopini.

Sotatoakori Napetiniri Xesosi

(Mateo 27.27-31; Arókasi 22.63-65; Xoão 19.1-3)

16 Ininiã sotatoakori anikari Xesosi Pirato aapoko ãki. Akiritarina ikinika sotato. 17 Iposo atoko ieretakarina mãkatxi põkamarari Xesosi ĩtoã. Ikamarina saporiẽta kotipiaro kamakori, taka itxarina Xesosi kiiã.

18 —Aãuĩte —itxarina Xesosi inapetinina.

—Xoteo auĩtekai pite —itxarina.

19 Iaritakiitarina aãkeẽ. Ikiisokarina. Ikapotoreẽkauana Xesosi apisatoõ.

—Aãuĩte —itxarina Xesosi inapetinina.

20 Inapetakarina atoko imakatxakarina mãkatxi põkamarari. Xesosi mãka iuaĩkana ieretaka. Eereka anikarina Xesosi aamina ĩpiriãmitakari nopini itokakitinirina ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Tokakitaãka Aamina Ĩpiriãmitakari Nopini
(Mateo 27.32-44; Arókasi 23.26-43; Xoão 19.17-27)

21 Ipixinipokoriti itaõkitarina kiki Simão inakori. Sireni
sitatxitikiri iua. Iua anaakori Arexãtri, Hopo pakini. Iuasaaki
Simão apoka Xerosareẽ. Sotatoakori paniãtari iua:
—Ia aamina ĩpiriãmitakari panikinari —itxana.
22 Anikarina Xesosi ixirataã, Kóokota inakoriãtaã. Xoteo sãkire
"Kóokota." Apanakini akiritari iua oxiratari uãka "Kiitãtatxi,"
inaãka akiritiko. Iuaã apokana. 23 Isikamarina iãriã pinĩtxikata,
miha inakorokata, Xesosi iãtini ĩkapani, itsii imimarotakani
ĩkapani, txamari !inirekaro iãtiniro. 24 Ininiã itokakitarina aamina
ĩpiriãmitakari nopini. Eereka ikamarina sarauatxi, Xesosi mãka
apakapakani imarotinina ĩkapani. Ikara atoko apanakini anikari
Xesosi mãka. 25 Ĩkanõkapanika novi oara itokakitapeẽka Xesosi
aamina ĩpiriãmitakari nopini. 26 Aaminaã auari iõkatakitina,
apoĩtiko pirena, "Xoteoakori Auĩte" itxa. 27 Ninoa tokakitana
ipi kiĩtiririni apaka aamina ĩpiriãmitakari nopini, ikikomoni ãti,
isanaremoni ãti. 28 Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Okapeẽkako iua, kokaniri okiko atoko inapeẽkako.
Ininiã Xesosi okikosaaki ia Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka
auapeka iuasaaki.
29 Ninoa iuaã napakani misãkirepiretapikari Xesosi:
—Kiĩkitei. Pite sãkire: "Nirikariko Teoso misãkiretiko aikoti. Ipi
ãti pakini õti inakasaaki nikamari iuaĩkana," pitxama. 30 Ikara
atoko piposotiniã, piteka pimakatxakauako, ininiã pikatxaka
aamina ĩpiriãmitakariã —itxarina Xesosi inapetinina.
31 Sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini napetari Xesosi:
—Iua makananitapekari apanakini. Txamari iuaka !iposotari
imakananitiniua —itxakakana.
32 —Ikatxakiniãrako ate auikari Teoso mereẽkiti ininiãua.
Ikatxakiniã, aãuikari Isaeo auakani auĩte ininiãua —itxakakana.
Kiĩtiririni iuakata tokakitakoni apaka misãkirepiretari.

Xesosi Ipinini Pirena
(Mateo 27.45-56; Arókasi 23.44-49; Xoão 19.28-30)

33 Iuasaaki apaniãxiti ipiãka. Ikini itixitika piãka. Ipi ãti pakini
oara ipiãka. 34 Ipi ãti pakini oara napa atoko Xesosi akiripoakata:

—Erii, Erii, aremaa sapakatanii —itxa.

Ia atatsopatakari sãkireẽ: “NiTeosone, niTeosone, kinirepa pitakanapano?” itxa.

35 Kãkiti iuaã auakani kenakotari akirinãtini.

—Hĩkenakota. Akirinãtari Eríasi —itxana.

36 Iuasaakipeka kiki ina katimariã. Iãkari mapoa atoko inakari iãriã katxioãrimoni, aãke mapotõkire taka itxari, sika itxari Xesosi iãtini ĩkapani.

—Mitxipanikako. Maiãtapari. Atauako Eríasi makatxakatapaniri Xesosi —itxana.

37 Xesosi itapararitika akiripoakata, eereka ipĩpe itxa. 38 Iuasaakipeka mãkatxi mata Teoso misãkiretiko aikoti ãki arõkakari tsorakita. Itano itsorakita. Ixitipeka apoka. Mitxi iua mãkatxi mata !auiritari kãkiti ĩroini Teosonani Auini Pakitaãtaã. 39 Sotatoakori auĩte aua aamina ĩpiriãmitakari apisatoõ. Ikenakotari Xesosi akiritini. Itikari ipinini.

—Atãopitikara Teoso ãkiri itxaua ia kiki —itxa.

40 Ãtokaka sitoakoro ikira atoko atamanãtarina Xesosi, Maria Matarenama, Saromeema, ãto Mariama, apanakini sitoakorokata. Xosesi, Txiako pakini inoro oa Maria. Iua Txiako maneripanika inakari. 41 Xesosi Kariréia auakasaaki, ninoa sitoakoro moianatari iua. Imiparĩkatarina. Xesosi ipĩkasaakikanera apanakini sitoakoro kaiãopokoro aua iuaãtaã. Ninoa apoka Xerosareẽ Xesosikata.

Xesosi Ikatiko Pirena

(Mateo 27.57-61; Arókasi 23.50-56; Xoão 19.38-42)

42 Ikara õti, Xesosi ipinini õti, kãkiti parĩkauatini õti, kãkiti tomatini õti apisapanika, iuasaaki kikatatikipeka. 43 Iuasaaki Xosee inakori, Arimateia sitatxitikiri, sari Piratomoni. Iua Xosee Xoteo auĩte apanakinikata. Ikinimane paxitari iua. Iua apaka iãtapari Teoso ikinimane auĩte ininiua õti apokini. Itaparaxinireritika Piratomoni isa, amanaã itxari Xesosi ĩto. 44 Ininiã Pirato ãkixinireẽ:

—Atauako patimari Xesosi ipinini? —itxa.

Ininiã ipĩkapiretari sotatoakori auĩte. Iua apokasaaki Pirato pimaãri:

—Atauako Xesosi ipĩpeka? —itxa.

45 Ininiã iua:

—Ari, ipinapitipeka —itxari.

Ininiã Pirato:

—Panikaikari iĩto —itxari Xoseemoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

46 Iuasaaki Xosee amotari mãkatxi mata erekari, arínio inakori.
Eereka imakatxakari Xesosi ĩto. Iapirikari iĩto mãkatxi mataã, anika
itxari akauari irikomoni. Kai kisakakori ãki ieretakari Xesosi ĩto. Eereka
kai mitapoari ikatika, tota itxari iriko. 47 Ipi Maria itikanãtari Xesosi ĩto
takikoãtaã, Maria Matarenama, Maria, Xosesi inakori inoroma pakini.

Xesosi Iuaĩkana Auãki Inini

(Mateo 28.1-8; Arókasi 24.1-12; Xoão 20.1-10)

16 1 Tomatiko õti xipoka atoko mapiãnikata, ipi ãto pakini sito
amotaro kamariãro, Xesosi ĩto ikamamaritinina ĩkapani,
Maria Matarenama, Saromeema, Maria Txiako inoroma pakini.
2 Katimatinĩkata, tomĩkosaaki, ĩkanõkapanika, atokatxi pokĩkasaaki,
ninoa sari akauarimoni. 3 Kimaporiã isikasaakina, isãkirauaãpotana:
—Kipa makatxakinaua kai auĩte iriko tore? —itxaãpotana.
Amaripokori iua kai. 4 Iuaã apokasaakina, atamatarina. Kai
makatxakapeẽkaika. 5 Ininiã ĩroãna iriko ãki. Atamatarina ãtokori
topãkanãta ikikomoni. Imãka ĩtanori, kasarori. Ininiã ninoa tikoka.
6 Ininiã iua:
—!Hĩtikokape. Hĩte nitanãtari Xesosi Nasareekiri, aamina
ĩpiriãmitakari nopini tokakitakori. Õkitikapekaua iua. !Auaika
uai. Hãtamata. Mitxi itakarina iĩto uai. 7 Hĩsipeka. Hĩsãpiretari
Petro, apanakini Xesosi moianariakori pakini: “Xesosi sapanikako
hĩte apisa Kariréiamoni. Iuaã hĩte aõkitari iua, kotxi ipinaka
apisapanika isãpiretapekari ikara hĩtemoni,” —itxana ninoa.
8 Itimaritikana ninoa pokĩka. Imitekana. Ikikinanakana,
ipĩkarena xika. !Isãpiretarina apanakini, kotxi ipĩkarauatana.

Xesosi Oerekaua Maria Matarenamoni

(Mateo 28.9-10; Xoão 20.11-18)

9 Xesosi õkitikasaakiua ipinaka atoko ĩkanõkapanika semana
potorikini õti, tomĩkosaaki, oerekaua merepitipanika Maria
Matarenamoni. Mitxipe Xesosi aõkitakasaakiro oa Maria,
omitikari maerekani matamatakoni setxi pakini oa ĩtoã auakani.
10 Xesosi õkitikasaakiua, iua oaõkitaka atoko, osari merepanika
Xesosi moianariakorimoni. Iuasaaki iteene imatinaniuatana.
Itxiapanãtana. Osãpiretana ninoa:
11 —Xesosi iuaĩkana auãki itxapeka. Nota aõkitari iua —otxana.
Txamari ninoa kona auikari osãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Oerekaua Ipi Imoianariakorimoni
(Arókasi 24.13-35)

12 Eereka iuaka oerekaua ipi imoianariakorimoni, kimaporiã
isikasaakina aapokotxi mauakaniãtaã. Iuasaaki itoõ ipinipo itxa.
13 Eereka ninoa kanapiriã. Isãpiretana apanakini imoianariakori,
txamari !auikarina isãkirena.

Xesosi Oerekaua Imoianariakorimoni
(Mateo 28.16-20; Arókasi 24.36-49; Xoão 20.19-23)

14 Eereka Xesosi oerekaua õsi imoianariakorimoni
inipokotakasaakina. Xesosi õtãkikana:
—Kinirepa hĩte !auikatari nota iuaĩkana auãki ninini? Kinirepa
!hãuikatari nota aõkitakani sãkire? !Kaiokakarekii —itxa.
15 Iposo atoko Xesosi txana:
—Ikini itixiti hĩsako. Hĩsãpiretariko Teoso iokanapirena erekari
ikinimanemoni. 16 Teoso sãkire auiãkari patxisatakori, iuarako sari
Teoso tixinemoni. Teoso sãkire mauikakati, Teoso misiritapikariko.
17 Teoso sikaposotiiretanako isãkire auiãkani, ininiã apanakini
imarotari Teosokara sikari iposotiire ninoamoni. Ia atoko
Teoso sikaposotiiretana. Omitikarina maerekani matamatakoni
nota uãkaã. Isãkirauatana imimarotakinitina sãkiretxitiã.
18 Imaĩkiniãrina imini, !ipinana. Iãtiniãrina ikianari, !amianatana.
!Ipinana. Itakauakotaua amianatakani nopini, ininiã amianatakani
makananitaãka —itxa Xesosi sãkire.

Xesosi Anikaãka Teoso Tixinemoni
(Arókasi 24.50-53; Átosi 1.6-11)

19 Imoianariakori imisãkiretanapaka atoko, Xesosi anikaãka Teoso
tixinemoni. Iuaã iua topãka Teoso kikomoni. 20 Xesosi moianariakori
eereka isipekana, Teoso sãkire ikini aapokotxiti auakani isãpiretinina
ĩkapani. Apiananiri moianatana. Apiananiri sikaposotiiretana ninoa,
ininiã apanakini imarotari ninoa sãpiretakiti atão inini. Ameẽ.

ARÓKASI

Arókasi Iõkatsopata Teópiro Inakorimoni

1 1Nota Arókasi iõkatsopata pite Teópiromoni. Iteene
nipaxitai. Kãkiti ito iõkatsopatapekari ikinipoko Xesosi
kamakiti Xoteoakori sauaki auakasaaki. 2Ninoa, nota pakini
imarotari ikinipoko Xesosi kamakiti, kotxi Xesosi kamakiti
atamatakani, isãkire oerekakani, sãpiretapekaua ate. 3Nota
apaka apaiaõkapekari ikinipoko Xesosi sãkire, ikamakiti pakini.
Ininiã nota apokaerekatari ikinipoko Xesosi pirena niõkatsopatini
pite Teópiromoni. Merepitipanika ikamakiti nisãpiretai. Ininiã
eereka ikamakiti nisãpiretai. Ininiã eereka ikamakiti nisãpiretai,
nitxaãpotako. 4Koerekarerini oerekapekai Xesosi pirena, ininiã
uatxa pimarotari ninoa oerekakiti atão inini.

Xoão Kapatxisareri Iponaniini Sãpiretiko

5Erotxi inakori Xoteoakori auĩte inakasaakiua Xotéia tõpa,
iuasaaki auanãta sasetotxi Sakaria inakori. Sakaria auĩte, apanakini
sasetotxiakori auĩte apaka, Apia inakori. Sakaria tanoro ouãka Isapeo
otxaua. Oĩri, oãtokiri, oãtokiri iri imakinikana sasetotxi itxauana.
Oãtokiri kitxakapirĩkari Moisesi itari Arão inakori. Iua apaka
sasetotxi itxaua. 6Teoso nirekaãkitinanira ikamana Sakaria, Isapeo
pakini. Ninoa kamari ikinipoko iua paniãtakiti, Apiananiri paniãtakiti.
Atão inakarinoka ikamana. !Ikerokarina ikamakitina. 7Txamari
!keenena. Isapeo !oposotari kamixi onini. Iuasaaki ikiomaneẽpekana.
8Ãti õti Sakaria, apanakini sasetotxiakorikata, parĩkauanãta
Teoso misãkiretiko aikoti ãki. Iuasaaki ninoatene iuaã parĩkauata.
9Sasetotxiakori itotari sasetotxi imereinina Apiananiri misãkiretiko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

aikoti ĩroini kamariãro arikini ĩkapani, ininiã iuasaaki ninoa
mereẽri Sakaria. Ininiã iua ĩroã. 10Sakaria aiko ãki kamariãro
arikanãtakasaaki, mapara kãkiti apotiitakaniua misãkiretari Teoso.
11Iuasaakipeka Teoso nitiri iaxitikiri tokiã Sakariamoni
kamariãro arikikoãtaã takote. 12Sakaria atamatakasaakiri,
itikoãkata, pĩkarauata itxa. 13Teoso nitiri misãkiretari iua:
—Sakaria, kona pipĩkarauatape. Teoso sikapitikaiko pamanaãkiti.
Ininiã pĩtanoro Isapeo keenepitikaroko. Pitakauãkatariko pamarite
Xoão. 14Iua auakasaaki ikamapoxokonitaiko pite, itori kãkiti apaka.
15Apiananirimoni apiari itxauako iua Xoão. Kona Xoão iãtapaniroko
kapoãro. Erekari Matamatakoti auariko iua ãkixinireẽ. Inoro irokota
ãkipanika auakasaaki, Erekari Matamatakoti auako iua ãkixinireẽ.
16Iua Xoão anikanako itomaneri kãkiti Isaeo auakani Teosomoni.
Apiananirimoni iua anikana. Ininiã iuaĩkana ninoa kanapiriã
iTeosonemonina, isãkire auikinina ĩkapani. 17Xoão apokako Apiananiri
apokini apisapanika. Erekari Matamatakoti sikataparatari Eríasi
kitxakapirĩka. Iuatxikana Erekari Matamatakoti sikataparatariko Xoão.
Ikara atoko ininiã, iua oerekariko irĩtxi iuaĩkana amaritena itiretinina
ĩkapani. Iua Xoão oerekariko kãkiti Teoso paniãtakiti makamakani,
imaerekanina itakanapinina, erekarinoka ikaminina ĩkapani.
Paimatirenako ninoa iuasaakiko. Iua Xoão oerekariko kãkiti iposope
ininina Apiananiri apokini apisapanika —itxa Teoso nitiri Sakariamoni.
18Ininiã Sakaria pimaãri:
—Kiãtokopa nitxa uatxa keenepeka ninini, kotxi nota, nĩtanoro
apaka kiomaneẽpeka —itxa.
19Teoso nitiri apakapapireta:
—Niuãka Kapirieo. Nota auari Teosokata ipaniãtakiti nikamini
ĩkapani. Teoso iokanatano pitemoni pite nimisãkiretini ĩkapani,
ia erekari pirena niminapiretini ĩkapani. 20Txamari na pauikari
nisãpiretakiti. Ia xika !kasãkireikaiko, kotxi nisãpiretakiti
atãopitika. Teoso sikaenetakiti apokapitikako. Apokasaaki,
pimarotariko nisãkire atão ininiua. Iuasaakiikarako piposotari
pisãkirauatini —itxa Teoso nitiri Sakariamoni.
21Iuasaaki kãkiti mapara auakani iãtapanãtari Sakaria.
—Kiripa ikamanãta Sakaria aiko ãki? !Katimari —itxanãtana.
22Ipokĩkasaaki !kasãkireikari. Ninoa kãkiti imarotari Teoso
misãkiretiniri iua aiko ãki itaponeẽ, kotxi !kasãkireikari.
Iuakoãnokara imisãkiretana ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

23 Mapaõti iparĩka xipoka atoko aapokomoni isipeka. 24 Eereka
Isapeo kamixipeka otxa. Onapari ipi ipi ãti pakini kasiriti oaãpoko.
!Osari ãtiãtaã.
25 —Apiananiri sikano namarite. Erekari ikaminano notamoni.
Uatxa !nipẽtauataika kãkiti apisatoõ. Keenepekano —otxa.

Kapirieo Iokanataãka Mariamoni

26 Isapeo seisi pakini kasiriti kamixi onakasaaki Teoso iokanatari
initiri iaxitikiri Kapirieo Nasaree sitatxitimoni, Kariréia tõpamoni.
27 Iuaã iokanatari iua ãtokoromoni Maria inakoromoni. Oa kona
sirĩkapanika kikikata. Osãpiretapekari ãtokori Xosee inakori iuakata
oĩtaniriuatini ĩkapani. Xosee atokiri kitxakapirĩka Xoteoakori auĩte
Tavii inakori. 28 Teoso nitiri apokasaaki oamoni, akiritaro Maria:
—Ereẽkai. Apiananiri pitekata aua. Iua mereẽi pite. Itoro
sitoakoro ikini itixiti aua, iuaritika pitenanirako Teoso sika iteene
erekari —itxaro oa.
29 Maria pĩkarauata Teoso nitiri sãkire okenakotakasaaki.
—Kinirepa ikara atoko itxa sãkireta? —otxa oãkixinireẽ.
30 Teoso nitiri txaro:
—!Pipĩkarauatape, Maria. Teoso apokaerekatai pite.
31 Pimixiuatako, keene pitxako. Pitakauãkatariko pamarite
Xesosi. 32 Iua Apiatakari itxauako. Apiananiri ãkiri akiritaãkako.
Teoso Apiananiri kamariko iua auĩtetxi ininiãua. Kitxakapirĩka
Xoteoakori auĩte Taviini. Taviini auĩtetxi ininiua atokokana,
Teoso txĩkitakariko Xesosi Xoteoakori auĩte ininiua. 33 Ãtipirika
Xoteoakori auĩte, Xakooni apiko mekaniriakori auĩte, itxauako. Iua
auĩtetxi ininiua !ixipoka —itxaro oa.
34 Ininiã oa:
—Kiãtokopa nitxa kikikata masirĩkatokano, keenepe ninini? —otxa.
35 Teoso nitiri apakapapiretaro:
—Erekari Matamatakoti apokako pãkixinireẽ. Apiananiri posotiire
ãkitaiko pite, ininiã amarini auakari Teoso ãkiri akiritaãkako.
36 Pinoromane Isapeo kiomãtxipe, iuaritika kamixiro oa. Kãkiti
sãkirema: “!Oposotaikari kamixi onini” iuaritika seisi pakini kasiritipe
kamixi onini. 37 Kotxi Teoso posotari ikinipoko ikamini —itxaro oa.
38 —Nikamapitikariko Apiananiri nirekaãkiti. Pisãpiretakiti
iaõka ninirekapitika —otxa Maria.
Iuasaakipeka Teoso nitiri sipeka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Maria Isapeomoni Motikini

39 Mapaõti napa atoko Maria katimariã sari oxiratarimoni,
Xotéia tõpamoni. Iuaã osari sitatximoni. 40 Oĩroã Sakaria aapoko.
Oãkiritaro Isapeo:
—Ereẽkai —otxa.
41 Isapeo kenakotakasaakiri Maria akiritiniro oa, iuasaaki amarini
otikakoãkiri oãkika. Iuasaakipeka Erekari Matamatakoti itapararitika
apoka Isapeo ãkixinireẽ. 42 Iuasaaki otapararitika otxaro Maria:
—Kaiãopokoro sito itixi auakani, iuaritika pitenokara Teoso
sika apia erekari. Apaka Teoso sikariko erekari pamaritemoni.
43 Erekari Teoso kaminano nota, kotxi niauĩte inoro motikaẽtano.
Kinirepa ia erekari Teoso kaminano, kotxi nota minakato nitxaua.
44 Nikenakotakasaakiri "Ereẽkai" pininino, namarite nitikakoãkiri
oãkika, ipoxokoniuatiniã. 45 Teoso sikari erekari pitemoni, kotxi
pite auikari isãkire. Pite auikari isikaenetakiti atão isikinii —otxa
Isapeo Mariamoni.

Maria Xikaretakiti

46 Maria txari:
"Erekapitikari Apiananiri notamonikari.
47 Nipoxokoniuata, kotxi Teoso nimaerekani makatxaãkari
itxaua.
48 Nipoxokoniuata, kotxi ixinikano nota. Initero poiãoro
nitxaua. Ĩkorakanani eereka auakani kãkiti txanoko:
'Teoso kamapoxokonitaro, erekari isikiniro,' txanoko nota.
49 Nipoxokoniuata, kotxi Teoso Apiananiri kaminano
posotiiretxi. Maerekati !auari iuamoni.
50 Iua amonĩkari kãkiti iua paxitakani, kitxakapirĩkarini,
ĩkorakanani auakani, eereka auakani apaka iamonĩka.
51 Pataparari iua, ininiã ikamari posotiiretxi. Teoso
txĩkitakana kãkiti iuikakaniua minakani ininiãuana, kotxi
ãkixinireẽ iuikauana.
52 Teoso makatxakapekari auĩtetxi pataparari inakaniua.
Eereka auĩtetxi !itxaikauana ninoa. Kãkiti poiãorini
inakaniua Teoso kamari auĩtetxi ininiãuana.
53 Isikakienatari natxitakani. Iokanatari katxineiroteri sini.
Kona xatiki isikari iuamoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

54 Imoianatapekana Xoteoakori, iua ĩkapani parĩkauatakani.
!Imaxinĩkaretari iamonĩkinina ninoa.
55 Kitxakapirĩka Teoso xinikari Apraãoni iamonĩkini. Apaka
iua tikini auakani ãtipirika iamonĩka, kotxi: 'Nimoianataiko
hĩte,' itxa anirimanemoni kitxakapirĩkarinimoni,"
otxa Maria.
56 Okaikota ipi, ãti pakini kasiriti Isapeokata. Eereka
oaãpokomoni kanapiriã otxa Maria.

Xoão Kapatxisareri Iponaniini

57 Amarini auini õti apopeka. Isapeo auãkitakari amarini kiki.
58 Oaãpoko takote auakani, onirimane pakini kenakotari erekari Teoso
kaminaro oa, ininiã ninoa, Isapeo pakini poxokopeka itxana ninoa.
59 Oito õtisaaki, onirimane motika oamoni, Teoso takaõtxikare
amarinimoni itakinina ĩkapani. Inirekarina iuãka Sakaria
itakauãkatinirina, kotxi iri uãkatxikana ninoa nireka
itakauãkatinirina. 60 Txamari inoro:
—Kona Sakariani iuãka. Xoãorako akiritaãkako —otxa.
61 Ininiã ninoa txaro:
—Pinirimane ãtika kona Xoão txa uãkataua.
62 Ninoa pimaãri amarini iri Sakaria iuakoãna amarini uãka
inirekaãkiti. 63 Ininiã Sakaria amanaãri iõkatsopatiko. Iõkatari:
"Imi uãka Xoão." Ininiã ikinimane tsorĩkaãta. 64 Iuasaakipeka Teoso
sikaposotiiretari isãkirauatini:
—Peerekari Teoso —itxa Sakaria.
65 Kãkiti iua aapoko takote auakani pĩkarauata. Teoso posotiire
ipĩkana. Ikara inakariene Sakaria, Xoão pakini pirena iaripireta
oxiratari Xotéia tõpa, ininiã kãkiti iuaãtaã sãpirenauanãta ikara
pirena. 66 Kãkiti ikara inakariene kenakotakani tsorĩkaãta:
—Kanatokopa inakaripa itxatapaniua ia amarini? —itxana.
Ikinimane imarotari Apiananiri nĩkatiniri iua amarini.

Sakaria Xikaretakiti

67 Iuasaaki Erekari Matamatakoti sikaposotiiretari Xoão iri
Sakaria, ininiã Sakaria sãpiretari Teoso sãkire:
68 "Peerekari Apiananiri aTeosone, ikinimane Xoteoakori
Teosone, kotxi iua apoka inakitiakorimoni imakatxakinina
ĩkapani, imapinakanina ĩkapani.

69 Teoso iokanatari kãkiti maerekani makatxakakari
kaposotiireri atemoni. Teoso nitiri Taviini mekanirira iua.
70 Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani erekarini sãpiretari
ikara Teoso sãkire.
71 Teoso txari: 'Nimakatxakaiko hĩte himokaiakari mokakanii
tĩkane, homanatakini mokakanii tĩkane.'
72 Isãpiretari aãtokiriakorini kitxakapirĩkarini:
'Niamonĩkai. Nikamariko nikamaenetakiti hĩte ĩkapani,' itxa
ninoamoni. Ikara Teoso kamaenetakiti erekari.
73 Kitxakapirĩka Teoso txari aãtokiri Apraãoni: 'Kona
nimaxinĩkaretari nisikaenetakiti.
74 Nimakatxakapitikaiko hĩte himokaiakari mokakanii tĩkane,
ininiã hĩparĩkauata nota ĩkapani mapĩkaretika.
75 Ininiã hĩte auini erekari. Kona hĩkamari maerekati
hãuapanika hinakasaaki,' Teoso txari Apraãoni.
76 Pitepekana namarite Xoão, Teoso sãkire sãpiretakari
pitxauako. Teoso Apiananiri iaxitikiri sãkire sãpiretakari
pitxauako. Pite sari Apiananiri apisa. Ikinika pimaiamatako
iua apokini apisa, ikinika iposope inini ĩkapani.
77 Pisãpiretariko kãkiti Teoso nakitiakori, Teoso makatxakiniri
maerekanitxi kãkiti kamakiti. Ininiã ninoa imarotariko
ikara.
78 Katiraõkiri aTeosone. Kaamonĩkareri iua. Ininiã iua
tixinekiri apokako atemoni. Atokatxi pokĩkini atoko itxako.
Iuasaaki ipiã !auaika, kotxi iua makatxakari amaerekani.
79 Ininiã iua iopinikari kãkiti xinire, ipinini pĩkakani xinire.
Ipiaã auakani atoko ninoa. Ininiã iua iopinikari axinire Teoso
kimapore aimarotini ĩkapani, aãuini ereka inini ĩkapani."
Itxa Sakaria xikare.
80 Iua amarini aneẽ. Teoso sãkire iaõka ikamapika. Teoso
sãkire Xoteoakorimoni imasãpiretakani apisapanika ãparaã
makipakaniãtaã aua Xoão.

Xesosi Iponaniini Pirena
(Mateo 1.1-25)

2 1 Iuasaaki Homanoakori auĩte Sesa Akósito inakori. Iua
paniãtana initiriakori iaõtiniri ikininape kãkiti iua auĩtetxi
ininiãtaãua tõpa auakani, ikini aapokotxitikini uãka imakatxakini

ĩkapani. 2Mitxi Sesa Akósito !ikamapanikari kãkiti iaõtiko.
Iuasaaki Síria tixini auakani auĩte Sirénio inakori. 3Iuasaaki
ikinimane sari sitatximoni iponaniiniãtaãna. Iuaã isikarina iuãkana.
4Ininiã Xosee apaka sari iuãka isikini ĩkapani. Ininiã ipotorika
Nasaree sitatxiti Kariréia tõpa. Xotéia tõpamoni isa, Pereẽ
sitatxitimoni. Iuaã isa, kotxi iuaã auĩtetxi Taviini kitxakapirĩka
aua. Taviini nirimane itxaua Xosee. 5Isa Mariakata. Ĩtanoro tĩkane
oa. Iuasaaki !itakapanikaro. Kamixipeka otxa iuasaaki. 6Pereẽ
apoka itxana. Iuaã auakasaakina, aua itxa amarini. 7Oãuãkitakari
merepitipanika oimi kiki. Ininiã mãkatxi mataã oiapirikari, pirãtxi
nipokotini tiitxitiã taka otxari amarini, kotxi kãkiti imakanakiniãtaã
imakinika xãpokapeka, ininiã ninoa auanãta pirãtxi auiniãtaã.

Soti Auĩte Piratakani Pirena

8Iuaãtaã Pereẽ sitatxiti mapotõkire ĩkanõka kikiakori soti auĩte
piratakani nĩkanãtari ipiraakorina. 9Iuasaaki katimaritika Apiananiri
nitiri iaxitikiri tokiã ninoamoni. Iuasaaki Apiananiri iotximere
iopinikari ninoa auiniãtaã, ininiã imarotarina Teoso apokini iuaãtaã.
Ininiã iteene ipĩkarauatana ninoa. 10Ininiã Teoso nitiri txana ninoa:
—!Hĩpĩkarauatape. Nota minapiretari erekari pirena ikinimane
kãkiti enenĩkini ĩkapani, 11kotxi ia õti kãkiti maerekani makatxaãkari
iponaniãpeka Taviini auini sitatxitiã. Iua Teoso mereẽkiti. Apiananiri iua.
12Himarotariko nisãkire atão inini, kotxi hãpokariko ia amarini mãkatxi
mataã iapirikiko pirãtxi nikini tiitxitiã —Teoso nitiri txana ninoa.
13Iuasaakipeka itomaneri Teoso nitiriakori iaxitikini tokiã
iuaãtaã. Ninoa xikarauata Teoso ĩkapani. 14Ixikaretarina:
—Peerekari Teoso, iaxiti apiko nopinixiti auakari. Iua
kamaerekaxiniretari kãkiti iua apokaerekatakini —itxana ixikarena.
15Teoso nitiriakori kanapiriã itxana Teoso tixinemoni. Iuasaaki
ninoa pirãtxi nĩkatakani misãkiretakakaua:
—Masa Pereẽmoni. Maãtamatari ikara Apiananiri sãpiretakiti
—itxana.
16Ininiã katimaritika isana Pereẽmoni. Iuaã apokasaakina, initarina
amarini. Apokana Xosee, Maria pakini. Ininiã atamatarina amarini
pirãtxi nikini tiitxitiã. 17Ikara atamataãkana atoko, isãpirenãtarina
Teoso nitiri sãpiretakiti amarini pirena ikinimanemoni. 18Kãkiti
kenakotakasaakiri soti auĩte nĩkatakani sãpiretakiti, ikinimane
tsorĩkaãta iuasaaki. 19Maria kenakotakasaakiri soti auĩte nĩkatakani

sãpiretakiti, oa ãkixinireẽ onĩkatari ikara ene. !Omaxinĩkaretari ninoa sãpiretakiti. Oxinikapikari. 20Eereka pirãtxi nĩkatakani kanapiriã ipiraakori auinimoni. Imisãkiretakakana:

—Peerekari Teoso. Apiananiri iua, kotxi erekapitikari aĩtikakiti. Erekapitikari initiri iaxitikiri sãpiretakiti. Isãpiretakiti atãopitika, kotxi aãtamatari isãpiretakiti iaõka —itxanãtana ninoa soti auĩte nĩkatakani.

Xesosi Takauãkatiko

21Xesosi oito õti auakasaaki, inirimane kamari Teoso takaõtxikare iĩtoã. Iuasaaki inirimane takauãkatari Xesosi, kotxi iua iaõka Teoso nitiri iaxitikiri sãpiretapekaro Maria oa kamixi oinini apisapanika.

Xesosi Anikiko Teoso Misãkiretiko Aikotimoni

22Moisesini ketotiniri manapi Xosee, Maria pakini kamari Moisesini paniãtakiti iaõka amarini auakasaaki, Xosee, Maria pakini maerekani Teoso makatxakini ĩkapani. Ikara xipoka atoko anikarina Xesosi Xerosareẽ sitatxitimoni Apiananirimoni isikinirina ĩkapani, 23kotxi Apiananiri paniãtakiti iõkatsopatakori txari:

Merepitipanika iponaniãkari sikaãkako Teosomoni, kotxi
Teoso nakiti iua.

24Apaka Apiananiri paniãtakiti iõkatsopatakori txari:

Amarini iponaniãkasaaki, ipi kamoa pisika Teosomoni.
Iminakaniã, ipi kamoa ãkiri pisika Teosomoni,

itxa Teoso. Ininiã Xosee, Maria pakini sari Xerosareẽ kamoa isikinina ĩkapani.

25Iuasaaki kiki Simião inakori aua Xerosareẽ. Iua erekari kamakari. Ikinipoko Teoso paniãtakiti ikama. Erekari Matamatakoti auari ãkixinireẽ. Ãkixinireẽ iãtapanãtapikari Teoso Mereẽkiti apokini, kotxi Isaeo auakani maerekani makatxaãkari itxaua. 26Erekari Matamatakoti sãpiretapekari iua: “Pipinini apisa paõkitapanikariko Apiananiri Mereẽkiti,” itxari Simião. 27Erekari Matamatakoti sikanireõtari Simião aiko Teoso misãkiretiko aikoti ĩroini. Iuasaaki Xosee, Maria pakini ĩroã iuaãtaã, Apiananirimoni Xesosi isikinina ĩkapani, Teoso paniãtakiti ikaminina ĩkapani. 28Iuasaakipeka Simião apakapari Xesosi:

—Peerekari Teoso. 29Niauĩte Apiananiri, uatxa apokapeka ia amarini pisikaenetakiti. Nota pite ĩkapani parĩkauatakarino. Uatxa niposotari nipinini erekaxinirepeka ninini, 30kotxi nota atamatari ia amarini

piokanatakiti atemoni, amaerekani imakatxakini ĩkapani, amapinakani ĩkapani. 31 Pite iokanatapekari ia ĩkorapokoriti ikini itixiti auakani maerekani imakatxakini ĩkapani. 32 Ia amarini tirikapi atoko, kotxi iopinikariko pikimapore, pisãkire Xoteo minakaniua imarotini ĩkapani. Ia amarini tirikapi apiatakari atoko Xoteoakorimoni pinakitiakorimoni, kotxi oerekai pite ninoamoni —itxa Simião sãkire Teosomoni.

33 Xosee, Xesosi inoro apaka tsorĩkaãnãta ikara Simião sãkire ikenakotakasaakina. 34 Simião amanaãri Teoso ikinipoko erekari ninoamoni isikini ĩkapani. Eereka imisãkiretaro Maria, Xesosi inoro:

—Teoso mereẽri ia amarini Xoteoakorimoni iokanatiniri ĩkapani. Ia apakapakari Teoso apakapa apaka. Ia mapakapakati Teoso !apakapari. Imisiritaãkako. Ia amarini oerekari Teoso kãkitimoni, txamari itori kãkiti !auikari isãkire. 35 Ikara atoko ininiã, itori kãkiti xiniãkiti kipatakori ãkixinireẽ, imarotaãkako. Pitepekana pite matinaniuatako. Pãkipa iouata iorotini tsii atoko itxako —itxa Simião sãkire Mariamoni.

36 Iuasaaki oãua sito Teoso sãkire sãpiretakaro Ana inakoro. Panoeo ãkero oa. Oãtokiri kitxakapirĩka Asee inakori. Iuasaaki kiomãtxipekaro oa. Oãua setxi ano õtanirikata. Eereka ipĩpe. 37 !Oĩtaniriuataika. Oitẽta koatrokananipeka oãuini. Oa auapika Teoso misãkiretiko aikoti ãki. Iuaã ikini õti, ikini ĩkanõkati pakini omisãkiretapikari Teoso. Itokata otakanapari onipokotini Teoso omisãkiretini ĩkapani. 38 Xosee, Maria pakini Simião misãkiretaka atoko Ana apoka. Omisãkiretari Teoso:

—Erekapitikari ia amarini pimereẽkiti kãkiti iãtapakiti piokanatini atemoni —otxa.

Eereka osãpirenauata Xesosi apokini pirena Xerosareẽ auakanimoni kãkiti maerekani makatxaãkari iãtapakanimoni.

Nasaree Sitatxitimoni Ikanapiriinina

39 Xosee, Maria pakini Apiananiri paniãtakiti iõkatsopatakori imakinika ikamaãkana atoko, kanapiriã itxana Kariréia tõpamoni. Iuaã isana aapokomonina Nasaree sitatxitiã. 40 Iua amarini aneẽ. Itapara auaãpotari. Kimaroreri itxaua. Teoso iteene tiretari iua Xesosi.

Xesosi Misãkirenãtari Koerekarerini

41 Ikinikanani Xosee, Maria pakini sari Páskoa kiiniritimoni Xerosareẽ sitatxitimoni. 42 Xesosi tosi anopeka inakasaaki, isana Xerosareẽ auakari kiiniritimoni mitxi isanãtinina atokokana. 43 Kiiniri

xipoka atoko Xosee, Maria pakini potorika aapokomonina isinina
ĩkapani. Iuasaaki Xesosi kaikota Xerosareẽ. Txamari ninoa !imarotari
ikaikotini. 44Ninoa uãkatamari apanakini inirimanekata isini. Ikara
atoko ininiã, ikimaporitana ãti õtipeka. Mapiãnikata ipixinipokoriti
initamarina inirimanemoni, aõkimaneremoni. !Apokarina. 45Ininiã
ikanapiriãna Xerosareẽmoni iuaĩkana initinirina ĩkapani. 46Ipi, ãti
pakini õti initapiimarina. !Apokarina Xesosi. Eereka apokarina Teoso
misãkiretiko aikoti ãki. Moisesi sãkire oerekakanikata iitopãkanãta.
Xesosi kenakonãtari ninoa sãkire. Apaka ipimarauata. 47Ninoa Xesosi
sãkire kenakotakani tsorĩkaãnãta, kotxi paimatireri iua. 48Xosee, Maria
pakini apokasaakiri iua, kona imarotarina Xesosi parĩka. Inoro txari:

—Namarite, kinirepa pimisiritaua ate? Piri, nota pakini
pikamamaxirexiniretaua ate. Anitapiimai. Kona aãpokai —otxari Xesosi.

49Ininiã Xesosi:

—Kinirepa hinitanãtano? Kona himarotatari uai niri aapoko
ninirekari nauini, ipaniãtakiti nikamini ĩkapani —itxa.

50Txamari ninoa !imarotari Xesosi sãkire.

51Ikara atoko ininiã, Xesosi kanapiriã ninoakata Nasaree
sitatxitimoni. Ikinika Xosee, Maria pakini sãkire ikĩpita. Inoro
xinikapikari Xesosi sãkire oãkixinireẽ. Opotxitari oxinikiniri
Xesosi sãkire. 52Xesosi aneẽ. Imatire apaka aneẽ. Teoso
apokaerekatari Xesosi. Kãkiti apaka apokaerekatari Xesosi.

Xoão Kapatxisareri Sãpiretakiti

(Mateo 3.1-12; Marko 1.1-8; Xoão 1.19-28)

3 1Homa sitatxitiã Homanoakori auĩte Txipério inakori iua. Kĩsi
anokananipeka iua auĩtetxi ininiua iuasaaki. Iuasaaki Xotéia
tõpa auakani auĩte Põsio Pirato inakori. Kariréia tõpa auakani auĩte
Erotxi inakori. Erotxi itari Piripi inakori. Itoreia tixini auakani auĩte,
Takonitxi tixini auakani auĩte apaka itxaua Piripi. Iuasaaki Apireni
auakani auĩte Arisánia inakori. 2Iuasaaki Anasi inakori, Kaipasi
inakori pakini sasetotxi auĩteakori apiatakani itxauana ninoa.
Iuasaaki Teoso sãpiretari isãkire Xoãomoni Sakaria ãkirimoni,
ãparaã makipakaniãtaã auakasaaki. 3Ininiã Xoão sari ikininape
kãkitimoni, uini Xotão takote auakanimoni. Isãpiretari Teoso sãkire:

—Hĩtakanapariko himaerekani. Eereka patxisata hinaãkako.
Ikara atoko hininiã, Teoso makatxakinii himaerekani —itxanãta
Xoão ikininape kãkitimoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

4 Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori iõkatsopatari:
Auako kiki ãparaã makipakaniãtaã. Isãpirenauatako. Itxariko:
"Hõeretariko kimapori Apiananiri apokini apisapanika.
Itĩkaãpo erekari hĩkamako iua napini ĩkapani.
5 Kipatxiã ixãpokakaãkako ikini isauana. Ixirata miriĩ oerekataãkako.
Kimapori ikitokare oerekataãkako. Kimapori pakota totaãkako.
6 Ikinimane kãkiti itixi auakani imarotariko Teoso makatxakiniri
kãkiti maerekani imapinakani ĩkapani," itxanãta.

Ikara atoko itxa Isaía iõkatsopatakiti Xoão pirena. Kimapori kãkiti oerekatini atokokana, auĩtetxi apokini apisa, iua atokokana Xoão nirekari kãkiti iposope inini Apiananiri apokini apisa, imaerekanina itakanapinina ĩkapani.

7 Itomaneri kãkiti sari Xoãomoni ipatxisatikona ĩkapani. Ininiã Xoão:

—Imini katsiiri anaakorirai hĩte. Teoso misiritapitikai himaerekani xika. Himitekini !auari. Hinirekari hĩpatxisatiko, txamari !hinirekari hĩtakanapiniri himaerekani. 8 Hinirekiniãri himaerekani hĩtakanapini, ininiã hĩkamariko erekari. Ikara atoko ininiã, hõerekari Teoso atão hĩtakanapiniri himaerekani. Hãkixiniremoni !hĩxinikapiri: "Teoso apakapapitikauako ate, kotxi ate atokirini Apraãoni txaua," !hĩtxapeko. Ari, nota sãpiretai hĩte, Teoso nirekiniãri, iposotari ia kai soroã Apraãoni mekaniriakori ikamini. Kona Apraãoni posotari anikinii Teosomoni. 9 Aamina maereka iriti atoko hĩtxa. Teoso iposopeka hĩte ixipokini. Kãkiti auari ikitaite kauanari aamina maereka iriti itokini ĩkapani. Ikinika aamina maereka iriti tokaãkako. Xaminaã oka inaãkanako. Teoso kamakiti iua atokokana itxa. Ininiã Teoso kitaite kauanapeka, aamina kotsa sauakiko tĩkane. Iua atokokana ininiã, Teoso aiamatapeka hĩte ixipokini ĩkapani —itxa Xoão ninoamoni.

10 —Ikara atoko ininiã, kipa akama Teoso mamisiritakaniua ĩkapani? —itxarina.

11 Ininiã Xoão apakapapireta:

—Pimãka kauanata ipi auiniãi, ãti pisika mãkatxi kauanata mauakinitimoni. Nipokori auiniãi, pisikari nipokori mauakinitimoni —itxa Xoão sãkire.

12 Kikiãkini, txineiro apakapakani Homano auĩte nitiriakori, apoka apaka ipatxisatikona ĩkapani.

—Koerekareri, atepekana, kipa ate kama Teoso mamisiritakaniua ĩkapani? —itxarina.

13 Ininiã Xoão:

—Kãkiti txineirote himakatxakakito, Homano auĩte nireẽkito iaõka himakatxakako. Apikomoni !himakatxakapero —itxana.

14 Ãtikaka sotatoakori apaka pimaãri:

—Atepekana, kipa ate kama amaerekani atakanapini ĩkapani?

Ininiã Xoão:

—!Himaĩkapiri kãkiti, itxineirote himixirikini ĩkapani. Kona ãti maxikatiĩka !hãpoĩtape. Hĩpoxokoniuatako txineiro hãpakapakitoã hĩparĩka ĩki. !Hinirekapero apikomoni —itxa sotatoakorimoni.

15 Iuasaaki kãkiti iãtapanãtari Teoso mereẽkiti apokini. Ininiã Xoão sãpiretakiti ikenakotakasaakina, ãkixinireẽna ixinikarina:

—Xoãokani Teoso mereẽkiti txataua atxiĩti? —itxanãtana ixinikanãtakitina.

16 Ininiã Xoão:

—Ãparaaãnokara nipatxisatai hĩte. Nota tikini apoãkari patxisataiko hĩte Erekari Matamatakotiã, xaminaã pakini. Apiatakari itxaua iua. !Apakata iua takote napokini ikiti mata nimakatxakini ĩkapani, kotxi iua apiata. Nota poiãoka. Imakatxakari himaerekani, itxiko metao ãki auakari arikini atoko. **17** Katakareri ãpokari ahoisi otãta imakatxakini ĩkapani. Otãta arikaãka. Oki nĩkataãka ikiena nĩkatikoãtaã. Iua atokokana Teoso nĩkatariko kãkiti erekarini. Maerekati kamakani arikaãkako xamina maxipoãkatiã.

18 Ikara atokora itxa Xoão sãpirena õtãkikinina kãkiti. Isãpiretari erekari pirena Teoso pirena kãkitimoni. **19** Ãti õti Xoão pinitari Erotxi, Kariréia auakani auĩte:

—Pitakiniãro pitari Piripi ĩtanoro Erotxia inakoro, maerekati pikama. Apaka apikomoni maerekati pikamapitipo —itxa Xoão.

20 Ininiã iuasaaki iuaĩkana Erotxi kamari maerekati, kotxi itakari Xoão kateia ãki isãkire imapokaerekatakani xika.

Xesosi Patxisatiko Pirena

(Mateo 3.13-17; Marko 1.9-11)

21 Xoão Erotxi maĩkini apisapanika ikinimane kãkiti ipatxisatakasaaki, Xesosi apaka patxisataãka. Iuasaaki Xesosi sãkirauatakasaaki Teosokata, iaxiti takaka. **22** Erekari Matamatakoti katxaka Xesosi nopini. Kamoa katxakini atoko itxa ikatxakini. Iuasaaki ikenakotaãka iaxitikiri sãkire:

—Pite namarite, nitiretakiti, napokaerekatai, kotxi ninirekakiti pikama —itxa.

Xesosi Nirimaneakori Iua Apisapanika Auakani
(Mateo 1.1-17)

23 Iuasaaki Xesosi potorika iparĩkauatini Teoso ĩkapani. Trĩta
anokananipeka itxaua iuasaaki Xesosi. Kãkiti uãkatari iua Xosee
ãkiri ininiãua.
Xosee iri Erii.
24 Erii iri Matatxi.
Matatxi iri Arevii.
Arevii iri Meokii.
Meokii iri Xanai.
Xanai iri Xosee.
25 Xosee iri Matatxia.
Matatxia iri Amosi.
Amosi iri Naoõ.
Naoõ iri Esirii.
Esirii iri Nakai.
26 Nakai iri Maatxi.
Maatxi iri Matatxia.
Matatxia iri Semei.
Semei iri Xosee.
Xosee iri Xota.
27 Xota iri Xoanaã.
Xoanaã iri Hesa.
Hesa iri Soropapeo.
Soropapeo iri Saratxieo.
Saratxieo iri Nerii.
28 Nerii iri Meokii.
Meokii iri Atxii.
Atxii iri Kosaã.
Kosaã iri Eomataã.
Eomataã iri Eri.
29 Eri iri Xosoee.
Xosoee iri Eriesa.
Eriesa iri Xoriĩ.
Xoriĩ iri Matatxi.
Matatxi iri Arevii.
30 Arevii iri Simião.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Simião iri Xotaa.
Xotaa iri Xosee.
Xosee iri Xonaã.
Xonaã iri Eriakiĩ.
31 Eriakiĩ iri Mereaa.
Mereaa iri Mena.
Mena iri Matata.
Matata iri Nataã.
Nataã iri Tavii.
32 Tavii iri Xesee.
Xesee iri Opetxi.
Opetxi iri Póasi.
Póasi iri Sáomõ.
Sáomõ iri Nasoõ.
33 Nasoõ iri Aminatapi.
Aminatapi iri Átximĩ.
Átximĩ iri Anii.
Anii iri Ésirõ.
Ésirõ iri Péresi.
Péresi iri Xotaa.
34 Xotaa iri Xakoo.
Xakoo iri Isaki.
Isaki iri Apraão.
Apraão iri Tera.
Tera iri Nakoo.
35 Nakoo iri Seroki.
Seroki iri Hakaoo.
Hakaoo iri Pareki.
Pareki iri Epi.
Epi iri Sara.
36 Sara iri Kainaã.
Kainaã iri Apaxatxi.
Apaxatxi iri Seĩ.
Seĩ iri Noee.
Noee iri Arameki.
37 Arameki iri Metosareẽ.
Metosareẽ iri Enoki.
Enoki iri Xaretxi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xaretxi iri Marereo.
Marereo iri Kainaã.
38 Kainaã iri Enosi.
Enosi iri Setxi.
Setxi iri Adão.
Adão iri Teoso. Imapotõkirepe.

Satanasi Nirekari Xesosi Kaminiri Maerekati

(Mateo 4.1-11; Marko 1.12-13)

4 1 Xesosi ipatxisatiko atoko, Erekari Matamatakoti iteene sikaposotiiretari iua. Erekari Matamatakoti txĩkitakari Xesosi uini Xotão itakanapini, ãparaã makipakaniãtaã isini ĩkapani. 2 Iuaã koarẽta õti auakasaaki, Satanasi atamakaerekatari Xesosi. Koarẽta õti manipokotakatinoka itxa Xesosi. Ininiã natxinoka itxa Xesosi.
3 Ininiã Satanasi txari:
—Pite Teoso ãkiri pitxaua, ininiã ia kai soro komiri pitxĩkitaka — itxari Xesosi.
4 Ininiã Xesosi apakapapiretari:
—Kona, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Kona komirinanini txĩkitakari kãkiti ãtipirika auini tĩkane.
Ikinika Teoso sãkirera txĩkitakari kãkiti ãtipirika auini tĩkane.
5 Ininiã iuasaaki Satanasi anikari Xesosi ixirata nopinixiti. Iuaã pakoteri oerekiniri ikinimane tixine. 6 Ininiã Satanasi:
—Nota posotari nisikinii ikinimane auĩtetxiakori posotiire. Ikinipoko ninoa txineirote apaka niposotari nisikinii. Merepitipanika notamoni isikaãka ia posotiiretxi, ininiã nota sikari ninirekaãkitimoni. 7 Ikara atoko ininiã, piteosonetiniãno, ia posotiiretxi nisikai pite —Satanasi txari Xesosi.
8 Ininiã Xesosi:
—Konapitini. Pisipeka Satanasi. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Apiananiri piTeosone. Iuanokara piteosoneta. Iua ĩkapaninokara piparĩkauatako.
9 Eereka Satanasi anikari Xesosi Xerosareẽmoni, aiko Teoso misãkiretiko nopinixiti. Itanoxiti paĩtanori. Pamonõkoniri. Iuaã itxari:
—Teoso ãkiri pininiãua, pokaua xiti. Ininiã ikinipoko kãkiti imarotariko Teoso ãkiri pininiãua, 10 kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Teoso iokanatanako initiriakori iaxitikini pite inĩkatinina tĩkane.
11 Ninoa maĩkai pimapinakani tĩkane, ininiã pikarouatini !auari.
Kona kai soro karotari pikiti,
itxa Teoso sãkire —Satanasi txari Xesosi.
12 Ininiã Xesosi:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori apaka txari:
Kona patamakaerekatapiri Apiananiri piTeosone,
—itxari.
13 Iuasaakipeka Satanasi atamakaerekatiniri Xesosi xipope. Ininiã itakanapari Xesosi ãti õti iuaĩkana ikanapiriini iuamoni ĩkapani.

Xesosi Mipotorikari Iparĩka Kariréia Tõpa
(Mateo 4.12-17; Marko 1.14-15)

14 Ikara inaãka atoko Xesosi kanapiriã Kariréia tõpa auakanimoni. Paposotiireri, kotxi Erekari Matamatakoti auari iuakata. Iua pirena iaripireta ikini Kariréia tõpa auakanimoni. 15 Iua oerekarauata aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Ininiã ikinimane txari:
—Peerekari iua, kotxi erekapitikari iua sãpiretakiti —itxana.

Nasaree Auakani Kona Auikari Xesosi Sãkire
(Mateo 13.53-58; Marko 6.1-6)

16 Eereka Xesosi sari Nasaree sitatxitimoni. Iuaã Xesosi aneẽ mitxi. Xoteo tomatini õtisaaki Xesosi itotapekari aiko Xoteo apotiitiniãtaãua isini. Ininiã iuasaaki, Xoteo tomatini õtisaaki isari iuaã. Iuaãtaã itima Teoso sãkire iõkatsopatakori atatsopatini ĩkapani.
17 Teoso sãkire sãpiretakari Isaía iõkatsopatakiti tsopa isikaãka. Ininiã imatakireẽri aãtsopa. Ia Teoso sãkire inita, atatsopata itxa:
18 —Erekari Matamatakoti notakata aua, ininiã Apiananiri mereẽno nota matxineirotenimonikari erekari pirena nisãpiretini ĩkapani. Iokanatano kateia ãki auakani nisikakini ĩkapani. Iokanatano mõsiãrenimoni iuaĩkana atamarauatinina ĩkapani. Iokanatano misiritakonimoni, ninoa misiritakani nixipokini ĩkapani.
19 Ipaniãtano kãkiti nisãpiretini: "Ĩkorakanani Teoso apokapeka kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani, imapinakanina tĩkane."
Ikara atatsopata Xesosi.
20 Aãtsopa iapirikaãka atoko, sika itxari sasetotxi nitirimoni. Ikara inaãka atoko Xesosi topãka. Imakinika kãkiti aiko Xoteo

apotiitiniãtaãua ãki auakani, imakinikana atamatari Xesosi,
isãpiretakiti kinirão kenakotaka inakani. 21 Ininiã Xesosi sãpiretana:
—Ikara Teoso sãkire hĩkenakotakiti apokapeka uatxa —itxa
ninoamoni.
22 Ikinimane kãkiti sãpirenauata Xesosi ereka inini.
Itsorĩkaãnãtana isãkire erekari ikenakotakasaakina:
—Kiãtokopa ininiãpa imarotatari ikara atoko inakari isãpiretini?
Kotxi Xosee ãkirira iua, minakati ãkirira iua —itxanãtana.
23 Ininiã Xesosi txana ninoa:
—Atxiĩti hĩte txanoko nota imatiretxi kitxakapirĩka kiomãtxiakori
sãkire. Ninoa txari: "Pinĩtxi imarotakari pininiãua, piteka pipitaua."
Atxiĩti hĩxinikanãtari: Kapanaoõ sitatxiti nauakasaaki, nikamari
posotiiretxi iuaãtaã. Kinirepa na nikamatari posotiiretxi uai nauiniãtaã?
Ikara atoko atxiĩti hĩxinikanãta. 24 Atão nisãpiretai, kãkiti Teoso sãkire
sãpiretakari inirimane sauaki auakasaaki, inirimane !auikari isãkire.
Ia xika kona nikamari posotiiretxi uai. 25 Atãopitika nisãpiretai hĩte.
Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Eríasi inakori auakasaaki, ipi ãti
pakini ano ipixini ano pakini ãparaã !ikipa. Iuaã Isaeo tixini natxinoka
aua. Iuasaaki kaiãopokoro sitoakoro tikinitakoro auari iuaãtaã.
26 Iuaritika Teoso !iokanatari Eríasi ninoa ikininapemoni. Iokanatari
ãtoka sitomoni tikinitakoromoni, nipokori isikiniro ĩkapani. Oa sito aua
Sarepita sitatxiti Sitoõ tõpa, Isaeo tixini takote. Xoteo !otxaua oa.
27 —Ikara atokotxikana itxa Teoso sãkire sãpiretakari Eriseo inakori.
Iua auakasaaki, kaiãopokori amianatakani maere matati Isaeo tixini
auakani aua. Kona imakinikani erekapeka inaãkana. Kiki Naamaã
inakori Síria tixini auakari, iuanokara erekapeka itxĩkitakaãka. Iua
Naamaã kona Xoteo !itxaua iua —itxa Xesosi ninoamoni.
28 Ikinimane aiko ãki apotiitakaniua, ikara ikenakotakasaakina,
iteene inaiatauana. 29 Ininiã ikosekaĩtotarina Xesosi sitatxi
mapotõkiremoni. Anikarina ixirata nopini sitatxi auiniãtaã. Iuaã
inirekarina Xesosi okinina ixiratamoni ipinini ĩkapani. 30 Txamari
Xesosi napari ninoa sauaki, ĩkorape itxa.

Kiki Maerekati Matamatakoti Auaĩtotakiti
(Marko 1.21-28)

31 Eereka Xesosi sari Kapanaoõ sitatxitimoni Kariréia tõpa.
Iuaã tomatiko õtisaaki oerekana kãkiti Teoso sãkire. 32 Kãkiti
iuaã auakani tsorĩkaãnãta oerekakiti ikenakotakasaakina, kotxi

paimatireri iua. Isãpiretakiti atãonoka itxa isãkire. 33Iuasaaki aiko ãki kãkiti apotiitiniãtaãua, aua kiki maerekati matamatakoti auaĩtotakiti.

34Iua kiki ãkixinire auakari akiripoakata:

—Xesosi Nasareekiri, kipa ĩkai uai? Kiãtokopa pitxataua ate? Atxiĩti papoka ate pixipokini ĩkapani? Nota imarotai pite. Pite maerekati mauakiniti pite. Teoso nakiti pitxaua pite —itxa maerekati matamatakoti Xesosimoni.

35Ininiã Xesosi txitari iua. !Auiritari isãkirauatini:

—Maãtako. Posipikari ere kiki —itxari.

Ininiã maerekati matamatakoti iriãkatari iua kiki ikinimane okiãtaã. Ininiã itakanapari iua, makarotika itxa kiki. 36Kãkiti iuaãtaã tsorĩkaãnãta. Imisãkiretakakauana:

—Ĩkora kiki paposotiireri isãkire. Itapararitika ipaniãtari maerekati matamatakoti sini, ininiã nãkorape itxapena maerekani matamatakoni.

37Ininiã Xesosi pirena iua tõpa iaripireta.

Xesosi Makananitaro Simão Petro Imakiro
(Mateo 8.14-17; Marko 1.29-34)

38Eereka Xesosi potorika aiko Xoteoakori apotiitiniãtaãua. Simão aapokomoni isa. Iuasaaki Simão imakiro iteene oãpoomata. Ininiã amanaãrina Xesosi oa erekape inĩkitakini. 39Ininiã ipapĩka oamoni:

—Nipaniãtari apoomari iotokini —itxa.

Ininiã apoomari iotoka. Iuasaakipeka oa õkitikaua, nipokori osikana ninoa.

Xesosi Makananitana Amianatakani
(Mateo 8.16-17; Marko 1.32-34)

40Atokatxi ereẽkokaãpotapeka inakasaaki, kãkiti anikana amianatakani ikinipoko amianari auakini, Xesosimoni. Itakari iuako amianatakani nopini. Iuasaakipeka ninoa erekapeka itxana. 41Omitikari maerekati matamatakoti kãkiti ĩtoã auakari apaka. Osipikasaakina, akiripoakatana:

—Pite Teoso ãkiri pitxaua.

Ininiã Xesosi txitana ninoa. !Auiritaikana akiritinina, kotxi ninoa imarotari Teoso mereẽkiti ininiãua Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Sãpiretari Erekari Pirena
(Marko 1.35-39)

42 Katimatinĩkata Xesosi sari kãkiti mauakaniãtaã. Iuasaaki
kãkiti nitanãtari iua. Apokasaakirina, amanaãrina Xesosi:
—Pikaikota atekata —itxarina.
43 Txamari Xesosi txari:
—!Apakata uai nikaikotini, kotxi ãtiãtaã apaka
nisãpiretariko erekari pirena Teoso auĩtetxi ininiãua pirena.
Ikinimanemoni ikara nisãpiretini ĩkapanira, Teoso iokanatano
kãkitimoni.
44 Ikara atoko ininiãra, isãpirenauata ikininape aiko ãki
Xoteoakori apotiitiniãtaãua ikinipoko Xoteoakori tixine.

Merepitipanika Xesosi Moianariakori
(Mateo 4.18-22; Marko 1.16-20)

5 1 Ãti õti Xesosi auanãta Xenesaree inakori poa tinikata.
Xenesareetxikana Kariréia poa. Ipi iuãka aua. Iuasaaki
kãkitipokoni ãkitari iua Teoso sãkire ikenakotinina ĩkapani.
Iuakatapeka xãpoka itxana. 2 Iuasaaki Xesosi atamatari ipi kanaua
ioporoko. Kokatsaãriti kanauate. Ninoa imiriĩ arokanãtari hetxi.
3 Xesosi iereẽtaua Simão kanauate ãki:
—Pikatika pikanauate amaãtiki apanĩkakiã —itxa
Simãomoni.
Eereka iitopãka kanaua ãki. Iuaãtaã isãpiretari Teoso sãkire
kãkitimoni imiriĩ apotiitakanimoni.
4 Isãpirenauataka atoko itxari:
—Apanĩkakiã pimekota. Iuaãtaã pitakari hetxi kãuaãriã —Xesosi
txari Simão.
5 Ininiã Simão:
—Koerekareri, hetxi atakapikama ĩkanõka. Iteene
aõkatsaãkatapiikama. Txamari na xatiki ximaki amaĩka. Kona
ãtika amaĩka. Iuaritika pite paniãtiniãno, iuaritika nitakapitikariko
hetxi —itxa Simão.
6 Hetxi ninoa takasaaki kãuaãriã, ximakipokoni imaĩkana,
ininiã hetxi tsorakiarita. 7 Ikara xika akiritana imoianariakori ãti
kanauate ãki auakani:
—Ãpina. Himoianataua ate. Hetxi tsorakiãpotanapanoka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã ninoa ina. Ikinimane kosekari hetxi. Ximakipokoni. Ipi kanaua xãpoãkata ximakinoka. Ximaki xika kanaua sakikaarita. 8Simão Petro atamatakasaakiri ximakipokoni, ikapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ:

—!Pikaikotape nota takote, kotxi erekai pite. Maerekati kamakarino nota —itxa.

9Ikara atoko itxa Simão sãkire, kotxi iua, imoianariakori apaka tsorĩkaãta kaiãopokori ximaki ninoa maĩkakiti xika. 10Simão moianariakori Txiako, Xoão pakini, ninoa apaka tsorĩkaãta. Txiako, Xoão pakini Sepeteo anaakori. Ininiã Xesosi txari Simão:

—!Pipĩkarauatape. !Pimaĩkaikari ximaki. Ãtião piparĩka auako. Nisãkire pisãpiretako kãkitimoni —itxa.

11Eereka ninoa apokitaãka atoko, ikinika itiina itakanapana, Xesosikata sa itxana imiparĩkatinirina ĩkapani.

Kiki Maere Matati

(Mateo 8.1-4; Marko 1.40-45)

12Ãti õti Xesosi auanãta ãti sitatxitiã. Iuaã auakasaaki, aua kiki maere matati. Atamatakasaakiri Xesosi, ikapotoreẽkaua, iãka Xesosi apisatoõ. Iteene amanaãri Xesosi:

—Apiananiri, pinirekiniãri, piposotari nota ereka pitxĩkitakini —itxari.

13Ininiã Xesosi maãtakari iua:

—Ari ninirekapitikari. Erekapekai —itxari.

Iuasaakipeka erekapeka itxa. 14Ininiã Xesosi paniãtari:

—!Pisãpiretapiri apanakini ereka nitxĩkitakinii. Pisa sasetotximoni. Poerekari piĩto iuamoni, ininiãkara itxai: “Atãopitika erekapekai pite.” Eereka pisikari Teosomoni Moisesi paniãtakiti iaõka. Ikara atoko pikaminiã, ikinimane imarotari pite atão ereka pininiãua —itxa Xesosi.

15Xesosi paniãtari iua apanakini imasãpiretakani, iuaritika Xesosi pirena apikomoni iaripireta. Ininiã kãkitipokoni sari iuamoni isãkire ikenakotinina ĩkapani, amianari imakatxakini ĩkapani. 16Ininiãkara Xesosi itotapekari iuanoka isini kãkiti mauakaniãtaã Teosokata isãkirauatini ĩkapani.

Matĩpokotakati Pirena

(Mateo 9.1-8; Marko 2.1-12)

17Ãti õti Xesosi sãpirenauata. Iua takote pariseoakori, kaiõkatsoparerini apaka topãkanãta. Ninoa Kariréia tõpakini, Xotéia tõpakini, Xerosareẽ sitatxitikini pakini. Iuasaaki Xesosi

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

sãpirenauatakasaaki, Apiananiri sikaposotiiretari Xesosi amianatakani erekapeka itxĩkitakini ĩkapani.

18 Iuasaaki kikiakori apoka iuaã. Iminarina kiki matĩpokotakatinoka inakari. Isirimata nopini iminarina. Inirekarina aapokotxi ãki ĩroinina, Xesosi apisatoõ iua matĩpokotakati itakinina ĩkapani. 19 Txamari !apakata ninoa ĩroini, kotxi kãkitipokoni xãpoka. Ininiã ikanĩkana kanikoatxiã aapokotxi nopini. Imakatxakarina itano auakari kipatxi kai kamakori, eereka isikakaãpotarina iua matĩpokotakati isirimata nopini Xesosi manapi kãkiti sauaki. Xesosi apisatoõ apoka. 20 Ininiã Xesosi imarotari ninoa auikiniri iua posotiire. Ininiã itxari matĩpokotakati:

—Namarite, pimaerekani makatxakapeẽkaika.

21 Iuasaaki pariseoakori, kaiõkatsoparerini pakini tsorĩkaãnãta. Ãkixinireẽna ninoa:

—Teosonokara posotari amaerekani imakatxakini. Maerekati Xesosi kama Teosomoni —itxana.

22 Xesosi imarotari ninoa xinikakiti ãkixinireẽna, ininiã Xesosi txana:

—!Erekari hãkixinireẽ ikara hĩxinikakiti. 23 Nitxari iua imaerekani nimakatxakini, txamari !himarotari imaerekani atão nimakatxakini. "Põkitikaua. Pitĩpokota," nininiã, ininiã himarotari nisãkire atão ininiãua, kotxi hĩtikari. Niposotiire imaerekani nimakatxakini ĩkapani, niposotiire iua nõkitikini ĩkapanitxikana. 24 Ininiã uatxaika noerekai hĩte. Teoso iokanatano nota hĩtari iaxitikirino ĩkorapokoritimoni kãkiti maerekani nimakatxakini ĩkapani.

Ininiã ipaniãtari matĩpokotakati:

—Põkitikaua. Pisirimata pikoseka, sipe pitxa paapokomoni —itxari.

25 Iuasaakipeka õkitikaua. Ikinimane kãkiti okiãtaã õkitikaua. Ikosekari isirimata, sipe itxa aapokomoni. Isikasaaki ipoxokoniuata.

—Peerekari Teoso —itxaãpota iua.

26 Ikinimane kãkiti tsorĩkaãta. Ipĩkarauatana.

—Peerekari Teoso. Mitxi !aĩtikari matĩpokotakati erekapeka txĩkitaãkari. Peerekari uatxa aĩtikakiti —itxanãtana ninoa.

Mateo Pirena

(Mateo 9.9-13; Marko 2.13-17)

27 Eereka Xesosi tĩpokoãponãtakasaaki, atamatari kiki Arevii inakori. Iitopãkanãta iparĩkauatiniãtaã. Iuaã apakapari txineiro Homanoakori auĩte paniãtakiti kãkiti ãtiãtaã tiitxi anikini ĩkapani. Xesosi akiritari Arevii:

—Ãpina, uatxa nimoianari pitxaua —itxari.
28 Iuasaakipeka Arevii õkitikaua. Ikinika itii itakanapa,
Xesosikata sa itxa, Xesosi imiparĩkatini ĩkapani. 29 Eereka
Arevii kamari kiiniri aapokoã Xesosi ĩkapani. Kiinirisaaki aua
ĩkamanere kaiãopokori. Txineiro apakapakani aua kiiniriã. Ninoa
apanakinikata nipokota Xesosikata Arevii aapokoã. 30 Pariseoakori,
ninoakata parĩkauatakani, kaiõkatsoparerini pakini txitana Xesosi
moianariakori, Xesosi txineiro apakapakanikata nipokotini xika.
Ininiã ninoa txari:
—Kinirepa hĩte nipokota txineiro apakapakanikata, maerekati
kamakanikata? —itxana.
31 Xesosi apakapapiretana:
—Kãkiti mamianatakani !inirekari pinĩtxi siãkarimoni isinina.
Amianatakarinoka nirekari pinĩtxi siãkarimoni isini. 32 Iua
atokokana, nota ina ĩkorapokoriti kona kãkiti "Atão inakarinoka
kamakarino" ĩkapanini, kotxi ninoa uãkatari atão inakarinoka
ikaminina, txamari !ikamarina atão. Kãkiti maerekati kamakani
ĩkapanira nina nota uai imaerekani itakanapini ĩkapani. Nota
pinĩtxi siãkari atoko inakarino nota —itxa Xesosi sãkire iuasaaki.

Nipokori Takanapiko Teoso Misãkiretiko Ĩkapani

(Mateo 9.14-17; Marko 2.18-22)

33 Kãkiti txari Xesosi:
—Xoão kapatxisareri moianariakori itokata takanapari inikinina
Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Iua atokotxikana itxa pariseoakori
moianariakori. Txamari pite moianariakori !itakanapari nipokori,
iãriã, Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Kinirepa? —itxana kãkiti.
34 Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Kiki ĩtaniriuatini pirenasaaki erekari atxiĩti kemaĩtxitakoni
manikakaniãri nipokori? !Erekari. Ninoa poxokoniuata imoianari
ĩtanirauatini, ininiã inipokotapitikana. 35 Txamari ãti õti ninoa
moianari maĩkaãkako, oka inaãkako. Iuasaakiko ninoa takanapari
inipokotini, kotxi imatinaniuatana. Iua atokotxikana nota. Nota
auapanika nimoianariakorikata. Ãti õti nokaãkako. Iuasaakiko ninoa
takanapari inipokotini Teoso imisãkiretinina ĩkapani —itxa Xesosi.
36 Eereka Xesosi sãpiretari sãpirenatxi, atão inakari oerekiko.
—!Pikitsorãkitari mãkatxi amaneri, kitxakari pitãpanetini ĩkapani.
Ikara atoko pikaminiã, mãkatxi amaneri pioanata. Mãkatxi mata

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

amaneri ĩsapekata piotsainiã, mãkatxi kitxakari tsorakita iuaĩkana.
37 Kãkiti kitakari ovaã sako aamata kamakori ãki. Ovaã amanero
auiniã, !otakaãka aamata kitxakari ãki. Pitakiniãro aamata kitxakari
ãki, aamata tsorakita. Ovaã xikepoatamako. Sako !otxaika. 38 Ovaã
amanero pikitakako aamata amanero ãki. 39 Ovaã kitxakaro auiniã,
kãkiti !inirekaro amanero, kotxi: "Ovaã kitxakaro apiaerekata," itxa.

Ikara atoko Xesosi txari kãkitimoni. Ikara sãkiretxiti Xesosi
sãpireta, kotxi apanakini kãkiti itotapekari Moisesini sãkire, Teoso
sãkire kitxakapirĩka isãpiretakiti, ininiã !inirekari Xesosi sãkire
amaneri inakari. Ninoa mãkatxi kitxakari atoko. Sako kitxakari
atoko ninoa. Ovaã kitxakaro atoko ninoa. Xesosi sãkire mãkatxi
amaneri atoko. Ovaã amanero atoko itxa Xesosi sãkire.

Tomatiko Õti Pirena

(Mateo 12. 1-8; Marko 2.23-28)

6 1 Xoteoakori tomatini õtisaaki Xesosi imoianariakorikata
motipetari kikio takari triko auiniãtaã. Ĩpiripetakasaakirina,
imoianariakori makatxakaãpotari triko oki. Iuakoã ikotxokarona,
ixõka itxarona otãta katxakini ĩkapani, okinoka nika itxana.
2 Ãtikaka pariseoakori itikana imakatxakinirona:

—Kinirepa triko hĩkotxoka tomatiko õtisaaki? !Auiritaãka
tomatiko õtisaaki parĩkauatiko —itxana.

3 Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Himarotari Taviini kamakiti kitxakapirĩka, iua imoianariakorikata
natxitakasaaki. 4 Iua ĩroã Teoso misãkiretikoãtaã. Iuasaaki imakatxakari
komiri Teosomoni sikakori. Inikari, sika itxari imoianariakorimoni.
Ninoa nikari apaka. Sasetotxinokara auiritaãka iua komiri inikinina.
Apanakini !auiritaãka inikiniri. Iuaritika iua Taviini nikari. 5 Nota hĩtari
iaxitikiri posotari ikinipoko ninireẽkiti nikamini tomatiko õtisaaki,
kotxi Apiananiri nitxaua —Xesosi txana ninoa pariseoakori.

Motĩkauakotakari Pirena

(Mateo 12.9-14; Marko 3.1-6)

6 Ãti tomatiko õtisaaki Xesosi ĩroã aiko ãki Xoteoakori
apotiitiniãtaãua. Oerekarauata. Iuasaaki iuaãtaã aua kiki iuako
ikikomoni motĩkauakotakari. 7 Kaiõkatsoparerini, pariseoakori apaka
aua iuaã. Atamatapikarina Xesosi, atauako erekapeka itxĩkitakapaniri
motĩkauakotakari tomatiko õtisaaki. Inirekarina Xesosi kerokiniri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Tomatiko õtisaaki iparĩkauatiniã, ninoa apoĩtari iua. 8Xesosi imarotari
ãkixinireẽna ixinikakitina, ininiã ipaniãtari kiki motĩkauakotakari:
—Põkitikaua. Ãpina ikinimane okiãtaã.
Ininiã iua kiki õkitikaua, sa itxa Xesosimoni. 9Ininiã Xesosi
pimaãna kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini:
—Natokopa itxa Moisesini paniãtakiti iõkatsopatakiti tomatiko
õtisaaki atão akamini? Ipaniãtataua maerekati akamini tomatiko
õtisaaki? Ipaniãtataua erekari akamini tomatiko õtisaaki? Inirekatari
amoianatiniri ãti imapinakani ĩkapani tomatiko õtisaaki? Inirekatari
aõkaniuatini tomatiko õtisaaki? —itxa Xesosi ninoamoni.
10!Kasãkirena ninoa kaiõkatsoparerini, pariseoakori pakini.
Xesosi atamatana ikinimane.
—Piuako poerekata —itxari iua kiki.
Oerekatari iuako. Iuasaakipeka iuako erekapeka itxa.
11Pariseoakori, kaiõkatsoparerini pakini omanãkarauata.
Imisãkiretakakauana Xesosi okinina ĩkapani.

Xesosi Mereẽna Tosi Imoianariakori

(Mateo 10.1-4; Marko 3.13-19)

12Ãti õti Xesosi kanĩka oxiratari nopini, Teoso imisãkiretini
ĩkapani. Ĩkanõka ikaikota iuaãtaã Teosokata isãkirauatini ĩkapani.
13Katimatinĩkata akiritana itomaneri imoianariakori iuamoni
apokinina ĩkapani. Apokasaakina, imereẽna kikiakori tosi pakini
kãkitimoni iokanatakini tĩkane. 14Imereẽna
Simãoma, (Iuãka Petro apaka.)
Ãtreema, (Simão itari)
Txiakoma,
Xoãoma,
Piripima,
Patoromeoma,
15Mateoma,
Tomeema,
Txiakoma, (Aopeo ãkiri)
Simãoma, (Homano omanatakari)
16Xotasima, (Txiako ãkiri, ãti Txiakoti)
Xotasi Isikariotxima (Xesosi mĩkapiritakari tĩkane) pakinima.
Ninoa kikiakori tosi pakini Xesosi mereẽkini imoianariakori
ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Amianatakani Imakananitini
(Mateo 4.23-25)

17 Eereka oxiratari iokiriiãpotana. Ipitexitimoni apokana. Iuaã
aua kaiãopokori imoianariakori. Apanakini kãkiti iuaãtaã aua
apaka. Xotéia tõpa ĩkani, Xerosareẽ sitatxiti ĩkani pakini auari
iuaã. Apaka auari Txiro sitatxiti ĩkani, Sitoõ sitatxiti ĩkani
apaka. Txiro, Sitoõ pakini potxoari uiniti ĩtinikata aua. 18 Ninoa
kãkitipokoni sari Xesosimoni isãkire ikenakotinina ĩkapani,
amianarena imakatxakini ĩkapani. Ninoa maerekati matamatakoti
auaĩtotakini sari Xesosimoni maerekati imakatxakini ĩkapani.
19 Ikinimane nirekari imaãtakiniri Xesosi, kotxi imaãtakiniãrina,
apakapari Xesosi tapara amianarena sini ĩkapani. Ininiã ikinimane
amianatakani Xesosi maãtakakani iuaĩkana erekape itxana.

Kirimonipa Teoso Sikatari Erekari?
(Mateo 5.1-12)

20 Eereka Xesosi misãkiretana imoianariakori:
—Hĩte matxineiroteni Teoso sikai erekari. Teoso hĩauĩte itxaua.
Iua nakitiakori hĩtxaua.
21 —Hĩte ĩkorapokoriti natxitakani Teoso sikai erekari.
Himitouatapanikako.
—Hĩte ĩkorapokoriti txiapatakani Teoso sikai erekari.
Hãpiapoxokonitapanikako. Hĩsiroatapanikako.
22 —Apanakini omanatiniãi hĩte, hĩtari iaxitikiri sãkire hãuikini
xika, Teoso sikai erekari. Atxiĩti apanakini !nirekai. Atxiĩti apanakini
misãkirepiretai. Atxiĩti ninoa akiritai “maerekati kamakari” nota
hĩtari iaxitikiri sãkire hãuikini xika. Ikara atoko hinaãkako.
23 —Ninoa misiriãpotakasaakii, hĩpoxokoniuatako. Himĩteenekariko
hĩpoxokoniritika, kotxi erekari Teoso nĩkatinii iaxiti itixine. Inĩkatakiti
hĩte ĩkapani peerekari. Apanakini misiritinii atokokanera, ninoa
atokiriakorini misiritari Teoso sãkire sãpiretakani kitxakapirĩka.
24 —Hĩte ĩkorapokoriti katxineiroterini misiritaãkako. Mitxi
papoxokonii hĩte. Uatxa hĩpoxokoni !auaika.
25 —Hĩte ĩkorapokoriti ikiniõtika mitouanãtakanii misiritaãkako.
Hinatxitapanikako.
—Hĩte ĩkorapokoriti siroatakanii misiritaãkako.
Himatinaniuatapanikako. Hĩtxiapatapanikako.

26—Ikinimane: “Peerekai pite,” ininiã, himisiritaãkako, kotxi
ninoa nirimane kitxakapirĩkarini sãpiretari ikara atoko inakari
Teoso sãkire atão masãpiretakanimoni —itxa Xesosi.

Kãkiti Mokaiakari Tiretiko
(Mateo 5.38-48)

27 Iuaĩkana Xesosi sãpirenauata:
—Nõtãkikai hĩte nisãkire kenakotakanii. Hĩtiretanako himokaiakari.
Erekari hĩkaminana hĩte omanatakani. 28 Himisãkiretariko Teoso
erekari hĩte misãkirepiretakani isikini ĩkapani. Himisãkiretariko
Teoso hĩte misiritakani ĩkapani. 29 Kãkiti aritiniãi pikakota, ipinimoni
pikakota iuaĩkana pisikana. Kãkiti anikiniãri pimãka õtanominari,
pauiritari iua pimãka kauanata apaka anikini. 30 Pitii amanaãkarimoni
pisika inirekakiti. Kãkiti anikiniãri pitii, !pamanaãpiri iuaĩkana
imikanapiriiniri. 31 Ãti tiretinii pinirekini atokotxikana, pitiretari ãti.
32—Pite tiretakaninani pitiretiniã, kinirepa Teoso sikari erekari
pitemoni, pinirimanenokara pitiretakasaaki? Kotxi kãkiti maerekati
kamakani apaka tiretari ninoa tiretakani. 33 Pimoianatiniãna
pite moianatakaninani, !apakata, kotxi iua atokotxikana
maerekati kamakari moianatana iua moianatakaninani.
34 Pisikiniãro pitxineirote, pitxineirote mikanapiriãkarimoninani,
!apakata, kotxi iua atokotxikana maerekati kamakani sikaro
itxineirotena apanakini maerekati kamakanimoni ãti õti iuaĩkana
imikanapiriiniro ĩkapani. 35 Iua atokokana na pitxape. Pitiretariko
pimokaiakari. Erekari pikaminariko. Inirekiniãri pitii iparĩkauatini
ĩkapani, pisika iuamoni. !Pimaãkapeua, pitii iuaĩkana imasikakaniãi.
Iua atokokana hĩkaminiã, Teoso sikai hĩte iteene erekari. Iua
atokokana hĩkaminiã, Apiananiri iaxitikiri anaakori hĩtxauako,
kotxi iua amonĩkari kãkiti maerekati kamakani. Ninoa !isãpiretari
Teoso iua ereka inini, iuaritika Teoso amonĩkana. 36 Piamonĩkariko
ãti, aĩri Teoso amonĩkarauatini atokokana —itxa Xesosi.

Apoĩretxi Pirena
(Mateo 7.1-5)

37—!Papoĩtapiri ãti. Papoĩtiniãri ãti, ininiã pite apaka apoĩtaãkako.
!Pisãpiretapiri ãti ikamakiti maerekati inini, ininiãkara Teoso !isãpiretai
pite pikamakiti maerekati inini. !Pixinikapinikari maerekati ãti
kamakiti pitemoni, ininiã Teoso !ixinikaikari maerekati pite kamakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

38 Pisikarauatako ãtimoni, ininiã Teoso sikarauata ito pitemoni.
Kaiãopokori papakapa. Atarokiri arata ãki takakori atokokana
papakapa. Atarokiri iõkokakori, kaiãkakori kinapakopeka iuaĩkana
atarokiri inopini takaãka. Xãpoãkata, ininiã katxapoaãpota. Iua
atokotxikana Teoso sikai kaiãopokori, ãtimoni pisikarauatiniã. Ãtimoni
pisikarauatini atokotxikana, Teoso sikarauata pitemoni —itxa Xesosi.
39 Xesosi sãpiretari ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko:
—Apakata ãti mõsiãreti anikiniri ãti mõsiãreti? !Apakata. Ninoa
ipi irikako aariko ãki. Ininiã nota sãkire himimarotakanisaaki, kona
apakata hõerekiniri ãti. Hõerekiniãri ãti, hĩkerokari. Ninoa mõsiãreni
aariko ãki irikakani atoko hĩtxa. 40 Apaiaõkarauatakari !imarotari
koerekareri imarotakiti atoko. Poiãonoka imarota. Apaiaõkarauatini
ixipokasaaki, iuasaaki koerekareri imarotakiti atoko imarotape.
41 —Pisãpiretari ãti: "Aãsoro aua poki ãki," txamari kona pimaãkatari
aãtxirata pite oki ãki auakari. Kinirepa ikara atoko inakari pikama?
42 Kinirepa pitxari pitari? "Nitari, nota makatxakinii aãsoro pokiã
auakari," kotxi !piposotari patamatiniri aãtxirata piteka pokiã
auakari. Pisãkire atxiĩti erekari, txamari pikamakiti kona erekari.
Merepitipanika pimakatxakari aãtxirata piteka pokiã auakari. Eereka
piposotari patamatiniri aãsoro pitari okiã auakari pimakatxakini.
Maerekati pite kamakiti apiata atxiĩti iua aãtxirata atoko. Maerekati
ãti kamakiti poiãoka atxiĩti iua aãsoro atoko. Iuaritika !pimaãkatari
maerekati piteka kamakiti. Põtãkikari ãti imaerekani itakanapini.
Ikara atoko !apakata. Merepitipanika pite takanapariko pite maerekani,
eereka põtãkikari ãti imaerekani itakanapini —itxa Xesosi sãkire.

Amãtiiri Pirena

(Mateo 7.15-20; 12.33-35)

43 —Amãtiiri erekari kona iritari matximakoti. Amãtiiri
matximakoti kona iritari erekari. 44 Patamatiniãri amãtiiri, pimarotari
imina. Txipokori piko inakoro pinirekiniã, kona pisa inakomoni. Ova
pinirekiniã, kona pisa inakomoni. 45 Kãkiti erekari amãtiiri erekari
atokokana itxa. Iua erekari, ininiã erekarinoka ikama, kotxi iua
ãkixinireẽ erekarinoka aua. Kãkiti maerekati amãtiiri matximakoti
atoko itxa. Iua maerekati, ininiã ikamakiti maerekati apaka, kotxi
maerekatinoka auari iua ãkixinireẽ. Iua ãkixinire ereka, ininiã isãkire
ereka apaka. Iua ãkixinire maerekati, ininiã isãkire maerekati apaka,
kotxi isãkire potorika ãkixinireẽ —itxa Xesosi sãkire.

Aapokotxi Kamakari
(Mateo 7.24-27)

46 Xesosi sãkirauatapanika:
—Kinirepa pakiritano nota “Apiananiri,” nipaniãtakiti pimakamakanisaaki? 47 Kãkiti notamoni ĩkari, nisãkire kenakotakari, nisãkire kĩpitakari, aapokotxi kamakari atoko itxa. 48 Iua kamari aapokotxi. Ikisakari kipatxi. Otsomori aapoko tsota ikama. Iua apokari kai, ininiã iopitĩkari aapoko tsota iua kai nopini. Ininiã aapokotxi ikamakiti paikori. Ãparaã apoãtakasaaki, itorõkani inokasaakiri iua aapoko, !iakeka, kotxi iua kiki atão ikamari aapoko. Iua kiki atoko kãkiti nisãkire kĩpitakari.
49 —Ãti kiki aapokotxi kamakari, iua iopitĩkari aapoko tsota motsomotika popaiape ininiãtaã. Ãparaã apoãtakasaaki, itorõkani inokasaakiri iua aapoko pakitika. Xipoka itxa. Iua kiki atoko kãkiti nisãkire kenakotakari, nisãkire mauiãkati —itxa Xesosi.

Xesosi Makananitiniri Sotato

Auĩte Nitiri
(Mateo 8.5-13)

7 1 Ikara sãkiretxiti isãpiretaka atoko, Kapanaoõ sitatxitimoni isa Xesosi. Iuaãtaã apoka. 2 Kapanaoõ auari kiki ãti uãka Homano inakori. Sotatoakori auĩte itxaua iua Homano. Ipaniãtana sotatoakori seĩ pakini inireẽkiti ikaminina. Xesosi apokasaaki Kapanaoõ, iua Homano nitiri iteene itiretakiti amianata. Ipinanapanoka.
3 Iua Homano kenakopiretari Xesosi. Ininiã ipaniãtari Xoteoakori kiomãtxiakori Xesosimoni isinina.
—Hĩtxariko: “Homano nirekai iuamoni pisini, initiri pimakananitini ĩkapani.”
4 Ininiã ninoa sa itxana Xesosimoni, aõkita itxarina.
—Masa sotatoakori auĩtemoni. Initiri amianata. Masa, pimakananitiniri ĩkapani. Iua Homano erekari itxaua, ininiã erekapitikari pimoianatiniri iua. 5 Itiretari Xoteoakori. Aiko aãpotiitiniãtaãua ikaminaua ate, ininiã iua Homano erekari itxaua —itxana ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6 Ininiã Xesosi sari ninoakata. Iua Homano aapoko takote
apokasaaki, iua Homano iokanatari imoianariakori Xesosimoni,
isãpiretinirina ĩkapani:
—Apiananiri, apikomoni !pisipe, kotxi minakati nota. Pite Apiananiri
txaua. Nota apakapiniãi naapoko ãki !apakata. 7 Nota pitemoni napokini
!apakata, kotxi pite Apiananiri, nota poiãori. Ininiãkara ereẽ piotoka.
Ereẽkarako pitxĩkitakariko ninitiri ereka inini. 8 Nota auĩte paniãtiniãno
nota ipaniãtakiti nikamini ĩkapani, ininiã nikamapitikariko. Nota
auĩtetxi nitxaua apaka. Nota paniãtakiti sotatoakori kamapitika. Ãti
nipaniãta: “Pisa,” ininiã iua sa. Ãti nipaniãta: “Uai pina,” ininiã iua ina.
Ninitiri nipaniãta: “Ia pikama,” ininiã iua kamari. Ininiã nimarotari ereẽ
pite paniãtiniãri ninitiri ereka inini, ereẽkarako erekapeka pitxĩkitakari
ninitiri —itxa Homano sãkire Xesosimoni.
9 Iua Homano sãkire ikenakotakasaaki, Xesosi tsorĩkaãta.
Isapotorika, misãkireta itxana kãkiti iuakata sikani.
—Iua Homano iteene auikari nisãkire. Peerekari. Mitxi !naõkitari
nisãkire auiãkari iua Homano atoko inakari. Na naõkitapanikari
Xoteo iua Homano atoko inakari —itxa.
10 Eereka ninoa Homano iokanatakini kanapiriã Homano aapokomoni.
Iuaã apokasaakina, atamatarina Homano nitiri. Erekapeka itxa.

Xesosi Txĩkitakari Ipĩkari Iuaĩkana Auãki Inini

11 Mapaõti napaãka atoko Xesosi sari Naiĩ sitatxitimoni.
Imoianariakori, kãkitipokoni apaka sari iuakata.
12 Iimatokoãpotakasaakiri sitatxi pirikere tore kãkiti ĩronakikoãtaã,
ipĩkari imipokĩkaãka sitatxi mapara. Sito imatonõkari oimi ipĩpe. Oa
sito tikinitakoro. Kaiãopokori kãkiti sitatxi auakani pokĩka oakata
sikani. 13 Apiananiri atamatakasaakiro, iamonĩkaro oa, ininiã:
—!Pitxiapatape —itxaro.
14 Isa ipĩkarimoni. Imaãtakari ipĩkari auini kaixati, ininiã iua
kaixa anikakani iotoka. Iuasaaki iua akiritari:
—Ãtokori, nipaniãtai põkitikaua —itxa Xesosi.
15 Iuasaakipeka iua ãtokori topãka, sãkirauata itxa. Ininiã Xesosi
sikari iua inoromoni.
16 Ikinimane pĩkarauata.
—Peerekari Teoso. Teoso iokanatari isãkire sãpiretakari
apiatakari atemoni. Teoso apokapeka ĩkorapokoriti ate inakitiakori
imoianatini ĩkapani —itxanãtana ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

17 Ia Xesosi pirena iaripireta ikini tõpati Xotéia tõpa. Apaka
apikoxiti Xesosi pirena kenakopiretaãka.

Xoão Kapatxisareri Pimaãkiti Sãkiretxiti
(Mateo 11.2-19)

18 Xoão kapatxisareri moianariakori minapiretari Xesosi pirena
Xoãomoni. Eereka Xoão akiritari imoianariakori ipi:
19 —Hĩsa Xesosimoni. Hĩpimaãri: "Teoso mereẽkitikai pite?
Kãkiti iãtapanãtakitikai pite? Kãkiti iãtapanãtakiti ãtikani atxiĩti?"
Ikara atoko hĩtxako Xesosimoni —Xoão txana ninoa.
20 Ininiã ninoa ipi sari Xesosimoni. Iuamoni apoka itxana.
—Xoão kapatxisareri iokanataua ate pitemoni. Ipimaãi:
"Teoso mereẽkitikai pite? Kãkiti iãtapanãtakitikai pite? Kãkiti
iãtapanãtakiti ãtikani atxiĩti?" itxai —itxana.
21 Iuasaaki ninoa Xesosimoni apokasaaki, amianatakani
kaiãopoko erekapeka itxĩkitaka Xesosi. Iua omitikari maerekani
matamatakoni kãkiti ĩtotaã auakani. Mõsiãreni kõsiãrepeka
itxĩkitaka. 22 Ininiã Xesosi apakapapiretana Xoão moianariakori:
—Hĩkanapiriã Xoãomoni. Hĩsãpiretari mixikanani uai hĩtikakiti,
hĩkenakotakiti pakini. Hĩsãpiretari mitxi mõsiãreni uatxa kõsiãrepeka
nitxĩkitakapeka. Hĩsãpiretari mitxi matĩpokotakani tĩpokotapeka
uatxa. Mitxi maere matati erekapeka uatxa. Mitxi makenakokini
uatxa kakenakokipeka. Mitxi ipĩkani iuaĩkana auãki itxapekana.
Hĩsãpiretari Xoão, nota sãpiretari Teoso iokanapirena erekari
minakati mauakinimoni. 23 Kãkiti iteene auikiniãri nota sãkire, Teoso
takari erekari iuamoni. Ikara nisãkire hĩsãpiretari Xoão —itxa Xesosi.

Xoão Kapatxisareri Pirena

24 Ininiã ninoa Xoão moianariakori sipe. Eereka Xesosi sãpiretari
Xoão pirena kãkiti iuamoni apotiitakaniua.
—Kipa ĩkai hĩte Xoão kapatxisarerimoni hĩsikasaaki ãparaã
makipakaniãtaã iua auakasaaki? Hĩte sari iuamoni, kotxi isãkire
ãtinoka, Teoso sãkirenoka. Kãkiti katsotati ĩtima anikakiti atoko itxa.
Isãkire kita ãti, isãkire uatxa ãtião, isãkire katana iuaĩkana ãtião,
itxaãpota isãkire. Ikara atoko !itxa Xoão. 25 Kipa ĩkai hĩte Xoãomoni
hĩsikasaaki? Hĩte sari iuamoni, kotxi !inirekari tiitxi, txineiro pakini.
!Kakaroneri imãka, kotxi !ikaikota auĩtetxi aapoko. Auĩtetxi auiniãtaã
kãkiti mãka peereri. 26 Kipa ĩkai hĩte iuamoni hĩsikasaaki? Hĩte sari

iuamoni, kotxi iua Teoso sãkire sãpiretakari itxaua. Atão inakari
Teoso sãkire sãpiretakari itxaua. Apiata iua Xoão. 27Apiata iua, kotxi
kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari Xoão pirena:
Ia kiki nisãkire sãpiretakari. Niokanatari iua kãkitimoni, pite
nimereẽkiti sini apisa, papokini isãpiretini ĩkapani, kãkiti
iposope inini ĩkapani,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
28Iuaĩkana Xesosi txana kãkiti:
—Atão nisãpiretai, ãti Xoão atoko inakari !auari. Xoão apiata.
Iuaritika kãkiti Teoso auĩtetakari poiãori inakari apia imarotariko
Teoso kamakiti tĩkane —itxa Xesosi.
29Ikinimane kãkiti, txineiro apakapakani apaka
kenakotakasaakiri Xesosi sãkire, imarotarina Teoso nireẽkiti
kãkiti kamini ĩkapani atão inini, kotxi ninoa sari Xoãomoni
ipatxisatikona ĩkapani. 30Txamari pariseoakori, Teoso paniãtakiti
oerekakani pakini !inirekari Xoão patxisatinina ninoa, ininiãkara
Teoso nireẽkiti iaõka !inirekana ikaminina.

Kãkiti Ĩkorasaaki Auakani

31Xesosi sãpirenauatapanika:
—Kiãtokopa itxana kãkiti ĩkorasaaki auakani? 32Amarini sarauatini
atoko itxana ĩkorasaaki auakani. Ninoa amarini topãkanãta tiitxi
amotikoãtaã. Ipixini amarini tsoanãta. Itxana apanakinimoni: “Ate
xikarauata hĩte serenini ĩkapani, txamari !hĩserena. Kãkiti ipĩkasaaki
xikariti axikareta, txamari !hĩtxiapata.” Ninoa amarini sarauatini
atoko itxana ĩkorasaaki auakani, 33kotxi Xoão kapatxisareri apoka
ĩkorapokoriti. Itakanapari inikini Teoso imisãkiretini ĩkapani. !Iãtari
ovaã. Iuaritika hĩte txari: “Maerekati matamatakoti auaĩtotari Xoão,”
hĩtxari. 34Nota hĩtari iaxitikiri apoka ĩkorapokoriti. !Nitakanapari
ninikini. Ikiniõtika ninipokota. Niãtari ovaã. Ininiã hĩte txari: “Iua
kiki ixori. Poãtakari iua. Iua moianatana txineiro apakapakani, kãkiti
maerekati kamakani,” himisãkirepiretano. 35Paimatireri Teoso. Iua
nakitiakori imarotari isãkire atão ininiua —itxa Xesosi.

Sito Arokari Xesosi Kiti Oãtsaã

36Ãti õti pariseo Simão inakori aiatari Xesosi inipokotini
iuakata, ininiã Xesosi sari iua aapoko. Iuaã apoka atoko iitopãka
inipokotini ĩkapani. 37Simão auini sitatxiti oãua sito kanokarero.

Oa kenakopiretari Xesosi iua pariseo aapoko inipokotini, ininiã oa anikaro kamariãro iuamoni. Kopitipaki kai arapástiro kamakori ãki oãua kamariãro. Xãpoka. 38Otima Xesosi kiti takote. Otxiapanãta. Oãtsaã oãrokari ikiti. Okaxipokari oiãkoã. Ikiti oãpitxoka. Eereka okitakari kamariãro ikiti nopini.

39Iua Simão atamatakasaakiro Xesosi kiti oãrokini, ãkixinireẽ ixinikari:

—Xesosi atão Teoso sãkire sãpiretakari inaãkamako, imarotamaroko oa sito iua maãtakakaro. Imarotamaroko maerekati kamakaro oa —itxa ãkixinireẽ.

40Ininiã Xesosi:

—Simão, ninirekari nimisãkiretinii —itxa.

—Ei, koerekareri, pisãkirauata —itxa Simão.

41Ininiã Xesosi:

—Ipi kiki apakapari txineiro sikakari txineirote. Imikanapiriãpanikaroko txineiro isikakito. Ãti apakapari isikakito txineiro kaiãopokoro, kiẽtosi txineirota. Ãtipekana apakapari isikakito poiãonoka, sĩkoẽta txineirota. 42Ninoa ipi !iposotaikarina iuaĩkana txineiro isikinirina txineiro sikakarimoni, kotxi !oãuaika. Iuaritika iua xipokari ninoa kõtane. !Inirekaikaro itxineirote. Ininiãkara ĩkiripa ninoa kiki ipi apia apokaerekatari iua txineiro sikakari? —Xesosi pimaãri Simão.

43Ininiã Simão:

—Niuãkatari kiẽtosi txineirota apakapakari. Iua apia apokaerekatari txineiro sikakari, kotxi iua apakaparo kaiãopokoro txineiro —itxa.

—Iuapitikara —itxa Xesosi.

44Iuasaaki Xesosi sapotorika sitomoni. Itxari Simãomoni:

—Patamatataro oia sito? Niĩroã pite aapoko, txamari kona pite sikano ãparaã nikiti narokini ĩkapani. Oia arokapekari nikiti oãtsaã. Oiãkoã okaxipokari. 45Uai napokasaaki kona pite apitxokano. Oia !iotoka nikiti oãpitxokini. 46Pite na takari iĩtxi nikiiã. Oia kitakari kamariãro nikitiã. 47Oia iteene tiretano, ininiã aimarotari omaerekani kaiãopokori makatxakaãkapeka. Kãkiti poiãonoka tiretakasaakino, aimarotari imaerekani poião inakari makatxakaãkapeka —itxa Xesosi.

48Iuasaaki Xesosi sãpiretaro:

—Nimakatxakapekari pimaerekani —itxaro oa sito.

49Xesosikata nipokonãtakani ãkixinireẽna ixinikanãtarina:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Kiripitipa ia kiki atxiĩti? Iua makatxakatari kãkiti maerekani? —itxanãtana ninoa.

50 Iuasaaki Xesosi txaro oa sito:

—Atão pauikari nisãkire, ininiãkara pimaerekani makatxakaãkapeka. Pisipiniikaua erekaxinirepeka pinini —itxaro oa.

Sitoãkini Xesosi Moianatakani

8 1 Mapaõti napaãka atoko Xesosi sari ãti sitatxitimoni, ininiã eereka ãti sitatxitimoni isa, itxaãpota. Isãpiretari erekari pirena Teoso auĩtetxi ininiãua. Imoianariakori tosi pakini sari iuakata. 2 Sitoakoro apaka sari iuakata. Mitxipe Xesosi erekapeka txĩkitakana ninoa sito. Mitxipe ãtikaka amianata. Mitxipe maerekati matamatakoti auaĩtotana ãtikaka. Maria Matarena inakoro sari iuakata. Mitxipe Xesosi omitikana maerekani matamatakoni setxi pakini oĩtoã auakani. 3 Xoana inakoro, Kosa inakori tanoro, oa apaka sari Xesosikata. Kosa parĩkauata auĩtetxi Erotxi inakorikata. Erotxi paniãtakiti ikama. Sosana inakoro apaka sari Xesosikata. Apanakini sitoakoro apaka sari iuakata. Ninoa sikari itxineirotena Xesosimoni, imoianariakori pakinimoni nipokori iamotinina ĩkapani.

Katakareri Pirena

(Mateo 13.1-9; Marko 4.1-9)

4 Kãkitipokoni apokaãpota Xesosimoni, ãti sitatxitikini, iuaĩkana ãti sitatxitikini, iuaĩkana ãti sitatxitikini txaãpota apokinina Xesosimoni. Kãkitipokoni apotiitakasaakiua Xesosikata, Xesosi sãpiretana ninoa sãpirenatxi atão inakari oerekiko.

5 —Kiki sari ikikiote itakarauatini ĩkapani. Triko oki itaka. Okaãpotari. Okaãpotakasaakiro, kimaporiã apaka oãpoka oki okakiti. Eereka oki katxarataãka. Apanakini kotipiriki nika. 6 Oki apoka kai nopini. Kai auiniãtaã kipatxi poiãonoka auari. Eereka ipitxaka, txamari pitxakakaro kotsa imiti masikaniã, ãparaã mauakaniã, opina. 7 Triko oki apoka inako sauaki apaka. Eereka inako aneẽ takarikata, txamari inako matxorotakaro takari, ininiã opina. 8 Oki apoka kipatxi erekari nopini apaka. Eereka takari pitxaka, aneẽ otxa. Eereka ominaua kaiãopokori. Triko katiã seĩ oki aua.

Xesosi sãkirauata iuaĩkana:

—Kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko nisãkire —itxa Xesosi.

Kãkiti Mimarotakiniti Xesosi Sãpiretini Pirena
(Mateo 13.10-23; Marko 4.10-20)

9 Xesosi moianariakori pimaãri iua:
—Poerekaua ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko pisãpiretakiti. !Aimarotari mixikanani pisãpiretakiti.
10 Ininiã Xesosi:
—Nisãpiretapitikaiko hĩte Teoso auĩtetxi ininiãua, ininiã hĩte imarotari. Apanakini !imarotari hĩte imarotakiti Teoso auĩtetxi ininiãua. Ninoa apanakinimoni nisãpiretari sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ninoa kenakotari, txamari !imarotarina nisãpiretakiti sãkiretxiti, kotxi kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretari:

Kokiri kãkiti, txamari !atamatari Teoso kamakiti.
Karokokenakokiri kãkiti, txamari !ikenakotari Teoso sãkire.

11 —Noerekai hĩte ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko, kiki takarauatini pirena. Triko oki atoko itxa Teoso sãkire.
12 Apanakini kãkiti kimapori atoko itxa. Ninoa kenakotari Teoso sãkire, kimapori nopini oki apokini atoko itxa. Txamari Satanasi apoka kotipiriki apokini atoko. Imakatxakari Teoso sãkire ãkixinireẽna apokakari, ininiã ninoa !auikaikari Teoso sãkire, ininiã Teoso !imakatxakari ninoa maerekani.
13 —Apanakini kãkiti kai auiniãtaã atoko itxa. Ninoa kenakotari Teoso sãkire, ininiã ipotxitarina. Txamari oki kipatxi poião nopini apokini atoko, Teoso sãkire !ĩroã ninoa ãkixinireẽ. Mapa kasiriti ninoa auikari Teoso sãkire atxiĩti. Eereka imisiritaãkana Teoso sãkire auikinina xika, ininiã itakanaparina Teoso sãkire.
14 —Apanakini kãkiti inako auiniãtaã atoko itxa. Ninoa kenakotari Teoso sãkire. Eereka ninoa maerekaxinirenoka itxana. Inirekarina txineiro, tiitxi pakini. Inirekarina isarauatinina. Inako atoko itxa txineiro, tiitxi, isarauatinina, maerekaxinirenoka ininina pakini. Ininiã !ixinikaikarina Teoso. Oki inako sauaki pitxakakaro !ominaua. Iua atokokana, ninoa kãkiti !ikamari erekari Teoso ĩkapani.
15 —Apanakini kãkiti kipatxi erekari atoko itxa. Ninoa kenakotari Teoso sãkire. Teoso sãkire ĩroã ninoa ãkixinireẽ ikaikotini ĩkapani. Erekari ninoa ãkixinire. Ninoa nirekari Teoso paniãtakiti ikaminina ikiniõtika. Eereka ninoa kamapitikari erekari Teoso ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Tirikapi Pirena
(Marko 4.21-25)

16—Tirikapi iopotokaãkari iomaãtatari tirikapi kopiti ãki atxiĩti?
Isĩkatatxi patapi itakatari atxiĩti? Konapitini. Itano itakari tirikapi,
ininiã iopinikari aapokotxi ãki ĩroãkani atamarauatini ĩkapani.
17Ikinika iomaãtakori atamataãkako. Ikinika ipatakori apokaãkako,
iopinikaremoni anikaãkako.
18—Erepaniko. Iteene pikenakotariko Teoso sãkire, kotxi isãkire
auakiti, Teoso sãkire kĩpitakari, Teoso sikari apikomoni imaroretxi
iuamoni. Txamari Teoso sãkire kenakotakari, isãkire makĩpitakati,
imarore xapiti iuamoni auakari makatxakaãkako —itxa Xesosi.

Xesosi Inoro, Itariakori Pakini
(Mateo 12.46; Marko 3.31-35)

19Xesosi sãpirenauanãtakasaaki, inoro, itariakori pakini
apoka iuaãtaã. Inirekamarina Xesosimoni apokinina, txamari
kãkitipokoni ãkitari iua. 20Iuasaaki kãkiti txari Xesosi:
—Pinoro, pitariakori porikiti auanãta. Inirekarina imisãkiretinii
—itxana.
21Ininiã Xesosi sãpiretari ikinimane:
—Teoso sãkire kenakotakani, isãkire kĩpitakani, ninoro atoko
itxauana. Nitariakori atoko itxauana —itxa Xesosi.

Xesosi Iotokakiniri Ĩtima
(Mateo 8.23-27; Marko 4.35-41)

22Ãti õti Xesosi iereẽtaua kanaua ãki imoianariakorikata. Aiatana:
—Masa ipoa ipiniã —itxana imoianariakori.
Ininiã ĩpiriãtana. 23Ĩpiriãtakasaakina, Xesosi imaka. Mokatanitika
ĩtima inataparata. Kataparari ĩtima apokasaaki, tsakati kataparari
apaka, ininiã ierepeẽpokataua. Iuasaaki kanaua ãki ãparaã
xãpokaãpokata. Pamonõkoniri. 24Xesosi moianariakori õpirĩkari.
—Apiananiri, Apiananiri, pimereka. Apinanapanoka.
Ininiã Xesosi õkitikaua. Ipaniãtari ĩtima, tsakati pakini iotokini:
—Hĩotokako —itxa.
Iuasaakipeka ĩtima, tsakati pakini iotoka. Itsorĩkaãta. 25Iuasaaki
Xesosi txari imoianariakori:
—Kinirepa hĩte !auikano nota?

Itsorĩkaãkatana, ipĩkarauakatana. Ninoakakarika isãkirauatana:
—Kinakaripa ia kiki? Iua paniãtari ĩtima, tsakati pakini iotokini, ininiã ninoa kĩpitari isãkire —itxakakana.

Kiki Maerekani Matamatakoni Auaĩtotakiti
(Mateo 8.28-34; Marko 5.1-20)

26 Eereka ipoa ipiniã apokana Xesosi imoianariakorikata. Ninoa potorikiniãtaã Kariréia tõpa. Ninoa apokiniãtaã Xerasa tõpa.
27 Xesosi kanĩkiĩtakasaaki, kiki apoka iuamoni. Xerasa sitatxitikiri iua. Maerekani matamatakoni auaĩtotari iua. Okananipe !itakaikari imãka. !Inirekari aapoko ãki ikaikotini. Akauariã auanãta.
28 Atamatakasaakiri Xesosi, akiripoakata. Iriãkata Xesosi apisatoõ. Maerekati matamatakoti akiritari Xesosi:
—Xesosi, Teoso ãkiri, Apiananiri ãkiri, kiatokopa pitxanoko? Namanaãi !pimisiritapeno —itxa.
29 Ikara atoko itxa isãkire, kotxi Xesosi paniãtana maerekani matamatakoni takanapiniri iua kiki. Mitxi inirimane iĩtxikapiimari iĩto imasikani ĩkapani. Iĩtxikarina iuako, ikiti kohẽtxiã. Txamari maerekati matamatakoti itotapekari imaĩkiniri, ininiã iua kiki kapatakari kohẽtxi. Maerekati matamatakoti txĩkitakari iua kiki mitekini kãkiti mauakaniãtaã.
30 Xesosi aõkitakasaakiri iua kiki, ipimaãri:
—Kipa piuãka?
Ininiã maerekati matamatakoti txari:
—Nota uãka "Itori," ninaãka —itxa.
Ikara atoko iuãka, kotxi itori maerekani matamatakoni auaĩtotari iua kiki. **31** Maerekati matamatakoti amanaãri Xesosi:
—Aariko mamapotõkire irikotimoni !piokanatapeua ate —itxa.
32 Iuaãtaã auari kaiãopokori irariakori piratakoni. Inipokonãtana oxiratari nopini. Maerekati matamatakoni amanaãri Xesosi:
—Pauiritaua irariakori ãki aĩroini —itxana.
Ininiã Xesosi auiritana. **33** Ininiã ninoa takanapari iua kiki. Irariakori ĩto ãki ĩroãna. Iuasaakipeka ikinika irari miteẽkata. Iokiriĩkatana oxiratari. Kãuaãriãmoni ikomoãkatana, ipĩpe itxana irariakori.
34 Kikiakori irari piratakani itikari irari mitekini, ininiã imitekana sitatximoni. Anikapiretarina itikakitina sitatxi auakanimoni, sitatxi mapara auakanimoni apaka. **35** Ininiãkara kãkiti sari Xesosimoni ikamakiti imarotinina ĩkapani. Ninoa apoka iuamoni. Atamatarina

iua kiki mitxi maerekani matamatakoni auaĩtotakiti. Iitopãkanãta Xesosi apisatoõ. Kamãkapekari. Kiĩkitepekari apaka. Ininiã iuasaaki ninoa kãkiti pĩkari Xesosi posotiire. 36Xesosi kamakiti itikakani sãpiretari ninoa kãkiti, Xesosi erekapeka itxĩkitakiniri iua kiki. 37Eereka ikinimane kãkiti Xerasa tõpa auakani paniãtari Xesosi ãtiãtaã isini ipĩkarena xika. Ininiã Xesosi iereẽtaua kanaua ãki ipoa iuaĩkana ĩpiriãtini ĩkapani. 38Iua kiki mitxi maerekani matamatakoni auaĩtotakiti amanaãri Xesosi:

—Pauiritano pitekata nisini.

Txamari Xesosi iokanatari aapokomoni.

39—Pikanapiriã paapokomoni. Pisãpiretari kãkiti Teoso kamakiti pitemoni —itxa Xesosi.

Ininiã iua sari ikini aapokotxitimoni. Isãpiretari ikinimane kãkiti Xesosi kaminiri iua erekapeka inini.

Xáiro Amanaãkiti Pirena

(Mateo 9.18-19; Marko 5.25-34)

40Xesosi kanapiripe, ipoa ĩpiriãtini. Apokitakasaaki, kãkitipokoni apakapari Xesosi ipoxokoniritikana. Ninoa iãtapanãtari iua, ipiniã iua auakasaaki. 41Iuasaaki kiki Xáiro inakori apoka iuaã. Iua auĩtetxi itxaua aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Apoka Xesosimoni. Ikapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ.

—Masa naapoko. 42Nota ãkero imatonõkaro, tosi ano auakaro, opinanapanoka —itxari Xesosi.

Iuakata Xesosi sikasaaki, kãkitipokoni ãkitari iua, ininiã ikaiarikaãpotana kãkiti.

Xesosi Mãka Maãtakakaro

(Mateo 9.20-22; Marko 5.25-34)

43Kãkiti sauaki oãua sito amianatakaro. Tosi ano oamianata oãrẽka !iotokinaro. Otxineirote !auaika, kotxi okinika otxineiroteẽ oĩkitxitapekari pinĩtxi siãkani, txamari erekapeka otxĩkitakakiri !auari. 44Kãkiti sauaki oãpoka Xesosi porikimoni. Omaãtakari imãka mapotomatare. Omaãtakasaakipeka, oãrẽka iotoka. 45Ininiã Xesosi pimaãri kãkiti:

—Kipa maãtakano?

Ikinimane kãkiti:

—!Ateni —itxana.

Ininiã Petro:
—Apiananiri, kãkitipokoni ãkitai. Ikinimane kãkiti tikakai.
46 Txamari Xesosi:
—Kãkiti maãtakapitikano, kotxi iuasaaki nitapara sari iuamoni.
47 Iuasaaki oa sito imarotari Xesosi imarotiniro oa maãtakiniri. Ininiã osa Xesosimoni otitinanakiniritika. Okapotoreẽkaua iua apisatoõ. Ikinimane okiãtaã osãpiretari Xesosi:
—Notara maãtakai namianatiniã. Nimaãtakasaakii, iuasaakipeka erekapekano —otxari.
48 Ininiã Xesosi:
—Namarite, pauikari niposotiire, ininiãkara erekapekai. Pisipiniikaua erekaxinirepeka pinini —itxaro.

Xáiro Ãkero Õkitikiko
(Mateo 9.23-26; Marko 5.35-43)

49 Xesosi sãkirauanãtakasaaki, Xáiro aapoko potoriãkari apoka Xáiromoni.
—Pamarite !oãuaika. Pauiritari Xesosi kanapiriini —itxa.
50 Xesosi kenakotari iminapiretakiti, ininiã Xesosi txari:
—!Pipĩkarauatape. Pauikari nisãkire, ininiã iuaĩkana oãuapanikako pamarite —Xesosi txari Xáiro.
51 Xesosi apokasaaki Xáiro aapoko, auiritana Petro, Xoão, Txiako, Xáiro, Xáiro ĩtanoro pakini ĩroini iuakata.
52 Iuaãtaã ikinimane kãkiti txiapanãta. Imatinaniuatana amarini ipinini xika. Ininiã Xesosi:
—!Hĩtxiapatape. !Opina. Oimakanãta —itxa.
53 Ininiã ninoa napetari Xesosi, kotxi imarotarina amarini ipinini.
54 Ininiã Xesosi paniãtana ninoa porikiti ipokĩkinina. Eereka Xesosi maĩkaro oa ãtokoro uako, akirita itxaro:
—Ãtokoro, põkitikaua.
55 Iuasaakipeka iuaĩkana oa auãkipeka otxa. Oõkitikaua. Xesosi paniãtana oĩri, onoro pakini nipokori isikinirona. 56 Oĩri, onoro pakini tsorĩkaãta. Xesosi sãpiretana apanakini imasãpiretakanina ĩkapani.

Xesosi Iokanatana Imoianariakori Kãkitimoni
(Mateo 10.5-15; Marko 6.6-13)

9 1 Xesosi akiritana imoianariakori tosi apotiitiniuana ĩkapani. Iuasaaki isikataparatana. Isikaposotiiretana maerekani

matamatakoni iokanatinina ĩkapani, amianari imakatxakinina ĩkapani. 2Eereka iokanatana imoianariakori kãkitimoni Teoso auĩtetxi ininiãua isãpiretinina ĩkapani, amianatakani erekapeka itxĩkitakinina ĩkapani. 3Xesosi txana ninoa:

—Hĩsikasaaki, !hanikapiri hĩtii. Na hĩtsonere !hanikape. Na sakora, na nipokori, na txineiro, na ãti himãka, !hanikape. 4Kãkiti apakapakasaakii, iuaã ninoa aapoko hĩkaikota iua sitatxiti hãuakasaaki. 5Kãkiti mapakapakaniãi, hĩtakanapari iua sitatxiti. Hõsipikasaakiri, hĩkaxipokariko kipatxi hĩkitiãkiri. Ikara oerekana iua sitatxiti auakani Teoso misiritanako ninoa, kotxi !inirekarina ikenakotinirina Teoso sãkire —itxa Xesosi imoianariakorimoni.

6Eereka imoianariakori potorika. Ninoa sari ikinipoko aapokotxiti. Isãpiretarina Teoso iokanapirena erekari aapokotxiã auakanimoni. Erekapeka itxĩkitakana amianatakani ikini aapokotxiti auakani.

Erotxi Nirekari Xesosi Aõkitini

(Mateo 14.1-12; Marko 6.14-29)

7Erotxi Kariréia tõpa auakani auĩte kenakopiretari Xesosi pirena. Maerekaxiniretinoka itxa, kotxi kãkiti sãpiretari:

—Xoão kapatxisareri iuaĩkana auãki itxapekaua. Iuara Xesosi txaua —itxana.

8Apanakini sãpiretari:

—Eríasi iuaĩkana uatxa auãki itxapekaua. Iuara Xesosi txaua —itxana.

Apanakinipekana:

—Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka auakari iuaĩkana uatxa auãki itxapekaua. Iuara Xesosi txaua —itxana.

9Erotxi txari:

—Notara paniãtari Xoão nopi tsotakiko, ininiã Xesosi kona Xoãoni. Kiripitipa Xesosi? Ãtipirika nikenakopiretari iposotiire —itxa Erotxi.

Kinirão aõkitaka itxari Xesosi.

Sĩko Mio Kãkiti Xesosi Sikakienatini

(Mateo 14.13-21; Marko 6.30-44; Xoão 6.1-14)

10Ninoa Xesosi iokanatakini kanapiripeka iuamoni. Ikinika ikamakitina isãpiretarina Xesosi. Eereka Xesosi anikana ninoa kãkiti mauakaniãtaã, Petsáita sitatxiti takote. Ninoanoka sari iuaã. 11Txamari apanakini kenakopiretari Xesosi sinimoni, ininiã kãkitipokoni sari iua tikini. Ninoa apokasaaki Xesosimoni, Xesosi

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

apakapana ipoxokoniritika. Isãpiretana Teoso auĩtetxi ininiãua. Erekapeka itxĩkitakana amianatakani.

12 Tinĩtikita imoianariakori tosi pakini apoka iuamoni:

—Piokanatana kãkiti aapokotxi imatokotinimoni inipokotinina ĩkapani, imakinina ĩkapani, kotxi uai aapokotxi mauakaniãtaã —itxarina Xesosi.

13 Txamari Xesosi txana:

—Hĩtekarako sikakienatana ninoa.

Ininiã ninoa:

—Poiãonoka nipokori aua atemoni, sĩkonoka komiri, ipinoka ximaki pakininokara aua. !Apakata aiamotiniri nipokori kaiãopokori kãkiti asikakienatini ĩkapani —itxarina Xesosi.

14 Iuaãtaã kikiakorinoka sĩko mio auakata. Xesosi paniãtana imoianariakori:

—Hĩpaniãtari kãkiti topãkini, uai sĩkoẽta, apikomoni iuaĩkana sĩkoẽta, apikomoni iuaĩkana sĩkoẽta, txaãpokata kãkiti —itxa. **15** Ininiã imoianariakori paniãtari kãkiti ikara atoko iitopãkinina. Ininiã ninoa topãka. **16** Iuasaaki Xesosi kosekari komiri sĩko, ximaki ipi pakini. Iaxiti ionakaãta, misãkireta itxari Teoso:

—Peerekari ia nipokori pisikakiti —itxa.

Iuasaaki ixanakari komiri, ximaki pakini, sika itxari imoianariakorimoni, ininiã ninoa sikari kãkitimoni. **17** Ikinimane nikari, kamitopeka itxana. Eereka Xesosi moianariakori amari nipokori itetakori. Ixãpokakarina kotari tosi pakini.

Petro Auikari Xesosi Teoso Mereẽkiti Ininiãua
(Mateo 16.13-20; Marko 8.27-30)

18 Ãti õti Xesosi iuanani misãkiretari Teoso. Eereka imoianariakori apoka iuamoni. Ipimaãna:

—Kiripa kãkiti uãkatano nota? —itxa.

19 Ininiã ninoa:

—Apanakini xinikakiti pite Xoão kapatxisareri pitxaua. Apanakinipekana xinikakiti pite Eríasi pitxaua. Apanakinipekana xinikakiti pite Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka auakari iuaĩkana auãki inakari pitxaua —itxarina Xesosi.

20 Ininiã Xesosi:

—Hĩtepekana, kipa hĩte uãkatano nota? —itxa.

Petro apakapapiretari:

—Pite Teoso mereẽkiti kãkiti iãtapanãtakiti pitxaua —itxa.
21 Ininiã Xesosi iteene pinitari ikara apanakinimoni imasãpiretakani.

Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Mateo 16.21-28; Marko 8.31-9.1)

22 Ininiã Xesosi:
—Nota hĩtari iaxitikiri iteene natatsiitariko nimisiritiko. Kiomãtxiakori, sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini !inirekano nota, ininiã nokaãkako. Ipi ãti õtisaaki Teoso õkitikanoko nota iuaĩkana auãki ninini ĩkapani —itxari imoianariakori.

Xesosi Moianari Atão Inakari
(Mateo 16.24-28; Marko 8.34-38)

23 Eereka isãpiretari ikinimane:
—Notakata kinirão sika pinakasaaki, piteka pinireẽkiti kona pixinikape. Notakata kinirão sika pinakasaaki, nota misiritiko atokokana pimisiritaãkako. Ia atoko pinirekiniã ikiniõtika, notakata pisapitikako. 24 Pite ãtipirika kaminiãri piteka nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite nireẽkiti xipokiniã, nota sãkire pauikini xika, Teoso iokanapirena erekari pisãpiretini xika, pite auapininiika txako Teosokata. 25 Atxiĩti papakapari ikinipoko tiitxi, ikini itixiti auakani tii, pinakiti ĩkapani. Atxiĩti iua tiitxi xika kona pikĩpitari Teoso sãkire, ininiã kona pikaikota ãtipirika Teosokata. Ikara atoko ininiã, erekari atxiĩti ikinipoko tiitxi auinii? Konapitini. Apiaerekata Teosokata ãtipirika pikaikotini. 26 Pipẽtatiniãno nota, pipẽtatiniãri nisãkire, nota kãkiti itari iaxitikiri pẽtataiko pite uai nikanapiriãkasaaki. Peerekari iuasaaki uai nikanapiriini õti. Iuasaaki kãkiti imarotariko niposotiire, niri posotiire, initiriakori iaxitikini posotiire apaka. Teoso nitiriakori erekarini itxauana. 27 Atão nisãpiretai, apanakini hĩte uatxa uai auakanii, hĩpinini apisapanika himarotari Teoso auĩtetxi ininiãua —itxa Xesosi.

Moisesi, Eríasi Pakini

Xesosi Aõkitini
(Mateo 17.1-3; Marko 9.2-13)

28 Ãti semanati napaka atoko, Xesosi anikana Petro, Xoão, Txiako pakini. Ikanĩkana oxiratari nopini Teoso imisãkiretini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

29 Teosokata isãkirauanãtakasaaki, itoõ ipinipo itxa, imãka ponika,
kasarori. 30 Iuasaaki ipi kiki tokiã iuaã, Moisesi, Eríasi pakini.
Isãkirauatana Xesosikata. 31 Ninoa iotximere aua, kotxi ipotorikana
Teoso tixine. Isãkirauatana Xesosikata, Xesosi ipinini pirena, mapa
semanati napaka atoko Xerosareẽ ipinini Teoso paniãtakiti ikamini
ĩkapani. 32 Iuasaaki Petro, Xoão, Txiako pakini imakanãta. Eereka
imerekana. Atamatarina Xesosi iotximere. Atamatarina ninoa ipi
kiki iuakata itiminina. 33 Moisesi, Eríasi, takapiretakasaakiri Xesosi,
Petro akiritari Xesosi:

—Koerekareri, erekari uai akaikotini. Makamari papiri ipi ãti
pakini, pite ĩkapani, Moisesi ĩkapani, Eríasi ĩkapani —itxa.

Txamari maxikatiĩka isãkirauata. !Imarotari amanaãkiti.

34 Petro sãkirauanãtakasaaki, katxiãri apoka. Xesosi
moianariakori pĩkarauata katxiãri ãki auakasaakina. Katxiãri
ãkitana. 35 Katxiãri ãki ikenakotaãka sãkiretxi:

—Ere namarite, nitiretakiti. Hĩkenakotariko iua sãkire —itxa.

36 Isãkirauataka atoko Xesosi moianariakori atamatari Xesosinani.
Eereka !isãpiretarina itikakitina apanakinimoni. Masãkirenika itxana.

Amarini Maerekati Matamatakoti Auaĩtotakiti
(Mateo 17.14-20; Marko 9.14-29)

37 Katimatinĩkata iokiriĩtana. Iuasaaki kãkitipokoni apoka
Xesosimoni. 38 Ninoa sauaki kiki akiritari Xesosi:

—Koerekareri, patamatari nota ãkiri imatonõkari namarite.
39 Ãtipirika maerekati matamatakoti maĩkari iua. Iuasaaki akiripoakata,
okarakataua. Isorikipekata inamamoni. Maerekati matamatakoti
kamatsiitari namarite. Poiãonoka itakanapari. 40 Iteene namanaãpekari
pimoianariakori omitikiniri, txamari !iposotarina —itxa Xesosimoni.

41 Ininiã Xesosi txari kãkitimoni:

—!Kauikarei hĩte. Maerekati kamakanii hĩte. Kipakinikananipa
Teoso nirekatari hĩtekata nauini? Kipakinikananipa Teoso
nirekatari hĩte nimĩteenekini? —itxa.

Eereka ipaniãtari iua kiki:

—Pamarite pimina uai.

42 Iua amarini apokaãpotakasaaki, maerekati matamatakoti irikari
ixiti. Amarini okarakataua. Xesosi paniãtari maerekati takanapiniri
amarini. Erekapeka itxĩkitakari amarini, ininiã isika iua iuaĩkana
irimoni. 43 Ikinimane tsorĩkaãta Teoso posotiire itikasaakina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Iuaĩkana Sãpiretari Ipinini
(Mateo 17.22-23; Marko 9.30-32)

Ikinimane tsorĩkaãtakasaaki, Xesosi misãkiretari imoianariakori.
44—!Himaxinĩkaretapiri uatxa nisãpiretakiti. Nota hĩtari
iaxitikiri mĩkapiritaãkako. Nisikaãkako kãkitimoni ninoaka
nirekakiti ikaminina ĩkapani —Xesosi txana ninoa.
45Imoianariakori kenakotari Xesosi sãkire, txamari !imarotarina
isãpiretakiti. Teoso !nirekari ninoa imarotiniri Xesosi sãpiretakiti
iuasaaki. Ninoa pĩkari Xesosi ipimainina isãkire oerekinina ĩkapani.

Kiripa Kãkiti Apiatakari Txataua?
(Mateo 18.1-5; Marko 9.33-37)

46Ãti õti Xesosi moianariakori !auikakauana isãkirena, kotxi
inirekarina imarotinirina apiatakari ninoa sauaki auakari. 47Xesosi
imarotari ninoa xinikakiti, ininiã iminari amarini ninoamoni.
Xesosikata tima itxa amarini. 48Iuasaaki Xesosi txana:
—Papakapiniãri amarini ia atoko inakari, papakapano nota
apaka. Papakapiniãno nota, papakapari niokanatakiri apaka. Iuaka
poiãotakakariua hĩte sauaki, iuarako apiatakari txauako —itxa Xesosi.

Kiki Maerekani Matamatakoni Omitiãkari
(Marko 9.38-41)

49Xoão sãpiretari Xesosi:
—Koerekareri, ate kenakotari kiki omitikinina maerekani
matamatakoni pite uãkaã. Ate sãpiretari iua kiki ikara atoko
inakari imakamakani, kotxi kona pimoianarini iua —itxa.
50Ininiã Xesosi:
—!Hĩotokakapiri ikara atoko inakari ikamini, kotxi iua kiki
!omanataua ate. Iua apamonĩkaua ate —itxa.

Samaria Auakani !Apakapari Xesosi

51Teoso tixine iuaĩkana Xesosi kanapiriini õti apokaãpota, ininiã
Xesosi ãkixinireẽ txari:
—Nisapitikako Xerosareẽmoni.
52Iokanatari kãkiti iua apisa, imakiniãtaã initinina ĩkapani.
Ipixinipokoriti ninoa kãkiti nitari imakiniãtaã aapokotxi Samaria
auakani auiniãtaã. 53Txamari kãkiti iuaãtaã !inirekarina Xesosi

apakapinina, kotxi iua nirekari Xerosareẽmoni isini. Samaria auakani omanatana Xerosareẽ auakani. 54Txiako, Xoão pakini kenakopiretari ikara ene. Iuasaaki ipimaãrina Xesosi:

—Apiananiri, pinirekatari aamanainiri Teoso xamina iaxitikiri iokanatini ninoamoni ixipokinirina ĩkapani?

55Txamari Xesosi pinitana, isãkirena maerekani xika.

56—Nota, hĩtari iaxitikiri kona kãkiti nixipokini ĩkapanini napoka uai. Kãkiti maerekani nimakatxakini ĩkapanira uaimoni nina —Xesosi txari Txiako, Xoão pakini.

Eereka ninoa sari apikoxiti apanakini kãkiti auiniãtaãmoni.

Kãkiti Xesosi Imoianatinina Nireẽkani

(Mateo 8.18-22)

57Xesosi imoianariakorikata saãpotakasaaki kimaporiã, kiki txari Xesosi:

—Apiananiri, pite sinimoni nota apaka sako.

58Ininiã Xesosi:

—Karikori aripa auini. Kakoari kotipiriki auini, txamari nota hĩtari iaxitikiri nimakiniãtaã !auari. Pimoianatiniãno, ikara atoko pimisiritiko pinireka atxiĩti? —itxa Xesosi.

59Xesosi txari ãti kiki:

—Notakata pisako.

Txamari iua kiki:

—Koerekareri, merepanika ninirekari niãtapiniri niri ipinini —itxa.

60Ininiã Xesosi:

—Ikara piparĩka pauiritari ãti kamini. Piparĩka apiari uatxa aua. Pite sari kãkitimoni. Pisãpiretanako Teoso auĩtetxi ininiãua —itxa Xesosi iuamoni.

61Ãti kikipekana txari Xesosi:

—Koerekareri, nota pimoianari nitxamauako. Mitxi pauiritano nikanapiriini nauinimoni. Nitakapiretanapana ninirimane —itxari.

62Ininiã Xesosi:

—Teoso kimaporeẽ potoriãkari nirekiniãri mitxi ikamakiti iuaĩkana ikamini, !apakata iparĩkauatini aãuĩte Teoso ĩkapani —itxa Xesosi.

Xesosi Iokanatana Setẽta Pakini Kãkiti

10 1Ikara inaãka atoko Apiananiri mereẽna setẽta pakini kãkiti. Iokanatana ipi, iuaĩkana ipi, iuaĩkana ipi,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxaãpotana iokanatinina. Iokanatana iua sini apisapanika ikini aapokotxitimoni. Ninoa ĩkiika. Apokana Xesosi apisa. 2Xesosi txana ninoa:

—Kaiãori kãkiti iposope auikiniri nisãkire, txamari !imarotarina nisãkire, kotxi !ikenakotapanirina. Ninoa kikio erekari atoko itxana. Imakinika iposope iuaã. Txamari, poiãoka parĩkauatakani aua nisãkire isãpiretinina ĩkapani. Ininiãkara himisãkiretariko Apiananiri kakikioteri iokanatinina parĩkauatakani iua sãkire auiãkani apotiitinina ĩkapani. 3Hĩsa. Soti auĩte anaakori ãkitimoni iokanatiko atoko, niokanatai hĩte kãkitimoni, kotxi pamonõkonina ninoa. 4Txineiro !hanikape. Tiitxi !hanikape. Ãti hĩkiti mata !hanikape. Kimaporiãpoã kãkiti akiritakasaakii, !hĩotokaãpotape kãkitikata hĩsãkirauatini ĩkapani. Hĩsapitiporiko niokanatinimoni. 5Kãkiti aapoko hãpokasaaki, merepitipanika hĩtxariko: “Namanaãri Teoso, ikamaerekaxiniretinina kãkiti uai auakani,” hĩtxako. 6Kaapokori nirekiniãri Teoso ikara atoko inakari ikaminana ninoa, Teoso kamapitikari hamanaãkiti. Kaapokori manirekakaniãri, hĩsãpiretana Teoso kona kamaerekaxiniretana ninoa. 7Kaapokori apakapiniãi hĩte, hĩkaikotako iua aapokonoka. Ãti aapoko, eereka ãti aapoko kona hĩtxaãpotapeko iua sitatxiti hãuakasaaki. Iuaã ninoa sikakiti hinikini ĩkapani, hiãtini ĩkapani hãpakapariko. !Hĩpẽtauatape hãpakapiniri, kotxi hĩte nota ĩkapani parĩkauatakani hĩtxaua. Apakatapitika hãpakapiniri hĩparĩka ĩki.

8—Aapokotxiãtaã hãpokasaaki hãpakapikoã, iuaã hĩsikiko hinikako, hiãta hĩtxaãpotako. !Hĩxinikapiri ninoa sikakiti mapitxiri ininiua. Hinikariko. 9Erekapeka hĩtxĩkitakanako amianatakani iuaã auakani. Hĩsãpiretana ninoa, kaiamapekari Teoso ninoa auĩte ininiua tĩkane. 10Aapokotxiãtaã himapakapakoniã, hĩsa kãkiti napaãporetxiã. Hĩsãpiretana kãkiti iuaã auakani: 11“Hãuiniãkiri pani akitiãkiri akaxipoka, kotxi !erekari uai, kotxi maerekati hĩkama ate himapakapakaniã. Hĩxinikariko, ate apoka uai Teoso auĩtetxi ininiãua asãpiretinii ĩkapani, txamari !hinirekari.” Ikara atoko hĩtxa sãkiretako ninoamoni. 12Kãkiti misiritiko õtisaaki Teoso misiritanako kãkiti Sotoma sitatxiti auakani ninoa maerekani xika, txamari Teoso apia misiritanako iua aapokotxiti auakani hĩte mapakapakani, kotxi hĩte sãpiretana Teoso sãkire, iuaritika !auikarina. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani !isana Sotoma sitatxitimoni —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kãkiti Sitatxi Auakani Maerekati Matakanapakani
(Mateo 11.20-24)

13 —Hĩte Korasiĩ sitatxiti auakani inipitika atatsiitariko
misirikaretxi. Hĩtepekana Petsáita sitatxiti auakani apaka
atatsiitariko misirikaretxi, kotxi nota kamapekari posotiiretxi hĩte
sauaki, txamari !hĩtakanapari himaerekani. Ikara posotiiretxi
Sitoõ sitatxiti, Txiro sitatxiti pakini auaãkamako, kãkiti iuaã
auakani uatxakapokoikamani itakanapamarinako maerekati
ikamakitina. Ninoa sako mata ieretakamanako, atapani iĩtoãna
itakamanako, imaerekanina itakanapinina oerekinina. 14 Kãkiti
misiritiko õti apokasaaki, Teoso misiritariko Txiro sitatxiti auakani,
Sitoõ sitatxiti auakani pakini, txamari iua apia misiritaiko hĩte
Petsáita sitatxiti auakani, hĩte Korasiĩ sitatxiti auakani apaka.
15 Hĩtepekana Kapanaoõ sitatxiti auakani apiarini hinireka
hininiãua, txamari maerekani misiritikoãtaã iuamonirako
hõkapeẽkako —itxa Xesosi.
16 Xesosi misãkiretana imoianariakori:
—Hĩte sãkire kenakotakani kenakotari nota sãkire apaka. Hĩte
mapakapakani !apakapano nota apaka. Nota mapakapakani
!apakapari nota uaimoni iokanatakari apaka —itxana
imoianariakori.

Setẽta Pakini Kãkiti Kanapiriini

17 Ninoa setẽta pakini kãkiti kanapiriã. Poxokonoka
itxakatana.
—Apiananiri, maerekani matamatakoni apaka kĩpitari asãkire,
pite uãkaã aiokanatakasaakina —itxarina Xesosi.
18 Ininiã Xesosi:
—Ari, nitikapekari Teoso patimari iokanatiniri Satanasi,
okaratxirari patimari imẽkokini atoko itxa. 19 Hĩkenakota. Nota
sikaposotiiretai hĩte imini, kaxipiro pakini hĩkatxaratini. Kona
ioãkai hĩte. Amokaiakari Satanasi pataparari, iuaritika hĩposota
hĩokanatiniri iua, kotxi nota sikataparatai hĩte. !Auari hĩte karotakani.
20 Hĩpoxokoniuata, kotxi maerekani matamatakoni kamari
hĩpaniãtakiti. Apia hĩpoxokoniuatako, kotxi hĩuãka Teoso tixine
aãtsopateẽ iõkatsopatapeẽkaika iuaã hĩsini ĩkapani —Xesosi txana
ninoa.

Xesosi Iri
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

21 Iuasaaki Erekari Matamatakoti kamapoxokonitari Xesosi,
ininiã Xesosi misãkiretari Teoso:
—Niri, pitixine auakani auĩte pitxaua. Uai ikini itixiti auakani
auĩte apaka pitxaua. Peerekai pite, kotxi kimarorerini, iuikakaniua
kona poereka pimarore. Poiãorini, miuikakaniua poereka pimarore.
Ari niri, ikara atoko pinireka. Ikara atoko papokaerekata —itxari iri.
22 Eereka imisãkiretari kãkiti:
—Niri sikapekano ikinika. Kãkiti !imarotano nota Teoso ãkiri
nininiua. Nirinokara atão imarotano nota. Apaka kãkiti na atão
imarotari niri. Notanokara imarotari niri, kotxi iua ãkiri nitxaua. Kãkiti
nirekiniãri imarotiniri niri, nota oerekari niri iuamoni —itxa Xesosi.
23 Eereka Xesosi aua imoianariakorikata. Ninoanani aua iuakata.
Imisãkiretana:
—Teoso sikari erekari hĩtemoni, kotxi hĩte atamatari nota
kamakiti, hĩte kenakotari nota sãpiretakiti. 24 Nota sãpiretai
hĩte. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani, auĩtetxiakori
pakini kinirão atamataka txari hĩte atamatakiti, txamari ninoa
!atamatari. Ninoa nirekari hĩte kenakotakiti ikenakotinina, txamari
!ikenakotarina —Xesosi txari imoianariakori.

Kiki Karotakori Tiretakari

25 Kiki Moisesi sãkire oerekakari apoka Xesosimoni. Inirekamari
Xesosi kerokiniri isãkire.
—Koerekareri, kiripa nikama Teosokata ãtipirika nauini ĩkapani?
—itxa.
26 Ininiã Xesosi:
—Kiripa patatsopata Teoso aãtsopateẽ? Pisãpiretano Teoso
paniãtakiti —itxari.
27 Ininiã iua kiki apakapapireta:
—Teoso paniãtaua: “Pitiretariko Apiananiri piTeosone, ikinipoko
pinireẽkitiã, ikini pãkixinireẽ, ikini pitaparaxinireẽ, ikinipoko
pixinikakitiã pakini.” Apaka Teoso paniãtaua: “Piteka pitiretiniãua
atokotxikana, pitiretariko ãti,” itxa.
28 —Atãopitikara papakapapiretano. Ikara pikaminiã, pauapika
ãtipirika Teosokata —itxa Xesosi.

29 Txamari iua kiki !inirekari ikara atoko inakari ikamini, ininiã
iua pimaãri Xesosi:
—Kiripa ãti nitiretini ĩkapani?
30 Xesosi apakapapiretari, ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko
isãpiretini:
—Kiki potorika Xerosareẽ. Inirekari Xerikoo sitatxitimoni isini.
Ipixinipokoriti kiĩtiririni maĩkari iua. Iĩtirĩkarina imãka, itii pakini,
noropata, karota, itxarina. Mauãkixiniretinoka itakanaparina iua
kiki. 31 Iuasaaki sasetotxi iãpota iua kimaporiti. Iua atamatari iua kiki
karotakori, txamari !imaãkatari. Iopiriãri, napa, ĩkorape itxa. 32 Eereka
kiki Arevii apika mekaniri, sasetotxiakori moianatakari apoka. Iua
apaka atamatari iua kiki karotakori, txamari iua sasetotxi atokokana
!imaãkatari. Iopiriãri, napa, ĩkorape itxa. 33 Eereka kiki Samaria tõpakiri
iãpota iua kimaporiti. Iua apoka iuaã. Atamatari iua kiki maĩkapekori,
ininiã iua amonĩkari. 34 Iuamoni isa. Arokari ikaro ipiniã. Ipitari ikaro
iĩtxiã. Mãkatxi mataã iapirika itxari ikaro. Eereka õkitika itxari, ipira
poho nopini taka itxari. Anikari kãkiti imakiniãtaã aikotimoni. Iuaã
imoiaãri. 35 Katimatinĩkata isikari txineiro kaapokorimoni. Ipi ota pirata
kamakori isika. “Nisipekako. Pite moiaãriko ia kiki. Apikomonipanika
txineiro pinirekiniã ikiena ĩkapani, nikanapiriãkasaaki niĩkitxitai,” itxa
Samariakiri, —itxa Xesosi Moisesi sãkire oerekakarimoni.
36 Xesosi pimaãri iua:
—Ipi ãti kikiakori iãpota iua kimapori. Ĩkiripa iua kiki kiĩtiririni
maĩkakiti tiretakari? —itxa.
37 Ininiã iua Moisesi sãkire oerekakari:
—Ari, Samariakirinokara tiretari iua —itxa.
Ininiã Xesosi:
—Pisipe. Samariakiri kamakiti atoko inakari pikamako, kotxi iua
tiretari ãti.

Xesosi Motikaẽtaro

Mata, Maria Pakini

38 Xesosi imoianariakorikata sipeka. Apokana aapokotxiãtaã.
Iuaã sito Mata inakoro apakapana oaãpoko. 39 Oĩtaro Maria
inakoro topãka Apiananiri takote isãkire okenakotini ĩkapani.
40 Mata maerekaxiniretonoka otxa oparĩka ito inini xika. Ininiã
osari Xesosimoni.

—Apiananiri, nitaro topãkanãta ereẽ. Notanani parĩkauanãta. Pitemoni erekari atxiĩti? Pipaniãtaroko notakata nipokori okamini —otxa.

41 Ininiã Xesosi:

—Mata, Mata, maerekaxiniretonokai pitxa, kotxi piparĩka ito inini xika. 42 Ãtinoka pikamini tĩkane ninireka. Maria mereẽri ikara. Omereẽri nota sãkire okenakotini. Oa mereẽkiti apiaerekata, ininiã !niotokakaro oa nisãkire okenakotini —itxa Xesosi.

Teoso Misãkiretiko Pirena

(Mateo 6.5-15; 7.7-11)

11 1 Ãti õti Xesosi misãkiretari Teoso. Ixipoka atoko ãtika imoianari txari:

—Apiananiri, Xoão oerekari imoianariakori Teoso imisãkiretinina. Iua atokokana poerekaua ate Teoso amisãkiretini. Natokopa itxa Teoso amisãkiretini?

2 Xesosi apakapapireta:

—Teoso himisãkiretakasaaki, ia atoko hĩtxako:

> “Aĩri, iaxiti auakari, ate nirekari piuãka paxitiko. Anirekari ikini itixiti auakani auĩtetinii pite. Pite tixine pinireẽkiti kamiko atokokana, anirekari pinireẽkiti kamiko ĩkorapokoriti.
>
> 3 Nipokori ikiniõtika pisikauako.
>
> 4 Pimaxinĩkaretariko maerekati akamakiti. Maerekati atemoni kamakori amaxinĩkaretini atokokana, pimaxinĩkaretariko. Kona panikapeua aãtaerekatikomoni. Pisikakauako ate, maerekati sauaki aãuakasaaki.”

Ikara atoko hĩtxako Teoso himisãkiretini —itxa Xesosi.

5 Eereka Xesosi oerekana imoianariakori:

—Atxiĩti apanĩkanõka pisa pimoianari aapokomoni nipokori pamanaini ĩkapani. Ininiã pakiritari iua: “Nimoianari, ipi ãti pakini komiri pisikano. 6 Naõkimanere iãpotakari uatxaika apoka naapoko. Natxinoka itxape. Nipokori !auari nisikiniri,” atxiĩti pitxari iua.

7 —Atxiĩti pimoianari iroko ãki apakapapiretai: “!Pakirinãtapeno. Naapoko tore katoreri. Nota, namariteni apaka imakanãtape. !Niposota nõkitikiniua, nipokori nisikinii.”

8 —Pimoianari itxaua iua, iuaritika atxiĩti !inirekari õkitikiniua. Iuaĩkana, iuaĩkana pakiritiniãri pimoianari, iua õkitikapitikaua. Ikini nipokoriti pinirekakiti isikaiko, iuaĩkana imakini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Iua pimoianari na atoko itxa Teoso. 9Ininiãkara pamanaãriko
pinirekakiti, ininiã Teoso sikapitikai. Pinitariko pinirekakiti, ininiã
papokapitikari. Pakiritariko Teoso, ininiã iua apakapapiretai.
10Amanarauatakari apakapapitikari amanaãkiti. Nitarauatakari
apokapitikari initakiti. Teoso akiritakari apakapapiretaãkapitika.
11—Hĩte irĩtxiakori, hamariteni amanainiãi komiri, kaikani
hĩsikatana hamariteni? Ximaki amanainiãna, iminikani hĩsikatana
hamariteni? 12Patari naki amanainiãna, kaxipirokani hĩsikatana
hamariteni? Konapitini. 13Hĩte maerekati kamakani hĩtxaua,
iuaritika himarotari erekari hamaritenimoni hĩsikini, ininiã hĩri
iaxiti auakari, erekarinani kamakari, iua sikapitikariko Erekari
Matamatakoti hĩtemoni hamanainiãri iua —itxa Xesosi.

Maerekani Matamatakoni Omitikiko
(Mateo 12.22-32; Marko 3.20-30)

14Ãti õti Xesosi omitikari maerekati matamatakoti masãkireti.
Iua maerekati matamatakoti sipeka atoko, iua kiki mitxi maerekati
matamatakoti auaĩtotakiti posotari iuaĩkana isãkirauatini. Kãkiti
Xesosi kamakiti itikakani tsorĩkaãnãta. 15Ãtikaka ninoa txari:
—Satanasi, maerekani matamatakoni auĩte, iuakara
sikataparatari Xesosi maerekani matamatakoni omitikini.
16Apanakinipekana nirekari Xesosi kerokiniri, ininiã itxarina Xesosi:
—Takaõtxikari, Teoso posotiire poerekaua ate, aãtamatiniri ĩkapani,
Teoso iokanatinii ĩkorapokoriti aimarotini ĩkapani —itxarina.
17Xesosi imarotari ninoa xinikanãtakiti, ininiã iua txana:
—Kãkiti tixine auakani, ninoakakarika inaiatakakiniãuana,
!apakata. Ixipokakakauana. Iua atokokana kãkiti aapokoã auakani
inaiatakakiniãuana, ninoakakarika ixipokakakauana. 18Iua
atokokana Satanasi nitiriakori, ninoakakarika inaiatakakiniãuana,
Satanasi tapara xipokako. Ikara atoko ininiã, kona atão hĩte
sãkire, nota iokanatinina Satanasi nitiriakori, maerekani
matamatakoni, Satanasi taparaã. Ikara hĩsãkire kona atãoni. 19Hĩte
sãpiretano, maerekani matamatakoni Satanasi taparaã nomitika,
ininiãkara kitaparaãpa hĩte moianariakori omitikana maerekani
matamatakoni? Ninoa omitikana maerekani matamatakoni Teoso
taparaã, ininiã ninoakara oerekari !atão hĩsãkire nota pirena.
20Teoso posotiireẽ nomitikari maerekani matamatakoni. Ikara atoko
ininiã, Teoso oerekai iua apokapeka hĩtemoni hĩauĩte inini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

21 —Kiki pataparari ikeeko iposope inakari moiainiãri
aapoko, kona kiĩtĩrikikori itii. 22 Txamari ãti kiki apiataparata
inaiatiniãri, iriãkata, ininiã anikapitikari kaapokori ikeeko. Mitxi
iua kaapokori sãkire: "Nikeeko auiniã, kona kamakatxakikori
nitii," itxama, iuaritika kiki apiataparatakari ĩtirĩkari itii. Eereka
imoianariakorimoni ixanakari tiitxi.
23 —Notakata maparĩkauatakani omanatano nota.
Imamoianatakaniãno, inirekari niparĩka ixipokini —itxa Xesosi.

Maerekati Matamatakoti Kanapiriini Pirena
(Mateo 12.43-45)

24 Iuaĩkana Xesosi sãpirenauata:
—Maerekati matamatakoti omitikikosaaki, kãkiti itakanapakasaaki,
isaãpota ãparaã makipakaniãtaã auiniãtaã initini ĩkapani.
Imapokakaniãri, "Iuaĩkana nikanapiriãko mitxi nauinimoni," itxa.
25 Iuaã apoka. Iua aapoko mitxi inakari iuasaaki peereri. Oeretapeẽkaika.
26 Ininiã apana apikomoni setxi pakini maerekani matamatakoni, apia
maerekanitakani. Ninoa ikinikana ĩroaĩtotari iua kiki. Iua ĩtoã aua
itxana. Iuasaaki oitope maerekani matamatakoni misiritari iua kiki,
ininiã apiata itsii inikoriã. Mitxipe ãtinoka maerekati matamatakoti
paniãtari iua maerekati ikamini. Eereka oito paniãtari iua —itxa Xesosi.
27 Xesosi sãkirauataka atoko, sito iuaã kãkiti sauaki auakaro
txari Xesosi:
—Pite auãkĩtakakaro, pite axitakakaro, poxokoniuata, kotxi
Teoso sikari erekari oamoni —otxa.
28 Xesosi apakapapiretaro oa:
—Ari, inipitikara. Iuaritika Teoso sãkire kenakotakani, isãkire
auiãkani, apia poxokoniuatako, kotxi Teoso sikari apikomoni
erekari ninoamoni —itxa Xesosi.

Xonasi Pirena
(Mateo 12.38-42; 16.1-4; Marko 8.11-13)

29 Kaiãopokori kãkiti apokaãpota Xesosi takote. Iuasaaki Xesosi txari:
—Kãkiti uatxarini !erekana. Hĩte nirekari noerekinii Teoso
takaõtxikare, iposotiire. Konapitini. Kona noerekai hĩte. Kitxakapirĩka
Teoso sãkire sãpiretakari Xonasini inakori auakasaaki, Teoso kamari
posotiiretxi. Ikara atoko inakari posotiiretxi Xonasini auakasaaki,
iuaĩkana ikamapanikariko. Iua posotiiretxi Teoso takaõtxikare

itxapanikaua hĩte ĩkapani. Iua takaõtxikarinoka Teoso takaõtxikare hĩte ĩkapani. 30Kitxakapirĩka Nínivi sitatxiti auakani imarotari Teoso iokanatiniri Xonasi ninoamoni. Iua atokokana kãkiti uatxa auakani imarotariko Teoso iokanatinino nota kãkiti itari iaxitikiri ninoamoni.

31—Kitxakapirĩka sito Sapaa auakani auĩte sari õtakoxiti auĩtetxi Saromão inakorimoni imarore okenakotini ĩkapani. Kãkiti misiritiko õti apokasaaki, oa sito txitanako kãkiti uatxa auakani, kotxi uatxa uai aua Apiatakari. Iua Saromão auĩtetxi itxaua, iuaritika uatxa uai aua auĩtetxiakori auĩte. Txamari kãkiti uatxa auakani !inirekari ikenakotinirina nota sãkire.

32—Kãkiti misiritiko õti apokasaaki, kãkiti Nínivi sitatxiti auakani txitaiko hĩte ĩkorasaaki auakani, kotxi ninoa kenakotari Xonasi sãkire. Iuasaaki itakanaparina maerekati ikamakitina. Uatxa uai aua Apiatakari. Xonasi poiãoka. Hĩte kenakotapekari nota sãkire, txamari himaerekani !hĩtakanapa —itxa Xesosi.

Tirikapi Ĩtotxiãkiri Pirena
(Mateo 6.22-23)

33Iuaĩkana Xesosi sãpirenauata:

—Kãkiti iopotokakasaakiri tirikapi, itano itaka ikinimane ĩroãkani atamarauatini ĩkapani. !Ikipatari tirikapi. !Iomaãtari tirikapi kopiti ãki. 34Poki tirikapi atoko itxa piĩto ĩkapani. Poki ereka inakasaaki ipinikare aua pãkixinireẽ. Poki maerekanisaaki, pãkixinireẽ mapiãriko. 35Erepaniko. Atxiĩti piuãkatari ipinikare pãkixinireẽ auini, txamari atxiĩti ipiãnoka auari pãkixinireẽ. 36Ipinikarenoka pãkixinireẽ auiniã, ipiã na xatiki auinii, tirikapi iopinikinii atoko itxa —itxa Xesosi.

Pariseoakori Maerekani
(Mateo 23.1-36; Marko 12.37-40)

37Xesosi sãkirauataka atoko pariseo aiatari Xesosi:

—Manipokota naapoko —itxari.

Ininiã Xesosi sari iuakata. Apokaãka atoko, iitopãka inipokotini ĩkapani. 38Iua pariseo tsorĩkaãnãta Xesosi marokauakotakaniãua inipokotini apisa, kotxi iuasaaki Xesosi !ikamari Xoteo kiomaneakorini oerekakiti iaõka. 39Ininiã Xesosi:

—Hĩte pariseoakori arokari hiĩto, txamari hãkixinire patxikopiĩri, kotxi maerekatinoka hĩkama. Kapotxinaniri hĩtxaua. Iãkoanatxi inopininoka arokiko atoko hĩtxa. Pirato inopininoka arokiko atoko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

hĩtxa. 40 !Kiĩkitei hĩte. Teoso hiĩto kamakari kamari hãkixinire apaka. 41 Iãkoanatxi ãki auakari iãriã hĩsikako matxineirotenimoni. Hĩpratone ãki auakari nipokori hĩsikako matxineirotenimoni. Hĩtiretariko apanakini. Ikara atoko hĩkaminiã, Teoso atamatari hãkixinire ereka inini.

42 —Hĩte pariseoakori misiritaãkako. Hĩte sikari ipixini hĩtakare kikio auakari Teosomoni Moisesi paniãtakiti iaõka. Apikomoni hĩkama, kotxi ipixini takari kanaua ãki hĩtakakiti apaka hĩsika Teosomoni, oteraã, seporĩa hĩsika. Erekapitikamari hĩte sikakiti Teosomoni, txamari himisirienetari kãkiti. Teoso !hĩtireta. Erekari ipixini hĩtii hĩsikiniri Teoso. Iuakatikana erekari atão hĩkaminari kãkiti. Erekari atão hĩtiretiniri Teoso.

43 —Hĩte pariseoakori misiritaãkako. Hĩte potxitari hiĩtopãkini kãkiti apisatoõ, aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua kãkiti atamatinii ĩkapaninoka. Nipokori sikaretikoãtaã hãuakasaaki, hĩte apokaerekatari kãkitipokoni paxitinii hĩte koerekareri hininiãua.

44 —Hĩte pariseoakori misiritaãkako. Akauari matakaõtxiãkoti atoko hĩtxa. Iua nopini kãkiti napa imimarotakoniã, kotxi hiĩto peerekari, txamari hãkixinire !erekari. Akauari ãki arakakari atoko itxa hãkixinire —itxa Xesosi.

Moisesi Paniãtakiti Oereẽkani Maerekani

45 Ikara sãkiretxiti kiki Moisesi paniãtakiti oereẽkari kenakotakasaaki, omanãkarauata. Itxari Xesosi:

—Koerekareri, ikara atoko pisãkirauatiniã, ate apaka “maerekati kamakani” pitxataua ate —itxari.

46 Ininiã Xesosi:

—Hĩte Moisesi paniãtakiti oereẽkanii hĩtekanerako misiritaãkako. Hĩte paniãtari kãkiti hĩteka paniãtakiti ikaminina. Ninoa !iposotari ikinika hĩpaniãtakiti ikaminina. Iminani ninoa porikiã hĩtakini atoko hĩkamanãta hĩte. !Iposotarina anikinirina. Hĩte apaka !hĩkamari hĩteka paniãtakiti. 47 Hĩte misiritaãkako. Hĩte kamari takaõtxikari peereri Teoso sãkire sãpiretakanini ikatikoãtaã hĩtakini. Txamari hĩte atokiriakorinikara okapena ninoa Teoso sãkire sãpiretakanini. 48 Iuaritika hĩte sãpiretari ikinimane hãpokaerekatiniri hĩte atokiriakorini kamakiti. Txamari ninoara okana Teoso sãkire sãpiretakanini. Hĩtera takari takaõtxikari peereri ninoa Teoso sãkire sãpiretakanini akauariãtaã, ininiã

kãkiti uãkatari hĩpaxitinina ninoani, txamari !hĩkamari ninoani paniãtakiti.

49—Paimatireri Teoso, kotxi mitxipe imarotari ninoa kamakiti tĩkane. Mitxipe iua txari: “Nota iokanatanako nisãkire sãpiretakani, niokanapirena aniãkani pakini ninoamoni, txamari ninoa okapanikana apanakini. Imisiritapanikana apanakini,” itxa Teoso. 50Kãkiti uatxa auakani misiritaãkako, Teoso sãkire sãpiretakanini okiko xika. Teoso itixi ikamakasaakipeka ipotorika Teoso sãkire sãpiretakani okiko. 51Merepitipanika Apeo inakori okapeẽka. Eereka apanakini okaãpotapeẽka. Imapotõkire okakori Sakaria inakori. Teosomoni sikakori takikoãtaã takote, Teoso Auini Pakitaãtaã takote apaka, iuaã okapeẽka Sakaria. Inipitikara nota sãpiretai hĩte, uatxa auakani misiritaãkako ninoa Teoso sãkire sãpiretakani okiko xika.

52—Hĩte Moisesi paniãtakiti oereẽkani misiritaãkako. Hĩte kipatari atão inakari Teoso iokanapirena. Hĩte apaka !auikari ikara. !Hãuiritari apanakini auikiniri —itxa Xesosi.

53Ikara Xesosi sãkire xika, Moisesi paniãtakiti oereẽkani, pariseoakori pakini tsoata, Xesosi omanatinina. Ãtipirika ipimaãnãtapikarina Xesosi. 54Inirekarina Xesosi kerokiniri isãkire, imaĩkiko ĩkapani.

Kipatakori !Auari

(Mateo 10.26-27)

12 1Kãkitipokoni apotiitaua kinapokopeka, ininiã ikatxarakititakakauana. Iuasaaki Xesosi merepanika õtãkikana imoianariakori:

—Erepaniko pariseoakori sãkire. Pamonõkoniri isãkirena, kotxi !ikamarina isãkirena iaõka. Ikara imaerekanina kipataua pão tireẽkari pani koketakori atoko itxaua. Eereka imarotaãka imaerekani. 2Ikinika seretakori oerekaãkako. Ikinika kipatakori imarotaãkako. 3Ininiã ipiãpokoã pisãpiretakiti, pokamara imarotaãkako. Aapokotxi katoreri ãki pimaasakapiretakiti aapokotxi nopini akiritaãkako ikinimane imarotiniri ĩkapani.

Kipa Apĩka?

(Mateo 10.28-31)

4—Nimoianariakori nõtãkikapanikai hĩte. !Hĩpĩkapiri hĩte okakani tĩkane. Hiĩtonanira iposotana okinina. Hĩxinire !iposotana okinina. 5Nisãpiretai hĩpĩkakiti tĩkane. Teosora hĩpĩkako. Iuara

posotari hiĩto okini, eereka iposotari iokanatinii maerekani misiritikoãtaã. Ari, iuara hĩpĩkako.

6—Kiripa ipi ipi ãti pakini kotipiriki karone? Poiãonoka txineiro, ota ipinoka. Iuaritika Teoso !imaxinĩkaretari ãtika kotipiriki. 7Kipakinipa piãko pikiiã auakari aua? !Pimarotari. Teoso imarotapitikari, kotxi iteene inĩkatai, ininiãkara !hĩpĩkarauatape. Kotipiriki ĩki poião, iuaritika Teoso tiretari kotipiriki. Kaiãopokori kotipiriki auiniã, iuaritika hĩte ĩki apiata, ininiã Teoso tiretapitikai hĩte —itxa Xesosi.

Xesosi Nakitiakori

(Mateo 10.32-33; 12.31-32; 10.19-20)

8Xesosi sãpirenauatapanika:

—Apikomoni nisãpiretai. Kãkiti ikinimanemoni: "Xesosi nakiti nitxaua nota," inakari, iua atokokana nota hĩtari iaxitikiri txako Teoso nitiriakorimoni: "Nota nakitipitikara iua," nitxako. 9Kãkiti ikinimanemoni: "Xesosi nakiti !nitxaua nota," inakari, iua atokokana nota hĩtari iaxitikiri txako Teoso nitiriakorimoni: "Kona nota nakitini iua," nitxako.

10—Kãkiti misãkirepiretiniãno nota hĩtari iaxitikiri, eereka amanainiãri Teoso ikara imaerekani imakatxakini, ininiã Teoso makatxakapitikari. Kãkiti misãkirepiretiniãri Erekari Matamatakoti, !kimakatxakikori ikara maerekati ikamakiti.

11—Hanikikosaaki aiko Xoteo apotiitiniãtaãua hãpoĩtikoã, hanikikosaaki auĩtetxiakorimoni hãpoĩtikoã, mitxi !hĩxinikapiri hĩte apoĩtakani hãpakapapiretini. Maerekaxiniretinoka !hĩtxape. 12Iuasaaki ninoa apoĩtakasaakii, Erekari Matamatakoti sãpiretaiko hĩte hãpakapapiretini ĩkapani —itxa Xesosi sãkire.

Kiki Katxineiroteri Miĩkiteti

13Kiki kãkitipokoni sauaki misãkiretari Xesosi:

—Koerekareri, pipaniãtari nitari sikinino nota ipixini aĩrini tii ipĩkasaaki itakanapakiti —itxa.

14Ininiã Xesosi:

—Naõkimanere, kona nota parĩkani pirini tii nixanakini —itxa Xesosi.

15Ininiã Xesosi misãkiretana ikinimane:

—Erepaniko. !Erekari tiitxi iteene pinirekini. Kapotxinani !hĩtxape. Itomaneri tiitxi !itxĩkitakai okanani pauini —itxa Xesosi.

16Ininiã Xesosi sãpiretari ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko:

—Kiki katxineiroteri aua kikio mitari. Itakare peerekari, kaiãopokori.
17 Ixinikaxitita ãkixinireẽ: “Nãpa ninĩkatari nikiena? Nikiena
nĩkatikoãtaã xapitikiri. !Apakata itomaneri nikiena ĩkapani. Kipa
nikama? 18 Ari, nimarotari nikamakiti tĩkane. Nõtikariko nikiena
nĩkatikoãtaã. Iuaĩkana nikamari ãti mitari. Iuaã ikinika nikiena,
nitii apaka ninĩkata. 19 Eereka notaka nitxauako: ‘Peerekano nota.
Kaiãopokori nikiena. Kaiãopokori nitii. Apakatapitikako kaiãopokori
anokanani ĩkapani. Ininiã !niparĩkauataika. Ninipokotako, niãtako,
nipoxokoniuatako nitxako,’” itxa iua kiki. 20 Txamari Teoso
misãkiretari iua: “Kiĩkitei pite. Uatxa ia ĩkanõkati pipinako, ininiã kipa
apakapatari ikinipoko pikiena, pitii apaka?” itxa Teoso.
21 —Ikara atoko itxa kãkiti tiitxinoka xinikakari, Teoso
maxinikati —itxa Xesosi ikara sãkiretxiti ixipokini.

Teoso Nĩkatiniua Ate
(Mateo 6.25-34)

22 Ininiã Xesosi misãkiretari imoianariakori:
—Ininiãkara nota sãpiretai hĩte, maerekaxiniretinoka !hĩtxape,
hiniãkiti nire, mãkatxi hĩeretaãkiti nire. 23 Nipokori, mãkatxi
pakininoka kona txĩkitakari pauini ereka inini. Nipokori, mãkatxi
pakini poiãoka. 24 Hãtamatari kotipiriki. Ninoa !itakarauata. !Amarina
ikiena. !Ipotetarina ikiena. Iuaritika Teoso sikakienatana ninoa.
Teoso nĩkatiniãri kotipiriki, inĩkatapitikai hĩte apaka. Hĩte ĩki apiata.
25 Kinirepa maerekaxiniretinoka pitxa? Pimaerekaxinirene !itxĩkitakai
apikomoni ãti oara pauini. 26 Pimaerekaxinirene kona txĩkitakai
axapitiki apikomoni pauini, ininiã kinirepa maerekaxiniretika pitxa?
27 —Aãui pixinikako. Kona aãui parĩkauata. !Ikamari imãka,
iuaritika aãui peereri. Kitxakapirĩka auĩtetxi Saromão inakori,
iteene katiiri itxaua. Kaiãori imãka ereri, iuaritika apia ereri
ikinika aãui. 28 Aãui !okanani aua. Uatxa aua. Katana ikatikata
iotikaãka. Iuaritika Teoso nĩkatari aãui. Ininiã apiata inĩkatai
hĩte. Ikamamãkatapitikai. Poiãonoka hĩte auikari Teoso
sãkire. Ikara xika maerekaxiniretinoka hĩtxa. 29 Ininiãkara
maerekaxiniretinoka !hĩtxape. !Hĩxinikanãtapiri nipokori
mauakanisaaki, iãriã mauakanisaaki. 30 Kãkiti Teoso sãkire
mauiãkani ikiniõtika maerekaxiniretinoka itxana imãkana
ixinikinina xika, inipokore ixinikinina xika. Hĩri imarotari
himãka hinirekini, hĩkiena hinirekini. 31 Merepitipanika

pinirekariko Teoso piauĩte ininiãua. Iua nireẽkiti pikamako, ininiã, himãka, hĩkiena apaka Teoso sikaiko hĩte —itxa Xesosi sãkire.

Hĩparĩka Ĩki Nĩkatiko

(Mateo 6.19-21)

32 —Ininiã hĩte ninakitiakori !hĩpĩkarauatape, kotxi
hĩri apokaerekatari isikinii ikinipoko erekari iua auĩtetxi
ininiãtaãuakiri. 33 Ikinika hĩtii hĩvẽtxitako. Txineiro hĩsikako
matxineirotenimoni. Ikara atoko hĩkaminiã, hĩparĩka ĩki auapitika
Teoso tixine. Iuaã hĩparĩka ĩki !ixipoka. Kiĩtiriri !ĩtirĩkari. Kiĩriki
!inikari. Iuaã hinĩkatariko hĩparĩka ĩki. 34 Erekari hĩparĩka ĩki
Teoso tixine auiniã, ininiãkara iuaã pixinikapika. Iuaã pinirekari
pauini —itxa Xesosi.

Nitiritxi Erekarini

35 Xesosi sãpirenauatapanika:
—Himerekako, kamãka hĩtxako. Tirikapi hĩopotokakako.
Iposope hĩtxako niparĩka hĩkamini ĩkapani. 36 Nitiritxi ipatrãotena
iãtapakani atoko hĩtxako. Ipatrãotena sari ĩtanorouatakari
kiiniritemoni. Initiriakori iãtapari ikanapiriini. Apokasaaki,
akiritakasaaki, pakoteri initiriakori matakakari itore ipatrãotena
ĩroini ĩkapani. Ninoa nitiritxi atoko hĩtxako. 37 Patrão apokasaaki
initiriakori merekapanika inakasaaki, iãtapanãtakasaakiri iua,
ininiãkara erekapitikari. Himarotatari patrão kamakiti? Iua
ieretakari imãka iparĩkauatini ĩkapani. Ipaniãtana ninoa topãkini.
Eereka isikakienatana initiriakori. 38 Erekapitikari ipatrãotena
apokasaaki imirekiniãna. Atxiĩti apanĩkanõka apoka ipatrãotena.
Atxiĩti imaropirĩkata apoka ipatrãotena, iuaritika iposope itxana,
ininiã erekapitikari.
39 —Hĩxinikari ia. Kaapokori imarotaãkamariko kiĩtiriri apokini,
!auiritamariko iua aapoko ĩroini itii ĩtirĩkini ĩkapani. 40 Hĩtepekana,
hĩte apaka iposope hĩtxako, kotxi nota hĩtari iaxitikiri kanapiriãko.
Iuasaaki, "!Apoka uatxa," hinakasaaki, iua õtipitika nota kanapiriã
uai —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Nitiritxi Erekari,

Nitiritxi Maerekati Pakini
(Mateo 24.45-51)

41 Petro misãkiretari Xesosi:
—Apiananiri, ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko pisãpiretakiti, atenani poerekini ĩkapanikani? Ikinimane poerekini ĩkapanikani ikara pisãpireta? —itxa Petro Xesosimoni.
42 Ininiã Xesosi:
—Nitiritxi kimaroreri ipatrãote paniãtakiti kamakari ia atoko itxako. Iuara apanakini nitiritxi auĩte itxaua. Iuara sikakienatana apanakini nitiritxi nipokotiko manapi.
43 Nitiritxi ipatrãote paniãtakiti iaõka kamakari poxokoniuata ipatrãote apokasaaki, kotxi ipatrãote paniãtakiti iaõka ikama.
44 Ipatrãote auiritariko iua ikinika itii, aapoko, ikikiote pakini inĩkatini.
45 —Txamari atxiĩti ãti patrão nitiri !inirekari ipatrãote paniãtakiti iaõka ikamini, ipatrãote auapokotini xika. Atxiĩti inoropatari apanakini ipatrãote nitiriakori, apanakini ipatrãote niteroakoro apaka. Atxiĩti inipokota, kapoãro iãta, ipoãta.
46 Ipatrãote apoka initiri mimarotakanisaaki, ininiãkara initiri !iposopanika ipatrãote apakapini. Ikara xika ipatrãote misiritari iua. Eereka iokanatari iua Teoso sãkire mauiãkani misiritikoãtaã.
47 —Nitiritxi ipatrãote nireẽkiti imarotakari makamakaniãri ipatrãote paniãtakiti iposope inini ĩkapani, ixirokitataãkako aãpitsaã.
48 Nitiritxi ipatrãote nireẽkiti mimarotakati kaminiãri maerekati, ixirokitataãkako, txamari poiãonoka. Teoso sikari parĩkatxi, imaroretxi pakini kãkitimoni. Kaiãopokori parĩkatxi, kaiãopokori imaroretxi isikiniãi pitemoni, ininiã Teoso nirekari pite iteene parĩkauatini iua ĩkapani. Apikomoni parĩkatxi, apikomoni imaroretxi isikiniãi pitemoni, ininiã Teoso nirekari pite apiata piparĩkauatini iua ĩkapani —itxa Xesosi sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Neenamatxi Xesosi Sãkire

Auikiko Xika
(Mateo 10.34-36)

49 Xesosi sãkirauatapanika:
—Teoso misiritariko kãkiti imaerekani xika. Xamina tirinini atoko itxa kãkiti misiritiko. Ia itixi napoka ikara xamina tirinini nitxĩkitakini ĩkapani. Ninirekari ikara niparĩka nixipokini. 50 Nota atatsiirauatako. !Erekaxinireno. Ninirekakari natatsiirauatini katima xipokaka inini. 51 Kona neenamatxi niotokakini ĩkapanini napoka ĩkorapokoriti. Nota sãkire auikiko xika neenamatxi auapitikako. 52 Aapokotxi ãki auakani sĩko. Atxiĩti ipi ãti pakini naiatari ipi, atxiĩti ipi naiatari ipi ãti pakini, nota sãkire auikiko xika. 53 Irĩtxiakori omanatana ninoa ãkiri nota sãkire auikiko xika. Ninoa ãkiri omanatana iriakori. Inorotxiakoro omanatana ninoa ãkero. Ninoa ãkero omanatana inoroakoro. Imakirotxiakoro omanatana otiiroakoro. Otiiroakoro omanatana oimakiroakoro nota sãkire auikiko xika —itxa Xesosi sãkire.

Iaxiti Imarotiko
(Mateo 16.1-4)

54 Xesosi iuaĩkana misãkiretari kãkiti:
—Atokatxi ereẽkokinimoni ipiãkaãpotakasaaki, “Ãparaãnapani,” hĩtxa. Ari, ikipapitikako. 55 Ĩtima ikiitaã ĩkari apokasaaki ĩkorapokoriti, hĩte: “Kamoĩpani,” hĩtxa. Ari, kapatakapitikariko. 56 Kamisirienererini hĩtxaua. Hãtamatari iaxiti, itixi pakini, ininiã himarotapitikari ãparaã, kamoĩ pakini. Kinirepa kona hãtamatano nota? Kinirepa kona hĩkenakotari nisãkire Teoso kamaenetakiti himarotini ĩkapani? —itxa Xesosi sãkire.

Pimisiritiko Mereẽkarimoni Pimasikani Ĩkapani
(Mateo 5.25-26)

57 —Kinirepa hĩteka na xinikari atão inakari hĩkamini tĩkane? 58 Maerekati pikamakasaaki, ãti nirekari anikinii pimisiritiko mereẽkarimoni. Iua anikinii apisapanika, pisãkirauata iuakata atão pikamini ĩkapani, ininiã iua !anikaikai pimisiritiko mereẽkarimoni. Pimamisãkiretakaniãri, iua anikaiko pimisiritiko mereẽkarimoni. Eereka pimisiritiko mereẽkari sikaiko sotatomoni. Eereka sotato takai kateia ãki. 59 Atão nisãpiretai, kona posipikari kateia ikinika

pimisiritiko mereẽkari paniãtakiti pimiĩkitxitakanisaaki —itxa Xesosi.

Himatakanapakaniãri

Himaerekani, Hĩpinako

13 1Xesosi sãkirauatakasaaki, kãkiti iuaã auakani sãpiretari iua Kariréia auakani okiko pirena. Ninoa Teoso misãkiretiko aikotiã auakasaaki, ninoa okari ipirana imaerekanina Teoso makatxakini ĩkapani. Ininiã iuasaaki Pirato sotatone apoka iuaã. Iuasaaki ninoa okana. 2Xesosi imarotari kãkiti ãkixinire xiniãkiti. Ininiã ia atoko itxa:

—Hĩte uãkatari ninoa Kariréia auakani maerekani apiata. Ininiã, "Ikara atoko inapeẽkana ninoani," hĩtxa. 3Konapitini. Nota sãpiretai hĩte, himaerekani himatakanapakanisaaki, hĩpinako ninoa atokokana hinaãkako —itxa Xesosi.

4Ininiã Xesosi sãpiretana ninoa apanakini ipinini pirena:

—Xerosareẽ aua Siroee inakori aapokotxiti. Iua aapokotxi ĩtanori irika. Irikasaaki, tesoito kikiakorini ipĩpe. Hĩte uãkatana iuaã auakani apia maerekani itxauana? 5Konapitini. Hĩtekanera himaerekani himatakanapakanisaaki, ninoa atokokanera hĩpina —itxa Xesosi.

Piko Mina Mariti Pirena

6Ininiã Xesosi sãpiretari ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko:

—Aua kiki. Initirikata isari ikikiote atini ĩkapani. Iuaãtaã aua amãtiiri piko inakori mina. Iuaã apokasaaki, maritoka otxa itakare. 7Ininiã itxari: "Ipikanani ãtikanani pakini ninapiima. !Kariro. Ininiã erekari otokiko, kotxi kona oĩriuata. Ininiã kona erekari uai okaikotini, kotxi oxipokari takari kiena kipatxi ãki auakari," itxari initiri. 8Ininiã initiri: "Kona pitokapero. Nota oeretariko opatapi. Ãti kipatxi erekari patari tikakata nitakapatapitaroko. 9Ãtikanani inakasaakiua karipeka oniniã, ereẽ oãua. Erekari okaikotini. Omiriuatakanisaaki, iuasaaki erekapekari otokiko," itxa initiri —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Tomatiko Õtisaaki Xesosi Makananitiniro Sito

10 Tomatiko õtisaaki Xesosi auari aiko Xoteo apotiitiniãtaãua.
11 Iuasaaki sito apoka. Tesoito anokananipeka ina amianaretakaro.
Ia atoko otxa amianareta. Okomĩkaãpota, kotxi maerekati
matamatakoti amianari kamakari ĩroaĩtotaro. Kona oposota
oõkitikaĩtotiniãua. 12 Xesosi atamatakasaakiro, itxaro:
—Sito, erekapitikaiko uatxa —itxaro.
13 Ininiã itakari iuako onopini. Iuasaakipeka oõkitikaĩtotaua.
Ininiã iuasaaki otxa:
—Peerekari Teoso. Erekari imakinika ikamakiti —otxa.
14 Iuasaakipeka Xoteo apotiitiniãtaãua aikotiã auakani
auĩte naiataua, kotxi tomatiko õtisaaki Xesosi makananitaro
amianatakaro. Ininiã iua txitari kãkiti:
—Auari seisi pakini õti kãkiti parĩkauatini ĩkapani. Ininiã ĩkora
seisi õti hina iua makananitinii ĩkapani. Kona hinape tomatiko õti
erekapeka hĩtxĩkitakiko ĩkapani —itxana.
15 Ininiã Xesosi txari iua:
—Hĩsãkire atxiĩti erekari, txamari kona hĩkamari hĩsãkire
iaõka. Tomatiko õtisaaki hĩte tiretari hĩpiraakori, kotxi hanikari
hĩpiraakori, kema auĩte iaãmoni ãparaã iãtinina ĩkapani. 16 Oia
sito Apraãoni apika mekaniro otxaua. Satanasi kamaamianaretaro
oa tesoito anokananipeka. Iaõpe. Apakatapitika tomatiko õtisaaki
nitiretiniro oa, nimakananitiniro oa —itxa Xesosi.
17 Xesosi apakapapiretakasaakina, imokaiakariakori pẽtauata.
Iuasaaki apanakini iuaã auakani poxokoniuata, kotxi imarotarina
erekari Xesosi kamakiti.

Mostata Pirena

(Mateo 13.31-32; Marko 4.30-32)

18 Ininiã Xesosi pimaãna:
—Natokopa itxa Teoso auĩtetxi ininiãua? Kiãtokopa itxa axinikiniri?
19 Teoso auĩtetxi ininiãua mostata iki atoko itxa. Kiki takaro mostata
ikikioteẽ. Oa aneẽ. Mitape onakasaaki kotipiriki kamari ikoa okatiã.
Ikara atoko itxa Teoso auĩtetxi ininiua —itxa Xesosi.
Merepanika poião kãkiti auĩtetari Teoso. Eereka kaiãopokori
kãkiti auĩtetari iua. Txamari iuasaaki Satanasi apoka ninoamoni
kotipiriki apokini atokokana.

Pão Tirekakari Pirena
(Mateo 13.33)

20 Iuaĩkana Xesosi pimaãna:
—Natokopa itxa ĩkorapokoriti Teoso auĩtetxi ininiãua? 21 Ia atokokana itxa: Sito kosekari pão tirekakari pani. Okoketari axapiti pão tirekakari pani kaiãopokori triko panikata, ãparaãkata. Eereka ikinika ipe tirekaãpota otxa.

Axapitiri Ironakikoãtaã
(Mateo 7.13-14; 21-23)

22 Ikara inaka atoko Xesosi potorika Xerosareẽ sitatxiti isini ĩkapani. Isaãpotakasaaki, isãpiretari Teoso sãkire. Isãpiretari ãti sitatxitiã, ãti aapokotxitiã, ãti sitatxitiã, itxaãpota isãpiretiniri Teoso sãkire kãkitimoni. 23 Oerekarauanãtakasaaki, kiki pimaãri:
—Niauĩte, poiãokani satako Teoso auiniãtaã?
24 Ininiã Xesosi apakapapiretari:
—Teoso tixine ĩronakikoãtaã axapitiri. Hinirekariko iuaã hiĩroini. Kaiãopokori kãkiti nirekari ĩroinina. Txamari, !iposotarina. 25 Kaapokori totiniri aapoko tore atoko itxa. Itotakasaakiri, kãkiti iporikiti aritari itore: "Pimataakariko itore ate ĩkapani." Iuasaaki iua kaapokori txako: "Kona nimarotai hĩte," itxanako ninoamoni. 26 Ininiã ninoa: "Ate nipokota pitekata. Sitatxi ate auiniãtaã pauakasaaki, pitekara oerekaua," itxanako ninoa. 27 Ininiã iuaĩkana itxako ninoamoni: "!Nimarotai hĩte. Namonipa hãua hĩte? Hĩsipiniikaua. Imakinika hĩkamakiti !erekari."
28 —Hãtamatakasaakina Apraão, Isaki, Xakoo, ikinimane Teoso sãkire sãpiretakani pakini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua, iuasaaki hĩtxiapatapitikako. Apanakini ĩroãpeka. Txama hĩtenoka kaikotape iporikiti himaerekani xika. 29 Teoso auĩtetxi ininiãtaãua apokako kaiãopokori kãkiti, ikini itixiti ĩkani. Atokatxi pokĩkinimoni ĩkani, atokatxi ereẽkokinimoni ĩkani, atokatxi pokĩkini sanaremoni ĩkani, atokatxi pokĩkini kikomoni ĩkani pakini apokako Teoso kiiniritimoni. 30 Merepitipanika Xoteoakori kenakotari Teoso sãkire, txamari !imaãkatari. Eereka Xoteo minakaniua kenakotari Teoso sãkire, ininiã auikarina. Ininiã Xoteo minakaniua apokako Teoso auĩtetxi ininiãtaãua Xoteoakori apokini apisa —itxa Xesosi sãkire.

Xesosi Tiretari Xerosareẽ Auakani
(Mateo 23.37-39)

31 Ikarasaakipeka ãtikaka pariseoakori apoka. Itxarina Xesosi:
—Pisipiniikaua, kotxi Erotxi okaenetai —itxarina.
32 Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Hĩsa iuamoni. Hĩtxariko iua aripa kamisirienereri: “Nota omitikari maerekati matamatakoti, apaka amianatakani erekapeka nitxĩkitaka. Uatxa, katana pakini niparĩkauatako. Ipi ãti õtisaaki nixipokariko niparĩka ĩkorapokoriti.” Ikara atoko hĩtxariko iua.
33 Ininiã uatxa niparĩkauatako. Katana niparĩkauatako. Ininiã katana eereka nisa Xerosareẽmoni, kotxi ãtiãtaã Teoso sãkire sãpiretakani okikoãtaã !auari. Xerosareẽnanira ninoa ipina. Ininiã nota sako iuaã.
34 —Xerosareẽ auakanii, Xerosareẽ auakanii, hĩte okapekana Teoso sãkire sãpiretakani. Kai soroã hĩkiporonakana ninoa hĩtemoni Teoso iokanatakini. Kaiãokatani ninirekamari ninĩkatinii, patari oimiakori omĩkita patapi otakini atokokana nitxanakamaiko hĩte. Txamari !hãuiritano nota nĩkatinii. 35 Ikara atoko inakari xika haãpoko asikaãkako. Teoso !auaika hĩtekata. Nisãpiretai. Ia õti hãtamatano, eereka !hãtamataikano. “Teoso takari erekari uaimoni ĩkarimoni, Apiananiri posotiireẽ ĩkarimoni,” hinakasaaki, iuasaakinanirako hãtamatanoko nota —itxa Xesosi.

Xesosi Erekapeka Txĩkitakari Amianatakari

14 1 Tomatiko õtisaaki Xesosi sari pariseoakori auĩtemoni, iuakata inipokotini ĩkapani. Iuaã auakani mixinitari iua apoĩtinirina ĩkapani. 2 Iuasaakipeka apoka kiki amianatakari. Ikanoke, itapike, imakinika ananaĩtota. Iua apoka Xesosimoni. 3 Ininiã Xesosi pimaãna Moisesini sãkire oerekakani, pariseoakori pakini. Ipimaãna:
—Erekari atxiĩti tomatiko õtisaaki amianatakari erekapeka nitxĩkitakini? —itxa Xesosi.
4 Ininiã ninoa tsorĩkaãnãta. !Apakapapiretarina. Ininiã iuasaaki Xesosi erekapeka txĩkitakari iua amianatakari.
—Pisipeka paapokomoni —itxa Xesosi.
5 Eereka ipimaãna pariseoakori:
—Hĩpira kema auĩte, hĩpira poho apaka aariko ãki irikiniã tomatiko õtisaaki, iuasaaki himakatxakatari? Ari, himakatxakapitikari hĩpira tomatiko õtisaaki. Ininiã kinirepa

kona hinirekatari erekari nikamini tomatiko õtisaaki? —itxa Xesosi.

6 Txamari kona ninoa apakapapiretari, kotxi atão Xesosi sãkire.

Kiiniri Kamakari Pirena

7 Iuasaaki Xesosi itikana kãkiti. Apanakini mereẽri kãkiti apiatakari takote iitopãkini. Ininiã isãpiretari ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko.

8 Kãkiti ĩtaniriuatini kiiniriti pirena isãpireta:

—Kiiniriã hĩsikasaaki, kona himereẽpiri kãkiti apiatakari topãkiniãtaã hiĩtopãkini, kotxi atxiĩti eereka kemaĩtxitakori apiatakari apoka. **9** Ininiã iua apiatakari apokasaaki, kakiiniriteri txaiko pite: "Ikiraã piitopãka. Ia kiki topãka nota takote." Iuasaaki pipẽtauata. Ininiã pitakanapari iuaã. Maparapeka apanakinikata topãka pitxa. **10** Kiiniriã hĩsikasaaki, apanakinikata hĩitopãka. Ikara atoko ininiã, kakiiniriteri akiritai: "Nitari uaimoni pina. Piitopãka uai. Uaira erekari." Ikara atoko pininiã, apanakini iuaã auakani imarotariko pite apiatakari pininiãua. **11** Ãtikaka kãkiti txari: "Nota apiari nitxaua." Txamari Teoso txariko: "Poiãori itxaua." Ãtipekana txari: "Nota poiãori nitxaua." Txamari Teoso txariko: "Iua apiari itxaua."

12 Xesosi txari ikemaĩtxitakiri:

—Kiiniri pikamakasaaki, kona pikemaĩtxitapiri pinirimane, pitariakori, paõkimaneri, paapoko takote auakani, katxineiroteni pakini, ninoa iuaĩkana kemaĩtxitinii pite ĩkapani. Ininiã ikara atoko ninoa iĩkitxitai. **13** Apiaerekata kiiniri pikamakasaaki, pikemaĩtxitari kãkiti minakati mauakiniti, mokirini, matĩpokotakati pakini. **14** Ikara atoko pininiã, Teoso sikari erekari pitemoni, kotxi ninoa !iposotari kiiniri ikaminina, iuaritika kãkiti erekarini iuaĩkana õkitikasaakiua, iuasaaki Teoso ĩkitxitaiko pite —itxa Xesosi sãkire.

Kiiniri Mitari Pirena
(Mateo 22.1-14)

15 Ininiã ãti Xesosikata nipokotakari kenakotari ikara Xesosi sãkire. Ininiã iua txari:

—Teoso auĩtetxi ininiãtaãua sikani nipokotako iuaã. Ininiã iuasaaki Teoso sikapoxokonitana —itxari.

16 Ininiã Xesosi apakapapireta. Ia atoko itxa:

—Kiki kiiniri kamakari kemaĩtxitari itomaneri kãkiti. 17 Nipokori
iposopeka inakasaaki, iokanatari initiri ikemaĩtxitakinimoni:
“Masa kiinirimoni. Iposopekari imakinika nipokori,” itxa.
18 —Txamari ikemaĩtxitakini kamari ãti sãkiretxi kiinirimoni
imasikanina ĩkapani. Ininiã kemaĩtxitakori txari: “Nota amotari
itixi. Iua ninireka natini. Ininiã !niposotari nisini kiiniriã,” itxa.
19 —Ininiã ãti: “Nota amotari tesi kema auĩte parĩkauatakani.
Ininiã nota sari ninoamoni. Ninireka nimarotiniri ninoa parĩka.
Pauiritano nisini ninoamoni,” itxa.
20 —Ãtipekana: “Nota ĩtanorouatape. Nĩtanoro auano nota.
Ininiã kona niposota nisini pikiiniritemoni,” itxa.
21 —Ininiã initiri kanapiriã iauĩtemoni. Ikinipoko ikemaĩtxitakini
sãkire isãpireta iuamoni. Ininiã iuasaaki iua auĩtetxi naiataua. Ininiã
ipaniãtari initiri: “Sitatxi auakari kimaporitiã pisa. Katima pitxako.
Piminana kãkiti minakati mauakini, matĩpokotakani, mokirini
pakini pimina,” itxari. 22 Ininiã katimaritika ikamari ikinika
auĩtetxi paniãtakiti. “Nikamapekari ikinika pipaniãtakiti, txamari
auapanika nipokori. Apakatapanika kãkiti nikini ĩkapani,” itxa.
23 —Ininiã iuaĩkana, iua auĩtetxi paniãtari sitatxi mapara õtako
isini. “Iuaã pakiritana kãkiti inini, naapoko kãkiti xãpokini ĩkapani.
24 Atãopitikara nitxai: ‘Mitxi nikemaĩtxitakini !inikapaniri nikiena,’” itxa.

Xesosi Moianari Pininiua
(Mateo 10.37-39)

25 Ãti õti itomaneri kãkiti moianatari Xesosi. Ininiã ikirioka
sãpireta itxana ia sãkiretxiti:
26 —Nota kinirão moianataka hinakasaaki, apiata hĩtiretanoko
nota. Merepanika hĩtiretanoko nota, eereka hĩtiretanako hĩri,
hinoro, hĩtaniri, hĩtanoro, hĩtari, hĩtaro, hamarite pakini. Hĩteka
apaka poião hĩtiretauako. 27 Nota kinirão moianataka hinakasaaki,
notakata hĩsa. Himamĩteenekakanisaakiri himisiritiko nota
ĩkapani, ininiã !apakata himoianatinino.
28 —Hinirekiniãri aapokotxi mitari sitatxi auakari atoko hĩkamini,
merepanika hĩxinikaroko txineiro aapokotxi kamiko karone.
Atxiĩti !apakata hĩtxineirote. Atxiĩti apakata. Ikara atoko hĩxinika
merepanika. 29 Ikara maxinikati merepanika !ixinikari, ininiã atxiĩti
itakari itsota, ininiã eereka txineiro !auaika, ininiã kona apakata
imakinika ikamini. Ininiã apanakini napetari iua. 30 Ininiã ninoa

txari: “Hãtamatariko ikamakiti. Iua kiki potorikamari ĩkora aapoko, txamari !iposotari imakinika ikamini.” Ikara atoko itxanako. Ininiã pikamakiti apisapanika iteene hĩxinikariko.

31 Ininiã eereka Xesosi sãpiretari ãti sãkiretxi:

—Auĩtetxi auari tesi mio sotato. Iua nirekari neenamatxi ikamini ãti auĩtetxikata. Txamari ãti auĩtetxi auari vĩtxi mio sotato. Iua tesi mio sotato auakiti merepanika xinikari, atxiĩti iposota ineenamauatini vĩtxi mio sotatokata? Atxiĩti auĩtetxi vĩtxi mio sotato auakiti xipokari iua? Ininiã apisapanika ixinikari. 32 Imaposotakaniãri, vĩtxi mio sotato õtakopanika auakasaaki, iua auĩtetxi tesi mio auakiti iokanapireta ãti auĩtetximoni isãkirauatinina ĩkapani, neenamatxi xipokini ĩkapani.

33 —Erekari iua auĩtetxi neenamatxi takanapakari atoko hinini. Ininiã merepanika hãkixinireẽ hĩxinikariko: “Nota nirekatari nimoianatiniri Xesosi, kotxi pasãpaniri?” hĩtxa. Atão hinirekiniãri himoianatinino, ininiã imakinika hĩtakanapako notakata hĩsini ĩkapani. Himanirekakaniãri hĩtakanapiniri imakinika, ininiã !apakata himoianatinino. Ininiã hĩxinikariko merepanika —itxa Xesosi.

Iõkira Matxoato Pirena

(Mateo 5.13; Marko 9.50)

34 —Iõkira peerekaro. Omatxoaniã, !otxaika. Aua kãkiti iõkira potxoaro atoko inakani, ininiã erekapitikana ninoa. Apanakini kãkiti iõkira matxoato atoko itxana. !Kakamarena ninoa. 35 Iõkira matxoato ininiã, !apakata takari sikakienatiko ĩkapani. !Apakata hĩkoketiniri kipatxikata, pirãtxi tikakata takari sikakienatiko ĩkapani. Kona erekaro. Maparamoni oõkapeẽkaika. Ikara atoko itxa apanakini, kotxi ninoa !kakamarena.

—Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko ia nisãkire.

Soti Auĩte Ereẽkokakari

(Mateo 18.10-14)

15 1 Ãti õti auĩtetxiakori txineirote apakapakani, apanakini maerekati kamakani apaka apotiitaua Xesosi sãkire ikenakotinina ĩkapani. Ninoa kaiãopoko. 2 Iuasaaki pariseoakori, kaiõkatsopareriakori pakini misãkirepiretari Xesosi. Itxana:

—Iua apakapari maerekani. Maerekanikata inipokota —itxana.

3 Ikara isãkirena xika Xesosi sãpiretari ipi, ãti pakini sãpirenatxi atão inakari oerekiko. 4 Ia atoko itxa Xesosi:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Atxiĩti pite aua seĩ soti auĩte. Ãti pĩpinanakiniã, kipa pikama? Pitakanapari apanakini mapara inipokotiniãtaã apanakini nĩkatini ĩkapani. Ininiã eereka pisari pĩpinanakakari pinitini ĩkapani.
5 Papokasaakiri iua pĩpinanakakari, pipoxokoniuata. Piporikiãpotari pipira paapokomoni. 6 Papokaãka atoko pakiritana paõkimaneriakori, apanakini kãkiti pakini. Pitxana ninoa: "Hĩpoxokoniuatako notakata, kotxi napokapekari nipira pĩpinanakakari," itxa soti auĩte pitikiri.
7 —Nisãpiretai hĩte, ãtika maerekati kamakari takanapakasaakiri imaerekani, iaxiti Teoso auiniãtaã auakani poxokoniuatapitikako. Atxiĩti novẽta novi kãkiti iuikakaniua txari: "Peerekaua ate. !Akamari maerekati," itxana. Txama kona atão isãkirena. Ninoa sãkire kona kamari iaxitikini poxokoniuatini —itxa Xesosi.

Ota Pirata Kamakoro Ereẽkokakaro

8 Apikomoni Xesosi txari:
—Sito aua tesi ota pirata kamakoro. Pakaronero. Ãto ereẽkokiniã, ininiã onitakasaakiro oiopotokakari tirikapi. Oiatiĩkaãpotari oaãpoko ota onitaãpotini ĩkapani. 9 Oa apokasaakiro, apanakini oãkirita: "Hĩpoxokonauatako notakata. Napokapekaro ota ereẽkokakaro," otxa.
10 —Kãkiti poxokoniuata ota pirata kamakoro apokikosaaki. Nisãpiretai, iaxiti Teoso nitiriakori apiapoxokoniuata, ãti maerekati kamakari imaerekani itakanapakasaaki —itxa Xesosi.

Imi Ereẽkokakari Pirena

11 Apikomoni Xesosi txari:
—Aua kiki. Ipi imiakori. 12 Maneri takari amanaãri iri. Itxari: "Ninirekari pitakanapakito pipĩkasaaki pisikini notamoni uatxa," itxa. Ininiã iri xanakari inakiti imiakorimoni. 13 Eereka mapaõti inaka atoko, iua ãtokori apotiitari iri sikakiti. Ininiã eereka isipeka. Õtakoxiti ãti tixini isa. Iuaã maerekati ikama. Iuaã xipoka itxari iri sikiniri.
14 —Ikinika ixipoka iuaã. Iuasaaki ãparaã !ikipa. Natxipokoni auari. Nipokori !auari. Ininiã iuasaaki iua minakati !auari. Imakinika xipope. 15 Ininiã iuaxiti auakarimoni isa, parĩkatxi amanaini ĩkapani. Ininiã ipatrãote paniãtari irariakori isikakienatini. 16 Irariakori isikakienatakasaaki, natxinoka itxa. Iuasaaki iua nirekari irariakori kiena inikini, kotxi iua sikakienatakari !auari.

17—Iuasaakiika ixinikari iri aapoko: “Niri nitiriakori aua
nipokori. Nipokori itetakori auapitika. Uai natxinoka txapeno
nota. 18Nikanapiriãko niri aapokomoni. Nitxariko niri:
‘Maerekati nikamapeka Teosomoni, pitemoni apaka. 19Kona
pamarite na pitxaikanoko, kotxi !erekano. Pitxĩkitakano pinitiri
nininiua.’ Ikara atoko nitxariko niri,” itxa. 20Ininiã iua aiamata,
kanapiriã itxa iri aapokomoni. Iuasaaki iri iãtapanãtari iua
ikiniõtika.

—Ininiã iua apokaãpotakasaaki, õtakopanika, iri atapari
iua. Ininiã iri miteẽkata iuamoni. Ininiã iteene ipoxokoniuata.
21Iuasaaki imi txari iri: “Niri, maerekati nikamapeka Teosomoni,
pitemoni apaka. Kona pamarite na pitxaikanoko, kotxi !erekano.”

22—Iuasaakipeka iri akiritari initiriakori: “Katima hĩtxako,
mãkatxi ereri himinini. Aneo ereri hĩtakako iuakokimoni. Ikiti
mata hĩtakako ikitiã. 23Kema auĩte kiĩri hõkako. Kiiniri makamako.
Manipokota. Mapoxokoniuata, 24kotxi ia namarite ipĩkari
atokopeka, uatxa iuaĩkana ikanapiripeka. Mitxi pĩpinanakakari
atoko itxa, uatxa apokapeẽkaika,” itxa.

—Ininiã iuasaaki ninoamoni ipoxokoniuatini apopeka.

25Ninoa kiiniritauatakasaaki, imi aneẽkari tokoriã iparĩkauanãta.
Ikanapiriãkasaaki aapokomoni, ikenakotari xikari, serẽkatxi ene
pakini. 26Ininiã akiritari iri nitiri: “Kiripa ikara?” itxari. 27Iri nitiri
apakapapireta: “Pitari apoka. Ininiã piri paniãtari kema auĩte
okiko, kotxi erekapanikari pitari. Kona monõkori apoka iuamoni.
Erekari ikanapiriini,” itxari.

28—Ininiã ikara ikenakotakasaaki, inaiataua. Kona inirekari ĩroini
kiiniriã. Ininiã iri iuamoni sa itxa. Akiritari: “Piĩroã,” itxari. 29Ininiã
iua apakapapiretari: “Itori mitaãti niparĩkauatinapekai. Txama
kona nota sipikapiretari pisãkire. Iuaritika kona pisikano potxi
ãkiri nimoianariakorikata kiiniri nikamini ĩkapani. 30Iua pamarite
xipokari pitxineirote. Sitokata isirĩka. Txama ikanapiriãkasaaki,
pokari kema auĩte. Kiiniri pikama iua ĩkapani.” Ikara atoko itxitari
iri.

31—Iri apakapapireta: “Namarite, ãtipirika pauapika
notakata. Ikinika nota nakiti pite nakiti txaua. 32Erekapitikari
kiiniri nikamini apoxokoniuatini ĩkapani, kotxi pitari ipĩkari
atokopeka itxa. Uatxa auapanika. Pĩpinanakakari uatxa
apokapeka,” itxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Nitiritxi Kamisirienereri

16 1Xesosi sãpiretana imoianariakori:
—Kiki ito tiitxi aua. Iua nitiri nĩkatari ikinika ipatrãote nakiti. Apanakini sãpiretari iua kiki, initiri iouanatiniri itxineirote. 2Ikara atoko ininiã, iua akiritari initiri: “Nikenakopiretari pite misirienetinino nota. Ininiã piminari tiitxi piamotiitini tsopa. Ikara pisikasaakino, niokanatai pisini. Kona apikomoni piparĩkauataika nota ĩkapani,” itxa.

3—Ininiã initiri ãkixinireẽ: “Kipa nikama uatxa, kotxi nipatrãote paĩtiki iokanatano. !Kataparano nota, ininiã !niposotari atokatxi patapi niparĩkauatini. Nipẽtauata txineiro maxikatiĩka namanainiri kãkiti. 4Uatxaika nimarotari nikamakiti tĩkane. Ininiã niparĩka xipokasaaki uai, kãkiti apakapapanikano nota ninoa aapokoã,” itxa.

5—Ininiã akiritana kãkiti ipatrãote maĩkitxitakani. Ininiã ipimaãri ãti: “Kipakinipa !piĩkitxitapanika nipatrãotemoni?”

6—“Seĩ kopiti iĩtxi auakiti kona niĩkitxitapanika,” itxari.

—Ininiã iua nitiritxi txari: “Pikosekari pimaĩkitxitakiniti tsopa. Pitakari sĩkoẽta kopitinoka,” itxari.

7—Ininiã ãti ipatrãote maĩkitxitakari ipimaã: “Kipakinipa kona piĩkitxitapanika nipatrãote?”

—Iua apakapapiretari: “Seĩ atarokiri kotarina,” itxa.

—Itxari iua: “Pimaĩkitxitakiniti tsopa pikoseka. Oitẽta kotarinoka pitaka,” itxa. Ikara atoko ikama ninoa ĩkapani, ininiã iparĩka itakanapaka atoko, ninoa apakapari iua ninoa aapokoã.

8—Ininiã iua patrãote ikara imarotakasaaki, itsorĩkaãta: “Ari, ninitiri paimatireri. Maerekati ikama, iuaritika ikamakasaakiri, paimatireri iua,” itxa.

—Teoso sãkire mauiãkani imarotapitikari ixinikinirina parĩkatxi katana ikamakitina. Atxiĩti Teoso sãkire auiãkani !imarotari ixinikinirina parĩkatxi katana ikamakitina. 9Nisãpiretai hĩte, ĩkorapokoriti hãuakasaaki, hĩxinikari ikara nitiritxi. Hĩsikari hĩtii, hĩtxineirote pakini Teoso parĩka ĩkapani, Teoso mimarotakani atão inakari imarotinina ĩkapani. Eereka atxiĩti Teoso mimarotakani moianatai. Eereka ninoa apaka imarotari aĩri iaxitikiri. Eereka ãti õti haõkitana ninoa iaxiti.

10—Axapitiki parĩkatxi atão pikaminiã, ininiã kãkiti auikariko piposotiniri parĩkatxi apiatakari pikamini apaka. Axapitiki piĩtiriuata mitxi, ininiã eereka kaiãori piĩtiriuata. 11Txineiro

uaimonipokoriti auakari himimarotakaniãri hinĩkatini, ininiã kona hĩposotari hinĩkatiniri erekari Teoso sikakiti. 12 Apanakini tii pimanĩkatakaniã, ininiã kona kãkiti sikai tiitxi pinakiti inini ĩkapani.
13 —!Apakata kãkiti parĩkauatini ipi iauĩtena ĩkapani, kotxi atxiĩti ãti omanata, ãti itireta. Atxiĩti ãti apokaerekata, ãti inorita. Iua atokokana kãkiti kona posotari iparĩkauatini tiitxi ikinipoko iamotini ĩkapani, Teoso ĩkapani iparĩkauatakasaaki. !Apakata piauĩtetiniri Teoso, txineiro piauĩtetakasaaki —itxa Xesosi.

Teoso Sãkire Maxipokakani

(Mateo 11.12-13; 5.31-32; Marko 10.11-12)

14 Pariseoakori ikara ikenakotakasaakina, inapetarina Xesosi, kotxi ninoa iteene potxitaro txineiro. 15 Ininiã Xesosi sãkirauata ninoamoni:
—Hĩte txa apanakinimoni: “Ate !ikeroka. Peerekaua ate,” hĩtxa hĩsãkire. Txama Teoso imarotari hãkixinire. Kãkiti uãkatari erekari hĩkamini, txama Teoso omanatari hĩkamakiti.
16 —Kitxakapirĩka kãkiti auikari Teoso sãkire Moisesimoni sikakori, Teoso sãkire sãpiretakani sãkire pakini. Xoão kapatxisareri apoka. Iuasaaki Teoso iokanapirena erekari auĩtetxi ininiãua sãpiretaãka. Itomaneri iteene nirekari isini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua ĩroini.
17 —Teoso sãkire !ixipoka. !Ixipoka axapiti. Auapika imakinika isãkire. Itixi, iaxiti pakini xipokapitikako, iuaritika Teoso sãkire !ixipoka.
18 —Teoso sãkire iõkatakori kitxakapirĩkari auapanika uatxa. Ininiã ĩtanorotxi asikakari ãto itakini ĩkapani inakari, maerekati ikama. Apaka sito takanapakoro takakari maerekatikanera ikama. Ikara Teoso sãkire auapanika. Kona ixipoka ikara —itxa Xesosi.

Katiiri, Arásaro Pakini

19 Xesosi sãkirauatapanika. Ia atoko itxa:
—Aua kiki katiiri. Peereri imãka. Põkamarari imãka. Apiaerekata imãka. Ikiniõtika peerekari ikiena. Imakinika iua auakiti peerekari. Iua aapoko ikiniõtika kiinirisaaki auakari atoko itxapika ikiena.
20 —Ãti kiki Arásaro inakori. Pamatinaniri. Minakati !auinari iua. Iua sirĩka katiiri aapoko patapi koa. Amianari aua iuamoni. Ininiã iĩto imakinika kakaro. 21 Kinirão nika inakasaaki, ixiti okakorinoka inika. Iuaã anãpa amerokari ikaro.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

22—Ikara atoko ininiã, eereka ipĩpe. Ininiã eereka Teoso nitiriakori iaxitikini anikari iua Teoso auinimoni. Kitxakapirĩka Apraão sari iuaã. Iuaã iua Arásaro aõkitari Apraão.
—Eereka iua katiiri apaka ipĩpe. Ikataãka. Isari maerekani misiritikoãtaã. 23Iuaã maerekani misiritikoãtaã auakasaaki, õtakoxiti atamatari Apraão, Arásaro pakini. 24Ininiã akiritari Apraão: "Toti Apraão, piamonĩkano. Pipaniãtariko Arásaro iãkiniri iuakoki iaã, tapikaka itxa ninamamoni. Ia xamina sikatsiitapitipono," itxa.
25—Apraão apakapapireta: "Pixinikariko kãkitikata pauakasaaki, kaiãori pitii aua pitemoni. Arásaro auakasaaki, kona minakati auari iua. Arásaro auakasaaki, amianarinani, natxinani pakini auari. Uatxa iua poxokoniuanãtakasaaki, pite atatsiitari pimisiritiko. 26Patamata ereẽ sauana auĩte. Kona ate posotari hĩtemoni asini. Hĩte apaka kona posota uaimoni hãpokini," itxa Apraão.
27—Iuaĩkana katiiri: "Toti, pikenakotano. Pipaniãtariko Arásaro niri aapokomoni isini. 28Iuaã aua sĩko nitariakori maneripanika inakaniua. Isãpiretanako: 'Kona erekari uai. Erekari ia misirikaretxi auiniãtaã imĩkanina. Ininiã uatxa ikamarinako Teoso sãkire paniãtakiti,'" itxa katiiri.
29—Ininiã Apraão: "Ninoamoni auape Teoso sãkire, Moisesini sãpiretakiti, apanakini Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti apaka. Ininiã pitariakori posotari ikenakotinirina ninoa sãkire," itxa Apraão.
30—Ininiã katiiri txari: "Toti Apraão, ikara atokonani !apakata. Ipĩkari kanapiriininiã ninoamoni, iuasaakiikarako itakanaparina imaerekanina."
31—Ininiã Apraão: "Pitariakori !auikari Moisesini sãkire, apanakini Teoso sãkire sãpiretakani sãkire pakini. Ipĩkari kanapiriininiã ninoamoni, iuaritika ninoa !auikari Teoso sãkire. Ikara atoko ininiã, kona nipaniãtari Arásaro isini ninoamoni," itxa Apraão.
Ikara atoko itxa Xesosi sãpiretakiti.

Maerekati Oerekakari

(Mateo 18.6-7; 21-35; Marko 9.42)

17 1Xesosi txari imoianariakorimoni:
—Aua maerekati oerekakani. Ninoa kãkiti kamari maerekati. Ikara atoko inakani apokapitikako. Ninoa xika kãkiti kamari maerekati. Maerekati oerekakari misiritaãkapitikako. 2Teoso omanatari kãkiti maerekati oerekakani. Kãkiti

txĩkitakiniãri amarini nota sãkire auiãkari maerekati ikamini
!apakata. Erekamariko iua kãkiti maerekati oerekakari kai
mitariã iaxirikanokitaãkamako, ipoa apanĩkakiã okaãkamako
ipinini ĩkapani. 3Erepaniko. !Pikamapiriko maerekati.
Pitari Xesosi sãkire auiãkari kaminiãri maerekati pitemoni,
põtãkikariko, imaerekani itakanapini ĩkapani. Itakanapiniãri,
!pixinikapinikari ikara maerekati ikamakiti. 4Atxiĩti ãti õti
iua kamari maerekati pitemoni. Eereka iua pitemoni apoka.
"!Erekari nikamakiti pitemoni. Pimaxinĩkaretariko maerekati
nikamakiti. !Nikamaikari," itxa. Ininiã ĩkora õti iuaĩkana
maerekati ikama pitemoni. Iuaĩkana amanaãi imaerekani
pimaxinĩkaretini tĩkane. Atxiĩti ĩkora õti setxikata ikara atoko
ikama pitemoni, ininiã pimaxinĩkaretariko ikinika maerekati
ikamakiti —itxa Xesosi.

Xesosi Sãkire Auikiko

5Xesosi iokanatakini txari Xesosi:
—Pitxĩkitakaua ate apikomoni aãuikiniri Teoso sãkire
—itxana.
6Ininiã Xesosi txana:
—Mostata iki axapitiki. Mostata iki atokokana nisãkire poião
hãuikiniã, iuaritika hĩposotapitikari hĩpaniãtiniri ia uasini aamina:
"Pikotsakatika pimaporokauako. Ipoamoni pitakauako." Ininiã
ikamapitikariko pisãkire iaõka —itxa Xesosi.

Nitiritxi Parĩka Pirena

7Xesosi txari:
—Pinitiri tokoriã parĩkauatakari, pipiraakori inĩkatakari, apokasaaki
paapoko, kona pitxa: "Pinipokota, pitomata." Kona ikaraatoko
pitxa. 8Pitxari: "Auapanika parĩkatxi. Nipokori pikaminano. Xipoka
atoko pisikakienatano. Piãtapari nota nipokotini, ininiã eereka pite
nipokota." Ikara atoko pitxa pinitiriakorimoni. 9Pipaniãtakitinanira
ikama, ininiã kona pitxa: "Erekapitikari piparĩka," kotxi
pipaniãtakitinani ikama.
10—Ininiã iua atokokanera itxa ikinipoko Teoso paniãtakiti
pikamakasaaki. Kona apakata: "Erekapitikano nota," pinini. Ia
atoko atão pinini: "Nitiritxinani nitxaua. Poiãori nitxaua, kotxi
niauĩte paniãtakitinani nikama."

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Makananitinina Paiaka Matatakani

11 Xerosareẽmoni Xesosi sikasaaki, inapari Samaria tõpa. Ipinimoni
auari Kariréia tõpa. 12 Ãti aapokotxi apokaãpotakasaaki, aõkitana tesi
kikiakori amianatakani paiaka matatakani. 13 Ikira atoko akiritarina:
—Xesosi, koerekareri, piamonĩkaua ate —itxana.
14 Xesosi atamatakasaakina, ipaniãtana ninoa Moisesini paniãtakiti
iaõka ikaminina, sasetotximoni isinina, iĩtona oerekinina ĩkapani.
—Sasetotximoni hĩsako. Hõerekariko hiĩto iuamoni —itxa Xesosi.
Iuamoni isaãpotakasaakina, ikinipoko ninoa erekapeka itxana.
15 Ninoa amianatakani erekapeka, txamari ãtinani kanapiriã
Xesosimoni. Itapararitika akirita:
—Peerekari Teoso —itxa iua paiaka matatakari.
16 Ininiã ikapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ.
—Notamoni pikamakiti peerekari —itxa.
Samaria tõpakiri iua kiki. 17 Ininiã Xesosi txari:
—Nota makananitana tesi kikiakori. Ĩtapari apanakini?
Auapanika novi kikiakori nimakananitakini. 18 Ia kiki Samariakiri.
Ianokara kanapiriã, “Peerekari Teoso,” inini ĩkapani. Ninoa Xoteo
iua atoko !itxana —itxa Xesosi sãkire.
19 Ininiã itxari iua Samariakiri:
—Põkitikauako. Pisako. Pite auikari nisãkire, ininiãkara
erekapekai —itxa Xesosi.

Kanatokopa Itxa Teoso Auĩtetxi Ininiãtaãua?

(Mateo 24.23-28, 35-44)

20 Ãti õti pariseoakori pimaãri Xesosi:
—Kirisaakipa Teoso ikinimane auĩte inini õti apokatako? —itxana.
Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Teoso auĩtetxi inakasaakiua, kãkiti !atamatari iua apokini.
Teoso kãkiti auĩte inakasaaki, iua kãkiti ãkixinireẽ apoka.
21 Iuasaaki kãkiti !akiritari: “Uaikarari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.
Ikiraãrari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.” Ikara atoko !itxana, kotxi
hĩxinire ãkirari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua —itxa Xesosi.
22 Ininiã itxa imoianariakorimoni:
—Apokako ãti õti nota hĩtari iaxitikiri iteene kinirão hãtamatini.
Txamari !hãtamatano. 23 Apanakini sãpiretaiko hĩte: “Ikiraãrari iua.”
Ãti sãpiretari: “Uaikarari iua.” Iuasaaki kona himaãkatapiri ikara atoko

inakari sãkiretxiti. !Hãuikapiri ikara atoko inakari. 24Hĩtari iaxitikiri kanapiriãkasaaki, mẽkokari ãtiãtaã potorikini, ãtiãtaã apokini, iua atokokana nikanapiriini. Katimaritika napokako. Mẽkokari atoko nitxako napokini. Iuasaakiika ikinimane kãkiti atamatano. 25Nikanapiriini apisapanika, nota hĩtari iaxitikiri iteene ninikoriãriko nimisiritiko, kotxi kãkiti uatxa auakani kona nirekano. 26—Nota hĩtari iaxitikiri kanapiriãkasaaki, Noee auakasaaki atokokana itxapaniko. 27Noee auakasaaki, ikinimane nipokota. Iãta. Ĩtanorouata. Ikara atoko itxapikana. Ãti õti Noee, inirimanekata maporo ãki iĩroãna. Eereka imaiãtapakinitipanika ãparaã kipakata. Xãpoãkata. Ininiã xirataãtxi xipopena ikinimane. Ikara atokotxikana itxako nota kanapiriãkasaaki.

28—Aroo inakori auakasaaki atokokana itxako nota kanapiriãkasaaki. Iuasaaki ikinimane nipokota. Iãtana. Iamotiitana. Isikatiitana. Itakarauatana. Aapokona ikamana. 29Sotoma sitatxiti Aroo potorikini õti, iuasaakipeka xamina ãparaã kipini atoko itxa ikatxakini. Xamina miniki katxaka. Ininiã ikinipoko iuaãtaã ariãkata.

30—Iuasaaki kãkiti !imarotari xamina katxakini õti. Iua atokokana kãkiti !imarotari nota hĩtari iaxitikiri apokini õti. 31Napokini õti haãpoko mapara hãuiniã, kona hĩkanapiripe haãpokomoni hĩtii hãpini ĩkapani. Tokoriã hãuiniã, kona !hĩkanapiripe haãpokomoni. !Apakata hĩkanapiriini iuaã. 32Hĩxinikaroko Aroo ĩtanoro. Kona oa atoko hĩtxape, kotxi oa ipina, kotxi !onirekari otakanapiniri sitatxi maerekani auiniãtaã.

33—Pite ãtipirika kaminiãri piteka nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite nireẽkiti xipokiniã, nota sãkire pauikini xika, pite auapininiika txako Teosokata.

34—Nikanapiriãkasaaki, ia atoko itxako. Nikanapiriini ĩkanõkati atxiĩti ipi kãkiti imakanãta imakiniãtaãna. Iuasaaki Teoso sãkire auiãkari sari notakata. Teoso sãkire mauiãkati kaikota.

35—Iuasaakiko atxiĩti ipi sito kamanãtari atarokiri. Teoso sãkire auiãkaro sari notakata. Teoso sãkire mauiãkato kaikota.

36—Iuasaakiko atxiĩti ipi kiki kikio parĩkauata. Ãti sa notakata, ãti kaikota —itxa Xesosi.

37Ininiã imoianariakori pimaãri:

—Namoniparako? —itxana.

Ininiã iua apakapapiretana:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Aãtamatakasaakiri maiori apotiitiniãtaãua, ikinimane imarotari ipĩkari iuaãtaã auini. Iua atokokana ikinimane atamatariko kãkiti apotiitiniua notakata nikanapiriãkasaaki —itxa Xesosi.

Sito, Kãkiti Misiritiko

Mereẽkari Pakini

18 1Xesosi misãkiretari imoianariakori ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko, Teoso misãkiretiko pirena. Ikara inakari oerekari kãkiti ãtipirika imisãkiretiniri Teoso, Teoso misãkiretiko imatakanapakani ĩkapani. 2Xesosi sãpiretari ia sãkiretxiti:

—Sitatxi auari kãkiti misiritiko mereẽkari. Iua kona paxitari Teoso. Kona ipaxitari kãkiti apaka. 3Iuaã sito apaka aua. Õtaniri ipĩpe. Tikinitakoro otxaua. Oa nirekari iua atão ikamini oa misiritakarimoni. Txamari iua kãkiti misiritiko mereẽkari !ipotxitari omokaiakari pirena ikenakotini. Osãpiretapikari iuamoni: “Pikenakotariko nisãkire. Pikamariko atão nota misiritakarimoni. !Nimĩteenekaikari nota misiritakari apikomoni misiritinino,” otxa.

4—Isãpakapekari ãtipirika osãkire ikenakotini. Ininiã eereka ixinikari: “Atãopitikara, kona nota paxitari Teoso, kãkiti pakini. Iuaritika nikamariko onirekakiti, kotxi 5ãtipirika oa tikinitakoro amanaãnãtano, ininiã nikamaãkaretxitaro. Ininiã nikamariko onirekakiti, kotxi nisãpakapekaro osãkire. Ãtipirika ikara atoko otxanãtapikano. !Nimĩteenekaikari,” itxa kãkiti misiritiko mereẽkari.

6Ininiã Xesosi txana imoianariakori:

—Ikara kãkiti misiritiko mereẽkari kona erekari, iuaritika ikamari osãkire iaõka. 7Teoso apiaerekata. Ininiã ikenakotapitikari imereẽkini sãkire pokamara, ĩkanõka. Ninoa amanaãri Teoso imoianatinina. Ininiã apiata Teoso kenakotari isãkirena. Patimari Teoso kenakotiniri imereẽkini amanaãkiti. 8Nisãpiretai, patimari Teoso misiritinina ninoa misiritakani. Ia nipimaãi. Nota hĩtari iaxitikiri iuaĩkana nikanapiriãkasaaki, atxiĩti napokari nisãkire auiãkani ĩkorapokoriti? —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Pariseo, Txineiro

Apotiitakari Pakini

9 Iuikakaniua !apokaerekatari apanakini. Ninoamoni, ninoanokara
kamari atão. Ãti õti Xesosi sãpiretari ia sãpirenatxi atão inakari
oerekiko, kãkiti ikara atoko inakanimoni atão imarotinina ĩkapani:
10 —Ipi kiki sari Teoso misãkiretiko aikotimoni. Ãti kiki pariseo
itxaua. Ãti kiki auĩtetxiakori txineirote apakapakari itxaua. Iteene iua
misiritari kãkiti, kotxi kãkitimoni imakatxakaro apikomoni txineiro.
Kona atão imakatxaka. Imisiritari kãkiti. 11 Iuaã pariseo tima Teoso
imisãkiretini ĩkapani. Txama iuaka imisãkiretaua. Ia atoko itxa
isãkire: "Teoso, nota poxokopitikano, kotxi nota apanakini atoko
kona nitxa. Kiĩtiriri !nitxaua. Kãkiti misiritakari kona nitxaua. Kona
nota sirĩka ãti ĩtanorokata. Kona nota ia txineiro apakapakari atoko
na nitxa. Konapitini. 12 Ikini semanati, ipi õti nitakanapari ninikini
pite nimisãkiretini ĩkapani. Txineiro nisikai. Tesi txineirota auiniãno,
ãtoka nisikai, ininiã pipaniãtakiti iaõka nikama," itxa iua pariseo.
13 —Iuasaaki txineiro apakapakari ikira atoko itima. Kona ionakaãta
iaxiti. Iaritari itorota imaerekani oerekini ĩkapani, kotxi maerekati
ikamapeka. Itxari Teosomoni: "Teoso, piamonĩkano. Kona erekano
nota, kotxi maerekati kamakarino nota," itxa txineiro apakapakari.
14 Ininiã Xesosi txari:
—Atãopitikara nisãkire. Ikara inakari kiki Teoso kamaerekata.
Isikasaaki iua aapokomoni, erekari itxapekaua. Iua pariseopekana,
Teoso !ikamaerekatari iua.
—Iuikakariua, poiãori itxauako. Poiãoripekana, apiatakari
itxauako —itxa Xesosi.

Amarini Apokini Xesosimoni

(Mateo 19.13-15; Marko 10.13-16)

15 Ãti õti kãkiti minari amarini Xesosimoni erekari ninoamoni
itakini ĩkapani. Txamari Xesosi moianariakori atapakasaakiri
kãkiti imiakori mĩkani, isipikapana.
—Hĩkanapiripeka. Hĩsipeka —itxana.
16 Txamari Xesosi txari imoianariakori:
—Hãuiritanako amarini notamoni apokini. !Hĩsipikapapena amarini,
kotxi nitiretapitikana ninoa. Nisãkire auiãkani auikari nisãkire amarini

auikini atoko. Kãkiti nisãkire amarini auikini atoko inakaninokara apoka Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 17 Amarini auikari iri sãkire. Ininiã hĩxinikariko ia: Amarini atoko himinakaniã, Teoso sãkire iteene himauikakaniã, ininiã Teoso auĩtetxi ininiãtaãua !hiĩroã —itxa Xesosi.

Kiki Katiiri Pirena

(Mateo 19.16-30; Marko 10.17-31)

18 Xoteo auĩte pimaãri Xesosi:

—Koerekareri erekari, kiripa nikama Teosokata ãtipirika nauini ĩkapani? —itxa.

19 Xesosi txari iua:

—Kininiãpa "erekari," pitxano? Kãkiti erekari !auari. Teosonanira erekari. 20 Pite imarotapitikari Teoso paniãtakiti: "!Pisirĩkape ãti ĩtanorokata. !Pokaniuatape. !Piĩtiriuatape. Apanakini !pimisirienetape. Piri, pinoro pakini pipaxitako." Ikara atoko pimarotapeka —itxa Xesosi sãkire.

21 Ininiã iua kiki apakapapiretari:

—Nota axapitipanika ninakasaaki, nikĩpitari ikara atoko inakari sãkiretxiti Teoso paniãtakiti —itxa.

22 Xesosi kenakotakasaakiri iua kiki sãkire, itxari:

—Auapanika ãtinoka pikamini tĩkane. Ikinika pitii pivẽtxitako, eereka oa txineiro pisikanako minakati mauakinimoni. Eereka pisa notakata. Ikara atoko inakari pikaminiã, Teoso tixine papokasaaki ikinipoko erekari auiniiko pite —itxa Xesosi sãkire.

23 Iua kiki ikara ikenakotakasaaki, imatinaniuata, kotxi iua iteene katiiri itxaua. 24 Xesosi atamatakasaakiri iua matinaniuatini, itxari:

—Pamimari katxineiroteri auĩtetiniri Teoso. 25 Atauako kamero napatari ãkorike sonakiã? Apia mimari kãkiti katxineiroterini auĩtetiniri Teoso —itxa Xesosi.

26 Ikara inakari kenakotakani txari:

—Pamimari pisãkire. Ininiã kiripa apoka Teoso auiniãtaã? —itxana.

27 Ininiã Xesosi txana:

—Kãkiti maposotakiniti Teoso posota ikamini —itxa Xesosi.

28 Ininiã Petro txari:

—Ate takanapapekari ikinipoko pitekata asini ĩkapani —itxa.

29 Ininiã Xesosi txari:

—Atãopitikara, ininiã ia atoko nitxai hĩte. Pauini pitakanapiniã, pĩtanoro, pitariakori, piri, pinoro, pamariteakori pakini

pitakanapiniã, Teoso auĩtetxi ininiãua pirena pisãpiretini ĩkapani,
30 ininiã ĩkorasaaki apiata erekari papakapa. Ininiã ãti õti
pipĩkasaaki iaxiti papokasaaki, pauapininiika pitxako —itxa Xesosi.

Iuaĩkana Xesosi Sãpiretari Ipinini
(Mateo 20.17-19; Marko 10.32-34)

31 Ãti õti Xesosi anikari imoianariakori ikira atoko, misãkireta itxana:
—Uatxa Xerosareẽmoni asa. Kitxakapirĩka Teoso sãkire
sãpiretakani sãpiretapekari nota hĩtari iaxitikiri pirena.
Ninoa sãkire iõkatsopatakitina paĩtiki apokapitikako,
32 kotxi nisikaãkako Xoteo minakonimoni. Ninapetaãkako.
Nimisãkirepiretaãkako. Nikiisokaãkako. 33 Niaritaãkako. Eereka
nokaãkako. Ipi, ãti pakini õtisaaki iuaĩkana nõkitikaua —itxa
Xesosi.
34 Xesosi moianariakori !imarotari isãkire. Ikara sãkiretxi
kipatakori atoko itxa. Ininiã kona ninoa imarotari isãkire.

Mõsiãreti Xesosi Makananitini
(Mateo 20.29-34; Marko 10.46-52)

35 Xesosi apokaãpota Xerikoo sitatxiti takote. Mõsiãreti kimapori
tiniãpo iitopãkanãta. Amanaãnãtaro txineiro. 36 Ikenakotari kãkiti
kimaporiã napakani, ininiã:
—Kiripa ikara? —itxa.
37 —Xesosi Nasaree sitatxitikiri, iuara napaãpota —itxana
apanakini.
38 Ininiã iua mõsiãreti akirikata:
—Xesosi, Taviini apika mekanirii, piamonĩkanoko —itxa.
39 Ninoa ĩkiikakani txitari iua:
—!Pakiripoatape —itxana.
Txama iteene iua akirikata iuaĩkana:
—Taviini apika mekaniri, piamonĩkano —itxari.
40 Ininiã Xesosi iotoka. Amanaãna kãkiti:
—Ere kiki himina notamoni —itxa Xesosi.
41 Xesosi takote apokasaaki, Xesosi pimaãri:
—Kipa pinireka nikaminii pitemoni?
—Kõsiãrepeka ninini ninireka —itxari.
42 Ininiã Xesosi txari:
—Kõsiãrepekai uatxa, kotxi pauikari nisãkire —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

43 Iuasaakipeka iua kiki kõsiãrepeka itxa. Ininiã iua saãpota
Xesosi tikini. Teoso ereka inini pirena isãpireãpota. Ikinimane
kãkiti itikasaakiri Xesosi kamakiti iuamoni.
—Peerekari Teoso —itxana.

Sakeo Pirena

19 1 Xesosi Xerosareẽmoni isikasaaki, Xerikoo sitatxiti
apanĩkaki inapaãpota. 2 Iuaã aua kiki, Sakeo inakori. Iua
katiiri. Iua kãkiti txineirote apotiitakari auĩtetxiakori ĩkapani.
Apanakini txineiro apotiitakani auĩte itxaua. Iua misirienetari
kãkiti. Imakatxakari txineiro auĩtetxiakori ĩkapani. Txamari
apikomoni imakatxaka. Kona atão ikamakiti. !Erekari iua.
3 Xesosi apokasaaki Xerikoo, iua Sakeo nirekari Xesosi atamatini.
!Apakata atamatiniri, kotxi paĩtiri iua. Itomaneri kãkiti Xesosi ĩtinikata
auanãta. Ininiã !apakata mõtãnoti atamatiniri iua. 4 Ininiã imiteka
Xesosi apisa, aaminaã kanĩka itxa. Xesosi iuaã napakasaaki, iposotari
itikiniri. 5 Xesosi apoka iua aamina patapi. Ionakaãta itxa. Itxari:
—Sakeo pikatxaka, katima pitxa. Uatxa, paapokomoni nisako,
nianapokotini ĩkapani —itxa Xesosi.
6 Ininiã katxaka katimapeka itxa. Ipoxokoniritika iua apakapari
Xesosi. 7 Ikinimane iuaã auakani misãkirepiretari Xesosi. Itxana:
—Xesosi sari maerekati kamakari aapokomoni. Kininiãpa iua sa
iua aapokomoni? —itxana.
8 Ininiã iua aapoko apoãka atoko, Sakeo tima isãkirauatini
ĩkapani. Ininiã itxari Xesosi:
—Ipixini ninakiti nisika matiinimoni. Niĩtirĩkakiti iuaĩkana
nisikanako kãkiti. Txineiro niĩtirĩkiniã, ininiã iuaĩkana ipi ipi
pakinikata nisikariko nimisiritakinimoni —itxa Sakeo.
9 Ininiã Xesosi:
—Ia kiki Apraão apika mekaniri apaka. Uatxa imaerekani
makatxakaãka, kotxi itakanapari maerekati ikamakiti. 10 Kãkiti
itari iaxitikiri apoka ĩkorapokoriti kãkiti pĩpinanaãkani initini,
imaerekani imakatxakini ĩkapani —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Nitiritxi Erekari,

Nitiritxi Maerekati Pakini
(Mateo 25.14-30)

11 Eereka Xesosi sãpiretari ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Oerekari ia sãpirenatxi, kotxi Xerosareẽ ninoa apokaãpota. Kãkiti uãkatari paĩtiki Teoso ikinimane auĩte ininiua. **12** Ia atoko itxa:

—Kiki aiamatapeka õtakoxiti isini, auĩtetxi ininiua ĩkapani. Iua nirekari isini, ininiã eereka inirekari ikanapiriini. **13** Ininiã isini apisapanika akiritari tesi initiriakori. Isikanapana txineiro tesi ota oro kamakoro. Ãtoka isikaãpotana initiriakori. Itxa: "Nota ãtiãtaã nauakasaaki, hiamotari tiitxi. Eereka pivẽtxitari apikomoni txineiro hãpakapini ĩkapani. Ikara atoko hĩtxako," itxa.

14—Isipeka atoko kãkiti iuaã auakani !inirekari iua auĩtetxi ininiua, kotxi omanatarina. Ininiã ninoa iokanapireta iuamoni: "Ate !nirekai pite aãuĩte pininiua," itxana ninoa.

15—Iuasaaki iua ãtiãtaã auĩtetxipeka itxaua. Ikanapiriãkasaaki akiritana initiriakori, txineiro isikanapakini. Ininiã iua txana ninoa: "Hõerekano txineiro apikomoni hãpakapakito," itxa. **16** Ãti initiri apoka iuamoni. "Nipatrãote, pite sikanapano ãtoka ota. Uatxa tesipeka ota aua notamoni," itxa.

17—Iuasaaki auĩtetxi txari iua: "Pite kamakiti peerekari. Pite ninitiri erekari. Ãtonoka ota nisikapekai, iuaritika piparĩka peerekari. Uatxa tesi pakini sitatxiti auakani auĩte pitxauako," itxa.

18—Ãtipekana apoka auĩtetximoni: "Ãti ota pisikanapano nota. Uatxa sĩkopeka ota aua notamoni," itxa initiri.

19—Ininiã auĩtetxi txari: "Erekapitikari. Ininiã sĩko pakini sitatxiti auakani auĩte pitxauako," itxari.

20—Ãtipekana apoka auĩtetximoni: "Oniã pinakito txineiro. Mãkatxi mataã niapirikaro, poteta nitxaro pitxineirote. **21** Nota pĩkai pite. Pataparaxinirei. Nimarotari pite amotari ãti kamakiti. Piamotari pikiena ãti kãkiti kiena," itxa.

22—Ininiã iua auĩtetxi apakapapiretari: "Pite ninitiri maerekati pitxaua. Pite txano nota kiki kataparaxinireri nitxaua. Pimarotari niamotiniri ãti kamakiti. Pimarotari niamotiniri ãti kãkiti kiena. **23** Ikara atoko ininiã, pimanirekakaniãri piparĩkauatini, kinirepa kona pisikataro nitxineirote pãkomoni? Pisikaãkamaroko,

napakapamaroko apikomoni nitxineirote nikanapiriãkasaaki," itxa auĩtetxi.

24—Ininiã iua paniãtana iuaã auakani: "Himakatxakaroko nitxineirote iuamoni nisikakito. Hĩsikaro tesi ota auakitimoni," itxa.

25—"Auapeka tesi ota iuamoni," itxarina.

26—Ininiã auĩtetxi apakapapiretana: "Piparĩkauatiniã, ininiã pinakiti itori aua, ininiã apikomoni papakapa. Pite iarinouatiniã, ininiã ikara xika pinakito poião. Ãti õti piarini xika ikara poiãori makatxakaãkako apaka. **27**Uatxa himinana notamoni nimokaiakariakori, kotxi ninoa !inirekano nota iauĩtena nininiua. Hõkana ninoa nota apisatoõ," itxa auĩtetxi.

Xesosi Xerosareẽ Apokaãpotini

(Mateo 21.1-11; Marko 11.1-11; Xoão 12.12-19)

28Ikara inaãka atoko, Xesosi sari imoianariakori apisa Xerosareẽmoni. **29**Xerosareẽmoni isikasaakina, apokaãpotana Petxipaxee, Petánia pakini aapokotxiti. Ninoa ipi aapokotxi Oriva inakori xirata takote. Iuaã auakasaaki, Xesosi iokanatana ipi imoianariakori aapokotximoni.

30—Ikira aapokotximoni hĩsa. Iuaã hãpokariko xomẽta ãkiri, iaxiriãkori. Iua xomẽta ãkiri kãkiti maitopãkakotipanika inakori. Hĩkoxiripatakariko iua. Himinari notamoni. **31**Ipitikiri akiritiniãi: "Kinirepa hĩte koxiripatakari nipira?" inakasaakii, ia atoko hĩtxariko: "Apiananiri nirekari iua," hĩtxako —itxana.

32Iuaã apokasaakina, ikinika Xesosi sãkire iaõka auapeka. **33**Ninoa koxiripatakasaakiri xomẽta ãkiri, ipitikiri apoka.

—Kinirepa nipira hĩkoxirika? —itxa.

34Ininiã ninoa:

—Apiananiri nirekari iua —itxana.

35Ininiã anikarina xomẽta ãkiri Xesosimoni. Imoianariakori takari imãkana xomẽta nopini. Imoianatarina Xesosi xomẽta nopini iitopãkini ĩkapani.

36Xesosi saãpotakasaaki Xerosareẽmoni, apanakini kãkiti matameẽkari imãkana kimaporiãpo Xesosi napini ĩkapani. **37**Õtanoxiratari Oriva inakori iokiriĩtakasaaki, ninoa imakinika ipoxokoniritikana akiripoakatana, kotxi itikapekarina itori Teoso posotiire.

38—Peerekari auĩtetxi, Apiananiri iokanatakiti kãkitimoni. Teoso takari erekari iuamoni. Ininiã Teoso !omanataikari kãkiti.

Peerekari Teoso, iaxiti apiko nopinixiti auakari. Apiananiri itxaua —itxanãtana ninoa iuasaaki.
39 Iuaã kãkiti itomaneri sauaki aua pariseoakori apaka. Ninoa txari Xesosi:
—Koerekareri, piotokakana pimoianariakori ikara isãkirena.
40 Ininiã Xesosi:
—Atão ninoa akiritakiti. Ininiã !nipinitana iotokakiniri. Nimauiritakaniãna isãkirena nota Apiananiri nininiãua, ininiã Teoso txĩkitakari kai soro sãkirauatini ikara sãkire isãpiretini —itxa Xesosi.

Xesosi Txiapata

Xerosareẽkini Itiretini

41 Ninoa apokaãpotakasaaki Xerosareẽ, Xesosi Xerosareẽ atamatakasaaki, iua txiapata, kotxi iuaã aua mirikiniti kãkiti isãkire mauikakani. 42 Ixinikasaakina Xerosareẽ auakani itxa:
—!Himarotari hĩkamakiti tĩkane hãuini ereka inini ĩkapani, neenamatxi mauakani ĩkapani. Ninirekari himarotiniri, txamari uatxa ikara himarotini kipataãka himimarotakaniri ĩkapani.
43 Ãti õti himokaiakarini ãkitai hĩte. Ininiã kona kãkiti pokĩka sitatxi, kona ĩroã. Iuasaaki himitekini !auari. Hãkitapeẽkaikako.
44 Himokaiakarini xipokariko ia sitatxi. Ikinimaneko okaãkako. Kai ãti kai nopini auakari !ikaikotaika. Imakinika xipope. Iua atoko inakari auako, kotxi hĩte !apakapari Teoso hĩtemoni apokasaaki.

Pirãtxi Vẽtxitakani Omitikiko

(Mateo 21.12-17; Marko 11.15-19; Xoão 2.13-22)

45 Xesosi apokasaaki Xerosareẽ, isari Teoso misãkiretiko aikotiã. Iuaã auari kãkiti tiitxi vẽtxitakani, ininiã Xesosi omitikana.
46 Xesosi txana ninoa:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Ia naapoko, “Teoso misãkiretiko aikoti” akiritaãkako, itxa. Txamari hĩte txĩkitakari ia aiko kiĩtiririni iomaãtiniãtaã ininiua —itxa Xesosi.
47 Teoso misãkiretiko aikoti ãki ikiniõtika oerekarauata. Iuasaaki sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsopareriakori, kãkiti auĩteakori pakini kinirão okaka txari Xesosi. 48 Txamari itomaneri kãkiti potxitari Xesosi oerekakiti sãkiretxiti. Ininiã ninoa kaikotapika Xesosikata

ikinika isãkire imarotinina ĩkapani. Ikara xika !iposotarina okiniri iua iuasaaki.

Xesosi Paniãtakari Moerekakoni
(Mateo 21.23-27; Marko 11.27-33)

20 1Xesosi Teoso iokanapirena erekari isãpiretakasaaki Teoso misãkiretiko aikoti ãki, iuasaaki sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsopareriakori, kãkiti auĩteakori pakini apoka. 2Ninoa pimaãri Xesosi:

—Pite omitikana tiitxi sikakani Teoso misãkiretiko aikotiã auakani. Kipaniãpa pikamari ĩkora pikamakiti? Kipa paniãtai? —itxana.

3Ininiã Xesosi txana:

—Nota apaka pimarauatako hĩtemoni. Ãtinoka nipimaãiko hĩte. Ininiã hãpakapapiretano. 4"Kipa paniãtari Xoãoni ipatxisarauatini? Teosokani paniãtari Xoão? Kãkitikani paniãtari Xoão?" —itxa Xesosi.

5Eereka ninoakakarinani isãkirauatana:

—Kanatokopa atxa? "Teosora," aniniã, ininiã ipaniãtamaua eereka: "Kinirepa kona hãuikatari Xoão sãkire?" itxamaua ate. 6"Kãkitira paniãtari Xoão," aniniã, ininiã kãkiti kiporonakauako ate kai soroã, kotxi ninoamoni Xoão Teoso sãkire sãpiretakari itxaua. Ininiã kanatokopa atxa? —itxakakauana.

7Ininiã eereka ninoa apakapapiretari Xesosi:

—Kona ate imarotari —itxana.

8Eereka Xesosi txana:

—Ininiã nota apaka kona nisãpiretai nipaniãtakiri uãka —itxa Xesosi.

Parĩkauatakani Maerekani
(Mateo 21.33-46; Marko 12.1-12)

9Eereka Xesosi sãpiretari kãkiti ia sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Ia atoko itxa:

—Aua kiki. Itakari amãtiiri ova inakoro. Ovanoka itaka ikikioteẽ. Eereka iĩkitxitana kãkiti itakare nĩkatakani. Eereka isari ãti tixini. Iuaã mapakanani ikaikota. 10Oamiko manapi iokanatari initiri apakapiniri ipixini amãtiiri. Txamari amãtiiri nĩkatakani noropatari iua nitiri. Ininiã eereka iokanatarina iua. Kona axapiti amãtiiri anika ipatrãotemoni. 11Ininiã iuaĩkana ãti initiri iokanata. Iuaĩkana ninoa noropatari iua initiri. Imisiritarina. Eereka iokanatari iua.

Kona axapiti amãtiiri anika ipatrãotemoni. 12Iuaĩkana ãti initiri
iokanata ikikiotemoni. Iuaĩkana ikarotarina, iokanata itxarina.
Kona anikari axapiti amãtiiri iuamoni. 13Iua katakareri txari:
"Kipa nikamaã? Ari, uatxa nimarotapekari. Namarite nitiretakiti
niokanatako ninoamoni. Ninoa paxitapitikariko iua," itxama.
14—Amãtiiri nĩkatakani atapari amãtiiri takakari ãkiri
apokaãpotini. Ininiã itxana: "Katakareri ãkiri ina. Katakareri
ipĩkasaaki, iua ãkiri apakapari ikinika. Ininiã maõkari iua. Ininiã
ikinika itakare aua atemoni," itxana.
15—Ininiã ninoa kosekaĩtotari katakareri ãkiri, mapara okaĩtota
itxarina. Ininiã okapirina.
Ininiã Xesosi pimaãri kãkiti iuaã auakani:
—Kiripa iua katakareri kamaã? 16Iua okanako ikinipoko ninoa.
Itakare apanakinimoni sika itxako —itxa Xesosi.
Kãkiti kenakotakasaakiri ikara pirena itxana:
—Ikara atoko inakari !anireka —itxana ninoa.
17Ininiã Xesosi iteene atamatana.
—Ininiãkara natokopa itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori oerekiniua?
Aapokotxi kamakani kona nirekari ãtika kai soro. Iua kai
imanirekakiniti kai apiari itxapekaua. Apanakini kai soro
maĩkakari itxaua.
Itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 18Kãkiti mãkititiniã ĩkora kai
xika, ikarotaãka. Ĩkora kai irikiniã kãkiti nopini, pomoĩpeka itxana.
Ininiã eereka aãpani itxaua —itxa Xesosi.

Homano Auĩte Ĩkitxitiko

(Mateo 22.15-22; Marko 12.13-17)

19Iuasaaki Xesosi sãkirauatakasaaki, sasetotxi auĩteakori,
kaiõkatsopareriakori pakini, nirekari maĩkiniri Xesosi, okinirina
ĩkapani, kotxi ninoamoni ikara Xesosi sãpiretakiti oerekari kãkiti
ninoa nirekiniri okiniri Xesosi. Txamari !imaĩkarina, kotxi ipĩkarina
apanakini kãkiti. 20Ikiniõtika ninoa itikapikarina Xesosi sinimoni
imarotinina ĩkapani. Ininiã ninoa iĩkitxitari kamĩkapirirerini Xesosi
imisãkiretinina ĩkapani. Ninoa nirekari Xesosi kerokiniri isãkire.
Ikerokiniãri, iposotarina anikiniri auĩtetxiakorimoni okinirina
ĩkapani. 21Ininiã ninoa kamĩkapirirerini apoka Xesosimoni.
—Koerekareri, ate imarotari atãopitikara pisãkire. Pite oerekari
ikinipoko kãkiti atão Teoso nireẽkiti kamiko. Poerekakiti sãkiretxiti

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

kãkiti apiarinimoni, iuatxikana poerekari kãkiti poiãorini.
22 Atãokani txineiro asikini Homanoakori auĩtemoni, Sesa
inakorimoni? Apakata amasikakaniro iuamoni? —itxana ninoa.
23 Xesosi imarotari ninoa nirekari ikerokiniri isãkire, ininiã iua
txana:
—Kinirepa hãtamakaerekatano nota? 24 Poerekano txineiro ota.
Kisanõkapa ia? Kiuãkapa aua uai? —itxa.
Ininiã ninoa:
—Sesa sanõka, iuãka apaka aua —itxana.
25 Ininiã Xesosi:
—Hĩsikariko Sesamoni iua nakiti. Hĩsikariko Teosomoni iua
nakiti —itxa Xesosi.
26 Ninoa nirekari Xesosi kerokiniri isãkire kãkiti apisatoõ,
txamari !ikerokari. Ininiã ninoa tsorĩkaãta Xesosi apakapapiretakiti
ikenakotakasaakina. Apikomoni !isãkirauataikana.

Ipĩkari Õkitikiniua Mauikakoni
(Mateo 22.23-33; Marko 12.18-27)

27 Ikara inaãka atoko, apoka satoseoakori inakoni. Satoseo kona
auikari ipĩkari iuaĩkana õkitikiniua. Ninoa misãkiretari Xesosi. 28 Itxana:
—Koerekareri, kitxakapirĩka Moisesini iõkatsopatari ia atoko
inakari: "Kiki meenetipanika ipininiã, iua itari takaroko tikinitakoro.
Iua itari keene ininiã, itakauãkatari amarini iua itarini ipĩpekarini
uãka," itxa Moisesini. 29 Setxi itaritxiakori aua mitxi ĩkorapokoriti. Apia
kiomanetakari ĩtaniriuata. Meenetipanika ipina. 30 Itari takaro iuani
tikinitakito. Iua apaka ipina meenetipanika. 31 Iuaĩkana ãti itari takaro
oa. Iuaĩkana ipina meenetipanika. Iua atokotxikana itxana imakinikana
itariakori. 32 Eereka oanipekana opĩpe apaka. 33 Ipĩkani õkitikasaakiua,
kiripa oĩtaniri? Kotxi ikinikana takapekaro oa —itxana.
34 Ininiã Xesosi:
—Uatxa ĩkorasaaki kãkiti ĩtaniriuata. 35 Teoso nakitiakori iuaĩkana
õkitikasaakiua, !ĩtaniriuataikana. 36 Ninoa !ipinaika, kotxi Teoso
nitiriakori iaxitikini atoko itxauanako. Iuasaaki Teoso anaakori atoko
itxauana, kotxi Teoso õkitikapekana ninoa. 37 Hĩte kerokari hĩsãkire.
Hĩte sãkire txari: "Ipĩkani !õkitikaikaua." Moisesini oerekaua
ipĩkani iuaĩkana õkitikapanikaua. Iua iõkatsopatakasaakiri aamina
tirinakari pirena, isãpiretari Teoso sãpiretakiti. Ia atoko itxa Teoso
iuasaaki: "Nota Apraão Teosone, Isaki Teosone, Xakoo Teosone

pakini nitxaua," itxa Teoso. 38Ininiã ninoa Apraão, Isaki, Xakoo
auapanika, kotxi Teoso !ipĩkani Teosoneni. Auãki inakani Teosonera
iua, kotxi iuamoni ikinimane auãkipanika —itxa Xesosi.
39Eereka ãtikaka kaiõkatsopareriakori txari:
—Koerekareri, atãopitikara pisãkire —itxana.
40Ikara inaãka atoko kãkiti pĩkarauata apikomoni ipimarauatini.

Teoso Mereẽkiti Tavii Apika Mekaniri Itxaua

(Mateo 22.41-46; Marko 12.35-37)

41Ininiã Xesosi pimaãna:
—Kinirepa isãpiretaãka Teoso mereẽkiti Taviini apika mekaniri
ininiua? 42Kotxi Taviini iõkatsopata Xikari aãtsopateẽ. Itxari:
Apiananiri txari niauĩtemoni: "Nota kikomoni piitopãka.
43Piitopãkiniritika nixipokariko pimokaiakariakori. Nikamariko
ninoa pikiti pitakiniãtaã atoko ininiua."
Itxa Taviini xikare. 44Taviini akiritari Teoso Mereẽkiti "Niauĩte."
Ininiãkara kanatokopa iua Tavii apika mekaniri? —itxa Xesosi.

Kaiõkatsoparerini Maerekani

(Mateo 23.1-36; Marko 12.38-40)

45Eereka kãkiti apisatoõ Xesosi õtãkikana imoianariakori. 46Ia
atoko itxa:
—Erepaniko, kaiõkatsoparerini misirienetinii. Ninoa ieretakari
mãkatxi ĩtanori, peereri, apanakini atamatinina ĩkapani. Tiitxi
amotikoãtaã ninoa potxitari kãkiti ninoakata sãkirauatini
apanakini atamatinina ĩkapani. Ninoa potxitari iitopãkinina
auĩtetxi topãkiniãtaã aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Kiinirisaaki
ninoa nirekari apiari topãkiniãtaã iitopãkinina. 47Kiki ipĩkasaaki,
ninoa misiritaro tikinitakoro. Ninoa mixirikari oaãpoko, iuaritika
imisãkiretarina Teoso. Teoso imisãkiretakasaakina, kaiãori
sãkiretxi isãkiretana. Ininiã apanakini kenakotakasaakiri, ninoa
xinikari: "Atão iua imarotari Teosokata isãkirauatini," itxana.
Txamari Teoso kamaãkaretxitana, ininiã apiata imisiritaãkanako.

Tikinitakoro Matxineiroteto Sikakito

(Marko 12.41-44)

21 1Xesosi sãkirauatakasaaki Teoso misãkiretiko aikoti ãki,
itikari katiirini takiniro itxineirotena kaixa ãki Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ĩkapani. 2Iuasaaki oãua tikinitakoro matiito. Õtaniri !auaika. Oa sikaro ipi txineiro ota okinika oamoni auakaro. 3Ininiã Xesosi txa:
—Atãopitikara, okira sito sikari apiata. 4Kotxi apanakini sikaro itxineirotena itetakito. Okira sikari okinika onakito —itxa Xesosi.

Teoso Misãkiretiko Aikoti Irikiko
(Mateo 24.1-2; Marko 13.1-2)

5Ãti õti Teoso misãkiretiko aikoti ãki aua Xesosi imoianariakorikata. Aiko ereri pirena isãkirenãtana.
—Uai peereri. Ere kai sorokiniri paretxiã auakari pakaronepokori. Patamatari kãkiti sikakiti Teosomoni —itxana.
6Ininiã Xesosi txana:
—Ari atãopitikara peerekari. Txamari apokapitikako ãti õti ia aiko irikiko ĩkapani. Iuasaaki kai ãti kai nopini auakari !auaika. Ikinipoko irikaãkako —itxa Xesosi.

Misirikaretxi Apokaenetini
(Mateo 24.3-14; Marko 13.3-13)

7Ininiã ninoa pimaãri:
—Koerekareri, kirisaakipa ikara atoko inakari auapani? Kiãtokopa itxa ia aiko Teoso misãkiretiko irikini õti manapi aimarotini ĩkapani —itxana.
8Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Erepaniko, xipokatxi õti apokaãpotakasaaki, kãkiti nirekari imisirienetinii hĩte. Ito aãpirena auako. Kaiãopokori kiki sãkire: "Teoso mereẽkitikarano nota. Nota apokapeka uai," itxamana. Paxirari ninoa sãkire. !Himaãkatapena ninoa. !Himoianatapena ninoa. 9Neenamatxiene hĩkenakoenetakasaaki, !hĩpĩkarauatape. Iua atoko inakari merepanika auako. Iuasaaki xipokatxi õti !apokapanika —itxa Xesosi.
10—Ãti uãka kamari neenamatxi ãti uãkakata. Ãti auĩtetxi sotatoneakori neenamauata ãti auĩtetxi sotatoneakorikata. 11Iuasaaki xipokatxi õti apisa, nota apokini apisa, itixi iakeẽkatako. Natxi auako. Itori amianari auako. Apaka kãkiti atamatakiti iaxiti kamapĩkaretana.
12—Ikara inakari apisa, apanakini maĩkaiko hĩte. Himisiritaãkako. Xoteoakori anikaiko aiko Xoteo apotiitiniãtaãua Xoteoakori auĩte apisatoõ apoĩtiniina ĩkapani. Hĩtakaãka kateia ãki. Ninoa anikaiko hĩte itixi auakani auĩteakorimoni hĩte apoĩtinina ĩkapani. Iua atokokanerako

hinaãkako nisãkire hãuikini xika. 13Iuasaaki auĩtetxiakori apisatoõ
hãuakasaaki, hĩsãpiretariko Teoso iokanapirena erekari. 14Ninoa
himisãkiretini apisa, maerekaxiniretika !hĩtxape. Kona hĩpĩkarauatape,
15kotxi ninoa apisatoõ hãuakasaaki, nota sikaimaroretai hĩte, ininiã
himokaiakariakori !iposotari apakapapiretiniina hĩte. !Iposotarina
isãpiretiniina: “Kona atão pisãkire,” !itxana. 16Hinoroma, hĩrima,
hĩtariakorima, apanakini hinirimanema, haõkimanerema pakini
sikaiko hĩte himokaiakariakorimoni. Ãtikaka hĩte okaãkako iuasaaki.
17Ikinimane omanataiko hĩte nisãkire hãuikini xika. 18Iuaritika Teoso
!auiritari ãtika hiãko maporokiko, kotxi Teoso iteene nĩkatapitikaiko
hĩte. 19Himĩteenekiniãri ikinika himisiritiko, ininiã Teoso txĩkitakaiko
ãtipirika iuakata hãuapininiika hinini ĩkapani —itxa Xesosi.

Xerosareẽ Xipokiko Pirena
(Mateo 24.15-28; Marko 13.14-23)

20Apikomoni Xesosi txari:
—Hãtamatakasaakiri sotatoakori ãkitiniri Xerosareẽ, iuasaaki
himarotariko pakotapaniri sitatxi xipokini. 21Iuasaaki hĩte Xotéia tõpa
auakani himitekako oxiratarimoni. Sitatxi hãuiniã, ininiã himitekako.
Mapara hãuiniã, kona hĩkanapiripe sitatximoni, 22kotxi iuasaaki kãkiti
misiritiko õti apoka. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara
õti apokini. 23Iuasaaki !erekapaniri sito kamixiro ĩkapani, kaxitakarero
ĩkapani, kotxi omitekini !apakata. Xoteo auiniãtaã auapitikako iteene
imisiritikona tĩkane, kotxi iuasaaki Teoso oerekari iua omanãkare
Xoteoakorimoni. 24Itomaneri kãkiti okaãkako saasara atoko inakaroã.
Apanakini anikaãkako ikini uãka tixinemoni. Xoteo minakaniua
xipokariko sitatxi Xerosareẽ. Teoso auiritana ninoa kaikotini iuaã.
Eereka Teoso xipokariko ninoa tapara. Eereka !auaikana —itxa Xesosi.

Kãkiti Itari Iaxitikiri Kanapiriini
(Mateo 24.29-31; Marko 13.24-27)

25Apikomoni Xesosi txari:
—Nota uai apokini apisa, atokatxi, kasiri, iõriki pakini
oerekariko kãkiti nota iposope uai napokini. Apaka potxoari uiniti
auari tsakati mitari. Iua tsakati miramaneri iene. Ikara xika itixi
auakani kamaxirexinirepeka itxanako. 26Kãkiti ãkipa iotokako
ipĩkare xika. Itixi misiritiko xika ipĩkarauata, kotxi iõriki, ikinika
iaxiti auakani iakeẽkatako. 27Iuasaaki nota, hĩtari iaxitikiri

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

katxakaãpota katxiãrikata. Iuasaaki ikinimane atapanoko nota. Iuasaaki kaposotiireno nota. Niotximerekata napoka uai. 28Ikara itixi misiritiko apokaãpotakasaaki, haiamatako. Hionakaãtako, kotxi paĩtiki nota kanapiriã hĩte napini ĩkapani. Iuasaaki nimakatxakai hĩte ikinika maerekati auiniãtaã —itxa Xesosi.

Piko Mina Pirena

(Mateo 24.32-35; Marko 13.28-31)

29Xesosi sãpiretari ãti sãpirenatxi atão inakari oerekiko. Itxari:
—Hĩxinikari aamina piko inakori. Apanakini ãtião aamina apaka hĩxinika. 30Pooĩoporipeka onakasaaki, otomorekasaaki, “Kamoĩ apokanapanoka,” hĩtxa. 31Iua atokokana ikara misirikaretxi mixikanani nisãpiretakiti hĩtikasaaki, iuasaaki himarotariko paĩtiki Teoso ikinimane auĩte itxauako.

32—Ia nisãkire atão. Itixi auakani !ixipoka ikinipoko nisãpiretakiti mapokakani apisa. 33Iaxiti xipokapitikako. Ĩkoraxiti apaka xipokapitikako. Iuaritika nota sãkire !ixipoka.

Iãtapakori Õti Pirena

34—Erepaniko, maerekaxiniretika kona hĩtxape. !Hĩsarauatape. !Hĩpoãtape. Hĩparĩkanoka !hĩxinikapeko, kotxi hĩsarauatiniã, hĩpoãtiniã, hĩparĩkanoka hĩxinikiniã, !hĩxinikari nikanapiriini õti, kotxi ĩkora õti himimarotakani õtisaaki, napokako. Erepaniko, kotxi txikatoro atoko itxa napokini. Kãkiti !imarotapaniri napokini õti. 35Imakinika kãkiti itixi auakani imarotariko napokini iuasaaki. 36Hiãtapariko nikanapiriini. Ãtipirika himisãkiretariko Teoso. Hamanaãriko Teoso ikara inakari mamisiritakanii hĩte. Hamanaãriko Teoso himapẽtauatakani ĩkapani hĩtari iaxitikiri apokasaaki iua apisatoõ hĩtimakasaaki —itxa Xesosi.

37Ikiniõtika Xesosi sari Teoso misãkiretiko aikotimoni Teoso sãkire oerekini ĩkapani. Ikiniõtika mapiãnikata Xesosi sari õtanoxiratarimoni, Oriva inakorimoni. 38Ĩkanõkapanika kãkiti apoka Teoso misãkiretiko aikotiã Xesosi sãkire ikenakotinina ĩkapani.

Satanasi Ĩroã Xotasi Xinireẽ

(Mateo 26.1-5; 14-16, Marko 14.1-2; 10-11, Xoão 11.45-54)

22 1Kaiamapeka Páskoa inakori kiiniriti apokini. Iua kiiniriti Xoteoakori nikari pão matireẽkati. 2Iuasaaki sasetotxi

auĩteakori, kaiõkatsopareriakori pakini nirekari Xesosi okinina, txamari, ninoa pĩkari apanakini kãkiti, kotxi ninoa apokaerekatari Xesosi.

3 Iuasaaki Satanasi ĩroaĩtotari Xotasi Isikariotxi inakori. Iua Xotasi Xesosi moianarikamara, apanakinikata. 4 Iuasaaki iua sari sasetotxi auĩteakorimoni, Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakani auĩteakorimoni. Iuasaaki isãkirauata ninoakata Xesosi imĩkapiritini ĩkapani. Iuasaaki ninoa xinikaxitita:

—Kiãtokopa itxatari Xesosi isikini atemoni?

5 Sasetotxi auĩteakori enenĩka. Ninoa txari Xotasimoni:

—Pisikasaakiri Xesosi atemoni, aĩkitxitaiko pite —itxana Xotasimoni.

6 —Ateeneka —itxa Xotasi.

Ikara atoko inaãka atoko Xotasi iãtapari isikiniri õti manapi. Inirekari kãkiti mauakanisaaki, Xesosi imĩkapiritini.

Páskoa Kiiniriti Kamiko

(Mateo 26.17-25; Marko 14.12-21)

7 Iuasaaki kãkiti parĩkauata Páskoa kiiniriti ikaminina ĩkapani. Iua kiiniriti auakasaaki, itotarina pão matireẽkati inikinina. Iuasaaki okarina soti auĩte ãkiri kiinirisaaki iniãkitina ĩkapani. 8 Xesosi paniãtana Xoão, Petro pakini:

—Hĩsako. Hãpotiitariko nipokori Páskoa kiiniriti ĩkapani —itxa.

9 Ininiã ninoa:

—Namonipa akamatari kiiniri? —itxana.

10 Ininiã Xesosi:

—Xerosareẽmoni hĩsa. Iuaã hĩtikari kiki kaminiri sito parĩka. Iua apaãnãtari ãparaã. Kopiti ikiiã anikanãta. Iua aõkitaiko hĩte. Iuakata sa hĩtxako. Hiĩroã aapokotxi iua ĩroiniãtaã. 11 Himisãkiretari kauiniri. Hĩtxariko iua: “Koerekareri nirekari imarotiniri: ‘Namonipa ianapokotakani kaikotiniãtaã iriko? Iuaã inirekari inapiniri Páskoa õti imoianariakorikata,’ hĩtxariko iua.” 12 Iuasaaki kauiniri oerekai itanokiri koa mitari iuaã kiiniri ĩkapani. Imakinika tiitxi iposope. Iuaãrako hãpotiitari imakinika Páskoa kiiniriti ĩkapani —itxa Xesosi.

13 Ininiã sa itxana. Apoka itxarina ikinika Xesosi sãkire iaõka. Ininiã iuaã ninoa maiamatari kiiniri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Ĩto, Iarẽka Pakini

(Mateo 26.26-30; Marko 14.22-26; 1 Korĩto 11.23-25)

14 Ininiã Páskoa kiiniriti potorikasaaki, Xesosi imoianariakorikata
topãka. 15 Ininiã Xesosi txana:
—Iteene ninirekari hĩtekata ninikiniri ia nipokori Páskoa
kiiniritisaaki, natatsiirauatini apisa. 16 Ia atoko inakari nipokori
!ninikaikariko hĩtekata. Teoso ikinimane auĩte inakasaakiua,
iuasaakiikarako ninikapitikariko iuaĩkana.
17 Eereka iua kosekari iãtatxi koana ovaã iãriãti. Ininiã itxa:
—Niri, erekapitikari ia pisikakiti —itxari Teoso.
Eereka itxana imoianariakori:
—Ia iãriã hãpakapako. Hĩkinika hiãtariko. 18 Atão nisãpiretai.
!Niãtaikaroko ovaã, Teoso ikinimane auĩte iminakanisaakiua.
Teoso ikinimane auĩte inakasaakiua, iuasaakiikarako iuaĩkana
niãtariko ovaã —itxa Xesosi.
19 Eereka ikosekari komiri:
—Erekapitikari ia komiri pisikakiti atemoni —itxari Teoso.
Eereka imapixinikaãpotari, sikaãpota itxana imoianariakori:
—Ia niĩto okaãka hĩte ĩkapani. Ia komiri hinikasaaki,
hĩxinikanoko nota. Hĩxinikari nipinini hĩte ĩkapani.
20 Inikaãkarina atoko, ikosekaro ovaã. Isikana imoianariakori.
Ininiã itxa:
—Ia niarẽka xiketakari makatxakariko hĩte maerekani. Teoso
sãpiretapekari kãkiti ikamaenetakiti amaneri kãkiti ĩkapani. Ia
niarẽka oerekari kãkiti, Teoso kamapekari ikamaenetakiti. 21 Iua
nimĩkapiritakiri uatxa uai topãka notakata. 22 Nota hĩtari iaxitikiri
okaãkako. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari nipinini tĩkane.
Nota hĩtari iaxitikiri mĩkapiritakari iteene misiritaãkako —itxa Xesosi.
23 Xesosi moianariakori ninoakakarika isãkirauatana:
—Kipa sikatari Xesosi imokaiakariakorimoni? —itxanãtana.

Kiripa Apiatakari?

24 Ikara atoko inaãka atoko Xesosi moianariakori misãkiretakakaua.
—Kiripa apiatakari txatapaniuako ate sauaki? —itxana.
25 Ininiã Xesosi:
—Xoteo minakaniua auĩteakori itaparasãkireritika ipaniãtana
Xoteo minakaniua iauĩtena nireẽkiti ikaminina ĩkapani, iuaritika

ninoa sãkire, “Peerekaua ate. Ate moianatari kãkiti,” itxana.
26 Hĩte kona ninoa atoko kona hĩtxape. Atxiĩti apiari pitxaua hĩte
sauaki, ininiã amarini atoko pitxauako. Auĩtetxi pininiãua, nitiritxi
atoko pitxauako. 27 Kiripa apiatakari txataua? Auĩtetxi nipokori
nikakarikani, apiatakari txatauako? Initiri nipokori kamakarikani
apiatakari txatauako? Ikinimane kãkiti imarotari nipokori nikakari
apiatakari itxaua. Txamari nota auakasaaki kãkiti sauaki, nitiritxi
atoko nitxaua, kotxi kãkiti nimoianata.

28 —Xoteoakori misiritakasaakino nota, kona hĩte takanapano.
Atão nimoianariakori hĩtxaua. 29 Niri, auĩtetxi txĩkitakapekano
nota. Ininiã iua atokokana nota txĩkitakai hĩte auĩtetxi
hininiua. 30 Nota auĩtetxi ninakasaaki, hinipokota, hiãta hĩtxako
notakata. Auako auĩtetxi topãkini hĩte ĩkapani. Ininiã iuasaaki
hĩpaniãtana tosi nirimanetxi Isaeo auakani ikamakitina tĩkane
—itxa Xesosi.

Xesosi Sãpiretari Petro

Kipatiniri Iua

(Mateo 26.31-35; Marko 14.27-31; Xoão 13.36-38)

31 Xesosi sãkirauata Simão Petromoni:

—Simão, Simão, Satanasi amanaãpekari Teoso pite, apanakini
apaka atamakaerekatini ĩkapani. Ahoisi misiritiko atoko
inirekari imisiritinii pite. 32 Iuaritika, nota misãkiretapekari
Teoso isikataparatiniri pixinire Simão, nisãkire atão pauikini
ĩkapani. Pikerokariko pikamakiti, iuaritika pikanapiriãpitika
nota sãkire iteene iuaĩkana pauikini ĩkapani. Eereka
pisikataparaxiniretanako pitariakori nota sãkire auiãkani —itxa
Xesosi sãkire.

33 Petro txari Xesosi:

—Niauĩte, nota iposope nitxa kateiamoni nisini pitekata. Pitekata
iposope nitxa nipinini —itxa.

34 Xesosi txari:

—Atão nisãpiretai. Ia ĩkanõkati patari sãkirauatini
apisapanikako, ipi ãti pakinikata, “!Nimarotari iua,” pitxanoko —
itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Õtãkikana Imoianariakori

35 Eereka iuaĩkana Xesosi sãkirauata imoianariakorikata:
—Mitxi nota iokanatai kãkitimoni. Iuasaaki kona nisikai txineiro. Kona nisikai sako mata. Kona nisikai sapato, iuaritika minakati auinii atxiĩti? Erekari hĩsini ikinika hinirekakiti mauakanisaaki? —itxa Xesosi
—Minakati !auinaua ate —itxana.
36 Ininiã Xesosi txana:
—Txamari uatxa pitxineirote, sakora pakini auiniãi, panika. Iouata mitaro mauakanisaakii, pimãka inopinikiri pivẽtxitako iouata piamotini ĩkapani. 37 Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka txari:

Imaĩkaãka, kokaniri maĩkiko atoko inaãkako.

Ininiã ikara nimaĩkiko apokapitikako. Ikara nota pirena kitxakapirĩka atãopitika —itxa.
38 Imoianariakori txari:
—Apiananiri, patamata. Uai aua ipi iouata aneenamauatini ĩkapani.
Xesosi txari:
—!Apakata ikara atoko inakari hĩsãkire —itxa Xesosi.

Xesosi Misãkiretiniri Teoso Xetsémani Inakoriãtaã

(Mateo 26.36-46; Marko 14.32-42)

39 Eereka ixirata auĩte Oriva inakorimoni isa, kotxi itotapekari iuaã isini. Imoianariakori sari iuakata. 40 Iuaã apokasaakina, Xesosi txana:
—Satanasi nirekari maerekati hĩkamini. Ininiã himisãkiretariko Teoso, iua sikataparatinii, Satanasi nirekakiti himakamakani ĩkapani —itxa Xesosi.
41 Ininiã iuaã itakanapana imoianariakori. Apikoxãki axapiti sa itxa. Iuaã ikapotoreẽkaua, misãkireta itxari Teoso. 42 Itxari:
—Niri, !pauiritapeno paĩtiki natatsiirauatini, iuaritika kona pikamapiri nota nirekaãkiti. Pite nirekaãkiti ninireka nikamini —itxa Xesosi.
43 Iuasaaki Teoso nitiri iaxitikiri apoka iuamoni isikataparaxiniretiniri ĩkapani.
44 Iuasaaki Xesosi xinire kamaxirepeka. Ãkixinireẽ apokapeka itsii. Ininiã iteene imisãkiretari Teoso. Ininiã iinĩkakare arẽkatxikata tapika ixitimoni.
45 Teoso imisãkiretaka atoko, õkitikaua, imoianariakorimoni isa. Iua apoka ninoamoni. Imakapoanãtana, kotxi isãpakapekana imatinaniuatinina xika. 46 Ininiã akiritana:

—Kinirepa himakanãta? Hõkitikaua. Himisãkiretari Teoso, Satanasi nireẽkiti himakamakani tĩkane —itxa Xesosi.

Xesosi Maĩkiko Pirena

(Mateo 26.47-56; Marko 14.43-52; Xoão 18.1-11)

47 Xesosi sãkirauatakasaaki imoianariakorikata, itomaneri kãkiti Xotasikata apoka. Xotasi mĩkiikana ninoa Xesosi oerekini ĩkapani. Iua Xotasi Xesosi moianarikamara, apanakinikata. Xotasi apokasaaki apitxokari Xesosi. 48 Ininiã Xesosi txari iua:

—Xotasi, pimĩkapiritatari pitari iaxitikiri papitxokasaaki? —itxa Xesosi.

49 Xesosi moianariakori imarotakasaakiri kãkiti nirekiniri Xesosi imaĩkini, itxana:

—Apiananiri, erekari atxiĩti uatxa aneenamauatini, aiouataneẽ —itxana.

50 Ininiã ãti Xesosi moianari sauakari sasetotxi auĩte apiatakari nitiri kĩpita ikikomoni. 51 Ininiã Xesosi:

—Hiĩtoka ikara. Iaõpe.

Eereka Xesosi takapiotaua ikĩpitaã. Iuasaaki kakĩpitapeka itxa iuaĩkana. 52 Sasetotxi auĩteakori, kiomãtxiakori pakini ina Xesosi imaĩkinina ĩkapani. Xesosi txari ninoamoni:

—Kinirepa himinari iouata, piriri pakini himaĩkinino ĩkapani? 53 Ikiniõtika hĩtekata naua aiko Teoso misãkiretikoã. Iuasaaki kona hĩte maĩkano. Ĩkanõka hina, kotxi ipiaã hĩkamari maerekati —itxa Xesosi.

Petro Kipatari Xesosi Imarotini

(Mateo 26.69-75; Marko 14.54, 66-72; Xoão 18.15-18, 25-27)

54 Ininiã ninoa maĩkari Xesosi, anika itxarina sasetotxi auĩte apiatakari aapokomoni. Ĩroãna aapoko ãki. Ininiã Petro sari ninoa tikini. 55 Sasetotxi aapoko takote apoka. Iuasaaki mapara xamina pokitakori aua. Kãkiti topãkanãta xamina takote. Irokanãtana. Ininiã Petro topãka ninoa takote. 56 Iuasaaki ãtokoro atamatari iua xamina kamaraã. Ininiã itakote oãpoka. Omixinitari iua:

—Ia kiki Xesosikata auakari —otxa.

57 Txamari Petro txari:

—Ãtokoro, kona nimarotari iua —itxa.

58 Eereka ãti atamatari iua. Itxari iua:

—Pite Xesosi moianarikarai? —itxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Txamari Petro:
—Konapitini —itxa.
59 Ãti oara napa atoko ãti txari:
—Atãopitikara, ikira kiki Xesosi moianaripitikara, kotxi Kariréiakiri itxaua iua —itxa.
60 Petro txari:
—Kona nimarotari ikara pisãpiretakiti.
Iuasaaki, isãkirauatakasaaki, patari sãkirauata. 61 Iuasaaki Xesosi sapotorika, atamata itxari Petro. Iuasaaki, Petro xinikari mitxi Xesosi sãpiretakiti: "Patari sãkirauatini apisapanikako, ipi ãti pakinikata, '!Nimarotari iua,' pitxanoko" ininiri iaõka aua. 62 Ininiã eereka Petro sipe. Iteene txiapata itxa.

Sotatoakori Napetiniri Xesosi
(Mateo 26.67-68; Marko 14.65)

63 Xesosi nĩkatakani napetari, noropata itxarina Xesosi.
64 Iuasaaki iaxirikaokitarina iua, ninoa imatamatakani ĩkapani. Iuasaaki noropata itxarina.
—Kimarorei pite. Kiripa noropatai? —itxana.
65 Itomaneri maerekati sãkiretxitiã itxitarina Xesosi. Inapetiniri !iotoka.

Xesosi Xoteo Auĩteakori Apisatoõ
(Mateo 26.57-68; Marko 14.53-65; Xoão 18.19-24)

66 Ĩkanõkapanika kiomãtxiakori, sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsopareriakori pakini apotiitaua. Iuasaaki Xesosi minaãka ninoamoni.
67 —Pisãpiretaua ate, Teoso mereẽkitikai pite? —itxarina.
Ininiã Xesosi apakapapiretana:
—Nisãpiretiniãi, !hãuikari nisãkire. 68 Nipimarauatiniã, hĩte !apakapapiretano. Apaka !hãuiritari nisikakiko. 69 Paĩtiki hĩtari iaxitikiri topãkako Teoso kaposotiireri kikomoni —itxa Xesosi.
70 Ininiã iuaĩkana ninoa pimaãri:
—Teoso ãkirikai pite? —itxarina.
Ininiã Xesosi apakapapireta:
—Atãopitikara hĩsãkire. Iuapitikarano nota —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

71—Iaõpekara. Akenakotapekari isãkire. Ininiã apikomoni isãkire kenakotakani !anirekaika, kotxi ateka kenakotapekari iua sãkire maerekati —itxana.

Xesosi Pirato Apisatoõ

(Mateo 27.1-2, 11-14; Marko 15.1-5; Xoão 18.28-38)

23 1Ininiã imakinika ninoa anikari Xesosi Piratomoni.
2Ininiã iuaã ikamarina aãpirena. Apoĩtarina Xesosi:
—Ate kenakopiretari oerekiniri kãkiti maerekati ikamini, kotxi iua õtãkikari kãkiti, kãkiti miĩkitxitakaniri Sesa, Homano auĩte apiari. Apaka itxa: "Teoso mereẽkitino nota. Auĩtetxi apiatakari nitxaua," itxa iua sãkire.

Txamari na atãoni ikara atoko itxana ninoa. Ikara atoko ninoa apoĩtari Xesosi. Kona atão ninoa sãpiretakiti. 3Ininiã Pirato pimaãri Xesosi:
—Pitekani Xoteoakori auĩte txataua? —itxari Xesosi.
—Iuapitikarano nota —itxa Xesosi.
4Ininiã Pirato txana sasetotxi auĩteakori, kãkiti pakini:
—!Napokari maerekati ikamakiti —itxa.
5Iuaĩkana apoĩtarina:
—Iua oerekana kãkiti maerekati ikamini auĩtetxiakorimoni. Kariréia tõpamonira ipotorika. Uatxa uaipekarari iua —itxana.

Xesosi Erotxi Apisatoõ

6Pirato kenakotakasaakiri isãkirena, ipimaãna:
—Ia kiki Kariréiakirikani?
7—Ari iuapitikara —itxana.

Ikara Pirato imarotakasaaki, iokanatari Xesosi Erotximoni, kotxi Kariréia tõpa auakani auĩte itxaua Erotxi. Iuasaaki iua ianapokota Xerosareẽ. Ininiã Pirato iokanatari Xesosi Erotximoni, kotxi Xesosi Kariréiakiri.

8Erotxi kenakopiretapekari Xesosi pirena. Ininiã iua aõkitakasaakiri Xesosi, poxokope itxakata, kotxi inirekari Xesosi oerekiniri iposotiire. 9Ininiã iteene ipimaãri Xesosi, ikamakiti imarotini ĩkapani. Txamari Xesosi !apakapapiretari iua. 10Iuasaaki sasetotxi auĩteakori, kaiõkatsoparerini pakini iteene apoĩtari Xesosi. Ikinika ninoa sãkire aãpirenanoka. 11Eereka Erotxi, isotatoneakori pakini napetari Xesosi. Ieretakarina auĩtetxi mãka maparakiri apiata inapetinirina ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Hãtamatari ere. Auĩtetxi itxaua —itxana.

Eereka iuaĩkana iokanatarina Piratomoni. 12Mitxi Erotxi, Piratokata omanatakakaua. Ikara õti ninoa apokaerekatakakaua.

Xesosi Okiko Nirekiko

(Mateo 27.15-26, 11-14; Marko 15.6-15; Xoão 18.39-19.16)

13Ininiã eereka Pirato apotiitari sasetotxi auĩteakori, Xoteo auĩteakori, apanakini kãkiti pakini. 14Ininiã itxa:

—Hĩte minari ia kiki notamoni. Hĩte apoĩtari iua imisirienetiniri kãkiti. Hĩte apisatoõ nipimaãpekari ikamakiti pirena. Notamoni kona maerekati !ikama. 15Erotxipekana !apokari maerekati ikamakiti, ininiã iokanatari iua notamoni iuaĩkana. Inipitikara iua erekari, txamari hĩte nirekari okiko maxikatiĩka. 16Ininiã nota paniãtari inoropatiko aãpitsa aamata kamakoriã. Eereka niokanatari isini.

17Iuasaaki Páskoa kiiniritisaaki, auĩtetxiakori itotari isikakiniri ãtika kateia ãki auakari.

18Ikara Pirato sãkire ikenakotakasaakina, ninoa akirikata:

—Hõkariko ere kiki. Hĩsikakariko Pahapasi —itxana.

19Pahapasi kateia ãki aua, kotxi iua apanakinikata naiatari auĩtetxiakori. Kokaniri apaka itxaua.

20Pirato nirekari Xesosi isikakini, ininiã iuaĩkana isãkirauata kãkitimoni. 21Txamari ninoa akiripoakata:

—Aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitariko. Hõkariko aamina ĩpiriãmitakari nopini —itxakatana.

22Pirato mitxi isãkirauata ipikata. Iuaĩkana isãkirauata:

—Kixikapa? Maerekati !ikama. Ixika !auari ipinini ĩkapani. Nipaniãtariko inoropatiko, eereka nisikakariko —itxari.

23Txamari iuaĩkana akiripoakatana:

—Hõkariko aamina ĩpiriãmitakari nopini.

Ninoa akiripoakatini xika Pirato kamari ninoa nirekakiti. 24Ininiã Pirato:

—Xesosi ipinako hinirekakiti iaõka —itxa Pirato.

25Iuasaaki isikakari Pahapasi kateia ãki auakari. Neenamatxi kamakari, kokaniri apaka itxaua Pahapasi. Eereka isikari Xesosi sotatoakorimoni aamina ĩpiriãmitakari nopini okiko ĩkapani.

Xesosi Tokakitaãka Aamina Ĩpiriãmitakari Nopini
(Mateo 27.32-44, 11-14; Marko 15.21-32; Xoão 19.17-27)

26 Ininiã sotatoakori anikari Xesosi okiko ĩkapanimoni. Iuasaaki
kimaporiãpo aõkitarina Simão, Sireni sitatxitikiri. Iuasaaki iua
apoka sitatximoni. Sotatoakori maĩkari iua. Aamina ĩpiriãmitakari
itakana Simão tsotere nopini:
—Panika ia aamina ĩpiriãmitakari —itxarina.
Xesosi tikini sa itxa Simão. 27 Xesosi tikini isa mirikiniti kãkiti.
Ãtokaka sitoakoro sari apaka. Imatinaniuatana, itxiapatana,
kotxi imarotarina Xesosi paĩtiki ipinini. 28 Xesosi kirioka ninoa
sitoakoromoni. Itxana:
—Sitoãkini Xerosareẽ auakani anaakoro. Kona notani !himariaka.
Hĩtekara himariakaua. Hamariteni ĩkapani hĩtxiapata, 29 kotxi ãti õti
apokasaaki, kãkiti sãkire: “Apiaerekata sito meeneto oniniua,” kotxi
iuasaaki misirikaretxi apokasaaki, pamonõkoniri. 30 Iuasaakiikarako
kãkiti akiripoakatako ixirata auĩtemoni: “Ate nopini pirika.
Pipataua,” itxanako, kotxi iuasaaki ninoa mokaiakariakori
apokaãpota ninoa xipokini ĩkapani. 31 Nota aamina amaneri atoko
nitxa. Hĩte aamina ĩsasaka atoko hĩtxa. Nota !ikamari maerekati,
iuaritika ia atoko nota ipina. Erepaniko aamina ĩsasaka atoko hĩtxa,
ininiã ãti õtirako apiata himisiritiko —itxa Xesosi sãkire.
32 Ninoa anikari ipi maerekati kamakani Xesosikata ipininina ĩkapani.
33 Apokasaakina “Kiitãtatxi” inakoriãtaã, itokakitarina Xesosi aamina
ĩpiriãmitakari nopini. Iua atokokanera itxana maerekati kamakani. Ãti
maerekati kamakari itakana Xesosi kikomoni, ãti isanaremoni.
34 Iuasaaki Xesosi txari:
—Niri !pimisiritapena ninoa, maerekati ikamakitina xika, kotxi
!imarotarina ikamakitina —itxa Xesosi.
Iuasaaki sotatoakori kamari sarauatxi. Eereka imakatxakarina
Xesosi mãka. Sarauatxi kãiatakari apakapari imãka. 35 Kãkiti iuaã
auakani itikari Xesosi. Sasetotxi auĩteakori napetari iua. Itxana:
—Iua makatxakapekari apanakini imapinakanina ĩkapani. Teoso
mereẽkiti ininiãua, kinirepa iuaka !imakatxakaua? —itxana.
36 Iuasaaki sotatoakori apaka napetari iua. Katxioãri isikarina
Xesosi iãtini ĩkapani, txamari !iãtari. 37 Itxana:
—Pite Xoteo auĩte pininiãua, ininiã aamina ĩpiriãmitakariã
pimakatxakaua. Piteka pimakatxakauako —itxarina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

38 Iuasaaki iõkatakori takaãka ikii tanomoni:
—Xoteoakori Auĩte —itxa iua iõkatakori. Homano sãkireẽ aua. Kreko sãkireẽ aua. Xoteo sãkireẽ pakini aua iuaã iõkatakori.
39 Maerekati kamakari Xesosi takote tokakitakori akiritari iua. Itxitari. Inapetari:
—Pite Teoso mereẽkiti pininiãua, ĩteroa piposotiire? Piteka pimakatxakaua. Ate apaka pimakatxaka —itxa.
40 Ãti maerekati kamakari iuaã tokakitakori õtãkikari iua:
—Kona pite pĩkatari Teoso? Ate apaka apinako. 41 Atãopitikara ate misiritiko, kotxi maerekati akamapeka. Ere kiki !ikamari maerekati —itxa.
42 Eereka itxari Xesosi:
—Xesosi, auĩtetxi pininiãtaãua papokasaaki, pixinikano nota, kotxi ninirekari nisini pitekata iuaxiti —itxari.
43 Xesosi apakapapiretari:
—Atãopitikara nitxai, uatxa ia õti, pite sariko notakata iaxiti Erekariãtaã.

Xesosi Ipinini Pirena

(Mateo 27.45-56; Marko 15.33-41; Xoão 19.28-30)

44 Ininiã apaniãxiti takote atokatxi piãkapeka. Ipi ãti pakini oara ipiãka. 45 Atokatxi !iponikaika. Iuasaaki mãkatxi mata mitari Teoso misãkiretiko aikotiã arõkakari matsorakitaãka. Ipi matapeka itxa.
46 Iuasaaki Xesosi akirikata:
—Niri, nisikai nixinire pinĩkatini ĩkapani.
Ikara atoko inaãka atoko, ipina. 47 Sotato auĩte itikasaakiri, ikenakotakasaakiri, itxa:
—Atãopitikara ikira kiki atão inakarinoka kamakari iua. Maerekati !ikama —itxa sotato auĩte.
48 Kãkiti iuaã apotiitakaniua ikara atamatakasaakina, itorotana iaritana ipĩkarauatini xika. Ininiã isipekana. 49 Ikinika Xesosi aõkimanere, sitoakoro Kariréiakini, iua tikini sikani pakini aua iuaã. Ikira atoko itikanãtarina Xesosi okiko.

Xesosi Katiko Pirena

(Mateo 27.57-61; Marko 15.42-47; Xoão 19.38-42)

50 Iuasaaki iuaã aua Xosee inakori. Xoteo auĩteakori õtãkikakari iua. Erekari iua. Erekarinoka ikama. 51 Arimateia sitatxitikiri iua.

Arimateia sitatxiti, Xotéia tõpa aua. Iãtapapikari Teoso ikinimane
auĩte ininiua. Mitxipe apanakini Xoteo auĩteakori õtãkikakani
nirekasaakiri Xesosi okinina, iuasaaki iua Xosee txari:
—Konapitini. !Apakata ikara atoko akamini —itxa.
52Xesosi ipinaka atoko, Xosee sari Piratomoni. Amanaãri Xesosi ĩto
akauarimoni itakini ĩkapani. Ininiã Pirato sikari Xesosi ĩto iuamoni.
53Ininiã iua makatxakari Xesosi ĩto itokakitikoãtaã. Iapirikari
mãkatxi mataã, kai iriko ãki taka itxari. Mitxi ipĩkari !auapanika
iua iriko ãki. 54Ikara õti sesta veira. Ikinika sesta veira, Xoteoakori
tomatini õti apisa, Xoteoakori aiamata tomatiko õti ĩkapani.
55Sitoakoro Kariréiakini Xesosikata ĩkani sari Xosee tikini
kai irikomoni. Ninoa nirekari imarotiniri Xesosi ĩto takikoãtaã.
56Eereka ninoa kanapiriã aapokomonina. Kamariãro, aãtsopa ãtião
pakini apotiitana Xesosi ĩtoã itakinina ĩkapani. Ininiã tomatiko õti
tomata itxana, kotxi Teoso paniãtakiti iaõka ikamana.

Xesosi Iuaĩkana Auãki Inini

(Mateo 28.1-10; Marko 16.1-10; Xoão 20.1-10)

24 1Tomĩkosaaki ĩkanõkapanika, sitoakoro sari kai irikomoni,
kamariãro Xesosi ĩtoã itakinina ĩkapani. 2Ninoa apokasaaki
iuaã, atamatarina. !Katoreikari kai iriko. Kai tore makatxakapeẽkaika.
3Ininiã ninoa ĩroã, txama kona apokarina Xesosi ĩto. 4Ininiã sitoakoro:
—Ĩtapari Xesosi ĩto? Kanatokopa itxa? —itxanãtana.
Iuasaakipeka ipi kiki tokiã. Itimana sitoakoro apisatoõ. Pomẽkori
mãkarini ninoa. Mẽkokari iotximere atoko itxa ninoa mãka. 5Sitoakoro
pĩkarauata, ininiã iãkana. Ixitipeka auakiitana. Ininiã ninoa kiki txana:
—Kinirepa hinitanãtari auãki inakari ipĩkani sauaki? 6!Uaiikari
iua. Õkitikapekaua. Hĩxinikari isãkire Kariréia hĩtekata auakasaaki.
7Ia atoko itxa isãkire: “Hĩtari iaxitikiri sikaãkako maerekanimoni.
Eereka nipinako aamina ĩpiriãmitakari nopini. Eereka ipi ãti õtisaaki
iuaĩkana nõkitikauako,” itxa Xesosi. Hĩxinikariko isãkire —itxana.
8Ininiã ninoa sitoakoro:
—Ari ikara atokopitikara itxapeka isãkire —itxana.
9Eereka ninoa sipeka. Õsi Xesosi moianariakorimoni isana.
Apanakini kãkiti iuaã aua apaka. Iuaã ninoa sãpiretana ikinipoko
itikakitina. 10Maria Matarenama, Xoanama, Maria Txiako inoroma,
apanakini pakini sãpiretari Xesosi moianariakori itikakitina.
11Txamari Xesosi moianariakori kona auikari ninoa sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Paxirari hĩsãkire —itxana.
12 Petronoka auikari ninoa sãkire, ininiã imiteẽkata kai
irikomoni. Iãka, iriko ãki atamatini ĩkapani. Mãkatxi matanoka,
Xesosi ĩtoã Xosee iapirikakitinoka atamata. Eereka aapokomoni
ikanapiriã. Isikasaaki, itsorĩkaãnãta, Atamatakiti ixinikanãta.

Emaoso Kimaporiti Sikani
(Marko 16.12-13)

13 Ikara õti ipi Xesosi sãkire auiãkani iãpota Emaoso inakori
aapokotxitimoni. Xerosareẽ pipotorikasaaki, ipi oara napa atoko papoka
Emaoso. 14 Ninoa ipi sãkirauanãta isaãpotakasaakina. Isãkiretarina,
ixinikarina Xesosi ipinini pirena. 15 Isãkirauanãtakasaakina, iuasaaki
Xesosi ina ninoa tikini, ininiã iua sa ninoakata. 16 Txamari ninoa kona
imarotari iua Xesosi ininiua. 17 Ininiã Xesosi:
—Kipa hĩte sãkirenãta? —itxa Xesosi.
Ininiã ninoa iotoka. Iuasaaki ninoa toõ oerekari
imatinaniuatinina. 18 Kiropasi inakori apakapapiretari:
—Ikinimane Xerosareẽ auakani imarotari Xesosi okiko pirena.
Atxiĩti pite ãtiãtaã ĩkarikai? —itxari.
19 Ininiã Xesosi txari:
—Natokopa itxa iua? —itxa.
Ininiã ninoa:
—Xesosi Nasaree sitatxitikiri iua. Teoso sãkire sãpiretakari itxaua.
Teoso, kãkiti apaka apokaerekatari isãkire, ikamakiti pakini, kotxi
paposotiireri isãkire, ikamakiti pakini. 20 Sasetotxi auĩteakori,
aãuĩteakori apaka sikari iua okiko ĩkapani, aamina ĩpiriãmitakari
nopini ipinini ĩkapani. 21 Ate uãkatari iua kãkiti Isaeo auakani
maerekani makatxaãkari ininiua. Kita mitxi iua ipina. 22 Mixikanani
sitoakoro iua sãkire auiãkani sãkirauata atekata. Ininiã atsorĩkaãta.
Isãpiretauana ĩkanõkapanika akauarimoni isinina. 23 Txamari
ninoa kona apokaikari Xesosi ĩto. Ninoa sãkire, aõkitana Teoso
nitiriakori iaxitikini iuaã. Ninoa sãpiretana sitoakoro Xesosi iuaĩkana
õkitikapekaua. 24 Eereka ãtikaka imoianariakori sari iuaã atamatinirina
ĩkapani. Sitoãkini sãkire atãopitikara. Txamari !aõkitari Xesosi iuasaaki
—itxa Kiropasi.
25 Ininiã Xesosi txana ninoa:
—Miĩkiteni hĩtxaua. !Hinirekari hãuikiniri Teoso sãkire
sãpiretakani sãpiretakiti imakinika Teoso sãkire, 26 kotxi ninoa

txari: “Teoso nirekari imereẽkiti atatsiirauatini, Teoso tixine ikanapiriini apisapanika,” itxa Teoso sãkire —itxa Xesosi.

27 Iãpotakasaakina, Xesosi sãpiretana ninoa Teoso sãkire iuaka pirena. Merepanika iuaka oerekaua Moisesi iõkatsopatakitiã, eereka Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatakitiã. Iuaka oerekaua imakinika Teoso sãkire iõkatsopatakoriã auakariã.

28 Iuasaaki ninoa apokaãpota Emaoso takote. Ninoamoni Xesosi nirekari apikomoni isini. **29** Ininiã itxana:

—Kona pisipe apikomoni. Mapiãnikata, ininiã atekata pikaikota —itxarina.

Ininiã Xesosi ĩroã aapokotxiã ninoakata ikaikotini ĩkapani. **30** Iitopãka ninoakata inipokotini ĩkapani. Iuasaaki Xesosi kosekari komiri.

—Teoso, erekapitikari pisikakiti atemoni —itxa.

Iuasaaki imapixinikari komiri, sika itxana ninoamoni. **31** Iuasaakipeka ninoa imarotari Xesosi ininiua. Iuasaakipeka, ereẽkoka itxa. **32** Ininiã ninoa misãkiretakakaua:

—Atãopitikara, kimaporiã isãkirauaãpotakasaaki, Teoso sãkire oerekarauaãpotakasaaki, axinire poxokoniuata iuasaaki —itxana.

33 Iuasaakipeka ninoa aiamata. Ikanapiriãna Xerosareẽmoni. Iuaã apokana õsi Xesosi moianariakori, apanakinikata. **34** Isãpiretana:

—Xesosi auãki inini pirena atãopitikara. Apiananiri õkitikapekaua. Petromoni oerekapekaua —itxana ninoa.

35 Ininiã eereka Kiropasi imoianarikata sãpiretana kimapori isinina pirena. Isãpiretana komiri Xesosi mapixinikini pirena, kotxi iuasaakiika ninoa imarotari iua Xesosi ininiua.

Xesosi Oerekaua Imoianariakorimoni

(Mateo 28.6-20; Marko 16.14-18; Xoão 20.19-23; Átosi 1.6-8)

36 Isãkirauatapanikana inakasaakina, Xesosi tokiã ninoa sauaki.

—Erekaxinire hĩtxako —itxa.

37 Itikoãkatana. Ipĩkarauatana. Kamiri iuãkatarina.

38 —Kinirepa hĩtikoka? Kinirepa kamaxirepeka hĩtxa iĩkiteta? **39** Hãtamatariko niuako, nikiti pakini. Iuapitikarano nota. Himaãtakano. Kamiri !kaxiniri. Kamiri kona kapiri. Hãtamatano. Niĩtokara. Kamiri !nitxaua —itxa Xesosi.

40 Ininiã oerekari iuako, ikiti pakini ninoamoni. **41** Ninoa iteene poxokoniuata, txamari !iteene !auikapanikarina atão Xesosi ininiua. Ininiã iuasaaki Xesosi pimaãna:

—Nipokori aua hĩtemoni? —itxa.
42 Ininiã ninoa sikari ipixini ximaki kimitakori. Mapaã apaka
isikarina. 43 Ininiã iua nikari ninoa apisatoõ. Iuasaaki ninoa
imarotari atão Xesosi ininiua, kotxi kamiri !inikari nipokori.
44 Eereka iua misãkiretana ninoa:
—Mitxi hĩtekata nauakasaaki, nisãpiretai ikinipoko nota pirena
Teoso sãkire iõkatsopatakoriã. Noerekapekai hĩte Moisesini
iõkatsopatakiti, Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatakiti. Xikari
iõkatsopatakori apaka noerekapekai. Imakinika ninoa sãpiretakiti
nota pirena apokapeka.
45 Iuasaaki isikaimaroretana ninoa Teoso sãkire iõkatsopatakori
imarotinina ĩkapani, ininiã iuasaaki ninoa imarotari atão. 46 Itxari:
—Kitxakapirĩka iõkatsopatapeẽkaika:
Teoso mereẽkiti atatsiirauatako. Okaãkako. Ipi ãti õtisaaki
õkitikauako.
47 Kãkiti nisãkire auiãkani iaripiretariko niokanapirena erekari
ikini itixiti. Merepanika Xerosareẽ auakanimoni isãpiretaãkako,
eereka ikini itixiti auakanimoni isãpiretaãkako. Ninoa oerekariko
kãkiti takanapiniri imaerekanina, ininiã iuasaakipeka Teoso
makatxakariko maerekati ikamakitina. 48 Hĩkinika hĩte itikapekari
nipinini. Hãtamatano nota iuaĩkana auãki ninini. Ininiã iteene
himarotari nota pirena apanakini hĩsãpiretini ĩkapani. 49 Nota
iokanatariko niri sikaenetakiti, Erekari Matamatakoti, hĩtemoni.
Uai sitatxi hĩkaikotako. Hiãtapariko iua apokini. Ininiã
hãpakapariko Teoso posotiire itano ĩkari —itxa Xesosi.

Xesosi Anikaãka Teoso Tixinemoni
(Marko 16.19-20; Átosi 1.9-11)

50 Xesosi anikari imoianariakori Petánia sitatxitimoni. Iuaã
apokasaakina, Xesosi õkitikauakotaua. Itxari Teoso:
—Niri, naia pinĩkata. Pitakari erekari naiamoni —itxa.
51 Isãkirauatakasaaki, anikaãka Teoso tixinemoni. 52 Iuasaaki ninoa:
—Peerekari Xesosi. Iuanoka Apiananiri —itxanãtana.
Eereka Xerosareẽ ikanapiriãna ipoxokoniritikana. 53 Ikiniõtika
isana Teoso misãkiretiko aikotimoni. Iuaã ninoa misãkiretari Teoso:
—Peerekai. Erekapitikari pikamakiti ate ĩkapani —itxanãtana
ikiniõtika.
Ameẽ.

XOÃO

Xesosi, “Teoso Sãkire” Inakori

1 1Itixi kamiko apisa iua “Teoso Sãkire” inakori auapeka. Iua
Teosokata aua. Iua Teoso txaua. 2Ikinipoko potorikikosaaki
Teosokata auari iua “Teoso Sãkire” inakori.

3Teoso paniãtari iua ikinipoko ikamini. !Auari iua makamakiniti.
4Xesosi, “Teoso Sãkire” inakori, kamari itanapokoka auãki inini.
Iuanoka sikari ikinipoko auãki inini, kotxi iuanoka auapika. Iua
tirikapi atoko itxa, kotxi iopinikari kãkiti xiniremoni Teoso sãkire
imarotini ĩkapani, ãtipirika auini ĩkapani. 5Iopinikari ipiã. Ipiã
kona xipokari iua tirikapi kamara.

6Teoso iokanatari isãkire sãpiretakari tĩkane kiki Xoão inakori.
Iokanatari iua kãkitimoni, kãkiti xinire iopiniãkari isãpiretini
ĩkapani. 7Isãpirenauata, Teoso sãkire ikinimane imarotini ĩkapani,
auikapiretinirina ĩkapani. 8Kona Xoãoni kãkiti xinire iopiniãkari
txaua. Xoão iokanataãka kãkiti xinire iopiniãkari isãpiretini
ĩkapani. 9Iua atão iopinikari kãkiti xinire. Apoka ĩkoraxiti,
ikinipoko kãkiti xinire iopinikini ĩkapani.

10Iua “Teoso Sãkire” inakori aua ĩkoraxiti. Iua kamari itixi,
iuaritika ĩkoraxiti auakani kona auikapiretari iua sãkire. 11Iua
apoka itixi ikamakitimoni, txamari kãkiti ikamakini kona nirekari
iua. 12Iuaritika apanakini nirekari iua, ininiã auikarina isãkire.
Ininiã iua sikaposotiiretana ninoa Teoso anaakori ininiuana
ĩkapani. 13Aponaniãkasaaki, Teoso anaakori !atxaua. Ateka Teoso
anaakori akaminiua !aposota. Kona kãkitini txĩkitakaua Teoso
anaakori aniniãua. Teosora kamari iua anaakori aniniua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

14 Kãkiti itxapekaua iua “Teoso Sãkire” inakori. Atekata aua. Ate
itikari iua. Peerekari iua. Peerekari iposotiire. Ikinipoko erekari
aua iuamoni. Isãkire atãonoka itxa. Ikara atoko itxa, kotxi iri Teoso.
Teoso ãkiri imatonõkari itxaua Xesosi.
15 Xoão sãpiretari Xesosi kãkitimoni. Ia atoko isãpirenauata:
—Iua, hĩtemoni nisãpiretakiti: “Nota tikinimoni apokakari, apiatako
iua. Nota poiãoka, kotxi nota auini apisapanika auapeka iua.”
16 Ikinipoko erekari aua iuamoni, ininiã amakinika ate apakapari
ikinipoko erekari iuamonikiri. Isikaãpotari erekari atemoni.
17 Aimarotari Teoso paniãtakiti sãkiretxiti, kotxi Moisesini oerekapekaua.
Apiaerekata Xesosi Kristo oereẽkiti, kotxi iua oerekaua Teoso iteene
tiretiniua. Ikinipoko erekari isika atemoni. Maerekati kamakani atxaua,
iuaritika Teoso tiretaua. Oerekaua atão inakari aimarotini ĩkapani.
18 Teoso atamatakari !auari. Imatonõkari Teoso ãkiri, irikata auakari,
iuara oerekaua Teoso aimarotini ĩkapani, kotxi Teosotxikana iua.

Xoão Kapatxisareri Sãpiretakiti

(Mateo 3.1-12; Marko 1.1-8; Arókasi 3.1-18)

19 Xoteo auĩteakori Xerosareẽ sitatxiti auakani iokanatana kãkiti
Xoãomoni. Iokanatana sasetotxiakori. Iokanatana sasetotxiakori
moianatakani apaka Xoãomoni, ipimainirina ĩkapani: “Kinakariparai
pite?” 20 Kona Xoão kipatari isãpiretinina. Atão isãpiretana:
—Teoso mereẽkiti kãkiti iãtapakiti, kona nitxaua nota —itxa.
21 Ininiã ipimaãrina:
—Ikara atoko ininiã kiriparai? Eríasikani? —itxana.
—Kona iuano —itxa.
—Teoso sãkire sãpiretakari aiãtapakitikani atxiĩti? —itxana.
—Kona iuano —itxa.
22 —Ikara atoko ininiã, natokopa inakariparai pite? Ninoa ate
iokanatakani nirekari imarotiniina pite. Natokopa inakaripa pite?
—itxana.
23 Ininiã Xoão:
—Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori iõkatsopatakiti txari:

Auako kiki ãparaã makipakaniãtaã. Isãpirenauatako. Itxariko:
“Hõeretariko kimapori Apiananiri apokini apisapanika.
Itĩkaãpo erekari hĩkamako iua napini ĩkapani,”

itxa Isaía. Iua kiki ãparaã makipakaniãtaã kasãpirenari, iuakarano
nota. Iua Isaía sãpiretakitikarano nota —itxa Xoão.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

24 Pariseoakorira iokanatana ninoa kiki Xoãomoni. 25 Ipimaãrina
Xoão:
—Iua Teoso mereẽkiti aiãtapakiti piminakanisaakiua, Eríasi
inakori piminakanisaakiua, Teoso sãkire sãpiretakari aiãtapakiti
piminakanisaakiua, kinirepa pite patxisatari kãkiti? Kipaniãpa pite
patxisarauata? —itxarina.
26 —Ãparaaãnanira nota patxisarauata. Hĩte sauaki aua kiki
himimarotakiniti. 27 Iuara, nota tikini apokakari, apiatakari iua.
Minakati nitxaua nota, ininiã kona apakata napokini iua takote.
Kona apakata ikiti mata tsapitsa nikoxirikini, kotxi minakati
nitxaua —itxa Xoão.
28 Ikara atoko Xoão sãpiretana ninoa Xotão ipiniã Petánia
sitatxiti, ipatxisarauatiniãtaã.

Soti Auĩte Ãkiri, Teoso Nakiti

29 Katimatinĩkata Xoão atapari Xesosi, iuamoni inini. Xoão
sãpiretana apanakini itakote auakani:
—Hãtapari. Erenapani soti auĩte ãkiri Teoso nakiti, kotxi ikinimane
maerekani makatxaãkari itxaua. 30 Mitxi nisãpiretakitikara ere. “Kiki
apokako nota tikini. Apiananiri iua, kotxi nota mauakanisaakipanika
iua aua.” 31 Mitxi nota apaka kona nimarotari maerekanitxi
makatxaãkari uãka. Nota patxisatari kãkiti ãparaaã, kotxi iuasaaki
nisãpiretari iua pirena Isaeo tixini auakanimoni —Xoão txana ninoa.
32 Xoão sãpiretana apanakini itikakiti:
—Nota itikari iua Erekari Matamatakoti Teoso tixinekiri katxakini.
Kamoa katxakini atoko itxa iua. Isari Xesosimoni, kaikota itxa iuakata.
33 Ikara apisa kona nota imarotari iuãka. Ãparaaã nipatxisarauatini
paniãtakari sãpiretano: “Pitikariko Erekari Matamatakoti katxakini.
Kikimoni apokini pitikariko. Iua kiki patxisarauatini ãtião, kotxi
isikari Erekari Matamatakoti patxisatakonimoni,” itxano. 34 Notakara
itikari ikara. Nota sãpiretari nitikakiti, ininiã nimarotapitikari ia kiki
Teoso ãkiri ininiua —itxa Xoão.

Merepitipanika Xesosi Moianariakori

35 Katimatinĩkata iuaĩkana Xoão auanãta iuaã ipi
imoianariakorikata. 36 Iuasaaki itikari Xesosi inapaãpotini, ininiã
akiritari imoianariakori:
—Hãtapari. Ere kiki, soti auĩte ãkiri Teoso nakiti itxaua —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

37 Ikara ikenakotakana atoko ninoa ipi imoianariakori sari Xesosi
tikini. 38 Ininiã Xesosi sapotorika, atapana iua tikini ĩkani.
—Kipa hinireka atxiĩti? —itxana ninoa.
—Koerekareri, namonipa paua pite? —itxarina.
39 —Masa, hãtamata —itxa.
Ininiã isana iuakata, atamata itxarina iua auiniãtaã. Iuasaaki
kikatapeka. Eereka ĩkanõkapeka ikanapiriãna.
40 Ninoa Xoão moianariakori, Xesosikata sikani, Ãtree, Ãtree
moianari pakini. Simão Petro itari itxaua iua Ãtree. 41 Eereka Ãtree
sari katimariã itari Simãomoni.
—Ate aõkitari Teoso mereẽkiti aiãtapakiti —itxa.
42 Ininiã Ãtree anikari itari Simão Xesosimoni. Xesosi atamatari
Simão.
—Pite Simão, Xoão inakori ãkiri. Uatxa pite Petro pinaãkako —itxa.
Kai sorotxikana iuãka Petro.

Piripi, Natanaeo Pakini

Xesosi Akiritini

43 Katimatinĩkata Xesosi nirekari Kariréia tõpamoni isini. Iuaã
aõkitari Piripi inakori.
—Notakata masa. Nimoianari pitxapekauako —itxari.
44 Iua Piripi aapoko Petsáita sitatxiti. Iuaã apaka aua Ãtree,
Petro pakini aapoko. 45 Iuasaaki Piripi nitari Natanaeo inakori.
Apokasaakiri isãpiretari:
—Ate aõkitari kiki. Moisesini iõkatsopatakiti sãpiretakiti iua. Teoso
sãkire sãpiretakani iõkatsopatakiti sãpiretakiti aaõkita. Iuakara
Xesosi txaua. Nasaree sitatxitikiri iua. Xosee ãkiri iua Xesosi —itxari.
46 —Nasaree sitatxitiã !auari erekari —itxa Natanaeo.
—Auapitika. Masa, maãpiãkatari iua —itxa Piripi.
47 Xesosi atapari Natanaeo iuamoni inaãpotini.
—Ere kiki atão Xoteopitikara. Atãonoka ikama —itxa Xesosi.
48 Ininiã iuasaaki Natanaeo kenakotari Xesosi sãkire. Ipimaãri Xesosi:
—Kiãtokopa ininiãpa pimarotano nota? —itxari.
Xesosi txari iua:
—Piripi akiritinii apisapanikara, nimarotari piko kati patapi
piitopãkanãta.
49 Ininiã Natanaeo apakapapiretari:

—Koerekareri, Teoso ãkiri pitxaua pite. Kãkiti Isaeo tixini auakani auĩte pitxaua —itxari Xesosi.

50 Ininiã Xesosi:

—Pite auikari nisãkire, kotxi nimitikakinitika nimarotari piko kati patapi piitopãkanãtini. Pite imarotapanikariko apia posotiiretxi. 51 Pite itikariko Teoso tixine osereẽkiko. Pitikariko Teoso nitiriakori kanĩkini. Pitikariko ninoa katxakini, pitari iaxitikiri nopini apokinina. Atãopitikara ikara atoko nitxai pite —itxari Natanaeo.

Xesosi Inoãkari Ãparaã,

Iãriãpeka Itxĩkitakini

2 1 Ipi õti napaka atoko aua kiiniri tanirauatiko pirena kiiniriti Kanaa sitatxiti Kariréia tõpa. Xesosi inoro aua kiiniriãtaã iuasaaki. 2 Kakiiniriteri kemaĩtxitari Xesosi, imoianariakori pakini. 3 Iãriã xipoka atoko Xesosi inoro:

—!Auaika iãriã —otxari Xesosi.

4 Ininiã Xesosi:

—Kinirepa ikara atoko pitxano? Niposotiire manapi !apokapanika —itxaro inoro.

5 Ininiã Xesosi inoro txana kaapokori nitiriakori:

—Ipaniãtakiti iaõka hĩkamako —otxa.

6 Iuaã kopiti aua, seisi pakini, mitari kopititi, kai kamakori. Naia kopiti ãki aua ãparaã Xoteoakori arokiniua ĩkapani. Iuaãtaã ninoa arokaua. Kiomãtxiakorini oerekinina atoko ninoa arokaua Teoso imisãkiretinina apisa, ninoa Teoso apakapini ĩkapani. Ãtika iua kopiti maĩkari ãparaã seĩ arítro.

7 Xesosi paniãtana kaapokori nitiriakori:

—Hĩxãpokakari naia kopiti ãki ãparaã —itxana ninoa.

Ininiã ninoa xãpokakari kopiti ãki ãparaã. Isonakatapeka apoka ãparaã. 8 Ininiã Xesosi:

—Hĩsorokaãtari ãparaã, sika hĩtxari kakiiniriterimoni iãtini ĩkapani.

Ininiã ninoa anikari ãparaã kakiiniriterimoni. 9 Iua kakiiniriteri iãtari. Iuasaaki iãriãpeka itxapekaua ãparaã.

—Amonipa ina ia iãriã? —itxa.

!Imarotari. Ninoa nitiritxi ãparaã anikakani imarotari iua iãriã. Ininiã kakiiniriteri txari ĩtanorouatakari:

10—Kinirepa mixikanani ia iãriã apia erekari na pisikaua?
Apanakini sikari iãriã apia erekari kiiniri potorikasaaki. Kãkiti
kamitope inakasaakiika apanakini sikari iãriã poião erekari.
Txamari uatxaika pite sikari apia erekari —itxari.
11 Iuasaaki Xesosi mipotorikari iposotiire Kanaa sitatxiti Kariréia
tõpa iua auakasaaki. Iposotiire oerekari Apiananiri ininiua. Ikara
atoko ininiã, Xesosi moianariakori auikari Xesosi Teoso mereẽkiti
kãkiti iãtapakiti ininiua, kotxi ninoa itikari iposotiire.
12 Ikara atoko inaãka atoko Xesosi, inoro, itariakori, imoianariakori
pakini sari Kapanaoõ sitatxitimoni. Iuaã ikaikotana mapaõtipeka.

Pirãtxi Omitikiko Pirena

(Mateo 21.12-13; Marko 11.15-17; Arókasi 19.45-46)

13 Xoteoakori kiinirite Páskoa inakori apisapanika, Xesosi sari
Xerosareẽmoni. 14 Isa Teoso misãkiretiko aikotimoni. Iuaã pirikeri
ãki itikari pirãtxi vẽtxitakani, kema auĩte, soti auĩte, kamoa pakini
vẽtxitakani. Itikari txineirota sikakani apaka. Amesa takote ninoa
topãkanãta. Ivẽtxitarona txineirota. Apakaparona ãti uãka txineirote,
kotxi oa ãtoião, ininiã Xoteo txineirote isikana. 15 Ininiã Xesosi
kosekari aãpitsa. Ĩpatari. Aãpitsaã omitikenatana ninoa pirãtxi
vẽtxitakani. Omitikenatana kema auĩte, soti auĩte Teoso misãkiretiko
aikoti takote auakani. Ikakanapiriãri amesa txineirota apakapikoãtaã.
Txineirota xikepoakatani. 16 Ipaniãtana kamoa vẽtxitakani:
—Himakatxakariko kamoa. Hanikariko mapara. Niri aapoko ãki
hĩvẽtxirauatini !apakata. Kona uaini pirãtxi vẽtxitiko —itxana ninoa.
17 Iuasaakipeka imoianariakori xinikari Teoso sãkire
iõkatsopatakori:

> Nota iteene tiretari paapoko pite misãkiretiko aikoti. Iua xika
> nokaãkako,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
18 Eereka Xoteo auĩteakori misãkiretari Xesosi:
—Teoso paniãtiniãi ninoa kãkiti iua misãkiretiko aikotiã auakani
pomitikenatini, poerekaua posotiiretxi Teoso paniãtinii aãuikini
ĩkapani —itxana ninoa.
19 Xesosi apakapapiretari:
—Hĩrikariko ia Teoso aapoko. Ipi ãti pakini õtisaaki iuaĩkana
nõkitikariko ia Teoso aapoko —itxa Xesosi.
20 Ininiã ninoa:

—Anekani. Koarẽta seisi anokanani iua aiko kamiko. Kiãtokopa pitxari ipi ãti pakini õtisaaki põkitikiniri iuaĩkana? Kona kiĩkitei pite pisãkire ikara atoko pinini —itxarina Xesosi.

21 Txamari Xesosi sãkire “Teoso aapoko” ixinikari iĩto. !Ixinikari Teoso misãkiretiko aikoti. 22 Xesosi ipinaãka atoko, õkitikaãkaua atoko, iuasaakipeka imoianariakori xinikari ikara Xesosi sãkire. Iuasaaki ninoa auikari Xesosi sãkire. Auikarina Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretiniri Xesosi atão Teoso ãkiri ininiua.

23 Xesosi Xerosareẽ auakasaaki, Páskoa kiiniriti auakasaaki, itomaneri kãkiti auikari Xesosi Teoso mereẽkiti ninoa iãtapakiti ininiua. Ninoa itikari posotiiretxi ikamakiti, ininiã auikarina Xesosi sãkire. 24 Txamari Xesosi !auikari kãkiti sãkire, kotxi imarotari ikinimane ãkixinire sãkire. 25 Kãkiti ãkixinire sãkire !ipimaãri xatiki, kotxi imarotapekari kãkiti ãkixinire sãkire.

Nikotemo Pirena

3 1 Ãti ĩkanõkati Nikotemo inakori motika Xesosimoni. Iua Xoteoakori auĩte itxaua. Pariseo itxaua apaka. 2 Iua misãkiretari Xesosi:

—Koerekareri, ate imarotari koerekareri, Teoso iokanatakiti pininiua. Teoso pitekata mauakaniã, kona piposotari posotiiretxi pikamini, ininiã ate imarotari Teoso iokanatai pite kãkitimoni —itxa.

3 Ininiã Xesosi:

—Iuaĩkana iponaniãkarira sari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Iuananira sari iuaxiti. Atãopitikara ikara atoko nitxai pite —itxa.

4 —Kiãtokopa pitxa auapekarikai iuaĩkana piponaniini? Kona piposotari pinoro ãko ãki iuaĩkana piĩroini. Kona piposotari iuaĩkana piponaniini —itxa Nikotemo.

5-6 Ininiã Xesosi:

—Atãopitikara ikara atoko nitxai. Piponaniãkasaaki, piri, pinorokata ãkirinanira pitxaua. Iua Erekari Matamatakoti iponaniãkitakiniãi, Teoso ãkiri pitxaua. Kãkiti, iua Erekari Matamatakoti iuaĩkana iponaniãkitaãkitinanira, sari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 7 Koniko pitsorĩkaãtapeko. Piponaniãko ipikata. Ipikata pimiponaniãkaniã, kona pisari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 8 Ĩtima xõkarauata inirekiniãtaã. Pikenakotari ixõkarauatini, iuaritika na pimarotari ĩtima sinimoni. Na pimarotari ĩtima ininimoni. Iua atokokana !kimarotikori Erekari

Matamatakoti iuaĩkana iponaniãkitaãkiniri kãkiti —Xesosi txari Nikotemo.

9 Nikotemo apakapapiretari:

—Nota !imarotari ikara pisãkire —itxa.

10 Ininiã Xesosi:

—Koerekareri apiari pitxaua. Kãkiti Isaeo tixini auakani poereka. Txamari pite !imarotari ikara atoko nininii pite. **11** Atãopitikara ikara atoko nitxanãtai pite. Ate sãpiretari aimarotakiti, aĩtiãkiti pakini. Txamari !hinirekari hãuikapiretiniri asãpiretakiti. **12** Ĩkorapokoriti pirena nisãpiretakasaakii, !pauikari nisãkire. Atauako pauikatari nisãkire Teoso tixine pirena nisãpiretakasaakii? **13** Kona kãkiti sapanika Teoso tixine. Ãtinoka sari iuaã, Teoso tixine potorikakarinoka, kãkiti itari iaxitikirinoka sari iuaã.

14 —Kitxakapirĩka ãparaã makipakaniãtaã Moisesini õkitikari imini metao kamakori aãke mapotõkireẽ. Itano itakari. Kãkiti Teoso sãkire auiãkani imini akatsatakini atamatari Moisesini õkitikakiti, ininiã kona ipinana. Iua atokokana kãkiti itari iaxitikiri õkitikaãkako. **15** Ininiãkara iua sãkire auiãkari kona ipinaika. Auapikako.

16 —Teoso iteene tiretari ikini itixiti auakani, ininiã iokanatari imatonõkari imi kãkitimoni. Ininiã iua sãkire auiãkanirako kona ipinaikako. Ãtipirika auapikako. **17** Teoso iokanatari imi kãkitimoni ikini itixiti auakanimoni kona imisiritinina ĩkapanini. Iua iokanatari imi kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani, ninoa imapinakani ĩkapani.

18 —Teoso ãkiri sãkire auiãkari kona iokanataãka kãkiti misiritikomoni. Iua Teoso ãkiri sãkire mauiãkati, iuarako sako kãkiti misiritikomoni. Teoso ãkiri sãkire imauiãkani xikara ikara atoko inaãkanako. **19** Teoso ãkiri sãkire mauiãkani misiritaãkako, kotxi atão inakari oerekakari kãkiti xinire iopiniãkari apokapeka ĩkoraxiti. Iua oerekari atão aimarotini ĩkapani. Tirikapi atoko itxa, kotxi oerekaua atão. Ninoa mauikareni kona nirekari tirikapi. Inirekarina ipiã, kotxi maerekati ikamanãtana. **20** Maerekati kamakari kona nirekari tirikapi. Kona tirikapi takote kona aua, kotxi ipĩkari ikamara. Ipĩkari kãkiti itikiniri maerekati ikamini. **21** Teoso sãkire iaõka kamakarira sari ikamaraã, kotxi ikamara oerekari apanakini iua kamakiti atão inini Teoso nireẽkiti iaõka inini —Xesosi txari Nikotemo.

Xesosi Apiari, Xoão Poiãori Inini

22 Ikara atoko inaka atoko Xesosi imoianariakorikata sari Xotéia
tõpamoni. Mapaõti ikaikota imoianariakorikata iuaãtaã. Imoianariakori
patxisatari kãkiti iuaã. 23 Xoão apaka patxisatari kãkiti Enõ inakoriãtaã,
Sarĩ inakoriãtaã takote. Ipatxisarauata iuaãtaã, kotxi iuaãtaã ãparaã
kaiãopokori. Ikiniõtika kãkiti sari iuamoni iuaãtaã, ininiã Xoão
patxisatana. 24 Iuasaaki Xoão kona takaãkapanika kateia ãki.
25 Iuasaaki Xoão moianariakori sãkirauata apanakinikata kãkiti
arokiniua pirena, Teoso misãkiretiko aikoti ãki iĩroinina apisa
pirena. 26 Apokana Xoãomoni.
—Koerekareri, Xotão ipiniã iua kiki pite patxisatakiti, atemoni
pisãpiretakiti, uatxa iua patxisarauatapeka. Ikinipoko kãkiti sari
iuamoni. Atemoni !erekari ipatxisarauatini —itxana.
27 Xoão apakapapiretana ninoa:
—Erekapitikari ipatxisarauatini, kotxi Teoso paniãtari iua. Teoso
masikakaniãri posotiiretxi kãkitimoni, kona xatiki iposotari
iparĩkauatini Teoso ĩkapani. 28 Nota kona Teoso mereẽkitino.
Kãkiti iãtapakiti kona nitxaua nota. Teoso iokanatano nota Teoso
mereẽkiti apokini apisa. Ikara hĩte imarotapeka. Ikara atoko
nitxapekai hĩte. Hĩsãpiretari ikara apanakinimoni.
29 —Maxinikari kiki ĩtanorouatakasaaki. Sito amanaãkito iua nakiti
otxaua. Imoianari topãka iua takote. Ipoxokoniuata ĩtanorouatakari
sãkire ikenakotakasaaki. Iua atokokana nota poxokoniuata. Nota
iua moianari atoko nitxaua. Xesosi iua ĩtanorouatakari atoko itxaua.
Kãkiti iua nakiti itxaua. 30 Xesosi apiaãpotako. Nota poiãoãpotako.
31 —Iaxiti ĩkari Apiananiri. Itixi auakani imarore poiãonoka,
kotxi itixinoka imarotana. Teoso tixine ĩkari Apiananiri itxaua.
32 Iua sãpiretari itiãkiti. Ikenakotakiti isãpireta. Txamari kãkiti
!auikari isãpirena. 33 Kãkiti Apiananiri sãpirena auiãkani, imarotari
Teoso sãkire atão inini, ininiã apanakini apaka imarotari Teoso
sãkire atão inini. 34 Iua Teoso iokanatakiti sãpiretari Teoso sãkire,
kotxi Teoso sikari Erekari Matamatakoti iuamoni, ininiã ikinipoko
Erekari Matamatakoti posotiire aua iua Teoso iokanatakitimoni.
35 Aĩri Teoso tiretari imi. Isikari imi ikinipoko imoiaini ĩkapani.
36 Teoso ãkiri sãkire auiãkani auapikako Teosokata. Teoso
ãkiri sãkire mauiãkani kona auapanina Teosokata. Teoso
omanatapikanako ninoa ãtipirika —itxa Xoão ninoamoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Misãkiretaro Samariakero

4 1Kãkiti sãpiretari pariseoakori:
—Xesosi sãkire auiãkani, iua patxisatakini, itomaneri. Xoão patxisatakini poiãoka —itxana.
2(Ari, kona Xesosini patxisarauata. Imoianariakorira patxisatari kãkiti.) 3Xesosi imarotakasaakiri pariseoakori kenakopiretiniri iua, iuasaaki iua osipikari Xotéia tõpa. Kinirão kanapirikari Kariréia tõpamoni. 4Inirekari Samaria tõpa ĩpirixititini Kariréia tõpa apokini ĩkapani.
5Samaria tõpa ĩpirixititakasaaki, apoka Sikaa sitatxiti takote. Iuaã aua itixi Xoseeni nakiti, iri Xakooni sikakiti kitxakapirĩka. 6Iuaã aua aariko Xakooni kisakakiti ãparaã apaãtiko. Iuaã Xesosi apokasaaki, iotoka, kotxi isãpakapeka õtakori ĩpirixititini xika. Ininiã iitopãka aariko takote. Iuasaaki apaniãxitipeka.
7Iuasaaki sito Samaria auakaro apoka iuaã, ãparaã apaãtakaro. Oãpokasaaki, Xesosi amanaãro ãparaã:
—Ãparaã pisikano —itxaro.
8Oa apokini apisapanika Xesosi moianariakori sari sitatximoni nipokori iamotinina ĩkapani.
9Oa sito apakapapiretari:
—Xoteo pitxaua pite. Samaria auakaro nitxaua nota. Kinirepa nãparaãte pamanaãno? —otxa.
Ikara atoko otxa, kotxi Xoteoakori kona sãkirauata Samaria auakanikata.
10Ininiã Xesosi:
—Teoso sikakiti pimarotaãkamako, pitemoni ãparaã amanaãkari pimarotaãkamako, notamonimarako pamanaãri ãparaã, kotxi piãtiniãri ãparaã nota sikakiti, pauapika ãtipirika —itxaro.
11—Kona katiiui pite. Kiriãpa papaãtari ãparaã, kotxi paĩtanoirikori. Namonipa papokatari ãparaã kãkiti ãtipirika auini inĩkitaãkari? 12Kitxakapirĩka aãtokirini Xakoo sikaua ate ia aariko. Iua, imiakori, ipiraakori pakini iãtari ia ãparaã ia aarikoãkiri. Pite apiata atxiĩti? —otxa.
13Ininiã Xesosi:
—Kãkiti ia irikoãkiri ãparaã iãtakari iuaĩkana iposonatapanika. 14Kãkiti nota siãkiti ãparaã iãtakari apikomoni !iposonataika.

Ãkixinire amomo atoko itxa ãparaã nota siãkiti. Iua ãparaã txĩkitakari iua ãtipirika auini Teosokata —itxaro.

15—Iua ãparaã pisikano nimaposonatakani tĩkane, ininiã uai kona ninaika ãparaã napaãtini —otxa.

16—Pakiritari pĩtaniri. Uai piminari —itxa.

17—Kona kĩtanirino —otxa.

—Atãopitikara, “Kona kĩtanirino,” pinini. 18Sĩko pakinipekara pĩtaniri. Kiki uatxa pitekata auakari na atão pĩtanirini. Inipitikara pisãkire —itxaro.

19Ininiã oa:

—Teoso sãkire sãpiretakari pitxaua pite, kotxi pimarotari ikinipoko nikamakiti. 20Kitxakapirĩka ate kiomaneakorini apotiitaua Teoso imisãkiretinina ĩkapani ia oxiratari nopini. Txamari hĩte Xoteoakori txari: “Xerosareẽnanira aãpotiitauako Teosokata” —otxa.

21Ininiã Xesosi:

—Pauikariko nisãkire. Ãti õti apokako. Iuasaaki kona uai oxiratariãni, kona Xerosareẽni kãkiti apotiitaua aĩri Teoso imisãkiretinina ĩkapani. 22Hĩte Samaria tõpa auakani apotiitaua Teoso himisãkiretini ĩkapani. Txamari, kona atão himarotari iua. Ate Xoteoakori aimarotapitikari Teoso, kotxi Teoso sikakiti kãkiti maerekani makatxakakari Xoteo itxaua. 23Teoso keto apokapanika, ari apopeka, ininiã aĩri Teoso misãkiretakani atão inakani misãkiretari iua ãkixinireẽna. Ninoa sãpiretari atão inakarinoka iuamoni. Aĩri nirekari kãkiti ikara atoko inakani misãkiretiniri iua. 24Teoso nirekari amisãkiretiniri iua aãkixinireẽ, kotxi Teoso ĩto !auari. Inirekari kãkiti sãpiretiniri atão inakarinoka iuamoni —itxa Xesosi.

25Ininiã oa:

—Nimarotapitikari iua Teoso mereẽkiti aiãtapakiti, Kristo inakori, apokapitikako ĩkorapokoriti. Iua apokasaaki ikini sereti isãpiretauako —otxari.

26—Nota pimisãkiretakiti Teoso mereẽkiti hiãtapakitikarano nota —itxaro.

Ãti Takarauata, Ãti Amarauata Inini Pirena

27Iuasaakipeka Xesosi moianariakori kanapiriã. Ãkixinireẽna ninoa tsorĩkaãnãta:

—Kinirepa Xesosi sãkirauata oa sitokata?

Kotxi oa Samaria auakaro. Iuaritika !ipimaãrona: “Kiripa ĩkai?” kona itxarona. Kona ipimaãrina Xesosi: “Kinirepa pimisãkiretataro oa?” kona itxarina.

28 Iuasaaki oa sito takanapari otii, sitatximoni kanapiriã otxa. Oãkiritari kãkiti iuaã auakani,

29 —Masa. Maãpiãkatari kiki ikinipoko nikamakiti imarotakari. Iua Teoso mereẽkiti aiãtapakiti atxiĩti? —oa txana ninoa.

30 Ininiã iua sitatxi auakani sari Xesosimoni. **31** Ninoa apokini apisapanika imoianariakori akiritari Xesosi:

—Koerekareri, pinipokota —itxarina Xesosi.

32 —Nipokori auape nota niãkiti tĩkane hĩte mimarotakiniti —itxa Xesosi.

33 Ininiã imoianariakori imisãkiretakakana:

—Kiripa sikatari nipokori Xesosi nikakiti? —itxana.

34 Ininiã Xesosi:

—Nota kamari iua niokanatakiri nirekaãkiti. Ninirekari nikaminiri ikinipoko iua paniãtakiti. Ia niparĩka. Niparĩka nikiena atoko itxa, kotxi niokanatakiri paniãtakiti nikamini sikataparatano, nipokori sikataparatinino atokotxikana. **35** Kãkiti txari: “Ipi ipi pakini kasiriti auapanika takari iposope inini tĩkane, ininiã uatxa kona niparĩkauata.” Ia atoko kona hĩtxape hĩsãkire. Himereka. Hãtamatariko takari. Nisãpiretai hĩte hĩtakare iposope haãpoko hanikini tĩkane. **36** Iua atokotxikana Teoso sãkire takaãka kãkiti ãkixinireẽ. Katakareri miparĩkatakari apakapari iparĩka ĩki. Iua anikari kãkiti Teoso aapokomoni, ãtipirika Teosokata auini ĩkapani. Ininiãkara katakareri, iua miparĩkatakari apaka poxokoniuatako. **37** Aãtokirini txari: “Ãti takarauata, ãtipekana apotiitari takari.” **38** Ia sãkiretxiti atão, kotxi nota paniãtai hĩte mitxi himaparĩkauatakaniãtaã hamarauatini. Apanakini parĩkauatapeka iuaã. Ninoa takapekari Teoso sãkire kãkiti ãkixinireẽ. Pasãpaniri ninoa parĩka. Ninoa parĩkauata mitxi, ininiã uatxa hĩte parĩka poião kãkiti Teosomoni hanikini —itxa Xesosi.

Samaria Auakani Auikiniri

Xesosi Sãkire

39 Kaiãopokori Samariakini iua sitatxiti auakani auikari Xesosi sãkire, kotxi oa sito mitxi sãpiretana:

—Nikamakiti ikinika isãpiretano —otxana.

40 Ininiã ninoa Samaria auakani apoka Xesosimoni.
—Atekata paua —itxarina Xesosi.
Ininiã Xesosi kaikota ipi õti ninoakata. 41 Xesosi sãkire
ikenakotakasaakina, apikomoni ninoa auikapiretari.
42 Ninoa misãkiretaro oa sito:
—Uatxa ate auikapiretari Xesosi sãkire, kona pite
sãpirenaãnanini, ate auikapiretari. Ateka kenakotapekari iua
sãkire, ininiãkara ate auikapiretari iua sãkire. Uatxa ate imarotari
atão inini Teoso mereẽkiti ininiua Xesosi. Kãkiti itixi auakani
maerekani makatxaãkari itxaua iua —itxarona.

Auĩtetxi Ãkiri Xesosi Makananitini

43 Iuaã ipi õti inapaka atoko Xesosi sipeka. Kariréia tõpa isa. 44 Mitxi
Xesosi sãkire: "Teoso sãkire sãpiretakari paxitaãka, txamari Teoso
sãkire sãpiretakari itixineẽ auakasaaki, kãkiti iuaãtaã kona auikari
iua sãkire," itxapeka Xesosi. 45 Iuaritika Kariréia tõpa apokasaaki,
kãkiti iuaã auakani ipoxokoniritika apakapari Xesosi, kotxi ninoa
apaka sari iua Páskoa kiiniriti Xerosareẽ sitatxitiã. Iuaãtaã itikarina
Xesosi posotiire. Ininiãkara ipoxokoniritikana apakaparina Xesosi.
46 Xesosi iuaĩkana sari Kanaa sitatxitimoni, Kariréia tõpa. Mitxi
Xesosi inoãkapekari ãparaã iãriã ininiua iuaã. Xesosi apokasaaki
Kanaa, auĩtetxi ãkiri amianata Kapanaoõ sitatxitikiri. 47 Iua
auĩtetxi kenakopiretari Xesosi Kariréia tõpa apokini, Xotéia tõpa
osipikini. Inakasaaki Xesosimoni isa, aõkita itxari Xesosi. Aiatari:
—Masa Kapanaoõmoni, naapokomoni. Namarite amianata.
Pimakananitari iua. Ipinanapanoka —itxari Xesosi.
48 Ininiã Xesosi:
—Nimakamakaniãri posotiiretxi, kona hĩte nirekari auikiniri
nisãkire. Posotiiretxi hĩtikasaakinani, hĩte nirekari nisãkire
hãuikini. Teoso takaõtxikare hĩtikasaakinani, hinirekari nisãkire
hãuikini —itxa Xesosi iuamoni.
49 —Masapoka naapoko. Pimasikanisaaki, namarite ipinapitikako
—itxari.
50 —Pisa paapokomoni. Pamarite kona ipina —Xesosi txari iua.
Iua kiki auikari Xesosi sãkire, ininiã isipeka. 51 Ipixinipokoriti
aõkitana initiriakori.
—Pamarite auapitikako —itxarina.
52 —Namonikitapa akananita? —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Kita apaniãxiti apoomari iotoka —itxana.
53 Iuasaaki iua kiki imarotari kita Xesosi sãkire manapikara:
"Pamarite kona ipina," ininiri manapikara iotoka apoomari. Ikara atoko
ininiã, ikinimane iua aapoko auakani, iua pakini auikari Xesosi sãkire.
54 Ininiã ipikatapeka Xesosi kamari posotiiretxi Kariréia tõpa
auakasaaki, Xotéia tõpa osipikasaaki.

Matĩpokotakati Xesosi Erekapeka Inĩkitakini

5 1 Ikara atoko inaãka atoko Xesosi sari Xerosareẽ sitatxitimoni,
kotxi Xoteo kiinirite Teoso ĩkapani aua iuasaaki. 2 Xerosareẽ
sitatxiti apanĩkaki, soti auĩte vẽtxitikoãtaã takote aua ipoa xapitikiri.
Sĩko ĩronakiko aua iuaãtaã. Xoteo sãkire Epiráiko. Epiráiko sãkireẽ iua
ipoa uãka "Petésita." 3 Ironakikoãtaã amianatakanipokoni sirĩkanãta.
Mõsiãreni, motĩkakani, matĩpokotakani pakini iuaã auanãta.
Iãtapanãtarina ãparaã tokĩkaãtini. 4 Teoso nitiri apokanaka iuaãtaã.
Iua apokasaaki itokĩkaãtakari ãparaã. Ãparaã tokĩkaãtakasaaki, ãtika
amianatakari ĩkiika komokaãtakari erekapeka itxa. 5 Matĩpokotakati
iuaã auanãtakari amiananãtakari trĩta oito pakini anokanani
amianata. 6 Xesosi atamatari iua iuaã isirĩkanãtini. Imarotari iua
uatxakapokoni amiananãta. Ininiã Xesosi pimaãri:
—Ereka pinini pinireka? —itxari.
7 Amianatakari apakapapiretari:
—Ari, ninirekapitikamari, txamari kona kanikikono kãuaãriã
ãparaã tokĩkaãtakasaaki. Nikomokaaritakasaaki, ãti komokape
napisapanika —itxari Xesosi.
8 —Põkitikaua. Pisirimata pikoseka, sipeka pitxa —Xesosi txari.
9 Iuasaakipeka erekapeka itxa iua amianatakari. Isirimata
ikoseka, tĩpokota itxapeka. Iua õti kãkiti tomatini õti. 10 Ininiãkara
Xoteo auĩteakori txitari amianatakari erekapeka inakari:
—Uatxa kãkiti tomatini õtisaaki pite anikanãtari pisirimata.
Ĩkora atoko ininiã, kãkiti !auiritaãka —itxarina, kotxi ninoamoni
iparĩkauata isirimata anikasaaki.
11 Ininiã iua kiki:
—Erekape ninĩkitaãkirira paniãtano: "Pisirimata pikoseka, sipeka
pitxa," itxano.
12 Ininiã ninoa:
—Kiripa kiki paniãtai pisirimata pikosekini pisini ĩkapani?
13 —!Nimarotari iuãka —itxa.

Iuaãtaã ipoa xapitikiri takote kaiãopokori kãkiti auanãta, ininiã patimari Xesosi sipeka ninoa sauaki.

14 Eereka Xesosi aõkitari iua kiki Teoso misãkiretiko aikotiã.

—Uatxa pitĩpokotapeka, ininiã maerekati pitakanapako. Iuaĩkana maerekati pikamakasaaki, atxiĩti amianari apiatakari inokai — Xesosi txari iua.

15 Eereka iua kiki sari Xoteo auĩteakorimoni.

—Xesosira erekapeka txĩkitakano nota —itxari.

Xoteo Omanatiniri Xesosi

16 Tomatiko õtisaaki Xesosi makananitari iua amianatakari. Ikara xika Xoteo auĩteakori kinirão okaka txari Xesosi. 17 Xesosi imarotari Xoteo auĩteakori sãkire, ininiã itxana:

—Niri Teoso kamari erekari ikiniõtika. Iua atokotxikana nota. Kona niotoka erekari nikamini tomatiko õtisaaki —itxa Xesosi.

18 Ikara Xesosi sãkire xika Xoteo auĩteakori apiata omanatari Xesosi. Ninoamoni Xesosi kamari maerekati tomatiko õtisaaki amianatakari imakananitini. Xesosi sãkire: “Niri Teoso,” inini xika, apiata omanatarina iua, kotxi iua: “Teosotxikana nota” itxanãta iua Xesosi.

Xesosi Irikata

19 Ininiãkara Xesosi misãkiretana Xoteo auĩteakori:

—Atãopitikara nitxai hĩte. Nota Teoso ãkiri nitxaua. Notanani !kakamareno. Nitikari niri kamanãtakiti, ininiã niri kamakiti iaõka nikama. Iuanokara nikama nota. Niri kamakititxikana nota kama apaka. 20 Niri tiretano nota, ininiã ikini sereti ikamanãtakiti oerekano. Oerekapanikariko posotiiretxi apiatapanikako nota kamini ĩkapani, ininiãkara hĩte tsorĩkaãtako hĩtikasaakiri. 21 Niri õkitikari ipĩkani, iuaĩkana aua inini tĩkane. Iua atokotxikana nota txĩkitakana kãkiti ninirekaãkini, iuaĩkana auini ĩkapani. 22 Teoso kona txari kãkitimoni: “Kona erekai pite, ininiã kãkiti misiritikomoni pisa,” kona itxa Teoso. Apanakinimoni kona Teoso txari: “Erekai pite, ininiã uai pina notakata pauini ĩkapani,” kona itxa Teoso. Notakara iua ãkirikara txari ikara atoko inakari kãkitimoni, kotxi Teoso sikaposotiiretano nota ikara atoko inakari nisãpiretini kãkitimoni. 23 Ikara atoko ininiãkara, kãkiti paxitano nota. Niri nirekari nota paxitiko, iua paxitiko atokotxikana. Nota mapaxitakani kona paxitari niri nota iokanatakari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

24—Atãoenepitikara nitxai hĩte. Nisãkire kĩpitakari, nota
iokanatakari sãkire auiãkari, auapika Teosokata. Kona Teoso
misiritapaniriko iua. Kona ipinaika. Auapika Teosokata. 25Atãoene
nitxai hĩte. Kãkiti xinire ipĩkari atoko itxa maerekati ikamakiti
xika. Teoso ãkiri sãkire kãkiti kĩpitini õti apokapanikako. Ari iketo
apokapeka. Nota sãkire kĩpitakani auapikako. 26Aĩri Teosonoka
posotari itxĩkitakiniri ikinipoko auãki inini, kotxi iuanoka auapika.
Isikaposotiiretano nota apaka ikinipoko nitxĩkitakini auãki inini.
27—Aĩri Teoso txano nota: "Kãkiti itari iaxitikiri pitxaua,
ininiãkara pitxariko nisãkire mauiãkani: 'Kona hĩte kĩpitari Teoso
sãkire, ininiã kãkiti misiritikomoni hĩsa,' pitxako. Pitxariko nisãkire
auiãkani: 'Hĩte kĩpitari Teoso sãkire ininiã uai hina Teosokata hãuini
ĩkapani.' Ikara atoko pitxariko kãkitimoni," Teoso txano nota.
28—Kona hĩtsorĩkaãtapeko, ikara sãkiretxiti hĩkenakotakasaaki.
Ãti õti ipĩkani, katakoni, kenakotariko Teoso ãkiri akiritinina.
29Iuasaaki õkitikauanako. Ninoa erekari kamakani auapikako
Teosokata. Ninoa maerekati kamakani misiritaãkako.
30—Notanani kona nitxari kãkiti: "Pite sari kãkiti misiritikomoni.
Pitepekana inari uai Teosokata pauini ĩkapani." Notanani kona
ikara atoko nitxari kãkiti. Teoso sãpiretakitinokara nitxa kãkitimoni,
ininiãkara nisãkire kãkitimoni atãonoka, kotxi kona nota nirekaãkitini
nikama. Niri nipaniãtakiri nirekaãkitinanira nikama —itxa Xesosi.

Xesosi Sãkire Atãoene Sãpiretakani

31Apikomoni Xesosi sãpirenauata:
—Notaka sãpiretiniãua hĩtemoni, atxiĩti kona kauikikono.
32Ãtipekana nota sãpiretakari aua. Nimarotari atão inini iua
sãpiretakiti. 33Hĩte iokanatapekari himoianariakori Xoãomoni
nota himarotini ĩkapani. Iua sãpiretapekana ninoa atãoene nota
sãkire. 34Kona ninitanãtari kãkiti nisãkire atão inini sãpiretakani.
Nota sãpiretai hĩte Xoão sãpiretakiti sãkiretxiti, himaerekani Teoso
makatxakini ĩkapani, himapinakani tĩkane.
35—Xoão tirikapi tirinakari poniãkari atoko itxa. Tirikapi
iopinikari ikinipoko, tirikapi takote auakari aãtamatini ĩkapani.
Iua atokokana Xoão oerekari kãkiti atão inakari. Mapaõtinokara
hĩte poxokiniuata iua sãkire hĩkenakotakasaaki.
36—Aua ãti nota sãpiretakari. Iua Xoão poiãoka. Ãtipekana
apiata. Nota kamakitikara apiata. Nikamakiti sãpiretari nota sãkire

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

atão inini. Nikamakiti, niri paniãtakiti kãkiti itikasaaki, imarotari niri uaimoni iokanatinino nota.

37—Niri, nota iokanatakari kãkitimoni, iua apaka nota sãpiretakari. Kona hĩte kenakotari Teoso sãkirauatini. Kona hĩte atamatari itoõ. 38Isãkire !auari hãkixinireẽ, kotxi kona hãuikari nota sãkire iua iokanatakiti sãkire.

39—Hĩte atatsopatapikari Teoso sãkire iõkatsopatakori, hãuini ãtipirika Teosokata himarotini ĩkapani. Ia Teoso sãkire iõkatsopatakori nota sãpiretakari apaka itxaua. 40Txamari kona hinirekari nisãkire hãuikini. Kona hinirekari notamoni hinini, ãtipirika Teosokata hãuini ĩkapani.

41—!Ninitari niuikiko. 42Iteene nimarotai hĩte. Kona xapiti hĩtiretari Teoso hãkixinireẽ. 43Niri iokanatano nota uaimoni. Txamari kona hĩte apakapano nota Teoso iokanatakitino. Teoso maiokanatakinitira hĩte apakapa. 44Hĩte potxitari ãti iuikinii. Txamari kona hĩkamari erekari Teosonoka iuikinii ĩkapani, ininiã kona hãuikari iua sãkire.

45—Kona notani sãpiretapaniri niri hĩte maerekani. Moisesira sãpiretariko himaerekani Teosomoni. Hĩte uãkatari iua sãpiretari hĩte ereka hinini, txamari iua sãpiretariko niri himaerekani. 46Moisesini sãkire iõkatsopatakiti hãuikaãkamako, nota sãkire apaka hãuikamako, kotxi Moisesini nota sãpiretakari apaka. Iua iõkatsopatapekari nota sãkire. 47Hĩte kona auikapiretari Moisesini iõkatsopatakiti. Isãkire iõkatsopatakiti himauikakaniã, kiãtokopa hĩtxa nota sãkire hãuikini? —itxa Xesosi.

Sĩko Mio Kãkiti Xesosi Sikakienatini

(Mateo 14.13-21; Marko 6.30-44; Arókasi 9.10-17)

6 1Eereka ãti õti Xesosi ĩpiriãtari Kariréia poa. Ia ipoa uãka apaka Txiperíatxi poa inaãka. 2Kaiãopokori kãkiti sari iua tikini, kotxi ninoa itikapekari Xesosi makananirauatini. 3Xesosi kanĩka mitaxiratarimoni. Iuaã iitopãka imoianariakorikata. 4Xoteoakori kiinirite, Páskoa inakori kiiniriti apisapanika Xesosi sari iuaãtaã. 5Iitopãkasaaki, Xesosi atapari itomaneri kãkiti apokaãpotini iuamoni. Ininiã ipimaãri Piripi:

—Amonipa aiamotatariko komiri nakira kãkiti asikakienatini ĩkapani?

6Xesosi ikara atoko txari Piripi, kotxi inirekari imarotiniri: "Atauako atxiĩti Piripi auikari niposotiire?" Xesosi imarotapekari iuaka ikamakiti tĩkane. 7Ininiã Piripi apakapapireta:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Txineiropokoni, tosẽtosi txineiro ota, kona apakata komiri aamotini, nakira kãkiti asikakienatini ĩkapani. !Apakata —itxari.

8 Iuasaaki ãti Xesosi moianari Simão Petro itari, Ãtree inakori, txari Xesosi:

9 —Uai aua amarini. Auari ikiena. Sĩko komiri sevata inakori kamakori auari iua. Ipi ximaki axapitiri apaka auari iuamoni. Txamari kãkiti itomaneri sikakienatiko !apakata. Ia nipokori poiãoka —itxari.

10 Xesosi paniãtari imoianariakori:

—Nakira hĩpaniãta iitopãkinina —itxana.

Sotonaiakiperi auari iuaãtaã. Iua nopini iitopãkana. Sĩko mio apikomoni kikiakori aua. **11** Xesosi kosekari komiri amarini nakiti. Iuasaakipeka imisãkiretari Teoso:

—Erekapitikari ia komiri auiniua ate.

Iua sikari imoianariakori. Eereka ninoa xanakari kãkiti topãkakanimoni. Iua atokokanera itxarina ximaki. Ikinikana inirekaka iaõka auana ninoa.

12 Ikinimane kamitopeka inakasaaki, ipaniãtari imoianariakori:

—Itetakori komiri, ximaki pakini hãpotiita. Kona hiomatapiriko —itxa.

13 Ininiã apotiitarina komiri itetakori. Tosi kotarina ixãpokakana komiri itetakori.

14 Xesosi posotiire ninoa kãkiti itikasaaki, ninoakakarika isãkirauatana:

—Atãopitikara Xesosi aiãtapanãtakitikara, Teoso sãkire sãpiretakari inakorikara ere Xesosi —itxana.

15 Xesosi imarotapekari ninoa nirekiniri iauĩtetinirina iua. Iua kona nirekari ninoa auĩtetiniri iua. Ninoa mamaĩkakaniri apisapanika, Xesosi sipeka iuanoka. Apikoxiti oxiratarimoni ikanĩka.

Xesosi Ipoa Nopini Inaãpotini

(Mateo 14.22-23; Marko 6.45-52)

16 Kikatapeka imoianariakori iokiriĩta ipoa tiniã. **17** Iereẽtauana kanaua ãki. Ĩpiriaãpotarina ipoa Kapanaoõ sitatxiti manapi. Ĩkanõkapeka inakasaaki kona Xesosi apokapanika ninoamoni. **18** Kataparari ĩtimati apoka, ininiã tsakatipokoni. **19** Iuasaaki imekoãpotana. Ipixiniãpeka apokasaakina, ataparina Xesosi ipoa nopini itĩpokotini. Kanauamoni isaãpota. Ninoa pĩkarauata, kotxi ninoa uãkatari kamiri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

20 Xesosi akiritana:
—Notakara. Kona hĩpĩkarauatape —itxana.
21 Ininiã apakaparina Xesosi ipoxokoniritikana. Iua morõkokaua kanauaã. Iereẽtakasaakiua, iuasaakipeka kanaua apoka imiriĩpe Kapanaoõ manapi.

Kãkiti Nitiniri Xesosi

22 Katimatinĩkata ipiniãmoni kaikotakani nitamari Xesosi. Ninoa imarotari ãtoka kanaua mitxi iuaã auini. Oa kanaua Xesosi moianariakori anikapeka. Ninoa imarotari Xesosi kona sari imoianariakorikata. Imarotarina ninoanani sini. 23 Iuasaaki kanauaniri Txiperíatxi sitatxitikini apokita Xesosi merepani Teoso misãkiretiniãtaã takote merepani komiri nikikoãtaã. 24 Iuasaaki kona ninoa apokari Xesosi, imoianariakori apaka. Ininiã ninoa iereẽtaua kanaua ãki. Iuaĩkana ikanapiriãna. Ipoa ĩpiriãtana Kapanaoõ sitatxitimoni, Xesosi initinina ĩkapani.

Komiri Kãkiti Auapininiika

Inini Tĩkane

25 Ninoa apokari Xesosi ipoa ipiniã.
—Koerekareri, namonikitapa papoka uai? —itxarina.
26 Ininiã Xesosi:
—Atão nisãpiretai hĩte. Hĩte nikari komiri nisikakiti. Kamitopeka hĩtxa, ininiã nipokori ĩkapaninokara hinitanãtano nota. Kona hãuikari Teoso posotiireẽ nikaminiri iua posotiiretxi.
27 Xesosi pinitana:
—Nipokorinoka !hĩxinikape, kotxi nipokori okanani mauakati itxaua. Hĩxinikariko ãtião nipokori, nota hĩtari iaxitikiri siãkiti, kotxi nota sikari kãkiti, kãkiti auapininiika inini tĩkane. Teoso sikari ikinika iposotiire notamoni ninirekaãkiti nikamini ĩkapani —Xesosi txana ninoa.
28 —Kiãtokopa atxatari Teoso nireẽkiti akamini? —itxana ninoa.
29 —Ianoka Teoso nirekari hĩkamini. Iua nirekari hãuikiniri iua iokanatakiti sãkire —Xesosi txana ninoa.
30 —Iuaĩkana posotiiretxi apiari pikaminiã, ininiãra aãuikari Teoso iokanatakiti pininiãua. Kinakaripa posotiiretxi pikamapanika?
31 Anirimaneni kitxakapirĩkarini ãparaã makipakaniãtaã auakasaakina, inikarina komiri iaxiti katxakakari. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Isikari komiri Teoso tixinekiri ninoamoni,
—itxarina Xesosi.
32 Ininiã Xesosi:
—Atão nisãpiretaiko hĩte. Kona Moisesini sikari komiri Teoso tixinekiri. Nirikara sikaãtari atão komiri iua tixinekiri kãkitimoni. 33 Teoso tixine ĩkari, iua ãkiri, komiri atoko itxa, ikini itixiti auakani ĩkapani, kotxi iua sãkire auiãkani auapininiika Teosokata —itxana.
34 —Ikiniõtika pisikaua ia komiri —itxarina.
35 —Notakara iua komiri Teoso iokanatakiti nitxaua. Notakara sikari kãkiti auini ĩkapani. Iua nisãkire auiãkari !inatxitaika. !Iposonataika.
36 —Hĩte aõkitapekano nota, txamari kona hĩte auikapanikari nisãkire. Ikara atoko nitxapekai hĩte. 37 Imakinika kãkiti notamoni Teoso siãkini inapitikako notamoni. “Hĩsipeka,” kona nitxana notamoni apoãkani. 38 Nitakanapari Teoso tixine. Ĩkorapokoriti napoka, nipaniãtakiri nirekaãkitinoka nikamini ĩkapani. Notaka nirekaãkiti na nikama. 39 Niri nipaniãtakiri !inirekari ãtika kãkiti notamoni isiãkini ereẽkokini. Itixi xipokini õtisaaki, inirekari nota õkitikinina ninoa auapininiika inini tĩkane. 40 Iua nipaniãtakiri nirekari nota imarotakani, nisãkire auiãkani, auapininiika inini. Itixi xipokini õtisaaki nõkitikana ninoa iuaĩkana auãki inini —itxa Xesosi.
41 Ninoa Xoteoakori kona apokaerekatari Xesosi sãkire, kotxi iua txari: “Nota iua komiri Teoso tixine ĩkari komiriti nitxaua,” ininiã ninoa tsoata. 42 Ininiã ninoa:
—Iua kiki Xesosi Xosee ãkiri. Aaõkitapekari iri, inoro pakini. Kinirepa “Teoso tixine ĩkarirano” itxape iua? —itxana, itsoatinina.
43 Ininiã Xesosi txana:
—Kona himaxirauatape. Kona hĩtsoatape. 44 Niri nipaniãtakiri akiritakitinanira posotari inini notamoni. Niri makiritakiniti kona posota inini notamoni. Itixi xipokini õtisaaki nõkitikana notamoni apoãkani iuaĩkana auinina ĩkapani. 45 Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatari ia Teoso sãkire:
Teosorako oerekariko ikinipoko kãkiti.
Niri sãkire kĩpitakani, niri oereẽkini, apoka notamoni. 46 Kona aua kãkiti niri atamatakari. Nota Teoso tixine ĩkari, notanokara atamatapekari niri.
47 —Nota sãkire auiãkari, iuara auapininiika Teosokata. Ia nisãkire atão. 48 Nota iua komiri nitxaua kãkiti auapininiika

inĩkitakakarino. 49Hinirimane kitxakapirĩkarini nikari komiri iaxiti katxaãkari ãparaã makipakaniãtaã. Iaxiti katxaãkari inikanimana, txanima ipĩpena. 50Kãkiti nikiniãri atão komiri Teoso tixine ĩkari kona ipina. 51Iua komiri, Teoso tixine ĩkari nitxaua nota. Kãkiti auapininiika inĩkitakakarino nota. Ia komiri niãkari auapininiika itxako. Ia komiri nisikakiti ia niĩtokara. Niĩto nisika kãkiti ikini itixiti auakani auapininiika inini tĩkane —itxa Xesosi.

52Ikara atoko ininiã ninoa Xoteoakori taparakienatakakaua:

—Natokopa itxa ia kiki iĩto isikiniua ate, anikiniri ĩkapani? —itxana.

53Ininiã Xesosi:

—Atãoenepitikara ikara atoko nitxai hĩte. Hĩtari iaxitikiri ĩto himanikakanisaaki, iarẽka himiãtakanisaaki, kona hĩxinire auapani ãtipirika. 54Iua niĩto niãkari, niarẽka iãtakari, auapikako Teosokata. Xipokatxi õtisaaki nõkitikariko iua iuaĩkana auini ĩkapani. 55Niĩto atão komiri itxaua. Niarẽka atão iãriã itxaua. 56Niĩto niãkari, niarẽka iãtakari, aua nãkixinireẽ. Nota aua iua ãkixinireẽ. 57Niri, ãtipirika auapika inakari, iokanatano nota ĩkorapokoriti. Iuara sikano nota ãtipirika nauini ĩkapani. Iua atokotxikana nota sikari nota niãkari ãtipirika auini ĩkapani. 58Nota iua komiri Teoso tixine ĩkari nitxaua. Komiri hĩkiomaneakorini nikakiti ãtião. Iua komiri nikakari ipĩpe. Nota siãkiti komiriti niãkani, nisãkire auiãkani auapininiika Teosokata itxanako.

59Ikara atoko itxa Xesosi sãkire aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua Kapanaoõ sitatxiti oerekarauatakasaaki.

Apanakini Takanapiniri Xesosi

60Xesosikata sikani isãkire potxitakani, ikara isãkire ikenakotakasaakina, ipimarauatakakana:

—Pamimari ikara isãkire. Kipa imarotari ikara atoko inakari sãkiretxiti? —itxana.

61Masãpiretakotika Xesosi imarotari ikara atoko itsoatinina. Ininiã iua:

—Hinirekatari hĩtakanapinino nota ia nisãkire xika? 62Kiãtokopa hĩxinikakiti hĩtikiniãno nota hĩtari iaxitikirino kanĩkini mitxi nauiniãtaã? Atxiĩti iuasaaki hãuikatari nisãkire? 63Iua Erekari Matamatakotinokara sikari kãkiti auini tĩkane. Kãkiti ĩto tapara !auari. Ikara sãkiretxi hĩtemoni nisãpiretakiti, iua Erekari Matamatakoti sãkiretxikana. Nisãkire auikiko auãkitakari kãkiti,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ãtipirika Teosokata auini ĩkapani. 64Txamari auapitika hĩte sauaki nisãkire mauiãkani —itxa Xesosi.

Merepitipanika Xesosi imarotapekari iua sãkire mauiãkani tĩkane. Xesosi imarotari apaka imĩkapiritakiri tĩkane.

65—Niri Teoso masikaposotiiretakiniti kona iposota apokini notamoni —itxa Xesosi.

66Ikara isãkire xika itori Xesosikata sikani takanapari iua. Kona inirekaikarina iuakata isinina. 67Ininiã Xesosi pimaãna imoianariakori tosi:

—Hĩtepekana, hĩte apaka nirekatari hĩtakanapinino? —itxa Xesosi.

68Ininiã Simão Petro apakapapiretari:

—Apiananiri, kirimonipa asa atxiĩti? Pitenanira sãpiretari kãkiti auapininiika inini. 69Ate imarotari Teoso mereẽkiti pininiua. Teoso ãkiri, auapika inakari ãkiri pitxaua pite —Petro txari Xesosi.

70Ininiã Xesosi:

—Nota mereẽi hĩte tosi kikiakori. Txamari hĩte sauaki aua Satanasi nitiri —itxa Xesosi.

71Iuasaaki Xesosi xinikari Xotasi Isikariotxi inakori, Simão inakori ãkiri. Xesosi moianarikamara iua, txamari imĩkapiritariko Xesosi.

Xesosi Itariakori

Mauikakaniri Isãkire

7 1Eereka Xesosi kaikotapanika Kariréia tõpa. Kona Xotéia tõpa !ikaikota iuasaaki, kotxi iuaã Xoteo auĩteakori nirekari okiniri. 2Iuasaaki Xoteo kiinirite Papiri inakori kaiama atokopekari. 3Ininiã Xesosi itariakori misãkiretari iua:

—Posipika uai. Pisãkire auiãkanimoni Xotéia auakanimoni pisa. Ninoa apaka nirekari itikiniri pikamakiti. 4Kãkiti nirekiniãri iteene imarotaãka, !ikipatari ikamakiti. Pite kamanãtari posotiiretxi uai Kariréia tõpa. Pisa Xotéiamoni. Iuaã poerekari piposotiire ikinimane imarotinii ĩkapani —itxana.

5Ikara atoko itxarina Xesosi, kotxi itariakori apaka iuasaaki kona auikapanikari isãkire.

6Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Iuaã nisini keto kona apokapanika. Apakata ikiniõtika Xotéia tõpamoni hĩte sini, 7kotxi kãkiti !omanatai hĩte. Notananira omanataãka, kotxi nisãpiretari maerekati kãkiti kamakiti. 8Erekari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

hĩte sini kiinirimoni. Kona nota sapani uatxa. Nisini manapi apokasaaki nisa —itxa Xesosi.

9 Itariakorimoni ikara inaka atoko, ikaikotapanika Kariréia tõpa.

Xesosi Sari Papiri Kiiniritimoni

10 Itariakori kiinirimoni ĩkiikapeka. Ninoa tikinimoni isa Xesosi. Iuasaaki !kasãpirenari kiinirimoni isini tĩkane. Ininiã kãkiti mimarotakinitika isa.

11 Xoteo auĩteakori nitapiimari Xesosi kiinirisaaki. Ipimaãri kãkiti:

—Ĩtapari Xesosi?

12 Kãkiti iuaã auakani sãkirauata Xesosi pirena. Apanakini txari:

—Peerekari Xesosi.

Apanakinipekana:

—Kona erekari. Imisirienetari kãkiti —itxana.

13 Kona kãkiti sãkirauata Xesosi uãka Xoteo auĩteakori takote, kotxi ipĩkana.

14 Mapaõtinoka kiiniri xipokini apisapanika, Xesosi sari Xotéia tõpamoni. Isari Teoso misãkiretiko aikotimoni. Iuaã oerekarauata.

15 Xoteoakori tsorĩkaãnãta Xesosi sãkire ikenakotakasaakina:

—Kininiãpa ere kiki paimatireri. Kona apaiaõkarauata —itxanãtana.

16 Ininiã Xesosi apakapapiretana:

—Na nota imaroreni noerekai hĩte. Iua niokanatakiri imarorera noerekai hĩte. **17** Kãkiti Teoso nirekaãkiti nirekaãkani imarotari noerekiniri Teoso imarorenoka. Ninoa imarotari nimoerekakaniri notaka nimarore. **18** Kãkiti iuaka isãkire sãpiretakari nirekari apanakini iuikiniri iua. Kãkiti Teoso sãkirenoka sãpiretakari nirekari iuikiniri Teoso ipaniãtakiri. Ikara atoko inakari kãkiti sãkire atãonoka. !Ikamari maerekati. **19** Moisesini oerekai hĩte Teoso sãkire, ipaniãtakiti iõkatsopatakori. Txamari kona hĩte kamari Teoso paniãtakiti. Kona ãtika hĩte kamari ipaniãtakiti, kotxi hinirekari hõkinino nota —itxana ninoa.

20 Ininiã ninoa apakapapiretari:

—Maerekati matamatakoti auaĩtotai pite. Kiripa kinirão okaka txai pite? Iua maerekati matamatakoti xika ikara atoko pitxa pisãkire —itxarina.

21 Ininiã Xesosi:

—Nota kamari posotiiretxi tomatikoõtxitisaaki, iua kiki matĩpokotakati nimakananitakasaaki, ininiãkara hĩte tsorĩkaãta.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩuãkatari niparĩkauatini. 22Txamari hĩte apaka parĩkauata tomatiko
õtisaaki, kotxi hĩkamari Teoso takaõtxikare hamarite ĩtoã tomatiko
õtisaaki. Moisesini paniãtai Teoso takaõtxikare hĩkamini hamarite ĩtoã
oito õti iua auakasaaki. Ari hinirimane kitxakapirĩkarini, Moisesini
apisapanika, oerekapekari ikara atoko inakari hĩkamini. 23Ininiã hĩte
kamari Moisesi paniãtakiti tomatikoõtxitisaaki. Ikara atoko ininiã,
kinirepa hĩte omanatano nota, iua kiki erekapeka nitxĩkitakini xika
tomatikoõtxitisaaki? 24Iteene pimimarotakanisaakiri ãti kamakiti,
kona pakiritapiri: "Iua kamari maerekati," kona pitxape. !Papoĩtapiri
ãti. Atão inakarinoka pinita, atão pimarotini ĩkapani —itxa Xesosi.

Xesosikani Teoso Mereẽkiti Txataua?

25Apanakini kãkiti Xerosareẽ auakani txanãtari:

—Ere kikikani ninoa kinirão okaenetakitikani? 26Hãtamatari. Iua
sãkirauanãta kãkiti apisatoõ. Kona kapĩkareri iua. Auĩtetxiakori
!kasãkirena. Atauako aãuĩteakori auikatari isãkire atxiĩti? Atxiĩti
auikatarina Xesosi Teoso mereẽkiti aiãtapanãtakiti ininiãua?
27Atão Teoso mereẽkiti aiãtapanãtakiti apokasaaki, kona
kimarotikori iua ininimoni. Ate amakinika imarotapitikari iua
Xesosi ininimoni. Kariréiakiri iua, ininiã Xesosi Teoso mereẽkiti
aiãtapakiti !itxaua —itxanãtana.

28Teoso misãkiretiko aikotiã Xesosi oerekarauanãtakasaaki,
itaparasãkireritika ipimaãna kãkiti iuaã auakani:

—Atauako hĩte imarotatano nota? Atauako himarotatari nota
ininimoni? Kona notaka iokanataua kãkitimoni. Niokanataãka.
Nota paniãtakari atãonoka isãkire. Kona hĩte imarotari iua. 29Nota
imarotari iua, kotxi iua auiniãtaãkirikarano nota. Iuara iokanatano
kãkitimoni —itxa Xesosi.

30Iuasaaki auĩtetxiakori nirekamari imaĩkinirina. Kona
kamaĩkikori, kotxi imaĩkiko manapi kona apokapanika. 31Ninoa
auĩtetxiakori kona auikari Xesosi sãkire, iuaritika itomaneri kãkiti
auikari Xesosi Teoso mereẽkiti kãkiti iãtapakiti ininiua.

—Iua kiki inipitikara Teoso mereẽkiti aiãtapakiti itxaua, kotxi ãti
posotiiretxi apiari kamakari !auari —itxanãtana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Sotatoakori Iokanatiko Xesosimoni

32 Pariseoakori kenakotakasaakiri kãkiti sãkire ikara atoko
inakari, ninoa, sasetotxi auĩteakori pakini iokanatari sotatoakori
Xesosi imaĩkinina ĩkapani.
33 Sotatoakori apokasaaki iuamoni, Xesosi txari kãkiti iuaãtaã:
—Mapaõtinoka hĩtekata nauako. Eereka nisa nipaniãtakirimoni.
34 Hinitapiikamano, !hãpokapanino. Nisinimoni kona hĩte posotari
hĩsini —itxa Xesosi.
35 Auĩtetxiakori ninoakakarika isãkirauatana:
—Amonipa isa atxiĩti, ate mapokakaniãri iua? Atauako õtakoxiti
isatako Xoteoakori iarikakanimoni, ãti uãka sauaki Xoteoakorimoni?
Atauako oerekatari Xoteo minakaniua? 36 Kotxi iua sãkire:
"Hinitanoko. !Hãpokano nota. Kona hĩte posotari nota sinimoni
hĩsini," itxa sãkireta. Ate !imarotari isãkire —itxanãtakakana.

Ãparaã Kãkiti Auãkitaãkari

37 Kiiniri mapotõkire õti apiapoxokonita. Iua õti Xesosi tima
kãkiti sauaki. Itaparasãkireritika isãpirenauata ikinimane
kenakotiniri ĩkapani:
—Piposonatakasaaki, notamoni pinako piãtini ĩkapani. 38 Teoso
sãkire iõkatsopatakori txari:

> Nota sãkire auiãkari ãkixinireẽ aua amomo atoko inakari. Iua
> ãparaã txĩkitakari kãkiti auãki inini.

—itxa Xesosi.
39 Iua Erekari Matamatakoti amomo atoko itxa. Xesosi sãkire
auiãkari apakapariko iua Erekari Matamatakoti. Iuasaaki Xesosi
sãkirauatakasaaki, iua Erekari Matamatakoti kona siãkapanika
kãkitimoni, kotxi Xesosi kona kanapiriãpanika Teoso tixinemoni.
40 Ikara Xesosi sãkire ikenakotakasaaki itori kãkiti txari:
—Atãopitikara ikira kiki Teoso sãkire sãpiretakari aiãtapakiti itxaua.
41 Apanakini txari:
—Iua Teoso mereẽkiti aiãtapakiti itxaua.
Apanakinipekana:
—Teoso mereẽkiti aiãtapakiti, Kariréiakiri !itxaua. 42 Teoso sãkire
iõkatsopatakori sãpiretari Teoso mereẽkiti aiãtapakiti, Taviini
apika mekaniri itxaua. Iua iponaniãko Pereẽ sitatxiti Taviini
auiniãtaã —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ikara atoko itxanãtana, kotxi kona imarotarina Xesosi iponaniiniãtaã Pereẽ sitatxiti.
43 Iuasaaki apanakini auikari Xesosi sãkire. Apanakinipekana
!auikari Xesosi sãkire. 44 Apanakini nirekamari imaĩkiniri Xesosi
iuasaaki, iuaritika iua maĩkakari !auari.

Sotatoakori Kanapiriã Xoteo Auĩteakorimoni

45 Ininiã sotatoakori kanapiriã sasetotxi auĩteakorimoni,
pariseoakori pakinimoni. Ininiã ipimaãna:
—Kinirepa kona himinari Xesosi uaimoni?
46 —Apia imatiresãkireta iua. !Auari kãkiti iua atoko ina
sãkiretakari, ininiãkara !apakata amaĩkiniri iua —itxana sotatoakori.
47 Ininiã pariseoakori omanãkarauata.
—Atauako iua misirienetai hĩte apaka? Iua txĩkitakai hĩte isãkire
hãuikini. 48 !Auari auĩtetxi iua sãkire auiãkari. !Auari pariseo iua
sãkire auiãkari. 49 Kãkiti miĩkitetinanira auikari Xesosi sãkire.
Xesosi sãkire auiãkari kona imarotari Moisesini paniãtakiti.
Ininiãkara Teoso misiritanako ninoa —itxa pariseoakori sãkire.
50 Iuasaaki Nikotemo inakori iuaãtaã aua. Pariseo itxaua. Iua õti
apisapanika iuara sari Xesosimoni ĩkanõka imisãkiretiniri ĩkapani.
Ninoa ikara atoko isãkirauatakasaaki, Nikotemo misãkiretana ninoa:
51 —Kãkiti kamakiti isãpiretini apisapanika, “maerekati
ikamakiti,” kona hĩtxape. Ikara atoko itxa Moisesini oerekasaakiua
ate —itxana.
52 Ininiã ninoa pariseoakori:
—Atxiĩti pite Kariréiakirikai apaka, Xesosi atoko? Iteene
patatsopatariko Teoso sãkire iõkatsopatakori. Iua iteene
patatsopatakasaaki, iuasaakiikarako pimarotariko !auari Teoso
sãkire sãpiretakari, Kariréia tõpakiri —itxarina iua.
53 Eereka ikinimane sari aapokomonina.

Sito Õtaniri Minakotikatika Sirĩkakaro

8 1 Iuasaaki Xesosi sari Orivanape Xiratamoni. Oriva txipokori.
2 Katimatinĩkata ikanapiriã Teoso misãkiretiko aikotimoni.
Iuasaaki ikinipoko kãkiti apotiitaua iuamoni. Ininiã Xesosi topãka,
Teoso sãkire isãpiretini ĩkapani. 3 Iuasaaki kaiõkatsopareriakori,
pariseoakori pakini minaro sito iuamoni. Ninoa apokaro oa sito
õtaniri minakotikatika osirĩkini. Itakarona oa ikinimane apisatoõ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

4—Koerekareri, aãpokaro oia sito õtaniri minakotikatika osirĩkini.
5Moisesini sãkire iõkatsopatakori paniãtaua ikara atoko inakaro kai soroã oõkaãka. Pitepekana, kiãtokopa atxataro oa? —itxana Xesosimoni.
6Ikara atoko ipimaãrina Xesosi, kotxi inirekarina Xesosi kerokiniri isãkire. Inirekarina Moisesini paniãtakiti iaõka imakamakaniã, ininiã maerekati ikamapeka. Txamari !kasãkireri Xesosi. Iokirita, iõkata itxari kipatxi iuakokiã. Imakenakotakiniti atoko itxa. 7Ipimarauatapanikana, ininiã Xesosi õkaõkitaua.
—Maerekati makamakatirako ĩkiika kiporonakiniro aroa kai soroã —itxa Xesosi.
8Eereka Xesosi iuaĩkana iokirita, iõkata itxari kipatxi. 9Ninoa ikaraene ikenakotakasaakina, iua apiata kiomãtxi inakariua sipeka. Eereka iua tikini auakari apaka sipeka. Ikara atoko itxaãpotana ikinikana isinina. Eereka Xesosinoka kaikota oa sitokata. 10Xesosi õkaõkitaua, atamata itxaro oa sito. Oanoka kaikota iuaã.
—Ĩtapari pimaerekani sãpiretakani? —itxaro.
11—Apiananiri, isipekana nimaerekani sãpiretakani —otxari.
—Nota apaka kona sãpiretari pimaerekani. Pisipeka. Maerekati kona pikamapinikako —itxaro.

Kãkiti Xinire Iopiniãkari

12Eereka Xesosi iuaĩkana oerekari kãkiti.
—Nota ikini itixiti auakani tirikapite atoko nitxaua, kotxi noerekari Teoso sãkire notakata sikani. Teoso mimarotakani ipiaã sikani itxauana. Notakata sikanipekana !itĩpokota ipiaã. Nota sikana ninoa ãtipirika auinina ĩkapani —itxa Xesosi.
13Ininiã pariseoakori misãkiretari Xesosi:
—Kona ate auikapiretari pisãkire, kotxi pitenani sãpiretari pisãkire. Ikara atoko ininiã, kona aimarotari atãoene inini pisãkire. Ãti sãpiretiniãri pite sãkire iaõka, aãuikari atxiĩti —itxarina Xesosi.
14Ininiã Xesosi:
—Nota sãkirekara ikara atoko nitxai hĩte, iuaritika atãoenekara ikara atoko nitxai hĩte, kotxi nota imarotari nininimoni, nimarotari nisinimoni. Kona hĩte imarotari nota ininimoni. Kona hĩte imarotari nota sinimoni. 15Kãkiti hĩtxaua, ininiã hãpoĩrauata, kotxi !himarotari atão. Kona nota txari kãkitimoni: “Pite, peerekai pite. Pitepekana, !erekai pite.” !Ikara atoko !nitxari kãkiti. 16Iuaritika nisãpiretakasaakiri kãkiti kamakiti, atãonoka nitxa nisãkire, kotxi kona notananini

sãpirenauata. Niri niokanatakiri sãpiretakititxikana nisãpireta.
17 Kitxakapirĩka hĩteka kiomaneakorini sãkire iõkatsopatakori txari:
Kãkiti itikakititxikana ãti itikakiti. Ninoa ipi sãkire ãtinoka
auiniã, ininiã ninoa sãkire atãonoka itxa,
itxa hĩkiomane sãkire. 18 Nota sãpiretari nota pirena. Niri niokanatakiri
apaka sãpiretari nota pirena nisãkiretxikana, ininiã ipi auape —itxa.
19 —Naniparari piri? —itxarina.
—Kona himarotano nota. Niri apaka kona himarota. Nota
himarotaãkamako, niri apaka himarotamako.
20 Ikara atoko Xesosi sãkirauata. Txineiro Teoso ĩkapani
sikikoãtaã takote Xesosi oerekarauata Teoso misãkiretiko aikotiã.
Xesosi ikara atoko isãpirenauata, iuaritika kona kamaĩkikori, kotxi
imaĩkiko manapi kona apokapanika.

Xesosi Sinimoni Kãkiti Masikani

21 Iuaĩkana Xesosi misãkiretari kãkiti:
—Nisipiriko. Eereka hinitapiimano. Nota sinimoni !hãuiritaãka
hĩsini. Hĩpinakasaaki, himaerekanikatika hĩpinako —itxa Xesosi.
22 Xoteo auĩteakori napetari:
—Atauako iuaka okatauako? Kotxi iua txari: "Nota sinimoni kona
hãuiritaãka hĩsini" —itxana ninoa.
23 Iuaĩkana Xesosi sãkirauata ninoamoni:
—Ĩkoraxitikinirai hĩte. Nota itanokiri. Hĩte ĩkora itixikinirai
hĩte. !Ĩkoraxitikirino nota. 24 Ikara atoko ininiãkara, nota txai
hĩte: "Hĩpinakasaaki himaerekanikatika hĩpinako," nitxai.
Himauikakanisaakiri nisãkire nota pirena, hĩpinakasaaki
himaerekanikatika hĩpinako. Kona Teoso makatxakinii
himaerekani —Xesosi txana ninoa.
25 —Kiriparai pite? —itxarina Xesosi.
—Merepitipanika nisãpiretakitikara iuakarano nota.
26 Nisãpiretakiti tĩkane hĩte maerekani nisãpiretini tĩkane
kaiãopokori. Nota iokanatakari atãoenenokara isãkire. Iua
sãpiretakitinokara nisãpiretari kãkiti itixi auakani —itxa Xesosi.
27 Ninoa !imarotari Xesosi iokanatakari aĩri Teoso. 28 Ininiã
Xesosi txana:
—Nota hĩtari iaxitikiri hõkasaaki, niĩto itano hõkitikasaaki,
iuasaakiikarako himarotano kinakaripa nota. Iuasaaki
himarotariko notaka sãkire !nisãpireta. Niri oereẽkitinokara

nisãpireta. 29Iua niokanatakiri notakata aua. Niri !itakanapano nota, kotxi inireẽkitinoka nikama —itxa Xesosi sãkire.
30Xesosi ikara atoko ina sãkiretakasaaki, itomaneri kãkiti auikari isãkire.

Õpoĩkakoni Pirena

31Ininiã Xesosi sãkirauata Xoteoakorimoni iua sãkire auiãkanimoni.
—Nisãkire iaõka hĩkamakasaaki, atão nimoianariakori hĩtxauako. 32Atão nimoianariakori hinakasaakiua, himarotari atãonoka inakari. Atãonoka inakari himarotakasaaki, õpoĩkakoni atoko hĩtxaua.
33Ninoa apakapapireta:
—Apraãoni apika mekanirireua ate, ininiã anirekinimoni asa. Nitiritxi iamotakoni !atxaua. Kinirepa õpoĩkakoni atoko pitxĩkitakaua? —itxana.
34Ininiã Xesosi:
—Atãonoka nitxai hĩte. Maerekanitxi nitiri atoko itxa kãkiti maerekati kamakari. 35Nitiritxi iamotakori ãtipirika !auari ipatrãote aapoko. Patrão ãkiri auapika ãtipirika iri aapoko. 36Nota Teoso ãkiri txĩkitakasaakiri kãkiti õpoĩkakori atoko ininiua, maerekanitxi nitiri !itxaikauako. Iuasaaki iposotari erekari ikamini.

Apraãoni Apika Mekaniriakori

37—Nimarotari Apraãoni apika mekaniriakori hininiua, txamari hinirekari hõkinino. Nisãkire himauiãkani xika hinirekari hõkinino. 38Nota sãpiretai hĩte nota iri oerekakiti. Hĩte kamari hĩte iri paniãtakiti —itxa Xesosi.
39—Apraãoni ate iri —itxana ninoa.
Ininiã Xesosi:
—Apraãoni apika mekaniriakori hininiãua, Apraãoni kamakiti atoko hĩkamamako. 40Atãonoka nisãpiretai hĩte. Teoso sãpiretakitinokara nisãpiretai, iuaritika hinirekari hõkinino. Apraãoni !ikamari ikara atoko inakari. 41Hĩte kamari hĩte iri kamakiti atoko inakari —itxa Xesosi.
—Teosonanira ate iri. Ate atãopitika iua anaakori atxaua —itxana.
42—Teoso atão hĩri ininiãua, nota hĩtiretamako, kotxi Teoso auiniãtaã nota ina uaimoni. Kona notaka iokanataua. Teosora iokanatano nota uaimoni. 43Kininiãpa !hiĩkitetatari ikara atoko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nininii? !Himarotari nisãkire, kotxi kona xatiki hinirekari nisãkire iaõka hĩkamini. 44Satanasira hĩri. Hĩte nirekari maerekati, Satanasi nireẽkiti iaõka hĩkamini. Kitxakapirĩka itixi kamiko atokopanika kokaniri itxaua Satanasi. Iua !inirekari atãoene isãpiretini. !Iposotari atãoene isãpiretini. Aãpirenanokara iua imarota, kotxi aãpirenaãri itxaua iua. Aãpirenaãri iri itxaua iua Satanasi. 45Nisãkire atão, ininiãkara hĩte !auikari nisãkire. 46Hĩte ãtika itikatari maerekati nikamini? Ãtika !itikari maerekati nikamini, kotxi kona maerekati kona nikama. Ininiã kinirepa kona hĩte auikari nisãkire? 47Teoso anaakori kĩpitari iua sãkire. Hĩte kona kĩpitari iua sãkire, kotxi iua anaakori !hĩtxaua hĩte —Xesosi txana ninoa.

Xesosi Apraão Apisapanika Auini

48Ininiã Xoteoakori txari Xesosi:

—Ate sãkire atão. Samariakiri pitxaua pite. Maerekati Matamatakoti auaĩtotai pite —itxana.

Ninoa akiriuãkatari Xesosi "Samariakiri," kotxi Xoteoakori omanatana Samariakini. 49Ininiã Xesosi:

—Maerekati Matamatakoti kona auaĩtotano nota. Nota paxitari niri, txamari hĩte kona paxitano nota. 50Kona notani nitari kãkiti nota iuikakani tĩkane. Nirira nirekari kãkiti iuikinino nota. Nirira imarotari nisãkire atãonoka inini. 51Nota sãkire iaõka kamakari !ipina. Ikara atãoene.

52Xoteoakori apakapapiretari:

—Uatxa aimarotari maerekati matamatakoti auaĩtotai pite, kotxi Apraãoni ipĩpe. Teoso sãkire sãpiretakanini apaka ipĩpe. Kinirepa pite sãkire: "Nota sãkire iaõka kamakari !ipina," pitxa? 53Aĩrini Apraãoni ipĩpe. Pite apiata atxiĩti? Teoso sãkire sãpiretakanini apaka ipĩpe. Kiriparai pite? —itxarina Xesosi.

54Ininiã Xesosi:

—Notaka niuikiniua !apakata. Nirira iuikano nota. Hĩte sãkire: "Ateosone iua," txamari nota irira iua. 55Kona himarotari Teoso. Notananira imarotari Teoso. Nota "kona Teoso nimarota," nininiã, hĩte atokokamarako nitxamako. Aãpirenaãri nitxamauako. Nota imarotapitikari iua. Nota kĩpitari isãkire. 56Hĩri Apraão poxokoniuata, nota uai apokini ikenakoenetakasaaki. Iua itikari nota uai apokini, ininiã iua poxokoniuata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

57 Ininiã ninoa Xoteoakori: —Pite sĩkoẽta anokanani !apokapanika,
iuaritika paõkitatari Apraão? Paxirari pisãkire —itxarina.
58 —Apraão apisapanikara nota aua. Ikara atãoene nitxai hĩte —
itxa Xesosi.
59 Ikara isãkire ikenakotakasaakina, ikosekarina kai soro
Xesosi ikiporonakinina ĩkapani, okinina ĩkapani. Xesosi kipataua.
Osipikari Teoso misãkiretiko aikoti. Inapaãpota ninoa sauaki.

Mõsiãreti Xesosi Erekapeka Inĩkitakini

9 1 Xesosi tĩpokotakasaaki, itikari mõsiãreti. Iua ponaniãkasaaki,
mõsiãreti itxapekaua. 2 Xesosi moianariakori pimaãri iua:
—Koerekareri, kiripa kamari maerekati iua mõsiãreti inini?
Iuakani? Irikani? Inorokani?
3 Ininiã Xesosi:
—Kona iua maerekani xikani mõsiãreti itxaua. Kona iri
maerekani xikani, kona inoro maerekani xikani mõsiãreti itxaua.
Kona maerekanitxi xikani mõsiãreti itxaua. Iua mõsiãreti Teoso
posotiire kãkiti imarotini ĩkapanira. 4 Kãkiti parĩkauata pokamara.
Mapiãpeka inakasaaki, kona kãkiti posotaikari iparĩkauatini.
Iua atokokana akamariko niokanatakiri paniãtakiti aãuapanika
anakasaaki. Apinaka atoko kona akamaikari Teoso paniãtakiti
ĩkorapokoriti. 5 Ĩkorapokoriti nauakasaaki, niopinikana ikinimane
ãkixinire Teoso imarotinina ĩkapani —itxa Xesosi.
6 Ikara inaãka atoko ienemaã ixiti oakaka Xesosi. Ikamari ãkape,
minapa itxari mõsiãreti oki nopini. 7 Iokanatari:
—Parokari poki Siroee poamoni —itxari mõsiãreti.
Iuaã auari ipoa xapitikiri kãkiti kamakiti. Iua ipoa uãka “Siroee.”
Iua uãkatxikana “Iokanatakori” itxaua. Iua sari Siroeemoni.
Arokatoõtaua. Iuasaakipeka kõsiãrepeka itxa.
8 Aapoko takote auakani, kãkiti mitxi mõsiãreti itikakani pakini,
ninoa misãkiretakakaua:
—Ikira kiki mitxi iitopãkanãtapika inakarikani, kãkiti txineirote
amanaãnãtapika inakarikani, ikira kiki? —itxana.
9 Apanakini apakapapiretari:
—Ari, iuapitikara.
Apanakinipekana apakapapiretari:
—Kona. Kona iuani. Ãti kiki iua mõsiãreti atoko inakarira.
Iua mitxi mõsiãreti apakapapiretari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Ari, iuapitikarano nota —itxa.
10 Ininiã ninoa:
—Kiãtokopa pitxa uatxa kõsiãrepeka pitxapeka? —itxarina.
11 —Iua Xesosi inakori kamari ãkape, nokiã minapa itxari. Ipaniãtano:
"Ãparaã Siroee inakorimoni pisa. Iuaã parokatoõtaua," itxano nota.
Ininiã nisa. Narokatoõtaua. Iuasaakipeka nota kõsiãrepekano —itxa.
12 —Namoniparari iua? —itxarina.
—A, meta —itxa iua mitxi mõsiãreti.

Pariseoakori Mitxi Mõsiãreti Inakarikata

13 Ninoa anikari iua mitxi mõsiãreti pariseoakorimoni. 14 Iua
õti Xesosi kamakasaakiri ãkape mõsiãreti kõsiãrepeka inĩkitakini
ĩkapani tomatiko õtisaaki iuasaaki. 15 Ninoa anikasaakiri iua mitxi
mõsiãreti inakari pariseoakorimoni, pariseoakori apaka pimaãri iua:
—Kininiãpa uatxa kõsiãrepeka pitxa? —itxana.
—Ãkapeẽra noki nopini iminapa. Eereka narokatoõtaua. Uatxa
kõsiãrepeka nitxa —itxa.
16 Pariseoakori ãtikaka txari:
—Iua kiki, ãkape mõsiãreti oki nopini minapakari, kona iua
kamari Teoso paniãtakiti, kotxi iparĩkauata tomatiko õtisaaki.
!Apakata ikamakiti.
Pariseoakori ãtikakapekana sãkirauata:
—Maerekati kamakari kona kamari ikara atoko inakari
posotiiretxi, mõsiãreti kõsiãrepeka inĩkitakini.
Ininiã pariseoakori taparakienatakakaua ikara xika. 17 Iuaĩkana
pariseoakori misãkiretari iua kiki:
—Kiãtokopa inakaripa iua kiki pite makananitakari? —itxarina
iua.
—Teoso sãkire sãpiretakari itxaua iua.
18 Xoteo auĩteakori kona auikari isãkire, mitxi mõsiãreti eereka
kõsiãrepeka inakari sãkire. Ininiã ninoa akiritari iri, inoro pakini.
19 —Hĩte sãkire hamarite auakasaaki mõsiãreti itxapekaua.
Hamaritekani ere? Kiãtokopa uatxa kõsiãrepeka itxa? —itxana.
20 —Ari, ate ãkiripitikara. Iponaniãkasaaki, mõsiãretipeka itxaua.
21 Kona ate imarotari kiriãpareuako uatxa kõsiãrepeka itxa. Kona
ate imarotari kiriuako kamari kõsiãrepeka inini. Hĩpimaãri iua,
kotxi mitapekari iua. Iuaka apakapapiretai hĩte —iri, inoro pakini
txana ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

22 Iri, inoro pakini ikara atoko itxana Xoteo auĩteakori ipĩkinina
xika. Xoteo auĩteakori sãpiretapekari kãkiti: “Kãkiti Xesosi sãkire
auiãkani, Teoso mereẽkiti ininiua auiãkani, kãkiti iãtapakiti
ininiua auiãkani, kona auiritaãkaikana ĩroinina aiko Xoteo
apotiitiniãtaãua.” 23 Ininiã pĩkaretxi xika iri, inoro pakini txari:
“Hĩpimaãri iua. Mitapekari iua,” itxana ninoa.
24 Ininiã iuaĩkana pariseoakori akiritari iua kiki mitxi mõsiãreti
inakari.
—Atãonanira pisãpiretako Teoso apisatoõ. Ate imarotari
maerekatinoka ikamini Xesosi, kotxi imakananirauata tomatiko
õtisaaki —itxarina.
25 Ininiã iua:
—Kona nimarotari maerekati ikamini. Kona nimarotari erekari
ikamini. Mitxipeka mõsiãreti nitxaua. Uatxa kõsiãrepeka nitxaua.
Ikaranoka nimarota —itxana ninoa.
26 —Kiãtokopa itxai kõsiãrepeka inĩkitakiniãi?
27 Iua mitxi mõsiãreti inakari apakapapiretari:
—Nisãpiretapekai hĩte mixikanani, txamari !hãuikari nisãkire.
Kinirepa hinirekatari iuaĩkana nisãpiretinii? Atauako hĩte apaka
nirekari iua sãkire hãuikini? —itxana.
28 Ininiã itxitarina:
—Pitera auikari iua sãkire. Ate auikari Moisesini sãkire.
29 Aimarotari Teoso misãkiretari Moisesini. Iua Xesosi kamari
maerekati. !Aimarotari amonikiripa iua ina —itxana.
30 Iua kiki apakapapiretari:
—Anekani. Kona hĩte imarotari amonikiriuako iua ina. Iuara
kamaõsiãretano nota. 31 Teoso kona maãkatari maerekati kamakari
amanaãkiti. Teoso teosonetakani amanaãkiti imaãkatapitika. Iua
nirekaãkiti kamakari amanaãkiti imaãkatapitika. 32 Mitxipeka
mõsiãreti kõsiãrepeka inĩkitaãkari kona auari. Itixi kamikosaakipanika
!auari kõsiãrepeka inĩkitaãkari. Uatxaikara auape. 33 Xesosi Teoso
iokanatakiti iminakanimauako, !ikamamariko posotiiretxi —itxa iua.
34 Ininiã pariseoakori:
—Pite maerekatipeka auakarikai. Ãtipirika pite kamari maerekati.
Maerekatinoka piĩkiteta. Iuaritika pinirekatari ate poerekini?
Konapitini. Kona ate nirekari ikara pisãkire. Pisipiniikaua.
Kona uai pikanapiripinika. Ate kona nirekari pite uai kãkiti
apotiitiniãtaãua aikoti pinini —ninoa txari iua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã aiko porikiti iokanatarina.

Mitxi Mõsiãreti Inakari Auikiniri Xesosi Sãkire

35 Xesosi kenakopiretari iporikiti iokanatiko mitxi mõsiãreti
inakari, ininiã Xesosi nitari iua. Apokasaakiri, itxari:
—Atauako pauikatari Teoso ãkiri sãkire? —itxari.
36 —Kipa iua? Nimarotiniãri, nauikapitikariko —itxa.
37 —Pite aõkitapekari Teoso ãkiri. Iuapitikara misãkirenãtai pite
uatxa —itxa.
38 —Apiananiri, nota auikari pite Teoso ãkiri pininiua.
Ininiã iua kapotoreẽkaua Xesosi apisatoõ.
39 —Ĩkorapokoriti napoka Teoso sãkire auiãkani ipinimoni
nitakinina ĩkapani. Isãkire mauiãkani ipinimoni nitakinina ĩkapani
napoka ĩkorapokoriti. Apanakini nisikaposotiireta, Teoso sãkire
auikinina ĩkapani. Mitxi ninoa mõsiãreti atoko itxauana, kotxi
mitxi !imarotarina Teoso. Ninoa auikapiretakasaakiri Teoso sãkire,
kõsiãreri atoko itxapekauana. Apanakinipekana atão minakati
isãkirena: “Nimarotapitikari Teoso.” Ninoa uãkatari kõsiãreri atoko
ininiuana. Txamari kona atão ninoa nirekari imarotiniri Teoso.
!Nisikari posotiiretxi ninoamoni, Teoso sãkire auikinina ĩkapani.
Kãkiti iua atoko inakari mõsiãreti atoko itxaua —itxa Xesosi.
40 Ãtikaka pariseoakori Xesosi takote auakani kenakotari.
—Atauako atekani apaka mõsiãreti atoko atxaua? —itxana.
41 —“Mõsiãreni atoko atxaua,” hininiã hĩsãkire, ininiã atão
hĩsãkire. Txamari hĩte txari: “Kõsiãreua ate,” hĩtxama. Iua atoko
hininiã hĩkamapitikari maerekati, kotxi kona hãuikari Teoso sãkire
—Xesosi txana ninoa.

Soti Auĩte Pitikiri

10 1 Xesosi sãkirauatakasaaki, ia atoko itxa isãpirena:
—Atãopitikara ia atoko nitxapaniiko hĩte. Soti auĩte ĩroã
pirikeri itoremoni. Itoremoni miĩroãkani kiĩtiriri itxauana, kotxi
ãtiãtaã ikanĩka ĩroini ĩkapani. 2 Pirikeri toremoni ĩroãkari soti
auĩte pitikiri. 3 Initiri osereẽri pirikeri tore iua ĩkapani. Soti auĩte
kenakotari ipitikiri sãkire. Ipitikiri imarotari ikinipoko ipiraakori
uãka akiritinina ĩkapani. Iuara anikana inipokotinina ĩkapani.
4 Porikiti auakasaakina, iua saãpota ninoa apisa. Iua tikini isana
ninoa. Ninoa imarotari iua sãkire ene. 5 Ninoa kona sari kãkiti

imimarotakinitina tikini. Ipitikiri minakotika akiritakasaakina, imitekana. Kona imarotarina imapitikiritakinitina sãkire.

6 Ikara sãpirenatxi atão inakari oerekiko Xesosi sãpiretari pariseoakori. Txamari ninoa kona imarotari Xesosi ikara atoko inakari isãpirena.

Xesosi Soti Auĩte Pitikiri

Erekari Itxaua

7 Xesosi iuaĩkana sãkirauata.

—Inipitikara nota pirikeri tore nitxaua, soti auĩte ĩroini ĩkapani. 8 Nota apisa apoãkani, atão minasãkiretakani kiĩtiririni itxauana. Soti auĩte kona maãkatari ninoa sãkire. 9 Nota itore nitxaua. Kãkiti ĩroiniãtaã tore nitxaua. Nota makatxakari uai ĩroãkari maerekani, auapininiika inini ĩkapani. Iĩroã, ipokĩka itxapika. Kona kapĩkareri. Natxi !auari. 10 Kiĩtiriri apoka iĩtiriuatini ĩkapani, okaniuatini ĩkapani, imisirikarauatini ĩkapani. Notapekana apoka kãkiti auapininiika inini ĩkapani, kãkiti auini ereka inini ĩkapani.

11 Pitikiritxi erekari nitxaua nota. Pitikiritxi erekari ipina ipiraakori mapinakani ĩkapani. 12 Nitiritxi soti auĩteakori pitikiri !itxaua. Anãpa auĩte kaneenamari apokasaaki, iua miteka. Itakanapanako soti auĩteakori. Ininiã anãpa maĩkari soti auĩte, oxikepoata itxana. 13 Iua nitiritxi mitekako, kotxi txineiro ĩkapaninokara iparĩkauata. Kona atão itiretari soti auĩte.

14 —Soti auĩte pitikiri erekari nitxaua nota. Atão nimarotari nipiraakori. Ninoa apaka atão imarotano nota. 15 Iua atokokana niri imarotano nota. Nota apaka imarotari niri. Nota ipinako soti auĩteakori nota nakiti mapinakani ĩkapani. 16 Nota aua apanakini soti auĩteakori apaka. Uatxa ia pirikeri ãki !auapanikana. Niminanako ninoa apaka ia pirikeri ãki auinina ĩkapani. Ninoa auikariko nisãkire. Ininiã ninoa imakinika aua ãtika pirikeri ãki. Ãtikarako ninoa pitikiri.

17 —Niri tiretano, kotxi nauiritari nipinini, iuaĩkana nõkitikiniua ĩkapani. 18 Kãkiti !iposotari okinino nota nimanirekasaakiri nokiko. Nota sikariko niĩto nokiko ĩkapani. Ninirekasaaki manapi nipina. Ninirekasaaki manapi nõkitikaua. Ikara atoko niri paniãtano nota —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

19 Ikara Xesosi sãkire Xoteoakori kenakotakasaaki,
itaparakienatakakauana. Apanakini potxitari Xesosi sãkire.
Apanakini kona potxitari.
20 Apanakini txari:
—Satanasi nitiri auaĩtotari iua.
Ãtipekana txari:
—Imapitxirita. Kinirepa hĩkenakotatari mapitxiritakari sãkire? —
itxana ninoa.
21 Apanakini txari:
—Satanasi nitiri auaĩtotakiti !ikara atoko itxa sãkireta. Satanasi
nitiri kona kõsiãrepeka txĩkitakari mõsiãreti —itxana.

Xoteoakori !Auikari Xesosi Sãkire

22 Mitaãsaaki Xoteoakori kamari kiiniri Xerosareẽ. Iuasaaki
ixinikarina Teoso misãkiretiko aikoti merepaniko kamiko. 23 Iuasaaki
Xesosi tĩpokota aiko Teoso misãkiretikoãtaã, Saromãoni inakoriãtaã.
24 Iuaã Xoteoakori apotiitaua iuamoni. Iuasaaki ninoa txari iua:
—Pite Teoso mereẽkiti pininiãua, pisãpiretaua. Akokaxiti
anirekari aimarotiniri ikara —itxarina.
25 Xesosi apakapapiretana:
—Nisãpiretapekai hĩte. Kona hãuikari nota sãkire. Niposotiire
nikamakiti niri uãkaã oerekapekai hĩte. 26 Nisãpiretapekai hĩte, txamari
kona hãuikari nota sãkire, kotxi nisoti auĩtene kona hĩtxaua. 27 Nisoti
auĩtene imarotari nisãkire. Nota imarotana ninoa. Ninoa kapokitano
nota. 28 Nitxĩkitakana ninoa ãtipirika auinina. Nota kamari ninoa
imipĩkanina tĩkane. Kona kamakatxakikona nota nĩkatakini. 29 Niri
sikana ninoa notamoni. Apiatakari itxaua iua. Ininiã ãti kona posotari
imakatxakinina niri nĩkatakini. 30 Niri, nota pakini ãtika atxaua.
31 Ikara atoko Xesosi inakasaaki, Xoteoakori morõkari kai soro
ikiporonakinirina ĩkapani. 32 Xesosi sãkirauata ninoamoni:
—Kaiãopokori erekari niri nakiti noerekapekai hĩte.
Kinakarixikapa hinireka hĩkiporonakinino nota? —itxa Xesosi.
33 Xoteoakori apakapapireta:
—Kona akiporonakai erekari pikaminiã. Akiporonakai,
“Teosorano nota” pinini xikara. Pite kiki, iuaritika “Teosorano,”
pitxa. Ininiã maerekati pikamapeka Teosomonikari.
34 Xesosi apakapapiretana:
—Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Nitxai: “Teosoakori hĩtxaua hĩte.”
35 Aimarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori ãtipirika atão inini. Teoso
akiriuãkatana ninoa isãkire apakapakani “teosoakori.” 36 Ininiã
kinirepa hĩte kamaãkaretxitano. Niri mereẽno nota inireẽkiti
nikamini ĩkapani. Iokanatano ĩkorapokoritimoni. Ininiã kinirepa
hãpoĩtano Teoso nimisãkirepiretini, “Teoso ãkiriranо” ninakasaaki?
37 Nimakamakaniãri niri nirekaãkiti, iuasaaki kona hãuikari nota
sãkire. 38 Nikaminiãri inirekaãkiti, iuaritika himauikakaniãri nisãkire,
hãuikariko niposotiire. Hĩtikakiti hãuika. Ininiã himarotariko,
hãuikariko, niri, nota pakini ãtika aniniua —itxa Xesosi.

39 Iuasaakipeka pariseoakori omanãkarauata. Iuaĩkana
inirekarina imaĩkinirina Xesosi. Txamari iuasaakipe isipe.

40 Iuaĩkana Xesosi kanapiriã Xotão ipiniãmoni. Iuaã ikaikota
Xoão kapatxisarerini patxisarauatiniãtaã. 41 Itomaneri kãkiti sari
iuamoni. Ininiã ninoa txa:

—Xoão kona kamari posotiiretxi, iuaritika ikinika isãpiretakiti
Xesosi pirena atão inakarinoka isãpireta.

42 Ininiã itori kãkiti iuaãtaã auikari Xesosi sãkire.

Arásaro Ipinini

11 1 Kiki Arásaro inakori aua ipi itaro, Maria, Mata pakini.
Ninoa aua Petánia aapokotxiti. Iuasaaki Arásaro amianata.
2 Xesosi ipinini apisa, oa Maria arokari Xesosi kiti kamariãroã,
oiãkoã kaxipota otxari. Oa Maria itari Arásaro amianata. 3 Iua
amianatakasaaki, Maria, Mata pakini iokanapireta Xesosimoni:

—Apiananiri, pitiretakiti amianata —otxari.

4 Ninoa iokanapirena ikenakotakasaaki, iua txa:

—Amianari inokari Arásaro kona ipinini ĩkapanini. Teoso
posotiire oerekini ĩkapanira iua amianari inokari iua. Kãkiti:
“Teoso ãkiri peerekari” iniko ĩkapanira iua amianata.

5 Xesosi tiretari Mata, oĩtaro Maria, Arásaro pakini.
6 Ikenakotakasaakiri Arásaro amianatini, iua napapanikari ipi õti
iuaxiti. 7 Eereka itxana imoianariakori:

—Iuaĩkana Xotéia tõpa masa.

8 Ininiã imoianariakori:

—Koerekareri, kitapani iuaã Xoteoakori nirekari kai soroã
ikiporonakinii pite. Iuaritika pisatapanikako iuaãtaã? —itxarina.

9 Ininiã Xesosi:

—Pokamara tosi oara aua kãkiti parĩkauatini ĩkapani. Pokamara tĩpokotakari kona mãkitita, kotxi atokatxi iopinikari ikinipoko.
10 Txamari ĩkanõka tĩpokotakari mãkitita, kotxi atokatxi kamara !auari.
11 Ininiã Xesosi:
—Amoianari Arásaro imakanãta. Nota õpirĩkariko iua —itxa Xesosi.
12 Ininiã Xesosi moianariakori txa:
—Imakanãtiniã, erekaãpopekari uatxa —itxana.
13 Xesosi imarotari Arásaro ipinini, txamari imoianariakori uãkatari Arásaro atão imakini.
14 Ininiã Xesosi txana ninoa atão imarotinina ĩkapani:
—Arásaro ipĩpe. 15 Erekapitikari iuaã nimauakani, kotxi eereka hĩte auikariko nota sãkire. Masa iuaxiti. Maõkitari iua —itxa Xesosi.
16 Tomee Txítximo inakori misãkiretana apanakini Xesosi moianariakori:
—Masa iuakata apinini tĩkane.
Ikara atoko itxa isãkire, kotxi iuaxiti Xoteoakori nirekari okiniri Xesosi.

Kãkiti Auãki Inĩkitaãkari

17 Xesosi apokasaaki iuaxiti ipi ipi pakini õti napapeka. Ininiã iuasaaki Arásaroni katapeẽkaika. 18 Petánia Xerosareẽ takote.
19 Apanakini kãkiti apoka Mata, Maria pakinimoni. Ninoa moianatana, kotxi itarina !auaika.
20 Mata kenakopiretari Xesosi apokaãpotini. Ininiã oa sari oaõkitiniri ĩkapani. Maria kaikota oaãpoko ãki.
21 Xesosimoni Mata apokasaaki, otxari iua:
—Apiananiri, pite uai auaãkamako, kona nitari ipinamako.
22 Iuaritika nimarotapitikari, pamanaãkiti Teoso sikapitikai —otxa.
23 Ininiã Xesosi txaro:
—Pitari iuaĩkana auapanikako.
24 Ininiã Mata:
—Nimarotari itixi xipokini õti nitari iuaĩkana auapanikako. Ipĩkani õkitikiniua õti, iua õkitikaua —otxa Mata.
25 Ininiã Xesosi sãkirauata:
—Nota ipĩkari õkitikakarirano nota. Kãkiti auãki inĩkitaãkarirano nota. Nota sãkire auiãkari ipininiã, iuaritika iuaĩkana auapanikako. Kona ipinaika. 26 Nota sãkire auiãkari auapanikako iuaĩkana. !Ipinaikako. Pauikatari ikara atoko nininii? —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

27 Ininiã Mata:
—Apiananiri, nauikapitikari. Teoso mereẽkiti pitxaua. Teoso ãkiri pitxaua. Teoso iokanatakiti itiximoni ĩkari pitxaua. Ikara nauikapitika —oa txari iua.

Xesosi Txiapatini

28 Eereka Mata sari oĩtaromoni. Oãkiritaro oa, mapara omisãkiretini ĩkapani.
—Koerekareri apope. Iua akiritai —otxa Mata.
29 Maria kenakotari ikara inakasaaki, katimariã õkitikaua, iuamoni sa otxa oa. 30 Iuasaaki Xesosi !apokapanika aapokotxiãtaã. Ikaikotapanika mitxi Mata apokiniãtaã. 31 Maria katimaritika õkitikasaakiua, Xesosimoni osini ĩkapani, Xoteoakori, oaãpoko ãki auakani, oa mĩkapiritakani, sari oa tikini. Ninoa uãkatari akauarimoni osini otxiapatini ĩkapani.
32 Maria apoka Xesosimoni. Oãtamatakasaakiri iua, iua apisatoõ okapotoreẽkaua. Otxari:
—Uai pauaãkamako, kona nitari ipinamako —otxa.
33 Xesosi atamataro otxiapatini. Xoteoakori oakata apokakani txiapata apaka, ininiã Xesosi iteene matinaniuata ãkixinireẽ. 34 Iua pimaãna:
—Nanipa hĩkatatari? —itxa.
Ininiã ninoa:
—Apiananiri, masa. Patariko iuaã —itxana.
35 Iuasaaki Xesosi txiapata.
36 —Hãtamatari Xesosi. Iua tiretapitikari Arásaroni —itxa Xoteoakori.
37 Ãtikaka Xoteoakori txa:
—Mõsiãreti kõsiãrepeka itxĩkitakapeka. Atxiĩti iua uai apokaãkamako, kona Arásaro ipinamako —itxana.

Xesosi Õkitikiniri Arásaroni

38 Ininiã Xesosi iteene matinaniuata ãkixinireẽ. Iuasaaki isa akauarimoni. Ninoa takari ipĩkari kai auĩte ãki. Kai auĩte itotaãka.
39 Ininiã Xesosi txari:
—Himakatxakari akauari tore —itxa.
Mata, Arásaroni itaro txari Xesosi:
—Apiananiri, ipaiakapeka. Ipi ipi õti pakinipeka ikatiko, ininiã pataparasakari —otxari Xesosi.
40 Ininiã Xesosi:

—Nota sãpiretapekai: “Nota sãkire pauikiniã, pitikariko Teoso posotiire” —itxaro.

41 Ininiã imakatxakarina kai. Iuasaakipeka Xesosi ionakaãta iaxiti.

—Niri. Erekai, kotxi pikenakotari nisãkire. 42 Nimarotari ãtipirika pikenakotiniri nisãkire. Ikara atoko nitxa sãkireta kãkiti uai auakani kenakotiniri ĩkapani, kotxi ninirekari ninoa auikiniri pite iokanatinino nota uaimoni —itxa.

43 Ikara atoko inaãka atoko akirikatari:

—Arásaro, põkitikaua. Pipokĩka.

44 Ininiã iuasaakipeka Arásaro pokĩka. Imakinika iĩto mãkatxi mataã iapirikaãka. Itoõ apaka iapirikaãka mãkatxi mataã.

Ininiã Xesosi:

—Himakatxakari iapirikiko.

Xesosi Okaenetiko Pirena

(Mateo 26.1-5; Marko 14. 1-2; Arókasi 22.1-2)

45 Xoteoakori Mariamoni ĩkani itikari ikara atoko inakari, ininiã auikarina Xesosi Teoso ãkiri ininiua. 46 Ãtikaka Xesosi kamakiti itikakani kanapiriã pariseoakorimoni. Isãpiretana Xesosi õkitikiniri Arásaro. 47 Ininiã pariseoakori, sasetotxi auĩteakori pakini apotiitaua. Imisãkiretakakana:

—Kiripa ate kama? Ia kiki kamari itori posotiiretxi.

48 Aãuiritiniãri iua ikara atoko ikamini, ikinipoko kãkiti auikari iua sãkire. Ininiã iua tikini isana. Ikara atoko ininiã, Homanoakori xipokari Teoso misãkiretiko aikoti ate nakiti, ate tixine apaka —itxana.

49 Iuasaaki Kaipasi inakori sasetotxiakori auĩte apiatakari inakari iua. Itxana:

—Hĩte kona kimarorepanikai. 50 Erekari ãti kiki ipinini ikinimane mapinakani ĩkapani. Ikara atoko ininiã, kona ikinipoko anirimane ipinako —itxa Kaipasi.

51 Ĩkorakanani sasetotxi auĩte apiatakari itxaua Kaipasi. Ia atoko itxa: “Xesosi ipinako Xoteoakori mapinakani ĩkapani. 52 Kona ninoa ĩkapaninanini ipinako. Teoso anaakori iarikakani ĩkapani apaka ipinako. Ininiã iuasaakirako iua apotiitari ikinipoko ninoa. Ininiã Teoso anaakori itxauanako,” itxa Kaipasi sãkire.

53 Iuasaaki eereka imapapiretarina Xesosi okinina tĩkane.

54 Ikara atoko ininiã, Xesosi kona saika Xotéia tõpamoni. Isari

Eparaiĩ sitatxitimoni, ãparaã makipakaniãtaã takote. Iuaã ikaikota imoianariakorikata.

55 Iuasaaki imatokoãpotarina Páskoa kiiniriti. Iuasaaki itomaneri Xoteoakori Xerosareẽ tõpa auakani sari Xerosareẽ sitatxitimoni. Iua kiiniri apisapanika, isana iuaã oerexiniretiniuana ĩkapani. Iuasaaki amanaãrina Teoso imakatxakiniri maerekati ikamakitina. 56 Iuaã Xoteoakori nitari Xesosi. Ninoakakarika ipimaãkakana:

—Atauako kiinirimoni inapani atxiĩti?

57 Sasetotxi auĩteakori, pariseoakori pakini paniãtapekari kãkiti:

—Himarotakasaakiri Xesosi auiniãtaã, hĩsãpiretauako ate, ininiã amaĩkariko iua.

Maria Takari Kamariãro

Xesosi Kitiã

(Mateo 26.6-13; Marko 14.3-9)

12 1 Seisi õti Páskoa kiiniriti apisa, Xesosi sari Petánia sitatxitimoni. Iuaã aua Arásaro, Xesosi õkitikakiti Arásaro ipĩkasaaki. 2 Iuaã ikamaãka nipokori Xesosi ĩkapani. Mata sikari nipokori kãkitimoni. Iuasaaki Arásaro apanakinikata topãka Xesosikata. 3 Iuasaaki Maria kosekaro kamariãro koana. Oia atão nato kamakoro. Ipixini kiro ominani aua. Kona koketakoroni. Natonokara. Pakaronero, iuaritika okitakaro Xesosi kitimoni. Oiãkoã okaxipokari. Iuasaaki aapokotxi ãki omarinokara itxaua.

4 Txamari Xotasi Isikariotxi inakori !apokaerekatari kamariãro Xesosi kitiã okitakini. Iua Xotasi Simão ãkiri. Xesosi moianari itxaua, txamari imĩkapiritariko Xesosi.

5 Ininiã Xotasi txari:

—Kãkiti parĩkauata tresẽtosi pakini õti oia atoko inakaro kamariãro iamotiko ĩkapani. Kinirepa kona ovẽtxitaãka? Kinirepa txineiro mauakinitimoni !osika? —itxa Xotasi.

6 Ikara atoko itxa, kotxi kiĩtiriri itxaua. Iua nĩkataro ninoa txineirote. Iua itotapekari txineiro iĩtirĩkini. Iua !imaãkatana txineiro mauakiniti.

7 Xesosi apakapapiretari:

—Kona hĩtxitapero Mariapani. Onĩkataro kamariãro ia õti notamoni otakini ĩkapani, kotxi oxinikari nikatiko õti ĩkapani. 8 Minakati mauinakini auapikako hĩtekata. Txama nota !auaikako hĩtekata —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xoteo Auĩteakori Nirekari Okiniri Arásaro

9 Itomaneri Xoteoakori kenakopiretakasaakiri Xesosi Petánia
sitatxitiã auini, ininiã iuaã isana Xesosi aõkitinina ĩkapani. Kona
iuananini ninoa nireka aõkitinina. Arásaro Xesosi õkitikakiti apaka
ninoa nirekari atamatinina. 10 Ininiã sasetotxi auĩteakori nirekari
Arásaro apaka okinina, kotxi kaiãopokori kãkiti auikari Xesosi
sãkire Arásaro sãpiretakiti ikenakotakasaakina. Itakanaparina
sasetotxiakori sãkire auikinina. 11 Arásaro iuaĩkana auiniã, ininiã
itomaneri Xoteoakori asikaãpotari iauĩtena, Xesosi sãkire auikinina
ĩkapani.

Xesosi Xerosareẽ Apokaãpotini

(Mateo 21.1-11; Marko 11.1-11; Arókasi 19.28-40)

12 Katimatinĩkata, itomaneri kãkiti Páskoa kiiniritimoni sikani,
kenakopiretari Xesosi apokaãpotini Xerosareẽmoni. 13 Ininiã
Xerosareẽkini sari aõkitinirina iua. Kinari tape anikana, Xesosi
apiãkatakasaakina. Akirikatana:

—Peerekari Teoso. Teoso takari erekari Isaeo auakani auĩtemoni,
Apiananiri uãkaã ĩkarimoni —itxana.

14 Mitxipe Xesosi iokanatari imoianariakori xomẽta ãkiri
initinina. Ninoa apokasaakiri, iminarina Xesosimoni. Ininiã Xesosi
topãka iua nopini. Iua nopini Xesosi sari Xerosareẽmonikari.
Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

15 Kãkiti Xerosareẽkini kona hĩpĩkarauatape. Erepani hĩauĩte.
Xomẽta nopini iitopãkako,

itxa Teoso sãkire kitxakapirĩka. Ikara iaõka apokapeka, kotxi
Xesosi apoka xomẽta nopini.

16 Iuasaaki imoianariakori kona xinikari Teoso sãpiretakiti
kitxakapirĩka auakari. Xesosi ipinaka atoko, õkitikaãkaua atoko,
iuasaakiika ninoa xinikari ikara Teoso sãkire. Ininiã iuasaakiika
imarotarina Teoso sãpiretakiti.

17 Mitxi kãkiti akauari takote auakani, ninoa itikari Xesosi
õkitikiniri Arásaro. Ninoa iaripiretari Xesosi kamakiti. 18 Ininiã
kãkiti apiãkatari Xesosi, kotxi ninoa kenakoenetapekari Arásaro
õkitikini. 19 Ininiã pariseoakori misãkiretakakaua:

—Hãtamata. Kiripa aposota akamini? Ikinimane kãkiti nirekari iua.

Ininiã pariseoakori xikotari Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãtikaka Krekoakori Nitari Xesosi

20 Ãtikaka Krekoakori apoka Xerosareẽmoni Páskoa kiiniriti
ĩkapani, kotxi ninoa nirekari Teoso imisãkiretinina. 21 Apokasaakina
iuaãtaã, isana Piripimoni. Iua Petsáita aapokotxitikiri, Kariréia tõpa
auakari. Ininiã apokasaakina Piripimoni, ipimaãrina:
—Ate nirekari Xesosi aaõkitini.
22 Ininiã Piripi sari Ãtreemoni, isãpiretiniri ĩkapani. Eereka isana
Xesosimoni. 23 Ininiã apokasaakina, Xesosi txana ninoa:
—Kaiamapekari nota hĩtari iaxitikiri sini niri tixinemoni
ikinipoko erekari napakapini ĩkapani. 24 Atão nisãpiretai. Nota
kimi oki atoko. Kãkiti matakakaniãro oa, ãtika okinoka auapika.
Pitakiniãro, opitxaka. Ininiã kaiãori oki aua. Ikara atoko nota.
Nimapĩkaniã, ininiã notanokara auari. Nipininiã, ininiã itomaneri
kãkiti sari niri tixinemoni. 25 Pite ãtipirika kaminiãri piteka
nireẽkitinoka, ininiã pinireẽkiti xipokapitikako pitekata. Pite
nireẽkiti xipokiniã, nota sãkire pauikini xika, pite auapininiika
txako Teosokata. 26 Kãkiti nirekiniãri iparĩkauatini nota ĩkapani,
imoianatanoko. Iua atoko ininiã, nota auiniãtaã iua apaka auako.
Kãkiti parĩkauatiniã nota ĩkapani, ininiã niri paxitariko iua.

Xesosi Sãpiretari Ipinini

27 Xesosi misãkiretari Teoso:
—Uatxa kona erekaxinireno, ininiã kiãtokopa nitxa nisãkire
pitemoni? Atxiĩti nipaniãtai: “Niri, pimakatxakinanoko
nimapinakani ĩkapani.” Ikara atoko !nipaniãtai, kotxi nipinini
ĩkapanira napoka ĩkorapokoritimoni. 28 Ininiã niri, poerekari kãkiti
ikinimane auĩte pininiãua —itxa Xesosi.
Iuasaakipeka iaxitikiri txari:
—Noerekapekari kãkiti ikinimane auĩte nininiãua. Eereka
iuaĩkana noerekapanikariko ikara —itxa Teoso.
29 Kãkiti iuaãtaã auakani kenakotari iaxitikiri sãkire. Txamari itxana:
—Ikarokirauata.
Apanakini txari:
—Teoso nitirira sãkirauata iuakata —itxana.
30 Xesosi txana ninoa:
—Ikara sãkirauata kona nota ĩkapanini. Hĩte ĩkapanira
isãkirauata. 31 Iposope ikini itixiti auakani misiritiko imaerekanina

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

xika. Iposope ikini itixiti auakani auĩte Satanasi inakori xipokiko.
32 Nota aamina ĩpiriãmitakari nopini nõkitikikosaaki, iuasaaki
nikosekanako kãkiti notamonikari.
33 Ikara atoko itxa, kãkiti imarotiniri aamina ĩpiriãmitakari
nopini ipinini.
34 Apanakini kãkiti apakapapiretari:
—Teoso sãkire kitxakapirĩka iõkatsopatakori oerekaua Teoso
mereẽkiti ãtipirika auini. !Ipina. Txamari pite sãpiretaua
ipinini aamina ĩpiriãmitakari nopini? Kipa iua aĩtari iaxitikiri
pisãpiretakiti? —itxana ninoa.
35 Ininiã Xesosi:
—Tirikapi kamara atoko nitxa. Hĩtekata nauakasaaki, noerekai
hĩte atão inakari. Uatxa tirikapi kamara hĩtekata auapanika.
Paĩtiki nota sipe. Tirikapi auakasaaki, pauapikako tirikapi kamaraã.
Ininiã ipiã kona apoka hĩtemoni. Kãkiti mauikakaniãri nota sãkire,
ĩkanõka tĩpokotakani atoko itxana. !Imarotarina isinimonina.
36 Tirikapi hĩtemoni auakasaaki, hãuikariko iua sãkire. Ikara atoko
ininiã, “pokamarari anaakori” hĩtxaua —itxa Xesosi.
Ikara atoko inaka atoko isipeka. !Isãpiretari isinimoni.

Xoteoakori Kona Auikari

Xesosi Sãkire

37 Xoteoakori itikari ikinipoko posotiiretxi Xesosi kamakiti.
Iuaritika kona ninoa auikari iua sãkire. 38 Ikara atoko
ininiã, kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori
iõkatsopatakiti, iuasaaki apopeka. Isaía txari:

Apiananiri, kãkiti !auikapiretari asãkire ninoamoni
asãpiretakiti. !Auikari piposotiire poereẽkiti ninoamoni,

itxa Isaía. 39 Iua atoko ininiã, Xoteoakori kona posotari auikiniri
Xesosi sãkire, kotxi iuaĩkana Isaía txari:

40 Teoso mõsiãretakana ninoa. Kaikokii itxĩkitakana. Itikakitina kona
iĩkitetana ninoa. Ikiiãna kona !imarotarina. Ininiã ninoa kona
apokapaniko notamoni erekapeka ininina nitxĩkitakini ĩkapani,

itxa Teoso Isaía iõkatsopatakitiã.
41 Kitxakapirĩka Xesosi uai apokini apisa Isaía iõkatsopatari ia
sãkiretxiti. Iuasaaki Teoso oerekari Isaía Xesosi posotiire, apaka
ikinika Xesosi kamakiti tĩkane.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

42 Iuaritika itomaneri Xoteo auĩteakori auikari Xesosi sãkire. Txamari
!isãpiretarina apanakini, kotxi ninoa pĩkari pariseoakori. Pariseoakori
imarotakasaakiri Xesosi sãkire auiãkani ininiuana, !auiritaikana ninoa
ĩroini aiko Xoteoakori apotiitiniãtaãua. 43 Iua atoko ininiã, ninoa apia
nirekari kãkiti iuikinina. Poiãoka ninoa nirekari Teoso iuikinina.

Xesosi Iuaĩkana Sãkirauata Xoteoakorimoni

44 Xesosi itaparasãkireritika txari:
—Kãkiti auikiniãri nota sãkire, kona nota sãkirenanini ninoa
auika. Niri sãkire apaka auikana, kotxi iua iokanatano nota
uaimoni. 45 Natamatakiri apaka atamatari niri. 46 Tirikapi atoko
nitxa nĩkasaaki kãkitimoni. Nota sãkire auiãkani kona kaikota
ipiaã. 47 Kãkiti nisãkire kenakotakani mauikakaniãri nisãkire, kona
nimisiritari iua imaerekani xika. Kona kãkiti nimisiritini ĩkapanini
nina uaimoni. Nina kãkiti maerekani nimakatxakini ĩkapanira.
48 —Nota manirekakati, nisãkire manirekakati apaka, auapeka
imisiritiko mereẽkari. Nisãpiretakiti, iuarako itixi xipokini õtisaaki
sãpiretari imisiritiko.
49 —Notaka sãkire !nisãpiretai. Niri sãkirera nisãpiretai. Niri
iokanatano nota uaimoni. Iua paniãtakiti isãpiretakiti nisãpiretai
hĩte. 50 Nimarotari kãkiti auikiniãri niri paniãtakiti auapininiika
itxako. Nota sãpiretari niri sikapiretinino iaõka.

Xesosi Arokari Imoianariakori Kiti

13 1 Páskoa inakori kiiniriti apisapanika, Xesosi imarotari
paĩtiki itixi itakanapini irimoni isini ĩkapani. Iua
tiretapikana kãkiti iua nakiti. Ninoa itiretiniritika ipinako Xesosi.
2 Xesosi imoianariakorikata inipokotini apisapanika Satanasi
sikanireõtapekari Xotasi Isikariotxi Xesosi imĩkapiritini ĩkapani. Iua
Xotasi, Simão ãkiri. Eereka inirekari isikiniri Xesosi imokaiakarimoni.
3 Xesosi imarotapekari iri sikiniri ikinipoko posotiiretxi Xesosimoni.
Imarotapekari Teosomoni ipotorikini. Imarotapekari iuamoni
ikanapiriini. 4 Iuaritika inipokotaka atoko, õkitikaua. Imakatxakari
imãka inopini auakari. Eereka ipomakitari mãkatxi mata nitiritxi
parĩka atoko ikamini ĩkapani. 5 Eereka itakari ãparaã tiitxi
ãki. Ininiã arokana imoianariakori kiti. Eereka mãkatxi mataã
ikaxipokaãpotana.
6 Simão Petro takote apokasaaki, Petro txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Konapitini, Apiananiri. Ninitiri !pitxaua. Ininiã kona parokapiri nikiti —itxari.

7 Ininiã Xesosi:

—Uatxa kona pimarotari nikamakiti. Pimarotariko ãti õti.

8 —Koniko pite arokapaniri nota kiti —itxa Petro.

Ininiã Xesosi:

—Pimauiritakaniãno pikiti narokini, ininiã kona nimoianari pitxaikauako —itxa Xesosi.

9 —Ikara atoko ininiã, kona nikitinani paroka. Niuako, nikii, imakinika paroka —itxa Petro.

10 Ininiã Xesosi:

—Kãkiti kipaãtakaniua poirepe itxana. Itĩpokotakasaaki, iuaĩkana itxiko apoka iuamoni. Iuasaaki ikitinokara arokaãka. Hĩte himakinika poirepeka, kotxi nimakatxakapekari himaerekani. Ãtinokara kona poireri, kotxi imaerekani auapanika.

11 Xesosi imarotapekari iua mĩkapiritakari, ininiã itxa: "Himakinika poirepeka. Ãtinokara kona poireri," itxana.

12 Ninoa kiti arokaãka atoko, ieretakari imãka inopinikiri. Ikanapiriã amesamoni. Ipimaãna:

—Kinirepa narokatari hĩkiti? 13 Hĩte akiriuãkatano nota "koerekareri." Apaka hãkiriuãkatano "Apiananiri." Atãopitikara hĩsãkire, kotxi ikara inakari nitxaua. 14 Hĩauĩte, hõereẽkiri nitxaua. Iuaritika narokari hĩkiti. Hinitiri atoko niparĩkauata. Ininiã hãrokakititakakauako, kãkiti nitiri atoko hininiua. 15 Noerekapekai hĩte erekari hĩkamini. Uatxa hĩkamariko nota kamakiti atokokana. 16 Atão inakari nitxai. Nitiritxi iamotakori poiãori. Iauĩte apiari. Apaka kãkiti iokanatakari apiata. Iokanatakiti poiãori. 17 Uatxa hĩte imarotari atão inakari hĩkamini. Hĩkaminiãri, hĩpoxokoniuata.

18 —Kona himakinikani ikara atoko nitxai. Nimarotari nimereẽkini, txamari ia Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka apokapitikako. Itxari:

> Notakata komiri nikakari, iuakarako kamari maerekati notamoni. 19 Uatxa iua himarotini apisapanika nisãpiretai hĩte. Ininiã nisãkire iaõka apokasaaki, himarotariko Teoso ãkiri nininiua nota. 20 Atão inakari nisãpiretai. Kãkiti nota iokanatakiti hĩtemoni hãpakapiniã, nota apaka hãpakapa. Hãpakapiniãno nota, hãpakapari apaka nota iokanatakari hĩtemoni —itxa Xesosi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xotasi Mĩkapiritiniri Xesosi
(Mateo 26.20-25; Marko 14.17-21; Arókasi 22.21-23)

21 Xesosi ikara isãpiretaãka atoko, ãkixinireẽ imatinaniuata. Itxana:
—Ari, ãtikara hĩte sauaki mĩkapiritano nota.
22 Ininiã imoianariakori atamatakakaua.
—Kiripa ikara atoko txatako? —itxana.
23 Iuasaaki Xesosi moianari itiretakiti papĩkaĩtota iuamoni.
24 Ininiã iuasaaki Simão Petro ieki itxa isona iuamoni. Ininiã Petro:
—Pipimaãri iua: "Ĩkiripa ikara atoko txatariko iua?" —itxari.
25 Ininiã Xesosi tiretakiti pimaãri Xesosi:
—Kiripa ikara atoko txatai? —itxari.
26 Ininiã Xesosi:
—Komiri niãkakiti nisikakitikarako ikara atoko txanoko.
Ininiã iuasaaki iãkari komiri. Eereka isikari Xotasi Isikariotximoni. Iua Xotasi Simão ãkiri. 27 Xotasi komiri inikasaaki, Satanasi ĩroã ixiniremoni. Ininiã Xesosi txari Xotasi:
—Kinirão kamaka pinakiti pikamapoka —itxari.
28 Iuaã auakani ãkixinireẽ:
—Kinirepa ikara atoko itxatari Xotasi?
29 Xotasi nĩkataro ninoa txineirote. Ininiã ninoa ãkixinireẽ:
—Atxiĩti iokanatari iua komiri iamotini ĩkapani.
Ãtipekana:
—Atxiĩti iokanatari iua matiinimoni txineiro isikini ĩkapani —itxanãtana ãkixinireẽna.
30 Komiri apakapaãka atoko, inikaãka atoko isipe Xotasi. Mapiãpe inakasaaki.
31 Xotasi sipeka inaãka atoko, Xesosi txana ninoa:
—Uatxa kãkiti itikariko kãkiti itari iaxitikiri posotiire. 32 Kãkiti atamatariko Teoso posotiire imimoni auakari. Ininiã Teoso txari: "Erekapitikari namarite." Iuasaaki Teoso oerekari kãkiti iua apokaerekatiniri imi. Ikara atoko ininiã, oerekari imi ereka inini.
33 —Nitiretakini, paĩtikinoka nauini hĩtekata. Eereka hinitapiimano nota, txamari nota sinimoni kona hĩposotari hĩsini. Ikara atoko nitxapekana Xoteoakori. Iuatxikana uatxa nisãpiretai hĩte. 34 Ininiã uatxa nisãpiretaiko hĩte Teoso paniãtakiti amaneri: "Hĩtiretakakaua, nota hĩte nitiretini atokokana." 35 Ikara atoko hĩkaminiã, ikinimane imarotariko nota moianariakori atão hininiãua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Sãpiretari Petro

Kipatiniri Iua
(Mateo 26.31-35; Marko 14.27-31; Arókasi 22.31-34)

36 Simão Petro pimaãri:
—Koerekareri, nanipa pisatako?
Xesosi apakapapiretari:
—Nota sinimoni kona uatxa apakata hĩsini. Ãti õtirako hĩsa hĩte.
37 Iuaĩkana Petro:
—Apiananiri, kinirepa kona pitekata nisa uatxa?
Nipinapitikamako pitekata —itxa Petro.
38 —Atãopitikani notakata pipinini pinirekaka? —itxari.
—Atão nisãpiretai. Ia ĩkanõkati patari sãkirauatini apisapanikako, "!Nimarotari iua," pitxanoko ipi ãti pakinikata —itxa Xesosi.

Xesosi Pinitari Imoianariakori

14 1 —Kona himatinaniuatape. Kona himaãkapeua.
Hãuikariko Teoso sãkire. Apaka hãuikariko nota sãkire. 2 Niri auiniãtaã aua kaiãopokori aapokotxi. Ikara atoko iminakanimako, nisãpiretapiimaiko hĩte. Iuaã nisa hãuiniãtaã nikamini ĩkapani. 3 Iuaã nisa hãapoko nikamini ĩkapani. Eereka nikanapiriã. Nanikai hĩte notakata hãuini ĩkapani. Ininiã hĩte apaka aua nota auiniãtaã. 4 Hĩte imarotari nota sini kimaporiti —itxa Xesosi.

Teoso Kimapore Itxaua Xesosi

5 —Kona aimarotari pisinimoni. Natokopa ininiãpa aimarotatari pite sini kimaporiti? —itxa Tomee.
6 Ininiã Xesosi txari:
—Teosomoni sikari kimaporiti nitxaua. Atãonoka nisãkire. Atãonoka nikamakiti. Nitxĩkitakari kãkiti auapininiika inini. Notamoni apokakarinanira sari nirimoni. 7 Atão nota himarotiniã, ininiã himarotariko niri apaka. Uatxa himarotapekari iua. Hãtamatapekari iua —itxa Xesosi.
8 —Apiananiri, poerekari piri atemoni. Ikaranoka anireka —itxa Piripi.
9 Ininiã Xesosi:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Piripi, kona mixaikani hĩtekata nauama nota, iuaritika kona himarotapanikano nota? Nota aõkitakari, aõkitapekari niri. Kinirepa, “Piri poerekaua,” pitxa? 10Kona pite auikapanikari niri auini nota ãki? Nota apaka aua niri ãki.

—Hĩtemoni nisãpiretakiti kona nota sãkirenanini. Niri paniãtakitira. Niri nota ãki auakari iuara kamari ikinipoko nikamakiti. 11Hãuikariko nisãkire niri ãki nauini. Niri nota ãki auini apaka hãuika. Himauikakaniãri nisãkire, ininiã hãuikari nikamakiti. 12Atão nisãpiretai. Nota sãkire auiãkani kamariko nota kamakiti atokokana. Apaka ninoa kamakiti apiata, kotxi nirimoni nisako. 13Nota uãkaã hamanaãkiti nota sikai hĩte. Ikara atoko ininiã, oerekaãka niri ereka ininiua. 14Ikinipoko nota uãkaã hamanaãkiti, nota sikapitikai hĩte. 15Nota hĩtiretiniã, hĩkamariko nipaniãtakiti —itxa Xesosi.

Erekari Matamatakoti Apokaenetini

16—Namanaãriko niri ãti kõtãkikareri iokanatini hĩtemoni. Iuakara auapininiika txako hĩtekata. 17Iua Erekari Matamatakoti atãonani ina sãkiretakari. Kãkiti Teoso sãkire mauiãkani kona apakapari iua, kotxi kona atamatarina iua. Apaka kona imarotarina iua. Hĩtepekana imarotari iua, kotxi hĩtekata aua. Iua aua hĩte ãkixinireẽ.

18—Ininiã kona nitakanapai hĩte. Nikanapiriãpanikako hĩtekata nauini ĩkapani. 19Paĩtiki atoko kãkiti ĩkoraxiti auakani kona atamataikanoko nota. Hĩte atamatanoko. Hĩte auapanikako, kotxi nota apaka auapanikako. 20Iuaĩkana auapanika ninakasaaki, himarotariko niri ãki nauini. Hĩte apaka auako nota ãkixinireẽ. Nota aua hĩte ãkixinireẽ apaka. Txapaniko.

21—Iua nisãkire auiãkarira nipaniãtakiti kamakarira tiretano nota. Nota tiretakari niri tireta. Nota apaka tiretari iua nitiretakiri. Ikara atoko ininiã, noerekariko apikomoni nisãkire iuamoni.

22Ãti Xotasi, kona Xotasi Isikariotxi inakorini, txari Xesosi:

—Kinirepa atenani poerekari Teoso ãkiri pininiua? Kinirepa kona poerekari ikara apanakinimoni? —itxa.

23Xesosi apakapapiretari:

—Kãkiti tiretiniãno, ikamari nisãkire iaõka. Niri tiretariko iua. Niri, nota pakini apokako iuamoni. Iuakata aãuako. 24Nota matiretakani kona nĩkatari nisãkire. Nisãkire hĩkenakotakiti kona nota sãkireni. Niri niokanatakiri sãkirera.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

25—Hĩtekata nauakasaaki, ikara sãkiretxi nisãpiretai. 26Niri
iokanatariko kõtãkikareri, Erekari Matamatakoti inakori
hĩtemoni. Erekari Matamatakoti oerekaiko hĩte ikinipoko
niuãkaã. Himaxinĩkaretakiti iuaĩkanako iua oerekaiko. Ikinipoko
nisãpiretakiti oerekaiko.
27—Nisini apisapanika nikamaerekaxiniretai. Nota xinire ereka
inini atokotxikana nikamaerekaxiniretai. Nisãkire mauiãkani kona
posotari kamaerekaxiniretiniri ãti nota kamaerekaxiniretini atoko.
Kona himaãkapeua. Kona hĩpĩkarauatape. 28Hĩte kenakotapekari
nisãkire ia atoko nininii hĩte: "Nisapitikako, iuaritika
nikanapiriãpanikako hĩtekata nauini ĩkapani." Hĩtiretiniãno,
hĩpoxokoniuata nirimoni nisini ĩkapani, kotxi poiãori nitxaua
nota. Apiatakari itxaua niri. 29Ikara nisãpiretakiti apokini apisa
nisãpiretai hĩte. Ikara nisãpiretakiti iaõka apokasaaki, hĩte auikari
nisãkire. 30Apikomoni iteene nisãpiretinii !apakata. Ĩkorapokoriti
auakani auĩte Satanasi inakori paĩtiki apokako notamoni, iuaritika
!iposotari itxĩkitakinino ipaniãtakiti nikamini. 31Iteene ninirekari
imakinika kãkiti imarotiniri nitiretiniri niri. Apaka nikamari
ikinipoko niri paniãtakiti —itxa Xesosi.
Eereka Xesosi txari:
—Maõkitikaua. Masipeka.

Xesosi Atão Itĩkaretsa Itxaua

15 1Ininiã eereka Xesosi txari:
—Atão itĩkaretsa nitxaua nota. Itĩkaretsa nĩkatakari
itxaua niri. 2Isauakaro otsa marito, kotxi kona kariro oa. Otsa
iriuatakaropekana iua kisauakaro omapotõkirenoka, iteene oriuatini
ĩkapani. 3Hĩte poirepeka hĩtxa. Nisãkirenanira oeretai hĩte. 4Okanotsa
atokokana hĩtxaua. Nota itĩkaretsa atoko nitxaua. Ininiã hĩpitxaka
notamoni. Ikara atoko hininiã, hĩkaikota notakata. Ininiã nota
kaikotapika hĩtekata. Ikara atoko hininiã, hĩriuatapitika. Ikara atoko
hininiã, erekarinanira hĩkama. Hĩriuatiniã, ininiã erekari hĩkama.
Notamoni himapitxakakaniã, kona hĩposotari hĩkaminiri erekari. Kona
hĩriuata, kotxi nota tapara !apokari hĩtemoni. !Karii hĩte. Okanotsanoka
auiniã, kona kariro. Notakata hãuapininiika hininiã, amãtiiri auapitika.
5—Nota itĩkaretsa nitxaua. Hĩte nikanotsa hĩtxaua. Notamoni
pitakakari ãtipaniriko oripaniko. Notakata himauakaniã, kona xapitiki
kona hĩposota hĩkamini. 6Nota sãkire mauiãkati okanotsa ipinakari

atoko itxa. Txiarokakari atoko itxa. Kãkiti apotiitari okanotsa ipinakari. Eereka okari xaminaã arikini ĩkapani. Iua atokokana aĩri Teoso misiritari isãkire mauiãkani. 7 Notamoni hĩpitxakiniã, hĩkenakotiniãri nipaniãtakiti, hinirekaãkiti hamanainiãno, ininiã nisikapitikai hĩte. 8 Ito hĩriuatiniã, kãkiti txariko niri: "Peerekai." Hĩte iriuatiniã, ininiã hĩte atão oerekariko apanakinimoni atão nimoianariakori hininiua.

Hĩtiretakakiniua Pirena

9 —Niri tiretinino atokotxikana, nitiretai hĩte. Kona hĩtakanapapiri nitiraõki. 10 Hĩkĩpitiniãri nisãkire, ininiã nitiraõki kaikotapika hĩtekata. Nota atokokanerako hĩtxako. Nota kĩpitari niri sãkire, ininiã niri tiraõki kaikotapika notakata.

11 —Ikara atoko nitxai hĩte, nipoxokoni hĩtemoni kaikotini ĩkapani. Ikara atoko ininiã, poxokonitxi xãpokako hĩxiniremoni. 12 Ia nipaniãtakiti: "Nota tiretinii atokotxikana, hĩtiretakakauako." 13 Pipininiã pimoianariakori mapinakani ĩkapani, ininiãkara iteene pitiretana ninoa. Ikara tiraõkitxi apiatakari. 14 Nipaniãtakiti hĩkaminiã, atão nimoianariakori hĩtxaua. 15 Uatxa !nixinikaikari nitiritxi hininiua, kotxi nitiritxi kona imarotari iauĩte xinikakiti. Uatxa atão nimoianariakori hĩtxaua, kotxi ikinipoko niri oerekakiti nisãpiretapekai hĩte. 16 Kona hĩteni mereẽno nota. Notara mereẽi hĩte hĩriuatini ĩkapani. Ninirekari hĩriuatini. Ninirekari kãkiti nota sãkire hĩsãpiretakini txipokori maxipokakati atoko ininina. Ikara atoko ininiã, hamanaãriko niri hinirekakiti nota uãkaã, ininiã niri sikapitikai hĩte. 17 Ia nipaniãtai hĩte hĩtiretakakiniua.

Xesosi Moianariakori Omanatakani

18 Iuaĩkana Xesosi pinitari imoianariakori:

—Apanakini omanataiko hĩte. Ininiã hĩxinikariko ia nisãkire. Merepitipanika ninoa omanatano nota. 19 Teoso sãkire himauikakaniã, Teoso sãkire mauiãkani tiretapitikai hĩte, kotxi ninoa atoko hĩtxa. Txamari ninoa nakiti !hĩtxaua. Hĩte kona ĩkoraxiti auakani !hĩtxaikaua. Nimereẽpekai hĩte. Nimakatxakapekai ãtião parĩkatxi hĩkamini ĩkapani. Iua xika Teoso sãkire mauiãkani omanatai. 20 Hĩxinikariko ia nisãpiretakiti. Nitiritxi poiãoka itxaua. Iauĩte apiatakari itxaua. Kãkiti misiritiniãno nota, nota atokokanerako imisiritai hĩte apaka. Nisãpiretapekai hĩte. Nota sãkire apamonĩkiniãna, ininiã hĩte sãkirekanera ninoa apamonĩka apaka. 21 Imisiritaina, kotxi

hĩte auikari nota sãkire. Himisiritaãkako, kotxi kona imarotarina niokanatakiri. 22Nota uai mapokakaniã, nimasãkirauatakaniã, kona imarotarina maerekati ikamakitina. 23Nota omanatakani apaka omanatari niri. 24Niposotiire nikamakiti apanakini kona posotari ikamini. Noerekari ninoa niposotiire, ininiã uatxa maerekati auari ninoamoni, kotxi !auikari nota sãkire. Ikinika itikapekari posotiiretxi nikamakiti, iuaritika ninoa omanatano nota, niri apaka.

25—Uatxa apopeka Teoso sãkire iaõka. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Maxikatiĩka ninoa omanatano.

26Kõtãkikareri kona apokapanika. Niokanatariko nirikata auakari, Erekari Matamatakoti. Iua potorika niri auiniãtaã. Atão ene sãkiretakari itxaua. Isãpiretariko nota sãpiretakiti, nikamakiti pakini. 27Ininiã hĩte apaka sãpiretariko nota kamakiti, nisãpiretakiti pakini apanakinimoni, kotxi merepitipanika nipotorikasaaki hĩte auapika notakata. Ininiã himarotapitikano nota.

16 1Xesosi sãkirauatapanika:

—Ikara atoko nitxai hĩte atão himarotini ĩkapani, ininiã kona hĩtakanapari nisãkire. 2Ãti õti Xoteo auĩteakori omitikenataiko hĩte aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Ãti õti apokapanikako ia nisãpiretakiti. Iuasaaki ninoa xinikariko hĩte okiko ereka inini. Ninoamoni hĩte okiko Teoso paniãtakiti iaõka. Txamari kona Teoso paniãtari ikara atoko inakari. 3Ikara atoko inakari ikamanako, kotxi kona imarotano nota, niri pakini. 4Ikara atoko nitxai hĩte, kotxi ikara atoko inakari apokasaaki, hĩxinikariko nisãkire. Merepanika nimoianatakasaakii, kona ikara atokoni !nitxai hĩte, kotxi nota auapanika hĩtekata —itxa Xesosi.

Erekari Matamatakoti Parĩka

5Xesosi sãkirauatapanika:

—Paĩtiki nisipekako niokanatakirimoni. Kona hĩpimaãpeno: “Nanipa pisa?” Kona hĩtxapeno. 6Ikara atoko nisãpiretapekai, ininiã uatxa kona erekaxinirei hĩte. 7Iuaritika nitxai hĩte atão nisãkire. Apiaerekata nota sini. Nota masikaniã, iua Kõtãkikareri kona apoka hĩtemoni. Nisiniã, niokanatariko iua hĩtemoni. 8Iua Kõtãkikareri apokasaaki, oerekariko ĩkorapokoriti auakani maerekani. Oerekariko Teosonoka txĩkitakiniri kãkiti atão inakari ikamini. Oerekariko kãkiti misiritiko imaerekani xika. Iua Erekari Matamatakoti oerekariko ikara atoko inakari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

9 Iua oerekariko maerekati kãkiti kamakiti, kotxi ninoa !auikarina
nisãkire. 10 Iua oerekariko Teosonoka txĩkitakiniri kãkiti atão
inakarinoka ikamini, kotxi nota sipekako nirimoni. Nota !auaika uai
noerekarauatini ĩkapani. Paĩtiki kona hĩte atamataikanoko nota. 11 Iua
Erekari Matamatakoti oerekariko maerekati kamakani misiritiko, kotxi
ĩkorapokoriti auakani auĩte Satanasi inakori misiritiko mereeẽkapeka.
12 —Auapanika apikomoni nisãpiretakiti tĩkane hĩtemoni. Txamari
!apakata apikomoni nisãpiretinii, kotxi !himĩteenekari apikomoni
nisãpiretinii. 13 Iua Erekari Matamatakoti, atãoene sãpiretakari, iua
ĩkasaaki, iua oerekaiko ikinipoko atão sãkiretxiti. Kona iua sãkireni
isãpiretaiko hĩte. Iaxiti auakari sãkirera, niri sãkirera, isãpiretaiko.
Isãpiretaiko hĩte katana Teoso kamakiti tĩkane apaka. 14 Erekari
Matamatakoti oerekaiko ereka ninini, kotxi iua apakapariko nisãkire,
eereka isãpiretaiko hĩtemoni. 15 Ikini sereti niri nakiti nota nakiti
apaka. Ininiã nota txai hĩte, “Erekari Matamatakoti apakapariko
nota nakiti. Ininiã eereka isikai hĩtemoni himarotini ĩkapani.”

Matinanitxi, Eereka Poxokonitxi Apoka Inini

16 —Paĩtiki kona hãtamataikanoko nota. Eereka iuaĩkana
hãtamatanoko, kotxi nirimoni nisako —itxa Xesosi.
17 Imoianariakori txanãta:
—Kiripa itxanãta Xesosi? “Paĩtiki kona hãtamatanoko. Eereka
iuaĩkana hãtamatanoko nota, kotxi nirimoni nisako.” Kiripitipa
itxanãta Xesosi? —itxana imoianariakori.
18 —Kirisaakipa apokatako ikara inaãtakiti? Kiripa ikara isãkire:
“Paĩtiki,” Xesosi sãkire atemoni? Ikara isãkire kona ate imarotari
xatiki —itxanãtana.
19 Xesosi imarotari ninoa nirekari ipimainiri iua. Ininiã Xesosi
txana:
—Hĩte nirekari hĩpimainino nota, kotxi nisãpiretai paĩtiki
kona hãtamatinino, eereka iuaĩkana hãtamatano. 20 Atãopitikara
ia atoko nitxai hĩte. Hĩtxiapatako. Himatinaniuatako. Iuasaaki
apanakini kãkiti ĩkorapokoriti auakani poxokoniuatako.
Himatinaniuatako, eereka hĩpoxokoni apokapitikako.
21 —Hĩte sito atoko hĩtxauako. Sito oãuaenetanapanoka
onakasaaki, oa omaãkapekaua. Imi auaka atoko, kona oxinikaikari
otsii. Poxokope otxa, kotxi auapeka amarini. 22 Ikara atoko
itxako hĩtemoni apaka. Uatxa kona erekaxinirei hĩte. Iuaĩkana

naõkitapanikaiko hĩte. Iuasaakirako hĩpoxokoniuatako. Iuasaaki kãkiti kona posotari ixipokiniri hĩpoxokoni. 23Ĩkora õti apokasaaki, kona hĩpimaãikano nota. Iuasaaki hamanaãri niri hinirekakiti nota uãkaã, ininiã iua sikai hamanaãkiti. 24Uatxapiima kona hamanaãpanikari hinirekakiti nota uãkaã. Hamanainiãri, hãpakapapitikariko. Ininiã hĩpoxokoni apokapitikako hĩtemoni.

Imoianariakori Auikari

Xesosi Sãkire

25—Mitxi niomaãtari ipixini nisãkire, kãkiti mimarotakaniri ĩkapani. Ãti õti kona niomaãtaikari atão. Nisãpiretaiko niri iteene himarotini ĩkapani. 26Iuasaaki hinirekakiti hamanaãno nota uãkaã. Kona nota amanaãri niri hinirekakiti isikinii. Hĩte amanainiãri, isikapitikai. 27Niri tiretai hĩte, kotxi hĩte tiretano nota. Hĩte auikari iua iokanatinino nota uaimoni. Ininiã iua tiretapitikai hĩte. 28Niri iokanatano ĩkorapokoriti. Paĩtiki nitakanapari ĩkorapokoriti nirimoni nisini ĩkapani —itxa Xesosi.

29Imoianariakori txari:

—Uatxa pisãkire atãoenepitika. Sãkiretxi piomaãtakiti kona auaika, kotxi uatxa aimarotari pisãkire. 30Uatxa aimarotari pite imarotiniri imakinika. Kona apakata apikomoni apimarauatini, kotxi uatxa aãuikari Teoso auinimoni ĩkari pininiua pite —itxarina Xesosi.

31Xesosi apakapapiretana:

—Uatxa hãuikari nisãkire —itxa Xesosi.

32—Uatxa Teoso ketotiniri manapi apope hĩarikini ĩkapani. Imakinika hĩte takanapanoko. Notanani kaikota. Iuaritika kona notananini kaikota, kotxi niri aua notakata. 33Ikara atoko nisãpiretai, kotxi ninirekari erekaxinirepeka hinini. Ĩkorapokoriti hãuakasaaki, kãkiti misiritapitikai hĩte. Iuaritika hĩpoxokoniuatako, kotxi nota tapara apiata. Maerekanitxi tapara poiãoka —itxa Xesosi.

Xesosi Misãkiretari Teoso

Iuaka Ĩkapani

17 1Xesosi ionakaãta iaxiti. Iuasaaki isãpiretari ia isãkire Teosomoni:

—Niri, piketotini manapi apopeka. Pisikariko piotximere iuaĩkana nota pamaritemoni, ininiãkara nota oerekari kãkiti pite iotximere,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2kotxi pite sikano nota piposotiire ikinimane auĩte nininiua ĩkapani.
Ininiã nikamari ikinimane kãkiti pite sikakini auapininiika ininina
ĩkapani. 3Kãkiti imarotiniãi pite, imarotiniãno nota Xesosi Kristo
piokanatakiti, ninoa auapininiika, kotxi pite atão Teoso pitxaua.
Pitenanira atão Teoso pitxaua. 4Noerekari ĩkorapokoriti auakani
pite Apiananiri pininiua, kotxi nikamapekari parĩkatxi pipaniãtakiti.
5Ininiã niri, uatxa piotximere pisikano, pitemoni napokasaaki. Itixi
kamiko apisapanika pitekata nauakasaaki, niotximere aua. Iua
niotximeretxikana pisikano iuaĩkana —itxa Xesosi.

Xesosi Misãkiretari Teoso Imoianariakori Ĩkapani

6Xesosi sãkirauatapanika irimoni:
—Nota sãpiretari piuãka kãkitimoni, ninoa itixi auakani notamoni
pisikakini. Mitxi pite nakitiakori itxauana. Pite sikana ninoa
notamoni, ininiã ninoa kamari pisãkire iaõka. 7Uatxa imarotarina
ikinika napakapakiti pite sikinino. 8Nisãpiretapekana ninoa pisãkire,
ininiã auikarina pisãkire. Imarotapitikarina pitemoni nipotorikini.
Ininiã auikarina pite iokanatinino nota kãkitimoni.
9—Nimisãkiretai pite ninoa ĩkapani. Kona nimisãkiretai nota
sãkire mauiãkani ĩkapani. Nimisãkiretai ninoa notamoni pisikakini
ĩkapaninoka, kotxi pite nakitiakori itxauana. 10Ikinika nota nakiti
pite nakiti itxaua apaka. Ikinika pite nakiti nota nakiti itxaua. Ninoa
pisikakini oerekari apanakini Apiananiri nininiua. Ininiã iuasaaki
apanakini txari: “Peerekari Xesosi.” 11Uatxa !nikaikotaikako
ĩkorapokoriti. Txamari ninoa kaikotapanika uai. Nota sipekako
pitemoni, ininiãkara pinĩkatana ninoa notamoni pisikakini, kotxi
pite niri pitxaua, erekarinoka kamakarii pite, kaposotiirei pite. Pite
sikaposotiiretano nota. Ninirekari ninoa ãtika atoko ininiuana, nota
pitekata ãtika atoko aniniua atokokana. 12Itixi ninoakata nauakasaaki,
ninĩkatana ninoa pite uãkaã, piposotiireẽ. Ninoa notamoni pisikakini
ninĩkatapitika. Kona ãtika nomaiãta. Xotasinoka pĩpinanaka, kotxi
pĩpinanakakani ãkiri itxaua iua. Ipĩpinanaka, kotxi kitxakapirĩka
Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara apokini apisapanika.
13—Uatxa nota sipeka pitemoni. Ikara atoko itxa nisãkire
kãkitikata nauapanika ninakasaaki, nota poxokoni ninoa ãkixinire
auini ĩkapani. 14Nisikapekari pisãkire ninoamoni, ininiãkara
nisãkire mauiãkani omanatana ninoa, kotxi nisãkire auiãkani
ĩkorapokoriti auakani !itxaikauana ninoa. Iua atokotxikana kona

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ĩkorapokoriti auakarino nota. 15Nimisãkiretai pinĩkatinina ninoa,
Satanasi mamaĩkakanina ĩkapani. Kona ninirekari mauikareni
sauaki auakasaakina pimakatxakinina. 16Ĩkorapokoriti auakani
!itxauana. Nota iua atokotxikana. 17Pimakatxakana ninoa pite
nakitiakori ĩkapani. Pisãkireẽ pimakatxakana, kotxi pisãkire
atão. 18Nota pisãkire mauiãkanimoni piokanatini atokokana,
niokanatana ninoa pisãkire mauiãkanimoni. 19Ninoa ĩkapani
notaka nisikaua pitemoni pinirekakiti nikamini ĩkapani. Ininiãkara
ninoaka apaka sikaua pitemoni pinirekakiti ikaminina ĩkapani.

Xesosi Misãkiretari Teoso Isãkire Auiãkani Ĩkapani.

20—Kona nimoianariakorinani ĩkapanini nimisãkiretai pite.
Apaka nimisãkiretai imakinika nisãkire auiãkani ĩkapani, katana
nimoianariakori sãkire auiãkani ĩkapani apaka. 21Nota amanaãi
ninoa xinire ãtika atoko ininina ĩkapani. Nota aua pite ãkixinireẽ.
Pitepekana aua nota ãkixinireẽ. Iua atokotxikana ate aua ninoa
ãkixinireẽ. Ikara atoko ininiã, nota sãkire mauiãkani ĩkorapokoriti
auikapanikariko pite iokanatinino nota. 22Ininiã erekari notamoni
pisikakiti, piotximere, nisikapekana ninoa. Ininiã ninoa xinire ãtika
atoko itxauana, ate ãtika aniniua atokokana itxana ninoa. 23Nota
aua ninoa ãkixinireẽ. Pite aua nota ãkixinireẽ. Ikara atoko ininiã
peerekari, kotxi ãtika itxaua ixinirena. Ikara atoko ininiã nisãkire
mauiãkani imarotariko pite iokanatinino nota. Apaka ninoa
imarotari nota pitiretini atokotxikana, pitiretinina ninoa apaka.
24—Niri, ninirekari ninoa notamoni pisikakini notakata auini ĩkapani.
Ninirekari ninoa atamatiniri ikinipoko erekari notamoni pisikakiti,
niotximere pisikakiti, kotxi pite tiretano nota itixi kamiko apisa.
25Niri, atão inakarinoka kamakarii pite. Kãkiti ĩkorapokoriti auakani
kona imarotai pite. Iuaritika nota imarotai pite. Ninoa imarotari pite
iokanatinino nota kãkitimoni. 26Nisãpiretapekai pite kãkitimoni.
Apikomoni nisãpiretapanikariko pisãkire. Ininiã pitiraõki notamoni
auakari ninoamoni auako. Ininiãkara nota aua ninoa ãkixinireẽ.

Xesosi Maĩkiko Pirena

(Mateo 26.47-56; Marko 14.43-50; Arókasi 22.47-53)

18 1Teoso imisãkiretaka atoko, Xesosi ĩpiriãtari sõtoãri Setorõ
inakori. Iuaã aua amãtiirinape. Ininiã Xesosi sari iuaã
imoianariakorikata. 2Xotasi, Xesosi mĩkapiritakari, imarotari

Xesosi imoianariakorikata itotiniri iuaãtaã isinina. 3Ininiã Xotasi
sari amãtiirinapemoni ãtikaka sotatoakorikata, Teoso misãkiretiko
aikoti nĩkatakanikata. Sasetotxi auĩteakori, pariseoakorikata
sari iuaãtaã apaka. Ikeekotxi, tirikapi pakini anikana. 4Xesosi
imarotari ikinika iuamoni ikamakitina tĩkane. Imarotapekari
ninoa nirekakari okinirina iua. Iuaritika isari ninoamoni.
Ipimaãna:
—Kiripa hinitanãta?
5Ininiã ninoa:
—Xesosi Nasareekirira anita —itxana.
Ininiã Xesosi:
—Iuakarano nota.
Iuasaaki Xotasi, Xesosi mĩkapiritakari, aua ninoakata. 6Xesosi
“iuakarano nota” inakasaaki, osipikana, ixitipe irika itxana.
7Iuaĩkana Xesosi pimaãna:
—Kipa hinitanãta?
—Xesosi Nasareekirira —itxana.
8—Nitxapekai, iuakarano nota. Nota hinitiniã, hãuiritana
nimoianariakori sini —itxa Xesosi.
9Ikara atoko itxa, mitxi isãkire apokini ĩkapani. Mitxi itxari
Teosomoni: “Kona nomaiãtana nimoianariakori notamoni
pisikakini. Kona ãtika !nomaiãta.”
10Eereka Simão Petro inakori kosekari iouata auĩte. Isauakari
Maoko inakori ikikomoni ikĩpita. Iua sasetotxi auĩte apiatakari
nitiri.
11Xesosi txari Petro:
—Pitakaro iouata auĩte omata ãki. Apakatapitika nota kaminiri
niri paniãtakiti. Niri nirekapitikari natatsiitiniri nipinini kãkiti
ĩkapani —itxa Xesosi.

Xesosi Anasi Apisatoõ

12Eereka sotatoakori, apaka sotatoakori auĩte, Teoso aikote
nĩkatakani pakini maĩkari Xesosi. Iaxirika itxarina. 13Merepanika
anikarina Xesosi Anasi inakorimoni. Iua Anasi Kaipasi imatikiri.
Iuasaaki iua Kaipasi sasetotxi auĩte apiatakari itxaua. 14Iua Kaipasi
õtãkikapekana Xoteo auĩteakori. Ia atoko itxa isãkire: “Apiaerekata
ãti kiki ipinini ikinimane mapĩkani ĩkapani,” itxa Kaipasi
õtãkikare.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Petro Kipatari Xesosi Imarotini
(Mateo 26.69-75; Marko 14.54, 66-72; Arókasi 22.54-62)

15 Simão Petro, ãti Xesosi moianari pakini asikatikinitari Xesosi
Anasi aapokomoni anikikosaaki. Mitxipeka sasetotxiakori auĩte
apiatakari aõkitapekari iua ãti Xesosi moianari. Ininiã iua ĩroã
sasetotxiakori auĩte apiatakari aapoko Xesosikata. 16 Petro kaikota
iporikiti itore takote. Eereka imoianari sari iporikiti. Imisãkiretaro
ĩronakikoãtaã tore nĩkatakaro. Ininiã oãuiritari Petro ĩroini.
17 Oa txari Petro:
—Pite ikira Xesosi moianarikai? —otxari.
—Kona —itxaro.
18 Iuasaaki katxĩkareri aua, ininiã nitiritxiakori, Teoso
misãkiretiko aikoti nĩkatakani pakini kamari xamina. Xamina
ĩtinipoki irokanãtauana. Petro ninoakata aua iuasaaki.

Xesosi Sasetotxiakori Auĩte Apisatoõ
(Mateo 26.57-68; Marko 14.53-65; Arókasi 22.54, 66-71)

19 Iroko ãki Xesosi sasetotxi auĩteakorikata aua. Ininiã
sasetotxiakori auĩte apiatakari misãkiretari Xesosi:
—Pisãpiretano pimoianariakori, pisãkire poerekakiti pakini
—itxari.
20 Xesosi apakapapiretari:
—Ãtipirika nisãpiretapikai hĩte. Nitotari noerekarauatini aiko
Xoteo apotiitiniãtaãua, Teoso misãkiretiko aikotiã apaka. Kona
nikipatari nisãkire. Ikinipoko kenakotari noereẽkiti. 21 Ininiã
kinirepa hĩpimaãno? Hĩpimaãna nisãkire kenakotakani. Ninoara
imarotari noereẽkiti —itxa Xesosi.
22 Xesosi ikara atoko isãkirauatakasaaki, Teoso misãkiretiko
aikoti nĩkatakari aritoõtari Xesosi.
—Atokope. Kona ikara atoko pitxape sasetotxi auĩte
apiatakarimoni —itxari.
23 Ininiã Xesosi:
—Nikerokiniãri nisãkire, pisãpiretano nikerokakiti, txamari
kona nikerokari. Atão nisãkire, ininiã kinirepa piaritano? —itxa
Xesosi.
24 Eereka Anasi iokanatari Xesosi iaxirikiko. Eereka anikarina
sasetotxi auĩte apiatakarimoni, Kaipasi inakorimoni.

Iuaĩkana Petro Kipatari Xesosi Imarotini
(Mateo 26.71-75; Marko 14.69-72; Arókasi 22.58-62)

25 Petro iporikiti aua iuasaaki. Ininiã apanakini pimaãri:
—Ikira kiki moianarikai pite? —itxarina.
Ininiã iua:
—Kona —itxa.
26 Ãti sasetotxi auĩte apiatakari nitiri, Petro kisauakakĩpitatakiti nirimane iua. Iua pimaãri Petro:
—Pitekani amãtiirinapeãtaã nitika iuakata? —itxari.
Iuaĩkana Petro txari:
—Kona notani.
27 Iuasaakipeka patari sãkirauata. Iuasaakipeka mitxi Xesosi sãpiretakiti iaõka auape.

Xesosi Pirato Apisatoõ
(Mateo 27.1-2; Marko 15.1-5; Arókasi 23.1-5)

28 Ĩkanõkapanika ninoa takanapari Kaipasi aapoko, Anikarina Xesosi Homano auĩte auinimoni, kãkiti misiritiko imarotiko pakitamoni. Xoteo auĩteakori kona nirekari aiko ãki ĩroinina. Kona inirekarina ãti uãka takote iitopãkinina. Ãti uãka takote iitopãkiniãna, kona apakata nipokori inikinina Páskoa kiiniritiã. 29 Ininiã Pirato pokĩka porikiti Xoteo imisãkiretini ĩkapani. Ininiã Pirato txana ninoa:
—Kixikapa himinatari ikira kiki notamoni? —itxana.
30 Ininiã ninoa txari:
—Maerekati imakamakaniã, kona ate minari iua pitemoni.
31 Ininiã Pirato:
—Hĩteka xinikari maerekati ikamakiti, ininiã ixika auiniã hĩteka misiritari iua. Hĩkiomaneakorini sãkire iaõka himisiritari iua —itxa Pirato.
Xoteoakori apakapapiretari:
—Kona apakata aõkiniri iua, kotxi hĩte Homanoakori !auiritaua aõkiniri kãkiti. Pitenokara apakata okiniri iua —itxana.
32 Ikara atoko inaãka, mitxi Xesosi sãkire iaõka apokini ĩkapani, kotxi mitxi isãpiretapekari aamina ĩpiriãmitakari nopini ipinini.
33 Pirato ĩroã kãkiti misiritiko imarotiko pakita ãki iuaĩkana. Ipĩkapiretari Xesosi. Ipimaãri:
—Pitekani Xoteoakori auĩte txataua? —itxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

34 Ininiã Xesosi txari: —Piteka sãkirekani ikara? Atxiĩti
apanakini sãkire atokotxikana pipimaãno atxiĩti? —itxa Xesosi.
35 Pirato apakapapiretari:
—Xoteokani nitxataua? Konapitini. Piteka nirimane, pinirimane
auĩteakori pakini sikai pite notamoni pimisiritiko tĩkane. Kixikapa?
Kipa maerekati pikamakiti? —itxa Pirato.
36 Ininiã Xesosi:
—Auĩtetxi nininiãtaãua kona ĩkorapokoritini. Nitixine ĩkorapokoriti
inaãkamako, ninitiriakori neenamauatamako, ininiã Xoteoakori
kona maĩkamanoko. Auĩtetxi nininiãtaãua ãtiãtaãra —itxa Xesosi.
37 Pirato txari Xesosi:
—Ininiã auĩtetxikani pitxataua?
Ininiã Xesosi: —Atãopitikara pisãkire auĩtetxi nininiua. Niponaniã
ĩkorapokoriti auĩtetxi nininiua ĩkapani. Itixi napoka atãoene
nisãpiretini ĩkapani. Atãoene nirekakani auikari nisãkire —itxa Xesosi.
38 Ininiã Pirato:
—Kiripa atãoene txaua?

Xesosi Okiko Nirekiko

(Mateo 27.15-31; Marko 15.6-20; Arókasi 23.13-25)

Eereka Pirato iuaĩkana mapara isa Xoteoakori imisãkiretini
ĩkapani. Itxari:
—Kona nota apokari maerekati ikamakiti. 39 Hĩte itotari maerekati
kamakari kateia ãki auakari nisikakini Páskoa kiiniritisaaki. Hĩte
nirekatari nisikakiniri ikira Xoteoakori auĩte? —itxa Pirato.
40 Ikinimanekana akiripoakatana:
—Kona iuani. Pahapasira anireka.
Txamari iua Pahapasi kokaniri. Iua naiatapekari Homanoakori.

19 1 Ininiã Pirato paniãtari sotatoakori noropatiniri Xesosi.
2 Ininiã sotatoakori kamari saporiẽta atoko inakari, kotipiaro
kamakori. Ieretakari Xesosi kiiã. Auĩtetxi mãka poporeri itakana Xesosi
nopini. Ikara atoko ininiã, inapetarina Xesosi. 3 Ikara atoko itxana
inapetinirina:
—Aãuĩte —itxarina Xesosi inapetinina.
—Xoteo auĩtekai pite —itxarina.
Ininiã iuasaaki iaritarina itoõ.
4 Iuaĩkana Pirato sari mapara iuaĩkana Xoteoakori imisãkiretini
ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Hĩtakaõtxikari. Hĩtemoni niminari iua, kotxi ninirekari himarotiniri, !napokari maerekati ikamakiti. 5Ininiã Xesosi apoka mapara. Saporiẽta kotipiaro kamakori ikiiã, auĩtetxi mãka pakini aua iuamoni. Ininiã Pirato txari:

—Hãtamatari iua.

6Sasetotxi auĩteakori, Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakani pakini atamatakasaakiri, ninoa akiripoakata:

—Hõkariko iua. Hõkariko iua. Aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitariko —itxana.

Ininiã Pirato:

—Hĩteka anikari. Hĩteka okari iua aamina ĩpiriãmitakari nopini, kotxi kona napokari maerekati ikamakiti.

7Ininiã Xoteoakori:

—Akiomane sãkire paniãtari kãkiti iua atoko inakari okiko, kotxi iua sãkire: “Teoso ãkirirano nota,” itxa —itxana Xoteoakori Piratomoni.

8Xoteoakori sãkire ikenakotakasaaki, apia pĩkareta Pirato. 9Ininiã iuaĩkana ĩroã kãkiti misiritiko imarotiko pakita ãki. Ipimaãri Xesosi:

—Nanipa pina?

Txamari !kasãkireri Xesosi.

10Ininiã Pirato:

—Kona pinirekatari pimisãkiretinino? Pixinikariko ia nisãkire. Nota posotari nisikakinii. Apaka nota posotari nokinii aamina ĩpiriãmitakari nopini —itxa Pirato sãkire.

11Xesosi apakapapiretari:

—Kona pite auari posotiiretxi pokinino ĩkapani. Ikara inakari piposotiire auiniã, Teosonanira sikai ikara posotiiretxi. Nota sikanapakani pitemoni kamari apiata maerekati.

12Pirato ikara atoko inakari ene ikenakotakasaaki, iua ãkixinireẽ ixinikari:

—Kiatokopa atxiĩti nisikakari Xesosi?

Inirekari Xesosi isikakini. Txamari Xoteoakori akiripoakata:

—Pisikakiniãri ikira kiki, kona Sesa moianari !pitxaikauako. Iua sãkire: “Auĩtetxi apiananiri nitxaua.” Sesanoka auĩtetxi apiananiri —itxana Xoteoakori.

13Pirato ikara atoko inakariene ikenakotakasaaki, iminari Xesosi iporikitimoni. Ininiã Pirato topãka. Iuaã kãkiti misiritiko isãpiretiniãtaã. Kãkiti takauãkatari iuaã “Kimapori kai kamakori”

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

inaãka. Xoteo sãkireẽ “Kapataa.” Iuaã auĩtetxi iokanatari maerekati kamakari imisiritikomoni. 14Iuasaaki apaniãxiti takote. Iua õti Páskoa kiiniriti potorikini õti apisa. Iuasaaki Pirato txari Xoteoakorimoni:

—Hãtamata, hĩauĩte.

15Ininiã iuaĩkana ninoa akiripoakata:

—Piokanatariko ere. Piokanatariko ere. Hõkariko aamina ĩpiriãmitakari nopini —itxana sasetotxi auĩteakori.

Ininiã Pirato:

—Hinirekatari nokiniri hĩauĩte aamina ĩpiriãmitakari nopini?

Ininiã ninoa:

—Ãtikara ate auĩte. Sesanokara ate auĩte —itxana ninoa.

16Ininiã Pirato sikari Xesosi sotatoakorimoni aamina ĩpiriãmitakari nopini okiko tĩkane.

Xesosi Tokakitaãka Aamina Ĩpiriãmitakari Nopini

(Mateo 27.32-44; Marko 15.21-32; Arókasi 23.26-43)

Ininiã anikarina Xesosi. 17Xesosi anikari aamina ĩpiriãmitakari iuaka okiko ĩkapani. Isana ixirata “Kiitãtatxi” inakorimoni. Xoteo sãkireẽ, “Kóokota,” inakori.

18Iuaã aamina ĩpiriãmitakari nopini itokakitaãka Xesosi. Apaka ipi kiki tokakitaãka iua takote. Ãti Xesosi kikomoni. Ãti isanaremoni. 19Pirato paniãtari iõkatsopari aamina ĩpiriãmitakari nopini tokakitiko. Ia atoko itxa iõkatakiti: “Xesosi Nasareekiri, Xoteoakori Auĩte.” 20Itomaneri Xoteoakori atatsopatari iua, kotxi Xesosi okikoãtaã sitatxi takote. Sitatxi sikani napaãpotakasaaki, atamatarina iua iõkatsopari. Ia iõkataãka Xoteo sãkireẽ, Kreko sãkireẽ, Homano sãkireẽ pakini ikinimane imarotiniri ĩkapani. 21Ininiã sasetotxi auĩteakori txari Pirato:

—Kona piõkatsopatapiri, “Xoteoakori auĩte.” Piõkatsopatariko iuanoka uãkatari Xoteoakori auĩte ininiua —itxana.

22Ininiã Pirato:

—Auape niõkatsopatakiti. Kona iuaĩkana niõkatsopatari —itxa Pirato.

23Xesosi itokakitakana atoko, sotatoakori kosekari Xesosi mãka. Imatsorakitarina. Imãka mata imatsorakitana ninoa ipi ipi pakini apakapini ĩkapani. Ãti sotato apakapari ipixini, ãti sotato apakapari ipixini, itxaãpota. Xesosi mãka, ãti imãka patapi auakari, !imatsorakitana, kotxi iotsare !auari. Peerekari. 24Sotatoakori itxakakana:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Kona amatsorakitari ia. Sarauatxi atoko makama, imãka anikakari aimarotini ĩkapani.

Ininiã iuasaaki Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka iaõka apoka. Iua txari:

Ninoa xanakari nimãka. Isarauatana nimãka anikakari imarotinina ĩkapani.

Teoso sãkire iaõka sotatoakori kama.

25 Iuasaaki aamina ĩpiriãmitakari takote oãua Maria, Xesosi inoro oĩtarokata. Iuaã apaka oãua Maria Matarena inakoro. Iuaã apaka oãua ãto Maria, Krópasi inakori ĩtanoro. **26** Xesosi atamatakasaakiro inoro iua takote, atamatakasaakiri imoianari itiretakiti apaka, itxaro inoro:

—Nitiretakito, ere Xoão, pamarite itxaua.

27 Imoianaripekana itxa:

—Aroa pinoro otxaua.

Ininiã eereka iua anikaro oa aapokomoni iuakata oãuini tĩkane.

Xesosi Ipinini Pirena

(Mateo 27.45-56; Marko 15.33-41; Arókasi 23.44-49)

28 Eereka Xesosi imarotari iparĩka xipope. Ikinika Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka apokini ĩkapani, itxari:

—Niposonata.

29 Iuaãtaã aua tiitxi. Iua tiitxi ãki aua iãriã katxioãri. Ininiã iuasaaki iokomokarina mapoa atoko inakari iãriãmoni. Aãkeẽ itakarina, Xesosi namaã taka itxarina. Iua aãke isopo inakorike. **30** Iãtaka atoko itxari:

—Ikinika niparĩka uatxapeka ixipopeka.

Inaãka atoko iokirikiita, iokanata itxari ixinire irimoni. Iuasaakipeka ipina itxa.

Sotato Iorotari Xesosi Iomĩtiã

31 Iua õti sesta veira, kãkiti tomatiko õti apisa. Xoteo auĩteakori paniãtari Pirato aamina ĩpiriãmitakariã auakani tapike kapatakiko, katima ipĩka ininina ĩkapani, iĩtona makatxakiko ĩkapani apaka. Tomatiko õtisaaki kona ninoa nirekari ipĩkari ĩto kaikotini iuaã. **32** Ininiã sotatoakori sari iuaã. Ikapatakarina Xesosi takote auakani tapike. **33** Txamari sotato atamatakasaakiri Xesosi, !auaika. Ipĩpeka. Ininiãkara kona ikapatakari itapike. **34** Sotato iorotari Xesosi itanapitaã iomĩtiã. Iuasaaki iarẽka, ãparaã pakini xiketa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

35 Notara itikari Xesosi ipinini, ininiã atãopitikara nisãpiretakiti.
Nisãpiretari ikinika nitikakiti. Nimarotari nisãkire atão inini,
ininiã nisãpiretai ia atatsopatakanii, hĩte apaka auikiniri ĩkapani.
36 Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka txari:
Kona ãtika iua api !kapatakaãka.
Ininiãkara kona Xesosi api kapatakaãka, Teoso sãkire iõkatsopatakori
iaõka apokini ĩkapani. 37 Ãti Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Ninoa atamatariko iorotakitina.

Xesosi Katiko Pirena

(Mateo 27.57-61; Marko 15.42-47; Arókasi 23.50-56)

38 Eereka Xosee, Arimateia sitatxitikiri, amanaãri Xesosi
ĩto Piratomoni. Iua Xosee auikari Xesosi sãkire, txamari
ikipatari Xesosi sãkire auikini, kotxi ipĩkari Xoteo auĩteakori.
Amanaãkasaakiri Xesosi ĩto, Pirato txari:
—Ari, panikari iua.
Ininiã Xosee anikari Xesosi ĩto. 39 Iuasaaki imoianari Nikotemo
inakori. Iua Nikotemo mitxipeka sari Xesosimoni ĩkanõka
imisãkiretiniri ĩkapani. Iua moianatari Xosee, Xesosi ĩto
apakapakasaaki. Nikotemo anikari aãtsopa aroesi inakori, miha
inakori pakini ikoke Xesosi ĩtoã taãkori tĩkane. Trĩta sĩko kiro
pakini iua ikoke anika. 40 Ninoa ipi iapirikari Xesosi ĩto mãkatxi
mataã ikokekata. Ikara atoko Xoteo kamari ipĩkari ĩtoã ikatiko apisa.
41 Xesosi aamina ĩpiriãmitakari nopini takikoãtaã, iuaã takote aua
amãtiirinape. Amãtiirinapeãtaã aua akauari amanepanika inakari.
Kona ipĩkari ĩto takaãkapanika iuaã. 42 Iua akauari kona õtakori, ininiã
itakarina Xesosi ĩto iuaã, kotxi Xoteo tomatini õti apokanapanoka.

Akauariã Xesosi Ĩto Mauakani

(Mateo 28.1-8; Marko 16.1-8; Arókasi 24.1-12)

20 1 Tomĩko ĩkanõkapanika, Maria Matarena sari
akauarimoni. Oãpokasaaki, oãtamatari akauari tore
kai auĩte kamakori makatxakapeẽkaika. 2 Ininiã omiteka Simão
Petromoni. Xesosi moianari itiretakitimoni apaka osa. Oãkiritana:
—Apiananiri ĩto makatxakaãka akauariã. Kona aimarotari
namonireuako itakapirina —otxana.
3 Ininiã Petro, ãti Xesosi moianarikata sari akauarimoni. 4 Imitekana.
Iua ãti Xesosi moianari miteka katimaritika, ininiã inapari Petro.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã iua apoka Petro apisa. 5Iãka aariko ãki atamatini ĩkapani.
Atamatari mãkatxi mata, ipĩkari iapirikiko. Kona iĩroã. 6Iuasaaki Petro
apoka iua tikini. Iĩroã aariko ãki. Atamatari mãkatxi mata. 7Atamatari
mãkatxi mata, mitxi Xesosi kiiã iapirikiko. Iporiĩmatataãka.
Ikikomoni aua ãti mãkatxi mata. Isanaremoni aua ãti mata. 8Ininiã
iua mitxi apoãkari ĩroã, atamata itxari. Ininiã auikari Maria sãkire.
Iuasaakiika auikari Xesosi õkitikiniua. 9Iuasaaki ninoa kona iteene
imarotapanikari Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩkari, kotxi
Teoso sãkire sãpiretapekari Xesosi ipinini, eereka õkitikiniua. 10Eereka
Petro ãti Xesosi moianarikata kanapiriã aapokomonina.

Xesosi Oerekaua Maria Matarenamoni
(Mateo 28.9-10; Marko 16.9-11)

11Maria Matarena kaikota aariko iriko takote.
Otxiapanãtakasaaki, amaãtiki opapĩkakiita oiãkakiita aariko
iriko ãki oãtamatini ĩkapani. 12Oãtamatana ipi Teoso nitiriakori
iaxitikini. Imãkana kasarori. Iitopãkana mitxi Xesosi ĩto auiniãtaã.
Ãti mitxi Xesosi kii auiniãtaã, ãti mitxi ikiti auiniãtaã. 13Itxarona:
—Kinirepa pitxiapanãta? —itxana.
Ininiã oa:
—Imakatxakaãka niauĩte ĩto. Kona nimarotari iĩto takikoãtaã
—otxana.
14Iuasaaki oporikimoni osapotorika. Oãtamatari Xesosi, txamari
!oimarotari.
15Ininiã Xesosi:
—Kinirepa pitxiapanãta? Kiripa pinita? —itxaro.
Ouãkatari Xesosi amãtiirinape nĩkatakari ininiua. Ininiã otxari:
—Pite makatxakiniãri iua ĩto, ininiã pisãpiretano iĩto pitakiniãtaã.
Ininiã nanikariko ãtiãtaã —otxari.
16Ininiã Xesosi txaro:
—Maria.
Ininiã okirioka iuamoni. Otxari osãkireẽ:
—Haponii.
Popĩkari sãkireẽ, “Noereẽkiri,” otxa.
17Ininiã Xesosi txaro:
—Kona pimaãtakapeno, kotxi nirimoni kona nisapanika. Pisa
nitariakorimoni. Pitxanako: “Nota sariko nirimoni, hĩte iritxikana
apaka. Nisariko niTeosonemoni, hĩTeosonetxikana apaka,” itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Ininiã Maria Matarena sari Xesosi moianariakorimoni:
—Natamatapekari aãuĩte —otxana.
Ininiã osãpiretana ikinika Xesosi sãkire.

Xesosi Oerekaua Imoianariakorimoni
(Mateo 28.16-20; Marko 16.14-18; Arókasi 24.36-49)

19 Iua Tomĩko ĩkanõkati Xesosi moianariakori apotiitaua. Iuasaaki itotarina ikinika aapokotxi tore, kotxi ipĩkana Xoteo auĩteakori. Iuasaaki Xesosi tokiã aapokotxi ãki ninoa sauaki.
—Erekaxinire hĩtxako —itxana ninoa.
20 Ikara inaka atoko oerekari iuako karo. Oerekari itanapita karo. Ininiã Xesosi atamatakasaakina, imoianariakori iteene poxokoniuata. 21 Iuaĩkana Xesosi txana:
—Erekaxinire hĩtxako. Niri iokanatinino atokotxikana, niokanatai hĩte niri nireẽkiti hĩkamini ĩkapani.
22 Iuasaaki ixõkana. Itxana:
—Hãpakapariko Erekari Matamatakoti. 23 Apakata pisãpiretiniri nota sãkire auiãkari, imaerekani makatxakaãkapeka. Apakata pisãpiretiniri nota sãkire mauiãkani, imaerekani !imakatxakaãka —itxa Xesosi.

Xesosi Oerekaua Tomeemoni

24 Xesosi imoianariakorimoni oerekasaakiua, Tomee Txítximo inakori kona aua ninoakata. 25 Ininiã apanakini sãpiretari Tomee:
—Ate aõkitari Xesosi —itxana.
Ininiã iua:
—Iuako karo nimatamatakaniã, iuako karo nimakaaiakakaniã niuakokiã, kona nauikari hĩte sãkire. Itanapita karo nimakaaiakakaniã, kona nauikari hĩsãkire —itxa Tomee.
26 Ãti semanati napaka atoko, Xesosi moianariakori apotiitaua iuaĩkana aapokotxi ãki. Iuasaakiika Tomee aua ninoakata. Aapokotxi tore itotaãka, iuaritika Xesosi tokiã ninoamoni:
—Erekaxinire hĩtxako —itxana ninoa.
27 Iuasaaki itxari Tomee:
—Patamata niuako. Pikaaiakariko piuakokiã nitokakitiko karoã. Nitanapita iorotikomoni pitakari piuakoki. Kona mauikaretika !pitxape. Pauikariko nisãkire —itxari.
28 Ininiã:
—Niauĩte, niTeosone —itxa Tomee.

29 Ininiã Xesosi:
—Uatxa pite auikari auãki ninini, kotxi patamatano. Kãkiti nota maõkitakani auikiniãri nisãkire, apakapariko apiata erekari Teoso sikakiti —itxa Xesosi.
30 Xesosi kamari apikomoni iposotiire imoianariakori sauaki. Iposotiire ikamakiti imakinika kona iõkatsopataãka ia iõkatsopariã.
31 Ia niõkatsopata Xesosi Teoso mereẽkiti, Teoso ãkiri ininiua hãuikini ĩkapani. Ikara atoko hãuikiniã, hãuapininiika hĩtxako Xesosi posotiireẽ.

Xesosi Oerekaua Setxi Imoianariakorimoni

21 1 Ãti õti Xesosi oerekaua iuaĩkana imoianariakorimoni ipoa Txiperíatxi inakori tiniã. Ia atoko iua oerekaua:
2 Iuaã aua Simão Petro. Iuakata aua Tomee Txítximo inakori. Natanaeo, Kanaa aapokotxitikiri, Kariréia tõpa auakari apaka aua iuakata. Sepeteo anaakori apaka aua iuakata. Apikomoni ipi Xesosi moianariakori apaka aua iuaã. 3 Simão Petro txana:
—Nota okatsaãtako —itxa.
Ininiã apanakini:
—Ari, ate apaka okatsaãtako pitekata —itxana. Ininiã isana. Kanauaã iereẽtauana. Ĩkanõka okatsaãtana, txamari !imaĩkarina ximaki. 4 Ĩkanõkapanika Xesosi ikipatxitemoni tĩpokonãta, txamari !imarotarina Xesosi iuaã auini.
5 Xesosi akiritana:
—Namariteakori, kaiomaãi ereẽ? —itxana.
—Kona kaiomaãua —itxarina.
6 Ininiã Xesosi paniãtana:
—Hĩtakariko hetxi hĩkikomoni. Ereẽ hãpokariko ximaki —itxa Xesosi.
Ininiã ninoa okari hetxi ikikomonina. Eereka kona iposotaikarina ikosekinirina hetxi kanaua ãki, ximaki itori imaĩkinina xika. 7 Xesosi moianari itiretakiti txari Petromoni:
—Aãuĩtekara.
Ikara inakari sãkiretxiti ikenakotakasaaki, Petro ieretakari imãka, mitxi imakatxakakiti, oka itxaua ipoamoni Xesosimoni isini ĩkapani. 8 Apanakini kanauaã ina. Ikosekaãpotarina hetxi. Iuasaaki ximaki xãpoka hetxiã. Itakoã !ĩtakori, atxiĩti seĩ metronoka.
9 Ikanĩkiĩtakasaakina, atamatarina xamina. Ximaki iropike nopini auape. Apaka auari komiri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

10 Xesosi txana:
—Himinari ximaki himaĩkakiti mapake.
11 Ininiã Petro kosekari hetxi imiriĩ. Xãpoãkata ximaki. Sẽtosĩkoẽta tres ximaki mitapoakari aua. Kaiãopokori ximaki, iuaritika hetxi kona tsorakita. 12 Xesosi akiritana:
—Uai hina. Manipokota.
Kona ãtika imoianari kona kataparaxinire ipimainiri iua: "Kiriparai" ininiri iua, kotxi ninoa imarotari iua Apiananiri ininiua.
13 Ininiã Xesosi apoka ninoamoni. Ixanakari komiri, ximaki pakini, sika itxana ninoamoni.
14 Ikara õti apisapanika, Xesosi ipinaka atoko, õkitikaua atoko, oerekapekaua ipikata imoianariakorimoni.

Xesosi Misãkiretari Petro

15 Inipokotaka atoko Xesosi pimaãri Simão Petro:
—Simão, Xonasi ãkiri, kipa apiata tiretano nota, pitekani, nakirakani? —itxa Xesosi.
Ininiã Petro txari:
—Ari, Apiananiri, pimarotari nota apokaerekatinii —itxa Petro.
Ininiã Xesosi:
—Poerekari nisãkire soti auĩte anaakorimoni, ninakitiakorimoni.
16 Iuaĩkana ipimaãri:
—Simão, Xonasi ãkiri, atão pitiretatano nota? —itxa Xesosi.
—Ari, Apiananiri, pimarotari napokaerekatinii —itxa Petro.
Ininiã Xesosi:
—Pinĩkatana soti auĩte, ninakitiakori —itxa Xesosi.
17 Iuaĩkana ipimaãri:
—Simão, Xonasi ãkiri, pitiretatano nota?
Ininiã Petro matinaniuata ixinireẽ, kotxi Xesosi pimaãri ipi ãti pakinikata "Pitiretatano nota."
Ininiã Petro:
—Apiananiri, pite imarotari ikinipoko. Pimarotapitikari nitiretinii pite.
Ininiã Xesosi:
—Poerekari nisãkire soti auĩte ninakitiakorimoni. 18 Atão nitxai. Ãtokoripanika pinakasaaki, piteka pieremãkataua. Pisari pinirekinimoni. Kiomãtxi pinakasaaki, pitamẽkakanoketauako, ininiã ãti ieremãkatai. Eereka anikai pimanirekakanimoni —itxa Xesosi.

19 Ikara atoko Xesosi sãkire, kotxi ikara atoko itxako Petro
ipinini. Petro ipinini iteene paxitariko Teoso, ininiã kãkiti txariko:
“Peerekari Teoso.” Ininiã Xesosi:
—Pikapokitano nota. Ninireẽkiti pikamako —itxa Xesosi Petromoni.

Xesosi Iteene Tiretakiti

20 Petro kirioka. Atapari Xesosi moianari, itiretakiti ninoa tikini
inini. Iuakara mitxi Xesosikata iitopãka Páskoa kiiniritisaaki.
Iuasaaki ipimaãri Xesosi: “Niauĩte, kiripa mĩkapiritai?” 21 Petro
atapakasaakiri Xesosi tiretakiti ninoa tikini inini, ipimaãri Xesosi:
—Natokopa itxatako ere ipinini?
22 Ininiã Xesosi:
—Nota nirekiniãri iua auapanika inini nikanapiriãkasaaki, kona
nisãpiretai pite. Kona pixinikapiri iua. Pixinikari piteka kaminiri
nota nireẽkiti —itxa Xesosi.
23 Ininiã iaripireta Xesosi sãkire auiãkanimoni, iua imoianari
itiretakiti imapinakani Xesosi kanapiriini apisa. Txamari Xesosi
!isãpiretari imapinakani. Iua txari: “Nota nirekiniãri iua auapanika
inini nikanapiriãkasaaki, kona nisãpiretai,” itxa Xesosi.
24 Nota ikara Xesosi moianari itiretakiti nitxaua. Nota itikari
imakinika Xesosi kamakiti. Ininiã nota iõkatsopatari ikamakiti,
isãkire pakini. Ininiã aimarotari atão nisãpiretakiti.
25 Auapanika itori Xesosi kamakiti. Ikinika ikamakiti
!kaiõkatikopanikari. Ikinika niõkatsopatiniã, !apakata, kotxi itixi
kona apakata kaiãopokori aãtsopa auini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ÁTOSI

Xesosi Iokanatakini Kamakiti Pirena

Xesosi Kanapiriini Iaxiti

1 1Ereẽkai Teópiro, Teoso tiretakari. Merepitipanika
niõkatsopatakiti aãtsopaã txari ikinipoko Xesosi kamakiti,
isãpiretakiti pakini. 2Niõkatsopatakiti mapotõkire auari Xesosi
iaxiti sini pirena. Isini apisa isãpiretana iokanatakini Erekari
Matamatakoti paniãtakiti.

3Ipinaãka atoko iuaĩkana iuaka oerekaua ninoamoni, ininiã
imarotarina atãopitika iua õkitikapekaua. Koarẽta pakini õti iua
auanãta ninoakata. Iuasaaki isãpiretana Teoso auĩtetxi ininiãua
pirena. 4Imakinika apotiitakasaakiua itxana ninoa:

—Kona hĩtakanapapiri Xerosareẽ sitatxiti. Aĩri iaxitikiri
iokanaenetakiti hiãtapako. Iua mitxi hĩtemoni nisãpiretakiti.
5Atãopitikara Xoãoni patxisatai hĩte ãparaaã. Mapaõti napaka
atoko, Erekari Matamatakoti apokako hĩtemoni. Iuasaaki
hĩpatxisataãkako Erekari Matamatakotiã —itxa Xesosi sãkire.

6Ininiã imoianariakori apotiitakasaakiua Xesosikata, ipimaãrina iua:

—Aãuĩte, uatxa iuaĩkana pisikatari atixine atemoni, Isaeo apika
mekaniriakorimoni? —itxarina.

7Ininiã Xesosi txana ninoa:

—Kona hĩte imarotiniri ĩkapanini. Aĩrinanira imarotapaniri hĩte
tixine hĩtemoni isikini õti. 8Erekari Matamatakoti apokasaakirako
hĩtemoni, hãpakapariko posotiiretxi. Ininiã hĩte nota kamakiti
atamatakani hĩtxauako. Hĩsãpiretariko hĩtiãkiti, himarotakiti

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

pakini Xerosareẽ sitatxiti auakanimoni, imakinika Xotéia tõpa auakanimoni, Samaria tõpa auakanimoni, ikini itixiti auakanimoni pakini hĩsãpireãpotariko —itxa Xesosi ninoamoni.

9 Ikara atoko inaãka atoko, ninoa okiã atamatari iua anikiko iaxiti. Katxiãri ãki isa, ininiã kona ninoa itikaikari. 10 Iaxiti ionakaãtakasaakina, apoka ipi kiki katsopiri mãkatakani ninoa takote. 11 Ninoa txana:

—Kiki Kariréiakini, kinirepa hionakanãta iaxiti? Ĩkora Xesosi iaxiti sikari, isini atokotxikana ikanapiriini —itxana ninoa.

Itanokiri Koaã Apotiitakaniua

12 Ininiã Oriva xirataãtaã ipotorikana. Ikanapiriãna. Xerosareẽmoni isana. Oriva kona õtakori. Kãkiti Oriva xirata potorikakani sini Xerosareẽmoni tako atokokanera Xoteo kiomaneakorini auiritari kãkiti sini tomatiko õtisaaki.

13 Xerosareẽ sitatxiti apokasaakina, iĩroãna aapokotxi ãki. Ininiã isana itanokiri koaã. Petroma, Xoãoma, Txiakoma, Ãtreema, Piripima, Tomeema, Patoromeoma, Mateoma, Txiakoma (Aopeo ãkiri), Simãoma (Homano omanatakari), Xotasima (ãti Txiako itari) pakini aua iuaãtaã. 14 Ãtipirika ninoa apotiitaua Teoso imisãkiretinina ĩkapani. Apaka sitoakoro Xesosi sãkire auiãkani, Maria Xesosi inoro, Xesosi itariakori pakini apotiitaua ninoakata. Ninoa misãkiretakasaakiri Teoso, ãtika kãkiti xinirenoka atoko itxana. Ininiã erekarinoka auana ninoamoni. Kona omanatakakauana.

Matxia Mereĩko Pirena

15 Iuasaaki sẽtovĩtxi pakini Xesosi sãkire auiãkani aua. Petro õkitikaua ninoa sauaki. 16 Ininiã itxa:

—Nitariakori, hĩtakaõtxikari Teoso sãkire kitxakapirĩka Taviimoni isãpiretakiti. Tavii iõkatsopatari Xotasini pirena, Xesosi maĩkakani oerekakari pirena, kotxi Erekari Matamatakoti kamaimaroretari iua Tavii. Atão ikara Teoso sãkire kitxakapirĩkari apokapeka uatxa. 17 Iua Xotasini atekata auakari iua. Ate parĩka atoko ikama.

18 —Iuaritika isikari Xesosi imokaiakariakorimoni. Txineiro apakapakitoã iamotaãka itixi. Iuaã ipĩpe. Itano okaua. Ixiti apokasaaki, iokirikiita. Ixoreka itikako. Iuasaaki itikapitsa poãpekatani. 19 Imakinika Xerosareẽ auakani kenakopiretari Xotasini ipinini. Ininiã ninoa akiritari iuaãtaã itixi uãka “Aseotama.” Popĩkari akiritari “Arẽkatxi Tixini.”

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

20—Xikari iõkatsopatakoriã iõkatsopatapeẽkaika ia Xotasi pirena:
Iua aapoko takanapaãkako. Kona auiritaãka kãkiti auini
iuaãtaã. Iparĩka sikaãkako ãtimoni,
itxa Teoso sãkire.
21—Ininiã amereẽriko ãti kiki atekata sikari tĩkane. Amereẽriko kiki mitxi Xesosikata sikari, mitxi amoianari ikiniõtika Xesosikata aãuakasaaki. 22Amereẽriko kiki Xoãoni patxisarauatini itiãkari, imakinika Xesosi kamakiti itiãkari, iaxiti isini itiãkari, kotxi anirekari iua amereẽkiti Xesosi õkitikiniua imarotakari ate atoko inakari —itxa Petro.
23Ininiã imereẽrina ipi kiki, Xosee Pasapasi inakori. Apanakini akiritari iua Xósito. Ãti kiki uãka Matxia inakori. 24Iposo atoko imisãkiretarina Teoso:
—Pite imarotari ikinimane kãkiti ãkixinire. Poerekaua ĩkiripa naia kiki pimereẽkiti 25atekata parĩkauatakari tĩkane, Xesosi iokanatakiti tĩkane, kotxi Xotasini takanapari ikara parĩkatxi imaerekani xika, maerekani misiritikoãtaã isini ĩkapani —itxana Teosomoni.
26Iposo atoko ikamarina sarauatxi atoko inakari imoianarina imarotinina ĩkapani. Ikara atoko ininiã, imereẽrina Matxia. Ininiã Xesosi iokanatakiti itxaua. Ikara õti atoko, iua moianatari apanakini õsi Xesosi iokanatakini.

Pẽtekósitxi Kiiniriti Õti

2 1Pẽtekósitxi kiiniriti õti (takari merepitipanika nikiko õti) apokasaaki, Xesosi sãkire auiãkani ãtika kãkiti xinire atoko itxauana. Imakinika apotiitauana. 2Katimaritika iaxiti ĩkari kataparari ĩtimati atoko inakari xãpoka aapokotxi ãki Xesosi moianariakori topãkiniãtaã. 3Ininiã iuasaaki xamina tirika atoko inakari tokiã. Imakinikana ikiiãna apoka. 4Erekari Matamatakoti ĩroã ikinika ãkixinireẽ. Iuasaakipeka ninoa sãkirauata ãti uãka sãkireẽ, kotxi Erekari Matamatakoti kamaimaroretana.
5Iuasaaki Xerosareẽ sitatxitiã auanãta ikini uãkati kãkiti Xoteoakori. Ninoa Teoso sãkire kĩpitakani. 6Ikenakotakasaakirina iaxiti ĩkari ĩtima atoko inakari, apotiitauana mirikiniti kãkiti. Ininiã itikokitatana, kotxi ikenakotarina apanakini sãkirauatini isãkireẽna. 7Itsorĩkaãtana:
—Kiãtokopa ininiãpa imarotatarina ate sãkire. Hãtamatana, Kariréiakinikara sãkirauanãta ateka sãkireẽ. 8Kiãtokopa itxa akenakotiniri ateka sãkire? —itxana ninoa.

9 Iuaãtaã auari kaiãopokori kãkiti ãti uãka. Auari Patxiakinima,
Métxiakinima, Erãokinima, Mesopotámiakinima, Xotéiakinima,
Kapatósiakinima, Põtokinima, Ásiakinima, 10 Piríxiakinima,
Pãpíriakinima, Exitokinima, Arípiakinima, Sireni takotekinima,
Homakinima pakini aua. Apanakini Homakini atão Xoteoakori.
Apanakini mamakaua, ininiã Xoteo itxapekauana. 11 Kretakinima,
Arápiakinima pakini aua iuaã.

Ininiã ninoa txa:

—Ate kenakotari Kariréiakini sãkirauatini ateka sãkireẽ.
Isãpiretarina ikinipoko erekari Teoso Apiananiri kamakiti —itxana.

12 Ininiã ninoa tsorĩkaãta. !Imarotarina.

—Natokopa itxana imarotinirina ate sãkire? —itxana.

13 Apanakini kãkiti napetana:

—Poãtakanira ninoa —itxana.

Petro Apakapapiretakiti Kãkitimoni

14 Iuasaaki Petro, õsi Xesosi iokanatakinikata misãkiretana iuaã
apotiitakaniua. Itxari:

—Xotéia auakanii, ikinika Xerosareẽ sitatxiti auakanii,
hĩtakaõtxikariko nisãkire himarotini ĩkapani. 15 Hĩuãkatana naia
kikiakori poãtini. Kona ipoãtana, kotxi atokatxi inaãpotapanika. 16 Ia
uatxa hãtamatakiti kitxakapirĩka Teoso sãpiretapekari Xoeomoni.
Iua Xoeo Teoso sãkire sãpiretakari sãpiretapekaua. Iua txari:

17 Teoso txari: "Xipokatxi õti iatokopeka inakasaaki, niokanatari
Erekari Matamatakoti ikini kãkitimoni. Pamariteakori
sãpiretariko nisãkire apanakinimoni. Ãtokoriakori atamatariko
itapone atoko inakari Teoso sikakiti pokamarasaaki. Iuasaaki
nisãkire nisãpiretana. Kiomãtxiakori taponetariko nota
oerekakiti. Iuasaaki nisãpiretariko nisãkire ninoamoni.

18 Ĩkora õtisaaki ninitiriakori, niniteroakoro pakinimoni niokanatari
Erekari Matamatakoti. Ninoa sãpiretariko nisãkire.

19 Iaxiti noerekariko niposotiire kãkiti mimarotakiniti. Ĩkorapokoriti
apaka noerekariko niposotiire Apiananiri nininiua imarotinina
ĩkapani. Arẽkatxi, xamina, katxiãri pakini apokako.

20 Atokatxi piãkako. Kasiri arẽkatxi atoko itxako. Apiananiri
apokini apisapanikarako auako ikara atoko inakari.
Peerekapaniri Apiananiri apokini õti. Ĩkora õti apiatakari,
kotxi iuasaaki Apiananiri oerekauako kãkitimoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

21 Ininiã Apiananiri akiritakani makatxakaãkako imapinakani
ĩkapani,”
itxa Apiananiri Xoeomoni.
22 Petro sãkirauatapanika:
—Kãkiti, Isaeokini, hĩkenakotariko nisãkire. Hĩte apisatoõ Teoso
oerekapekari Xesosi, Nasaree sitatxitikiri. Teoso mereẽkiti itxaua,
kotxi ikamari Teoso posotiire kãkiti mimarotakiniti Teoso himarotini
ĩkapani. Himarotapekari ikara. 23 Xesosi sikaãka imokaiakariakorimoni,
kotxi Teoso nirekari ikara atoko iniko. Teoso imarotapekari ikara atoko
inakari apokini õti. Hĩtekara, apanakini maerekati kamakanikata
maĩkari Xesosi. Aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩtokakitari, oka
hĩtxapiri iuani. 24 Iuaritika ipinaka atoko, iuaĩkana Teoso õkitikari iua.
Teoso sikakari iua ipĩkitxi mamisiritakaniri ĩkapani. Ipĩkitxi !iposotari
ixipokiniri iua, kotxi Apiananiri itxaua.
25 —Kitxakapirĩka Tavii sãpiretari Xesosi pirena. Itxari:
Nota itikapikari Apiananiri nota apisatoõ. Iua aua nikikomoni.
Ininiã !nimakatxaãka.
26 Ininiã nixinire poxokoniuatapeka itxa. Nisãkire poxokoni apaka
aua. Niĩto auãki inakasaaki, iãtapari Teoso sikaenetakiti.
27 Apiananiri kona takanapano nota ipĩkani auiniãtaã.
Apiananiri !auiritano Erekari Kamakari paiakini.
28 Apiananiri oerekapekano mapĩkani kimaporite. Iua notakata
aua, ininiã nipoxokoniuata,
itxa Xesosi Taviimoni kitxakapirĩka.
29 Ininiã Petro sãkirauatapanika:
—Kikiakori, hãuiritano nisãpiretiniri Tavii pirena. Tavii
anirimane kitxakapirĩka auakari. Iuani ipĩpe, ikatapeẽka. Uatxa
atemoni auapanika iua akauare. 30 Iua Teoso sãkire sãpiretakari.
Atão iua imarotari Teoso sãkire. Teoso sãpiretapekari iua apika
mekani Teoso mereẽkiti itxauako. Tavii imarotari Teoso mereẽkiti
õkitikaãkapanikako auĩtetxi ininiua tĩkane. Teoso sãpiretari
imereẽkiti topãka auĩtetxi itopanere nopini. Ininiã atão auĩtetxi
itxaua.
31 —Tavii imarotari ikara atoko inakari Xesosi apokini
apisapanika, kotxi iõkatsopatari Xesosi ipinini pirena, iuaĩkana
õkitikiniua pirena apaka. Iua txari:
Ipĩkani auiniãtaã !ikaikota. Iĩto !ipaiaka,
itxa Tavii kitxakapirĩka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

32—Iua Xesosi ipinaka atoko, Teoso õkitikari iua. Ate amakinika
Xesosi õkitikiniua itikakani atxaua. 33Ininiã uatxaika Xesosi
topãka Teoso kikomoni. Ikara atoko Xesosi Apiananiri itxaua.
Apakapari Erekari Matamatakoti, Teoso sikaenetakiti. Iposo atoko,
iokanatari Erekari Matamatakoti atemoni. Iuakara uatxa hãtamata
ikamakiti. Hĩkenakotari iua sãkire uatxa.
34—Tavii !isari iaxiti auĩtetxi ininiua ĩkapani, iuaritika iõkatsopatari:
Apiananiri misãkiretari niauĩte: "Nota kikomoni
piitopãkiniritika 35nixipokariko pimokaiakariakori.
Nikamariko ninoa pikiti pitakiniãtaã atoko ininiua,"
Apiananiri txari niauĩte.
36—Ininiã Isaeo auakanii, himarotariko ia. Hĩte okari Xesosi,
iuaritika Teoso kamari iua auĩtetxi ininiua. Teoso mereẽkiti itxaua
—itxa Petro.
37Iuasaaki Petro sãkire ikenakotakasaakina, ãkixinireẽna tsiĩtxi
apoka iouata iorotiniri tsii atoko itxa. Maerekaxiniretinoka itxana.
Eereka itxana ninoa:
—Kiripa akama? —itxana.
38Petro apakapapiretana:
—Himaerekani hĩtakanapa. Hĩte imakinika hĩpatxisataãkako
Xesosi Kristo uãkaã, ininiã Teoso makatxakari himaerekani.
Iuasaakiko hãpakapari Erekari Matamatakoti Teoso sikakiti.
39Kotxi ikara Teoso sikaenetakiti hĩte ĩkapani, hamarite ĩkapani,
apanakini õtako auakani apaka ĩkapani. Ikara Teoso sikaenetakiti
ikinimane kãkiti Teoso akiritakini ĩkapani —itxa Petro.
40Petro iteene õtãkikana ninoa, kotxi inirekari atão ikaminina,
ininiã itokata õtãkikana ia atoko:
—Ĩkorapokoriti auakani maerekati kamakani itxauana.
Himakatxakaua. Hĩtakanapariko himaerekani. Hãuikariko Xesosi
sãkire —Petro txana ninoa.
41Ĩkora õti, tres mio kãkiti ipoxokoniritikana auikari Petro
sãpiretakiti. Iuasaaki ipatxisataãkana.

Xesosi Sãkire Auiãkani Moianatakakiniua

42Eereka ikiniõtika apaiaõkarina Xesosi iokanatakini oerekakiti.
Ãtipirika itiretakakauana. Ãtipirika ikamarina kiiniri komiri
imapixinikinina Xesosi ipinini ixinikinina ĩkapani. Ãtipirika
imisãkiretarina Teoso. 43Ikinimane tsorĩkaãnãta, kotxi Xesosi

iokanatakini kamari ito posotiiretxi kãkiti mimarotakiniti, apanakini Teoso imarotini ĩkapani.
44 Teoso sãkire auiãkani apotiitapikaua. Ninoa xanakari
ikinika inakitina. 45 Ivẽtxitarina itiina, ininiã tiitxi ĩki isikana
matxineirotenimoni. 46 Ikiniõtika aiko ãki Teoso misãkiretikoãtaã
apotiitapikauana. Ninoa aapoko ãki ikamarina komiri
mapixinikiko kiiniriti. Ãtipirika ninoa apotiitaua ipoxokoniritikana
nipokori inikinina ĩkapani. Ãkixinirena erekapitikari.
47 Ixikarauatana Teoso ĩkapani. Imakinika kãkiti apokaerekatana
ninoa. Ininiã ikiniõtika Teoso makatxakari kãkiti maerekani.
Ininiã Teoso sãkire auiãkani apiaãpota.

Petro, Matĩpokotakati Pakini

3 1 Ãti õti mapiãtiki Petro, Xoão pakini sari Teoso misãkiretiko
aikotimoni Teoso imisãkiretinina ĩkapani. 2 Iuasaaki ikiniõtika
kãkiti anikari matĩpokotakati Teoso misãkiretiko aikoti toremoni.
Itore uãka "Peereri." Iuaã matĩpokotakati amanaãri txineiro iuaã
napakanimoni. Iponaniãkasaaki matĩpokotakati itxaua iua. 3 Ininiã
Petro, Xoão pakini ĩroãkasaaki, iua amanaãri txineiro:
—Txineiro hĩsikano —itxa.
4 Ininiã Petro, Xoão apaka atamatari iua. Ininiã Petro txari:
—Patamataua.
5 Ininiã iua matĩkati atamatana ninoa. Iuãkatari txineiro
isikinina iuamoni. 6 Ininiã Petro:
—Kona auari txineiro atemoni. Kona pirata aua atemoni. Oro
apaka !auari. Iuaritika nota auakiti nisikapitikai. Xesosi, Teoso
mereẽkiti, Nasareekiri, iua uãkaã põkitikauako. Pitĩpokotako —
Petro txari iuamoni.
7 Ininiã Petro maĩkari iuako ikikomonikiri õkitikiniua ĩkapani.
Iuasaakipeka ikiti, ikitinota pakini kataparapeka itxa. 8 Ininiã
okakataua, tĩpokota itxa. Ĩroã Petro, Xoão pakinikata Teoso
misãkiretiko aikoti ãki. Iroãkasaaki, okaãpokataua. Itĩpokoãpokata.
—Ari, peerekari Teoso —itxanãta.
9 Ikinimane itikari iua tĩpokotini. Ikenakotari ixikarauatini
Teosomoni. 10 Ikinimane imarotari iua kiki aiko ĩronakikoãtaã "Peereri"
inakoriãtaã topãkanãtakari, txineiro amanaãnãtakari iua. Ininiã ninoa:
—Anekani. Kiripa atxiĩti? Mitxi matĩpokotakati. Uatxa
itĩpokotape. Kanatokopa itxa? —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Petro Sãpiretakiti Kãkitimoni

11 Apanakini kenakopiretana ninoa, ininiã imitekana ninoamoni
matĩpokotakati pirena imarotinina ĩkapani. Iuasaaki ninoa
auiniãtaã akiritaãka “Saromão pakita.” Iuaã Petro, Xoão pakini aua
mitxi matĩpokotakatikata. Iua maĩkakanokeãpotana Petro, Xoão
pakini. 12 Iua Petro atapana kãkiti ninoamoni ĩkani. Itxana:
—Isaeo auakanii, kinirepa hĩte tikoka ere kiki tĩpokotini
hãtamatakasaaki? Kinirepa hĩte itikaua ate? Na ate posotiireẽni kamari
iua tĩpokotini. Ate ereka anini kona kamari iua tĩpokotini. 13 Apraãoni,
Isakini, Xakooni pakini Teosone, aĩriakorini kitxakapirĩkarini Teosone,
iuara oerekapekaua imi Xesosi ereka inini. Teoso ãkiripitikara itxaua.
Iua posotiire auapitika. Iuakara hĩsika okiko ĩkapani. Eereka Pirato
inakori nirekasaakiri isikakiniri. Hĩte !inirekari iua sikakiniri Xesosi.
14 Iuasaaki hĩte kona nirekari erekarinoka kamakari. !Hinirekari iua
atão inakarinoka kamakari. Hĩte amanaãri Pirato isikakiniri kokaniri
hĩtemoni. 15 Ininiãkara hĩte okapiri kãkiti auãki inini kamakari. Iuaritika
ipĩkani sauaki Teoso õkitikari iua. Ate itikari atãopitikara iua õkitikiniri.
16 —Ia kiki hĩtikakiti himarotakiti kataparapeka itxa, kotxi iua
auikari Xesosi posotiire. Iua auikari Xesosi sãkire erekapeka inini
ĩkapani. Hãtamatari hĩte apisatoõ iua ereka inini.
17 —Ininiã uatxa nitariakori, nimarotari hĩte, hĩte auĩteakori pakini
okapiri Xesosi atão himimarotakani xika. 18 Kitxakapirĩka Teoso
sãkire sãpiretakani oerekapekaua Kristo misiritiko. Ikara imisiritiko
auapeka. 19 Ikara atoko ininiã, hĩtakanapariko himaerekani. Erekari
kimaporiti hinitako, ininiã Teoso makatxakari himaerekani.
20 Iuasaaki Apiananiri kamapoxokonitai. Isikataparatai. Iuasaaki
iua iokanatari Xesosi imereẽkiti hĩtemoni. 21 Merepanika iua Xesosi
kaikota iaxiti. Teoso kamariko imakinika amaneri. Iuasaaki Xesosi
apoka iuaĩkana. Iua atokokana itxana Teoso sãkire sãpiretakani
kitxakapirĩka. 22 Kitxakapirĩka Moisesi txari:

> Apiananiri hĩTeosone iokanatariko isãkire sãpiretakari
> hĩtemoni nota iokanatini atokokana. Hinirimane itxaua iua.
> Hĩkenakotariko ikinika isãpiretakiti hĩtemoni.

23 Ikinimane iua sãkire makenakotakati xipokaãkako.
24 —Teoso sãkire sãpiretakari Samoeo inakori, eereka ikinikana
Teoso sãkire sãpiretakani pakini sãpiretapekari Teoso iokanatiniri
imereẽkiti kãkitimoni ĩkorasaaki. 25 Teoso sãkire sãpiretakani

anaakorirai hĩte, ininiãkara isãkire ninoamoni, iuatxikana isãkire hĩtemoni uatxa. Itxari Apraãoni:

Ãti pimekaniri sikariko erekari ikini itixiti auakanimoni, itxa Teoso. Ininiã ikara Teoso sikaenetakiti hĩkiomaneakorinimoni, hĩtemoni apaka isikaeneta. 26 Ininiã Teoso iokanatari iua ãkiri Xesosi hĩtemoni merepitipanika. Iokanatari iua hĩtemoni erekari hĩtemoni isikini ĩkapani, himaerekani hĩtakanapini ĩkapani —itxa Petro.

Petro, Xoão Pakini Xoteo

Auĩteakori Apisatoõ

4 1 Petro, Xoão pakini sãkirauatapanika kãkitimoni inakasaaki, sasetotxiakori, Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakari, satoseoakori pakini apoka ninoamoni. 2 Ininiã ninoa naiataua, kotxi Petro, Xoão pakini sãpiretari kãkiti ipĩkani õkitikiniua pirena, kotxi ninoa txari:

—Xesosi ipinaka atoko, iuaĩkana iua õkitikaua, ininiã ipĩkani õkitikauako.

3 Ininiãkara ninoa maĩkana Xoão, Petro pakini. Iuasaaki mapiãnikata, ininiã itakana kateia ãki ĩkanõka iuaã inapinina ĩkapani. 4 Iuaritika itomaneri Petro sãkire kenakotakani auikapiretari iua sãkire. Sĩko mio kikiakori auikari Teoso sãkire Petro sãpiretakiti.

5 Katimatinĩkata Xoteo auĩteakori, kiomãtxiakori, kaiõkatsopareriakori pakini apotiimanetaua Xerosareẽ. 6 Sasetotxiakori auĩte apiatakari Anasi inakori iuaã aua. Inirimane Kaipasi inakori, Xoão inakori, Arexãtri inakori pakini aua iuaã apanakini sasetotxiakori auĩte nirimanekata. 7 Xoão, Petro pakini minaãka ninoa apisatoõ. Ipimaãrina:

—Kiposotiireẽpa hõkitikari matĩpokotakati? —itxana.

8 Erekari Matamatakoti moianatari Petro. Ininiã iua txana ninoa:

—Aãuĩteakori, akiomaneakori, 9 hinirekari asãpiretinii uatxa erekari akamakiti matĩkatimoni. Hinirekari himarotiniri erekapeka inini. 10 Ininiã ikinika hĩte, ikinika Isaeo tixini auakani apaka, himarotariko ia. Xesosi Nasareekiri posotiireẽra ia kiki hĩte apisatoõ timakari makananitaãka. Iuara hĩte oka aamina ĩpiriãmitakari nopini. Iuara Teoso õkitika iuaĩkana ipĩkani sauaki. 11 Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretari Xesosi hĩte manirekakani, kotxi itxari:

Kai aapokotxi kamakanii, !hinirekari ãti kai soro. Iua kai himanirekakiniti apiari itxapekaua. Apanakini kai soro maĩkakari itxaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

12—Xesosinokara makatxakari kãkiti maerekani. Kona ãti
maerekanitxi makatxakakari !auari ikini itixiti. Teoso sikari
iuanokara kãkitimoni imaerekani imakatxakini ĩkapani —itxa Petro.
13Ninoa tsorĩkaãnãtana Petro sãkire ikenakotakasaakina, kotxi
Petro, Xoão pakini sãkirauata itaparaxinireritika. Mitxi kona ninoa
apaiaõkarauata, iuaritika ninoa imarotari atão isãkirauatini. Ninoa
xinikari:
—Ixi. Ninoa minakani. Iuaritika kiĩkitena, kotxi Xesosi
moianariakori itxauana —itxana.
14Ininiã !kasãkirena, kotxi matĩkati tĩpokotapeka ninoa apisatoõ.
15Ininiã ipaniãtana Petro, Xoão pakini mapara isinina, ninoa
auĩtetxiakori ininimoniuana isãkirauatinina ĩkapani. 16Ininiã
auĩtetxiakori txari:
—Kanatokopa atxatana ninoa? Kotxi ikinimane Xerosareẽ
auakani imarotari itxĩkitakinirina matĩkati erekape inini.
Atãopitikara ninoa kamari posotiiretxi. !Aposotari akipatiniri
ia sãkiretxiti, kotxi ikinipoko imarotapekari matĩkati tĩpokotini.
17Kona anirekari ikara pirena apikomoni iaripiretini kãkiti
sauaki. Ininiã atxanako ninoa: “Na apikomoni Xesosi pirena
hĩsãpiretapinikariko.”
18Ininiã iuaĩkana akiritana. Eereka itxana:
—Kona hĩsãpiretapinikariko apikomoni Xesosi pirena. Kona
hõerekapiriko iuaĩkana Xesosi pirena —itxana.
19Ininiã Petro, Xoão pakini apakapapiretana:
—Kiripa atão akĩpitini? Hĩtekani? Teosokani? Kipa erekari? Hĩte
mereẽri. 20Kona aposotari atakanapiniri asãpiretiniri aĩtikakiti,
akenakotakiti pakini —itxana.
21Ininiã iuaĩkana auĩtetxiakori txitana. Iposo atoko auiritana
isinina, kotxi maerekati !ikamana. !Imisiritana, kotxi ipĩkarina
kãkiti. Ikinimane kãkiti txari:
—Peerekari Teoso kamakiti matĩkati ĩkapani —itxana.
22Ĩkora kiki makananitakori koarẽta anope iuasaaki.

Xesosi Sãkire Auiãkani Misãkiretiniri Teoso

23Xoão, Petro pakini sikakikosaaki, ninoa kanapiriã
imoianariakorimoni. Ikinika sasetotxi auĩteakori sãkire,
kiomãtxiakori sãkire pakini ikinika isãpiretana. 24Ikara
ikenakotakasaakina, ikinikana misãkiretari Teoso. Ininiã itxana:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Apiananiri, ikinika posotiiretxi auari pitemoni. Pitenanira Teoso pitxaua. Pite kamari iaxiti, itixi, potxoari uiniti pakini. Imakinika iaxiti auakani, itixi auakani, potxoari uiniti auakani pakini pikama. 25 Kitxakapirĩka Erekari Matamatakoti kamaimaroretari pinitiri aãtokiri Tavii. Ininiã itxari:

Kinirepa kãkiti Teoso manirekaãkani omanãkarauata? Kinirepa kãkiti maxikatiĩka xinikari maerekati ikamini ãtimoni?

26 Auĩtetxiakori apotiitaua neenamatxi ikaminina ĩkapani. Ninoa apotiitaua Apiananiri inaiatinina ĩkapani, imereẽkiti apaka inaiatinina ĩkapani,

itxa Tavii.

27 —Atãopitikara Erotxi, Põsio Pirato pakini apotiitaua Xoteo minakonikata, Xoteoakori pakinikata. Ninoa apotiitaua uai ia sitatxitiã. Isãkirauatana pamarite Xesosi okinina ĩkapani. Txamari pite mereẽri iua erekarinoka kamakari. 28 Mitxi pite imarotari imakinika ninoa kamakiti tĩkane. Kãkiti kamari pinirekakiti, kotxi kaposotiirei. 29 Ininiã aãuĩte, pixinikariko ikara maerekapirenati. Pisikataparaxiniretaua ate pinitiriakoriua pisãkire asãpiretini ĩkapani. 30 Pamarite erekari kamakari Xesosi posotiireẽ pimakananitanako amianatakani. Kãkiti maposotakiniti pikamako. Posotiiretxi pikamako pisãkire aõerekini ĩkapani. Ikara pikamako pamarite Xesosi posotiireẽ —itxana ninoa Teosomoni.

31 Teoso imisãkiretaãkana atoko, ninoa apotiitiniãtaãua iakeka. Erekari Matamatakoti apoka ikinimanemoni. Ininiã itaparaxinireritikana isãpiretarina Teoso sãkire kãkitimoni.

Teoso Sãkire Auiãkani Moianatari Itariakori

32 Ikinika Teoso sãkire auiãkani ãtika kãkiti xinire atoko itxauana. Kona itxana: “Nota nakitira ia,” kona itxana. Kapotxinaniri !auari. Ninoa xanakari ikinika itiina. 33 Xesosi iokanatakini itaparaxinireritikana txari ikinimanemoni:

—Xesosi Apiananiri iuaĩkana õkitikaua ipinaka atoko. Ate imarotari, kotxi ate aõkitari iua ipinaka atoko —itxana kãkitimoni.

Ininiãkara Teoso sikari ikinika erekari ninoamoni. 34 Ninoa sauaki tiitxi amonitakari !auari. Kikio ipi auiniãri, kakikioteri vẽtxitari ãtika. Aapokotxi ipi auiniãri, kaapokori vẽtxitari ãtika. Oa txineiro ninoa sika 35 Xesosi iokanatakinimoni. Eereka ninoa xanakaro oa txineiro matiitinimoni.

36 Iuasaaki aua Xosee. Sasetotxi, Arevii apika mekaniri itxaua.
Xipri inakori pokomiriĩtikiri iua. Xesosi iokanatakini takauãkatari
iua Panapee inaãka. Popĩkari sãkireẽ iuãka: “Kasikapoxokoniri,”
kotxi ãtipirika isikapoxokonitari kãkiti. 37 Iua vẽtxitari ãtika
ikikiote. Iua kikio ĩki isika Xesosi iokanatakinimoni.

Ananíasi, Sapira Pakini

5 1 Iuasaaki auari Ananíasi inakori, ĩtanoro Sapira inakoro pakini.
Iua vẽtxitari kikio. 2 Ikaikotakaro ipixini kikio ĩki. Ipixininoka
isika Xesosi iokanatakinimoni. Sapira imarotari õtaniri kamakiti.
Txamari iua sikasaakiro oa txineiro Xesosi iokanatakinimoni, itxari:

—Ikinika kikio ĩki asika Teosomoni —itxa.

3 Iuasaaki Petro txari:

—Ananíasi, kinirepa pauiritari Satanasi misirienetinii maerekati
pikamini ĩkapani? Erekari Matamatakotira pimisirieneta, kotxi
ipixini kikio ĩki kaikota pitekata. Kinirepa pisãpiretari ikinika
txineiro pisikini Teosomoni? 4 Kikio pivẽtxitini apisapanika, ĩkora
kikio pite nakiti. Eereka pivẽtxitakasaakiri, õkora txineiro pite
nakito. Ininiã kinirepa pitxari: “Ikinika nisika Teosomoni?” Kona
kãkitini pimisirieneta. Teosora pimisirieneta —Petro txari.

5 Iuasaakipeka Ananíasi iripe. Ipĩpe. Ininiã ikara kenakotakani
pĩkarauakata. 6 Iuasaaki ãtokoriakori iapirikari Ananíasini ĩto
mãkatxi mataã ikatinirina ĩkapani. Eereka anikarina, kata itxarina
iuani.

7 Ipi oara, ãti oara pakini napaka atoko iua ĩtanoro apoka. Kona
oimarotapanikari oĩtanirini ipinini. 8 Ininiã Petro txaro:

—Pisãpiretano. Oia txineironokani hĩkikiote ĩki hãpakapakito
aua? Atão pisãpiretano? —itxaro.

Ininiã oa:

—Ari aroanokara ate apakapakito aua —otxari.

9 Ininiã Petro:

—Hĩte uãkatatari Erekari Matamatakoti auiritai himisirienetiniri
iua? Uatxaika ĩronakikoãtaã pĩtanirini katakani apokapeka. Ininiã
ninoa anikapitikai pite apaka —itxaro.

10 Iuasaakipeka oĩripe, pĩpe otxa. Iuaĩkana ninoa ãtokoriakori
ĩroã. Apokarona oani, ininiã anikarona. Ikatarona õtanirini
takote. 11 Ininiã ikinipoko Xesosi sãkire auiãkani, apanakini ikara
kenakoenetakani pakini pĩkarauata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Amianatakani Makananitiko

12 Iuasaaki Xesosi iokanatakini kamanãtari posotiiretxi, kãkiti
mimarotakiniti pakini kãkiti sauaki. Ikiniõtika Xesosi sãkire
auiãkani apotiitaua Teoso misãkiretikoãtaã, “Saromão pakita”
akiritakori. 13 Xesosi sãkire mauiãkani apokaerekatana ninoa,
txamari ipĩkarena xika !inirekarina imoianatinina. 14 Iuaritika
apikomoni kãkiti apotiiãpotaua ninoakata, kotxi kikiakori,
sitoakoro pakini auikari Apiananiri sãkire. 15 Iuasaaki Xesosi
iokanatakini makananitana amianatakani, ininiãkara kãkiti
anikana amianatakani kimaporimoni. Sirimatatxi nopini itakana
ninoa kimaporiãtaã. Ininiã kãkiti xinikari: “Petro napakasaaki,
isanõka amianatakanimoni apokiniã, imakananitaãkana.” 16 Ininiã
kaiãopokori kãkiti Xerosareẽ takotekini apoka. Ninoa minana
amianatakani, apaka kãkiti maerekani matamatakoni misiritakini
pakini. Ininiã Xesosi iokanatakini makananitana imakinikana.

Xesosi Iokanatakini Misiritiko

17 Iuasaaki sasetotxi auĩte apiatakari, imoianariakorikata,
satoseoakorikata xikotana Xesosi iokanatakini. 18 Ininiã ninoa maĩkana.
Eereka kateia ãki taka itxapena ninoa. 19 Iua ĩkanõkati Teoso nitiri
iaxitikiri matakakari kateia tore. Eereka anika itxana iporikiti. Itxana:

20 —Hĩsa Teoso misãkiretiko aikotimoni. Iuaã hĩsãpiretariko Teoso
sãkire kãkitimoni kãkiti auini amaneri inini ĩkapani —itxa Teoso nitiri.

21 Ininiã ĩkanõkapanika ninoa sari Teoso misãkiretiko aikotimoni.
Teoso nitiri sãkire iaõka ikamana. Iuaã isãpiretarina Teoso sãkire
kãkitimoni.

Iuasaaki sasetotxi auĩte apiatakari, imoianariakorikata
pĩkapiretana Xoteoakori kõtãkikarerini, Xoteo kiomaneakori pakini,
ininiã imakinika ninoa apakĩtakana Xesosi iokanatakini. 22 Ininiã
apanakini sari kateiamoni apinina ĩkapani. Txamari apokasaakina
iuaã, !auaikana Xesosi iokanatakini. Ininiã ikanapiriãna
auĩtetxiakorimoni isãpiretinina ĩkapani. 23 Ininiã itxana:

—Ate apokasaaki kateia tore, itotaãkapanika. Kateia nĩkatakani
auanãta itore takote. Txamari itore amatakakasaaki, kãkiti !auaika
iriko ãki —itxana.

24 Ininiã sasetotxi auĩte apiatakari, Teoso aikote nĩkatakani auĩte,
sasetotxiakori pakini kenakoenetakasaakiri ikara sãkiretxiti:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Anekani? Nãpa ninoa atxiĩti? Kiripa apikomoni auatako? —itxana.
25 Iuasaakipeka kiki apoka. Isãpiretana:
—Hĩkenakotariko nisãkire. Ninoa kikiakori kateia ãki hĩtakakini Teoso misãkiretiko aikoti ãki aua. Oerekanãtarina Teoso sãkire kãkitimoni —itxana.
26 Ininiã Teoso misãkiretiko aikoti nĩkatakani auĩte, initiriakorikata sari iuaã. Ninoa minana Xesosi iokanatakini iuaĩkana auĩtetxiakorimoni. Imaĩkasaakina, kona iaritatana, kotxi ipĩkarina kãkiti kai soroã kiporonakinina. 27 Ninoa apokasaaki, ipaniãtana Xesosi iokanatakini Xoteoakori kõtãkikarerini apisatoõ itiminina. Sasetotxi auĩte apiatakari txana:
28 —Mitxi ate paniãtai Xesosi sãkire himasãpiretakani kãkitimoni. Txamari hõerekapanikari iua sãkire ikinimane Xerosareẽ auakanimoni. Ate xika Xesosi ipina, hĩtxanãta ikinimanemoni —itxa sasetotxi auĩte.
29 Ininiã Petro, apanakini Xesosi iokanatakinikata apakapapiretari:
—Ate kĩpitari Teoso paniãtakiti. Kona kãkiti paniãtakitini akĩpita. 30 Teoso, akiomaneakorini Teosone, õkitikari Xesosi iuaĩkana auini ĩkapani. Hĩtera okari iua Xesosi aamina ĩpiriãmitakari nopini. 31 Iuaritika Teoso takari Xesosi ikikomoni. Itxĩkitakari iua auĩtetxi ininiua. Kãkiti maerekani makatxaãkari itxaua. Ininiã Isaeo auakani takanapiniãri imaerekani, Xesosi makatxakari ninoa maerekani. 32 Ikara ate imarota. Apaka Erekari Matamatakoti imarotari ikara. Teoso sikari iua Erekari Matamatakoti isãkire kĩpitakanimoni —itxa Petro ninoamoni.
33 Ikara ikenakotakasaakina, iteene omanãkarauatana. Ininiã ninoa:
—Mãokana —itxana.
34 Iuasaaki Kamarieo inakori õkitikaua kõtãkikarerini sauaki. Pariseo itxaua. Teoso paniãtakiti oerekakari itxaua. Ikinimane paxitari iua. Ininiã iua txari:
—Hanikana naia mapara atenoka asãkirauatini ĩkapani —itxa.
35 Ininiã eereka itxana:
—Isaeo tixini auakanii, hiĩkitetariko hĩkamakiti ninoa Xesosi moianariakorimoni. 36 Akokaxiti auari Teota inakori. Iua txari: “Auĩtetxi apiatakari nitxaua nota,” itxa. Iuasaaki koatrosẽtosi kikiakori moianatari iua. Auikarina iua sãkire. Txamari okapeẽka iuani. Eereka iuakata sikani iarikape. Iua auĩtetxi ininiua xipope. Isãkire !auikaãkaika.
37 —Teotani ipinaka atoko Xotasi Kariréiakiri apoka. Iuasaaki auĩtetxiakori iaõtari ikinimane kãkiti. Kaiãopokori kãkiti

auikari iua Xotasi sãkire, ininiã ninoa moianatari iua. Iua Xotasi imoianariakorikata nirekari ixipokinina auĩtetxiakori. Txamari iua apaka okapeẽka, ininiã imoianariakori iarikape.

38—Ininiã uatxaikara nõtãkikai hĩte: “Hĩtakanapanako ninoa Xesosi iokanatakini. Hĩsikakanako ninoa, kotxi atxiĩti ninoa !ikamari Teoso paniãtakiti, ininiã paĩtiki ninoa sãkire apaka !auaika. 39Txamari, ninoa kaminiãri Teoso paniãtakiti, erepaniko, kotxi atxiĩti hinaiatari Teoso” —itxa Kamarieo.

Iuasaaki ninoa Xoteo õtãkikakani kĩpitari Kamarieo sãkire. 40Akiritana Xesosi iokanatakini iuaĩkana iĩroinina. Ipaniãtari ninoa xirokitatiko. Ininiã ninoa:

—Xesosi sãkire kona hĩsãpiretapinikako —itxana.

Eereka sikaka itxana isinina ĩkapani. 41Isikasaakina, ipoxokoniuatana.

—Teoso apokaerekataua ate, kotxi auiritari amisiritiko Xesosi sãkire aãuikini xika —itxana.

42Ininiã ikiniõtika oerekarauatana Teoso misãkiretiko aikoti ãki, kãkiti aapoko ãki apaka. Isãpiretarina erekari pirena Xesosi Teoso mereẽkiti ininiua pirena.

Setxi Kikiakori Mereĩko

6 1Xesosi sãkire auiãkani apiaãpota. Iuasaaki Xoteoakori Kreko sãkire imarotakani taparakienatana apanakini Xoteoakori. Itxana:

—Atekata auakani sitoakoro tikinitakoni kona apakapari nipokori ikiniõtika apanakini tikinitakoni apakapiniri atoko —itxana ninoa.

2Ininiã Xesosi iokanatakini tosi pakini pĩkapiretana ikinimane Xesosi sãkire auiãkani. Itxana:

—Kona erekari ate takanapiniri Teoso sãkire aõerekini asikakienarauatini ĩkapani. 3Ininiã setxi kikiakori himereẽko, ikara parĩkatxi ikaminina ĩkapani. Himereẽna Erekari Matamatakoti paniãtakitinoka kamakani. Himereẽna kimarorerini. Ininiã asikana ia parĩkatxi ikaminina, sitoakoro tikinitakoni isikakienatinina ĩkapani. 4Ininiã atepekana, Teoso amisãkireta. Isãkire aõereka. Ikaranoka akamako ikiniõtika —itxana.

5Ikinimane Xesosi sãkire auiãkani apokaerekatari Xesosi iokanatakini sãkire, ininiã ninoa mereẽri Estevão. Iua iteene auikari Teoso sãkire. Erekari Matamatakoti paniãtakitinokara ikama. Apaka imereẽna Piripima, Porókoroma, Nikanooma, Tximoma, Pamenama, Nikoraoma pakini. Iua Nikorao Ãtxiokiakiri

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxaua. Mitxi Xoteo minakatiua iua, eereka imamakaua. Xoteopeka itxapekaua. 6Xesosi sãkire auiãkani minana ninoa Xesosi iokanatakinimoni. Ininiã Xesosi iokanatakini misãkiretari Teoso. Iuakona itakana ninoa nopini, ikara Teoso parĩka ikaminina tĩkane.

7Ikara atoko ininiã, Teoso sãkire iaripireta apikoxiti. Ininiã mokatanitika kaiãori Xerosareẽ auakani auikari Xesosi sãkire. Ito sasetotxiakori apaka kĩpitari Xesosi sãkire.

Estevão Maĩkiko

8Estevão iteene auikari Xesosi sãkire. Teoso posotiire aua iuamoni. Kaposotiireri iua, ininiã ikamari kãkiti mimarotakiniti. Ikamari posotiiretxi, Teoso posotiire oerekini ĩkapani. 9Txamari ãtikaka kikiakori !inirekari iua. Ninoa ãti Xoteo apotiitiniãtaãua aikoti sikani. Ninoa "Ninoaka nireẽkiti kamakani" akiritaãkana. Ninoa Sireni sitatxitikini, Arexãtria sitatxitikini, Sirísia tixinikini, Ásia tixinikini pakini. Ninoa iteene misãkiretakakaua Estevãokata, kotxi !auikarina iua sãkire. 10Txamari Estevão sãkirauataka atoko, !kasãkireikana, kotxi Erekari Matamatakoti sikaimaroretari iua Estevão. 11Ininiã ninoa sikari txineiro apanakini kikiakorimoni Estevão apoĩtinina ĩkapani. Ininiã ninoa txineiro apakapakani txari:

—Ate kenakotari iua, Moisesini imisãkirepiretini, Teoso apaka imisãkirepiretini —itxana.

Txamari na atãoni isãkirena. 12Ikara isãkirena xika, kiomãtxiakori, kaiõkatsopareriakori, apanakini kãkiti pakini naiataua, ininiãkara imaĩkarina Estevão, kõtãkikarerinimoni anika itxarina iua.

13Eereka iminana apanakini, Estevão imisãkirepiretinina ĩkapani. Ninoa txari:

—Ia kiki misãkirepiretapikari Teoso misãkiretiko aikoti. Apaka kona inirekari Moisesi paniãtakiti. 14Ate kenakotari iua sãkire: "Xesosi Nasareekiri xipokariko Teoso misãkiretiko aikoti. Ixipokariko akiomaneakorini sãkire Moisesini paniãtakiti."

Ikara atoko aãpirena ikamana ninoa. 15Ikinimane ninoa kãkiti õtãkikakani atamatari Estevão toõ. Teoso nitiri iaxitikiri toõ atokokana itxa Estevão toõ.

Estevão Sãkirauata Kõtãkikarerimoni

7 1Ininiã sasetotxiakori auĩte apiatakari txari Estevão:

—Atãokani ninoa sãkire?

2 Estevão txari:
—Nikiomaneakori, nitariakori pakini, hĩkenakotanoko. Teoso
iaxitikiri oerekaua aãtokirini Apraãonimoni. Mesopotámia tixini
auakasaaki, Araã tixini auini apisapanika, Teoso motika iuamoni.
3 Iuasaaki Teoso txari iua: "Pitakanapariko pitixine, pinirimane pakini.
Ãti tixinimoni pisako. Noerekinimoni pisako," itxa Teoso. 4 Ininiã sipe
itxa Apraão. Itakanapari Kaotéia inakori tixini. Araã tixinimoni iua sipe.
Araã auakasaaki irini ipĩpe. Irini ipinaka atoko, Teoso mĩpiri iua uaimoni
uatxa aãuiniãtaã. 5 Apraão auakasaaki, Teoso !isikari uai tõpa iuamoni
iua nakiti inini ĩkapani. Kona ipixini metro isika iuamoni inakiti
inini ĩkapani. Isikaenetari uai tõpa iua, imekaniriakori pakinimoni.
Txamari !keeneri iua iuasaaki. 6 Teoso txari Apraãomoni: "Pamariteni,
pimekaniriakori, papika mekaniriakori auako ãti kãkiti tixine. Iuaãrako
imisiritapeẽkanako koatrosẽtosi anokanani. Iparĩkauatana apanakini
ĩkapani maxikatiĩka. Ininiã iteene imisiritiko aua."
7 —"Ininiãkara nimisiritariko ninoa misiritakani. Eereka Apraão
apika mekaniriakori takanapariko iuaã, uaimoni kanapiriã itxanako.
Ininiã ĩkorapokoriti ninoa parĩkauatako nota ĩkapani," itxa Teoso.
8 Ininiã Teoso txari: "Hĩte kitsotakariko ikini hamariteni tsiki mata.
Ikara nitakaõtxikare hãtamatakasaaki, hĩxinikariko nisikaenetakiti,"
itxa Teoso. Eereka Apraão ãkiri aua, Isaki inakori. Oito õtipeka auini
õti inakasaaki, Apraão kitsotakari itsiki mata. Isaki aneẽkasaaki,
imi Xakoo inakori aua. Eereka Xakoo anaakori auapeka tosi pakini.
Ikara tosi imiakori aãtokiriakorini iriakori itxauana.

Xosee Pirena

9 —Xakoo anaakori xikotari itarina Xosee inakori. Ininiã
itariakori vẽtxitari iua Exito sikanimoni. Iuaritika Teoso
auapika iuakata. 10 Imisiritiko auakasaaki, Teoso moianatari iua
imapinakani ĩkapani. Iuasaaki Exito auakani auĩte Paraoo inakori.
Teoso sikaimaroretari Xosee, ininiã Paraoo potxitari iua, ininiã
Paraoo txari iua: "Exito auakani auĩte pitxauako. Naapoko auakani
pinĩkata apaka," itxa Paraoo Xoseemoni.
11 —Eereka makienanitxi aua Exito tixiniã, Kanaaã tixiniã apaka,
ininiã ikinimane natxita. Aãtokiriakorini apaka !auari nipokori.
!Apokari nipokori. 12 Ininiã Xakoo kenakoenetari triko auini Exito
tixini. Ininiã ipaniãtana tesi imiakori Exito tixinimoni isinina.
Mitxi !isana Exitomoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

13—Ininiã iuaĩkana ãti õti isana Exitomoni, kienatxi iamotinina
ĩkapani. Iuasaaki Xosee oerekaua ninoamoni. Iuasaaki Paraoo
imarotari Xosee nirimane. 14Ininiã Xosee pĩkapiretari iri Xakoo,
itariakorikata, inirimanekata. Setẽta sĩko pakini kãkiti sari Exito
tixinimoni, kotxi aua ikinipoko nipokori iuaã.
15—Ininiã Xakoo apanakinikata sari Exitomoni. Iuaã
mapakanani atoko Xakooni ipĩpe. Eereka aãtokiriakorini ipina
iuaãtaã apaka. 16Ninoa ipĩkasaakina, iĩtona anikapeẽka Sikeẽ
tixinimoni. Iuaãkiri akauaritiã ikata inapeẽkana. Apraãoni
auapanika inakasaaki, iamotari iua akauari Emoo ãkiriakorimoni.

Moisesi Pirena

17—Itixi Teoso sikaenetakiti Apraãomoni kaiamapeka
Xoteoakorimoni inakasaaki, kãkiti Isaeokini kaiãopokoikana Exito
tixiniã. 18Itokanani napaka atoko, ãti Exito auakani auĩte Xoseeni
mimarotakati aua. 19Iua auĩtetxi misiritari anirimaneakorini. Ininiã
sotatoakori mixirika itxapena amarini xapitiri. Eereka oka itxapena.
20—Iuasaakiikara Moisesi iponaniã. Moisesi amarinipanika
inakasaakiua peerepatikiri. Ipi, ãti pakini kasiriti iri, inoro pakini
nĩkatari iua ninoa aapoko. 21Eereka ninoa takanapari iua Paraoo
ãkero kipaãtiniãtaãua takote. Ininiã oa apokari iua amarini.
Oanikari oaãpokomoni. 22Exito auakani imarore ikinipoko
oerekaãka iuamoni. Kasãkireri iua. Kakamareri iua.
23—Koarẽta anokanani inakasaaki, inirekari inirimane Isaeokini
aõkitini. 24Inirimanemoni isikasaaki, itikari Exito auakari
xirokitatiniri kiki Isaeokiri, ininiã ixikatxitari. Iua aritapiri Exito
auakari, oka itxapiri iuani. 25Iuasaaki Moisesi uãkatari inirimane
Isaeokini imarotiniri Teoso nirekari Moisesi makatxakinina
ninoa, Exito auakani mamisiritakanina ĩkapani. Txamari ninoa
!imarotari ikara. 26Apikomoni ãti õti, iua sari inirimanemoni. Iuaã
iua apokana ninoa neenamauanãtini, inaiapoatakakauana. Ininiã
Moisesi õtãkikana ninoa. Itxana: “Kikiakori hĩtaritakakaua. Kinirepa
himisiritakakaua?”
27—Inirimane misiritakari katika txari Moisesi: “Kipa txai pite
ate auĩte pininiua? Kipa txai pite ate õtãkikakari pininiua? 28Kita
Exitokirini pokini atokokana pokatanoko nota?” itxa. 29Ikara
sãkiretxiti ikenakotakasaaki, Moisesi takanapari Exito tixini.
Mitxiaã tixinimoni isa. Iuaã ĩtanorouata. Ipi imiakori aua iuamoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

30—Koarẽta anokanani ãparaã makipakaniãtaã iua aua iuasaaki.
Teoso nitiri iaxitikiri motika Moisesimoni ixirata Sinai inakoriãtaã.
Iuasaaki iua atamatari aanaia tirinini, txama !arika. !Ixipoka.
31 Ikara itikasaaki, Moisesi tsorĩkaãta, ininiã aanaia takote isa iteene
atamatini ĩkapani. Iuasaakipeka ikenakotari Apiananiri sãkirauatini:
32 "Pikiomaneakori Teosonekarano nota. Apraão, Isaki, Xakoo
pakini Teosonekarano nota," itxa Teoso. Iuasaaki Moisesi kikinanaka
ipĩkare xika. Ipĩkari Teoso sãkirauatini manapi atamatini.
33—Ininiã Apiananiri txari iua: "Pikitimata pimakatxaka, kotxi
uai pitiminiãtaã nota auanãta. 34 Nitikana ninakitiakori Exito
tixiniã. Exito auakani misiritapena ninoani. Nikenakotari oõkinina.
Nota inari nisikakinina ĩkapani. Ininiãkarako Exito tixinimoni
niokanatai pite," Apiananiri txari Moisesi.
35—Iua Moisesi Isaeokini manirekakiniti, kotxi ninoa txari:
"Kipa txai pite ate auĩte pininiua? Kipa txai pite ate õtãkikakari
pininiua?" itxarina. Iuakara Teoso iokanatakiti ninoamoni ninoa
auĩte ininiua ĩkapani, ninoa imakatxakini ĩkapani, kotxi Teoso
nitiri aanaiaã tirinakariã auakari iokanatari iua ninoamoni.
36—Eereka iua makatxakana ninoa Exito tixini. Oerekari
Teoso posotiire kãkiti maposotakiniti Exito tixiniã. Oerekari
Teoso posotiire potxoari uiniti, Põkamarari inakoriã. Ãparaã
makipakaniãtaã apaka oerekari Teoso posotiire koarẽta anokanani
iuaãtaã.
37—Ia Moisesikara sãpiretana Isaeokini: "Teoso iokanatariko
isãkire sãpiretakari hĩtemoni nota iokanatini atokokana. Hĩte
nirimanekara iua. Hĩkenakotariko iua sãkire," itxa Moisesi.
38 Moisesi aua Teoso nakitiakorikata ãparaã makipakaniãtaã.
Aãtokiriakorini aua iuakata. Apaka Teoso nitiri iaxitikiri aua iuakata.
Iua Teoso nitiri misãkiretari Moisesi ixirata Sinai inakoriãtaã
auakasaaki. Iua apakapari Teoso sãkire, atemoni isikini ĩkapani. Iua
Teoso sãkire txĩkitakari iua sãkire auiãkani ãtipirika auini Teosokata.
39—Aãtokiriakorini kona nirekari inĩkaenetinirina Moisesi sãkire.
!Inirekarina iua. Inirekarina Exitomoni ikanapiriinina. 40 Iuasaaki
ninoa paniãtari Arão: "Teosoakori kamakoni pikaminaua, ate
mĩkiikakani tĩkane. Ĩkora Moisesi Exito tixini amakatxakakiri,
ĩtapari iua? !Aimarotari iua auiniãtaã," itxarina Arãomoni. 41 Ininiã
ninoa kamari kema auĩte ãkiri atoko inakari oro kamakori
iteosonetinina ĩkapani. Eereka okarina soti auĩte teoso ikamakitina

isikinina ĩkapani. Kiiniri ikamana. Ipoxokoniuatana, kotxi ninoaka kamari iteosonena. 42 Txamari Teoso atão inakari takanapana ninoa. Ininiã iteosonetarina iaxiti auakani iõriki, kasiri, atokatxi pakini. Teoso sãkire sãpiretakani kitxakapirĩka iõkatsopatari ia sãkiretxiti:

Hĩte Isaeokini, koarẽta anokanani ãparaã makipakaniãtaã hãuakasaaki, !hõkari pirãtxi nota ĩkapani.

43 Iuasaaki hĩte anikari papiri aamata kamakori hĩteosone Moroki inakori ĩkapani. Apaka iõriki atoko inakari hĩteosone Hẽpaã inakori hĩkamakiti hanika hĩtekata iuasaaki. Hĩte kamari Moroki, Hẽpaã pakini hĩteosonetini ĩkapani. Ikara xika nota iokanataiko hĩte ãti kãkiti tixinemoni. Papirónia sitatxiti apikoxiti niokanatai hĩte.

Teoso Papire Pirena

44 —Aãtokiriakorini auari papiri aamata kamakori Teoso misãkiretiko papire ãparaã makipakaniãtaã auakasaakina. Moisesi kamari iua papiri Teoso paniãtakiti iaõka, kotxi Teoso oerekari Moisesi iua papiri kamiko. 45 Moisesi ipinaka atoko apanakini aãtokiriakorini apakapari iua papiri irina sikakiti. Ininiã iuasaaki ninoa anikari iua papiri, Xosoeekata isikasaakina, ãti uãka tixine imixirikasaakina, kotxi Teoso omitikana ninoa ãti uãka, aãtokiriakorini apokasaaki iuaã. Iua papiri kaikota iuaã. Auapanika iuaã Tavii aãtokiriakorini auĩte inakasaakiua. 46 Teoso apokaerekatari Tavii, ininiã Tavii nirekari Xakoo Teosone misãkiretiko aikoti ikamini. 47 Txama Teoso !auiritari Tavii kaminiri. Ininiã Saromão, iua ãkiri kamari Teoso misãkiretiko aikoti.

48 —Teoso Apiananiri kona aua aapokotxi kãkiti kamakiti ãki, kotxi Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka txari:

49 Apiananiri txari: “Niitopãkiniãtaã iaxiti itxa. Itixi nikiti nitakiniãtaã. Ininiã kanatokopa itxa aapokotxi hĩkamini nota ĩkapani? Namonipa nauiniãtaã?

50 Kotxi notakara kamari ikinipoko,” itxa.

Erekari Matamatakoti Manirekakani

51 Estevão sãkirauatapanika:

—Hĩte kona kinirão kenakotaka txari Teoso sãkire. Hĩtsiki mata kisauakaãkapitika, txamari kona hĩkenakotari Teoso sãkire hãkixinireẽ. Ãtipirika kona hinirekari Erekari Matamatakoti paniãtakiti hĩkamini. Hãtokiriakorini kitxakapirĩka atokotxikana hĩte. 52 Hãtokiriakorini

misiritana ikinimane Teoso sãkire sãpiretakani. Ninoa okana iua sãkire sãpiretakani, Erekarinoka Kamakari sãpiretakani. Ninoa Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretari Erekarinoka Kamakari ãti õti uai apokini. Ĩkorasaaki hĩtera mĩkapiritari iua. Hĩtera okari iua Erekarinoka Kamakari. 53Hĩtekara apakapapekari Teoso sãkire Teoso nitiriakori mĩkiti. Iuaritika !hĩkamari ipaniãtakiti —itxa Estevão.

Estevão Kiporonakiko

54Xoteoakori kenakotakasaakiri Estevão sãkire, omanãkarauatana. Akatsakatsiriĩtauana omanãkarena xika. 55Iuaritika Erekari Matamatakoti iteene sikataparaxiniretari Estevão. Iuasaaki iua ionakaãta iaxiti. Atamatari Teoso iotximere. Atamatari Xesosi timini Teoso kikomoni. 56Ininiã itxa:

—Hãtamata. Natamatari iaxiti xorekini. Aĩtari iaxitikiri tima Teoso kikomoni —itxa Estevão.

57Iuasaaki Xoteoakori totari ikenakokina iuakoãna. Iteene ninoa akiripoakata. Eereka ninoa ikinika miteka iuamoni. 58Imaĩkarina. Ikosekaãpotarina sitatxi mapotõkire. Iuaãtaã ipotorikana ikiporonakinirina iua kai soroã. Iuasaaki itikarauatakani takari imãkana Saoro inakori kiti takote inĩkatini ĩkapani. 59Ikiporonakasaakirina, Estevão akiritari Teoso. Itxari:

—Apiananiri Xesosi, papakapariko nixinire.

60Iuasaaki ikapotoreẽkaua. Itaparasãkireritika akiritari Teoso:

—Apiananiri, pimaxinĩkaretariko ia maerekati ninoa kamakiti —itxa.

Iuasaakipeka ipĩpe.

Xesosi Sãkire Auiãkani Misiritiko

8 1Estevão ipĩkasaaki Saoro aua iuaã.

—Ari erekapitikari ipinini —itxa Saoro.

Estevãoni ipinini õtisaakipeka ipotorika Xesosi sãkire auiãkani misiritiko Xerosareẽ. Ninoa iteene misiritaãka, ininiã ikinimane Xesosi sãkire auiãkani Xerosareẽ auakani iarika itxapena. Xotéia tõpamoni, Samaria tõpamoni pakini iarikana. Xesosi iokanatakininoka kaikota Xerosareẽ. 2Estevão ipinaka atoko kikiakori Teoso sãkire auiãkani katari iuani. Iteene itxiapatana. 3Iuasaaki Saoro potorika ixipokinina Xesosi sãkire auiãkani. Ninoa aapokomoni isaãpota. Kikiãkini, sitoakoro apaka ikosekaĩtota, taka itxana kateia ãki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Piripi Samariamoni Sini

4 Teoso sãkire auiãkani iarikasaaki, isãpiretarina Teoso sãkire
ikini aapokotxitiã. 5 Piripi sari Samaria sitatxitimoni. Iuaã
iua sãpiretari kãkiti Xesosi Teoso mereẽkiti ininiua. 6 Isãkire
ikenakotakasaakina, posotiiretxi ikamakiti itikasaakina,
iteene ikenakotarina isãkire. Imixinikarina isãpiretakiti.
7 Maerekani matamatakoni kãkiti auaĩtotakini takanapari kãkiti.
Akiripoakatana ipokĩkasaakina. Kaiãopokori matĩpokotakani apaka
makananitaãka. 8 Ininiã Samaria auakani iteene poxokoniuata.

Miĩti Simão Inakori

9 Iuasaaki Samaria sitatxitiã aua kiki Simão inakori. Miĩti itxaua
iua. Imisirienetana kãkiti Samaria auakani. Ininiã ikinimane
tsorĩkaãta, ikamakiti atamatakasaaki. Iua iuikaua.

—Kimaroreno nota —itxa.

10 Ininiã ikinimane kĩpitari iua sãkire. Auĩtetxiakori, poiãorini
pakini kĩpitari isãkire. Ininiã itxana:

—Iua Simão auari Teoso posotiire. Kaposotiireri iua —itxana.

11 Ininiã ikĩpitarina isãkire, kotxi itokatapeka itikarina ikamakiti
kãkiti mimarotakiniti. 12 Ninoa auikasaakiri Piripi sãpiretakiti
erekari pirena, Teoso auĩtetxi ininiãua pirena, Xesosi Kristo posotiire
pirena pakini, kikiakori, sitoakoro apaka patxisataãka. 13 Iuasaaki
Simão apaka auikari. Ipatxisataãka. Ininiã isari Piripi sinimoni, kotxi
itsorĩkaãta, posotiiretxi kãkiti mimarotakiniti itikasaaki.

14 Xesosi iokanatakini Xerosareẽ auakani kenakopiretari Samaria
auakani auikiniri Teoso sãkire. Ininiã ninoa iokanatari Petro, Xoão
pakini Samariamoni. 15 Iuaã apokasaakina, imisãkiretarina Teoso,
Erekari Matamatakoti isãkire auiãkani apakapini ĩkapani. 16 Erekari
Matamatakoti kona apokapanika ninoamoni iuasaaki. Apiananiri
Xesosi uãkaãnanira ipatxisataãkana. 17 Ininiã Petro, Xoão pakini takari
iuakona ninoa nopini. Iuasaakipeka apakaparina Erekari Matamatakoti.

18 Simão itikasaakiri Erekari Matamatakoti apokini kãkitimoni,
kinirão sikaka itxaro txineiro Petro, Xoão pakinimoni. 19 Ininiã
itxa:

—Ĩkora hĩposotiire hĩsikano, niuako kãkiti nopini nitakasaaki,
Erekari Matamatakoti ninoamoni apokini ĩkapani —itxa.

20 Txamari Petro txari:

—Pite, pitxineirotekata samakauako, kotxi pite uãkatari pitxineirote iamotiniri Teoso posotiire. 21 Kona xapiti pitemoni auapani ia parĩkatxi, kotxi pãkixinire na atão Teoso apisatoõ. 22 Ininiã pitakanapariko ikara pimaerekani. Pamanaãri Apiananiri pimaerekani imakatxakini ĩkapani. Atxiĩti iua maxinĩkaretari pixinikakiti pãkixinireẽ. 23 Nota imarotai pite. Pãkixinireẽ xãpoãkata maerekatinoka. Pimaerekani maĩkai. !Auiritai pisini pinirekinimoni —itxa Petro.

24 Ininiã Simão apakapapiretari:

—Pimisãkiretariko Teoso nota ĩkapani. Ikara atoko pisãpiretakiti na ninireka —itxa Simão.

25 Petro, Xoão pakini sãpiretari Xesosi kamakiti ninoa ĩkapani. Isãpiretarina Apiananiri sãkire. Eereka ikanapiriãna Xerosareẽmoni. Ikanapiriaãpotakasaakina, isãpiretarina Teoso iokanapirena erekari kaiãopokori aapokotxi auakanimoni Samaria tõpa.

Piripi Etxiópiakirikata

26 Eereka Apiananiri nitiri iaxitikiri misãkiretari Piripi:

—Paiamatako. Atokatxi pokĩkinimoni pikikomoni pisako. Pisa kimaporimoni, ãparaã makipakaniãtaã. Iua kimapori Xerosareẽ Kasa tixinimoni sikari.

27 Ininiã aiamata, sipe itxari. Ipixinipokoriti aõkitari Etxiópia tixinikiri. Etxiópia auakani auĩte õtãkikakari itxaua. Paimatireri iua. Ikinimane kamari iua paniãtakiti. Etxiópia auakani auĩte sito Kãtasi inakoro. Kaiãopokoro otxineirote, otii pakini. Iua kiki parĩka ikinipoko oa nakiti inĩkata oa ĩkapani. Mitxi iua sari Xerosareẽmoni Teoso imisãkiretini ĩkapani. 28 Ikanapiriãkasaaki, mitekaĩ ãki iitopãkasaaki, atatsopatari Isaía iõkatsopatakiti. Isaía Teoso sãkire sãpiretakari kitxakapirĩka. 29 Iuasaaki Erekari Matamatakoti txari Piripi:

—Pisa okira mitekaĩmoni. Pikaikota oa takote.

30 Ininiã Piripi miteka iuamoni. Ikenakotakasaakiri Isaía iõkatsopatakiti atatsopatini, Piripi pimaãri:

—Pimarotatari ere patatsopatakiti? —itxari.

31 Ininiã iua:

—Natokopa ininiãpa nimarotari? Kipa oerekano? —itxari.

Ininiã aiatari Piripi mitekaĩ ãki iuakata iitopãkini ĩkapani. 32 Iua iõkatsopatari ia Teoso sãkire:

Soti auĩte okikomoni anikiko atoko itxa iua. Soti auĩte ãkiri
piti kisauakikosaaki, !kasãkireri iua. Iua soti auĩte ãkiri
atoko itxa iua, kotxi iua apaka !kasãkireri.
33 Inapetaãka iua. !Atãoni kãkiti kama iuamoni. Okaãkape.
!Auari iua ãkiri.
Ikara atoko itxa Teoso sãkire, Isaía iõkatsopatakiti.
34 Ininiã iua Etxiópiakiri pimaãri Piripi:
—Pisãpiretano, natokopa itxa Teoso sãkire sãpiretakari sãkire?
Kipa soti auĩte atoko inakari? Kipa okaãka? Iuakani? Ãtikani?
35 Ininiã Piripi oerekari ikara Teoso sãkire iõkatsopatakori.
—Xesosira ikara atoko inaãka —itxa.
Ininiã apikomoni isãpiretari Teoso iokanapirena erekari, Xesosi pirena.
36 Isaãpotakasaakina, apokana ãparaã auiniãtaã. Ininiã iua kiki txari:
—Uai aua ãparaã. Apakata nipatxisatiko?
37 Ininiã Piripi txari iua:
—Apakatapitika pipatxisatiko iteene pauikiniãri Xesosi sãkire
pãkixinireẽ.
Ininiã iua apakapapireta:
—Nota auikapitikari Xesosi Teoso mereẽkiti, Teoso ãkiri ininiãua.
38 Ininiã iua Etxiópiakiri paniãtari mitekaĩ anikakari iotokini.
Iuasaaki Piripi, iua Etxiópiakiri apaka katxaka, imaãta itxana.
Ininiã Piripi patxisatari iua kiki.
39 Ikanĩkiĩtakasaakina, Erekari Matamatakoti anikari Piripi.
Ininiã iua kiki kona atamataikari Piripi. Ininiã iãpotapitipo.
Ipoxokoninoka itxa. 40 Iuasaaki Asoto sitatxitipeka itokiã Piripi.
Isaãpotakasaaki, ikinika aapokotxitiã isãpiretari Teoso sãkire.
Teoso sãkire isãpiretiniritika Sesaréia sitatxitimoni apokako.

Saoro Auikiniri Xesosi Sãkire
(Átosi 22.6-16, 26.12-18)

9 1 Iuasaaki Saoro okaenetapikana Apiananiri sãkire auiãkani.
Ininiã iua sari sasetotxi auĩte apiatakarimoni. 2 Amanaãri
aãtsopa Saoro parĩka sãpiretiko aãtsopati. Iua nirekari sasetotxi auĩte
iõkatsopatiniri ikara, Saoro anikini ĩkapani. Inirekari isikiniri iua
aãtsopa ikinika aiko Xoteo apotiitiniãtaãua nĩkatakanimoni Tamásiko
sitatxiti, kotxi Saoro nirekari imaĩkinina Xesosi sãkire auiãkani,
kikiakori, sitoakoro pakini, Tamásiko sitatxitiã apokakini. Inirekari
anikinina Xerosareẽmoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

3 Iua apokaãpotakasaaki Tamásiko sitatxitimoni, katimaritika
iotximeretxi iaxitikiri ãkitari. 4 Irika xitipe. Ininiã ikenakotari sãkiretxi:
—Saoro, Saoro, kinirepa pimisiritano? —itxa ikenakotakiti.
5 Ininiã iua:
—Kiriparai Apiananiri?
Ininiã:
—Xesosira nota. Pimisiritakitikarano —itxa Xesosi.
6 Ikikinanaka, iteene ipĩkarauatiniã.
—Apiananiri, kipa pinireka nikaminii? —itxa.
Ininiã Apiananiri:
—Põkitikaua, sitatxi pisa. Iuaã ãti sãpiretai pikamakiti tĩkane —
itxa Xesosi.
7 Imoianariakori iotoka. Ipĩkarauatana. Masãkireninoka itxana.
Ninoa kenakotari iaxitikiri sãkire, txamari !atamatarina.
8 Eereka Saoro õkitikaua, xorekaãta itxa, txamari imosiãretapeka
iua. Ininiã imoianariakori anikari iua. Ikanõpiãpotarina
Tamásikomoni. 9 Ipi, ãti pakini õti mõsiãretika itxa. Iuasaaki
!inipokota. !Iãta.

Ananíasi Makananitiniri Saoro

10 Tamásiko sitatxiti aua kiki Xesosi sãkire auiãkari, Ananíasi
inakori. Iuasaaki Teoso sãkirauata Ananíasikata itaponemoni.
Itaponeẽ Apiananiri akiritari iua:
—Ereẽkai Ananíasi —itxa.
Ininiã:
—Uaikarano nota, Apiananiri —itxari Teoso.
11 Apiananiri txari:
—Paiamatako. Kimapori Eretĩka ãpori kimaporitimoni pisako.
Xotasi aapokomoni pisa. Iuaã pinitari Taaso sitatxitikiri Saoro
inakori. Uatxiikara isãkirauanãta notakata. 12 Saoro taponetai pite.
Iua atamatai pite apokini iuamoni, piuako inopini pitakini ĩkapani
iuaĩkana kõsiãrepeka inini ĩkapani —itxa Teoso.
13 Ininiã Ananíasi:
—Apiananiri, kãkitipokoni sãpiretano ikara kiki pirena.
Pamonõkoniri iua. Imisiritapekana pite nakitiakori Xerosareẽ
sitatxiti auakani. 14 Sasetotxiakori auĩte paniãtari iua imaĩkinina
piuãka akiritakani uai Tamásiko sitatxiti auakani —itxa Ananíasi.
15 Ininiã Apiananiri txari:

—Pisako iuamoni. Nota mereẽpekari iua kiki, nota parĩka ikamini ĩkapani. Iua sãpiretariko nota sãkire Xoteo minakonimoni, auĩtetxiakorimoni, Isaeo tixini auakanimoni pakini.
16 Noerekariko Saoro iteene atatsiirauatini nota sãkire auikini xika —itxa Teoso.
17 Ininiã Ananíasi sari Xotasi aapokomoni. Iĩroã. Eereka iuako itaka Saoro nopini.
—Nitari Saoro, Apiananiri Xesosi, paõkitakitira kimaporiã, iuara iokanatano nota pitemoni kõsiãrepeka iuaĩkana pinini ĩkapani. Iokanatano nota pitemoni Erekari Matamatakoti papakapini ĩkapani —itxa.
18 Iuasaakipeka oki nopini auakari katxaka. Ximaki tãta atoko itxa. Kõsiãrepeka itxa. Eereka õkitikaua. Iuasaaki ipatxisataãka.
19 Inipokotaka atoko, itapara auapeka.

Saoro Tamásiko Sitatxiti Auakasaaki

Saoro kaikota Tamásiko mapaõti Xesosi sãkire auiãkanikata.
20 Iua sari aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Iuaã oerekarauata. Oerekari Xesosi Teoso ãkiri ininiãua. 21 Isãkire kenakotakani tsorĩkaãta.
—Iua Saoro okana Xesosi uãka akiritakani Xerosareẽ auakani. Iua ina uaimoni Xesosi uãka akiritakani imaĩkini ĩkapani, sasetotxi auĩteakorimoni anikinina ĩkapani —itxana.
22 Saoro oerekarauatakasaaki, imaroãpotari Teoso imarore. Teoso sikaposotiireãpotari iua. Ininiã iteene imarotari Teoso sãkire, apanakini oerekini ĩkapani. Iua atoko ininiã, itaparaxinireritika oerekari Xoteoakori Tamásiko sitatxiti auakani Xesosi Teoso Mereẽkiti ininiãua. Ininiã ninoa !imarotari apakapapiretinirina iua.
23 Mapaõti atoko Xoteoakori sãkirauatakaka Saoro okinina ĩkapani. 24 Saoro sãpiretaãka Xoteo aiamatapeka okinirina iua. Ninoa iãtapapikari sitatxi ĩronakikoãtaã okinirina tĩkane. Ĩkanõka, pokamara iãtaparina iua.
25 Iuasaaki ĩkanõka Xesosi sãkire auiãkani anikari iua sitatxi pirikeremoni. Iuaã Saoro ieretakaua kotari ãki. Pirikeri sonaã iokatxakarina Saoro kotari ãki sitatxi mapara. Iposo atoko imiteka Xerosareẽmoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Saoro Xerosareẽ Apokini

26 Saoro apokasaaki Xerosareẽ, inirekari Xesosi moianariakori
imoianatini. Txama ikinikana pĩkari iua. Kona !auiritarina iua
moianatinina ninoa, kotxi !auikarina iua atão auikiniri Xesosi
sãkire. 27 Iuaritika Panapee anikari iua Xesosi iokanatakinimoni.
Isãpiretana ninoa:
—Kimaporiã isikasaaki, Saoro aõkitari Apiananiri. Apiananiri
misãkiretari iua. Tamásiko sitatxiti auakasaaki, itaparaxinireritika
isãpiretari Xesosi sãkire kãkitimoni —itxa Panapee.
28 Panapee sãkire ikenakotakasaakina, auikarina Saoro sãpiretakiti.
Ininiã Saoro kaikota Xerosareẽ Xesosi sãkire auiãkanikata.
Inirekinimoni isa Xerosareẽ. Isinimoni itaparaxinireritika isãpiretari
Apiananiri Xesosi sãkire. 29 Isãkirauata Xoteoakorikata, Kreko
sãkire imarotakanikata. Inirekarina ninoa imarotiniri Xesosi sãkire.
Txamari inirekarina okinirina iua. 30 Iuasaaki Xesosi sãkire auiãkani
imaropiretari ninoa okaenetiniri Saoro, ininiã anikarina sitatxi Sesaréia
inakorimoni. Eereka iokanatarina iua Taaso inakori sitatxitimoni.
31 Iuasaaki Xesosi sãkire auiãkani !imisiritaãkaika. Xotéia tõpa,
Kariréia tõpa, Samaria tõpa pakini !auaika Xesosi sãkire auiãkani
misiritiko iuasaaki. Erekari Matamatakoti sikataparaxiniretana
ninoa. Kãkiti itoãpotari auikiniri Xesosi sãkire. !Ikamarina
maerekati, kotxi iteene ipĩkarina Apiananiri.

Enéiasi, Tókasi Pakini

32 Petro ianaxititakasaaki, iua sari Teoso sãkire auiãkanimoni
Arita sitatxiti auakanimoni. 33 Iuaã aõkitari kiki Enéiasi inakori. Iua
matĩpokotakati itxaua. Oito anokananipeka !õkitikaua. 34 Petro txari iua:
—Enéiasi, Xesosi Kristo makananitai. Põkitikaua. Piapirikari
pisirimata —itxari matĩpokotakati.
Iuasaakipeka õkitikaua. 35 Ikinipoko Arita sitatxiti auakani, Sarõ
sitatxiti auakani pakini atamatari iua Enéiasi, ininiã itakanaparina
imaerekanina. Inĩkapiretarina Apiananiri sãkire.
36 Ãti sitatxiti Xopi inakoriã oãua sito Teoso sãkire auiãkaro,
Tapita inakoro. Kreko sãkireẽ ouãka Tókasi otxaua. Oa kamapikari
erekari. Omoianatana matxineiroteni.
37 Arita auakani auikasaakiri Apiananiri sãkire, oa Tókasi amianata.
Eereka oani opĩpe. Opĩpeka atoko, arokaĩtotarona, taka itxarina oĩto

itanokiri koaã. 38Xopi sitatxiti Arita sitatxiti takote, ininiã Xesosi sãkire auiãkani Xopi sitatxiti auakani kenakoenetari Petro Arita sitatxiti auiniã, iokanatana ipi kiki Petromoni, apinirina ĩkapani. Iokanapiretana:

—Pinapokako uai. Katima pitxako —itxana.

39Ininiã Petro aiamata. Ninoakata isa. Iua apokasaaki, anikarina itanokiri koaã. Ikinipoko tikinitakoni txiapanãta Petro takote. Ninoa oerekari Petro mãkatxi Tókasini kamakiti ninoa ĩkapani oãuakasaaki. 40Ininiã Petro iokanatana ninoa mapara. Eereka ikapotoreẽkaua. Isãkirauata Teosokata. Eereka oamoni ikirioka. Itxaro:

—Tapita põkitikaua.

Iuasaakipeka xorekaãta otxa. Oãtamatakasaakiri Petro, oitopãka. 41Ininiã imaĩkaro ouako oõkitikiniua ĩkapani. Eereka iua akiritana Xesosi sãkire auiãkani, tikinitakoni pakini, oa auãki onini oerekini ĩkapani.

42Ikini Xopi auakani imaropiretari Tókasi iuaĩkana auãki onini, ininiãra itomaneri kãkiti auikari Apiananiri sãkire. 43Petro kaikota iuaã Xopi sitatxiti mapaõti. Iua kaikota Simão inakorikata. Iua Simão aamata kamakari.

Konério Tapone Pirena

10 1Iuasaaki Sesaréia sitatxiti aua kiki Konério inakori. Ãti uãka iua. Homano itxaua. Seĩ pakini sotato auĩte iua. Kãkiti akiritana ninoa sotatoakori Itáriakini. 2Iua Konério kamari Teoso sãkire iaõka. Iua, ikinipoko aapoko auakanikata paxitari Teoso. Imisãkiretapikari Teoso. Isikana matiitimoni inirekakitina. 3Ãti õti kikatapeka inakasaaki itaponeuata. Itaponeẽ itikari Teoso nitiri apokini iuamoni. Itxari:

—Konério —itxa.

4Teoso nitiri atamatakasaaki, ipĩkarauata.

—Apiananiri, kipa pinireka? —itxa Konério.

Ininiã Teoso nitiri txari:

—Teoso kenakotapekari pisãkire iuamoni. Itikapekari pisikarauatini matiinimoni. Teoso xinikapitikai. 5Ininiãkara ãtikaka kikiakori piokanata Xopimoni Simão Petro uaimoni imininina ĩkapani. 6Iua kaikota ãti Simãokata, aamata kamakarikata. Iua aapoko potxoari uiniti takote aua. Iua Simão Petro sãpiretaiko pikamakiti tĩkane —itxa Teoso nitiri.

7Eereka iua Teoso nitiri sipe. Iposo atoko Konério akiritana ipi initiriakori, ãtika isotatone pakini. Iua sotato kamari Teoso sãkire

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iaõka. Iua auapika Konériokata, inireẽkiti ikamini tĩkane. 8Ininiã Konério sãpiretana ninoa ikinipoko Teoso nitiri sãpiretakiti. Iposo atoko iokanatana Xopimoni.

Petro Tapone Pirena

9Katimatinĩkata Konério iokanatakini potorika. Apaniãxiti inakasaaki ninoa apokaãpota sitatxi Petro auiniãtaã. Iuasaaki Petro kanikauata aapokotxi nopini Teoso imisãkiretini ĩkapani.

10Iuasaaki Petro natxita. Inirekari inipokotini. Nipokori kamikosaaki, itaponeuata. 11Itaponeẽ atamatari iaxiti xorekini. Aamata mitamatari katxakaãpota iuamoni. Imapotomatare ipi ipi pakini iaxirikaãka. Iua aamata katxaka xitimoni. 12Iua aamata ãki aua ikini sereti kaxipirini. Aua pirãtxi. Aua ĩtopa auakani. Aua imini. Aua araãkani. 13Ininiã Petro kenakotari itanokiri sãkirauatini:

—Petro, põkitikaua. Pokari ia, pinikini ĩkapani —itxari Petro.

14Petro Xoteo itxaua, ininiã kona ikinika !inika. Ininiã Petro txari:

—Konapitini Apiananiri. Kona ninikari ikinipoko naia kaxipirini. Manaiatini. Pamininiri —itxa.

15Iuaĩkana itanokiri sãkirauata:

—Nota oeretakiti kona kamininiri kona pitxape —itxa.

16Ipi, ãti pakinikata iua aamata katxaka ikara atoko. Iposo atoko ikanĩkaxitita Teoso tixinemoni.

17Ininiã Petro ãkixinireẽ ixinikaxitita:

—Kanatokopa itxa ikara nitapone?

Iuasaakipeka Konério iokanatakini apokapekari Simão aapoko. Apokana Simão aapoko toremoni. 18Akiritana:

—Ereẽkai. Simão Petro uai aua atxiĩti? —itxana.

19Iuasaaki Petro xinikapanikari itapone. Erekari Matamatakoti txari:

—Ikiraãkarana ipi, ãti pakini kãkiti nitanãtai. 20Põkitikaua. Pikatxaka xitimoni. Pisa ninoakata, kotxi niokanatana ninoa uaimoni —itxa Erekari Matamatakoti.

21Ininiã Petro sari Konério iokanatakinimoni:

—Notakara hĩte nitanãta. Kipa ĩkai hĩte?

22Ninoa apakapapiretari iua:

—Konério, aãuĩte iokanataua ate. Erekari iua. Ikamari Teoso sãkire iaõka. Ikinipoko Xoteo apokaerekatari iua. Teoso nitiri iaxitikiri paniãtari iua pite akiritini, pisãkire ikenakotini ĩkapani —itxana.

23 Ininiã Petro:
—Hiĩroã. Uai himaka —itxa.

Konério Aapoko Auakasaakina

Katimatinĩkata Petro sari ninoakata. Apanakini Xesosi sãkire auiãkani Xopikini sari apaka. 24 Katimatinĩkata apokana Sesaréia sitatxiti, Konério auiniãtaã. Iua Konério apotiitapekana inirimane, aõkimanere pakini Petro iãtapinina ĩkapani. 25 Petro ĩroãkasaaki Konério aapoko, iua aõkitari Konério. Iuasaaki Konério kapotoreẽkaua Petro apisatoõ. 26 Txamari Petro txari iua:
—Põkitikaua. Kiki pite atoko inakarikarano nota.
27 Isãkirauatakasaakina, Petro ĩroã. Aõkitari ito kãkiti apotiitakaniua. 28 Ininiã itxana:
—Hĩte imarotari ate kiomaneakorini !auiritari Xoteo moianatiniri ãti uãka. !Auiritaãka ate ĩroini hĩte atoko inakari aapoko. Iuaritika Teoso txano nota: "Na pakiritapiri ãti uãka kanaiari," itxano. 29 Ininiã hĩte pĩkapiretakasaakino nota, nimarotari atão nisini hĩtemoni. Ininiã, kinirepa hĩte apakĩtakano nota? —Petro txari Konériomoni.
30 Konério apakapapiretari:
—Ipi, ipi pakini õti apisapanika nauanãta naapoko. Iuasaaki kona ninikari nipokori, Teoso nimisãkiretini ĩkapani. Kikatapeka inakasaaki, nimisãkiretakasaakiri Teoso, katimaritika kiki tokiã nota apisatoõ. Pomẽkoriri imãka. 31 Itxano: "Konério, Teoso kenakotapekari pamanaãkiti. Ixinikari pisikarauatini matiinimoni. 32 Ãtikaka kiki piokanata Xopi sitatxitimoni Simão Petro inakori uaimoni imininina ĩkapani. Iua aua ãti Simãokata, aamata kamakarikata. Simão aapoko potxoari uiniti takote." 33 Iuasaaki nota apakĩtakai pite. Peerekari papokini atemoni. Uatxa ate uai aua Teoso apisatoõ Teoso paniãtakiti pitemonikiri akenakotini ĩkapani. Ininiã pisãpiretauako —itxa Petromoni.
34 Ininiã Petro txari:
—Uatxa nimarotari atão inakari. Teoso sikari erekari ikininapemoni. Inirekari ikini uãka apokini iuamoni, inakitiakori ininiuana ĩkapani. 35 Teoso apakapari ikini itixiti auakani, iua paxitakani, atão inakari kamakani. Apakapari Xoteoakori. Apakapari Xoteo minakaniua apaka. 36 Himarotari Teoso iokanapirena Isaeo auakanimoni. Ikara erekari pirena sãpiretaua Xesosi Kristo xipokari Teoso omanatiniri kãkiti imaerekani xika, kãkiti erekaxinire inini

ĩkapani. Ikinimane auĩte itxaua Xesosi. 37Ikara Teoso iokanapirena himarota, kotxi iaripireta ikini Xotéia tõpa. Merepitipanika iaripireta Kariréia tõpa, Xoão patxisarauataka atoko. 38Himarotari Xesosi Nasareekiri pirena. Himarotari Teoso sikari Erekari Matamatakoti iuamoni. Iteene isikaposotiiretari iua. Ikini tõpati isa erekari ikamini ĩkapani. Imakananitana Satanasi misiritakini, kotxi Teoso aua iuakata. 39Ateka itikari ikinipoko ikamakiti Xoteoakori tixine iua auakasaaki, Xerosareẽ sitatxiti auakasaaki apaka. Eereka aamina ĩpiriãmitakari nopini ninoa okari iuani.

40—Iuaritika ipi ãti pakini õtisaaki Teoso õkitikari iua. Iuaka oerekaua kãkitimoni ipĩpekariika iuaĩkana aua inini. 41Kona ikinipokoni atamatari iua. Teoso mereẽkininanira atamatari iua. Iuaritika kaiãori iua atamatakani. Ininiã ate atamatari iua. Iua õkitikaua atoko ate nipokota, iãriã aãta iuakata. 42Iokanataua ate Teoso sãkire asãpiretini ikini kãkitimoni. Teoso mereẽri iua, kãkiti misiritiko mereẽkari ininiua ĩkapani. Auãkipanika inakani, ipĩkani pakini misiritiko mereẽkari itxaua. 43Ikinipoko Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretari iua pirena. Ninoa txari: “Iua sãkire auiãkani maerekani makatxakaãka” —itxa Petro.

Xoteo Minakaniua Patxisatiko

44Petro sãkirauatapanika inakasaaki, Erekari Matamatakoti apoka ikinika Petro sãkire kenakotakanimoni. 45Ininiã Petro moianariakori Xesosi sãkire auiãkani kisauakatsikimatatakoni tsorĩkaãta, kotxi Teoso sikari Erekari Matamatakoti Xoteo minakonimoni apaka. Ninoa tsiki mata !ikisauakaãka, iuaritika Erekari Matamatakoti apoka ninoamoni. 46Ikenakotarina Xoteo minakaniua sãkirauanãta ãti uãka sãkireẽ.

—Peerekari Teoso. Apiananiri itxaua —itxanãtana Xoteo minakaniua.

47Ininiã Petro txari:

—Ninoa Xoteo minakaniua apakapapekari Erekari Matamatakoti ate apakapiniri atokokana. Ininiã apakatapitika ninoa patxisatiko ãparaaã. Kona kãkitini iotokakana ipatxisatikona.

48Ininiã iua paniãtana ninoa patxisatiko Xesosi Kristo uãkaã. Iuasaaki ninoa aiatari Petro:

—Atekata mapaõti pikaikota —itxarina.

Ininiã Petro kaikota ninoakata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Petro Sãpiretakiti

11 1Xesosi iokanatakini, Teoso sãkire auiãkani Xotéia tõpa
auakani apaka kenakotari Xoteo minakaniua auikinirina
Teoso sãkire. 2Ininiã Petro kanapiriãkasaaki Xerosareẽmoni,
kisauakatsikimatatakoni apoĩtari iua.
3—Pite imaka itsiki mata makisauakakoni aapoko ãki.
Ninoakata pinipokota pitxa. !Apakata pikamakiti —itxarina.
4Ininiã Petro sãpiretari ikinipoko itiãkiti, ikenakotakiti pakini.
5—Xopi sitatxiti nauakasaaki, Teoso nimisãkiretakasaaki,
nitaponemoni natapari mãkatxi mata atoko inakari iaxiti
katxakaãpotini. Ipi, ipi pakini imapotomatare iaxirikaãka. Iua
apoka nota takote. 6Iteene nimixinitari mãkatxi mata ãki auakani.
Natamatari ikini sereti kaxipirini. Aua pirãtxi. Aua ĩtopa auakani.
Aua imini, araãkani pakini. 7Iuasaaki nikenakotari sãkiretxi
iaxitikiri: “Põkitikaua. Oka, nika pitxako,” itxa. 8Txamari nitxari
iua: “Apiananiri, konapitini. !Ninikari nipokori mauiritakoti ia
atoko inakari, kotxi pamininiri,” nitxari.
9—Iuaĩkana iaxitikiri sãkirauata: “Teoso oeretakiti kona
kamininiri kona pitxape.” 10Ipi ãti pakinikata iua aamata katxaka
ikara atoko. Eereka ikinika kosekaãka iaxiti.
11—Iuasaakipeka ipi, ãti pakini kikiakori Sesaréiakini apoka
aapokotxi nikaikotiniãtaã. Iokanataãkana notamoni. 12Ininiã
Erekari Matamatakoti paniãtano: “Pisa ninoakata. Kona
pipĩkarauatape,” itxa. Naia seisi aĩtariakori Xopikini moianatano
nota iuasaaki. Ininiã ate ĩroã Konério aapoko. 13Ininiã iua
sãpiretaua ate, Teoso nitiri iaxitikiri apoka iuamoni aapoko ãki.
Iua Teoso nitiri txari iua: “Piokanatari kikiakori Xopimoni Simão
Petro inakori apinina ĩkapani. 14Iua sãpiretaiko pite maerekani
makatxakiko, paapoko auakani maerekani makatxakiko apaka.”
15—Nipotorikasaaki nisãkirauatini, Erekari Matamatakoti apoka
ninoamoni merepanika atemoni apokini atokotxikana. 16Iuasaaki
nixinikari Apiananiri sãkire. Iua txari: “Xoão patxisarauata
ãparaaã. Hĩte patxisataãkako Erekari Matamatakotiã.” 17Ininiã
Teoso sikari Erekari Matamatakoti ninoamoni, atemoni isikini
atokotxikana Xesosi Kristo Apiananiri sãkire aãuikasaaki. Ikara
atoko ininiã, !apakata Teoso ninaiatini —itxa Petro.
18Petro sãkire ikenakotakana atoko, !itsoataikana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Peerekari Teoso —itxana.

—Ininiã Teoso auiritari Xoteo minakaniua apaka imaerekanina itakanapinina, Teosokata ãtipirika auinina ĩkapani —itxana.

Teoso Auiãkani Ãtxiokia Sitatxiti Auakani

19 Estevão ipinaãka atoko, Xesosi sãkire auiãkani misiritaãka, ininiã ninoa iarika. Iariãkani sari maioakari. Penísia tixinima, Xipri pokomiriĩtima, Ãtxiokia sitatxitima pakinimoni isana. Ninoa oerekari Teoso sãkire Xoteomoninani. 20 Ninoa ãtikaka Xiprikini, Sirenikini pakini sari Ãtxiokia sitatxitimoni. Iuaã isãpiretarina Teoso iokanapirena erekari, Xesosi Apiananiri pirena, Xoteo minakonimoni ninoa apaka imarotini ĩkapani. 21 Apiananiri sikaposotiiretana ninoa. Ininiãkara itomaneri kãkiti auikari Apiananiri sãkire. Maerekati itakanapana. Ikamarina Apiananiri nireẽkiti.

22 Ikara apopireta Xesosi sãkire auiãkanimoni Xerosareẽ sitatxitiã. Ininiã ninoa iokanatari Panapee Ãtxiokia sitatxitimoni. 23 Iuaã iua apokasaaki, imarotakasaakiri ninoa apakapiniri erekari Teoso sikakiti, ipoxokoniuata. Isikataparaxiniretana. Õtãkikana Apiananiri paniãtakitinoka ikaminina ikini itaparaxinireritikana. 24 Erekari Panapee. Ikinika Erekari Matamatakoti paniãtakiti ikama. Auikari Xesosi sãkire ikini ixinireritika. Ikara atoko ininiã, itomaneri kãkiti auikari Apiananiri sãkire.

25 Eereka Panapee sari Taaso sitatxitimoni, Saoro initini ĩkapani. 26 Itaõkitakasaakiri, iminari iua Ãtxiokia sitatxitimoni. Ãti anokanani ikaikotana iuaã Xesosi sãkire auiãkanikata. Oerekarina Teoso sãkire itomaneri kãkitimoni. Xesosi sãkire auiãkani Ãtxiokia sitatxiti auakani merepitipanika takauãkataãka, "Kristopiki."

27 Iuasaaki ãtikaka Teoso sãkire sãpiretakani Xerosareẽkini sari Ãtxiokia sitatxitimoni. 28 Ninoa ãtika Ákapo inakori õkitikaua. Erekari Matamatakoti sãkire isãpireta:

—Natxinoka auako ikini itixiti —itxa.

Ikara isãkire apokapeka Kráotxio Homano auĩte inakasaaki.

29 Ininiã ikinika Xesosi sãkire auiãkani nirekari txineiro iokanatini itariakorimoni Xotéia tõpa auakanimoni. Ito auinina, ito iokanatana. Poiãonoka auinina, poiãonoka iokanatana. 30 Panapee, Saoro pakini anikari isikakitina. Isikaro oa txineiro Xotéia tõpa auakani õtãkikakanimoni.

Xesosi Sãkire Auiãkani Misiritiko Iuaĩkana Apokini

12 1Iuasaaki auĩtetxi, Erotxi inakori, misiritana Xesosi sãkire
auiãkani. Ãtikaka itaka kateia ãki. 2Iua okapiri Txiako iouata
mitaroã. Iua Txiako Xoão itari. 3Erotxi imarotakasaakiri Xoteoakori
apokaerekatiniri Txiakoni okiko, ipaniãtari Petro maĩkiko. Imaĩkari
Petro Xoteoakori kiiniritesaaki, pão miãtiãkati kiiniritisaaki. 4Petro
imaĩka atoko itakari iua kateia ãki. Ipaniãtari tesiseisi sotatoakori
nĩkatiniri iua. Kiiniri xipoka atoko Erotxi nirekari imereiniri imisiritiko
ikinimane apisatoõ. 5Ininiã Petro kateia ãki kaikota. Iuasaaki Xesosi
sãkire auiãkani ãtipirika misãkiretari Teoso Petro ĩkapani.

Petro Sikakaãka

6Ĩkanõka, imisiritiko imarotini õti apisapanika, kateia ãki Petro
imakanãta ipi sotato apanĩkaki. Iaxirikiko tsapi metao kamakori
ipi. Aua apaka apikomoni sotatoakori kateia toreãtaã, Petro
mamitekakani ĩkapani. 7Patimari Teoso nitiri tokiini. Tirikapi
ponika kateia ãki. Iuasaakipeka Teoso nitiri õpirĩkari Petro.

—Põkitikaua. Katima pitxako —itxari.

Iuasaakipeka itsapi iaxirikiko iuakoãkiri katxaka. 8Teoso nitiri
paniãtari:

—Pimãka pieretaka. Pikiti mata pitaka, ininiã Petro takari.
Pimãka pinopinikiri apaka pitaka, eereka pisa notakata —itxa.

9Ininiã Petro sari iua tikini. Kateia ipokĩkana. Iuasaaki Petro uãkatari
itaponeuatini. !Imarotari atão Teoso nitiri mipokĩkiniri iua. 10Eereka
inapari ipi sotatoakori auiniãtaã, apoka itxana itore maparakiri
metao kamakori. Iuaãtaã napakari sari sitatximoni. Ikara itore iuaka
matakakaua. Ininiã ninoa pokĩka. Iua ahoa mapotõkire apokasaakina,
katimaritika Teoso nitiri takanapari iua. 11Iuasaaki Petro imarotapekari:

—Na nitaponeni itxa. Atãopitikara Apiananiri iokanatari initiri
itixinekiri nota imakatxakini ĩkapani. Pataparari Erotxi, iuaritika
Apiananiri makatxakano. Xoteoakori nirekari okinino, iuaritika
Apiananiri makatxakano —itxa.

12Ikara ixinika atoko, isari Maria aapokomoni. Xoão Marko
inakori inoro oa Maria. Iuaã itomaneri kãkiti apotiitapekaua, Teoso
imisãkiretinina ĩkapani. 13Maria aapoko apokasaaki, akirita.
Ãtokoro Hotxi inakoro sari itoremoni. Okenakotari Petro sãkire.
14Oimarotakasaakiri Petro mapara apokini, omiteka iriko ãki

aapokotxi ãki auakanimoni. Opoxokoniuata, txamari omaxinĩkaretari itore omatakakini Petro ĩkapani. Ininiã otxari apanakinimoni:
—Aapokotxi toreãtaãpekari Petro —otxa.
15 Ininiã ninoa:
—Pimapitxirita.
—Atãopitikara nisãkire —otxa oa.
Ininiã ninoa:
—Petro kamiritekara.
16 Ninoa ikara atoko inaãtakasaaki, Petro mapara akirinãtapanikana ninoa. Eereka ninoa matakakari itore, atamata itxarina.
—Kanatokopa pitakanapari kateia? —itxarina.
17 Ininiã iuakoã ipinitana:
—Hĩkenakotari nisãkire —itxana.
Eereka isãpiretana:
—Apiananiri makatxakano nota kateia ãki. Ikinika ikara hĩsãpiretariko Txiako, apanakini aĩtariakori pakini —itxa.
Iuasaaki isipe. Ãtiãtaã isa.
18 Katimatinĩkata sotatoakori kateia nĩkatakani tsorĩkaãta:
—Ĩteri iua Petro? Kanatokopa itxa Petro pokĩkini? —itxana.
Initapiimarina Petro. 19 Ininiã Erotxi paniãtana initiko, txamari !apokarina. Erotxi pimaãna sotatoakori Petro nĩkatakani, Petro sinimoni imarotinina ĩkapani, txamari ninoa !imarotari Petro sinimoni. Ininiã eereka ipaniãtari ninoa sotatoakori okiko Petro mitekini xika.
Ikara atoko inaãka atoko Erotxi sipeka. Xotéia tõpa ipotorika. Sesaréia sitatxitimoni isa.

Erotxi Ipinini Pirena

20 Erotxi omanatana Txiro sitatxiti auakani, Sitoõ sitatxiti auakani pakini. Ninoa nirekari iua omanatinina xipokini, kotxi ninoa apakapari nipokori Erotxi tixinekiri. Ininiã ninoa sãkirauata Parásito inakorikata. Iua Parásito nĩkatari Erotxi aapoko, itii pakini. Paimatireri iua. Ninoa sãkirauatakasaaki iuakata, iua auikari ninoa sãkire. Eereka Erotximoni isana neenamatxi xipokini ĩkapani.
21 Erotxi ketotari ikinimane kãkiti imisãkiretini ĩkapani. Iketo õti apokasaaki ieretakari imãka ereri inakari, auĩtetxi mãka. Eereka iitopãka auĩtetxi itopanere nopini. Iuaã iua misãkiretana kãkiti.
22 Ininiã kãkiti txari:
—Teosora sãkirauanãta. Na kãkitini —itxana.

23 Iuasaakipeka Teoso nitiri iaxitikiri okari Erotxi, kotxi iua
auiritari kãkiti iteosonetiniri iua. Ininiã tsomi sotakiperi nika txari
iĩto. Ikara atoko inikoã ipĩpe.
24 Iuasaaki Teoso sãkire iaripireta. Ininiã itomaneri kãkiti auikari
Teoso sãkire.
25 Panapee, Paoro pakini parĩka Xerosareẽ sitatxitiã xipokaãka
atoko, Ãtxiokia sitatxitimoni kanapiriã itxana. Anikarina Xoão
Marko ninoakata.

Panapee, Saoro Pakini Mereĩko

13 1 Xesosi sãkire auiãkani sauaki Ãtxiokia sitatxitiã aua
Teoso sãkire sãpiretakani, Teoso sãkire oerekakani pakini.
Aua Panapee. Aua Simão "Pomamari." Aua Arósio Sirenikiri. Aua
Manaeẽ. Auĩtetxi Erotxi inakori xapitipanika inakasaaki, iua
Manaeẽ xapitipanika inakasaaki, imakananitaãka Erotxikata.
Apaka Saoro aua Ãtxiokia sitatxitiã. 2 Ãti õti Xesosi sãkire auiãkani
iuaãtaã takanapari inipokotinina Apiananiri imisãkiretinina
ĩkapani. Iuasaaki Erekari Matamatakoti txana ninoa:
—Himakatxakana Panapee, Saoro pakini parĩkatxi ikaminina
nota ĩkapani —itxa Erekari Matamatakoti.
3 Ininiã ninoa takanapari inikini Teoso imisãkiretini ĩkapani. Iposo
atoko itakarina iuakona Panapee, Saoro pakini nopini. Iokanatana
ninoa Erekari Matamatakoti paniãtakiti ikaminina ĩkapani.

Xipri Pokomiriĩti Pirena

4 Erekari Matamatakoti iokanatana Panapee, Saoro pakini, ininiã
ninoa sari Sereósia sitatxitimoni. Iuaã ninoa iereẽtaua maporo ãki.
Isana Xipri pokomiriĩtimoni. 5 Saramina sitatxitiã apokasaakina,
isãpiretarina Teoso sãkire aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Xoão
Marko inakori moianatana ninoa iuasaaki.
6 Xipri pokomiriĩti ĩpirixititana. Paposi sitatxitimoni isana. Iuaã
itaõkitarina kiki Xoteo. Miĩti itxaua. Iuãka Paxesosi. Ãti iuãka Erimasi.
—Teoso sãkire sãpiretakarikarano nota —itxa iua.
Txamari na atão isãkire. 7 Iua moianatari Xipri auakani auĩte Séxio
Paoro inakori. Paimatireri iua Séxio Paoro. Iua akiritana Panapee,
Saoro pakini iuamoni Teoso sãkire ikenakotini ĩkapani. 8 Txamari
Erimasi !inirekana ninoa. !Inirekari Séxio Paoro auikiniri atão Teoso
sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

9 Iuasaaki Erekari Matamatakoti iteene sikaimaroretari Saoro (ãti
iuãka Paoro,) ininiã iteene atamatari iua miĩti. 10 Itxari iua:
—Pite Satanasi ãkiri pitxaua. Pite atão kamakari mokaiakari
pitxaua. Pite kamari ikini sereti maerekati. Ikara atoko ininiã,
pimisirienetari kãkiti. Atão inakari Apiananiri sãkire pite nirekari
pimamakini. 11 Ikara pimaerekani xika Teoso misiritaiko pite uatxa.
Mõsiãreti pitxauako. Kona patamatapaniri atokatxi mapaõti.
Iuasaakipeka katxiãri atoko inakari, ipiã apaka apoka Erimasimoni.
Ininiã iua nitari ãti anikakiri ĩkapani. 12 Séxio Paoro atamatakasaakiri
Erimasi misiritiko, iua auikari Teoso sãkire. Itsorĩkaãta:
—Peerekari Paoro oerekakiti sãkiretxiti Apiananiri pirena
isãpiretakiti —itxa.

Ãtxiokia Sitatxiti Pisítxia Tixini

13 Iposo atoko Paoro imoianariakorikata iereẽtaua maporo
ãki. Paposi itakanapana. Pexi sitatxitimoni, Pãpíria tixini isana.
Pexi sitatxiti auakasaakina, Xoão Marko takanapana ninoa,
Xerosareẽmoni ikanapiriini ĩkapani. 14 Eereka iuaĩkana maporo
ãki iereẽtauana. Isana Ãtxiokia sitatxitimoni, Pisítxia tixinimoni.
Ãtxiokia sitatxiti auakasaakina tomatiko õtisaaki ĩroãna aiko Xoteo
apotiitiniãtaãua. Iuaã iitopãkana. 15 Teoso paniãtakiti aãtsopateẽ,
Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatakiti aãtsopateẽ pakini
atatsopataãka atoko auĩtetxiakori iuaãtaã auakani txana ninoa:
—Aĩtariakori, ate nirekari hĩsãkirauatini, hĩsãkire auiniã, naia
kãkiti hĩsikataparaxiniretini ĩkapani —itxana.
16 Ininiã Paoro õkitikaua. Õkatari iuako ninoa sãkirauatini
iotokakinina ĩkapani. Ininiã itxa:
—Nitariakori Isaeo auakanii, apaka hĩte Xoteo minakaniua Teoso
paniãtakiti kamakanii, hĩkenakotariko nisãkire. 17 Isaeo auakani
Teosone mereẽna aãtokiriakorini Exito tixini auakasaakina,
ãti uãkakata auakasaakina. Itxĩkitakana ninoa itomane
ininina. Iuasaaki Exito auakani misiritana. Ininiã eereka Teoso
makatxakana iposotiireẽ, ininiã itakanaparina Exito tixini.
18 —Eereka, koarẽta ano Teoso mĩteenekana ninoa ãparaã
makipakaniãtaã, kotxi ikamapikarina maerekati iuaã. 19 Eereka
ixipokana setxi pakini ãti uãka Kanaaã tixini auakani. Eereka isikari
iua itixi ninoamoni ãtipirika iuaã auinina ĩkapani. 20 Eereka Teoso
sikana kõtãkikarerini Isaeo auakani auĩteakori tĩkane. Ãti kõtãkikareri

aua. Eereka iua ipina. Eereka ãtipekana kõtãkikareri aua. Eereka iua ipina. Itxaãpotana koatrosẽtosi sĩkoẽta anokanani. Imapotõkire, Samoeo inakori Teoso sãkire sãpiretakari ninoa õtãkikakari itxaua.

21—Eereka ninoa nirekari auĩtetxi apiatakari ninoa auĩte
ininiua ĩkapani. Ininiã Teoso sikana ninoa Saoo inakori, Kixi ãkiri.
Iua atokiri kitxakapirĩka Pẽxamiĩ inakori. Iua Saoo ninoa auĩte
apiatakari koarẽta anokanani. 22Eereka Teoso makatxakari Saoo.
Itxĩkitakari Tavii ninoa auĩte apiatakari ininiua. Teoso sãpiretari
Tavii pirena: "Kãkiti Tavii Xesee ãkiri atoko inakari ninireka, kotxi
iua kamari ikinika ninireẽkiti," itxa Teoso.

23—Teoso sikaenetari ãti, Tavii apika mekani Isaeo auakanimoni.
Isaeo auakani maerekani makatxaãkari itxauako. Iua Xesosikara.
Iua kãkiti maerekani makatxaãkari txaua. 24Xesosi parĩka
ipotorikini apisapanika, Xoão sãpiretari ikinimane Isaeokini
imaerekanina itakanapinina, eereka ipatxisataãkana. 25Xoão
parĩka ixipokasaaki, ipimaãna ninoa: "Kipa hĩuãkatatano
nota? Nota kona iua hiãtapakitini. Iuaritika iua ina nota tikini.
Nota poiãori, ininiã !apakata iua takote napokini ikiti mata
nimakatxakini ĩkapani, kotxi iua Apiananiri," itxa Xoão.

26Paoro sãkirauatapanika:

—Nitariakori, Apraão apika mekaniriakorii, apaka hĩte Xoteo
minakaniua Teoso paniãtakiti kamakanii, hĩkenakota. Hĩtemonikari
Teoso iokanatari iokanapirena kãkiti maerekani makatxakiko pirena.
27Xerosareẽ auakani, ninoa auĩteakori pakini kona imarotari Xesosi
Teoso ãkiri ininiua. Ninoa atatsopatari Teoso sãkire sãpiretakani
sãkire ikini tomatiko õti, iuaritika !imarotarina ninoa sãkire. 28Ninoa
kona apokari ixika Xesosi okiko ĩkapani, iuaritika ipaniãtari Pirato
okiniri. 29Ninoa kamari Xesosimoni ikinipoko mitxi Teoso sãkire
iõkatsopatakori iaõka. Iposo atoko imakatxakarina iua aamina
ĩpiriãmitakariã. Ikata itxarina kai iriko ãki. 30Iuaritika Teoso õkitikari
iua ipĩkitximonipeka auakaripeka. 31Õkitikaãka atoko, ito õti kãkiti
atamatari iua. Kariréiakini, iuakata Xerosareẽmoni sikani aõkitari
iua. Ininiã Xesosi iuaĩkana auini pirena sãpiretakani itxauana ninoa
Xesosi aõkitakani. Isãpiretarina apanakini Isaeo auakani.

32—Ininiã uatxa ate sãpiretari Teoso iokanapirena
erekari hĩtemoni. Ikara sãkiretxiti Teoso kamaenetakiti
aãtokiriakorinimoni kitxakapirĩka. 33Ĩkorasaaki Teoso kamapekari
ikara ikamaenetakiti ate ĩkapani, ninoani apika mekaniriakori

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ĩkapani, kotxi iua õkitikari Xesosi ipĩkasaaki, iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori Xikari ipiãtaã sãpiretari Xesosi õkitikiniua õti, kotxi itxari:

Pite namarite. Ia õti noerekari kãkiti pite iri nininiua nota.

34—Kitxakapirĩka Teoso sãpiretapekari iua õkitikiniri Xesosi ipĩkasaaki, iuaĩkana imapinakani tĩkane, kotxi isãkire iõkatsopatakori txari:

Nikamaenetakiti Taviimoni pitemonikara nikama. Ikara erekari nikamapitikako pitemoni.

35Teoso sãkire iõkatsopatakori Xikari tesiseisiãtaã txari:

Teoso kona auiritari Erekari Kamakari ĩto paiakini.

36—Kitxakapirĩka Tavii auakasaaki, ikamari Teoso nireẽkiti, kotxi inirimane auĩte itxaua. Eereka ipĩpe. Ikatapeẽka. Inirimanekata ikatapeẽka, ininiã iĩto paiaka. 37Xesosipekana, Teoso õkitikari iua. Iua ĩto kona paiaka. 38Ininiãkara nitariakori himarotariko ia. 39Xesosi sãkire auiãkani maerekani makatxakaãka. Erekarini ninoa. Moisesi paniãtakiti kamiko kona makatxakari kãkiti maerekani. 40Erepaniko. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãkire iaõka atxiĩti apoka hĩtemoni, kotxi 41ia atoko itxana:

Hĩkenakota, hĩte Teoso sãkire napetakanii. Hãtamatariko niposotiire, iuaritika hĩpinako, kotxi !hãuikari niparĩka hĩte sauaki. Ãti sãpiretiniãri niparĩka, iuaritika !hãuikari.

Ikara atoko itxa Paoro sãkire ninoamoni.

42Xoteoakori pokĩkasaaki Xoteo apotiitiniua aapokotxiti, iuasaaki Xoteo minakaniua aiatana Paoro, Panapee pakini iuaĩkana tomatiko õti ĩkari Teoso sãkire isãpiretinina ĩkapani. 43Kãkiti apotiitakaniua potorika atoko, itomaneri Xoteo, Xoteo minakaniua Teoso sãkire auiãkani pakini sari Paoro, Panapee pakinikata. Paoro, Panapee pakini misãkiretana ninoa. Õtãkikana ninoa, ikiniõtika atão ikaminina, kotxi Teoso iteene tiretana ninoa.

44Ininiã ãti tomatiko õtisaaki ikinimane iua sitatxiti auakani apoka Apiananiri sãkire ikenakotinina ĩkapani. 45Xoteoakori atapari itomaneri kãkiti apokaãpotini Paoro, Panapee pakini sãpiretakiti ikenakotinina ĩkapani. Ininiãkara ninoa xikotana Paoro, Panapee pakini. Imisãkirepiretana ninoa:

—Na atão Paoro sãkire. !Apakata isãkire —itxanãtana.

46Iuasaaki Paoro, Panapee pakini itaparaxinireritikana isãkirauatana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Ate sãpiretari Teoso sãkire hĩte Xoteoakorimoni merepitipanika. Ikara atão. Txamari hĩte !inirekari. Hĩte atxiĩti !inirekari ãtipirika auãki hinini? Ikara atoko ininiã, ate sariko Xoteo minakonimoni, 47kotxi Apiananiri paniãtaua ate ia atoko:

> Tirikapi atoko inakari hĩtxauako Xoteo minakaniua ĩkapani nisãkire atão ninoa imarotini ĩkapani, ninoa maerekani nimakatxakini ĩkapani, ikini itixiti auakani ikara imarotini ĩkapani,

—itxa Paoro.

48Xoteo minakaniua kenakotakasaakiri ikara Paoro sãkire, ipoxokoniuatana. Ininiã ninoa:

—Peerekari Apiananiri sãkire —itxanãtana.

Teoso mereẽri kãkiti ãtipirika iuakata auini ĩkapani, ininiã iuasaaki kãkiti kenakotakasaakiri Paoro sãkire, ninoa Teoso mereẽkini auikari iua sãkire.

49Iuasaaki Teoso sãkire iaripireta ikinipoko iua tixini. 50Txamari Xoteoakori !apokaerekatari Xoteo minakaniua auikiniri Xesosi sãkire. Ininiã isãpiretarina aãpirena sitoakoro apiatakani Teoso paxitakanimoni, sitatxi auakani auĩteakorimoni pakini. Ininiã ikara xika ninoa omanatana Paoro, Panapee pakini. Ininiã iokanatana ãtiãtaã isinina. 51Ininiã Paoro, Panapee pakini takanapari iuaã. Itakanaparina kipatxi ikiti mataã auakari apaka, kotxi kona ninoa nirekaikari Teoso sãkire. Ininiã isana Ikónio sitatxitimoni. 52Ãtxiokia sitatxiti auakani Xesosi sãkire auiãkani poxokoniuata. Iteene ikamarina Erekari Matamatakoti nireẽkiti.

Ikónio Pirena

14 1Paoro, Panapee pakini auakasaaki Ikónio sitatxitiã, isana aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. Isãpiretarina Teoso sãkire kãkitimoni, ininiã kaiãopokori Xoteoakori, Xoteo minakaniua pakini auikapiretari Teoso sãkire. 2Txamari apanakini Xoteoakori Teoso sãkire mauiãkani kamaomanãkaretana Xoteo minakaniua. Ininiã ninoa omanatana Teoso sãkire auiãkani. 3Xesosi iokanatakini Paoro, Panapee pakini okanani auana Ikónio sitatxiti. Ninoa sãpiretari Apiananiri pirena itaparaxinireritikana. Isãpiretarina Apiananiri sikiniri ikinipoko erekari maerekanimoni. Apiananiri oerekari isãkirena atão inini, kotxi isikaposotiiretana ninoa, posotiiretxi, kãkiti mimarotakiniti pakini ikaminina. 4Kãkiti sitatxi auakani

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

omanatakakana. Apanakini auikari Xoteoakori sãkire. Apanakini auikari Xesosi iokanatakini sãkire.

5 Ininiã Xoteo minakaniua, Xoteoakori pakini, ninoa
auĩteakorikata imisãkiretakakaua Xesosi iokanatakini imisiritinina
ĩkapani, kai soroã ikiporonakinina ĩkapani. 6 Paoro, Panapee
pakini kenakotakasaakiri ikiporonakikona pirena, imitekana.
Arisitara sitatxitimoni, Tepi sitatxitimoni, Arikaónia tixini isana.
7 Iuaã isãpiretarina Teoso iokanapirena erekari kãkitimoni.

Arisitara Pirena

8 Arisitara sitatxiti aua kiki petokakititakari iuasaaki.
Matĩpokotakati. Iponaniãkasaaki, ipetokakititapeka.
9 Ikenakotakasaakiri Paoro sãkire, Paoro atamatari iua. Iuasaaki
Paoro imarotari iua kiki auikapiretiniri Xesosi sãkire erekape inini
ĩkapani. Ininiã iteene atamatari iua. 10 Itaparasãkireritika Paoro
txari iua:

—Põkitikaua. Pitima —itxari.

Ininiã iuasaakipeka õkitikaua, tĩpokota itxa. 11 Iuasaaki kãkiti
itikari Paoro kamakiti. Ininiã ninoa akirikata isãkireẽna, Arikaónia
tixini auakani sãkireẽ:

—Teosoakori apoka atemoni. Kikiakori atoko itxana ninoa.

12 Ninoa takauãkatari Panapee, Xópite ininiua. Itakauãkatari
Paoro Mekório ininiua, kotxi apiata isãkirauata. Panapee poiãoka
isãkirauata. Xópite, Mekório pakini teosoakori kamakoni uãka.
13 Sitatxi ĩronakikoãtaã takote aua Xópite misãkiretiko aikoti.
Xópite misãkiretakani auĩte iuasaaki minari kema auĩteakori,
aãui kaiãori pakini sitatxi ĩronakikoãtaãmoni. Iuaã iua apanakini
kãkitikata nirekari kema auĩte okinina Paoro, Panapee pakini
ĩkapani, iteosone ĩkapani okinirina atokotxikana. 14 Panapee, Paoro
pakini imarotakasaakiri ikamakitina tĩkane, imatsorakitarina
ninoaka mãka, kotxi Teoso !itxauana.

Ninoa kãkiti itomanerimoni imitekana. Itaparasãkireritikana itxana:

15 —Kãkiti, kinirepa ĩkora atoko hĩtxa? Hĩte kikiãkini atokokanera
atxa ate. Ate uai apoka teoso kãkiti kamakiti hĩtakanapini ĩkapani,
atão Teoso himarotini ĩkapani, kotxi atão Teoso auapininiika inakari
itxaua. Iua kamari iaxiti, iaxiti auakani, itixi, itixi auakani, potxoari
uiniti, potxoari uiniti ãki auakani pakini. 16 Kitxakapirĩka Teoso
auiritana ikinipoko kãkiti inirekaãkitina ikaminina. 17 Iua Teoso

ininiua sãpiretakari kaiãopokori auapika, kotxi erekari Teoso sikakiti kãkitimoni oerekari iua Teoso ininiua. Teoso sikari ãparaã iaxitikiri kãkitimoni. Iua ãparaã oerekari iua Teoso ininiua. Takari kikio auakari iua sikakiti erekari apaka oerekari kãkiti iua Teoso ininiua. Teoso sikari nipokori ikini sereti kãkitimoni. Ikara oerekari iua Teoso ininiua. Iua sikapoxokonitari aãkixinire. Ikara apaka oerekari iua Teoso ininiua.

18 Ikara atoko itxana Paoro, Panapee pakini, iuaritika kãkiti nirekapanikari okiniri kema auĩte Paoro, Panapee pakini ĩkapani. Itapararitika Paoro, Panapee pinitana ninoa, ininiã !ikamarina. **19** Eereka Xoteoakori Ãtxiokia sitatxitikini, Ikónio sitatxitikini pakini apoka Arisitara sitatxitimoni. Ninoa kãkiti misãkiretana Arisitara auakani. Imisãkirepiretana Paoro, Panapee pakini, ininiã Arisitara auakani auikari ninoa sãkire. Ininiã ikiporonakarina Paoro kai soroã. Eereka ikosekaĩtotarina iua sitatxi mapotõkire. Ninoa uãkatari iua ipĩpe. **20** Iuaritika Xesosi sãkire auiãkani apotiitakasaakiua iuakata, Paoro õkitikaua. Sitatximoni kanapiriã itxa. Katimatinĩkata Paoro, Panapeekata sari Tepi sitatxitimoni.

Ikanapiriãna Ãtxiokiamoni,

Síria Tixiniã

21 Paoro, Panapee pakini sãpiretari Teoso iokanapirena erekari Tepi sitatxiti auakanimoni. Ninoa oerekari kaiãopokori kãkiti. Eereka Arisitara, Ikónio, Ãtxiokia pakini sitatxitimoni ikanapiriãna. **22** Iuaã oerekana kãkiti Teoso sãkire iteene imarotinina ĩkapani. Õtãkikana ninoa Teoso sãkire iaõka ãtipirika ikaminina. Ia atoko Paoro, Panapee pakini oerekana ninoa: "Teoso aãuĩtetakasaaki, amisiritiko kaiãopokori amĩteenekako."

23 Ikinipoko Xesosi sãkire auiãkani apotiitiniãtaãua Paoro, Panapee pakini mereẽna ninoa õtãkikakani. Ninoa kõtãkikarerini iteene auikari Apiananiri sãkire. Paoro, Panapee pakini misãkiretari Teoso ninoa ĩkapani. Nipokori itakanapa Teosokata isãkirauatini ĩkapani iuasaaki.

24 Eereka isipekana. Ĩpirixititarina Pisítxia tixini. Eereka Pãpíria tixinimoni isana. **25** Isãpiretarina Teoso iokanapirena erekari Pexi sitatxiti auakanimoni. Eereka isana Atária tixinimoni. **26** Iuaã iereẽtaua maporo ãki Ãtxiokia sitatxitimoni isinina ĩkapani. Iuaã Ãtxiokia sitatxitiã mitxipeka ninoa iokanataãka Teoso parĩka ikaminina ĩkapani. Iuaãtaã Xesosi sãkire auiãkani misãkiretari Teoso

ninoa ĩkapani, Teoso iteene nĩkatinina ĩkapani. Ikara parĩkatxi iposope ninoa kamini.

27 Ãtxiokia sitatxiti apokasaakina, Xesosi sãkire auiãkani imakinika apotiitaua ninoakata. Ininiã Paoro, Panapee pakini sãpiretari ikinika Teoso kamakiti. Isãpiretarina Teoso auiritinina Xoteo minakaniua apaka auikiniri Xesosi sãkire. 28 Paoro, Panapee pakini auapokota iuaã Ãtxiokia sitatxitiã Xesosi sãkire auiãkanikata.

Teoso Takaõtxikare Pirena

15 1 Ãtikaka kikiakori Xotéia tõpakini apoka Ãtxiokia sitatxitimoni. Ninoa oerekana Xesosi sãkire auiãkani:

—Moisesini paniãtaua Teoso takaõtxikare aĩtoã atakini. Txamari hĩte !hĩtakari, ininiã Teoso !imakatxakari himaerekani —itxana ninoa.

2 Paoro, Panapee pakini txana ninoa:

—Na atão hĩte sãkire. Teoso takaõtxikare ninoa ĩtoã !auari, iuaritika Teoso makatxakapekari ninoa maerekani —itxana.

Ininiã itaparakienatakakauana ikara sãkiretxiti xika, ininiã ninoa mereẽna Paoro, Panapee, ãtikaka Xesosi sãkire auiãkani Ãtxiokia auakani apaka Xerosareẽmoni isinina ĩkapani.

—Iuaã hĩsãpiretariko ikara sãkiretxiti Xesosi iokanatakinimoni, kiomãtxiakori pakinimoni. Ninoa sãpiretaua atão —itxana.

3 Iuasaaki Xesosi sãkire auiãkani takapiretanapana ninoa, ininiã Paoro, Panapee, apanakini pakini potorika. Ninoa ĩpirixititakasaakiri Penísia tixini, Samaria tõpa pakini, Paoro sãpiretana ikinimanemoni:

—Xoteo minakaniua takanapapekari imaerekani. Inirekarina Teoso paniãtakitinoka ikaminina.

Ininiã Xesosi sãkire auiãkani poxokoniuata ikara pirena ikenakotakasaakina.

4 Eereka Paoro apanakinikata apoka Xerosareẽmoni. Xesosi iokanatakini, kiomãtxiakori, apanakini Xesosi sãkire auiãkani pakini apakapana ninoa. Paoro, Panapee pakini sãpiretari Teoso kamakiti Xoteo minakonimoni. 5 Iuasaakipeka ãtikaka pariseoakori, Xesosi sãkire auiãkani, apakapapiretana:

—Ninoa Xoteo minakaniua apakapapitikariko Teoso takaõtxikare. Ninoa kamapitikariko Moisesini paniãtakiti. Hĩsãpiretanako —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Iokanatakini Kiomãtxiakorikata

6 Ininiã ninoa Xesosi iokanatakini, kiomãtxiakorikata apotiitaua,
Xoteo minakaniua ĩtoã Teoso takaõtxikare takiko pirena
isãkiretinina ĩkapani. 7 Ninoa iteene sãkirauataka atoko, iua Petro
õkitikaua, misãkireta itxana ninoa:
—Nitariakori hĩte imarotari Teoso mereẽno nota. Hĩte sauaki
uatxakapokoikani iua mereẽno nota, iua iokanapirena erekari
nisãpiretini ĩkapani Xoteo minakonimoni, ikenakotinina ĩkapani,
auikinirina ĩkapani. 8 Teoso imarotari kãkiti ãkixinire sãkire. Iua sikari
Erekari Matamatakoti Xoteo minakonimoni. Ininiãkara aimarotari
Teoso apakapari Xoteo minakaniua, kotxi isikari Erekari Matamatakoti
ninoamoni, atemoni isikini atokotxikana. 9 Amaerekani ate ãkixinireẽ
Teoso makatxakini atokokanera, Teoso makatxakari imaerekanina
ãkixinireẽna, kotxi ninoa auikari Xesosi sãkire. 10 Hĩte txĩkitakari Teoso
omanãkarauatini. !Erekari hĩkamakiti. Hĩte nirekari Xesosi sãkire
auiãkani kaminiri ikinika Moisesi paniãtakiti, txamari akiomaneakorini
kitxakapirĩka !iposotari ikaminirina Moisesi paniãtakiti. Ate apaka
!aposotari. 11 Moisesini paniãtakiti kamiko !imakatxakari kãkiti
maerekani. Amaerekani makatxakaãka, kotxi Xesosi Apiananiri iteene
tiretaua ate, ininiã aãuikari isãkire. Ikara atokokana Xoteo minakaniua
maerekani makatxakaãka apaka —itxa Petro.
12 Panapee, Paoro pakini sãpiretana ninoa Teoso kamakiti Xoteo
minakonikata auakasaakina, Teoso kamakiti kãkiti maposotakiniti,
posotiiretxi. Ikara isãpiretakasaakina, ikinimane iuaã
apotiitakaniua tsorĩkaãnãta. Masãkireninoka itxana. 13 Panapee,
Paoro pakini sãkirauataka atoko, Txiako txari:
—Nitariakori hĩkenakotari nota sãkire. 14 Simão Petro
uatxananira isãpiretaua Teoso tiretinina Xoteo minakaniua, kotxi
ninoa sauaki imereẽna kãkiti inakitiakori ĩkapani. 15 Teoso sãkire
sãpiretakani kitxakapirĩkarini iõkatsopatapekari ikara atoko
inakari sãkiretxiti. Ninoa iõkatsopatapekari:

16 Apiananiri txari: “Eereka nikanapiriã. Noerekai nisãpirena
amaneri, notamoni hãpokini ĩkapani. Hĩauĩte Taviini
auakasaaki, pamimari hãpokini notamoni. Ikara atoko inakari
uatxa xipope, aapokotxi irikakari xipokakari atoko itxa.
Aapokotxi amaneri atoko nikamako, ininiã apakatapitika kãkiti
apokini notamoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

17 Ininiã ikini uãkati nitanoko nota. Xoteo minakaniua nota
akiritakini ninakitiakori nitanoko nota.”
18 Ikara atoko itxa Apiananiri kitxakapirĩka kãkiti imarotini ĩkapani,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
19—Ininiã notamoni, !erekari apaniãtinina ninoa Xoteo
minakaniua, Teoso sãkire auiãkani, ate kiomaneakorini paniãtakiti
ikaminina. Ikara atoko inakari pamimari. 20 Maõtãkikana
ninoa. Maiõkatsopata ninoamoni: “!Hinikapiri nipokori teoso
kamakorimoni siãkori. Hĩtanoro minakotokatika !hĩsirĩkape. Hĩtaniri
minakotikatika hĩsirĩkape. !Hinikapiri nipokori manotsaãtakori xini.
Arẽkatxi !hiãtape, !hinikape.” Ikaranokara maiõkatsopata ninoamoni.
21 Ikaranoka aiõkatsopata, kotxi apikomoni Moisesini paniãtakiti
atatsopataãka aiko ãki Xoteoakori apotiitiniãtaãua ikini õti tomatiko
õtisaaki. Moisesini sãkire sãpiretaãka ãtipirika ikininape sitatxiti,
ninoa iteene imarotini ĩkapani —itxa Txiako ninoamoni.

Iokanatsopatakitina Xoteo Minakonimoni

22 Ninoa Xesosi iokanatakini, kiomãtxiakori apaka, ikinimane
Xesosi sãkire auiãkani apaka, ninoa apokaerekatari ãtikaka kiki
imereinina Ãtxiokia sitatxitimoni Paoro, Panapee pakinikata
isinina ĩkapani. Ninoa mereẽri Xotasi inakori, Sírasi inakori
pakini. Iua Xotasi uãka Pasapasi inaãka. Xesosi sãkire auiãkani
iteene paxitana ninoa ipi. 23 Xesosi iokanatakini, apanakini pakini
iokanatari aãtsopa iõkatsopatakitina Xotasi, Sírasi pakini anikiniri.
Ia atoko itxa iua iõkatsopari:
Ate hĩtariakori, Xesosi iokanatakini, kiomãtxiakori apaka,
aiokanatsopata hĩte aĩtariakorimoni Xoteo minakonimoni,
Ãtxiokia sitatxiti auakanimoni, Síria tixini auakanimoni,
Sirísia tixini auakani pakinimoni aiokanatsopata. Ereẽkai hĩte.
24 Ate kenakoenetari Xesosi sãkire auiãkani uai auakani sari
hĩtemoni. Ninoa txai hĩte: “Hĩtakariko Teoso takaõtxikare hiĩtoã.
Hĩkamariko Moisesini paniãtakiti. Ikara himakamakanisaaki,
Teoso !imakatxakapaniri himaerekani.” Ikara atokora itxaina
hĩte. Ininiã hĩte kamaxirexinirenoka hĩtxa. Uatxa kona hĩte
imarotari atão hĩkamini. Kona ateni paniãtana ninoa ikara atoko
inakari isãpiretiniina hĩte. 25 Ininiãkara ate apotiitaua. Akinika
ate apokaerekatari kikiakori amereẽkini hĩtemoni aiokanatini
Panapee, Paoro pakinikata. Panapee, Paoro pakini ate tiretakini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

26 Ninoa kikiakori amereẽkini sipeka monõkoriãtaã Apiananiri
Xesosi Kristo paniãtakiti ikaminina ĩkapani.
27 Ate iokanatari Xotasi, Sírasi pakini ninoakata hĩtemoni.
Hãpisatoõ ninoa sãpiretaiko ate iokanatsopatakititxikana.
28 Erekari Matamatakoti apokaerekatakiti sãkiretxiti, ate
apokaerekatakiti sãkiretxiti apaka asãpiretai hĩte uatxa.
Paniãtakori apia mimari !apaniãtai hĩte. Ianokara apaniãtakiti
sãkiretxiti hĩkamako: 29 "!Hinikapiri nipokori teoso
kamakorimoni sikakori. Arẽkatxi !hiãtape, !hinikape. !Hinikapiri
nipokori manotsaãtakori xini. !Hĩsirĩkape sitokata pĩtanoro
minakotokatika. !Hĩsirĩkape kikikata pĩtaniri minakotikatika."
Iuanokara himakamakaniã, peerekari. Ereẽpiko,
itxa ninoa iõkatsopatakiti.
30 Paoroma, Panapeema, Xotasima, Sírasima pakini iokanataãka
Ãtxiokia sitatxitimoni. Ninoa iuaã apokana. Apotiitana ikinimane
Xesosi sãkire auiãkani, ninoamoni sika itxarina iua iõkatsopari.
31 Atatsopatakana atoko ipoxokoniuatana, kotxi erekapirenari
ninoa iokanapirena. 32 Xotasi, Sírasi pakini Teoso sãkire
sãpiretakani itxauana. Ninoa iteene sãkirauata ninoa Xoteo
minakaniua isikataparaxiniretinina ĩkapani. Ininiã ninoa Xoteo
minakaniua apikomoni auikarina Xesosi sãkire. 33 Xotasi, Sírasi
pakini kaikota iuaãtaã mapaõti. Eereka Xesosi sãkire auiãkani
takanapapiretana, Xesosi iokanatakinimoni ikanapiriinina ĩkapani.
—Hĩsipiniikaua erekaxinire hinini —itxana.
34 Iuaritika Sírasi apokaerekatari iuaã ikaikotini. 35 Paoro,
Panapee pakini kaikotapanika Ãtxiokia sitatxiti. Ninoa
apanakinikata oerekari Apiananiri sãkire iua sãkire auiãkanimoni.
Isãpiretarina iua sãkire isãkire mimarotakanimoni apaka.

Paoro, Panapee Pakini Iarikini

36 Eereka mapaõtipeka inapaka atoko, Paoro misãkiretari Panapee:
—Makanapiriã ikininape aapokotxitimoni mitxi Apiananiri
sãkire asãpiretinimoni. Mamotikaẽtana aĩtariakori atauako
erekana atxiĩti —itxari Panapee.
37 Panapee nirekari Xoão Marko inakori anikini ninoakata.
38 Txamari Paoro !inirekari anikiniri iua.
—Pãpíria tixini aãuakasaaki, iua Xoão Marko asikaua.
!Inirekaikari atekata iparĩkauatini —itxa.

39 Ikara xika itaparakienatakakauana. Eereka iarikana. Panapee
anikari Xoão Marko. Maporo ãki iereẽtauana Xipri inakori
pokomiriĩtimoni isinina ĩkapani. 40 Paoro mereẽri Sírasi, iuakata
isini ĩkapani. Iuaãtaã Xesosi sãkire auiãkani misãkiretari Teoso,
Paoro, Sírasi pakini ĩkapani, Teoso inĩkatinina ĩkapani. Eereka
Paoro potorika Sírasikata. 41 Ĩpirixititarina Síria tixini, Sirísia tixini
pakini. Aapokotxi apokasaakina, isãpiretari Xesosi sãkire iuaãtaã
auakanimoni. Isikataparaxiniretana Xesosi sãkire auiãkani. Ininiã
ninoa apia auikari Xesosi sãkire.

Tximótxio Moianatana Paoro, Sírasi Pakini

16 1 Paoro sari Tepi sitatxiti. Eereka Arisitara sitatxiti isa. Iuaã
aua kiki, Xesosi sãkire auiãkari, Tximótxio inakori. Inoro
Xoteo otxaua. Oa apaka auikari Xesosi sãkire. Iri kona Xoteoni. Ãti
uãka Kreko itxaua. 2 Xesosi sãkire auiãkani, Arisitara auakani, Ikónio
auakani apaka sãkire: "Peerekari Tximótxio." 3 Paoro nirekari
anikiniri Tximótxio iuakata imoianari ĩkapani. Ininiã iua takari
Teoso takaõtxikare Tximótxio ĩtoã, kotxi Xoteoakori iuaãtaã auakani
imarotari Tximótxio iri Kreko ininiua. 4 Paoro imoianariakorikata
saãpota ikininape sitatxitimoni. Kãkiti aapoko apokaãpotakasaakina,
isãpiretarina ninoa Xesosi iokanatakini sãkire, kiomãtxiakori sãkire
pakini. Isãpiretarina ikinimane kãkitimoni. Ninoa sãkire aãtsopaã
iõkatsopatakori sãkiretxiti isãpiretana ninoa. Paoro imoianariakorikata
õtãkikana ninoa ikara isãkirena auikinina ĩkapani. 5 Ininiã ikiniõtika
kãkiti apiaãpotape auikiniri Xesosi sãkire. Itomanepeka auikari Xesosi
sãkire.

Paoro Taponetari Masetónia Auakari

6 Paoro imoianariakorikata ĩpirixitiãpotari Piríxia tixini,
Karásia tixini pakini. Iuasaaki Erekari Matamatakoti !auiritana
ninoa Xesosi sãkire isãpiretinina Ásia tixiniã. 7 Ninoa apokasaaki
Mísia tixini takote, inirekamarina Pitxínia tixini isinina. Erekari
Matamatakoti !auiritana isinina Pitxínia tixinimoni. 8 Ininiã ninoa
ĩpirixititari Mísia tixini. Apokana Tóatxi sitatxiti.

9 Iua ĩkanõkati Paoro taponeuata. Itaponetari kiki Masetónia
tixini auakari. Itimanãta. Amanaãnãtari:

—Uaimoni pina Masetónia tixini. Pimoianataua ate —itxari.

10 Ininiã Paoro taponeuataka atoko, ate xinikari:

—Masapoka Masetónia tixinimoni, kotxi atãoka Apiananiri akiritaua ate Teoso iokanapirena erekari kãkiti ikiraãkinimoni asãpiretini ĩkapani.
Ininiã aiamata Masetóniamoni asini ĩkapani.

Arítxia Auikari Xesosi Sãkire

11 Tóatxi ioporokote ate iereẽtaua maporo ãki. Asapitipo
Samotirásia ipokomiriĩti. Pokatimari õti ate sari Niápori sitatxiti.
12 Iuaã apotorika. Asari Piriposi sitatxitimoni, Masetónia tixiniã.
Masetónia tixiniã iua sitatxi mitari. Piriposi atoko inakari !auari. Iuaã
auana kaiãopokori kãkiti Homa sitatxitikini. Ate napari mapaõti iuaã.
13 Tomatiko õtisaaki sitatxi ĩtinikata ate sari uini ĩtinikata. Ate
uãkatari uini ĩtinikata Xoteoakori apotiitiniãua Teoso imisãkiretinina
ĩkapani. Ininiã ate apoka iuaã. Atãopitika ate uãkatakiti. Aãpokaro
Xoteoakoro. Iuaã apotiitauana Teoso imisãkiretinina ĩkapani, ininiã
aĩtopãka, ninoakata asãkirauatini ĩkapani. 14 Sito Arítxia inakoro aua
ninoa sitokata. Oa txĩta poporeri vẽtxitakaro otxaua oa. Txiatxira
sitatxitikero oa. Teoso misãkiretakaro oa. Iuasaakipekara okenakotari
asãkire. Iuasaaki Apiananiri iteene kamaimaroretaro oa Paoro
sãpiretakiti, ininiã oa auikari isãpiretakiti. 15 Ininiãkara oa, oaãpoko
auakani apaka, patxisataãka. Eereka oa aiataua oaãpoko ãki akaikotini:
—Masa naapoko, hĩkaikotini ĩkapani. Hĩtemoni atão nauikiniãri
Apiananiri sãkire, ininiã notakata hĩkaikota —otxa.
Ikara atoko oa aiataua oakata akaikotini, ininiãkara akaikota oaãpoko.

Paoro, Sírasi Pakini

Kateia Ãki Auini

16 Ãti õti Teoso misãkiretiko aikotimoni asikasaaki, ataõkitaro
ãtokoro iamotakoro. Maerekati matamatakoti auaĩtotaro oa. Iua
maerekati matamatakoti imarotari kãkiti kamakiti apisapanika.
Oa amotakani apakaparo ito txineiro oimarore ĩki. 17 Oa ãtokoro
osapika Paoro tikini, ate tikini apaka. Oãkiritapika:
—Naia kikiakori Teoso nitiriakori. Apiananiri nitiriakori itxauana
naia. Oerekauana amaerekani makatxakiko, Teosomoni asini
ĩkapani —otxaãpokata.
18 Itanaõtika ikara atoko oãkirinãta. Ininiã Paoro
maerekaxiniretinoka itxa oãkiritakiti xika. Ãti õti isapotorika,
paniãta itxari maerekati matamatakoti:

—Xesosi Kristo uãkaã nota paniãtai, pitakanapiniro aroa ãtokoro —itxa.

Iuasaakipeka maerekati matamatakoti takanaparo. 19 Oa amotakani ikara imarotakasaaki, otsopa imapakapapekaniika oimarore ĩki, ininiã imaĩkarina Paoro, Sírasi pakini. Ikosekaĩtotana, anikana sitatxi apanĩkaki auĩtetxiakorimoni. 20 Iuaã apokana. Isãpiretarina Homanoakori:

—Naia kikiakori Xoteo itxauana. !Erekari ninoa oerekapiretakiti, ininiã sitatxi auakani omanãkarauata ninoa sãpiretakiti xika. 21 Ate amakinika Homano atxaua. Aimarotapekari aãuiãkiti aãuĩte paniãtakiti. Txamari naia oerekaua ipinimonipo inakari akamini ĩkapani. Naia oerekaua ãti uãka auiãkiti sãkiretxiti. !Auiritaãka aãuikiniãri naia oerekapiretakiti. !Auiritaãka akaminiri —itxana.

22 Iuasaaki kãkitipokoni iuaã apotiitakaniua nirekari Paoro, Sírasi pakini iãsokinina. Ninoa auĩtetxiakori matsorakitari Paoro mãka, Sírasi mãka apaka, imakatxakinina ĩkapani. Ipaniãtarina apanakini aãpitsaã ixirokitatiko. 23 Ixirokitatapeẽkana atoko, kateia ãki okaãkana Paoroni, Sírasini pakini. Auĩtetxiakori paniãtari iua kateia nĩkatakari, inapokopiretiniri imasikakakoni tĩkane. 24 Ininiãkara kateia nĩkatakari okaraĩtotana Paoro, Sírasi pakini kateia irikoãkixiti. Ieretakari ninoa kiti isĩkatatxi taopata kamapakotatakori ãki, imakatxakakanina ĩkapani.

25 Ĩkanõka Paoro, Sírasi pakini misãkirenãtari Teoso. Ixikarauanãtana Teoso ĩkapani. Apanakini kateia ãki auakani kenakonãtari. 26 Iuasaaki katimaritika itixi iakeẽkata iteene. Kateia patapi apaka iakeẽkata. Iuasaakipeka kateia tore takaka. Iĩtxikikona metao kamakori, pirikeri ãki auakani ĩtxikikona, karakitakata, katxaka itxa metao. 27 Iuasaaki kateia nĩkatakari mereka. Iua atamatari kateia tore takakapeka, ininiã iuãkatari ikinimane kãkiti inĩkatakini mitekapeka. Ninoa mitekaãkamako, iua auĩte okamariko iua, iparĩka imakamakani xika. Ininiã ikosekaro iouata mitaro iuaka iorotiniua ĩkapani. 28 Okaaritakasaakiua, Paoro akirikata:

—Kona pokapeua. Uaikareua ate amakinika —itxa.

29 Iua kateia nĩkatakari amanaãri tirikapi. Katimaritika ĩroã. Ipamaka Paoro, Sírasi pakini apisatoõ. Ikikinanaãkata. 30 Eereka imipokĩkana ninoa. Iua:

—Kiatokopa nikama, nimaerekani Teoso makatxakini ĩkapani? —itxana ninoa.

31 Ninoa:

—Pauikariko Apiananiri Xesosi sãkire, ininiãkara Teoso makatxakari pimaerekani, paapoko auakani maerekani apaka —itxari.

32 Eereka Paoro, Sírasi pakini sãpiretari Apiananiri sãkire iuamoni, iua aapoko ãki auakanimoni apaka. 33 Iuasaaki imaropirĩkata kateia nĩkatakari arokari ninoa karo. Eereka iua imiakorikata, ĩtanorokata patxisataãka. 34 Eereka anikana Paoro, Sírasi pakini aapoko ãki. Isikakienatana. Iua imiakorikata, ĩtanorokata poxokoniuata, kotxi iuasaaki ninoa auikari Teoso sãkire.

35 Katimatinĩkata auĩtetxiakori iokanatana initiriakori kateiamoni, Paoro, Sírasi pakini isikakini ĩkapani. Ninoa apokasaaki, itxana kateia nĩkatakarimoni:

—Pauiritana Paoro, Sírasi pakini isinina.

36 Ininiã iua kateia nĩkatakari sãpiretari Paoro:

—Niauĩteakori iokanapireta notamoni hĩte nisikakini ĩkapani. Ininiãkara hĩsipiniikaua erekaxinirepeka hinini —itxana.

37 Txamari Paoro txari auĩtetxiakori nitiriakorimoni:

—Ari, Homanoakorikareua ate, iuaritika auĩtetxiakori Homanoakori iaritataua ate ikinimane apisatoõ. Maxikatiĩka ninoa iaritataua ate. !Akamari maerekati. Eereka kateia ãki ninoa okaua ateni. Uatxa ninoa nirekari iokanatiniua ate ikinimane mimarotakinitipanika. Konapitini. Ninoapitikarako inari uai. Ninoa makatxakaua ate uai —itxa Paoro ninoamoni.

38 Ninoa kikiakori kanapiriã iauĩteakorimoni. Isãpiretarina Paoro iokanapirena. Ninoa auĩteakori imaropiretakasaakiri Paoro, Sírasi pakini Homano ininiuana, ninoa pĩkarauata, kotxi ninoa maxikatiĩka misiritana Paoro, Sírasi pakini. 39 Ininiãkara ninoa sari Paoromoni, Sírasi pakinimoni. Ninoa:

—Ate !imarotari hĩte Homano hininiua. Aimarotaãkamariko !amisiritamaiko —itxana.

Eereka ninoa auĩtetxiakori mipokĩkana Paoro, Sírasi pakini.

—Sitatxi hĩtakanapako —itxana.

40 Ininiã Paoro, Sírasi pakini takanapari kateia. Arítxia inakoro aapokomoni isana. Iuaã aõkitana kãkiti Xesosi sãkire auiãkani. Paoro, Sírasi pakini sikataparaxiniretana ninoa. Eereka isipekana, iua sitatxiti itakanapinina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Tesarónika Sitatxiti Pirena

17 1Paoro, Sírasi pakini napari Ãpípori sitatxiti. Apikomoni
inaparina Aporónia sitatxiti. Eereka apokana Tesarónika
sitatxiti. Iuaã aua aiko Xoteo apotiitiniãtaãua. 2Paoro itotapekari
Xoteo apotiitiniãtaãua aikotimoni isini. Ininiãkara iua sari iuaã.
Ipi ãti pakini õti tomatiko õti, isari iuamoni. Iuasaaki Teoso sãkire
iõkatsopatakori isãpireta kãkitimoni iuaãtaã auakanimoni. Ninoa
pimarauata, ininiã iua sãpirenauata. 3Ininiã Paoro txari:
—Teoso sãkire iõkatsopatakori oerekaua ate: Teoso mereẽkiti
misiritaãkapitikako, okaãkapitikako. Eereka õkitikapitikauako,
iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Ia Xesosi hĩtemoni uatxa
nisãpirenãtakiti Teoso mereẽkitipitikara iua —Paoro txana ninoa.
4Ãtikaka Xoteoakori auikari Paoro sãkire, ininiã Paoro, Sírasi
pakini moianariakori itxapekauana. Kaiãopokori Akaia tixini auakani
Teoso sãkire auiãkani, auikari Paoro sãkire apaka. Kaiãopokoro
sitoakoro, auĩtetxiakori ĩtanoroakoro, auikari Paoro sãkire apaka.
5Xoteoakori, Paoro sãkire mauiãkani, xikotari Paoro. Ininiã
ninoa apotiitana kãkiti kaneenamarini, maparĩkauatakani
ahoaãtaã auakani. Apotiitana kãkitipokoni. Ininiã ninoa
akiripoakata, imiteẽkatana. Ikinimane sitatxi auakani
kenakotari. Neenamatxi atoko itxakatana. Imitekana Xasão
inakori aapokomoni. Ĩroãkatana itapararitikana, Paoro, Sírasi
pakini initinina. Inirekarina imipokĩkinirina ninoa kãkiti
apotiitakanimoni apisatoõ. 6Txamari Paoro, Sírasi pakini
!auari iuaã. Ininiã ikosekaĩtotarina Xasão. Apanakini Xesosi
sãkire auiãkani apaka ikosekaĩtotana. Iauĩteakorimoni anikana.
Isãpiretarina iauĩteakorimoni:
—Paoro, Sírasi pakini kamari maerekati. Ikini itixiti ikamarina
maerekati. Ininiã ninoa uai ate sitatxineẽpekarana uatxa. 7Ia
Xasão apakapana ninoa. Iua aapoko ikaikotana ninoa. !Ikamarina
aãuĩte Sesa inakori paniãtakiti, kotxi ninoa oerekari kãkiti ãti
auĩtetxi ininiãua, Xesosi inakori —itxana iauĩteakorimoni.
8Ikara sãkiretxiti ikenakotakasaakina, kãkiti apotiitakaniua
akiripoakata. Auĩtetxiakori !imarotari ikamakitina tĩkane. 9Eereka
auĩtetxiakori misãkiretana Xasão, apanakinikata:
—Hiĩkitxitana hĩsikakiko ĩkapani. Eereka auiritaina hĩsini.
Ininiã eereka auiritana isinina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Peréia Sitatxiti Pirena

10 Kikatapeka inakasaaki, Xesosi sãkire auiãkani iokanatana
Paoro, Sírasi pakini Peréia sitatxitimoni. Iuaã Peréia sitatxiti ninoa
apoka atoko, ĩroãna aikoã Xoteo apotiitiniãtaãua. 11 Kãkiti iuaã
auakani iteene nirekari Paoro sãpirena ikenakotinina. Tesarónika
auakani !atokoni itxana ninoa. Ikiniõtika ninoa atatsopatari Teoso
sãkire iõkatsopatakori, kotxi inirekarina imarotinirina:
—Paoro sãkire atão atxiĩti? —itxana.
12 Ininiã kaiãopokori Xoteoakori auikari Xesosi sãkire. Kaiãopokoro
sitoakoro Akaia tixini auakani apaka auikari Xesosi sãkire. Naia
sitoakoro auĩtetxiakori ĩtanoroakorokara. Kaiãopokori kikiakori
Akaia tixini auakani apaka auikari Xesosi sãkire. 13 Eereka Xoteoakori
Tesarónika sitatxiti auakani kenakopiretari Paoro sãpiretiniri
Xesosi sãkire Peréia sitatxitiã. Ininiã ninoa sari Peréia sitatxitimoni.
Apokaãkana atoko, itxĩkitakarina kãkiti ahoaãtaã apotiitakaniua
Paoro omanatinina ĩkapani. 14 Ikara atoko ininiã, Xesosi sãkire
auiãkani iokanatari Paoro potxoari uinitimoni. Sírasi, Tximótxio
pakini kaikotapanika Peréia sitatxiti. 15 Paoro moianatakani anikari
iua Atena sitatxitimoni. Eereka ninoa kanapiriã Peréia sitatxitimoni.
Paoro iokanapireta Sírasi, Tximótxio pakinimoni:
—Katimariã hinako —itxa.

Atena Sitatxiti Pirena

16 Ininiã Atena sitatxitiã Paoro iãtapari Sírasi, Tximótxio pakini
apokini. Iuasaaki Paoro itikari kaiãopokori teoso kãkiti kamakiti.
Sitatxi xãpoka kãkiti teosonenoka. Ia xika Paoro matinaniuata.
17 Ininiãkara Paoro oerekari Teoso sãkire Xoteoakorimoni aiko ãki
Xoteo apotiitiniãtaãua. Xoteo minakaniua, Teoso sãkire auiãkani
apaka, Paoro oerekari Teoso sãkire iuaãtaã. Ninoa pimarauata,
ininiã imisãkiretakakana Teoso sãkire ixinikinina ĩkapani.
Ikiniõtika Paoro oerekari Teoso sãkire kãkitimoni, nipokori
iamotikoãtaã sikanimoni. 18 Kãkiti kaxinikaxitirerini, Epikoreo
inakoni, Esitóiko inakoni apaka sãkirauata Paorokata. Paoro
sãpiretana ninoa Xesosi pirena. Isãpiretana Xesosi ipinini, eereka
õkitikiniua, iuaĩkana auãki inini pirena. Ininiã ãtikaka:
—Natokopa itxa ikara inakari sãkiretxiti? Uauato sãkire atoko
itxa. !Kiĩkiteri iua —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Apanakinipekana txari:
—Isãpiretari ãti itixiti auakani teosone pirena.

Paoro Sãpirenauata Ariópako Inakoriãtaã

19 Eereka ninoa kaxinikaxitirerini anikari Paoro aiko kãkiti
apotiitiniãtaãua, imiriĩ nopini Ariópako inakoriãtaã. Iuaã ninoa txari:
—Ate nirekari aimarotiniri poerekakiti sãkiretxiti. Mitxi kona
ate kenakotari ikara atoko inakari sãkiretxiti. 20 Ipixini poerekakiti
sãkiretxiti !aimarotapanika. Ipinimonipo itxa poerekakiti. Ininiã
pisãpiretaua. Poerekaua, aimarotini ĩkapani —itxarina Paoro.
21 Ikara atoko itxana, kotxi ikiniõtika Atena sitatxiti auakani,
apaka ãti itixiti ĩkani Atena kaikotakani nirekari ãtiãtaãkiri
sãpiretakiti imarotinina ĩkapani, ininiã ikiniõtika amaneri
sãkiretxiti ikenakonãtana.
22 Paoro ikinimane apisatoõ itima, imiriĩ Ariópako inakoriãtaã.
Iua txana ninoa:
—Kikiakori, Atena sitatxiti auakanii, nitikapekari hĩteosone
kaiãopokori, ininiã nimarotari iteene hĩpaxitiniri hĩteosone.
23 Ahoaãtaã ninapaãpotakasaaki, natamatari kaiãopokori hĩteosone
misãkiretikoãtaã. Iuasaaki natamatari ãti hĩteosonemoni sikakori
takikoãtaã. Iuaã natatsopatari iõkatakori: “Uai Teoso mimarotakoti
misãkiretikoãtaã.” Iua hĩteosonetakiti, himimarotakiniti,
iuapitikara uatxa nota sãpiretai hĩte.
24 —Iua Teoso kamari itixi. Ikinipoko itixi nopini auakari apaka
ikama. Iua Apiananiri. Iua itixi auakani auĩte itxaua iua. Iaxiti
auakani auĩte apaka itxaua iua. !Ikaikota kãkiti kamakiti aikotiã.
25 Ikinipokokara auapeka Teosomoni, ininiã !inirekari kãkiti
kamakiti iua auini ĩkapani. Teosopitikara txĩkitakari kãkiti auãki
inini. Iuakara sikaxiniretari kãkiti. Teosokara sikari ikinipoko kãkiti
auakiti. 26 Merepitipanika kãkiti !auari, eereka Teoso kamari kiki Atão
inakori. Ikini uãkati kãkititi atokiri itxaua iua Atão. Teoso iokanatana
ninoa ikini itixitiã auinina. Kãkiti mauakani apisapanikara, imereẽri
kãkiti iponaniini õti tĩkane. Iaõtari kãkiti auiniãtaã tĩkane. 27 Ikara
atokora itxa Teoso kamakiti. Teoso txĩkitakari kãkiti nitiniri Teoso.
Initaãpotakasaakirina, atxiĩti ninoa apokari Teoso, kotxi kona õtakoni
aua Teoso. 28 Ãti txapekari: “Teoso txĩkitakaua auãki anini, atĩpokotini
ĩkapani. Iua matxĩkitakakaniãua auãki anini, !aãuari.” Kaxikarerini
hĩte sauaki auakani txapekari: “Teoso anaakori ate apaka txaua.”

29 Teoso anaakori aniniãua, ininiãkara aimarotari kona kãkiti kamakiti
atoko inakarini !itxaua Teoso. Kona oro kamakorini !itxaua. Kona pirata
kamakorini !itxaua. Kona kai kamakorini !itxaua Teoso. Konapitini.
30 Mitxipe kãkiti !imarotari atão inakari. Iuasaaki Teoso !imisiritana
kãkiti imimarotakanisaakina. Txamari uatxaika ipaniãtari ikininape
kãkiti ikini itixiti auakani imaerekanina itakanapinina ĩkapani. 31 Ikara
atoko Teoso txari ikinimane kãkiti, kotxi iua ketotapekari ãti õti
kãkiti misiritiko õti. Xesosi Teoso mereẽkiti iuakarako sãpiretariko
kãkiti misiritiko ikara õti apokasaaki, kotxi iua imarotari atão inakari.
Aimarotari Xesosi Teoso mereẽkiti ininiãua, kotxi Teoso õkitikari iua,
iuaĩkana auãki inini ĩkapani —Paoro txana ninoa.

32 Xesosi iuaĩkana auãki inini pirena ikenakotakasaakina,
ãtikaka napetari Paoro. Apanakini:

—Ate nirekari pisãpirena iuaĩkana akenakotini —itxarina Paoro.

33 Ininiã Paoro sipe. 34 Apanakinipekana auikapitikari Paoro
sãkire. Txionísio inakori, Atena sitatxiti auakani auĩte, auikari
isãkire. Apaka sito Tamari inakoro auikari isãkire.

Korĩto Sitatxiti Pirena

18 1 Eereka Paoro takanapari Atena sitatxiti. Korĩto sitatxitimoni
isa. Iuamoni apoka. 2 Iuaã aõkitari kiki Ákira inakori. Iua
Xoteo. Põto inakoriãtaã iua iponaniã. Itária tixini ĩkari. !Okanani
apoka Korĩto sitatxiti. Apoka ĩtanorokata, Pirisira inakorokata. Ninoa
takanapari Itária tixini, kotxi Itária auakani auĩte Kráotxio inakori
paniãtana ikinimane Xoteoakori, Homa sitatxiti itakanapinina. Paoro
ianapokota Ákira, Pirisira pakinimoni. 3 Eereka ikaikota ninoakata,
kotxi ninoa parĩka iua Paoro parĩkatxikana. Papiri aamata
kamakori kamakani ninoa. Ininiã Paoro kaikota Ákirakata, iuakata
iparĩkauatini ĩkapani. 4 Ikiniõtika tomatiko õti, Paoro sari aiko Xoteo
apotiitiniãtaãua. Iuaã Xoteoakori, Krekoakori pakini apotiitaua.
Paoro oerepiretana ninoa Xesosi sãkire, isãkire auikinina ĩkapani.

5 Sírasi, Tximótxio pakini takanapari Masetónia tixini. Korĩto
sitatxiti apoãkana atoko, Paoro takanapari iparĩka papiri aamata
kamakori ikamini, Teoso sãkire kãkitimoni ikiniõtika isãpiretini
ĩkapani. Iua oerekana Xoteoakori Teoso mereẽkitipitikara iua
Xesosi. 6 Txamari ninoa Xoteoakori omanatari Paoro. Ninoa
misãkirepiretari Xesosi, ininiã Paoro kamaãkaretxitana ninoa
Xesosi imisãkirepiretinina xika. Iõkokari imãka ninoa apisatoõ

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

aãpani katxakini ĩkapani, omanãkare oerekini ĩkapani. Ininiã Paoro txana:

—Teoso !apakapai hĩte Xesosi sãkire himauikakani xika. Kona nota xikani, kotxi nisãpiretapekamai hĩte. Ininiã uatxaika nisãpiretariko Xesosi sãkire Xoteo minakonimoni. Xoteoakorimoni !nisãpiretaikariko —itxa Paoro.

7 Ininiãkara Paoro takanapana ninoa. Isari Txísio Xósito inakorimoni iua aapoko ikaikotini ĩkapani. Xoteo minakatiua iua. Teoso misãkiretakari iua. Iua aapoko aiko Xoteo apotiitiniãtaãua takote aua. **8** Aiko Xoteo apotiitiniãtaãua sikani auĩte Krispo inakori auikari Apiananiri Xesosi sãkire. Ĩtanoro, imiakori apaka, auikari Xesosi sãkire. Kaiãopokori kãkiti Korĩto auakani kenakotari Paoro sãpirena, ininiã eereka ninoa auikapiretari. Ipatxisataãkana.

9 Ãti ĩkanõkati Teoso txĩkitakari Paoro itaponeuatini. Itaponemoni Apiananiri misãkiretari iua:

—!Pipĩkarauatape. Nisãkire pisãpiretapitipo kãkitimoni. !Piotokape. **10** Kotxi nota auapika pitekata. Pikarotakiri !auari, kotxi kaiãopokori kãkiti nota nakitiakori ĩkorapokoriti auari —itxa Paoromoni.

11 Ininiã Paoro kaikota iuaã ãti ano, ipixini ano pakinikanani Teoso sãkire oerekini ĩkapani.

Xoteoakori Anikari Paoro Káriomoni

12 Eereka iuaã Akaia tixini auakani auĩte ãti ĩroã, Kário inakori. Iua Homano itxaua. Homanoakori auĩtetari iua. Iuasaaki Xoteoakori apotiitaua. Ninoa maĩkari Paoro. Anikarina aiko kãkiti misiritiko sãpiretikoãtaã. **13** Iuaã ninoa txari Káriomoni:

—Ia kiki na atão oerekari kãkiti Teoso paniãtakiti kamiko. Ipinimonipo itxa iua oerekakiti. Na aãtokiriakorini oerekakiti atokoni itxa. !Auiritaãka Paoro oerekapiretakiti —itxana.

14 Paoro sãkirauatini apisapanika, Kário txana Xoteoakori:

—Nisãpiretai hĩte Xoteoakori. Paoro kamaãkamariko maerekati, nota kenakotamariko apikomoni hĩsãkiremako. **15** Txamari !ikamari maerekati. Hĩte taparakienatakakaua hãuikapiretakiti xika, hãtokiriakorini oerekapiretakiti xika. Hĩte Xoteoakori. Nota ãti uãka nitxaua, ininiã hĩtekara xinikari atão inakari. Kona notani sãpiretai hĩte auiãkiti —itxa Kário.

16 Ininiã omitikana ninoa, aiko kãkiti misiritiko sãpiretikoãtaã õpõkikinina ĩkapani. **17** Iuasaaki Krekoakori maĩkari Sóseni

inakori. Iuani Xoteoakori apotiitiniãtaãua sikani auĩte. Krekoakori xirokitatari aãkeẽ aiko kãkiti misiritiko sãpiretikoãtaã apisatoõ. Txamari Kário !imaãkatari.

Paoro Kanapiriã Ãtxiokia Sitatxitimoni

18 Eereka Paoro kaikotapanika mapaõti iuaã Korĩto sitatxiti Xesosi sãkire auiãkanikata. Eereka iua takapiretanapana ninoa. Isipe Pirisira, Ákira pakinikata. Iereẽtauana maporo ãki, Síria tixinimoni isinina ĩkapani. Sẽkireia sitatxiti apokana. Iuaã Paoro sãpiretari Teoso ikamaenetakiti Teoso ĩkapani. Eereka ikixatari ikii ikamaenetakiti ixinikini ĩkapani. **19** Ninoa apoka Épeso sitatxiti. Iuaã Paoro takanapana Pirisira, Ákira pakini. Paoro ĩroã aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Iuaã apakapapiretakakaua Xoteoakorikata Teoso sãkire isãpiretinina. **20** Ninoa misãkiretari Paoro ninoakata apikomoni ikaikotini ĩkapani. Txamari Paoro !inirekari ikaikotini.

21 —Nisariko kiiniri Teoso misãkiretiko aikotiã Xerosareẽ. Eereka Teoso nirekiniãri, uai nikanapiriã hĩtemoni —itxa Paoro.

Eereka isipe. Iereẽtaua maporo ãki. Épeso sitatxiti itakanapa. **22** Sesaréia sitatxiti apoka Paoro. Eereka isa Xerosareẽmoni. Iuaã apokasaaki, ianapokota Xesosi sãkire auiãkanimoni. Eereka isa Ãtxiokia sitatxitimoni. **23** Iuaã ikaikota mapaõti. Eereka isipe. Karásia tixini, Piríxia tixini apaka ĩpirixitiãpota. Aapokotxi apokaãpotakasaaki, isikapoxokonitana ikinimane Xesosi sãkire auiãkani.

Aporo Pirena

24 Iuasaaki Xoteo Aporo inakori sari Épeso sitatxitimoni. Iua iponaniã Arexãtria sitatxitiã. Paimatireri iua. Imarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori imakinika. **25** Iua oerekapeẽkaika Xesosi sãkire, ininiã atão Xesosi sãkire isãpireta kãkitimoni. Ipoxokoniritika isãpirenauata. Txamari kãkiti patxisatiko pirena !iteene imarotapanika. Xoão kapatxisareri oerekapiretakitinanira imarota. **26** Iua Aporo sãpirenauata itaparaxinireritika aiko ãki Xoteo apotiitiniãtaãua. Iuasaaki Pirisira, Ákira pakini kenakotari isãkire. Eereka anikarina aapokomonina. Oerekarina apikomoni Teoso sãkire imarotini ĩkapani. **27** Eereka Aporo:

—Ninirekari Akaia tixinimoni nisini —itxa.

Ininiã Xesosi sãkire auiãkani:

—Ari, erekapitikari pisini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiã Xesosi sãkire auiãkani, Épeso auakani, iokanatsopatari itariakorimoni Akaia tixini auakanimoni. Itxana iõkatsopariã: “Hãpakapariko aĩtari Aporo inakori.” Aporo apokasaaki Akaia tixini, iteene imoianatana Xesosi sãkire auiãkani. Ninoa auikari Xesosi sãkire, kotxi Teoso iteene tiretana ninoa. 28Ikinimane apisatoõ Aporo oerekana Xoteoakori, Xesosi sãkire mauiãkani, Xesosi atãopitika Teoso mereẽkiti ininiua. Teoso sãkire iõkatsopatakoriã iua oerekana Xesosi Teoso mereẽkiti ininiãua. Ininiã Xoteoakori !kasãkirena.

Paoro Épeso Sitatxiti Auakasaaki

19 1Aporo Korĩto sitatxiti auakasaaki, Paoro ĩpirixititari Épeso tõpa Épeso sitatxiti apokini ĩkapani. Iuaã aõkitana kãkiti Xesosi sãkire auiãkani. 2Paoro pimaãna ninoa:

—Xesosi sãkire hãuikasaaki, hãpakapatari Erekari Matamatakoti? —Paoro txana ninoa.

Ininiã ninoa:

—Kiripitipa iua Erekari Matamatakoti? !Aimarotari —itxana.

3Ininiã Paoro:

—Kanatokopa inakariãpa hĩte patxisataãka, Erekari Matamatakoti himimarotakani?

Ininiã ninoa:

—Ari, Xoão patxisarauatini atoko inakarikanera ate patxisataãka —itxarina Paoro.

4Ininiã Paoro:

—Xoão patxisatana kãkiti maerekati takanapakani. Itxana ninoa: “Hĩteko iteene auikapiretariko nitikini apokakari, Kristo Xesosi inakori,” Xoão txari kãkiti —itxa Paoro.

5Ikara ikenakotaãkana atoko, ninoa patxisataãka Xesosi Apiananiri uãkaã. 6Iuasaaki Paoro takari imakinika iuako ninoa nopini. Iuasaakipeka ninoa apakapari Erekari Matamatakoti. Iuasaaki ninoa sãkirauata kãkiti ãti uãka sãkireẽ. Isãpiretarina Teoso sãkire kãkitimoni. 7Ninoa kikiakori atxiĩti tosi pakini.

8Ipi ãti pakini kasiriti ikiniõtika aiko Xoteo apotiitiniãtaãua Paoro sãpirenauata itaparaxinireritika. Apanakinikata imisãkirenãtakakauana. Paoro nirekana ninoa auikinirina Teoso sãkire, Teoso auĩtetxi ininiãua pirena. 9Txamari ãtikaka ninoa !inirekari auikapiretinirina, kotxi !inirekarina ikara atoko inakari sãkiretxiti. Ninoa misãkirepiretari Xesosi sãkire ikinimane kãkiti apisatoõ. Ininiãkara Paoro takanapana

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ninoa. Anikana Xesosi sãkire auiãkani iuakata. Ikiniõtika Txirano inakori oerekarauatiniãtaã Paoro oerekari Teoso sãkire kãkitimoni. Ninoa pimaaãpotakakaua Teoso sãkire imarotinina ĩkapani. Apakapapireãpotakakauana. 10 Iuaã Paoro oerekarauata ipikanani, ininiã ikinimane kãkiti Ásia tixini auakani kenakotari Xesosi Apiananiri sãkire. Xoteoakori, Krekoakori pakini kenakotari.

Sepa Anaakori Pirena

11 Teoso sikaposotiiretari Paoro posotiiretxi ipinimonipo inakari ikamini. 12 Ikara atoko ininiã ikii mata, imãka iparĩkauatini ĩkapani apaka anikaãka amianatakanimoni, ininiã Teoso txĩkitakana amianatakani erekape ininina. Maerekani matamatakoni auaĩtotiniãri kãkiti, Paoro mãka ninoa kãkiti apakapakasaaki, maerekani matamatakoni sipe.

13 Iuasaaki apanakini Xoteoakori, miĩtiakori, maerekani matamatakoni omitiãkani, sari kãkitimoni maerekani matamatakoni omitikinina ĩkapani. Xesosi pirena ikenakotana. Ininiã eereka ninoa txari maerekani matamatakonimoni:

—Apaniãtai hĩsipiniikaua Xesosi uãkaã, Paoro sãpiretakiti Xesosi uãkaã —itxana ninoa.

14 Iuasaaki aua kiki Xoteo, Sepa inakori. Sasetotxiakori auĩte itxaua. Iua anaakori kiki setxi pakini. Sepa anaakori paniãtana maerekani matamatakoni sini Xesosi uãkaã. 15 Txamari ãti õti maerekati matamatakoti apakapapiretana ninoa:

—Nota imarotari Xesosi. Nimarotari Paoro. Hĩte !nimarota. Kiniparai hĩte? —itxa maerekati matamatakoti.

16 Iuasaakipeka kiki maerekati auaĩtotakiti okakataua ninoa nopini. Apiataparata iua maerekati. Iuasaaki iua ãsokitakatapena ninoani. Ininiã ninoa miteẽkata, kasarapekana, kakaropekana itxapena.

17 Ikinimane kãkiti Épeso sitatxiti auakani kenakopiretari ikara ene. Xoteoakori, Krekoakori apaka kenakopiretari ikara ene, ininiãkara ipĩkarauatana. Ikara atoko ininiãkara Xesosi uãka apiata ipaxitaãka. 18 Kaiãopokori Xesosi sãkire auiãkani apotiitaua. Ikinimane apisatoõ isãpiretarina maerekati mitxi ikamakitina. 19 Apanakini kasikapõererini apaka apoka iuaã. Iminarina sikapõeretxi apaiaõkiko tsopa. Ikinimane apisatoõ iotikarina. !Inirekaikarina maerekati ikaminina. Iaõtarina ikara aãtsopa ĩki. Iĩki sĩkoẽta mio txineiro ota pirata kamakoro. Kaiãopokoro txineiro.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

20 Ikara atoko ininiãpanirako Apiananiri sãkire iaripiretako ikini itixiti. Kaiãopokori kãkiti apiata auikaãpotari Apiananiri sãkire.
21 Eereka Paoro ãkixinire txari:
—Nĩpirixititariko Masetónia tixini, Akaia tixini pakini. Iposo atoko Xerosareẽmoni nisako. Iposo atoko Homa sitatxitimoni nisako —itxa ãkixinireẽ.
22 Iokanatana imoianariakori, Tximótxio, Erásito inakori pakini Masetónia tixinimoni. Paoro kaikotapanika Ásia tixiniã.

Neenamatxi Épeso Sitatxiti Auini

23 Iuasaaki Paoro Épeso sitatxiti auakasaaki, kãkiti Xesosi oerekapiretakiti manirekakani misãkirepireãpotari Paoro, kotxi !inirekarina Xesosi oerekapiretakiti. 24 Iuasaaki kiki Temétxio inakori aua iuaã. Ikamari aiko axapitipikiri inakari. Krekoakori teosone Txiana inakoro misãkiretiko aikoti atoko inakari ikama. Kaiãopokori ikama pirata kamakori ivẽtxitini ĩkapani. Iua, initiriakori apaka apakaparo txineiropokoni iparĩkana ĩki. 25 Iua Temétxio pĩkapiretana ikinimane initiriakori, ninoa kamakitikana kamakani apaka. Temétxio txana:
—Kikiakori, hĩte imarotari kaiãopokori txineiro aãpakapa aparĩka ĩki. 26 Hĩte kenakotapekari Paoro sãpirenãtakiti. Paoro txanãta: “Kãkiti kamakiti kona teoso !itxaua.” Kona ia tõpananini, kona Épesonanini, ikara atoko itxa. Ikini itixiti Ásia tixini auakanimoni ikara atoko itxa. Kaiãopokori kãkiti Paoro sãkire auiãkani auapeka. Kaiãopokori kãkiti !inirekaikari teoso ate kamakiti. 27 Atxiĩti kãkiti misãkirepiretari ate kamakiti. Atxiĩti !inirekaikari aparĩka. !Ikarananini. Atxiĩti kãkiti !ipaxitaikari ateosone Txiana misãkiretiko aikoti. Ininiã atxiĩti kãkiti misãkirepiretaro oa Txiana. Ikinimane Ásia tixini auakani teosonetaro oa. Ikini itixiti auakani teosonetaro oa —itxa Temétxio ninoamoni.
28 Ninoa kenakotakasaakiri ikara sãkiretxiti, omanãkarauatana. Ninoa akirikata:
—Txiana, Épeso auakani teosone. Apiananiro oa —itxanãtana ninoa.
29 Ikinimane kãkiti sitatxi auakani miteẽkata, akiriãpokatana. Imaĩkarina Paoro moianariakori, Kaio inakori, Arisitako inakori pakini. Ninoa Masetónia tixinikini. Ikosekaĩtokatana. Imimiteẽkatana. Kãkiti apotiitiniãtaãua aikotimoni anikaãkana, miĩroã itxana. 30 Ikara Paoro imarotakasaaki, inirekari ĩroini kãkitikata isãkirauatini ĩkapani, txamari Xesosi sãkire auiãkani !auiritari iua ĩroini. 31 Ãtikaka Ásia tixini auakani auĩteakori, Paoro tiretakani, iokanapireta Paoromoni:

—Kona piĩroãpeko kãkiti apotiitiniãtaãua aikoti ãki —itxarina iokanapirena.

32 Aiko ãki ikinimane akiripoananikata. Apanakini akirikatakiti ipinimonipo. Apanakinipekana akirikatakiti ipinimonipo itxanãtana, kotxi kaiãopokori kãkiti txari:

—Kixikapa aãpotiitaua?

!Imarotarina ixika. 33 Xoteoakori iuaã apotiitakaniua katikari Arexãtri inakori ikinimane apisatoõ, isãkirauatini ĩkapani. Iuasaaki õkitikari iuako kãkiti iotokini ĩkapani, isãkire ikenakotinina ĩkapani. 34 Txamari ninoa imarotakasaakiri Arexãtri Xoteo ininiãua, akiripoakatana ipi oara:

—Txiana, Épeso auakani teosone, Apiananiro —itxanãtapikana.

35 Eereka auĩtetxi inakariua apoka ninoa apisatoõ. Iua posotari ninoa iotokakini. Itxarina:

—Ikini itixiti auakani imarotari atenokara Épeso auakaninokara nĩkatiniri ateosone Txiana misãkiretiko aikoti. Apiananiro oa. Ninoa imarotari atenokara nĩkatiniri kai oa ĩto atoko inakari iaxiti katxakakaro. 36 Ikinimane imarotapekari ikara inakari, ininiãkara hĩotokako. Iteene hĩxinikariko hĩkamakiti tĩkane. Maxikatiĩka !hãkirinãtape. 37 Kotxi hĩte minana naia kikiakori uaimoni, txamari !iĩtirĩkarina tiitxi ateosone misãkiretiko aikoti ãki auakari. !Imisãkirepiretarona ateosone. 38 Temétxio, iuakata parĩkauatakani pakini, nirekiniãri naia kateiamoni isinina, auapitika aiko kãkiti misiritiko sãpiretikoãtaã. Auapitika aãuĩteakori. Iuaã erekari isãpiretinirina maerekati naia kamakiti. 39 Iuaĩkana hĩtsoatiniã, sitatxi auakani auĩteakori apotiitakasaakiua, hĩsãpiretana ninoa himapokaerekatakiniti ninoa õtãkikinii ĩkapani. 40 !Apakata mixikanani himitekini, hãkiripoakatini atoko hĩkamini. Maxikatiĩka hãkiripoanãta. Ixika !auari. Atxiĩti Homanoakori auĩte txitaua maerekati akamakiti xika —itxana ninoamoni.

41 Eereka ipaniãtana ninoa sini.

Masetónia Tixini,

Akaia Tixini Pakini

20 1 Ninoa kãkiti apotiitakaniua aapokomonina ikanapiriãka atoko, Paoro pĩkapiretana Xesosi sãkire auiãkani. Imisãkiretana. Ikamapoxokonitana. Iposo atoko itakanapapiretana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Isipe Masetónia tixinimoni. 2Ĩpirixititari Masetónia tixini.
Aapokotxi apokaãpotakasaaki, isãpireãpotari Xesosi sãkire
kãkitimoni. Isikataparaxiniretana. Eereka Akaia tixinimoni apoka.
3Iuaã ikaikota ipi ãti pakini kasiriti. Eereka Paoro kaiamapeka
maporo ãki iereẽtiniua Síria tixinimoni isini ĩkapani. Iuasaaki,
ikenakopiretari Xoteoakori okaenetiniri iua. Ininiãkara Paoro:
—Masetónia tixinimonikanerako nikanapiriãko —itxa Paoro.
4Sópato inakori Peréia sitatxitikiri sari iuakata. Piho inakori
ãkiri itxaua. Arisitako inakori, Sekõto inakori, Tesarónika
sitatxitikini, ninoa apaka sari Paorokata. Kaio inakori Tepi
sitatxitikiri apaka sari Paorokata. Txíkiko inakori, Tópimo inakori
Ásia tixinikini, Tximótxio inakori pakini moianatari Paoro.
5Iuasaaki nota Arókasi inakori iuakata naua. Paoro
imoianariakorikata ĩkiika isinina. Nota, nimoianariakorikata sari
Paoro tikini. Tóatxi sitatxiti Paoro iãtapaua ate. 6Pão miãtiãkati nikiko
õti napaka atoko, Piriposi sitatxiti aiereẽtaua maporo ãki Tóatxi
sitatxiti asini ĩkapani. Sĩko pakini õti napaka atoko Tóatxi aãpoka.
Iuaã aaõkitana Paoro imoianariakorikata. Iuaã anapari ãti semanati.

Paoro Txĩkitakari Ipĩkari

Iuaĩkana Auãki Inini

7Tomatiko õtisaaki Xesosi sãkire auiãkani apotiitaua komiri
ixanakinina ĩkapani, Xesosi ipinini ixinikinina ĩkapani. Iuasaaki Paoro
oerekanãtari Teoso sãkire. Apaĩkanõkapeka isãpirenauatapanika, kotxi
katimatinĩkata isipe. 8Ate apotiitiniãtaãua aiko inopinita auakari iriko
ãki. Iuaã auari kaiãopokori tirikapi poniãkari, ininiãkara papatakari.
9Iuasaaki ãtokori Etxiko inakori topãkanãta inopinita auakari
sonaã. Paoro sãpirenauanãtapika, ininiãkara itapo inokaãpotari iua
Etxiko. Eereka imaka. Iuasaaki ixipotorika. Xitipeka apoãkata. Ninoa
miteẽkata iuamoni isinina, txamari !auaika. 10Ininiã Paoro katxaka, sa
itxa iuamoni. Isirĩka iua ipĩkari nopini, imaarata itxari.
—!Hĩpĩkarauatape. Auãkipanikari —itxana ninoa.
Ininiã iuaĩkana iua ãtokori auãkipeka itxa. 11Iposo atoko
Paoro kanĩka iuaĩkana inopinita irikomoni. Komiri inika. Iposo
atoko iuaĩkana ninoakata isãkirauanãtiniritika katimata itxa.
Ikatimataãka atoko isipe Paoro. 12Eereka anikarina iua ãtokori
aapokomoni. Ninoa iteene poxokoniuata iua auãkipanika inini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Miretomoni Sikiko Pirena

13 Iuasaaki Paoro paniãtaua ate:
—Hĩte sari maporoã Asosi sitatxitimoni. Imiriĩrako nota sari. Iuaã nota iereẽtaua hĩtekata —itxaua ate.
Ininiã ate sari iua apisa. 14 Asosi sitatxiti Paoro aõkitaua ate. Iereẽtaua maporo ãki. Iposo atoko asa Mitxireni sitatxitimoni. 15 Iuaãtaã aãpokasaaki, iuaĩkana apotorika. Ãti õti napaka atoko, anapari Kio inakori takote pokomiriĩ. Ãti õti napaka atoko, Samosi inakori pokomiriĩ aãpoka. Iuaĩkana ãti õti napaka atoko, aãpoka Mireto sitatxiti. 16 Iuasaaki Paoro !inirekari Épeso ioporokoti apokitini, kotxi !inirekari auapokotini Ásia tixiniã. Ikatimaritaua, kotxi iposotiniãri, inirekari Xerosareẽ apokini. Pẽtekósitxi kiiniriti apisapanika apokini inireka.

Xesosi Sãkire Auiãkani Auĩteakori Õtãkikiko

17 Ininiã Paoro Mireto sitatxiti auakasaaki, iokanapireta Épeso sitatxitimoni. Ipĩkapiretana Xesosi sãkire auiãkani auĩteakori. 18 Ninoa apokasaaki, Paoro misãkiretana ninoa:
—Himarotari merepitipanika Ásia tixini napokasaaki, eereka hĩtekata nauakasaaki, himarotari ikiniõtika nauini hĩtekata. 19 Iuasaaki niparĩkauata Apiananiri nirekakiti nikamini. Na niuikaua. Iteene nitxiapata. Xoteoakori nirekari okinino, ininiã nimaxirexinire auapitika iuasaaki, iuaritika nikamari Apiananiri paniãtakiti. 20 Himarotari na nikipatari ipixini Teoso sãkire. Nisãpiretapekai hĩte imakinika Teoso sãkire hĩte ereka hinini ĩkapani. Kãkiti apotiitiniãtaãua noerekai Teoso sãkire. Apaka nisari ãti haãpokomoni, eereka ãti haãpokomoni, eereka ãti haãpokomoni, nitxaãpota Teoso sãkire noerekinii. 21 Xoteoakori, Xoteo minakaniua apaka nisãpiretari nimarotakiti Teoso oerekakiti maerekanitxi itakanapinina ĩkapani, Teoso paniãtakiti ikaminina ĩkapani. Nisãpiretari nimarotakiti Teoso oerekakiti, Xesosi Apiananiri sãkire auikinina ĩkapani.
22 —Ininiã nota sariko Xerosareẽ, kotxi Erekari Matamatakoti paniãtano nota iuaã nisini. !Nimarotari kiatokouako ninaãkapaniko iuaã. 23 Ikini sitatxiti nauakasaaki, Erekari Matamatakoti pinitano: “Piteniko takapeẽkako kateia ãki iuaã. Iuaã pimisiritiko auapitikako,” itxano. Iuananira nimarota Xerosareẽ napokasaaki. 24 Ikara nimisiritiko sãkiretxiti kona mamakari nixinikakiti, kotxi kona nitiretari nauini

ĩkorapokoriti. Xesosi Apiananiri paniãtakiti parĩkatxiti ninireka nikamini. Nipoxokoniritika nauini mapotõkirepe nitxako. Xesosi paniãtano Teoso iokanapirena erekari Teoso tiraõki nisãpiretini kãkiti.

25—Nisãpiretapekari Teoso auĩtetxi ininiãua pirena hĩte sauaki nauakasaaki. Uatxa nimarotari hĩte hĩkinika kona hãtamataikanoko nota. 26Ininiã hĩxinikapikariko nisãkire iaõka uatxa nisãpiretakiti. Kãkiti hĩte sauaki auakari pĩpinanakiniã, Teoso kimapore imimarotakaniã, kona nota xikani. 27Kotxi nisãpiretapekai hĩtemoni imakinika Teoso iokanapirena. 28Erepaniko, katokinani hĩtxako maerekati apokini hĩtemoni. Erekari Matamatakoti sikapekari kãkiti hĩtemoni Xesosi sãkire hõerekini ĩkapani, ininiãkara hinĩkatana ninoa. Soti auĩte nĩkatakani atokokana hĩtxauako. Ninoa hĩpiraakori atoko. Ininiã hĩtiretanako ninoa kãkiti, kotxi Teoso nakitiakori itxauana. Teoso ãkiri ipina ninoa ĩkapani, iua nakitiakori ininiuana ĩkapani. 29Nimarotari kãkiti apokapitikako hĩtemoni nota sini tikini. Ninoa nirekari ixipokinirina hĩparĩka Teoso ĩkapani. Xapakori patari imaĩkini monõkoni atoko itxako ninoa hĩte sauaki imonõkoni apokini. Ininiã erepaniko. Katokinani hĩtxako. 30Ãti õti kãkiti hĩte oereẽkini sãpiretakiti na atãoni. Koketakori sãkiretxiti isãpiretana apanakini Xesosi sãkire auiãkani. Ikara xika apanakini auikari ninoa sãkire, ininiãkara isanako ninoakata. !Auikaikarina hĩte sãkire. 31Ininiãkara erepaniko. Hĩxinikariko ipi anokanani ãti anokanani pakini nota õtãkikanãtai hĩte. Noerekanãtai hĩte Teoso sãkire ĩkanõka, pokamara pakini. Ikiniõtika noerekai hĩte. Nitxiapata nõtãkikasaakii, kotxi nitiretai.

32—Uatxa nisikai hĩte Teosomoni, iua nĩkatinii ĩkapani. Nitakanapari Teoso sãpirena hĩtekata, kotxi iua sãpiretari isikinii ikinipoko erekari. Iuara sikaposotiiretai hĩte. Iuara sikai hĩte erekari inĩkatakiti, inakitiakorimoni isikini ĩkapani. 33!Nixikotari apanakini. !Nimaãkatari itxineirote, imãkana pakini. 34Hĩte imarotapitikari notaka parĩkauata imakinika ninireẽkiti, nimoianariakori nireẽkiti apaka niamotini ĩkapani. 35Ikara atoko aparĩkauatiniã, atiretana kãkiti maposotakaniua. Nota parĩka oerekapekai hĩte ikara atoko hĩkamini. Maxinikari Xesosi Apiananiri sãkire. Iua txari: “Teoso takari erekari kãkitimoni iua amonitakiti apakapakasaaki. Teoso takari apia erekari sikarauatakarimoni,” —Paoro txana ninoa Épesokinimoni, Teoso sãkire auiãkani auĩteakorimoni.

36Iuasaaki Paoro kapotoreẽkaua ninoakata. Imisãkiretarina Teoso. 37Ninoa ikinimane txiapakata. Imaarãkarina Paoro, apitxoka

itxarina. Itakapiretanaparina. 38 Apiata imatinanina, kotxi Paoro
sãpiretana ninoa, !aõkitaikarina iua. Isana iuakata maporomoni.

Paoro Sari Xerosareẽmoni

21 1 Maporo aãpokasaaki, ate takapiretanapana ninoa
Épesokini. Eereka asipeka. Kosi pokomiriĩtimoni
asakatapitipo. Iuaã aãpoka. Katimatinĩkata asa Hotxi
ioporokotemoni. Eereka Pátara sitatxitimoni asa. 2 Iuaã aãpokaro
ãto maporo Penísia tixinimoni sikaro, ininiã aiereẽtaua atoko
ate potorika asini. 3 Apaniãxiti apokasaaki, aãtamatari Xipri
pokomiriĩti. Anapari Xipri pokomiriĩti asanaremoni. Asari Síria
tixinimoni. Aãpokita Txiro sitatxiti, kotxi iuaã tiitxi maporo ãki
auakari kaikota. 4 Iuaã ate aõkitari kãkiti Xesosi sãkire auiãkani,
ininiã akaikota ninoakata ãti semanati. Ninoa txari Paoro:

—Xerosareẽmoni !pisipe, kotxi Erekari Matamatakoti
sãpiretapekaua ate pimisiritiko tĩkane aua iuaãtaã —itxarina.

5 Apotorikini õti apokasaaki, ate sipe iuaĩkana maporomoni.
Ninoa ikinika, ĩtanoroakorokata, imiakorikata, isana atekata
sitatxi ĩtiniã ioporokomoni. Akinika akapotoreẽkaua ikipatxiteẽ,
misãkireta atxari Teoso. 6 Atakapiretanapana iposo atoko, ate
iereẽtaua maporo ãki. Ninoa kanapiriã aapokomonina.

7 Ininiã Txiro sitatxiti atakanapa. Iuaĩkana apotorika. Eereka aãpoka
Pitoremaita sitatxiti. Iuaã ate misãkiretana kãkiti Xesosi sãkire auiãkani.
Akaikota ãti õti ninoakata. 8 Katimatinĩkata iuaĩkana apotorika asini.
Eereka aãpoka Sesaréia sitatxiti. Iuaã Piripi inakori aapokomoni asa.
Teoso sãkire sãpiretakari itxaua Piripi. Xesosi moianariakori Xerosareẽ
auakasaakina, ninoa mereẽri iua Piripi, apikomoni kikiakori seisi pakini,
ninoa imoianatinina ĩkapani. Ate kaikota Piripi aapoko. 9 Piripi auari
ipi ipi pakini imiakoro ãtokoropanika. Ninoa apaka sãpiretari Teoso
iokanapirena kãkitimoni. 10 Ate auanapa iuaã mapaõti. Iuasaaki Teoso
sãkire sãpiretakari Ákapo inakori Xotéia tõpa potorikakari apoka Piripi
aapoko. 11 Ikosekari Paoro makiomatare. Iĩtxikari iuako ikitikata. Itxari:

—Erekari Matamatakoti txari: “Xoteoakori Xerosareẽ auakani
iaxirikapiriko ia makiomataretxi nakititakari ia atokokanerako
iaxirikiko. Eereka isikarina Xoteo minakonimoni” —Ákapo txaua ate.

12 Ikara akenakotakasaaki, ate apanakini iuaã auakanikata txari
Paoro:

—Paoro koniko !pisipe Xerosareẽmoni —atxari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

13 Txamari Paoro:
—Kinirepa hĩtxiapanãta? Hĩte kamamatinanitano nota. !Nimaãkatari niaxirikiko Xerosareẽ. !Nimaãkatari nokiko apaka Apiananiri Xesosi nauikini xika —itxaua ate.
14 !Ikĩpitari asãkire. Ininiã ate:
—Iaõpe. Ikara atoko ininiã, ate nirekari Teoso nireẽkiti kamiko —atxa.
15 Mapaõti inapaka atoko, aãiamata Xerosareẽmoni asini ĩkapani. Eereka apotorika asini. 16 Apanakini Xesosi sãkire auiãkani Sesaréiakini sari atekata apaka. Menasõ inakori aapoko ninoa anikaua ate, kotxi iuaã anirekari akaikotini. Menasõ Xipri pokomiriĩtikiri. Okananipeka iua auikari Xesosi sãkire.

Paoro Apoka Xerosareẽ

17 Xerosareẽ aãpokasaaki, Xesosi sãkire auiãkani apakapaua ate ipoxokoniritikana. 18 Katimatinĩkata Paoro sari atekata Txiakomoni aianapokotini ĩkapani. Ikinimane Xesosi sãkire auiãkani auĩteakori aua iuaãtaã. 19 Paoro misãkiretana. Isãpiretana imakinika Teoso kamakiti Paoro parĩkaã Xoteo minakaniua sauaki iparĩkauatakasaaki. 20 Ikara ikenakotakana atoko, ninoa txari:
—Peerekari Apiananiri —itxana.
Eereka itxarina Paoro:
—Aĩtari, pimarotari kaiãopokori Xoteoakori auikiniri Xesosi sãkire. Ninoa auikari Moisesini oerekakiti sãkiretxiti apaka. 21 Apanakini sãpiretapekana ninoa: “Paoro oerekanãtana Xoteoakori, Xoteo minakaniua sauaki auakani, Moisesini oerekakiti itakanapinina ĩkapani. Oerekanãtana ninoa Teoso takaõtxikare imiakori ĩtoã imatakakani ĩkapani. Oerekanãtana ninoa aãtokiriakorini oerekakiti itakanapinina ĩkapani.” Ikara atoko itxanãtana ninoa. 22 Ninoa !imarotapanikari pite uai apokini, ininiãkara natokopa atxatari akaminiri, kotxi anirekari ninoa imarotiniri apanakini sãpiretakiti poxiene inini. Anirekari ninoa imarotiniri pite auikapitikari Moisesini oerekakiti. 23 Ininiãkara ia pikama. Naia ipi ipi pakini kikiakori misãkiretari Teoso. Isãpiretarina Teosomonikari ikamaenetakitina tĩkane. 24 Ininiã pisa naiakata Moisesini oerekakiti iaõka hĩkamini ĩkapani, ininiãkara hĩkipaãtaua Teoso ĩkapani. Pite iĩkitxitari naia kii kixatiko ĩkapani. Ikara atoko ininiã, ikinimane imarotariko poxienetapa apanakini sãpiretakiti. Ninoa imarotariko Moisesini paniãtakiti pikamini. 25 Ninoapekana, Xoteo minakaniua Xesosi sãkire

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

auiãkanipekana, ate iokanatsopatapeka ninoamoni. Asãpiretana ate xinikakiti: —!Hinikapiriko nipokori teoso kãkiti kamakitimoni sikakori. !Hinikapiri arẽkatxi. Manotsaãtakori xini !hinikape. !Hĩsirĩkape pĩtanoro minakotokatika. !Hĩsirĩkape pĩtaniri minakotikatika. Ikara atoko atxa ate ninoamoni aiokanatsopatini —itxarina Paoro.

26 Ininiã Paoro anikana ninoa kikiakori. Katimatinĩkata ninoa kipaãtaua Teoso ĩkapani Moisesini oerekakiti iaõka ikaminina ĩkapani. Eereka Paoro ĩroã Teoso misãkiretiko aikotiã. Isãpiretari sasetotxi ninoa keto iĩtona arokiko xipokini õti, kotxi iuasaakiko sasetotxi apakapari ninoa sikakiti Teosomoni.

Paoro Maĩkiko

27 Iua semanati kaiamapeka ixipokini inakasaaki, ãtikaka Xoteoakori Ásia tixinikini atamatari Paoro Teoso misãkiretiko aikoti ãki. Ninoa misãkirepiretari Paoro ikinimane kãkiti iuaã apotiitakanimoni, ininiã ninoa sãkire xika ikinimane omanatari Paoro. Eereka imaĩkarina Paoroni. **28** Ásia tixinikini akiripoata:

—Hĩte Xoteoakori himoianataua ate. Ia kikira oerekari ikini itixitikini omanatinina Xoteoakori. Iara oerekari kãkiti Moisesi paniãtakiti imakamakani. Oerekari kãkiti mapaxitakaniri ia Teoso misãkiretiko aikoti. Ĩkorasaaki !ipaxitari ia aiko, kotxi imiĩroãna Xoteo minakaniua aiko ãki, ininiãkara itxikotari ia aiko Teoso nakiti —itxanãtana ninoa.

29 Ikara itxana, kotxi mitxi itikarina kiki Xoteo minakatiua Tópimo inakori Épeso sitatxitikiri Paorokata tĩpokotini sitatxi apanĩkaki. Txamari Paoro !anikari iua aiko ãki. Ininiã iuãkatarina Paoro anikapekari iua aiko ãki. **30** Ininiã iua Paoro maĩkiko pirena iaripireta. Ikininape sitatxi auakani kenakoenetakasaakiri ikara, imitekana aikomoni. Imaĩkarina Paoro. Ikosekaĩtotarina. Teoso misãkiretiko aikotiã imipokiãkatarina Paoro. Iuasaakipeka aiko tore totaãkapeka. **31** Kãkiti iuaã apotiitakaniua nirekari okiniri Paoro. Sotatoakori Homano inakaniua ninoa auĩte kenakoenetari ikinimane Xerosareẽ auakani neenamauatini. **32** Iuasaakipeka sotatoakori auĩte anikana sotatoakori. Imitekana Paoromoni. Kãkiti atapakasaakina sotatoakori auĩte sotatoakorikata, iuasaakiika iotoka Paoro iaritatinina.

33 Ininiã sotatoakori auĩte maĩkari Paoro. Ipaniãtana sotatoakori Paoro iaxirikini ipi kohẽtxiã. Iposo atoko ipimaãna kãkiti itakote auakani:

—Kiripa ia kiki? Kixikapa ia atoko inaãka? —itxana ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

34 Ininiã ãtikaka iuaã auakani, ia xikara. Apanakinipekana ãti xikara,
itxaãponãtana isãkirena. Sãkiretxi kaiãopokori ininiã, iua !imarotari
atão ixika. Ikara atoko ininiã, sotatoakori auĩte paniãtana sotatoakori,
ninoa aapokomoni anikinirina Paoro. 35 Sotato aapokokiri kanikoatxiã
apokasaakina, sotatoakori õtanõkari Paoro ĩto, kãkiti mamaĩkakaniri
ĩkapani. 36 Kotxi kaiãopokori kãkiti itikini ĩkani akiripoakata:

—Hõkariko. Hõkariko —itxanãtana.

37 Paoro sotatoakori aapoko ãki iĩroãnapanoka inakasaaki, Paoro
txari sotatoakori auĩte:

—Apakata pite nimisãkiretini?

Ininiã sotato auĩte tikoka.

—Pite imarotari Krekoakori sãkire —itxari Paoro.

38 —Kona piteni Exito tixinikiri pitxataua? Kona piteni kitatiki
kamanãtari neenamatxi auĩtetxiakori pomanatini? Kona piteni
anikatana ipi ipi pakini mio kokanirini ixaminakitekatana ãparaã
makipakaniãtaã? —ipimaãri Paoro.

39 Ininiã Paoro:

—Kona notani. Xoteo nitxaua. Nota Taaso sitatxitikiririrano nota.
Taaso sitatxiti, sitatxi apiari inakari, Sirísia tixinikiri. Pauiritano
nakira kãkiti nimisãkiretini —itxari iua.

40 Ininiã sotatoakori auĩte:

—Ari, pimisãkiretana.

Inakasaakiri Paoro tima kanikoatxiã. Iuasaaki õkitikari iuako kãkiti
akiritini iotokini ĩkapani, isãkire ikenakotinina ĩkapani. Ikinipoko
iotokasaaki, iua sãkirauata ninoakata Xoteo sãkireẽ, Epiráiko sãkireẽ.

Paoro Misãkiretari Xerosareẽ Auakani

22 1 Ininiã Paoro:

—Nitariakori, niriakori, hĩkenakotariko nisãkire. Na
maerekati na nikama. Erekarinokara nikama —itxa.

2 Ninoa kenakotakasaakiri ninoaka sãkireẽ, Epiráiko sãkireẽ
isãkirauatini, !akiritaikana. Itsorĩkaãtana.

3 Ininiã Paoro:

—Xoteopitikarano nota. Niponaniã Taaso sitatxiti, Sirísia tixiniã.
Eereka uai Xerosareẽ sitatxiti napoka. Uaikara naneẽ. Iuasaaki
koerekareri kimatireri Kamarieo inakori oerekano imakinika.
Iua oerekano akiomaneakorini kitxakapirĩkarini paniãtakiti
imakinika. Nota parĩkauata Teoso ĩkapaninokara, hĩte parĩkauatini

atokotxikana. 4Mitxipeka nota kapokotana kãkiti Xesosi sãkire
auiãkani, Xesosi kimaporeẽ sikani. Nimaĩkana, kateia ãki oka
nitxana. Kiki, sito pakini nimaĩka. Nota xika ninoani ipĩpe.
5Sasetotxiakori auĩte apiatakari, Xoteo auĩteakori pakini imarotari
atãopitika nisãkire. Ninoakara sikano aãtsopa iõkatsopatakitina
auĩtetxiakorimoni Tamásiko sitatxiti auakanimoni nanikini ĩkapani.
Iua aãtsopa auiritano Xesosi sãkire auiãkani nimaĩkini. Ininiã nota
sari iuaã Xesosi sãkire auiãkani nimaĩkini ĩkapani, Xerosareẽmoni
nimikanapiriinina ĩkapani imisiritikona tĩkane.

6—Apaniãxiti Tamásiko sitatxiti takote napokaãpotakasaaki,
patimari iotximere iaxitikiri apoka notamoni. 7Xiti nirika. Nikenakotari
nakiriuãkatiko: “Saoro, Saoro, kinirepa pite misiritano nota?” itxano.

8—Ininiã nota: “Apiananiri, kiriparai pite?” nitxari.

—Ininiã iua: “Nota Xesosi Nasaree sitatxitikirikarano nota.
Pimisiritakitikarano nota,” itxano.

9—Nimoianariakori atamatari iua iotximere, ininiã
ipĩkarauatana. Na ikenakotarina nota misãkiretakari. 10Ininiã
nota: “Apiananiri, kipa pinireka pitemoni nikamini?” nitxari.

—Ininiã Apiananiri: “Ereẽ pitima. Tamásikomoni pisa. Iuaãtaã
pisãpiretaãkako imakinika Teoso nireẽkiti pikamini ĩkapani,” itxa
Apiananiri notamoni.

11—Iua iotximere xika mõsiãreti nitxaua. Ininiã nimoianariakori
kanõpiãpotano. Anikanona Tamásikomoni. 12Iuaãtaã aua
kiki Ananíasi inakori. Iua kamapikari akiomaneakorini
kitxakapirĩkarini paniãtakiti. Ikinimane Xoteoakori Tamásiko
auakani iteene paxitari iua. 13Iua ina notamoni. Nota takote apoka
itxa. Itxano: “Nitari Saoro, kõsiãre pitxako,” itxano nota.

—Iuasaakipeka nota kõsiãrepeka nitxa. Natamatari iua. 14Iua:
“Akiomaneakorini Teosone mereẽi pite inirekakiti pimarotini ĩkapani.
Teoso mereẽi pite Erekarinoka Kamakari patamatini ĩkapani. Teoso
mereẽi pite Erekarinoka Kamakari sãkire pikenakotini ĩkapani.
15Pitekarako sãpiretariko itanapoko kãkitimoni atão Xesosi pirena,
patamatakiti, pikenakotakiti pakini. 16Ininiã kona okanani pitxape.
Põkitikaua. Pipatxisataãkako. Pakiritariko Apiananiri uãka, ininiã
iua makatxakari pimaerekani,” Ananíasi txano nota.

17Eereka nikanapiriã Xerosareẽmoni. Teoso misãkiretiko
aikotimoni nisa. Iuaã Teoso nimisãkirenãtakasaaki, nitaponetari
Apiananiri. 18Natamatari iua. Itxano nota: “Katima pitxako.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xerosareẽ posipika uatxapeka. Uai auakani !auikapaniri nota pirena
pisãpiretakiti," itxa.
19 Ininiã nota: "Apiananiri, nota nitapekana kãkiti pisãkire
auiãkani ikini aikoti Xoteo apotiitiniãtaãua. Niãsokapekana.
Kateia ãki nitakapekana. Ninoa imarotapitikari ikara nikamakiti.
20 Pite sãkire sãpiretakari Estevão inakori okikosaaki, nota aua
iuaã. Iuasaaki ninĩkatari kokanirini mãka inopinikiri. Nota
apokaerekatari okinirina iuani."
21 —Ininiã Apiananiri: "Pisipeka. Õtakoxiti niokanatai Xoteo
minakonimoni," itxano —itxa Paoro kãkitimoni.

Paoro Homano Itxaua

22 Iuasaakipeka Xoteo minakonimoni isini xika, kãkiti iuaã
apotiitakaniua !inirekaikarina Paoro sãkire ikenakotinina.
Omanãkarauata. Akiripoakatana:
—Hõkariko. !Erekari auapanika inini —itxana.
23 Akiripoakatana. Iõkokarina imãkana inopinikiri. Kipatxi
okarapekatana apaka, kotxi omanãkarauata. 24 Ininiã sotatoakori
auĩte paniãtana sotatoakori anikiniri Paoro aiko kaikori ãki,
sotatoakori aapoko ãki. Ipaniãtana Paoro ixirokitatiko tĩkane,
kotxi inirekari imarotiniri Paoro omanatiko xika. 25 Paoroni
iĩtxikasaakina ixirokitatiko ĩkapani, Paoro pimaãri sotato itakote
timakari:
—Erekari atxiĩti hĩte xirokitatiniri kiki Homano inakori
maxikatiĩka? Homano nitxaua. Kixikapa hĩte nirekari
hĩxirokitatinino? —Paoro txari iua.
26 Ininiãkara sotato sari iauĩtemoni.
—Iua kiki amaĩkakiti Homano itxaua iua, ininiãkara erepaniko
iuamoni pikamakiti tĩkane —itxari.
27 Ininiã sotatoakori auĩte sari Paoromoni.
—Pisãpiretano. Homanokani pitxataua? —itxari Paoro.
Ininiã Paoro:
—Iuapitikarano nota.
28 Sotatoakori auĩte txari:
—Nota Homano nitxaua, kotxi niĩkitxitari aãtsopa ĩki Homano
nininiua ĩkapani. Pakaroneri.
Ininiã Paoro:
—Niponaniãkasaaki Homano nitxapekaua —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

29Iuasaaki Paoro xirokaaritakani patimari isinina. Sotatoakori
auĩte pĩkarauata, Paoro Homano ininiua imarotakasaaki, kotxi iua
paniãtana sotatoakori iĩtxikiniri Paoro.

Paoro Xoteo Auĩteakori Apisatoõ

30Katimatinĩkata sotatoakori auĩte koxirikari Paoro. Inirekari
imarotiniri Xoteo apoĩtiniri, ininiã ipĩkapiretana sasetotxi auĩteakori,
Xoteo auĩteakorikata. Ipaniãtari Paoro itimini ninoa apisatoõ.

23 1Ininiã Paoro iteene mixinitoõtana Xoteo auĩteakori.
—Nitariakori, erekari nikaminiritika, uatxa uai naua.
Teoso nireẽkitinoka ninireka nikamini. Teoso imarotari ikara,
kotxi imarotari nixinikakiti nãkixinireẽ —itxa.

2Sasetotxiakori auĩte apiatakari Ananíasi inakori !ipotxitari
Paoro sãkire, ininiã ipaniãtari Paoro takote auakani aritiniri Paoro
sona. 3Ininiã Paoro:

—Teosokarako aritaiko pite. Aapokotxi tare txĩtatakori atoko pitxa
pite, kotxi mapara peerekai, txamari pãkixinireẽ maerekatinoka.
Pite topãkanãta ereẽ nota pikenakotini ĩkapani akiomaneakorini
paniãtakiti iaõka pikamini ĩkapani, txamari pipaniãtari niaritiko.
Akiomaneakorini na paniãtari ikara atoko inakari. Pite kona kamari
ninoa paniãtakiti —Paoro txari iua auĩtetxi.

4Paoro takote auakani txitari Paoro:

—!Erekari pimisãkirepiretiniri sasetotxi auĩte apiatakari Teoso
nakiti —itxana.

5Ininiã Paoro:

—Nitariakori, !nimarotari iua sasetotxi auĩte apiatakari ininiua,
kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Kona pimisãkirepiretapiri
hĩauĩte.”

6Paoro atamatana kãkiti iuaã apotiitakaniua. Apanakini
satoseoakori itxauana. Apanakini pariseoakori itxauana. Ininiã
itapararitika isãpiretana:

—Nitariakori, pariseokarano nota. Pariseo ãkirikarano nota.
Uai nota minaãka hĩte apisatoõ, kotxi nota auikari ipĩkanipeka
õkitikiniua, iuaĩkana auãki ininina ĩkapani —itxana ninoa.

7Iuasaakipeka pariseoakori, satoseoakori pakini
taparakienatakakaua, kotxi pariseoakori auikari Paoro sãkire.
Satoseakori !auikari Paoro sãkire. 8Kotxi satoseoakori !auikari ipĩkari
õkitikiniua, iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Kona auikarina Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nitiriakori iaxitikini auini. Kona auikarina matamatakoni auini.
Pariseoakori auikari ipĩkari õkitikiniua, iuaĩkana auãki inini ĩkapani.
Auikarina Teoso nitiriakori auini. Auikarina matamatakoni auini
apaka. 9Iuasaaki ikinimane apia akiripoakata. Itaparakienatakakauana.
Pariseoakori, kaiõkatsoparerini inakoni, õkitikaua. Itapararitika itxana:
—Atemoni ia kiki !ikamari maerekati. Atxiĩti matamatakoti,
atxiĩti Teoso nitiri iaxitikiri sãkirauata iuakata. Ininiãkara !apakata
anaiatiniri Teoso —itxana.
10Ninoa iteene taparakienatakakauana, ininiã
ineenamauaaritana. Sotatoakori auĩte pĩkari ninoa okiniri Paoro,
ininiã ipaniãtana sotatoakori:
—Hĩsako kãkiti sauaki apanĩkaki. Iuaã himakatxakariko Paoro.
Hanikariko sotatoakori aapokomoni —itxana.
Ininiã anikarina iuaã.
11Ãti ĩkanõkati Apiananiri apoka Paoromoni. Paoro takote itima.
Itxari:
—Kataparaxinire pitxako. Pisãpiretapekari nota pirena uai
Xerosareẽ. Apaka pisãpiretariko nota pirena Homa sitatxiti —itxari.

Xoteoakori Nirekari

Okinirina Paoro

12Katimatinĩkata apanakini Xoteoakori apotiitaua. Ixinikarina
Paoro okini ĩkapani. Ninoa txari:
—!Anipokotapani, !aãtapani, Paoro aõkini apisa —itxana.
13Ninoa Xoteoakori koarẽta apikomoni. 14Eereka ninoa sari
sasetotxi auĩteakorimoni, kiomãtxiakori pakinimoni. Ninoa txana:
—Ate okaenetari Paoro. !Anipokotapani iua aõkini apisa. 15Ininiã
hĩte aãuĩteakori amanaãriko sotatoakori auĩte, imininiri Paoro
uai. Hĩsãpiretariko sotato auĩte, hinirekari apikomoni hĩpimainiri
Paoro. Iuasaaki ate iãtapariko kimaporiã aõkiniri ĩkapani —itxana
ninoa.
16Paoro itaro ãkiri kenakoenetari Paoro okaenetiko, ininiãkara
ĩroã sotatoakori aapoko, sãpireta itxari iritanirimoni. 17Ininiã
Paoro misãkiretari sotato auĩte poiãori.
—Panikari ia ãtokori hĩauĩtemoni. Iminapiretakiti inireka
isãpiretiniri iua —itxa.
18Ininiã sotato auĩte poiãori anikari iua auĩtemoni.

—Ate maĩkakiti Paoro misãkiretano nota, ia ãtokori pitemoni niminini, kotxi inirekari isãkirauatini pitekata —itxari.

19 Ininiã apiari anikari iuakoã ninoanani auiniãtaã. Ininiã iua:

—Kipa pinireka pisãpiretinino? —itxari.

20 Ininiã iua ãtokori apakapapiretari:

—Xoteo auĩteakori nirekari amanainii katana pokamara Paoro panikini ninoamoni. Isãpiretainako pite, inirekapanikarina apikomoni Paoro sãkire ikenakotinina. Txamari paxirari ninoa sãkire. 21 !Pauikapena, kotxi koarẽta apikomoni kikiakori kipatauako kimaporiã Paoro iãtapinina, okinirina ĩkapani. Ninoa kikiakori txapeka !inipokotaikana, !iãtaikana, Paoro imokakinina apisa. Ninoa iposopeka kimaporiã iãtapinirina Paoro. Ninoa iãtapari ninoa nirekakiti pikamini —itxari sotato auĩte.

22 Ininiã sotato auĩte:

—!Pisãpiretapiri notamoni pisãpiretakiti apanakinimoni. Ininiã iokanatari ãtokori ikanapiriini aapokomoni.

Paoro Iokanataãka Périsi Inakorimoni

23 Iposo atoko sotato auĩte pĩkapiretana ipi sotatoakori auĩtetxi poiãoni inakaniua. Imisãkiretana:

—Hãpotiitana tosẽtosi sotatoakori ikitiã sikani, setẽta sotatoakori kavaro nopini sikani, tosẽtosi sotatoakori meretaua anikakani pakini. Iposope hĩtxako ia ĩkanõkati novi oara hĩpotorikini Sesaréia sitatxitimoni hĩsini ĩkapani. 24 Kavaroakoro hĩsikari Paoro, oa nopini isini ĩkapani. !Hãuiritapiri Paoro okiko. Hanikari Paoro Homanoakori auĩtemoni Périsi inakorimoni —itxana ninoa.

25 Iposo atoko sotato auĩte iõkatsopata:

26 Nota Kráotxio Arísia inakorino iõkatsopata apiarimoni, pite Périsi aãuĩtemoni. Ereẽkai. 27 Ia kiki Paoro inakori Xoteoakori maĩkakiti. Ninoa nirekari okiniri. Nota, nisotatoneakorikata makatxakari iua, kotxi Homano itxaua. 28 Ninirekari nimarotiniri kixikapa ninoa nirekari okiniri Paoro, ininiãkara nanikari iua Xoteoakori auĩteakori apotiitiniãtaãua. 29 Iuaã nimarotari ixika !auari kateia ãki ikaikotini ĩkapani. Ixika !auari ipinini ĩkapani. Ninoa apoĩtari iua ninoa atokiriakorini paniãtakiti imakamakani xika. 30 Nikenakopiretari Xoteoakori okaenetiniri Paoro, ininiã niokanatari iua pitemoni. Nipaniãtana Paoro apoĩtakani isãpiretiniina Paoro kamakiti. Iananirako niõkatsopata. Ereẽpiko,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxa sotato auĩte sãkire Périsimoni.
31 Sotatoakori auĩte paniãtiniri atokokana sotatoakori
anikari Paoro. Ĩkanõka anikarina Ãtxipatiritxi sitatxitimoni.
32 Katimatinĩkata sotatoakori ikitiãna sikaninanira kanapiriã
sotato aapokomoni. Kavaro nopini sikani anikari Paoro apikomoni.
33 Anikarina Sesaréia sitatxitimoni. Isikarina Paoro iõkatsoparikata
auĩtetximoni, Périsi inakorimoni. 34 Ininiã iua atatsopatari iua
iõkatsopari. Iposo atoko ipimaãri Paoro:
—Kitixinepa paua? —itxari iua.
Ininiã Paoro:
—Sirísia tixinikirirano —itxa.
35 Ininiã Périsi txari:
—Pikamapiretakini apokasaaki, nikemariko pisãkire —itxa.
Ininiã ipaniãtana sotatoakori:
—Erotxini kamakiti aikoti ãki hinĩkatariko Paoro.

Paoro Apoĩtiko Pirena

24 1 Sĩko õti auakasaaki, sasetotxiakori auĩte apiatakari
Ananíasi inakori sari Sesaréia sitatxitimoni. Apoka iuaã
kiomãtxiakorikata, kiki Tétoro inakorikata apaka. Iua Tétoro kãkiti
ĩkapani kasãkireri kãkiti misiritiko mereẽkari apisatoõ. Ninoa
apoka Périsi apisatoõ Paoro apoĩtinina ĩkapani. 2 Ninoa apokasaaki,
sotato minari Paoro Périsi apisatoõ. Iposo atoko Tétoro akiritaãka
isãkirauatini ĩkapani. Ininiã Tétoro apoĩtari Paoro:
—Périsi, apiari pitxaua. Auĩtetxi kimatireri pitxaua, kotxi
mapakanani atixine neenamatxi !auari. Mitxi kaiãopokori
maerekati kamakori. Uatxa maerekati poiãoãpota, kotxi pite kamari
erekari kãkiti ĩkapani. 3 Erekapitikari pikamakiti ate ĩkapani. Ate
apokaerekatari. 4 Kona ninirekari niomakotetinii pite, ininiãkara
nisãkire poiãoka apikomoni nisãpiretai, ininiã pikenakotari nisãkire.
5 —Ia kiki !erekari. Pamonõkoniri. Itxĩkitakari Xoteoakori
neenamauatini ikini itixiti. Kiki Nasaree sitatxitikiri sãkire auiãkani
auĩte itxaua iua Paoro. 6 Teoso misãkiretiko aikoti imapaxitakanisaaki,
ate maĩkari iua. Akiomaneakorini oerekini atoko atxamariko Paoro.
7 Txamari iuasaakipeka sotatoakori auĩte Arísia inakori apoka iuaã.
Imakatxakari Paoro itapararitika ate sauaki. 8 Eereka Arísia paniãtaua
pitemoni ainini. Pite pimaãriko Paoro, ininiã pimarotari asãpiretakiti
inipitika inini —Tétoro txari Périsi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

9 Iuasaaki Xoteoakori iuaã auakani:
—Ari, inipitikara isãkire —itxarina Périsi.

Paoro Sãkire Périsi Apisatoõ

10 Iposo atoko Périsi paniãtari Paoro isãpirenauatini. Ininiã Paoro:
—Nimarotapitikari kona uatxakani ate tixine auakani misiritiko
mereẽkari pitxaua. Ininiãkara nota apokaerekatari pitemoni
nisãpiretiniri nikamakiti. 11 Tosi õti pakini napakari nisa Xerosareẽmoni
Teoso nimisãkiretini ĩkapani. Pipimaãri apanakini atãokani nisãkire.
12 Nanera !ikenakotari nota txitiniri ãti Teoso misãkiretiko aikoti ãki.
Ikininape Xoteo apotiitiniãtaãua aikoti ãki !atamatarina neenamatxi
nikamãkitakini. Ãtiãtaã apaka !atamatarina nitxĩkitakiniri kãkiti
neenamatxi ikaminina. 13 Nanera maxikatiĩka kamapiretano nota.
!Itikanona nota maerekati nikamini. 14 Nota auikari Xesosi sãkire.
Ia atão. Naneramoni Xesosi sãkire na atão. Nota parĩkauata ate
atokiriakorini Teosone ĩkapani Xesosi sãkire nikĩpitakasaaki. Moisesini
paniãtakiti apaka nauika. Teoso sãkire sãpiretakanini iõkatsopatakiti
apaka nauika. 15 Nanera auikari Teoso õkitikinina ikininape kãkiti
ipĩkani. Erekarini, maerekani apaka õkitikauako iuaĩkana auãki ininina
ĩkapani. Nota apaka auikari ikara. 16 Ikiniõtika ninirekari atãonoka
nikamini Teoso ĩkapani, kãkiti ĩkapani apaka.
17 —Ninapapekari mapakanani ãtiãtaã, eereka nikanapiriã
Xerosareẽmoni. Iuaã nisa txineiro ninirimanemoni matxineirotenimoni
nanikini ĩkapani. Apaka iuaã ninirekari nisikaenetakiti Teosomoni
nisikini. 18 Nisikaenetakiti Teosomoni nisikasaaki Teoso misãkiretiko
aikoti ãki, nikipaãtaua Moisesini oerekakiti iaõka. Iuasaaki
Xoteoakori Ásia tixinikini itikano nota. Kãkiti apotiitakaniua !auari
notakata iuasaaki. Neenamatxi !auari iuasaaki. 19 Ninoa itikano.
Maerekati nikamaãkamako, kinirepa kona ninoa apoka uai uatxa
pite isãpiretinina ĩkapani? 20 Ninoa uai mapokakanisaaki, pipimaãna
nanera ikenakotakitina, itikakitina nota Xoteo auĩteakori apisatoõ
nauakasaaki. Kipa atxiĩti nimaerekani iuasaaki? Iuasaaki kona
nikamari maerekati. 21 Atxiĩti iuasaaki nanera !apokaerekatari nisãkire,
kotxi nitxana: “Nota auikari ipĩkani õkitikiniua, iuaĩkana auãki inini
ĩkapani. Ikara nauikakiti sãkiretxiti xika hĩte maĩkano nota.” Atxiĩti
nanera !apokaerekatari ikara nisãkire —itxa Paoro sãkire Périsimoni.
22 Périsi iteene imarotapekari Xesosi oerekakiti sãkiretxiti. Iua
misãkiretana ninoa:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

—Sotatoakori auĩte Arísia inakori apokapanikako uai. Iuasaakiko nisãpiretari kiãtokopa nitxatari Paoro. Uatxa xipope asãkire —itxa Périsi.

23 Ipaniãtari sotato auĩte poiãori inakari Paoro nĩkatakari tĩkane:

—Pinĩkatariko Paoro. Pauiritariko inirekiniãtaã isini. Pauiritariko inirimane apokini iuamoni. Pauiritariko inirekakiti isikinirina —itxa Périsi.

Paoro Sãkirauata Périsi, Tosira Pakinikata

24 Mapaõti napa atoko Périsi ĩtanorokata Tosira inakorokata apoka Paoro auiniãtaã. Xoteo oa. Périsi pĩkapiretari Paoro. Iua apokasaaki, Paoro sãpiretana ninoa Kristo Xesosi sãkire auikiko, ininiã ninoa kenakotari. 25 Paoro sãpiretari Teoso sãkire atão inakari kamiko pirena. Isãpiretari Teoso sãkire ĩtotxi nireẽkiti amakamakani. Isãpiretari kãkiti misiritiko itixi xipokini õti apokasaaki. Ininiãkara Périsi pĩkarauata.

—Iaõpe. Pisipe. Ãti õti niparĩka mauakanisaaki, iuaĩkana nipĩkapiretai —itxari.

26 Périsi nirekari Paoro sikiniri txineiro iuamoni, isikakiniri ĩkapani. Ininiãkara itokata ipĩkapiretari Paoro iuakata isãkirauatini.

27 Ipikanani napa atoko Pósio Pésito inakori auĩtetxi txapekaua, ininiã Périsi sipe. Périsi nirekari Xoteoakori apokaerekatiniri iua, ininiã isini apisa !isikakari Paoro, ininiã Paoro kaikotapanika kateia ãki.

Paoro Amanaãri Sesakata Isãkirauatini

25 1 Pésito aua Sesaréia sitatxiti ipi ãti pakini õti, eereka isari Xerosareẽmoni. 2 Iuaã sasetotxi auĩteakori, Xoteo auĩteakori pakini kamapiretari Paoro Pésitomoni. 3 Ninoa iteene amanaãri Pésito:

—Pikamariko ate nireẽkiti. Piminariko Paoro uai Xerosareẽmoni —itxana.

Ikara ninoa nireka, kotxi okaenetarina Paoro ipixinipokoriti. 4 Txamari Pésito apakapapiretana:

—Kona, Sesaréia sitatxitikarako aua Paoro. Mapaõti napa atoko nota kanapiriã iuamoni. 5 Hinirekiniãri, ãtikaka hĩte sari iuamoni notakata. Iuaã hĩsãpiretari Paoro kamakiti maerekati —Pésito txana ninoa.

6 Pésito napari ipi semanati Xerosareẽ. Eereka ikanapiriã Sesaréiamoni. Katimatinĩkata ĩroã aiko kãkiti misiritiko

sãpiretikoãtaã. Iuaã ipĩkapiretari Paoro. 7Paoro apokasaaki, Xoteo Xerosareẽkini ãkitari iua. Apoĩtarina iua maerekati kaiãopokori ikamakiti, txamari imaerekani itikakari !auari, kotxi !ikamari maerekati. 8Eereka Paoro:

—Maerekati na nikama. Xoteoakori aãtokiriakorini paniãtakiti nikamapitika. Teoso misãkiretiko aikoti nipaxitapitika. Homano auĩte paniãtakiti, Sesa inakori paniãtakiti nikamapitika —itxa.

9Pésito nirekari Xoteoakori apokaerekatiniri iuaka, ininiã ipimaãri Paoro:

—Pinirekatari Xerosareẽ pisini? Iuaãrako nota kenakotariko nanera sãkire, pite sãkire apaka —itxa.

10Txamari Paoro:

—Konapitini. Homano nitxaua. !Apakata Xerosareẽ Xoteoakori apisatoõ nisãkire kenakotiko. Uaikara Homanoakori auĩte Sesa nirekari Homano sãkirauatini kãkiti misiritiko sãpiretakani apisatoõ. Erekari uai pikenakotiniri nisãkire. Pite iteene imarotari kona xatiki maerekati nikama Xoteoakorimoni. 11Ixika auiniã nipinini ĩkapani, maerekati nikaminiã, ininiã apakata nipinini. Txamari nanera na atão apoĩtano nota, ininiã naneramoni nisikanapakiri !auari. Ninirekari Sesamoni nisini —itxa Paoro sãkire.

12Ininiã Pésito sãkirauata iua õtãkikakanikata Paoro Sesamoni isini ĩkapani. Eereka apakapapiretari Paoro:

—Pite nirekari Sesamoni pisini, ininiãrako iuamonirako pisa —itxari Paoro.

Pésito Sãkirauata Akiripakata

13Mapaõti napa atoko auĩtetxi Akiripa inakori apoka Sesaréia itaro Perenisi inakorokata. Ninoa ianapokota Pésitomoni.
14Mapaõti napa atoko Pésito sãpiretari Paoro Akiripamoni:

—Uai aua kiki kateia ãki Périsi takakiti Paoro inakori. 15Xerosareẽ napokasaaki, sasetotxi auĩteakori, Xoteo auĩteakori apaka apoĩtari iua. Inirekarina nota paniãtiniri iua okiko. 16Txamari nisãpiretana: “Homanoakori kona okari kãkiti ãti apoĩtakiti, iua apoĩtakiti sãkire imakenakotakani apisa. Merepanika erekari iua apokini iua apoĩtakanikata kãkiti misiritiko mereẽkari apisatoõ, ninoa sãkire kãkiti misiritiko mereẽkari kenakotini ĩkapani,” nitxana.

17—Paoro omanatakani uai apokasaaki, katimatinĩkata niĩroã kãkiti misiritiko sãpiretikoãtaã. Iuaã nipĩkapiretari Paoro, ininiã iua

apoka iua omanatakani apisatoõ. 18Ninoa sãkirauata. Apoĩtarina Paoro. Niuãkatari ninoa sãpiretiniri maerekati Paoro kamakiti. 19Txamari ninoa auiãkiti sãkiretxiti xika ninoa omanatari Paoro. Kiki ipĩkari Xesosi inakori xikara apoĩtarina. Paoro auikari Xesosi iuaĩkana auãki inini. Ninoa !auikari Xesosi õkitikiniua.

20—Iuasaaki na nimarotari nikamakiti tĩkane. Ininiã nipimaãri Paoro: "Na pinirekatari Xerosareẽ pisini? Iuaã pite apoĩtakani, pite pakini kenakotaãkako," nitxari Paoro. 21Txamari iua apakapapiretano: "Kona. Sesamonira ninireka nisini," itxano nota. Ininiã notara paniãtari iua kateia ãki ikaikotiniritika niokanatariko Sesamoni —itxa Pésito.

22Ininiã Akiripa:

—Nota nirekari nikenakotiniri iua kiki sãkire —itxa.

Ininiã Pésito:

—Katanarako pikenakotari iua sãkire —itxa.

Akiripa, Perenisi Pakini Apoka Pésitomoni

23Katimatinĩkata Akiripa, Perenisi pakini apoka, itomaneri initiriakorikata. Peeremãkapokona. Iĩroãna kãkiti apotiitiniãtaãua. Sotato auĩteakori, sitatxi auakani auĩteakori pakini ĩroã. Eereka Pésito pĩkapiretari Paoro, ininiã Paoro minaãka. 24Ininiã Pésito:

—Pite, Akiripa, hĩte atekata apotiitakaniua apaka, hãtamatari ia kiki. Ikinimane Xoteoakori uai auakani, Xerosareẽ auakani apaka !apokaerekatari ia. Isãpiretanona ia maerekati ininiua. Ninoa amanaãno ia okiko. 25Notamoni maerekati !ikama ia. Notamoni ixika !auari ipinini ĩkapani. Eereka ia amanaãno apiari Sesamoni isini, ininiã nota auiritari isini. 26Txamari !nimarotari ixika niõkatsopatini Sesamoni. Ininiãkara niminari Paoro hĩte apisatoõ isãkire hĩkenakotini ĩkapani. Akiripa, apiari pitxaua pite, ininiã ninirekari pite sãpiretinino nota niõkatsopatakiti tĩkane. Ia hĩkenakotaka atoko hĩsãpiretano Sesamoni niõkatsopatini ĩkapani. 27!Apakata kateia ãkikiri Sesamoni niokanatini ixika nimasãpiretakaniã, kotxi Sesa nirekari imarotiniri ikamakiti xika.

Paoro Sãkirauatini Akiripa Apisatoõ

26 1Eereka Akiripa paniãtari Paoro:

—Nauiritai pisãpiretiniua pimaĩkiko xika.

Ininiã Paoro õkatari iuako isãkire isãpiretini ĩkapani. Iposo atoko Paoro sãkirauata, maerekati imakamakani ninoa imarotini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2—Aãuĩte Akiripa, notamoni erekari pite apisatoõ nisãpiretiniri
Xoteoakori apoĩtinino. 3Kotxi pite iteene imarotari ate
atokiriakorini oereẽkiti, Xoteoakori paniãtakiti. Ininiã namanaãi
pikenakotiniri nisãkire imakinika.
4—Xoteoakori imarotano nota ãtokoripanika ninakasaakiua,
nitixine nauakasaaki. Eereka Xerosareẽ nauakasaaki ninoa imarotano.
Imarotarina ikiniõtika nauini. 5Mixakapokoni ninoa imarotano nota.
Imarotarina pariseo nininiãua. Ikara isãpiretaina, inirekiniãna. Kãkiti
pariseo inakari iteene auikari ate atokiriakorini oereẽkiti sãkiretxiti.
6—Xoteoakori uatxa omanatano nota, kotxi nauikari Teoso
sikaenetakiti ate atokiriakorimoni apokapeka uatxa. 7Ate nirimane,
tosi pakini nirimanetxi, iãtapari ikara Teoso sikaenetakiti apokini
õti. Ninoa parĩkauata Teoso ĩkapani ĩkanõka, pokamara pakini.
Niauĩte Akiripa, ikara Teoso sikaenetakiti xika Xoteoakori maĩkano
nota. 8Kinirepa hĩte !auikari Teoso posotiniri ipĩkari õkitikini,
iuaĩkana auãki inini ĩkapani?
9—Mitxipeka nota omanatari Xesosi Nasareekiri, hĩte
omanatiniri atokokana, ininiã nikapokotari isãkire auiãkani.
10Xerosareẽ nauakasaaki, nikapokotari isãkire auiãkani. Sasetotxi
auĩteakori auiritano kãkiti Teoso nakitiakori kateia ãki nitakini.
Kaiãopokori nitaka kateia ãki. Xoteo auĩteakori nirekasaakiri
okinina, nota apaka nirekari. 11Nisari Xoteo apotiitiniua aikotimoni
ikininape Xesosi sãkire auiãkani nimisiritini ĩkapani. Ninirekari
Xesosi sãkire auikiko xipokini. Iteene nomanatana, ininiãkara
nisari apanakini sitatxitimoni ninoa nikapokotini ĩkapani.
12—Ikara xika nisari Tamásiko sitatxitimoni. Sasetotxi
auĩteakori auiritano nisini. Ipaniãtanona Xesosi sãkire auiãkani
nimaĩkini. 13Ipixinipokoriti, apaniãxiti iotximere iaxitikiri apoka
notamoni. Atokatxi iotximere poiãoka. Ikara iotximere apiata.
Iua iotximere ãki nota nimoianariakorikata aua. 14Ate iriãkata
xitipe. Iuasaakipeka nikenakotari nakiritiko: “Saoro, Saoro,” itxano
Epiráiko inakori sãkiretxitiã. “Kixikapa pimisiritano nota? Piteka
pimisiritaua, nota pimisiritakasaaki. Atxiĩti kema auĩteka karotaua
ipitikiri aãketeẽ. Iua kema auĩte atoko pitxa,” itxano.
15—Ininiã nota: “Apiananiri, kiriparai pite?” nitxari.
—Ininiã iua: “Xesosira nota, pimisiritakitikarano nota. 16Pitima. Nota
oerekaua pitemoni, pite nimereini ĩkapani, ninitiri pininiua ĩkapani.
Uatxa pitikakiti pisãpiretako apanakinimoni. Pisãpiretapanikariko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ikinimane kãkiti apikomoni noerekakiti tĩkane. 17 Ninĩkataiko pite
Xoteo sauaki pauakasaaki, Xoteo minakaniua sauaki pauakasaaki
apaka. Xoteo minakonimoni niokanatai pisini. 18 Kãkiti ipiaã sikani
atoko itxana, kotxi !imarotarina Teoso sãkire. Mõsiãreni atoko ninoa,
kotxi !atamatarina Teoso kimapore. Ininiãkara pitekara oerekanako
Teoso sãkire ikimapore imarotinina ĩkapani, ipiã itakanapinina,
ikamaramoni isinina ĩkapani. Ininiãkara !ikamaikari Satanasi
paniãtakiti. Teoso paniãtakitinoka ikamana eereka. Ininiã ninoa
auikariko nisãkire, ininiãkara nota makatxakariko ninoa maerekani.
Ininiã Teoso nakitiakori ninoa apaka txauana," Xesosi txano nota.

19 —Niauĩte Akiripa, ikara atoko ininiãra, nikamapekari imakinika
Xesosi paniãtakiti, iaxiti iotximere apokasaaki nikenakotakiti.
20 Nisãpiretari Xesosi sãkire merepitipanika kãkiti Tamásiko sitatxiti
auakanimoni, eereka nisãpiretari Xerosareẽ auakanimoni. Eereka
nisãpiretari ikinimane Xotéia tõpa auakanimoni. Eereka nisãpiretari
kãkiti Xoteo minakonimoni. Nisinimoni nisãpireãpotana ninoa:
"Himaerekani hĩtakanapako. Hãuikariko Teoso sãkire. Erekarinoka
hĩkamako, ininiãkara aimarotapitikari maerekati hĩtakanapini,"
nitxana. 21 Ikara atoko nitxana ikinimane nisãpiretini. Ikara nisãkire
xika Xoteoakori maĩkano nota Teoso misãkiretiko aikoti ãki
nauakasaaki. Kinirão okaka itxanona. 22 Uatxa nauapanika, kotxi Teoso
nĩkatano nota. Ininiã ia õti Xesosi sãkire nisãpireta hĩte apiarinimoni,
hĩte poiãorinimoni apaka. Moisesini sãpiretakiti iaõka nisãpireta. Teoso
sãkire sãpiretakani sãpiretakiti iaõka nisãpireta. Ninoa sãpiretari
Teoso mereẽkiti apokini. 23 Ninoa txari: "Teoso Mereẽkiti apokako.
Iua misiritaãkako. Iuakarako õkitikaua ipinaka atoko. Iuaĩkana auãki
itxako. Mitxi ipinakari !õkitikaua. Merepanika iua õkitikaua. Iuara
sãpiretariko Xoteoakori maerekani makatxakiko, Xoteo minakaniua
maerekani makatxakiko apaka," itxana Teoso sãkire sãpiretakani.
Ninoa sãpiretakiti iaõka nota sãpiretai apaka —itxa Paoro.

24 Paoro ikara atoko inakasaaki, Pésito akiritari:

—Paoro, !kiĩkitei. Pimapitxiriãpota iteene papaiaõkarauatini xika
—itxa.

25 Ininiã Paoro:

—Niauĩte Pésito, kona nimapitxirita nota. Atãopitikara nisãkire
nikama. Erekari nisãkire. 26 Niauĩte Akiripa, pimarotapekari nota
sãpiretakiti, ininiã kataparaxinireno nimisãkiretinii. Pimarotari
Xesosi pirena, kotxi Xesosi ipĩkasaaki, kona kipatakoriãtaãni ipina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

27 Niauĩte Akiripa, pite auikatari Teoso sãkire sãpiretakani sãkire?
Nota imarotari pite auikiniri.
28 Ininiã Akiripa:
—Pite sãkire txĩkitakaaritano nota Xesosi sãkire nauikini —itxari.
29 Ininiã Paoro:
—Teoso imarotari. Ninirekari pite, hĩte hĩkinika uatxa nisãkire
kenakotakani pakini iteene hãuikiniri Xesosi sãkire nota auikiniri
atokotxikana. Txamari kona nota nirekai hĩte kateia ãki hãuini
nota atoko —itxa Paoro sãkire.
30 Paoro sãkirauataka atoko auĩtetxi Akiripa, itaro Perenisi,
Pésito, ikinimane ninoakata ĩkani pakini, itimana. 31 Iporikiti
ipokĩkasaakina, imisãkiretakakana:
—!Auari ikira kiki okiko xika. !Auari kateia ãki itakiko xika.
32 Ininiã Akiripa txari Pésito:
—Ikira kiki mamanaãkaniãri Sesamoni isini, isikakaãkapiimako.

Paoro Potorika Homamoni Isini

27 1 Eereka Pésito sãpiretaua ate iketo apope Itária tixinimoni
aĩpiriãtini. Paoro apanakini maĩkakoni apaka sikaãka Xório
inakorimoni. Iua Xório seĩ pakini sotato auĩte itxaua. Sesa sotatone
itxaua. 2 Ate iereẽtaua maporo ãki, Ataramítxio sitatxitikero ãki. Ásia
tixinimoni sikaro oa maporo. Kiki, Arisitako inakori sari atekata. Iua
Tesarónika sitatxitikiri, Masetónia tixinikiri iua Arisitako. Ininiã ate
sipe. 3 Katimatinĩkata ate apoka Sitoõ ioporokoti. Xório tiretari Paoro,
ininiã auiritari iua aõkimaneremoni isini iuaã, inirekakiti apakapini
ĩkapani. 4 Eereka ate potorika iuaã. Iuasaaki ĩtima inataparata
aãpisamoni, ininiã maporo iopiriãri Xipri pokomiriĩti ĩtima
manapakaniãtaã. 5 Ate ĩpiriãtari potxoari uiniti. Sirísia tixini takote
anapa. Pãpíria tixini takote anapa. Ate apoka Miha sitatxiti, Arísia
tixiniã. 6 Iuaã sotato auĩte apokaro maporo Arexãtria sitatxitikero,
Itária tixinimoni sikaro. Iua iereẽtakaua ate oa maporo ãki.
7 Iuaĩkana apotorika. Iuasaaki ĩtima inataparata aãpisatoõ,
ininiã ianaritika asaãpota mapaõtipeka, ininiã eereka aãpoka
Sinito sitatxiti apisatoõ. Ĩtima tapara xika !aposotaika apikomoni
asini anirekinimoni, ininiã aiopiriãri Kreta pokomiriĩti ĩtima
manapakaniãtaã. Iuaã anapari Saomona pokomiriĩti. 8 Ianaritika
asaãpota imiriĩ takote. Aãpoka ioporoko “Ioporoko Erekari”
akiritikoãtaã, Araséa sitatxiti takote.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

9 Iuaã aãuapokota. Pamonõkoniri apikomoni asini. Kiiniri Teoso
ĩkapani kãkiti manipokotakani inapapeka, ininiã imarotaãka ĩtima
kataparari kaiamapeka apokini. Ininiã Paoro õtãkikana ninoa:
10 —Apikomoni asiniã, pamonõkoniri. Ĩtima kataparari
kasaikamaro maporo atiikata. Kãkiti ipinako —itxa Paoro.
11 Txamari sotatoakori auĩte !auikari Paoro sãkire. Iua
auikapiretari kamaporoteri sãkire, maporo nĩkatakari pakini
sãkire. 12 Kaiãopokori maporo ãki parĩkauatakani txari:
—Ia ioporoko kona erekari mitaã anapini. Masa apikomoni.
Atxiĩti aposota Penisi sitatxitimoni aãpokini. Iuaã manapakakari
mitaã —itxana.
Penisi sitatxiti Kreta inakori pokomiriĩti ioporokoti. Atokatxi
ereẽkokini manapi aua Penisi sitatxiti.

Ĩtima Kataparari Pirena

13 Iuasaaki ĩtima poiãoka apokaãpota ate tikinimoni, ininiã ninoa
uãkatari:
—Uatxaika erekapekari Penisi sitatxitimoni asini —itxana.
Ininiã õtanõkarina kai, maporo maĩkiko, ininiã potorika atxa. Kreta
miriĩti takote anapaãpota. !Anirekari potxoari uiniti apanĩkakiã asini,
kotxi pamonõkoniri iuaã. 14 Txamari patimari ĩtima iteene inataparata
Kreta pokomiriĩtikiri. Ĩtima uãka “Atokatxi Pokĩkinimonikiri.” 15 Ininiã
ĩtima apoka maporomoni. Pataparari. !Aposotari ĩtima ininimoni asini,
ininiãkara aãuiritari ĩtima anikiniro maporo ĩtima sinimoni. 16 Aiopiriãri
Kaota inakori pokomiriĩti. Iua pokomiriĩ xapitiri. Iua pokomiriĩti ĩtima
kimaporeẽ aua, ininiã iuasaaki pokomiriĩ anapakasaaki ĩtima poião
taparata, ininiãkara aõtanõkaro kanaua maporo kapokiãmonikiri.
17 Akosekaãpotari kanaua maporo ãki aeretakini ĩkapani. Ininiã ninoa
iapiripoataro maporo aãpitsaã ĩtima katakakitapetiniri monõkoni.
Ninoa pĩkari ĩtima anikiniro maporo ikipatxite apanĩkakiãkirimoni.
Iua ikipatxite Arípia tixini takote. Ininiã ikaxitikarina mãkatxi mata
maporo aniãkari. Mãkatxi mata kaikotiniã maporo nopini, patimaua
ĩtima anikiniua. Ikara atoko ininiã, auiritarina ĩtima anikiniua. 18 Ĩtima
inataparatapanika, ininiã katimatinĩkata ninoa okaãpotari tiitxi
maporo ãki auakari potxoari uinitimoni maporo sakikini monõkoni.
19 Katimatinĩkata okarina maporo tii potxoari uinitimoni.
20 Mapaõti !aãtamataikari atokatxi. !Aãtamataikari iõriki. Ĩtima
inataparatapanika, ininiã auãkatari apinini.

21 Mapaõtipeka maporo ãki parĩkauatakani kona inikaikana.
Ininiã Paoro misãkiretana:
—Kinirepa hĩte kona kĩpitari nisãkire? Kinirepa hĩte takanapari
Kreta pokomiriĩti? Hĩkĩpitaãkamariko nõtãkikinii, tiitxi kona
hõkamako. 22 Iuaritika kataparaxinire hĩtxako. Nisãpiretai, kona
kãkiti !ipina. Maporonanira sakika. 23 Nota Teoso nakiti nitxaua. Iua
ĩkapani niparĩkauata. Minipani iua nitiri iaxitikiri oerekaua notamoni.
24 Teoso nitiri akiritano: "Paoro, !pipĩkarauatape. Pite apokapitikako
Sesa apisatoõ. Peerekari Teoso. Itiretai pite, ininiãkara ninoa pitekata
sikani !ipinapani," itxano. 25 Ininiã kataparaxinire hĩtxako, kotxi nota
auikari Teoso sãkire. Ikamapitikariko nisãpiretinii iaõka. 26 Ĩtima
okaroko maporo ipokomiriĩ —itxa Paoro sãkire ninoamoni.
27 Ipi semanati ĩtima inataparata. Anikaro maporo potxoari uiniti
Metxiteháneo inakori ĩpiriãtini. Eereka apanĩkanõka maporo ãki
parĩkauatakani uãkatari imiriĩ takotepeka aãpokini. 28 Ininiã ninoa
okari kai iokaritsaã ĩpanaã imarotinina ĩkapani. Trĩta seisi metro
ĩpanaã. Eereka apikomoni iaõtarina ĩpanaã, vĩtxi setxi metronoka.
29 Ininiã ipĩkarauatana maporo kai mitarimoni oãpokini monõkoni.
Ininiã maporo kapokiãmoni ikaxitikarina ipi ipi pakini kai iokaritsaã
maporo maĩkiko. Eereka imisãkiretarina Teoso paĩtiki ikatimatini
ĩkapani. 30 Maporo ãki parĩkauatakani nirekari maporo itakanapinina.
Iokatxakarina kanaua potxoari uinitimoni. Ninoa txaua:
—Iuaĩkana kai aiokatxaka uai maporo ĩkiinaã.
Txamari na atão isãkirena. Inirekarina maporo itakanapinina
kanaua ãki. 31 Iuasaaki Paoro txana sotato auĩte, sotatoakori pakini:
—Nakira kikiakori maporo ãki makaikotakaniã, hĩte ipinako —itxa.
32 Ininiã sotatoakori tsotakari aãpitsa kanaua maĩkakari, ininiã
ĩtima anikari iua kanaua.
33 Iuasaaki imaropirĩkata. Paoro õtãkikana ikinimane inipokotini
ĩkapani:
—Ipi semanati hiãtapanãtari ĩtima napini. Ipi semanati hĩteni
kona xatiki hinipokota. 34 Ininiã hinipokotako uatxa, hĩtapara
apokini ĩkapani himapinakani ĩkapani. Hĩkarotiko !auapani. Hiãko
ãtika kona katxakapani —itxa.
35 Eereka Paoro kosekari komiri. Ikinimane apisatoõ isãkirauata
Teosokata. Iposo atoko imapixinikari komiri poriĩ, nika itxari. 36 Ininiã
ikinimane kataparaxinirepe itxana, ininiã inipokotana. 37 Tosẽtosi
setẽta seisi pakini kãkiti maporo ãki auakani iuasaaki. 38 Iteene

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

inipokotakana atoko, okarina triko potxoari uinitimoni maporo poana onini ĩkapani.

Maporo Sakikini Pirena

39 Katimatinĩkata maporo ãki parĩkauatakani atamatari imiriĩ, txamari !imarotarina itixi uãka. Atamatarina ikipatxite, ininiã ninoa:
—Iuaã kipatxi nopini maanikaro maporo, aposotiniã —itxana.
40 Ininiã itsotakarina aãpitsa maporo tsapi. Kai kaikota ipatapiã. Ikoxirikarona aãpitsa mekotxi maĩkiko, maporo oerekaãtiko. Iposo atoko õkitikarina mãkatxi mata maporo ĩkiiãtinimoni auakari, ikipatxitemoni maporo ĩtima anikini ĩkapani. Ininiã ikipatxitemoni asaãpota. 41 Txamari ipixinipokoriti maporo atxapaã ikipatxite nopini. Maporo ĩkiiãtinimoni atxapaã. !Osaika. Tsakati kataparari xika maporo kapokiãtinimoni txirakiãpota.
42 Sotatoakori kinirão okaka txana ikinimane maĩkakoni. !Inirekarina ninoa mitekini imiriĩmoni anokinina. 43 Sotatoakori auĩte !inirekari Paoro okiko, ininiã !auiritana. Ipaniãtana ikinimane:
—Himarotiniãri hanokini, ininiã hĩte merepanika hĩkomokako. Hanoka ikipatxitemoni. 44 Eereka, hĩte mimataanoreni hĩkomokako. Himaĩkariko maporo txirata, ininiã hanoka ikipatxitemoni —itxana.
Ikara atoko aniniã, amakinika aãpoka ikipatxitemoni.

Máota Pokomiriĩti Pirena

28 1 Imiriĩpekaua amakinika, eereka aimarotari Máota inakori pokomiriĩti aãpokini. 2 Iuaã auakani apakapaua ipoxokoniritikana. Iuasaaki ãparaã potorika ikipini. Ãparaã kipini xika patxĩkareri, ininiã iuaã auakani kamari xamina, ate irokini ĩkapani. 3 Iuasaaki Paoro apaka apotiitari xamina. Xamina pokiã itakasaakiri, xamina pataka õpõkikari imini xamina iriko ãki auakari. Akatsatari Paoro uako. 4 Ninoa ipokomiriĩ auakani atamatari imini Paoro uakoã iarõkini. Ininiã imisãkiretakakana:
—Ikira kiki kokaniri atxiĩti. !Ipina potxoari uiniti, iuaritika inapakakiniri !auari. Uatxaika ipinapitikako —itxakakana.
5 Paoro ĩkokari imini xamina pokimoni arikini ĩkapani. !Katsiiri iuamoni. 6 Ninoa iãtapanãtari iuako ananapoatini. Iãtaparina iua mokatanitika ipinini. Mapa oara napa atoko !ipina, ininiã ninoa:
—Kona kokaniri ikira. Teoso itxaua —itxanãtana.

7 Iuaãtaã takote aua kikio Pópirio inakori nakiti. Máota pokomiriĩti
auakani auĩte itxaua. Iua apakapaua ate ipoxokoniritika. Akaikota
iua aapoko ipi ãti pakini õti. 8 Iuasaaki iri sirĩkanãta. Apoomata.
Itikanãta. Ininiã Paoro sari iuamoni. Akiritari Teoso iua ereka
inini ĩkapani. Itakari iuako inopini. Iuasaakipeka erekapeka itxa
iua. 9 Eereka amianatakani iua pokomiriĩti auakani sari Paoromoni,
ininiã iua makananitana ninoa. 10 Ninoa sikaua tiitxipokoni.
Apotorikasaaki ãto maporo ãki, isikauana imakinika anireẽkiti.

Paoro Homa Sitatxiti Isini

11 Ate napari ipi ãti pakini kasiriti iuaã. Eereka aiereẽtaua maporo
ãki, Arexãtria sitatxitikero ãki. “Itaritxi Ipi” akiritaãka maporo uãka.
Mitaãsaaki oa maporo kaikota Máota pokomiriĩti. 12 Apotorika iuaã.
Eereka aãpoka Sirakosa inakori sitatxiti. Iuaã akaikota ipi ãti pakini õti.
13 Eereka iuaĩkana maporo potorika. Aãpoka Héxio sitatxiti.
Katimatinĩkata ĩtima atikinimonikari ina, ininiã patimari asini.
Katimatinĩkata aãpoka Posoori sitatxiti. 14 Iuaã aõkitana kãkiti,
Xesosi sãkire auiãkani. Ninoa amanaãua ãti semanati anapini
ninoakata. Eereka iuaĩkana aiereẽtaua maporo ãki. Iuaĩkana
apotorika. Homa sitatxiti aãpoka.
15 Xesosi sãkire auiãkani, Homa auakani, kenakoenetari
aãpokaenetini, ininiã inana ate aõkitinina ĩkapani. Apanakini
aõkitaua ate kienatxi amotikoãtaã takote, Ápio inakoriãtaã takote.
Apanakini aõkitaua ate kãkiti imakiniãtaã, “Ipi Ãti Aapokotxiti”
inakoriãtaã. Paoro aõkitakasaakina ninoa, ipoxokoniuata.
—Peerekari Teoso, kotxi naia inari notamoni —itxa Paoro.

Homa Sitatxiti Paoro Apokini

16 Homa sitatxiti aãpoka atoko, Paoro auiritaãka inirekiniãtaã
auini. Ãtika sotato kaikotapika iuakata isinimoni imarotini ĩkapani.
17 Ipi ãti pakini õti napaka atoko, Paoro pĩkapiretana Xoteoakori
auĩteakori. Ninoa apotiitakasaakiua, Paoro misãkiretana ninoa.
—Nitariakori, !nikamari maerekati Xoteoakorimoni. Nauikapitikari
akiomaneakorini oerekakiti sãkiretxiti. Iuaritika nimaĩkaãka Xerosareẽ.
Nisikanapaãka Homanoakorimoni. 18 Homanoakori pimaãno
nimaĩkiko xika. Eereka inirekarina isikakinino, kotxi ninoa imarotari
ixika !auari nipinini ĩkapani. 19 Txamari Xoteoakori !inirekari Homano
sikakinino, ininiãkara nakiritari Sesa nisãkire ikenakotini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

!Ninirekari nimisãkirepiretiniri ninirimane Xoteoakori. 20Ikara atoko
ininiã, nipĩkapiretai hĩte nimisãkiretini ĩkapani. Teoso mereẽkiti sãkire,
Xoteoakori iãtapakiti sãkire nauikini xika, nota maĩkaãka.
21Ininiã ninoa:
—Ate !apakapari iõkatsopari Xotéia tõpakiri pite maerekani pirena.
Aĩtariakori iuaã ĩkani !iminapiretari maerekati pikamakiti pirena. 22Ate
nirekari akenakotiniri pite auiãkiti sãkiretxiti, kotxi akenakoenetapekari
apanakini sãkire: "Xesosi sãkire na atão" —itxana ninoa.
23Ininiã ninoa ketotari ãti õti Paorokata aõkitakakiniuana.
Iketotiniri manapi itomaneri kãkiti sari Paoro auinimoni. Paoro
ĩkanõkapanika sãkirauatapitipo. Ĩkanõkapeka auakapanika
isãpirenauatini. Isãpiretana Teoso auĩtetxi ininiãua.
—Atão Teoso ãkiripitikara Xesosi —itxa Paoro sãkire.
Isãpiretana ninoa Moisesi iõkatsopatakiti, Teoso sãkire
sãpiretakani iõkatsopatakiti apaka, atão Teoso ãkiripitikara Xesosi
ininiua ninoa imarotini ĩkapani. 24Apanakini auikari Paoro sãkire.
Apanakini !inirekari auikinirina Paoro sãkire. 25Ininiã ninoa
taparakienatakakaua Xesosi sãkire auikakani mauikarenikata.
Ipotorikinina apisa, iuaĩkana Paoro misãkiretana ninoa:
—Erekari Matamatakoti sãkirauata atão hinirimanekata
kitxakapirĩka. Ipaniãtari Teoso sãkire sãpiretakari Isaía inakori
isãpiretiniri Teoso sãkire hinirimanemoni. 26Itxari:

> Hĩsa kãkitimoni. Hĩsãpiretanako ninoa: "Hĩkenakotari
> nisãkire ãtipirika, txamari !hinirekari himarotiniri
> nisãkire. Ãtipirika hĩtikari nikamakiti, txamari !hinirekari
> hãuikiniri nota kaminiri ia atoko inakari."

27Kotxi kãkiti ãkixinireẽ !inirekarina imarotinirina nisãkire.
!Inirekarina ikenakotinirina nisãkire. !Inirekarina
itikinirina nikamakiti. Inirekiniãrina, itikapitikarina nota
kamakiti. Inirekiniãrina, atão ikenakotarina nisãkire.
Ãkixinireẽna imarotaãkamariko nota sãkire, inamanako
notamoni, ininiã nota txĩkitakamanako ninoa ereka
ininina,
itxa Teoso sãkire.
28Paoro sãkirauata iuaĩkana ninoakata:
—Ninirekari himarotiniri Teoso iokanapirena erekari kãkiti
maerekani makatxakiko pirena iokanapiretaãkapeka Xoteo
minakonimoni. Ninoakara auikapitikariko Teoso sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

29 Ikara Paoro sãpiretaãka atoko, ninoa Xoteoakori sipeka.
Isikasaakina, iteene itaparakienatakakauana Paoro sãkire
ikenakotinina xika.
30 Paoro kaikota iuaã ipi anokanani. Iĩkitxitari kaapokori
iua aapoko Paoronoka auini ĩkapani. Paoro ipoxokoniritika
apakapana ikinimane iuamoni sikani. 31 Isãpiretana ninoa
Teoso auĩtetxi ininiãua. Oerekana ninoa Xesosi, Teoso
mereẽkiti ininiãua, Apiananiri ininiãua. Isãkirauata
itaparaxinireritika kãkitimoni. Auiritaãka ikinipoko
imarotakiti isãpiretini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

HOMANO

Paoro Iokanatsopatakiti
Homa Auakanimoni

---

1 1Nota Paoro iokanatsopata hĩtemoni. Xesosi Kristo
nitirikarano nota. Teoso mereẽno nota iua iokanatakiti
kãkitimoni nininiua ĩkapani. Iua akiritano nota, Teoso
iokanapirena erekari kãkitimoni nisãpiretini ĩkapani. Ikara
parĩkatxinoka inireka nikamini. 2Kitxakapirĩka Teoso sãkire
sãpiretakani sãpiretaua Teoso sikaenetakiti, iua iokanapirena
erekari. Teoso sãkire iõkatsopatakoriã ikara atatsopataãka.

3Ia Teoso iokanapirena erekari sãpiretaua aãuĩte Xesosi
Kristo Teoso ãkiri ininiua. Kãkiti itxapekaua. Iuasaaki Tavii
apika mekaniri itxaua. 4Iuaritika Teoso ãkiri itxaua. Erekari
Matamatakoti oerekari kãkiti Teoso ãkiri ininiua Xesosi, kotxi
õkitikari Xesosi ipĩkaripeka. Iuaĩkana aua itxa. Ikara posotiiretxi
apiari oerekari kãkiti Xesosi Teoso ãkiri ininiua. 5Xesosi Kristo
sikaua ikinipoko erekari. Ininiã iokanataua ikini itixitimoni, kãkiti
isãkire asãpiretini ĩkapani, isãkire auikinina ĩkapani, isãkire iaõka
ikaminina ĩkapani. Ikara atoko aparĩkauata Kristo ĩkapani.

6Hĩtepekana, Teoso akiritai hĩte apaka Xesosi Kristo nakitiakori
hininiua ĩkapani. 7Ininiã nota iokanatsopata hĩtemoni Teoso
tiretakinimoni, Homa sitatxiti auakanimoni. Teoso akiritai hĩte iua
nakitiakori hininiua ĩkapani. Aĩri Teoso, Apiananiri Xesosi Kristo
apaka sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ikamaerekaxiniretai hĩte.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Paoro Nirekari Isini Homa Auakanimoni

8 Merepanika nitxari niTeosone: “Erekapitikai, kotxi Homa
auakani iteene auikari pisãkire. Ikini tõpati auakani kenakopiretari
ninoa auikiniri pisãkire,” nitxari Teoso Xesosi Kristo uãkaã.
9 Nisãkirauatakasaaki Teosokata, nimisãkiretari Teoso hĩte
ĩkapani. Ãtipirika nimisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani. Teoso
imarotari ikara nisãkire atão inini. Nota parĩkauata Teoso ĩkapani.
Iuanoka ninireka nikamini. Nisãpiretari iua iokanapirena erekari
imi pirena kãkitimoni. 10 Nimisãkiretakasaakiri Teoso, nitxari:
“Pauiritiniãno, ninirekari paĩtiki Homa auakanimoni nisini. Mitxi
!apakata ninoamoni nisini. Pinirekiniãri iuaã nisini, pimoianatano
ninoamoni napokini ĩkapani,” nitxari. 11 Iteene ninirekari naõkitinii
hĩte, kotxi ninirekari Teoso kamataparatiniri hãkixinire nisãkireẽ.
12 Ininiã nota kamataparaxiniretaiko hĩte, kotxi himarotari nota
iteene auikiniri Xesosi sãkire. Apaka hĩte kamataparaxiniretano
nota, kotxi hĩte apaka iteene auikari Xesosi sãkire.

13 Nitariakori, ninirekari himarotiniri itokatapiima naiamatama
hĩtemoni nisini ĩkapani, txamari iuasaaki !apakata nisini. Itomaneri
kãkiti Xoteo minakaniua ãtiãtaã auakani auikari Xesosi sãkire.
Ininiã iua atokotxikana ninirekari kaiãopokori kãkiti hĩte sauaki
auakani apaka auikiniri Xesosi sãkire. 14 Nisãpiretari Teoso sãkire
ikininapemoni. Nisãpiretari sitatxi auakanimoni. Nisãpiretari ĩtopa
auakanimoni apaka. Nisãpiretari iõkatsopari imarotakanimoni.
Nisãpiretari iõkatsopari mimarotakanimoni apaka. Ikara niparĩka.
15 Ininiã iposope nitxa nisãpiretiniri Teoso iokanapirena erekari hĩte
Homa sitatxiti auakanimoni apaka. Ikinika nitaparaã nisãpiretai.

16 Na nipẽtauata Kristo iokanapirena erekari nisãpiretinii, kotxi
iua iokanapirena oerekaua Teoso posotiire iua sãkire auiãkani
maerekani imakatxakini ĩkapani. Kaposotiireri iua, ininiã
imakatxakari ikinimane maerekani, iua sãkire auiãkani maerekani.
Ikara ikaminana Xoteoakori merepanika. Eereka ikaminana
Xoteo minakaniua apaka. 17 Teoso iokanapirena erekari sãpiretaua
Teoso txĩkitakiniri kãkiti atão inakarinoka ikamini. Teoso sãkire
auikikoãnokara, kãkiti txĩkitakaãka atão inakarinoka ikamini. Teoso
sãkire iõkatsopatakori txari:

> Kãkiti atão inakarinoka kamakani auini erekari, kotxi ninoa
> auikari Teoso sãkire.

Kãkiti Kamakiti Maerekati

18 Teoso iaxiti auakari oerekaua iua omanãkarauatini kãkiti
maerekani xika, ininiãkara iua misiritariko kãkiti, kotxi kãkiti
!inirekari Teoso paniãtakiti ikamini. Ikamarina maerekatinoka.
Maerekati ikamakasaakina, ikipatarina atão inakari. 19 Kãkiti
ikara atoko inakani Teoso misiritanako ninoa, kotxi apakata
ninoa atamatiniri iua kamakiti. Teosora oerekapekari ikamakiti
kãkitimoni iua imarotinina ĩkapani. 20 Teoso kamari itixi, ininiã
kãkiti atamatakasaakiri Teoso kamakiti, imarotari kiãtokopa itxa
Teoso. Matamatakoti itxaua Teoso, iuaritika kãkiti atamatakasaakiri
ikamakiti, imarotari iua posotiire auapika inini. Imarotari iua Teoso
ininiua. Kãkiti imarotari ikara atoko inakari itxaua Teoso, iua kamakiti
atamatakasaakina. Ininiãkara kãkiti imarotapitikari Teoso auini.
Ininiãkara na atão kãkiti sãkire: “Na nimarotari Teoso auini inini.”

21 Kãkiti imarotari Teoso auini, iuaritika !isãpiretarina Teoso: “Atão
Teoso pitxaua,” !itxarina. !Isãpiretarina Teoso: “Erekapitikari pikamakiti
ate ĩkapani,” !itxarina. !Kiĩkitena. !Imarotaikarina atão inakari, kotxi
ãkixinireẽna maerekatinoka aua. 22 Ninoa sãkire: “Kimaroreua ate,”
txamari !kiĩkitena. 23 Teoso mapinakatimoni !itxana: “Pitenokara Teoso
txaua,” !itxarina. Kãkiti ipinapitika, iuaritika kamakori kãkiti atoko
inakari imisãkiretana: “Pite ateosone,” itxana. Kamakori kotipiriki atoko
inakari, kamakori pirãtxi atoko inakari, kamakori imini atoko inakari
pakini ninoa misãkireta: “Hĩte ateosone,” itxana.

24 Ininiãkara Teoso takanapana ninoa. Auiritana maerekati
ikaminina ãkixinirena nirekaãkiti. Itxiko atoko itxa imaerekanina
iĩtona nireẽkiti. Ninoaka na paxitauana iĩtona, kotxi ãti sirĩka ãtikata.
25 !Inirekarina auikinirina atão inakari Teoso sãkire. Inirekarina
auikinirina atão minakati. Teoso kamakitimoni itxana: “Pite ateosone.
Aparĩkauata pite ĩkapani,” itxana. Ikinipoko kamakarimoni !itxana:
“Pite aTeosone. Aparĩkauata pite ĩkapani,” !itxana. Atão inakari
kamakani ãtipirika txari ikinipoko kamakari: “Peerekai pite.” Ameẽ.

26 Ikara kãkiti maerekani xika, Teoso takanapana ninoa. Auiritana
maerekati kãkiti kapẽta txĩkitaãkari, iĩtona nireẽkiti ikaminina. Ininiã
sito na nirekaikari kikikata osirĩkini. Sito nirekari ãto sitokata osirĩkini.
!Apakata. Ikara maerekati itxaua. 27 Iua atokokana kiki !inirekaikari
sitokata isirĩkini. Kiki nirekari ãti kikikata isirĩkini. !Apakata. Ikara
maerekati itxaua. Ininiãkara iĩtona misiritaãkako imaerekanina xika.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

28 Ninoa imaroreẽ !inirekarina imarotinirina Teoso, ininiã Teoso
takanapana. Auiritana ixinikinirina atão minakati. Maerekatinoka
ixinikakitina, ininiã ikamarina atão minakati. 29 Ãkixinireẽna aua
ikini sereti maerekati. Iĩtona nireẽkitinoka ikamana. Ãtipirika
ikamapikarina maerekati. Apanakini nakiti tiitxi atamatakasaakina,
inirekarina. Ikamarina maerekati apanakinimoni. Ãkixinireẽna
ixikotarina ãti. Kokaniri itxauana. Ineenamauatapikana. Apanakini
imisirienetana. Ixinikarina apanakini kamakiti maerekatinoka.
Aãpirena ikamana. 30 Imisãkirepiretarina ãti. Omanatarina Teoso.
!Ipaxitarina apanakini imisãkiretakasaakina. Iuikauana. Ãtipirika:
"Paimatireua ate," itxanãtana. Ixinikapikarina: "Natokopa itxa
apikomoni maerekati akamini." !Ikĩpitarina iri paniãtakiti, inoro
paniãtakiti pakini. 31 !Kiĩkitena. !Ikamarina ikamaenetakitina.
!Itiretarina inirimane. !Inirekarina neenamatxi ixipokinina.
!Iamonĩkana apanakini. 32 Teoso sãkire txari: "Kãkiti ikara atoko
inakani ipinapitikako. Ninoa ipinini atão." Ikara Teoso sãkire
imarotapiikamana, iuaritika ikamapanikarina ikara maerekati.
Apaka apokaerekatarina apanakini, maerekati ikamakasaaki.

Teoso Misiritari Maerekati Kamakani

2 1 Atxiĩti hĩte txari: "!Erekana ninoa, kotxi ninoa kamari
maerekati," hĩtxa. !Apakata ikara atoko hinini, kotxi hĩte
apaka kamari maerekati ninoa kamakiti atokotxikana. Ininiã
!apakata kãkiti akiritiniri ãti kãkiti maerekati kamakari ininiua.
2 Apakatapitika Teoso akiritiniri kãkiti maerekati kamakari
ininiua, kotxi iua imarotari atão. Ininiã maerekati kamakari
apakapari atão imisiritiko imaerekani iaõka. 3 "Ninoa maerekati
kamakani misiritaãkako," hinakasaaki, hĩxinikari hĩte apaka
kamari maerekati ninoa kamakiti atokotxikana. Ininiã hĩte apaka
!hinapakakapaniri Teoso misiritinii hĩte. 4 Atxiĩti na hĩte maãkatari
Teoso, kotxi hĩte txari: "Teoso katiraõkiri itxaua," hĩtxa. Atxiĩti na
himaãkatari Teoso, kotxi iuasaaki !imisiritapanikai hĩte. Atxiĩti
na himaãkatari Teoso, kotxi Teoso ãtipirika mĩteenekai hĩte.
Teoso nirekari hĩtakanapiniri maerekati hĩkamakiti, erekarinoka
hĩkamini ĩkapani. Ininiã iua tiretai hĩte. Ikara hĩte imarotamako.
5 Txamari hĩte paikoxinirei. Na hinirekari himaerekani hĩtakanapini.
Ininiã himisiritiko apiaãpotako. Kãkiti misiritiko õti apokasaaki, Teoso
misiritapitikaiko hĩte. Iuasaaki kãkiti imarotariko Teoso omanãkare

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

imaerekani xika, kotxi Teoso atão imarotari kãkiti kamakiti. 6Ikamakiti erekari ininiãua, Teoso sikari erekari iuamoni. Txamari ikamakiti maerekati ininiãua, Teoso misiritariko iua. 7Aua kãkiti ãtipirika erekari kamakani. !Isãpaka erekari ikamini. Inirekarina Teoso: "Erekapitikai," ininina. Inirekarina Teoso paxitinina. Inirekarina auinina ãtipirika. Kãkiti ikara atoko inakani Teoso txĩkitakana ãtipirika auinina ĩkapani. 8Apanakinipekana kamari inireẽkitinoka. !Inirekarina atão imarotinina. Maerekatinoka inirekana ikaminina. Teoso omanatana kãkiti ikara atoko inakani. Teoso misiritanako ninoa. 9Ikinipoko kãkiti maerekati kamakani maxikaãkako. Atatsiirauatako. Merepanika Xoteo misiritaãkako, eereka Xoteo minakaniua apaka misiritaãkako. 10Teoso txanako kãkiti erekari kamakani: "Erekapitikai hĩte." Ikara atoko itxanako merepanika Xoteoakori, eereka Xoteo minakaniua apaka. Teoso paxitanako ninoa. Ikamaerekaxiniretanako. 11Teoso misiritana ikini kãkiti maerekati kamakani. !Auiritari apanakini maerekati kamakani napakakiniri imisiritikona. Apanakini maerekati kamakani imisiritini atokokana, imisiritari ikinipoko maerekati kamakani.

12Xoteo minakaniua !auari Moisesi sãkire Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. Ninoa kamari maerekati, ininiã Teoso paniãtakiti imimarotakanisaaki ipinana. Xoteoakori aua Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. Ninoa apaka kamari maerekati. Ininiã Teoso misiritana ninoa, isãkire iõkatsopatakori iaõka imakamakani xika. 13Teoso kamaerekatari isãkire iaõka kamakani. Pikenakotakasaakiri Teoso sãkire, txamari !pikamari isãkire iaõka, iuasaaki Teoso !ikamaerekatai pite. 14Xoteo minakaniua !auari Teoso sãkire iõkatsopatakori. Iuaritika atxiĩti ikamarina Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori iaõka, kotxi ikamarina ãkixinirena sãkire iaõka. !Auari Teoso sãkire iõkatsopatakori ninoamoni, iuaritika Teoso paniãtakiti auape ãkixinireẽna. 15Teoso paniãtakiti iaõka ikamakasaakina, oerekarina imarotinirina atão inakari ãkixinireẽna. Ãkixinirena sãkire sãpiretana atão. Ãtikata itxana: "Pite kamari maerekati. !Apakata." Ãtikata erekari ikamakasaakina, "Pite kamari erekari. Erekapitikari." Itxa ãkixinirena sãkire. 16Kãkiti kamakiti imarotiko õti apokako. Iuasaaki Teoso paniãtariko Xesosi Kristo sãpiretiniri kãkiti kamakiti. Kãkiti kamakiti apanakini mimarotakiniti apaka isãpireta. Iuasaaki isãpiretari kãkiti misiritiko imaerekani xika. Teoso iokanapirena erekari nisãpiretakiti oerekapekari ikara atoko inakari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xoteoakori Auari Teoso Paniãtakiti Iõkatsopatakori

17 Hĩtepekana, hĩte txari: “Ate Xoteo atxaua. Teoso apakapapitikaua
ate, kotxi isikari ipaniãtakiti iõkatsopatakori atemoni. Atenoka Teoso
anaakori atxaua,” hĩtxa. Ininiã hĩteka iuikaua. 18 Hĩte imarotari Teoso
nireẽkiti hĩkamini. Himarotari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori, ininiã
himarotari erekari apiari hĩkamini. 19 Hĩtxari: “Atera oerekari Teoso
kimapore, ikimapore mimarotakanimoni. Mõsiãreni atoko itxana ninoa,”
hĩtxa. “Ate imarotari Teoso sãkire, ininiã ate imarotari apanakini
aõerekini. Ininiã ate tirikapi atoko atxaua. Apanakini ipiã sikani
atoko itxana ninoa.” Ikara atoko hĩtxa hĩte. 20 Hĩtxari: “Koerekarerini
atxaua. Kãkiti miĩkiteni oereẽkani atxaua. Ate oerekari kãkiti poião
imarotakani. Ate imarotari ikinipoko. Aimarotari atão, kotxi Teoso
sãkire iõkatsopatakori aua atemoni.” Ikara atoko hĩtxa hĩte. 21 Hĩte Xoteo
inakaniua oerekari apanakini. Kinirepa kona hĩteka oerekaua apaka?
Hĩte õtãkikari apanakini: “!Piĩtiriuatape”. Kinirepa hĩte na takanapari
hiĩtiriuatini? 22 Hĩte õtãkikari apanakini: “!Pisirĩkape pĩtanoro
minakotokatika.” Kinirepa hĩte apaka sirĩka hĩtanoro minakotokatika?
Hĩte omanatari teoso kamakori, ininiã kinirepa hiĩtirĩkari ninoa
teosone aikoti tii? 23 Hĩte iuikaua, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori aua
hĩtemoni, txamari apanakini na paxitari Teoso hĩte xika, kotxi kona hĩte
kamari Teoso sãkire iaõka. 24 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Hĩte Xoteo xika, Xoteo minakaniua misãkirepiretari Teoso,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

25 Teoso takaõtxikare aua hiĩtoã. Teoso paniãtakiti hĩkaminiã,
erekapitikari Teoso takaõtxikare hiĩtoã auini. Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori himakamakaniã, Teoso takaõtxikare mauakiniti
atoko hĩtxaua. 26 Xoteo minakatiua, Teoso takaõtxikare iĩtoã
mauakini, Teoso sãkire iaõka ikaminiã, Teoso txariko: “Iua Xoteo
atokotxikana itxa. Nitakaõtxikare iĩtoã auakiti atokotxikana itxaua.”
27 Hĩte Xoteoakorimoni aua Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori,
iuaritika !hĩkĩpitari Teoso sãkire. Teoso takaõtxikare auapitikama
hiĩtoã, iuaritika !hĩkĩpitari Teoso sãkire. Xoteo minakaniua !auari
Teoso takaõtxikare iĩtoãna, iuaritika ninoa kamari Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori. Ikara atoko ininiã, ninoa oerekai himaerekani.
28 Kiripa atão Xoteo? Kiripa Teoso nakiti txataua? Kirimonipa
aua Teoso takaõtxikare atão inakari? Teoso takaõtxikare iĩtoã
auakini, na ikinikani atão Xoteo itxauana. 29 Teoso paniãtakiti

iõkatsopatakori !oerekaua Teoso nakiti aniniua. Xoteo atão inakariua, Teoso nakiti itxaua ãkixinireẽ. Teoso takaõtxikare aua iua ãkixinireẽ. Erekari Matamatakoti takari Teoso takaõtxikare iua ãkixinireẽ. !Inirekari kãkiti iuikiniri. Inirekari Teoso iuikiniri.

Teoso Kamari Ikamaenetakiti

3 1Atxiĩti hĩte txano nota: "Teoso apakapari Xoteo. Teoso apakapari Xoteo minakaniua apaka, ininiã !apiaerekata Xoteo aniniua. !Apiaerekata Teoso takaõtxikare aĩtoã auini." Atxiĩti ikara atoko hĩtxa. Txamari na atão. 2Apiaerekatapitika Xoteo aniniua, kotxi Teoso merepitipanika sãpiretari iuaka sãkire Xoteomoni, ninoa iõkatsopatiniri ĩkapani, inĩkatinirina ĩkapani. 3Iuaritika apanakini Xoteo !auikari Teoso sãkire. Ikara xika atxiĩti Teoso !ikamari ikamaenetakiti? 4Ikamapitikari. Atxiĩti paxirari ikinimane sãkire. Iuaritika Teoso sãkire atãonoka. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Teoso sãkirauatakasaaki, ikinimane imarotari isãkire atão ininiua. Isãpiretakasaakiri kãkiti imisiritiko imaerekani xika, iuasaaki imarotaãkako Teoso kamakiti atão inini.

5Atxiĩti kãkiti txano nota: "Atão minakati akamakasaaki, apanakini apia imarotari Teosonoka kaminiri atão inakari. Ininiã erekari akaminiri atão minakati apanakini imarotiniri Teosonoka kaminiri atão inakari. Ininiã !apakata Teoso misiritiniua ate, maerekati akamini xika." Atxiĩti aua kãkiti ikara atoko ina sãkiretakani. 6Apakatapitika Teoso misiritiniri maerekati kamakari. Iua kamari atãonoka, ininiã apakatapitika imisiritiniri ikinimane maerekati kamakani.

7Atxiĩti kãkiti txaua: "Atão minakati asãpiretakasaaki, apanakini imarotari Teoso sãkirenoka atão ininiua. Atão aminasãkiretakaniã, apanakini kãkiti txari: 'Teosonoka ereka,' itxana. Ininiã !apakata Teoso misiritiniua amaerekani xika." Atxiĩti aua kãkiti ikara atoko ina sãkiretakani. 8Ikara atão ininiã, maerekati makama erekari apokini ĩkapani. Txamari ikara sãkiretxiti na atão. Iuaritika apanakini apoĩtapekaua ate ikara atoko asãpiretini. Ininiã atãopitika ninoa misiritiko, isãkirena xika.

!Auari Kãkiti Erekari

9Hĩxinikariko ikinika ikara nisãpiretakiti. Atauako Xoteo apiaerekata? Atauako Xoteo minakaniua poião ereka? Kona ikara atokoni itxa. Noerekapekai hĩte, Xoteo minakaniua atokokana

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxa Xoteo, kotxi ikinimane kamari maerekati. Akinika !aposotari atakanapiniri maerekati akamini. 10 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
!Auari atão inakari kamakari. Ãtika !auari.
11 Teoso nireẽkiti imarotakari !auari. Teoso nirekakari !auari.
12 Ikinimane kaporĩkikari Teoso. Ikinimane kerokari ikamakiti.
Erekari kamakari !auari. Ãtika !auari.
13 Kãkiti sãkire maerekati, ĩtotxi arakakari saka atoko itxa.
Itotarina imisirienetinirina apanakini. Kãkiti sãkire imini tsiiã atoko itxa.
14 Ãtipirika imisãkirepiretarina ãti, kotxi inĩkatarina omanãkaretxi ãkixinireẽna.
15 Maxikatiĩka inirekarina okinirina ãti.
16 Isinimonina imaxikana apanakini. Maerekaxinireninoka itxĩkitakana apanakini.
17 !Imarotarina neenamatxi itakanapinina.
18 !Ipaxitarina Teoso. !Ipĩkarina iua.
Itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
19 Aimarotari Teoso sikari ikinika ipaniãtakiti iõkatsopatakori atemoni Xoteoakorimoni, inireẽkiti aimarotini ĩkapani. Ininiã !apakata ate, Xoteo minakaniua pakini: "!Nimarotari Teoso nireẽkiti," anini, kotxi isãpiretapekari inireẽkiti akamini tĩkane. Ininiã atãopitikara Teoso misiritinina ikinimane maerekati kamakani. 20 Ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori !aposota akamini, ininiã Teoso kona kamaerekataua. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori oerekaua maerekati kamakani aniniua.

Natokopa Itxa Teoso Kamaerekatiniri Kãkiti?

21 Uatxa Teoso oerekapekaua itxĩkitakiniri kãkiti atão inakari kamakani ininiua. Teoso paniãtakiti ikinika !ikama kãkiti, iuaritika itxĩkitakaãkana atão inakari kamakani ininiuana. Kitxakapirĩka Moisesi, Teoso sãkire sãpiretakani apaka sãpiretari ikara. 22 Teoso txĩkitakari kãkiti atão inakari kamakani ininiuana, Xesosi Kristo sãkire auikasaakina. Itxĩkitakari Xoteo, Xoteo minakaniua pakini atão inakari kamakani ininiuana, Xesosi sãkire auikasaakina. Xoteo minakatiua Teosomoni, Xoteotxikana itxaua. 23 Kotxi ikinimane kamari maerekati, ininiã !aposota aãpokini Teoso iotximeremoni. 24 Maerekati kamakaniua ate, iuaritika Teoso sikari ikinipoko erekari maxikatiĩka atemoni, ininiã Teoso kamaerekataua ate, kotxi Kristo Xesosi iĩkitxirauata ate ĩkapani

ipĩkasaaki. Ininiã Teoso !imisiritaikaua amaerekani xika. 25Teoso sikari Xesosi ipinini kãkiti ĩkapani. Xesosi ipĩkasaaki, Teoso makatxakari maerekati akamakiti. !Imisiritaikaua ate, kotxi aãuikari Xesosi ipinini ĩkitxitari Teoso, maerekati akamakiti. Teoso sikari Xesosi ipinini ate ĩkapani. Ikara oerekaua atão inakarinoka ikamini. Mitxipitipanika Teoso !imisiritana kãkiti imaerekanina xika. Iãtapari iketo manapi apokini, kotxi iamonĩkari kãkiti. 26Teoso sikari Xesosi, ininiã ipĩpe kãkiti ĩkapani, ininiã uatxa Teoso misiritari kãkiti maerekati ikamini xika, ininiã aimarotari Teoso atão inakarinoka kamakari itxaua iua, kotxi !auiritari maerekati kamakari inapakakini. Erekari Teoso, ininiã iua posotari ikamaerekatiniri kãkiti Xesosi sãkire auiãkani.

27Ininiã !apakata aãuikiniua, kotxi !auari aparĩka akamaerekatakiri, ininiã !apakata aãuikiniua Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori akamakasaaki. Teosora kamaerekataua, Xesosi sãkire aãuikasaaki. 28Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori kamakari atxiĩti !ikamaerekataãka, kotxi !auikari Xesosi sãkire. Xesosi sãkire auikakarinoka ikamaerekataãka. 29Atauako Teoso Xoteo Teosonenanini itxataua? Konapitini. Xoteo minakaniua Teosonekanera apaka itxaua Teoso. 30Teoso ãtinoka aua. Iua kamaerekatana Xoteo, Xesosi sãkire auiãkani. Iua kamaerekatana Xoteo minakaniua apaka, Xesosi sãkire auikasaakina. 31Ikara atoko ininiã, atxiĩti kãkiti txari: “Teoso kamaerekataua ate, kotxi aãuikari Xesosi sãkire, ininiã Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori !itxaika. Ininiã !akamaikari,” itxa kãkiti sãkire atxiĩti. Konapitini. Xesosi sãkire aãuikasaaki, anirekari iteene akaminiri Teoso sãkire paniãtakiti iõkatsopatakori.

Atão Inakari Kamakari Apraão

4 1Maxinikari Apraão aĩri kitxakapirĩkari. Natokopa itxa iua imarotakiti, Teoso kamaerekatiniri kãkiti? 2Apraão kamakiti erekari kamaerekataãkamariko iua, ininiã iua iuikamauako. Txamari iua iuikiniua !auari Teoso apisatoõ. 3Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Apraão auikari Teoso sãkire, ininiãkara Teoso txĩkitakari iua atão inakari kamakari ininiua.

4Parĩkauatakari ipatrãote sikari iparĩka ĩki iuamoni. Maxikatiĩka !iĩkitxitari iua. Isikari, kotxi iparĩkauata. 5Kãkiti auikiniãri Teoso kamaerekatiniri maerekati kamakari, iua kãkiti !iuikari iuaka parĩka. Imarotari iparĩka !ikamaerekatari iua. Teoso txĩkitakari ikara atoko inakari kãkiti atão inakari kamakari ininiua, kotxi

iua auikari Teoso sãkire. 6Kitxakapirĩka Tavii txari ikara atoko.
Iua sãpiretari kãkiti Teoso sikakiti erekari apakapakani. Teoso
txĩkitakari iua atão inakari kamakari ininiua. Na iparĩkani
txĩkitakari iua atão inakari kamakari ininiua. 7Tavii txari:

> Teoso makatxakasaakiri kãkiti maerekani, !atamataikari
> maerekati ikamakiti. Teoso takari ikinipoko erekari kãkiti
> ikara atoko inakarimoni.
>
> 8Teoso !iaõtari iua kamakiti maerekati. Teoso takari ikinipoko
> erekari iuamoni.

Itxa Tavii kitxakapirĩka.

9Atxiĩti pite txari: "Atauako ia erekari Teoso sikakiti, Tavii
sãpiretakiti, kãkiti Teoso takaõtxikare auaĩtotakiti ĩkapaninanini?"
Konapitini. Ia erekari Teoso sikakiti Teoso takaõtxikare mauaĩtotakini
ĩkapani apaka. Nisãpiretapekai ia Teoso sãkire iõkatsopatakori:

> Apraão auikari Teoso sãkire, ininiãkara Teoso txĩkitakari iua
> atão inakari kamakari ininiua,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 10Kirisaakipa Teoso txĩkitakari
Apraão atão inakari kamakari ininiua? Atauako Teoso takaõtxikare
Apraão ĩtoã auakasaakiikani? Konapitini. Takaõtxikari Apraão ĩtoã
takiko apisapanikara, itxĩkitakari Apraão atão inakari kamakari
ininiua. 11Merepanika Teoso txĩkitakari Apraão atão inakari
kamakari ininiua, eerekaikara itakari itakaõtxikare iĩtoã. Ikara
Teoso takaõtxikare oerekari, mitxipeka Teoso txĩkitakari Apraão
atão inakari kamakari ininiua, kotxi iua auikari Teoso sãkire. Apraão
auikari Teoso sãkire, Teoso takaõtxikare iĩtoã auini apisapanika. Ininiã
Apraão ikini Teoso sãkire auiãkani iri atoko itxaua. Atxiĩti Teoso
takaõtxikare iĩtoãna !auari. Iuaritika ninoa iri atoko itxaua Apraão.
Teoso txĩkitakari ikinimane iua sãkire auiãkani atão inakari kamakani
ininiuana. 12Apraão Teoso takaõtxikare auaĩtotakini iri atoko itxaua,
ninoa auikiniãri Apraão sãkire Apraão auikiniri atokotxikana, kotxi
Teoso auikari Teoso sãkire Teoso takaõtxikare iĩtoã auini apisapanika.

13Teoso sikaenetari itixi Apraãomoni, imekaniriakori pakinimoni.
Ikara atoko Teoso sãkire, kotxi Apraão auikari Teoso sãkire. Iua
auikari Teoso sãkire, ininiã Teoso txĩkitakari iua atão inakari
kamakari ininiua. Apraão kamakiti erekari !itxĩkitakari Teoso
sikaenetiniri itixi Apraãomoni. 14Kãkiti erekari kamakari Teoso
sãkire mauiãkati !apakapari Teoso sikaenetakiti, kotxi !auikari Teoso
sãkire. Teoso sikari isikaenetakiti iua sãkire auiãkanimoninani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

15 Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori makamakati misiritaãkako.
Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori mauakaniã, maerekati !auari.
Txamari auapitika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori.
16 Ininiã kãkiti auikasaakiri Xesosi sãkire, apakapari Teoso
sikaenetakiti. Maerekati kamakani kãkiti, iuaritika apakaparina
Teoso sikaenetakiti, kotxi Teoso nirekari ikinipoko erekari
isikini kãkitimoni. Ininiã ikinimane Apraão apika mekaniriakori
apakapapitikari Teoso sikaenetakiti. Xoteoakori Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori auakini apakapari. Xoteo minakaniua Teoso sãkire
Apraão auikini atoko inakani apaka apakapari. Ate amakinika iri
atoko itxaua Apraão. 17 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Teoso txari Apraão: "Nota txĩkitakaiko pite itori ãti uãka iri
pininiua."

Ininiã Teosomoni iua aĩri atoko itxaua, kotxi Apraão auikari Teoso
sãkire. Teoso txĩkitakana ipĩkani iuaĩkana auãki inini. Iua kamari
mitxi mauakati auini.
18 Apraão kiomãtxipeka inakasaaki, kona keeneri. Iuaritika
auikari Teoso sãkire. Iãtapari Teoso sikaenetakiti apokini. Ininiã
apanakini ãti uãka iri atoko itxapekaua Teoso sãkire iaõka. Teoso
sãkire iõkatsopatakori txari:

Papika mekaniriakori kaiãopokopaniriko.

19 Apraão seĩ anokanani inakasaaki, imarotari iĩto ipinanapanoka
inini. Imarotari Sara !oposotaikari keene onini. Iuaritika
iteene auikari Teoso sãkire. 20 !Iotoka auikiniri Teoso sikiniri
isikaenetakiti iuamoni. Iua auikari Teoso sãkire itaparaxinireritika.
"Teoso posotari ikinipoko ikamini," itxa. 21 Iua iteene imarotari
Teoso posotiniri isikiniri isikaenetakiti. 22 Apraão auikari Teoso
sãkire, ininiãkara Teoso txĩkitakari iua atão inakari kamakari
ininiua. 23 Na Apraãonanini Teoso txĩkitaka atão inakari kamakari
ininiua. 24 Iua txĩkitakaua ate apaka atão inakari kamakani aniniua,
aãuikiniãri Teoso sãkire. Aãuĩte Xesosi ipĩkasaaki, Teoso õkitikari
iua iuaĩkana auini ĩkapani. 25 Teoso sikari Xesosi kãkitimoni ipinini
ĩkapani maerekati akamakiti xika. Teoso õkitikari iua iuaĩkana
auãki inini ĩkapani, ate ikamaerekatini ĩkapani.

Teoso !Omanataikaua Ate

5 1 Ininiã Teoso kamaerekataua, kotxi aãuikari isãkire, ininiãkara
aãuĩte Xesosi Kristo iotokakari Teoso omanatiniua ate. Teoso

!omanataikaua ate. Uatxa apakapaua ate. 2Aãuikasaakiri Xesosi
sãkire, iuasaaki aimarotari ikinipoko erekari Teoso sikakiti atemoni
ikiniõtika. Iteene apoxokoniuata, kotxi aiãtapari Teoso aaõkitini,
iua iotximere aãtamatini ĩkapani. 3Apanakini misiritakasaakiua,
apoxokoniuata apaka, kotxi Teoso oerekaua amĩteenekiniri
amisiritiko. 4Amisiritiko amĩteenekiniã, aimarore apiaãpota.
Aimarore apiaãpotakasaaki, aiãtapariko erekari apokini atemoni.
5Erekari apokini aiãtapiniã, aãpakapapitikariko erekari, kotxi
aãkixinireẽ aimarotari Teoso iteene tiretiniua. Erekari Matamatakoti
Teoso sikakiti atemoni, oerekaua Teoso tiraõki aãkixinireẽ.

6Erekari akamini amaposotakanisaaki, Teoso
amanirekakanisaaki, Kristo ipina ate ĩkapani. Iua ipina iketo õti
manapi. 7Atxiĩti kãkiti ipina atão inakari kamakari ĩkapani iua
mapinakani ĩkapani? Atxiĩti !ipina iua ĩkapani. Atxiĩti kãkiti ipina
ãti erekari kamakari ĩkapani, iua mapinakani ĩkapani? Atxiĩti
ipina iua ĩkapani. 8Teoso oerekaua ate, iua iteene tiretiniua ate,
kotxi Kristo ipina ate ĩkapani maerekati akamapanika anakasaaki.

9Kristo ipinini kamaerekataua ate, ininiã uatxa Teoso apakapaua
ate. Apikomoni Kristo kaminaua, kotxi Teoso !omanataikaua.
!Imisiritaikaua. 10Ate Teoso omanatakani anakasaakiua, Teoso
ãkiri ipina ate ĩkapani. Ininiã Teoso mokaiakari !atxaikaua. Iua
apakapaua. Iua apakapaua, ininiã amaerekani imakatxaka, ininiã
aãuapininiika, kotxi iua õkitikaua auapininiika anini ĩkapani
Teosokata, kotxi Kristo auini auapika. 11Teoso kamari ikara
ate ĩkapani. Apikomoni iua kaminapanikauako ate, kotxi iua
kamapoxokonitaua, kotxi aãuĩte Xesosi Kristo mikanapiriãua ate
Teosomoni.

Adão, Kristo Pakini

12Maerekanitxi apoka itixi kiki ãtika xika, Adão inakori xika.
Maerekati ikamakiti xika ipina. Ininiã ikinimane kãkiti ipina,
kotxi ikinimane kãkiti kamari maerekati. 13Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori apokini apisapanika, kãkiti kamari maerekati,
iuaritika Teoso !imisiritana ninoa maerekati ikamakitina xika,
kotxi iuasaaki !isãpiretapanikari ipaniãtakiti. 14Adão auakasaaki
atoko, Moisesi auakasaaki manapi, iuasaaki Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori !apokapanika, iuaritika ikinimane ipina. Atxiĩti
kãkiti !ikamari maerekati Adão maerekani atoko, kotxi iua

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

!ikamari Teoso paniãtakiti, iuaritika ikinimane ipina. Kiki Adão inakori axinikasaaki, aimarotari iua Xesosi atoko ininiua.

15 Txamari aimarotari iua na Xesosi !atokoni itxaua, kotxi ãtika kiki maerekani xika, itori kãkiti ipina. Iua sikari ipĩkitxi kãkitimoni. Kiki ãtipekana, Xesosi Kristopekana, iua sikari erekari Teoso siãkiti itori kãkitimoni imapinakanina ĩkapani. Teoso siãkiti iĩki !auari. !Erekari Adão sikakiti. Peerekari Xesosi Kristo siãkiti. 16 Kiki ãtika Adão inakori kamari maerekati. Ãtinoka maerekati ikama, ininiã eereka Teoso sãpiretari imaerekani. Eereka Teoso misiritari iua. Teoso siãkiti !ikara atokoni itxa. Kãkiti maerekati itori ikamakasaaki, kiki ãtipekana Xesosi sikari Teoso siãkiti kãkitimoni, ininiã ikamaerekatana kãkiti. Iuasaaki imakatxakari ninoa maerekani. 17 Kiki ãtika, Adão inakori maerekani xika, Teoso txĩkitakari ikinimane ipinini. !Erekari iua kiki kamakiti. Ãti kiki, Xesosi Kristo inakori kamakiti peerekari. Iua txĩkitakari kãkiti ãkixinire katapara inini maerekati imakamakani ĩkapani. Kãkiti ikara atoko inakari Teoso sikari ikinipoko erekari. Itori isika. Itxĩkitakari iua atão inakari kamakari ininiua. Ia iparĩka ĩki !auari.

18 Adão kamari ãtinoka maerekati, iuaritika iua maerekati txĩkitakari Teoso misiritinina ikinika kãkiti. Iua atokokana Xesosi kamakiti ãtika txĩkitakari Teoso kamaerekatinina kãkiti ninoa ãtipirika auini ĩkapani. Iuasaaki atãonoka ikamakiti. 19 Kiki ãtika Adão inakori na kamari Teoso sãkire iaõka, ininiã itxĩkitakari kãkiti itomaneri maerekati ikaminina. Kiki ãtipekana Xesosi inakori kamari Teoso sãkire iaõka, ininiã itxĩkitakari kãkiti itomaneri atão inakari kamakani ininiuana.

20 Teoso sikari ipaniãtakiti iõkatsopatakori Moisesimoni. Iuasaaki kãkiti imarotari maerekati itori ikamakitina, ininiã maerekanitxi apiaãpota, kotxi Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori auape. Maerekanitxi apiaãpota, iuaritika erekari Teoso sikakiti kãkitimoni apiata. 21 Maerekanitxi txĩkitakari kãkiti ipinini. Erekari Teoso sikakiti kãkitimoni txĩkitakari kãkiti auini ãtipirika imaxipokakani tĩkane, kotxi aãuĩte Xesosi Kristo txĩkitakari kãkiti atão inakari kamakari ininiua. Ininiãkara kãkiti auapininiika, kotxi Xesosi Kristo kamaerekatana.

!Anirekaikari Maerekati Akamini

6 1 Ininiã erekari atxiĩti apikomoni maerekati akamini, ikinipoko erekari Teoso sikakiti apiata auini ĩkapani? 2 Konapitini. Teoso makatxakapekari amaerekani, kotxi iuasaaki

!anirekaikari apikomoni maerekati akamini. Anireẽkiti maerekati akamini xipope, kãkiti ipinini atoko itxa ixipokini. Ininiã !apakata apikomoni maerekati akamini. 3Apatxisatiko oerekari Kristo Xesosi nakitiakori aniniua. Iuakata apinini atoko itxa apatxisatiko. Himarotapekari ikara. 4Apatxisatiko oerekari Kristokata ikatakoni atoko aniniua, ininiã !anirekari apikomoni maerekati akamini. Kristo iri Teoso posotiire õkitikari imi, iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Peerekari iposotiire. Ininiã apatxisatiko oerekari Xesosi õkitikiko atokokana Teoso õkitikaua ate aãuini amaneri inini ĩkapani.

5Aãuapika Kristokata, ininiã ãtika atoko atxaua iuakata aãuini, ininiã Kristo ipinini atokokana mitxi aãuini xipope. Kristo iuaĩkana auini atokokana, aãuini amaneri. Peerekari, kotxi aãuapika Kristokata, ãtika atoko aniniua iuakata. 6Mitxi anireẽkiti xipope, kotxi Kristo makatxakari amaerekani aamina ĩpiriãmitakari nopini ipĩkasaaki ate ĩkapani. Ininiã mitxi anireẽkiti posotiire !auaika. Ixipokaãkapeka, kotxi mitxi anireẽkiti maerekatinoka. Ininiã maerekanitxi nitiriakori atoko !atxaikaua. Aimarotari ikara. 7Maerekanitxi na paniãtaikari kãkiti ipĩkari.

8Kristokata ipĩkani atoko aniniã, aimarotari iuakata aãuini apaka. 9Ipĩkasaaki õkitikaãka, ininiã !ipinaika. Aimarotari ikara. Ipĩkitxi na kaposotiireikari iuaĩkana Kristo ipinini ĩkapani. 10Iua ipina maerekanitxi posotiire ixipokini ĩkapani. Iuasaakipeka maerekanitxi posotiire xipoka. Uatxa Kristo auapininiika Teosokata, iri nireẽkitinoka ikamini ĩkapani. 11Iua atokotxikana anireẽkiti maerekati xipope. Uatxa !anirekaikari maerekati akamini. Uatxa aãuapininiika Teosokata, iua nireẽkitinoka akamini ĩkapani, kotxi Kristo Xesosikata aãuapika.

12Ininiã na hãuiritapiri hiĩto paniãtinii maerekati hĩkamini. Na hĩkamapiri maerekati hiĩto nireẽkiti. 13Na hãuiritapiri hiĩto kaminiri maerekati. Na hãuiritapiri hõki kaminiri maerekati. Na hãuiritapiri hinama kaminiri maerekati. Na hãuiritapiri hĩuako kaminiri maerekati. Na hĩkamapiri maerekati hiĩto nireẽkiti. Hĩteka hĩsikauako Teosomoni, kotxi mitxi ipĩkani atoko hĩtxaua, eereka Teoso txĩkitakai auãki iuaĩkana hinini, ininiã hĩsikari hiĩto ikinika Teosomoni. Atão inakarinoka hĩkamako hõkiã, hinamaã, hĩuakoã, imakinika hiĩtoã. 14Uatxa maerekanitxi apatrãote atoko !itxaikauako. Uatxa amisiritiko !auaika, Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori amakamakaniã, kotxi ikinipoko erekari Teoso sikakiti aãpakapakasaaki, iuasaaki imakatxakari amisiritiko.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Atão Inakari Nitiriakori

15 Ininiã atxiĩti hĩtxano nota: “Maerekati makama, kotxi
amisiritiko !auaika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori
amakamakaniã, kotxi ikinipoko erekari Teoso sikakiti
aãpakapakasaaki, imakatxakari amisiritiko. Ininiã makamari
maerekati,” atxa atxiĩti. Konapitini. 16 Himarotari, hãuiritiniãri
kãkiti paniãtinii iua nireẽkiti hĩkamini, ininiã iua hĩpatrãote atoko
itxaua. Iua nitiriakori atoko hĩtxaua, kotxi hĩkamari iua paniãtakiti.
Maerekanitxi hĩpatrãote ininiãua, hĩkamari maerekati, ininiã
hĩpina. Ininiã kona hãua Teosokata ãtipirika. Teoso hĩpatrãote
ininiãua, iua paniãtakiti hĩkama, ininiã atão inakarinoka hĩkama.
17 Nitxari Teoso: “Erekapitikari atemoni pikamakiti.” Ikara
atoko nitxari Teoso, kotxi mitxi maerekanitxi nitiriakori atoko
hĩtxaua. Uatxa maerekanitxi nitiriakori !hĩtxaikaua, kotxi iteene
hĩkĩpitari hõerekiko. 18 Teoso makatxakapekai hĩte, ininiã uatxa
maerekanitxi nitiriakori !hĩtxaikaua. Uatxa Teoso nitiriakori
hĩtxaua, ininiã atão inakarinoka hĩkama. 19 Ikara atoko nitxa
sãkireta hĩtemoni, kotxi himarotari nitiritxi, patrão pakini pirena.
Himarotakiti poiãoka. Mitxi hãuiritari hiĩto kaminiri maerekati
inireẽkiti. Hãuiritari hiĩto apikomoni maerekati ikamaãpotini.
Apiaãpota maerekati hĩkamakiti. Iuasaaki hiĩto maerekanitxi nitiri
atoko itxaua. Uatxa hĩsikari hiĩto Teosomoni atão inakari nitiri
ininiua ĩkapani, ininiã hĩkamariko atão inakarinoka. Ininiã Teoso
nakitiakorinoka hĩtxaua.

20 Maerekanitxi nitiriakori hinakasaakiua, atão inakari
nitiriakori na hĩtxaua, ininiã atão inakari na paniãtai hĩte atão
inakarinoka hĩkamini. 21 Ĩkiripa erekari hãpakapa, maerekati mitxi
hĩkamakasaaki? Kona kapakaparei. Uatxa hĩpẽtauata maerekati
mitxi hĩkamakiti xika. Maerekati kamiko xika kãkiti ipina, ininiã
kona aua Teosokata ãtipirika. 22 Uatxa maerekanitxi na paniãtaikai
hĩte. Uatxa Teoso nitiriakori hĩtxapekaua, ininiã hĩkamari
ikinipoko Teoso ĩkapani. Ininiã hãuapininiika hĩtxako Teosokata
ãtipirika. 23 Maerekanitxi kãkiti patrãote atoko itxa. Iĩkitxitari
kãkiti parĩkatxi ĩki, txamari ipĩkitxi itxaua parĩkatxi ĩki. Teoso
sikakiti atemoni ãtião. !Aparĩkauata Teoso sikakiti aãpakapini
ĩkapani, iuaritika isikaua aãuini ãtipirika inini ĩkapani, kotxi
aãuĩte Xesosi Kristo ipina ate ĩkapani.

Tanirauatakaro Atoko Atxa

7 1Nitariakori, hĩte hĩkinika imarotari paniãtakori iõkatsopatakori,
ininiã himarotari nisãkire. Kãkiti auapanika inakasaaki,
ikĩpitariko paniãtakori iõkatsopatakori. 2Noerekaiko hĩte. Paniãtakori
iõkatsopatakori paniãtaro sito okaikotini oĩtanirikata iua auapanika
inakasaaki. Iua ipininiã, iua paniãtakori na paniãtaikaro oa. 3Õtaniri
auapanika inakasaaki, ãtikata oãuiniã, kanokarero otxaua. Õtaniri
ipininiã, paniãtakori iõkatsopatakori na paniãtaikaro oa, ininiã
apakata ãtikata oĩtaniriuatini. Ikara atoko oniniã, kanokarero !otxaua.
4Nitariakori, oa sito atokotxikana ate amakinika. Kristo ipina
ate ĩkapani, ininiã Moisesi paniãtakiti iõkatsopatakori kona
paniãtaikaua, kotxi uatxa Kristo nakitiakori atxaua. Uatxa Teoso
õkitikakiti Kristo nakitiakori atxaua. Iua nakitiakori atxaua, ininiã
erekari akama Teoso ĩkapani. 5Mitxi anireẽkiti maerekati paniãtaua
maerekati akamini. Aĩto nirekari maerekatinoka ikamini, kotxi
paniãtakori iõkatsopatakori txari: “Kona hĩkamapiri maerekati.”
Ininiã iuasaaki apiata anirekari maerekati akamini, kotxi
maerekatinoka kamakani atxaua. Ininiã apina, ininiã kona aãuapika
Teosokata. 6Mitxi paniãtakori iõkatsopatakori nirekari ipaniãtiniua.
Uatxa paniãtakori iõkatsopatakori na paniãtaikaua. Ikara kitxakari.
Uatxa amaneri, kotxi uatxa aparĩkauata Teoso ĩkapani. Erekari
Matamatakoti oerekaua aparĩkauatini Teoso ĩkapani.

Teoso Paniãtakiti Iõkatsopatakori

7Ininiã natokopa itxa uatxa axinikakiti? Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori maerekati itxaua atxiĩti? Konapitini. Maerekati
!itxaua. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori mauakanimako,
nota !imarotamariko maerekati nikamini. Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori txari:

Kona pinirekapiri ãti nakiti,
ininiã ãti nakiti ninirekiniã, nimarotari nikaminiri maerekati.

8Maerekati xika na nota nirekari ikara Teoso paniãtakiti nikamini.
Ininiã iteene ninirekari apanakini nakiti. Ninirekari apanakini
nakiti, kotxi Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori txari:

Kona pinirekapiri ãti nakiti.

Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori mauakaniã, iuasaaki maerekati
!auari. 9Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori nimimarotakanisaaki, na

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nimarotari maerekati nikamini. Niuãkatari nãkixinire auãki inini. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori nimarotakasaaki, nimarotari maerekati nikamini. Iuasaaki nimarotari nipinini nimaerekani xika. 10 Iuasaakipeka nimarotari nãkixinire ipĩkari atoko inini. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori oerekari kãkiti erekari ikamini, iua auini ĩkapani. Txamari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori oerekano nota nipinini nimaerekani xika. 11 Maerekati ninireẽkiti misirienetano. Imisirienetano, ininiã na nikamari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori iaõka. Ininiã nikamari maerekati. Ininiã maerekati xika nipina.

12 Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori !auari maerekati, kotxi Teoso kamari. Atãonoka itxa Teoso paniãtakiti. Erekari. 13 Atxiĩti erekari txĩkitakano nipinini? Konapitini. Maerekanitxi txĩkitakano nipinini. Maerekanitxi txĩkitakano Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori erekari nimakamakani, ininiã nikamari maerekati, ininiã iua maerekanitxi txĩkitakano nipinini. Ininiã aimarotari maerekanitxi kona xatiki apakata. Maerekatinoka, kotxi maerekanitxi txĩkitakano nipinini. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori oerekaua ikara atoko inakari.

14 Aimarotari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori iaxiti ĩkari ininiua. Txamari nota uaikirino. Maerekanitximoni vẽtxitakori atoko nitxaua, maerekanitxi nitiri atoko nininiua ĩkapani. 15 Na nimarotari nikamakiti, kotxi na nikamari notaka nireẽkiti. Nikamari nimanirekakiniti, nomanatakiti. 16 Ininiã maerekati nimanirekakiniti nikamakasaaki, iuasaaki nimarotari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori ereka inini. 17 Ininiã na notani kamari maerekati. Maerekati nãkixinireẽ auakarira txĩkitakari nikaminiri iua maerekati. 18 Nimarotari erekari !auari nãkixinireẽ. Maerekatinoka aua nãkixinireẽ, kotxi ninirekari erekari nikamini, txamari !niposotari. 19 Na nikamari erekari ninireẽkiti. Nikamapikari maerekati nimanirekakiniti. 20 Ininiã nimanirekakiniti nikaminiã, kona notani kamari. Maerekati nãkixinireẽ auakarira txĩkitakano iua maerekati nikamini.

21 Ininiã ia sãkiretxiti atão: Ninirekasaakiri erekari nikamini, maerekatinoka niposota nikamini. 22 Nãkixinireẽ iteene ninirekari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori iaõka nikamini. 23 Txamari aua ãti ninireẽkiti niĩto ãki. Iua niĩto nireẽkiti nirekari ixipokiniri nãkixinire nireẽkiti. Iua niĩto nireẽkiti xika nikamari maerekati nireẽkitinoka. !Niposotari erekari nikamini. Kateia ãki iaxirikakoni atoko nitxa. 24 !Erekano nota. Maerekati kamakarino nota. Kipa makatxakano, maerekati niĩto nireẽkiti nimakamakani ĩkapani?

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Niĩto txĩkitakano nipinini. Kipa moianatano? 25Aãuĩte Xesosi Kristokara moianatano. Iuara makatxakano nimapinakani ĩkapani. Peerekari Teoso, kotxi iua kamari ikara atoko nota ĩkapani.

Ininiã uatxa ia atoko inakari nisãpiretai. Nãkixinireẽ ninirekari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori nikamini. Txamari niĩtoã maerekanitxi nireẽkitinoka niposota nikamini.

Erekari Matamatakoti Txĩkitakari Aãkixinire Auãki Inini

8 1Ininiã uatxa Teoso !itxaikaua ate: "Maerekati hĩkamakiti xika nimisiritaiko hĩte," !itxaikaua ate, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori atxapekaua. !Akamaikari aĩto nireẽkiti. Erekari Matamatakoti sikaposotiiretaua iua nireẽkiti akamini. 2Erekari Matamatakoti nireẽkiti akama, ininiã iua txĩkitakari aãkixinire auãki inini, kotxi Xesosi Kristo nakitiakori atxaua. Erekari Matamatakoti makatxakano maerekanitxi nireẽkiti nikamini, ininiã na nipina. 3Aĩto maerekani xika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori !iposotari imakatxakiniri amaerekani, kotxi !aposotari akaminiri iua paniãtakiti. Iuaritika Teoso makatxakari amaerekani, kotxi iua iokanatari imi atemoni. Imi ĩto ate ĩto atoko, maerekati kamakari ĩto atoko itxa. Teoso iokanatari imi atemoni ipinini ĩkapani, amaerekani imakatxakini ĩkapani. Ininiã ixipokari maerekati posotiire aĩtoã auakari. 4Teoso kamari ikara, ininiã Xesosi kamari ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori iaõka ate ĩkapani, kotxi ipaniãtakiti atão inakarinoka. Ininiã !akamaikari maerekati aĩto nireẽkiti. Akamari Erekari Matamatakoti nireẽkiti.

5Ĩtotxi nireẽkiti kamakani xinikapikari iĩtona nireẽkitinoka. Erekari Matamatakoti nireẽkiti kamakani xinikapikari Erekari Matamatakoti nireẽkitinoka. 6Kãkiti xinikiniãri iĩto nireẽkitinoka, ixinikakiti txĩkitakari iua ipinini, ininiãkara kona auapika Teosokata. Kãkiti auiritiniãri Erekari Matamatakoti txĩkitakiniri ixinikiniri Erekari Matamatakoti nireẽkitinoka, iua auapininiika Teosokata. Erekaxinireri iua. 7Kãkiti xinikiniãri iĩto nireẽkitinoka, Teoso mokaiakariakori itxauana, kotxi !inirekarina Teoso paniãtakiti iaõka ikaminina. !Iposotarina Teoso paniãtakiti iaõka ikaminina. 8Ĩtotxi nireẽkitinoka kamakani !iposotari ikamapoxokonitinirina Teoso.

9Hĩtepekana, Erekari Matamatakoti hãkixinire auiniã, hĩkamari iua paniãtakiti. !Hĩkamari maerekati hiĩto paniãtakiti. Erekari Matamatakoti kãkiti ãkixinireẽ mauakanisaaki, na Kristo nakitiakori !itxauana, kotxi Erekari Matamatakoti Kristo nakiti itxaua. 10Hiĩto

ipinapitikako maerekati xika, iuaritika hĩxinire auãkiri itxaua Kristo hãkixinireẽ auiniã. Hĩxinire auãkiri itxaua, kotxi Kristo kamari atão inakarinoka ate ĩkapani. 11 Teoso õkitikari Xesosi, iua ipĩkasaaki. Erekari Matamatakoti Teoso nakiti hãkixinireẽ auiniã, Teoso Kristo õkitikakari, txĩkitakariko hiĩto ipinakari iuaĩkana auãki inini, kotxi Erekari Matamatakoti Teoso nakiti aua hãkixinireẽ.

12 Ininiã nitariakori, auapitika akamakiti tĩkane Teoso ĩkapani. !Auari akamakiti tĩkane aĩto nireẽkiti akamini ĩkapani. 13 Hiĩto nireẽkiti hĩkaminiã, hĩxinire ipĩkari atoko itxa, ininiã ãtipirika kona hãua Teosokata. Hamanainiãri Erekari Matamatakoti maerekati hiĩto kamakiti ixipokini, iuasaaki hãuapika ãtipirika Teosokata.

14 Erekari Matamatakoti nireẽkiti kamakani, Teoso anaakori itxauana, kotxi Erekari Matamatakoti Teoso nakiti. 15 Iua Erekari Matamatakoti Teoso sikakiti hĩtemoni. !Itxĩkitakai nitiritxi kapĩkareri hininiua. Itxĩkitakai Teoso anaakori hininiua. Erekari Matamatakoti posotiireẽ aãkiritari aĩri Teoso: “Papai, niri,” atxari. 16 Erekari Matamatakoti sãpiretaua aãkixinireẽ Teoso anaakori aniniua. 17 Teoso anaakori aniniãua, aãpakapariko erekari Teoso nĩkatakiti ate ĩkapani. Kristo apakapari erekari Teoso nĩkatakiti iua ĩkapani, ininiã ate apakapari iuakata. Kristo misiritaãkapeka. Ate misiritiko apaka auiniã Kristo sãkire aãuikini xika, Kristo ikinimane auĩte inakasaakiua, ate apaka aua iuakata iuasaaki. Aãtamatari iua iotximere. Peerekari iuasaaki iuakata aãuini.

Aãpakapariko Ikinipoko Erekari

18 Uai itixi aãuakasaaki, aãtatsiirauata. Eereka !axinikaikari mitxi aãtatsiirauatini, kotxi Teoso oerekauako ikinipoko erekari. Iuasaaki peerekari. 19 Ikinipoko Teoso kamakiti iãtapari ipoxokoniritika Teoso keto õti. Iuasaaki aimarotari Teoso anaakori. 20 Kotxi ikinipoko Teoso kamakiti misiritaãkapeka, ixipokaãpotini tĩkane. Ikinipoko Teoso kamakiti ixinireka !ixipokaãpota. Teoso txĩkitakari ikinipoko xipokaãpotini. Iuaritika aimarotari, ipĩkitxi xipokini õti apokapitikako. 21 Ikinika Teoso kamakiti iãtapari iua õti. Iuasaakiko itixi amaneri itxauako. !Ixipokaika. Iuasaaki ikinika amaneri. !Ixipokaika. Teoso anaakori misiritiko !auaika. Peerekari iuasaakiko.

22 Aimarotari uatxapiikama ikinika Teoso kamakiti atatsiirauata, amarini tsii sito atatsiitini atokokana. 23 Na itixi Teoso kamakitinanini atatsiirauata. Aãkixinire apaka akiripireta, kotxi anirekari Teoso keto

apokini. Iuasaaki iua apakapaua ate iua anaakori. Iuasaakiko aĩto amaneri isikaua. Iuasaakiko aĩto !kaxiporeikari. Merepanika Teoso sikakiti auapeka atemoni, kotxi iua sikapekari Erekari Matamatakoti atemoni. 24 Teoso makatxakapekari amaerekani, aãuikasaakiri isãkire. Ininiã aiãtapari apikomoni isikaenetakiti atemoni. !Aãtamatapanikari isikaenetakiti, ininiã aiãtapapanikari. Aãuikapitikari isikaenetakiti isikiniua, ininiã atão aãuikiniri. 25 Aiãtapari aãpakapakiti tĩkane. !Aãpakapapanikari, iuaritika aiãtapari apoxokoniritika, kotxi aimarotapitikari ikara apokini.

26 Erekari Matamatakoti moianataua, kotxi na kataparaxinireua. !Aimarotari aamanaãkiti tĩkane, Teoso amisãkiretakasaaki. Iuaritika, Erekari Matamatakoti misãkiretari Teoso ate ĩkapani. Asãkireẽ !aposotari asãpiretiniri Teoso ikinika anireẽkiti, ininiã Erekari Matamatakoti misãkiretari Teoso ate ĩkapani. Ipinimoni itxa isãpiretiniri Teoso. Kãkiti sãkireẽ !isãkirauata Teosokata. 27 Teoso imarotari kãkiti ãkixinire, ininiã iua imarotari Erekari Matamatakoti xinikakiti, kotxi Erekari Matamatakoti misãkiretari Teoso, Teoso nakitiakori ĩkapani. Erekari Matamatakoti amanaãri Teoso, Teoso nireẽkiti ikaminana inakitiakori.

Teoso Iteene Tiretiniua

28 Aimarotari ikiniõtika erekari ikaminaua ate, kotxi iua tiretakani, iua mereẽkini atxaua ate. Iuaritika aãtatsiirauatini auapitika. Iuaritika iuasaaki apaka erekari ikaminaua. Iua mereẽua, kotxi inirekari imereiniua. 29 Itixi kamiko apisapanika Teoso imarotapekaua ate. Iua mereẽpekaua ate, iua anaakori kaiãopokori aniniua ĩkapani. Imereẽpekaua, imi Xesosi atoko aniniua ĩkapani. Ininiã Xesosi aĩtari apiari. 30 Teoso akiritana imereẽkini. Apaka ikamaerekatana iua mereẽkini. Apaka itanapoko erekari isika ninoa ikamaerekatakinimoni.

31 Teoso kamari ikinipoko ikara erekari ate ĩkapani, ininiã natokopa itxa axinikakiti? Teoso kataparari moianatapitikaua, ininiã ate omanatakani tapara poiãoka. 32 Teoso sikari ikinipoko atemoni. Imi apaka isika atemoni, kotxi ipina ate akinika ĩkapani. Isikari imi atemoni, ininiã aua atxiĩti iua masikakiniti atemoni? !Auari. Ikinipoko erekari isikapitikaua atemoni. Ikarone !auari. 33 Aua atxiĩti Teoso mereẽkini maerekani sãpiretakari? !Auari. Teosora sãpiretari ninoa maerekani mauakani, kotxi iua kamaerekatapekana ninoa. 34 Aua atxiĩti Teoso mereẽkini misiritiko sãpiretakari? !Auari. Kotxi Kristora

misãkiretari Teoso ate ĩkapani, kotxi Teoso ikikomoni auakari itxaua. Iua ipina ate ĩkapani, ininiã eereka Teoso õkitikari iua, auapika inini ĩkapani. Iuara misãkiretari Teoso ate ĩkapani. 35Ininiã kipa atxiĩti iotokakatari Kristo tiretiniua? !Auari, kotxi amaxikikosaaki, Kristo tiretapanikaua. Amauarenisaaki, Kristo tiretapanikaua. Amisiritikosaaki, Kristo tiretapanikaua. Natxi auakasaaki, Kristo tiretapanikaua. Amamãkanisaaki, Kristo tiretapanikaua. Monõkori auakasaaki, Kristo tiretapanikaua. Neenamatxi auakasaaki, Kristo tiretapanikaua. 36Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Pisãkire aãuikini xika, pamonõkoniri ikiniõtika. Aõkiko monõkoni auapika. Soti auĩte apanakini okini atoko, apanakini nirekari okiniua ate,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 37Maerekati ikara atoko aua, iuaritika iteene akãiata, kotxi atiretakiri sikataparataua. 38Ia nimarota. Kristo tiretiniua iotokakakari !auari. Apĩkasaaki, itiretapanikaua. Aãuapanika inakasaaki, itiretapanikaua. Teoso nitiriakori iaxitikini !iotokakari itiretiniua. Satanasi nitiriakori !iotokakari itiretiniua. Ĩkorasaaki auakani, katana auakani apaka !iotokakari Kristo tiretiniua. !Auari posotiiretxi, Kristo tiretiniua iotokakakari. 39Iaxiti apiko nopinixiti auakani, iaxiti patapi auakani apaka, !iotokakari Kristo tiretiniua. Hinitiniãri Teoso tiretiniua iotokakakari, !hãpokari. Hinitiniãri ikinika Teoso kamakiti auiniãtaã, iuaritika kona hãpokari Teoso tiretiniua iotokakakari. !Auari. Aãuĩte Kristo Xesosi oerekaua Teoso iteene tiretiniua.

Teoso Mereẽna Xoteoakori Inakitiakori Ĩkapani

9 1Atão nisãkire. Kristo nakiti nitxaua, ininiã na nisãpiretari misirieneretxi. Nãkixinireẽ nimarotari nisãkire atão inini, kotxi Erekari Matamatakoti oerekari nisãkire atão inini. 2Ia nisãkire atão. Iteene nimatinaniuatapika. Nãkixinireẽ maerekaxiniretinoka nitxa, ninirimane Kristo sãkire mauikakani xika. 3Ninirekamari Teoso misiritinino nota, ninoa nitariakori imamisiritakani ĩkapani. Ninirekamari Kristo manirekakanino nota, ninirimane Kristo nakitiakori ininiua ĩkapani. Niposotiniãri ikara atoko nikamini, nikamari ninirimane ĩkapani. Txamari !niposotari. 4Ninirimane Isaeo apika mekaniriakori itxauana. Teoso nirekana ninoa iua anaakori ininiuana. Teoso oerekari iposotiire ninoamoni. Isãpiretana ninoa ikamaenetakiti ninoa ĩkapani. Isikari ipaniãtakiti iõkatsopatakori ninoamoni. Oerekana ninoa kiiniri atão ikaminina,

iuakata isãkirauatakasaakina. Teoso sãpiretana ninoa ikamakiti tĩkane ikinimane kãkiti ĩkapani. 5Ninirimane apika atokiriakorini Apraãoma, Isakima, Isaeoma pakini. Kristo uaimoni iponaniãkasaaki, ninoa apiko mekaniri itxaua, iuaritika Teoso itxaua. Ikinimane auĩte itxaua. “Peerekai,” matxari iua ãtipirika. Ameẽ.

6Atxiĩti Teoso kona kamari ikamaenetakiti Isaeo apika mekaniriakori ĩkapani? Ikamapitikariko. Txamari kona ikinikani Isaeo apika mekaniriakori Teoso nakiti !itxauana. 7Kona ikinikani Apraão apika mekaniriakori atão Teoso anaakori !itxauana, kotxi Teoso txari Apraão:

Papika mekaniriakori atão inakani Isaki mekaniriakori itxauana.

8Teoso sãpiretari Isaki auini, iua auini apisapanika. !Isãpiretari ãti Apraão ãkiri Isimaeo inakori auini, iua auini apisapanika. Isimaeo iponaniã, kotxi Apraão sirĩka Isimaeo inorokata. Ininiã kãkiti Isimaeo atoko, Teoso anaakori !itxauana. Teoso sãpiretari Apraão iua keene inini, ininiã isikaenetakininoka atão Apraão apika mekaniriakori itxauana. 9Teoso sikaenetari Apraão keene inini. Itxari:

Niketo manapi nikanapiriãko. Iuasaaki Sara keeneroko. Kiki oenetako.

10Apikomoni nisãpiretai. Hepeka anaakori iri ãtika. Aãpika atokirini itxaua Isaki inakori. 11-12Oa anaakori iponaniã ipipe. Iponaniinina apisapanika, maerekati ikaminina apisapanika, erekari ikaminina apisapanika, Teoso sãpiretaro oa:

Merepanika iponaniãkari eereka iponaniãkari nitiri itxauako. Ininiã Teoso mereẽri iua eereka iponaniãkari Xakoo inakori apiari inini ĩkapani, iua auini apisapanika. Ininiã na Xakoo kamakitini txĩkitakari Teoso mereiniri iua. Teoso mereẽri iua, kotxi inirekari ikara atoko inini. 13Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Xakoo nitireta. Isaoo nomanata.

14Ikara atoko ininiã, kanatokopa itxa axinikakiti? Atauako Teoso na kamari erekari? Ikamapitikari erekari. Ãtipirika Teoso kamari erekari. 15Teoso txari Moisesi:

Ninirekiniãri ãti niamonĩkini, niamonĩkari. Ninirekiniãri ãti nimoianatini, nimoianatari.

16Ikara atoko ininiã, anireẽkiti !itxĩkitakari Teoso mereiniua. Akamakiti !itxĩkitakari Teoso mereiniua. Imereẽua, kotxi iamonĩkaua. 17Teoso txari Paraoo isãkire iõkatsopatakoriã:

Nota txĩkitakai auĩtetxi pininiua, niposotiire noerekini ĩkapani, niuãka ikini itixiti auakani imarotini ĩkapani,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 18 Ininiã Teoso nirekiniãri
iamonĩkiniri ãti, iua amonĩkari iua. Apaka inirekiniãri, itxĩkitakari
ãti ãkixinire kaikoxinire inini, Teoso nireẽkiti imanirekakani tĩkane.

Teoso Omanãkare,

Iamonĩkare Pakini

19 Atxiĩti hĩte txano nota: "Teoso ikara atoko ininiã, na ate xikani
kaikoxinireua ate. !Aposotari akaminiri Teoso manirekakiniti,"
atxiĩti hĩtxano. 20 Txamari !apakata ia atoko hinini. Kiriparai hĩte
ikara atoko ina sãkiretakani Teosomoni? Kãkiti hĩtxaua. Teoso
kamakiti pitxaua. Atauako kamakori posotatari ikamakirimoni:
"Kinirepa pikamano nota ia atoko ninini?" !Apakata ikara atoko
hinini hĩkamakirimoni. 21 Hĩxinikari kiki tiitxi kamakari. Ikamari
inireẽkiti. Atxiĩti ãti poriĩ katsariã, ikamari ipi kopiti. Atxiĩti ianaka
ikamari ãti kopiti, peereri inini, kiiniri ĩkapani. Atxiĩti ãtipekana
ikama patimari poião ereri, ikiniõtika iãriã iãtiko ĩkapani.
22 Ikara atoko itxa Teoso kaminiri kãkiti. Teoso kamari
apanakini kãkiti Teoso omanãkare imarotinina ĩkapani
imaerekanina xika. Iuasaaki oerekana iposotiire imarotinirina
ĩkapani. Teoso omanatana ninoa, iuaritika imĩteenekana. Kona
uatxa ixipokana ninoa. Txamari iketo manapi ixipokanako ninoa.
Uatxa imĩteenekapanikari ninoa maerekani. 23 Apaka ikamari
apanakini iua amonĩkakini. Uatxa imĩteenekari iua omanatakini
maerekani, kotxi inirekari iua amonĩkakini imarotiniri iua ereka
inini, kotxi peerekari iua. Iteene itiretari iamonĩkakini. Ikamana
ninoa erekari isikakiti apakapinina ĩkapani. 24 Hĩte, ate pakini, iua
amonĩkakini atxaua. Iua akiritakini atxaua. Na Xoteonanini akirita.
Akiritana Xoteo minakaniua apaka. 25 Teoso sãkire iõkatsopatakori,
Oséia iõkatsopatakitiã, Teoso sãpiretari ikara. Itxari:

> Kãkiti mitxi nota nakitiakori minakonimoni nitxako: "Uatxa nota
> nakitiakori hĩtxapekauako." Ninoa mitxi nimatiretakinitimoni
> nitxako: "Uatxa nota tiretakini hĩtxapekauako," nitxako.

26 Mitxi Teoso txana ninoa: "Na nota nakitiakorini !hĩtxaua."
Ikara Teoso sãkiretiniãtaã, iuaãtaãtxikana: "Teoso ãtipirika
auãki inakari anaakori hĩtxaua," inaãka ninoamoni,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
27 Apaka Teoso sãkire iõkatsopatakoriã, Isaía txari:

Isaeo apika mekaniriakori kaiãopokori, potxoari uiniti
kipatxite atoko itxana, txamari poiãonoka makatxakaãka
imapinakani ĩkapani.
28 Patimari Teoso xipokiniri iparĩka imisiritiniri kãkiti
imaerekani xika,
itxa Isaía. 29 Mitxipeka Isaía txari:
Apiananiri kaposotiireri nĩkatari apanakini aãpika
mekaniriakori imapinakani ĩkapani. Ininiã atenape
auapanika. Teoso manĩkatakanimauako, axipokapiimako
kãkiti Sotoma sitatxiti auakani xipokini atoko, kãkiti
Komoha sitatxiti auakani xipokini atoko atxapiimako,
itxa Isaía sãkire.

Xoteo Mauikakaniri Teoso Sãkire

30 Ininiãkara aimarotari ia: Xoteo minakaniua manitakanisaakiri
Teoso txĩkitakinina atão inakari kamakani ininiuana, iuasaaki Teoso
txĩkitakana atão inakari kamakani ininiuana, kotxi auikarina Teoso
sãkire. 31 Txamari Xoteoakori nitaãpotari paniãtakori ninoa atão
inakari kamakani txĩkitakakari, txamari !apokarina. 32 Kinirepa
!apokarina ikara? Kinirepa Teoso na txĩkitakana ninoa atão inakari
kamakani ininiuana? Kotxi !auikarina isãkire. Inirekarina iparĩkana
txĩkitakinina atão inakari kamakani ininiuana. !Inirekarina
auikinirina Xesosi sãkire. Ninoamoni Xesosi kai kimapori nopini
auakari atoko itxa, kotxi kai xika kãkiti mãkitita. 33 Teoso sãkire
iõkatsopatakori kitxakapirĩkari sãpiretari ia kai pirena. Itxari:
Pikenakotariko ia: Nota iokanatakiti kãkitimoni kai atoko itxa.
Nitakari iua kai Sião sitatxitiã Xoteoakori kimaporeẽ. Iua
kai xika kãkiti mãkitita. Iua kai xika kãkiti irika. Iuaritika
iua sãkire auiãkani !ipẽtauata nota apisatoõ.

10 1 Nitariakori, nãkixinireẽ iteene ninirekari Teoso makatxakiniri
ninirimane maerekani, Isaeo apika mekaniriakori maerekani.
Nimisãkiretari Teoso ninoa maerekani makatxakiko ĩkapani.
2 Nimarotari ninirimane iteene nirekiniri iparĩkauatini Teoso ĩkapani.
Txamari ninoa kerokari, kotxi !imarotarina atão iparĩkauatini Teoso
ĩkapani. 3 !Imarotarina Teoso txĩkitakiniri kãkiti atão inakari ikamini.
Ninoaka nirekamari atão inakari ikaminina, Teoso apakapinina
ĩkapani. Ininiã !auiritarina Teoso txĩkitakinina ninoa atão inakari
ikaminina. 4 Kristo kamari ikinipoko Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iaõka, ininiã iuanoka txĩkitakari ikinimane kãkiti iua sãkire auiãkani atão inakari ikaminina.

Apiananiri Akiritakani

5Kitxakapirĩka Moisesi sãpiretari atão inakari akamini Teoso paniãtakiti. Iuasaaki itxari:

> Ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori ikiniõtika pikaminiã,
> pauapininiika pitxako,

itxa Moisesi sãkire. 6Txamari !aposotari ikara atoko akamini. Aãuikasaakiri Xesosi sãkire, iua txĩkitakaua atão inakari akamini. Ininiãkara !apakata pãkixinireẽ pixinikiniri: “Kipa atxiĩti posotari iaxiti apiko nopinixitimoni isini, Kristo notamoni iminini ĩkapani?” 7!Apakata pãkixinireẽ pixinikiniri: “Kipa atxiĩti posotari ipĩkani auiniãtaã isini, Kristo notamoni iminini ĩkapani?” 8Xesosi sãkire auape hĩtemoni. Na hĩsa ãtiãtaã iua sãkire himarotini ĩkapani. Hinamaãpekari. Hãkixinireẽpekari. Xesosi sãkire auikiko asãpiretapikari kãkiti. Ia atoko asãpiretari kãkiti: 9Pinamaã, “Xesosi niauĩte” pininiã, pãkixinireẽ pauikiniãri Xesosi ipinini Teoso õkitikiniri iua, iuasaaki pimaerekani makatxakaãkako. 10Kotxi aãkixinireẽ Xesosi sãkire aãuikiniã, ikamaerekataua. Anamaã “Maerekati kamakarino nota,” aniniã, iua makatxakari amaerekani. 11Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Iua sãkire auiãkari pẽtauatini !auari.

12Iua Kristo sãkire auiãkari atxiĩti Xoteo itxaua. Atxiĩti Xoteo minakatiua itxaua. Xoteo auĩte itxaua Kristo. Xoteo minakaniua auĩte apaka itxaua. Ikinimane auĩte itxaua Kristo Apiananiri. Isikari itanapoko erekari ikinimane iua akiritakanimoni. 13Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Ikinimane akiritiniãri Apiananiri uãka imaerekanina imakatxakini
> ĩkapani, iuasaaki imakatxakaãkako imaerekanina.

14Kiãtokopa itxa ninoa akiritiniri iua, isãkire imauikakanisaaki? Kiãtokopa itxa ninoa auikiniri isãkire, imakenakotakanisaakirina? Kiãtokopa itxa ninoa kenakotiniri isãkire, imasãpiretakonisaakina? 15Kiãtokopa itxa Teoso iokanapirena sãpiretiko, ate maiokanatakaniãri iua sãkire sãpiretakani kãkitimoni? Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Erekapitikari Teoso iokanapirena erekari sãpiretakani apokini
> kãkitimoni, kotxi isãpiretarina Teoso kamaerekaxiniretiniri
> kãkiti. Isãpiretarina erekari Teoso sikakiti kãkitimoni.
> Ikara iminapiretakitina kamapoxokonitari kãkiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

16 Txamari na ikinimane kãkitini auikari Teoso iokanapirena
erekari. Kotxi kitxakapirĩka Isaía txari:
Apiananiri, asãpiretamari piokanapirena kãkitimoni, txamari
!auikarina,
itxa Isaía. 17 Kãkiti kenakotakasaakiri Teoso iokanapirena, Teoso
txĩkitakari kãkiti auikiniri isãkire. Kristo sãkire akenakotakasaaki,
akenakotari Teoso iokanapirena.
18 Txamari nota pimaãi: "Atauako Xoteo kona kenakotari
Teoso iokanapirena?" Ikenakotapitikarina, kotxi Teoso sãkire
iõkatsopatakori txari:
Iaxiti apiko nopinixiti auakari oerekari Teoso ikini itixiti auakani.
Teoso sãkire atoko itxa iaxiti apiko nopinixiti auakari oerekakiti.
19 Iuaĩkana nipimaãi: "Atauako Xoteo !imarotari Teoso iokanapirena?"
Imarotapitikarina. Moisesi sãpiretapekari Teoso sãkire. Itxari:
Nimakatxakari Xoteo minakaniua maerekani, ininiã
nitxĩkitakaiko hĩte hĩxikotinina ninoa mitxi
nota nakitiakori minakaniua. Nitxĩkitakai hĩte
homanãkarauatini, ninoa mitxi mimaroreni xika.
20 Isaíapekana sãpiretari Xoteo minakaniua pirena. Isãpiretari
Teoso sãkire itaparaxinireritika:
Teoso txari: "Ninoa nota manitakani aõkitano nota. Nimotika
nota makiritakanimoni."
21 Apikomoni isãpiretari Teoso sãkire Xoteo kamakiti:
Teoso txari: "Ikiniõtika namanaãri ninoa kanapiriini
notamoni, txamari !ikĩpitarina nisãkire. !Ikamarina
nisãkire iaõka. Inireẽkitinoka ikamana."

Xoteo, Teoso Sãkire Auiãkani

11 1 Ininiã nipimaãi: "Atauako Teoso !inirekaikari Xoteoakori?"
Inirekapitikana. Nota apaka Xoteo nitxaua. Apraão
apika mekaniri nitxaua. Pẽxamiĩ apika mekaniri nitxaua. 2 Teoso
!itakanapari Xoteoakori. Iua mereẽna ninoa itixi kamiko apisapanika.
Himarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori, Eríasi tsoatakasaaki
Teosomoni Xoteo maerekani isãpiretakasaaki. 3 Iuasaaki Eríasi txari:
Apiananiri, ninoa okapekari kãkiti pisãkire sãpiretakani.
Ikapirinikarina amesa pinakiti pitemoni sikakori
takikoãtaã. Notanoka pisãkire sãpiretakarino auapanika.
Ninoa asikatikinitano nota okinino ĩkapani,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxa Eríasi. 4Kanatokopa Teoso apakapapiretari Eríasi? Teoso txari:
Kona pitenanini auikari nisãkire. Nota nĩkatari setxi mio
kikiakori nota nakitiakori. Ninoa kona teosonetari kãkiti
kamakiti Paao inakori. Kona ikapotoreẽkauana iua apisatoõ,
Teoso txari Eríasi. 5Ikara atokotxikana uatxa. Aua apanakini
kãkiti Teoso mereẽkini. Imereẽna ninoa, kotxi iua nirekari
ikinipoko erekari ikaminina ninoa. 6Maerekati kamakani kãkiti,
iuaritika Teoso mereẽua ate. Isikari ikinipoko erekari ate ĩkapani
maxikatiĩka. Aparĩka !itxĩkitakari iua sikiniri ikinipoko erekari
atemoni. Aparĩka txĩkitakiniãri ikinipoko erekari isikiniua, ininiã
kona maxikatiĩka isikarauata atemoni.
7Ininiã kanatokopa atxa asãkire apikomoni? Xoteoakori kona
apakapari inireẽkitina. Inirekarina Teoso apakapinina ninoa
erekarini ininiuana. Teoso mereẽkininoka apakapari ikara inakari.
Apanakinipekana Teoso !auirita atão imarotinina. Mõsiãreni atoko
itxana. 8Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Teoso txĩkitakari ninoa ãkixinire imakakari atoko inini, iua
sãkire imimarotakanina ĩkapani. Kokipitikamana, iuaritika
!atamatarina Teoso kimapore. Kakenakokipitikamana,
iuaritika !inirekarina Teoso sãkire ikĩpitinina. Uatxapiima
ikara atoko itxapanika,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 9Kitxakapirĩka Tavii txari Teosomoni:
Ninoa kiena kaiãopokori. Inipokotakasaakina, iuãkatarina
pite apokaerekatinina ninoa, kotxi kaiãopokori ikienana.
Ikienana takapiri atoko itxa imaĩkinina ninoa. Itxĩkitakana
ikerokinina. Ikara xika ninirekari pimisiritinina.
10Ninirekari ninoa mõsiãreni atoko ininiuana, ininiã na atão
atamatarina pikimapore. Kãkiti tiitxi minari porikitakani
atoko pitxĩkitakanako ninoa ãtipirika,
itxa Tavii sãkire.

Xoteo Minakaniua Maerekani Makatxakiko

11Iuaĩkana nipimarauata: "Atauako Xoteoakori maerekani xika Teoso
xipokana ninoa?" Konapitini. Xoteoakori kamari maerekati, ininiãkara
Teoso sãpiretari Xoteo minakaniua imaerekanina imakatxakini, Xoteo
xikotinina ĩkapani, iuaĩkana Teosomoni ikanapiriinina ĩkapani.
12Xoteoakori kamari maerekati, ininiãkara Teoso sikari erekari kiĩkiri
apanakini itixi auakanimoni. Xoteo mapakapakiniti Xoteo minakaniua

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

apakapa erekari kiĩkiri. Ininiã Xoteo kanapiriãkasaaki Teosomoni, iuasaaki apiaerekata Teoso sikakiti kãkitimoni.

13 Uatxa nota misãkiretai hĩte Xoteo minakaniua, kotxi Teoso iokanatano nota hĩtemoni isãkire nisãpiretini ĩkapani. Niuikari hĩtemoni niokanatiko. **14** Ikara atoko ininiã, atxiĩti ninirimane Xoteo xikotai hĩte, ininiã atxiĩti apanakini ninoa kanapiriã Teosomoni, imaerekanina Teoso makatxakini ĩkapani. **15** Teoso takanapakasaakiri Xoteo, iua apakapari Xoteo minakaniua, ininiã ninoa Xoteo minakaniua kanapiriã Teosomoni. Teoso iuaĩkana apakapakasaakiri Xoteoakori, iuasaakiko peerekari. Ipĩkani iuaĩkana auãki inini atoko itxako.

16 Komiri akamakasaaki, ipixini Teosomoni asikasaaki, aimarotari ikinipoko iua komiri iua nakiti ininiua. Aamina kotsa Teoso nakiti ininiã, imina pori apaka iua nakiti. **17** Xoteoakori oriva mina takakori atoko itxa, takakori Teoso nakiti. Ãtikaka ipori kapatakaãka. Oriva ĩtopakiri pori apaãka. Iapitaka inaãka ikapatakikoãtaã. Aneẽ takari katiã. Takari sikakienatari ĩtopakiri pori. Hĩte Xoteo minakaniua iua oriva ĩtopakiri pori atoko hĩtxaua. Hãpakapari Teoso sikakiti, kotxi hĩte apotiitaua Xoteoakorikata, Teoso nakitiakorikata. **18** Hĩte Xoteo minakaniua, kona hĩuikapeua Teoso apakapinii hĩte. “Iua aãpori kapatakiko atoko, Teoso takanapana Xoteoakori, ate apakapini ĩkapani,” kona hĩtxape, kotxi aãpori atoko hĩtxaua. Na aãpori sikataparatari aãkotsa. Aãkotsa sikataparatari aãpori. Ininiã hĩte apakapari Teoso sikakiti, kotxi hãpotiitaua Xoteokata.

19 Atxiĩti hĩte Xoteo minakaniua txano nota: “Iua aãpori kapatakaãkori atoko Teoso takanapari Xoteoakori. Ãti aãpori iapitakiko atoko, Teoso apakapaua ate,” hĩtxano atxiĩti.
20 Atãopitikara. Teoso takanapari Xoteoakori, kotxi ninoa !auikari isãkire. Iua apakapai hĩte, kotxi hĩte auikari iua sãkire. Iuaritika !hĩuikapeua ikara atoko hinakasaaki. Erepaniko. **21** Teoso takanapari Xoteoakori, takari pori sauakakori atoko. Ininiã erepaniko, kotxi ĩtopakiri aãpori atoko hĩtxaua. Atxiĩti ãti õti okanapai hĩte apaka.

22 Aimarotari katiraõkiri ininiua Teoso. Aimarotari apaka kataparaxinireri ininiua. Kataparaxinireri iua, kãkiti kamakasaakiri maerekati. Katiraõkiri iua, itiraõki hinirekasaaki. Itiraõki himanirekakaniã, hĩte apaka mapara hõkaãka, iua aãpori sauakakori atokokana. **23** Xoteo takanapiniãri imauikakaniri Xesosi sãkire, auikiniãri iuaĩkana isãkire, Teoso iuaĩkana mikanapiriãna, kotxi Teoso kaposotiireri ikara atoko ikamini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

24 Hĩte ĩtopakiri pori sauakakori takarimoni iapitaãkori atoko
hĩtxaua. Kona ixinireka aua ikara atoko. Pamimari ikara atoko.
Xoteo atão oriva takakori atoko itxauana. Ininiã na kamimari
mitxi auiniãtaã iuaĩkana Teoso takinina ninoa, iuaĩkana
imikanapiriinina ninoa iuamoni.

Xoteo Maerekani Makatxakaãkapanikako

25 Nitariakori ninirekari himarotiniri apanakini mimarotakiniti,
ininiã na hĩuikaua. Xoteo !inirekari auikiniri Teoso sãkire
uatxa, iuaritika na ikara atoko !itxapani ãtipirika. Ikini itixiti
auakani Teoso nireẽkini Xoteo minakaniua kanapiriãkasaaki
Teosomoni, iuasaakiko Xoteo kanapiriãko Teosomoni. 26 Ininiã
iuasaaki ikinimane Xoteo kanapiriãko Teosomoni. Iuasaaki Teoso
makatxakari ninoa maerekani. Teoso sãkire iõkatsopatakori
kitxakapirĩka auakari ikara atoko itxa. Itxari:

Xoteo itxauako maerekanitxi makatxakakari.
Imakatxakariko ikinika maerekati Xoteoakori kamakiti,
Teoso manirekakiniti. Iuasaaki Teoso nireẽkitinoka
inirekanako.

27 Nimakatxakariko maerekati ninoa kamakiti, kotxi
kitxakapirĩka nikamaenetari ikara atoko inakari,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

28 Xoteoakori !inirekari Teoso iokanapirena erekari, ininiã Teoso
takanapana ninoa. Ininiã Teoso iokanapirena erekari sãpiretaãka
hĩte Xoteo minakonimoni. Uatxa Teoso mokaiakariakori atoko
itxauana Xoteoakori, iuaritika Teoso mereẽna ninoa. Apraão, Isaki,
Xakoo pakini apika mekaniriakori itxauana, ininiãkara Teoso
tiretapanikana ninoa. 29 Teoso kona mamakari isãkire. Kãkiti
iua mereẽkini ãtipirika iua mereẽkini itxauana. Isiãkiti erekari
kãkitimoni !imakatxaka iuaĩkana. 30 Hĩte Xoteo minakaniua
kitxakapirĩka !hĩkĩpitari Teoso sãkire, iuaritika uatxa Teoso
amonĩkai hĩte, kotxi Xoteo kona kĩpitari Teoso sãkire uatxa. 31 Uatxa
Xoteoakori kona kĩpitari Teoso sãkire. Teoso amonĩkapekai hĩte
Xoteo minakaniua, ininiã Teoso iuaĩkana amonĩkanako Xoteoakori
apaka. 32 Ikinimane kãkiti na kĩpitari Teoso sãkire. Kona aposotari
akĩpitiniri Teoso sãkire. Teoso txĩkitakaua ikara atoko anini, kotxi
inirekari aimarotiniri maerekati kamakani aniniua, iuaritika
!imisiritaua. Iamonĩkaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Peerekari Teoso

33 Peerekari Teoso. Atãonoka ikama. Paimatireri iua. Kãkiti
!imarotari ikamakiti tĩkane. Kãkiti !imarotari inireẽkiti tĩkane.
34 !Kimarotikori Teoso xinikakiti. !Kõtãkikikori Teoso. 35 Teosomoni
ikinipoko aua, ininiã kipa asika atxiĩti iuamoni? Asikiniri !auari. Ininiã
!auari ate nakiti, iuaĩkana Teoso sikiniua ĩkapani. 36 Kotxi Teosokara
kamari ikinipoko. Ikinipoko aua Teoso posotiireẽ. Ikamari ikinipoko
iua ĩkapani. Ãtipirika matxariko Teoso: "Peerekai pite." Ameẽ.

Teosomoni Sikakori Auãkiri

12 1 Ininiã nitariakori Teoso amonĩkapitikaua. Ininiã nota
iteene õtãkikai hĩte. Hĩteka hĩsikaua Teosomoni. Teosomoni
sikakori auãkiri atoko hĩtxauako. Ininiã iua nakitinoka hĩtxaua.
Ikara atoko hĩkaminiã, Teoso apokaerekatari. Ikara atoko inakari
akaminari Teoso, ikara atão. 2 !Hĩkamapinikariko Teoso sãkire
mauiãkani kamakiti atoko. Hãuiritariko Teoso txĩkitakiniri hĩxiniãkiti
ereka inini, ininiãkara ipinipo hĩtxako. Iuasaakiko himarotari
Teoso nireẽkiti. Himarotari Teoso nireẽkiti ereka inini. Himarotari
hĩkamakiti tĩkane iua apokaerekatini. Himarotari atão hĩkamini.

3 Teoso sikari ikinipoko erekari notamoni, ininiã nisãpiretari iua
sãkire hĩtemoni. Ininiã nota õtãkikai hĩte hĩkinika. Na hĩuikapeua.
Hĩteka atão himarotauako. Hĩteka hãtamakauako. Teoso txĩkitakai
hãuikiniri isãkire. Iteene hãuikiniãri iua sãkire, iteene hĩteka
himarotaua. 4 Kãkiti ĩto ãtika, iuaritika ĩtotxiã auakari kaiãopokori.
Aua ikanoke, itapike, oki, ikenakoki txaãpota. Ikinika iparĩka aua.
Ikanoke parĩka ãtião. Oki parĩka ãtião. Itxaãpota. 5 Iua atokokana
atxa. Ĩtotxi ãtika atoko atxa, iuaritika itoua ate. Kanoketxi, tapiketxi,
okĩtxi, kenakokitxi, ĩtotxiã auakari atoko ate. Kristokata aãpotiitaua.
Anakititakakaua. 6 Nota parĩka Teoso ĩkapani ãtião. Ãti parĩka
Teoso ĩkapani ãtião. Ãti parĩka Teoso ĩkapani ãtião, itxaãpota. Teoso
sikari erekari ikininapemoni, ikara iparĩka ikamini ĩkapani. Atxiĩti
Teoso sikaimaroretai iua sãkire apanakinimoni pisãpiretini ĩkapani,
ininiãkara Teoso sãkire pauikini iaõka pisãpiretari Teoso sãkire
kãkitimoni. 7 Teoso sikaimaroretiniãi apanakini pimiparĩkatini,
ininiã pimiparĩkatariko apanakini. Teoso sikaimaroretiniãi isãkire
poerekini, ininiã poerekarauatako. 8 Teoso sikaimaroretiniãi ãti
pisikataparaxiniretini, ininiã pisikataparaxiniretariko ãti. Teoso

nirekiniãri pisikiniri apanakini amonitakiti ninoamoni, ininiã ito pisikako pipoxokoniritika. Teoso sikaimaroretiniãi auĩtetxi pininiua, ininiã auĩtetxi erekari pitxauako. Teoso nirekiniãi apanakini piamonĩkini, ininiã pipoxokoniritika piamonĩkanako.

Tiraõkitxi

9 Atão pitiretariko apanakini pãkixinireẽ. Pomanatariko maerekanitxi. Na piotokakapiri erekari pikamini. 10 Iteene hĩtiretakakauako, kotxi Kristo txĩkitakapekaua aĩtaritakakiniua. Piteka pipaxitiniua atokokana, apiata pipaxitariko ãti. 11 Pitaparaxinireritika piparĩkauatako. Na piarinouatape. Piparĩkauatako Teoso ĩkapani pipoxokoniritika pãkixinireẽ. 12 Pipoxokoniuatako, kotxi pimarotari Teoso kaminiri ikamaenetakiti. Pimĩteenekariko pimisiritiko. Ãtipirika pimisãkiretariko Teoso. 13 Nipokori kaamatiniã pitariakorimoni, tiitxi kaamatiniã pitariakorimoni, auiniã pitemoni, pisikanako. Papakapanako pipoxokoniritika ikinimane Xesosi sãkire auiãkani paapoko apoãkani, ãtiãtaã ĩkani.

14 Pamanaãri Teoso erekari ikaminina pite misiritakani. Ari, pamanaãri Teoso erekari ikaminina ninoa. Na pamanaãpiri Teoso maerekati isikinina ninoa. 15 Pipoxokoniuatako poxokorinikata. Pitxiapata kamatinanirinikata. 16 Ãti pitiretini atokotxikana, ikinimane pitiretako. Na piuikapeua. Pisãkirauatako kãkiti matxineirotenikata, katxineiroteni pimisãkiretini atokotxikana. “Kimaroreno nota,” na pitxape.

17 Kãkiti kaminiãri maerekati pitemoni, na pikamapiri maerekati iuamoni. Atãonoka pikama ikinimane ĩkapani. 18 Pinirekariko pauini kãkiti sauaki ereka inini, ininiã maxikatiĩka kona pitxitapiri ãti. 19 Nitiretakini, na hĩxikatxitapiri ãti. Teosora xikatxitariko, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Nota parĩka ãti nixikatxitini. Notara misiritari maerekati kamakari,

itxa Apiananiri sãkire. 20 Ari, kona pixikatxitapiri ãti. Pikamariko ãtimoni ia Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka:

> Pomanatakiri natxitiniã, pisikakienatari iua. Iposonatiniã,
> pisikari iãtini. Ikara atoko pikaminiã, ipẽtauata maerekati
> pitemoni ikamini,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 21 Na pauiritapiri maerekati piauĩte atoko ininiua. Erekari pikamakasaaki, maerekati iokanatapeẽkaika.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Aãuĩteakori Nirekakiti Akĩpitini

13 1 Akĩpitariko aãuĩteakori nirekakiti, kotxi Teosora
auiritana ninoa auĩtetxiakori ininiuana. Teosora takari
ninoa auĩtetxiakori aãuĩteakori ininiuana ĩkapani. 2 Aãuĩteakori
nirekakiti amakamakaniã, Teoso nirekakiti apaka !akama, kotxi
Teoso txĩkitakana ninoa aãuĩteakori ininiuana. Ninoa paniãtakiti
amakamakaniã, amisiritaãkako. 3 Erekari kamakani !ipĩkari
iauĩtena. Maerekati kamakaninani pĩkana ninoa. Pinirekatari
pimapĩkakaniri piauĩte? Ininiã erekari pikamako, ininiã iua txaiko:
"Erekai pite." 4 Teoso nitiri itxaua piauĩte, erekari pitemoni ikamini
ĩkapani. Txamari maerekati pikaminiã, erepaniko. Pipĩkariko iua,
kotxi iposotari imisiritinii. Iua Teoso nitiri itxaua kãkiti maerekati
kamakani imisiritini ĩkapani. 5 Ininiãkara pikamariko piauĩteakori
nirekakiti, kotxi pimakamakanisaakiri, pimisiritiko auapitika.
Apaka pikamariko ninoa nirekakiti, kotxi pimarotari pãkixinireẽ
ikara atoko atão pikamini.

6 Piauĩteakori Teoso nitiriakori itxauana, ininiã erekari apaka
pisikiniri txineiro ninoamoni iparĩkana ikaminina ĩkapani.
7 Ininiãkara piĩkitxitana ninoa amanaãkiti, sitatxi pauini ĩkapani,
pitii papakapini ĩkapani. Pipaxitanako ninoa. Pikamariko ninoa
nirekakiti.

Hĩtiretakakiniua Ĩkapani

8 Piĩkitxitariko ikinika piamotakiti. !Erekari pimaĩkitxitakaniri
ãti. Ãtinoka tépito erekari. Ia tépito na txineironi. Ia tépito
atiraõki. Ia atoko inakari tépito xipokini kona erekari. Ãtipirika
hĩtiretakakauako. !Erekari pixipokiniri pitiretiniri ãti. Ãti tiretakari
kĩpitapekari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. 9 Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori txari: "!Pisirĩkape pĩtanoro minakotokatika. Na
pokaniuatape. Na piĩtiriuatape. Na pinirekapiri apanakini tii."
Akĩpitari ikara Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori, apanakini
ipaniãtakiti apaka, ia Teoso paniãtakiti ãtika akĩpitiniã. Ia Teoso
paniãtakiti paniãtaua: "Piteka pitiretiniua atokotxikana, pitiretariko
ãti." 10 Pitiretiniãri ãti, maerekati !pikaminiri iua. Ininiã ãti
pitiretiniã, pikamari Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori ikinika.

11 Matiretari ãti, kotxi aimarotari kaiamapekari Kristo kanapiriini.
Ininiã pimerekako. Kona pimakapeko. Piparĩkauatako Teoso ĩkapani,

kotxi itixine Xesosi anikiniua õti apokaãpotanapanoka. Akokaxiti aãuikari Xesosi sãkire. Uatxa paĩtiki ikanapiriã. 12Ĩkanõkari xipokaãpotanapanoka. Pokamara apokaãpotanapanoka Kristo kanapiriãkasaaki. Maerekati ipiãkasaaki kamakori atoko itxa, ininiã maiotokakari ikara akamini. Matakanapari maerekati. Makamari erekari, kotxi erekari akamakiti kapakaua, ininiã maerekati !imaĩkaua. Pokamarari atoko itxa erekari akamakiti. 13Pokamara kãkiti kamari atão inakarinoka apanakini apisatoõ. Makamari ikara atoko inakari ãtipirika. !Erekari kiiniri maerekati akamini. !Erekari apoãtini. !Erekari asirĩkini sito aĩtanoro minakotokatika. !Erekari akaminiri maerekati aĩto nireẽkiti. !Erekari aneenamauatini. !Erekari axikotiniri ãti. 14Ikara atoko inakari akamini !erekari. Makamari ia atoko inakari: Maamanaãri Apiananiri Xesosi Kristo kapakiniua, sotato mãka paikori sotato ĩto kapakini atoko. !Hĩxinikapiri: “Kanatokopa nitxa nikaminiri niĩto nireẽkiti?” Kotxi maerekatinoka aĩto nireẽkiti.

Kona Hĩtaparakienatakakapeua

14 1Hãuiritariko Xesosi sãkire poiãonoka auiãkari hĩtekata apotiitiniua. Na hĩtxitapiri iua, ixinikakiti na hĩte xinikakiti atoko iminakanisaaki. 2Kãkiti iteene auikiniãri Xesosi sãkire, atxiĩti inikari itanapoko nipokori. Ãti kãkiti poiãonoka auikiniãri Xesosi sãkire, atxiĩti inikari takarinoka. 3!Erekari ikinipoko niãkari sãpiretiniri takarinoka niãkarimoni: “Pikerokari” ininiri. Apaka !erekari takarinoka niãkari sãpiretiniri ikinipoko niãkarimoni: “Pikerokari” ininiri, kotxi Teoso apakapapekari iua. 4Kinakariparai pite ãti nitiri pinitakarii: “Pikerokari” ãtimoni inakarii. Ikerokiniãri, iua patrãote pinitamariko. Maerekati !ikama, kotxi Apiananiri moianatari iua.

5Atxiĩti ãti sãkire: “Ia õti erekari iteene axinikiniri Teoso.” Atxiĩti ãtipekana: “Ikiniõtika erekari iteene axinikiniri Teoso.” Hãkixinireẽ hĩxinikariko: “Natokopa itxa atão nikamini?” ininiã eereka atão hĩkamini tĩkane himarotape. 6Hĩte: “Ia õti apiaerekata iteene axinikiniri Teoso,” hininiã, ininiã ikara atoko hĩxinika Teoso hĩpaxitini ĩkapani, ininiã erekapitikari. Ikinipoko niãkari nikari ikinipoko, Teoso ipaxitini ĩkapani, kotxi apisapanika itxari Teoso: “Erekapitikai ia nipokori pisikinino niniãkiti ĩkapani,” itxari. Ikinipoko maniãkati apaka auikari Teoso nirekiniri iua nikiniri takarinoka. Iua apaka txari Teoso inipokotini apisapanika: “Erekapitikai ia kienatxi pisikinino niniãkiti ĩkapani,” itxari. Ininiã iua apaka paxitari Apiananiri. 7Kona

ateka auĩtetaua. Kona aãua ateka ĩkapaninanini. Kona apina ateka ĩkapaninanini. 8 Auapanika anakasaaki, aparĩkauata Apiananiri ĩkapani. Apĩkasaaki, apina Apiananiri ĩkapani. Ininiã auapanika anakasaaki, apĩkasaaki apaka, Apiananiri nakiti atxaua. 9 Kristo ipina, eereka õkitikaua iuaĩkana, auapanika inakani auĩte ininiua ĩkapani, ipĩkani auĩte apaka ininiua ĩkapani. 10 Ininiã !apakata pitxitiniri pitari. "!Kiĩkitei," kona pitxapiri, kotxi akinika aãpokako Teoso apisatoõ. Iuasaaki iua sãpiretariko akamakiti, erekari inini atxiĩti, maerekati inini atxiĩti. 11 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Nota Apiananiri, ãtipirika auakari nitxaua. Ikinimane kãkiti kapotoreẽkauako nota apisatoõ. Ikinimane txanoko nota Teoso nininiua.

12 Ininiã iuasaakiikarako akinika asãpiretari Teoso ikinika akamakiti ĩkorapokoriti aãuakasaaki.

Masikataparaxiniretakakaua

13 Ininiã hĩotokakariko hĩtaparakienatakakiniua. Hãkixinireẽ hĩtxako: "!Nitxĩkitakapaniri nitari kerokiniri ikamakiti. !Nitxĩkitakapaniriko nitari kaminiri maerekati," hĩtxako. 14 Xesosi Apiananiri nakiti nitxaua, ininiãkara nimarotari, apakatapitika Teoso sãkire auiãkari nikiniri ikinipoko nipokori, kotxi nipokori maerekati !auari. Iuaritika kãkiti auikiniãri iua nipokori maerekati inini, !apakata inikiniri. 15 Hinikiniãri ikinipoko nipokori, atxiĩti hĩtari ãkixinire maxirauata, ininiã na atão hĩtiretari iua. Kristo ipina iua hĩtari ĩkapani, ininiã hĩtakanapariko iua nipokori hinikini, kotxi atxiĩti iua !auikaikari Xesosi sãkire, iua nipokori hinikini xika. 16 Erekari auakasaaki, !hãuiritapiri ãti sãpiretinii ikara erekari maerekati inini. 17 Teoso aãuĩte ininiãua, kona nipokorinanini, kona iãtakorinanini, axinika. Teoso aãuĩte ininiãua, axinikari Erekari Matamatakoti sikakiti atemoni. Iua txĩkitakaua atãonoka akamini. Ikamaerekaxiniretaua. Isikapoxokonitaua. Teoso aãuĩte ininiãua, ikara atoko itxa aãuini. 18 Ikara atoko aparĩkauatiniã Kristo ĩkapani, Teoso apokaerekataua. Kãkiti apaka apokaerekataua.

19 Ininiãkara manirekari kãkiti auini ereka inini, neenamatxi mauakani ĩkapani. Masikataparaxiniretakakaua. 20 Na himisiritapiri Teoso parĩka nipokori xika. Ikinipoko nipokori erekari hinikini, txamari hĩte nikakiti txĩkitakiniãri ãti takanapiniri Kristo, hĩkerokari. 21 Hĩtari kerokiniãri ikamakiti hĩte niãkiti xika, apiaerekata

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

himanikakaniri iua nipokori. Hĩtari kerokiniãri ikamakiti hĩte iãtakiti xika, apiaerekata iua iãriã himiãtakani. Na xatiki hĩtxĩkitakapiri hĩtari kaminiri maerekati. 22Hĩtemoni ikinipoko nipokori nikiko erekari, txamari na hĩsãpiretapiri apanakini. Erekari Teosonoka imarotiniri. Hĩxinikasaakiri hĩkamakiti atão inini, hãkixinireẽ himarotakasaakiri hĩkamakiti atão inini, iuasaaki hĩpoxokoniuata. Ininiã kona hĩteka apoĩtaua. 23Hinikasaakiri nipokori, hãkixinireẽ: "Erekari atxiĩti ia nipokori ninikini?" hinakasaaki, iuasaaki Teoso txai: "Maerekati pikama," kotxi kona pauikari pikaminiri erekari. Himauikakaniãri hĩkamakiti ereka inini, ininiã maerekati itxaua hĩkamakiti.

Ãti Nireẽkiti Kamiko Pirena

15 1Atxiĩti ikinipoko Teoso sãkire aãuika, ininiã amoianatariko Teoso sãkire poiãonoka auiãkari, imaposotakiniti ikamini ĩkapani. !Erekari ateka nireẽkitinoka akamini. 2Erekari akaminiri aĩtari nireẽkiti, iua amoianatini ĩkapani, Teoso sãkire iteene auikini ĩkapani. 3Kristo apaka !ikamari iuaka nireẽkiti. Iua kamari Teoso nireẽkiti, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakoriã Kristo txari iri:

Kãkiti misãkirepiretakasaakii pite, notara ninoa misãkirepireta.
4Ikinika Teoso sãkire iõkatsopatakori iõkatsopataãka ate oerekiko ĩkapani. Teoso sãkire iõkatsopatakori aãuikasaaki, aiãtapari apoxokoniritika erekari apokini. Aimarotari erekari apokapitikako. Teoso sãkire iõkatsopatakori sikataparaxiniretaua.

5Teoso sikataparataua, ininiã apoxokoniritika aiãtapari erekari apokini. Isikataparaxiniretaua. Ninirekari Teoso txĩkitakiniri hĩte nireẽkiti ãtinoka inini, Kristo Xesosi nireẽkiti iaõka hĩkamini.
6Erekari hinireẽkiti hãkixinireẽ ãtinoka inini. Erekari hĩsãkire ãtinoka inini. Ikara atoko hininiã, hĩkinika txari Teoso: "Peerekai pite," kotxi iua aãuĩte Xesosi Kristo iri itxaua.

Xoteo Minakaniua Poxokoniuatini

7Hãpakapariko ãti, Kristo apakapinii atokokana, ininiã kãkiti txari Teoso: "Peerekai pite," txariko. 8Nisãpiretai. Kristo Xoteoakori nitiri atoko itxapekaua. Ikara oerekari Teoso sikiniri isikaenetakiti. Teoso sikaenetakiti Apraãomoni, Isakimoni, Xakoo pakinimoni, isikaenetakiti apokapeka Xesosi ĩkorapokoriti apokasaaki. 9Kristo Xoteoakori nitiri atoko itxapekaua, ininiã Xoteo minakaniua txari: "Kaamonĩkareri Teoso. Peerekari iua," itxana. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xoteo minakaniua auiniãtaã nitxariko Teoso: “Peerekai pite.”
Nixikarauata pite ĩkapani, kotxi peerekai pite.
10 Iuaĩkana Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Hĩte Xoteo minakaniua hĩpoxokoniuatako Xoteoakorikata,
Teoso nakitiakorikata.
11 Iuaĩkana Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Hĩte hĩkinika Xoteo minakaniua, “Peerekari Apiananiri” hĩtxako.
Hĩkinika itixi auakanii hĩxikarauatako Teoso ĩkapani.
12 Iuaĩkana Teoso sãkire iõkatsopatakoriã Isaía txari:
Auako Xesee apika mekaniri. Xoteo minakaniua auĩte
itxauako. Ninoa imarotariko isãkire iaõka ikamini,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.
13 Teosora txĩkitakai himarotiniri isãkire iaõka ikamini. Ninirekari iua iteene kamapoxokonitinii hĩte. Ninirekari ikamaerekaxiniretinii hĩte, kotxi hãuikari iua sãkire. Ininiã himarotari hãpakapapitikariko Teoso sãkire iaõka. Erekari Matamatakoti posotiireẽ himarotari ikara.

Paoro Teoso Iokanapirena Erekari Sãpiretakari Xoteo Minakonimoni

14 Nitariakori, nota imarotari ereka hinini. Nimarotari hĩte iteene kimarore hinini hõerekakakiniua ĩkapani. 15 Iuaritika ia niõkatsopatakitiã nõtãkikapekai hĩte nitaparaxinireritika. Himarotakiti, iuaĩkana nisãpiretai, iuaĩkana hĩxinikiniri ĩkapani. Teoso sikari erekari notamoni, ininiã ikara atoko niõkatsopata hĩtemoni. 16 Teoso sikari erekari notamoni, kotxi itxĩkitakano Xesosi Kristo nitiri nininiua. Ipaniãtano niparĩkauatini Xoteo minakaniua ĩkapani. Sasetotxi apakapari kãkiti mĩkiti, ininiã sika itxari Teosomoni. Ikara atoko itxa sasetotxi parĩka. Nota sasetotxi atoko nitxaua. Nisãpiretari Teoso iokanapirena erekari Xoteo minakonimoni, ininiã ninoaka sikaua Teosomoni inireẽkiti ikaminina ĩkapani. Teoso apakapari ikara atoko inakari ninoaka iuamoni sikakaniua. Erekari Matamatakoti kamaerekatari kãkiti Teoso apakapinina ĩkapani.
17 Ininiã Teoso ĩkapani niparĩkauatakasaaki, niuikari Xesosi Kristo.
18 Nota kona iuikaua, kotxi Kristo posotiireẽ Xoteo minakaniua kamari Teoso nireẽkiti. Kristo paniãtano nota iua sãkire nisãpiretinina Xoteo minakaniua. Ipaniãtano inireẽkiti nikamini Xoteo minakonikata nauakasaaki, ininiãkara ninoa auikari nisãkire. Ininiã ikamarina Teoso nireẽkiti. 19 Erekari Matamatakoti posotiireẽ noerekari Teoso takaõtxikare ninoamoni. Noerekari posotiiretxi kãkiti maposotakiniti

ninoamoni. Ininiãkara ninoa kamari Teoso sãkire iaõka. Kristo iokanapirena erekari ikinika nisãpiretapekari kãkiti Xerosareẽ sitatxiti auakani. Eereka kãkiti apikoxiti auakani nisãpireta. Eereka kãkiti apikoxiti auakani nisãpireta. Nitxaãpota kãkiti nisãpiretini. Imapotõkire Iríria tixinipeka napoka, Kristo iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani. 20 Ãtipirika ninirekari nisãpiretiniri Kristo iokanapirena erekari Kristo mimarotakoniãtaã. Ininiã kona niparĩkauata Teoso ĩkapani ãti parĩkauatiniãtaã, kotxi ãti sãpiretapekari Kristo iokanapirena kãkiti iuaãtaã. 21 Kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Mitxi iua masãpiretakoni imarotariko iua sãkire. Mitxi iua sãkire makenakotakani imarotariko iua sãkire,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

22 Kaiãokataikani ninirekamari nisini hĩtemoni, txamari kona apakata, kotxi iuasaaki nisãpiretari Kristo sãkire Kristo sãkire mimarotakanimoni.

Paoro Seenetini Homamoni

23 Itokanani ninirekamari naõkitinii hĩte. Uatxaika apakata nisini hĩtemoni, kotxi nixipokapekari niparĩka ĩkorapokoriti. 24 Nirekari Espánia tixinimoni nisini. Iuaã nisikasaaki, ninirekari naõkitinii hĩte. Ninirekari mapaõti nikaikotini hĩtekata, kotxi nipotxitari hĩtekata nauini. Ninirekari hĩte moianatinino Espániamoni nisini ĩkapani, ininiã eereka Espánia tixinimoni nisa. 25 Uatxa hĩtemoni nisini apisapanika, nisa Xerosareẽmoni, kotxi ninirekari nanikiniro txineiro kãkiti Teoso nakitiakori iuaã auakani nisikini ĩkapani. 26 Kristo sãkire auiãkani, Xoteo minakaniua Masetónia tixini auakani, Akaia tixini auakani pakini sikaro oa txineiro. Inirekarina nisikiniro Teoso nakitiakorimoni, matxineirotenimoni, Xerosareẽ sitatxitiã. 27 Ninoa poxokoniuata oa txineiro isikinina Xerosareẽ auakanimoni. Erekari oa txineiro isikinina, kotxi Xoteoakori Kristo sãkire auiãkani sikari Teoso sikakiti Teoso iokanapirena erekari Xoteo minakonimoni. Ininiã erekari Xoteo minakaniua sikiniri ipixini itxineirotena Teoso sikakito, Xoteoakorimoni. 28 Ininiã oa txineiro nanika Xerosareẽ auakanimoni. Ninoamoni txineiro nisika atoko, ininiã eereka nipotorika Espániamoni nisini. Espánia napokini apisapanika nisako hĩtemoni. 29 Ereẽ napokasaaki, nisãpiretai ikini sereti erekari Kristo sikakiti hĩtemoni.

30 Nitariakori nota amanaãi hĩte, himisãkiretiniri Teoso nota ĩkapani. Hĩkenakotatari namanaãkiti? Himisãkiretariko Teoso nota

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ĩkapani. Xesosi Kristo aãuĩte itxaua, ininiã namanaãi himisãkiretiniri Teoso nota ĩkapani. Erekari Matamatakoti txĩkitakaua atiraõkiuatini, ininiã himisãkiretari Teoso nota ĩkapani. Ikara atoko hĩkaminiã, Teoso sikataparatano nimisiritiko auakasaaki. 31 Kristo sãkire mauiãkani Xotéia tõpa auakani nirekari imisiritinino nota. Himisãkiretari Teoso ninoa mamisiritakanino ĩkapani. Himisãkiretari Teoso, Teoso nakitiakori Xerosareẽ auakani apokaerekatiniro txineiro Xoteo minakaniua iokanatakito. 32 Ininiã Teoso nirekiniãri, napoka hĩtemoni nipoxokoniritika. Ininiã asikapoxokonitakakaua. 33 Teoso akamaerekaxiniretakiri aua hĩtekata. Ameẽ.

Paoro Akiriuãkaãpotana Ixinikakini

16 1 Niokanataro aĩtaro Pepi inakoro hĩtemoni. Peerekaro oa. Omoianatana Xesosi sãkire auiãkani Sẽkireia sitatxiti auakani. 2 Apiananiri nakito otxaua, ininiã hãpakaparoko hĩpoxokoniritika, kotxi iua nakitiakori apaka hĩtxaua. Onirekiniãri himoianatiniro, himoianataroko, kotxi omoianatapekana itomaneri kãkiti. Omoianatapekano nota apaka.

3 Hĩsãpiretanako Pirisira, oĩtaniri Ákira pakini nixinikamanapitinina ninoa. Ninoa parĩkauatapeka Kristo Xesosi ĩkapani notakata. 4 Okaãkanapanokana nota imoianatinina xika. Peerekana, kotxi erekari ikaminanona. Xoteo minakaniua, ikini Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua apaka imarotari erekari Pirisira, Ákira pakini kamakiti nota ĩkapani. 5 Xesosi sãkire auiãkani apotiitaua ninoa aapoko Teoso imisãkiretinina ĩkapani, ininiã hĩsãpiretanako nixinikamanapitinina ninoa.

Hĩsãpiretariko nitiretakiti Epeneto inakori nixinikamanapitiniri iua. Ásia tixiniã iua merepitipanika auikari Kristo sãkire. 6 Hĩsãpiretaroko Maria nixinikamanapitiniro oa. Oa iteene parĩkauata ate ĩkapani. 7 Hĩsãpiretanako ninirimane Ãtoróniko, Xónia pakini nixinikamanapitinina ninoa. Mitxipe ninoa aua notakata kateia ãki. Teoso kãkitimoni iokanatakini iteene imarotana Ãtoróniko, Xónia pakini. Ninoa ipi auikari Kristo sãkire, iua sãkire nauikini apisapanika.

8 Hĩsãpiretariko Ãpirato nixinikamanapitiniri iua. Nitiretari iua. Nitari itxaua, kotxi Apiananiri anaakori atxaua. 9 Hĩsãpiretariko Opano nixinikamanapitiniri iua. Iua parĩkauata Kristo ĩkapani atekata. Hĩsãpiretariko nitiretakiti Esitaki nixinikamanapitiniri iua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

10 Hĩsãpiretariko Aperi nixinikamanapitiniri iua. Imisiritiko sauaki
iua !ikipatari Kristo sãkire auikini. Hĩsãpiretanako Arisitóporo aapoko
auakani nixinikamanapitinina ninoa. 11 Hĩsãpiretariko ninirimane
Erotxião nixinikamanapitiniri iua. Hĩsãpiretanako Apiananiri
nakitiakori Nasiso aapoko auakani nixinikamanapitinina ninoa.
12 Hĩsãpiretanako sitoakoro Tipena, Tiposa pakini
nixinikamanapitinina ninoa. Ninoa parĩkauatapitipo Apiananiri ĩkapani.
Hĩsãpiretaroko nitiretakito Pesitxi nixinikamanapitiniro oa. Oa apaka
parĩkauatapitipo Apiananiri ĩkapani. 13 Hĩsãpiretanako Hopo, inoro
pakini nixinikamanapitinina ninoa. Apiananiri mereẽri iua. Iua inoro
tiretano nota, ninoro tiretinino atokotxikana. 14 Hĩsãpiretanako Asĩkirito,
Pirekõtxi, Émisi, Pataropa, Émasi, ikinika aĩtariakori ninoakata
apotiitakaniua pakini nixinikamanapitinina ninoa. 15 Hĩsãpiretanako
Piróroko, Xória, Nereo, Nereo itaro, Orĩpa, ikinika Teoso nakitiakori
ninoakata apotiitakaniua pakini nixinikamanapitinina ninoa.
16 Himaaratakakauako, kotxi aĩtaritakakaua. Kristo nakitiakori
ikini Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua xinikamanapitai hĩte.

Paoro Õtãkikare Mapotõkire

17 Nitariakori iteene nõtãkikai hĩte. Erepaniko kãkiti neenamatxi
nireẽkani. Ninoa nirekari Kristo sãkire auiãkani omanatinina
apanakini Kristo sãkire auiãkani. Na atão ninoa oerekakiti sãkiretxiti,
ininiã atxiĩti kãkiti takanapari Kristo sãkire auikini ninoa oerekakiti
xika. Kristo sãkire nota oerekakiti hĩtemoni atão. Ninoa oerekakiti
koketakori sãkiretxiti. Ninoa moianariakori kona hĩtxapeua. 18 Kãkiti
ikara atoko inakani kona parĩkauata aãuĩte Kristo ĩkapani. Ninoa
parĩkauata iĩtona nireẽkiti ĩkapani. Imisirienetarina kãkiti sãkire
auiãkani. Imisirienetarina kãkiti ikara atoko inakani, kotxi kãkiti
potxitari isãkirena. Kãkitimoni peerekari ninoa sãkire. 19 Ikinika
kãkiti imarotari hĩte kaminiri Kristo sãkire iaõka, ininiã nota iteene
poxokoniuata hĩte ikara atoko hininiã. Ninirekari kiĩkite hinini
erekari hĩkamini ĩkapani. Ninirekari himimarotakaniri maerekati
hĩkamini. 20 Teoso akamaerekaxiniretakiri, paĩtiki xipokariko
Satanasi posotiire, ininiã hĩposotari hĩokanatiniri Satanasi isini.
Aãuĩte Xesosi Kristo ãtipirika sikari ikinipoko erekari hĩtemoni.
21 Tximótxio, notakata parĩkauatakari, xinikamanapitai hĩte.
Ninirimane Arósio, Xasão, Sosipato pakini xinikamanapitai hĩte
apaka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

22 Nota Tésio inakori iõkatsopatari ia iõkatsopari Paoro
ĩkapani. Nota apaka xinikamanapitai hĩte, kotxi Apiananiri
nakiti nitxaua.
23 Nota Paoro aua Kaio aapoko. Kristo sãkire auiãkani
apotiitaua iua aapoko Teosokata isãkirauatinina ĩkapani. Iua
nirekari himarotiniri iua xinikamanapitinii hĩte. Erásito
inakori apaka xinikamanapitai. Txineiro nĩkatakari iua.
Sitatxi auakani sikakito inĩkata iua. Aĩtari Koato inakori
xinikamanapitai hĩte apaka.
24 Aãuĩte Xesosi Kristo ãtipirika sikari ikinipoko erekari hĩtemoni.
Ameẽ.
25 "Peerekari Teoso," matxako. Iua posotari
ikamataparaxiniretinii hĩte, ininiã kona hĩotokakari hãuikiniri
Kristo sãkire. Teoso iokanapirena erekari nota sãpiretakiti,
Xesosi Kristo sãkire pakini sãpiretari ikara atoko inakari.
Ikara Teoso sãkire kitxakapirĩka !kimarotikori. Uatxa
imarotapeẽkaika. 26 Ĩkorasaaki asãpiretapekari ikara Teoso
sãkire, Teoso sãkire sãpiretakani iõkatsopatakiti kitxakapirĩka.
Uatxa aimarotari ninoa sãpiretakiti. Teoso auapika inakari
paniãtari isãkire sãpiretiko ikini itixiti auakanimoni. Ininiã
apakata ikinimane auikiniri isãkire. Apakata ikinimane
kaminiri inireẽkiti iaõka.
27 Iuanani Teoso txaua. Iuanokara imarotari atão ikinipoko.
Ãtipirika matxariko iua: "Peerekai pite, kotxi peerekari Xesosi
Kristo." Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

1 KORÎTO

Merepanika Paoro Iokanatsopatakiti Korîto Auakanimoni

1 1Nota Paoro, Xesosi Kristo iokanatakitino. Teoso akiritano iua iokanatakiti nininiua îkapani, kotxi inirekari iokanatinino kãkitimoni isãkire nisãpiretini îkapani. Aîtari Sóseni inakori aua notakata uai. 2Niokanatsopata hîtemoni, kãkiti Xesosi sãkire auiãkani Korîto sitatxiti auakanimoni. Kristo Xesosi makatxakakini hîtxaua Teoso îkapani. Teoso akiritai hîte iua nakitiakori hininiua îkapani. Apaka niokanatsopata ikini tõpati auakanimoni, aãuîte Xesosi Kristo uãka akiritakanimoni. Ate auîte Xesosi, ninoa auîte apaka itxaua. 3Aîri Teoso, Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikari ikinipoko erekari hîtemoni. Ninoa kamaerekaxiniretai hîte.

Paoro Misãkiretari Teoso Korîto Auakani Îkapani

4Ãtipirika nimisãkiretari Teoso ia atoko: “Peerekai pite, kotxi Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari Korîto auakanimoni. Ikara erekari pite sikakiti. 5Peerekai pite, kotxi pite kamaerekatari ninoa auini. Pite oerekana ninoa sãkire atão inini îkapani. Pite kamaimaroretana. Ininiã ninoa sãkire apiaerekata. Ninoa imarore apiaãpota.” Ia atoko nimisãkiretari Teoso.

6Hîtemoni asãpiretakiti Kristo pirena auapeka hãkixinireẽ. Ininiã iteene hãuikari Kristo sãkire. 7Ininiã hiãtapakasaakiri aãuîte Xesosi Kristo kanapiriini, ikini sereti erekari Teoso sikakiti aua hîtemoni iua parîka hîkamini îkapani. 8Hîte isikataparaxiniretiniritika ikanapiriini õti apokako. Ininiã maerekati hîtemoni !auari aãuîte Xesosi Kristo

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

apokasaaki. 9Teoso kamariko ikara hĩtemoni, kotxi ikinika isãkire iaõka ikamako. Iuakara akiritai hĩte, himoianatiniri imi aãuĩte Xesosi Kristo.

!Homanatakakapeua

10Nitariakori, aãuĩte Xesosi Kristo posotiireẽ nõtãkikai. Hĩsãkire ãtinoka hĩtxako. !Ninirekari homanatakakiniua. Ninirekari ãtika hĩxinikakiti auini. Ninirekari ãtika hinirekakiti auini. 11Nitariakori, Kroee aapoko auakani sãpiretano hĩtekakarika hinaiatakakiniua. 12Kotxi apanakini hĩte txari: "Paoro sãkirera nota kĩpita." Ãtipekana: "Aporo sãkirera nota kĩpita." Ãtipekana: "Petro sãkirera nota kĩpita." Ãtipekana: "Kristo sãkirera nota kĩpita." 13!Apakata ikara atoko hĩkamini. Kristo !ikaiarikaãka. Kona Paoro ipina aamina ĩpiriãmitakari nopini hĩte ĩkapani. Kona Paoro uãkaã hĩpatxisataãka.

14Nisãpiretari Teoso ereka inini, kotxi kona notani patxisatai hĩte. Krispo, Kaio pakininanira nipatxisata. Apikomoni !nipatxisatari kãkiti. 15Ininiã kona kãkiti sãpiretari nipatxisatiniri kãkiti nota uãkaã. 16Ii. Nimaxinĩkaretari. Nipatxisatari Esitépana, iua aapoko auakani pakini. Apikomoni nipatxisatakini !nixinikaika. 17Kristo kona iokanatano nipatxisarauatini ĩkapani. Iokanatano Teoso iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani. !Inirekari kãkiti sãkireẽ, kãkiti imaroreẽ nisãpirenauatini, kotxi kãkiti imarore !isãpiretari Kristo ipinini aamina ĩpiriãmitakari nopini amaerekani imakatxakini ĩkapani.

Teoso Imarore

18Teoso sãkire mauiãkani uãkatari !kiĩkiteri kãkiti Kristo ipinini aamina ĩpiriãmitakari nopini sãpiretakani. Atepekana, Kristo ipinini sãpiretiko oerekari Teoso posotiire, kotxi Kristo ipinini makatxakari amaerekani. 19Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka txari:

> Nixipokariko ĩkorapokoriti kimarorerini imarore.
> Nixipokariko kiĩkiterini iĩkite.

Itxa Teoso kitxakapirĩka. 20Ĩtapari kimaroreri? Ĩtapari apaiaõkarauatakari? Naniparari kaxinikareri ĩkorapokoritikiri? Teoso oerekapekari ĩkorapokoritikiri imarore miĩkiteti imarore atokotxikana inini. 21Paimatireri Teoso, kotxi !auiritari ĩkorapokoriti auakani imarotiniri iua ninoaka imaroreẽ. Apanakinimoni Kristo sãkire sãpiretiko !kiĩkiteri, iuaritika Teoso apokaerekatari imakatxakiniri kãkiti maerekani, Kristo sãkire sãpiretiko auikasaakina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

22 Xoteoakori nirekari atamatiniri Teoso takaõtxikare, isãkire
auikinina ĩkapani. Krekoakoripekana nirekari imaroretxi apiari
imarotini. 23 Iuaritika ate sãpiretari Kristo ipinini ĩpiriãmitakari nopini
amaerekani imakatxakini ĩkapani. Xoteoakori !inirekari ikara asãkire
auikinina. Krekoakoripekana uãkatari ikara asãkire miĩkiteti sãkire
inini. 24 Iuaritika Teoso akiritakini aua Xoteoakori, Krekoakori pakini.
Ninoamoni Kristo parĩka oerekari Teoso posotiire. Iua parĩka oerekari
Teoso imarore. 25 Kãkiti uãkatari Teoso imarore !kiĩkiteri, iuaritika
axapitiki Teoso imarore apiata. Ikinipoko kãkiti imarore poiãoka.
Axapitiki Teoso tapara apiata. Ikinipoko kãkiti tapara poiãoka.
26 Nitariakori, Teoso akiritakasaakii, hĩxinikari kãkiti xinikakiti
atokokana. Natokopa itxa hĩte iuasaaki? Iuasaaki !kimarorei.
!Kaposotiirei iuasaaki. Auĩtetxi !hĩtxaua iuasaaki. Itori hĩte ikara atoko
inakani iuasaaki. 27 Teoso mereẽri kãkiti. Ĩkorapokoriti auakani uãkatari
ninoa kãkiti Teoso mereẽkini miĩkiteni ininiua. Imereẽna ninoa,
kimaroreni ĩkorapokoriti auakani pẽtauatini ĩkapani. Ĩkorapokoriti
auakani uãkatari ninoa kãkiti Teoso mereẽkini iõkapetakani ininiua.
Imereẽna ninoa, katapararini ĩkorapokoriti auakani pẽtauatini ĩkapani.
28 Iua mereẽri kãkiti. Ĩkorapokoriti auakani uãkatana ninoa Teoso
mereẽkini minakani ininiuana. Imereẽri apanakini manirekakini.
Imereẽri kãkiti omanatakoni. Kinirepa Teoso mereẽri kãkiti ikara
atoko inakani? Teoso oerekari kãkiti, kãkiti uãkatakiti apiari inini na
atão. 29 Ikara atoko ininiã, kãkiti !iposotari iuikiniua Teoso apisatoõ.
30 Teosora txĩkitakaua Xesosi Kristo nakitiakori aniniua. Kristo nakiti
aniniãua, aimarotari imaroretxi atão inakari. Kristo txĩkitakaua atão
inakari akamini Teoso apakapiniua ĩkapani. Iua txĩkitakaua Teoso
nakitiakori aniniua ĩkapani. Iĩkitxirauata ate ĩkapani ipĩkasaaki.
31 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

!Apakata piuikiniua. Apakatapitika piuikiniri Apiananiri.

Xesosi Ipinini Ĩpiriãmitakari Nopini

2 1 Nitariakori, napokasaaki hĩtemoni, nisãpiretai Teoso sãpiretakiti.
Kona nisãpiretai notaka sãkire nimatire. Iuasaaki kona noerekai
notaka imarore. Teoso sãkirenoka nisãpiretai hĩte. 2 Hĩtekata
nauakasaaki, na ninirekari ãti imaroretxi nimarotini. Ninirekari
Xesosi Kristonoka nisãpiretinii. Apiata ninirekari nisãpiretinii iua
ipinini kãkiti ĩkapani ĩpiriãmitakari nopini. 3 Hĩtekata nauakasaaki
kona kataparaxinireno. Nikikinanaka nipĩkarauatini xika. 4 Iuasaaki

kona kãkiti imaroreẽni nisãkirauata. Kona kãkiti imaroreẽni
ninirekari hãuikiniri Teoso iokanapirena nisãpiretakiti iuasaaki. Teoso
iokanapirena nisãpiretakasaaki, kãkiti imarotari Erekari Matamatakoti
posotiireẽ nisãkirauata. 5Ininiã kona kãkiti imaroreẽni hãuikari Teoso
iokanapirena. Hãuikari Teoso iokanapirena Teoso posotiireẽ.

Erekari Matamatakoti Imarore

6Teoso sãkire auiãkani iteene ãkixinireẽ aneẽkani imarotari
Teoso iokanapirena asãpiretakiti kimatireri inini. Ikara imaroretxi
kona ĩkorapokoriti auakani imaroreni. Kona auĩtetxiakori imaroreni
ikara imaroretxi. Kotxi ninoa imarore paĩtiki !auaika. 7Asãpiretari
Teoso imarore mitxi kãkiti mimarotakiniti, kotxi Teoso kipatari. Itixi
kamiko apisa Teoso nirekaua asãpiretiniri ikara imarore kãkitimoni
ate iotximere aãpakapini ĩkapani. 8Auĩtetxiakori ĩkorapokoriti
auakani !imarotari ikara Teoso imarore. Ninoa imarotaãkamariko,
ininiã !okamarinako Apiananiri kaiotximereri aamina ĩpiriãmitakari
nopini. 9Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Kãkiti oki !atamatapanikari Teoso kamakiti tĩkane iua tiretakani
> ĩkapani. Kãkiti kenakoki !ikenakotapanikari Teoso kamakiti
> tĩkane iua tiretakani ĩkapani. Kãkiti !ixinikapanikari Teoso
> kamakiti tĩkane iua tiretakani ĩkapani.

10Iuaritika Teoso oerekapekaua Erekari Matamatakotiã. Ikinipoko
imarotakari itxaua Erekari Matamatakoti. Ikinipoko kipatakori Teoso
imarore imarota. 11Kãkiti ãkixinirenoka imarotari iuaka ixiniãkiti. Ãti
!imarotari iua xiniãkiti. Iua atokokanera Erekari Matamatakotinoka
imarotari Teoso xiniãkiti, kotxi Teoso itxaua iua. 12Kona ate apakapari
ãtião matamatakoti ĩkorapokoritikiri. Ate apakapari Erekari
Matamatakoti, Teoso iokanatakiti atemoni, ininiãkara aposotari
aimarotiniri Teoso sikakiti atemoni. Itori isikakiti.

13Atemoni isikakiti asãpireta. Kona kãkiti imaroreẽni asãpiretari
kãkiti. Erekari Matamatakoti oerekaua asãpirenauatini. Ate
atamatari Teoso oerekakiti isãkire iõkatsopatakoriã, eereka ãtiãtaã
isãkire iõkatsopatakoriã aãtamatari iua oerekakiti, ininiã iuasaaki
aimarotari atão. Ikara atoko aõerekai hĩte. 14Erekari Matamatakoti
mauakiniti !apakapari Erekari Matamatakoti oerekakiti, kotxi
iuamoni ikara sãkiretxi miĩkiteti sãkire. !Iposotari imarotiniri
Erekari Matamatakoti sãpiretakiti, kotxi Erekari Matamatakoti
!auari iuamoni. 15Erekari Matamatakoti auakasaakiri kãkiti,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iuasaaki iposotari ataerekatiniri imakinika, ininiã kãkiti Erekari Matamatakoti mauakiniti !iposotari apoĩtiniri iua.

16 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Kiripa imarotatari Apiananiri xiniãkiti iua oerekini ĩkapani? Iuaritika Kristo oerekaua iuaka xiniãkiti.

Teoso Nitiriakori Atxaua

3 1 Nitariakori, hĩte !ikamari ikinipoko Erekari Matamatakoti nireẽkiti. Hĩkamari hĩteka nireẽkiti ĩkorapokoriti auakani kamini atokokana. Ininiãkara nisãkirauata hĩtekata amarinikata nisãkirauatini atoko, kotxi poiãonoka hãuikari Kristo sãkire. 2 Tinitxiã atoko inakari nisãkire nisikai. Xinitxi atoko inakari nisãkire kona nisikai, kotxi !himĩteenekari nisãkire kamimari. Uatxapiima hĩte !iposopanika noerekakiti kamimari himarotini. 3 Ĩkorapokoriti auakani xinikini atoko hĩxinikapanika. Ikara xika hĩxikotakakaua. Hinaiatakakaua. Homanatakakaua. Hĩteka nireẽkiti hĩkama, ĩkorapokoriti auakani kamini atokokana. 4 Kotxi ãtikaka hĩte txari: “Paoro sãkire nikĩpita.” Apanakini txari: “Aporo sãkire nikĩpita.” Ikara atoko hininiã, kãkiti ĩkorapokoritikini sãkire atoko hĩsãkirauata. !Kiĩkitepanikai.

5 Kiripa Paoro? Kiripa Aporo? Kristo nitiriakorinoka atxaua. Iua sãkire sãpiretakaninoka atxaua. Hĩte auikapekari Kristo sãkire asãpiretakasaakii. Apiananiri sikari parĩkatxi ikininapemoni akamini ĩkapani. 6 Ia atoko itxa parĩkatxi Teoso sikakiti: Merepanika nota sãpiretari Teoso sãkire kãkitimoni, takariki nitakini atokokana. Eereka Aporo oerekari ninoa kãkiti apikomoni Teoso sãkire. Ãparaã takari nireẽkiti atoko itxa apikomoni Teoso sãkire isãpiretakiti. Nota, Aporo pakini parĩkauata ikara atoko, iuaritika Teosonoka aneẽkakari takari. Iuanokara txĩkitakari kãkiti auikiniri isãkire. 7 Takariki taãkari, ãparaã siãkari pakini minakati ninoa, kotxi Teosonoka aneẽkakari takari. 8 Teoso sãkire merepanika sãpiretakari nirekari iparĩkauatini Teoso ĩkapani. Teoso sãkire apikomoni sãpiretakari apaka nirekari iparĩkauatini Teoso ĩkapani. Ininiã Teoso sikariko ninoa parĩka ĩki ninoamoni iparĩkana iaõka. 9 Teosokata parĩkauatakani atxaua. Teoso kikiote atoko hĩtxaua. Apaka Teoso aapoko atoko hĩtxaua.

10 Teoso sikapekano ikinipoko erekari niparĩka iua ĩkapani nikamini. Aapokotxi kamiko apisa aapokotxi kamakari kimaroreri takari kaikori, inopini aapokotxi ikamini ĩkapani. Iua aapokotxi kamakari kimaroreri atoko nitxaua. Merepanika nota parĩkauata Kristo sãkire nisãpiretini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kaikori aapokotxi kamakari takakiti atoko itxa ikara iua sãkire. Eereka apanakini oerekarauata apikomoni. Ninoa parĩka aapokotxi kamiko kaikori nopini atokokana itxa. Erepaniko akamakasaakiri ikara parĩkatxi. 11 Kaikori, aapokotxi kamakari takakiti atoko itxa Xesosi Kristo sãkire. Ãti kaikori kãkiti sãkire !auari. Auape kaikori Xesosi Kristo sãkire, kotxi kataparari. 12 Xesosi Kristo sãkire aãuikasaaki, kaikori aãuini ĩkapani iposope. Aapokotxi iua kaikori nopini atoko itxa aparĩka. Aparĩka atxiĩti oro atoko itxa. Atxiĩti pirata atoko itxa. Atxiĩti kai erekari atoko itxa. Atxiĩti aamina atoko itxa. Atxiĩti aãtsopa atoko itxa. Atxiĩti katsotati atoko itxa aparĩka.

13 Itixi xipokini õti kãkiti imarotariko natokopa itxa iparĩka, kotxi iuasaakiko arikatxi ataerekatari iparĩka. 14 Iparĩka marikakaniã, apakapari iparĩka ĩki. 15 Iparĩka arikiniã, !apakapari iparĩka ĩki. Iuaritika Teoso auiritari iua auini ãtipirika Teosokata, txamari iua xipokaarita.

16 Kona hĩte imarotapanikari Teoso misãkiretiko aikoti hininiua? Kona hĩte imarotapanikari Erekari Matamatakoti auini hiĩto ãki? 17 Kãkiti xipokiniãri Teoso misãkiretiko aikoti, Teoso xipokariko iua. Teoso misãkiretiko aikoti iua nakiti. Hĩtera Teoso misãkiretiko aikoti hĩtxaua.

18 Kona hĩteka misirienetapeuako. Atxiĩti ãtikaka kãkiti hĩte sauaki uãkatari kimaroreni ininiua, kotxi imarotarina ĩkorapokoriti auakani imarore. Ĩkorapokoriti auakani uãkatari Kristo sãkire auiãkari miĩkiteti ininiua. Ininiã erekape kãkiti ĩkorapokoriti auakani akiritinii miĩkiteti hininiua, kotxi iuasaaki kimaroreri atão inakari hĩtxaua. 19 Teosomoni !kiĩkiteri ĩkorapokoriti auakani imarore. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Teoso maĩkari kimarorerini ĩkorapokoriti auakani ninoaka imaroreẽ.

20 Apaka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Apiananiri imarotari ĩkorapokoriti kimarorerini imarore !itxapõ.

21 Ininiã !apakata kãkiti iuikiniua imarore xika. Ikinika aua hĩtemoni. 22 Paoro aua hĩtemoni. Aporo aua hĩtemoni. Petro aua hĩtemoni. Itixi aua hĩtemoni. Hãuini, hĩpinini apaka aua hĩtemoni. Uatxa auakari, katana auakari apaka aua hĩtemoni. Ikinipoko aua hĩtemoni. 23 Kotxi hĩte Kristo nakiti hĩtxaua. Kristo, Teoso nakiti itxaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kristo Iokanatakini Kãkitimoni

4 1Erekari kãkiti imarotiniri auĩtetxiakori aminakaniua.
Kristo nitiriakori atxaua. Teoso iokanapirena nĩkatakani
atxaua. Iua sikari iokanapirena atemoni apanakini asãpiretini
ĩkapani. Iua Teoso iokanapirena !imarotaãka mitxi. 2Nitiritxi atão
inakari ãtipirika kamari iauĩte paniãtakiti. 3!Nimaãkatari hĩte
ataerekatinino nota. !Nimaãkatari apanakini ataerekatinino apaka.
Kona notaka ataerekataua apaka. 4Nãkixinireẽ maerekati !auari,
iuaritika nikamapekari maerekati. Apiananirinokara ataerekatano.
5Ininiã !hĩsãpiretapiri: "Kona erekari iua parĩka. Peerekari ikara
parĩka," kona hĩtxape Apiananiri apokini apisa. Apiananiri apokini
hiãtapako. Iua oerekariko ipiãmoni iomaãtakori. Oerekariko kãkiti
nirekakiti ãkixinireẽna iparĩkauatakasaakina. Iuasaaki Teoso
txariko kãkiti: "Erekapitikari pikamakiti," itxa.

6Nitariakori, ikara nota pirena, Aporo pirena pakini nisãpiretai atão
inakari himarotini ĩkapani, ãti apiata himiuikakani ĩkapani. Ininiã
hĩkamariko Teoso sãkire iõkatsopatakori iaõka, kotxi !apakata kãkiti
iteene iuikiniri ãti, ãtipekana imanirekakani inini. 7Pite apiananitakari
!auari. Himapakapakiniti !auari. Kapakapare hininiã, kinirepa
mapakapareni sãkirauatini atoko hĩtxa? 8Ikinipoko hinireẽkiti auapeka
hĩtemoni atxiĩti? Katiipekai hĩte. Ate ereẽ mauakanisaaki, atxiĩti
hĩteka kamari auĩtetxi hininiua. Ninirekari auĩtetxi atão hininiua,
ininiã ate auĩtetxi atxaua hĩtekata. 9Ĩkorasaaki neenamatxi xipoka
atoko, auĩtetxi kãiatakari kanapiriã isotatonekata. Ninoa mapotõkire
kãkiti auĩtetxi maĩkakini minaãka apanakini atamatinina ĩkapani,
inapetinina ĩkapani. Eereka okaãkana ninoa kãkiti. Nota xinikari
Teoso nirekari ate iua iokanatakini ikara kãkiti maĩkakoni atoko
aniniua. Ikinimane atamataua. Kãkiti, Teoso nitiriakori iaxitikini
apaka atamataua apininimoni asini. 10Hĩtemoni, miĩkiteni ate
txaua, Kristo ĩkapani aparĩkauatakasaaki. Hĩtemoni, kimarorei hĩte,
Kristo ĩkapani hĩparĩkauatakasaaki. Hĩtemoni, !kaposotiireua ate.
Hĩtemoni kaposotiirei hĩte. Hĩte paxitaãka, txamari ate omanataãka.
11Uatxapiima Kristo sãkire ate auikini xika anatxita. Aposonata.
!Kamãkaua. Amisiritaãka. !Kaapokoua. 12Iteene aparĩkauata anireẽkiti
aamotini ĩkapani. Kãkiti takasaakiri maerekati atemoni, ate amanaãri
Teoso erekari ninoamoni itakini ĩkapani. Amisiritikosaaki, iuasaaki
amĩteenekari. 13Apanakini misãkirepiretakasaakiua, erekari ate

apakapapiretana ninoa. Uatxapiima apanakinimoni ĩkorapokoriti txiko atoko atxaua. Kasakari atoko atxaua ninoamoni.

14 Kona niõkatsopata ikara hĩpẽtauatini ĩkapani. Niõkatsopata ikara nipinitinii ĩkapani monõkori apokini apisa, kotxi namariteni nota tiretakini atoko hĩtxaua. 15 Hĩtemoni tesi mio Teoso sãkire oereẽkani auaãkamako, iuaritika poião hĩri atoko inakari aua. Notara hĩri atoko nitxapekaua, kotxi hãuikari Teoso iokanapirena erekari noerekasaakii Kristo Xesosi posotiireẽ. 16 Ininiã nõtãkikai: Nota kamakiti atokotxikana hĩkamako. 17 Ikara ĩkapani niokanatari Tximótxio hĩtemoni. Iua namarite nitiretakiti atoko. Iua kamari Apiananiri paniãtakiti iaõka. Iua txĩkitakai hĩxinikiniri nikamakiti ikiniõtika Kristo posotiireẽ. Ikini tõpati Kristo sãkire auiãkani apotiitiniãtaãua, noerekari kãkiti erekari ikamini ikiniõtika, erekari nota kamini atokotxikana.

18 Ãtikaka hĩte iuikaua, kotxi hĩuãkatari nota mapokakani hĩtemoni. 19 Txamari Teoso auiritiniãno, paĩtiki napokako hĩtemoni. Iuasaakiko !ninirekari nimarotiniri ninoa iuikakaniua sãkire. Napokasaaki ereẽ, ninirekari nimarotiniri Teoso posotiire. 20 Teoso auĩtetxi ininiãtaãua kona sãkiretxinani aua. Iposotiire apaka aua. 21 Kiripa hĩte nireka? Hinirekatari ninoropatinii aĩkeẽ, ereẽ napokasaaki? Hinirekatari nitiretinii, nimatxitakanii, ereẽ napokasaaki?

Maerekati Xesosi Sãkire

Auiãkani Sauaki

5 1 Isãpiretaãka kãkiti ereẽ kaminiri maerekati ĩtotxi nireẽkiti ãti kãkitikata. Iua kãkiti maerekani apiari, kotxi iua sirĩka iri ĩtanorokata. Teoso sãkire mauiãkani kamari maerekati, iuaritika ninoa !ikamari ikara atoko inakari maerekati, kiki hĩte sauaki auakari kamakiti atoko. Ninoa !inirekari isãkiretinirina ikara atoko inakari maerekati. 2 Iuaritika hĩte iuikaua. !Himatinaniuata himaerekani xika. Apiaerekata ĩkora iri ĩtanorokata sirĩkakari hĩokanatini itakanapinii. 3 Niĩto kona ereẽ aua, iuaritika nixinikakiti auapitika ereẽ hĩtekata, ininiã nota ereẽ hĩtekata nauini atokokana, nimereẽpekari iua maerekati kamakari misiritiko. 4 Aãuĩte Xesosi Kristo uãkaã hãpotiitakasaakiua, nota aua hĩtekata nixinikakitiã. Iuasaaki himarotakasaakiri Xesosi Kristo posotiire, 5 hĩsikariko iua Satanasimoni iua ĩto ipinini ĩkapani, ixinire ereka inini Xesosi kanapiriãkasaaki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6 !Apakata hĩuikiniua. Himarotari axapiti pão tireẽkari tirekakari itori
pão. Iua atokokana ãtika maerekati kamakari txĩkitakari kaiãopokori
kãkiti kaminiri maerekati. 7 Ininiã hõkanapariko maerekati mitxi
hĩkamakiti, amaneri hinini ĩkapani. Ininiã pão miãtiãkati atoko hĩtxaua,
kotxi ikoke !auari. Kitxakapirĩka kãkiti okari ipira soti auĩte, ininiã
Teoso nitiri napaãpotakasaaki ninoa nopini, kona okana ninoa. Kristo,
apira soti auĩte atoko itxa. Iua ipina ate mapinakani ĩkapani. 8 Páskoa
kiiniritisaaki, Teoso !auiritari pão ãtikakari nikiko, kotxi maerekati pão
tirekakari atoko itxa. Ininiã maõkanapari maerekati mitxi akamakiti.
Pão miãtiãkati atoko matxaua, ininiã makamari erekari. Masãkiretari
atão inakarinoka. 9 Niokanatsopatapeka hĩtemoni himapotiitakaniua
maerekati kamakanikata, ĩtotxi nireẽkiti kamakanikata. 10 Na nixinikari
ĩkorapokoriti maerekati kamakani. Maerekati ĩtotxi nireẽkiti kamakani,
kamanarerini, kamisirienererini, kamakori teosonetakani pakini
ĩkorapokoriti auakani na nixinikanãta. !Hĩposota hĩtakanapinina
ninoa, kotxi auapikana. Hĩpĩkasaakinokara, hĩtakanapana ninoa.
11 Uatxa niokanatsopata hĩtemoni, himapotiitakaniua maerekati
kamakanikata, "Xesosi sãkire auiãkarirano" inakanikata. Ĩtanoro
minakotokatika sirĩkakani, kamanarerini, kamakori teosonetakani, ãti
misãkirepiretakani, ipoãtakani, kamisirienereri pakini hĩtakanapako.
Kona hinipokotape ikara atoko inakanikata.

12 Kona nota parĩkani Xesosi sãkire mauiãkani misiritiko nisãpiretini.
Hĩte parĩkakara Xesosi sãkire auiãkani misiritiko hĩsãpiretini.
13 Teosokara sãpiretariko Xesosi sãkire mauiãkani misiritiko. Hĩte
iokanatariko maerekati kamakari hĩte sauaki auakari isini.

Ãti Naiatakasaakiri Ãti

6 1 Xesosi sãkire auiãkari naiatiniãri ãti Xesosi sãkire auiãkari,
!apakata Xesosi sãkire mauiãkani apisatoõ anikiko. Hanikana
ninoa Xesosi sãkire auiãkanimoni maerekati kamakari misiritiko
himarotini ĩkapani. 2 Kona himarotapanikari Xesosi sãkire auiãkani
mereẽriko Xesosi sãkire mauiãkani misiritiko ãti õti? Hĩkamariko
ikara atoko inakari xipokatxi õtisaaki, ininiã hĩposotapitikari uatxa
himereiniri kãkiti misiritiko, ãti naiatakasaakiri ãti. 3 Atxiĩti hĩte kona
imarotapanikari himereiniri Satanasi nitiriakori misiritiko ãti õti?
Ininiã hĩposotapitikari himereiniri kãkiti misiritiko ĩkorapokoriti uatxa.
4 Txamari neenamatxi hĩte sauaki auiniã, hanikatari kãkiti Teoso sãkire
auiãkani mapaxitakanimoni? !Apakata, kotxi ninoa !imarotari Teoso

paniãtakiti. 5Ikara atoko nitxai nikamapẽtatinii ĩkapani. Atxiĩti kona hĩposotatari hãpokiniri kimaroreri hĩte sauaki neenamatxi xipokini ĩkapani? Atxiĩti kona ãtika aua? 6Txamari ãti Xesosi sãkire auiãkari anikari ãti Xesosi sãkire auiãkari Xesosi sãkire mauiãkani apisatoõ maerekati kamakari misiritiko himarotini ĩkapani. Ikara atoko !apakata.

7Ininiã iteene hĩkerokari, kotxi hanikari hĩtari kãkiti misiritiko mereẽkarimoni. Erekape hãuiritiniri hĩtari kaminiri maerekati hĩtemoni. Erekape hãuiritiniri hĩtari ĩtirĩkiniri hĩtii. 8Txamari hiĩtiriuata. Hĩkamari maerekati. Hĩtariakorimonira hĩkamari ikara. !Apakata. 9Kona himarotapanikari atão minakati kamakani !isari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua? Kona hĩteka himisirienetapeua. Ia atoko inakari kãkiti !isari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua: maerekati ĩtotxi nireẽkiti kamakani, kamakori teosonetakani, ĩtanoro minakotokatika sirĩkakari, kiki sito ininiua nirekakari, kiki ãti kikikata sirĩkakari. Ninoa !isari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 10Kiĩtiririni, kamanarerini, poãtakani, ãti misãkirepiretakani, kamisirienererini pakini !isari Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 11Ikara atoko mitxi hĩtxaua hĩte apanakini. Iuaritika himaerekani makatxakaãkapeka. Teoso kamai hĩte inakitiakori hinini. Apiananiri Xesosi kamaerekatai. Erekari Matamatakoti, aTeosone nakiti, iua apaka txĩkitakai hĩte atão inakari kamakani hininiua.

Maerekati Ĩtotxi Nireẽkiti

12Nota posotari ikinipoko nikamini, txamari kona erekari ikinipoko nikamini. Nota posotari ikinipoko nikamini, txamari kona ninirekari nikamakiti niauĩte ininiua. 13Nipokori kamaãka tikakotxi ĩkapani. Tikakotxi nirekari nipokori. Txamari Teoso xipokariko nipokori, tikakotxi pakini. Teoso !inirekari akaminiri maerekati aĩto nireẽkiti ãti kãkiti ĩtokata. Apiananiri kamari aĩto iua nireẽkiti akamini ĩkapani. Aĩto Apiananiri nakiti.

14Teoso õkitikari Apiananiri ipĩkani sauaki. Iua atokokana iua õkitikaua ate iposotiireẽ.

15Ininiã !apakata Kristo ĩto hĩsikini sito kanokareromoni. !Apakata. 16Kiki sirĩkasaaki kanokarerokata, iuasaaki ãtinoka ĩtotxi atoko itxauana ninoa. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua:

Kiki sirĩkini sitokata, ãtika ĩtotxi atoko itxauana.

17Kãkiti moianatakasaakiri Apiananiri, ãtika xiniretxi atoko itxauana ninoa xinire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Ãtokata hĩsirĩkini hinirekasaaki, himitekako. Kona hĩkaikotape
iuaã. Apanakini maerekati kãkiti kamakiti !imisiritari hiĩto. Imisiritari
hãkixinire. Hĩkamakasaakiri maerekati hiĩto nireẽkiti sitokata,
himisiritari hiĩto, hãkixinire pakini. 19 Kona himarotapanikari
hiĩto Erekari Matamatakoti misãkiretiko aikoti atoko ininiua? Hĩte
ĩtoãkarari iua. Teoso sikari iua hĩtemoni, ininiã hiĩto kona hĩte nakiti.
20 Teoso iamotapekai hĩte Xesosi ipĩkasaaki, ininiã hiĩto ĩki auapitika.
Ininiã uatxa iua nakiti hĩtxaua. Ininiã uatxa hiĩtoã hĩpaxitariko Teoso.

Ĩtanorouatiko Sãkiretxiti

7 1 Uatxa napakapapiretariko mitxi hiõkatsopatakiti notamoni.
!Erekari kiki kaxirotiniro sito. 2 Txamari inirekasaakiri sitokata
isirĩkini, erekari kiki auini iuaka ĩtanorokata. Erekari sito auini oaka
õtanirikata. 3 Ininiã erekari kiki sikiniri iĩto ĩtanoromoni. Erekari
sito sikiniri oĩto oĩtanirimoni. 4 Ĩtanorotxi ĩto kona oa nakitinanini.
Õtaniri nakiti apaka oĩto. Apaka ĩtaniritxi ĩto kona iua nakitinanini.
Ĩtanoro nakiti apaka iĩto. 5 Kona hĩtxape: “Kona ninirekari nisirĩkini
pitekata,” kona hĩtxape. Hinirekasaakiri nipokori himanikakani
Teoso himisãkiretini ĩkapani, atxiĩti iuasaaki !hinirekari hĩsirĩkini
hĩtanorokata. Hĩtanoro apaka kona nirekari osirĩkini hĩtekata
iuasaaki, Teosonoka hĩxinikini ĩkapani. Ininiã ikara atoko hĩkaminiã
erekari, txamari paĩtiki eereka iuaĩkana hĩsirĩkako hĩtanorokata.
Ininiã ikara atoko Satanasi kona sikanireõtai maerekati hiĩto
nireẽkiti hĩkamini ãto sitokata hĩsirĩkini. 6 Ikara nota õtãkikai hĩte.
Kona nipaniãtai ikara hĩkamini. 7 Notamoni erekari nota atoko
hinini. Iuaritika ikinimane aua Teoso siãkiti iparĩka kamini ĩkapani.
Teoso sikari ãti isikakiti ãtimoni. Ãtião isikakiti isika ãtimoni.

8 Uatxa nimisãkiretanako mĩtanirini, mĩtanoroni, tikinitakoni
pakini. Erekari himĩtaniriuatakani, himĩtanorouatakani nota atoko
hinini. 9 Txamari himaposotakaniãri hĩtakanapiniri hiĩto nireẽkiti,
erekari hĩtanorouatini, erekari hĩtaniriuatini, kotxi kapatakari
atoko itxa hiĩto nireẽkiti.

Hĩkamari Atão Hĩtaniriuatakasaaki

10 Ia nipaniãtana kãkiti ĩtaniriuatakani: !Apakata sito
takanapiniri oĩtaniri. Kona notani paniãtai. Apiananirira paniãtai.
11 Otakanapiniãri oĩtaniri, !apakata iuaĩkana oĩtaniriuatini. Erekari
oĩtanirimoni iuaĩkana okanapiriini. Iua atokotxikana !apakata kiki

takanapiniro ĩtanoro. 12Nõtãkikari apanakini. Apiananiri paniãtakiti apanakini ĩkapani !auari, ininiã nota õtãkikana ninoa ia atoko: Xesosi sãkire auiãkari auiniã ĩtanoro Xesosi sãkire mauiãkato, oa nirekiniãri okaikotini iuakata, !apakata iua iokanatiniro oa otakanapiniri iua. 13Iua atokotxikana, Xesosi sãkire auiãkaro auiniã oĩtaniri Xesosi sãkire mauiãkati, iua nirekiniãri ikaikotini oakata, !apakata otakanapiniri iua. 14Iuasaaki ĩtaniritxi Xesosi sãkire mauiãkati apakapari Teoso sãkire ĩtanoro kamakiti ereka atamatakasaaki. Iua atokotxikana, ĩtanorotxi Xesosi sãkire mauiãkato apakapari Teoso sãkire õtaniri kamakiti ereka oãtamatakasaaki. Imakamakaniãrina ikara atoko, !erekana imiakori. Irĩtxi, inorotxi pakini kaminiãri nõtãkikakiti iaõka, erekana imiakori. 15Xesosi sãkire mauiãkati nirekiniãri itakanapiniri ĩtanoro, oa auiritariko isini. Xesosi sãkire mauiãkato nirekiniãri otakanapiniri oĩtaniri, iua auiritaroko osini. Ikara atoko ininiã, ninoa sikakapeẽkaika. Ikara atoko ininiã erekari, kotxi Teoso !inirekari aneenamauatini ikara xika. 16Pite ĩtanorotxi, pimarotatari? Atxiĩti pĩtaniri auikari Xesosi sãkire imaerekani makatxakiko ĩkapani, Xesosi sãkire pisãpiretakasaakiri iua. Pite ĩtaniritxi, pimarotatari? Atxiĩti pĩtanoro auikari Xesosi sãkire omaerekani makatxakiko, Xesosi sãkire pisãpiretakasaakiro oa.

Teoso Akiritakasaakiri Kãkiti

17Ininiã ikininape kamariko iparĩka Teoso sikakiti iuamoni, kotxi Apiananiri akiritaua ikara parĩkatxi akamini. Ikara nipaniãtari ikinimane Teoso mereẽkini apotiitiniãtaãua. 18Teoso akiritakasaakiri kiki, Teoso takaõtxikare iĩtoã auiniã, !apakata Teoso takaõtxikare makatxakiko. Teoso akiritakasaakiri kiki, Teoso takaõtxikare iĩtoã mauakaniã, !apakata Teoso takaõtxikare iĩtoã takiko. 19Teoso takaõtxikare hiĩtoã auiniã, ikara kona txĩkitakai Teoso anaakori hininiua. Teoso takaõtxikare hiĩtoã mauakaniã, ikara apaka kona txĩkitakai Teoso anaakori hininiua. Teoso nireẽkiti iaõka kamiko txĩkitakai Teoso anaakori hininiua. 20Teoso akiritakasaakii, iuasaaki mitxi hĩparĩka hĩkamapanikako. 21Teoso akiritakasaakii, nitiritxi amotakori hininiãua, ininiã kona maerekaxinireti hĩtxapeua nitiritxi hininiua xika. Iuaritika hĩauĩte sikakiniãi, ininiã hĩsako. 22Apiananiri akiritiniãri nitiritxi amotakori, Apiananiri sikakakiti itxaua iua. Apiananiri akiritiniãri nitiritxi minakatiua, Apiananiri nitiri iamotakiti itxaua iua. 23Xesosi amotakini hĩtxaua, ininiã

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iuaĩkana kãkiti nitiri iamotakoni !hĩtxapeuako. 24Nitariakori, Teoso akiritakasaakii, iuasaaki mitxi hĩparĩka hĩkamapanikako.

Mitxitakani, Tikinitakoni Pakini

25Uatxa nõtãkikai hĩte mitxitakani. Apiananiri kona sãpiretano ipaniãtakiti hĩte ĩkapani, iuaritika nisãpiretai nixinikakiti, kotxi Apiananiri amonĩkapekano, ininiã kãkiti posota auikiniri nisãkire. 26Ĩkorasaaki pamonõkoniri Xesosi sãkire auiãkanimoni, ininiã notamoni apiaerekata kãkiti mĩtanorouatakani. 27Hĩtanorouatapeka hininiã, kona hĩtakanapapero hĩtanoro. Mĩtanorouatakatipanika hininiã, kona hinitapero hĩtanoro. 28Iuaritika hĩtanorouatiniã, maerekati !hĩkama. Kãkiti ĩtanorouatiniã, apokapitikako ninoa maxikiko. Kona ninirekari ikara atoko hĩte ĩkapani.

29Nitariakori, poião õtinoka aua aparĩkauatini Apiananiri ĩkapani. Ininiã hĩte kĩtanororini parĩkauatako Teoso ĩkapani mĩtanoroni parĩkauatini atokotxikana. 30Txiapatakari parĩkauatako Teoso ĩkapani, kãkiti matxiapatakati parĩkauatini atokokana. Poxokori parĩkauatako mapoxokoniti parĩkauatini atokokana. Tiitxi amotakari parĩkauatako Teoso ĩkapani, tiitxi mauakiniti parĩkauatini atokokana. 31Ĩkorapokoriti tiitxi auakini !ixinikapiriko itiina, kotxi ĩkorapokoriti kãkiti potxitakiti xipokaãpota.

32Ninirekari erekaxinire hinini. Kiki mĩtanoroti posotari ixinikiniri kanatokopa iparĩkauatini Apiananiri ikamapoxokonitini ĩkapani. 33Txamari kiki kĩtanorori xinikari parĩkatxi ĩkorapokoritikiri, kotxi inirekari ikamapoxokonitiniro ĩtanoro. 34Mĩtanirito, mitxitakaro pakini nirekari oparĩkauatini Apiananiri ĩkapani, kotxi onirekari oĩto, oxinire pakini osikini iuamoni. Txamari sito kĩtaniriro xinikari parĩkatxi ĩkorapokoriti auakari, kotxi onirekari õtaniri okamapoxokonitini. 35Ikara atoko nisãpiretai hĩte, hĩte ereka hinini ĩkapani. Kona ninirekari nimauiritakanii erekari hãpakapini. Ninirekari atãonoka hĩkamini. Ninirekari hĩparĩkauatini Apiananirinoka ĩkapani.

36Ãtokoro iri atxiĩti !auiritapanikaro oa ĩtaniriuatini, txamari oaneẽpeka. Ãtokori nirekiniãri itakiniro oa, erekari iua auiritiniri iua. !Ikamari maerekati. Erekari iua auiritinina ninoa ĩtaniriuatini. 37Atxiĩti ãtokoro iri ãkixinireẽ !inirekaro oa ĩtaniriuatini. Atxiĩti !isikaenetaro oa ãtimoni. Iua xinikakiti omĩtaniriuatakani ĩkapani pataparari ininiã, ãkixinireẽ imarotiniãri inireẽkiti oa mĩtaniriuatakani, ininiã iua kiki kamari erekari. 38Oa sikakari

oĩtaniriuatini ĩkapani kamari erekari. Iuaritika oa masikakati oĩtaniriuatini ĩkapani kamari apiaerekata.

39 Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori paniãtaro sito kaikotini oĩtanirikata iua auapanika inakasaaki. Iua ipininiã, apakata oĩtaniriuatini onirekakitikata. Txamari Apiananiri sãkire auiãkarikatanoka apakata oĩtaniriuatini. 40 Notamoni oa apia poxokoniuata omĩtaniriuatakaniã iuaĩkana. Ikara atoko inakari nõtãkikaro sito, kotxi nimarotari Erekari Matamatakoti Teoso nakiti aua notamoni.

Nipokori Teoso Kamakori Sikiko

8 1 Uatxa nisãpiretai nipokori sikiko teoso kãkiti kamakitimoni. Amakinika aimarotari ikara. Ikara inakari aimarotapeka ate. Kãkiti imaroretxi auiniã iuikaua. Apiaerekata kãkiti auini tiraõkitxi, kotxi isikataparatari kãkiti xinire. 2 "Kimaroreno nota" inakari !auari imaroretxi. Kaiãopokori imaroretxi imimarotakiniti aua. 3 Iuaritika kãkiti tiretiniãri Teoso, Teoso imarotari iua.

4 Maxinikari nipokori teoso kamakorimoni sikakori. Aimarotari teoso kãkiti kamakiti !kakamareri. Aimarotari ãtika Teoso atão inakari aua. 5 Aua kãkiti kamakiti. Kãkiti takauãkatari "teoso" itxaua. Kãkiti takauãkatari teoso iaxiti auakani, ĩkorapokoriti auakani apaka. Kaiãopokori ikara atoko inakari teosoakori aua. Kaiãopokori ikara atoko inakari auĩtetxiakori aua. 6 Atemoni ãtika Teoso aua. Iua aĩri iaxitikiri. Iua kamari ikinipoko. Aparĩkauata iuanoka ĩkapani. Ãtika aãuĩte aua, Xesosi Kristo. Ikini sereti kamakari iua. Iua posotiireẽ aãuini aua.

7 Apanakini !imarotapanikari kãkiti kamakiti teoso minakaniua, kotxi mitxi iteene itotarina teoso kãkiti kamakiti. Ininiã inikasaakirina nipokori teoso kamakorimoni siãkori, iuãkatarina ikara nipokori teoso atão inakarimoni siãkori. Iuasaaki ninoa uãkatari maerekati ikaminina, kotxi ãkixinireẽna !iteene imarotarina atão inakari. 8 Txamari nipokori !itxĩkitakaua Teosomoni asini. Ikara nipokori anikini !imisiritaua. Apaka !ikamari ereka anini.

9 Iuaritika erepaniko. Hinirekiniãri ikara nipokori hinikini, hĩxinikariko apanakini Teoso sãkire poiãonoka auiãkani. Ninoa imarotiniãri hĩte nikiniri ikara nipokori, ininiã ninoa apaka nikari, txamari iuasaaki ninoa kamari ãkixinirena manirekakiniti. 10 Teoso sãkire poiãonoka auiãkari atamatiniãi Teoso sãkire iteene imarotakari nikiniri nipokori teoso kamakori misãkiretiko

aikotiã, isikataparaxiniretari iua apaka nikiniri nipokori teoso kamakorimoni siãkori. 11 Ininiã pimarore xika, atxiĩti pitari Teoso sãkire poiãonoka auiãkari sari imisiritikomoni. Kristo ipina iua ĩkapani apaka. 12 Ikara maerekati hĩtarimoni hĩkaminiã, hĩkarotari ãkixinire. Hĩtari ãkixinire hĩkarotakasaaki, hĩkamari maerekati Kristomoni. 13 Ininiã nipokori ninikini txĩkitakiniãri nitari kaminiri maerekati, itixi auapanika inakasaaki kona ninikaikari iua nipokori, kotxi kona ninirekari nitari kaminiri maerekati.

Teoso Iokanatakini Kãkitimoni

9 1 Teoso iokanatakiti nitxaua. Ninireẽkiti niposota nikamini. Naõkitapekari Xesosi Kristo aãuĩte. Iparĩka nikamakasaaki, hĩte auikari Apiananiri sãkire. 2 Atxiĩti apanakini !auikari Teoso iokanatakiti nininiua. Hĩtera auikari Teoso iokanatakiti nininiua. Hĩtera oerekari Apiananiri iokanatakiti nininiua, kotxi hĩte auikari Apiananiri sãkire, nota sãpiretakasaakii hĩte.

3 Kãkiti mauikakaniãri Teoso iokanatakiti nininiua, napakapapiretana ninoa ia atoko: 4 Apakata atxiĩti aãpakapiniri nipokori, iãriã pakini aparĩkauatini ĩkapani? 5 Apakata atxiĩti ate anikiniro ãtanoro Teoso sãkire auiãkaro atekata, apanakini Teoso iokanatakini, Apiananiri itariakori, Petro pakini anikinina ninoa ĩtanoro atokotxikana? 6 Atxiĩti apakata Panapee, nota pakininoka parĩkauatini anikakiti aãpakapini ĩkapani?

7 Sotato sikasaaki ineenamauatini ĩkapani, iuaka !iamotari anikakitina. Aua atxiĩti ova takakari. Ova itakakiti matximakati aua? !Auari. Kona auari kema auĩte piratakari ipira tiniã miãtakati.

8 Ikara nisãkire kona kãkiti sãkirenanini. Iua atokotxikana Teoso sãkire. 9 Moisesi iõkatsopatapekari Teoso paniãtakiti. Ia atoko itxa:

> Kona hiĩtxikari kema auĩte nama trikopani ikamakasaaki.
> Hãuiritariko inikini.

Teoso tiretatari kema auĩte? Itiretapitikari. 10 Apiata isãpiretari ikara kãkiti parĩkauatakani ĩkapani. Ininiã takarauatakari takarauata, kotxi inirekari ikiena inikini. Kienatxi apakari apari ikiena, kotxi inirekari ikiena inikini. 11 Katakareri takarauatini atokokana, ate takari Teoso sãkire hãkixinireẽ. Katakareri nikari ikiena itakakiti, ininiã atxiĩti apakata ate apakapiniri kienatxi hĩte sikakiti? Kotxi ate parĩkauata hĩte ĩkapani. 12 Apakatiniã apanakini apakapiniri iparĩkana ĩki hĩte sikakiti, ininiã apiata apakata ate apakapiniri

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ate parĩka ĩki, iuaritika kona aamanaãri hĩsikiniãua ate parĩka ĩki. Amĩteenekari ikinipoko, kotxi !anirekari aiotokakiniri Kristo iokanapirena erekari hĩkenakotini. 13Himarotari Teoso misãkiretiko aikoti ãki parĩkauatakani iuaãtaã apakapari ikiena. Teosomoni sikakori takikoãtaã parĩkauatakani apaka apakapari ipixini iuaãtaã siãkori inikinina ĩkapani. 14Iua atokotxikana Apiananiri paniãtari iua iokanapirena erekari sãpiretakani apaka apakapiniri iparĩkana ĩki.

15Ikara atãopitikara, iuaritika kona nipaniãtai ikara atoko hĩkamini. Kona niõkatsopatari ikara, niparĩka ĩki notamoni hĩsikini ĩkapani. Niparĩka ĩki namanainii apisa erekape nipinini. Niuikari niparĩkauatini hĩte ĩkapani hĩtxineirote nimapakapakanisaaki. 16Teoso iokanapirena erekari noereka, iuaritika !apakata niuikiniua, kotxi Teoso sikari ia parĩkatxi notamoni. Nimisiritiko auapitika, Teoso iokanapirena erekari nimasãpiretakaniã. 17Teoso iokanapirena erekari nisãpiretiniãri kãkiti, nãkixinireẽ iteene ninirekiniãri ikara nikamini, ininiã napakapapitikariko niparĩka ĩki. Nimanirekakaniãri ikara nikamini, iuaritika nikamari, kotxi Teoso sikari ikara parĩkatxi notamoni nikamini ĩkapani. 18Ia atoko niĩkitxitiko: Teoso iokanapirena erekari nisãpiretakasaaki, kona minakati napakapa. Ikara atoko kamapoxokonitari nãkixinire, kotxi maĩkitika nisãpiretai Teoso sãkire. Teoso iokanapirena erekari sãpiretakari nitxaua, ininiã niposotiire auapitika hiĩkitxitinino nota nipaniãtiniãi hĩte, iuaritika !ninirekari ikara atoko nikamini nota nireẽkiti napakapini ĩkapani.

Parĩkatxi Ikinimane Ĩkapani

19Ninireẽkiti nikama. Kãkiti nitiri iamotakori !nitxaua. Iuaritika notaka nitxĩkitakaua ikinimane nitiri nininiua, Teoso sãkire apikomoni kãkiti auikini ĩkapani. 20Xoteoakori sauaki niparĩkauatakasaaki, Xoteo auini atoko nitxa nota auini. Ikara atoko ininiã, Xoteoakori auikari Xesosi sãkire. Moisesi paniãtakiti iaõka kamakani sauaki nauakasaaki, ninoa auini atokokana nitxa nota auini, kotxi ninirekari Moisesi sãkire auiãkani auikiniri Xesosi sãkire. 21Xoteo minakaniua !imarotari Moisesi paniãtakiti. Ininiã ninoakata nauakasaaki, kona nipaniãtari Moisesi paniãtakiti ikaminina, Xesosi sãkire auikinina ĩkapani. Iuaritika nikamari Teoso paniãtakiti, kotxi iuatxikana Kristo paniãtakiti nikamini. 22Kãkiti mataparaxinirenikata nauakasaaki, nota apaka kona kataparaxinireno, Xesosi sãkire auikinina ĩkapani. Ikini kãkiti sauaki nauakasaaki, nikamari kãkiti auini atoko nitxa

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nota auini, ininiã ikinipoko niposotakiti nikama apanakini maerekani makatxakiko ĩkapani. 23Ikara atoko nikama Teoso iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani. Nikamari ikinipoko, Teoso iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani. Ikara atoko ininiã, nota apaka apakapari Teoso iokanapirena erekari hĩtekata.

Saporiẽta Apakapakari

24Himarotari mitekatxi. Kãkiti miteẽkani miteka, iuaritika ãtinoka apakapari imitekini ĩki. Merepitipanika mitekatxi mapotõkire apokakarinoka apakapari imitekini ĩki. Ininiã miteẽkari atoko hĩtxako. Hĩsapitipo. Teoso parĩka hĩkamapitipo hĩparĩka ĩki hãpakapini ĩkapani. 25Ikini miteẽkari parĩkauatapitipo iĩto tapara iteene auini ĩkapani. !Auiritari iĩto misiritakari. Ikara atoko ikama, saporiẽta imitekini ĩki apakapini ĩkapani. Ikara saporiẽta kona okanani aua. Oxipokapitikako. Ate parĩkauatapitipo ãtião aãpakapakiti aãpakapini ĩkapani. Ikara aãpakapakiti !ixipoka. 26Miteẽkari isinimoni mimarotakati atoko !nitxaua. Nimarotari nisinimoni. Nisapitipo mitekatxi mapotõkiremoni. Maxikatiĩka !nineenamauata. Na neenamauata nisanõkakata. 27Nitxĩkitakari niĩto ninitiri ininiua, nota nireẽkiti ikamini ĩkapani, kotxi nisãpiretapekari ikara apanakinimoni, ininiãkara kona ninirekari nimapakapakaniri notaka parĩka ĩki.

Kãkiti Isaeokini Aõerekini Pirena

10 1Nota nirekari hĩxinikiniri kitxakapirĩka, aãtokiriakorini takanapakasaakiri Exito tixini, ikinika ninoa aua katxiãri patapi. Iua katxiãri oerekana isinimonina. Apaka ikinika ninoa napari potxoari uiniti ãki. 2Ninoa sari Moisesikata, ininiã katxiãri patapi auakasaakina, potxoari uiniti patapi auakasaakina, iuasaaki ninoa patxisatiko atoko aua iuasaaki. 3Ninoa ikinikana nikari xinitxi Teoso iokanatakiti. 4Ninoa ikinikana iãtari ãparaã Teoso sikakiti. Ninoa iãtari ãparaã kai auĩteãkiriã. Kristo iua kai auĩte ãparaã potorikiniãtaã atokokana. Iua sari ninoakata. 5Txamari Teoso !apokaerekatari kaiãopokori ninoa, ininiã ipinana. Iĩtona iarika ãparaã makipakaniãtaã.

6Uatxa axinikana ninoa, ininiã aimarotari amanirekakaniri maerekati ninoa nirekiniri atoko. 7!Hĩteosonetapiri kãkiti kamakiti, ninoa apanakini teosonetiniri atokokana, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ninoa topãka inipokotinina ĩkapani, iãtinina ĩkapani, eereka
õkitikauana isarauatinina ĩkapani teoso ikamakitina apisatoõ.
8 !Apakata aanokarauatini ninoa apanakini anokarauatini atoko,
kotxi ãti õtinokara vĩtxi tres mio ninoa okaãka ĩkora maerekati
xika. 9 !Apakata aãtamakaerekatiniri Kristo ninoa apanakini
kitxakapirĩka atamakaerekatiniri atoko, kotxi iua xika imini
okana ninoa. 10 !Hĩtsoatape, ninoa apanakini kitxakapirĩka tsoatini
atokokana, kotxi eereka Teoso nitiri xipokana ninoa.
11 Ikara imisiritikona apoka ninoamoni apanakini pinitiko ĩkapani.
Ikara imisiritikona iõkatsopataãka ate pinitiko ĩkapani, kotxi itixi
mapotõkire õti apokaãpota. 12 Hĩtemoni ereka hinini, ininiã erepaniko,
kotxi atxiĩti paĩtiki hĩkamari maerekati. 13 Hĩte atamakaerekataãka
ikinimane atamakaerekataãka atokotxikana. Iuaritika Teoso !itakanapai
hĩte. Kona iua auiritari hãtamakaerekatiko himamĩteenekakiniti.
Iuasaaki oerekai himitekini, ininiã hĩposotari himĩteenekiniri.

Teoso Kãkiti Kamakiti

14 Ininiã nitariakori nota tiretakini, himiteka teoso kãkiti kamakiti
hĩtakanapini. 15 Hĩte kãkiti kimarorerini, ininiã iteene himixinikariko
nisãkire. 16 Iãriã aãtakasaaki, akinika aãpotiitakasaakiua, axinikari
Xesosi ipinini. Iuasaaki atxari Teoso: “Erekapitikai, kotxi Xesosi arẽka
xiketa ate ĩkapani.” Amaxiõpekitakasaakiri komiri, anikasaakiri,
aãpitiitakasaakiua, axinikari Kristo ĩto noropatiko ate ĩkapani.
17 Iuasaaki itomaneua ate, iuaritika ãtika komiri atokokana atxaua.
Ãtika ĩtotxi atokokana atxaua, kotxi amakinika anikari ãtika komiri.
Ikara komiri Kristo ĩto atokokana itxaua.
18 Hĩxinikanako kãkiti Isaeokini ĩkorapokoritikini. Ninoa sikari
Teoso xinitxi. Eereka ninoa nikari ikara xinitxi. Inikasaakirina
ikara xinitxi, iuasaaki ninoa oerekari iTeosonetinirina iua. 19 Kiripa
ninireka nisãpiretinii? Nisãpiretari teoso kãkiti kamakiti kona
kakamareri. Iua teoso siãkori kona itxa. 20 Iuaritika erepaniko.
Ikara atão maerekati. Xoteo minakaniua sikakiti teoso kãkiti
kamakitimoni ninoa sika Satanasi nitiriakorimoni. Kona Teoso atão
inakari isikana isiãkitina. Ininiã na ninirekari hĩte moianatiniri
Satanasi nitiriakori. 21 Kona hĩposotari Apiananiri iãkoanaã hiãtini,
apaka Satanasi nitirini iãkoanaã hiãtini. Kona hĩposotari Apiananiri
kiena hinikini, apaka Satanasi nitirini kiena hinikini. 22 Atauako
anirekatari akaminiri Teoso naiatiniua? Ate tapara apiata atxiĩti?

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xesosi Auiãkani Kamakiti

23 Nota posotari ikinipoko ninireẽkiti nikamini, txamari kona
ikinika erekari nikamini. Ikinipoko ninireẽkiti niposotapitika
nikamini, txamari kona ikinipoko kamari nãkixinire aneini.
24 !Hinitapiriko hĩteka nireẽkiti hãpakapini. Himoianatariko ãti iua
nireẽkiti apakapini.
25 Hĩposotari hinikiniri nipokori amotakoriãtaã auakari.
Iuasaaki kona hĩpimaãpiri: "Ia nipokori sikaãkapeka teoso kãkiti
kamakitimoni?" !hĩtxapeko. Kotxi himarotakasaakiri hinikiniri
nipokori teoso kãkiti kamakitimoni sikiko, hãkixinire karotaãka
atxiĩti. 26 Teoso sãkire sãpiretaua:

Itixi Apiananiri nakiti itxaua, ikinika itixi auakani pakini.
27 Xesosi mauiãkani aiatakasaakii hĩte hinipokotini ninoakata,
hinirekiniãri hĩsa. Hinikariko isikakitina. Kona hĩpimaãpiri: "Ia
nipokori teoso kãkiti kamakiti sikaãkapeka?" kona hĩtxape,
hãkixinire himakarotakaniri ĩkapani. 28 Txamari apanakini
kãkiti iuaã sãpiretakasaakii: "Ia nipokori sikaãkapeka teoso
kãkiti kamakitimoni," itxa. Iuasaaki kona hinikapiri, kotxi atxiĩti
hĩkaroxiniretari ikara kãkiti mataparaxinireti, kotxi:

Itixi Apiananiri nakiti itxaua, ikinika itixi auakani pakini.
29 Na nitxai: "Kona hinikapiri ikara, hĩteka ãkixinire
himakarotakani ĩkapani," !nitxai. Nitxai: "!Hinikapiri ikara,
ãti kãkiti ãkixinire himakarotakani ĩkapani." Nota ãkixinireẽ
nota nireẽkiti nikamini ĩkapani erekari. Ãti kãkiti ãkixinireẽ
nota nirekakiti nikamini ĩkapani !erekari, ininiã iuamoni ikara
nikamakasaaki, nikamari maerekati. Kinirepa !apakata nikaminiri
nota ãkixinire auiritakiti? 30 Napakapakasaakiri nipokori, ininiã
iuasaaki nimisãkiretari Teoso erekari isikakiti. Ininiã kinirepa
nimisãkirepiretaãka?
31 Nisãpiretai hĩte. Hinikasaaki, hiãtakasaaki, ikinipoko
hĩkamakasaaki, hĩkamariko ikinika Teoso ereka inini imarotiko
ĩkapani. 32 Kona hĩtxĩkitakapiri, Xoteoakori, Xoteo minakaniua,
kãkiti Xesosi sãkire auiãkani pakini kaminiri maerekati.
33 Ninirekari ikinimane kãkiti nireẽkiti nikamini, ikinika
nikamakasaaki. !Ninirekari erekari notanani ĩkapani. Ninirekari
erekari itomaneri ĩkapani, imaerekanina Xesosi makatxakini
ĩkapani.

Sitoãkini Xesosi Sãkire Auiãkani

11 1Hĩkamariko nota kamakiti atoko inakari. Kristo kamakiti
atoko nota kamini atokotxikana hĩkamako. 2Nitariakori,
peerekai hĩte, kotxi iteene hĩxinikano nota. Peerekai hĩte, kotxi
hĩkamapanikari noereẽkiti nisãpiretakiti iaõka.

3Ninirekari himarotiniri ia: Kiki auĩte Kristo itxaua. Sito auĩte
kiki itxaua. Kristo auĩte Teoso itxaua. 4Ininiã kiki ikii mãka
imamakatxakakaniã Teoso imisãkiretakasaaki, apaka Teoso sãkire
oerekasaaki, kona ipaxitari iauĩte Kristo.

5Sito okii mãka mauakaniã Teoso omisãkiretakasaaki, apaka
Teoso sãkire oerekasaaki, kona opaxitari oãuĩte oĩtaniri. Okii
mãka omatakakaniã, oa kii kixãkakori atoko itxa. 6Okii mãka
omanirekakaniã, ininiã okisauakaiãkotaãkako. Opẽtauatiniã, okii
kixãkiko xika, oiãko kisauakiko xika, ininiã iuasaaki okii mãka
otaka. 7Kiki misãkiretakasaakiri Teoso, kona erekari itakiniri
ikii mãka, kotxi Teoso atoko itxa iua. Ikamaãka Teoso ereka
oerekini ĩkapani. Sito kamaãka õtaniri ereka oerekini ĩkapani.
8Merepitipanika Teoso kona kamari kiki sito ĩtoã. Teoso kamaro
sito kiki ĩtoã. 9Kiki kona kamaãka sito ĩkapani. Sito kamaãka kiki
ĩkapani. 10Ininiã oa takari okii mãka. Ikara atoko ininiã, oerekari
oauĩtetiniri oĩtaniri. Iuasaaki Teoso nitiriakori iaxitikini apaka
imarotari oauĩtetiniri oĩtaniri.

11Kiki, sito pakini Apiananiri sãkire auikasaaki, sito nirekari kiki.
Kiki nirekaro sito. !Apakata sitonoka auiniã. !Apakata kikinoka
auiniã. 12Kotxi sito ina kiki ĩtoã. Eereka ikinipoko kiki iponaniã sito
ĩtoã. Ikara atoko itxapitikama, Teoso kamari ikinipoko. 13Hĩteka
hĩxinikapiretari ia: Sito kii mãka mauakaniã, iuasaaki atãokani
Teoso omisãkiretini? 14Kãkiti itotakiti oerekaua kiki ĩtanoiãkori
pẽtatiko. 15Sito auiniã oiãko paĩtanori, oõuikari oiãko, kotxi oiãko
sikaãka okii ipatakari ĩkapani. 16Kãkiti nirekiniãri ineenamauatini
iãkotxi pirena xika, ininiã kona ate, ikinika Teoso sãkire auiãkani
pakini !auari ikara. Ininiã !apaniãtai ikara atoko inakari hĩkamini.

Xesosi Ipinini Xinikiko Kiiniriti

17Uatxa niõkatsopatakitiã kona niuikai, kotxi hãpotiitakasaakiua,
apia erekari kona hĩkama. Apiata maerekati hĩkama. 18Merepanika
nikenakopiretari hãpotiitakasaakiua Teoso misãkiretiko aikotiã

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

hĩtaparakienatakakiniua. Nixinikari ipixini ikara nikenakopiretakiti atão inini. 19 Apanakini oerekakiti atão minakati auapitika hĩte sauaki. Akenakotakasaakiri ninoa oerekakiti, aimarotari Teoso !apokaerekatana ninoa. Iua apokaerekatana iua sãkire atão inakari oerekakani. 20 Hãpotiitakasaakiua, kona atão hĩkamari kiiniri, Apiananiri ipinini xinikiko kiiniriti. 21 Kotxi hinikasaaki, himixirikari hĩkiena apanakini nikiniri apisapanika. Ininiã apanakini natxita, apanakini poãta iuasaaki. 22 Auapitika haãpoko hinikini ĩkapani, hiãtini ĩkapani. Hãpotiitakasaakiua, homanatari apanakini Xesosi sãkire auiãkani. Hĩkamapẽtatari aĩtariakori matiini. Kiripa nitxai hĩte? Atxiĩti hinirekari niuikinii? Kona xatiki niuikai hĩte.

23 Apiananiri sãpiretakiti notamoni, iua atokotxikana nisãpiretapekai hĩte. Ia nisãpiretai: Ĩkanõka Apiananiri Xesosi mĩkapiritiko õtisaaki, iua kosekari komiri. 24 Iuasaaki imisãkiretari Teoso: "Erekapitikari ia komiri pisikakiti atemoni," itxa. Iposo atoko imaxiõpekari iua komiri, sika itxari imoianariakorimoni. Itxana: "Apakapa, nika hĩtxako. Ia niĩto okaãka hĩte ĩkapani. Ia komiri hinikasaaki, hĩxinikanoko nota. Hĩxinikari nipinini hĩte ĩkapani," itxa. 25 Ninoa nipokotaka atoko, mitxi komiri ikosekini atokokana, ikosekari iãkoanatxi. Iuasaaki itxana: "Ia iãkoanatxi oerekari Teoso kamapekari ikamaenetakiti amaneri, kotxi niarẽka xiketa hĩte ĩkapani. Ia iãriã hiãtakasaaki, hĩxinikanoko nota. Hĩxinikariko nipinini hĩte ĩkapani," itxa Xesosi.

26 Ia komiri hinikasaaki, ia iãkoanatxiãkiri hiãtakasaaki, hõerekari Apiananiri ipinini kãkiti ĩkapani. Ikara hõerekiniritika iua ĩkorapokoriti kanapiriãko.

27 Maxikatiĩka kãkiti nikiniãri ia komiri, maxikatiĩka iãtiniãri Apiananiri iãkoanaãkiri, ikamari maerekati, kotxi !ipaxitari Apiananiri ĩto, iarẽka pakini. 28 Ia komiri hinikini apisapanika, ia iãkoanatxiãkiri hiãtini apisapanika, erekari hĩxinikiniri hãkixinireẽ auakari. Maerekati auakasaaki, hamanaãri Teoso imakatxakiniri ĩkapani. Eereka ia komiri hinika, ia iãriã hiãta. 29 Maxikatiĩka hinikiniãri, hiãtiniãri, ininiã hĩteka akiritari himisiritiko apokini, kotxi kona hĩpaxitari Apiananiri ĩto. 30 Ikara xika itomaneri hĩte sauaki iõkapeta. Ikara xika apanakini amianata. Ikara xika apanakini ipĩpeka.

31 Amaerekani anitiniã, aamanainiãri Teoso makatxakiniri amaerekani, ininiã amisiritiko kona apoka. 32 Txamari Apiananiri apokiniãri amaerekani, imisiritaua ate uatxa, amaerekani atakanapini ĩkapani, ininiã eereka !imisiritaikaua iua sãkire mauiãkanikata.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

33 Ininiã nitariakori, hãpotiitakasaakiua Xesosi ipinini
xinikiko kiiniriti ĩkapani, hiãtapana apanakini. 34 Hinatxitiniã,
hinipokotako hãapoko. Ininiã hãpotiitakasaakiua !hĩkamari
maerekati, ininiã Teoso !imisiritai. Apikomoni nõtãkikai ereẽ
napokasaaki.

Erekari Matamatakoti Sikakiti Kãkitimoni

12 1 Nitariakori, ninirekari himarotiniri Erekari Matamatakoti
sikakiti. !Apakata himimarotakaniri. 2 Mitxi Xesosi sãkire
mauiãkani hinakasaakiua, himisirienetaãka, ininiã hãuikari teoso
kamakori masãkireti teoso atão inakari ininiua. Ikara himarotape.
3 Kãkiti sãpiretiniãi hĩte: "Maerekati kamakari itxaua Xesosi,"
ininiã iuasaaki himarotari Erekari Matamatakoti !auari iuamoni.
Kãkiti sãpiretiniãi hĩte: "Apiananiri itxaua Xesosi," ininiã iuasaaki
himarotari Erekari Matamatakoti auapitika iuamoni, kotxi ikara
iua oerekakiti.

4 Erekari Matamatakoti siãkiti ikini sereti aua, iuaritika Erekari
Matamatakoti ãtinoka aua. 5 Ikini sereti parĩkatxi Teoso ĩkapani
aua, iuaritika Apiananiri ãtinoka aua. 6 Ikini sereti Teoso kamakiti
aua kãkiti ĩkapani, iuaritika Teoso ãtinoka aua.

7 Erekari Matamatakoti iuaka oerekaua kãkitimoni, ikinimane
ereka inini ĩkapani. 8 Iua Erekari Matamatakoti sikari
apanakinimoni isãkire kiĩkiterini ininiuana ĩkapani. Iua Erekari
Matamatakoti sikari apanakinimoni isãkire kimarorerini
ininiuana ĩkapani. 9 Iua sikari apanakinimoni Teoso sãkire
iteene auikinina ĩkapani. Isikari apanakinimoni amianatakani
imakananitinina ĩkapani. Erekari Matamatakoti ãtinoka aua,
iuaritika ikini sereti isika kãkitimoni. 10 Apanakini isikaposotiireta
posotiiretxi ikaminina ĩkapani. Apanakini isikaimaroreta Teoso
sãkire isãpiretinina ĩkapani. Apanakini isikaimaroreta Erekari
Matamatakoti sãkirauatakasaaki imarotinina ĩkapani, maerekati
matamatakoti sãkirauatakasaaki imarotinina ĩkapani apaka.
Apanakini isikaimaroreta ikini sereti kãkiti sãkire isãkiretinina.
Apanakini isikaimaroreta ikara sãkiretxi mimarotakoti
ikenakotakasaakina, isãpiretinirina iua kenakotakani ninoa sãkireẽ
ninoa apaka imarotiniri ĩkapani. 11 Ãtinoka Erekari Matamatakoti
aua. Iuanokara parĩkauata ikara atoko. Isikari ikara isikakiti
kãkitimoni inireẽkiti iaõka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kristo Ĩto Pirena

12 Kãkiti ĩto ãtinoka aua, iuaritika aua ikii, ikanoke, iuako, itapike,
ikiti, txaãpota. Itori ikara atoko inakari aua ĩtotxiã, iuaritika
ãtinoka ĩtotxi aua. Iua atokokana itxa Kristo ĩto. Xesosi sãkire
auiãkani Kristo ĩto atoko itxauana. 13 Atxiĩti Xoteoakori atxaua.
Atxiĩti Xoteo minakaniua atxaua. Atxiĩti nitiritxi amotakoni atxaua.
Atxiĩti nitiritxi minakatiua atxaua. Iuaritika ãtika ĩtotxi atoko
atxaua, kotxi Erekari Matamatakoti ãtinoka inakari apoka atemoni.
Iua apotiitaua ãtika ĩtotxi atoko anini ĩkapani. Iua aua aãkixinireẽ.
14 Kãkiti ĩto ãtinoka aua, iuaritika aua ikii, ikanoke, iuako, itapike,
ikiti, txaãpota. Ĩtotxiã kaiãopokori aua. 15 Ininiã !apakata kitĩtxi
sãpiretiniã: “Uakõtxi !nitxaua, ininiã ĩtotxiã auakari !nitxaua.”
Ikara atoko isãpiretiniã, iuaritika ĩtotxiã auakaripitikara kitĩtxi.
16 Kenakokitxi sãpiretiniãri: “Okĩtxi !nitxaua, ininiã ĩtotxiã auakari
!nitxaua.” Ikara atoko isãpiretiniã, iuaritika ĩtotxiã auakaripitikara
kenakokitxi. 17 Ĩtotxi okĩtxinoka auiniã, kanatokopa itxa kãkiti
kenakorauatini? Ĩtotxi kenakokitxinoka auiniã, kanatokopa itxa
kãkiti imixikarauatini? 18 Teoso kamari ikinika ĩtotxiã auakari. Iua
inireẽkiti iaõka ikaminana ninoa. 19 Ãtinoka ĩtotxi auakiti auiniã,
ĩtotxi !auari. 20 Ĩtotxiã auakani itori aua, iuaritika ĩtotxi ãtinoka aua.
21 Okĩtxi kona posotari isãpiretiniri uakõtxi: “Kona nota nirekai
pite.” Apaka kiĩtxi kona posotari isãpiretiniri kitĩtxi: “Kona nota
nirekai pite.” 22 Kona ikara atoko itxa. Atxiĩti auãkatari ãti aĩto
auakari !itxa, kotxi !kataparari, iuaritika ikara mauakaniã, aĩto
!iparĩkauata atão. 23 Kãkiti tiretari iĩtoã auakari poiãori kãkiti
atamatakiti. Ipatari apanakini iĩtoã auakari kãkiti matamatakani
ĩkapani. 24 Aĩtoã auakari apiata apotxitakiti aua apaka. Kona
apatari ikara. Apanakini aĩtoã auakari Teoso takari aĩtoã iteene
apaxitini ĩkapani. 25 Ininiã Teoso kamari ĩtotxi ãtinoka inini.
Ikamari ĩtotxiã auakani itiretakakiniuana ĩkapani. Apanakini
ĩtotxiã auakari naiatiniãri apanakini ĩtoã auakari, !apakata. 26 Ãti
ĩtotxiã auakari tsiĩka. Iuasaaki ikinika kãkiti ĩto atatsiirauata. Ãti
ĩtotxiã auakari iuikaãka, ininiã ikinika ĩtotxi auakini poxokoniuata.
27 Kristo ĩto atoko hĩtxaua hĩte. Ĩtotxiã auakani atoko hĩtxaua Kristo
ĩtoã. 28 Teoso sãkire auiãkani ĩtotxiã auakani atoko itxauana. Ikini sereti
parĩkatxi aua ĩtotxi ĩkapani akamini ĩkapani. Merepanika Teoso mereẽri
iua iokanatakini. Eereka imereẽri kãkiti Teoso sãkire sãpiretakani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Eereka imereẽri kãkiti Teoso sãkire oereẽkani. Eereka imereẽri kãkiti Teoso posotiire oereẽkani, amianatakani makananitakani, kãkiti moianatakani, auĩtetxiakori, kãkiti sãkire apanakini mimarotakiniti sãkiretakani pakini. Teoso takari ikara atoko inakani parĩkauatakani iua sãkire auiãkani imoianatinina ĩkapani. 29Kona ikinimaneni Teoso iokanatakini txaua. Kona ikinimaneni Teoso sãkire sãpiretakani txaua. Kona ikinimaneni Teoso posotiire oereẽkani txaua. 30Kona ikinimaneni amianatakani makananitakani txaua. Kona ikinimaneni imarotari isãkiretiniri kãkiti sãkire apanakini mimarotakiniti. Ikinimane !iposotari isãpiretiniri ikara sãkiretxi iua kenakotakanimoni ninoa sãkireẽ ninoa apaka imarotini ĩkapani. 31Auapitika ikara Erekari Matamatakoti sikakiti aparĩkauatini ĩkapani. Iuaritika hinirekariko isikakiti apiaerekatakari. Uatxa noerekaiko isikakiti apiaerekatakari.

Tiraõkitxi Pirena

13 1Atxiĩti nimarotari ikini uãka sãkire nisãkiretini. Atxiĩti nimarotari Teoso nitiriakori iaxitikini sãkire nisãkiretini, txamari iuasaaki nitiraõkiuatini !auari, ininiã !apakata nimarore. Metao ãsokiko ene atoko nitxa. Ipi panera tore ãsokiko ene atoko nitxa. 2Atxiĩti nimarotari Teoso sãkire nisãpiretini. Atxiĩti nimarotari ikinipoko apanakini mimarotakiniti. Atxiĩti ikinipoko imaroretxi aua notamoni. Atxiĩti iteene nauikari Teoso posotiire, ininiã niposotari õtanoxiratari nipaniãtini ãtiãtaã isini. Txamari iuasaaki nitiraõkiuatini !auari, ininiã minakati nitxaua. 3Atxiĩti nisikari ikinipoko nitii, nitxineirote pakini matxineirotenimoni. Atxiĩti nauiritari niĩto arikiko. Txamari iuasaaki nitiraõkiuatini !auari, ininiã !apakata.

4Pitiraõkiuatakasaaki, piposotari piãtapiniri pinirekakiti apokini. Pitiraõkiuatakasaaki, pikamari erekari ãtimoni. Pitiraõkiuatakasaaki, kona pixikotari ãti. Pitiraõkiuatakasaaki, kona pisãpiretari apanakini piuikiniri pikamakiti. Pitiraõkiuatakasaaki, !piuikaua. 5Pitiraõkiuatakasaaki, kona pitxĩkitakari ãti pẽtauatini. Pitiraõkiuatakasaaki, kona pinirekari piteka nireẽkitinani. Pitiraõkiuatakasaaki, !katimari pomanãkarauatini. Pitiraõkiuatakasaaki, !pixinikapinikari maerekati apanakini kamakiti pitemoni. 6Pitiraõkiuatakasaaki, kona pipoxokoniuata ãti kamakasaakiri maerekati. Pitiraõkiuatakasaaki, pipoxokoniuata atão inakari pikenakotakasaaki. 7Pitiraõkiuatakasaaki, pimĩteenekari ikinipoko. Pitiraõkiuatakasaaki, pauikari kãkiti sãkire. Pitiraõkiuatakasaaki,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

pauikari kãkiti kamaenetakiti ikamini. Pitiraõkiuatakasaaki, !katimari pitakanapiniri piparĩka pikamini. 8Tiraõkitxi !ixipoka. Txamari kãkiti sãpiretakiti xipokapitikako. Kãkiti sãkiretiniri ãti uãka sãkire xipokapitikako. Kãkiti imarore ereẽkokapitikako. 9Kotxi poiãonoka aimarore. Poiãonoka Teoso sãkire aimarota asãpiretini. 10Ãti õti aimarotari ikinipoko atão inakari. Iuasaaki atão minakati !auaika. 11Amarini ninakasaakiua, nisãkirauata amarini sãkirauatini atokokana. Iuasaaki nimarotakiti amarini imarotakiti atoko itxa. Nixinikakiti amarini xinikakiti atoko itxa iuasaaki. Txamari kikipe ninakasaakiua, !ninirekaikari amarini atokokana nininiua. 12Uatxa aãtamatakiti Teoso oerekakiti !aposota iteene aãtamatini. Ãtakaãri katxikoroã atamatakori atoko itxa aãtamatakiti, Teoso oerekakiti. Ãti õti Teoso apisatoõ aãpoka. Uatxa poiãonoka nimarota. Ãti õti Teoso apisatoõ aãpokasaaki, nimarotari ikinipoko, Teoso imarotinino atokokana.

13Ininiã aua ipi ãti pakini erekari aãkixinireẽ auakari. Aua Teoso sãkire auikiko. Aua Teoso kamaenetakiti ikamini auikiko. Aua tiraõkitxi. Ikara tiraõkitxi apiaerekatakari.

Erekari Matamatakoti Siãkiti

14 1Ininiã ikiniõtika hĩtiraõkiuatako. Hinirekariko Erekari Matamatakoti siãkiti. Apiata hinirekariko iua sikinii Teoso iokanapirena hĩsãpiretini. 2Kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretakari misãkiretari Teoso. !Imisãkiretari kãkiti, kotxi kãkiti !imarotari isãkire. Erekari Matamatakoti posotiireẽ isãpiretari atão inakari Teoso oerekakiti. 3Teoso sãkire sãpiretakaripekana misãkiretari kãkiti. Iua txĩkitakari kãkiti apiata auikiniri Teoso sãkire. Isikataparaxiniretana ninoa. Imĩkapiritari ninoa ãkixinire. 4Kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretakari, iuaka txĩkitakaua apiata auikiniri Teoso sãkire. Teoso sãkire sãpiretakaripekana, txĩkitakari ikinika Xesosi sãkire auiãkani apiata auikinirina Teoso sãkire. 5Erekari hĩte hĩkinika sãkiretiniri kãkiti sãkire mimarotakoti. Iuaritika apiaerekata hĩsãpiretiniri Teoso sãkire, kotxi Teoso sãkire sãpiretakari apiari itxaua. Kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretakari poiãori itxaua. Iua sãpiretiniãri isãkire kenakotakani ninoa sãkireẽ ninoa apaka imarotiniri ĩkapani, iuasaaki erekari, kotxi iuasaaki itxĩkitakari Xesosi sãkire auiãkani apiata auikiniri Teoso sãkire. 6Hĩtemoni napokasaaki, nisãkiretiniãri kãkiti sãkire mimarotakoti, nitxĩkitakatai hĩte apiata hãuikiniri Teoso sãkire? Konapitini. Ininiã kona itxa. Noerekiniãi Teoso oereẽkiti notamoni,

nisãpiretiniãi Teoso imarore, nisãpiretiniãi Teoso sãkire, noerekiniãi Teoso sãkire atão hãuikini ĩkapani, iuasaaki nitxĩkitakai hĩte apiata hãuikiniri Teoso sãkire. **7** Maxinikari xikari moianatakari atxiĩti viorão, atxiĩti xõkakori pakini. Kãkiti mimatireni kaminiãri ikara, iuasaaki xikari atão inakari !imarotaãka. Ienenoka aua.

8 Ãtipekana noerekai. Trõpeta ene atão ininiã, sotatoakori kenakotakasaakiri, aiamatana ineenamauatini ĩkapani. Trõpeta ene na atão ininiã, sotatoakori !imarotari neenamatxi manapipe inini.

9 Iua atokokana kãkiti sãkire imarotakiti himasãkiretakaniã, kiriãpa ninoa imarotari hĩsãpiretakiti? Ikara atoko hĩsãkirauatiniã, maxikatiĩka hĩsãkirauata. **10** Itori uãkati sãkire aua ikini itixiti. Apakata ikinika imarotiko. **11** Kãkiti sãkire nimimarotakaniã, ininiã notamoni iua ãti tixinikiri atoko itxa. Apaka iuamoni nota ãti tixinikiri atoko nitxa. **12** Hĩte iteene nirekari Erekari Matamatakoti siãkiti hãpakapini, ininiã apiata hinirekariko isikinii isikakiti Teoso sãkire auiãkani iua sãkire iteene auikinina ĩkapani.

13 Ikara atoko ininiã, erekari kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretakari amanainiri Teoso isikaimaroretiniri iua sãpiretiniri isãkire kenakotakani ninoa sãkireẽ ninoa apaka imarotiniri ĩkapani. **14** Teoso nimisãkiretiniã kãkiti sãkire mimarotakotiã, nixinire misãkiretari Teoso, txamari !nimarotari notaka sãkire. **15** Ininiã kipa atão nikamini? Ia atão: Nimisãkiretari Teoso nixinireẽ. Apaka nimisãkiretari Teoso niĩkiteẽ. Nixikarauata nixinireẽ. Apaka nixikarauata niĩkiteẽ. **16** Kãkiti sãkire mimarotakotiã hĩsãpiretiniãri Teoso ereka inini, kãkiti ereẽ pisãkire mimarotakani sauaki, !iposotari "atãopitikara" inini, kotxi !imarotari pisãpiretakiti. **17** Atxiĩti atão hĩsãpiretiniri Teoso ereka inini, txamari iuasaaki kona pitxĩkitakari iua kãkiti apiata auikiniri Teoso sãkire.

18 Peerekari Teoso, kotxi apiata isikaimaroretano nota nimisãkiretiniri iua kãkiti sãkire mimarotakotiã. Poiãonoka hĩte imarotari kãkiti sãkire mimarotakotiã himisãkiretiniri iua. **19** Iuaritika, Xesosi sãkire auiãkanikata nauakasaaki, apiaerekata nisãpiretinina sĩkonoka sãkiretxi ninoaka sãkireẽ, kotxi apakata ninoa imarotiniri nisãkire. Niposotiniãri sĩko mio sãkiretxi kãkiti sãkire mimarotakotiã nisãpiretiniri kãkiti, itori nisãkire, iuaritika maxikatiĩka nisãkirauata, kotxi kãkiti !imarotari.

20 Nitariakori, !apakata himarore amarini xapitikiri imarore atokokana inini. Iuaritika amarini xapitikiri makamakaniri maerekati ãtimoni, iua atokotxikana amarini xapitikiri atoko

!hĩkamapiri maerekati ãtimoni. Aneẽkari imarore atoko itxako hĩte imarore. 21 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Niokanatari ãti uãka hĩtemoni, hĩte nimisãkiretini ĩkapani.
> Ãti tixinikini sãkireẽ nimisãkiretai hĩte. Iuaritika kona hĩkĩpitari nisãkire,

itxa Apiananiri.

22 Ininiã Teoso sãkire auiãkari sãkiretiniãri Teoso sãkire mauiãkani sãkire, iua mimarotakiniti, Teoso sãkire mauiãkani iuasaaki imarotari Teoso posotiire. Teoso sãkire auiãkari sãpiretiniãri Teoso sãkire apanakini Teoso sãkire auiãkanimoni, ninoa iuasaaki imarotari Teoso posotiire. 23 Teoso sãkire auiãkani apotiitiniãua, ikinimane sãkiretiniãri kãkiti sãkire mimarotakotinani, iuasaaki kãkiti Teoso sãkire poiãopanika imarotakari ĩroiniã, Teoso sãkire mauiãkati atxiĩti ĩroiniã, ininiã iua uãkatai hĩte mapitxiritakani hininiua.

24 Txamari ikinimane sãpiretiniãri Teoso sãkire iuasaaki, Teoso sãkire mauiãkati ĩroiniã, kãkiti Teoso sãkire poiãopanika imarotakari ĩroiniã, ininiã iua imarotari maerekati kamakari ininiua. Iuasaaki imarotari imisiritiko auapitika ãti õti. 25 Iuasaaki ikinimane imarotari iua xinikakiti ãkixinireẽ. Ininiã iuasaaki ikapotoreẽkaua Teoso apisatoõ. Itxari: “Atãopitikara Teoso aua hĩte sauaki,” itxa.

Kãkiti Apotiitakasaakiua

Teoso Apisatoõ

26 Nitariakori, kanatokopa itxa Teoso sãkire auiãkani apotiitakasaakiua? Aãpotiitakasaakiua, akinika aminari xikari Teoso ĩkapani. Akinika iposope Teoso sãkire aõerekini atão aimarotini ĩkapani. Akinika iposope Teoso oerekakiti asãpiretini. Akinika iposope kãkiti sãkire mimarotakoti asãkiretini. Akinika iposope iua sãpiretakiti asãpiretini ikinimane imarotiniri ĩkapani. Ikara atoko itxa aãpotiitakasaakiua Teoso apisatoõ. Iuasaaki makamari ikinika, Teoso sãkire Teoso nakitiakori apiata auikini ĩkapani. 27 Iuasaaki kãkiti sãkiretiniãri kãkiti sãkire mimarotakoti, ipinoka kãkiti kamari ikara atoko inakari, atxiĩti ipi ãti pakini kamari ikara atoko inakari. !Apakata apikomoni kãkiti sãkiretiniri kãkiti sãkire mimarotakoti iuasaaki. Ãti sãkirauatakasaaki, apanakini kenakotari. Ãtinoka sãkirauata iuasaaki. Isãkirauataka atoko, ãti sãpiretari isãpiretakiti isãkire mimarotakani sãkireẽ, isãpiretakiti imarotinina ĩkapani. 28 Iuasaaki

isãkire sãpiretakari mauakaniã, !apakata kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretakari sãkirauatini. Erekari ãkixinireẽ isãkirauatini Teosokata.

29 Kãkiti apotiitakasaakiua Teoso apisatoõ, iuasaaki ipi, atxiĩti ipi ãti pakini Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretariko Teoso sãkire. Iuasaaki apanakini xinikariko iua sãpiretakiti, atão inini imarotini ĩkapani. 30 Topãkakari xinikasaakiri apikomoni Teoso oerekakiti, ininiã iuasaaki sãkirauatakari iotoka, Teoso oerekakiti topãkakari sãpiretini ĩkapani. 31 Ikara atoko ininiã ikinimane posotari Teoso sãkire isãpiretinina. Teoso sãkire sãpiretakani ãti sãkirauata, eereka ãti sãkirauata. Ikara atoko itxaãpotana. Ininiã ikinimane oerekaãkako. Ikinimane sikataparaxiniretaãkako. 32 Teoso sãkire sãpiretakani posotari iãtapiniri Teoso oerekakiti isãpiretini ĩkapani. 33 Kotxi Teoso kona potxitari ienenoka auini. !Apakata kaiãopokori sãkirauatini, kotxi apanakini !imarotari ninoa sãpiretakiti. Neenamatxi atoko itxa. Teoso nirekari inakitiakori kamakiti atão inini apotiitakasaakiuana iua apisatoõ.

34 !Apakata sito sãkirauatini hãpotiitakasaakiua Teoso apisatoõ. !Auiritaãka osãkirauatini iuasaaki, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori paniãtaro sito kaminiri kiki paniãtakiti. 35 Ninoa nirekiniãri ipimarauatinina imimarotakiniti imarotinina ĩkapani, ininiã ninoa pimaãna ĩtanirina aapokona apokasaakina. Sito sãkirauatiniã kãkiti apotiitakasaakiua Teoso apisatoõ, kãkiti pẽtauata oa sãkirauatini xika.

36 Hĩte kona apokaerekatatari nisãpiretakiti? Atxiĩti hĩte kamari Teoso sãkire? Konapitini. Atxiĩti Teoso sãkire iokanataãka hĩtenanimoni? Konapitini.

37 Teoso sãkire sãpiretakani hininiãua, Erekari Matamatakoti siãkiti auiniãi, ininiã iuasaaki himarotari ikara nisãkire niõkatsopatakiti Apiananiri paniãtakiti inini. Hĩsãpiretariko hãuikiniri ikara. 38 Himamaãkatakaniãri ikara nisãkire, apanakini !imaãkatari hĩte sãkire.

39 Ininiã nitariakori, iteene hinirekariko Teoso sãkire hĩsãpiretini. Apaka hãuiritariko kãkiti sãkire mimarotakoti sãkiretiko. 40 Ininiã hĩkamariko ikinika atão hãpotiitakasaakiua Teoso apisatoõ, Teoso sãkire ikinimane kenakotini ĩkapani.

Xesosi Õkitikiniua Pirena

15 1 Nitariakori, uatxa iuaĩkana ninirekari hĩte xinikiniri Teoso iokanapirena erekari hĩtemoni nisãpiretakiti. Hĩte

apakapapekari ikara nisãpiretakiti. Hĩte iteene auikari ikara. 2Ikara Teoso iokanapirena erekari oerekai himaerekani makatxakiko. Ininiã atão hĩxinikariko ikara nisãpiretakiti. Iteene hãuikiniãri Teoso iokanapirena erekari, himaerekani makatxakaãka. Atão minakati hãuikiniã, ininiã maxikatiĩka hãuikari.

3Nisãpiretapekai mitxi nota apakapakiti, kotxi ia himimarotakaniã !apakata. Ia napakapakiti: Kristo ipina amaerekani imakatxakini ĩkapani. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua ikara. 4Eereka ikataãka. Ipi õti, ãti õtisaaki iuaĩkana õkitikaua. Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua ikara. 5Eereka Petro atamatari iua. Eereka ikinika Kristo moianariakori atamatari iua. 6Eereka kiẽtosi aĩtariakori atamatari iua ãti õti apotiitakasaakiuana. Kaiãopanikani ninoa auapanika. Ãtikaka ipĩpe. 7Eereka Txiako atamatari iua. Eereka ikinika Xesosi iokanatakini atamatari iua. 8Imapotõkire nota apaka atamatari iua. !Natamatari Xesosi ĩkorapokoriti itĩpokotakasaaki. Eereka iua apoka notamoni.

9Xesosi iokanatakiti poiãori nitxaua. Apanakini iua iokanatakini apiata. Mitxi !erekari nikamakiti, kotxi nimisiritana Xesosi sãkire auiãkani Teoso nakitiakori, iuaritika Xesosi akiritano iua iokanatakiti nininiua. 10Teoso sikari ikinipoko erekari notamoni, ininiãkara iua iokanatakiti kãkitimoni nitxaua. Kona maxikatiĩkani isikari ikinipoko erekari notamoni, kotxi iteene niparĩkauata Teoso ĩkapani. Apanakini Xesosi iokanatakini iteene parĩkauata, iuaritika nota parĩkauata apiata. Kona nota posotiireẽni niparĩkauata. Ikinipoko erekari Teoso sikakiti notamoni sikaposotiiretano nota niparĩkauatini ĩkapani. 11Atxiĩti nota sãpiretai ikara Kristo sãpiretakiti. Atxiĩti apanakini iua iokanatakini sãpiretai. Ikara Kristo sãpiretakiti ate sãpiretai. Ikara Kristo sãpiretakiti hĩte auika.

Ipĩkani Õkitikiko Pirena

12Ate sãpiretai Kristo iuaĩkana õkitikiniua. Ininiã kinirepa ãtikaka hĩte txari ia? "!Auari ipĩkani iuaĩkana õkitikiniua," hĩtxa. 13Ipĩkani iuaĩkana õkitikiniua mauakaniã, ininiã Kristo apaka kona õkitikaua. 14Kristo mõkitikakaniãua, ininiã maxikatiĩka asãpiretai iua sãkire. Kristo mõkitikakaniãua, maxikatiĩka hãuikari iua sãkire. 15Kristo mõkitikakaniãua, na atão asãpiretai Teoso kamakiti, kotxi ate sãpiretapekai iua õkitikiniri Kristo. Ipĩkani iuaĩkana õkitikiko mauakaniã, Teoso kona õkitikari Kristo. 16Kotxi ipĩkani iuaĩkana mõkitikakaniãua, Kristo apaka kona õkitikaua.

17 Kristo iuaĩkana mõkitikakaniãua, maxikatiĩka hãuikari iua
sãkire, kotxi !imakatxakari himaerekani. 18 Kristo iuaĩkana
mõkitikakaniãua, ipĩkani iua sãkire auiãkani pĩpinanaka. 19 Xesosi
mõkitikakaniãua, iuaritika ikiniõtika ate auikari iua sãkire
ĩkorapokoriti aãuakasaaki, ininiã miĩkiteni apiarini atxaua ate.
20 Ikara na atão. Uatxa maxinikari atão inakari. Kristo ipĩkaripeka
õkitikapeẽkaika. Iua amãtiiri merepitipanika auakari atoko itxa.
Iua merepanika õkitikaua, ininiãkara aimarotari apĩkasaaki ate
apaka õkitikaua. 21 Ãti kiki kamakitiã ipĩkitxi apoka ikinimanemoni.
Iua atokokana ãti kiki kamakitiã, ipĩkani õkitikiko apoka. 22 Adão
kamakitiã ikinimane ipina. Kristo kamakitiã iua sãkire auiãkani
auapininiika ãtipirika. 23 Kãkiti õkitikaãka ia atoko. Kristo mitxi
õkitikaua. Iua merepanika õkitikakariua. Ikanapiriãkasaaki iua
nakitiakori õkitikauako apaka. 24 Eereka itixi xipokaãka. Iuasaaki
ikinika auĩtetxi maerekati, ikinika kaposotiireri maerekati
pakini ixipokako. Eereka ikinika iua nakitiakori isika iri
Teosomoni. 25 Kristo ikinimane auĩte itxauako. Iuasaaki ixipokari
ikinika imokaiakari posotiire, kotxi ikiti patapi itakana ninoa.
26 Imokaiakari atoko itxa ipĩkitxi. Imokaiakariakori ixipokasaaki,
imapotõkire ixipokari ipĩkitxi. 27 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Teoso takapekari ikinika iua kiti patapi.

Ikara Teoso sãkireẽ “ikinika” aua, iuaritika aimarotari iuaka
!itakaua Xesosi kiti patapi, kotxi Teosora txĩkitakari Xesosi
ikinimane auĩte ininiua. 28 Kristo ikinimane auĩte inakasaakiua,
iua Teoso ãkiri auĩtetariko Teoso, kotxi mitxi Teoso txĩkitakari iua
ikinimane auĩte ininiua. Iuasaaki Teosonoka ikinimane auĩte itxaua.
29 Ipĩkani mõkitikakaniãua, kinirepa apanakini patxisataãka
ipĩkani õkitikiniua ĩkapani? 30 Atepekana, ipĩkani mõkitikakaniãua,
kinirepa ikiniõtika amĩteenekari monõkori? 31 Nitariakori,
nimarotari ipĩkitxi monõkori ikiniõtika. Ikara nisãpiretai, kotxi
niuikai hĩte. Niuikari aãuini aãuĩte Kristo Xesosikata. 32 Uai
Épeso sitatxitiã kãkiti ãkiti kaneenamari atoko inakani nirekari
imaĩkinino nota. Ipĩkani mõkitikakaniãua, kinirepa nimĩteenekari
ikara atoko inakari? Ipĩkani mõkitikakaniãua, ininiã atxari:

Manipokota, maiãta, kotxi katana apinako.

33 Kona hãuiritapiri ãti misirienetinii. Kãkiti erekari moianatiniãri
maerekati kamakani, ninoa txĩkitakari iua maerekati kamakari
ininiua. 34 Himerekako. Himarotariko atão inakari hĩkamini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Maerekati !hĩkamapinikako. Hĩpẽtauatako, kotxi apanakini hĩte !imarotari Teoso.

Kãkiti Ĩto Õkitikasaakiua

35 Atxiĩti ãti txari: “Kanatokopa itxa kãkiti õkitikiko? Iuasaaki kanatokopa inakaripa iĩto?” itxa. 36 !Kiĩkiteri kãkiti pimarauatini ikara atoko. Takariki, pimatakakaniãri kipatxi ãki !ipitxaka. 37 Pitakarauatakasaaki, pitakari okinoka, atxiĩti triko, atxiĩti kimi. Takari aneẽkari kona pitaka. Kona takariki atokoni itxa takari ipitxakasaaki. Ipitxere ipinimoni. 38 Teoso kamari takari pitxere inireẽkiti iaõka. Ikini takariki Teoso sikari ipitxere. 39 Ãti xinitxi kona ãti xinitxi atokoni. Aua kãkiti xini. Kaxipirini xini ipinimoni itxa. Kotipiriki xini ipinimoni itxa. Ximaki xini ipinimoni itxa.

40 Aua iaxiti apiko nopinixiti auakani, aua itixi takote auakani apaka. Peereri ikinipoko, iuaritika iaxiti apiko nopinixiti auakani ipinimoni, itixi takote auakani ipinimoni. 41 Peereri atokatxi. Peereri kasiri apaka, txamari kasiri ãtião. Peereri iõriki apaka, txamari iõriki ãtião. Apaka ãti iõriki ãti iõriki atokotxikana !auari.

42 Iua atokokana itxa ipĩkani iuaĩkana õkitikikosaaki. Ĩtotxi ixiti taãkori !auaika. Iua õkitikakori kona ipinaika. 43 Ĩtotxi katikosaaki, !erekari. Ĩtotxi iuaĩkana õkitikikosaaki, peerekari. Ĩtotxi katikosaaki !kataparari. Iuaĩkana õkitikikosaaki, kataparari. 44 Aĩto katikosaaki, aĩto itixi auakani ĩto atokotxikana. Aĩto iuaĩkana õkitikikosaaki ãtião aĩto. Ĩtotxi ĩkorapokoriti aãuini ĩkapani aua. Apaka aua ĩtotxi ipinimoni, Teoso sikakiti apĩkasaaki. Ikara ĩtotxi !ipina. 45 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Teoso txĩkitakari kiki merepitipanika auakari Adão inakori auãki inini.

Adão imatonõkari auakari, Kristo inakori, txĩkitakari kãkiti auãki inini, apaka imapinakani ĩkapani.

46 Teoso nireẽkiti axinikini kona apoka merepanika. Merepanika axinikari ateka nireẽkiti, eereka axinikari Teoso nireẽkiti. 47 Kiki merepitipanika auakari kipatxi kamakori itxaua. Ãti kiki Apiananiri, Teoso tixinekiri iua. 48 Ikinimane kãkiti itixi auakani, iua Adão kipatxi kamakori atokokana. Ikinimane kãkiti Teoso tixine sikani, Kristo Teoso tixinekiri atokokana. 49 Aponaniãkasaaki, kipatxi kamakori aĩto, Adão ĩto atokokana itxa aĩto. Iua atokokana Teoso tixinekiri ĩto, Kristo ĩto atokokana itxako aĩto.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

50 Nitariakori, nisãpiretai hĩte, !apakata kãkiti ĩto, iarẽka pakini
sini Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Ipinakari kona auapininiika !itxa.
51 Hĩkenakotariko nisãkire. Nisãpiretaiko kãkiti mimarotakiniti mitxi.
Kona ikinimaneni ipina. Iuaritika amakinika txĩkitakaãka ipinipo
aniniua. 52 Iuasaaki imapotõkire trõpetakero xõkaãka. Iuasaaki
mẽkokari katimari atoko itxa. Poki katimari matãkaãtini atoko itxa.
Amakinika katimaritika txĩkitakaãka ipinipo aniniua. Iua trõpeta
xõkikosaaki, iuasaaki ipĩkani õkitikaãka. Kona ipinaikanako. Iuasaaki
atxĩkitakaãka ipinipo aniniua. 53 Kotxi arakakani txĩkitakaãkako
miarakakani ininiua. Ipĩkani txĩkitakaãkako mipĩkani ininiua.
54 Arakakani txĩkitakikosaaki miarakakani ininiua, apaka
ipĩkani txĩkitakikosaaki mipĩkani ininiua, iuasaaki Teoso sãkire
iõkatsopatakori apopeka. Ia atoko itxa Teoso sãkire kitxakapirĩka:

Ipĩkitxi xipokaãkako. Auape kãiatakari, ipĩkitxi xipokakari.
55 Ipĩkitxi tsii !auaika. Maerekani misiritikoãtaã anikakari kona
kãiata.

56 Ipĩkitxi tsii mitxi aua amaerekani xika. Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori oerekaua amaerekani. Teoso paniãtakiti
iõkatsopatakori mauakaniã, !auari kãkiti misiritiko. Txamari
maerekanitxi tapara aua, kotxi Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori
auapitika. 57 Erekapitikari Teoso, kotxi aãuĩte Xesosi Kristo
txĩkitakaua akãiatini.

58 Ikara atoko ininiã, nitariakori nota tiretakini, kataparaxinire
hĩtxako. Kona hãuiritapiri apanakini txĩkitakinii maerekati
hĩkamini. Hĩparĩkauatako ikiniõtika Apiananiri ĩkapani, kotxi
himarotari maxikatiĩka !hĩparĩkauata iua ĩkapani. Hĩparĩka ĩki
hãpakapapitikako.

Txineiro Sikiko Xesosi Sãkire Auiãkani Ĩkapani

16 1 Uatxa nisãpiretai txineiro himakatxakini Teoso nakitiakori
ĩkapani. Hĩkamariko Karásia tixini auakani nipaniãtini
atokotxikana. Nipaniãtana ninoa Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua
ia atoko: 2 Ikini Tomĩko hĩkinika hĩte nĩkataro txineiro ninoa ĩkapani.
Txineiro Teoso siãkiti iaõka, hinĩkatari ipixini ninoa ĩkapani. Ininiã
ereẽ napokasaaki apikomoni txineiro kona apotiitaãka. 3 Napokasaaki
ereẽ, niokanatari kãkiti, txineiro hĩsikakito anikakani Xerosareẽmoni.
Hĩsãpiretano hĩokanatsopatakitiã himereẽkini hĩtxineirote anikakani
ĩkapani. 4 Atxiĩti erekari nota sini apaka, ininiã ninoa moianatano nota.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Paoro Paniãtakiti Pirena

5 Masetónia tixinimoni nisako, eereka napoka hĩtemoni, kotxi
nisapitikako Masetóniamoni. 6 Iuasaaki atxiĩti nikaikota hĩtekata.
Atxiĩti nikaikota mitaãsaaki hĩtekata. Ininiã eereka hĩte posotari
himoianatinino nota naiamatakasaaki apikoxiti nisini ĩkapani.
7 Kona ninirekari mapaõtinoka nikaikotini hĩtekata uatxa.
Apiananiri auiritiniãno, ninirekari apikomoni nikaikotini hĩtekata.
8 Txamari nikaikota uai Épeso sitatxiti Pẽtekósitxi kiiniriti manapi
õti. 9 Kotxi uatxa kaiãopokori kãkiti ĩkorapokoriti auakani nirekari
nisãpiretiniri Teoso iokanapirena erekari ninoamoni. Txamari
kaiãopokori kãkiti !inirekano.

10 Atxiĩti Tximótxio sari hĩtemoni, ininiã hãpakapariko iua,
imapĩkarauatakani ĩkapani hĩte sauaki, kotxi iua parĩkauata
Apiananiri ĩkapani nota parĩkauatini atokokana. 11 Ininiã kona apakata
kãkiti mamaãkatakaniri iua. Ikanapiriãkasaaki notamoni, iuasaaki
hĩokanatari iua erekaxinire inini. Niãtapari iua aĩtariakorikata.

12 Iteene ninirekari aĩtari Aporo apokini hĩtemoni aĩtariakorikata.
Txamari uatxa !inirekari isini hĩtemoni, iuaritika iposotakasaaki
isapitikako hĩtemoni.

13 Araõkire hĩtxako. Iteene hãuikariko Teoso sãkire.
Hĩtaparaxinireritika hãuako. Hĩtapararitika hãuako Teoso ĩkapani.
14 Xesosi tiraõkiã ikinipoko hĩkamako.

15 Hĩte imarotari Esitépana, inirimane pakini. Ninoa Akaia
tixini auakani. Iuaãtaã ninoa merepitipanika auikari Xesosi sãkire.
Ninoa iteene parĩkauata Teoso nakitiakori ĩkapani. Nitariakori,
iteene nipaniãtai hĩte. 16 Hĩkamariko kãkiti ikara atoko inakani
paniãtakiti. Hĩkamariko ikinimane amoianari paniãtakiti, atekata
parĩkauatakani paniãtakiti. 17 Esitépana, Potonato, Akaiko pakini
apokasaaki uai, nipoxokoniuata, kotxi iminarina notamoni
mauakati hĩte masikakiniti. 18 Ninoa sikapoxokonitari nãkixinire,
hĩte ãkixinire apaka. Erekari ate iuikiniri kãkiti ikara atoko
inakani.

19 Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua Ásia tixini auakani
xinikamanapitai hĩte. Ákira inakori, Pirisira inakoro pakini
iteene xinikamanapitai hĩte, kotxi Apiananiri nakiti hĩtxaua.
Apaka Xesosi sãkire auiãkani ninoa aapoko apotiitakaniua
xinikamanapitai hĩte. 20 Ikinimane aĩtariakori uai auakani

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

xinikamanapitai hĩte. Haõkitakakasaakiua, himaratakakauako,
kotxi Teoso nakitiakori hĩtxaua.
21 Nota Paoro iõkatsopatari ia nitakapiretanapini niuakoã.
22 Kãkiti matiretakaniãri Apiananiri Xesosi Kristo, maerekati
takaãka iua nopini.
"Apiananiri, uai pina atemoni," atxari Xesosi.
23 Apiananiri Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari hĩtemoni.
24 Nitiretai hĩte hĩkinika, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori atxaua.
Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2 KORÎTO

Paoro Iokanatsopatakiti Iuaîkana Korîto Auakanimoni

1 1Nota Paoro, Xesosi Kristo iokanatakitino. Teoso nirekari iokanatinino kãkitimoni isãkire nisãpiretini îkapani. Ia aãtsopa niõkatsopata. Aîtari Tximótxio aua notakata. Ia iõkatsopari niokanata kãkiti Teoso mereẽkinimoni, Korîto sitatxiti auakanimoni. Apaka ia iõkatsopari niokanata kãkiti Teoso nakitiakorimoni, Akaia tixini auakanimoni. 2Aîri Teoso, Xesosi Kristo Apiananiri pakini sikari ikinipoko erekari hîtemoni. Ikamaerekaxiniretai hîte.

Teoso Mîkapiritiniua Pirena

3Peerekari Teoso. Aãuîte Xesosi Kristo iri itxaua. Kaamonîkareri iua. Ãti kãkiti amonîkakari iua atoko inakari !auari. Amaerekaxinirenisaaki, iua atekata aua. Amaerekaxinireni imakatxakinaua. Iuasaaki imîkapiritaua. 4Imîkapiritaua amaerekaxinirenisaaki, ininiã apanakini maerekaxinirenisaaki, iua atokotxikana ate mîkapiritana ninoa apaka, kotxi aimarotari Teoso mîkapiritiniua ate. 5Kristo iteene misiritaãka, ininiã ate misiritaãka apaka. Iua atokokana Teoso moianatari Kristo, ininiã iua moianataua ate apaka. 6Apanakini misiritaua, kotxi anirekari Teoso mîkapiritinii hîte. Anirekari Teoso makatxakiniri himaerekani. Teoso mîkapiritaua ate, ininiã hîte apaka imîkapirita. Teoso mîkapiritakasaakii hîte, isikataparatai himisiritiko hîpoxokoniritika himîteenekini îkapani. Hîte misiritiko ate misiritiko atokokana. 7Aimarotapitikari erekari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Teoso sikinii hĩte, kotxi himisiritaãka ate misiritiko atokokana, ininiã Teoso mĩkapiritai hĩte, ate imĩkapiritini atokokana.

8 Aĩtariakori, anirekari hĩxinikiniri ate misiritiko Ásia tixini aãuakasaaki. Iuasaaki iteene amaxikaãka. Kona amĩteenekari. Auãkatari aõkiko. **9** Iuasaaki aãkixinireẽ atxa: "Apinapitikako," atxa. Ikara atoko ininiã, aimarotari kona ate posotiire !auari. Aimarotari Teosonoka sikataparataua, kotxi iua posotari õkitikiniri ipĩkari. **10** Pamonõkoniri iuasaaki, iuaritika Teoso makatxakaua amapinakani ĩkapani. Iua makatxakapanikaua amapinakani ĩkapani. Ate auikari iua sãkire, iuaĩkana imakatxakiniua tĩkane. **11** Hĩte moianataua ate, kotxi himisãkiretari Teoso ate ĩkapani. Ininiã Teoso kamari hamanaãkiti iaõka, kotxi Teoso kamari erekari atemoni. Eereka kaiãopokori kãkiti sãpiretari Teoso iua ereka inini, kotxi ikamari ninoa amanaãkiti iaõka ate ĩkapani.

Paoro Masikani Korĩtomoni

12 Ate poxokoniuata, kotxi ate kamari erekarinoka Teoso oerekakitinoka, kãkitimoni, hĩtemoni apaka. Atãonoka anireka akamini kãkitimoni. Aimarotari ikara aãkixinireẽ, ininiã apoxokoniuata. Ikara atoko aãuini, kotxi ikinipoko erekari Teoso sikakiti sikataparataua. Kãkiti imaroreẽ !iposotari ikaminiri iua auini ereka inini, kotxi !kiĩkiteri kãkiti. **13** Hãtatsopatakasaakiri aiõkatsopatakiti hĩtemoni, himarotari axinikakiti aãkixinireẽ. Axinikakiti, asãkire pakini ãtinoka itxaua. **14** Hĩte na iteene imarotapanikaua ate, iuaritika ninirekari hĩuikiniua ate, Apiananiri Xesosi uai ikanapiriini õtisaaki, ate iuikinii atokotxikana.

15 Ikara nimarota, ininiã ninirekamari hĩtemoni nisini, ipikata hĩpoxokoniuatini ĩkapani. **16** Masetónia tixinimoni nisini apisapanika, ninirekamari hĩtemoni nisini. Eereka nikanapiriãkasaaki uaimoni, ninirekamari hĩtemoni iuaĩkana nisini, ininiã iuasaaki ninirekamari hĩte iokanatinino nota Xotéia tõpamoni. Txamari na nisa. **17** Atxiĩti hĩte txano nota: "Pixinikasaakiri uai papokini, na iteene pinirekari uai papokini," hĩtxano. Txamari ninirekapitikari napokini hĩtemoni. Na nota xinikari Teoso sãkire mauiãkani xinikakiti atoko, kotxi ninoa sãkire: "Ari, nisapitika," txamari ãkixinireẽ itxana: "Na nisapani," itxana. **18** Nota sãkire hĩtemoni ninamaã: "Ari nisapitika," ninakasaaki, nãkixinireẽ apaka txari: "Ari, nisapitika," nitxa. Teoso atãonoka sãkirauatakari imarotari ikara nisãkire atão inini. **19** Sírasi

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

inakori, Tximótxio inakori, nota pakini sãpiretapekai hĩte Teoso ãkiri, Xesosi Kristo sãkire. Xesosi sãkire inamaã auakari, isãkire ãkixinireẽ auakaritxikana isãkireta. “Nikamapitikariko,” inakasaaki, ãkixinireẽ inirekapitikari ikaminiri. Ikamari isãkire iaõka. 20Teoso sikaenetakiti kãkitimoni kaiãopokori aua. Iua Kristo sikaua ikinipoko Teoso sikaenetakiti, ininiãkara atxari: “Ameẽ.” Peerekari Teoso, kotxi Kristo sikapitikaua Teoso sikaenetakiti. 21Teosokara sikataparaxiniretai hĩte, ate apaka, Xesosi Kristo amatakanapakani ĩkapani. Teosokara mereẽua iua nakitiakori aniniua ĩkapani. 22Apaka Teosokara sikaua Erekari Matamatakoti, Teoso nakiti aniniua aimarotini ĩkapani. Iua Erekari Matamatakoti aua aãkixinireẽ. Teoso takaõtxikare itxaua iua. Iua Erekari Matamatakoti merepitipanika Teoso sikakiti atemoni, ininiã aimarotari apikomoni isikapanikaua itanapoko inĩkatakiti ate ĩkapani.

23Kona nisari hĩte Korĩto sitatxiti auakanimoni, kotxi kona ninirekari hĩte matinaniuatini hĩte maerekani nisãpiretini xika. Teoso imarotari ikara atão inini. 24Hĩauĩte kona ate txaua. Kona apaniãtai: “Ia atoko inakari hãuika. Kona ikara atoko inakari kona hãuikape.” Kona ikara atoko !atxai hĩte, kotxi hĩte auikapitikari Teoso sãkire atão inakari. Aparĩkauata hĩtekata hĩpoxokoniuatini ĩkapani.

2 1Nãkixinireẽ nitxari: “Na nisa iuaĩkana ninoamoni nikamamatinanitinina ĩkapani.” 2Nota xika maerekaxinireninoka hininiã, kiripa kamapoxokinitano nota? Hĩtenoka aua nota kamapoxokonitakani. Ininiã kona nota nirekari maerekaxinireni hinini nota xika. 3Kona ninirekari hĩtemoni napokini, maerekaxiniretikano ninini, hĩte maerekani xika, ininiãkara nota iokanatsopatari ĩkora mitxi niõkatsopatakiti hĩtemoni ereẽ napokini apisapanika. Kotxi nikamapoxokonitakini hĩtxaua hĩte. Nimarotari ia. Nota nienenĩkasaaki, hĩte himakinika enenĩka apaka. 4Niokanatsopatari ĩkora niõkatsopatakiti hĩtemoni, kotxi himaerekani xika maerekaxiniretinoka nitxa. Nitxiapata. Niokanatsopatari ĩkora niõkatsopatakiti hĩtemoni, iteene nitiretinii himarotini ĩkapani. Na ninirekari nikamamatinanitinii.

Maerekanitxi Maxinĩkaretiko

5Iua kiki maerekati kamakari maerekaxinireti txĩkitakano. Iua apia maerekaxinireti txĩkitakai hĩte, maerekati ikamini xika. Na iteene ninirekari nitxitiniri iua. 6Uatxa atokopeka homanatiniri. Iua txitaãkapeka imaerekani xika. 7Uatxa himaxinĩkaretariko maerekati ikamakiti, ininiã hãpakapariko iua. Himisãkiretariko

iua. Hĩkamapoxokonitari iua. Ikara atoko himinakaniãri, iua
kona erekaxinireri. Ikara atoko himinakaniãri, atxiĩti itakanapari
Teoso kimapore. 8Ininiãkara nota õtãkikai hĩte nitapararitika.
"Atiretapitikai," hĩtxariko iua, hĩtiretiniri imarotini ĩkapani. 9Ininiã mitxi
niokanatsopata hĩtemoni, kotxi iuasaaki nataerekatai hĩte. Ninirekari
nimarotiniri, hĩkĩpitatari nõtãkikinii atxiĩti? 10Himaxinĩkaretakasaakiri
maerekati ãti kamakiti, nota apaka maxinĩkaretari. Maerekati ãti ereẽ
kamakiti auiniã, nimaxinĩkaretari, kotxi nitiretai hĩte. Kristo nirekari
nimaxinĩkaretiniri maerekati ikamakiti. 11Axinikasaakiri maerekati
ãti kamakiti, akamari Satanasi nireẽkiti. Ininiãkara !akamari Satanasi
nireẽkiti. Paimatireri iua. Inirekari akerokiniri. Aimarotari iua nireẽkiti,
ininiã apia imatirerini matxaua.

Txito Paoro Nitini

12Tóatxi sitatxiti napokasaaki Kristo iokanapirena erekari
nisãpiretini tĩkane, kãkiti iuaã auakani nirekari nisãkire
imarotinina, kotxi Apiananiri sikanireõtana nisãkire imarotinina
ĩkapani. 13Iuaritika !erekaxinireno, kotxi ninitapiimari aĩtari Txito
inakori. Kona napokari. Ininiã nitakapiretanapana kãkiti iuaã
auakani: "Ereẽpiko. Masetónia tixinimoni nisako," nitxana.

Kamariãro Atoko Atxa

14Peerekari Teoso kamakiti ate ĩkapani. Kristo nakiti aniniãua,
Teoso txĩkitakaua ãtipirika akãiatini, ikinimane imarotini ĩkapani.
Teosokata akãiata. Teoso paniãtaua Kristo pirena imarotiko ikini
tõpati iaripiretini, kamariãro iarikatxiãtini atokokana Kristo
pirena iaripiretini ĩkapani. 15Kristo sikaua Teosomoni, ininiã Teoso
apokaerekataua, kotxi kamariãro arikiko Teoso ĩkapani atokokana atxa.
Kamariãro arikasaaki omari samariãpota ikini tõpati. Iua atokokana
asaãpota kãkitimoni, kãkiti apokakonimoni, kãkiti pĩpinanaãkanimoni
apaka. 16Kãkiti pĩpinanaãkanimoni kanaiatxiãri atoko atxa, kotxi
asãpiretana Kristo sãkire imauikakaniãna, ipinana. Kãkiti Teoso
apokakinimoni kamariãro eretxiãro atoko atxa, kotxi asãpiretana
Kristo sãkire auikiniãna, auapininiika itxanako Teosokata. Kiripa
posotari ikara atoko inakari parĩkatxi ikamini Teoso ĩkapani? 17Ate
posotari Teoso ĩkapani aparĩkauatini, kotxi kona apanakini atokoni
!atxa ate. Kaiãopokori kãkiti sãpiretari Teoso sãkire txineiro apakapini
ĩkapani. Ninoamoni Teoso sãkire tiitxi vẽtxitiko atoko itxa. Kona

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ikara atokoni !akama, kotxi Teoso iokanataua ate kãkitimoni. Teoso atamataua, ininiã atãonoka asãkirauata, kotxi Kristo nitiriakori atxaua.

Iõkatsopari Atoko Hĩtxa

3 1Atxiĩti iuaĩkana ate sãpiretatari erekari akamakiti asãkire hãuikini ĩkapani? Atxiĩti hinirekatari apanakini iõkatsopatiniri erekari ate kamakiti ate sãkire hãuikini ĩkapani? Atxiĩti ate nirekatari apanakini iõkatsopatiniri erekari hĩte kamakiti hĩte sãkire ate auikini ĩkapani? Apanakini kamari ikara atoko. Ate kona kamari ikara atoko. 2Kona ninirekari iõkatsopari ikara atoko inakari, kotxi iua iõkatsopari atoko hĩtxa hĩte. Ate ãkixinireẽ iõkatsopari atoko hĩtxa. Ikinimane atatsopatari ikara iõkatsopari, ininiã imarotarina erekari hĩte kamakiti. 3Iõkatsopari Kristo iõkatsopatakiti ate mĩkiti atoko hĩtxa. Kona txĩtaã iõkatsopataãka. Erekari Matamatakoti Teoso Mapinakati iõkatsopatari. Kona aãtsopaã iõkatsopataãka. Kãkiti ãkixinireẽ iõkatsopataãka.

4Ikara atoko atxai hĩte, kotxi iteene aimarotari Teoso, Kristo nakitiakori aniniua. 5!Kimaroreua ate. Ateka !aposotari aparĩkauatini Teoso ĩkapani. Teosora sikaposotiiretaua. Isikari imarore atemoni. 6Isikaposotiiretaua Teoso ĩkapani aparĩkauatini ĩkapani, isãkire amaneri kãkiti asãpiretini ĩkapani. Ikara isãkire amaneri oerekaua Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auini. Isãkire amaneri !oerekaua ipaniãtakiti iõkatsopatakori Moisesimoni isikakiti. Ipaniãtakiti iõkatsopatakori Moisesimoni isikakiti paniãtari kãkiti ipinini imaerekani xika. Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auiniã, itxĩkitakaua aãuapininiika anini.

Teoso Parĩka Amaneri

7Teoso paniãtakiti tesi pakini iõkataãka kai nopini. Teoso sikasaakiri ikara Moisesimoni, Teoso iotximere iteene aua. Moisesi toõ iuasaaki apakapari Teoso iotximere. Iteene iotximere aua Moisesi toõ, ininiã kãkiti Isaeo auakani kona posotari atamatiniri. Iotximere poiãoãpotakasaaki, !iposotapanikarina itoõ atamatinina. Ininiã Teoso iotximere auakasaaki, isãkire iõkatakori apoka itiximoni kãkiti ipinini ĩkapani. 8Uatxa iua Erekari Matamatakoti txĩkitakari kãkiti ãtipirika auini ĩkapani, ininiã uatxa Teoso parĩka apiata. Peerekari ikara iparĩka. 9Peerekari Teoso parĩka ipaniãtakiti iõkatakori kãkitimoni isikasaaki, txamari iuasaaki oerekari kãkiti misiritiko imaerekani xika. Uatxa Teoso parĩka apiaerekata, kotxi

Kristo kamaerekatari kãkiti. 10Uatxa Teoso parĩka apiata. Peerekari. Iotximere apiari atoko itxa, ininiã iua parĩka kitxakapirĩka iotximere napakari atoko itxa. 11Kitxakapirĩka Teoso parĩka ipaniãtakiti iõkatakori isikasaaki peerekari, txamari ikara Teoso parĩka xipope. Ĩkorasaaki iparĩka kãkiti ikamaerekatini !ixipoka, ininiã apiaerekata.
12Ia Teoso parĩka !ixipoka, ininiã ataparaxinireritika asãkirauata. 13Moisesi atoko !atxaua, kotxi iua ipatoõtaua mãkatxi mataã, itoõ iotximere Isaeo auakani matamatakani ĩkapani. Itoõ iotximere poiãota, iuaritika !iposotarina atamatinirina. 14Moisesi ipatoõtiniua atokokana ninoa Isaeo auakani oki ipataãka, kotxi !imarotarina atão Teoso nireẽkiti. Uatxapiima okina ipataãkapanika atatsopatakasaakirina Teoso sãkire iõkatsopatakori, Xesosi apokini apisapanika auakari sãkiretxiti. !Imarotarina Teoso nireẽkiti. Kristo sãkire auikikosaaki, iua ipatoõtiko makatxakaãka, ininiã iuasaaki kãkiti imarotari Teoso nireẽkiti. 15Ĩkorasaaki apaka Moisesi iõkatsopare atatsopatakasaakina, !imarotarina. Okina ipataãkapanika. 16Kãkiti akiritakasaakiri Apiananiri, ipatoõtiko makatxakaãka. 17Erekari Matamatakoti itxaua Apiananiri. Erekari Matamatakoti auiniã aãkixinireẽ, !aparĩkauataika amaerekani makatxakiko ĩkapani, kotxi Xesosi makatxakapekari amaerekani. 18Xesosi sãkire auiãkani atxaua, ininiã atoõ kona ipataãka. Ãtakaãri atoko atxaua. Kãkiti atamatakasaakiua ate, atamatari Apiananiri iotximere. Apiananiri Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ txĩkitakaãpotaua ikara atoko aniniua, ininiã apiaãpota aiotximere.

Teoso Iokanapirena Erekari Pokamara Atoko Itxa

4 1Teoso amonĩkaua ate, ininiã iua paniãtaua ia parĩkatxi akamini, iokanapirena erekari apanakinimoni asãpiretini. Ikara atoko ininiã, isikataparaxiniretaua, ininiã !anirekari atakanapiniri ikara parĩkatxi. 2Kãkiti kipatari ikamakiti, maerekati ikamakasaaki, kotxi ipẽtauata. Ikara atoko inakari maerekati !akamaika. Atakanapapekari. !Amisirienetari kãkiti. Kona akoketari ate sãkire Teoso sãkirekata. Teoso kenakotari asãkire, ininiã atãonoka asãkire, ininiã kãkiti ãkixinireẽ imarotari akamakiti atão inini. 3Kãkiti mimarotakanisaakiri Teoso iokanapirena erekari asãpiretakiti, kãkiti pĩpinanaãkari atoko itxa. 4Kãkiti pĩpinanaãkari !imarotari Teoso iokanapirena, kotxi kãkiti teosone, Satanasi inakori, ipatari ninoa oki, ininiã !atamatarina pokamara ninoa iopiniãkari. Teoso iokanapirena erekari pokamara atoko itxa. Peerekari ikara

Teoso iokanapirena. Iua erekari pirena sãpiretari Kristo Apiananiri
ininiua, kotxi Teoso itxaua. 5Ate kona sãpiretari kãkiti ateka pirena.
Ate sãpiretari Xesosi Kristo Apiananiri ininiua. Ate hĩte nitiriakori
atxaua, kotxi Xesosi nirekari hinitiriakori aniniua. 6Kitxakapirĩka
ipiãnoka auakasaaki, Teoso txari: "Piopinikaxitita." Iuasaakipeka
iopinikaxitita. Iua Teosotxikana iopinikari aãkixinire. Ikara
iopinikare kamaimaroretaua Teoso Apiananiri kaiotximereri ininiua.
Kristo aãtamatakasaaki, aãtamatari Teoso iotximere.

Xesosi Sãkire Auiãkani Misiritiko

7Kopiti maikoti atoko atxaua, kotxi atapara !auari. Iuaritika
atemoni auari Teoso iokanapirena erekari katireri. Ininiã
aimarotari Teosonoka kaposotiireri, kataparari ininiua. Atepekana
!aposotari. Atapara !auari. 8Asinimoni amaxikakini aua, iuaritika
!okaua ate. Atxiĩti !aimarotari akamakiti tĩkane, iuaritika kona
aiotokakari Kristo sãkire aãuikini. 9Amisiritiko aua, iuaritika
Teoso kona takanapaua ate. Atxiĩti akarotaãka, iuaritika kona
aõkaãka. 10Ikiniõtika aĩto okiko monõkoni aua Xesosi sãkire
aãuikini xika. Xesosi atatsiirauata. Ipina. Iua atokotxikana ate
atatsiirauata. Atxiĩti aĩto ipina iua sãkire aãuikini xika. Xesosi
auapika, kotxi ipĩpe, eereka õkitikaua, ininiã iua atokokana aĩto
auapika. 11Auapanika anakasaaki, aõkiko monõkoni aua Xesosi
sãkire aãuikini xika. Aĩto ipinapitikako, iuaritika aãuapanika,
kotxi Xesosi auapanika. 12Xesosi iokanapirena asãpiretini
xika, apanakini nirekari okiniua ate. Xesosi iokanapirena
asãpiretakasaakii, hĩte auikari, ininiã hĩte auapika himaxipokakani.
13Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Nota auikari Teoso sãkire, ininiã nisãpiretari kãkiti.

Iua atokotxikana ate auikari Teoso sãkire, ininiã ate sãpiretari
kãkiti. 14Teoso õkitikari Apiananiri Xesosi, iuaĩkana auini ĩkapani,
ininiã aimarotari Teoso õkitikiniua ate apaka, iuaĩkana aãuini
ĩkapani. Eereka Teoso anikauako ate hĩtekata Xesosi aaõkitini
Teoso apisatoõ. 15Amĩteenekari ikinipoko amisiritiko Xesosi
sãkire hĩtemoni asãpiretini ĩkapani. Kãkiti apikomoni, apikomoni,
apikomoni, txaãpota apakapari ikinipoko erekari Teoso sikakiti,
ininiã ninoa kãkiti kaiãopokori txari Teoso: "Erekapitikari pisikakiti
notamoni." Ikara atoko ininiã, kãkitipokoni txari: "Peerekari Teoso,"
itxako.

Maerekaxinireni !Atxaua

16 Ininiãkara maerekaxinireni !atxaua. Aĩto xipokaãpota,
iuaritika aãkixinire ikiniõtika apiataparaãpota. 17 Ĩkorasaaki
amaxikiko auapitika Xesosi sãkire aãuikini xika. Kona okanani aua
amaxikiko. Eereka Teosokata ãtipirika aãuapika, kotxi aãuikari
isãkire. Peerekari iuasaakiko. !Axinikaikari mitxi amaxikiko,
kotxi iuasaakiko peerekari. 18 Kona amaãkatari aãtamatakiti.
Amatamatakiniti axinika. Atamatakori xipokako. Matamatakoti
kona xipoka.

Aãuapoko Teoso Tixineẽ

5 1 Ĩkorapokoriti aãuakasaaki, aĩto aãuapoko itxaua aãkixinire
ĩkapani. Ãti õti aĩto xipoka. Ixipokasaaki, Teoso sikari ãtião
aãuapoko. Iua aĩto isikaua, itixine aãpokasaaki. Iua aĩto kona
xipokaika. Iua aãuapoko kona uakõtxiã kamakorini. 2 Ĩkorasaaki
aãtatsiirauatakasaaki, atxari: “Ninirekari ãtião niĩto, niĩto
Teoso sikakiti itixine napokasaaki.” 3 Anirekari ãtião aĩto, ininiã
maĩtotika !atxaua. 4 Ĩkorasaaki ia aĩto auapanika inakasaaki,
aãtatsiitari katsiiri. Kona kataparari ia aĩto. Anirekapitikamari
aĩto. Anirekari ãtião aĩto, ininiã aĩto maxipoãkati makatxakari
aĩto xipoãkari. 5 Teoso kamari aĩto maxipoãkani ĩkapani.
Isikapanikauako aĩto ikara atoko inakari. Aimarotari ikara atão
inini, kotxi isikapekari Erekari Matamatakoti atemoni. Ipixini
Teoso sikaenetakiti isikapekaua, ininiã apikomoni isikaenetakiti
isikapitikauako.

6 Ininiã kataparaxinirepitikaua ate. Aimarotari aãuapoko ia aĩto
ininiãua, kona aãpokapanika Apiananiri tixinemoni. 7 Xesosi sãkire
auikiko oerekaua atão aãuini tĩkane. Aõkinoka kona oerekaua
atão aãuini tĩkane. 8 Kataparaxinirepitikaua ate. Kona ate pĩkari
apinini. Apiaerekata apinini, kotxi iuasaakiko Apiananirikata aãua.
9 Anirekari amiinitiniri Apiananiri, ia aĩto ãki aãuakasaaki, ia
aĩto xipokasaaki apaka. 10 Ãti õti ate amakinika sariko Kristomoni.
Iuasaaki Kristo sãpiretaua aparĩka ĩki. Iua imarotari ikinipoko
akamakiti ia aĩto ãki aãuakasaaki. Atxiĩti akamari erekari. Atxiĩti
akamari maerekati. Akamakiti iaõka isikaua aparĩka ĩki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kãkiti Mikanapiriĩko Teosomoni

11 Aimarotari Apiananiri katapara inini, kotxi imisiritari kãkiti
imaerekani xika. Ininiã asãpiretari kãkiti auikiniri iua sãkire.
Aparĩkauata, iua sãkire kãkiti auikini ĩkapani. Teoso iteene imarotaua.
Imarotari axinikakiti aãkixinireẽ. Ninirekari hĩte apaka iteene
imarotiniua ate hãkixinireẽ. 12 Kona ate nirekari iuaĩkana asãpiretinii
hĩte ereka anini. Anirekari asãpiretinii, apakatapitika hĩuikiniua ate,
kotxi atãonoka akama. Ikara atoko inakari himarotiniã, himarotari
kãkiti hãpakapapiretini, ninoa misãkirepiretakasaakiua ate. Ninoa
kãkiti ate misãkirepiretakani iuikari atamatakorinoka. Kona imaãkatari
kãkiti ãkixinire ereka inini. 13 Atxiĩti kãkitimoni kona kiĩkiteua ate.
Ikara atoko atxa Teoso ĩkapani. Atxiĩti paĩkiteua ate. Ikara atoko atxa
hĩte ĩkapani. 14 Kristo iteene tiretaua, ininiãkara anirekari iua nireẽkiti
akamini, kotxi aimarotari iua ipina ikinimane ĩkapani, kotxi ikinimane
ipĩkani atoko itxauana. 15 Kristo ipina ikinimane kãkiti ĩkapani,
kãkiti mapinakani ĩkapani, kãkiti ãtipirika auini ĩkapani. Ininiã iua
kãkiti kona kamaikariko iuaka nireẽkiti ikiniõtika. Ikamariko Kristo
nireẽkitinoka, kotxi Kristo ipina iua ĩkapani. Iuaĩkana õkitikapekaua.
16 Ininiã uatxa !axinikaikari kãkiti ĩkorapokoriti auakani xinikakiti
atokokana. Mitxi axinikari Kristo ninoa xinikiniri atoko. Uatxa
!axinikaikari Kristo ninoa xinikiniri atoko. 17 Kristo sãkire auiãkari
ãkixinire amaneri itxaua. Mitxi maerekati ikamakiti kona ikamaika.
Amanerinoka ikama. 18 Ikara atoko inakari Teosora kaminaua. Mitxi
amokaiakari atoko itxa Teoso, iuaritika imikanapiriãua ate iuamoni,
kotxi Kristo ipina ate ĩkapani. Ipaniãtaua ate asãpiretiniri ikinimane
kãkiti, Teoso nirekari imikanapiriinina ninoa iuamoni. 19 Teoso
mikanapiriãri kãkiti ikini itixiti auakani iuamoni, kotxi Kristo ipina
kãkiti ĩkapani. Teoso mikanapiriãkasaakiri kãkiti iuamoni, kona
iaõtari maerekati ikamakitina. Kona ixinikaikari imaerekanina,
ininiã kona imisiritana imaerekani xika. Ia pirena, kãkiti
imikanapiriini pirena, ipaniãtaua asãpiretiniri ikinimane kãkiti.
20 Asãpiretari Kristo sãkire kãkitimoni. Asãkirauata iua ĩkapani,
ininiã Teoso iteene õtãkikai hĩte ate sãkireẽ. Kristo nireẽkiti iaõka
ate õtãkikai hĩte. Hĩkanapiriãko Teosomoni. 21 Kristo kona kamari
maerekati, iuaritika Teoso misiritari iua maerekati kamakari imisiritini
atokokana. Ininiã Xesosi sãkire aãuikiniã, Teoso apakapaua ate,
maerekati makamakani apakapini atoko, kotxi iua kamaerekataua ate.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6 1Ate parĩkauata Teosokata, ininiã ate iteene õtãkikai hĩte. Teoso sikari ikinipoko erekari hĩtemoni, ininiã !apakata mamaãkatakinitika hinininiri Teoso. 2Kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Erekari kãkitimoni nisika. Niketo apokasaaki, iuasaaki nikenakotari hãkiritinino nota. Kãkiti maerekani nimakatxakini õtisaaki, nimoianatai hĩte.

Nisãpiretai. Uatxa apokapeka Teoso keto erekari kãkitimoni isikini. Uatxa Teoso makatxakari kãkiti maerekani.

Teoso Nitiriakori Atão Inakani

3Kona xatiki akerokari akamakiti kãkitimoni, ininiã kãkiti kona txari: "Ninoa kerokari ikamakitina, atão minakati isãpiretiniua," !itxana. 4Teoso nitiriakori atão atxaua. Aãuini ikiniõtika oerekari kãkiti Teoso nitiriakori atão inakani aniniua, kotxi amĩteenekari amaxikiko. Amĩteenekari amisiritiko. Amĩteenekari katsiiri. 5Teoso nitiriakori atão atxaua, kotxi Teoso parĩka akamini xika anoropataãkapeka. Kateia ãki atakaãkapeka. Ahoaãtaã kãkiti apotiitakaniua naiatapekaua. Teoso parĩka akamini, pasãpaniri aparĩka. Itokata !aimaka. Itokata anatxita. 6Kãkiti imarotari ate Teoso nitiriakori aniniua, kotxi kona akamari maerekati. Aimarotari Teoso sãkire. Kona katimari aomanãkarauatini. Amoianatari kãkiti. Erekari Matamatakoti oerekaua atão akamini. Atão atiretari kãkiti. Ikara atoko aniniã, kãkiti imarotari Teoso nitiriakori aniniua. 7Ate Teoso nitiriakori atão atxaua, kotxi atão inakarinoka asãpireta. Teosora sikaposotiiretaua. Erekari akamakiti aĩkeeko akikomoni, asanaremoni pakini atoko itxa, kotxi erekari akamakasaaki, maerekati iokanataãka. 8Teoso nitiriakori atxaua, ininiã apanakini kãkiti paxitaua. Txamari apanakini kãkiti kona paxitaua. Apanakini sãkire: "Peerekana ninoa." Txamari apanakini sãkire: "!Erekana ninoa." Apanakini sãkire: "Kamisirienererini ninoa," iuaritika atão inakarinoka asãkire. 9Minakaniua ate, iuaritika ikinimane imarotaua. Kaiãokatani apinaarita, iuaritika aãuapanika. Amisiritaãka, iuaritika kãkiti kona okapanikaua. 10Amatinaniuatakasaaki, Apiananiri kamapoxokonitaua ate. Kona katxineiroteua ate, iuaritika atxĩkitakari kaiãopokori kãkiti ikini sereti erekari Teoso sikakiti apakapinina. Minakani atxaua, iuaritika ikinipoko erekari Apiananiri sikakiti aua atemoni.

11Hĩte Korĩto sitatxiti auakani asãpiretai ikinipoko axinikakiti. Nikipatakiti !auari. Iteene atiretai hĩte. 12Ate nirekari atiretinii hĩte,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

txamari kona hĩte nirekari hĩtiretiniua ate. 13Uatxa nimisãkiretai hĩte namariteakori nimisãkiretini atokotxikana. Hĩtiretauako ate, ate tiretinii atokotxikana. Hõerekaua hĩtiretiniua ate.

Xesosi Sãkire Mauiãkani Moianariakori !Hĩtxapeua

14Xesosi sãkire mauiãkani moianariakori !hĩtxapeua, kotxi !apakata erekari kaikotini maerekatikata. !Apakata pokamara ĩkanõkarikata auini. 15Kona Kristo moianatari Satanasi. Xesosi sãkire auiãkari nireẽkiti ãti. Xesosi sãkire mauiãkati nireẽkiti ãtião. Ininiã !apakata Xesosi sãkire auiãkari auini Xesosi sãkire mauiãkatikata. 16Teoso misãkiretiko aikoti ãki !auari kãkiti kamakiti teoso. Aĩto Teoso misãkiretiko aikoti atoko itxa. Teoso ãtipirika auakari itxaua. Iua txari:

Nota auako ninakitiakorikata. Nitĩpokota ninoa sauaki. Ninoa Teosone nitxauako. Nota nakitiakori itxauanako ninoa.

17 Ininiãkara hĩtakanapanako nisãkire mauiãkani. Kona ninoakata !hãuape. !Hĩkaikotape maerekati takote, ininiã napakapai hĩte.

18 Ininiã hĩri nitxauako. Namariteakori, namariteakoro hĩtxauako hĩte, itxa Apiananiri, Kaposotiireri sãkire.

7 1Nitiretakini ikara atoko itxa Teoso kamaenetakiti ate ĩkapani. Ininiã matakanapari ikinipoko maerekati aĩto txikotakari, aãkixinire txikotakari pakini. Teoso nakitiakorinoka matxaua. Erekarinoka makama Teoso apaxitini.

Paoro Poxokoni

2Hĩtiretauako ate. Kona amisiritari kãkiti. Kona aõerekari kãkiti maerekati ikamini. Kona amisirienetari kãkiti. 3Kona ikara atokoni nitxa hĩte nitxitini ĩkapani. Kona nitxitai, kotxi nisãpiretapekai iteene atiretinii hĩte. Ininiã ipĩkitxi kona oiarikaua. Auakari kona oiarikaua. Ate oiarikakari !auari. 4Nimarotari hĩte kaminiri nota õtãkikakiti iaõka. Nota iuikai hĩte. Hĩte kamataparaxiniretano nota. Amaxikaãkapika, iuaritika iteene nipoxokoniuata.

5Masetónia tixini ate apokasaaki, kona aiotoka. Kona atomata, kotxi asinimoni aua kãkiti ate misiritakani. Kãkiti naiataua. Aãkixinireẽ apĩkarauata. 6Teoso, mĩkapiritari kãkiti matinaniuatakani, ininiã imĩkapiritaua ate Txito apokasaaki. 7Iua apokini kamapoxokonitaua. Apaka isãkire kamapoxokonitaua, kotxi isãpiretaua hĩte kamapoxokonitiniri iua. Isãpiretaua ate hĩte kinirão aõkitaka ininino nota. Isãpiretaua, hĩte maerekaxinireni,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

kotxi hĩtxĩkitakano maerekaxinire ninini. Isãpiretaua hĩte ãtipirika sãpiretiniri apanakini nota kamakiti ereka inini. Txito sãpirena nikenakotakasaaki, apia nipoxokoniuata.

8 Mitxi niokanatsopatakiti hĩtemoni maerekaxinireti txĩkitakai hĩte, iuaritika erekari niokanatiniri iua niõkatsopatakiti hĩtemoni. Merepanika nota matinaniuata, kotxi nimarotari niokanatsopatakiti hãtatsopatini xika hĩte matinaniuata. Mapaõtinoka maerekaxinireni hĩtxaua. **9** Uatxa poxokopekano nota. Na nipoxokoniuata hĩte maerekaxinireni nitxĩkitakini ĩkapani. Nipoxokoniuata, kotxi maerekaxinireni hinini xika, hĩtakanapari maerekati hĩkamakiti. Iuasaaki hĩkanapiriã Teosomoni. Teoso apokaerekatari ikara atoko inakari himaerekaxinireni, ininiã kona ate misiritai. **10** Erekari Teoso txĩkitakiniri kãkiti matinaniuatini, kotxi iuasaaki kãkiti takanapari maerekati ikamakiti. Ikanapiriã Teosomoni, ininiã Teoso makatxakari iua maerekani. Ikara atoko inakari matinanitxi erekari. Txamari kãkiti Teoso manirekakani matinani ãtião, ininiã ninoa ipinapikako. **11** Hĩte matinaniuata himaerekani xika, ininiã Teoso kamaerekatai. Ininiãkara uatxa erekarinoka hinireka hĩkamini. Uatxa iteene hinirekari hĩkaminiri Teoso nireẽkiti. Hinirekari ikinimane imarotiniri hĩkamakiti ereka inini. Uatxa homanatari maerekati mitxi hĩkamakiti. Maerekaxinireti hĩtxaua himaerekani xika. Uatxa iteene hĩtiraõki aua. Hinirekari himarotiniri nota pirena, nota ereka ninini himarotini ĩkapani. Uatxa hinirekari maerekati kamakari misiritiko. Ininiãkara kona hĩkerokari, iua kiki maerekati ikamakasaaki.

12 Iua iõkatsopari mitxi niokanatakiti hĩtemoni, niõkatsopata hĩte ĩkapanikara. Kona iua maerekati kamakari ĩkapanini niokanatsopata. Kona iua maerekati kamakari misiritakiti ĩkapanini niokanatsopata. Niokanatari iua iõkatsopari hĩtemoni atiraõki himarotini ĩkapani. Teoso imarotari atiretinii.

13 Ininiã ate kamataparaxiniretaãka, kotxi hĩte kamataparaxiniretaãka apaka. Apaka apoxokoniuata, kotxi Txito poxokoniuata. Iua poxokoniuata, kotxi hĩte himakinika kamapoxokonitari iua. **14** Txito hĩtemoni isini apisapanika, nota sãpiretari iua niuikinii hĩte, kotxi peerekai hĩte. Atão nisãkire, kotxi kona nipẽtauata hĩkamakiti xika, kotxi hĩkamakiti atão. Atãonoka asãkire hĩtemoni. Atãonoka asãkire Txitomoni apaka ate iuikinii hĩte. **15** Apiaãpota Txito tiretinii, kotxi hĩkamari iua sãkire iaõka. Imarotari hãpakapiniri iua hĩpaxitiniritika. **16** Nipoxokoniuata, kotxi nimarotapitikari hĩkaminiri nõtãkikinii iaõka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Txineiro Apanakini Sikakito

8 1Nitariakori, anirekari asãpiretinii Teoso misãkiretikoãtaã
apotiitakaniua Masetónia tixini auakani. Peerekari Teoso
kamakiti ninoa ĩkapani, kotxi ikinipoko erekari isika ninoamoni. 2Ninoa
!iteene kauarena. Pasãpaniri ninoa misiritiko, iuaritika ienenĩkana
ninoa. Na katxineiroteni, iuaritika ipotxitarina itiina isikinina
kãkiti kaamonirinimoni. 3Nota imarotari ninoa minakati auiniãna,
isikarauatana apanakinimoni. Iteene isikarauatana, ininiã kaiãokatani
inatxitana. 4Nota kona amanaãri ninoa txineirote kãkiti Teoso
nakitiakori Xerosareẽ sitatxiti auakani ĩkapani, iuaritika ninoaka txano:
"Ate nirekari txineiro asikini ninoamoni. Pauiritaua asikiniro ninoamoni.
Asikiniãro apoxokoniuata, kotxi ikara atoko akamini amoianatari
kãkiti Teoso nakitiakori," itxana. 5Kona ikarananini ninoa nireka.
Iteene ninoa kamapoxokonitaua ate, kotxi mitxipe ninoa txaua: "Ate
nirekari Apiananiri nireẽkiti akamini," itxana. "Iua oerekiniãri inireẽkiti
hĩtemoni, ate nirekari hĩte paniãtakiti apaka akamini," itxana Masetónia
tixini auakani. 6Txito amanaãpekai hĩte txineiro hĩsikini Xerosareẽ
sitatxiti auakani ĩkapani, ininiã apaniãtari iua sini hĩtemoni hĩsikakiti
apakapini ĩkapani, hĩtiraõki ninoa Teoso nakitiakori hõerekini ĩkapani.
7Hĩte iteene auikari Xesosi sãkire. Apanakini poiãoka. Hĩte imarotari
Xesosi sãkire hĩsãpiretini kãkitimoni. Apanakini na iteene imarotari.
Hĩte iteene imarotari Xesosi sãkire. Apanakini poiãonoka imarota. Hĩte
iteene nirekari Teoso parĩka hĩkamini. Apanakini poiãonoka nirekari.
Hĩte iteene tiretaua ate. Apanakini poiãoka tiretaua. Hĩte apiaerekata,
ininiãkara ninirekari hĩsikakiti apaka apiari inini, kotxi ikara atoko
hĩkaminiã, hõerekari Xerosareẽ sitatxiti auakani hĩtiretinina.

8Kona nipaniãtai nitapararitika hĩsikiniro hĩtxineirote ninoamoni.
Nataerekatari hĩtiraõki. Atão atxiĩti hĩtiretari apanakini? Masetónia
tixini auakani atão tiretari apanakini. Hĩte tiraõki ninoa tiraõki atoko
atxiĩti? 9Himarotari Apiananiri Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari
hĩtemoni. Itanapoko auiniri Xesosi Teoso tixine auakasaaki. Iuaritika
itakanapari ikinipoko. Minakati mauakinitinoka itxapeka hĩte ĩkapani.
Ininiãkara ikinipoko itakanapini xika, ikinipoko aua hĩtemoni.

10Uatxa nota õtãkikai hĩte, erekari hĩkaminiri hĩsãkire iaõka,
kotxi kita anokanani hĩte merepanika xinikari: "Natokopa itxa
akaminiri Xerosareẽ sitatxiti auakani ĩkapani?" hĩtxa. Hĩte
merepanika nirekari txineiro hĩsikinina ninoa. 11Ininiã nõtãkikai

uatxa. Hĩkamariko mitxi hĩsãkire iaõka. Hĩpoxokoniritika hinirekariko hĩokanatiniro txineiro ninoamoni, ininiã erekari hĩpoxokoniritika hĩkaminiri hĩsãkire iaõka. Ipixini txineiro hĩtemoni auakaro hĩsikako ninoamoni. 12 Hĩpoxokoniritika hinirekiniãri hĩsikarauatini Teosomoni, iua apakapapitikari hĩsikakiti. Poiãoka auiniãi, ininiã erekapitikari poiãonoka hĩsikini Teosomoni. Iua apakapapitikari. Iua imarotari !apakata apikomoni hĩsikiniri.

13 Kona ate nirekari hĩte kaamoni hinini, ikinipoko ninoamoni auini ĩkapani. Erekari ninoa auakiti hĩte auakititxikana. 14 Uatxa hĩte txineirote auapitika ninoa hĩsikini ĩkapani. Ãti õti hĩte txineirote mauakanisaaki, atxiĩti ninoa txineirote aua, ininiã ninoa sikai hĩte. Ininiã hĩte moianatinina atokotxikana, ninoa moianatai hĩte. Ikara atoko inakari atão. 15 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Kiki kaiãopokori apakapakari itetakori !auari. Kiki poiãoka apakapakari !kaamoniri.

Txito Iokanatiko Korĩtomoni

16 "Peerekai," atxari Teoso, kotxi iua sikanireõtari Txito itiretinii hĩte, nota tiretinii atokotxikana. 17 Txito nirekapitikari ate paniãtakiti ikamini, hĩtemoni isini. Apaniãtiniri apisapanika, inirekari hĩtemoni isini, ininiã ipoxokoniritika isa hĩtemoni. 18 Aiokanatari ãti aĩtari iuakata. Ikinimane Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua iteene apokaerekatari iua, kotxi isãpiretari Teoso iokanapirena erekari ikinimanemoni. 19 Ninoa mereẽri iua aĩtari atekata isini Xerosareẽmoni, oa txineiro aanikasaaki. Oa txineiro asikakito oerekana Xerosareẽ auakani Apiananiri ereka inini. Oerekana apoxokoniritika amoianatinina.

20 Oa txineiro kaiãopokoro aua, ininiã iua aĩtari siniã atekata, iua imarotari atão asikiniro oa txineiro Xerosareẽ auakanimoni. 21 Anirekari atão akamini oa txineiro asikasaaki ninoamoni. Anirekari Apiananiri imarotiniri atão akamini. Anirekari kãkiti apaka imarotiniri atão akamini.

22 Iuaĩkana aiokanatari ãtipekana aĩtari hĩtemoni. Aãtaerekatapekari iua. Ipoxokoniritika imoianatari kãkiti. Apiapoxokonita iua, kotxi imarotari hĩte kaminiri mitxi hĩsãkire iaõka. 23 Txitopekana, nota moianari itxaua. Iua miparĩkatano nota, hĩte amoianatini ĩkapani. Xesosi sãkire auiãkani mereẽna aĩtariakori Txitokata sikani hĩtemoni. Kãkiti imarotakasaakina ninoa, "Peerekari Kristo," itxana kãkiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

24Ininiãkara hõerekanako ninoa kikiakori atão hĩtiretinina, ininiã
ikinimane Xesosi sãkire auiãkani imarotari atão hĩtiraõkiuatini.
Iuasaakiko ninoa imarotari ate sãkire atão inini ate iuikinii hĩte.

9 1Nisãpiretai hĩte txineiro asikakito tĩkane Teoso nakitiakorimoni,
Xerosareẽ auakanimoni. Nimasãpiretakaniãi hĩte, iuaritika
hĩte nirekari hĩtxineirote hĩsikini ninoamoni. Nimarotari ikara.
2Nimarotari iteene hinirekari himoianatinina ninoa. Nitxapekana
Masetónia tixini auakani: "Nota iuikana aĩtariakori Korĩto sitatxiti
auakani, Akaia tixini auakani, kotxi kita anokanani ninoa iposope
txineiro iokanatinina Xerosareẽmoni," nitxana. Hĩte poxokoni txineiro
hĩokanatini, sikanireõtana Masetónia tixini auakani apaka iokanatiniro
txineiro. 3Uatxa niokanatana ninoa aĩtariakori ipi ãti pakini hĩtemoni.
Hĩte iposope hininiã hĩtxineirote hĩokanatini, erekapitikari, kotxi ikara
nisãkire iaõka. Ininiã atão ate iuikinii hĩte. 4Masetónia tixini auakani
siniã notakata, hĩtxineirote miposonitipanika, ininiã ate pẽtauata,
kotxi ate auikari hĩsãkire. Hĩtepekana apia pẽtauata hĩsãkire iaõka
himakamakani xika. 5Ininiãkara ninirekari ninoa aĩtariakori sini
hĩtemoni nota ereẽ napokini apisapanika. Ninoa moianatai txineiro
kaiãopokoro hĩsikaenetakito hãpotiitini ĩkapani. Ininiã napokasaaki
ereẽ, iposope hĩsikakito nanikini. Ininiã iuasaaki aimarotariko kinirão
sikaenetaka hinakito txineiro. Iuasaaki aimarotariko hĩpoxokoniritika
hĩsikiniro hĩtxineirote.

Takari Itori Auini

6Ia nisãkire hĩxinika. Poiãoka komiri pitakiniã
pitakarauatakasaaki, poiãonoka iri pimaporoka. Kaiãopokori
pitakiniã, kaiãopokori pimaporoka. 7Ininiã pãkixinireẽ pixinikari
atão pisikakiti ãtimoni. Kona erekari pimanirekasikatakiniti
pisikini. Ãti itapararitika paniãtiniãi pisikarauatini, !apakata. Teoso
apokaerekatari kãkiti ipoxokoniritika isikarauatini ãtimoni. 8Teoso
posotari ikinipoko erekari isikinii hĩte, ininiã ikiniõtika ikini
sereti hiamonitakiti auiniã, hãpakapari ikinika hinireẽkiti. Ininiã
ikinipoko erekari hĩkama. 9Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Teoso sikari itori erekari matxineirotenimoni. Teoso kamakiti
> atão inakari !ixipoka. Auapikako.

10Teosora sikari takariki katakarerimoni itakarauatini ĩkapani,
ininiã eereka iposope inakasaaki, auari kienatxi inikakiti ĩkapani.
Iua atokokana Teoso sikari kaiãopokori takariki hĩtemoni. Iua

anekakari hĩtakare, ininiã eereka iposope inakasaaki, kaiãopokori auari, ininiã kaiãopokori hĩkamakiti atão inakari apanakinimoni. 11 Teoso sikai ikini sereti erekari, ininiã ikinipoko auape hĩtemoni. Ininiãkara kãkiti mauarenimoni hĩsikariko kaiãopokori. Ate anikasaakiro hĩsikakito apanakinimoni, ninoa txariko: “Peerekari Teoso, kotxi ninoa sikaua ate aamonitakiti,” itxanako.

12 Ikara atoko inakari hĩkaminiã, hĩsikari Teoso nakitiakori amonitakiti ninoamoni. Apaka hĩsikasaakiri hĩsikakiti ninoamoni, ninoa kaiãopokori txari: “Peerekari Teoso,” itxanako. 13 Ninoa poxokoniuatako, kotxi hĩte sikari kaiãopokori ninoamoni, apanakinimoni apaka. Ninoa txariko: “Peerekari Teoso,” kotxi imarotarina erekari hĩte kamakiti. Imarotarina hĩte kaminiri Kristo paniãtakiti iaõka. Imarotarina hĩte atão auikiniri Kristo iokanapirena erekari. 14 Ininiã ninoa misãkiretari Teoso hĩte ĩkapani, kotxi iteene ninoa tiretai hĩte, kotxi Teoso sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. 15 Matxari Teoso: “Peerekai pite, kotxi pite sikaua pamarite. Ãti pisikakiti iua atoko inakari !auari.”

Paoro Apakapapiretari Apoĩtiko

10 1 Kataparaxinireri Kristo, iuaritika ianaka õtãkikari kãkiti, ininiã nota Paoro ianaka nõtãkikai. Txamari apanakini hĩte sauaki auakani txari: “Paoro ĩtakoxiti auakasaaki, itapararitika itxitaua ate, atemoni iõkatsopatakasaaki. Txamari iua atekata auakasaaki, ipĩkarauata amaerekani isãpiretiniua,” itxana. Ikara apanakini sãkire na atão, kotxi ĩtakoxiti nauanãta, iuaritika amaãtiki nõtãkikai hĩte. 2 Kona ninirekari noerekinii hĩte apanakini nitxitini ereẽ napokasaaki. Niposotapitikari nitapararitika nitxitiniri apanakini ereẽ napokasaaki, kotxi ninoa txari: “Paoro kamakiti Teoso sãkire mauiãkani kamakiti atokotxikana,” itxana. Txamari na atão ninoa sãkire. 3 Aĩto tapara poiãoka, kotxi kãkiti atxaua, ininiã aĩto taparaã !apakata anaiatiniri maerekati. Teosora sikataparataua aãkixinireẽ, maerekati anaiatini ĩkapani. 4 Ate ikeeko kona Xesosi sãkire mauiãkani ikeeko atokoni. Teoso ikeeko isika atemoni. Kaposotiireri Teoso ikeeko, ininiã aposotari Satanasi kamakiti axipokini aiko kaikori axipokini atokokana. 5 Kãkiti iuikaua. !Inirekarina auikinirina Teoso imarore. “Paimatireua ate,” itxanãtana. Teoso sikaimaroretaua ate, ninoa sãkire paxirari inini aõerekini ĩkapani. Ikinipoko axinikakiti anireka Kristo nireẽkiti iaõka axinikini, ininiã axinikakiti

ãtião auiniã, atxĩkitakari iua axinikakiti imamakini Kristo nireẽkiti iaõka inini ĩkapani. 6Hĩte iteene kamakasaakiri Kristo nireẽkiti iaõka, ate misiritariko kãkiti ereẽ Kristo nireẽkiti imakamakanisaaki.

7Hĩte xinikari hãtamatakitinoka. Kona hĩxinikari kãkiti ãkixinireẽ auakari. Kãkiti ereẽ uãkatiniãri Kristo nakiti ininiuana, erekari imarotinirina ate apaka Kristo nakitiakori aniniua, ninoa Kristo nakiti ininiuana atokotxikana. 8Atxiĩti iteene niuikari Apiananiri sikaposotiiretiniua ate, iuaritika kona nipẽtauata niuikiniri ikara, kotxi Apiananiri sikaposotiiretaua ate, hĩte akamataparaxiniretini ĩkapani. Kona ate nirekari hĩte ãkixinire tapara poiãoãpotini. 9Kona ninirekari hĩpĩkarauatini, iõkatsopari niokanatsopatakiti hãtatsopatini xika. 10Apanakini txari: "Paoro txitaua itapararitika iokanatsopatakitiã, txamari iua atekata auakasaaki, isãkire ãtião. Iuasaaki kona kataparaxinireri iua. Iuasaaki ipĩkarauata ate itxitini," itxana apanakini. Na atão ninoa sãkire. 11Ĩtakoxiti ate auakasaaki, asãkire aiokanatsopatakiti iuatxikana asãkireta, ereẽ hĩtekata aãuakasaaki.

12Ninoa ate misãkirepiretakani iteene iuikaua. Atauako ninoa apiaerekata? Atauako !erekaua ate? !Kiĩkitena ninoa. Ninoa uãkatari ninoa kamakitinoka erekari inini, ininiã ninoa iaõtari apanakini kamakiti. Apanakini kamakiti ninoa kamakiti atoko ininiã, ninoa uãkatari apanakini kamakiti apaka erekatxikana. Txamari na atão. 13Atepekana, kona ate iuikari ateka kamakiti. Ate iuikari parĩkatxi Teoso sikakiti atemoni akamini ĩkapani. Iuanoka ate iuika. Iua paniãtaua aparĩkauatini hĩte ĩkapani. Iua aparĩka ate iuikapitika. 14Teoso paniãtakitinoka akama. Ia aparĩka, ininiã ate sari hĩtemoni Kristo iokanapirena erekari asãpiretini ĩkapani. Ininiã apakatapitika ate iuikiniri ikara aparĩka. 15Apanakini parĩka Teoso ĩkapani ate kona txari: "Iua parĩkatxi ate kamakiti," kona atxa. Ate nirekari hĩte auikaãpotiniri Kristo sãkire, Kristo sãkire iteene hãuikini ĩkapani, ininiã ate nirekari aparĩkauatini Teoso ĩkapani hĩte auiniãtaã, Kristo sãkire apanakini auikini ĩkapani. 16Ate nirekari Kristo iokanapirena erekari asãpiretiniri kãkiti, hĩte tixine apiko auakani Xesosi sãkire masãpiretakotipanika ininiãtaã. Ininiã kona aparĩkauata apanakini parĩkauatiniãtaã. Ininiã apanakini parĩka: "Ate parĩkakara iua," kona atxari.

17Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Pinirekatari piuikarauatini? Pinirekiniãri, ininiã piuikariko Apiananiri kamakitinoka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Teoso kona apokaerekatari kãkiti iuaka, “Erekapitikano,”
inakari. Teoso sãpiretiniãri: “Erekapitikari iua kãkiti,” ininiã Teoso
apokaerekatari iua.

Teoso Maiokanatakini

11 1 Atxiĩti miĩkiteti sãkirauatini atoko nimisãkiretai hĩte, iuaritika
hãuiritano nota. 2 Teoso nirekinii hĩte iua nakitiakorinani
hininiua, iua atokotxikana nota nirekai hĩte Teoso nakitiakorinani
hininiua. Nisikaenetai Kristomoni hĩtaniri atoko inini ĩkapani.
Iuamoninani nisikaenetai. Ninirekari iuamoni nisikinii, ãtokoro
kikikata masirĩkakato atoko inakaro. 3 Kitxakapirĩka Satanasi auaĩtotari
imini. Iua imini misirienetaro Eva, kotxi paimatireri Satanasi sãkire.
Nipĩkari Satanasi misirienetinii hĩte apaka, ininiã eereka hĩxinikakiti
na atãoni. Nota pĩkari Xesosi hĩtakanapini. Mitxi iteene hĩtiretari iua.
Iuananira hĩtireta. 4 Kotxi hĩte apakapari hĩpoxokoniritika ikinimane
ereẽ apokakani, “Ate Xesosi sãkire sãpiretakaniua” inakani, txamari
Xesosi pirena ninoa sãpiretakiti na atãoni. Kona ate sãpiretari ikara
atoko inakari, iuaritika hãuikari ninoa sãkire. Hãuikasaakiri ninoa
sãkire, atxiĩti hãpakapari matamatakoti, txamari kona hãpakapari
Erekari Matamatakoti ate sãpiretakiti. Ate sãpiretai hĩte atão Kristo
iokanapirena erekari, txamari hĩte auikari ãtião.

5 Hĩtemoni, Teoso iokanatana ninoa kãkitimoni. Hĩtemoni,
ninoa Teoso iokanatakini apiarini. Nota poião atxiĩti? Ninoa
apiata atxiĩti? Konapitini. 6 Atxiĩti kona nota iteene imarotari
nisãkirauatini, iuaritika nimarotapitikari Teoso sãkire.
Himarotapekari ikara atoko inakari, kotxi asãpiretapekai.

7 Teoso iokanapirena erekari nisãpiretakasaakii hĩte, maxikatiĩka
nisãpiretai. Kona ninirekari hiĩkitxitinino, ininiã nota poiãotakaua,
hĩte atão inakari himarotini ĩkapani. Ikara atoko nikerokatari atxiĩti?
8 Hĩtekata niparĩkauatakasaaki, kãkiti ãtiãtaã Xesosi sãkire auiãkani
iokanataro txineiro notamoni, txamari kona nota moianatana ninoa
iuasaaki. Hĩtekara nimoianata iuasaaki. 9 Hĩtekata nauakasaaki,
nota nirekamaro txineiro. Txamari kona nota amanaãi hĩtxineirote.
Aĩtariakori Masetónia tixinikini mininano itanapoko niamonitakiti.
Iua atokotxikana kona namanaãpaniro hĩtxineirote nota ĩkapani, kotxi
atxiĩti nota minari atoko nitxa hĩporikiã. Kona ninirekari ikara atoko
inakari nininiua. 10 Kristo atãonoka isãkire. Isãkire nãkixinireẽ auape,
ininiã nota sãkire apaka atão. Nisãpiretapanikari kãkiti hĩtxineirote

nimanirekakani pirena. !Auari ikara nisãkire iotokakakari ikinika
Akaia tixiniã. 11 Kinirepa ikara atoko nitxa sãkireta? Atxiĩti kona
nitiretai hĩte? Teoso imarotari nota iteene tiretinii hĩte.
12 Uatxa iuaĩkana nisãpiretai hĩtxineirote nimapakapakani. Nanera
kãkiti uatxa hĩtekata auakani Teoso maiokanatakini txari: "Ate
kamari Paoro parĩkatxikana," itxana. Ikara atoko ininiã iuikauana.
Txamari ninoa parĩka ãtião, kotxi ninoa apakaparo hĩtxineirote.
Ate kona apakaparo hĩtxineirote. 13 Teoso kona iokanatana nanera
hĩtemoni. Na atão Teoso iokanatakini !itxauana. Imisirienetaina hĩte,
"Aparĩkauata Teoso ĩkapani," inakasaakina. Nanera txari: "Kristo
iokanatakiniraua ate," itxana. Txamari na atão nanera sãkire. 14 Ikara
atoko inakari auapitika, kotxi Satanasi sari kãkitimoni. Itxari: "Nota
Teoso nitiri nitxaua. Nota oerekai atão inakari." Ininiã iua sãkire
auiãkani auapitika. 15 Ininiãkara nanera kikiakori Satanasi nitiriakori
txari: "Atão inakari kamakaniua ate. Teoso nitiriakori atxaua," itxana.
Xipokatxi õtisaaki imisiritaãkanako ninoa maerekati ikamakitina xika.

Paoro Misiritiko Pirena

16 Iuaĩkana nisãpiretai. Miĩkiteti !nitxaua, iuaritika hĩte potxitari
kãkiti miĩkiteni, ininiã miĩkiteti atoko niuikaua, kotxi nota posotari
niuikiniua. 17 Apiananiri kona sãkirauata ia atoko. Miĩkitetinoka
sãkirauata ia atoko iuikiniua. 18 Nanera kikiakori iuikaua, Teoso
sãkire mauiãkani iuikiniua atokokana, ininiã nota apaka sãpiretari
niuikiniua. 19 Hĩte auiritari kãkiti miĩkiteni himoianarini ininiua,
kotxi !kiĩkitei hĩte. 20 Nanera hĩtekata auakani txĩkitakai hĩte
initiriakorina hininiua. Hĩte auiritari ikara atoko inakari. Nanera
amanaaãpotari ikini sereti hĩte nakiti. Ikamarina inireẽkitina
hĩtemoni. Ipaniãtaina ikiniõtika inireẽkitina hĩkamini. Imisiritaina
hĩte. Hĩte auiritari ikara atoko inakari ikaminina. 21 Erekari
nipẽtauatini atxiĩti? Kotxi kona kataparaxinireno nota nanera
kamakiti atoko nikamini hĩtemoni. Kataparaxinirena nanera.
Ikamakitina iuikana, ininiã miĩkiteti atoko kataparaxinireno
nota. Nikamakiti niuikako. 22 Nanera Epireoakorikani? Ari. Nota
apaka Epireo nitxaua. Nanera Isaeo apika mekaniriakorikani? Ari.
Nota apaka Isaeo apika mekaniri nitxaua. Nanera Apraão apika
mekaniriakorikani? Ari. Apraão apika mekanirikanarano nota
apaka. 23 Nanera Kristo nitiriakorikani? Atxiĩti. Miĩkiteti iuikiniua
atoko nitxa: "Kristo nitiri apiaerekatakari nitxaua nota." Nota apia

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

parĩkauata Teoso ĩkapani. Apiata nimisiritiko, kotxi kaiãokatani kateia ãki nitakaãka. Kaiãokatani nota noropataãka aãpitsaã. Kaiãokatani nipinaarita. 24Ipi ipi ãti pakinikata Xoteoakori noropatano aãpitsaã. Iuasaaki inoropatanona trĩta novi pakinikata. 25Ipi ãti pakinikata Homanoakori noropatano aãkeẽ. Ãtikata kai soroã nikiporonakaãka. Ipi ãti pakinikata maporoã nisikasaaki, maporo sakika apanĩkakiã. Ãti ĩkanõkati, ãti pokamarariti pakini ninapa potxoari uiniti nipimakaãtini. 26Nianaxititapika. Natamonõkonitari uini torõkani. Natamonõkonitari kiĩtiririni. Natamonõkonitari ninirimane. Natamonõkonitari ninirimane minakaniua. Natamonõkonitari sitatxi nauakasaaki, kãkiti mauakaniãtaã nauakasaaki, potxoari uiniti nĩpiriãtakasaaki pakini. Natamonõkonitari kãkiti, "Xesosi sãkire aãuika" inakanikata nauakasaaki, kotxi na atão ninoa sãkire. 27Kaiãokatani nisãpaka itori parĩkatxi xika. Kaiãokatani nitsii aua. Kaiãokatani kona apakata nimakini ĩkanõka. Kaiãokatani ninatxita, niposonata. Kaiãokatani nipokori !auari. Kaiãokatani nimĩteenekari katxĩkareri. Kaiãokatani nimãka !auari. 28Ikara atoko inakari monõkori auapika notamoni. Apaka niparĩka kasãpaniri aua, kotxi ikiniõtika niparĩkauata kãkiti Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua ĩkapani. 29Ãti iõkapetiniã, nota apaka niõkapeta. Ãti txĩkitakaãka maerekati ikamini, ininiã nota maerekaxiniretinoka nitxa.

30Hĩte nirekiniãri niuikiniua, ininiã niuikari niõkapere. 31Aãuĩte Xesosi Kristo iri, Teoso imarotari nisãkire atão inini. Ãtipirika matxari: "Peerekai." 32Tamásiko sitatxiti nauakasaaki, kãkiti auĩte apiari Areta inakori auakasaaki, Tamásiko auakani auĩte paniãtari sotatoakori kaikotini sitatxi kãkiti ĩronakiniãtaã nota imaĩkinina ĩkapani. 33Txamari kona nota pokĩka sitatxi toreãtaã. Niĩroã kotari mitari ãki. Iuasaaki aĩtariakori iokatxakano aapokotxi sonaã sitatxi pirikere mapara. Ixitipe apoka nitxa. Ikara atoko itxa nimitekini, ininiã kona ninoa maĩkano iuasaaki.

Taponetxi Teoso Sikiniri Paoro

12 1Hinirekatari apikomoni niuikiniua? !Apakata, iuaritika hinirekiniãri, niuikapanikauako, kotxi Apiananiri sikano taponetxi peereri. Iua oerekano imarore. 2Akokaxiti katosi anokanani inakasaaki, nanikaãka Teoso tixinemoni iaxiti apiko nopinixiti. Iuasaaki nitaponeuataako? Atxiĩti niĩto atão anikaãkauako? Kona iteene nimarotari. Teosonokara imarotari. 3Ianoka nimarota.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Nanikaãka Teoso tixinemoni nitaponeẽ atxiĩti, atão niĩto anikaãka atxiĩti. Teosonoka imarotari. 4Iuaxiti nikenakotari sãkiretxi erekari. Ikara kona nimarota iuaĩkana nisãpiretini. Apaka !auiritaãka nisãpiretiniri kãkiti. 5Ninirekiniãri, niuikari nitapone ikara atoko inakari, txamari !apakata notaka niuikiniua. Niõkaperenoka niuika. 6Ninirekiniãri niuikiniua, atãonoka nisãpireta, kotxi kona miĩkiteti !nitxaua. Txamari kona ninirekari niuikiniua, kotxi atxiĩti kãkiti uãkatari nota apiari nininiua. Ninirekari kãkiti atão imarotinino. Erekari kãkiti imarotinino nisãkireẽ, nikamakitiã pakini.

Paoro Misiritiko Inako Tsii

Atoko Inini

7Peerekari nitikakiti Teoso tixine nanikikosaaki, iuaritika Teoso kona nirekari niuikiniua, ininiãkara Teoso auiritari Satanasi misiritinino niĩtoã. Katsiiri. Inako atoko itxa niĩtoã, ininiã niuikiniua !auari. 8Ipi ãti pakinikata namanaãri Apiananiri ia nitsii imakatxakini. 9Txamari itxano: “Kona nimakatxakari. Ikinipoko erekari nisikakiti sikataparatai. Iuanoka pinireka. Piõkapetakasaaki, nota tapara pãkixinireẽ apiata,” itxano. Ininiãkara nipoxokoniritika niuikari niõkapere, kotxi iuasaaki nimarotari Kristo posotiire nãkixinireẽ auini. 10Niõkapetakasaaki, nipoxokoniuata. Nixiniketikosaaki, nipoxokoniuata. Nimaxikikosaaki, nipoxokoniuata. Nimisiritikosaaki, nipoxokoniuata. Nikamakiti tĩkane nimimarotakanisaaki, nipoxokoniuata. Ikara atoko inakari nimĩteeneka nipoxokoniritika, kotxi Kristo nakiti nitxaua. Niõkapetakasaaki, nitapara nãkixinireẽ apiata.

Paoro Nirekari Erekari Korĩto Auakanimoni

11Miĩkiteti sãkirauatini atoko nisãkirauata, txamari hĩte xika nisãkirauata miĩkiteti sãkirauatini atoko, kotxi hĩte iuikaãkamanoko nota, kona nota nirekamariko niuikiniua. Minakati nitxaua, iuaritika nanera Teoso maiokanatakini hĩtekata auakani kona apiaerekata. 12Hĩtekata nauakasaaki, nikamakiti oerekai atão Teoso iokanatakiti nininiua, kotxi iuasaaki noerekai Teoso oerekakiti kãkitimoni. Noerekai kãkiti maposotakiniti. Noerekai posotiiretxi iuasaaki. !Asãpaka ikara atoko inakari aõerekinii hĩte. 13Atxiĩti apiata nitiretatari apanakini Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua ãtiãtaã auakani? Konapitini. Ninoa nitiretini atokotxikana nitiretai hĩte. Namanaãna ninoa txineirote

niamonitakiti ĩkapani. Hĩte txineirote kona xatiki namanaãi, ininiã nikerokatari atxiĩti? Himaxinĩkaretariko ia nikerokakiti.

14 Ipikata nisipeka hĩtemoni. Naiamatapeka iuaĩkana hĩtemoni nisini tĩkane. Kona hĩtxineirote kona namanaãpanii. Hĩtxineirote kona ninireka. Hĩtera ninireka. Amarini kona nĩkatana iri, inoro pakini. Iri, inoro pakinira nĩkatana imiakori. Nota hĩri atoko nitxaua. **15** Nipoxokoniuata ikinika nota nakiti nisikinii hĩte. Notaka nisikaua hĩtemoni. Nipoxokoniritika nisikai. Txamari nota tiraõki hĩte ĩkapani apiaãpotakasaaki, hĩte tiraõki nota ĩkapani poiãoãpota.

16 Atãokani ikara atxiĩti? Iuaritika ia nimarota. Kona xatiki namanaãi hinakiti hĩsikinino. Atxiĩti ãti ereẽ auakari txari: "Paoro misirienetaua ate. Paxirari isãkire," itxa atxiĩti. Txamari ikara na atão. **17** Natokopa nitxa nimisirienetinii? Atauako kikiakori hĩtemoni nota iokanatakini misirienetai hĩte? !Imisirienetaina. **18** Nõtãkikari Txito hĩtemoni isini tĩkane. Nipaniãtari ãti aĩtari iuakata isini. Atauako Txito misirienetai hĩte? Konapitini. Erekari Matamatakotira anikano nota. Iua apaka anikari Txito. Nota sari Xesosi nirekinimoni. Txito apaka sari iua nirekinimoni.

Paoro Pĩkare

19 Atxiĩti hĩte xinikari ikara asãpiretai, ate ereka anini himarotini ĩkapani. Konapitini. Ate sãkirauata hĩtekata Kristo sãkirauatini atokokana, kotxi Teoso atamataua. Ate tiretakini hĩtxaua hĩte, ininiã ikinipoko akamakiti akaminii hĩte, hĩte ãkixinire tapara auini ĩkapani. **20** Nipĩkarauata ereẽ napokini, kotxi atxiĩti hĩte kamari nimanirekakiniti. Atxiĩti napokasaaki ereẽ, kona hĩte apokaerekatano nota. Ereẽ napokasaaki, nipĩkari nimarotiniri hĩte txitakakiniua, hĩxikotakakiniua, homanatakakiniua, hĩpotxinani auini, himisãkirepiretakakiniua, aãpirena hĩsãpiretini, hĩuikiniua, hineenamauatini. Ikara nimarotini nipĩka, ereẽ napokasaaki. **21** Ininiã hĩtemoni napokasaaki, nipĩkari Teoso kamapẽtatinino nota hĩte maerekani xika. Nipĩkari nitxiapatini maerekati hĩkamakiti xika, kotxi kaiãopokori kamari maerekati akokaxiti, iuaritika !itakanapapanikari iua maerekati. Ixinikakitina maerekatinoka. Maerekati ikini sereti iĩtona nireẽkiti aua. Ĩtanoro minakotokatika isirĩkana. Ikara atoko inakari kona itakanapapanikana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Paoro Sãkire Imapotõkire Õtãkikare

13 1Ipikata nota sari hĩtemoni. Iuaĩkana hĩtemoni nisako.
Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Ipi ãti pakini kãkiti atamatiniãri maerekati ãti kamakiti,
ninoa sãkire auikaãka, ininiã iua maerekati kamakari
misiritaãkako. Ipi kãkiti atamatiniãri maerekati ãti
kamakiti, ninoa sãkire apaka auikaãka, ininiã iua
maerekati kamakari misiritaãkako,
itxa Teoso sãkire. 2Akokaxiti hĩtekata nauakasaaki, nõtãkikapekai
himaerekani hĩtakanapini. Iuasaaki nõtãkikana mitxi maerekati
kamakani, apanakini apaka. Nitxana: "Ãtikata uai napokasaaki,
nimisiritapitikari ikinimane maerekati kamakani," nitxapekana.
Iuaĩkana uatxa ĩtakoxiti nauakasaaki, ikara nisãkiretxikana
nisãpiretai hĩte. 3Hĩte nirekari himarotiniri: "Atãokani atxiĩti
Paoro sãpiretari Kristo sãkire?" hĩtxa. Napokasaaki ereẽ,
himarotapitikariko atão nisãpiretiniri Kristo sãkire. Kristo
!iõkapeta. Oerekapekai iposotiire hĩte sauaki. 4Kristo okikosaaki
aamina ĩpiriãmitakari nopini, iĩto iõkapere aua. Uatxa kataparari
iua, kotxi Teoso sikataparatari iua. Ate ĩto apaka iõkapeta,
mitxi Kristo ĩto iõkapetini atoko, iuaritika Teoso sikataparataua
Kristokata aãuini hĩte amoianatini ĩkapani.

5Hĩxinikariko hãkixinireẽ auakari. Atãokani hãuikatari
Teoso sãkire? Hĩteka ataerekatauako. Himarotatari Xesosi
Kristo hãkixinireẽ auini? Teoso sãkire hãkixinireẽ mauakaniã,
Kristo Xesosi !auari hãkixinireẽ. 6Ninirekari himarotiniri
Kristo Xesosi auini ate ãkixinireẽ. 7Ate misãkiretari Teoso,
maerekati hĩte makamakani ĩkapani. Kona ate nirekari kãkiti
sãkire: "Peerekari Paoro. Iua imarotapitikari Teoso sãkire
oerekini, kotxi Korĩto sitatxiti auakani kamari Teoso sãkire
iaõka." Ikara kona ate nireka, ate iuikiniua ĩkapani. Atxiĩti
kãkiti uãkatari Xesosi Kristo !auari ate ãkixinireẽ, iuaritika
ate nirekari hĩte kaminiri atãonoka. 8!Apakata aiotokakiniri
atão inakari. Atão inakari auapika. Atão inakari !ixipoka.
Apakata aõerekiniri atão inakari. 9Atxiĩti ate iõkapeta,
iuaritika apoxokoniuata hĩtaparaxinire akenakoenetakasaaki.
Ate misãkiretari Teoso hĩte atãonoka hĩkamini ĩkapani
ikiniõtika, Xesosi sãkire iaõka hĩkamini ĩkapani.

10 Ikara atoko inakari niõkatsopata hĩte ĩkapani hĩtekata nimauakanisaaki, kotxi ereẽ napokasaaki, kona ninirekari nitxitinii hĩte. Niposotapitikari nitxitinii, kotxi Apiananiri sikaposotiiretapekano atão nikamini hĩtemoni. Txamari kona ninirekari Xesosi sãkire hĩtakanapini, nota txitinii xika. Ninirekari hĩte kataparaxinire hinini, Xesosi sãkire iteene hãuikini ĩkapani.

11 Nitariakori, xipope niõkatsopare. Ereẽpiko. Ikiniõtika atãonoka hĩkamako. Xesosi sãkire iaõka hĩkamako. Hĩkamariko nisãpiretakiti iaõka. Hĩxinikakiti ãtinoka itxauako. Kona hĩtxitakakapeua. Ininiãkara Teoso katiraõkiri, kauaĩreri, auapikako hĩtekata.

12 Haõkitakakasaakiua, hĩpoxokoniritika hãpakapakakauako, kotxi Apiananiri nakitiakori hĩtxaua.

Ikinimane Teoso nakitiakori uai auakani xinikamanapitai hĩte.

13 Apiananiri Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Teoso iteene tiretai. Erekari Matamatakoti moianatai hĩte hĩkinika. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

KARÁSIA

Paoro Iokanatsopata
Karásia Auakanimoni

---

1 1Nota Paoro iokanatsopata ia aãtsopa hĩtemoni. Nota Teoso iokanatakitino kãkitimoni Teoso iokanapirena nisãpiretini ĩkapani. Kona kãkitini iokanatano nota. Xesosi Kristora iokanatano nota. Aĩri Teoso, Xesosi ipinaãka atoko õkitikakarira, iuara iokanatano nota kãkitimoni. 2Ikinika aĩtariakori notakata auakani, nota apaka xinikanãtai hĩte. Hĩte ikini aikoti Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua Karásia tixini auakani axinikanãtapika.

3Aĩri Teoso, Xesosi Kristo aãuĩte pakini sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ninoa kamaerekaxiniretai hĩte.

4Xesosi ipina amaerekani imakatxakini ĩkapani. !Erekari uatxa auakani. Maerekati kamakani sauaki aãuakasaaki, Xesosi ipina ate imakatxakini ĩkapani, amapinakani ĩkapani. Xesosi ipĩpe ate ĩkapani, kotxi aĩri Teoso nirekari Xesosi ipinini ate maerekani imakatxakini ĩkapani. 5Ikiniõtika: “Peerekai,” matxari Teoso. Ãtipirika kãkiti txapikari Teoso: “Peerekai.” Ameẽ.

Ãti Iokanapirena Erekari !Auari

6Nikenakopiretari Teoso hĩtakanapaãpotini. Iuasaaki nitsorĩkaãnãta. Kinirepa hĩtakanapari Teoso sãkire? Kotxi mapa kasiritinoka hĩte auikari Teoso iokanapirena erekari. Kristo iteene tiretai hĩte, ininiã akiritai hĩte inakitiakori hininiua ĩkapani. Kinirepa hãuikatari ãti iokanapirena? 7Atão nisãpiretai hĩte. Ãti iokanapirena erekari !auari. Nikenakopiretari kãkiti hĩte oereẽkani. Ninoa nirekari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ikoketinirina isãkirena Kristo iokanapirenakata. Uatxa !himarotaikari atão sãpirenatxi. 8Atão asãpiretapekai Teoso iokanapirena erekari. Ãtião sãkiretxiti asãpiretiniãi, Teoso iokanataua ate kãkiti misiritikomoni, ãtipirika misirikaretxi auiniãtaã. Teoso nitiri iaxitikiri apaka sãpiretiniãi ãtião iokanapirenatxi, Teoso iokanatari iua initiri imisiritikomoni ãtipirika misirikaretxi auiniãtaã. 9Hĩte auikapekari Teoso iokanapirena erekari. Ãtião iokanapirenatxi sãpiretakari sãpiretiniãi Teoso iokanapirena atão minakati, iokanataãkako imisiritikomoni ãtipirika misirikaretxi auiniãtaã. Asãpiretapekai ikara inakari sãkiretxiti. Uatxa iuaĩkana nisãpiretai.

10Ikara atoko nitxai hĩte, ininiã himarotari kona ninirekari: "Peerekari Paoro kamakiti," niniko. Nota nirekari Teosonoka: "Peerekari Paoro kamakiti" ininino. Nanera atão minakati sãpiretakani txai hĩte: "Paoro nirekari kãkiti apokaerekatiniri iua." Ikara na atãoni. !Ninirekari kãkiti apokaerekatinino nota. Ninirekiniãri kãkiti apokaerekatinino, kona Kristo nitiri !nitxaikaua.

Teoso Akiritari Paoro

11Nanera atão minakati sãpiretakani hĩte oereẽkani: "Paoro iokanapirena kona Teoso iokanapirenani," itxana ninoa sãkire. Nitariakori atãopitikara nisãpiretai hĩte. Iokanapirenatxi hĩtemoni nisãpiretakiti kona kãkiti sãkireni. Teoso sãkirera. 12Kona kãkitini sãpiretano ia iokanapirenatxi. Kona kãkitini oerekano. Xesosi Kristora sãpiretano nota iua iokanapirenatxi.

13Hĩte imarotari mitxi nauakasaaki, Xoteo kiomaneakorini oerekakiti nauikasaaki, iuasaaki kona nitiretana Xesosi sãkire auiãkani. Iteene nimisiritana ninoa. Ninirekari nixipokiniri Xesosi sãkire kĩpitakani. 14Iuasaaki nimarotari Xoteoakori kitxakapirĩkarini paniãtakiti. Nikamari imakinika ninoa paniãtakiti. Iuasaaki nimoianariakori apaka kamari ninoa kitxakapirĩkarini paniãtakiti. Nota apiata kamari ninoa sãkire iaõka. Iteene ninirekari nikaminiri kitxakapirĩkarini paniãtakiti.

15Teoso iteene tiretano nota. Iua mereẽno nota nauini apisapanika. Iuasaaki akiritano nota initiri nininiua tĩkane. 16Teoso keto manapi apokasaaki, oerekari imi notamoni, imi Xoteo minakonimoni nisãpiretini ĩkapani. Iuasaaki kona nisãpiretari kãkiti Teoso oerekakiti sãkiretxiti, ininiã na kãkitini sãpiretano nikamakiti tĩkane. 17Iuasaaki kona nisari Xerosareẽ sitatxitimoni, ininiã nota apisapanika Teoso

iokanatakini kona õtãkikano. Kona kãkitimonini nisa noerekiko ĩkapani. Arápia tixinimoni nisapitipo. Eereka nikanapiriã Tamásiko sitatxitimoni.

18 Ipi anokanani, ãti anokanani pakinikanani napaãka atoko, nisa Xerosareẽmoni Petro nimisãkiretini ĩkapani. Ipi semanati ninapa Petrokata. **19** Apanakini Teoso iokanatakini isãkire sãpiretakani kona naõkita. Apiananiri itari Txiako inakorinoka naõkita. Ininiãkara kona kãkiti sãkireni nisãpiretai hĩte. Teoso iokanapirenakara nisãpiretai hĩte.

20 Ia niõkatsopatakiti nisãpiretakiti hĩtemoni atão inakari. Teoso imarotari atão inakari nisãpiretinii.

21 Xerosareẽmoni nisaãka atoko, nisari Síria tixini, Sirísia tixini apaka. **22** Iuasaaki Kristo sãkire auiãkani, Xotéia tõpa auakani, !aõkitapanikano nota iuasaaki. **23** Ninoa imarotari apanakini minapiretakiti. Apanakini sãkire: "Kiki mitxi ate misiritakari, uatxa sãpiretari Xesosi sãkire. Mitxi iua nirekari ixipokiniri Xesosi oereẽkiti sãkiretxiti, iuaritika uatxa inirekari oerekiniri Xesosi oerekakiti sãkiretxiti kãkitimoni," itxana apanakini sãkire. **24** Ininiãkara ninoa: "Peerekari Teoso," itxana, kotxi nota auikapekari Xesosi sãkire.

Xesosi Iokanatakini

Apakapari Paoro

2 **1** Katosi anokanani napaãka atoko, nikanapiriã Xerosareẽmoni nimoianari Panapee inakorikata. Nanikari nimoianari Txito inakori apaka notakata. **2** Xerosareẽmoni nisa, kotxi Teoso oerekano nisini iuamoni. Iuaã napokasaaki, nisãkirauata Xesosi sãkire auiãkani auĩteakorikata. Ninoakatanoka nisãkirauata. Teoso iokanapirena erekari Xoteo minakonimoni nisãpiretakiti nisãpiretana ninoa. Nota nirekari ninoa imarotiniri nisãpiretakiti atão inini. Apaka ninirekari ninoa imarotiniri iuaĩkana katana nisãpiretakiti atão inini ĩkapani. Nisãpiretakiti ikenakotakasaakina, ninoa: "Atãopitikara pisãpiretakiti Xoteo minakonimoni," itxana. **3** Txito nimoianari na Xoteo !itxaua. Krekora itxaua, ininiãkara Teoso takaõtxikare !auari iuamoni, iuaritika Xesosi sãkire auiãkani auĩteakori na paniãtari itsiki mata kisauakiko. **4** Mitxi apanakini kikiakori apoka iuaã. Ninoa sãkire: "Ate auikari Xesosi sãkire," itxana ninoa. Txamari na atão ninoa sãkire. Ninoa apotiitaua Xesosi sãkire auiãkanikata. Inirekarina Txito ĩtoã Teoso takaõtxikare takiko. Ninoa nirekari imarotinirina kitxakapirĩkarini

Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti atakanapini, kotxi atakanapapekari ipixini ninoa paniãtakiti, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori atxapekaua. Ninoa nirekari imarotiniri ikinika ate oerekakiti sãkiretxiti. Ninoa nirekari ate kaminiri ikinika kitxakapirĩkarini Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti. Ninoa nirekari ikinika Xesosi sãkire auiãkani, Xoteo minakaniua apaka kaminiri Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti. Ninoa nirekari nitiritxi amotakoni atoko aniniua. 5Kona xatiki akamari ninoa nireẽkiti, kotxi inirekarina Teoso iokanapirena atão inakari akoketini Xoteo kiomaneakorini paniãtakitikata. Ate nirekari Teoso iokanapirena atãonoka inakari asãpiretinii.

6Xesosi sãkire auiãkani auĩteakori txari notamoni: “Xoteo minakonimoni pisãpiretakiti erekapitikari. Apikomoni ate sãkire !auari ninoa pisãpiretini ĩkapani,” itxana. Ninoa auĩtetxiakori itxauana, iuaritika Teosomoni ninoa apanakini kãkiti poiãorini atokotxikana itxauana, kotxi Teoso atamatari aãkixinire. Ininiãkara nota !nipĩkari auĩtetxi. 7Ninoa Xesosi sãkire auiãkani auĩteakori apokaerekatari niparĩka. Ninoa imarotari Teoso sikano nota ia parĩkatxi, ia iokanapirenatxi erekari nisãpiretinina Xoteo minakaniua. Iua atokotxikana Teoso sikari parĩkatxi Petromoni, iokanapirenatxi erekari Xoteoakori isãpiretini ĩkapani. 8Teoso iokanatari Petro Xoteoakorimoni, ininiã isikaposotiiretari iua ninoa sauaki iparĩkauatakasaaki. Iua atokotxikana Teoso iokanatano nota Xoteo minakonimoni. Nota apaka isikaposotiireta ninoa sauaki niparĩkauatakasaaki. 9Iuasaaki ninoa auĩteakori Txiako, Petro, Xoão pakini imarotari Teoso sikinino notamoni ia parĩkatxi, ininiãkara imaĩkarina niuako, Panapee uako pakini, kotxi akinika aparĩkauata Teoso ĩkapani. Akinika aãpokaerekatari nota, Panapee pakini sãpiretiniri Teoso sãkire Xoteo minakonimoni. Akinika aãpokaerekatari Txiako, Petro, Xoão pakini sãpiretiniri Teoso sãkire Xoteoakorimoni. 10Ninoa paniãtaua ate matxineiroteni atiretini. Iuanoka ipaniãtaua. Napokaerekatari ninoa sãkire, kotxi ninirekapitikari matxineiroteni nitiretini.

Paoro Õtãkikari Petro

11Eereka Petro motikaẽtaua ate Ãtxiokia sitatxiti aãuakasaaki. Iuasaaki Petro kamakiti na atãoni. Ininiãkara nota sãkirauata Petro apisatoõ: “Petro, pite kerokari,” nitxari iua. 12Merepanika Petro nipokota ikiniõtika aĩtariakori Xoteo minakonikata. Eereka ãtikaka

kikiãkini apoka Txiako iokanatakini. Iuasaaki Petro pĩkana ninoa, ininiã kona inikaika aĩtariakori Xoteo minakonikata, Xoteo kiomaneakorini sãkire xika, kotxi ninoa sãkire: “Kãkiti Teoso takaõtxikare iĩtoã mauakaniã, !pinipokotape ninoakata,” itxana ninoa sãkire. Petro pĩkana Txiako iokanatakini, kotxi ninoa nirekari Teoso takaõtxikare auini aĩtariakori ĩtoã, Xoteo minakaniua ĩtoã. 13 Apanakini Xoteoakori Xesosi sãkire auiãkani apaka kamari Petro kamakiti atokokana, ininiã ninoa apaka kerokari. !Inipokotaikana aĩtariakorikata, Xoteo minakanikata. Ninoa kerokiniri xika Panapee apaka kerokari. Iua apaka !inipokotaika aĩtariakorikata, Xoteo minakonikata. 14 Nimarotakasaakiri ninoa kerokiniri ikamakitina, nota misãkiretari Petro ikinimane õkiãtaã, kotxi ninoa !ikamari atão inakari. Teoso iokanapirena erekari iaõka !ikamana. Nitxari iua: “Xoteokarai, iuaritika pauanãta Xoteo minakaniua sauaki, ininiã Xoteo kamakiti atoko !pikamaika. Xoteo minakaniua atoko pitxaua. Ininiãkara kinirepa pite paniãtana Xoteo minakaniua: ‘Hĩkĩpitariko Xoteo kiomaneakorini sãkire?’ !Erekari,” nitxa Petromoni.

Xesosi Sãkire Auikiko Kamaerekatari Kãkiti

15 Ate Xoteo atxaua, kotxi aĩri, ainoro pakini Xoteo txaua apaka. Xoteo kiomaneakorini sãkire: “Xoteo minakaniua maerekati kamakani itxauana,” itxana isãkirena. Xoteo minakaniua !atxaua ate. 16 Aimarotari, aãuikiniãri Xesosi Kristo sãkire, iua kamaerekatari aãkixinire, ininiãkara Teoso apakapaua. Kitxakapirĩka Teoso sãpiretari Moisesi ipaniãtakiti kãkiti kamini tĩkane. Ininiãkara Moisesi iõkatsopatari ikara Teoso sãkire. Txamari !aposotari akaminiri imakinika Teoso paniãtakiti, Moisesi iõkatsopatakiti, ininiãkara !ikamaerekatari aãkixinire. !Apakapaua ate. Ate auikari Xesosi sãkire ereka anini ĩkapani, ininiã Teoso apakapapitikaua ate. Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori ikinika !aposota akamini, ininiã Xesosi kamaerekatari aãkixinire Teoso apakapiniua ĩkapani, Kristo sãkire aãuikasaaki. 17 Anirekasaakiri Teoso kamaerekatinina, aãpoka Kristomoni. Iuasaaki aimarotari maerekati kamakani aniniua. Iuaritika Kristo makatxakari amaerekani Teoso apakapiniua ĩkapani. Ikara atoko ininiã, atxiĩti Kristo nirekatari maerekati akamini, imakatxakiniri ĩkapani? Konapitini. 18 Atxiĩti kãkiti imarotari Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti kamiko na kamaerekatari kãkiti ãkixinire, ininiã itakanapari ninoa paniãtakiti ikamini. Atxiĩti ãti õti iuaĩkana ikamari ninoa Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti iaõka, ininiã iuasaakiikarako ikerokari. 19 Moisesi iõkatsopatakiti oerekano

nota ipĩkari atoko nininiua, kotxi nota kona posotari ikinika Moisesi iõkatsopatakiti iaõka nikamini, ininiã nimisiritiko auapitikako. Ininiã nimarotari Moisesi iõkatsopatakiti kona makatxakari nimaerekani. Ininiã nimarotari Xesosi sãkire auiãkarinokara auapininiika. Ininiã uatxa ikiniõtika ninirekari Teoso nireẽkitinoka nikamini. 20Xesosi okaãka aamina ĩpiriãmitakari nopini. Aamina ĩpiriãmitakari nopini okakori atoko nitxaua, kotxi maerekati mitxi nikamakiti !ninirekaikari nikaminiri. Mitxi ninireẽkiti kona auaika. Iuaritika auãkipanika nitxaua, kotxi Kristo aua nãkixinireẽ. Teoso ãkiri sãkire nauikiniã, auãkipanika nitxa. Iua tiretano nota. Iua ipĩpe nota ĩkapani. 21Moisesi iõkatsopatakiti kamiko kamaerekatiniãua ate, kinirepa Xesosi ipina? Moisesi iõkatsopatakiti kamiko na xatiki kamaerekataua ate. Teoso tiraõkinokara kamaerekatari aãkixinire.

Natokopa Itxa Teoso Kamaerekatiniua?

3 1Hĩte Karásia tixini auakanii kona kiĩkitei hĩte. Kipa misirienetai hĩte atão inakari himakamakani ĩkapani? Kotxi himarotapitikari atão inakari. Himarotari Xesosi Kristo ipina aamina ĩpiriãmitakari nopini amaerekani imakatxakini ĩkapani. Ate oerekapekai ikara atão inini. 2Ianoka nipimaãi hĩte: Kisaakipa hãpakapari Erekari Matamatakoti? Hãpakapatari iua, Moisesi paniãtakiti hĩkamakasaaki? Konapitini. Hãpakapatari Erekari Matamatakoti Teoso iokanapirena erekari hãuikasaaki? Ari, Teoso iokanapirena erekari hãuikasaaki, iuasaakiikara hãpakapari iua Erekari Matamatakoti. 3Kipa iomaiĩkitetai hĩte? Merepanika Teoso sikari Erekari Matamatakoti hĩtemoni, ininiã Erekari Matamatakoti sikaposotiiretai hĩte Teoso paniãtakiti hĩkamini ĩkapani. Uatxa hĩxinikatari Teoso paniãtakiti hĩkamini hĩteka posotiireẽkani? Konapitini. Kona hĩte posotari. 4Himisiritapeẽkaika Xesosi sãkire hãuikini xika. Kinirepa himĩteenekatari himisiritiko? Atauako uatxa kona hãuikaikari mitxi hãuikakiti Xesosi sãkire? 5Kirisaakipa Teoso sikari Erekari Matamatakoti hĩtemoni? Kirisaakipa Teoso oerekari iposotiire hĩtemoni? Atauako ikara atoko itxa Moisesi paniãtakiti hĩkamakasaaki? Konapitini. Isikai Erekari Matamatakoti, oerekai iposotiire, Teoso iokanapirena hãuikasaaki.

6Hĩxinikariko Apraãoni. Apraão auikari Teoso sãkire, ininiãkara Teoso kamaerekatari iua, ininiã Teoso apakapari iua. 7Ininiã ninirekari himarotiniri, kãkiti Teoso sãkire auiãkani Apraão apika mekaniriakori atão inakani itxauana ninoa. 8Teoso kamaerekatari

Xoteo minakaniua, kotxi ninoa auikari Xesosi sãkire. Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretapekari ikara Teoso iokanapirena erekari Apraãomoni. Ikara iõkatsopari txari: “Nota sikariko erekari ikinimane kãkitimoni, kotxi pite Apraão auikari nota sãkire.” 9Apraão kĩpitari Teoso sãkire, ininiãkara Teoso takari erekari iuamoni. Iua atokotxikana Teoso takari erekari iua sãkire kĩpitakanimoni.

10Apanakini uãkatari Teoso apakapinina ninoa, kotxi ikĩpitarina Moisesini sãkire. Txamari Teoso misirikare pamonõkonipaniriko ninoamoni, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Teoso misiritariko kãkiti ikinika Moisesi paniãtakiti ikiniõtika imakamakanisaaki.” 11Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Teoso kamaerekatariko kãkiti, iua sãkire auiãkani. Ininiã isãkire auiãkani auapininiika itxako Teosokata,” itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. Ininiãkara aimarotari Moisesi paniãtakiti kĩpitiko kona kamaerekatari kãkiti. 12Moisesini iõkatsopatakiti kona paniãtaua aãuikiniri Xesosi ipinini amaerekani imakatxakini ĩkapani. Moisesi iõkatsopatakiti paniãtaua akaminiri ikinika Teoso paniãtakiti. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Kãkiti, Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori ikinika makerokakatirako auapininiika itxako Teosokata,” itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

13Txamari ãtika Teoso paniãtakiti Moisesi iõkatsopatakiti akerokiniã, amisiritaãkako. Kristo makatxakaua ate ikara misirikaretxi monõkori, kotxi Teoso misiritari Xesosi Kristo aamina ĩpiriãmitakari nopini ate maerekani xika ate mapinakani ĩkapani. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Kãkiti aamina nopini okakori Teoso misiritakiti itxaua.

14Teoso sikaenetari erekari Apraãomoni. Kristo ipĩpe hĩte Xoteo minakaniua ikara erekari hãpakapini ĩkapani. Ininiã Xesosi Kristo sãkire aãuikasaaki, aãpakapari mitxi Teoso sikaenetakiti. Aãpakapari aãkixinireẽ Erekari Matamatakoti, Teoso sikaenetakiti atemoni.

Teoso Sikaenetakiti Sãkiretxiti

15Nitariakori, ikinimane kãkiti imarotakiti nisãpiretaiko hĩte, noereẽkiti sãkiretxiti iteene himarotini ĩkapani. Ipi kãkiti aua itiina isikaenetakakana. Iuasaaki, iõkatarina iuãkana isikaenetakitina tsopaã. Eereka !auiritaãkana imaxinĩkaretinirina isikaenetakitina. Apaka !auiritaãka sãkiretxi apikomoni itakinina isikaenetakitina tsopaã. Teoso sikaenetakiti inakitiakorimoni ikara atoko itxa. 16Himarotariko

ia. Teoso sikaenetari erekari Apraãomoni, Apraão apika mekanirimoni apaka. Teoso sãkire iõkatsopatakori na txari: “Apika mekaniriakori.” Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Apika mekaniri.” Ininiã ãtika apika mekaniri. Kristo itxaua iua. **17**Ia ninireka nisãpiretinii. Kitxakapirĩka Teoso sikaenetakiti Apraãomoni apokapeka. Koatrosẽtosi trĩta pakini anokanani Apraão auaka atoko, Teoso sãpiretari Moisesi ipaniãtakiti iõkatsopatini ĩkapani kãkiti kamini ĩkapani. Moisesi iõkatsopatakiti kona xipokari Teoso sikaenetakiti Apraãomonikari. **18**Teoso sikari Kristo kãkitimoni, kotxi mitxi isãpiretari isikaenetakiti Apraãomoni. Teoso sikasaakiri ipaniãtakiti sãkiretxiti Moisesimoni ikara iaõka kãkiti kamini ĩkapani, isikaenetakiti auapeka iuasaaki. Ipaniãtakiti sikiko !ixipokari isikaenetakiti.

19Ininiãkara kininiãpa Teoso sikari ipaniãtakiti Moisesimoni kãkiti kamini ĩkapani? Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori oerekaua maerekati kamakaniua ate, kotxi !aposotari ikinika ipaniãtakiti akamini. Kristo, Apraão apika mekaniri ĩkorapokoriti apokini apisapanika, Moisesi iõkatsopatakiti oerekaua Teoso nireẽkiti akamini ĩkapani. Teoso sikaenetakiti itxaua Xesosi Kristo. Teoso sikasaakiri ipaniãtakiti sãkiretxiti Moisesimoni, Teoso nitiriakori aua iuaãtaã. Teoso sãpiretari isãkire Moisesimoni. Eereka Moisesi sãpiretari kãkiti. **20**Teoso sãpiretakasaakiri Apraão isikaenetakiti, !ipaniãtari ãti kãkiti sãpiretiniri Apraão. Teosonokara sãpiretari Apraão.

Moisesi Iõkatsopatakiti

21Moisesi iõkatsopatakiti aãuikiniã, atxiĩti !anirekaikari Teoso sikaenetakiti? Anirekapitikari. Akiomaneakorini paniãtakiti sãkiretxiti, kona txĩkitakaua aãuapininiika anini tĩkane. Ininiãkara akiomaneakorini sãkire kona kamaerekataua ate, ininiã Teoso kona apakapaua ate, ininiãkara kona aãuapininiika !atxa Teosokata. !Auari mauiritakoti sãkiretxiti kãkiti auapininiika inini txĩkitakakari. **22**Teoso sãkire iõkatsopatakori txari: “Ikininape kãkiti kamari maerekati.” Kateia ãki auakani atoko atxaua, kotxi !aposotari erekari akamini. Teoso sikaenetakiti sikaãka Xesosi Kristo sãkire auiãkanimoni.

23Xesosi Kristo sãkire auikiko apisa, kãkiti kateia ãki auakani atokokana itxauana. Kãkiti moiaãkari atoko itxaua Teoso paniãtakiti Moisesimoni sikakori. !Aposotari anirekinimoni asini. Uatxara aposotapitikari anirekinimoni asini, kotxi Xesosi apokapeka ĩkorapokoriti. Ipinapeka kãkiti ĩkapani, ininiã uatxa aãuikiniãri iua

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

sãkire, kona Teoso misiritaikaua uatxa. 24Kristo mapokakani apisa, ate oerekakari atoko itxaua Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. Kristomoni anikakari atoko itxaua ikara. Kristo apokasaaki, Teoso kamaerekataua ate, kotxi aãuikari Kristo sãkire. 25Uatxa apokapeka Xesosi Kristo sãkire auikiko. Ininiãkara Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori !imoiaãikaua ate.

26Teoso anaakori hĩtxaua, kotxi hãuikari Kristo Xesosi sãkire. 27Hĩte patxisatapeẽkaika, ininiãkara hĩpatxisatiko oerekari apanakini Kristo ãtipirika himoianatini ĩkapani. Ininiãkara Kristo atokopeka hĩtxa. 28Ikara atoko aniniã, akinika Kristo Xesosi nakiti atxaua, kotxi akaikotapika iuakata. Xoteoakori, Xoteo minakaniua, nitiritxi, nitiritxi minakaniua, kiki, sito, amakinika Kristo nakiti atxaua. 29Kristo nakiti pininiãua, Apraão apika mekaniri pitxaua apaka. Ininiã pite apakapapitikariko Teoso sikaenetakiti.

Teoso Anaakori

4 1Apikomoni nisãpiretaiko hĩte ãti sãkiretxiti. Amarini !apakapari irini tii itakanapakiti iua ĩkapani, kotxi xapitipanikari. Ikinipoko irini nakiti imi nakiti txapekaua, iuaritika na apakapapanikari. Axapitipanika inakasaaki, nitiritxi atoko itxaua. 2Axapitipanika inakasaaki apanakini moiaãri iua. Ninoa nĩkatari itxineirote. Irini ketotiniri manapi apokasaaki, imi apakapari ikinika irini tii itakanapakiti. 3Mitxi iua eenetxi atoko atxaua ate. Nitiritxi atoko atxaua ate. Akiomaneakorini paniãtakiti sãkiretxiti amoiaãkiri atoko itxaua, kotxi oerekaua akamakiti tĩkane. 4Teoso iokanatari imi kãkitimoni iketo manapisaaki. Sito ĩto ãki aua merepanika, ikinimane kãkiti atoko. Iua kĩpitari ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. 5Amakamakaniãri ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori, amisiritiko auapitika. Xesosi makatxakaua ate amamisiritakoni ĩkapani. Ininiã Teoso anaakori atxaua.

6Teoso anaakori aniniãua, Teoso iokanatari Erekari Matamatakoti imi nakiti aãkixiniremoni. Ininiã iua Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auiniã, aãkiritari Teoso: “Papai, niri,” atxariko. 7Ininiã nitiritxi atoko !atxaikaua. Teoso anaakori atxapekaua. Iua anaakori aniniãua, ikini isikaenetakiti isikaua atemonikari, kotxi Kristo makatxakapekari amaerekani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

!Erekaxinireri Paoro Karásia Auakani Xika

8 Mitxi hĩte !imarotari Teoso. Iuasaaki nitiritxiakori amotakoni
atoko hĩtxaua. Hĩparĩkauata teoso minakaniua ĩkapani. 9 Uatxa
hĩte imarotari Teoso. Ari, uatxa Teoso imarotai hĩte. Ininiã
kinirepa hĩte nirekari hĩkanapiriini mitxi hĩauĩteakorimoni. Kona
kaposotiirena ninoa. !Kiĩkitena ninoa. Kinirepa hĩte nirekari
iuaĩkana ninoa nitiriakori amotakoni atoko hininiãua? Kinirepa
hĩte nirekatari iuaĩkana hãuikiniri ninoa oereẽkiti sãkiretxiti?
10 Hĩte nirekari Xoteo kamakiti atoko inakari hĩkamini. Hĩuãkatari
Teoso apokaerekatinii hĩte, kotxi ninoa kiinirite atokotxikana hĩte
apaka kama. 11 Ininiã !erekaxinireno nota ikara nikenakoenetini.
Atauako maxikatiĩka nota sãpiretari Teoso sãkire hĩtemoni?

12 Nitariakori, nota iteene õtãkikai hĩte. Hĩtakanapariko Xoteo
kiomaneakorini paniãtakiti hĩkamini. Nota atoko hĩtxako, kotxi
hĩte sauaki nauakasaaki nota hĩte atoko nitxaua. Xoteo minakaniua
atoko nitxaua. Hĩtekata nauakasaaki, !himisiritano nota. Hĩtiretano
nota. 13 Hĩxinikari merepitipanika Teoso iokanapirena erekari
hĩte nisãpiretakasaaki, namianare xikara nisãpiretai hĩte, hĩtekata
nauakasaaki. 14 Iuasaaki namianatakasaaki, hĩparĩkauatapitipo nota
ĩkapani. !Hinaiakakano. !Hĩokanatano nisini namianare xika. Hĩte
apakapano nota Teoso nitiri iaxitikiri hãpakapini atokokana. Hĩte
apakapano nota, Kristo Xesosi hãpakapini atokokana. 15 Iuasaaki
hĩte iteene hĩpoxokoniuata. Nimarotari ereka hinini, kotxi noki
amianatakasaaki, hĩposotaãkamariko, himakatxakamariko hĩteka
oki notamoni hĩsikini ĩkapani. 16 Atauako uatxa himokaiakari
nitxataua nota, atão inakari nisãpiretinii xika?

17 Ninoa kamisirienererini iteene tiretapitikamai hĩte, txamari ninoa
ãkixinire nireẽkiti !erekari hĩte ĩkapani. Inirekarina hĩte omanatiniua
ate. Inirekarina hĩte apokaerekatinina ninoanoka. 18 Erekari kãkiti
iteene tiretinii hĩte, ãkixinire inireẽkiti erekari inakasaaki. Nota
hĩtekata nimauakanisaaki apaka, erekari kãkiti iteene tiretinii, ãkixinire
inireẽkiti erekari inakasaaki. 19 Hĩte namariteni nota tiretakini atoko
hĩtxa. Hinoro atokotxikana nitxa nota. Kaiamapeka auaenetakaro atoko
nitxa, kotxi nota atatsiirauata hĩte xika. Kristo kamakiti atokotxikana
hĩkamakasaaki, iuasaakinoka nitsii nãkixinire auakari iotoka. 20 Kinirão
auaka nitxa hĩtekata uatxa. Ninirekari aãpisatoõtakakiniua, ininiã
nixinikakiti ipinimonipo itxa atxiĩti. !Erekaxinireno nota hĩte xika.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Akaa, Sara Pakini

21 Hĩte Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti nireẽkani, himarotatari
ninoa sãkire? 22 Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua, ipi Apraão
anaakori aua. Sito niterotxi iamotakitokata aua imi ãti. Niterotxi
minakotokata ĩtanorokata aua ãti imi. 23 Akaa inakoromoni, niterotxi
iamotakitomoni imi aua, kotxi Apraão sirĩka oakata. Imi aua Saramoni
niterotxi minakotomoni, kotxi Teoso sikaenetari iua imi. 24 Apraão
anaakori oerekaua Teoso parĩka kãkiti ĩkapani. Iparĩka ipi aua, naia
sito ipi atoko. Akaa inakoro ãkiri nitiritxi amotakori itxaua. Teoso
parĩka õtanoxiratari Sinai inakori iua auakasaaki, niterotxi Akaa
atoko itxa. Teoso paniãtakiti iuasaaki amakamakaniã, amisiritiko
auapitikako, nitiritxi amotakori atokotxikana. Nitiritxi makamakaniãri
ipatrãote paniãtakiti imisiritiko auapitikako. 25 Ininiãkara
õtanoxiratari Sinai inakori Arápia tixini auakari Akaa atoko
itxa. Apaka ĩkorasaaki Xerosareẽ sitatxiti oa atokokana itxa, kotxi
Xerosareẽ auakani Akaa anaakori atoko itxana ninoa. Nitiritxiakori
amotakoni atoko itxana. Ninoa Xerosareẽ auakani !ikamari ikinika
Teoso paniãtakiti, ininiã Teoso misiritapitikanako ninoa. 26 Ãti
Xerosareẽ auapitika, iaxiti auakari Xerosareẽ, Teoso tixine. Xerosareẽ
iaxiti auakari Sara atoko, kotxi Sara niterotxi amotakoro !otxaua oa.
Ate inoro atoko otxaua oa. Sara ãkiri atoko atxaua, kotxi amisiritiko
!auaika. Aãuikiniãri Xesosi sãkire, akiomaneakorini kona paniãtaikaua
ate ninoa nireẽkiti akamini. 27 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Pite sito meenetoi pipoxokoniuatako. Pite sito pauãkitakarauatini
> tsii mimarotakatoi, pixikarauata pipoxokoniritika, kotxi pite
> takanapakoroi, itori pamariteakori auako. Kĩtaniriro poiãoka
> oamariteakori auako,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori.

28 Ininiã nitariakori, Sara ãkiri, Isaki inakori atoko atxaua,
kotxi Teoso sikaenetari Apraão imi Saramoni auini. Iuatxikana
Teoso sikaenetaua Xesosi amaerekani imakatxakini ĩkapani,
Teoso anaakori aniniua ĩkapani. 29 Akaa ãkiri Isimaeo inakori
iponaniã, kotxi Apraão nirekari imi, ininiã iua sirĩka Akaakata.
Sara ãkiri Isaki inakori iponaniã Erekari Matamatakoti posotiireẽ.
Eereka Isimaeo misiritari Isaki. Iua atokokana itxa uatxa. Teoso
anaakori minakaniua misiritari Teoso anaakori. 30 Teoso sãkire
iõkatsopatakori txari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩokanataroko niterotxi iamotakoro osipinini imikata, kotxi
niterotxi ãkiri kona apakapapaniri ipixini iri tii. Niterotxi
minakoto ãkirinoka apakapari iri tii,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 31 Ininiã nitariakori, niterotxi
amotakoro ãkiri atoko !atxaua. Niterotxi minakoto ãkiri atoko atxaua.

Takaõtxikari !Ikamaerekatari Kãkiti

5 1 Nitiritxi kamari ipatrãote nireẽkitinani. Ikara atoko uatxa
!atxaika, kotxi aãuikari Kristo sãkire. Kristo makatxakapekaua
amisiritiko monõkoni. Ininiãkara nitiritxi amotakoni atoko iuaĩkana
!hĩtxapeua. !Hãuiritapiri kãkiti paniãtinii ninoa auiãkiti hãuikini.
2 Hĩkenakotako. Nota Paoro sãpiretaiko hĩte. Hãuiritiniãri
takaõtxikari takiko hiĩtoã Xoteo atoko, ininiã hãuikari takaõtxikari
kamaerekatinii hĩte Teoso apakapinii ĩkapani. Txamari na atão.
Kristonoka kamaerekatari kãkiti Teoso apakapini ĩkapani. Erepaniko,
pinirekiniãri takaõtxikari, !pinirekaikari Kristo. 3 Iuaĩkana nota
õtãkikai hĩte. Hãuiritiniãri takaõtxikari takiko hiĩtoã Xoteo atoko,
ininiã Moisesi paniãtakiti ipixini hĩkamapeka. Ikara atoko hininiã,
ikinika ipaniãtakiti hĩkamako. 4 Ãtikaka hĩte nirekari Moisesi
paniãtakiti hĩkamini Teoso kamaerekatinii ĩkapani. Txamari ikara
atoko hinirekiniã, hĩtakanapari Kristo. Ininiãkara Teoso !iposotari
ikinipoko erekari isikinii. 5 Atepekana, ate auikari Xesosinoka
txĩkitakiniri kãkiti ereka inini ĩkapani, Teoso apakapapini ĩkapani.
Ikamaerekataua Erekari Matamatakoti posotiireẽ, kotxi aãuikari Xesosi
sãkire. 6 Takaõtxikari hiĩtoã auiniã, iua takaõtxikari !ikamaerekatai
hĩte. Takaõtxikari hiĩtoã mauakaniã, takaõtxikari mauakani
!ikamaerekatai apaka. Kristo Xesosi nakitiakori aniniãua, Teosora
kamaerekataua, kotxi aãuikari Xesosi sãkire, ininiã atiretari iua.
7 Merepanika hĩte auikapitikari Xesosi sãkire. Kipa xipokatari
atão inakari Teoso sãkire hãuikini? Natokopa itxa Teoso sãkire
atão inakari hĩtakanapini? 8 Hĩte akiritakari itxaua Teoso. Kona
iuani xipokari hãuikiniri atão inakari isãkire. 9 Kãkiti sãkire
txari: “Pão ãtikaãkari axapitiri ipani, iuaritika iãtikakakiti itori
ipe.” Iua atokokana ãtika maerekati kamakari xika kaiãopokori
kãkiti kamari maerekati. 10 Teoso kamaimaroretano nota hĩte
takanapiniri hĩkerokakiti, atão inakari hĩkamini ĩkapani.
Hĩte nitariakori hĩtxaua, kotxi Apiananiri nakitiakori atxaua,
ininiãrako nimarotari nota õtãkikinii iaõka hĩkamapanikako.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

!Nimarotari iua kiki himisirienetakiri. Ia nimarota. Teoso misiritapanikariko iua.

11 Apanakini sãpirenãtari: “Paoro paniãtari Xoteo minakaniua takiniri takaõtxikari iĩtoãna.” Na atão ninoa sãkire. Nipaniãtaãkamariko takaõtxikari takiko, nimisiritiko !auamako. Kona nipaniãtari Xoteo minakaniua takiniri takaõtxikari iĩtoãna. Ikara xika nimisiritaãka. Nisãpiretari ia: Kristo aamina ĩpiriãmitakari nopini ipĩpe amaerekani imakatxakini ĩkapani. Kristonoka kamaerekataua Teoso apakapiniua ĩkapani. Ikara noerekakiti xika nimisiritaãka. **12** Ninoa kamisirienererini nirekiniãri itsiki mata kisauakiko, erekari itsikipati tsotatiko apaka. Nomanãkarauata, ninoa misirienetinii xika.

13 Nitariakori, Teoso akiritai hĩte iua nakitiakori hininiua ĩkapani, ininiãkara uatxa hĩposotari hĩteka nireẽkiti hĩkamini. Iuaritika !hĩkamapiri maerekati hiĩto nireẽkiti. Ia hĩkamako: Hĩtiretakakauako ãtipirika. Ikara atoko hininiã, himoianatakakauako. **14** Teoso paniãtakiti txari: “Pitiretana apanakini piteka pitiretiniua atokokana.” Ikara paniãretxi pikaminiã, pikamapekari ikinika Moisesi paniãtakiti. **15** Kaxipiri ĩtopa auakani atoko !hĩtxape. Ninoa karotakakaua, okakakaua itxana. Erepaniko. Kaxipiri ĩtopa auakani atoko hininiã, hĩxipokakauako.

Aĩto Nireẽkiti

16 Nõtãkikare ia atoko itxapaniko: Hãuiritariko Erekari Matamatakoti oerekinii iua kimapore ikiniõtika. Iua hĩkimapore oereẽkari ininiãua, !hĩkamapiri maerekati hiĩto nireẽkiti. **17** Aĩto !inirekari Erekari Matamatakoti nireẽkiti. Iuatxikana Erekari Matamatakoti !inirekari hiĩto nireẽkiti. Erekari Matamatakoti mokaiakari itxaua aĩto. Ininiã aãkixinire nireẽkiti !aposota akamini aĩto nireẽkiti xika. **18** Iua Erekari Matamatakoti oerekiniãi pikimapore ikiniõtika, pikaminiãri iua nireẽkiti, ininiã Xoteo kiomaneakorini paniãtakiti !oerekaikari pikimapore.

19 Aimarotapitikari kãkiti ĩto nireẽkiti. Inirekari ĩtaniritxi minakotikatika osirĩkini, ĩtanorotxi minakotokatika isirĩkini, mitxitakari ãtokata isirĩkini. Kãkiti ĩto nirekari kãkiti xinikaxititiniri maerekati iĩto nireẽkiti. Kãkiti ĩto nirekari ãti kãkiti ĩto, maerekati ikaminina ĩkapani. **20** Kãkiti ĩto nirekari teoso kãkiti kamakiti iteosone ĩkapani. Kãkiti ĩto nirekari maerekani matamatakoni paniãtakiti ikamini. Kãkiti ĩto nirekari omanãkaretxi, neenamatxi, xikoretxi,

norikaretxi, iuikaretxi. Kãkiti ĩto nirekari kãkiti omanatiniri apanakini.
21 Kãkiti ĩto nirekari ãti kãkiti tii. Inirekari okanitxi, poãtakatxi,
maerekati kiiniriti ikamini. Ikara atoko inakari maerekati kãkiti ĩto
nireẽkiti. Uatxa nipinitai hĩte, mitxi nipinitinii atokotxikana. Ikara
maerekati kamakani !auapani Teoso auĩtetxi ininiãtaãua.

Erekari Matamatakoti Nireẽkiti

22 Iua Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auiniã, !ikara
atokoni itxa akamakiti. Iua Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ
auiniã, atiraõkiuata. Apoxokoniuata. Erekaxinireua. !Katimari
aomanãkarauatini. Aamonĩkarauata. Erekaua. Akamaenetakiti
akamapitika. 23 Ate !iuikaua. !Akamari maerekati aĩto nireẽkiti.
Ikara atoko atxa, Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auiniãua. Ikara
atoko aniniã, amisiritiko !auari. 24 Kristo nakitiakori aniniãua,
!anirekaikari akaminiri maerekati aĩto potxitakiti, aĩto nireẽkiti.
Amanirekakiniti aõkini atokokana, aõkapekari maerekati aĩto
nireẽkiti. 25 Erekari Matamatakoti txĩkitakari axinire auãki inini,
ininiãkara makamari ikinipoko iua nireẽkiti ikiniõtika. 26 !Apakata
aãuikiniua. !Apakata aneenamauatini. !Apakata axikotakakiniua.

Himoianatakakiniua

6 1 Nitariakori, hĩte Erekari Matamatakoti nireẽkiti kamakanii,
himarotakasaakiri aĩtari kaminiri maerekati, hõtãkikariko
iua imaerekani itakanapini ĩkapani. Hõtãkikariko hĩtiraõkiritika.
Iuasaaki erepaniko, kotxi atxiĩti hĩte apaka nirekari iua maerekani
atokotxikana hĩkamini. 2 Himoianatakakauako hĩtapara poiãonoka
inakasaaki. Ikara atoko hininiã, hĩkamari Kristo paniãtakiti
apanakini hĩtiretini. 3 !Erekari ate iuikiniua. Kãkiti minakati: “Apiari
nota,” inakari, iuanika misirienetaua. 4 Erekari nataerekatiniri notaka
kamakiti. Erekari atxiĩti? Nikamakiti ereka ininiã, nipoxokoniuata.
!Apakata nãkixinireẽ nixinikiniri: “Iua ãti kamakiti apiaerekata. Nota
kamakiti poião erekari.” !Apakata ikara atoko ninini. 5 Ikininape
kãkiti aua iparĩka kasãpaniri. Iuanoka posotari ikaminiri.

6 Teoso sãkire oereẽkari oerekiniãi pite Teoso sãkire, iuasaaki
minakati auiniãi pisikari iuamoni. Nipokori atxiĩti, txineiro atxiĩti,
pisika iuamoni, kotxi iua kikiote !auari. 7 Piteka !pimisirienetapeuako,
kotxi !piposotari Teoso pimisirienetini. Teoso misirienetakari
!auari. Pikikioteẽ mitxi pitakakiti iaõka papakapa. Iua atokokana

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

pikamakiti ereka inini, papakapari erekari. Pikamakiti maerekati inini, papakapari maerekati. 8Piĩto nireẽkiti pikaminiã, papakapari piĩto siãkitinoka. Piĩto sikai ipĩkitxinoka. Teoso misiritapitikai. Erekari Matamatakoti nireẽkiti pikaminiã, papakapari iua siãkiti. Iua siãkiti Teosokata ãtipirika pauini ĩkapani. 9!Apakata asãpakini erekari ikiniõtika akamini. Makamari erekari ikiniõtika, maiotokakanikaua anini. Erekari akamini amaiotokakaniã, erekari Teoso sikakiti aãpakapini apokapitikako. 10Ininiã aposotakasaakiri, makamari erekari ikininapemoni. Merepanika makamari erekari aĩtariakorimoni Xesosi sãkire auiãkanimoni.

Imapotõkire Õtãkikaretxi

11Hãtamatariko ia niõkatsopare mitari. Ia iõkatsopari imapotõkire nota niuakoã niõkatsopatakiti. 12Apanakini hĩte sauaki nirekari ninoaka apokaerekatiko, ininiã isãpiretari kãkiti potxitakitinoka. Ninoakara paniãtai hĩtakiniri takaõtxikari hiĩtoã. Kininiãpa ninoa nirekatari takaõtxikari hĩtakini? Ninoa misiritiko monõkoni xika, ninoa paniãtari Xoteo minakaniua takiniri takaõtxikari iĩtoãna, ininiã Xoteoakori potxitari ninoa oereẽkiti sãkiretxiti. Inirekarina Xoteoakori apokaerekatinina ninoa. Txamari Kristonoka kamaerekatari kãkiti, kotxi ipĩpe aamina ĩpiriãmitakari nopini kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani. 13Ninoa kamisirienererini kamari Moisesi paniãtakiti takaõtxikari itakinina iĩtoãna. Txamari ikinika Moisesi paniãtakiti !ikamana. Ninoa nirekari hĩte takiniri takaõtxikari hiĩtoã, ininiã eereka ninoa iuikaua, kotxi hĩte kamari ninoa paniãtakiti. 14Kona ninirekari niuikiniua. Teoso !inirekari niuikiniua. Nota iuikari aãuĩte Xesosi Kristo. Iuanokara niuika, kotxi iua ipina aamina ĩpiriãmitakari nopini ate ĩkapani. Ininiã nota !ninirekaikari Xesosi sãkire mauiãkani nireẽkiti. Iuatxikana ninoa !inirekari nota nireẽkiti. 15Takaõtxikari hiĩtoã auiniã, iua takaõtxikari !ikamaerekatai hĩte. Takaõtxikari hiĩtoã mauakaniã, takaõtxikari mauakani !ikamaerekatai. Teoso txĩkitakiniãi iua anaakori hininiãua, iuasaaki ikamaerekatai hĩte. Ininiãkara hãkixinire amaneri itxaua. Ininiã mitxi hinireẽkiti !hinirekaika. 16Teoso kamaerekaxiniretai hĩte, ikara sãkiretxiti hãuikasaaki. Iua amonĩkai hĩte. Ikara atoko Teoso kamari kãkiti iua nakitiakori ininiuana, atão Isaeo mekaniriakori ininiuana.

17 Ixipope ia iõkatsopari. Nipinitana nota kamamaxiretakani.
!Hĩkamamaxiretapeno, kotxi nimisiritaãkapeka. Nikaro mata
auapeka niĩtoã. Auĩtetxi nitiri amotakori karo mata atoko itxa
nikaro mata, kotxi Apiananiri Xesosi nitiri nitxaua.
18 Nitariakori, aãuĩte Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari hĩte
ãkixiniremoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ÉPESO

Paoro Iokanatsopatakiti Épeso Auakanimoni

---

1 1Nota, Paoro. Niõkatsopatari ia aãtsopa. Teoso nirekano
Xesosi Kristo iokanatakiti nininiua. Ininiã niokanatsopata
Teoso nakitiakorimoni Épeso sitatxiti auakanimoni. Kristo Xesosi
sãkire auiãkanimoni, ipaniãtakiti kamakanimoni niokanatsopata.
2Aĩri Teoso, Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikari ikinipoko
erekari hĩtemoni. Ninoa kamaerekaxiniretai hĩte.

Teoso Mereẽua Itixi Kamiko Apisapanika

3Masãpiretari Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo iri: "Erekapitikai,"
kotxi itakapekari ikinika erekari ate ãkixiniremoni, kotxi Kristo
nakitiakori atxaua. Ikara erekari isikakiti Teoso tixinekiri. 4Itakari
ikara erekari ate ãkixiniremoni, kotxi itixi kamiko apisapanika
Teoso mereẽpekaua Kristo nakitiakori aniniua. Imereẽua Teoso
nireẽkitinoka akamini ĩkapani, maerekati amakamakani ĩkapani,
atiraõkiuatini ĩkapani. 5Itixi kamiko apisapanika, Teoso mereẽua
iua anaakori aniniua ĩkapani. Xesosi Kristo ipĩpe ate ĩkapani,
ininiã iua txĩkitakaua Teoso anaakori aniniua. Teoso txĩkitakaua
iua anaakori aniniua, kotxi iua potxitari ikara atoko ikamini.
Inirekari ikara atoko ikamini. Erekari ipotxitakiti ikamini tĩkane.
6Teoso txĩkitakaua iua anaakori aniniua, kotxi inirekari
asãpiretiniri: "Peerekari ikinipoko erekari pisikakiti kãkitimoni."
Teoso sikaua ikara erekari, kotxi iua tiretakiti nakitiakori atxaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

7 Xesosi iĩkitxitari amaerekani, kotxi iarẽka xiketa ate ĩkapani,
ininiã Teoso maxinĩkaretari amaerekani. Uatxa !imisiritaikaua
amaerekani xika. Teoso kamari ikara ate ĩkapani, kotxi ikinipoko
erekari isika atemoni. !Ixipoka ikara erekari Teoso sikakiti. Ikinipoko
erekari aua iuamoni. 8 Kãkiti kona posotari iaõtiniri erekari Teoso
sikakiti ate maerekati kamakanimoni. !Kaiãotikori. Ikinipoko
imaroretxi aua iuamoni. Atão inakarinoka imarota ikamini, ininiã
ikara erekari ikaminiãua. 9 Mitxi !aimarotari Teoso inireẽkiti ikamini
tĩkane. Uatxa ikamaimaroretaua. Ipotxitari oerekiniua inireẽkiti.
Peerekari iua potxitakiti. Ãkixinireẽ ixinikari ikara ikamini. 10 Teoso
ketotini õti manapi, ikinipoko iposope inakasaaki, iua apotiitariko
ikinimane itixine auakani, itixiã auakani pakini.

11 Xesosi Kristo nakitiakori atxaua, ininiã aãpakapari ate
ĩkapani inĩkatakiti. Itixi kamiko apisapanika ixinikari ikamakiti
ate ĩkapani. Ikamari ikinika inirekakiti iaõka. 12 Iua mereẽua ate,
merepitipanika Kristo sãkire auiãkaniua, ikinimane asãpiretini
ĩkapani: "Peerekari Teoso. Erekapitikari ikamakiti."

13 Hĩtepekana auikari Xesosi sãkire, atão inakari hĩkenakotakasaaki.
Ikara atão inakari Teoso iokanapirena erekari itxaua, kotxi iua
iokanapirena oerekai himaerekani makatxakiko. Xesosi sãkire
hãuikasaaki, Erekari Matamatakoti apoka hãkixinireẽ. Iua Teoso
takaõtxikare itxaua. Iua oerekai hĩte Teoso nakitiakori hininiua.
Xesosi sikaenetapekari Erekari Matamatakoti atemoni iokanatini.
14 Isikaenetakiti Erekari Matamatakoti atemoni auape, ininiã
aimarotapitikari aãpakapiniri ikinika isikaenetakiti, inĩkatakiti ate
ĩkapani. Iuasaaki Xesosi apakapaua ate iua nakitiakori, iua iamotakini,
kotxi imakatxakapekari amaerekani. Ikara atoko ininiã, ikinimane
kãkiti txari iua: "Peerekai pite. Erekapitikari ikinipoko pikamakiti."

Paoro Misãkiretiniri Teoso

15 Ikara atoko ininiã, nota kenakopiretakasaakiri Apiananiri
Xesosi sãkire hãuikini, ikinimane Teoso nakitiakori hĩtiretini
nikenakopiretakasaaki, 16 nimisãkiretapikari Teoso hĩte ĩkapani.
Nitxari iua: "Erekapitikai, kotxi pite makatxakari ninoa Épeso sitatxiti
auakani maerekani," nitxa. 17 Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo Teosone
itxaua. Xesosi iri itxaua. Kaiotximereri iua Teoso. Nimisãkiretari Teoso
hĩte ĩkapani ia atoko: "Pisikaimaroretana ninoa ãkixinire. Ninirekari
Erekari Matamatakoti oerekinina pite iteene imarotinina ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Piopinikariko ninoa ãkixinire atão inakari imarotinina ĩkapani. Pite
akiritana ninoa ikinipoko erekari apakapinina ĩkapani. Ikara poerekana
ninoa imarotinirina ĩkapani, iãtapinirina ĩkapani. Pikamaimaroretana
ninoa pite nĩkatakiti pite nakitiakori ĩkapani. Ikara pinĩkatakiti,
pisikaenetakiti, peerekari. Itori pinĩkatakiti. !Ixipoka pinĩkatakiti.
!Kaiãotikori pinĩkatakiti pinakitiakori ĩkapani. 19 Pikamaimaroretana
ninoa kaposotiire pinini. Ininiã piposotari iteene pisikaposotiiretiniua
ate pisãkire auiãkani. Ikara piposotiire !auari ãtimoni. Pataparari pite
posotiire." Ia atoko nimisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani.

20 Ikara Teoso posotiire õkitikari Kristo ipĩkani sauaki auakasaaki.
Iposo atoko iposotiireẽ itakari Kristo apiari topãkiniãtaã, ikikomoni
itixineẽ. 21 Ininiã Kristo Apiananiri itxaua. Iua posotiire apiata.
Maerekani matamatakoni auĩteakori posotiire poiãoka. Ĩkorapokoriti
auĩtetxiakori posotiire poiãoka. Kristo posotiire apiata. Ĩkorasaaki
Kristo Apiananiri. Apaka katana Kristo atoko inakari !auari. !Auari
ãti kaposotiireri Kristo atoko. Kristo apiata. 22 Teoso txĩkitakari
Kristo ikinimane auĩte ininiua. Itakari ikinimane imokaiakariakori
ikiti patapi, ininiã Xesosi paniãtakitinoka ikamana. Imokaiakari
!auaika. Ininiã ikinipoko Teoso kamakiti auĩte itxaua Kristo. Teoso
sikari iua isãkire auiãkani auĩte ininiua. Inakitiakori kii atoko itxa
Xesosi. 23 Iua ĩto atoko itxa inakitiakori, ininiã ikinimane inakitiakori
sauaki iua aua. Itxĩkitakari ikinipoko atão inini.

Mitxi Ipĩkani Atoko Atxaua

2 1 Hĩtepekana, Xesosi txĩkitapekari hĩxinire auãki inini. Mitxi,
isãkire hãuikini apisapanika, ipĩkani atoko itxa hãkixinire,
Teoso manirekakiniti hĩkamini xika, himaerekani xika. 2 Iuasaaki
hĩte kamari ikini sereti maerekati, ĩkorapokoriti auakani maerekani
atokokana. Iuasaaki hĩkĩpitari Satanasi sãkire, maerekani
matamatakoni auĩte sãkire. Iua, initiriakorikata aua ĩtima auiniãtaã.
Iua parĩkauata Teoso sãkire makĩpitakani xinire ãki. 3 Mitxipeka
amakinika ate Teoso sãkire makĩpitakani atxaua, kotxi akamari
maerekati aĩto paniãtakiti. Iuasaaki akamari maerekati aĩto nireẽkiti.
Akamari maerekati axinikakiti iaõka iuasaaki. Ikinimane itixi auakani
atoko, ate, apanakini apaka maerekati kamakani atxaua iuasaaki,
ininiã Teoso omanãkarauata amaerekani xika. Iposope amisiritiko.

4 Iuaritika Teoso iteene amonĩkaua. Kaamonĩkareri Teoso atoko
inakari !auari. Iua iteene tiretaua. Ate maerekati kamakani atxaua,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iuaritika itiretaua. 5Ipĩkani atoko anakasaaki, maerekatinoka akamakasaaki, iuasaaki itxĩkitakaua auãki anini, Kristo auãki inĩkitakini atoko. Iuasaaki imakatxakari amaerekani, kotxi inirekari ikinipoko erekari isikiniua. 6Ininiã Teoso õkitikaua ipĩkani sauaki aãuakasaaki, Kristo õkitikini atokokana. Ininiã itixineẽ Teoso takaua ate aĩtopãkini Kristo Xesosikata, kotxi iua nakitiakori atxaua. 7Ininiã katanarako ãtipirika inirekari oerekiniri ikinipoko erekari atemoni. Erekari isikakiti !ixipoka. !Kamapotõkireri. Kona erekaua, iuaritika iteene itiretaua, kotxi Xesosi Kristo nakitiakori atxaua. 8Atemoni erekari isikakitinokara makatxakari amaerekani, isãkire aãuikasaaki. Ininiã !aposota ateka maerekani amakatxakini, kotxi maerekati kamakani atxaua. Teoso sikakitinokara makatxakari amaerekani. 9Akamakiti erekari !iposotari amaerekani imakatxakini. Ininiã kãkiti iuikiniua !auari. Teosonokara posotari imakatxakiniri kãkiti maerekani. 10Peerekari Teoso parĩka aãkixinireẽ, kotxi ikamaua ate ereka anini. Ininiã Xesosi Kristo nakitiakori atxaua. Ikara iparĩka amaneri. Ikamaua ate amaneri anini, erekari akamini ĩkapani. Ikara ikamini apisapanika Teoso xinikari ikara. Iuasaaki inirekari erekarinoka akamini.

Kristo Nakitiakori Ãtika Nirimanetxi

11Xoteo minakaniua hĩtxaua, kotxi ikara atoko hĩponaniã. Teoso takaõtxikare auaĩtotakini takauãkatai hĩte: “Teoso takaõtxikare mauaĩtotakini.” Xoteoakori auari ikara Teoso takaõtxikare, kotxi ikisauakarina amarini tsiki mata axapiti. Ikara oerekari Teoso nakitiakori ininiuana. 12Hĩxinikariko mitxi, Kristo sãkire hãuikini apisa, Kristo !auari hĩtemoni. Iuasaaki maparakini atoko hĩtxaua. Isaeokini !hĩtxaua. Ãtião hĩtxaua. Ikara xika kona hĩte posotari hãpakapiniri Teoso sikaenetakiti iuasaaki. Iuasaaki !himarotari Xesosi makatxakiniri himaerekani. Iuasaaki !himarotari Teoso.

13Uatxa Kristo Xesosi apakapapekai hĩte. Mitxi ĩtakoxiti auakani atoko hĩtxaua, iuaritika uatxa iua minai hĩte Teosomoni, kotxi Kristo arẽka xiketa hĩte ĩkapani.

14Iuanokara kamaerekaxiniretaua, ininiã ixipokari Xoteo, Xoteo minakaniua pakini omanatakakiniua. Ikara omanãkaretxi paretxi atoko itxa. !Auiritari Xoteo sini Xoteo minakonimoni. Uatxa ãtika nirimanetxi atxaua. 15Kristo ipĩkasaaki, ixipokari ikara omanãkaretxi, kotxi iuasaaki ikamari ikinika paniãtakori iõkatsopatakori ikinimane ĩkapani. Ikara Xoteoakorimoni sikakori. !Isikaãka Xoteo

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

minakonimoni. Ininiã Kristo ipĩkasaaki, itxĩkitakana Xoteoakori, Xoteo minakaniua pakini ãtika kãkiti amaneri atoko inini. Neenamatxi !auaika, kotxi Kristo kamaerekaxiniretaua amakinika. 16 Ipina aamina ĩpiriãmitakari nopini, ininiã iuasaaki iuaĩkana iminana Xoteoakori, Xoteo minakaniua pakini Teosomoni. Ãtika nirimanetxi atoko iminana Teosomoni. Iuasaaki ixipokari Xoteoakori, Xoteo minakaniua omanatakakiniua. 17 Xesosi apoka ĩkorapokoriti Teoso iokanapirena erekari isãpiretiniri kãkiti. Isãpiretari kãkiti, Teoso omanatiniri kãkiti imaerekani xika xipope, Xesosi sãkire auikasaakina. Isãpiretai hĩte Xoteo minakaniua. Apaka isãpiretari Xoteoakori. Mitxi õtakoxiti auakani atoko hĩtxaua, kotxi iuasaaki !himarotari Teoso sãkire. Mitxi Xoteoakori imarotari Teoso sãkire, ininiã Teoso takote auakani atoko itxauana. 18 Erekari Matamatakoti ãtinoka aua. Kristo sãkire aãuikasaaki, iua Erekari Matamatakoti anikaua aĩri Teosomoni. Anikari Xoteoakori, Xoteo minakaniua pakini iuamoni.

Teoso Aapoko Atxaua

19 Uatxa Teoso mimarotakani !hĩtxaikaua. Uatxa ãti uãka !hĩtxaikaua. Teoso tixine auakani hĩtxaua, apanakini Teoso sãkire auiãkanikata. Iua aapoko auakani hĩtxaua.

20 Teoso aapoko atoko atxaua. Aapokotxi kamaãka kaikori nopini imirikakani ĩkapani. Xesosi moianariakori tosi pakini, iua iokanatakini kãkitimoni, ninoa sãpiretakiti iua kaikori atoko itxa. Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti apaka iua kaikori atoko itxa. Aapokotxi aua ãtika kai mitari, apanakini kai soro maĩkakari. Xesosi Kristo iua kai mitari atoko itxa. 21 Ininiã iua maĩkaua. Iuakata aãua, ininiã kãkiti itoãpotari auikiniri Xesosi sãkire. Apiananiri aapoko aneeãpotini atoko itxa. Iua Apiananiri aapoko atoko atxa. Imisãkiretiko aikoti atoko atxa. 22 Ininiã iua apotiitai hĩte hĩkinika iua aapoko hininiua ĩkapani, kotxi Teoso auiniãtaã hĩtxaua. Erekari Matamatakoti auiniãtaã hĩtxaua apaka.

Paoro Sãpiretari Teoso Sãkire Xoteo Minakonimoni

3 1 Ikara atoko ininiã, nota Paoro kateia ãki naua, hĩte Xoteo minakaniua Xesosi Kristo sãkire nisãpiretini xika. Kateia ãki naua, kotxi nauikari Xesosi sãkire.

2 Hĩkenakopiretapekari parĩkatxi Teoso sikakiti notamoni, isãkire Xoteo minakaniua nisãpiretini ĩkapani. Ikinipoko erekari

isika notamoni, hĩte nisãpiretini ĩkapani. 3Teoso oerekapekano
kãkiti mitxi mimarotakiniti. Mitxi axapitiki ikara Teoso oerekakiti
niõkatsopatapeka hĩtemoni. 4Uatxa ia hãtatsopatakasaaki, hĩposotari
himarotiniri nimarotakiti, kãkiti mitxi mimarotakiniti, Kristo
parĩka kãkiti ĩkapani. 5Kitxakapirĩka kãkiti kona imarotari ikara
Kristo parĩka kãkiti ĩkapani. Uatxa Erekari Matamatakoti oerekari
ikara Xesosi iokanatakinimoni. Apaka oerekari ikara Teoso sãkire
sãpiretakanimoni. Teoso parĩkanoka ikamana ninoa. 6Nisãpiretai
hĩte kãkiti mitxi mimarotakiniti. Xoteo minakaniua apakapariko
Teoso nĩkatakiti itixineẽ, Xoteoakori apakapiniri atokotxikana.
Xoteo minakaniua, Xoteoakorikata Kristo ĩto atoko itxauana.
Xoteo minakaniua apakapariko Teoso sikaenetakiti, Xoteoakori
apakapiniri atokotxikana. Teoso iokanapirena erekari sãpiretari
kãkiti isikaenetakiti, kotxi isikari Kristo, Xoteoakori maerekani, Xoteo
minakaniua maerekani apaka imakatxakini ĩkapani. Ikara kãkiti mitxi
mimarotakiniti.

7Teoso iokanatano nota kãkitimoni iua iokanapirena erekari
nisãpiretini ĩkapani. Ikara parĩkatxi isikano, kotxi ikinipoko
erekari Teoso sikano nota iposotiireẽ. 8Itomaneri Teoso nakitiakori
poiãorini, iuaritika nota poiãori nininiua atoko inakari !auari.
Iuaritika Teoso sikano ikinipoko erekari, kotxi iokanatano Xoteo
minakonimoni erekari Kristo auakiti nisãpiretinina ĩkapani.
Ikara erekari !ixipoka. Itori. !Kimarotikori ikinipoko erekari
Kristo auakiti. 9Apaka Teoso nirekari noerekiniri ikinimane,
ikara mitxi imimarotakiniti, Teoso nakitiakori tiretakakiniua.
Itixi kamikosaaki, Teoso kipatari ikara kãkiti mimarotakiniti.
Ikipatiniritika uatxa ikara noerekari ikinimane. Teoso
kamakasaakiri itixi, Xesosi Kristokata ikamari ikinipoko. Mitxi
kona xatiki !auari. 10Uatxa Teoso nirekari imereẽkini oerekiniri
ikinipoko Teoso imarore auĩtetxiakori matamatakonimoni, Teoso
tixine auakanimoni. 11Itixi kamiko apisapanika, ãtipirika Teoso
nirekari aãuĩte Kristo Xesosi kaminiri ikinika inirekakiti kãkiti
ĩkapani. 12Kristo kamakiti ate ĩkapani aãuikiniã, aposotapitikari
aãpokini Teosomoni, ininiã !kapĩkareua Teosomoni aãpokini.
Ataparaxinireritika asari iuamoni. 13Ininiãkara nõtãkikai hĩte.
!Himatinaniuatape nimisiritiko xika. Nimisiritaãka hĩte ĩkapani,
Xesosi sãkire hãuikini ĩkapani, ininiã hĩuikariko nimisiritiko.
Teoso auiritari nimisiritiko, kotxi iua iteene tiretai hĩte.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Iuaĩkana Paoro Misãkiretiniri Teoso

14 Teoso nirekakiti kãkiti ĩkapani nixinikasaaki, nikapotoreẽkaua
aãuĩte Xesosi Kristo iri apisatoõ, nimisãkiretiniri ĩkapani.
15 Ikinimane Teoso nakitiakori, itixine auakani, apaka ikinimane
ĩkorapokoriti auakani apakapari iua uãka. 16 Ia atoko nimisãkiretari
Teoso hĩte ĩkapani: “Peerekai pite. Ikinipoko erekari aua pitemoni.
!Ixipoka ikara erekari. Ininiãkara, pisikaposotiiretana Épeso auakani
ãkixinire. Ninirekari Erekari Matamatakoti iteene sikataparatinina
ninoa ãkixinire. 17 Ninirekari iteene auikinirina Kristo sãkire, ininiã
Kristo auapika ãkixinireẽna. Ninirekari ninoa iteene imarotiniri
pite tiraõki. Takari kotsa kipatxi erekari ãki auini atokokana,
ninirekari ninoa kaikotini pitekata pitiraõki sikataparatinina
ĩkapani. Imarotiniãrina pitiraõki, !irikana. !Ikamarina maerekati.
18 Ninirekari ninoa, pinakitiakori, apanakini pinakitiakori pakini,
imarotiniri Kristo tiraõki kãkiti ĩkapani, kotxi Kristo tiraõki !ixipoka.
!Kaiãotikori iua tiraõki. 19 Kãkiti kona posotari imarotiniri ikinika
Kristo tiraõki. Ninirekari ninoa Épeso auakani apakapiniri ikini
sereti erekari pisikakiti ãkixinireẽna, pite atão imarotinina ĩkapani.”
Ikara atoko nimisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani.

20 Ininiã uatxa maxinikariko iua. Kaposotiireri apiatakari itxaua.
Ikinipoko iposota ikamini. Imaposotakiniti !auari, ininiã ikinika
aamanaãkiti, ikinika axinikakiti pakini, iposota ikamini. Ari,
apikomoni iposota ikamini ate ĩkapani. Axinikakiti, aamanaãkiti
poiãoka. Apiata iposotiire. Iua posotiire parĩkauata aãkixinireẽ.
21 Ininiã Teoso mereẽkini kitxakapirĩka auakani, uatxa auakani,
katana auakani pakini ãtipirika txariko Teoso: “Peerekai pite.
Apiananiri pitxaua.” Ikara atoko itxana, kotxi Xesosi Kristo
makatxakari amaerekani Teoso anaakori aniniua ĩkapani. Ameẽ.

Xesosi Auiãkani Ãtika Iĩto Atoko Itxauana

4 1 Kateia ãki naua, kotxi nauikari Apiananiri sãkire. Ininiã
nota iteene õtãkikai hĩte ikiniõtika atão hĩkamini, kotxi Teoso
akiritai hĩte iua anaakori hininiua ĩkapani. Ikara atoko hininiã, iua
kamakiti atokokana hĩkamako. 2 Ininiãkara !hĩuikapeua. !Hinirekapiri
hinirekakitinoka hĩkamini. Hãuiritariko ãti kaminiri iua nirekakiti.
Katima homanãkarauataka !hĩtxapeko. Himĩteenekakakauako
hĩkerokasaakiri hĩkamakiti. Hĩtiretakakauako. 3 Erekari Matamatakoti

txĩkitakari axinikakiti, anireẽkiti pakini ãtinoka inini, kotxi iua kamaerekaxiniretaua. Ininiãkara hĩparĩkauatako ikara atoko auini ĩkapani. 4Xesosi ĩto atoko atxaua. Ãtika iĩto, ininiã ĩtotxi ãtika atoko atxaua. Erekari Matamatakoti ãtinoka aua. Teoso akiritakasaakii inakitiakori hininiua, hiãtapariko hãpokini iua tixine iuakata hãuini ĩkapani. Ininiã ãtinoka hiãtapakiti. 5Ãtinokara Apiananiri aua. Ãtinokara aãuiãkiti sãkiretxiti aua. Ãtinokara apatxisatiko. 6Ãtika Teoso aua. Iua ikinimane iri ãtika aua. Iua ikinimane apisatoõ apiatakari itxaua. Ikini itixiti iua aua. Amakinika aãkixinireẽ iua aua.

Teoso Sikakiti Atemoni

7Kristo sikapekari iposotiire ate amakinimoni iparĩka akamini ĩkapani. Iposotiire isikaua aparĩka akamini ĩkapani. Aparĩka pamimari, ininiã apiata isika iposotiire atemoni. 8Kotxi Teoso sãkire kitxakapirĩka txari:

Ikanĩkasaaki itixinemoni, imikanapiriãna kãkiti mitxi
imokaiakari maĩkakini. Iuasaaki isikari erekari kãkitimoni.

9Iua kanĩka, kotxi mitxipe iua katxaka itixi patapixiti ipĩkani auiniãtaã. 10Iua itixi patapixiti katxakakari, iuatxikana kanĩka iaxiti apiko nopinixiti, ininiã uatxa iua aua ikini itixiti, iaxiti, Teoso tixine pakini. !Auari iua mauakaniãtaã.

11Iposotiire isikasaaki isãkire auiãkanimoni, isikari ia atoko parĩkauatakani ininiuana ĩkapani: Kristo iokanatakini kãkitimoni, Teoso sãkire sãpiretakani, Teoso iokanapirena erekari sãpiretakani, Teoso nakitiakori õtãkikakani, Teoso sãkire oerekakani pakini isikaua. 12Ikara atoko isikaua, kotxi inirekari ninoa oerekiniua inakitiakori iparĩka atão akamini ĩkapani. Ikara atoko isikaua, kotxi ninoa sikataparaxiniretaua. 13Ninoa sikataparaxiniretiniritika ãtika aãuiãkiti auako. Ipinimoni inakari aãuiãkiti !auaika, kotxi atão aimarotariko Teoso ãkiri sãkire. Ininiã kiĩkiteua, kimaroreua iuasaaki. Kristo atoko atxauako, kotxi paimatireri iua.

14Ininiã iuasaaki amarini atoko !atxaikaua, kotxi amarini !imarotari atão inakari. Tsakati anikakiti atoko, ĩtima anikakiti atoko itxana kãkiti kamisirienereri sãkire auiãkani. !Imarotarina atão Teoso sãkire. Ninoa kamisirienereri xinikaxitita atão minakati oerekini ĩkapani. 15Atão inakarinoka asãpiretako kãkiti atiraõkiritika. Ikara atoko akaminiã, aimarore aneeãpota. Kristo sãkire iteene aãuikaãpota. Erekari akamakiti aneeãpota. Ininiã

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kristo atoko atxaua, kotxi iua ĩto atokotxikana atxaua. Ate kii atoko itxaua Kristo. 16Ĩtotxi kamari ikii paniãtakiti. Iua atokokana ate kamari Kristo paniãtakiti. Ininiã aãpotiitaua. Amoianatakakaua Kristo parĩka akamini ĩkapani, kotxi ĩtotxi ãtika atoko atxaua. Kristo sikataparataua amoianatakakiniua. Ininiã ikinika Kristo nakitiakori atão parĩkauatiniã iua ĩkapani, apiaãpota aimarotari iua imarore atão akamini ĩkapani. Akinika atão aparĩkauatiniã Kristo ĩkapani, ikamataparaxiniretaua. Iuasaaki atiretakakaua. Iuasaaki ĩtotxi erekari, mamianatakati atoko itxaua Kristo nakitiakori.

Aãuini Amaneri

17Ikara atoko ininiã, ia nisãpiretai. Apiananiri imaroreẽ iteene nõtãkikai. !Hĩkamapinikariko apanakini Xoteo minakaniua kamakiti atoko. !Kiĩkiteri ninoa kamakiti. !Kiĩkiteri ixinikakitina. 18!Imarotarina atão inakari. Mapiãri atoko itxa iĩkitena. Ikara atoko ininiã, !kimarorena. Teoso !itxĩkitakana auapininiika ininina, kotxi ãkixinireẽna !inirekarina atão inakari imarotinina. 19Ninoa ãkixinire ãpatapeka, ininiã !ipẽtauatana maerekati ikamakasaakina. Ininiãkara ninoaka sikaua Satanasimoni iĩtona nireẽkitinoka ikaminina ĩkapani. Ininiã ikamarina ikinika maerekati. Itori maerekati inireka ikaminina. !Inirekarina iotokakinirina ikara maerekati ikaminina.

20Hĩtepekana, ikara maerekati !hõerekaãka, Kristo himarotakasaaki. 21Iuasaaki hĩkenakotapitikari iua sãkire. Iua oerekai atão inakari, kotxi Xesosi imarotari ikinipoko atão inakari. 22Hõerekaãka hĩtakanapiniri maerekati mitxi hĩkamakiti, hĩxinikakiti pakini. Himãka kitxakari hõkini atokokana hĩtxapaniko himaerekani hĩtakanapini. Hĩtakanapariko ikara kitxakari hinireẽkiti, kotxi ikara maerekati hinireẽkiti misirienetai. 23Ininiã eereka hamanaãriko Teoso txĩkitakiniri hĩxinikakiti, hinireẽkiti pakini amaneri inini. 24Ininiã himãka amaneri hĩeretakini atokokana, amanerinoka atão inakarinoka hĩkamako, kotxi Teoso txĩkitakai hĩxinire amaneri inini, Teoso atoko hinini ĩkapani. Ininiã atão inakari himarota. Erekarinoka hĩkama. Teoso ĩkapaninanira hĩparĩkauatako.

25Ininiã aãpirena kona hĩkamape hĩtariakorimoni. Atão inakarinoka hĩsãkiretako, kotxi amakinika ate ãtika ĩtotxi atoko atxaua. 26Hinaiatakasaakiua, !hãuiritapiri homanãkare txĩkitakinii maerekati hĩkamini. Himakini apisapanika, hĩotokakariko homanãkarauatini. 27Ikara homanãkare himatakanapakanisaaki,

hãuiritari Satanasi txĩkitakinii maerekati hĩkamini, ininiã !hãuiritapiriko iua.

28 Atxiĩti hiĩtiriuatapeka, ininiã !hiĩtiriuatapinikako. Hĩparĩkauatako. Erekari parĩkatxi hĩuakoã hĩkamako, hĩparĩka ĩki hãpakapini ĩkapani. Ininiã eereka aua minakati hĩtemoni, kãkiti minakati mauinakinimoni hĩsikini ĩkapani. **29** Maerekati sãkiretxiti !hĩsãpiretapiri kãkiti. Erekarinoka hĩsãpiretako, hĩsãkire kenakotakani hĩsikataparaxiniretini ĩkapani, ikinipoko erekari Teoso sikakiti ninoa apakapini ĩkapani. **30** Kona hĩkamamatinanitapiri Erekari Matamatakoti Teoso nakiti himaerekani xika. Erekari Matamatakoti Teoso takaõtxikare itxaua. Teoso sikapekari iua atemoni, ininiã aimarotapitikari aãpakapiniri ikinipoko Teoso sikaenetakiti Kristo uai kanapiriãkasaaki. Iuasaaki imakatxakaua ikinika maerekati auiniãtaã. **31** !Hinĩkatapiri homanãkare hãkixinireẽ. Katima naiataka !hĩtxapeko. Ãtipirika apanakini homanatini, hĩtakanapako. !Hĩtxitapiri ãti. !Himisãkirepiretapiri ãti. Ikini sereti maerekati ikara atoko inakari hĩtakanapako. **32** Erekari hĩkaminakakauako. Hiamonĩkakauako. Himaxinĩkaretariko maerekati ãti kamakiti hĩtemoni, maerekati ate kamakiti Teoso maxinĩkaretini atokotxikana. Teoso maxinĩkaretari amaerekani, kotxi Kristo ipina ate ĩkapani.

Hĩtiraõkiuatako Ikiniõtika

5 **1** Teoso anaakori itiretakini hĩtxaua, ininiã hĩkamariko Teoso kamakiti atokotxikana. **2** Hĩtiraõkiuatako ikiniõtika, Kristo tiretiniua atokotxikana. Iuaka isikaua Teosomoni, kotxi ipina ate ĩkapani. Teoso apokaerekatari Kristo ipinini ate ĩkapani. Peerekari isikiniua Teosomoni.

3 Teoso nakitiakori hĩtxaua, ininiã kona ninirekari nikenakopiretiniri pĩtaniri minakotikatika, pĩtanoro minakotokatika pisirĩkini. !Apakata maerekati hiĩto nireẽkiti hĩkamini. !Apakata maerekati hiĩto nireẽkiti hĩxinikini, hĩsãpiretini. Ikara hĩxinire txikotakari hĩtakanapako. Txineiro potxitakani !hĩtxapeuako. **4** !Hĩsãpiretapiriko sãkiretxi maerekati. Sãkiretxi miĩkiteti apaka !hĩsãpiretape. !Hinapetapiri ãti. Hĩsãkirauatakasaaki, hĩtxariko: "Peerekari Teoso, kotxi isikaua ikinipoko erekari." **5** Aimarotari ia: Ĩtanoro minakotokatika sirĩkakari, maerekati iĩto nireẽkiti kamakari, txineiro potxitakani pakini !iteosonetari Teoso. Teoso kamakori misãkiretakani atoko itxana. Ikara atoko inakani !apakapari Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

sikaenetakiti iua anaakorimoni, Kristo, Teoso pakini auĩtetxi
ininiãtaãua.
6 Kona hãuiritapiri kãkiti misirienetinii hĩte miĩkiteti sãkiretxitiã.
Kona !hãuikapiri ninoa sãkire, kotxi ikara atoko inakari maerekati
xika, Teoso misiritariko isãkire makĩpitakani. 7 Ininiã ikara atoko
inakani moianariakori !hĩtxapeuako.

Pokamara Atoko Hĩtxaua

8 Mitxi hĩte mapiãri atoko hĩtxa, kotxi !himarotari Apiananiri
iuasaaki. Uatxa hĩte imarotapitikari iua, ininiã pokamara atoko
hĩtxaua. Ininiãkara erekarinoka hĩkamako ikiniõtika. 9 Erekari
Matamatakoti auakasaaki kãkiti ãkixinireẽ, erekarinoka inireka
ikamini. Atãonoka ikama. Atão inakarinoka isãpireta. Ikara atoko
inakari Erekari Matamatakoti sikakiti. 10 Hinitariko Apiananiri
nireẽkiti hĩkamini ĩkapani. 11 Ikara atoko ininiã, kona himoianatapiri
kãkiti maerekati kamakani, kotxi ikara parĩkatxi ipiaã potorikakari.
Ikara atoko inakari parĩkatxi !iminari erekari atemoni. Ininiã
maerekati !hĩkamape. Ia hĩkamako. Hõerekariko kãkiti maerekati
makamakani. 12 Apẽtauata asãpiretiniri Teoso sãkire makĩpitakani
kamakiti ipiaã, kotxi apia maerekati ĩkora. 13 Ikinika tirikapi kamara
auiniãtaã atamataãka, 14 kotxi tirikapi iopinikari ikinika. Ininiã ãti
txari: “Himereka, imakakani atoko inakanii. Hõkitikauako ipĩkani
atoko inakanii. Ininiã iuasaaki Kristo iopinikariko hãkixinire.”

Miĩkiteti !Hĩtxapeua

15 Erepaniko. Atão inakari hĩkamako ikiniõtika. !Hĩkamapiri
miĩkiteti kamakiti atoko. Hĩkamariko kãkiti kiĩkiteri kamakiti
atoko. 16 Hĩkamariko erekari, kotxi poiãonoka hãuini. Hĩkamariko
erekari ikiniõtika, kotxi maerekati auapitika ĩkorasaaki. 17 Ininiã
miĩkiteti !hĩtxapeua. Himarotariko Apiananiri nireẽkiti.
18 Kona hiãtapero iãriã kapoãro hĩpoãtini ĩkapani, kotxi
itxĩkitakai maerekati hĩkamini. Hãuiritariko Erekari Matamatakoti
txĩkitakinii erekarinoka hĩkamini. 19 Hĩsãpiretakakaua xikari
Teoso ĩkapani, xikari kitxakari, xikari ĩkorapokoriti auakari pakini.
Hĩxikaretari ikara atoko inakari xikari Teoso ĩkapani. Hãkixinireẽ
apaka hĩxikarauata Teoso ĩkapani. 20 Ãtipirika hĩtxariko aĩri Teoso:
“Erekapitikai pite, kotxi erekari ikinipoko pisikakiti atemoni.”
Xesosi Kristo aãuĩte ininiua, asãpiretari Teoso ikara atoko inakari.

Tanorotxi Pirena.

21 Hĩpaxitakakauako, ãti nirekakiti hĩkamini, kotxi hĩpĩkariko
Teoso manirekakiniti hĩkamini. 22 Ininiã hĩte sitoakoro
hĩkamariko hĩtaniri nireẽkiti. Apiananiri nireẽkiti hĩkamini
atokokana hĩkamariko hĩtaniri nireẽkiti, 23 kotxi pĩtãniri pikii
atoko itxaua. Ininiã iua piauĩte itxaua. Iua atokokana Kristo
inakitiakori kii atoko itxaua Kristo. Iua ĩto atoko atxaua. Aãuĩte
itxaua. Amaerekani makatxakakari itxaua. Ininiã sito kamariko
oĩtaniri paniãtakiti. 24 Ininiã kãkiti Kristo nakitiakori kamari
Kristo nireẽkiti. Iua atokotxikana sito kamariko ikinipoko oĩtaniri
nireẽkiti.

Taniritxi Pirena

25 Hĩte taniritxi, hĩtiretaroko hĩtanoro. Kristo tiretinina
inakitiakori atokokana, hĩtiretaroko hĩtanoro. Iua iteene
tiretana, kotxi ipina inakitiakori ĩkapani. 26 Iua ipina, kotxi
inirekari itxĩkitakiniua ate iua nakitiakori aniniua. Inirekari
imakatxakiniri amaerekani. Ãparaã makatxakiniri aĩto txiko
atokokana, iua sãkire makatxakari amaerekani aãkixinireẽ
auakari. 27 Kristo ipina inakitiakori ĩkapani, kotxi inirekaua
iposope anini ate apakapini ĩkapani. Iuasaaki peerekaua. Ãtika
amaerekani !auaika. Ãtika akerokakiti !auaika. Ikara atoko
inakari maerekati !auaika. Iuasaaki atão Teoso nakitiakori
atxaua. Erekarinoka akama iuasaaki. 28 Ikara atoko ininiã, kiki
tiretaroko ĩtanoro, iĩto itiretini atokokana. Ĩtanoro tiretakari
iuaka itiretaua. 29 Kãkiti !omanatari iuaka ĩto. Isikakienatari.
Itiretari. Apiananiri tiretiniri inakitiakori atokokana, kãkiti
tiretari iuaka ĩto. 30 Apiananiri ĩto atoko atxaua. Ixini atoko
atxaua. Api atoko atxaua. Ikanoke atoko atxaua. Iuako atoko
atxaua. Itxaãpota. 31 Iua ĩto atoko atxaua, ininiãkara kiki
ĩtanorouatakasaaki, itakanapana iri, inoro pakini ĩtanorokata
ikaikotini ĩkapani. Ininiã ãtinoka ĩtotxi atoko itxauana.
32 Nisãpiretai mitxi !kimarotikori. Kristo inakitiakorikata ãtika
ĩtotxi atoko itxauana. Kãkiti !imarotari ikara mitxi. 33 Ininiã
pitiretaroko pĩtãnoro piteka ĩto pitiretini atokokana. Pite
tanorotxipekana, pipaxitariko pĩtaniri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Amarini Pirena

6 1Hĩte amariniakori, hĩkĩpitanako hĩri, hinoro pakini sãkire,
kotxi ikara Apiananiri paniãtakiti. Atão pikĩpitanako ninoa
sãkire. 2Kitxakapirĩka Teoso sãkire paniãtaua:
Hĩpaxitanako hĩri, hinoro pakini.
Ikara Teoso paniãtakiti hĩkaminiã, Teoso sikaenetakiti isika
hĩtemoni. Mitxi Teoso paniãtakiti !auari Teoso sikaenetakiti.
3Hĩri, hinoro pakini sãkire hĩkĩpitiniã, ia isikaenetakiti
apokapitikako hĩtemoni. Hĩkĩpitiniãri ninoa sãkire, erekari hãuini.
Hĩkĩpitiniãri ninoa sãkire, hãuiniritika kiomãtxi hĩtxauako.

Irĩtxi Pirena

4Hĩtepekana irĩtxiakori, kona hĩtxĩkitakapena hamariteakori
omanãkarauatini atão minakati hĩkamini xika. Hõerekanako
Apiananiri nireẽkiti ikaminina. Hõerekanako Apiananiri sãkire
imarotinina.

Nitiritxi Pirena

5Hĩtepekana nitiritxiakori amotakoni, hĩkamariko hĩauĩteakori
ĩkorapokoriti auakani paniãtakiti. Hĩpaxitanako ninoa. Hĩpĩkariko ninoa
manirekakiniti hĩkamini. Hãkixinireẽ hinirekariko ninoa nireẽkitinoka
hĩkamini. Kristo paniãtakiti hĩkamini atokokana, hĩkamariko ninoa
paniãtakiti. 6!Hĩparĩkauatapeko hĩparĩka erekari apanakini atamatini
ĩkapani ĩkapani, kotxi iuasaaki hinirekari ninoa poxokotinii. Kristo
nitiriakori hĩtxaua, ininiã hĩparĩkauata Teoso nireẽkiti hĩkamini, kotxi
hãkixinireẽ ikaranoka hinireka hĩkamini. 7Hĩkamariko hĩparĩka ikinika
hĩpoxokoniritika, hinirekiniritika. Apiananiri ĩkapani hĩparĩkauatini
atokokana, hĩparĩkauatako hĩauĩte ĩkorapokoriti auakari ĩkapani. 8Kotxi
himarotari Apiananiri sikariko parĩkatxi ĩki kãkitimoni, ikinipoko
erekari ikamakiti ĩki. Nitiritxi iamotakoni, apaka nitiritxi miamotakoni
Kristo nakitiakori apakapariko erekari ikamakitina ĩki.

Patrão Pirena

9Hĩtepekana patrão, ia atoko inakari hĩkamako hinitiriakorimoni.
!Hĩtxapiri hinitiriakori: “Ikinika nota paniãtakiti himakamakaniã,
iteene nimisiritai hĩte,” kotxi hĩte patrãote aua apaka iaxiti. Iua Teoso.
Teoso kamakiti poiãorimoni, iua atokotxikana ikamakiti auĩtetximoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kãkiti Xinire Tokapare

10 Nitariakori, ia nisãkire mapotõkire: Katapara hĩtxako.
Hĩkosekataparatariko Apiananiri tapara, kotxi kaposotiireri iua.
11 Sotato ieretakari iĩto tokapare, neenamatxi ikamini apisapanika. Iua
atokokana Teoso sikaua axinire tokapare, ininiã maeretakariko ikinika
ikara axinire tokapare, kotxi neenamatxi auapitika Satanasikata. Iua
paimatireri. Ixinikaxititapekari itxĩkitakiniua maerekati akamini.
12 !Aneenamauata kãkitikata. Aneenamauata maerekani matamatakoni
auĩteakorikata, ikinika maerekani matamatakoni kaposotiirerinikata.
Aneenamauata auĩtetxiakorikata ĩkorapokoriti ipiaã auakanikata.
Aneenamauata ikinipoko maerekani matamatakoni iaxiti auakanikata.
13 Ininiãkara hĩeretakariko ikinika Teoso sikakiti hĩxinire
tokapare. Ininiã maerekati apokasaaki, !inokai. Kona hĩrika. Kona
himiteka. Hĩokanatari Satanasi isini. Hĩte kãiata.
14 Sotato iposope ineenamauatini atoko hĩtxako. Sotato takari
ipakiomatare. Ipakiomatare maĩkari ikinipoko iĩto tokapare. Sotato
pakiomatare atoko itxa hĩxinire tokapare maĩkiko. Atão inakari
sãkiretxiti itxaua iua. Ininiã hĩtakariko ikara hĩpakiomatare.

Sotato takari itorota koana, itorota tokapare ĩkapani. Sotato
torota koana atoko itxa hĩkamakiti atão inakarinoka. Ininiã
hĩeretakariko ikara hĩtorota tokapare.

15 Sotato kiti apaka iposope ineenamauatini, kotxi itakari
ikiti mata ikiti tokapare ĩkapani. Sotato kiti mata atoko itxa
Teoso iokanapirena erekari aanikapiretakiti kãkitimoni. Ikara
iokanapirena sãpiretaua Teoso !imisiritaikaua, isãkire aãuikasaaki.
Ininiã hĩeretakariko ikara hĩkiti mata.

16 Sotato maĩkari itokapare, iĩto imokaiakari xiripi minokakani
ĩkapani. Xiripitxi tirinakari itokaparemoni apokasaaki, oaka. Iua
tokaparetxi atoko itxa Teoso sãkire auikiko. Iteene hãuikiniãri
Teoso sãkire Satanasi !iposotari inokinii maerekatiã. Ininiã
himaĩkariko ikara tokaparetxi.

17 Sotato takari ikii tokapare metao kamakori. Sotato kii tãta
atoko itxa amaerekani makatxakiko aimarotini. Ikara imaroretxi
axinikakiti akii tokapare itxaua. Ininiã hĩtakariko ikara hĩkii tãta.

Sotato anikaro iouata mitaro. Oa iouata mitaro atoko
itxa Erekari Matamatakoti sãpiretiniua Teoso sãkire. Ininiã
himaĩkaroko oa iouata mitaro.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Himisãkiretariko Teoso ãtipirika. Hamanaãriko, Erekari
Matamatakoti nireẽkiti iaõka hãpakapini. Araõkire hĩtxako.
!Hĩtakanapapiri hĩsãkirauatini Teosokata. Hamanaãriko Teoso,
ikinimane inakitiakori nireẽkiti isikinina.
19 Himisãkiretari Teoso nota ĩkapani apaka.
Hamanaãri Teoso, isãkire isikinino nisãkirauatakasaaki,
nitaparaxinireritika nisãkirauatini ĩkapani, kotxi ninirekari
Teoso iokanapirena erekari nisãpiretiniri kãkiti. Mitxi Teoso
iokanapirena erekari !kimarotikori. **20** Uatxa Teoso iokanatano
nota kãkitimoni, iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani.
Ikara nisãpiretini xika, kateia ãki naua nota uatxa. Hamanaãri
Teoso, isãkire nitaparaxinireritika nisãpiretini, kotxi ikara
inakari niparĩka.
21 Niokanatari Txíkiko inakori hĩtemoni. Aĩtari atiretakiti
iua. Apiananiri nitiri itxaua. Atão iparĩkauata Apiananiri
ĩkapani. Iua sãpiretaiko hĩte nota pirena. Ikara atoko
himarotariko nauini, nikamakiti pakini. Iua sãpiretai
ikinipoko nota pirena. **22** Ininiã niokanatari iua hĩtemoni ate
pirena himarotini ĩkapani, isikataparaxiniretinii hĩte ĩkapani.
23 Nitariakori, aĩri Teoso, Apiananiri Xesosi Kristo pakini
kamaerekaxiniretai. Itiretaina hĩte. Itxĩkitakaina Teoso sãkire
iteene hãuikini. **24** Teoso sikari ikinipoko erekari aãuĩte Xesosi
Kristo ãtipirika tiretakanimoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

PIRIPOSI

Paoro Iokanatsopatakiti Piriposi Auakanimoni

---

1 1Nota Paoro, Tximótxio pakini, Kristo Xesosi nitiriakori iua amotakini atxaua. Niõkatsopata ikini kãkiti Kristo Xesosi nakitiakorimoni, Piriposi sitatxiti auakanimoni aiokanapireta. Niõkatsopata hĩte kõtãkikarerinimoni, kotxi hĩte õtãkikana Xesosi sãkire auiãkani. Hĩtepekana, kamiparĩkarerini, niõkatsopata hĩtemoni, kotxi hĩte moianatana Xesosi sãkire auiãkani.

2Ereẽkai hĩte. Aĩri Teoso, Xesosi Kristo Apiananiri pakini sikai ikinipoko erekari. Ninoa kamaerekaxiniretai.

Paoro Misãkiretari Teoso Piriposi Auakani Ĩkapani

3Hĩte nixinikasaaki: "Erekapitikari aTeosone," nitxa. 4Teoso nimisãkiretakasaaki hĩte himakinika ĩkapani, nipoxokoniritika nimisãkiretari Teoso. 5Nipoxokoniuata, kotxi hĩte miparĩkatano nota Teoso iokanapirena erekari nisãpiretini ĩkapani, kotxi hĩte iokanataro txineiro notamoni. Teoso iokanapirena erekari hãuikasaaki, hĩpotorika himiparĩkatinino. Eereka kona hĩte iotokaika himiparĩkatinino nota. Uatxa auapika himiparĩkatinino nota. 6Teoso sikari erekari hĩtemoni merepanika isãkire hãuikasaaki, ininiã nota imarotapitikari Teoso sikari erekari hĩtemoni ikiniõtika. Ikara Teoso parĩka hĩtemoni. Erekari isikiniritika Xesosi kanapiriã ĩkorapokoriti. 7Atãopitika nixinikinii hĩte nipoxokoniritika, kotxi iteene nitiretai hĩte himakinika. Atxiĩti kateia ãki naua. Atxiĩti mapara naua, kãkiti Teoso iokanapirena erekari atão ininiua noerekini ĩkapani. Atxiĩti nisãpiretari Teoso iokanapirena

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

erekari, kãkiti iteene imarotiniri ĩkapani. Kateia ãki nauakasaaki, mapara nauakasaaki, ikiniõtika hĩte notakata apakapari ikinipoko erekari Teoso sikakiti. 8Nota iteene tiretai hĩte. Kristo Xesosi tiretinii atokokana nitiretai hĩte. Teoso imarotari ikara nisãkire atão inini.

9Nota misãkiretari Teoso hĩte ĩkapani ia atoko: Ninirekari hĩtiraõkiuatini apiaãpotini ikiniõtika. Hĩtiraõki aneeãpotakasaaki, ninirekari himarore apaka aneeãpotini. Imaroretxi himaroãpotakasaaki, ninirekari atãonoka himarotini. 10Ikara atoko hininiã, himereẽri apia erekari hĩkamini. Ininiã maerekati !hĩkama. Maerekati na apanakinimoni !hĩkama. Ikara atoko hininiã, iposopeka hĩtxa Kristo kanapiriãkasaaki. 11Ikara atoko hininiã, ikinipoko hĩkamakiti erekari. Xesosi Kristonokara kamaerekatai hĩte hĩkamakiti ereka inini ĩkapani. Apanakini atamatakasaakiri erekari hĩkamakiti, ninoa imarotari Teoso posotiire, ininiã eereka ninoa: “Peerekari Teoso,” itxanako.

Paoro Misiritiko Pirena

12Nitariakori, himarotari nota iteene misiritaãka. Iuaritika Teoso iokanapirena erekari iaripiretapeka. Ninirekari himarotiniri, nimisiritiko xika apikomoni kãkiti imarotari Teoso iokanapirena erekari. 13Ininiã nimisiritiko xika ikinika sotatoakori, Homanoakori auĩte aapoko inĩkatakani, ikinimane kãkiti mapara auakani apaka imarotari nota uai kateia ãki nauakasaaki Kristo sãkire nisãpiretini xika. 14Itori aĩtariakori Apiananiri sãkire auiãkani, sikataparaxiniretaãka, kotxi imarotarina Teoso nĩkatinino nota kateia ãki nauakasaaki. Ininiã ninoa sãpiretari Teoso sãkire itaparaxinireritikana. Mapĩkaretika itxana.

15Ninoa sãpiretari Kristo sãkire, kotxi inirekarina erekari ikaminina. Txamari apanakinipekana sãpiretari Kristo sãkire nota xikotiko xika. Inirekarina kãkiti auikiniri ninoaka sãkire, nota sãkire poiãoka auikinina ĩkapani. Ninoa sãpiretari Kristo iokanapirena, kotxi ninoa potxitari kãkiti taparakienatakakiniua. 16Aĩtariakori, erekarinani nirekakani, sãpiretari Kristo iokanapirena, kotxi ninoa tiretano nota. Ninoa imarotari Teoso sikinino nota ia parĩkatxi, Teoso iokanapirena erekari atão inini noerekini ĩkapani. 17Nota xikotakani sãpiretari Kristo sãkire, txamari inirekarina ninoaka nireẽkiti ikaminina. !Inirekarina Teoso nireẽkiti. Inirekarina nota apia atatsiitiniri nimisiritiko uai kateia ãki nauakasaaki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

18 Atxiĩti Kristo iokanapirena sãpiretakani ãkixinire erekari. Atxiĩti
ninoa ãkixinire kona erekari. Iuaritika erekapitikari, kotxi Kristo
iokanapirena sãpiretapeẽkaika. Ininiãkara nipoxokoniuata nota. Ari,
!niotokapani nipoxokoniuatini. 19 Nipoxokoniuata, kotxi nimarotari
nitakanapiniri kateia, kotxi hĩte misãkiretari Teoso nota ĩkapani.
Nimakatxakaãkako kateia ãki, kotxi Erekari Matamatakoti Xesosi
Kristokata auakari moianatano nota. 20 Kona ninirekari nipẽtauatini,
Kristo iokanapirena nisãpiretakasaaki. Ninirekari kataparaxinire
ninini, Kristo apanakini nisãpiretini ĩkapani. Ikara atoko nininiã,
apanakini imarotari Kristo Apiananiri ininiua. Ikiniõtika nauapanika
ninakasaaki, ninirekari kãkiti imarotiniri Kristo Apiananiri ininiua. Ari,
nipĩkasaaki apaka, ninirekari apanakini imarotiniri Kristo Apiananiri
ininiua. 21 Auapanika ninakasaaki, ninirekari Kristo nireẽkitinoka
nikamini. Erekapitikari nipinini, kotxi eereka Kristokata nauapika.
22 Auapanika ninakasaaki, niparĩkauatapitipo Teoso sãkire nisãpiretini,
ininiãkara erekari niparĩka. Kipa ninireka? Nota auapanika nininikani?
Nipininikani? !Nimarotari ninireẽkiti. 23 Ninirekari auapanika ninini.
Apaka ninirekari nipinini. Apiata ninirekari nipinini Kristokata nauini
ĩkapani. Ikara atoko apiaerekata. 24 Txamari hĩte noerekini ĩkapani,
ninirekari auapanika ninini, kotxi hĩte nirekapanikano nota. 25 Ikara
nimarotapitika, ininiã auapanika nitxa, himakinika noerekini ĩkapani,
kotxi nota nirekari himaroãpotiniri Teoso sãkire. Ninirekari hãuikiniri
hĩpoxokoniritika. 26 Ininiã eereka hĩtxari: “Erekapitikari Kristo Xesosi,
kotxi Paoro iuaĩkana apoka atemoni,” hĩtxapaniko. Ininiã iteene
hĩpoxokoniuata iuasaaki.

27 Atxiĩti auapanika nitxa, atxiĩti nipina, iuaritika ikiniõtika
ereka hĩtxako hãuini. Erekari Kristo iokanapirena, ininiã hĩte apaka
ereka hĩtxako hãuini. Atxiĩti nisa hĩtemoni. Atxiĩti kona nisa. Atxiĩti
nikenakopiretai hĩte uai kateia ãki nauakasaaki. Iuaritika, hãuini
ereka inakasaaki, nimarotariko hĩte himakinika iteene auikiniri
Kristo sãkire iua iokanapirena erekari. Hãuini ereka inakasaaki,
nimarotari hĩte himakinika sãpiretiniri Kristo iokanapirena iaõka
apanakinimoni. 28 Hãuini ereka inakasaaki, na hĩpĩkana hĩte
omanatakani. Hĩtaparaxinireritika hãuiniã, ninoa hĩte omanatakani
imarotari ixipokinina ãti õti. Hĩtaparaxinireritika hãuiniã, ninoa
imarotari Teoso makatxakinii hĩte himapinakani ĩkapani. 29 Ininiã
Teoso sikari erekari hĩtemoni, kotxi iua auiritai hĩte auikiniri Kristo
iokanapirena. Apaka erekari isikai hĩte, kotxi iua auiritai hĩte

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

atatsiitiniri himisiritiko Kristo ĩkapani. 30Hĩte atamatapekari nota misiritiko, hĩte sauaki nauakasaaki. Hĩkenakopiretari nimisiritiko auapanika uatxa. Uatxa hĩte nota atoko, kotxi hĩte apaka misiritaãka.

Kristoka Poiãotakaua.

2 1Kristo sikataparaxiniretaua ate, iua nakiti aniniãua. Kristo mĩkapiritaua ate, amarini axapitiri inoro mĩkapiritini atoko itxa, kotxi iua tiretaua. Ãtipirika iua Erekari Matamatakoti amoianari itxaua. Kristo iteene tiretaua. Iua amonĩkaua. 2Ininiãkara nota õtãkikai hĩte hĩkinika. Hĩxinikariko Teoso nireẽkitinoka hĩkamini, ininiã hĩxinikakiti ãtinoka txauako. Hĩtiretakakauako Teoso tiretiniua atokokana. Hinireẽkiti ãtinoka txauako. Ikara atoko hininiã, iteene hĩkamapoxokonitano nota. 3Kona kapotxinaniri hĩtxapeua. !Hĩuikapeua. Hĩteka minakati hĩtxauako. Hĩxinikariko: "Apanakini apiata, nota poiãoka". 4!Hĩxinikapiri pite nireẽkitinani. Himiparĩkatanako apanakini, ninoa nireẽkiti ikaminina ĩkapani.

5Xesosi Kristo xiniãkitikanerako hĩxinikako. Kristo kamakitikanerako hĩkamako. 6Teoso itxaua Kristo Xesosi, ininiã iposotari ipaniãtiniri ikinimane inireẽkiti ikaminina. 7Iuaritika itakanapari auĩtetxi ininiua. Nitiritxi atoko itxapekaua. Iuaka minakati itxĩkitakaua, kotxi kãkitipeka itxaua uai itixi iponaniãkasaaki. 8Iuasaaki kiki inakasaakiua, iuaĩkana iuaka ipoiãotakaua, kotxi ikĩpitari Teoso sãkire ipinini ĩkapani. Imarotari okiko tĩkane, kokaniri okiko atoko inaãkako aamina ĩpiriãmitakari nopini. Iuaritika ikĩpitari Teoso sãkire ipinini ĩkapani. 9Ikara atoko ininiã, Teoso txĩkitakari iua Apiananiri ininiãua. Ãti iua atoko inakari !auari. Teoso takari iuãka. Ãti uãka iua atoko inakari !auari, 10kotxi kãkiti ikininape kenakotakasaakiri iuãka Xesosi, ikapotoreẽkauako Xesosi apisatoõ. Ikinimane Teoso tixine auakani, ikinimane itixi auakani, ikinimane ipĩkani auiniãtaã pakini kapotoreẽkauako Xesosi apisatoõ, kotxi iauĩtena itxaua Xesosi. 11Ikinipoko kãkiti txako: "Xesosi Kristo Apiananiri itxaua," itxanako. Ikara atoko ininiã ikinimane: "Peerekari aĩri Teoso," itxanako.

Iõriki Atoko Hĩtxako

12Ininiã nota tiretakini, hĩkĩpitariko nisãkire uatxa, mitxi hĩtekata nauakasaaki nisãkire hĩkĩpitini atokokana hĩtxako. Uatxa kona hĩtekataikano, iuaritika ninirekari apiata hĩkĩpitiniri

nisãkire. Teoso makatxakapekari himaerekani itixine hĩsini ĩkapani, ininiãkara ikiniõtika hĩparĩkauatako Teoso ĩkapani. Hĩpĩkariko maerekati hĩkamini. Erekarinanira hĩkamapikako.
13 Hĩposotari ikara atoko hĩkamini, kotxi Teosokara moianatai hĩte. Iua kamanirekaretai hĩte iua nireẽkiti hinirekini ĩkapani. Iua sikaposotiiretai hĩte iua nireẽkiti hĩkamini ĩkapani.
14 Hĩparĩkauatakasaaki, !hĩtsoatape, !hĩtxitakakapeua. 15 Ikara atoko hĩkaminiã, hĩkerokiniri !auari, himaerekani !auari, ininiã erekarinoka hĩkama apanakinimoni. Ininiã Teoso anaakori erekarini hĩtxaua. Kãkiti kamisirienererini sauaki hãuanãta hĩte. Kãkiti maerekani sauaki hãuanãta. Iõriki iopinikari iaxiti ĩkanõka. Iõriki atoko hĩtxako. Hĩopinikariko maerekati auiniãtaã, atão inakari kãkiti imarotini ĩkapani.
16 Hĩte iopinikari ipiã, Teoso sãkire apanakinimoni hĩsãpiretakasaaki. Teoso sãkire txĩkitakari kãkiti ãtipirika auãki inini tĩkane, Teosokata auini ĩkapani. Hĩte Teoso anaakori erekarini hininiãua, nota iuikaiko hĩte, Kristo uaimoni kanapiriãkasaaki, kotxi hĩte auikapekari Teoso sãkire nisãpiretakiti. Kona maxikatiĩkani niparĩkauatapitipo hĩte ĩkapani, kotxi hĩte auikapekari Teoso sãkire nisãpiretakiti.
17 Atxiĩti nota okaãka Teoso sãkire nisãpiretini xika. Atxiĩti niarẽka oxikepoakataãka, Teosomoni sikakori atoko inakari, Teoso sãkire nisãpiretinii xika, Teoso sãkire hãuikini xika. Nokaãka atxiĩti, iuaritika nipoxokoniuata. Nipoxokoniuata hĩtekata. 18 Ininiã erekari hĩte apaka poxokoniuatini. Erekari hĩpoxokoniuatini notakata.

Tximótxio Pirena

19 Xesosi Apiananiri nirekiniãri nota iokanatiniri Tximótxio hĩtemoni, ininiã mapaõtipeka inakasaaki niokanatari iua. Ininiã eereka iua minapiretari hĩte pirena, nota apaka poxokoniuatini ĩkapani. 20 Ãti Tximótxio atoko inakari uai !auari, kotxi iua iteene tiretai hĩte. Iua nirekari hãuini ereka inini. 21 Apanakini kãkiti xinikari ninoaka nireẽkitinoka. !Ixinikarina Xesosi Kristo nireẽkiti.
22 Himarotari iua Tximótxio parĩkauatape notakata, imi irikata parĩkauatakari atoko itxa. Iparĩkauata notakata Teoso iokanapirena erekari apanakini asãpiretini ĩkapani. Ininiãkara himarotari Tximótxio atamakaãkapeka, ininiã himarotari erekapitikari iua.
23 Kiatokopa ninataãka? Uatxa !nimarotari. Nimarotakasaakiri, niokanatari Tximótxio hĩtemoni. 24 Apiananiri kamaimaroretano nota, Tximótxio tikinimoni nota apaka apoka ereẽ hĩtemoni.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Epaparotxito Pirena

25 Notamoni erekari iuaĩkana niokanatiniri hĩokanapirena mĩkari,
Epaparotxito inakori. Hĩte iokanatapekari iua notamoni nota itiretini
ĩkapani. Iua nitari atoko itxa. Imiparĩkatapitipono nota, Teoso
iokanapirena asãpiretakasaaki. Iua, nota pakini sotato atoko atxaua,
kotxi ate neenamauata Teoso ĩkapani. 26 Iua ipiãtai hĩte hĩkinika. Iua
maerekaxiniretinoka itxa, kotxi ikenakopiretari hĩte imaropiretiniri
iua amianatini. 27 Atãopitikara iua amianatapitika. Iua ipinaarita,
iuaritika Teoso amonĩkari iua. Itxĩkitakari iua iuaĩkana ereka inini.
Ininiã Teoso amonĩkano nota apaka, kotxi Epaparotxito ipinaãkamako,
apia maerekaxiniretinoka nitxamako. 28 Ininiãkara iteene ninirekari
niokanatiniri iua hĩtemoni, hĩpoxokoniuatini ĩkapani haõkitakasaakiri.
Ikara atoko ininiã, nota maerekaxiniretinoka ninini !auaika. 29 Ininiã
hĩpoxokoniritika hãpakapariko iua, kotxi iua Epaparotxito aĩtari
itxaua, kotxi Apiananiri nakitiakori atxaua. Hĩpaxitariko kãkiti
Epaparotxito atoko inakari, 30 kotxi Kristo ĩkapani iparĩkauatini xika
ipinaarita. Iuaka monõkorimoni isa nota imoianatini ĩkapani, kotxi
iua imarotari hĩte nirekapitikamari himoianatinino, txamari !hĩposota
himoianatinino, ininiã iua iteene moianatano.

Kiatokopa Kãkiti Atão Ereka Inini?

3 1 Nitariakori, apikomoni nisãpiretai. Hĩpoxokoniuatako,
kotxi Apiananiri nakitiakori atxaua. !Nisãpaka iuaĩkana
nisãpiretakitipeka nisãpiretinii hĩte. Iuaĩkana nõtãkikai hĩte, atão
minakati himauikakani ĩkapani. 2 Erepaniko kãkiti maerekati
kamakani, atão minakati sãpiretakani, kotxi ninoa sãpiretari kãkiti:
"Teoso takaõtxikare piĩtoã mauakaniã, kona Teoso nakiti !pitxaua,"
itxana. 3 Ninoa auapitika Teoso takaõtxikare iĩtoãna, txamari kona
Teoso nakitiakori !itxauana. Atera Teoso nakitiakori, kotxi atemoni
aua atão inakari Teoso takaõtxikare ate ãkixinireẽ, kotxi Erekari
Matamatakoti oerekaua amisãkiretiniri Teoso. Kristo Xesosinokara ate
iuika. Aimarotari ateka kamakiti !itxa. Teoso kamakitinokara apakata.
4 Hĩuãkatari atxiĩti hĩte kamakiti ereka inini Teoso apakapinii
ĩkapani? Konapitini. Nota kamakiti apiaerekata, iuaritika nikamakiti
!txĩkitakano Teoso apakapinino ĩkapani. Hĩkenakotariko erekari nota
kamakiti: 5 Teoso takaõtxikare niĩtoã takaãka oito õti nauakasaaki.
Nirini, ninoroni pakini Xoteo itxauana. Natokiri kitxakapirĩka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Pẽxamiĩ inakori. Kitxakapirĩka natokiriakorini, nakiroakoroni pakini ikinika Xoteoakori itxauana, ininiã atão Xoteo nitxaua. Nota kĩpitari aãuĩteakori kitxakapirĩkarini paniãtakiti, kotxi nota pariseo nitxaua, ininiã Teoso sãkire iõkatsopatakori oerekakari nitxaua. 6Nota iteene nirekari Teoso nireẽkiti nikamini, ininiã nimisiritari kãkiti Xesosi sãkire auiãkani, kotxi niuãkatari Teoso nirekari ikara nikamini. Aãtokiriakorini paniãtakiti ikinika nikĩpita. !Nikerokari.

7Mitxi niuãkatari ikara atoko nininiã erekapitikari, ininiã, "Teoso apakapapitikano nota," nitxa. Uatxa nimarotari Kristo, ininiã nimarotari mitxipe minakati nininiua nota. 8Uatxa nimarotari niauĩte Kristo Xesosi. Ikara apiaerekata. Xesosi nimarotini apisapanika, nikamakiti !itxa xatiki. Nitakanapapekari mitxi nikamakiti. !Itxaika. Mitxi nikamakiti itiki atoko, kotxi !ninirekaikari. Kristo nakiti uatxa nitxaua. 9Nitakanapapekari mitxi nikamakiti Kristokata ãtipirika nauini ĩkapani. Nota kĩpitari Moisesini paniãtakiti. Ikara atoko inakarinani kona ereka txĩkitakano nota. Teosonokara kamaerekatano nota, kotxi nauikari Kristo sãkire. 10Ninirekari Kristo iteene nimarotini. Ninirekari nimarotiniri Teoso posotiire, kotxi iposotiireẽ õkitikari Kristo, iuaĩkana auãki inini ĩkapani. Kristo atatsiirauatape, ininiã nota apaka nirekari natatsiirauatini atão imoianari nininiua ĩkapani. Ninirekari nota nireẽkiti ipinini, Kristo aamina ĩpiriãmitakari nopini ipinini atoko. Ninirekari Xesosi nireẽkitinoka nikamini, ininiã iua atoko nitxaua. 11Ininiã itixi xipokini õti Teoso õkitikanoko, iuaĩkana auãki ninini tĩkane.

Mitekakari Atoko Nitxa

12Ikara ikinika !nimarotapanika. Nimaroãpotapanikariko. Teoso kamapanikari iparĩka nota ãkixinireẽ. !Ixipokapanikari, ininiã !niotokakari niparĩka Teoso ĩkapani. Niparĩkauatapitipo. Mitekakari mitekini atoko, !niotoka. Mitekakari nirekari mitekatxi mapotõkire apokini. Iua atokokana nota nirekari niparĩka mapotõkire napokini, kotxi Kristo Xesosi mereẽno nota ikara atoko nikamini ĩkapani. 13Nitariakori, niparĩka mapotõkire !napokapanika. Ia nikamako: !Nixinikaikari mitxi nikamakiti. Mitekakari masapotorikakati atoko nitxa. Nitapararitika nisa apikomoni, niparĩka mapotõkire napokini ĩkapani. 14Mitekakari iteene nirekari mitekatxi mapotõkire apokini imitekini ĩki apakapini ĩkapani, ininiã imitekapitipo. !Iotoka. Iua atokokana nota parĩkauatapitipo Teoso ĩkapani, niparĩka

mapotõkire napokini ĩkapani, niparĩka ĩki Teoso sikakiti napakapini ĩkapani, kotxi Teoso pĩkapiretano nota Kristo Xesosiã itixine nisini ĩkapani, niparĩka ĩki napakapini ĩkapani.

15 Akinika ate Kristo iteene imarotakani xinikamariko nota oerekakiti atoko inakari. Ikara atoko himaxinikakanisaaki, Teoso oerekaiko hĩte atão inakari. 16 Mitekatxi kamakari paniãtakiti iaõka mitekakari kama imitekasaaki. Iua atokokana makamariko Teoso paniãtakiti. Uatxaika akamakiti atokokana makama.

17 Nitariakori, hĩkamariko nota kamakiti atoko inakari, kotxi ate oerekapekai hĩte ikara atoko inakari hĩkamini. Hĩkĩpitariko nota kamakiti atoko inakari kamakani sãkire. 18 Kaiãopokori kãkiti !auikari Kristo ipinini amaerekani imakatxakini ĩkapani. Kristo omanatakani itxauana ninoa. Itokatapeka ikara nisãpiretai hĩte, ininiã iuaĩkana uatxa ikara nisãpiretai. Iteene nimatinaniuata ninoa xika. 19 Itixi mapotõkire õtisaaki ninoa iokanataãkako maerekani misiritikoãtaã. Iĩtona iteosonena atoko itxana, kotxi iĩtona nireẽkitinoka ikamana. Ikamakitina !erekari, iuaritika iuikarina ikamakitina. !Ipẽtauatana. Ninoa xinikapikari ĩkorapokoriti. !Ixinikarina Teoso. 20 Atepekana, Teoso tixine auakani atxapekaua. Aiãtapari apoxokoniritika kãkiti maerekani makatxakakari iuaxitikiri uaimoni apokini. Iua Xesosi Kristo Apiananiri itxaua. 21 Iuasaakiko inoãkari aĩto mataparati. Itxĩkitakari aĩto iua ĩto erekari atoko inini. Iposotari, kotxi kaposotiireri itxaua iua. Ikinimane kamapitikariko ipaniãtakiti, kotxi kataparari iua Xesosi.

Õtãkipirenatxi

4 1 Nitariakori, nota iteene tiretai hĩte. Nipiãtai hĩte. Hĩkamapoxokonitano nota. Niuikai hĩte, kotxi niparĩka ĩki atoko hĩtxa. Nitiretakini, hĩxinikariko ikara nota õtãkikinii uatxa. Nota õtãkikinii hĩkĩpitiniã, !hĩtakanapari Apiananiri.

2 Nota õtãkikai hĩte Epótxia inakoro, Sĩtxiki inakoro pakini. Hĩkĩpitariko Apiananiri sãkire. Hĩotokakariko hĩtxitakakiniua. 3 Pitepekana nimoianari erekari, nota nirekai pite õtãkikinina naia sito ipi, kotxi ninoa parĩkauatapeka notakata Teoso iokanapirena erekari asãpiretakasaaki. Ninoa parĩkauata notakata, Kremẽtxi inakori pakinikata, apanakini nimoianariakorikata apaka. Ninoa uãka Teoso aãtsopateẽ iõkatapeẽkaika, Teosokata auapininiika ininina tĩkane.

4 Hienenĩkapikako, kotxi Apiananiri nakiti hĩtxaua. Iuaĩkana nitxai. Hienenĩkako.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

5Erekari hĩkamako apanakinimoni. !Hĩtxitapena. Erekari
apanakini imarotiniri hĩte ereka hinini. Apiananiri kaiamapeka
ikanapiriini uaimoni. 6Na xatiki maerekaxiniretika !hĩtxape.
Maerekaxinireti hinakasaaki, himisãkiretariko Teoso. Hamanaãri
hinireẽkiti. Himisãkiretakasaakiri Teoso, hĩtxariko: “Erekapitikari
notamoni pikamakiti,” hĩtxariko. 7Ikara atoko aniniã, Teoso
kamaerekaxiniretaua. Kiãtokopa ininiãpa Teoso kamaerekaxiniretaua?
!Kimarotikori, iuaritika peerekari. Hãkixinire erekaxinirepeka ininiã,
maerekati !iĩroã hãkixinireẽ. !Hinirekaikari maerekati hĩxinikini.
!Hinirekaikari maerekati, kotxi Kristo Xesosi nakiti hĩtxapekaua.

8Nitariakori, nisãpiretakiti xipokini apisa, nisãpiretapanikaiko
hĩte. Hĩxinikariko atão inakari sãkiretxiti. Hĩxinikariko atão inakari
hĩsãpiretini. Hĩxinikariko atão inakari hĩkamini. Hĩxinikariko
erekarinoka. Hĩxinikariko tiraõkitxi. Hĩxinikariko potxitakori. Ikara
atoko inakarinoka hĩxinikako, kotxi erekapitikari ikara. Peerekari
ikara. 9Hĩkamapikariko noerekakiti iaõka. Hĩsãpiretanako apanakini
hĩtemoni nisãpiretakiti. Hĩkamariko nota kamakiti hĩtiãkiti atokokana.
Ininiã Teoso kãkiti kamaerekaxiniretakari kaikota hĩtekata.

Paoro Potxitari Ninoa Sikakiti

10Apiananiri nakiti nitxaua, ininiã iteene nipoxokoniuata.
Iuaĩkana hĩte oerekari hĩtiretinino, txineiro hĩsikakito
hĩokanatinano, ininiã nipoxokoniuata. Ãtipirika hĩxinikano, kotxi
iteene hĩtiretano. Txamari mitxi !hĩposotari hĩsikakiti hĩokanatini
notamoni. 11!Namanaãi iuaĩkana txineiro hĩokanatini notamoni.
Ikinipoko ninireẽkiti auakasaaki, nipoxokoniuata. Ikinipoko
ninireẽkiti mauakanisaaki, iuaritika nipoxokoniuata. 12Nota
napapekari nimamãkani, nimanipokoreni, nimatxineiroteni pakini.
Apaka nimarotari ãtikataã ninireẽkiti ikinipoko auinano. Teoso
oerekapekano ikiniõtika nipoxokoniuatini. Nienenĩka nipokori
auakasaaki. Nienenĩka ninatxitakasaaki apaka. Nienenĩka ikini
sereti auinakasaakino. Nienenĩka minakati mauinakanisaakino.
13Ikinipoko niposota nikamini, kotxi Kristo sikano iposotiire.

14Erekapitikai hĩte, kotxi nimatxineirotenisaaki,
hĩokanatari txineiro notamoni. 15Teoso iokanapirena erekari
merepitipanika hĩkenakotakasaaki, ereẽ Masetónia tixini
nosipikasaaki, hĩte Piriposi auakaninokara iokanataro
txineiro napakapini ĩkapani. Apanakini Xesosi sãkire

auiãkani ãtiãtaã auakani, !iokanatinano nota. Himarotapekari ikara. 16 Tesarónika sitatxiti nauakasaaki, ninirekakiti auakasaaki, itokata txineiro hĩokanatinano. 17 !Niãtaparo txineiro hĩsikinino. Niãtapari Teoso sikinii erekari, kotxi hĩte tiretapekano nota. 18 Napakapapekari ikinipoko hĩokanatakiti. Kaiãopokori hĩokanatakiti. Epaparotxito inakori mininano hĩsikakiti, ininiã ikinika ninireẽkiti uatxa auinano nota. Teosomoni sikakori kamariri atoko itxa hĩte sikakiti notamoni. Teoso potxitari hĩsikakiti notamoni. 19 NiTeosone sikaiko hĩte hinireẽkiti ikini sereti, kotxi ikinipoko aua iuamoni. Isikaua, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori atxaua. 20 Ãtipirika matxari Teoso: “Peerekai aĩri, aTeosone. Ameẽ.”

Takanapapirenatxi

21 Hĩsãpiretanako ikinimane ereẽ auakani Kristo Xesosi nakitiakori, nixinikamanapitinina ninoa. Aĩtariakori uai notakata auakani xinikamanapitai hĩte apaka. 22 Ikinimane uai auakani Teoso nakitiakori iokanapireta hĩtemoni ixinikiniina. Homanoakori auĩte aapoko auakani, Teoso nakitiakori, iokanapireta hĩtemoni iteene ixinikiniina.

23 Xesosi Kristo Apiananiri sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

KOROSO

Paoro Iokanatsopatakiti
Koroso Auakanimoni

---

1 1Nota Paoro. Niokanatsopata hĩtemoni. Teoso mereẽno nota,
kotxi inirekari nota Xesosi Kristo iokanatakiti nininiua. Aĩtari
Tximótxio apaka iokanapireta hĩtemoni. 2Ininiã aiokanatari ia
iõkatsopari Teoso nakitiakorimoni, ikinika Teoso paniãtakiti
kamakanimoni Koroso sitatxiti auakanimoni. Aĩtariakori hĩtxaua.
Aĩri Teoso, Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikari ikinipoko erekari
hĩtemoni. Ninoa kamaerekaxiniretai hĩte.

Teoso Misãkiretiko Koroso

Auakani Ĩkapani

3"Erekapitikai," atxari Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo iri, iua
amisãkiretakasaaki hĩte ĩkapani. Ãtipirika amisãkiretari Teoso hĩte
ĩkapani. 4Ikara atoko atxari Teoso, kotxi ate kenakopiretari hĩte
auikiniri Kristo Xesosi sãkire. Apaka akenakopiretari hĩte tiretiniri
ikinika kãkiti Teoso nakitiakori. 5Teoso iokanapirena erekari atão
sãkiretxiti itxaua. Ikara hĩkenakotakasaaki, hĩkenakotari Teoso
sikaenetakiti ipotetakiti itixineẽ hĩte ĩkapani, ininiã hiãtapari
hãpakapiniri Teoso sikaenetakiti. Himarotari hãpakapiniri, ininiã
Teoso sãkire hãuikini aua, hĩtiraõkiuatini pakini aua. 6Teoso
iokanapirena erekari hĩkenakotakiti iaripiretapeka ikini itixitimoni.
Ikiniõtika apikomoni kãkiti kenakotari. Iuasaaki kãkiti auikaãpotari
Teoso iokanapirena. Ikiniõtika kãkiti apakapari erekari Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

sikakiti. Iua atokokana hĩte kenakotari Teoso iokanapirena erekari. Iuasaaki himarotari ikinipoko erekari Teoso sikakiti. Iuasaaki himarotari Teoso atão sikiniri ikinipoko erekari kãkitimoni.

7 Amoianari, atiretakiti, Epápara inakori, iuara oerekai Teoso sikiniri ikinipoko erekari kãkitimoni. Iua Kristo nitiri itxaua. Ãtipirika iparĩkauata Kristo ĩkapani, ininiã ãtipirika iparĩkauata hĩte ĩkapani. **8** Iua sãpiretaua ate hĩtiraõki, Erekari Matamatakoti siãkiti hĩtemoni.

9 Hĩte pirena akenakopiretakasaaki, ãtipirika amisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani. Ate nirekari hĩte iteene imarotiniri Teoso nireẽkiti hĩkamini ĩkapani. Anirekari kiĩkiteni hininiãua. Anirekari himarotiniri Teoso imarore Erekari Matamatakoti siãkiti.

10 Ininiã ate misãkiretari Teoso hĩte atão hĩkamini ikiniõtika, kotxi Apiananiri anaakori hĩtxaua. Anirekari hĩkamakiti kamapoxokonitiniri Teoso. Ininiã hĩkamakiti ikiniõtika erekarinoka, amãtiiri erekari atoko. Ininiã ikiniõtika himaroãpotari apikomoni Teoso nireẽkiti. **11** Anirekari Teoso sikataparaxiniretinii hĩte iposotiireẽ, kotxi kaposotiireri iua. Ininiã iuasaaki hiãtapari himisiritiko xipokini. Iuasaaki !hinaiataua. Iuasaaki hĩposotari himĩteenekiniri himisiritiko hĩpoxokoniritika. **12** Iuasaaki hĩtxariko aĩri: "Erekapitikai," kotxi iua kamaerekataua. Ininiã aãpakapari iua potetakiti inakitiakori ĩkapani Teoso tixineẽ, ipiã mauakaniãtaã. **13** Iua sikakaua ipiã posotiireẽ aãuakasaaki, maerekati posotiireẽ aãuakasaaki. Iua anikaua imi itiretakiti auiniãtaã. Iuaãtaã auakani auĩte itxaua imi. **14** Imi Kristo iĩkitxitari Teoso amaerekani ĩki ipĩkasaaki, ininiã Teoso makatxakari amaerekani. !Ixinikaikari amaerekani.

Kristo Apiananiri

15 Kãkiti kona posotari atamatiniri Teoso. Teosotxikana itxaua Kristo, iuaritika aposotari Kristo aãtamatini. Ikinipoko kamiko apisa, Kristo aua Teosokata. **16** Iua kamari ikinipoko. Ikamari iaxiti auakani, uai itixi auakani apaka. Ikamari ikinipoko kãkiti atamatakiti, kãkiti matamatakiniti apaka. Ikamari ikinika kaposotiirerini, auĩtetxiakori matamatakoni, ikinika Teoso nitiriakori pakini. Ikamari ikinika. Ikinika kamaãka iua ĩkapani. **17** Kristo aua ikinipoko apisa. Iua maĩkari ikinika imaxipokakani ĩkapani. Ikara atoko ininiã, ikinipoko auapanika. Iua mauakaniã, ikinika iarika. Iua mauakaniã, ikinipoko xipoka.

18 Kãkiti Teoso mereẽkini Kristo ĩto atoko itxauana. Teoso mereẽkini kii atoko itxa Kristo. Merepitipanika ipĩkari õkitikakariua

iua. Ininiã õkitikasaakiua, oerekari kãkiti Apiananiri ininiua. Ãti kaposotiireri iua atokokana inakari !auari. 19 Teosotxikana iua. Ikinika Teosomoni auakari aua iuamoni. Ikara atoko Teoso apokaerekatari. 20 Kristo arẽka xiketakasaaki aamina ĩpiriãmitakari nopini, iuasaaki Kristo xipokari Teoso omanãkarauatini kãkiti maerekani xika. Kotxi Teoso nirekari Kristo minininiri ikinipoko iuaĩkana iuamoni, ĩkorapokoriti auakani, iaxiti auakani pakini. Ininiã uatxa Teoso apakapari Kristo sãkire auiãkani.

Kristo Kamakiti Koroso

Auakani Ĩkapani

21 Hĩtepekana, mitxi !himarotari Teoso. Iuasaaki !hãuari Teosokata. Maerekati hĩkamakiti xika homanatari Teoso hãkixinireẽ. Teoso mokaiakariakori hĩtxaua iuasaaki. Uatxa Teoso apakapai hĩte, 22 kotxi Kristo ĩto ipina hĩte ĩkapani. Ininiã iua anikai hĩte Teosomoni iua makatxakakini hininiua ĩkapani. Teosomoni himaerekani !auaika, kotxi Kristo makatxakapekari imakinika himaerekani. Teoso apisatoõ hãpokasaaki, kona ãti posotari apoĩtinii himaerekani xika. 23 Ikara atoko aua hĩtemoni, iteene hãuikiniãri Kristo sãkire ikiniõtika, Kristo sãkirenoka hãuikiniã, isãkire himatakanapakaniã. Ikara atoko hĩkaminiã, apanakini kona txĩkitakai hĩtakanapiniri hiãtapiniri ikinika Teoso kamakiti hĩte ĩkapani. Teoso iokanapirena erekari sãpiretaua ikinika Teoso kamakiti inakitiakori ĩkapani. Hĩte kenakotapekari Teoso iokanapirena erekari. Isãpiretaãkapeka ikinika itixi auakanimoni. Nota Paoro Teoso nitiri, iua iokanapirena erekari ikinimane nisãpiretini ĩkapani.

Paoro Parĩkauata Kãkiti Teoso Mereẽkini Ĩkapani

24 Uatxa nipoxokoniuata hĩte ĩkapani natatsiirauatini, kotxi natatsiirauatini xika hĩte auikari Kristo sãkire. Natatsiirauata niĩtoã Teoso mereẽkini ĩkapani. Kristo ĩto atoko itxauana kãkiti Teoso mereẽkini. Natatsiirauatapitika, iuaritika Kristo atatsiirauatini apiata. 25 Teoso iokanatano nota imereẽkini nitiri nininiua. Ipaniãtano nisãpiretiniri ikinika isãkire hĩtemoni. 26 Ipaniãtano nisãpiretinii mitxi kãkiti mimarotakiniti. Okananipeka Teoso !oerekari ikara kãkiti mimarotakiniti. Kristo ipinini apisa ikini itixiti auakani !imarotari ikara.

Mitxi kãkiti mimarotakiniti uatxa oerekaãka Teoso nakitiakorimoni.
27Uatxa Teoso nirekari inakitiakori Xoteo minakaniua imarotiniri
mitxi kãkiti mimarotakiniti, kotxi peerekari. Natokopa itxa ikara
kãkiti mimarotakiniti? Nisãpiretai. Kristo posotari kãkiti ãkixinireẽ
auini. Ia mitxi kãkiti mimarotakiniti. Kristo aua hãkixinireẽ. Ininiã
himarotari hĩsini Teoso tixinemoni. 28Ininiã asãpiretari kãkiti Kristo
pirena. Aõtãkikari ikinimane Teoso imaroreẽ. Aõerekari ikinimane
Teoso imaroreẽ, kotxi Teoso sikaimaroretaua. Iua aua ikinika imaroretxi.
Ikara atoko aanikana Kristo nireẽkitinoka kamakani Teosomoni. 29Ikara
nikamini ĩkapani, niparĩkauatapitipo. Pasãpaniri. Kristo posotiireẽ
niparĩkauata, kotxi kaposotiireri iua. Iua iteene sikataparatari nãkixinire,
ininiã niposotari iteene niparĩkauatini iua ĩkapani.

Paoro Nirekakiti

2 1Ninirekari himarotiniri iteene nimisiritiko hĩte ĩkapani. Apaka
iteene nimisiritaãka Araotxiséia sitatxiti auakani ĩkapani.
Nimisiritaãka apanakini nimataõkitakini ĩkapani apaka. 2Ninirekari
ikinimane ninoa kataparaxinire ininina. Apaka ninirekana
itiretakakiniuana, ininiã ãtika ninoa nireẽkiti. Ikara atoko ininiãna,
iteene imarotarina ikinika Teoso sãkire. Iuasaaki imarotarina
Kristo, mitxi kãkiti mimarotakiniti, mitxi aĩri Teoso moerekakiniti.
3Paimatireri Kristo. Iua mimarotakiniti !auari. Ikinipoko imarota.
4Ikara atoko nisãpiretai hĩte, apanakini mamisirienetakanii tĩkane
kãkiti imaroreẽ. 5Niĩto !auari hĩtekata, iuaritika nixinikapikai hĩte
nãkixinireẽ. Nipoxokoniuata, kotxi nimarotari hĩkamakiti atão inini.
Apaka nipoxokoniuata, kotxi hĩte iteene auikari Kristo sãkire.

Atão Kristo Sãkire Auiãkani Kamakiti

6Hãpakapapekari Kristo Xesosi hĩauĩte ininiua ĩkapani, ininiã
hĩkamariko inirekakiti ikiniõtika. 7Iua taparanoka hĩkosekako.
Aãkotsa kosekiniri ãparaã atoko hĩtxako. Ikara atoko hininiã,
kataparari hĩxinire. Ininiã atão hãuikari Kristo sãkire mitxi
aõerekakiti atoko, ininiã kataparaiko. Ininiã iteene hĩtxariko Teoso:
“Ikinika pikamakiti ate ĩkapani peerekari,” hĩtxako.

8Erepaniko. Kona hãuiritapiri kãkiti makatxakinii Teoso
kimaporeẽ. !Hãuikapiri ninoa sãkire, kotxi ãtião ninoa sãkire. Na
atão isãkirena. Kãkiti imarorenoka imarotana. Kamisirienererini
ninoa. Maxikatiĩka isãkirauatana. Kitxakapirĩka auakani

sãpiretakiti ninoa sãkire. Ĩkorapokoriti auakani nireẽkiti maerekati isãpiretana kãkiti. Kona Kristo sãkireni.

Apiananiri Itxaua Kristo

9 Kristo aua iĩto, iuaritika Teosotxikana iua. Kristo aua ikinipoko
Teoso posotiire, ikinipoko itiraõki, ikinipoko imarore, txaãpokata,
kotxi Teoso itxaua. 10 Kristo aua hãkixinireẽ, ininiã ikinipoko aua
hĩtemoni. !Auari apikomoni hinirekakiti, kotxi auĩtetxiakori iaxiti
auakani auĩte itxaua. Apiananiri itxaua. Kaposotiireri iua atoko
inakari !auari.

Kristo Kamakiti Hĩte ĩkapani

11 Hãpakapapekari Teoso takaõtxikare kãkiti mataãkiniti.
Hãkixinireẽ Teoso takari itakaõtxikare. Kristo makatxakasaakiri
himaerekani hiĩto nireẽkiti, iuasaaki hãpakapari Teoso takaõtxikare.
12 Hĩpatxisatikosaaki, Kristokata ikatakoni atoko hĩtxaua. Eereka
hõkitikaãka Kristo õkitikiko atoko. Hĩte õkitikaãkako, kotxi hĩte
auikari Teoso posotiire Kristo õkitikini ipĩkasaaki.
13 Mitxi ipĩkani atoko hĩtxaua himaerekani xika. Xoteo minakaniua
hĩte, ininiã mitxi kona himarotari Teoso nireẽkiti. Hĩponaniãkasaaki,
maerekati auape hĩtemoni. Iuaritika Teoso txĩkitakai auãki hinini
Kristokata. Teoso makatxakari ikinipoko himaerekani. !Ixinikaikari
himaerekani. 14 Iua oakari iõkatsopatakori amaerekani sãpiretiko.
Ikara iõkatsopatakori sãpiretari amisiritiko amaerekani xika.
Amitekini !auari. Amisiritiko auapitika. Iuaritika iua oakari ikara
iõkatsopatakori. Imakatxakari ikara iõkatsopatakori. Ĩpiriãmitakari
nopini Kristo tokakitikosaaki, ikara iõkatsopatakori tokakitaãka
apaka iuaã, ininiã !itxaika. Iuasaaki amisiritiko !auaika. 15 Kristo
ĩpiriãmitakari nopini ipĩkasaaki, iuasaaki imakatxakari ikinika
Satanasi posotiire, initiriakori posotiire pakini. Iua oerekari ikinimane
!kaposotiirena ninoa. Iua õkitikasaakiua, oerekari ikinimane iuananira
Apiananiri ininiua. Iuasaaki Kristo oerekari ikinimane ikãiatini.
16 Ininiã kona hãuiritapiri apanakini txitinii hinikakiti xika, hiãtakiti
xika pakini. Kona hãuiritapiri apanakini txitinii kiiniri Teoso ĩkapani
hĩkamini xika, kiiniri kasiri itopaĩtakasaaki hĩkamini xika, kiiniri
tomatiko õti hĩkamakiti xika pakini. 17 Kiiniri Teoso ĩkapani ĩkorasaaki
sanõkatxi atoko itxa. Oerekaua atão inakari, txamari na iteene oerekaua.
Iteene oerekaãka atemoni, Kristo aõkitakasaaki. 18 Erepaniko kãkiti

ia atoko inakari: Ninoa iuikari imiuikakaniuana. Ninoa teosonetari Teoso nitiriakori matamatakoni. Ninoa sãpiretari kãkiti matamatakoni aõkitinina itaponeẽna. Ixinikarina ninoaka nireẽkitinoka. Ixinikarina kimarorerini ininiuana, ininiã iuikauana. Erepaniko kãkiti ikara atoko inakani. Hãuikiniãri ninoa sãkire, !auaika hĩparĩka ĩki. 19Kãkiti ikara atoko inakani !inirekari Kristo iauĩtena ininiua. Kotxi Kristo akii atoko itxa. Ate iua ĩto atoko atxaua. Ikara atoko ininiã, isikataparataua. Aãpotiitaua. Asikataparatakakaua. Ãtika ĩtotxi atoko atxaua. Ikara atoko aniniã, aimaroãpotari isãkire. Aaneẽ, kãkiti ĩto aneini atoko.

Apinini, Aãuini Pakini Kristokata

20Mitxi hinireẽkiti itixi auakani nireẽkiti atoko. Hãuikasaakiri Kristo sãkire, mitxi hinireẽkiti !auaika. Ipĩpe. Txamari hĩkamapanikari ĩkorapokoriti auakani kamakiti atoko. Ninoa nireẽkiti iaõka hĩkamapanika. 21Ninoa txari: “Kona pimaĩkapiri ikara. Kona pinikapiri ikara nipokori. Kona piouãtakapiri ikara.” Kinirepa hĩkĩpitari ikara isãkirena? 22Ninoa paniãtakiti xipokapitikako. Ikara atoko !itxa, kotxi ikara atoko inakari paniãtakori kãkitinoka paniãtakiti. Kãkiti oerekakiti sãkiretxitinoka ikara. 23Kãkiti uãkatari ninoa paniãtakiti kimarorerini paniãtakiti atoko. Ninoa xinikakiti iaõka inirekarina Teoso. “!Erekano,” itxana, txamari ãkixinireẽna itxana “Peerekano.” Ninoaka misiritaua iĩtoãna. Ikamarina ikinika iĩtona nireẽkiti.

Atão Hĩkamakiti Erekari

Hãuini Ĩkapani

3 1Hĩte õkitikaãka Kristokata hãuini amaneri inini ĩkapani, ininiã hinirekariko hĩkaminiri Teoso tixine auakani kamakiti iaõka. Iuaã Kristo topãkanãta Teoso kikomoni. Apiananiri itxaua Teoso kikomoni topãkakari. 2Hĩxinikariko Teoso tixine. Kona hĩxinikapiri ĩkorapokoriti. 3Ipĩkani atokopeka hĩtxa, kotxi hãuini kitxakari !auaika, ininiã kona hĩxinikaikari ĩkorapokoriti auakari. Teoso sãkire mauiãkani !imarotari hãuini amaneri Kristokata Teoso auiniãtaã. 4Kristo txĩkitakari aãuini amaneri inini. Iua uai apokasaaki iuaĩkana atamataãka. Iuasaaki hĩte apaka atamataãka iuakata. Iuasaaki hĩtemoni auari Kristo iotximere atokokana. 5Hĩxipokariko hiĩto nireẽkiti, kotxi ĩkorapokoriti auakari nirekari ĩtotxi nireẽkitinoka. Hõkariko. Kipa aua aãkixinireẽ aõkini ĩkapani? Auari anokaretxi.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Auari aĩto nireẽkitinoka kamiko nirekiko. Auari ãti ĩto nirekiko. Apaka auari ãti nakiti nirekiko aãkixinireẽ. Iteene anirekiniãri ãti nakiti, ateosone atoko itxaua anireẽkiti. 6Ikara maerekati xika, Teoso omanãkare apokapitikako Teoso paniãtakiti makĩpitakanimoni. 7Mitxi hĩte kamari maerekati ikara atoko inakari. Iuasaaki hĩtotapekari ikara atoko inakari hĩkamini. 8Uatxa ia atoko inakari hĩtakanapako: omanãkaretxi, ãti iteene txitiko, Teoso misãkirepiretiko, maerekati sãkiretxiti pakini. 9Kona himisirienetakakapeua, kotxi hĩtakanapapekari maerekati mitxi hĩkamakiti. Himãka kitxakari hõkini atoko, hĩtakanapapekari ikara maerekati.

10Uatxa hĩkamakiti amaneri. Himãka amaneri hĩeretakini atoko, hĩkamakiti uatxa amaneri. Teoso txĩkitakari hĩkamakiti amaneri inini, ininiã himarotari atão inakari imaroretxi. Ininiã Teoso kamakiti atokokana hĩkama, kotxi hĩte kamakari itxaua. 11Uatxa kãkiti apiari !auari. Krekoakori, Xoteoakori, Teoso takaõtxikare auaĩtotakini, Teoso takaõtxikare mauaĩtotakini, mimaroreni, kãkiti ĩtopa auakani, nitiritxi amotakoni, kãkiti miamotakoni pakini !auari kãkiti apiari. Ãti kãkiti ãti kãkititxikana, kotxi Kristonoka Apiananiri. Iua aua ikinimane isãkire auiãkani ãkixinireẽ.

12Ininiãkara hiamonĩkariko ãti. Hĩkamariko erekari ãtimoni. !Hĩuikapeua. Kaneenama !hĩtxape. !Katimari homanãkarauatini. Ikara atoko hãuako, kotxi Teoso mereẽkini, iua nakitiakori, itiretakini hĩtxaua. 13Himĩteenekakakauako. Himaxinĩkaretariko apanakini kamakiti, hĩte mapokaerekatakiniti. Kristo maxinĩkaretapekari maerekati hĩte kamakiti, ininiã iua atokotxikana himaxinĩkaretariko maerekati apanakini kamakiti hĩtemoni. 14Ikara erekari hĩkamako. Erekari apiari hĩkamini, hĩtiraõkiuatini. Hĩtiraõkiuatako. Hĩtiraõkiuatakasaaki, ininiã iuasaaki ikinika hĩkamakiti atão.

15Kristo kamaerekaxiniretai, ininiã erekari hãkixinire. Hãuiritariko ikara erekari kaikotini. !Hĩkamapiri ikara erekari makatxakiko ĩkapani. Hĩkinika ãtika ĩtotxi atoko hĩtxaua. Teoso akiritai hĩte hãkixinire ereka inini ĩkapani. Hĩtxariko Teoso ãtipirika: “Erekapitikari pikamakiti nota ĩkapani,” hĩtxako. 16Hãuiritariko ikinika Kristo sãkire kaikotini hãkixinireẽ, ininiã iuasaaki himarore iteene aua. Hõerekakakaua. Hõtãkikakakaua. Hĩxikaretari xikari Teoso ĩkapani. Hĩxikaretariko xikari Teoso sãkire iõkatsopatakori xikariti. Hĩxikaretariko xikari kitxakari, amaneri pakini Teoso ĩkapani. Hĩxikarauatakasaaki,

hãkixinireẽ hĩtxariko Teoso: “Erekapitikari pikamakiti nota
ĩkapani.” 17Ikinika hĩkamakiti hĩkamako Apiananiri Xesosi ĩkapani.
Hĩsãkirauatakasaaki, hĩsãkirauata Apiananiri Xesosi ĩkapani. Iuasaaki
hĩtxariko aĩri Teoso: “Erekapitikari pikamakiti nota ĩkapani,” hĩtxariko.

Kãkiti Aapoko Auakani Õtãkikiko

18Hĩte ĩtanorotxi, hĩkĩpitariko hĩtaniri sãkire, kotxi Apiananiri
nakiti hĩtxaua, ininiã ikara atão hĩkamini.
19Hĩte ĩtaniritxi, hĩtiretaroko hĩtanoro. Kona hĩtxitapero oa.
Kona homanatapero.
20Hĩte amarini, hĩkĩpitariko hĩri, hinoro pakini sãkire. Ikinika ninoa
paniãtakiti hĩkamako, kotxi Teoso apokaerekatari ikara atoko inakari.
21Hĩte irĩtxi, kona hĩkamanaiamanetapena hamariteakori, kotxi
eereka maerekaxinireti aua ninoamoni, ininiã !inirekaikarina hĩte
paniãtakiti ikaminina.
22Hĩte nitiritxi, hĩpatrãote ĩkorapokoriti aua, ininiã hĩkamariko
ikinika ninoa paniãtakiti. Apanakini iteene parĩkauata ipatrãote
apisatoõ, iua apokaerekatiniri ĩkapani. Iua mauakanisaaki
apaka iteene hĩparĩkauatako. Ikini hĩxinireritika hĩkamariko
hĩparĩka. Ikara atoko ininiã, atão hĩpaxitari Teoso. 23Ikinika
hĩkamakiti hĩkamako hĩtaparaxinireritika. Hĩparĩkauatakasaaki,
parĩkatxi Apiananiri ĩkapani hĩkamini atokotxikana, hĩparĩkauata
kãkiti ĩkapani. 24Hĩparĩkauatako ikara atoko, kotxi himarotari
Apiananiri sikinii ipotetakiti iaxitikiri hĩparĩka ĩki. Itixine
hãpokasaaki, hãpakapariko. Apiananiri Kristo nitiriakori hĩtxaua.
25Maerekati kamakari apakapariko imisiritiko. Teoso misiritari
ãti maerekati kamakari, ãti maerekati kamakari imisiritini
atokotxikana.

4 1Hĩte patrão, hĩkamariko atão inakari hinitiriakori ĩkapani.
Kona himisirienetapena ninoa. Kotxi hĩte apaka aua
hĩpatrãote Teoso tixineẽ.

Apikomoni Paoro Õtakikakiti

2Kona hĩtakanapapiri Teoso himisãkiretini. Araõkire hĩtxako
maerekati mapokakani ĩkapani. Ãtipirika hĩtxariko Teoso:
“Erekapitikari ikinipoko pikamakiti nota ĩkapani,” hĩtxariko iua.
3Apaka himisãkiretariko Teoso ate ĩkapani. Hamanaãriko
Teoso, iua oerekiniua isãkire apanakinimoni asãpiretini ĩkapani,

kotxi anirekari asãpiretiniri kãkiti Kristo pirena, mitxi kãkiti mimarotakiniti. Ikara nisãpiretini xika, kateia ãki naua.

4 Himisãkiretariko Teoso, Kristo pirena atão nisãpiretini ĩkapani, kãkiti atão imarotini ĩkapani.

5 Kimarorerini hĩtxauako Teoso sãkire mauiãkani sauaki hãuakasaaki. Aãuini poião, ininiã ikiniõtika hinitari kãkiti Teoso sãkire hĩsãpiretini ĩkapani.

6 Teoso sikapekai ikinipoko erekari, ininiã hĩsãkirauatakasaaki, hõerekari kãkiti hĩsãkireẽ hĩtiretinina. Iõkira mauakaniã nipokoriã, !kaposeri. Iua atokotxikana erekari mauakaniã hĩsãkireẽ, kãkiti !inirekari ikenakotiniri hĩsãkire. Erekari hĩsãkire ininiã, himarotari hãpakapapiretiniri kãkiti.

Paoro Iokanapiretini Pirena

7 Txíkiko inakori sãpiretaiko ikinika nota pirena. Aĩtari, atiretakiti itxaua. Iua parĩkauatapitipo Apiananiri ĩkapani. Apiananiri nitiri itxaua atekata. 8 Niokanatari iua hĩtemoni, hĩte imaropiretini ĩkapani, hĩte isikataparaxiniretini ĩkapani. 9 Niokanatari Onésimo inakori apaka iuakata. Koroso sitatxitikiri iua, hĩte atoko. Aĩtari atiretakiti itxaua apaka. Ãtipirika atão iparĩkauata Kristo ĩkapani. Ninoa sãpiretaiko hĩte ikinipoko Kristo sãkire auiãkani kamakiti uai.

10 Arisitako inakori, notakata kateia ãki auakari, xinikamanapitai hĩte. Panapee itaro ãkiri Marko, xinikamanapitai hĩte apaka. Nisãpiretapekai hĩte Marko pirena. Ininiã ereẽ iua apokasaaki, hĩpoxokoniritika hãpakapariko iua. 11 Xosoee Xósito inakori xinikamanapitai hĩte apaka. Ninoa ipi ãti pakini Xoteoakori notakata parĩkauatakani itxauana. Ninoa parĩkauata notakata, Teoso auĩtetxi ininiua pirena asãpiretini ĩkapani. Isikataparaxiniretanona nota.

12 Epápara inakori apaka xinikamanapitai hĩte. Ereẽkiri iua. Kristo nitiri itxaua. Ãtipirika imisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani, Teoso nireẽkitinoka hĩkamini ĩkapani, ikinika hĩkamakiti atãonoka hĩkamini ĩkapani. 13 Nota imarotari iteene iparĩkauatini hĩte ĩkapani. Apaka nimarotari iparĩkauata kãkiti Araotxiséia sitatxiti auakani ĩkapani. Apaka nimarotari iparĩkauata Ierapori sitatxiti auakani ĩkapani.

14 Aĩtari atiretakiti, amianari imarotakari Arókasi inakori apaka xinikamanapitai hĩte. Témasi inakori apaka xinikamanapitai hĩte. 15 Hĩsãpiretanako aĩtariakori Araotxiséia auakani nixinikinina

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ninoa. Hĩsãpiretaroko Nĩpa inakoro, Teoso mereẽkini oaãpoko
apotiitakaniua pakini, nixinikinina ninoa. **16**Ia niokanatsopatakiti
hãtatsopatako hĩkinika hĩkenakotini ĩkapani, eereka hĩpaniãtariko
atatsopatiko Araotxiséia sitatxitiã, Kristo sãkire auiãkani
kenakotiniri ĩkapani. Apaka hĩte atatsopatariko Araotxiséia
auakani iokanatsopatakiti. **17**Hĩtxariko Akipo inakori: "Pikamariko
ikinipoko parĩkatxi Apiananiri paniãtakiti pikamini." **18**Nota Paoro
niõkatsopatari ia niuakoã: Hĩxinikariko kateia ãki nauini. Teoso
sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

1 TESARÓNIKA

Merepanika Paoro Iokanatsopatakiti Tesarónika Auakanimoni

1 1 Paoro, Sírasi, Tximótxio pakini iokanatsopata Teoso
mereẽkinimoni Tesarónika sitatxitiã. Aĩri Teoso nakitiakori
hĩtxaua. Apiananiri Xesosi Kristo nakitiakori hĩtxaua. Aĩri Teoso,
Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikai ikinipoko erekari. Ninoa
kamaerekaxiniretai hĩte.

Paoro Misãkiretari Teoso Tesarónika Auakani Ĩkapani

2 Amisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani. Ãtipirika atxari Teoso:
"Peerekai pite, kotxi Tesarónika auakani auikari pisãkire," atxari.
3 Aĩri Teoso amisãkiretakasaaki, axinikapikari hĩte parĩka Teoso
ĩkapani. Atão hĩparĩkauata, kotxi iteene hãuikari iua sãkire.
Axinikari hĩparĩka Teoso ĩkapani, kotxi iteene hĩtiretari iua.
Axinikari himarotiniri Apiananiri Xesosi Kristo sãkire iaõka
hĩkamini. Hĩpoxokoniritika hiãtapari isãkire iaõka apokini.
4 Nitariakori, Teoso tiretapitikai hĩte. Iua mereẽi hĩte iua nakitiakori
hininiua ĩkapani. Aimarotari ikara. 5 Teoso iokanapirena erekari
hĩtemoni asãpireta Teoso posotiireẽ. Ate sãkirenoka !kaposotiireri.
Erekari Matamatakoti oerekai asãkire atão inini. Hĩte iteene
imarotari asãkire atãonoka inini. Hãtamatari aparĩka hĩte ĩkapani
hĩte sauaki aãuakasaaki, ininiã himarotapitikaua ate. 6 Ininiã hĩte
kamari ate kamakiti atokotxikana. Hĩkamari Apiananiri kamakiti
atokotxikana. Himisiritiko aua, iuaritika hãuikari Xesosi sãkire.
Himisiritiko aua, iuaritika Erekari Matamatakoti kamapoxokonitai.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

7Ininiãkara Masetónia tixini auakani, Akaia tixini auakani pakini
nirekari hĩte atoko ininina. 8Inirekarina hĩte atoko ininina, kotxi
hĩte sãpiretari Apiananiri sãkire Masetónia auakanimoni, Akaia
auakanimoni pakini. Apaka ikini itixiti iaripireta hĩte iteene auikiniri
Teoso sãkire. Ininiã kona ate sãpiretari kãkiti iteene hãuikiniri
Teoso sãkire, kotxi ikinimane imarotape. 9Ikinimane sãpiretari
hĩpoxokoniritika hãpakapiniua ate. Ninoa sãpiretari hĩte takanapiniri
teoso kamakori. Isãpiretarina hĩparĩkauatini uatxa Teoso atão inakari
ĩkapani, auãkipika inakari ĩkapani. 10Ninoa sãpiretari, hĩte iãtapiniri
Teoso ãkiri itixine auakari kanapiriini ĩkorapokoriti. Iua Xesosi.
Ipĩkani sauaki Teoso õkitikakiti iua. Iua makatxakapekari amaerekani,
ininiã amisiritiko !auaika kãkiti misiritiko õti apokasaaki.

Paoro Parĩka Tesarónika Sitatxitiã
(Atosi 17.1-9)

2 1Nitariakori, himarotari maxikatiĩka kona ate sari hĩtemoni.
2Himarotari amisiritiko Piriposi sitatxiti aãuakasaaki,
hĩtemoni aãpokini apisa. Iuaã auakani ãsokaua, kateia ãki taka
itxauana. Iuaritika Teoso sikataparaxiniretaua asãpiretiniri Teoso
iokanapirena erekari hĩtemoni. Itori kãkiti !inirekari asãkire,
iuaritika ate sãpiretari Teoso iokanapirena erekari hĩtemoni. 3Ate
oerekakiti !akeroka. Teoso nireẽkitinoka anireka akamini. Ãti
anireẽkiti !auari. !Anirekari amisirienetinii hĩte.

4Teoso auiritaua iua iokanapirena erekari asãpiretiniri kãkiti. Teoso
auikari atão asãpiretiniri isãkire kãkitimoni, ininiã asãpiretari isãkire
kãkitimoni. Asãkirauata, kona kãkiti akamapoxokonitini ĩkapanini.
Anirekari akamapoxokonitiniri Teoso, kotxi iua ataerekatari aãkixinire.
5!Asãpiretai ereka hinini, ate nireẽkiti hĩkamini ĩkapani. Asãpiretari
Teoso sãkire hĩtemoni, kona hĩte nakiti anirekini ĩkapanini. Ikara
himarotape. Teoso apaka imarotari ikara nisãkire atão inini. 6Ate
!anirekari kãkiti iuikiniua ate. !Anirekai hĩte iuikiniua ate. !Anirekari
apanakini iuikiniua ate. Kristo iokanatakiniraua ate hĩtemoni, ininiã
aposotari apaniãtinii ikinipoko anireẽkiti hĩsikiniua. Iuaritika
!anirekari ikara atoko akamini. 7Hĩte sauaki aãuakasaaki iteene
atiretai hĩte. Sito tiretiniri oimi atokokana, ate tiretai hĩte. 8Iteene
atiretai, ininiã anirekari asikinii Teoso iokanapirena erekari. Kona
iuananini anireka asikinii hĩte. Axinire, aĩto pakini anireka asikinii,
kotxi ate tiretakini hĩtxapekaua. 9Nitariakori, hĩxinikari aparĩka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

hĩte sauaki. Pasãpaniri. Ĩkanõka, pokamara pakini aparĩkauatapitipo, akiena, anireẽkiti pakini aãpakapini ĩkapani, kotxi !anirekari aamanainii hĩte aamonitakiti ĩkapani. !Anirekari hĩte parĩka apiatini ate ĩkapani, Teoso iokanapirena erekari asãpiretakasaakii.

10 Hĩte Kristo sãkire auiãkani sauaki aãuakasaaki, hĩte itikari aãuini ikiniõtika. Teoso apaka itikari. Himarotari Teoso nireẽkitinoka akama iuasaaki. Himarotari erekarinoka akama iuasaaki. Himarotari !akamari maerekati iuasaaki. **11** Hĩri atoko atxaua iuasaaki, kotxi aõtãkikai hĩte. Amĩkapiritai, imi iri mĩkapiritini atokokana. Apaniãtai atão inakarinoka hĩkamini. **12** Ikara atoko akaminii, kotxi Teoso anaakori hĩtxaua, ininiã anirekari hĩte kaminiri hĩri kamakiti iaõka. Iua akiritai hĩte hĩauĩte inini ĩkapani. Inirekari hãtamatiniri iua iotximere itixine hãuakasaaki. **13** Ininiã ãtipirika amisãkiretari Teoso: "Erekapitikai, kotxi Tesarónika auakani auikari pisãkire, ninoamoni asãpiretakiti. Ninoa imarotari kona ate sãkireni asãpiretana. Ninoa imarotari asãpiretana atão pite sãkire," nitxari Teoso. Teoso sãkire parĩkauata hĩte Xesosi sãkire auiãkani ãkixinireẽ isãkire hãuikini ĩkapani. **14** Xotéia tixini auakani, Kristo Xesosi nakitiakori, Teoso sãkire auiãkani, ninoa kamakiti atoko hĩkamako hĩte nitariakori. Xoteoakori misiritana ninoa. Iua atokotxikana hĩte nirimane misiritapekai hĩte. **15** Ninoa Xoteoakori okari Apiananiri Xesosi. Ninoa apaka okana ninoaka nirimane, Teoso sãkire sãpiretakani. Ninoatxikana misiritapekaua ate. Teoso !apokaerekatari ninoa kamakiti. Ninoa omanatari kãkiti. **16** Kotxi !auiritarina Xesosi sãkire asãpiretini Xoteo minakaniua, imaerekanina makatxakiko ĩkapani. Uatxa ninoa maerekani xãpoka. Uatxa Teoso omanãkare apokapeka ninoamoni.

Paoro Ipiãtinina Tesarónika Auakani

17 Ãtiãtaã ate auakasaaki, ãtipirika axinikapikai. Aĩto hĩtekata mauakanisaaki, aãkixinire xinikapikai. Ate ipiãtai. Iteene anirekari iuaĩkana aõkitinii. **18** Anirekapitikamari hĩtemoni akanapiriini. Nota Paoro itokata nirekamari napokini hĩtemoni, txamari Satanasi !auiritaua asini hĩtemoni. **19** Aãuĩte Xesosi ãti õti ikanapiriãkasaaki, aãpotiitaua iua apisatoõ. Iuasaaki aiãtapakiti apokapeka. Kipa aiãtapakiti? Hĩtera. Iuasaaki iteene apoxokoniuatako. Kinirepa apoxokoniuata? Kotxi hĩte aua iuaã. Iuasaaki aãpakapari aparĩka ĩki. Kinirepa aãpakapari aparĩka ĩki? Kotxi hĩte auikari Xesosi sãkire ate sãpiretakiti. Ininiã

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

peerekari iuasaaki. 20Atãopitikara nisãkire. Ate iuikai hĩte. Hĩte kamapoxokonitaua ate.

3 1Iuasaaki !amĩteenekari amimaropiretakanii hĩte, ininiã axinikari atenoka kaikota uai Atena sitatxitiã. 2Ininiã iuasaaki aiokanatari aĩtari Tximótxio hĩtemoni. Teoso nitiri itxaua. Imoianataua Kristo iokanapirena erekari asãpiretakasaakiri kãkiti. Aiokanatari iua hĩtemoni, Xesosi sãkire iteene hãuikini ĩkapani, isikataparaxiniretinii ĩkapani. 3Ikara atoko ininiã, kona hĩxinikari Teoso sãkire hĩtakanapini, kãkiti misiritinii xika, kotxi himarotari amisiritiko apokapitikako. Teoso auiritari. 4Hĩtekata aãuakasaaki, asãpiretapekai amisiritiko apokini. Uatxa himarotapitikari atão asãkire, kotxi uatxa apopeka asãkire iaõka. 5Ininiã apikomoni !nimĩteenekaikari nimimaropiretakanii hĩte. Ininiã iuasaaki niokanatari Tximótxio hĩtemoni, Xesosi sãkire hãuikini nimarotini ĩkapani. Nipĩkari Satanasi sikanireõtinii hĩte, Xesosi sãkire hãuikini hĩtakanapini. Nipĩkari maxikatiĩka Xesosi sãkire asãpiretinii hĩte, hĩtekata aãuakasaaki.

Tximótxio Sãpiretakiti Ikanapiriãkasaaki

6Uatxa Tximótxio kanapiripeka atemoni. Iua minapiretai hĩte. Erekari isãpiretakiti. Iua txaua ate: “Tesarónika auakani iteene auikari Xesosi sãkire. Ninoa tiraõkiuatapika. Ipotxitarina ixinikiniina hĩte. Ipiãtaina hĩte, ninoa hĩpiãtini atokotxikana,” itxa Tximótxio atemoni. 7Nitariakori, ate amaxikiko auapitika. Ate misiritiko auapitika, iuaritika hĩkamapoxokonitaua, kotxi iteene hãuikari Xesosi sãkire. 8Uatxa peerekari ate auini, kotxi Apiananiri sãkire iaõka hĩkama. 9Iteene apoxokoniuata Teoso apisatoõ, kotxi hãuikari iua sãkire. Axinikasaakii, apoxokoni iteene auapitika. Ininiã ãtipirika atxari aTeosone: “Peerekai pite, kotxi Tesarónika auakani iteene auikari pisãkire, ininiã ikamapoxokonitauana ate,” atxari. 10Ĩkanõka, pokamara pakini iteene aamanaãri Teoso hĩte iuaĩkana aaõkitini, kotxi anirekari apikomoni Teoso sãkire himimarotakiniti aõerekinii.

11Anirekari aĩri Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo pakini oerekiniãua aãpokini hĩtemoni. 12Anirekari Apiananiri txĩkitakinii himarotiniri hĩtiretakakiniua. Anirekari hĩtiraõki aneini. Anirekari iteene hĩtiraõkiuatini. Anirekari ikinimane apaka hĩtiretini, ate tiretinii hĩte atokotxikana. 13Anirekari Apiananiri sikataparaxiniretinii hĩte. Ininiã Apiananiri Xesosi Kristo ikinika inakitiakorikata ĩkasaaki uai, iuasaaki maerekati !auaika hĩtemoni

aĩri Teoso apisatoõ. Iuasaaki hĩte apoĩtakari !auari. Iuasaaki erekai hĩte.

Akamakiti Teoso Apokaerekatakiti

4 1Nitariakori, apikomoni nisãpiretai. Asãpiretapekai hĩkamakiti tĩkane, hãuini Teoso apokaerekatini ĩkapani. Ikara atoko inakari hĩkamapitika uatxa. Erekari hãuini uatxa, ininiã nõtãkikai Apiananiri Xesosi posotiireẽ, apikomoni iua apokaerekatakiti ikiniõtika hĩkamini ĩkapani. 2Himarotapitikari aõereẽkiti hĩkamini ĩkapani. Apiananiri Xesosi paniãtaua ikara aõerekinii hĩte.

3Teoso nirekari himaerekani xipokaãpotini hãkixinireẽ. Ininiãkara hĩtaniri minakotikatika, hĩtanoro minakotokatika, !hĩsirĩkape. 4!Hãuiritapiri hiĩto nireẽkiti ikamini. Hiĩto auĩte hĩtxauako, ininiã maerekati hiĩto nireẽkiti !hĩkama. Atão hĩpaxitariko hĩteka ĩto, apanakini ĩto apaka. 5!Apakata hĩxinikiniri ãtipirika maerekati hiĩto nireẽkiti ãti ĩtokata hĩkamini. Xoteo minakaniua, Teoso mimarotakani, xinikari ikara atoko inakari. 6!Apakata hĩtxĩkitakiniri ãti aĩtari maerekati ĩtotxi nireẽkiti ikamini, kotxi Apiananiri misiritariko kãkiti ikara atoko inakari maerekati ikaminiã. Asãpiretapekai ikara. Apinitapekai. 7Teoso kona akiritaua iuamoni, maerekati aĩto nireẽkiti akamini ĩkapani. Akiritaua iua nakiti aniniua ĩkapani, erekarinoka akamini ĩkapani. 8Ininiã ikara asãkire manirekakati, !omanataua ate. Omanatari Teoso. !Inirekari Teoso sãkire, kotxi Teoso sikari Erekari Matamatakoti kãkitimoni.

9Hĩtariakori hĩtiretini pirena kona aiõkatsopata hĩtemoni, kotxi Teoso oerekapekai hĩtiretakakiniua. 10Nimarotari hĩtiretiniri ikinika hĩtariakori Masetónia tixini auakani. Iuaritika nitariakori, aõtãkikai apiata hĩtiretiniri kãkiti ikiniõtika. 11Hãpaiaõkariko hĩtsorĩkaãtini. Apanakini parĩka !himaãkatape. Hĩkamariko hĩteka parĩka hãuini ĩkapani. Ikara atoko asãpiretapekai hĩte. 12Ikara atoko hĩkaminiã, Xesosi sãkire mauiãkani paxitai. Ikara atoko hĩkaminiã, !auari hiamonitakiti.

Apiananiri Kanapiriini

13Nitariakori, anirekari himarotiniri atão inakari ipĩkani pirena. Kona anirekari himatinaniuatini Xesosi sãkire mauiãkani matinaniuatini atoko, kotxi ninoa ipĩkasaaki, !imarotarina isinimonina. 14Aãuikari Xesosi ipinini. Aãuikari iuaĩkana õkitikiniua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ininiãkara aãuikari ipĩkani Teoso sãkire auiãkani apaka õkitikiniua.
Teoso minana ninoa Xesosikata ikanapiriãkasaaki. 15Iuasaaki ate
auãkipanika inakaniua Apiananiri kanapiriãkasaaki, !asari ninoa mitxi
ipĩkani apisapanika. Mitxi ninoa sa. Iposo atoko ate sa Apiananirimoni.
Apiananirira sãpiretapekaua ikara. 16Iuasaaki Apiananiri potorika
itixine. Iuaka katxaka uaimoni. Iuasaaki akiripoakata iua apokasaaki,
ininiã kãkiti kenakotariko Teoso nitiriakori auĩte sãkire. Teoso
trõpetane xõkiko kenakotaãka. Iuasaaki mitxi ipĩkani, Kristo sãkire
auiãkani, merepanika õkitikauako. 17Eereka ate auapanika inakaniua
anikaãkako ipĩkanikata Apiananiri aaõkitini ĩkapani. Aaõkitari iua
itanoxiti katxiãriã. Ininiã eereka iuakata aãuapininiika. 18Ikara
sãkiretxiti hĩsãpiretakakauako, ininiã hĩkamataparaxiniretakakauako.

Apiananiri Kanapiriini Õti

5 1Nitariakori, kona asãpiretari Xesosi kanapiriini õti. !Asãpiretari
apokini kasiriti, ikanapiriinikanani pakini. 2Kotxi atão
himarotari, Apiananiri uai apokini, kiĩtiriri ĩkanõka apokini atokokana
itxako. Ininiã kãkiti !imarotari Apiananiri apokini õti. 3Iuasaaki kãkiti
sãkire: “Neenamatxi !auari. Erekaua. Imonõkoni !auari,” inakasaaki,
iuasaakipeka katimaritika Teoso xipokari ikinipoko. Katimari sito
amarini tsiĩkini atoko itxako. Oa sito tsii apokasaaki, omitekini !auari.
Iua atokokana kãkiti mitekini !auari iuasaaki Xesosi kanapiriãkasaaki.
4Nitariakori, kãkiti ipiã auakani atoko !hĩtxaua. Himarotapitikari ãti
õti Apiananiri uai kanapiriini, ininiã hiãtapari ikanapiriini õti apokini,
himatikokakani ĩkapani, kiĩtiriri tikokakiniri kãkiti atoko himinakani
ĩkapani ikanapiriãkasaaki. 5Hĩte hĩkinika kaiotximereri anaakori
hĩtxaua. Pokamarari anaakori atoko hĩtxaua. !Akaikota ipiã. !Akaikota
ĩkanõka, kotxi !anirekaikari maerekati akamini. 6Ininiãkara apanakini
imakakani atoko !himapeko. Araõkire matxako, maerekati mapokakani
ĩkapani. Aĩto auĩte matxaua. 7Imakakani imaka ĩkanõka. Poãtakani
poãta ĩkanõka. !Iãtapari Xesosi kanapiriini. Ikara atoko !hĩtxapeko.

8Pokamarari anaakori atxaua, ininiã aĩto auĩte matxaua. Sotato
takari itorota koana, itorota tokapare ĩkapani. Sotato torota
koana atoko itxa Teoso sãkire iteene hãuikini. Sotato torota koana
atoko itxa apaka hĩtiraõki. Ininiã hãuikasaakiri Teoso sãkire,
hĩtiraõkiuatakasaaki, hãkixinire tokapare auape. Sotato takari ikii
tãta ikii tokapare ĩkapani. Sotato kii tãta atoko itxa amaerekani
makatxakiko aimarotini. Ikara imaroretxi axinikakiti akii tokapare

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxaua. 9Teoso mereẽua ate kona imisiritiniua ĩkapanini. Iua mereẽua ate amaerekani aãuĩte Xesosi Kristo makatxakini ĩkapani. 10Iua ipina kãkiti ĩkapani. Ipina iuakata aãuini ĩkapani. Ikanapiriãkasaaki, isãkire auiãkani auãkipanika inakani, ipĩkani pakini aua iuakata. 11Ininiã hĩsikataparaxiniretakakauako. Himoianatakakauako Teoso sãkire iteene hãuikini ĩkapani. Uatxa ikara atoko inakari hĩkamapeka.

Paoro Õtãkikare Mapotõkire

12Nitariakori, aõtãkikai himarotinina hĩte sauaki parĩkauatakani, Apiananiri sãkire sãpiretakani, hĩte õtãkikakani. 13Ininiã iteene hĩpaxitanako. Hĩtiretanako ninoa, kotxi ninoa iteene parĩkauata hĩte ĩkapani. !Hĩtxitakakapeua. !Hineenamauatape. 14Nitariakori, iteene aõtãkikai hĩte ia atoko: Hĩpinitariko kãkiti paniãtakiti makĩpitakani. Hĩsikataparaxiniretariko pĩkarauatakani. Himoianatariko mataparani. Katima !hĩtxapeko homanãkarauatini kãkiti kerokasaaki. 15Kona hãuiritapiri misiritakori misiritiniri imisiritakiri. Ãtipirika hĩkamariko erekari hĩtariakorimoni, Xesosi sãkire mauiãkanimoni apaka.

16Ãtipirika hĩpoxokoniuatako. 17Himisãkiretapikariko Teoso. 18Hĩpoxokoniuatakasaaki, hĩtxariko Teoso: “Erekari pikamakiti nota ĩkapani,” hĩtxako. Himatinaniuatakasaaki, iuaritika hĩtxariko Teoso: “Erekari pikamakiti nota ĩkapani,” hĩtxako. Ikara atoko Teoso nirekari ãtipirika hĩsãpiretiniri iua, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori hĩtxaua. 19!Hĩotokakapiri Erekari Matamatakoti parĩkauatini hãkixinireẽ. Hĩkamariko ipaniãtakiti. 20!Homanatapiri Teoso sãkire kãkiti sãpiretakiti. 21Hãtaerekatariko ikinika. Erekarinoka hĩkamako. 22!Hĩsipeko maerekati kamikoãtaã, kotxi hĩsiniã, apanakini xinikari atão maerekati hinireka hĩkamini.

23Anirekari Teoso, kãkiti kamaerekaxiniretakari, iua iteene kamaerekatinii hĩte iua nakitiakorinoka hininiua ĩkapani. Nimisãkiretari Teoso hĩte ĩkapani, hĩxinire, hãkixinire, hiĩto pakini ereka inini, ininiã aãuĩte Xesosi Kristo uai apokasaaki maerekati !auaika hĩtemoni, ininiã hĩte apoĩtiko !auari. 24Hĩte akiritakari kamari isãkire iaõka.

25Nitariakori, himisãkiretariko Teoso ate ĩkapani. 26Haõkitakakasaakiua, hĩtiraõkiritika hãpakapakakauako, kotxi hĩtariakori itxauana. 27Apiananiri posotiireẽ nipaniãtai hãtatsopatiniri ia niokanatsopatakiti ikinika aĩtariakori kenakotini ĩkapani. 28Aãuĩte Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2 TESARÓNIKA

Paoro Iokanatsopatakiti Iuaĩkana Tesarónika Auakanimoni

---

1 1Paoro, Sírasi, Tximótxio pakini iokanatsopata Teoso
mereẽkinimoni Tesarónika sitatxitiã. Aĩri Teoso nakitiakori
hĩtxaua. Apiananiri Xesosi Kristo nakitiakori hĩtxaua. 2Aĩri Teoso,
Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikai ikinipoko erekari. Ninoa
kamaerekaxiniretai hĩte.

Xesosi Kanapiriini Pirena

3Nitariakori, ãtipirika atxari Teoso: "Erekapitikari pikamakiti
Tesarónika auakani ĩkapani," atxa. Ikara atoko asãpiretari Teoso, kotxi
ikiniõtika Teoso sãkire hãuikini apiaãpota. Apaka hĩtiretakakiniua
ikiniõtika apiaãpota. 4Ininiã apanakini Teoso sãkire auiãkanikata
aãuakasaaki, asãpiretana ninoa ate iuikinii hĩte. Ate iuikari himisiritiko
himĩteenekini. Ate iuikari hãuikiniri Teoso sãkire. Iteene himaxikiko,
himisiritiko pakini, iuaritika himĩteenekari. Iteene hãuikari Teoso sãkire.

5Himisiritiko himĩteenekini oerekari Teoso misiritiniri maerekati
kamakani, kotxi ikara atão. Hĩte misiritaãka, kotxi hĩkamari
hĩauĩte Teoso paniãtakiti, ininiãkara iuamoni apakatapitika hãuini
Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. 6Teoso kamari atão inakarinoka. Ininiã
imisiritariko hĩte misiritakani. 7Ixipokariko hĩte misiritiko, ate
misiritiko apaka. Iuasaaki hĩtomata atekata. Ikara atoko inakari
ikama, Apiananiri Xesosi oerekikosaaki Teoso tixine ipotorikasaaki,
initiriakori kaposotiirerinikata. 8Xamina tirinakariã imisiritanako
Teoso mimarotakani, aãuĩte Xesosi Kristo iokanapirena erekari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

makĩpitakani. 9Ninoa misiritaãkako ãtipirika. Ikinipoko xipope ninoa ĩkapani. !Auiritaãkana Apiananiri auiniãtaã apokinina. !Atamatarina iua iotximere. !Atamatarina iposotiire. 10Ninoa misiritaãka, Apiananiri kanapiriini õtisaaki. Iuasaaki inakitiakori, isãkire auiãkani, txariko: "Peerekai. Peerekai. Ãti kaposotiireri pite atoko inakari !auari," itxanako. Ikara atoko hĩte apaka sãpiretari iua iuasaaki, kotxi hĩte auikari asãpiretakiti hĩtemoni.

11Ininiã amisãkiretapikari aTeosone hĩte ĩkapani. Ia atoko atxari iua: "Pite akiritari Tesarónika auakani pinakitiakori ininiuana ĩkapani, ininiã ninirekari pite apokaerekatiniri ninoa kamakiti pite ĩkapani. Pisikaposotiiretana ninoa ikinipoko inireẽkitina erekari ikaminina ĩkapani. Ninoa auikari pisãkire, ininiã iparĩkauatana pite ĩkapani. Ininiã pisikaposotiiretana ninoa ikara iparĩkana ikaminina ĩkapani." 12Ikara atoko amisãkiretari Teoso, kotxi apanakini atamatakasaakiri erekari hĩkamakiti, itxarinako aãuĩte Xesosi Kristo: "Peerekai pite," itxanako, ininiã Xesosi uãka iuikaãka. Apaka Xesosi txaiko hĩte: "Peerekai hĩte," itxaiko. Ikara atoko aua, kotxi aTeosone, Apiananiri Xesosi Kristo pakini sikari ikinipoko erekari hĩtemoni.

Apia Maerekati Apokini

2 1Nitariakori, maxinikari aãuĩte Xesosi Kristo kanapiriini. Maxinikari iuakata aãpotiitiniua. Ikara axinikasaaki, aõtãkikai hĩte. 2Apanakini sãpiretai: "Apiananiri kanapiriini õti apokapeka," itxana. Maerekaxiniretika !hĩtxape. Ikara atoko inakasaakina, !hĩpĩkarauatape. Paxirari ninoa sãkire. Atxiĩti ninoa txari: "Erekari Matamatakoti sãpiretano ikara." Atxiĩti ninoa txari: "Paoro sãpiretari ikara." Atxiĩti ninoa txari: "Paoro iõkatsopatari ikara." Paxirari ninoa sãkire. Kona hãuikapiri ikara atoko inakari. 3Kona xatiki hãuiritapiri kãkiti misirienetinii. Apiananiri kanapiriini apisapanika, kãkiti !inirekari Teoso sãkire ikĩpitini. Iuasaaki maerekati kamakari apiatakari apoka. Xipokatxi ãkiri akiritaãka. Iua xipokaãkapitikako. 4Iua apia maerekati !inirekari Teoso paniãtakiti ikamini. Iuikauako. "Kãkiti teosonetakini posotiire poiãoka. Nota posotiire apiata," itxako. Iuasaaki iitopãka Teoso misãkiretiko aikoti ãki. "Teosorano nota. Notanokara Teoso txaua. Ãti Teoso !auari," itxako iuasaaki. 5Hĩtekata nauakasaaki, nisãpiretapekai ikara. Atxiĩti hĩte xinikapanikari nisãpiretakiti? 6Uatxa kona apakatapanika iua

apia maerekati apokini. Himarotari Teoso !auiritari iua apokini uatxa. Iketo õtinokara Teoso auiritari iua apokini. Iuasaaki iuaka oerekaua. 7Maerekati kipatakori posotiire auape uatxa, iuaritika maerekati mauiritakati !auiritapanikari iteene maerekati iarikini. Ãti õti maerekati mauiritakati makatxakaãka. 8Iuasaaki iua apia maerekati oerekaua kãkitimoni. Apiananiri kanapiriãkasaaki, okari iua. Ixõkare, isinanirenani xipokari iua. Iotximere xipokari iua apia maerekati. 9Iua apia maerekati apokasaaki, Satanasi posotiire aua iuamoni. Ikamariko ikini sereti posotiiretxi kãkiti maposotakiniti. Iua oerekari ikara, kãkiti imisirienetini ĩkapani, isãkire kãkiti auikini ĩkapani. 10Ikini sereti maerekati ikama kãkiti pĩpinanaãkani imisirienetini ĩkapani. Ninoa pĩpinanaãkani xipokapitikako, kotxi !inirekarina atão inakari itiretinina, ininiã imaerekanina makatxakiko !auari. 11Ininiã iuasaaki Teoso txĩkitakana auikinirina ninoa misirienetakani sãkire, ininiã auikarina atão minakati apiatakari. 12Ininiã atão inakari mauikakati misiritaãkako, kotxi iteene ipotxitari imaerekani.

Iteene Hãuikariko Teoso Sãkire

13Nitariakori, Apiananiri tiretakini, ãtipirika erekari amisãkiretiniri Teoso hĩte ĩkapani ia atoko: “Erekapitikai, kotxi pite mereẽna Tesarónika auakani imaerekanina pimakatxakini ĩkapani.”

Itixi kamiko apisapanika, iua mereẽi hĩte. Imakatxakari himaerekani, kotxi Erekari Matamatakoti txĩkitakai Teoso nakitiakori hininiua. Imakatxakari himaerekani, kotxi hãuikari atão inakari. 14Teoso iokanapirena erekari asãpiretakiti hĩtemoni hãuikasaaki, iuasaaki Teoso akiritai hĩte. Ininiã aãuĩte Xesosi Kristo iotximere hĩte apaka apakapako. 15Ininiã nitariakori, iteene kataparaxinire hĩtxako. Iteene hãuikariko Teoso sãkire asãpiretakiti, aiõkatsopatakiti pakini. !Hĩtakanapapiri.

16Anirekari aãuĩte Xesosi Kristo, aĩri Teoso pakini sikataparaxiniretinii hĩte. Ninoa iteene tiretaua. Ãtipirika isikataparaxiniretaua. Isikaua erekari aiãtapini ĩkapani. Aimarotari ikara erekari apokapitikako. Ikara atoko inakari ikama ate ĩkapani, kotxi isikaua ikinipoko erekari. 17Erekari hĩsãkiretakasaaki, erekari hĩkamakasaaki, anirekari isikataparaxiniretinii hĩte apikomoni erekari hĩkamini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Himisãkiretariko Teoso Ate Ĩkapani

3 1Nitariakori, nisãkire mapotõkire apoka. Himisãkiretariko
Teoso ate ĩkapani Apiananiri sãkire katima iaripiretini
ĩkapani. Himisãkiretariko Teoso Apiananiri sãkire auikiko
ĩkapani, hĩte auikiniri atokotxikana. 2Himisãkiretariko Teoso
imakatxakiniua ate amapinakani ĩkapani, maerekati kamakani
sauaki aãuakasaaki, kotxi apanakini !auikari Teoso sãkire.
3Apiananiri kamari ikinika isãkire iaõka. Iua sikataparaxiniretai
hĩte. Itokapakeẽtai, ininiã Satanasi !inokai. 4Apiananiri txĩkitakaua
ate aimarotiniri ate paniãtakiti hĩkamini. Ate imarotari, katana
apaka hĩkamapanikariko asãkire iaõka. 5Anirekari Apiananiri
oerekinii Teoso tiraõki. Anirekari himĩteenekiniri ikinika
himisiritiko, Kristo imisiritiko imĩteenekini atokokana.

Kãkiti Paniãtakiti Makĩpitakani

6Nitariakori, aãuĩte Xesosi Kristo nireẽkiti iaõka asãpiretai hĩte, ininiã
apaniãtai ia atoko. Hĩtari kãkiti paniãtakiti makĩpitakati, aõereẽkiti
iaõka imakamakaniã, ininiã iua moianari !hĩtxapeuako. Hĩtakanapariko
iua. 7Hĩte imarotari akamakiti iaõka hĩkamini, kotxi hĩtekata
aãuakasaaki ate kĩpitari kãkiti paniãtakiti. 8Kona anikari nipokori
amaĩkitxitakiniti. Iuasaaki iteene aparĩkauata. Ĩkanõka, pokamara
pakini aparĩkauata akiena aiamotini ĩkapani, kotxi !anirekari hĩte
kaamatini hĩte kiena. 9Apakatapitika kãkiti ĩkitxitiniua aparĩka ĩkapani,
iuaritika !anirekari hiĩkitxitiniua, kotxi anirekari hĩte parĩkauatini ate
parĩkauatini atokokana. 10Hĩtekata ate auakasaaki, ate paniãtai hĩte ia
atoko: “Kãkiti manirekakaniãri iparĩkauatini, !inikapani.”

11Ate kenakopiretari hĩte sauaki auari kãkiti paniãtakiti
makĩpitakani. !Iparĩkauatana. Ãtipirika ipotxitarina imarotinirina
ãti kãkiti kamakiti. 12Aãuĩte Xesosi Kristo posotiireẽ, apaniãtana
kãkiti ikara atoko inakani iparĩkauatinina. Aõtãkikana iparĩkanoka
ikaminina ikienana apokinina ĩkapani. !Himaãkatapiri apanakini
kamakiti. 13Nitariakori, !hĩsãpakape erekari hĩkamini.

14Kãkiti ereẽ makamakaniãri ate õtãkikakiti ia iõkatsopariã,
erepaniko iua. Iua moianari !hĩtxapeuako. Hĩtakanapariko iua,
ininiã iuasaaki atxiĩti ipẽtauata. Iuasaaki atxiĩti iuaĩkana atão
ikama. 15Imoianari !hĩtxapeuako, iuaritika himokaiakari !itxaua.
Hĩpinitariko iua, kotxi hĩtari itxaua.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Paoro Sãkire Mapotõkire

16 Anirekari Apiananiri, kãkiti kamaerekaxiniretakari,
kamaerekaxiniretinii hĩte ikiniõtika. Anirekari iua kaikotini
hĩtekata.
17 Nota Paoro iõkatsopata nisãkire mapotõkire niuakoã. Ia
nitakaõtxikare, ininiã himarotari atão ia nota iokanatsopatakiti. Ia
atoko inakari niõkatsopata. 18 Aãuĩte Xesosi Kristo sikari ikinipoko
erekari hĩte hĩkinikamoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

1 TXIMÓTXIO

Merepanika Paoro Iokanatsopatakiti Tximótxiomoni

---

1 1Nota Paoro iokanatsopata pite Tximótxiomoni. Xesosi
Kristo iokanapirena sãpiretakari nota. Teoso amaerekani
makatxakakari itxaua. Aimarotari Xesosinoka anikaua Teoso
tixinemoni. Apiananiri itxaua. Teoso, Xesosi Kristo pakini iokanatano
nota kãkitimoni, iokanapirena nisãpiretini ĩkapani. 2Pite Tximótxio,
nota ãkiri atoko pitxaua, kotxi merepitipanika pauikari Xesosi sãkire
nota sãpiretakasaakii. Aĩri Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo pakini sikai
ikinipoko erekari. Iamonĩkaina. Ikamaerekaxiniretaina pite.

Atão Minakati Oerekakani

3Masetónia tixinimoni nisikasaaki, nipaniãtai pite Épeso sitatxiti
pikaikotini. Uatxa iuaĩkana nipaniãtai ereẽ Épeso pikaikotini.
Ikara ninireka, kotxi apanakini ereẽ auakani oerekari Teoso sãkire
kãkitimoni, txamari na atãoni ninoa oerekakiti. Ninirekai pite
pinitinina ninoa atão minakati imoerekakanina ĩkapani, 4kotxi
ninoa sãpiretapikari kitxakapirĩkari pirena. Ninoa xinikapikari
aãtokiriakorini uãka, ininiãkara kãkiti taparakienatakakaua
iuãkana ixinikasaakina. Põtãkikanako ninoa ikara atoko inakari
sãkiretxiti itakanapinina, kotxi ikara sãkiretxiti !oerekari kãkiti
Teoso nireẽkiti. Teoso sãkire aãuikiniã, aimarotari Teoso nireẽkiti.
5Nipaniãtai pite ikara atoko, kotxi ninirekari ereẽ Teoso sãkire
auiãkani tiretakakiniua. Kãkiti ãkixinire maerekati mauakaniã,
ininiã itiretakakaua. Kãkiti imarotakasaakiri ikamakiti ereka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

inini, itiretakakaua. Kãkiti ikara atoko inakari atão auikari Xesosi
sãkire. 6Kãkiti, Teoso sãkire atão masãpiretakani, takanapari
ikara erekari kimaporiti. Pĩpinanaãkani atoko itxauana, kotxi
!imarotaikarina Teoso kimapore. Maxikatiĩka isãkirauatapikana.
7Ninoa kãkiti nirekamari Teoso paniãtakiti oerekakani
ininiuana, txamari !imarotarina Teoso paniãtakiti. !Imarotarina
isãpiretakitina, iuaritika ninoa: "Atãopitika asãkire," itxanãtana.
8Kãkiti atão sãpiretakasaakiri Teoso paniãtakiti iõkatakori,
iuasaaki aimarotari ipaniãtakiti ereka inini. 9Mauiritakoti aua, kona
kãkiti atão inakari kamakani ĩkapanini. Mauiritakoti aua, kotxi
maerekati kamakani auapitika. Aua mauiritakoti manireẽkani.
Aua Teoso manireẽkani. Aua maerekati kamakani. Aua erekari
manireẽkani. Aua Teoso paniãtakiti napetakani. Kãkiti aua iri
okakani. Kãkiti aua inoro okakani. Aua kokanirini. Mauiritakoti
aua, kãkiti ikara atoko inakari ĩkapani. 10Aua kãkiti ãti ĩtanorokata
sirĩkakari. Aua kãkiti ãto tanirikata sirĩkakaro. Aua kiki ãti kikikata
sirĩkakari. Aua sito ãto sitokata sirĩkakaro. Aua kãkiti ãti kãkiti
ĩtiriãkani ivẽtxitiniri ĩkapani. Aua aãpirenaãri. Aua kãkiti ãti
apoĩtakani. Mauiritakoti aua ikara atoko inakari kãkiti ĩkapani.
Ninoa !auikari Teoso sãkire atão inakari. 11Ikara Teoso iokanapirena
erekari sãpiretaua. Peerekari Teoso. Peerekari iua iokanapirena. Iua
paniãtano nota iua iokanapirena nisãpiretini ikininapemoni.

Teoso Amonĩkiniri Paoro

12Nitxari aãuĩte Kristo Xesosi: "Erekari pite kaminano, kotxi
pisikataparaxiniretano nota pite ĩkapani niparĩkauatini ĩkapani.
Erekari pauikiniri nisãkire. Erekari pimereinino nota pisãkire
ikininapemoni nisãpiretini ĩkapani," nitxari Kristo Xesosi. 13Meresaaki
nota misãkirepiretari iua Xesosi. Nasikatikinitana iua sãkire auiãkani
nokinina ĩkapani. Kaneenamari nitxaua iuasaaki. Iuaritika Teoso
amonĩkano. !Imisiritano nota, kotxi iuasaaki !nimarotari nikamakiti
Xesosi sãkire nimauikakani xika. 14Iuasaaki !erekano. Maerekati
nitxaua. Iuaritika aãuĩte Kristo Xesosi sikari ikinipoko erekari
notamoni. Kristo Xesosi nakiti nitxapekaua, ininiãkara nauikari
isãkire. Iua nakiti nininiãua, nitiretari iua. Nitiretari apanakini apaka.
Mitxi !nimarotari nitiraõkiuatini. 15Nisãpiretaiko ia sãkiretxiti atão
inakari, pauikiniri ĩkapani, ikinimane auikiniri ĩkapani. Nitxai:
"Kristo Xesosi apoka ĩkorapokoriti maerekati kamakani maerekani

imakatxakini ĩkapani," nitxa. Maerekati apiata kamakari nitxaua nota.
16 Maerekati apiata kamakari nitxaua, iuaritika Teoso !imisiritano.
Iamonĩkano, kotxi inirekari apanakini imarotiniri Kristo matima
omanãkarauatakani kãkiti maerekani xika. Xesosi nirekari nota
eereka auakani, isãkire auiãkani imarotiniri Xesosi amonĩkinina
ninoa, kotxi iua amonĩkano nota maerekati apiata kamakarino. Ninoa
auikari isãkire, ininiãkara auapininiika Teosokata. 17 Nitxari Teoso:
"Ari Teoso, peerekai. Ãtipirika ikinimane auĩte pitxaua. Pipinini !auari.
Matamatakoti pitxaua. Pitenokara Teoso txaua. Pitenokara kimaroreri.
Ikinimane paxitaiko ãtipirika. Ikinimane ãtipirika sãpiretaiko ereka
pinini. Atãopitikara nisãkire. Ameẽ."

Xesosi Sãkire Iteene Auikiko

18 Tximótxio, namarite atoko pitxaua. Nisãpiretai noerekakiti
sãkiretxiti pikaminiri ĩkapani. Pixinikariko akokaxiti Teoso sãkire
sãpiretakani sãpiretakiti. Ninoa sãpiretai Teoso nirekakiti pite kamini
tĩkane. Nota sãkire uatxa ninoa sãkire atokotxikana. Ikara ninoa
oerekakiti sãkiretxiti pikamapikako, ininiãkara pite sotato erekari
atoko pitxaua Satanasi pinaiatini. 19 Pauikapikariko Xesosi sãkire.
Ikara pikeeko atoko itxa. !Pikamapiri pãkixinire mapokaerekatakiniti.
Ikara apaka pikeeko atoko itxa. Apanakini kamapekari ãkixinirena
mapokaerekatakiniti, ininiã eereka !auikaikarina Xesosi sãkire. Kanaua
sakikini atoko itxa ninoa auikiniri Xesosi sãkire. 20 Imeneo inakori,
Arexãtri inakori apaka ikara atokokana itxana. Ninoa misãkirepiretari
Teoso, ininiãkara nota sikanapana ninoa Satanasimoni. Satanasi
misiritakasaakina ninoa, atxiĩti itakanaparina Teoso imisãkirepiretinina.

Teoso Misãkiretiko Ikinimane Ĩkapani

2 1 Merepanika nõtãkikai pimisãkiretiniri Teoso ikininape
kãkiti ĩkapani. Pimisãkiretariko Teoso ninoa nireẽkiti
ĩkapani. Pamanaãriko Teoso sikiniri erekari ninoamoni. Pitxariko
Teoso: "Peerekai pite, kotxi erekari pisikakiti kãkitimoni." 2 Teoso
pimisãkiretako auĩtetxiakori apiari ĩkapani, auĩtetxiakori poiãori
ĩkapani apaka. Pamanaãriko Teoso ninoa ĩkapani, aãuini ereka
inini ĩkapani, neenamatxi mauakani ĩkapani. Ikara atoko aniniã,
akamari Teoso nireẽkiti erekarinoka. 3 Ikara akaminiã erekapitikari.
Teoso, amaerekani makatxakakari, apokaerekatari asãkire ikara
atoko inakari akamini. 4 Teoso nirekari imakatxakiniri ikinimane

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

maerekani. Inirekari ikinimane imarotiniri atão inakari sãkiretxiti.
5Ãtinokara Teoso aua. Ãti kikinokara mikanapiriãri kãkiti Teosomoni.
Xesosi Kristonokara mikanapiriãri kãkiti Teosomoni, kotxi iuanoka
misãkiretari Teoso kãkiti ĩkapani. 6Iua ipina ikinimane kãkiti
iĩkitxitini ĩkapani. Teoso ketotini õti manapi Xesosi ipina. Xesosi
ipinini oerekaua Teoso nirekiniri imakatxakiniri ikinimane
maerekani. 7Ininiãkara Teoso akiritano nota isãkire ikinimanemoni
nisãpiretini ĩkapani. Ininiã Teoso iokanatakiti kãkitimoni nitxaua
nota. Ikara nisãkire atão. Kona paxirarini. Teoso akiritano Xoteo
minakaniua noerekini ĩkapani. Akiritano atão inakari sãkiretxiti
noerekinina ĩkapani. Akiritano noerekinina Teoso sãkire auikinina
ĩkapani.

8Ininiã ninirekari kikiakori erekarinoka kamakani, ikini
itixiti auakani, misãkiretiniri Teoso. Ninirekari Teoso
imisãkiretakasaakina, iuasaaki ninirekari isãkire auikinina apaka,
ãti imomanatakanina.

Sitoakoro Xesosi Sãkire Auiãkani

9Ninirekari sito mãka atão inini, kiki paxitiniro ĩkapani.
!Apakata oõuikiniua omãka ereka inini xika. !Erekari sito
ãtipirika oeretiniri oiãko kãkiti xikaueretiniro ĩkapani. Oro,
pérora pakini otakiniã oĩtoã kãkiti xikaueretiniro ĩkapani,
!erekari. !Erekari mãkatxi kakaroneri oieretakini. 10Sito Teoso
nireẽkiti nireẽkaro kaminiãri erekari, erekapitikari. Mãkatxi
peereri atoko itxa erekari okamakiti, kotxi kãkiti atamatari
okamakiti. 11Teoso sãkire sãpiretakari oerekarauatakasaaki,
erekari sito kenakotiniri. !Apakata iuasaaki osãkirauatini. Erekari
opaxitiniri iua, isãkire okĩpitini ĩkapani. 12Nota !auiritaro sito
oerekinina kikiakori, ikamakitina tĩkane opaniãtinina. Erekari
masãkiretoka onini. 13Ikara atoko itxa, kotxi merepitipanika
Teoso kamari kiki Adão inakori. Eerekaikara ikamaro sito Eva
inakoro. 14Kona Adãoni misirienetaãka. Sitora misirienetapeẽka.
Oa kamari maerekati, kotxi !okamari Teoso paniãtakiti,
ininiãkara !apakata sito paniãtiniri kiki ikamakiti tĩkane. 15Sito
auikiniãri Teoso sãkire, otiretiniãri apanakini, maerekati
omakamakaniã, omasarauatakaniã, Teoso makatxakari
omaerekani, kotxi ãto sito eenetari Xesosi, amaerekani
makatxaãkari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kõtãkikarerini Pirena

3 1Ia nisãkire atão. Kiki nirekiniãri kõtãkikareri ininiua, Teoso
sãkire auiãkani õtãkikini inirekiniã, iua nirekari parĩkatxi
erekari. 2Ia atoko kõtãkikareri txauako: !Ikamari maerekati, ininiã
iua apoĩtiko !auari. Ãtonanirako ĩtanoro. Kiĩkiteri itxauako. !Katimari
omanãkarauatini. Ipaxitaãkako. Kãkiti ãtiãtaã ĩkani apakapako aapoko.
Imarotariko oerekarauatini. 3!Ipoãtapeko. Kaneenamari !itxapeuako.
Katiraõkiri itxauako. !Ipotxitapiriko neenamatxi. Txineiro iteene
!ixinikaperoko. 4Iua nĩkatanako aapoko auakani, ninoa auini ereka
ininina tĩkane. Itxĩkitakanako imiakori ipaniãtakiti ikĩpitinina ĩkapani,
ininiã ninoa paxitari iua. 5Ikara atoko itxako kõtãkikareri, kotxi
aapoko auakani imamimatanĩkaretakaniã, ininiã !imarotari kãkiti
Xesosi sãkire auiãkani inĩkatini. 6Kiki mapaõtinoka auikiniãri Xesosi
sãkire, !apakata iua Xesosi sãkire auiãkani õtãkikakari ininiua. Xesosi
sãkire auiãkani õtãkikakari ininiãua, iuikaua atxiĩti. Iuikiniãua, Teoso
misiritari iua, kitxakapirĩka Satanasi iuikasaakiua imisiritini atokokana.
7Kiki Xesosi sãkire auiãkani õtãkikakari paxitaãkako, Xesosi sãkire
mauiãkani apaka paxitari iua. Ikara atoko ininiã, !ikamapaniri kãkiti
kamapẽtatakari. Ininiã Satanasi !imaĩkari iua itakapiremoni.

Kamiparĩkarerini Pirena

8Ãtipekana, Xesosi sãkire auiãkani miparĩkatakanipekana
nisãpiretaiko: Iua kamariko erekari, ipaxitiko tĩkane. Ãtika
isãkire itxauako. !Ipoãtapeko. !Apakata txineironoka ixinikini.
9Kamiparĩkareri iteene auikariko Teoso sãkire atão inakari. Ãkixinire
imarotariko ikaminiri Teoso sãkire iaõka. 10Xesosi sãkire auiãkani
ataerekatariko kiki, kamiparĩkareri ininiua nireẽkari. Erekarinoka
ikaminiã, ininiã iua auiritaãka ninoa miparĩkatakari ininiua. 11Iua
atokokana kamiparĩkareri ĩtanoro kamariko erekari opaxitiko ĩkapani.
Aãpirena !okamapeko. !Opoãtapeko. Okamariko okamaenetakiti
iaõka. Ininiã kãkiti auikari osãkire. 12Ãtonanirako kamiparĩkareri
ĩtanoro. Inĩkatariko imiakori, kãkiti iua aapoko auakani apaka, ninoa
auini ereka ininina ĩkapani. 13Kamiparĩkareri atão parĩkauatiniã,
iteene ipaxitaãka. Apanakini apokaerekatari iparĩka. Ininiã
itaparaxinireritika isãpiretari Kristo Xesosi sãkire auikiko kãkitimoni.
14Uatxa pitemoni niõkatsopatakasaaki, ninirekari paĩtiki nisini
hĩtemoni. 15Atxiĩti uai okanani nauapanika, ininiã ia iõkatsopari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

oerekaiko pite Teoso nakitiakori atão auini ikiniõtika, kotxi Teoso aapoko atoko atxaua, iua auiniãtaã ĩkapani. Teoso auãki itxapika. Kãkiti iua nakitiakori nĩkatari iua sãkire. !Auiritana apanakini koketiniri atão minakati Teoso sãkirekata. Isãpiretana ikinimane Teoso sãkire atão inakari. 16Peerekari Teoso parĩka kãkiti ĩkapani. Merepanika kãkiti !imarotari, eereka Teoso oerekari iparĩka. Ia atoko Teoso kaminaua ate:

> Kãkiti itxapekaua. Iua Xesosi. Erekari Matamatakoti oerekari kãkiti Xesosi sãkire atão inini. Teoso nitiriakori iaxitikini atamatari iua. Isãkire sãpiretaãka ikini itixiti auakanimoni. Kãkiti auikari isãkire. Eereka Xesosi anikaãka iaxiti Teoso tixinemoni.

Ikara atoko inakari Teoso parĩka kãkiti ĩkapani.

Atão Minakati Oerekakani

4 1Iua Erekari Matamatakoti sãpiretaua, apanakini !auikaikari Xesosi sãkire itixi mapotõkire õti takote. Ikara atão. Iuasaaki ninoa auikari maerekani matamatakoni misirienere. Auikarina Satanasi nitiriakori oerekakiti. 2Kãkiti ikara atoko inakani sãpiretari atão minakati. Ninoa sãkire ãti, txamari ninoa xinikakiti ipinimoni. Ninoa ãkixinire sãkire !auaika. !Isãpiretaikarina maerekati imakamakanina ĩkapani. Kapatakari arikakiti atoko itxa ninoa ãkixinire sãkire. 3Kãkiti ikara atoko inakani !auiritari kãkiti ĩtanorouatini. "!Erekari kãkiti ĩtanorouatini," itxa ninoa sãkire. Teoso kamari ikini nipokori kãkiti nikini ĩkapani. Txamari ninoa kamisirienererini !auiritari kãkiti apanakini nipokori inikinina. Teoso nirekari Xesosi sãkire auiãkani, atão inakari imarotakani, nikiniri ikara nipokori Teoso imisãkiretaka atoko: "Erekapitikai ia nipokori pisikiniãua." 4Ikinika Teoso kamakiti erekari. !Apakata kãkiti manirekakaniãri apanakini nipokori. Ikinipoko nipokori hinikasaaki, himisãkiretariko Teoso. Hĩtxariko: "Erekapitikai ia nipokori pisikiniãua." 5Teoso sãkire sãpiretaua ikinipoko nipokori anikini. Nipokori anikasaaki, amisãkiretiniãri Teoso, nipokori isikakiti ereka inini asãpiretiniãri, ininiã ikara nipokori erekari anikini.

Kristo Xesosi Nitiri Erekari Inakari

6Aĩtariakori põtãkikiniã ikara atoko, Xesosi Kristo nitiri erekari pitxaua. Nipokori sikataparatari kãkiti ĩto. Teoso sãkire aãuiãkiti, oerekaretxi atão inakari, nipokori atoko itxa,

kotxi isikataparatari axinire. Pite auikapikari oerekaretxi
atão inakari. 7!Pimaãkatapiri miĩkiteti sãpiretakiti, sãkiretxi
Teoso mapokaerekatakiniti. Ikiniõtika piteka poerekauako
Teoso paniãtakitinoka pikamini, ininiã Teoso nireẽkititxikana
pikama. 8Piĩto parĩkauatakasaaki, piĩto tapara apiaãpota,
ininiã erekari piparĩkauatini. Apiaerekata pixinire parĩkauatini
pixinire auãki inini ĩkapani. Pixinire ĩkorasaaki auãki ininiã,
pauapikako Teosokata ãtipirika. 9Ikara nisãkire atão. Erekari
ikinimane auikiniri ikara. Erekari ikinimane kaminiri ikara.
10Ininiãkara iteene aparĩkauata Teoso ĩkapani. Pasãpaniri,
iuaritika aparĩkauatapitipo, kotxi aãuikari Teoso sãkire, Teoso
mipĩkati sãkire. Iua ikinimane kãkiti maerekani makatxaãkari
itxaua. Iua makatxakari isãkire auiãkani maerekani, maerekani
misiritikoãtaã imasikanina ĩkapani.

11Pipaniãtariko kãkiti noerekakiti sãkiretxiti iaõka ikaminina.
Poerekana noerekakiti.

12Pite ãtokoripanika, iuaritika pimarotapitikari Teoso sãkire,
ininiã !pauiritapiri kãkiti napetiniri poerekakiti sãkiretxiti. Atão
inakarinoka pikamako Xesosi sãkire auiãkani atamatini ĩkapani,
ininiãkara ninoa auikapitikariko pisãkire, ininiã ninoa nirekari
pite atoko ininina. Erekarinoka pisãpiretako. Erekarinoka
pikamako. Kãkiti pitiretako. Iteene pauikariko Teoso sãkire.
Maerekati !pikamapeko. Ikara atoko pininiã, ninoa nirekari pite
atoko ininina. 13Ereẽ nimapokakanisaakipanika, patatsopatariko
Teoso sãkire iõkatsopatakori, apanakini kenakotiniri ĩkapani.
Pisãpiretanako Teoso sãkire. Teoso sãkireẽ põtãkikanako.
Poerekana Teoso sãkire atão imarotinina ĩkapani. Ikara
atoko pitxapikanako, ereẽ napokini apisapanika. 14Akokaxiti
kõtãkikarerini sãpiretai piparĩka Teoso ĩkapani. Iuasaaki ninoa
takari iuakona pite nopini, pite ĩkapani imisãkiretakasaakirina
Teoso. Ikara atoko ininiãkara, pikamapikariko ikara piparĩka Teoso
ĩkapani. 15Ãtipirika pixinikariko ikara nõtãkikinii. Ikiniõtika
pikamariko piparĩka Teoso ĩkapani. Ininiã apanakini imarotari
Teoso sãkire apiaãpota pauikini. 16Erepaniko pikamakiti ereka
inini ĩkapani. Erepaniko poerekakiti sãkiretxiti Xesosi oerekakiti
iaõka inini. Ikara ãtipirika pikaminiã, piteka makatxakaua
pimapinakani ĩkapani. Apaka pimakatxakana pisãkire auiãkani
imapinakani ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Õtãkipirenatxi Pirena

5 1 !Pitxitapiri kiki aneẽkari. Põtãkikariko, piri pimisãkiretini
atokokana. Põtãkikariko kikiakori pite tikini auakani,
pitariakori pimisãkiretini atokokana. 2 Põtãkikaroko sito aneẽkaro
pinoro põtãkikini atokokana. Põtãkikaroko ãtokoro, pitaro
põtãkikini atoko. Iuasaaki pipaxitaroko.

Sitoãkini Tikinitakoni

3 Pinĩkatanako sitoãkini tikinitakoni onirimane matiretakini.
4 Tikinitakoro oimiakori auiniã, oĩtariakori anaakori auiniã, ninoa
nĩkatamaroko oa. Ikara ikaminiãna, erekari Teosomoni. Teoso
poxokotana ninoa. Merepanika ninoa kaminiãri erekari ninoaka aapoko
ãki, aimarotari ninoa atão auikiniri Teoso sãkire, kotxi meresaaki irina,
inorona pakini nĩkatana ninoa. 5 Tikinitakoro minĩkatakoto auikari
Teoso inĩkatiniro oa. Oa misãkiretari iua pokamara, ĩkanõka pakini
inĩkatiniro ĩkapani. 6 Tikinitakoro osarauatininoka nireẽkaro, ipĩkaro
atoko otxaua. 7 Pisãpiretanako ereẽ auakani, Xesosi sãkire auiãkani
nĩkatinina inorona, inorona itaro tikinitakoro pakini. Inĩkatiniãna,
!apoĩtaãkana. 8 Xesosi sãkire auiãkani manĩkatakaniãri inirimane,
itakanaparina Teoso sãkire auikinina. Apia maerekanita iua aapoko
ãki auakani imanĩkatakaniã. Kãkiti Teoso sãkire mauiãkati maerekati
itxaua. Apia maerekati itxaua iua aapoko ãki auakani manĩkatakati.
9 Apanakini sito tikinitakoni moianatana Xesosi sãkire auiãkani.
Pitakariko ninoa tikinitakoni uãka aãtsopaã himoianatini ĩkapani. Sito
ikara atoko inakaro sesẽta ano apiko auakaro oa. Ãtinoka oĩtanirini.
10 Oa imarotaãka, kotxi erekarinani okama. Atão oõerekari oimiakori.
Osikakienatana ãtiãtaã ĩkani. Oimarotaãka, kotxi oa arokakititari kãkiti
Teoso nakitiakori. Oimarotaãka, kotxi kãkiti maerekaxinireni otireta.
Oimarotaãka, kotxi ikini sereti erekari ãtipirika okama. Tikinitakoro
ikara atoko inakoro uãka aãtsopaã pitaka himoianatini ĩkapani.

Tikinitakoni Ãtokoropanika Inakani Õtãkikiko

11 !Pitakapiri tikinitakoro uãka iua aãtsopaã, ãtokoropanika inakaro,
kotxi iuaĩkana onirekari kikikata osirĩkini, ininiã onirekari iuaĩkana
oĩtaniriuatini, ininiã !onirekaikari Kristo. 12 Ikara atoko okaminiã,
okamari maerekati, kotxi mitxi osãkire: “Nikamariko parĩkatxi
Teoso ĩkapaninani. !Nĩtaniriuataikako,” otxama. 13 Tikinitakoro

ãtokoropanika inakaro itotari oiarinauatini. Oianapokotapika. Apia maerekati okama, kotxi ototari aãpirena okamini. Onirekari ikinika apanakini kamakiti oimarotini, txamari ikara atoko !apakata. !Apakata ãti kamakiti osãpiretini apanakinimoni. 14Ikara atoko ininiã, !pitakapiri tikinitakoro ãtokoro inakaro uãka iua aãtsopaã. Nota õtãkikana ãtokoroakoro tikinitakoni iuaĩkana taniriuatini. Erekari keene ininina, aapokona iparĩkauatinina. Ikara atoko ininiã, Xesosi sãkire mauiãkani kona misãkirepiretana Xesosi sãkire auiãkani. 15Nota ikara atoko nisãpiretai, kotxi ãtikaka tikinitakoni ãtokoroakoro inakani takanapapekari Xesosi sãkire auikinina, Satanasi paniãtakiti ikaminina ĩkapani. 16Xesosi sãkire auiãkani inirimanena tikinitikoã, inĩkatanako ninoa. !Erekari imanĩkatakanirina inirimanena tikinitakoni. !Erekari inirekinirina apanakini Xesosi sãkire auiãkani nĩkatinina inirimanena, kotxi ninoa nĩkatana kaiãopokori tikinitakoni manirimaneni. Pasãpaniri ninoa parĩka.

Kõtãkikarerini Pirena

17Kõtãkikarerini atão kaminiãri iparĩka Xesosi sãkire auiãkani ĩkapani, erekari hĩsikinina iparĩkana ĩki apiata. Teoso sãkire isãpiretiniãna apanakinimoni, Teoso sãkire oerekiniãna, ininiãkara erekapitikari apiata iparĩkana ĩki hiĩkitxitinina. 18Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> !Hĩaxirikanamatapiri kema auĩte iparĩkauatakasaaki,
> triko ikatxaratakasaaki. Pauiritariko inikiniri triko iki,
> iparĩkauanãtakasaaki.

Teoso sãkire iõkatsopatakori txari apaka:

> Erekapitikari parĩkauatakari apakapiniri iparĩka ĩki.

19Ãti apoĩtiniãri kõtãkikareri, !pimaãkatapiri isãpiretakiti. Ipi, atxiĩti ipi ãti pakini kãkiti atamatiniãri kõtãkikareri kaminiri maerekati, isãpiretiniãina pite, pikenakotapitikari ninoa sãpiretakiti. 20Põtãkikanako Xesosi sãkire auiãkani maerekati kamakani apanakini Xesosi sãkire auiãkani apisatoõ, ininiãkara apanakini pĩkari maerekati ikaminina.

21Tximótxio, nota paniãtai ikara noerekakiti iaõka pikamini. Teoso apisatoõ, Apiananiri Xesosi Kristo apisatoõ apaka, Teoso nitiriakori iaxitikini imereẽkini apisatoõ apaka, nipaniãtai ikara noerekakiti iaõka pikamini. Ninoa kenakotari nisãkire pitemoni. Ãtinokarako pisãkire txauako ikininape kãkitimoni. Erekari pikamako ikininape

kãkitimoni, kãkiti pipotxitakinimoni, kãkiti pimapotxitakinimoni apaka. 22Atxiĩti aua Teoso sãkire auiãkari iteene pimimarotakiniti. Ininiã !pimereẽpiri iua Xesosi sãkire auiãkani õtãkiãkari ininiua. Atxiĩti ikamapanikari maerekati. Pimereiniãri iua, pite moianatari iua maerekati ikamini. Erepaniko maerekati pimakamakani ĩkapani.

23Pite itokata amianata. Pitsii iriko, ininiãkara kona ãparaãnananini piãta. Ovaã poiãoka apaka piãtako pipini ĩkapani.

24Apanakini !ikipatari maerekati ikamakiti, ininiã ikinimane imarotari. Apanakinipekana maerekati ikamakitina !atamataãka ikamakasaakina. Ninoa kipatari. Okananixiti atokoikara imarotaãka ninoa maerekani. 25Iua atokokana erekari apanakini kamakiti atamataãka. Erekari apanakini kamakiti !atamataãka ikamakasaaki. Iuaritika okananixiti atokoikara imarotaãka.

Nitiritxi Amotakoni Pirena

6 1Nitiritxi amotakoni, Xesosi sãkire auiãkani, iteenerako iparĩkauatana ipatrãotena ĩkapani. Ninoa paxitanako ipatrãotena. Ikara atoko ininiãna, Teoso uãka !imisãkirepiretaãka. Iua sãkire ate oerekakiti apaka !imisãkirepiretaãka iuasaaki. 2Nitiritxi patrãote Xesosi sãkire auiãkari ininiãua, initiri paxitariko iua, kotxi itari apaka itxaua iua. !Apakata poiãonoka ipaxitiniri ipatrãote, itari ininiua xika. Erekari iteene iparĩkauatini ipatrãote ĩkapani, kotxi ipatrãote auikari Xesosi sãkire. Teoso tiretakiti ipatrãote. Tximótxio, ikara noerekakiti sãkiretxiti poerekariko apanakinimoni. Põtãkikanako ikara iaõka ikaminina.

Txineiro Potxitakani Pirena

3Aua kãkiti atão minakati oereẽkani. Ninoa !auikari aãuĩte Xesosi Kristo sãkire atão inakari. !Auikarina atão inakari oerekakori, Teoso sãkire. 4Kãkiti ikara atoko inakari iuikaua, txamari !kimaroreri. Ipotxitari isãkirauatini apanakinikata itaparakienatakakiniuana ĩkapani. Ininiãkara xikoretxi aua, neenamatxi aua, misãkirepiretakatxi aua. Ininiã kãkiti !auikari ãti sãkire. Iuãkatari ãti kaminiri maerekati. 5Ninoa txitakakapikaua, kotxi ixinikakitina maerekatinoka. !Imarotaikarina Teoso sãkire atão inakari mitxi imarotakitina. Ninoa oerekari Teoso sãkire kãkitimoni txineiro ito apakapinina ĩkapani. Txamari na atão ninoa oerekakiti sãkiretxiti. !Pimaãkatapiri kãkiti ikara atoko inakari.

6Teoso nireẽkitinoka pinirekiniã, ikinipoko pinireẽkiti auape, ininiã pãkixinire poxokoniuata. Kipa apikomoni pinireka? !Auari. 7Kiripa

ate mina uai itixi aponaniãkasaaki? !Kaminareua. Kiripa aanika atekata apĩkasaaki? !Kanikareua. 8Kamãka aniniã, kanipokore aniniã, apakatape. 9Satanasi oerekari kãkiti maerekati ikamini txineiro apakapini ĩkapani. Ininiã tiitxi nireẽkari mokatanitika kamari Satanasi oereẽkiti. !Erekari tiitxi nireẽkari nireẽkiti. !Kiĩkiteri iua. Inireẽkiti txikatoro atoko, kotxi imaĩkari iua. Eereka !auaika itii, itxineirote, ipoxokoni pakini xipope. Inireẽkiti xika Teoso iokanatari iua kãkiti misiritikomoni. 10Kãkiti iteene potxitiniãri txineiro, ikamari maerekati. Takari aneẽ, kotxi ikotsa aua. Iua atokokana maerekati aua ikotsa. Txineiro potxitiko maerekati kotsa itxaua. Txineiro potxitiko auiniã, ikini sereti maerekati aneẽ. Apanakini txineiro potxitakani takanapaãpotari Teoso sãkire, ininiãkara txineiro potxitakari iuaka karotapekaua ãkixinireẽ. Iuaka maerekaxinireti itxĩkitakaua.

Paoro Õtãkikiniri Tximótxio

11Pitepekana Tximótxio, Teoso paniãtakiti kamakari pitxaua, ininiãkara ikara maerekati xatiki !pikamape. Atão inakarinanirako ikiniõtika pikamako. Teoso nireẽkitinoka pikamako. Iteene pauikariko Teoso sãkire. Katiraõkiri pitxauako. Pimisiritiko auakasaaki, pimĩteenekariko. Teoso nireẽkitinoka pinirekako. Kona pinirekapiri piteka nireẽkiti. 12Pineenamauatako Teoso ĩkapani. Ikara neenamatxi erekari, Satanasi piokanatini, kãkiti Teoso sãkire auikini ĩkapani. Papakapariko Teoso sikakiti, kotxi iua akiritai iuakata pauapininiika pinini ĩkapani. Kaiãopokori kãkiti imarotari Xesosi sãkire iteene pauikini, kotxi ikenakotapekari pisãpiretinina. Peerekari pisãkire ninoamoni. 13Tximótxio, nimisãkiretai pite Teoso apisatoõ, Kristo Xesosi apisatoõ apaka. Ninoakara kenakotari nisãkire uatxa. Teoso ikinimane auãki inini txĩkitakakari iua. Kristo Xesosi Homano auĩte Põsio Pirato inakori apisatoõ auakasaaki, isãpiretari atão Teoso sãkire. 14Nipaniãtai ikara noerekakiti sãkiretxiti iaõka pikamini. !Pimamakapiri ikara noerekakiti. Ikara noerekakiti iaõka pikaminiritika aãuĩte Xesosi Kristo kanapiriãko. 15Teoso ketotari Xesosi kanapiriini õti. Iuasaaki Teoso akiritari Xesosi ĩkorapokoriti ikanapiriini ĩkapani. Iuanokara kaposotiireri. Peerekari iua. Auĩtetxiakori auĩte itxaua. Apiarini sauaki iuanokara Apiananiri txaua. 16Iuanoka !ipina. Iuanokara ikinipoko auãki inini txĩkitakakari. Iua auiniãtaã iotximere auapika, ininiãkara kãkiti !iposota imatokotiniri Teoso. !Katamatikori. Kãkiti

!iposotari atamatiniri iua. Iuanokara kaposotiireri ãtipirika. Ãtipirika maãkiritari: “Peerekari Teoso.” Ameẽ.

Xesosi Sãkire Auiãkani Katxineiroterini

17 Pipaniãtanako kãkiti katxineiroterini: “Katii hininiã, !hĩuikapeuako. !Hĩpoxokotapero hĩtxineirote, kotxi ãti õti atxiĩti hĩtxineirote !auaika. Hĩpoxokotariko Teoso, ãtipirika auãkiri, kotxi iuara sikaua ikinipoko apotxitakiti. Kaiãopokori isikaua. 18 Erekari hĩkamako. Hĩtxineirote kaiãopokoro auini atokokana, erekari kaiãopokori hĩkaminanako apanakini. Kaiãopokori hĩtii auiniã, hĩsika kãkiti kaamonirimoni. Himarotakasaakiri, matxineiroteni amonitakiti hĩsikanako ninoa. 19 Ikara atoko hininiã, hãpotiiãpotari erekari Teoso tixinekiri. Iuaã apotiitakori !ixipoka. Ipinaãkana atoko, auinapanikana. Ikara atoko hĩkaminiã, hãpakapari Teoso sikakiti. Iua txĩkitakai hãuapininiika hinini Teosokata.”

Ikara pisãpiretako katxineirotenimoni.

Paoro Iõkatsopare Mapotõkire

20 Ari, Tximótxio, atão pikamariko parĩkatxi Teoso sikakiti pitemoni pikamini ĩkapani. !Pimaãkatapiri sãkiretxi Teoso mapokaerekatakiniti. !Pimaãkatapiri kãkiti, “Kimaroreno nota,” inakari, kotxi !imarotari imaroretxi atão inakari. 21 Ninoa sãkire: “Imaroretxi auapitika notamoni,” itxa. Txamari na xatiki imarotari Teoso imarore. Ikara xika ninoa takanapaãpotari Teoso sãkire auikinina.

Teoso sikai ikinipoko erekari. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2 TXIMÓTXIO

Paoro Iokanatsopatakiti Iuaĩkana Tximótxiomoni

1 1 Tximótxio, nota Paoro iokanatsopata pitemoni. Teoso mereẽno
nota, Kristo Xesosi iokanatinino ĩkapani, isãkire nisãpiretini
ĩkapani. Kãkiti Kristo Xesosi nakiti ininiãua, Teoso txĩkitakari
ixinire auãki inini, kotxi Teoso kamaenetapekari ikara ikamini.
2 Pite Tximótxio namarite nitiretakiti atoko pitxaua. Aĩri Teoso,
aãuĩte Kristo Xesosi pakini sikai ikinipoko erekari. Iamonĩkaina.
Ikamaerekaxiniretaina.

Paoro Õtãkikiniri Tximótxio

3 Nota parĩkauata Teoso ĩkapani. Ninirimane kitxakapirĩkarini
parĩkauatini atokokana niparĩkauata. Nãkixinireẽ nimarotari
maerekati nimakamakani, Teoso ĩkapani niparĩkauatakasaaki.
Nota txari Teoso: "Erekapitikari pikamakiti Tximótxio ĩkapani,"
nitxa. Nimisãkiretapikari Teoso pite ĩkapani, ĩkanõka, pokamara,
ĩkanõka, pokamara nitxapika. 4 Nipiãtai. Nixinikari pite txiapatini
nitakanapakasaakii, ininiã ninirekari naõkitinii iuaĩkana
nipoxokoniuatini ĩkapani. 5 Nixinikari pite atão auikiniri Teoso
sãkire. Merepanika pakiro Aróitxi inakoro, pinoro Eonisi inakoro
pakini atão auikari Teoso sãkire. Nimarotapitikari pite apaka
auikiniri Teoso sãkire ninoa auikiniri atokotxikana. 6 Ininiãkara
nõtãkikai. Akoka niuako nitakasaakiri pikiiã, Teoso sikai parĩkatxi
iua ĩkapani pikamini. Iuasaaki isikaposotiiretai ikara parĩkatxi
pikamini ĩkapani. Iteene pikamariko ikara parĩkatxi iua ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

7 Teoso sikapekaua Erekari Matamatakoti, ininiã !kapĩkareua. Iua
Erekari Matamatakoti sikataparatari aãkixinire. Iua oerekaua
atiraõkiuatini. Oerekaua maerekati aĩto nireẽkiti amanirekakani.
8 Ininiã !pipẽtatapiri aãuĩte sãkire pisãpiretini. Apaka !pipẽtatapeno
nota, kotxi kateia ãki naua Xesosi sãkire nisãpiretini xika.
Maãtatsiirauata, Teoso iokanapirena erekari asãpiretini xika, kotxi
Teoso sikataparataua amisiritiko amĩteenekini ĩkapani. 9 Teoso
makatxakapekari amaerekani. Iua akiritapekaua inakitiakori
aniniua ĩkapani. Aparĩka kona txĩkitakari Teoso makakatxakiniri
amaerekani. Imakatxakari amaerekani, kotxi inirekari ikara atoko
ikamini. Imakatxakari amaerekani, kotxi inirekari ikinipoko erekari
isikiniua. Itixi kamiko apisapanika Kristo Xesosi sikari ikara erekari
atemoni. Iuasaaki imakatxakari amaerekani. Iuasaaki akiritaua
inakitiakori aniniua ĩkapani. 10 Uatxa Teoso oerekari ikara erekari
kãkitimoni, kotxi amaerekani makatxakakari Xesosi Kristo apokapeka
ĩkorapokoriti. Iua xipokapekari ipĩkitxi. Isãpiretari Teoso iokanapirena
erekari, kãkiti mapinakani ĩkapani, Teosokata ãtipirika auini ĩkapani.
11 Teoso mereẽno nota ikara iokanapirenatxi sãpiretakari nininiua
tĩkane. Imereẽno iua iokanatakiti kãkitimoni nininiua. Imereẽno
Xoteo minakaniua oereẽkari nininiua. 12 Teoso iokanapirena
erekari nisãpiretini xika, natatsiirauata. Iuaritika !nipẽtauata, kotxi
nimarotari Xesosi. Iteene nauikari iua sãkire. Nimarotapitikari
iua nĩkatinino nota. Inĩkatiniritikano ikanapiriãko. 13 Teoso sãkire
pitemoni noerekakiti iaõka poerekako apanakini, kotxi noerekakiti
atão. Pauikapikariko Kristo Xesosi sãkire. Katiraõki pitxako, kotxi
Xesosi nakiti atxaua. 14 Pimarotari Teoso iokanapirena erekari.
!Pauiritapiri ikoketiko. Teoso sikari ikara iokanapirena pitemoni,
apanakini pisãpiretini ĩkapani. Erekari Matamatakoti auaĩtotaua.
Iua posotiireẽ pinĩkatariko Teoso iokanapirena pitemoni isikakiti.
15 Pimarotari kãkiti Xesosi sãkire auiãkani Ásia tixine auakani
takanapano nota. Aĩtariakori Pixero inakori, Emoxeni inakori
pakini takanapano nota. 16 Onesíporo inakori !itakanapano.
Ninirekari Teoso tiretinina iua aapoko auakani. Itokata
ikamapoxokonitano nota. !Ipẽtatano kateia ãki nauakasaaki.
17 Homa sitatxiti apokasaaki, initaãpotano nota, eereka apokano.
18 Pite imarotari iua iteene moianatinino nota, Épeso sitatxiti
nauakasaaki. Ininiã nitxari Apiananiri: “Ninirekari piamonĩkiniri
Onesíporo itixi xipokini õti manapisaaki.”

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Misirikaretxi Mĩteenekiko

2 1Pitepekana namarite Tximótxio, kataparaxinire pitxako.
Kristo Xesosi nakitiakori atxaua, ininiã iua sikari ikinipoko
erekari atemoni. Ikara erekari sikataparatari axinire. 2Pite
kenakotapekari nisãkire noerekakiti kãkitimoni. Ininiã poerekariko
ikara iaõka apanakinimoni atão inakari kamakanimoni. Eereka
ninoa posotari oerekiniri nisãkire noerekakiti apanakinimoni apaka.
3Sotato erekari mĩteenekari imisiritiko. Kristo Xesosi sotatone
atoko atxaua, ininiã pimĩteenekariko pimisiritiko sotato erekari
mĩteenekiniri atoko. 4Sotato parĩkauatakasaaki, !ixinikaikari iparĩka
mitxi ikamakiti sotato iminakanisaaki. Ixinikapikari sotato auĩte
nireẽkiti ikamini, iauĩte poxokotiniri ĩkapani. Ikaranokara ixinikanãta.
5Ãtipekana nisãpiretai. Miteẽkari mitekatxi mapotõkire
merepanika apoãkari apakapari imitekini ĩki. Mitekatxi
paniãtakari paniãtini iaõka imitekiniã, apakapari imitekini ĩki.
6Ãtipekana nisãpiretai. Katakareri poparĩkari nikari itakare
merepanika, kotxi iteene iparĩkauata. 7Pixinikariko ikara nisãkire.
Apiananiri kamaimaroretai ikara.
8Pixinikariko Teoso iokanapirena erekari nisãpiretakiti
kãkitimoni. Xesosi Kristo nisãpireta ikinimanemoni. Iua ipinaka
atoko, iuaĩkana auãki itxĩkitakaãka. Iua Taviini apika mekaniri.
9Natatsiirauata Teoso iokanapirena erekari nisãpiretini xika. Nota
omanatakani iaxirikapekano kohẽtxiã, kokaniri iaxirikinina
atoko, nota masikani ĩkapani. Teoso sãkire !iaxiriãka. Iaripireta
ikini tõpati. 10Teoso mereẽpekari kãkiti, imaerekani imakatxakini
ĩkapani. Ininiã nota mĩteenekari nimisiritiko Teoso iokanapirena
ninoa kenakotini ĩkapani, imaerekanina Kristo Xesosi makatxakini
ĩkapani, ãtipirika Teosokata auinina ĩkapani. Iuasaaki peerekari.
11Nisãpiretaiko ia sãkiretxi atão inakari:

Xesosi Kristo ipina ate ĩkapani, ininiã amanirekakaniãri mitxi
anireẽkiti, Xesosi nireẽkitinoka anirekiniã, ininiã aãuapika
iuakata ãtipirika.
12Amĩteenekiniãri amisiritiko Xesosi sãkire aãuikini xika,
auĩtetxi atxauako iuakata. Akipatiniãri iua aimarotini, iua
apaka kipatari ate imarotini.
13Atxiĩti !akamari akamaenetakiti. Xesosi kamapitikari iua
kamaenetakiti, kotxi iua !iposotari maerekati ikamini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Teoso Nitiri Atão Inakari

14 Ikara nisãkire pikamaxinikaretana Xesosi sãkire auiãkani.
Ninoa Apiananiri apisatoõ apotiitakasaakiua, põtãkikanako:
"!Hĩtxitakakapeua maxikatiĩka kãkiti sãkire xika, kotxi !erekari,"
pitxako ninoamoni. Kãkiti kenakotiniãri hĩtxitakakiniua, ininiã
!inirekaikarina Xesosi sãkire auikinina.
15 Tximótxio, pite Teoso nitiri pitxaua, ininiã iteene papaiaõkariko
isãkire iõkatsopatakori Teoso apokaerekatinii ĩkapani. Ininiã
!pipẽtauata, kotxi atão poerekari Teoso sãkire iõkatsopatakori
apanakinimoni. Teoso sãkire iõkatsopatakori atão inakarinoka
itxa. 16 Apanakini sãkirauatakasaaki, isãkiretarina sãkiretxi Teoso
mapokaerekatakiniti. Ikara atoko !pisãkiretape. Kãkiti ikara atoko
inakani takanapaãpotari Teoso. 17 Ninoa oerekakiti sãkiretxiti
karõtxi arakakari atoko itxa. Ikara atoko inakari amianari
iarikaãpota. Ikara amianari iarikini atoko, ninoa oerekakiti
iarikaãpota. Itxĩkitakari kãkiti maerekati ikamini. Imeneo inakori,
Pireto inakori pakini oerekakiti sãkiretxiti ikara atoko itxa. 18 Ninoa
takanapapekari Teoso sãkire atão inakari. Ninoa sãkire: "Teoso
õkitikapekana Xesosi sãkire auiãkani ixinirena auãki inini ĩkapani.
!Õkitikapanina iĩtona itixi xipokini õti," itxana. Ikara ninoa sãkire
xika, apanakini !auikaikari Xesosi sãkire.
19 Aapokotxi tsota paikori inakasaaki, itsota iriko paĩtanori
inakasaaki, iua aapokotxi !irika. Teoso sãkire ikara aãtsota atoko.
Auapika. !Ixipoka. Teoso sãkire txari: "Apiananiri imarotari
inakitiakori." Apaka Teoso sãkire txari: "Kãkiti, 'Nota Kristo nakiti'
inakari takanapariko imaerekani."
20 Ikini sereti tiitxi aua aapokotxi mitari ãki. Aua apiata
karonetakari oro kamakori, pirata kamakori pakini. Apaka aua poião
ĩki aamina kamakori, kipatxi kamakori pakini. Apanakini tiitxi ãki
kaapokori takari nipokori kiiniri ĩkapani. Apanakini tiitxi ãki itakari
nipokori ikiniõtika kãkiti nikini ĩkapani. 21 Ikara tiitxi atoko itxa kãkiti.
Kãkiti takanapiniãri imaerekani, tiitxi apiata karonetakari atoko itxa
iua. Teoso nirekari iua. Imereẽri iua iparĩka erekari ikamini ĩkapani.
Ininiã kãkiti iua atoko inakani iposope Teoso parĩka ikamini ĩkapani.
22 Ãtokoripanika pinakasaakiua, apanakini nirekiniãi maerekati
pikamini, pimitekako, maerekati pimakamakani ĩkapani.
Pinirekariko atão inakarinoka pikamini ikiniõtika. Pinirekariko

Xesosi sãkire iteene pauikini. Pinirekariko iteene katiraõki pinini. !Pinirekapiri neenamatxi. Ikara atoko kãkiti kaminiã, erekaxinireri. Iua akiritari Apiananiri imoianatiniri ĩkapani.

23 Tximótxio, kãkiti txitakakasaakiua sãkiretxi miĩkiteti mimaroreti xika, !pikamapiri ikara atoko inakari, kotxi eereka ninoa neenamauata isãkirena xika. 24 Apiananiri nitiri atão inakari ia atoko itxako: "!Itxitari ãti. Itiretari ikinimane. Koerekareri erekari itxaua. !Katimari omanãkarauatini. 25 Õtãkikanako isãkire mauikakani momanãkaretika." Ikara atoko Apiananiri nitiri ininiãua, atxiĩti Teoso oerekana isãkire mauikakani atão inakari imarotinina ĩkapani, imaerekani itakanapinina ĩkapani. 26 Ininiã iuaĩkana kiĩkitepeka itxana. Teoso sikakana ninoa txikatoro Satanasi takakitiã, kotxi mitxi Satanasi maĩkana, iua nireẽkiti ikaminina ĩkapani.

Itixi Xipokini Õti Apisa

3 1 Tximótxio, pimarotariko ia nisãkire. Itixi xipokini õti apisa pamonõkopaniriko. 2 Iuasaaki kãkiti ia atoko inakari: Kapotxinaniri iua. Txineiro tiretakani iua. Isãpiretari iposotiire ikinimanemoni. Iuikaua. Imisãkirepiretari Teoso, kãkiti pakini. !Ikamari iri paniãtakiti. Inoro paniãtakiti apaka !ikama. Ãti kamakasaakiri erekari iuamoni, !itxari: "Erekapitikari pikamakiti nota ĩkapani," !itxari. !Inirekari Teoso. 3 !Itiretari inirimane. !Ikamari ikamaenetakiti. Imisãkirepiretari ãti maxikatiĩka. !Iposotari erekari ikamini. Paneenamari. Omanatana erekari kamakani. 4 Imĩkapiritari ãti. Ikamakiti ikamini apisa, !ixinikari ikamakiti tĩkane. Iuaka ixinikapikaua. Isarauatininokara itireta. !Itiretari Teoso. 5 Iua sãkire: "Nauikari Teoso sãkire," txamari !auikari Teoso posotiire. !Pauikapiri kãkiti ikara atoko inakari sãkire.

6 Kãkiti ikara atoko inakari ianapokota sitomoni oaãpokomoni. Sito ikara atoko inakaro miĩkiteto. Maerekatinoka okama. Oĩto nireẽkiti maerekati onirekapika. Iua ianapokotapika oamoni, ininiã oa auikaãpotari iua oerekakiti sãkiretxiti. 7 Sito ikara atoko inakaro nirekari oimarotiniri oerekaretxi, txamari !oimarotari oerekaretxi atão inakari.

8 Kitxakapirĩka Moisesi Exito tixine auakasaaki, Xani inakori, Xãpiri inakori pakini !inirekari auikinirina Moisesi sãpiretakiti. Ninoa atokokana kãkiti itixi xipokini õti apisa auakani, !inirekari atão inakari. Ixinikapikarina maerekatinoka. Teoso !inirekari kãkiti ikara atoko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

inakari, kotxi iua kãkiti !auikari Teoso sãkire. 9Poiãonoka kãkiti auikari ikara atoko inakari sãkire, kotxi imarotari miĩkiteti iua. Iua atokokana kitxakapirĩka apanakini imarotari Xani, Xãpiri pakini miĩkiteni ininiua.

Teoso Nakitiakori Misiritiko

10Pitepekana, pimarotapitikari noereẽkiti sãkiretxiti. Pimarotari nikamakiti ikiniõtika. Pimarotari ninireẽkiti nikamini. Pimarotari iteene nauikiniri Xesosi sãkire. Pimarotari nimĩteenekiniri nimisiritiko. Pimarotari nitiretiniri ãti. Pimarotari !katimari nomanãkarauatini. 11Pimarotari nimisiritiko. Pimarotari natatsiirauatini. Pimarotari nimĩteenekiniri nimisiritiko Ãtxiokia sitatxiti nauakasaaki, Ikónio sitatxiti apaka nauakasaaki, Arisitara sitatxiti apaka nauakasaaki. Iteene natatsiirauata, iuaritika Apiananiri makatxakano ikinika nimisiritiko. 12Ari, ikininape kãkiti nirekiniãri Kristo Xesosi nakiti ininiãua, inirekiniãri Teoso nireẽkitinoka ikaminiã, atatsiitariko imisiritiko. 13Iuasaaki maerekati kamakani maerekani, kamisirienererini maerekani, apiaãpotako. Ninoa misirienetari apanakini. Apaka apanakini misirienetana ninoa.

Teoso Sãkire Iõkatsopatakori

14Pitepekana Tximótxio, pauikapikariko atão inakari poerekiko. Ikara pauikapitika, kotxi pimarotana pite oerekakani. Pimarotari atãonoka ninoa oerekakiti. 15Pite axapitipanika pinakasaaki, pimarotari Teoso sãkire iõkatsopatakori. Iua sãkire iõkatsopatakori txĩkitakaua kimatire anini. Isãkire iõkatsopatakori oerekaua Teoso makatxakiniri amaerekani Kristo Xesosi sãkire aãuikasaaki. 16Teoso oerekana isãkire iõkatsopatakani atãonoka iõkatsopatinina, ininiã ikinika Teoso sãkire iõkatsopatakori atãonoka. Ininiã apakata Teoso sãkire iõkatsopatakori oerekiniua atão Teoso sãkire aãuikini ĩkapani. Oerekaua ikinipoko Teoso sãkire iõkatsopatakori atão inini. Isãkire iõkatsopatakori õtãkikaua amaerekani atakanapini. Oerekaua atão inakarinoka akamini. 17Ininiã kãkiti Teoso nakiti imarotiniãri Teoso sãkire iõkatsopatakori, iposotari ikinika parĩkatxi Teoso paniãtakiti ikamini. Erekari iparĩka.

Tximótxio Õtãkikiko

4 1Tximótxio, nõtãkikai Teoso apisatoõ, Apiananiri Xesosi Kristo apisatoõ apaka, kotxi ãti õti Kristo Xesosi kanapiriãkasaaki,

isãpiretari ikininape kãkiti sinimoni. Isãkire auiãkani sari Teosomoni ikaikotinina ĩkapani. Isãkire mauiãkani sari kãkiti misiritikomoni ikaikotinina ĩkapani. Isãpiretari kãkiti auapanika inakani, kãkiti mitxi ipĩkani apaka. Xesosi kanapiriã ikininape auĩte ininiua ĩkapani, ininiãkara nipaniãtai ia: 2Pisãpiretariko Teoso sãkire kãkitimoni. Iposope pitxako Teoso sãkire ikiniõtika pisãpiretini kãkitimoni, piĩto tapara auakasaaki, pisãpakasaaki apaka. Põtãkikanako imaerekani itakanapinina, erekarinoka ikaminina ĩkapani. Pisikataparaxiniretanako, Teoso sãkire poerekinina. Pisãkirauatakasaaki, !katimari pomanãkarauatini. 3Ãti õti apokako. Iuasaaki kãkiti !inirekaikari oerekaretxi atão inakari ikenakotinina. Ninoaka nireẽkitinoka inirekana, ininiã apotiiãpotana ninoakata koerekarerini ninoa potxitakiti oerekaretxiti oereẽkani. 4!Inirekaikarina atão inakari. Auikarina sãkiretxi atão minakati.

5Pitepekana, ikinika pikamako piĩkiteritika. Pimĩteenekariko pimisiritiko. Pikamariko piparĩka Teoso iokanapirena erekari pisãpiretini kãkitimoni ninoa auikiniri ĩkapani. Teoso nitiri pitxaua, ininiã pikamariko ikinika piparĩka Teoso paniãtakiti.

6Notapekana, nipinini õti manapi apokaãpotape. Nipinako Teoso ĩkapani. Pirãtxi Teoso ĩkapani okiko atokokana, notaka sikauako Teosomoni. Niketo apokapeka itixi nosipikini ĩkapani. 7Neenamatxi erekari inakari nikamapeka Satanasi ninaiatini. Miteẽkari mitekatxi mapotõkire apokini atokokana, nota apokapeka niparĩka mapotõkire. !Nitakanapari Xesosi sãkire nauikini. 8Uatxa Teoso nĩkatari niparĩka ĩki nota kãiatakiti napakapini ĩkapani. Miteẽkari merepanika mitekatxi mapotõkire apokakari apakapari imitekini ĩki. Apakapari saporiẽta. Iua atokokana Apiananiri sikanoko niparĩka ĩki, kotxi nota nirekari atão inakarinoka nikamini. Apiananiri imarotari atão, ininiã imarotari parĩkatxi ĩki apakapakani. Imarotari imisiritiko apakapakani apaka. Niparĩka ĩki isikano notamoni uai ikanapiriini õtisaaki. Na notananini apakapari. Isikari parĩkatxi ĩki ikininapemoni ikanapiriini nirekakanimoni.

Paoro Iõkatsopatakiti Mapotõkire

9Piposotiniã, katima pitxako notamoni papokini. 10Témasi inakori asikapekano, kotxi itiretari Xesosi sãkire mauiãkani nireẽkiti. Isipeka Tesarónika sitatxitimoni. Kiresẽtxi inakori sari Karásia tixinimoni iparĩkauatini ĩkapani. Txito inakori sari Taomásia

tixinimoni iparĩkauatini ĩkapani. 11 Arókasinokara moianatano
uatxa. Pakiritariko Marko. Piminari iua pitekata. Iua posotari
imiparĩkatinino, Xesosi sãkire nisãpiretakasaaki kãkitimoni.
12 Txíkiko inakori nipaniãta Épeso sitatxitimoni isini. 13 Tóatxi sitatxiti
nauakasaaki, nitakanapari nimãka ãti nimãka nopini nitakakiti.
Nitakanapari iua nimãka Kapo inakorikata. Pite uai ĩkasaaki
piminariko. Apaka piminariko atatsopari ninakiti aãtsopa kamakori.
Apia ninirekari pimininiri atatsopari ninakiti aamata kamakori.
14 Arexãtri inakori iteene misiritano. Iua Arexãtri tiitxi
kamakari iua. Tiitxi metao kamakorinoka ikama. Iua misiritinino
xika, Teoso misiritari iua. 15 Erepaniko iua. Pamonõkoniri iua,
kotxi iua iteene misãkirepiretari aõereẽkiti sãkiretxiti.
16 Merepitipanika nota apoĩtakani anikasaakino auĩtetxiakori
apisatoõ, nisãkire ikenakotinina ĩkapani, na ãti nimoianari kaikota
notakata iuasaaki. Ikinimane nimoianariakori takanapano, iuaritika na
ninirekari Teoso misiritinina itakanapinino xika. 17 Ninoa takanapano,
iuaritika Apiananiri kaikota notakata. Iua sikataparaxiniretano, ininiã
niposotari Teoso iokanapirena ikinika nisãpiretinina ninoa Xoteo
minakaniua ikenakotinirina ĩkapani. Ininiã ãkiti namaã takote
nauakasaaki, Teoso tokapakeẽtano nota. 18 Nimarotapitikari Apiananiri
tokapakeẽtapanikano nota ikini sereti maerekati auakasaaki. Iua
nĩkatano. Anikano itixinemoni, iua auĩtetxi ininiãtaãua. Ikinimane
ãtipirika sãpiretari iua: “Peerekai. Pitenokara erekari.” Ameẽ.
19 Pisãpiretana Pirisira inakoro, Ákira inakori pakini
nixinikamanapitana. Apaka Onesíporo inakori aapoko auakani
nixinikamanapita. 20 Erásito inakori kaikota Korĩto sitatxiti.
Tópimo inakori nitakanapa Mireto sitatxitiã, kotxi iua amianata.
21 Tximótxio, piposotiniã, mitaã apisapanika papokako uaimoni.
Eoporo inakori, Porotẽtxi inakori, Arino inakori, Karáotxia inakori
pakini ikini aĩtariakorikata iokanapireta pitemoni ixinikamanapitiniina.
22 Apiananiri Xesosi Kristo ãtipirika kaikota pitekata pãkixinireẽ.
Ikinipoko erekari isika pitemoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

TXITO

Paoro Iokanatsopatakiti Txitomoni

---

1 1Nota Paoro. Teoso nitiri amotakori nitxaua. Xesosi Kristo iokanatakiti nitxaua. Iua iokanatano kãkitimoni Teoso mereẽkini auiãkiti sãkiretxiti nisãpiretini ĩkapani. Iokanatano kãkitimoni atão inakari imarotinina ĩkapani. Atão inakari imarotiko oerekaua Teoso nireẽkiti akamini ĩkapani. 2Aãuikari aãuapininiika anini Teosokata, kotxi kitxakapirĩka itixi kamiko apisa Teoso kamaenetari ikara. Ininiã apokapitikako, kotxi atãonoka iua sãkire. !Iposotari atão minakati isãpiretini. 3Iketotiniri manapi oerekari isãkire. Isãkire sãpiretakani sãpiretari isãkire. Ininiã Teoso sãkire notamoni isikakiti nisãpiretai, kotxi Teoso amaerekani makatxakakari paniãtano nota nisãpiretiniri isãkire.

4Niokanatsopata pite Txitomoni. Namarite atão inakari atoko pitxaua, kotxi pite auikari Xesosi sãkire nota auikiniri atokotxikana. Aĩri Teoso, aãuĩte Xesosi Kristo amaerekani makatxakakari pakini, sikari ikinipoko erekari pitemoni. Ninoa iamonĩkai. Ikamaerekaxiniretaina.

Kõtãkikarerini

5Nitakanapai pite Kreta pokomiriĩti, kotxi aparĩka iuaãtaã kona xipokapanika, ininiã ninirekari pite kaminiri ikara parĩkatxi. Pimereẽna kõtãkikarerini ikini sitatxitiã Teoso sãkire auiãkani õtãkikakani tĩkane. Pimereẽna mitxi nisãpiretakiti iaõka. 6Ia atoko inakari kãkiti pimereẽ kõtãkikarerini ĩkapani: Iua kamari erekari, ininiã maerekati auakasaaki, kona iua xikani maerekati apoka. Ãtonokara ĩtanoro aua. Imiakori auikari Xesosi sãkire. Ninoa !neenamauata. Ikamarina iri paniãtakiti iaõka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

7 Teoso sikari iparĩka kõtãkikarerimoni ikamini ĩkapani, ininiã
kõtãkikareri kamari erekarinoka. Maerekati auakasaaki, kona
iua xikani maerekati apoka. !Iuikaua. !Katimari omanãkarauatini.
!Ipoãta. Kona kaneenamari. !Itiretaro txineiro. 8 Kõtãkikareri atão
inakari potxitari apakapiniri kãkiti iua aapoko ãki. Ipotxitari kãkiti
erekari kamakani. !Katima omanãkarauatini. Erekarinoka ikama.
!Ikamari maerekati. Erekari imarotakiti !itakanapari ikamini.
9 Kõtãkikareri atão inakari oerekaãkapeka Teoso sãkire. Imarotari
Teoso kaminiri isãkire iaõka, ininiã iteene inĩkatari Teoso sãkire.
!Imamakari Teoso sãkire. Ininiãkara imarotari õtãkikiniri apanakini.
Iteene imarotari Teoso sãkire, ininiã imarotari oerekiniri apanakini
Teoso sãkire manirekakani, Teoso sãkire auikinina ĩkapani.

Erepaniko, Atão Minakati Oerekakani

10 Kaiãopokori kãkiti kona nirekari Teoso nireẽkiti ikaminina.
Maxikatiĩka isãkirauatapika. Kamisirienererini ninoa. Ikara atoko
inakani nirekari Teoso takaõtxikare Xoteo minakaniua ĩtoã auini.
11 Matxĩkitakari ninoa iotokakiniri atão minakati isãpiretinina,
kotxi kãkiti aapoko ãki auakani naiatakakaua ninoa oerekakiti
sãkiretxiti xika. !Apakata ninoa oerekakiti sãkiretxiti. Iuaritika
ninoa oerekari atão minakati, txineiro apakapinina ĩkapani.
12 Ninoa atokirini kitxakapirĩka, koerekareri, uai Kreta pokomiriĩti
auakarini, txari: “Kreta auakani ãtipirika misirienetari kãkiti.
Maerekati kamakani itxauana. Kaneenamari ĩtopa auakari atoko
ikamana. Iarinouatana. Paixonina,” itxa iua.

13 Isãpiretakiti atãopitikara. Ininiã pitaparaxinireritika pipinitana
ninoa imasãpiretakanirina ikara atão minakati, Xesosi sãkire atão
auikinina ĩkapani. 14 Ininiã pisãpiretana: “!Himaãkatapiriko Xoteoakori
kiomaneakorini sãkire atão minakati. !Himaãkatapena atão inakari
manirekaãkani paniãtakiti.” 15 Kãkiti Teoso kamaerekatakiti, ikamakiti
erekari. Ikinipoko ikamakiti erekari, kotxi Teoso makatxakapekari
imaerekani. Kãkiti imaerekani auapanika inakari, Teoso sãkire iaõka
makamakati, ikinipoko ikamakiti aua imaerekani. Imaerekani txikotari
ixinikakiti. Imaerekani txikotari iua ãkixinire, ininiã ãkixinire !õtãkikari
iua maerekati imakamakani ĩkapani. 16 Ninoa txa: “Ate imarotari Teoso,”
txamari ikamarina Teoso manirekakiniti, ininiã !imarotarina Teoso.
!Inirekarina Teoso. Arakakani atoko itxana, maerekati ikamakitina xika.
!Ikamarina Teoso nireẽkiti, ininiã !iposotarina erekari ikaminina.

Txito Õtãkikiko

2 1Ininiã poerekariko ikinika atão inakari Teoso oerekiko sãkiretxiti.

Kiki Aneẽkani Õtãkikiko

2Ia atoko põtãkikana kiki aneẽkani: “Hĩxinikariko hĩkamakiti tĩkane hĩkaminiri apisapanika. Erekari hĩkamako apanakini paxitinii ĩkapani. Kona hĩkamapiri hiĩto nireẽkiti. Iteene himarotariko hãuiãkiti. Iteene hĩtiraõkiuatako. Katima omanãkarauataka !hĩtxape.” Ikara atoko põtãkikana kiki aneẽkani.

Sito Aneẽkani Õtãkikiko

3Ia atoko põtãkikana sito aneẽkani: “Hĩkamariko Teoso pĩkakani kamakiti atoko. Maxikatiĩka !hãpoĩtapiri ãti. Kona iteene hiãtapiri iãriã kapoãro. Erekarinoka hõerekako.” Ikara atoko põtãkikana ninoa. 4Apaka põtãkikana sito aneẽkani õtãkikinina ãtokoroakoro ia atoko: “Hĩtiretanako hĩtaniri, hamariteakori pakini. 5Kona hĩkĩpitapiri hiĩto paniãtakiti. Erekarinanira hĩkamako. Hĩkamariko hĩparĩka haãpoko ãki. Erekari hĩkamako apanakini ĩkapani. Hĩtaniri nireẽkiti hĩkamako, ininiã iuasaaki Teoso sãkire mauiãkani !imisãkirepiretari Teoso sãkire.” Ikara atoko sito aneẽkani oerekanako ãtokoroakoro.

Ãtokoriakori Õtãkikiko

6Ininiã iua atokokana põtãkikana ãtokoriakori ia atoko: “!Apakata hĩkaminiri hiĩto nireẽkiti.”

Txito Õtãkikiko

7Txito, ikini pikamakiti pikamako kãkiti erekari kamiko imarotini ĩkapani. Poerekarauatakasaaki, poerekari kãkiti pitiretiniri atão inakari sãkiretxitinoka. Poerekanako Teoso sãkirenoka apiari inini. Poerekarauatakasaaki, poerekariko kãkiti pimakoketakaniri atão minakati pisãkirekata. 8Poerekariko atão inakarinoka, ininiã !auari papoĩtiko, kotxi !pikerokari pisãkire. Ikara atoko ininiã, pimokaiakarini pẽtauata, kotxi !iposotarina imisãkirepiretinii.

Nitiritxi Amotakoni Õtãkikiko

9Ia atoko poerekanako nitiritxi amotakoni: “Hĩkĩpitariko hĩpatrãote sãkire. Hĩkamariko hĩpatrãote apokaerekatakitinoka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kapakapaenere !hĩtxape. 10 !Hiĩtirĩkapiri hĩpatrãote tii. Hõerekariko hĩpatrãote pisãkire atão inini. Ininiã hĩpatrãote nirekari imarotinirina Teoso oerekiko, amaerekani makatxakakari oerekiko."

Ikinipoko Erekari Teoso Sikakiti

11 Ikinimanemoni Teoso oerekapekari erekari isikakiti kãkiti maerekani imakatxakini. 12 Teoso sikakiti erekari oerekaua atakanapiniri Teoso manirekakiniti. Teoso sikakiti erekari oerekaua amanirekakaniri ĩkorapokoriti auakani ĩto nireẽkiti. Teoso sikakiti erekari oerekaua aĩto paniãtakiti atakanapini, atão inakarinoka akamini, Teoso nireẽkiti akamini ĩkorapokoriti aãuakasaaki. 13 Ĩkorapokoriti aãuakasaaki, aiãtapari poxokonitxi õti Apiananiri aTeosone apokini õti. Iuasaaki Xesosi Kristo, amaerekani makatxakakari, motika atemoni. 14 Iuaka sikaua Teosomoni ate ĩkapani ipĩkasaaki. Iuasaaki iĩkitxitari Teoso, ininiã Teoso makatxakaua ikinika maerekanitxi sauaki. Ikara atoko ininiã, ikamaerekataua ate. Ininiã itxĩkitakaua inakitiakori aniniua, ininiã anirekari erekari akamini.

15 Auĩtetxi pininiua atoko pipaniãtariko kãkiti kĩpitiniri ikara nisãpiretakiti. Põtãkikana nisãkire makĩpitakani. Kona pauiritapiri kãkiti sãpiretiniri pisãkire atão minakati inini.

Teoso Nireẽkiti Kamiko

3 1 Txito, ia atoko poerekariko kãkiti: "Hĩpaxitariko ĩkorapokoriti auĩtetxiakori paniãtakiti, poiãori auĩtetxiakori paniãtakiti apaka. Iposope hĩtxako ikinika erekari hĩkamini. 2 Kona himisãkirepiretapiri apanakini. !Hineenamauatape. Merepanika hĩxinikariko apanakini, eereka hĩteka hĩxinika. Hõerekariko kãkiti, hĩxinireẽ hinirekiniri erekari hĩkamini ikinimanemoni." Ikara atoko poerekana.

3 Teoso aimarotini apisapanika miĩkiteni atxaua. Kona akĩpitari kãkiti sãkire, Teoso sãkire apaka. Iuasaaki ate misirienetaãka. Iuasaaki akamari aĩto nireẽkitinoka. Ikini sereti maerekati akama apoxokoniuatini ĩkapani. Iuasaaki ikiniõtika axinikari maerekati akamini. !Apakata akamakiti. Kaxikorerini atxaua iuasaaki. Ate omanataãka. Apaka ate omanatari apanakini iuasaaki.

4 Ininiã eereka Teoso tiraõki, amaerekani makatxakakari tiraõki, iua amonĩkare, apoka atemoni. 5 Ateka parĩka erekari !imakatxakari amaerekani. Iua amonĩkarenokara makatxakari amaerekani. Iuasaaki na atão akama, iuaritika imakatxakari amaerekani, kotxi

itiretaua. Iuasaaki iua arokari aãkixinire. Itxĩkitakaua ate aponaniini iuaĩkana. Iuasaaki Erekari Matamatakoti kamari ikinika amaneri axinireẽ. 6 Teoso iokanatari Erekari Matamatakoti kaposotiireri atemoni, kotxi Xesosi Kristo, amaerekani makatxakakari, ipina ate ĩkapani. 7 Iua sikari ikinipoko erekari atemoni, ininiã ikamaerekataua. Ininiã itxĩkitakaua Teoso anaakori aniniua, ininiã aãpakapariko ipotetakiti ate ĩkapani. Iua atoko ininiã, aiãtapari ãtipirika Teosokata aãuini ĩkapani. 8 Atãopitikara ia nisãpiretakiti.

Ininiã ninirekari ãtipirika pisãpiretiniri ikinika nisãpiretakiti Teoso sãkire auiãkanimoni. Ikara atoko Teoso auiãkani itaparaxinireritika kamariko erekari apanakini ĩkapani. Kona maxikatiĩka ikamarina erekari. Teoso atão ĩkitxitariko kãkiti. Ikara atoko kãkiti kaminiã, ininiã erekari ikinimane ĩkapani.

9 Kona pimaãkatapiri miĩkiteti sãkire. !Hĩtaparakienatakakapeua kitxakapirĩkarini uãka xika. Kona himaãkatapenako kãkiti kiomãtxiakori oerekakiti xika tsoatakani. Ikara sãkiretxiti !itxĩkitakai erekari hininiua. !Itxa ikara sãkiretxiti.

10 Kãkiti oerekiniãri atão minakati Teoso manirekakiniti, põtãkikari iua ipikata. Iposo atoko !pimaãkataikari. 11 Ikara atoko inakari atão iĩkite !auari. Maerekati ikama. Ikamakiti oerekari apanakini, maerekati kamakari ininiua. Iuaka imaerekani xika imisiritiko apokako.

Paoro Sãpiretakiti Mapotõkire

12 Niokanatari Atemasi inakori, atxiĩti Txíkiko inakori apaka pitemoni. Ninoa apokasaaki, paiamata pisini ĩkapani, katimari notamoni Nikópori sitatxitiã hãpokini ĩkapani. Ninirekari ia mitaãti nikaikotini iuaã.

13 Pimoianatari Sena inakori, Aporo inakori pakini. Auĩtetxiakori paniãtakiti imarotakari iua Sena. Pimoianatanako ninoa aiamatini. Iamonitakitina pisikanako. 14 Aĩtariakori Xesosi sãkire auiãkani apaiaõkariko erekari ikaminina, kãkiti minakati mauakiniti imoianatinina ĩkapani. Makamaretika hinini !apakata.

15 Notakata auakani xinikapikai pite. Pisãpiretanako ate tiretakani ereẽ Xesosi sãkire auiãkani nixinikamanapitana ninoa.

Ikinika erekari Teoso sikai hĩte hĩkinika. Ikara atoko niõkatsopata pitemoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

PIREMÕ

Paoro Iokanatsopatakiti Piremõmoni

---

1 Nota Paoro. Kateia ãki naua, Kristo Xesosi sãkire nauikini
xika. Nota, aĩtari Tximótxiokata aiokanatsopata pitemoni
Piremõmoni. Ate iteene tiretai pite. Atekata parĩkauatakari
pitxaua. 2 Aiokanapireta Xesosi sãkire auiãkanimoni, paapoko
apotiitakanimoni. Aiokanapireta aĩtaro Ápiamoni, Akipo
pakinimoni. Iua Akipo Xesosi sotatone itxaua, ate Xesosi sotatone
atokotxikana.
3 Aĩri Teoso, Xesosi Kristo Apiananiri pakini sikai ikinipoko
erekari. Ikamaerekaxiniretaina.

Piremõ Tiraõkiuatini Pirena

4 Nitari Piremõ, Teoso nimisãkiretakasaaki, ãtipirika nisãkirauata
pite ĩkapani. Nisãpiretari Teoso ereka inini, kotxi iua kamaerekatai
pite. 5 Ikara atoko itxa nisãkire, kotxi nikenakopiretari iteene
pauikiniri Apiananiri Xesosi sãkire. Nikenakopiretari ikinimane
kãkiti Teoso nakitiakori pitiretini. 6 Nimisãkiretari Teoso pite
ĩkapani, kotxi ninirekari pisãpiretiniri pauiãkiti sãkiretxiti
ikiniõtika apanakinimoni, ininiãkara pimarotari ikini sereti
erekari Teoso siãkiti Kristo nakitiakorimoni. 7 Ate poxokoniuata,
kotxi pite tiretana kãkiti Teoso nakitiakori. Pitiraõki iteene
sikataparaxiniretaua ate. Pite aĩtari kamapoxokonitana Teoso
nakitiakori ãkixinire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Paoro Amanaãkiti Sãkiretxiti

8Kristo sikaposotiiretano, ininiã nitapararitika niposotapitikari
nipaniãtinii atão inakari pikamini. 9Iuaritika nitapararitika na
nipaniãtai atão inakari pikamini. Nõtãkikai Kristo tiraõkiã pikaminiri
atão inakari. Nota Paoro kiomãtxipekano. Kateia ãki nauanãta, Kristo
Xesosi sãkire nauikini xika. Notakara õtãkikai pite atão pikamini.
10Nota amanaãi pinitiri Onésimo inakori piamonĩkini ĩkapani.
Namarite atoko inakari iua, kotxi iua kĩpitari nisãkire uai kateia ãki
nauakasaaki. Uatxa iua auikari Xesosi sãkire. 11Nimarotari iuãka
poparĩkari uãka itxaua. Mitxi !iparĩkauata, pitekata auakasaaki.
Paiariniri. Uatxa poparĩkari itxapekaua iuãka atokokana. Uatxa
iparĩkauatapitikako pite ĩkapani, nota ĩkapani iparĩkauatini atokokana.
12Niokanatariko Onésimo, ikanapiriini pitemoni. Ininiã
papakapariko iua. Nitiretari iua nota niĩto nitiretini atokokana.
13Ninirekamari notakata uai ikaikotini, nota imoianatini ĩkapani,
kotxi pite kona posotari pimoianatinino uai kateia ãki nauakasaaki,
kotxi pite auini maioakari. Nota uai aua Teoso iokanapirena erekari
nisãpiretini xika. 14Ninirekamari Onésimo uai, txamari !ninirekari
nikaminiri pite mauiritakiniti. !Ninirekari nitapararitika nipaniãtinii
pauiritiniri Onésimo notakata ikaikotini. Pite nirekiniãri, imoianatano.
15Akokaxiti Onésimo miteka. Mapakanani itakanapai. Atxiĩti Teoso
auiritari poiãoka itakanapinii, ãtipirika pitekata iuaĩkana ikaikotini
ĩkapani. 16Iua pinitiri piamotakiti itxapanikaua. Uatxa apiaerekata
iua. Pitari pitiretakiti itxapekaua, kotxi iua auikari Kristo sãkire.
Iteene nota tiretari iua. Pite apia tiretariko iua, kotxi iua pinitiri
itxaua. Apaka iua pitari itxaua, kotxi Apiananiri nakiti hĩtxaua.
17Nota pimoianari nininiãua, nota papakapini atokokana
pitxariko papakapiniri iua. 18Akokaxiti maerekati ikaminiã,
ĩtiriuatiniã, pisãpiretano. Nota ĩkitxitaiko. 19Nota Paoro, uatxa
niuakoã niõkatsopatari ia sãkiretxiti. Notakarako ĩkitxitai pite.
Pite imarotari pite xinire auãki inini, kotxi notara akokaxiti
nisãpiretai Xesosi sãkire pauikini ĩkapani. Ininiã atxiĩti erekape
pite ĩkitxitinino nota? 20Ininiãkara nitari, pikaminano ninirekakiti,
kotxi Apiananiri nakitiakori atxaua. Pikamapoxokonitariko
nãkixinire, kotxi Kristo nakitiakori atxaua. 21Niõkatsopatari
pite ĩkapani, kotxi nimarotapitikari pikaminiri namanaãkiti. Ari,
nimarotari apiata pikaminano.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

22 Apikomoni nitxai. Poeretari ereẽ nimakiniãtaã ĩkapani.
Hĩte misãkiretapekari Teoso kateia nitakanapini ĩkapani, ininiã
nimarotari Teoso auiritano iuaĩkana nikanapiriini hĩtemoni.

Itakapiretanapini Pirena

23 Epápara inakori notakata kateia ãki aua, kotxi iua
parĩkauata Kristo Xesosi ĩkapani. Iua xinikamanapitai hĩte.
24 Markoma, Arisitakoma, Témasima, Arókasima pakini notakata
parĩkauatakani, ninoa apaka xinikamanapitai hĩte.
25 Aãuĩte Xesosi Kristo sikari ikinipoko erekari hãkixiniremoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

EPIREO

Teoso Ãkiri Apiatini Pirena

1 1Teoso kitxakapirĩka sãpiretari isãkire kaiãokataikani, isãkire
sãpiretakanimoni. Ininiã ninoa sãpiretana aãtokiriakorini
Teoso sãpiretakiti. Kiriãpa Teoso misãkiretana ninoa? Kaiãopokoriã
imisãkiretana ninoa: Itaponeẽna, ixinireẽna, isãkire iõkatsopatakoriã,
initiri itixine auakari sãkireẽ, txaãpota imisãkiretinina ninoa.
2Uatxa ĩkorasaaki, Teoso misãkiretaua iua ãkiri sãkireẽ. Teoso
mereẽri iua ãkiri ikinipoko apakapini ĩkapani. Teoso ãkiri kamari
ikinipoko. Ikamari itixi, ikinipoko iaxiti apiko nopinixiti auakari
apaka. 3Iua iotximere Teoso iotximeretxikana. Teosotxikana iua.
Kaposotiireri iua, kotxi isãkireẽnoka imaĩkari imakinika auini ĩkapani.
Iuanokara makatxakari amaerekani. Amaerekani imakatxakasaaki,
iuasaaki iitopãka ikinimane auĩte Teoso kikomoni itixineẽ.

Teoso Ãkiri Apiata, Initiriakori Poiãoka

4Ininiã Teoso ãkiri iteene apiaerekata. Apiananiri iua. Teoso
nitiriakori iaxitikini poiãorini. Teoso mereẽri iuãka apiari. Ninoa
uãka poiãorini itxauana.
5Teoso !isãpiretari initiriakori ia isãkire kitxakapirĩkari:
Pite nota ãkiri pitxaua. Uatxa pite iri nitxaua nota,
!itxa initiriakorimoni.
Apaka Teoso !isãpiretana ninoa ia isãkire kitxakapirĩkari:
Nota iua iri nitxauako. Iua nota amarite itxauako,
!itxa initiriakori itixine auakanimoni.
6Ãtipekana. Teoso mĩkasaakiri iua ãkiri imatonõkari
ĩkorapokoritimoni, iponaniini ĩkapani, iuasaaki Teoso txari initiriakori:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ninitiriakori, hĩkapotoreẽkauako iua apisatoõ. Hĩteosonetariko iua,
itxa. Ikara atoko Teoso paniãtari initiriakori.
7 Teoso sãkire iõkatsopatakori, initiriakori pirena txari:
Itxĩkitakana initiriakori matamatakoni ininiuana, ĩtima atoko
ininiuana. Xamina tirinakari atoko itxauana ninoa, kotxi
kaposotiirerini ninoa,
itxa. 8 Iua amaritemoni Teoso txari:
Teoso pitxaua. !Ixipoka auĩtetxi pininiãua. Ãtipirika pite atão
mĩkiikari pite auĩtetakani.
9 Pite tiretari atão inakari. Pomanatari maerekati. Ikara atoko
ininiã, nota piTeosone mereẽi pite apiari pininiua ĩkapani,
pimoianariakori poiãorini ininiuana ĩkapani, kotxi apiata
nikamapoxokonitai pite. Iĩtxiã nimereẽkiti nopini nitakini
atokokana, nitakari poxokonitxi pite nopini. Nimereẽi pite
auĩtetxi pininiãua.
Ikara atoko itxa Teoso kitxakapirĩka. 10 Iuaĩkana Teoso sãkire
iõkatsopatakori txari:
Apiananiri, merepitipanika pite kamari itixi. Apaka pikamari
iaxiti piuakoã.
11 Ĩkorapokoriti, iaxiti pakini xipokapitikako. Iuaritika pite
auapanika. Mãkatxi kitxakariãpotakari atoko itxa ikinika.
12 Mãkatxi atoko piapirikariko iaxiti, itixi pakini. Ininiã ipinimoni
itxako. Iuaritika pite mitxi atoko pitxapikako. !Pixipoka.
Itxa Teoso sãkire.
13 Teoso txari imi:
Nota kikomoni piitopãkiniritika nixipokariko pimokaiakariakori.
Nikamariko ninoa pikiti pitakiniãtaã atoko ininiua.
Ikara atoko !itxari initiriakori iaxitikini.
14 Ininiã kipa Teoso nitiriakori iaxitikini? Ninoa erekari
matamatakoni. Iparĩkauatana Teoso ĩkapani. Teoso iokanatana
ninoa imoianatinirina kãkiti iua sãkire auiãkani, kotxi Teoso
makatxakari ninoa kãkiti maerekani.

Erepaniko

2 1 Ininiã iteene mamixinikari ikinika atão sãkiretxiti mitxi
akenakotakiti. Amakamakaniãri ikara atoko, kanaua
tiokaãpotakari atoko atxaua. Ininiã iuasaaki !aimarotaikari
atão. Maxinikari atão inakari. 2 Kitxakapirĩka Teoso nitiriakori

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iaxitikini sãpiretari atão inakari ate apiko atokiriakorimoni. Kãkiti makamakaniãri ninoa paniãtakiti, ininiã ninoa kãkiti apakapari Teoso misirikare. Atão ninoa apakapiniri imisiritikona. 3Ininiã uatxa amitekini !auari, amanirekakaniãri amaerekani makatxakiko. Peerekari Teoso makatxakiniri kãkiti maerekani. Merepitipanika Apiananiri sãpiretari ikara maerekanitxi makatxakiko. Iua sãkire kenakotakani apaka sãpiretaua ate iua sãpiretakiti atokotxikana. 4Teoso apaka oerekaua ninoa sãkire atão inini, kotxi oerekari itakaõtxikare. Ikamari kãkiti mimarotakiniti. Ikamari ikini sereti posotiiretxi. Erekari Matamatakoti siãkiti isika inirekakinimoni. Kãkiti isika inirekaka iaõka. Ikara atoko Teoso oerekaua ninoa sãkire atão inini.

Xesosi Kãkiti Atoko Itxa

5Teoso !itxĩkitakana initiriakori iaxitikini itixi amaneriã auakani auĩteakori ininiuana. Iua itixi amaneri ĩkari asãpiretai hĩte.
6Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori Xikari oitoãtaã txari:
Kipa kãkiti? Kinirepa pite xinikana ninoa? Ate minakati.
Kinirepa aĩtari iaxitikiri maãkatatari kãkiti?
7 Mapakanani pikamari kãkiti itari iaxitikiri poiãori ininiãua.
Iuasaaki pinitiriakori iaxitikini apiatakani txaua. Eereka pitxĩkitakari iua auĩtetxi ininiua. Pitxĩkitakari iua kaiotximereri ininiua. Pitxĩkitakari ikinimane paxitiniri iua. Pitxĩkitakari iua ikinipoko auĩte ininiua.
8 Pitxĩkitakari ikinimane kaminiri iua paniãtakiti. !Auari ãtika iua paniãtakiti makamakati.
Ikara atoko Teoso sãpiretaua ate itxĩkitakiniri ikinipoko auĩtetiniri iua. !Auari ãtika iua maauĩtetakati. Txamari kona ate atamatapanikari iua ikinipoko auĩte ininiua. 9Iuapitikara aãtamatakiti Xesosi. Mapakananinoka Teoso txĩkitakari iua poiãori ininiua. Iuasaaki Teoso nitiriakori iaxitikini apiata. Teoso txĩkitakari iua poiãori ininiua, kotxi iuasaaki Xesosi atatsiirauata. Iuasaaki ipina. Uatxa Teoso txĩkitakari iua auĩtetxi ininiua. Itxĩkitakari iua kaiotximereri ininiua. Itxĩkitakari ikinimane paxitiniri iua. Teoso kamari ikara atoko inakari, kotxi Xesosi ipina kãkiti mapinakani ĩkapani. Iuasaaki Teoso oerekari ikinipoko erekari isikini kãkitimoni.
10Ikinika Teoso nakiti. Ikinika iua kamakiti. Apakata iua txĩkitakiniri kãkiti maerekani makatxakakari atatsiirauatini, kotxi iuasaaki iposope kãkiti maerekani makatxakiko, kotxi iuasaaki

Xesosi kamari ikinipoko iri paniãtakiti. Ininiãkara Teoso anikari iua anaakori iotximere auiniãtaã. Kaiãori ninoa. 11 Kãkiti kamaerekatakari iritxikana iua kamaerekatakini iri. Ikara atoko ininiã, Xesosi !ipẽtatari iua itariakori akiritiniua ate. 12 Itxari Teosomoni:

Nisãpiretariko piuãka nitariakorimoni. Pitemoni
apotiitakaniua sauaki nixikaretari ereka pinini.

13 Iuaĩkana kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Nauikariko Teoso sãkire.

Iuaĩkana Xesosi txari Teoso:

Uai nota aua pamariteakorikata. Pite sikana ninoa notamoni. itxa.

14 Kaĩtori Teoso anaakori. Ninoa aua ixini, iarẽka pakini. Ininiã kaĩtopekari Xesosi ninoa atokokana. Ininiã ipĩkasaaki ixipokari ipĩkitxi posotiire auakiti. Satanasi inakori iua. 15 Ikara atoko inakasaaki, isikakari kãkiti ipĩkitxi pĩkakani. Mitxi ninoa iaxirikakoni atoko itxana. 16 Aimarotari, iuasaaki !imoianatana initiriakori iaxitikini. Iuasaaki imoianatana Apraão apika mekaniriakori. 17 Ikara atoko ininiã, Xesosi txĩkitakaãka itariakori atokokana ininiua, ininiã iposotari sasetotxi auĩte apiatakari ininiua kãkiti ĩkapani. Iparĩkauatakasaaki Teoso ĩkapani, ikamari ikinipoko ikamaenetakiti. Maerekati kamakani kãkiti, iuaritika iamonĩkari kãkiti. Kãkiti itxapekaua Xesosi, ininiã iua ipina kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani, iuaĩkana kãkiti imikanapiriini Teosomoni ĩkapani. 18 Ĩkorapokoriti Xesosi auakasaaki, imarotari Satanasi atamakaerekatiniri iua. Ininiã Satanasi atamakaerekatakasaakina kãkiti, iua posotari isikataparatinina ninoa.

Xesosi Apiatakari, Moisesi Poiãori

3 1 Ininiã nitariakori, Teoso mereẽkini, hĩte akiritaãka Teoso tixine hãuini ĩkapani. Iteene hĩxinikariko Kristo Xesosi, kotxi iua Teoso iokanatakiti itxaua. Apaka iua sasetotxi auĩte apiatakari itxaua. Iuara asãpiretari apanakini. 2 Moisesi kamari ikinika Teoso paniãtakiti inirimane apisatoõ, Teoso aapoko aamata kamakori ikamakasaaki. Iua atokokana Xesosi kamari ikinika iua mereẽkari paniãtakiti. 3 Apiaerekata Xesosi, ininiã iua apakapari apiata ipaxitiko, Moisesi poião, kotxi aapokotxi kamakari apakapari apiata ipaxitiko. Poião aapokotxi paxitiko aua. Iua atokokana, Xesosi aapokotxi kamakari atoko itxaua. Moisesi aapokotxi atoko itxaua. 4 Ikinika kãkiti aapokona kamakani auapitika, iuaritika Teoso

ikinipoko kamakari itxaua. 5Moisesi Teoso nitiri itxaua. Iua ãtipirika kamari ikinipoko Teoso nirekakiti inirimane apisatoõ. Ikara erekari ikamakiti oerekari Teoso sãkire iua sãpiretakiti atão inini.

6Kristo Teoso ãkiri itxaua. Iua ãtipirika kamari ikinipoko Teoso paniãtakiti Teoso aapoko inĩkatini. Teoso aapoko atoko atxaua ate, iteene aãuikiniãri iua sãkire, apoxokoniritika ãtipirika aiãtapiniãri Xesosi kanapiriini õti.

Erepaniko, !Hĩtakanapapiri Hãuikakiti

7Ininiã Erekari Matamatakoti txari:

Uatxa õti hĩkenakotakasaakiri nisãkire,

8kona hĩkamapiriko hĩxinire paikori inini hãtokiriakorini atoko hinini. Ãparaã makipakaniãtaã auakasaakina, iuaã ninoa !auikari nota sãkire. !Ikamarina nipaniãtakiti. Iuasaaki ninoa ataerekatapikano nota.

9Koarẽtakanani, ikiniõtika hĩte apika atokiriakori ataerekatapikano nota. Ninoa atamatari niposotiire. Txamari ikiniõtika ninoa ataerekatano nota. !Auikarina nisãkire.

10Ikara xika nomanatana ninoa. Iuasaaki nitxa: “Ãtipirika ninoa sapika apanakini sãkire tikini. !Imarotarina nixinikakiti, nikamakiti pakini.”

11Nomanatakasaakina ninoa imaerekanina xika, iuasaaki nitxako: “Atão nisãpiretana ninoa. Ninoa maĩroãpekaniikarako nikamakiti tomatikoãtaã,”

itxa Erekari Matamatakoti.

12Ininiã nitariakori, erepaniko. Atxiĩti ãtikaka hĩte aua hĩxinire maerekati mauikareti. Ikara atoko inakasaaki, hĩtakanapapekari Teoso ãtipirika auãki inakari, maerekati tikini hĩsini ĩkapani.

13Ininiã ikiniõtika hĩkamataparaxiniretakakauako. Uatxapanika inakasaaki hõtãkikakauako. Ininiã maerekanitxi kona misirienetai. !Ikamari kaikoxinire hinini. 14Aãuini mapotõkire manapi iteene aãuikiniãri Kristo sãkire merepitipanika aãuikiniri atokotxikana, atão iuakata parĩkauatakani atxaua. 15Uatxa nisãpiretai kitxakapirĩka iõkatsopatakiti:

Uatxa ia õti hĩkenakotakasaakiri iua sãkire, kona hĩkamapiriko hĩxinire paikori inini, hãtokiriakorini atoko hinini, ãparaã makipakaniãtaã auakasaakina. Ninoa !auikari nota sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

16 Ninoa kenakotari Teoso sãkire, txamari !inirekarina ikaminirina
isãkire iaõka. Kipa ninoa? Exito tixini Moisesi makatxakakinira
ninoa. 17 Kikãkititipa kamari Teoso naiatiniua koarẽtakanani?
Ninoa maerekati kamakani. Ikara xika ninoa ipĩpeka ãparaã
makipakaniãtaã. 18 Kirimonipa Teoso txari ia? "Atão nisãpiretai
hĩte. Kona himaĩroãpekaniikarako nikamakiti tomatikoãtaã." Teoso
sãpiretari ikara iua sãkire mauikakanimoni. 19 Ininiã aimarotari,
ninoa !ĩroã iuaã, Teoso sãkire imauikakanina xika.

Tomatikoãtaã Aua Teoso Nakitiakori Ĩkapani

4 1 Auapitika Teoso kamaenetakiti kãkiti tomatiniãtaã
Teoso kamakiti aĩroini tĩkane, ininiã erepaniko. Atão
inakari hĩkamako iuaã hiĩroini ĩkapani. 2 Teoso iokanapirena
erekari sãpiretaãka atemoni, kitxakapirĩka Moisesi auakasaaki
auakanimoni apaka. Txamari maxikatiĩka ninoa kenakotari Teoso
sãkire, kotxi ninoa !auikari ikenakotakitina. 3 Ate, Teoso sãkire
auiãkaniua, ĩroã ikara Teoso kamakiti tomatikoãtaã. Ininiã Teoso
sãpiretakiti iaõka auapeka. Ia atoko Teoso txari:

> Nomanatakasaakina ninoa imaerekanina xika,
> iuasaaki nitxako: "Atão nisãpiretana ninoa. Ninoa
> maĩroãpekaniikarako nikamakiti tomatikoãtaã,"

itxa Teoso. Ikara atoko itxama, iuaritika ikara tomatikoãtaã iposope
iparĩka ixipokasaaki, itixi ikamakasaaki. Ikara atoko ikama ate ĩkapani.
4 Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretari itomatini õti pirena. Itxari:

> Iparĩkauata seisi õti, ininiã eereka apikomoni ãti õti
> inakasaaki itomata. Iuasaaki itakanapari ikinika iparĩka,

itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. 5 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Ninoa maĩroãpekaniikarako nikamakiti tomatikoãtaã.

6 Iuaritika apanakini ĩroãpanikako iua tomatikoãtaã. Txama
apanakini kitxakapirĩka auakani !ĩroã. Ninoa merepitipanika
sãpiretaãka Teoso iokanapirena erekari, txamari !iĩroãna, kotxi
!ikamarina Teoso paniãtakiti. 7 Ininiã Teoso kamari iketo õti
apanakini iuaãtaã apokini ĩkapani. Iuasaaki Teoso akiritari iketo
õti "uatxa." Ikara atoko Teoso misãkiretari Tavii:

> Uatxa õti hĩkenakotiniãri nisãkire, ininiã kona hĩkamapiriko
> hĩxinire paikori inini.

8 Aãtokiri kitxakapirĩka auakari Xosoee inakori, iuara anikari
kãkiti itixi Teoso sikaenetakitimoni. Txamari !iĩroãna atão inakari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

tomatikoãtaã Teoso sikakiti, kotxi eereka Teoso sãpiretari ãti
õti tomatikoãtaã ĩroĩko õti. 9Ikara atoko ininiã, auapanikako
Teoso kamakiti tomatikoãtaã inakitiakori ĩkapani. 10Ininiã kãkiti
ĩroãkasaaki Teoso kamakiti tomatikoãtaã, iotokakari iparĩka, Teoso
iparĩka iotokakini atokokana. 11Ininiã nitariakori makamariko
ikinika atão inakari iua tomatikoãtaã aĩroini ĩkapani. Erepaniko,
kotxi apanakini !ĩroã, Teoso sãkire imauikakanina xika. Ininiã
!hĩkamapiri ninoa kamakiti atokokana.

12Teoso sãkire kaposotiireri. Isãkire auãki itxapika, kotxi Teoso
ãtipirika auãki inakari sãpiretakiti. Saasara ipi auanaro auakaro,
iteene kauanaro, ininiã iposotari ikisauakiniri inirekiniãtaã.
Iposotari ikisauakiniri kãkiti pakaki, iua ãki auakari axĩpe
imakatxakini ĩkapani. Apiata Teoso sãkire, kotxi Teoso sãkire
posotari apokini kãkiti iĩkite kãkiti xinirekata apotiitiniãtaãua. Teoso
sãkire imarotari ikinika axinikakiti, anireẽkiti pakini aãkixinireẽ.
Teoso sãkire atamakaerekatari ikara aãkixinireẽ auakari. 13Teoso
atamatari ikinipoko akamakiti, ininiã !auari iomaãtakori. Ikinipoko
!ipataãka. Aãuĩte Teoso apisatoõ ikinipoko kasarori.

Xesosi Sasetotxi Auĩte Apiatakari

14Ininiã atemoni auari sasetotxi auĩte apiatakari, Xesosi, Teoso ãkiri.
Apiananiri iua. Iua sari iaxiti Teoso auiniãtaã. Ininiã iteene maãuikari
iua sãkire. 15Ate nakiti sasetotxi auĩte apiatakari imarotari ate
ãkixinire iõkapetini. Imarotari ate maposotakiniti. Imarotari ate tsii.
Ikara atoko inakari imarota, kotxi Satanasi iteene atamakaerekatari
iua, ate atamakaerekatiko atoko. Iuaritika maerekati !ikama. 16Ininiã
ataparaxinireritika masa Teosomoni. Aãuĩte topãkiniãtaã masa
ikinipoko erekari isikakiti aãpakapini ĩkapani, iamonĩkiniua ĩkapani.
Isikaua ikinipoko erekari. Isikataparataua amaxikiko auakasaaki.

Xesosi Sasetotxi Auĩte Apiatakari Mereĩko

5 1Ikinimane sasetotxi auĩte apiatakari mereeẽka kãkiti sauaki.
Iua misãkiretari Teoso kãkiti ĩkapani. Isikari kãkiti sikakiti
iuamoni. Kitxakapirĩka iua okari pirãtxi Teoso apisatoõ kãkiti
maerekani iĩkitxitini ĩkapani. 2Iamonĩkari mimaroreni, Teoso
takanapakani pakini, kotxi imarotari kãkiti ãkixinire iõkapetini,
kotxi iua apaka kãkiti itxaua. 3Sasetotxi apaka maerekati kamakari
itxaua. Ikara xika merepanika iua okari pirãtxi Teoso apisatoõ

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iuaka maerekani iĩkitxitini ĩkapani. Eereka iua okari pirãtxi kãkiti maerekani iĩkitxitini ĩkapani.

4 Kãkiti paxitari sasetotxi, iuaritika ninoa kona mereẽri sasetotxi parĩka. Teosonoka mereẽri kãkiti sasetotxi ininiua ĩkapani, sasetotxi Arão inakori Teoso mereini atokokana kitxakapirĩka.

5 Xesosi iuaka !ikamaua sasetotxi auĩte apiatakari ininiua. Kona itxari: "Apakatapitika sasetotxi nininiua." Iuaritika Teoso txari iua:

Pite namarite. Uatxa noerekariko kãkiti nota pite iri nininiua, itxa Teoso.

6 Iuaĩkana Teoso txari:

Ãtipirika sasetotxi pitxaua. Sasetotxi Meokisiteki inakori atoko inakari pitxaua,

itxa Teoso Xesosimoni. 7 Xesosi ĩkorapokoriti auakasaaki, iua iteene misãkiretari iri. Ipinini apisapanika iteene amanaãri iri imapinakani ĩkapani. Imisãkiretakasaakiri iua, iteene itxiĩta. Irinokara posotari itxĩkitakiniri imapinakani. Iri kenakotari isãkire, kotxi Xesosi txari: "Pinirekakitinokara ninireka." 8 Xesosi Teoso ãkiri, iuaritika atatsiirauatakasaaki, imaroãpotari Teoso nireẽkiti iaõka ikamini. 9 Iua kamari ikinipoko iri paniãtakiti. Ikara atoko ininiã, kãkiti maerekani makatxakakari itxapekaua. Imakatxakari ipaniãtakiti kamakani maerekani, ininiã ninoa auapininiika itxanako Teosokata. 10 Teoso mereẽri iua sasetotxi auĩte apiatakari ininiua, Meokisiteki inakori sasetotxi ininiua atokokana.

Erepaniko, Atão Sãkiretxiti !Hĩtakanapape

11 Aua apikomoni kaiãopokori ikara atoko inakari asãpiretinii hĩte, txamari pamimari ikara asãpiretinii hĩte, kotxi !katimari himarotiniri Teoso sãkire. 12 Akokaxiti hĩte auikari Xesosi sãkire, ininiã uatxa apiaerekata Xesosi sãkire oereẽkani hininiua. Txamari hĩte nirekari ãti oerekinii iuaĩkana merepitipanika atão inakari Teoso sãkire iõkatsopatakoriã auakari. Hĩte eenetxi xapitikiri atoko. Hinirekari Teoso sãkire tinitxiã atoko inakari. Teoso sãkire nipokori atoko inakari !hĩposotapanika hãpakapini. 13 Teoso sãkire imarotakari tinitxiãnoka nirekakari atoko inakari, iteene !imarotapanikari Teoso sãkire. !Imarotari atão inakarinoka ikamini, kotxi iua eenetxi xapitiri atoko inakari. 14 Kãkiti aneẽkari nikari xinitxi. Kataparaxinireri nirekari Teoso sãkire, xinitxi aneẽkari nirekini atokokana. Kãkiti ikiniõtika kenakotiniãri Teoso

sãkire, ininiã imarotari atão inakari. Imarotari atão minakati apaka.

Maãpaiaõkarauata Apikomoni

6 1 !Apakata ikiniõtika merepitipanika Kristo sãkire oerekakorinoka axinikini, kotxi aimarotapekari. Aimarotapekari atakanapiniri maerekati akamakiti. Aimarotapekari ateka kamakiti txĩkitakaua apinini. Aimarotapekari Teoso sãkire aãuikini. 2 Aimarotapekari apatxisarauatini. Aimarotapekari atakauakotiniua ãti nopini. Aimarotapekari ipĩkani iuaĩkana õkitikiniua. Aimarotapekari Teoso misiritinina maerekati kamakani ãtipirika. !Apakata ikara ãtipirika aõerekinii. 3 Apikomoni auapitika, ininiã maãpaiaõkarauata apikomoni. Teoso auiritiniãua, apikomoni maxinika.

4 Kãkiti takanapiniãri Teoso sãkire auikini, !apakataika ikanapiriinina Teosomoni. Mitxi ninoa imarotari Teoso sãkire atão inakari. Mitxi ninoa imarotari erekari iaxitikiri. Mitxi imarotari Erekari Matamatakoti parĩka ãkixinireẽna. 5 Mitxi imarotarina Teoso sãkire ereka inini. Mitxi imarotarina Teoso posotiire itixi amaneri apokasaaki. 6 Ikara atoko ninoa imarota, iuaritika ninoa takanapari Teoso. Ininiãkara !apakata iuaĩkana ikanapiriinina Teosomoni, kotxi iuaĩkana imisiritarina Teoso ãkiri aamina ĩpiriãmitakari nopini imisiritiko atoko. Iuasaaki ninoa txĩkitakari kãkiti iuaĩkana napetiniri Xesosi.

Kikio Atoko Anini Pirena

7 Teoso takari erekari itixi ia atoko inakari nopini: Ãparaã ikipa kaiãokatani iuaã, ininiã iminaua kienatxi katakareri nirekakiti. 8 Txamari itixi inako, aanaia pakini auiniã, !itxa. Ikara xika atxiĩti imisiritaãka. Ininiã arikaãkako. Ikara atoko inapeẽkanako kãkiti. Maerekati aniniãua, ininiã pamonõkoniri atemoni. Ikara atoko ininiã, imapotõkire õti Teoso !inirekaikaua ate. Ixipokaua aanaia xipokiko atoko.

9 Nitariakori, ikara atoko asãpiretai hĩte, iuaritika ate imarotari kona hĩte ikara atokoni. Aimarotari hãpakapiniri erekari, kotxi Teoso makatxakapekari himaerekani. 10 Teoso kamari ikinika atão. Iua !imaxinĩkaretari hĩparĩka iua ĩkapani. Hĩtiraõki iuamoni !imaxinĩkareta, kotxi himoianatapekari iua nakitiakori. Uatxa himoianatapanikana ninoa. 11 Ate nirekari ikinika hĩkaminiritika Teoso ĩkapani imapotõkire õti manapi apokini. Ikara atoko ininiã,

himarotari hiãtapakiti apokapitikako hĩtemoni. 12Kona apakata hĩarinauatini. Apanakini Teoso sãkire auiãkani kamakiti atoko hĩkamako, kotxi ninoa iãtapari Teoso sikaenetakiti apakapinina.

Teoso Sikapitikariko Isikaenetakiti

13Kitxakapirĩka Teoso sãpiretari isikaenetakiti Apraãomoni. Apiatakari Teosonokara aua. Ãti apiatakari iua atoko inakari !auari, ininiã iuaka uãkaã isãpiretari isikaenetakiti isikini Apraãomoni. 14Ininiã Teoso txari Apraão: “Nitakapitikari erekari pitemoni. Nisikaiko itomaneri papika mekaniriakori,” itxa. 15Ininiã Apraão kenakotakasaakiri ikara, iteene iãtapari Teoso sãpiretakiti apokini. Eereka Apraão apakapari Teoso sikaenetakiti.

16Kãkiti sãpiretakasaakiri isikaenetakiti ãti kãkitimoni, iuasaaki ninoa apoka ãti apiatakari apisatoõ isikaenetakiti isãpiretinina ĩkapani. Ininiã iuasaaki kãkiti imarotapitikari isãkire atão inini. Ikara atoko ininiã, aãpirena !auari isikaenetakiti xika. 17Teoso nirekari inakitiakori iteene imarotiniri imatakanapakaniri isikaenetakiti isikinina ninoa. Ininiã isikaenetakiti isãpiretakasaaki, isikari isãkire iuaka uãkaã. 18Ininiã ipi aua: Teoso, Teoso sãkire pakini. Teoso mitxi atoko itxapikako. Teoso sãkire mitxi atoko itxapikako. Ininiã Teoso !iposotari atão minakati isãpiretini. Amiteka iuamoni, iua nĩkatiniua ĩkapani, aiãtapakiti aãpakapini ĩkapani. Ininiã asikataparaxiniretaãka.

19Ikara atoko inakasaaki, aposotari iteene aãuikiniri Teoso sãkire. Aiãtapari ikinipoko iua sãkire iaõka apokini. Teoso sãkire aãuikini, minari maporo maĩkakari atoko itxa. Maporo maĩkakari !auiritari maporo tiokini. Teoso sãkire aãuikini maĩkari axinire. Isikataparatari axinire. !Auiritaua atiokini maerekanitximoni. Teoso sãkire aãuikini anikaua Teosonani Auini Pakitaãtaã, mãkatxi mata arõkakari apikomoni auakari pakitamoni. Kitxakapirĩka sasetotxiakori auĩte apiatakarinoka ĩroã iuaã. 20Iuaã Xesosi ĩroã ate ĩroini apisa. Iuaã imisãkiretari iri ate ĩkapani. Sasetotxiakori auĩte apiatakari itxapekaua ãtipirika ate ĩkapani. Meokisiteki inakori sasetotxi ininiua atoko itxa Xesosi.

Meokisiteki Pirena

7 1Meokisiteki inakori Sareẽ tixini auakani auĩte itxaua. Iuasaaki sasetotxi itxaua apaka. Teoso, Apiananiri, kamari iua sasetotxi ininiua. Kitxakapirĩka Apraão kamari neenamatxi

ãti tixini auakani auĩteakorikata. Iua kanapiriãkasaaki, aõkitari Meokisiteki. Iuasaaki Meokisiteki takari erekari Teoso sikakiti iuamoni. 2Iuasaaki Apraão sikari iua tiitxi imakatxakakiti ipixini. Tesi tiitxi auiniã, isikari ãti Meokisitekimoni. Meokisiteki akiritaãka "Auĩtetxi Atão Inakari Kamakari." Apaka akiritaãka "Auĩtetxi Kãkiti Kamaerekaxiniretakari." 3!Kimarotikori Meokisiteki iri, inoro pakini. !Kimarotikori apika atokiriakori. !Kimarotikori iponaniini, ipinini pakini. Teoso ãkiri atoko itxa. Sasetotxi ãtipirika itxaua.

4Hĩxinikariko iua Meokisiteki. Apiatakari iua. Apraão iteene paxitari iua, ininiã isikari ipixini tiitxi iua makatxakakiti iuamoni. 5Eereka ãti õti Apraão tikini Teoso paniãtari Arevii apika mekaniriakori, sasetotxiakori, apakapiniri ipixini kãkiti apakapakiti, txineiro, tiitxi pakini. Ninoa apakapari kãkiti sikakiti Teoso ĩkapani. Ikinimane ninoa Apraão apika mekaniriakori itxauana. Iuaritika sasetotxiakori apakapari inirimane sikakiti. 6Iua Meokisiteki Arevii nirimane !itxaua. Iua aua kitxakapirĩka Arevii apisapanika. Iuaritika iua apakapari ipixini Apraão makatxakakiti. Eereka Meokisiteki takari erekari Teoso sikakiti Apraãomoni, Teoso sikaenetakiti apakapakarimoni. 7Iua Apraão poiãori. Apiatakari Meokisiteki, kotxi apiari takari erekari Teoso sikakiti poiãorimoni. 8Ikinika Arevii apika mekaniriakori, Teosomoni kãkiti sikakiti apakapakani, ipinanipeka. Ãtipirika auakari atoko itxa Meokisiteki. 9Atxiĩti aposotari asãpiretiniri ia atoko: "Arevii sikari isikakiti Meokisitekimoni Teoso ĩkapani, kotxi iua ina Apraão ĩto ãki." 10Kotxi Apraão aõkitakasaakiri Meokisiteki, iuasaaki Arevii kona auapanika. Ininiã iua auini apisapanika Apraão ĩtoã aua, kotxi Apraão apika mekaniri itxaua Arevii.

Xesosi Meokisiteki Atoko Inini

11Arevii apika mekaniriakori sasetotxiakori itxauana. Iua apika mekaniri Arão inakori. Arão apika mekaniriakori apaka sasetotxiakori itxauana. Teoso sikari ipaniãtakiti iõkatsopatakori ninoamoni, isãkire kãkiti imarotini ĩkapani. Iuaritika ninoa sasetotxiakori parĩka !oerekari kãkiti kamaerekatiko. Ininiã ãtião sasetotxi nirekaãka. Sasetotxi Arão atoko inakari !inirekaãkaika. Sasetotxi Meokisiteki atoko inakari nirekaãka.

12Ãtião sasetotxi auakasaaki, ãtião Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori aua iuasaaki. 13Xesosi kona Arevii apika mekanirini. Iua Xotaa apika mekaniri. Xotaa mekaniriakori kona sasetotxiakorini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ninoa kona okari pirãtxi Teoso ĩkapani. Kona iparĩkauatana
Teosomoni sikakori takikoãtaã. 14 Ikinimane imarotari aãuĩte
Xesosi Xotaa nirimane ininiua. Moisesi iõkatsopatakiti !auiritana
ninoa sasetotxi ininiuana. 15 Ate sãpiretapekari Meokisiteki pirena.
Aimarotari auapitika ãti sasetotxi, Meokisiteki atoko inakari. Uatxa
aimarotari Xesosi Meokisiteki atoko itxaua.
16 Kitxakapirĩka sasetotxi pitxaua, kotxi pikiomaneakori sasetotxi
apaka itxauana. Teoso kamari Xesosi sasetotxi ininiua, kotxi iua
auapikako. Kaposotiireri iua. !Ixipoka. 17 Teoso txari Xesosi isãkire
iõkatsopatakoriã:

> Ãtipirika sasetotxi pitxaua. Sasetotxi Meokisiteki atoko inakari
> pitxaua,

itxa.
18 Ininiã mitxi auakari sasetotxiakori parĩka !auaika, kotxi
itapara !auari. Xipope ikara. 19 Moisesi paniãtakiti iõkatsopatakori
!ikamari kãkiti ereka inini. Uatxa apiaerekatakari aiãtapakiti
apokapeka ĩkorapokoriti. Ininiã iua anikaua Teosomoni.
20 Teoso isãkireẽ txĩkitakari Xesosi sasetotxi ininiua. 21 Teoso
!isãkirauata ikara atoko kãkiti sasetotxipeka inakasaaki. Teoso
txĩkitakari Xesosi sasetotxi ininiua isãkireẽ, kotxi itxari Xesosi:

> Nota Apiananiri sãpiretapekari nikamaenetakiti. Ikara
> nikamapitikako, ininiã ãtipirika sasetotxi pitxaua, sasetotxi
> Meokisiteki atoko inakari pitxaua,

itxa Teoso. 22 Ininiã ikara Teoso sãkireẽ, aimarotari Teoso
kamapitikariko ikamaenetakiti apiari, kotxi iposope isikiniua Xesosi.
23 Auapeka itori sasetotxiakori. Ninoa kona posotari ãtipirika
iparĩkauatinina, kotxi ikoriãpekana. 24 Xesosi auapikako, ininiã
ãtipirika sasetotxi itxaua. 25 Ininiã iposotari imakatxakiniri ikinika
amaerekani, Teosomoni anikasaakiua, kotxi ãtipirika aua, ininiã
ãtipirika imisãkiretari Teoso ate ĩkapani.
26 Ininiã ikara atoko inakari sasetotxi auĩte apiatakari
anirekapitika. Apiaerekatakari iua. !Kaneenamari. Ikerokakiti !auari.
Itxiko ixinireẽ !auari. Maerekati !ikama. Iaxiti apiko nopinixiti
auakari, auĩtetxi Apiatakari itxaua. Ikara atoko inakari sasetotxi
anirekapitika. 27 Apanakini sasetotxi auĩte apiatakani ĩkorapokoriti
auakani atoko !itxaua. Ninoa ikiniõtika okari pirãtxi, merepanika
ninoaka maerekani makatxakiko ĩkapani. Eereka ninoa okari
pirãtxi kãkiti maerekani makatxakiko ĩkapani. Kona ikara atokoni

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

itxa Xesosi. Ãtikatanokara Xesosi oxiketari iarẽka kãkiti ĩkapani. Iuaka ipina kãkiti ĩkapani. 28Mitxipe sasetotxi auĩte apiatakani mereeẽka Moisesi paniãtakiti iõkatsopatakori iaõka. Ninoa tapara !auari. Moisesi sãkire tikini Teoso mereẽri imi ãtipirika sasetotxi ininiua ĩkapani. Ãtipirika erekarinoka kamakari iua.

Xesosi Sasetotxi Auĩte Apiatakari

8 1Ia atoko asãpiretakiti: Atemoni auapitika atão sasetotxi auĩte apiatakari. Iaxiti iua topãka aãuĩte Teoso kikomoni, auĩtetxi auiniãtaã. 2Iuaã Teoso auiniãtaã, imisãkiretari iua ate ĩkapani. Iuaã aua atão inakari Teoso aapoko, Apiananiri kamakiti. Kona kãkiti kamakitini.

3Ikinika sasetotxi auĩte apiatakari auari iparĩka. Isikari kãkiti siãkiti Teosomoni. Isikari pirãtxi okakori Teosomoni. Ininiã Xesosi parĩka apaka aua isikarauatini. Iuaka isikaua Teosomoni. 4Ĩkorapokoriti Xesosi auakasaaki, sasetotxi !itxaua, kotxi auape ĩkorapokoriti sasetotxiakori kãkiti siãkiti sikakani Teosomoni. Moisesi iõkatsopatakiti atokotxikana ikamana. 5Sasetotxi ĩkorapokoriti auakani kamakiti atão, txamari ninoa parĩka !inirekaãkaika. Ninoa parĩka sanõkatxi atoko itxa, Xesosi parĩka iaxitikiri aimarotini ĩkapani.

Kitxakapirĩka Teoso paniãtakasaakiri Moisesi Teoso aapoko aamata kamakori ikamini ĩkapani, Teoso txari Moisesi:

> Pikamariko naapoko nipaniãtakiti iaõka ixirata auĩte nopini aãuakasaaki noerekakiti. Ipinimoni inakari !pikamape, itxa Teoso.

6Xesosi parĩka Teoso sikakiti apiaerekata. Kitxakapirĩka sasetotxiakori parĩka poião erekari. Iua atokokana Teoso kamaenetakiti amaneri apiaerekata. Kitxakapirĩka ikamaenetakiti poião erekari. Xesosi txĩkitakari Teoso kamaenetakiti amaneri apokini kãkiti ĩkapani, kotxi iua ipina kãkiti ĩkapani. Teoso kamaenetakiti amaneri apiaerekata, kotxi ikamaenetari kaiãopokori erekari apiaerekatakari.

7Teoso kamaenetakiti Moisesimoni apakatiniã maerekati imakatxakini ĩkapani, ininiã kona ikamari ãti ikamaenetakiti apiatakari. 8Txamari Teoso !apokaerekatari kãkiti, kotxi kãkiti kamapanikari maerekati. Ininiã Apiananiri txari kãkiti:

> Ãti õti nisãpiretariko nikamaenetakiti amaneri Isaeo nirimanemoni, Xotaa nirimanemoni pakini.

9Kitxakapirĩka nisãpiretari mitxi nikamaenetakiti ninoa atokiriakorinimoni. Iuasaaki nota makatxakana ninoa

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

imisiritikosaakina Exito tixiniã. Txamari ninoa !ikamari nisãkire iaõka. Ininiã nitakanapana ninoa. Nikamaenetakiti amaneri kona mitxi nikamaenetakiti atokoikani.
10 Ãti õti ĩkari nikamaenetakiti amaneri nisãpiretariko Isaeo tixini auakani. Ia atoko inakari nikamaenetakiti amaneri: Nitakariko nipaniãtakiti kãkiti iĩkiteẽ. Niõkatariko nipaniãtakiti ninoa ãkixinireẽ. Iuasaaki ninoa Teosone nitxauako. Iuasaaki ninoa nota nakitiakori itxauanako.
11 Iuasaaki kãkiti kona oerekari ãti imarotiniri Apiananiri. Kona kãkiti oerekari itari imarotiniri Apiananiri, kotxi iuasaaki ikinimane imarotanoko nota. Poiãoka inakani, apiatakani pakini imarotanoko nota.
12 Nimaxinĩkaretariko ikinika maerekati ikamakitina. Kona nimisiritaikanako ninoa. Kona nixinikaikariko maerekati ikamakitina,
itxa Apiananiri. 13 Teoso kamakasaakiri ikamaenetakiti amaneri, iuasaaki oerekari kãkiti mitxi ikamaenetakiti Xoteoakorinoka ĩkapani ikamape, ininiã inapape. Tiitxi kitxakari patimari xipokini atoko, ikara mitxi Teoso kamaenetakiti xipoka.

Teoso Aapoko Aamata Kamakori

9 1 Kitxakapirĩka Teoso kamaenetakiti isãpiretakasaakiri Moisesi, Teoso oerekari Moisesi oerekiniri kãkiti Teoso apisatoõ apokini. Iua apaka sãpiretari kãkiti iua aapoko ĩkorapokoriti ikaminina ĩkapani. 2 Ininiã ninoa kamari Teoso aapoko aamata kamakori. Sasetotxiakori ĩroiniãtaã aua tirikapi takiko tiitxiti. Iuaã aua apaka komiri Teosomoni siãkori amesa nopini. Iua pakita ninoa takauãkatari “Teoso Auini Pakitaãtaã.” 3 Apanĩkaki mãkatxi mata kasipiri arõkakari aua. Iua mãkatxi mata apikomoni auakari pakita ninoa takauãkatari “Teosonani Auini Pakitaãtaã.” 4 Iuaã aua kamariãro arikiko amesati oro kamakoro. Iuaã aua Teoso kaixane. Iua kaixa akiritaãka “Teoso kamaenetakiti kaixati.” Iua kaixa nopini mapara itaãka oronokara. Iua ãki itakaãka kopitipaki oro kamakoro. Iua kopitipaki ãki itakaãka xapitiri komiri manaa inakori. Iua kaixa ãki aua apaka Arão tsonareke. Ĩkora mitxi pitxaka iuaĩkana. Apaka iua kaixa ãki aua ipi kaita. Ĩkora kaita nopini aua Teoso paniãtakiti iõkatakori. 5 Iua kaixa nopini aua ipi Teoso nitiriakori iaxitikini atoko inakani. Oro kamakori ninoa. Akiritaãka Keropiĩ inakoni.

Keropiĩ matameẽkari imĩkita iua kaixa tore nopini. Iuaã Teoso maxinĩkaretari kãkiti maerekani.

Uatxa !apakata apikomoni noerekinii ikara pirena.

6 Teoso Auini Pakitaãtaã sasetotxiakori ĩroã ikiniõtika iparĩkana ikaminina Teoso ĩkapani. **7** Sasetotxi auĩte apiatakarinoka ĩroã Teosonani Auini Pakitaãtaã. Ãtikanani ãtikatika ĩroã. Iua anikari arẽkatxi iuakata. Arẽkatxi imanikakaniã, !iĩroã. Iua arẽkatxi isika Teosomoni merepanika iuaka maerekani Teoso makatxakini ĩkapani. Eereka ikamari ikara apanakini kãkiti maerekani Teoso makatxakini ĩkapani. **8** Iuasaaki Teoso kona auiritari kãkiti ĩroini Teosonani Auini Pakitaãtaã. Ikara atoko Erekari Matamatakoti oerekaua ate, kotxi kona Teoso oerekapanikari ikinimane kãkiti ĩroini Teoso apisatoõ. Teoso aapoko aamata kamakori auapanika inakasaaki, Teoso kona oerekari kãkiti iuamoni apokini. **9** Ikara Teoso aapoko kitxakapirĩka auakari ate oerekiko itxaua uatxa. Oerekari ia. Kãkiti sikakiti Teosomoni, pirãtxi okiko Teoso ĩkapani apaka, kona posotari oeretiniri Teoso teosonetakani ãkixinire. **10** Ikara Teoso oerekakiti kitxakapirĩka oerekari kãkiti iniãkiti atão inakari, iãtakiti atão inakari pakini. Oerekari kãkiti iĩto arokiko, itii arokiko pakini Teoso apisatoõ apokini iposope inini ĩkapani. Teoso kamaenetakiti amaneri apokasaaki, kona akamaikari ikara mitxi Teoso oerekakiti.

Kristo Arẽka

11 Kristo apokapeka. Sasetotxi auĩte apiatakari itxaua. Oerekaua erekari Teoso sikakiti. Iparĩkauata Teoso aapoko apiaerekatakari ãki. Iua Teoso aapoko kãkiti makamakiniti. Iua aapoko !auari ĩkorapokoriti. **12** Iua ĩroãkasaaki iuaãtaã, !anikari potxi arẽka, kema auĩte ãkiri arẽka iĩroini ĩkapani. Iua ĩroãkasaaki Teosonani Auini Pakitaãtaã iaxiti auakariãtaã, anikari iuaka arẽka, kotxi ikitakari iarẽka ãtikatika ikinimane kãkiti ĩkapani. Ininiã iĩkitxitari Teoso ãtikatika kãkiti maerekani ĩki, ininiã kãkiti aua Teosokata ãtipirika. **13** Potxi arẽkaã, kema auĩte arẽkaã, kema auĩte ãkiri ariãkori paniã pakiniã, kitxakapirĩka sasetotxi tseẽtari maerekati kamakani Teoso apisatoõ apokinina ĩkapani. Ininiã iuasaaki maparanoka oeretaãka. Ãkixinirena !oeretaãka.

14 Apiaerekata Kristo arẽka, kotxi iua posotari oeretiniri aãkixinire. Maerekati !auari Kristomoni. Iuaka sikaua Teosomoni Erekari Matamatakoti posotiireẽ, ãtipirika auakari posotiireẽ. Iuara oeretari

aãkixinire. Imakinika akamakiti apinini txĩkitakakari imakatxaka. Ininiã uatxa aposota aparĩkauatini Teoso ãtipirika auãki inakari ĩkapani.

15 Ininiã iua Kristo txĩkitakari Teoso kamaenetakiti amaneri apokini. Ininiã kãkiti Teoso akiritakini posotari apakapiniri ãtipirika Teoso sikaenetakiti iua anaakori ĩkapani. Kristo ipĩkasaaki, isikakana ninoa imaerekanina itakanapinina ĩkapani. Iuasaaki iĩkitxitari Teoso imaerekanina ĩki. Ikara imaerekanina ikamana Teoso kamaenetakiti mitxipe auakari auakasaaki.

16 Kãkiti ipinini apisa, iõkatsopatari itii apakapakani uãka, ininiã ipĩkasaaki itii apakapakani imarotaãka. Ininiã iua ipinini imarotiko tsopa auiniã, iuasaaki itii apakapakani apakapari ipĩkari tii. 17 Ipĩkari tii apakapakani imarotiko tsopa nirekaãka kãkiti ipĩkasaakinokara. Ikara !inirekaãka ipinini apisa. Iua auãkipanika inakasaaki, kãkiti !apakapari itii. 18 Ininiãkara mitxi Teoso sikaenetakiti isika kãkitimoni, arẽkatxi auakasaaki, ipĩkari auakasaaki. 19 Kitxakapirĩka Moisesi merepitipanika sãpiretari kãkiti ikinika Teoso paniãtakiti iõkatsopatakori. Eereka ikosekari kema auĩte ãkiri arẽka, potxi arẽka pakini. Ikara ikoketa ãparaãkata. Iposo atoko itseẽtari Teoso sãkire aãtsopate, ikinimane kãkiti pakini isopo inakori poriã, soti auĩte piti põkamarariã pakiniã. 20 Iuasaaki itxari: “Ia arẽkatxi oerekaua Teoso kaminiri ikamaenetakiti. Teoso paniãtai hĩkĩpitiniri iua sãkire.” 21 Iua atokokana Moisesi tseẽtari Teoso aapoko aamata kamakori, ikinika iua ãki auakari pakini arẽkatxiã. 22 Teoso sãkire iõkatsopatakori paniãtari kãkiti, tiitxi pakini oeretiko arẽkatxiã. Okakori mauakaniã, arẽkatxi kitaãkori mauakaniã, Teoso !imakatxakari kãkiti maerekani.

23 Ininiã Moisesi takari pirãtxi arẽka ikinika Teoso aapoko ãki auakari nopini oeretiniri ĩkapani. Ikinika Teoso aapoko ãki auakari ĩkorapokoritikiri, iaxitikiri oerekiko ĩkapani itxa. Sanõkatxi atoko itxa. Pirãtxi arẽka kona apakata iaxiti ĩkapani. Teoso nirekakari arẽkatxi apiatakari. 24 Kristo iparĩka ikamakasaaki ate ĩkapani, kona iĩroã Teoso aapoko kãkiti kamakitiã. Ĩkorapokoriti kãkiti kamari Teoso aapoko atoko inakari, txamari na atão iua aapoko. Kristo ĩroã atão Teoso aapoko Teoso tixineẽ. Uatxa iuaãtaã Teoso apisatoõ iua misãkiretari Teoso ate ĩkapani. 25 Sasetotxiakori auĩte apiatakari ĩroã Teosonani Auini Pakitaãtaã ikinikanani. Iuasaaki anikari pirãtxi arẽka. Kristo !ikamari ikara atoko. Ãtikatika Kristo oxiketari iarẽka. 26 Iua ninoa atoko inaãkamako, itokata imisiritaãkamako itixi kamikosaakipekamako. Uatxa imapotõkire õti takote iua apokapeka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

maerekati ãtikatika imakatxakini ĩkapani. Iuaka isikaua ipinini ĩkapani, amaerekani ixipokini ĩkapani. 27 Teoso kamari ikinimane kãkiti ãtikatika koriini. Eereka ikinimane sari Teoso apisatoõ. Iuasaaki apanakini apakapari imisiritiko. Apanakini apakapari iparĩkana ĩki. 28 Ininiã Kristo okaãka ãtikatika kaiãopokori kãkiti ĩkapani, imaerekanina imakatxakini ĩkapani. Iuaĩkana iua kanapiriã. Iuasaaki !imisiritaãkaikako kãkiti maerekani xika. Iua ĩkasaaki, imakatxakariko iua iãtapakani, maerekani sauaki auakani. Anikana itixinemoni ãtipirika Teosokata auinina ĩkapani.

Pirãtxi Arẽka Kona Apakata

10 1 Kitxakapirĩka Teoso paniãtakiti Xoteoakorimoni sanõkatxi atoko itxa. Ikara oerekari kãkiti iuasaaki auakani atão inakari apokini ãti õti. Ikinipoko atão inakari !apokapanika ninoamoni. Ininiã pirãtxi okiko ãtipirika kona txĩkitakari kãkiti iposope Teosomoni apokini. !Ikamaerekatana ninoa. 2 Pirãtxi arẽka makatxakiniãri kãkiti maerekani, ininiã ninoa takanapamariko pirãtxi okinina, kotxi Teosomoni apokakani oeretapeẽkaika, ininiã imarotamarina ãkixinireẽna imaerekanina mauakani. 3 Txamari pirãtxi arẽka !imakatxakari kãkiti maerekani. Ininiã ikinikanani pirãtxi okakori oerekari kãkiti imaerekani auapanika. 4 Kema auĩte arẽka, potxi arẽka pakini kona posotari imakatxakiniri kãkiti maerekani.

5 Kristo apokasaaki ĩkorapokoriti, itxari Teoso:

> Pirãtxi okakori pitemoni siãkori kona pinireka. Ininiã pite kamari ĩtotxi nota ĩkapani.
>
> 6 Pirãtxi arikiko pite ĩkapani, pite !apokaerekatari. Kãkiti sikiniri isikakiti pitemoni imaerekani pimakatxakini ĩkapani, pite !apokaerekatari. !Ikamapoxokonitai.
>
> 7 Iuasaaki nitxai. “Uaikarano nota. Paãtsopateẽ iõkatapeẽkaika nota pirena. NiTeosone uai napoka pinireẽkiti nikamini ĩkapani,”

itxa Xesosi.

8 Merepanika Xesosi txari iri: “Pirãtxi okakori pitemoni siãkori kona pinireka. Pirãtxi arikiko pite ĩkapani, pite !apokaerekatari. Kãkiti sikiniri isikakiti pitemoni, pite !apokaerekatari. !Ikamapoxokonitai,” itxa. Iuaritika Teoso sãkire iõkatsopatakori kitxakapirĩka paniãtari ikara kamiko. 9 Eereka Kristo txari iri: “Uaikarano nota. Uai napoka pinireẽkiti nikamini ĩkapani,” itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ikara atoko inakasaaki, Xesosi xipokari pirãtxi okiko, kotxi iua apoka uai Teoso nireẽkiti ikamini ĩkapani.
10 Teoso nireẽkiti iaõka ikamini kamaerekataua ate, kotxi Xesosi Kristo ipina ãtikatika ikinimane ĩkapani.
11 Sasetoxiakori ĩkorapokoriti auakani sapika ikiniõtika Teoso apisatoõ iparĩkana ikaminina ĩkapani. Ãtipirika iua okari pirãtxi Teoso isikini ĩkapani. Itxama, ikara !iposotari maerekati imakatxakini. 12 Iuaritika Kristo, ate sasetotxine, iuaka sikapekaua ikoriini kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani. Ikamari ikara ãtikatika. Iposo atoko, iitopãka Teoso kikomoni. Ikara atoko ininiã, ixipokari iparĩka. 13 Iuaã iãtapari ikinika imokaiakari xipokini. Ikiti itakiniãtaã atoko ninoa. 14 Ininiã ãtikatika okaãka kãkiti ereka inini ĩkapani. Iua kamaãpotana ninoa erekaãpo ininina ĩkapani.
15 Erekari Matamatakoti apaka txaua ate ikara atão inini. Merepanika itxari:

16 Apiananiri txari: “Ia nikamaenetakiti nikamako ninakitiakori
ĩkapani ãti õti. Ia nikamaenetakiti: Nipaniãtakiti nitakako
ninoa ãkixinireẽ. Nipaniãtakiti niõkatako iĩkiteẽna.”

Itxa Erekari Matamatakoti. 17 Apikomoni itxa:

Kona nixinikaikari maerekati ikamakitina. Apaka
nipaniãtakiti ninoa takanapakiti, !nixinikaikako.

18 Teoso makatxakasaakiri maerekati akamakiti, ininiã amaerekani makatxakaãkapeka. Ininiã !auaika okakori kãkiti maerekani makatxakini ĩkapani.

Maãpoka Teosomoni

19 Ininiã nitariakori uatxa !hĩpĩkarauatape hiĩroini Teosonani Auini Pakitaãtaã, kotxi Xesosi iĩkitxitapekari aĩroini ĩkapani iuaka arẽkaã. 20 Xesosi ipĩkasaaki, iua kamari kimapori amaneri, maxipokati, Teosomoni asini ĩkapani. Ipĩkasaaki, imakatxakari mãkatxi mata Teosonani Auini Pakitaãtaã arõkakari, Teosomoni aĩroini ĩkapani.
21 Atemoni aua sasetotxi apiatakari Teoso aapoko nĩkatakari. 22 Ininiã maãpoka Teosomoni. Maãuiritari atão inakarinoka kaikotini aãkixinireẽ. Maãuikari ikinika iua sãkire. Kãkiti kitxakapirĩkarini tseẽrauata arẽkatxiã, maerekati makatxakiko ĩkapani. Ininiã maamanaãri Xesosi tseẽtiniri aãkixinire oeretiniri ĩkapani. Kitxakapirĩka kãkiti kipaãtaua Teoso aapoko ĩroini ĩkapani. Iua atokokana maamanaãri Xeosi aĩto arokini ãparaã ereriã. Ikara atoko aniniã, maãpoka Teosomoni. 23 Iteene

maãuikari aimarotakiti asãpiretakiti, kotxi Teoso kamapitikariko ikamaenetakiti. 24Maxinikariko ia. Natokopa itxa aõtãkikakakiniua atiraõkiuatini ĩkapani, erekari akamini ĩkapani apaka? 25!Apakata atakanapiniri aãpotiitiniua Teoso ĩkapani. Apanakini !itotaikari apotiitiniua Teoso ĩkapani. Masikataparaxiniretakakaua. Apiata masikataparaxiniretakakaua, kotxi aãuĩte kanapiriini ĩkorapokoritimoni kaiamapeka.

26Atão inakari aimarotiniã, atão inakari aãpakapiniã, eereka maerekati akamapika, kotxi anirekari maerekati akamini. Iuasaaki !auaika amaerekani ĩkitxitiko. Iuasaaki !auaika amaerekani makatxakiko. 27Iuasaaki aimarotari kãkiti ikara atoko inakani misiritaãkako, kotxi Teoso mokaiakariakori itxauana. Arikatxi apiatakari xipokanako ninoa. Pĩkaretxinoka aua ninoa ĩkapani. 28Kitxakapirĩka kãkiti makĩpitakaniãri Moisesi paniãtakiti okapeẽkaika. Ipi, atxiĩti ipi ãti pakini kãkiti atamatiniãri iua kaminiri maerekati, ininiã okaãka. !Auiritaãka imitekini. 29Ininiã natokopa itxa kãkiti misiritiko Teoso ãkiri sãkire imakĩpitakaniã? Apiata iua misiritiko, kotxi Teoso ãkiri ikatxaratini atoko itxa imakĩpitakaniri iua sãkire. Iuasaaki !ipaxitari iua arẽka amaerekani makatxakakari Teoso sikaenetakiti. Iuasaaki imisãkirepiretari Erekari Matamatakoti, ikinipoko erekari sikakari. 30Aimarotari ia sãpiretakari. Iua txari:

> Notanoka xikatxirauata. Notanoka misiritanako ninoa
> imaerekanina xika,

itxa Teoso.

Apaka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Apiananirinoka sãpiretari kãkiti inakitiakori misiritiko.

31Kãkiti maerekati kamakani apokasaaki Teoso ãtipirika auãki inakari apisatoõ, iuasaaki pamonõkoniri, kotxi kãkiti misiritakari itxaua.

32Hĩxinikariko merepitipanika Teoso sãkire hãuikini õti. Hiĩkite iopinikiko atoko itxa iuasaaki. Iuasaaki himarotari Teoso sãkire. Iuasaaki iteene hãtatsiirauata Xesosi sãkire hãuikini xika. Iuaritika iuasaaki hĩtaparaxinireritika hãua. Iuasaaki !hĩtakanapari Xesosi sãkire hãuikini. 33Iuasaaki kãkiti apisatoõ apanakini napetai. Ninoa misãkirepiretai hĩte. Imisiritaina hĩte. Iuasaaki hĩte moianatari apanakini Teoso sãkire auiãkani, kãkiti misiritakini. Ininiã iuasaaki hĩte apaka misiritaãka. 34Hĩtiretana apanakini Teoso sãkire auiãkani kateia ãki auakani. Apanakini mixirikari hĩtii Kristo sãkire hãuikini xika, iuaritika hĩpoxokoniuata, kotxi

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

iuasaaki himarotapekari auapitika iaxiti hĩtii Teoso sikakiti. Ĩkora tiitxi kona xipoka. Apiaerekata tiitxi iuaxiti auakari.

35 Ininiã kona hĩtakanapapiri hĩtaparaxinire, kotxi ãti õti Teoso iĩkitxitai hĩtaparaxinire auiniãi. 36 Himĩteenekariko ikinika Kristo ĩkapani. Hĩkamariko ikinika hĩtaparaxinireritika. Ininiã Teoso paniãtakiti hĩkamakasaaki, hãpakapariko isikaenetakiti. 37 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Apikomoni mokatanitika iua kanapiriãko. Iketo õti ikanapiriãpitika.
38 Kãkiti atão inakari kamakari auini erekari, kotxi auikari
nota sãkire. Kãkiti sipikapapiretiniãri nisãkire, nota
!apokaerekatari iua,

itxa Teoso. 39 Ate kona sipikapapiretari Teoso sãkire. Ininiã !axipokaãka. Teoso sãkire auiãkani atxaua ate. Iua makatxakari amaerekani aãkixinireẽ auakari.

Teoso Sãkire Auikiko Pirena

11 1 Atão aãuikasaakiri Teoso sãkire, iuasaaki aimarotapitikari aãpakapiniri aiãtapakiti. Atão aãuikasaakiri Teoso sãkire, iuasaaki aimarotari amatamatakiniti auapitika. 2 Kitxakapirĩka Teoso apokaerekatana isãkire auiãkani, kotxi iteene auikarina isãkire.

3 Teoso sãkire aãuikasaaki, aimarotari iua kamari itixi, iaxiti pakini isãkireẽnokara. Aãtamatakitiã !ikamari itixi, iaxiti pakini. Isãkireẽnokara ikamari ikinipoko.

Teoso Sãkire Auiãkari Apeo Inakori
(Xénesisi 4.2-12)

4 Apeo inakori auikari Teoso sãkire, ininiã Teosomoni isikakiti apiaerekata, kotxi Apeo sikari Teosomoni Teoso sãkire iaõka. Itari Kaiĩ inakori sikakiti poião erekari. Apeo auikari Teoso sãkire, ininiã Teoso apokaerekatari iua sikakiti. Teosomoni atão inakari kamakari itxaua Apeo. Kitxakapirĩka Apeo koriã, iuaritika iua auikiniri Teoso sãkire oerekapanikaua Teoso tiretiniri kãkiti isãkire auiãkani.

Teoso Sãkire Auiãkari Enoki Inakori
(Xénesisi 5.21-24)

5 Enoki inakori apaka auikari Teoso sãkire. Ininiã Teoso anikari iua iaxiti. Kona ipina. Mapĩkatipanika anikaãka Teosomoni. Iuasaaki kãkiti !apokaikari iua, kotxi Teoso anikapekari iua. Isini apisa kãkiti

imarotari Teoso apokaerekatiniri iua. Iua kamapoxokonitari Teoso.
6 Teoso sãkire amauikakaniã, kona akamapoxokonitari Teoso. Kãkiti
Teosomoni apoãkari, merepanika auikariko Teoso auini. Apaka
ninoa auikariko Teoso sikiniri erekari kaiãopokori iua nitakarimoni.

Teoso Sãkire Auiãkari Noee Inakori
(Xénesisi 5.28-9.29)

7 Noee apaka auikari Teoso sãkire. Teoso sãpiretari iua kãkiti
mimarotakiniti monõkoni. Iuasaaki iua pĩkarauata, ininiã ikamari
maporo mitari iua aapoko ãki auakani mapinakani ĩkapani. Noee
auikari Teoso sãkire, ininiã isãpiretari Teoso misiritiniri kãkiti
imaerekani xika. Teoso txĩkitakari iua atão inakari ikamini, kotxi
iua auikari Teoso sãkire.

Teoso Sãkire Auiãkari Apraão Inakori

8 Apraão apaka auikari Teoso sãkire, Teoso paniãtakasaakiri
iua ãtiãtaã isini. Iua kĩpitari Teoso sãkire, ininiã iua sari, txamari
kona imarotari isinimoni. 9 Iua auikari Teoso sãkire, ininiã iua
aua Teoso sikaenetakiti tixitiã. Iuaã iua aapoko aamata kamakori,
kotxi ãti tixinikiri itxaua. Apaka Isaki, Xakoo pakini aua aapokotxi
aamata kamakori. Ninoa apaka apakapari itixi Teoso sikaenetakiti.
10 Apraão iãtapari Teoso sitatxine apokini, kotxi Teoso kamari ikara
sitatxi. Ixinikakiti iaõka ikamari. Ikara sitatxi kamaãka kaikori
nopini, ininiã !ixipoka.
11 Apraão auikari Teoso sãkire. Iua imarotari ikiomaneẽpeka
inini. Apaka imarotari ĩtanoro Sara kona posotaikari keene onini.
Iuaritika auikari Teoso sãkire irĩtxi ininiua ĩkapani. Imarotari
Teoso sikapitikariko isikaenetakiti. 12 Ininiã iua kiki iteene
kiomãtxi inakariua, iuaritika irĩtxi itxaua. Iua aua itomaneri
imekaniriakori, itomaneri apika mekaniriakori pakini. Itomaneri
apika mekaniriakori iõriki iaxiti auakani atoko itxanako. Ikipatxite
atoko itxanako apika mekaniriakori. Kaiãopanina ninoa.

Teoso Sãkire Auiãkani Iãtapakiti

13 Ikinika ninoa kãkiti Apeo, Enoki, Noee, Apraão pakini auikari
Teoso sãkire. Ikoriãkasaakina, ninoa kona apakaparina ikinika Teoso
sikaenetakiti. Ninoa imarotari Teoso sikaenetakiti õtakopanikari
apokini tĩkane. Ninoamoni ĩkorapokoriti kona atão ninoa

tixine. Maparakini atoko itxauana. 14 Kãkiti ikara atoko inakani
oerekari ninoa nitiniri ninoaka tixine. 15 Itixi itakanapakitina
ixinikaãkamanako, ininiã iuaĩkana ikanapiriãmanako iuaãtaã.
16 Ninoa kona kanapiriã, kotxi inirekarina apiaerekatakari itixiti,
iaxiti auakari. Ininiã Teoso !ipẽtauata ninoa Teosone ininiua ĩkapani,
kotxi iua kamapekari sitatxi ninoa ĩkapani.

Apraão Okaaritiniri Imi

17 Apraão auikari Teoso sãkire, Teoso ataerekatakasaakiri iua.
Iuasaaki iposope okiniri Isaki Teoso ĩkapani. Teoso sikaenetakiti
apakapakari iua Apraão. Iposope imatonõkari imi okini Teoso ĩkapani.
18 Teoso sãpiretapekari iua: "Isakimoni auako pimekaniriakori, papika
mekaniriakori pakini," itxari. 19 Iuasaaki Apraão xinikari Isaki
ipininiã, Teoso õkitikari iua iuaĩkana. Iuasaaki Isaki ipinaarita, ininiã
kãkiti ipĩkari iuaĩkana õkitikiniua atoko itxa Isaki iuasaaki.

Isaki, Xakoo, Xosee Pakini Auikiniri Teoso Sãkire

20 Isaki apaka auikari Teoso sãkire, kotxi itakari erekari imi
Xakoo, Isaoo pakinimoni, Teoso nireẽkiti iaõka ikaminina tĩkane.
21 Xakoo apaka auikari Teoso sãkire. Ikoriini apisa itakari erekari
Xosee anaakorimoni. Iuasaaki isãpiretari Teoso iua ereka inini.
Iuasaaki iioĩtekaua itsonarekeẽ. 22 Xosee apaka auikari Teoso sãkire.
Ipinini apisa isãpiretana Isaeokini Exito osipikinina ĩkapani. Ininiã
iua paniãtana ninoa anikiniri iua api Teoso siãkiti itixitimoni.

Moisesi Auikiniri Teoso Sãkire

23 Moisesi iri, inoro pakini auikari Teoso sãkire. Iponaniãka atoko,
ninoa kipatari iua ipi ãti pakini kasiriti. Iuasaaki imarotarina Moisesi
kona ãti eenetxi atokoni. Ipinimoni itxa. Ninoa imarotari Paraoo
paniãtiniri amarini okiko, iuaritika !ipĩkarina Paraoo paniãtakiti.
24 Moisesi auikari Teoso sãkire. Mitapeka inakasaaki, kona
inirekari kãkiti akiritiniri iua Paraoo ãkero ãkiri ininiua. 25 Iua
mereẽri imisiritiko Teoso nakitiakorikata. Ininiã iua sari
ninoakata. !Inirekari poxokonitxi maerekati kamakiti, kotxi ikara
poxokonitxi mokatanitika xipoka. 26 Iuamoni apiaerekata ninoa
xinitiniri iua Kristo sãkire auikini xika. Kona iua nirekari katiiri
ininiua Exito auakanikata, kotxi imarotari ãti õti Teoso sikiniri
iua iparĩka ĩki.

27 Exito ipotorikasaaki, iua auikari Teoso sãkire. Iuasaaki Exito
auakani auĩte omanãkarauata. Iuaritika !ipĩkari iua. Imĩteenekari
ikinipoko, kotxi auikari Matamatakoti sãkire. Atamatakiti sãkire
auikini atokotxikana, auikari imatamatakiniti sãkire. 28 Iua auikari
Teoso sãkire, ininiã ipaniãtari kãkiti okiniri soti auĩte. Eereka
ipaniãtari itakiniri iarẽka ĩronakikoãtaã tinikata. Ininiã Teoso
nitiri ipĩkitxi mĩkari iaxitikiri ninoa nopini inapaãpotakasaaki,
kona okari Isaeokini merepanika auakani, kotxi atamatari arẽkatxi.
29 Kãkiti Isaeokini auikari Teoso sãkire, ininiã ĩpiriãtarina
potxoari uiniti Põkamarariã inakori sonãkakari kimaporiti nopini.
Kãkiti Exitokini apaka nirekari inapinina ninoa napini atoko.
Txamari iuasaaki ãparaã kanapiriãpe iua kimapori nopini, ininiã
ikinika ninoani axãpoãtape.

Teoso Sãkire Auiãkani Kãiatini

30 Isaeokini auikari Teoso sãkire, ininiã Xerikoo sitatxiti
iakirokana setxi pakini õti. Iuasaaki pirikeri sitatxi ãkitakari
irikapoakata, kotxi ninoa kamari Teoso sãkire iaõka.
31 Haapi inakoro kanokarero otxaua mitxi. Eereka oãuikari
Teoso sãkire, kotxi oãpakapana kãkiti iuaãtaã apokakani, Teoso
iokanatakini, ininiã kona okoriã kãkiti Teoso sãkire mauiãkanikata.
32 Kiripa apikomoni nisãpiretai? Auapitika apikomoni itomaneri
kãkiti Teoso sãkire auiãkani. Kona apakata uatxa nisãpiretinii hĩte
Kitxião pirena, Paraki pirena, Sãsão pirena, Xepitee pirena, Tavii
pirena, Samoeo pirena, apanakini Teoso sãkire sãpiretakani pirena
pakini. 33 Ninoa kãkiti auikari Teoso sãkire. Ininiã inaiatakasaakina
Teoso sãkire mauiãkani, ninoa kãiata. Ninoa kamari atão
inakarinoka. Iuasaaki apakaparina Teoso sikaenetakiti. Ninoa
okaãka ãkitimoni. Iuaritika kona ãkiti okana. Ãkiti nama totaãka
iuasaaki. 34 Xaminamoni okapeẽkana, iuaritika xamina !arikana.
Kona apakata okikona iouata mitaroã. Ninoa mataparani, iuaritika
kataparaxinirepeka itxana, kotxi auikarina Teoso sãkire. Neenamatxi
auakasaaki, pataparana ninoa, ininiã ãti uãka sotatoakori miteka.
35 Sitoakoro Teoso sãkire auiãkani iuaĩkana aua imiakori, kotxi
Teoso õkitikana ninoa ipĩkasaakina. Apanakini Teoso sãkire auiãkani
noropataãka. Imatakanapakaniãrina Teoso sãkire auikinina, okaãkana,
iuaritika ninoa !inirekarina itakanapinirina, kotxi ninoa imarotari ãti
õti Teoso õkitikana ninoa. Iuasaaki apiaerekata ninoa apakapakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

36 Apanakini Teoso sãkire auiãkani napetaãka. Inoropataãkana
aãpitsaã. Apanakini Teoso sãkire auiãkani iaxirikaãka, kateia ãki
taka inaãkana. 37 Apanakini kiporonakaãka kai soroã. Apanakini
kãkiti sehotxiã kitxirãkaãka apanĩkaki iĩtona, auãkipanika
inakasaakina. Apanakini okapeẽka iouata mitaroã. Apanakini mãka
soti auĩte mata, potxi mata pakini. !Kamãkana. !Katiina. Maerekati
kamakani nitana ninoa okinina ĩkapani. Imisiritapeẽkana.
38 !Apakata ĩkorapokoriti ninoa ĩkapani, kotxi ninoa iteene erekari.
Ninoa miteẽkata ãparaã makipakaniãtaã, õtanoxiratari auiniãtaã
apaka. Aariko itixiãkiriã, kai iriko ãki apaka apanakini Teoso
sãkire auiãkani aua, kotxi aapokona !auari.
39 Teosomoni peerekana ninoa, kotxi iteene auikarina iua sãkire.
Iuaritika ninoa !apakapapanikari Teoso sikaenetakiti iuasaaki.
40 Teoso nirekari apiari erekari ate ĩkapani. Inirekana ninoa
atekata aãpakapiniri isikaenetakiti.

Teoso Oerekari Atão Iua Anaakori Aniniua

12 1 Ininiã kaiãopokori Teoso sãkire auiãkani itixine apokakani
atamataua ate uatxa. Ininiã matakanapari ikinika ate
iomakotetakari. Matakanapari maerekati akamakiti, kotxi ikara
patimari iaxirikiniri axinire. Ataparaxinireritika maãuako.
Mamĩteenekari ikinipoko. Mitekakani mitekini atoko mamitekako
Teoso oerekinimoni. 2 Ãtipirika maãtamatari Xesosi. Maãuikari iua
sãkire, kotxi iuanoka amaerekani makatxakakari. Iua txĩkitakaua
ate atão aãuikiniri Teoso sãkire. Xesosi xinikari poxokonitxi apokini
õti, ininiã iuasaaki imĩteenekari aamina ĩpiriãmitakari nopini
ipinini. !Imaãkatari pẽtatxi ikara atoko ipinini. Ikinipoko iposo
atoko iitopãka iri kikomoni, kotxi iparĩka ate ĩkapani iposope.
3 Hĩxinikariko Xesosi. Iteene imĩteenekari maerekati kamakani
manirekakaniri iua. Hĩxinikariko iua, ininiã kataparaxinirei hĩte.
Iuasaaki !hiõkapeta.
4 Hĩarẽka kona xiketapanika maerekati hĩtakanapini xika. Ininiã
hĩte kona naiatari maerekati iua Xesosi naiatiniri atoko. 5 Atxiĩti
himaxinĩkaretari Teoso sãpiretakiti ate isikataparaxiniretini
ĩkapani. Iua akiritaua iua anaakori aniniua. Ia isãkire:

> Namarite, Apiananiri auiritai pite atatsiirauatini atão inakari
> pimarotini ĩkapani, ininiã kona pimatinaniuatape iua
> misiritakasaakii pimaerekani xika.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6 Kotxi Apiananiri misiritana itiretakini maerekati ikamakasaakina,
imaerekani itakanapinina ĩkapani. Imisiritana ikinimane iua
anaakori atão inakari imarotinina ĩkapani.
7 Ininiã himĩteenekariko hĩri iaxitikiri misiritinii himaerekani xika.
Ikara himisiritiko oerekai Teoso anaakori hininiua, kotxi inĩkatai hĩte
amarini irĩtxi nĩkatini atokokana. Ikini irĩtxi ĩkorapokoriti auakari
misiritari iua anaakori atão erekari ikaminina ĩkapani. 8 Teoso
mamisiritakaniãi hĩte maerekati hĩkamakasaaki, ininiã iua anaakori
atão inakani !hĩtxaua. Teoso hĩri !itxaua iuasaaki. Ikinimane Teoso
sãkire auiãkani misiritaãka, maerekati ikamakasaakina. 9 Akinika ate
irĩtxi aua ĩkorapokoriti. Ninoa misiritaua maerekati akamakasaaki.
Iuaritika ate paxitana ninoa. Apiata apaxitari aĩri iaxiti auakari
imisiritakasaakiua ate, maerekati akamakasaaki, kotxi axinire iri itxaua.
Ininiã akamakasaakiri aĩri iaxiti auakari nireẽkiti, aãuapininiika atxako.
10 Ĩkorapokoriti auakani irĩtxi misiritaua maerekati akamakasaaki.
Mapakananinani ikara atoko ikamana. Imarotakitina iaõka ikamana.
Teoso misiritaua maerekati akamakasaaki ereka anini ĩkapani iua atoko
anini ĩkapani. 11 Amisiritikosaaki, kona apoxokoniuata, kotxi patsiiri.
Iuaritika eereka akamari atão inakarinoka. Iuasaaki erekaxinireua,
kotxi Teoso oerekapekaua atakanapiniri amaerekani imisiritakasaakiua.
12 Ininiã hõkitikari hĩuako sãpakakari. Hĩkamataparatari
hĩpotoriki iõkapetakari. 13 Hõeretariko kimapori atão hĩsini ĩkapani.
Ikinika himaerekani hĩtakanapako. Ininiã hĩkamakiti atão inakari
aua. Ininiã apanakini hĩte atamatakani !irika hĩte maerekani
xika. Ininiã maerekati !ikamana, kotxi hĩte oerekapekana erekari
imarotinina ĩkapani. Ininiã erekapekana ninoa.
14 Ikinipoko hĩkamako apanakinikata himaneenamauatakani
ĩkapani. Ikinipoko hĩkamako erekarinoka hĩkamini ĩkapani. Kãkiti
makamakanisaakiri erekari, kona atamatapaniri Apiananiri.
15 Erepaniko, kotxi atxiĩti kona hãpakapari ikinipoko erekari Teoso
siãkiti. Kona hãuiritapiri kapixi inakari aneini hãkixinireẽ, kotxi
ikara maxikari kaiãori kãkiti. Itxikotari ninoa ãkixinire. 16 Kona
hãuiritapiri anokaretxi kamakani auini hĩtekata. Kona hãuiritapiri
Teoso manirekakiniti kamakari Isaoo atoko inakari auini hĩte
sauaki. Merepitipanika iponaniãkari iua Isaoo, txamari isikari iri
sikaenetakiti itarimoni axapitiki nipokori apakapini ĩkapani. 17 Eereka
iuaĩkana inirekamari ikara iri sikaenetakiti. Inirekari iri takiniri
erekari iuamoni, txamari !apakataika iua apakapiniri. Itxiapata, kotxi

mitxi ikamakiti inirekari imamakini, txamari iposope itarimoni iri sikaenetakiti isikini.

18Kitxakapirĩka kãkiti Isaeokini sari ixirata Sinai inakorimoni Teoso paniãtakiti apakapinina ĩkapani. Iuasaaki ixirata arika. Ipiã, ĩtima kataparari apaka aua iuasaaki. Ikara atoko inakari ixiratamoni kãkiti maãtakakitimoni !haãpoka. **19**Ixirata Sinai inakoriãtaã kãkiti kenakotari trõpeta. Ikenakotari iaxitikiri sãkire. Iuasaaki iteene ipĩkarena auana, ininiã !inirekaikarina ikenakotinirina apikomoni ikara sãkiretxi. **20**Kotxi iuasaaki !imĩteenekarina ia Teoso paniãtakiti, kotxi iuasaaki Teoso txari: "Kãkiti, pirãtxipeka apaka maãtakiniãri oxiratari, ikiporonakaãkana kai soroã ipininina ĩkapani." **21**Iua xirata auĩte kamari kãkiti pĩkarauatini. Iuasaaki Moisesi txari: "Nititinanaka. Iteene nipĩkarauata," itxa.

22Hĩte kona apoka oxiratari Sinai inakorimoni. Hĩte apokapeka ixirata auĩte iaxitikiri Sião inakorimoni. Hãpokapeka Xerosareẽ sitatxiti iaxitikirimoni, Teoso ãtipirika auãki inakari sitatxineãtaã. Hĩte apokapeka Teoso nitiriakori iaxitikini apotiitiniãtaãua. Ninoa iaõtiko !auari, kotxi kaiãopokori. **23**Hĩte apopeka Teoso mereẽkini apotiitiniãtaãua. Ipoxokoniuatana. Teoso anaakori itxauana. Iuãkana iõkatsopatapeẽkaika Teoso aãtsopateẽ itixineẽ. Hĩte apopeka Teosomoni. Iuara sãpiretari kãkiti misiritiko. Apaka iua ĩkitxitana atão inakari kamakani erekari ikamakiti ĩkapani. Hĩte apopeka erekari kamakanimoni. Teoso txĩkitakana ninoa atão inakari ikaminina. **24**Hĩte apoka Xesosimoni. Iuara txĩkitakari Teoso kamaenetakiti amaneri apokini. Xesosi arẽka xiketakasaaki, hĩte apoka Teosomoni. Apeo oxiketari pirãtxi arẽka imaerekani makatxakiko ĩkapani. Kristo oxiketari iuaka arẽka ãtikatika amaerekani imakatxakini ĩkapani, ininiã Kristo arẽka apiaerekata.

25Ininiã erepaniko. Hĩkenakotariko Teoso sãkire isãkirauatakasaaki. Kitxakapirĩka kãkiti manirekakaniãri Teoso sãkire sãpiretakari ĩkorapokoriti auakari, imisiritaãkana. Imitekinina !auari. Teoso tixine auakari sãkire amanirekakaniã, apiata amisiritiko. Amitekini !auari, ininiã erepaniko. **26**Teoso misãkiretakasaakiri Moisesi, itixi iakeka. Uatxa Teoso sãpiretari ikamaenetakiti. Itxari: "Iuaĩkana niõkokariko itixi. Niõkokariko iaxiti apaka," itxa. **27**Isãkire "iuaĩkana," kotxi iõkokariko ikinipoko ikamakiti. Ninoa makatxakaãkako. Auapitikako maiõkokaeẽtakoni. Ikara kaikotako.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

28Teoso auĩtetxi ininiãtaãua, ate sinimoni, !iõkokaãka. Iuaãtaã ixipokini !auari. Ininiã mapoxokoniuata. Masãpiretari iua: "Peerekai pite." Atão maparĩkauata Teoso ĩkapani. Makamari iua apokaerekatakiti. Mapaxitari iua. Mapĩkari iua manirekakiniti akamini. 29Kotxi aTeosone xipokari imanirekakiniti, xamina tirinakari xipokiniri atokokana.

Iõkatsopari Mapotõkire Pirena

13 1Ininiã hĩtiretakakauako. Itaritxi atoko hĩtxako, kotxi Teoso anaakori hĩtxaua. 2Ãtiãtaã ĩkani apokiniã, hãpakapanako ninoa haãpoko. Apanakini apakapakasaakina ãtiãtaã ĩkani, apakapana Teoso nitiriakori itixinekini. Iuasaaki !imarotarina ninoa Teoso nitiriakori ininiuana. 3Hĩtiretanako Teoso sãkire auiãkani kateia ãki auakani. Kateia ãki ninoakata hãuini atokokana, hĩxinikanako ninoa. Ininiã hĩtiretanako misiritakoni. Kãkiti misiritiniãi hĩte, iuasaaki hinirekari apanakini tiretinii. Iua atokotxikana hĩtiretanako misiritakoni.

4Hĩpaxitaroko ãti ĩtanoro. Hĩpaxitariko ãto ĩtaniri. Pĩtanirikatanani pisirĩkako. Pĩtanorokatanani pisirĩkako. Teoso misiritanako ikinika kanokarero, kanokareri pakini.

5Txineiro !hĩtiretape. !Hinirekapiri ãti kãkiti nakiti. Hĩpoxokotariko hĩteka tii, hĩteka txineirote pakini. Apikomoni !hinirekape, kotxi Teoso txari:

Nimatakanapapekaniikaraiko hĩte. Nimasikapekaniikaraiko hĩte, itxa. 6Ininiã ia Teoso sãkire iõkatsopatakori aãuika:

Apiananiri nimoianari itxaua, ininiã kona nipĩkari kãkiti kaminiri maerekati notamoni.

7Hĩxinikariko hĩauĩteakori Teoso sãkire hĩtemoni sãpiretakani. Hĩxinikariko ninoa auini, ninoa ipinini apaka. Hãuikariko Teoso sãkire ninoa auikiniri atokotxikana. 8Xesosi Kristo kitxakapirĩka atokotxikana uatxa. Xesosi Kristo uatxa atokotxikana ãtipirika.

9Kona hãuikapiri apanakini oerekakiti atão minakati, kotxi ikini sereti oerekakori atão minakati auapitika. Hãuiritariko ikinipoko erekari Teoso sikakiti sikataparatiniri hãkixinire. Anikakiti !isikataparatari aãkixinire, ininiã !hãuikapiri kãkiti sãpiretinii apanakini nipokori erekari hĩxinire ĩkapani, apanakini nipokori !erekari hĩxinire ĩkapani.

10Sasetotxiakori Teoso aapoko aamata kamakori ãki parĩkauatakani Teosomoni sikakori takikoãtaã !apakaparina erekari Teoso sikakiti ate apakapiniri atokokana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

11 Teoso aapoko aamata kamakori auakasaaki, sasetotxiakori
auĩte apiatakari anikari pirãtxi arẽka Teosonani Auini Pakitaãtaã.
Iuaã isikari pirãtxi arẽka Teosomoni kãkiti maerekani Teoso
makatxakini ĩkapani. Iua pirãtxi ĩto anikaãka aapokotxi mapotõkire.
Iuaã arikaãka. 12 Xesosi pirãtxi okakori atoko itxa, kotxi anikaãka
sitatxi mapotõkire okiko ĩkapani. Ininiã iua arẽkaã imakatxakari
kãkiti maerekani, ikamaerekatinina ĩkapani. 13 Ininiã masa iuamoni
ipininiãtaã. Iua napetiko atokokana maãpakapa. 14 Ĩkorapokoriti
kona aua sitatxi maxipoãkati. Aiãtapari sitatxi iaxiti ĩkari.

15 Kipa asika Xesosimoni Teoso ĩkapani? Ãtipirika masikari asãkire
erekari. Matxari: "Peerekari Teoso." Ikara asikakiti Teosomoni, kotxi
asãpiretari kãkiti iua aãuĩte ininiua. 16 !Himaxinĩkaretapiri erekari
hĩkamini apanakinimoni. !Himaxinĩkaretapiri himoianatakakiniua.
Ikara atoko akaminiã, Teosomoni asikakiti inireẽkiti atoko itxa,
ininiã ikara atoko inakari akaminiã, ikamapoxokonitari Teoso.

17 Hĩkĩpitariko hĩauĩteakori sãkire. Hĩkamariko ninoa paniãtakiti,
kotxi ninoa nĩkatari hĩxinire. Teoso sikari ikara parĩkatxi
ninoamoni, ininiã ãti õti ninoa sãpiretari Teoso ikamakitina. Ininiã
hĩkamariko ninoa paniãtakiti, ininiã iuasaaki ninoa poxokoniuata
iparĩkauatakasaaki. Himakamakaniãri ninoa paniãtakiti, ninoa
matinaniuata, ininiã ikara atoko inakari !erekari hĩte ĩkapani.

18 Himisãkiretariko Teoso ate ĩkapani. Aimarotari aãkixinire
ereka inini, kotxi anirekari ikiniõtika atão inakarinoka akamini.
19 Iteene namanaãi himisãkiretiniri Teoso, iua paĩtiki iokanatinino
iuaĩkana hĩtemoni.

Teoso Misãkiretiko

20 Nimisãkiretari Teoso, kãkiti kamaerekaxiniretakari. Aãuĩte
Xesosi ipĩkaripeka inakasaaki, Teoso õkitikari iua. Soti auĩte atoko
atxaua. Soti auĩte nĩkatakari apiari atoko itxa Xesosi, ininiã iua
iteene nĩkataua. Xesosi ipĩkasaaki, iuasaaki kãkiti apakapari Teoso
sikaenetakiti. Ãtipirika Teoso sikari ikara isikaenetakiti kãkitimoni.
21 Nimisãkiretari Teoso isikiniri ikinika erekari hinireẽkiti hĩtemoni,
iua nireẽkiti hĩkamini ĩkapani. Namanaãri iua Xesosi Kristo uãkaã,
ikaminaua ate iua apokaerekatakiti. Ãtipirika kãkiti txari Xesosi:
"Erekai pite." Ameẽ.

22 Nitariakori, iteene hĩkenakotariko ikara nisãpiretakiti. Ia
niõkatsopatakiti xapitinoka.

23 Ninirekari himarotiniri aĩtari Tximótxio kateia ãki auakari
sikakaãka. Mokatanitika iua apokiniã uai, nota sari iuakata
hĩtemoni. **24** Hĩsãpiretari hĩauĩteakori ate xinikamanapitinina ninoa.
Hĩsãpiretari ikinimane Teoso nakitiakori axinikamanapitinina.
Xesosi sãkire auiãkani uai Itária tixini auakani xinikamanapitai
hĩte. **25** Ikinipoko erekari Teoso sikakiti aua hĩtemoni.

Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

TXIAKO

Txiako Iokanatsopatakiti

---

1 1Nota Txiako. Teoso nitiri nitxaua. Apiananiri Xesosi Kristo nitiri nitxaua apaka. Niõkatsopatari ia aãtsopa hĩtemoni, Xoteoakori tosi nirimanetximoni Xesosi sãkire auiãkanimoni. Hĩte iarikape ikinika itixiti.

Ereẽkai hĩte.

Auiãkori Ataerekatiko

2Nitariakori, ikini sereti maerekati apokasaaki hĩtemoni, hienenĩkako, kotxi ikara ataerekatai hĩte. 3Kotxi himarotari hãuiãkiti ataerekatikosaaki, hĩtaparaxinireritika hãua. Himĩteenekari imakinika himisiritiko hĩpoxokoniritika. 4Ininiã imakinika himĩteenekasaaki, hĩxinikakiti, hĩsãkire, hĩkamakiti pakini erekari. Kona apikomoni pinireka ereka pinini ĩkapani.

5Himarore mauakanisaaki, hamanaãri Teoso imarore isikinii ĩkapani. Ininiã isikaiko hĩte hamanaãkiti. Itori Teoso sikakiti ikinimanemoni. !Isãpaka ate ãtipirika aamanainiri iua. !Itxitai. Isikapitikari hamanaãkiti. 6Hamanaãkasaakiri, hãuikariko Teoso sikinii hamanaãkiti. !Erekari hĩxinikiniri: “Atxiĩti iua sikano namanaãkiti. Atxiĩti kona isikano namanaãkiti.” Ikara atoko !hĩxinikape. Ikara atoko xinikakari, tsakati potxoari uinitikiri atoko itxa. Ĩtima anikari tsakati itano, eereka ixitika. Kãkiti ikara atoko inakari, ãti õti auikari Teoso sãkire, ãti õti kona auikari Teoso sãkire. Itxaãpota. 7Kãkiti ikara atoko inakari kona xatiki apakapari Apiananiri siãkiti, 8kotxi ipi ixinikakiti aua, ininiã apanakini !auikari isãkire ikamakiti tĩkane.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Matiiti, Katiiri Pakini Poxokoniuatini

9 Pite aĩtari Teoso sãkire auiãkarii, atxiĩti poiãori pitxaua, iuaritika
pipoxokoniuatako, kotxi Teoso txĩkitakai pite apiari pininiua.
10 Pite katiirii, pipoxokoniuatako, kotxi Teoso kamapoiãotakai pite,
kotxi katimari pixipokini aãui katimari xipokini atoko. 11 Atokatxi
kanĩkasaaki, kapatakari itxaua. Iuasaaki katsotati txiaroka. Iiui
katxaka. !Erekaikaro. Iua atokokana kãkiti katiiri xipokini. Paĩtiki
ipinako, ininiã itakanapariko imakinika itii, iparĩka pakini.

Misirikaretxi Mĩteenekakani

12 Teoso takari erekari kãkitimoni imisiritiko mĩteenekakarimoni,
Teoso sãkire matakanapakatimoni. Ikinipoko imĩteenekasaaki,
Teoso txĩkitakari iua ãtipirika auini Teosokata. Apiananiri
sikaenetari ikara iua tiretakanimoni.
13 Pinirekasaakiri maerekati pikamini, kona pitxapiri: "Teoso
sikanireõtano maerekati nikamini," kotxi Teoso kamanireõtiko
maerekati ikamini ĩkapani !auari. Apaka kona Teoso sikanireõtari
kãkiti maerekati ikamini ĩkapani. 14 Kãkiti sikanireõtaãka maerekati
ikamini, kotxi iua ĩto nireẽkiti kosekari iua maerekati ikamini.
Iuasaaki iteene inirekari inireẽkiti ikamini. 15 Maerekati piĩto
nireẽkiti pikamakasaaki, maerekati itxaua. Ininiã eereka maerekati
pikamapika. Eereka iua maerekati txĩkitakari pixinire ipinini.
16 Nitariakori nota tiretakini, kona hãuiritapiri ãti misirienetinii.
17 Ikinipoko sikakori erekari atão inakari, iaxitikiri itxaua. Aĩri
sikakiti ikara. Iuara kamari atokatxi, kasiri, iõriki pakini ponikini.
Iua ãtipirika kamari erekarinoka. Kita, uatxa, katana pakini, iua
atokotxikana aĩri Teoso. 18 Aponaniã iuaĩkana aãkixinireẽ, kotxi
aãuikari iua sãkire. Iua nirekari aponaniini ikara atoko. Teoso kamari
ikinipoko. Ikamakini, merepanika iuaĩkana ponaniãkani, atxaua ate.

Teoso Sãkire Kĩpitiko Pirena

19 Ininiã nitariakori nota tiretakini, iteene himixinikariko ãti
sãkire. Eereka iteene hĩxinikariko hĩkenakotakiti, hĩsãkirauatini
apisapanika. Katima !hĩtxape hinaiatiniua. Hinaiatiniua apisa
hĩxinikariko hĩkamakiti tĩkane, 20 kotxi kãkiti omanãkarauatakasaaki,
!ikamari atão inakari Teoso paniãtakiti iaõka. 21 Ininiã hõkariko
ikinika maerekati hãkixinire txikotakari. Hĩtakanapariko

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ikinipoko maerekati. Hãuikariko Teoso sãkire hãkixinireẽ takakori. Himarotariko iuanoka makatxakiniri himaerekani.

22 Teoso sãkire akenakotakanani atxa, !hĩtxape. Hĩkamariko isãkire iaõka apaka. Teoso sãkire kenakotakani makamakaniãri ipaniãtakiti, ninoaka misirienetaua. 23 Teoso sãkire kenakotakari makamakaniãri isãkire iaõka, kiki ãtakaãriã atamatoõtakari atoko itxa. 24 Iua itoõ atamataka atoko, isa. Iuasaakipeka imaxinĩkaretoõtapekaua. Isanõka !ixinikaika. 25 Ikinika Teoso paniãtakiti erekari. Maerekati kamakani iaxirikakoni atoko. !Iposotarina erekari ikaminina. Ininiã kãkiti kamakasaakiri Teoso paniãtakiti, Teoso paniãtakiti sikakari kãkiti erekari ikamini ĩkapani. Kãkiti iteene imarotiniãri Teoso paniãtakiti, imamaxinĩkaretakaniãri, ãtipirika ikaminiãri, ininiã Teoso takari erekari iuamoni, ikamakitimoni.

26 Kãkiti sãpiretiniãri: "Nota auikari Teoso sãkire. Nikamari iua sãkire iaõka," txamari kãkiti nini iauĩte atoko itxa. !Iposotari iotokakiniri maerekati isãpiretini. Iuaka misirienetaua. Iua auiãkiti na atão. Ikamakiti na atão apaka. 27 Kãkiti auiãkiti atão inakari auakasaaki, ikamakiti atão inakari auakasaaki, aĩri Teoso apokaerekatari. Iua kãkiti kamari ia atoko: Itiretana imenõkariakori, tikinitakoni pakini, kotxi mauareni ninoa. !Auiritari ĩkorapokoriti maerekati txikotiniri iua ãkixinire.

Hĩpaxitana Ikini Kãkiti

2 1 Nitariakori, Xesosi Kristo aãuĩte Apiananiri itxaua. Iua sãkire atão auiãkani hininiãua, ininiã hĩpaxitariko ikinimane kãkiti. !Apakata hĩpotxitakininani hĩtiretini. 2 Maxinikariko. Atxiĩti hãpotiitakasaakiua, kiki apoka eremãkari. Iuakokiã aneo oro kamakoro aua. Apaka iuasaaki apoka ãti kiki matiiti. Kitxakari imãka. 3 !Apakata hĩpaxitiniri eremãkarinoka. Hĩsãpiretiniãri: "Uai iitopanatxi ereri nopini piitopãka," pitxari. Txamari hĩsãpiretari matiiti: "Ikiraã pitima." Atxiĩti hĩsãpiretari iua: "Uai ixiti nikiti takote piitopãka," pitxari. Ikara atoko hĩkaminiã, !apakata. 4 Ikara atoko hĩkamakasaaki, hĩxinikari katiiri apiaerekatini, matiiti poião ereka inini. Iuasaaki hĩxiniãkiti na atão itxaua. Hãkixinire maerekati itxaua.

5 Nitariakori nota tiretakini, hĩkenakotariko nisãkire. Teoso mereẽpekari matiini ĩkorapokoriti auakani isãkire iteene auikinina ĩkapani. Ininiã ninoa Teoso tiretakani sariko Teoso auĩtetxi ininiãtaãua. Ikara isikaenetapeka iua tiretakanimoni. 6 Txamari

hĩte kona paxitana matiini. !Apakata. Katiirinira misirienetai hĩte. Ninoa anikai hĩte kãkiti misiritiko mereẽkanimoni. 7Ninoa katiirini misãkirepiretari Teoso. Peerekari iua uãka, iuaritika ninoa kona paxitari iuãka. Ninoa misãkirepiretakiti nakitiakori hĩtxaua hĩte.

8Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Piteka pitiretiniua atokokanera, pitiretanako pite takote auakani. Ikara ikinimane auĩte paniãtakiti hĩkaminiã, hĩkamari atão inakari. 9Hĩtiretiniãri hĩpotxitakininani, maerekati hĩkama. Ikara Teoso paniãtakiti oerekai maerekati kamakani hininiãua. 10Ikinika Teoso paniãtakiti hĩkaminiã, txamari ãtinoka Teoso paniãtakiti himakamakaniã, ininiã ikinika ipaniãtakiti makamakani atoko hĩtxaua. 11Teoso txari:

Kona pisirĩkape pĩtanoro minakotokatika.

Apaka itxari:

Kona pokaniuatape.

Atxiĩti kona pisirĩka pĩtanoro minakotokatika, txamari pokaniuata, ininiãkara !pikamari ikinika Teoso paniãtakiti. Ãtika Teoso paniãtakiti pimakamakaniã, !apakata. Ikara atoko ininiã, Teosomoni maerekati kamakari pitxaua.

12Teoso sãkire iaõka akaminiã, aposotari erekari akamini. Õpoĩkakoni atoko atxaua. Maerekati !imaĩkaikaua. Ininiãkara atão hĩsãkirauatako. Atão inakari hĩkamako, kotxi Teoso kamariko hĩtemoni isãkire iaõka. 13Himaamonĩkakaniãri ãti, Teoso kona amonĩkai hĩte. Imereẽri himisiritiko. Apiaerekata hiamonĩkiniri ãti, maerekati ikamakasaaki. Poião erekari himisiritiniri iua imaerekani xika.

Kãkiti Sãkire, Kãkiti Kamakiti Pakini Pirena

14Nitariakori, kãkiti txari: “Nota Teoso sãkire auiãkari nitxaua,” itxamari, !ikamari Teoso nirekaãkiti. Atauako iua auikari Teoso sãkire? Atauako, iua sãkire posotari imakatxakiniri imaerekani Teosomoni isini ĩkapani? Konapitini. 15Atxiĩti hĩtari, atxiĩti hĩtaro Teoso sãkire auiãkani imãkana !auari. Atxiĩti nipokori !auari ninoamoni. 16Iuasaaki atxiĩti hĩtxana: “Hĩsipiniikaua, erekaxinire hinini. Kamãkaiko. Iteene hinikako,” hĩtxana atxiĩti. Txamari iuasaaki mãkatxi !hĩsikana, nipokori !hĩsikana. Ikara atoko hĩkaminiã, !apakata hĩkamakiti. Hĩsãkirenanira hĩsikiniã, ininiã maxikatiĩka hĩsãpiretakiti. 17Atxiĩti ikara atoko atxa. Asãpiretari aãuikiniri Xesosi sãkire. Txamari kona akamari ipaniãtakiti. Ikara

atoko aniniã, asãkire kona itxa. Aãuiãkiti sãkiretxiti ipinakari atoko itxa. !Kakamareri iua.

18 Kãkiti atxiĩti txari: “Pite auikari Teoso sãkire. Nota parĩkauata Teoso ĩkapani.” Piposotari atxiĩti poerekinino pauiãkiti, Teoso paniãtakiti pimakamakanisaaki? Kona piposota, kotxi atão pauiãkiti !auari. Notapekana, nota posotari noerekiniri nisãkire nauiãkiti nikamakitiã Teoso paniãtakiti nikamakasaaki. Ikara atoko nininiã, kãkiti imarotapitikari atão nauikiniri Xesosi sãkire. **19** Pite auikari ãtinani Teoso auini. Ininiã erekapitikari pauikakiti. Txamari ikara !imakatxakari pimaerekani Teosomoni pisini ĩkapani, kotxi Satanasi nitiriakori apaka auikari ãtinani Teoso auini. Iua xika ninoa titinanaka ipĩkarauatiniãna. Ninoa imarotari ãti õti ixipokinina.

20 !Kiĩkitei pite. Pinirekatari noerekinii !apakata pisãkireẽ pauikiniri Xesosi sãkire, iua paniãtakiti iaõka pimakamakanisaaki. Iuasaaki pisãkire na atão. Ipĩkari atoko itxa. **21** Maxinikariko ate apika atokirini, Apraão. Kitxakapirĩka isikasaakiri amarite Isaki inakori Teosomoni sikakori takikoãtaã, iuasaaki Teoso apokaerekatari ikamakiti, kotxi ikamakiti oerekari Teoso, iua auikiniri isãkire, ininiã Teoso kamaerekatari iua. **22** Ininiã himarotari atão iua auikiniri Teoso sãkire. Ikamakiti oerekari isãkire atão inini. Hĩxinikari iua. Atão ikamari Teoso paniãtakiti, ininiã atão iua auikari Teoso sãkire. **23** Ininiã Teoso sãkire iõkatsopatakori apokapeka. Itxari:

> Apraão auikari Teoso sãkire, ininiã Teoso txĩkitakari iua atão inakari ikamini, Teoso apakapiniri ĩkapani.

Ininiã iua akiritaãka Teoso moianari. **24** Ininiãkara ia himarota. Teoso kamaerekatari kãkiti ãkixinire isãkire iaõka ikamakasaaki. Kona Teoso kamaerekatari kãkiti ãkixinire, isãkirenoka auakasaaki. Inirekari atamatiniri kãkiti parĩka apaka.

25 Ãto atão Teoso sãkire auiãkaro nisãpiretai hĩte. Kitxakapirĩka kanokarero Haapi inakoro aua. Teoso kamaerekatari oa ãkixinire, kotxi oa apakapana Xosoee iokanatakini otixine apokasaakina. Oaãpoko okipatana ninoa. Iuasaaki oa oerekana ãti kimaporiti imitekinina ĩkapani.

26 Kãkiti ĩtoã ixinire mauakanisaaki, iua ipĩpe. Iua !kakamareri. Ininiã iua atokokana iua sãkire iua auiãkiti ipinakari atoko, erekari imakamakanisaaki. Iua auiãkitinani, isãkirenani, !imakatxakari imaerekani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Kãkiti Nini Pirena

3 1Nitariakori, !apakata itori hĩte Teoso sãkire oerekakani
hininiua, kotxi ate Teoso sãkire oerekakani maerekati
akamakasaaki, apiata Teoso misiritaua ate. 2Amakinika ate
kerokapanikari. Kãkiti makerokakaniãri isãkire, ininiã erekari iua.
!Auiritari iĩto kaminiri maerekati.

3Anirekasaakiri kavaro kĩpitiniri anireẽkiti, atakari inamaã
metaoke ĩpiriãketakari. Ininiã iuasaaki ikamariko anireẽkiti. Ia
metaoke axapitikeri, iuaritika aposotari akakiriokiniri kavaro,
ininiã isari anirekinimoni.

4Apaka hĩxinikaroko maporo. Maporo mitaro. Ĩtima kataparari
anikaro. Maporo oerekakire axapitiki, iuaritika kãkiti kakiriokaro
maporo oerekakireẽ, ininiã maporo sari kãkiti nirekinimoni.

5Iua atokokana, aĩtoã auakari anini apaka axapitiki, iuaritika
iposotari iteene maerekati ikamini. Hĩxinikariko. Xaminaminiki
axapitiki, iuaritika iposotari iotikiniri itori kikio. 6Iua atokokana
ninitxi. Xamina tirinakari atoko itxa, ininiã kona erekari.
Maerekati ninitxi sãpiretakiti. Iarika kãkiti xinireẽ ikinika, xamina
ĩtopa iarikini atoko. Ininiã iua maerekatinoka itxa, ininiã ikinipoko
ikamakiti maerekatinoka. Maerekani misiritikoãtaã ĩkari itxa
asãkire maerekati. Xamina tirinakari iuaãtaãkiri atoko itxa asãkire
maerekati.

7Kãkiti piratari ikini sereti kaxipiri ĩtopakiri, kotipiriki, imini,
iaã auakari pakini. Itori kãkiti piratapeka. 8Txamari ninitxi
paneenamari. Kãkiti !iposotari imĩkapiritiniri inini. Kona ikamari
anireẽkiti. Imini katsiiri atoko itxa. Imini tsii posotari okiniri
kãkiti. Iua atokokana, kãkiti sãpiretakiti posotari okiniri kãkiti.

9Anini posotari isãpiretiniri erekari aĩri aãuĩtemoni. Apaka
iposotari maerekati isãpiretini kãkitimoni. Ĩkora atoko !erekari,
kotxi Teoso kamari kãkiti iuaka atoko inakari ĩkapani. 10Anamaã
potorika erekari, maerekati pakini. Nitariakori, ia koketakori na
atão. !Apakata. 11Amomo !oposotari ãparaã ponikoãri, posiãri
pakini otxĩkitakini. 12Nitariakori, atauako mãka mina iritari iõpeta?
Atauako iõpeta mina iritari mãka? Konapitini. Apaka amomo ãparaã
ponikoãri !auari ãparaã maxiãri pakini. Iua atokokana kãkiti sãkire.
!Apakata kãkiti ãti õti isãkire ereka inini, ãti õti isãkire maerekati
inini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Imaroretxi Pirena

13Kiripa kimaroreri hĩte sauaki auakari? Kãkiti atão kimaroreri
inakari, oerekari imarore ikamakiti erekari ikamakasaaki. Erekari
ikamakasaaki, !iuikaua, kotxi atão imaroretxi auiniã kãkitimoni,
!auiritari iua iuikiniua. 14Txamari pinĩkatiniãri xikoretxi papixiri
pãkixinireẽ, piteka nireẽkitinani pinirekiniã pãkixinireẽ, kona
pitxape: “Kimaroreno nota.” Iuasaaki kona pikipatapiri atão
inakari. 15Ĩkora pimarore !iaxitikirini. Ĩkorapokoritikirinokara
ikara pimarore. Ikara pimarore piĩto nireẽkitikara. Imaroretxi
ikara atoko inakari Satanasi oerekakiti. 16Xikoretxi auakasaaki,
piteka nireẽkitinani pinirekini auakasaaki, ikara atoko inakasaaki,
neenamatxinoka aua, ikini sereti maerekati aua apaka.
17Imaroretxi iaxiti ĩkari kona ikara atokoni itxa. Iua imaroretxi
imarotakari, erekarinoka ikama. !Inirekari neenamatxi.
Merepitipanika ixinikari apanakini kãkiti nireẽkiti. Apiananiri
nireẽkiti ikama. Iamonĩkari ãti. Erekarinoka ikama ãtimoni.
Apiarimoni isãkire atokotxikana isãkire poiãorimoni. Ikamakiti isãkire
iaõka itxa. 18Kauaĩreri õtãkikari apanakini imaneenamauatakani,
ininiãkara itori kãkiti kamari atão inakarinoka.

Ĩkorapokoriti Auakani Nireẽkiti !Hinirekape

4 1Neenamatxi auakasaaki hĩtemoni, hĩtxitakakasaakiua, nãpa
ikara atoko inakari potorika? Hãkixinireẽ ipotorika neenamatxi.
Hinireẽkiti maerekati xika hineenamauata. 2Hinireẽkiti kona hãpakapa,
ininiã hõkari ãti. Iteene hinirekari ãti nakiti, txamari !hãpakapari
hinireẽkiti. Hĩtxitakakaua. Hineenamauata. Txamari kona hãpakapari
hinireẽkiti. Kona hamanaãri Teoso hinireẽkiti hãpakapini ĩkapani.
Ikara xika kona hãpakapari hinireẽkiti. 3Atxiĩti Teoso hamanaãkasaaki,
kona hãpakapari hinirekakiti, kotxi hamanaãkasaaki, maerekati
hĩxinikapanika. Hinirekari hãpakapiniri hamanaãkiti hĩtenani ĩkapani,
hĩtenoka poxokoniuatini ĩkapani. Ikara xika Teoso !isikai hinireẽkiti.
4Kanokarero, kanokareri pakini atoko hĩtxaua. Hĩte takanapari
Teoso, ĩkorapokoriti auakaninoka hĩtiretini ĩkapani. Hĩtiretiniãri
ĩkorapokoritinoka, iuasaaki homanatari Teoso. Hinirekiniãri
ĩkorapokoriti auakani nireẽkiti, ininiã Teoso mokaiakari hĩtxaua.
5Kona maxikatiĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori sãpiretaua ia
atoko inakari:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auakari nirekari iteene
anirekiniri Teoso tiretiniua. Iua !inirekari anirekiniri
ĩkorapokoriti auakaninoka tiretiniua.
6 Teoso sikari iteene erekari atemoni, kotxi Teoso sãkire
iõkatsopatakori txari:
Teoso !apokaerekatari kãkiti iuikakaniua. !Imoianatana ninoa.
Kãkiti miuikakaniua, ikinipoko erekari isika ninoamoni.
7 Ininiã hãuiritariko Teoso hĩauĩte ininiua. Iua nireẽkitinoka
hĩkamako. Kona hĩkamapiri Satanasi nireẽkiti. Kona hĩkĩpitapiri iua
sãkire, ininiã eereka iua miteka. 8 Teosomoni hãpokako, ininiã iua apoka
hĩtemoni. Maerekati kamakani hininiãua, hĩtakanapariko himaerekani.
Kona hãuiritapiri hĩuako kaminiri maerekati. Hĩtepekana, hĩte sãkire
ipinimoni itxa. Hãkixinire xinikakiti ipinimoni itxa. Ininiãkara
hĩokanatariko maerekati hãkixinire auakari, erekarinoka kaikotini
ĩkapani. 9 Himatinaniuatako, hĩtxiapatako iteene, maerekati hĩkamakiti
xika. Hĩtakanapariko hĩsiroatini hĩtxiapatini ĩkapani. Hĩtakanapariko
hĩpoxokoniuatini himatinaniuatini ĩkapani. Ikara atoko hĩkamako,
maerekati hĩkamakiti xika. 10 Apiananirimoni hĩtxariko: “Nimaerekani
xika !erekano nota. Minakati nitxaua. !Niposotari erekari nikamini.
Piamonĩkano,” hĩtxariko Teoso. Eereka iua sikataparaxiniretai hĩte.

!Himisãkirepiretapiri Hĩtari

11 Nitariakori, !himisãkirepiretakakapeua. Ãti misãkirepiretiniãri
ãti, kona ipaxitari Teoso paniãtakiti. Ãti akiritiniãri ãti: “Maerekati
kamakarii,” akiritari Teoso paniãtakiti: “maerekati.” Ikara atoko
inakasaaki, iuamoni iuaka sãkire apiata, ininiã iua !ikamari Teoso
paniãtakiti iaõka. 12 Teosonokara atão inakari imarotakari aua. Iuanoka
posotari isãpiretiniri kãkiti: “Pite kamakiti kona erekari. Pitepekana
kamakiti erekari.” Iuanoka posotari ikara atoko ininii, kotxi iuanoka
posotari kãkiti maerekani imakatxakini. Iuanoka posotari iokanatiniri
kãkiti imisiritikomoni. !Apakata ikara atoko hĩte ininiri apanakini.

Katana Kamaenetakori

13 Atxiĩti hĩte txari: “Atxiĩti uatxa, atxiĩti katana asa sitatximoni.
Anapariko ãtikanani iuaãtaã. Aparĩkauata itomane txineiro aãpakapini
ĩkapani,” hĩtxama. 14 Txamari kona himarotari katana auakari tĩkane.
Kanatokopa itxa kãkiti? Ianiĩ atoko itxa kãkiti. Ianiĩ apoka, eereka
patimari ixipokini. Ikara atoko kãkiti auini. 15 Apiaerekata hĩsãkire ia

atoko hinini: “Teoso nirekiniãri, nauapanika ninakasaaki, nikamariko
ikara parĩkatxi,” hĩtxako. 16Ikara atoko himasãkirauatakaniã,
hĩuikaua, kotxi hĩuikari hĩkamakiti tĩkane. Maerekati ikara
atoko inakari. 17Ininiã erepaniko. Kãkiti erekari imarotakani
makamakaniãri ikara erekari imarotakiti, ikamari maerekati.

Katiiri Pirena

5 1Hĩkenakotariko nisãkire. Ikinika katiirini kapotxinanirini
hĩkenakotariko nisãkire. Hĩtxiapatako. Hãkiripoatako, kotxi
itori hãtatsiire apokako hĩtemoni. 2Hĩtii paiakapeka. Kapite
nikapekari himãka. 3Hinakiti oro kamakori, pirata kamakori
pakini oereẽkatapeka. Ikara oerekari hĩkamakiti !apakata.
Hĩtii xipokini atoko, hĩte apaka xipokako. Apiata himisiritiko.
Maxikatiĩka hãpotiitari hĩtii, kotxi itixi xipokini õti apokanapanoka.
4Himarotariko ia. Kãkiti hĩte kikioteẽ parĩkauatakasaaki,
himisirienetana ninoa. Na atão hiĩkitxitana iparĩkana ĩki.
Ininiã ninoa akiritari Teoso. Iuasaaki Apiananiri kaposotiireri
kenakotari ninoa sãkire. 5Ĩkorapokoriti hãuakasaaki, ikinipoko aua
hĩtemoni. Hiamotari ikinika hiĩto potxitakiti. Kãkiti sikari kema
auĩte ito kienatxi, okiko õti manapi paĩperi inini ĩkapani. 6Hĩte
iokanatapekari kãkiti erekarini ipininimoni. Hõkapekana ninoa
maxikatiĩka. Ninoani kona naiatai hĩte, iuaritika hõkana ninoani.

Apiananiri Kanapiriini Hiãtapini

7Nitariakori, atxiĩti hĩtemoni !katimari Apiananiri kanapiriini,
iuaritika hiãtapariko hĩpoxokoniritika, kotxi himarotapitikari ãti
õti iua kanapiriini. Hĩxinikariko katakareri. Iua iãtapapikari itakare
aneini, ikiena iposope inikini ĩkapani. Iãtapari ãparaã kipini itakare
aneini ĩkapani. Iua imarotapitikari ikiena aneini, ininiã iãtapari. 8Iua
atokokana hiãtapariko Apiananiri kanapiriini. Hĩtaparaxinireritika
hiãtapari, kotxi Xesosi kaiamapeka ikanapiriini. 9Nitariakori, kona
hĩtxitakakapeua. Hĩtxitakakiniãua, hãpakapariko himisiritiko. Kãkiti
misiritiko mereẽkari kaiamapeka apokini hĩtemoni.

10Nitariakori, hĩxinikariko Teoso sãkire sãpiretakani, kitxakapirĩka
auakani, sãpiretari Teoso sãkire Teoso posotiireẽ. Ninoa misiritaãka,
iuaritika ninoa mĩteenekari imakinika. Ninoa oerekaua amĩteenekiniri
imakinika. 11Ari, aimarotari Teoso takari erekari misirikaretxi
mĩteeneẽkanimoni. Hĩxinikari Xo inakori. Iua iteene atatsiirauata,

iuaritika, !itakanapari Teoso. Atatsiirauataka atoko, Apiananiri sikari ikini sereti erekari iuamoni, kotxi katiraõkiri, kaamonĩkareri itxaua iua.
12 Nitariakori, “Ari,” hinakasaaki, “Kona,” hinakasaaki, kona maxikatiĩka hĩsãkirauatape. Hĩkamariko hĩsãpiretakiti iaõka. Hĩkamaenetakiti hĩsãpiretakasaaki, kona hãkiritapiri Teoso tixine auakani uãka, kona hãkiritapiri itixi auakani uãka, hĩsãpiretakiti apanakini atão imarotini ĩkapani. Na atão hĩsãkire ininiã, Teoso misiritapitikai.

Teoso Misãkiretiko Kãkiti Ĩkapani

13 Hãtatsiirauatakasaaki, himisãkiretariko Teoso. Hĩpoxokiniuatakasaaki, hĩxikarauata Teoso ĩkapani. 14 Ãti amianatakasaaki, hĩpĩkapiretanako kõtãkikarerini Xesosi sãkire auiãkani Teoso imisãkiretinina amianatakari ĩkapani. Iuasaaki itakarina iĩtxi iua amianatakari nopini Apiananiri uãkaã.
15 Hãuikiniãri Teoso posotiire himisãkiretakasaakiri Teoso, iua makananitapitikari iua amianatakari. Ininiã Apiananiri õkitikariko iua. Maerekati ikaminiã, Teoso makatxakari imaerekani apaka.
16 Ininiã hĩkerokakiti hĩsãpiretakakauako. Himisãkiretariko Teoso ãti ĩkapani. Ininiã apanakini misãkiretariko Teoso hĩte ĩkapani. Iua atokokana, Teoso txĩkitakari hãkixinire ereka inini. Atão inakarinoka kamakari sãkire kataparari, Teosokata isãkirauatakasaaki, kotxi Teoso kamapitikari iua amanaãkiti iaõka.
17 Kitxakapirĩka Eríasi inakori, ate atoko inakari iua. Iua misãkiretari Teoso itapararitika ãparaã makipakani ĩkapani. Ikara atoko inakasaaki, ãparaã !ikipa ipi ãti pakini anokanani, seisi kasiriti. 18 Iuaĩkana imisãkiretari Teoso ãparaã iuaĩkana ikipini ĩkapani. Ininiã ãparaã kipa. Iuaĩkana itixi iriuata.
19 Nitariakori, ãti takanapiniãri atão inakari Teoso sãkire, hõtãkikariko iua Teosomoni ikanapiriini ĩkapani. 20 Maerekati kamakari takanapiniãri imaerekani, iua põtãkikasaaki, ininiã pite makatxakapekari iua ipinini. Teoso makatxakari ikinipoko maerekati ikamakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

1 PETRO

Merepanika Petro Iokanatsopatakiti

1 1Petro nitxaua nota. Xesosi Kristo iokanatakiti nitxaua.
Niokanatsopata hĩte Xesosi sãkire auiãkanimoni. Hĩte iarikape
Põto tixiniã, Karásia tixiniã, Kapatósia tixiniã, Ásia tixiniã,
Pitxínia tixiniã pakini. Hĩtakanapari hĩteka tixine Xesosi sãkire
hãuikini xika. Ãti uãkakata hãuanãta.

2Aĩri Teoso mereẽi hĩte iua nakitiakori hininiua ĩkapani. Itixi
kamiko apisa, iua imarotapekari hĩte iua anaakori hininiua.
Erekari Matamatakoti parĩkauata hãkixinireẽ Teoso nireẽkitinoka
hĩkamini ĩkapani. Ininiã uatxa hĩposotiire aua Xesosi Kristo
paniãtakiti hĩkamini ĩkapani, kotxi Xesosi Kristo arẽka xikepoata
hĩte ĩkapani. Teoso sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Itori isikai.
Iteene ikamaerekaxiniretai.

Kãkiti Maerekani Makatxakiko

3Mamisãkiretari Teoso: “Peerekai pite. Aãuĩte Xesosi Kristo
Teosone pitxaua. Iua iri pitxaua,” matxari. Maerekati kamakaniua,
iuaritika iteene iamonĩkaua. Itxĩkitakari axinire iuaĩkana iponaniini,
kotxi Xesosi Kristo ipina, iuaritika iuaĩkana õkitikaua. Ininiã
ikiniõtika aimarotari Teoso kaminiri ikinipoko ikamaenetakiti.
4Iuaĩkana axinire iponaniã, ininiã iua anaakori atxaua. Ininiã aĩri
potetakiti erekari aua itixineẽ aãpakapini ĩkapani. Ikara ipotetakiti
!ixipoka. !Oerẽkata. Auapika. Teoso nĩkatari ikara hĩte ĩkapani.

5Hĩte auikari Teoso sãkire, ininiã iposotiire tokapakeẽtai hĩte.
Hĩte itokapakeẽtiniritika Xesosi kanapiriãko xipokatxi õtisaaki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6Ikara himarota, ininiã iteene hĩpoxokoniuata. Uatxa atxiĩti
!erekaxinirei hĩte, kotxi ikini sereti maerekati apoka hĩtemoni.
7Ikini sereti himaxikiko apoka hĩtemoni, kotxi iuasaaki Teoso
imarotari atão hãuikiniri iua sãkire, himĩteenekiniãri himaxikiko.
Iuasaaki Teoso ataerekatai hĩte, oro ataerekatiko atokokana.
Kãkiti axitaro oro otxiko makatxakiko ĩkapani, oronoka
kaikotini ĩkapani. Iuasaaki peerekaro. Pakaronero. Iuaritika ãti
õti oxipokaãkako. Erekaro oro, iuaritika apiaerekata hãuikiniri
Teoso sãkire, kotxi isãkire hãuikini !ixipoka. Xesosi Kristo
kanapiriãkasaaki ĩkorapokoriti, Teoso sãpiretaiko hĩte: "Erekari
hãuikiniri nisãkire, kotxi himĩteenekari ikinipoko. Peerekai hĩte,"
itxaiko hĩte. Iuasaaki hiĩto iotximere auape Xesosi iotximere
atokokana.

8Hĩte kona aõkitapanikari Teoso, iuaritika hĩtiretari iua. Kona
hãtamatapanikari, iuaritika hãuikari iua sãkire. Ininiã hĩte iteene
poxokoniuata. Kãkiti sãkireẽ !apakata hĩsãpiretiniri hĩpoxokoni.
9Hĩpoxokoniuata, kotxi himaerekani makatxakaãkapeka. Ininiã
hĩxinire !ipinaika, kotxi hãuikari Xesosi sãkire.

10Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani nirekamari
imarotinirina kãkiti maerekani makatxakiko. Initarina ikara
imarotinina Teoso sãkire iõkatsopatakoriã. Iteene apaiaõkarauatana
ikara imarotinina ĩkapani. Ninoa sãpiretari ikara erekari, Teoso
ãti õti sikiniri kãkiti. 11Inirekarina imarotinirina ikara erekari
apokini õti. "Kisaakipa apoka atxiĩti? Natokopa itxa apokini?"
itxanãtana. Iuasaaki Erekari Matamatakoti oerekana ninoa
ãkixinireẽna Kristo atatsiirauatini tĩkane. Oerekana ninoa Kristo
atatsiirauatini xipoka atoko, ikinimane auĩte itxauako. Peerekari
iuasaaki. 12Kitxakapirĩka Teoso sãpiretari ikamakiti tĩkane
isãkire sãpiretakanimoni, kona ninoanoka imarotini ĩkapanini.
Ninoa sãpiretari Teoso kamakiti tĩkane hĩte ĩkapani, kotxi uatxa
apokapeka ninoa sãkire iaõka. Kitxakapirĩka Teoso sãpiretari
ikamakiti tĩkane ninoamoni, ate uatxa imarotini ĩkapani. Teoso
iokanapirena erekari sãpiretakani sãpiretapekai uatxa ikara Teoso
sãpiretakiti kitxakapirĩka. Teoso paniãtari Erekari Matamatakoti
potorikini itixine uai apokini ĩkapani. Erekari Matamatakoti
posotiireẽ ninoa sãpiretari Teoso iokanapirena erekari. Teoso
nitiriakori iaxitikini iteene nirekamari imarotinirina hĩte
imarotakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ereka Hĩtxako

13 Ininiã iposope hĩtxako hĩxinikiniri atão inakari hĩkamini.
!Hĩkamapiri maerekati hiĩto nireẽkiti. Iteene hãuikariko
hãpakapiniri ikinipoko erekari Teoso sikakiti Xesosi Kristo
kanapiriãkasaaki. 14 Amarini kaminiri iri paniãtakiti atokotxikana,
hĩkamariko Teoso paniãtakiti. Xesosi sãkire himimarotakanisaaki,
hĩkamari maerekati hinireẽkiti. Uatxa !hĩkamapinikariko. 15 Hĩte
akiritakari kamari erekarinoka, ininiã iua atokokana erekarinoka
hĩkama ikiniõtika. 16 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Erekarinoka hĩkamako, kotxi nota kamari erekarinoka,
itxa Teoso kitxakapirĩka.

17 Himisãkiretari hĩri iaxiti auakari. Atãonoka ikaminana ikinimane
kãkiti iparĩkana atamatakasaaki. Ininiã kãkiti kamakasaakiri
maerekati, aĩri misiritiniri ãti atokotxikana, imisiritari ãti. Himitekini
!auari. Hĩxinikariko, haãpoko atão inakari ĩkorapokoriti !auari.
Teoso tixineẽ aua haãpoko. Ininiã ĩkorapokoriti hãuakasaaki, iteene
hĩpaxitariko Teoso. Hĩpĩkariko iua manirekakiniti hĩkamini. 18 Mitxi
!apakata hãuini, kotxi iuasaaki hĩkamari hãtokiriakorini sãkire iaõka.
Uatxa Xesosi oerekai ãtião hãuini, kotxi iamotai hĩte, iua nakitiakori
hininiua ĩkapani. Himarotari iamotinii. !Iamotai pirataã. !Iamotai
oroã. !Iamotai txineiroã, kotxi pirata, oro, txineiro pakini xipokako.
19 Kristo arẽkaã iamotai hĩte, kotxi ipĩkasaaki iamotai hĩte. Peerekari
iua arẽka, kotxi iua arẽka makatxakari amaerekani. Soti auĩte erekari
atoko itxa Kristo. Kona maerekati aua iuamoni. 20 Itixi kamiko
apisa, Teoso mereẽri iua. Iua apoka uai himaerekani imakatxakini
ĩkapani. 21 Xesosi txĩkitakai hĩte auikiniri Teoso auini, kotxi Teoso
iuaĩkana õkitikari Xesosi ipĩkani sauaki. Iuasaaki isãpiretari Xesosi
ikinika ikamakiti ereka inini. Ikara atoko ininiã, hãuikari Teoso
sãkire. Himarotari isãkire iaõka ikamini. 22 Erekari Matamatakoti
oerekapekai atão inakari, ininiã uatxa hĩkamari atão inakari. Ikara
atoko ininiã, hãkixinire erekari. Ininiãkara atão hĩtiretari hĩtariakori.
Ininiã iteene hĩtiretakakauako hãkixinireẽ.

23 Hĩte xinire iuaĩkana iponaniãpeka. Teoso sãkireẽ hĩxinire
iponaniã iuaĩkana. Teoso sãkire auapika. !Ixipoka. Ininiã iua
anaakori hĩtxaua. Hĩri ĩkorapokoriti auakani xipoka. Hĩri iaxiti
auakari !ixipoka, ininiã hĩte iua anaakori !ixipoka apaka. 24 Teoso
sãkire iõkatsopatakori txari:

Kãkiti katsotati atoko itxa. Katsotati paĩtiki ipinini. Iua
atokokana patimari kãkiti ipina. Ikinika erekari ikamakiti,
aãui atoko itxa. Aãui patimari ipinini. Iua atokokana
patimari kãkiti kamakiti xipokini.
25 Iuaritika Teoso sãkire auapika. !Kaxiporeri,
itxa Teoso sãkire iõkatsopatakori. Teoso sãkirepitikara sãpiretaãkapeka
hĩtemoni, hĩkenakotakasaakiri Teoso iokanapirena erekari.

2 1 Ininiãkara hĩtakanapariko ikinipoko maerekati hĩkamakiti.
!Himisirienetapiri ãti. Hĩkamariko hĩsãkire iaõka.
!Hĩxikotapiri ãti. !Himisãkirepiretapiri ãti. Ikini sereti maerekati
kãkiti kamakiti hĩtakanapako.
2 Hinirekariko Teoso sãkire makoketakoti. Tinitxiã imi axapitiri
nirekini atokokana, hinirekariko Teoso sãkire. Teoso sãkire
hãpakapakasaaki, himaroãpotari iua, ininiã apiaãpota hãuikiniri
iua sãkire. 3 Kotxi uatxa himarotapekari Apiananiri ereka inini.

Kai Atoko Itxa Xesosi

4 Ininiã hĩsako Xesosimoni, kotxi auapika inakari itxaua. Kai
aapokotxi kamakari manirekakiniti atoko itxa Xesosi. Kãkiti
!inirekari iua. Iuaritika Teoso mereẽri iua. Teoso tiretakiti itxaua
Xesosi. 5 Hĩte apaka kai atoko hĩtxaua Teoso aapoko ĩkapani.
Itxĩkitakari hĩxinire auãki inini, kotxi iua nakitiakori hĩtxaua. Ininiã,
Teoso aapoko atoko hĩtxaua. Ininiã iua aapoko ãki sasetotxi hĩtxaua,
iua ĩkapani hĩparĩkauatini. Ininiã hĩsikariko iua amanaãkiti,
iua nireẽkiti. Iua apakapariko hĩsikakiti, kotxi Xesosi Kristo
makatxakapekari himaerekani. 6 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Hãtamata. Nitakari kai Sião sitatxitiã. Iua kai apiari, Teoso
mereẽkiti. Apiaerekata iua. Iua kai atoko inakari sãkire
auiãkani !ipẽtauata,
itxa Teoso sãkire.
7 Iua kai atoko inakari itxaua Xesosi. Peerekari Xesosi hĩtemoni,
kotxi hĩte auikari iua sãkire. Ãti iua atoko inakari !auari. Txamari
isãkire makĩpitakani !inirekari iua. Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Aiko kamakani txari: “!Apakata ia kai. !Anirekari.” Iuaritika
iua kai apiari. Itakaãka aiko kamikosaaki, apanakini kai
soro maĩkakari ininiua ĩkapani.
8 Iuaĩkana Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:
Iua kai xika kãkiti mãkitita. Iua kai xika kãkiti irika,

itxa Teoso sãkire. Imãkititana, kotxi !auikarina Teoso sãkire. Teoso txĩkitakana ninoa irikini, kotxi !auikarina iua sãkire.

9 Hĩtepekana, Teoso mereẽkini hĩtxaua. Sasetotxi hĩtxaua. Hĩparĩkauata Apiananiri ĩkapani. Hĩte makatxakaãka maerekani sauaki erekarinoka hĩkamini ĩkapani. Teoso nakitiakori hĩtxaua. Imereẽi hĩte iua ereka inini kãkiti hõerekini ĩkapani, kotxi ipiã hãuakasaaki, iuara akiritai hĩte ipiaã hĩtakanapini ĩkapani. Itakai ikamaraã atão inakari himarotini ĩkapani. Peerekari iua kamara. 10 Mitxi Teoso nakitiakori !hĩtxaua. Uatxa Teoso nakitiakori hĩtxapekaua. Mitxi Teoso !amonĩkapanikai. Uatxa Teoso amonĩkapekai.

Teoso Nitiriakori Iamotakoni Pirena

11 Nitiretakini, uai itixi hãuakasaaki, ãti tixinikini atoko hĩtxa. Atão hãapoko Teoso tixine aua. Ĩkorasaaki hĩsaãpota hãapokomoni. Ininiã ikini nixinireritika nõtãkikai hĩte himakamakaniri maerekati hiĩto nireẽkiti. Hiĩto nireẽkiti hĩxinire mokaiakari atoko itxa. Hiĩto !inirekari hĩxinire nireẽkiti. 12 Teoso sãkire mauiãkani sauaki hãuakasaaki, ikiniõtika erekarinoka hĩkamako. Atxiĩti ninoa maxikatiĩka apoĩtai maerekati hĩkamini, iuaritika iuasaaki ninoa imarotari erekarinoka hĩkamini. Ininiã Teoso ketotini õti manapi iua oerekariko atão inakari ninoamoni. Ininiã iuasaaki ixinikarinako erekari hĩkamakiti. Ininiã itxarinako Teoso: “Peerekai pite,” itxana.

Hĩkamariko Hĩauĩte Paniãtakiti

13 Hĩkamariko kãkiti auĩtetakini paniãtakiti, kotxi Apiananiri nirekari ikara atoko hĩkamini. Ikinimane hĩauĩteakori paniãtakiti hĩkamako. Hĩauĩte apiari paniãtakiti hĩkamako. 14 Hĩauĩte poiãori paniãtakiti apaka hĩkamako, kotxi hĩauĩte apiari paniãtana hiauĩte poiãorini maerekati kamakani imisiritinina ĩkapani. Ipaniãtana ninoa isãpiretinina erekari kamakani: “Erekapitikari hĩkamakiti.” 15 Teoso nirekari hĩkaminiri erekari, ininiã iuasaaki miĩkiteni !iposotari imisãkirepiretinii hĩte. !Kasãkirena iuasaaki, kotxi apanakini imarotari erekarinoka hĩkamini. 16 Hĩposotari ikinipoko hinireẽkiti hĩkamini, kotxi Teoso sikakai hĩte. Iuaritika kona hinirekapiri maerekati hĩkamini. Teoso nitiriakori hĩtxaua, ininiã iua paniãtakitinoka hĩkamako. 17 Hĩpaxitariko ikinimane. Hĩtiretanako ikinimane aĩtariakori Teoso sãkire auiãkani. Hĩpĩkariko Teoso. Hĩpaxitariko hĩauĩte apiari.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩkamariko Hĩpatrãote Paniãtakiti

18 Nitiritxiakori, hĩkamariko hĩpatrãote paniãtakiti. Hĩpaxitariko
iua. Atxiĩti iua tiretai. Atxiĩti imisiritai. Iuaritika hĩpaxitariko
iua. 19 Erekapitikari himĩteenekiniri kãkiti misiritinii maxikatiĩka.
Himĩteenekiniãri, Teoso nireẽkiti hĩkamini ĩkapani, erekapitikari.
20 Erekari hĩpatrãote misiritinii hĩte, maerekati hĩkamakasaaki.
Iuasaaki himĩteenekiniri himisiritiko kona txĩkitakari Teoso
apokaerekatinii. Erekari hĩkamakasaaki, himĩteenekiniãri
himisiritiko, iuasaaki Teosomoni erekapitikai.

Kristo Misiritiko

21 Teoso akiritai hĩte inakitiakori hininiua ĩkapani, himisiritiko
himĩteenekini ĩkapani. Kristo misiritaãka hĩte ĩkapani, ininiã iua
nirekari amĩteenekiniri amisiritiko iua misiritiko imĩteenekini
atokokana.
22 Maerekati !ikama. !Imisirienetari ãti.
23 Ninoa misãkirepiretakasaakiri iua, !apakapaenetana.
Imisiritakasaakirina iua, !itxitana. !Isãpiretana imisiritinina
imaerekanina xika. Iua auikari iri nĩkatiniri iua, kotxi atãonoka
kamakari itxaua Teoso. Atão imarotari kãkiti kamakiti. 24 Aamina
ĩpiriãmitakari nopini Xesosi ĩto misiritaãka ate maerekani xika. Ipina
ate ĩkapani, apikomoni maerekati akamini amanirekakani ĩkapani.
Inirekari anireẽkiti maerekati ipĩkari atoko inini. Itxĩkitakari
axinire auãki inini atão inakarinoka akamini ĩkapani. Xesosi
karo txĩkitakaua erekape anini. 25 Xesosi himarotini apisapanika,
soti auĩte pĩpinanakakani atoko hĩtxa. Uatxa hĩkanapiriãpeka
hĩpitikirimoni. Hĩxinire nĩkatakarimoni hãpokapeka uatxa.

Taniritxi, Tanorotxi Pakini Õtãkikiko Pirena

3 1 Nitiritxi kaminiri ipatrãote paniãtakiti atokokana,
hĩte tanorotxi hĩkamariko hĩtaniri nireẽkiti. Atxiĩti
hĩtaniri !auikari Teoso sãkire, ininiã erekarinoka hĩkamako.
Atamatakasaakirina erekari hĩkamakiti, ninoa auikari Teoso
sãkire. Hĩkamakiti erekari txĩkitakana auikinirina Teoso
sãkire. Hĩsãkirenoka !itxĩkitakana auikinirina. 2 Maerekati
himakamakanisaaki ikiniõtika, Teoso iteene hĩpaxitiniã ikiniõtika,
iuasaaki ninoa auikari Teoso sãkire atão inini.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

3 Apanakini sito xinikapikari oiãko oõeretini, oro oĩtoã otakini,
omãka ereri oieretakini, oĩto ere inini ĩkapaninani oxinika. Sito
erero !oxinikari ikaranani. 4 Sito erero oãkixinire ereri apaka.
Hãkixinire ereri inakasaaki, ikara ereri !ixipokapani. Hãkixinire
ereri inakasaaki, !hĩtxitapiri hĩtaniri. Hĩkamari iua nireẽkiti.
Teosomoni apiaerekata hãkixinire ereri inini.
5 Kitxakapirĩka sitoãkini ererini, Teoso sãkire auiãkani, ikara
atoko inakani. Ninoa ãkixinire erekari, kotxi ikĩpitarina ĩtanirina
sãkire. 6 Sara inakoro kamari Apraão sãkire iaõka. Oa kamari
Apraão paniãtakiti, kotxi oamoni oa auĩte itxaua Apraão. Sara
anaakoro atoko hĩtxaua atãonoka hĩkaminiã, himapĩkarauatakaniã.
7 Hĩte taniritxi, iua atokokana hĩxinikariko erekari hĩkaminana
hĩtanoro. Hĩpaxitaroko hĩtanoro, kotxi !katapararo. Oa apaka
hĩtekata apakapariko Teoso sikakiti erekari. Iua txĩkitakai
hãuapininiika hinini iuakata. Hĩtiretaroko hĩtanoro, ininiã Teoso
kenakotariko himisãkiretiniri iua.

Himisiritiko Pirena

8 Ia nisãkire mapotõkire nisãpiretai. Hĩxinikakiti ãtika xinikakiti
atoko hĩtxako. Hiamonĩkakauako. Hĩtiretariko ãti, hĩtari hĩtiretini
atokotxikana. Hĩkamariko erekari ãtimoni. !Hĩuikapeua. 9 Ãti
kaminiãri maerekati hĩtemoni, !hĩkamapiri maerekati iuamoni. Ãti
misãkirepiretakasaakii, kona hĩte misãkirepiretapiri iua. Ãti kaminiãri
maerekati hĩtemoni, iuasaaki hamanaãri Teoso sikiniri erekari iuamoni,
kotxi Teoso paniãtai ikara atoko inakari hĩkamini, erekari Teoso sikakiti
hĩte apaka apakapini ĩkapani. 10 Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

Pinirekiniãri pauini ereka inini, pinirekiniãri ikiniõtika
pipoxokoniuatini, !pauiritapiri pisãkire maerekati inini.
!Pimisirienetapiri ãti.

11 Pinirekiniãri pauini ereka inini, pitakanapariko maerekati
pikamini. Erekarinoka pikamako. Pitakanapariko
pineenamauatini. Pinirekariko kãkiti auini ereka inini.

12 Apiananiri nĩkatari kãkiti atão inakari kamakani. Teoso
imisãkiretakasaakina, Teoso kenakotapitikari isãkirena.
Txamari Apiananiri misiritari maerekati kamakani,

itxa Teoso sãkire kitxakapirĩka.
13 Erekari hĩkamakasaaki, kãkiti !inirekari imisiritinii. 14 Atão
inakari hĩkamakasaaki, kãkiti misiritiniãi, hãpakapariko erekari

Teoso sikakiti. Ininiã !hĩpĩkapena ninoa. Maerekaxiniretinoka !hĩtxape. 15Hãkixinireẽ hĩtxako: “Teosonoka niauĩte. Apiananiri itxaua. Iua nireẽkitinoka nikamako.” Ikara atoko hĩtxako. Hãpaiaõkariko Teoso sãkire, isãkire iteene himarotini ĩkapani. Ininiã kãkiti pimainiãi: “Kinirepa hãuikari Teoso sãkire?” Iuasaaki himarotari hãpakapapiretiniri iua. Hãpakapapiretakasaakiri iua, !hĩtxitapiri. Hĩpaxitariko iua iuasaaki. 16Hĩsãkirauatakasaaki, !hĩsãpiretapiri hãkixinire manirekakiniti. Hinirekariko erekari hãkixinire nireẽkiti hĩkamini. Apanakini misãkirepiretai. Ninoa atamatakasaakiri erekari hĩkamakiti Kristo paniãtakiti, ipẽtatari imisãkirepiretinii. 17Teoso nirekiniãri hãtatsiirauatini erekari hĩkamini xika, ininiã erekari, kotxi iuasaaki hĩkamari erekari. Txamari hãtatsiirauatiniã himaerekani hĩkamini xika, !erekari, kotxi iuasaaki hĩkamari maerekati.

18Xesosi Kristo ipina kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani. Iuasaaki iposope imakatxakiniri kãkiti maerekani. Iuaĩkana !atatsiirauataika kãkiti maerekani imakatxakini ĩkapani. Erekarinoka kamakari ipĩpe maerekati kamakani ĩkapani. Ipĩpe, Teosomoni ate anikini ĩkapani. Iĩto ipĩpe, iuaritika Erekari Matamatakoti txĩkitakari iua iuaĩkana auãki inini. 19Iuasaaki Erekari Matamatakoti posotiireẽ isari ipĩkani auiniãtaãmoni. Iuaã kateia ãki ipĩkani aua. Iuaã isãpiretana Teoso misiritinina ninoa, kotxi iuaka kãiata. 20Kitxakapirĩka ninoa ipĩkani, auãkipanika inakasaakina, !inirekarina Teoso paniãtakiti ikaminina. Iuasaaki Noee kamanãtari maporo. Teoso iãtapana imaerekanina itakanapinina ĩkapani. Txamari !itakanaparina. Iuasaaki poiãonoka !ipina. Oitonoka !ipina, xirataãtxi apokasaaki. Teoso nĩkatana ninoa imapinakani ĩkapani. 21Ikara xirataãtxi hĩpatxisatiko atokokana. Hĩpatxisatiko oerekari kãkiti, Teoso makatxakapekai himapinakani ĩkapani. Hĩpatxisataãka hiĩtoãkiri txiko makatxakiko !ĩkapanini, kona maerekati hĩkamakiti makatxakiko ĩkapanini. Hĩpatxisatikosaaki, hĩtxari Teoso: “Nãkixinireẽ ninirekari nikaminiri ikinika pite nireẽkiti iaõka,” hĩtxariko. Xesosi iuaĩkana õkitikasaakiua, imakatxakai himapinakani ĩkapani. 22Iua kanapiriã Teoso tixinemoni. Uatxa iri kikomoni iitopãka. Iuaã Teoso nitiriakori, auĩtetxiakori, kaposotiirerini pakini auĩte itxaua. Ninoa ikinika kamari Xesosi paniãtakiti.

Hĩkamariko Ikinipoko Teoso Nireẽkiti

4 1Xesosi atatsiirauata iĩtoã hĩte ĩkapani. Ininiã hinirekariko Xesosi xinikakiti iaõka hĩkamini. Ikara atoko hinirekiniã, hĩxinikakiti

sikataparatari hãkixinire. Kãkiti atatsiirauatakasaaki iĩtoã, !inirekaikari maerekati ikamini. 2Ininiãkara ĩkorapokoriti auakasaaki, !inirekaikari maerekati iĩto nireẽkiti ikamini. Ikamari Teoso nireẽkiti iaõka ikiniõtika. 3Mitxi maerekati hĩkamakiti iaõpe. Mitxi Teoso sãkire mauiãkani nireẽkiti iaõka hĩkama. Ikini sereti maerekati hĩkama iuasaaki. Iuasaaki hĩkamari ikini sereti hiĩto nireẽkiti. Hinirekari ãti kãkiti ĩto. Hĩpoãta. Ikinipoko maerekati hĩkama hĩpoãtakasaaki. Hĩkamari kiiniri maerekati. Hĩteosonetari kãkiti kamakiti, Teoso mauiritakiniti.

4Ninoa Teoso sãkire mauiãkani txai: "Kinirepa kona hĩpotxitari ate kamakiti iaõka hĩkamini? Peerekari akamakiti," itxaina. Ininiã ninoa nireẽkiti iaõka himanirekakani xika, ninoa misãkirepiretai hĩte. 5Txamari ãti õti ninoa apakapapiretariko Teoso, kotxi Teoso iposope isãpiretiniri maerekati kamakani misiritiko. Isãpiretari kãkiti auãkipanika inakani, apaka kãkiti mitxi ipĩkani. 6Ininiã Teoso iokanapirena erekari sãpiretaãkapeka kãkiti. Uatxa ninoa ipĩpe. Auãkipanika inakasaaki, isãpiretaãka ninoamoni kãkiti misiritiko imaerekani xika. Isãpiretaãka ninoamoni kãkiti kaminiri Teoso nireẽkiti ãkixinireẽ ikiniõtika.

7Imakinika xipokini õti imatokotapeka. Ininiã kona hãuiritapiri hiĩto kaminiri inireẽkiti. Araõkire hĩtxako, ininiã hĩposotari himisãkiretiniri Teoso. 8Iteene hĩtiretakakauako. Ia apiata Teoso nirekakiti. Iteene hĩtiretakakauako, kotxi iteene hĩtiretiniãri ãti, poião hĩxinikari maerekati ikamakiti. 9Kãkiti apokasaaki hãapoko, hĩpoxokoniritika hãpakapanako. Kona hĩtsoatape hãkixinireẽ ninoa apokini xika. 10Hĩkinika hãpakapapekari imaroretxi Teoso parĩka hĩkamini ĩkapani. Ikara Teoso sikakiti hĩtemoni. Ininiã ikara himaroreẽ hĩparĩkauata apanakini ĩkapani. Iuasaaki Teoso nitiriakori erekarini hĩtxaua. Hĩsikariko ãtimoni ikini sereti erekari Teoso sikakiti. 11Hĩsãkirauatakasaaki, hĩsãpiretariko Teoso sãkire kãkitimoni. Himoianatakasaakiri ãti, himoianatariko Teoso posotiireẽ, ininiã iuasaaki kãkiti txari Teoso: "Peerekai pite, kotxi Xesosi Kristo nakitiakori atxaua," itxari Teoso. Ãtipirika ikinimane txapikari Teoso: "Peerekai pite. Ikinipoko posotiiretxi aua pitemoni." Ameẽ.

Xesosi Sãkire Auiãkani Misiritiko

12Nitiretakini, !hĩtikokape himisiritiko apokasaaki, kotxi ikara ataerekatai. Iteene himisiritaãkako, kotxi ikara atoko inakari apokapitikako. 13Iuasaaki hĩpoxokoniuatako, kotxi

Xesosi atatsiirauatape, ininiã hĩte apaka atatsiirauatako. Xesosi kanapiriãkasaaki, peerekari iuasaaki. Hĩte atamatariko ikara, ininiã iuasaaki iteene hĩpoxokoniuata. **14**Kãkiti xinitakasaakii hĩte, Kristo nakitiakori hininiua xika, hĩpoxokoniuatako, kotxi iuasaaki himarotari Teoso aua hĩtekata. Himarotari Erekari Matamatakoti aua hãkixinireẽ. **15**Kokaniri, kiĩtiriri, maerekati kamakari, aãpirena kamakari pakini !hĩtxapeuako. Ikara atoko inakari hininiãua, apakatapitika hãtatsiirauatini, kotxi hãtatsiirauata maerekati hĩkamini xika. **16**Iuaritika hãtatsiirauatiniã Xesosi sãkire hãuikini xika, ininiã iuasaaki erekapitikari. !Hĩpẽtauatape. Hĩtxariko Teoso: "Peerekai pite, kotxi Xesosi nakiti nitxaua," hĩtxako. **17**Apokapeka Teoso anaakori misiritiko õti. Merepanika Teoso misiritari iua anaakori imaerekanina xika. Teoso misiritiniãua ate isãkire auiãkani amaerekani xika, ininiã Teoso iokanapirena erekari manirekakani mitekini !auari. Iteene imisiritana ninoa. **18**Kitxakapirĩka Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Pamimari atão inakari kamakani sini Teoso tixinemoni.
> Ininiãkara Teoso manirekakani mitekini, maerekati
> kamakani mitekini !auari. Imisiritaãkapitikanako,

itxa Teoso sãkire. **19**Apanakini atatsiirauata, kotxi Teoso nirekari atatsiirauatini. Ikara atoko hãtatsiirauatiniã, iuaritika erekari hĩkamapanikako. Hãuikariko ikinipoko kamakari sãkire, kotxi iua kamari ikinipoko isãkire iaõka.

Kõtãkikarerini, Ãtokoriakori Pakini

5 **1**Kõtãkikareri nitxaua nota, ininiã nõtãkikai hĩte kõtãkikarerini. Nota atamatari Kristo misiritiko. Ikanapiriãkasaaki, natamatari iua iotximere ikinimane auĩte inakasaakiua. **2**Ininiã nota õtãkikai hĩte. Hinĩkatanako Teoso sãkire auiãkani ereẽ. Soti auĩteakori ipitikiri nĩkatini atokokana, hinĩkatana. Hĩsãpiretanako Teoso sãkire, kotxi ikara sikakienatari ninoa ãkixinire. Teoso sikana ninoa hĩtemoni hinĩkatinina ĩkapani. Atão hinirekariko hinĩkatinina ninoa. Kona hĩtxape hãkixinireẽ: "!Ninirekari ninĩkatinina ninoa, iuaritika ninĩkatana, kotxi ikara niparĩka." Kona hĩxinikapiri ikara atoko inakari. !Hĩparĩkauatape txineiro hãpakapini ĩkapani. Hĩparĩkauatako apanakini himoianatini ĩkapani. **3**Ninoa auĩte atoko !hĩtxapeua. Teoso sikana ninoa hĩtemoni hinĩkatinina ĩkapani, soti auĩteakori ipitikiri nĩkatini atokokana, ininiã erekari hĩkamako, hĩte kamakiti iaõka ninoa kamini ĩkapani. **4**Ininiã ipitikiri apiari apokasaaki, Xesosi apokasaaki, hãpakapariko hĩparĩka

ĩki. Iuasaaki hãpakapariko saporiẽta atoko inakari. Ikara Teoso sikakiti peerero, ininiã ikara apakapakani auapininiika. Atamatapikarina Teoso iotximere. Iuasaaki erekari hãpakapakiti !ixipoka.

5 Hĩte ãtokoriakoripekana, hĩkamariko aneẽkani paniãtakiti. Hĩkinika, himoianatakakauako. !Hĩuikapeua, kotxi Teoso sãkire iõkatsopatakori txari:

> Teoso iotokakari iuikakaniua kaminiri inireẽkitina. Iua sikari ikinipoko erekari miuikakaniuamoni.

Itxa Teoso sãkire. 6 Ininiã hĩteka poiãotakauako, kotxi Teosonoka kaposotiireri. Iketo manapi Teoso iuikai hĩte, erekari hĩkamakiti isãpiretiniri ikinimane. 7 Maerekaxiniretinoka hinakasaaki, imakinika himaerekaxinire hĩsãpiretariko iua. Hĩsikariko himaerekaxinireni iuamoni, kotxi iua tiretai.

8 Kona hĩkamapiri hiĩto nireẽkiti. Araõkire hĩtxako, kotxi himokaiakari Satanasi inakori ãkiti monõkori atoko itxa. Isaãpota initiniri ikiena. 9 Satanasi apokasaaki hĩtemoni, iteene hãuikariko Teoso sãkire. Iuasaaki hĩtaparaxinireritika hãuako. !Himitekape. !Hĩkamapiri inireẽkiti. Himarotari hĩtariakori ikini itixiti auakani atatsiitiniri imisiritikona hĩte atatsiirauatini atokotxikana. 10 Hĩte atatsiirauatako poiãonoka, eereka Teoso parĩka hãkixinireẽ iposope ikamini. Iua sikataparaxiniretai. Iteene hãuikari Teoso sãkire iuasaaki. Satanasi !iposotari itxĩkitakinii maerekati hĩkamini iuasaaki. Teoso, ikinipoko erekari sikakari, kamari ikara atoko inakari hĩte ĩkapani. Iua akiritai itixine hĩsini, ãtipirika hãuini ĩkapani, iua iotximere ãtipirika hãtamatini ĩkapani, kotxi Kristo Xesosi nakitiakori hĩtxaua. 11 Ãtipirika ikinimane txari iua: “Peerekai pite.” Ãtipirika ikinimane auĩte itxaua. Ameẽ.

Petro Takapiretanapini

12 Sírasi moianatano ia niõkatsopatakiti axapitiri niõkatsopatini hĩte ĩkapani. Iua aĩtari. Iua iteene auikari Xesosi sãkire. Niõkatsopata hĩte nisikataparaxiniretini ĩkapani. Ninirekari himarotiniri atão asãpiretinii erekari Teoso sikakiti pirena. !Hĩtakanapapiriko erekari Teoso sikakiti hĩtemoni. 13 Teoso nakitiakori, Papirónia sitatxiti auakani, xinikamanapitai hĩte. Teoso mereẽna ninoa hĩte imereini atokotxikana. Marko, namarite atoko inakari, xinikamanapitai hĩte apaka. 14 Haõkitakakasaakiua, himaratakakauako, kotxi hĩtiretakakaua. Teoso kamaerekaxiniretai hĩte Kristo Xesosi sãkire auiãkani. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2 PETRO

Petro Iuaĩkana Iokanatsopatakiti

---

1 1Nota Simão Petro nitxaua. Xesosi Kristo nitiri, iua iokanatakiti nitxaua. Niokanatsopata hĩtemoni, kotxi hĩte auikari Xesosi Kristo sãkire, ate auikiniri atokotxikana. Peerekari iua sãkire aãuikini. Aãuikari iua sãkire, kotxi atãonoka kamakari itxaua. ATeosone, amaerekani makatxakakari itxaua Xesosi Kristo.

2Himaroãpotakasaakina Teoso, aãuĩte Xesosi pakini, hãpakapari ikinipoko erekari ninoa sikakiti. Itori hãpakapa. Ninoa iteene kamaerekaxiniretai hĩte.

Erekari Akamini

3Teoso posotiireẽ isikaua imakinika anireẽkiti ĩkorapokoriti aãuini ĩkapani, Teoso paniãtakiti akamini ĩkapani. Aãpakapari iua posotiire, iua aimarotakasaaki. Iua akiritaua iua nakitiakori aniniua ĩkapani. Aãpoka iuamoni akiritakasaakiua, kotxi peerekari iua. Aãpoka iuamoni, kotxi erekarinoka ikama. 4Ikara atoko ininiã, isikaua apia erekari isikaenetakiti. Isikaenetakiti anirekakiti apiari. Ikamaenetari ikamakiti erekari ikaminaua. Teoso nirekari ikara atoko ikaminiãua, atão inakarinoka akamini ĩkapani, atão inakarinoka Teoso kamini atokotxikana. Kristo sãkire mauiãkani nirekari maerekati iĩtona nireẽkiti ikaminina. Hĩte !inirekaikari ninoa nireẽkiti iaõka hĩkamini, ininiã ikara maerekati !inokai hĩte.

5Ininiã ikinika hãkixinire taparaã hãuikariko Teoso sãkire. Hãuikiniãri Teoso sãkire, hĩkamariko erekarinoka. Erekarinoka hĩkaminiã, hinirekariko Teoso sãkire iteene himarotini. 6Iteene

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

himarotiniãri Teoso sãkire, hiĩto auĩte hĩtxauako. Hiĩto auĩte hininiãua, himĩteenekariko himisiritiko. Himisiritiko himĩteenekiniã, hĩkamariko erekari Teoso kaminiri atokokana. 7Hĩkaminiãri erekari Teoso kaminiri atokokana, hĩtiretanako hĩtariakori, Teoso sãkire auiãkani. Hĩtariakori, Teoso sãkire auiãkani, hĩtiretiniã, hĩtiretari ikinimane. 8Ikara atoko hininiã, ikara atoko apiaãpotiniã, aãuĩte Xesosi Kristo himarotakasaaki, erekari hĩparĩka iua ĩkapani. Iuasaaki makamareti atoko !hĩtxapeuako. Himinariko ito kãkiti Kristomoni isãkire auikinina ĩkapani. 9Ikara erekari mauakaniã hĩtemoni, mõsiãreni atoko hĩtxaua. !Himarotari atão inakari. !Hĩxinikari Teoso kamakiti katana. Himaxinĩkaretapekari Xesosi makatxakiniri himaerekani mitxi hĩkamakiti.

10Ininiã nitariakori, ikara atoko !hĩtxapeko. Hĩkamariko ikinipoko Teoso paniãtakiti, ininiã iteene himarotari Teoso akiritinii inakitiakori hininiua ĩkapani. Iuasaaki himarotari Teoso mereinii hĩte iua anaakori hininiua ĩkapani. Ikara atoko inakari hĩkaminiã, !hĩkamari maerekati. 11Ikara atoko hĩkaminiã, Teoso ipoxokoniritika apakapai hĩte aãuĩte Xesosi Kristo auĩtetxi ininiãtaãua hãuini ĩkapani. Iuaã Xesosi, amaerekani makatxakakari, ãtipirika ikinimane auĩte itxauako.

Atão Inakari Teoso Sãkire

12Ninirekari ikara noerekakiti ãtipirika nisãpiretinii. Himarotapekari ikara noerekakiti, iuaritika iuaĩkana nisãpiretai. Hĩte imarotari ikara noerekakiti atão inini, iuaritika kona nitakanapari ikara nisãpiretinii. 13Nota auapanika ninakasaaki, notamoni atãopitika nitxĩkitakinii hĩte ikara noerekakiti hĩxinikini. 14Kotxi nimarotari paĩtiki nipinini. Aãuĩte Xesosi Kristo oerekapekano paĩtiki nipinini. 15Ininiã uatxa Teoso sãkire nisãpiretapikai, ininiã kona himaxinĩkaretari noerekakiti nipĩkasaaki.

16Asãpiretai aãuĩte Xesosi Kristo posotiire. Asãpiretai iua iuaĩkana kanapiriini. Ikara asãpiretakiti hĩtemoni kona kãkiti sãkireni. Kona kãkiti kimarorerini xinikakitini asãpiretai. Atão inakari ate sãpiretai hĩte, kotxi ateka atamatari Xesosi ikinimane auĩte ininiua. 17Aĩri Teoso oerekari iuikiniri iua. Oerekari iua ereka inini, kotxi itxari iua: “Ere namarite, nitiretakiti. Iua iteene kamapoxokonitano,” itxa Teoso kaposotiireri. 18Ateka kenakotari ikara Teoso sãkire, itixineẽ isãkirauatakasaaki. Iuasaaki ate aua Xesosikata õtanoxiratari Teoso nakiti nopini.

19Ininiã aimarotapitikari Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti kitxakapirĩka atão inini. Himixinikariko ninoa sãpiretakiti. Ninoa

sãpiretakiti tirikapi ipiã iopinikini atoko itxa, kãkiti sinimoni atamatini
ĩkapani, kotxi axinikasaakiri ninoa oerekakiti, aimarotari atão
inakari, atão minakati pakini. Teoso sãkire sãpiretakani sãpiretakiti
hĩxinikiniritika Xesosi kanapiriãko. Iuasaaki iua txĩkitakai Teoso
iteene himarotini. Iuasaaki atokatxi ponikini atoko itxa Xesosi apokini.
Iõriki ĩkanõkapanika pokĩkini atoko itxa iuasaaki Xesosi apokini.
20 Merepanika ninirekari iteene himarotiniri Teoso sãkire sãpiretakani
sãpiretakiti Teoso sãkire iõkatsopatakoriã. Kona ninoa sãkireni. Kona
ninoa xinikakitini. 21 Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani kona
iõkatsopatari kãkiti nireẽkiti sãkiretxiti. Erekari Matamatakoti
txĩkitakari kãkiti Teoso nakitiakori sãpiretiniri atão inakari Teoso sãkire.

Atão Minakati Oerekakani

2 1 Kitxakapirĩka Teoso sãkire sãpiretakani auakasaaki, auari
apaka atão minakati oerekakani. Iua atokotxikana uatxa aua
atão minakati oerekakani hĩte sauaki. Kãkiti mimarotakanisaakiri,
oerekari atão minakati. Kona erekari ninoa oerekakiti. Na atão ninoa
oerekari Teoso sãkire. Ninoa !auikari Apiananiri ipinini kãkiti ĩkapani
Teoso iĩkitxitini ĩkapani. Ikara xika mokatanitika Teoso xipokanako
ninoa. 2 Itori kãkiti auikari isãkirena, ininiã ikamarina ninoa kamakiti
atokokana. Ikamarina maerekati iĩtona nireẽkiti, maerekati ninoa
kamini atokotxikana. Ininiã ikara xika, apanakini misãkirepiretari
Teoso sãkire atão inakari auikiko. 3 Kapotxinanirini ninoa atão
minakati oerekakani. Isãkirena atão minakati xika, imisirienetai.
Ninoa nireẽkiti iaõka ikaminiina hĩte. Kitxakapirĩka Teoso
sãpiretapekari imisiritinina ninoa imaerekanina xika. Ixipokinina õti
paĩtiki apokapitikako. Teoso !imaka. Ninoa xipokini õti apokapitikako.

4 Teoso nitiriakori iaxiti auakani kamakasaakiri maerekati,
imisiritana. !Auiritana imitekinina. Iokanatana maerekani
misiritikoãtaã. Iuaã itakana kateia ãki ipiaã. Iuaã iãtaparina Teoso
misiritinina ninoa imaerekanina xika.

5 Kitxakapirĩka Teoso xipokari ikinimane kãkiti iua nireẽkiti
manirekakani xirataãtxiã. Teoso !auiritana ninoa mitekini. Noee,
apikomoni setxi kãkitikata nĩkataãka. Ninoanoka !xipokaãka. Iua
nĩkatari Noee, kotxi atão inakari sãpiretakari itxaua.

6 Apaka ixipokari Sotoma sitatxiti auakani, Komoha sitatxiti auakani
pakini arikatxiã. Atapaninoka kaikota iuasaaki. Ininiã ikara pinitari
kãkiti Teoso nireẽkiti manirekakani. 7 Iuasaaki Teoso makatxakari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Aroo inakori imapinakani ĩkapani, kotxi erekari kamakari itxaua. Maerekati kamakani txĩkitakari Aroo matinaniuatini, kotxi ikiniõtika iua atamatari maerekati ninoa kamakiti, maerekati ninoa ĩto nireẽkiti. Itxiko atoko itxa ninoa kamakiti. 8 Aroo, atão inakari kamakari, aua ninoa sauaki. Ikiniõtika atamatari maerekati ninoa Teoso paniãtakiti manirekakani kamakiti. Ikiniõtika ikenakotari maerekati ninoa sãpiretakiti. Ininiãkara ãkixinireẽ Aroo maerekaxiniretinoka itxa ninoa maerekani xika, kotxi iua ãkixinireẽ inirekari atão inakarinoka ikamini.

9 Ikara atoko ininiã, Apiananiri imarotari iua nireẽkiti nirekakani imakatxakini imisiritikosaakina. Iua apaka imarotari imisiritiniri atão minakati kamakani uatxa. Apaka imarotari imaĩkinina ninoa, kãkiti misiritiko sãpiretiko õtisaaki imisiritinina ĩkapani. 10 Iteene Teoso misiritari kãkiti, maerekati iĩto nireẽkiti kamakani. Ninoa maerekani txikotari ninoa ãkixinire. Apaka iteene imisiritari auĩtetxi paniãtakiti makamakani.

Ninoa atão minakati oerekakani iteene iuikaua. !Ipaxitarina ãti. !Ipĩkarina imisãkirepiretinirina iaxiti auakani. 11 Teoso nitiriakori iaxitikini iteene kaposotiireni. Apiataparatana ninoa. Iuaritika Teoso nitiriakori !apoĩtana ninoa atão minakati oerekakani. !Imisãkirepiretana Teoso apisatoõ.

12 Ninoa atão minakati oerekakani misãkirepiretari ikinika imimarotakinitina. Kaxipiri ĩtopa auakari atoko itxana, kotxi ikamarina iĩtona nireẽkitinoka. Kaxipiri ĩtopa auakari iponaniã, eereka imaĩkaãka, oka inaãka. Iua atokokana ninoa atão minakati oerekakani xipokaãkako imaerekanina xika.

13 Ininiã ninoa misiritaãka, kotxi na atão ninoa kamakiti. Kona ĩkanõkananini ikamarina maerekati. Ipotxitarina maerekati iĩtona nireẽkiti ikaminina pokamara, ikinimane atamatini ĩkapani. Ninoa kamapikari maerekati, iuaritika apotiitauana hĩtekata kiiniri Teoso ĩkapani hĩkamakasaaki. Ininiã apanakini !auikari hĩte sãkire ninoa maerekani xika. Itxiko mãkatxi kasarori nopinikiri atoko itxana ninoa. Karõtxi kãkiti toõã auakari atoko itxana ninoa. 14 Inirekapikarina sito ĩtanoro minakotokatika isirĩkinina. Kona iposotarina iotokakinirina maerekati ikaminina. Anikarina kãkiti mataparaxinireni, maerekati ikaminina ĩkapani. Kapotxinanixinirena ninoa. Ininiã Teoso misiritapitikanako ninoa. 15 Ninoa osipikari kimapori atão inakari. Ipĩpinanakana. Ikamarina maerekati Paraão inakori maerekani atokokana. Iua Paraão, Peoo inakori ãkiri. Kitxakapirĩka aua. Iua

nirekaro txineiro maerekati ikamini ĩkapani. 16 Txamari ipira txitari iua imaerekani xika, kotxi Teoso txĩkitakari poho sãkirauatini kãkiti sãkirauatini atokokana. Ininiã ipira iotokakari iua atão minakati sãpiretakari kaminiri maerekati miĩkiteti.

17 Ninoa atão minakati oerekakani !iposotari ikaminirina ikamaenetakitina. Aariko ãparaã mauakiniti atoko itxana. Kãkiti nirekari ãparaã, txamari !auari. Katxiãri ĩtima anikakiti atoko itxana ninoa. Kãkiti nirekari ãparaã kipini, txamari !ikipa. Teoso mereẽri ipiaãtaã ninoa ãtipirika kaikotini ĩkapani. Kãkiti atamarauatini iuaãtaã !auari. 18 !Kiĩkiteri ninoa sãkire. Iuikauana isãkirauatakasaakina. Isãpiretarina kãkiti, erekari akaminiri aĩto nireẽkiti. Ininiã isikanireõtari kãkiti ikara maerekati ikamini. Imisirienetarina Teoso sãkire poiãopanika auiãkani. Ninoa !okananipanikani auikari Teoso sãkire. !Okananipanikani imarotarina atão inakari. Atão minakati oerekakani sikanireõtana ninoa ikara maerekati ikaminina.

19 Itxana: "Kateia ãki auakani atoko hĩtxaua. !Erekari ikara atoko hinini. Hĩkamariko hinirekakiti. Ininiã ikara atoko hĩkaminiã, hĩsikakaãka," itxana. Txamari ninoaka kateia ãki auakani atoko itxauana, kotxi ninoa !iposotari itakanapinirina imaerekanina. Imaerekanina iauĩtena itxaua, kotxi ikamarina imaerekanina paniãtakitinoka. 20 Mitxi ninoa imarotari Apiananiri Xesosi Kristo sãkire, kãkiti maerekani makatxakakari sãkire. Iuasaaki ninoa iotokakari ikaminirina Xesosi sãkire mauiãkani kamakiti, kãkiti xinire maerekati inini txĩkitakakari. Txamari eereka iuaĩkana ikamarina ikara maerekati. Eereka !iposotaikarina ikara maerekati itakanapinina. Ininiã uatxa apiata imisiritikona. 21 Erekamariko atão inakari kamiko ninoa mimarotakanimako, kotxi ninoa imarotari, iuaritika !inirekaikarina Teoso paniãtakiti, iua iokanatakini sãpiretakiti. Uatxa ninoa misiritiko apiata. 22 Atãopitikara kitxakapirĩka sãkiretxiti:

> Anãpa kanapiriã okanakakitimoni onikiniri ĩkapani. Irari ipitikiri arokakito kanapiriã iãropemoni osirĩkini ĩkapani.

Ininiã iuaĩkana ninoa atão minakati oerekakani kamari maerekati, mitxi ninoa takanapakiti.

Apiananiri Kanapiriini

3 1 Nitiretakini, mitxi niokanatsopatapeka hĩtemoni. Iuaĩkana niõkatsopatari ia aãtsopa. Imakinika niõkatsopata, kotxi ninirekari hĩte iuaĩkana hĩxinikiniri erekari mitxi himarotakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2Ninirekari hĩxinikiniri Teoso sãkire sãpiretakani sãkire
kitxakapirĩka, kotxi Teoso nakitiakori itxauana. Apaka ninirekari
hĩxinikiniri ate paniãtakiti, kotxi Apiananiri iokanatakini atxaua.
Kãkiti maerekani makatxakakari iokanatakini atxaua.
3Merepanika himarotariko ia: Imapotõkire õti takote auako
kãkiti Teoso sãkire napetakani. Ninoa kamari maerekati iĩtona
nireẽkiti. 4Ia atoko itxanako: "Ĩtapari iua? 'Nikanapiriãko,' itxa
iua. Txamari kona apoka. Aãtokiriakorini ipĩkasaakipanika, itixi
kamikosaakipanika iuatxikana. Mitxi itixi, uatxa iuatxikana,"
itxana.
5Ninoa nirekari imaxinĩkaretinirina Teoso kamakiti kitxakapirĩka
auakari, kotxi Teoso txĩkitakari iaxiti apiko nopinixiti auini isãkireẽ.
Apaka ikamari itixi ãparaã kamakori. Ikamari itixi ãparaã sauaki.
6Apaka ninoa maxinĩkaretari ia: Teoso iokanatari iua ãparaã, ininiã
xirataãtxi xipokari itixi mitxi auakari, ikinimane kãkiti iuasaaki
auakani apaka. 7Uatxa isãkireẽ inĩkatari iaxiti apiko nopinixiti, itixi
pakini arikatxi xipokiniri ĩkapani. Imakinika inĩkatiniritika Teoso
manirekakani misiritiko isãpiretako. Iuasaaki ninoa xipokaãkako.
Iuasaaki ixipokari iaxiti apiko nopinixiti, itixi pakini.
8Nitiretakini, kona himaxinĩkaretapiri ia nisãkire: Teosomoni
ãti õti, mio anokanani atokotxikana itxa. Iuamoni mio anokanani,
ãti õti atokotxikana itxa. 9Apiananiri kamapitikari ikamaenetakiti.
Apanakini kãkiti xinikari !katimari ikaminiri ikamaenetakiti. Kona
ikara atokoni. Iãtapari kãkiti auikiniri isãkire, kotxi !inirekari kãkiti
sini imisiritikomoni. Inirekari ikinimane takanapiniri imaerekani.
10Apiananiri kanapiriãkasaaki, kiĩtiriri ĩkanõka apokini
atokokana. Iua apoka kãkiti mimarotakanisaakiri. Iuasaaki iaxiti
apiko nopinixiti ereẽkoka itaparakieneritika. Iuasaaki ikinipoko
xipokaãka arikatxiã. Iuasaaki iteene ipataka aua. Imakinika itixi
xipokako iuasaaki.
11Ikara atoko itxako ikinipoko xipokini, ininiãkara natokopa itxa
hãuini ikiniõtika ereka hinini? Erekarinoka hĩkamako ikiniõtika,
kotxi iua nakitiakori hĩtxaua. Teoso nireẽkitinoka hĩkamako
ikiniõtika. 12Iuasaaki hiãtapari hĩpoxokoniritika Teoso keto apokini.
Iteene hinirekariko ikara õti apokini. Iuasaaki iaxiti apiko nopinixiti
xipokaãka arikatxiã. Ikinika iãkokako kapatakari xika. 13Iuaritika
aiãtapari iaxiti apiko nopinixiti amaneri, itixi amaneri apaka atão
inakari kamakani ĩkapani. Ikara atoko inakari Teoso sikaenetakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

14 Ininiã nota tiretakini, hinirekasaakiri Xesosi kanapiriini õti apokini, iteene hĩparĩkauatako maerekati himakamakani ĩkapani. Ininiã iua kanapiriãkasaaki, iua imarotari himakamakaniri maerekati. Iuasaaki imarotari hĩkerokiniri !auari. Iuasaaki imarotari erekaxinire hinini. **15** !Katimari iua kanapiriini, kotxi iãtapari kãkiti takanapiniri maerekati ikamakiti, imisiritiko mapokakani ĩkapani. Iua atokokana aĩtari atiretakiti Paoro iõkatsopata hĩtemoni Teoso imaroreẽ. **16** Ikinika Paoro iokanatsopatakitiã isãpiretari Apiananiri kanapiriini õti Teoso imaroreẽ. Ipixini iua iõkatsopatakiti pamimari kãkiti imarotiniri ĩkapani. Aua kãkiti miĩkiteni. !Apakata aãuikiniri ninoa sãkire. Kãkiti ikara atoko inakani oerekari Paoro iõkatsopatakiti, apanakini Teoso sãkire iõkatsopatakori pakini, txamari na atão ninoa sãpiretakiti. Ipinimoni ninoa oerekakiti. Imamakarina Teoso sãkire, ininiã ikara xika ixipokaãkanako.

17 Nitiretakini, himarotapekari pamonõkoniri ninoa atão minakati oerekakiti. Ininiã araõkire hĩtxako. Kona hãuikapiri Teoso sãkire kerokakani sãkire, kotxi Teoso paniãtakiti makamakani itxauana. Kona hĩtakanapapiri Teoso sãkire atão inakari, uatxa iteene hãuikakiti. **18** Ikiniõtika himarotariko ikinipoko erekari aãuĩte Xesosi Kristo sikakiti hĩtemoni, amaerekani makatxakakari sikakiti hĩtemoni. Ikiniõtika himaroãpotariko iua. Ninirekari ikinimane uatxa sãpiretiniri iua: “Peerekai pite.” Ninirekari ikinimane ãtipirika sãpiretiniri iua: “Peerekai pite.” Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

1 XOÃO

Merepanika Xoão Iokanatsopatakiti

Xesosi “Teoso Sãkire” Inakori

1 1Nota iõkatsopata hĩte ĩkapani, iua “Teoso sãkire” inakori
asãpiretini ĩkapani. Ãtipirika auakari itxaua. Itxĩkitakari
ikinipoko auãki inini. Itixi kamiko apisa iua aua. Atera kenakotari
isãkire. Aõkiã ate atamatari iua. Auakoã amaãtakari iua. Ininiã
atãopitika ate imarotari iua. 2Iua ikinipoko auãki inĩkitaãkari.
Iuaka oerekaua atemoni. Ate imarotapekari iua, ininiã asãpiretai
aãtamatakiti, akenakotakiti pakini. Ate sãpiretai hĩte iua ãtipirika
auakari, kãkiti auãki inĩkitaãkari, ininiã kãkiti auapikako Teosokata.
Iua Xesosi Kristo inaãka akiritiko. Iua aua irikata, Teosokata. Iuaka
oerekaua atemoni. Aãtamatari iĩto. 3Ate sãpiretai hĩte aãtamatakiti,
akenakotakiti pakini, amoianatakakiniua ĩkapani. Atão nisãpiretai.
Amoianatakakaua Teosokata, Xesosi Kristo pakinikata. 4Ia
sãkiretxiti aiokanata hĩtemoni, iteene hĩpoxokoniuatini ĩkapani.

Teoso Pokamara Atoko Itxa

5Teoso pokamara atoko itxa, kotxi maerekati !ikama. Ipiã !auari
Teoso auiniãtaã, kotxi maerekati !ikama. Ikara iokanapirena imi
sãpiretaua ate. Ininiã ate sãpiretai hĩte. 6Maerekati akamakasaaki,
ipiaã auakani atoko atxa. Iuasaaki, “Teoso amoianata,” aniniã,
paxirari asãkire. Kona atão akamakiti iuasaaki. 7Teoso aua
ikamaraã, kotxi erekarinoka ikama. Ate ikamaraã aãuiniã Teoso
atoko aniniã, erekarinoka akaminiã, ininiã ate Teoso sãkire

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

auiãkani moianariakori atxaua, ininiã amoianatakakaua. Ikamaraã aãuiniã, Teoso arokaua Xesosi arẽkaã. Imakatxakari ikinika maerekati akamakiti, kotxi imi Xesosi Kristo ipina ate ĩkapani. Iarẽka xikepoakata ate maerekani imakatxakini ĩkapani.

8 "Na nota kamari maerekati," aniniã, ateka misirienetaua. Ikara atoko aniniã, ate !imarotari atão Teoso sãkire aãkixinireẽ. 9 Amaerekani Teosomoni asãpiretiniã, iua makatxakapitikari amaerekani. Oeretari ate ãkixinire. Imakatxakari ikinipoko amaerekani. Ikamari ikara atoko, kotxi imakatxakaenetari amaerekani. Ikamapitikari ikamaenetakiti. Ikamapikari atão. 10 "Uatxapiima maerekati !nikama," pininiã, pitemoni Teoso sãkire paxirari atxiĩti? Kotxi Teoso txapekari kãkiti: "Maerekati kamakari kãkiti." "Maerekati !nikama," pininiã, !pimarotari Teoso sãkire pãkixinireẽ. !Pikamari Teoso sãkire iaõka iuasaaki.

Kãkiti Teoso Atão Imarotakari

2 1 Namariteni nota tiretakini atoko hĩtxaua hĩte. Ikara niõkatsopata, maerekati himakamakani ĩkapani. Maerekati akamakasaaki, masãpiretari Xesosi Kristo. Aĩri Teoso misãkiretakari itxaua Xesosi. Atão inakarinoka kamakari itxaua iua. Iua misãkiretari Teoso ate ĩkapani, amaerekani imakatxakini ĩkapani. 2 Iua makatxakari maerekati akamakiti. Kona ate maerekaninanini imakatxaka. Ipina ikini itixiti auakani maerekani imakatxakini ĩkapani.

3 Teoso paniãtakiti akĩpitiniã, atão aimarotari Teoso. 4 Teoso paniãtakiti makĩpitakati, "Nota imarotari Teoso," inakari, paxirari isãkire. Ãkixinireẽ !imarotari atão inakari Teoso sãkire. 5 Teoso sãkire kĩpitakari iteene tiretari Teoso. Kininiãpa aimarotatari iua nakiti aniniãua? 6 Akamakiti ikiniõtika Xesosi kamakiti atokokana akaminiã, iuasaaki aimarotari Teoso nakiti aniniãua. "Teoso nakiti nitxaua," pininiã, pikamariko Xesosi kamakiti atokokana.

Iteene Matiretakakaua

7 Nitiretakini, Apiananiri paniãtaua atiretakakiniua. Ia paniãtxi niõkatsopatakiti hĩtemoni, kona amaneriikani. Hĩkenakopiretapekari ikara paniãtxi merepitipanika Xesosi sãkire hĩkenakotakasaaki. Iuasaaki hĩkenakotari ikara paniãtxi hĩtiretakakiniua tĩkane. Ikara paniãtxi kitxakapirĩkari itxaua. Hĩkenakotapekari ikara paniãtxi. 8 Iuaritika ikara paniãtxi amaneri itxaua. Xesosi kĩpitari

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ikara paniãtxi, kotxi itiretari kãkiti. Hĩte apaka tiretari kãkiti, ininiã aimarotari ikara paniãtxi ereka inini. Ininiã ipiã napaãpota, kotxi kãkiti imaroãpotari atão Teoso sãkire. Atão inakari kãkiti imarotakasaaki, pokamarari atoko itxa kãkiti ãkixinireẽ.

9"Pokamara naua," pininiã, txamari iuasaaki pomanatari pitari Xesosi sãkire auiãkari, ikara atoko pininiã, uatxapiima ipiaã pauapanika. 10Pitari Xesosi auiãkari pitiretiniã, pokamara pauapitika. Ininiã erekari pãkixinire, ininiãkara pãkixinireẽ auakari kona txĩkitakai maerekati pikamini. 11Pitari Xesosi sãkire auiãkari pomanatiniã, ipiaã auakari atoko pitxaua. Iuasaaki pitĩpokotapika ipiaã. !Pimarotari pisinimoni. Mõsiãreti atoko pitxaua, kotxi !apakata patamarauatini ipiã xika.

12Namariteni nota tiretakini, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi Xesosi makatxakapekari himaerekani, kotxi kãkiti maerekani makatxakakari itxaua.

13Hĩte irĩtxiakoripekana, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi hĩte iteene imarotari Xesosi, itixi kamikosaaki auapeka inakari.

Hĩte ãtokoriakoripekana, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi homitikapekari Satanasi hĩtapararitika.

Namaritenipekana, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi himarotari aĩri Teoso.

14Hĩte irĩtxiakoripekana, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi himarotari Xesosi. Itixi kamikosaaki auakaripeka itxaua.

Hĩte ãtokoriakoripekana, niõkatsopata hĩte ĩkapani, kotxi pataparari hãkixinire. Teoso sãkire auapika hãkixinireẽ. Homitikapekari Satanasi hĩtapararitika.

!Hinirekapiri Itixi Auakani Nireẽkiti

15Itixi auakani nireẽkiti atoko inakari !hinirekape, kotxi ninoa nirekari maerekati ikaminina. Hĩtiretiniãri ninoa kamakiti, !hĩtiretari aĩri Teoso. 16Maerekati kãkiti kamakiti ia atoko itxapaniko: Inirekarina maerekati iĩtona nireẽkiti ikaminina. Inirekarina maerekati okina nireẽkiti ikaminina. Iuikauana, katii ininiãuana. Iuikarina ikamakitina. Ikara maerekati kãkiti kamakiti potorika ĩkorapokoriti. Kona Teosomonikirini ikara. 17Itixi xipokako. Ikinipoko tiitxi kãkiti nireẽkiti apaka xipokako. Kãkiti Teoso nireẽkiti kamakarirako !ixipoka. Auapininiika Teosokata.

Kristo Omanatakani

18 Namariteni nota tiretakini, itixi xipokini õti katananapanoka
apoka. Kristo omanatakani auĩte apokako itixi xipokini õti apisa.
Ikara himarotapeka. Uatxa Kristo omanatakani itomane apokapeka.
Ikara atoko ininiã, aimarotari itixi xipokini õti takotepeka inini.
19 Ninoa Kristo omanatakani, mitxi atekata apotiitaua, Teosokata
aãpotiitakasaakiua. Txamari ninoa !auikari Xesosi sãkire ate
auikiniri atokokana, ininiã ninoa sipe. Ninoa atão Xesosi sãkire
auikaãkamako, atekata ikaikotapikamanako. Itakanapaua, kotxi
ate auikari Xesosi sãkire. Ninoa !auikari.
20 Teoso, erekarinoka kamakari, sikapekai hĩte Erekari
Matamatakoti himoianari tĩkane. Ininiã hĩte imarotari atão
inakari Xesosi sãkire. 21 Hĩte imarotari atão inakari Xesosi sãkire,
iuaritika niõkatsopata hĩtemoni. Niokanatsopata hĩtemoni, kotxi
himarotari atão inakari. Paxiene kamakari !imarotari atão inakari
sãkiretxiti.
22 Natokopa itxa iua paxiene kamakari? Paxiene kamakari
txari: "Xesosi kona Teoso mereẽkitini." Kãkiti ikara atoko inakari
Kristo omanatakari itxaua iua. Iua !inirekari aĩri Teoso. Imi
apaka !inireka. 23 "Xesosi kona Teoso ãkirini" inakari, na kaikota
Teosokata. "Teoso ãkiripitikara Xesosi" inakarirako kaikotapitikako
Teosokata.
24 Hãuiritariko merepitipanika Xesosi sãkire hĩkenakotakiti
kaikotini hãkixinireẽ. Ikara kaikotiniã hãkixinireẽ, Teoso ãkirikata
hĩkaikotapikako. Aĩri Teosokata hĩkaikota apaka. 25 Xesosi
sikaenetapekaua aãuapininiika anini Teosokata.
26 Niõkatsopata hĩte nõtãkikini ĩkapani, kotxi aua kãkiti Xesosi
hĩtakanapini nireẽkani. 27 Erekari Matamatakoti, Xesosi sikakiti,
auapanika hĩte ãkixinireẽ, ininiã hĩte na nirekari ãti koerekareri.
Iua Erekari Matamatakoti oerekai ikinipoko. Iua oerekakiti
atãopitika. Kona paxieneni iua. Ininiã hĩkaikotako Xesosikata,
Erekari Matamatakoti oereẽkiti hĩkĩpitini.
28 Ininiã namariteni nota tiretakini, himoianatapikariko
Xesosi. Ininiã uaimoni ikanapiriãkasaaki, hĩpĩkarauatini !auari.
Ininiã na hĩpẽtauata haõkitakasaakiri iua. 29 Xesosi kamari atão
inakarinoka. Ikara himarotapeka. Ininiãkara himarotari, kãkiti
atão inakarinoka kamakani Xesosi anaakori ininiuana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Teoso Anaakori

3 1Aĩri Teoso iteene tiretaua ate. Hĩxinikariko iua tiraõki.
Iua iteene tiretaua ate, ininiã, “Namariteni,” itxaua ate.
Ari, atãopitikara Teoso anaakori atxaua. Ninoa Teoso anaakori
minakaniua !auikari Teoso anaakori aniniua, kotxi ninoa
!imarotari Teoso. 2Nitiretakini, Teoso anaakori atxapekaua uatxa.
Eereka !aimarotari kanatokoako atxapaniko. Ia aimarotapitika.
Xesosi kanapiriãkasaaki, Xesosi atoko atxapekauako, kotxi iuasaaki
aãtamatariko iua. 3Kãkiti ikara auiãkani, !inirekarina maerekati
ikaminina, kotxi Xesosi !ikamari maerekati.

4Maerekati kamakari !ikamari Teoso paniãtakiti.
Amakamakanisaakiri Teoso paniãtakiti, iuasaakipeka akamari
maerekati. 5Himarotari Xesosi apokapeka ĩkorapokoriti maerekati
akamakiti imakatxakini ĩkapani. Xesosi !ikamari maerekati.
6Kãkiti Xesosi ãtipirika moianatakari !inirekaikari maerekati
ikamini. Iua ãtipirika maerekati kamakari !aõkitapanikari Xesosi.
!Imarotapanikari Xesosi.

7Namariteni nota tiretakini, !hãuiritapiri apanakini misirienetinii
hĩte. Atão inakarinoka kamakari kamapitikari Teoso nireẽkitinoka,
Xesosi kaminiri atokokana, kotxi Xesosi kamari atão inakarinoka.
8Ãtipirika maerekati kamakari Satanasi nakiti itxaua, kotxi
Satanasi kamapikari maerekati. Itixi kamikosaakipekara
ikamaãpokatapitiporiri maerekati. Uatxa ikamapanikari. Teoso ãkiri
apoka ĩkorapokoriti maerekati Satanasi parĩka ixipokini ĩkapani.

9Teoso anaakori !inirekaikari maerekati ikaminina, kotxi Teoso
aua ãkixinireẽna. Ininiã !iposotarina maerekati ikamaãpotinina, kotxi
iritarina Teoso. 10Ininiã kipa Teoso anaakori txataua? Atão inakarinoka
kamakanira Teoso anaakori txaua. Ãti tiretakanira Teoso anaakori
txaua. Ininiã kipa Satanasi anaakori txataua? Erekari makamakanira
Satanasi anaakori txaua. Ãti matiretakanira Satanasi anaakori txaua.

Kãkiti Tiretakakiniua Pirena

11Matiretakakaua. Merepitipanika Xesosi sãkire hĩkenakotakasaaki,
hĩkenakotari ikara õtãkipirenatxi, hĩtiretakakiniua. 12Kaiĩ inakori
atoko !hĩtxape. Maerekatinoka kamakari nakiti itxaua iua Kaiĩ. Satanasi
nakiti itxaua. Kaiĩ okari atão itarika. Kixikapa okari? Ixikotiniri xika
okapiri, kotxi itari kamari erekarinoka. Kaiĩ kamari maerekatinoka.

13 Nitariakori, Xesosi sãkire mauiãkani omanatakasaakii hĩte,
!hĩtsorĩkaãtapeko. “Kixikapa ninoa omanataua ate?” !hĩtxapeko,
kotxi ikara atoko inakari apokapitikako. 14 Atiretiniãri
aĩtariakori Xesosi sãkire auiãkani, aimarotari !apinaika.
Aãuapinininiika Teosokata. Matiraõkiti ãkixinire ipĩkari atoko itxa.
15 Kãkiti itari omanatakari, Xesosi sãkire auiãkari omanatakari,
kokaniri atoko itxaua. Himarotari kokaniri !auari ãtipirika
Teosokata.

16 Xesosi Kristo ipina amaerekani imakatxakini ĩkapani, ãtipirika
Teosokata aãuini ĩkapani. Ikara oerekaua atão tiraõkitxi. Ininiã
erekari aĩtariakori atiretini. Xesosi tiretiniua ate atokokana, erekari
atiretiniri aĩtariakori. Atxiĩti apina aĩtari mapinakani ĩkapani.
17 Pitii, pikiena pakini auiniãi, pitari, Teoso sãkire auiãkari tii,
ikiena pakini mauakaniã, pisikariko iuamoni. Pimasikakaniãri
iuamoni, Teoso tiraõki pãkixinireẽ !auari. 18 Namariteni nota
tiretakini, “Apanakini ate tireta,” atxaua, txamari kaamoni
inakasaakina na asikana minakati, ininiã na atão atiretana. Atão
matiretana apanakini. Kaamoni inakasaakina, masikana ninoa
amonitakitina.

Teoso Sãkire Kĩpitakari

19 Ikara atoko akaminiã, aimarotari Teoso anaakori aniniãua.
Aimarotari atão inakari sãkiretxiti akĩpitini. Ikara atoko akaminiã,
erekapitikari aãkixinire. Ikara atoko akaminiã, !apĩkari Teoso
amisãkiretini. 20 “Kona erekano,” pininiã pãkixinireẽ, mitxi
pimaerekani pikamini xika, !pipĩkarauatape, kotxi Teoso
iteene imarotai, iuaritika iteene iamonĩkai. Poiãoka aimarotari
aãkixinireẽ auakari. Teoso imarotari ikinipoko.

21 Nitiretakini, pãkixinireẽ: “Namanaãpekari Teoso imakinika
nimaerekani imakatxakini,” pininiã, kataparaxinirepitikai Teoso
pimisãkiretini. 22 Ininiã iua sikaua aamanaãkiti, kotxi ate kamari
ipaniãtakiti iaõka. Iua apokaerekatakitinoka akama. 23 Teoso
paniãtaua ate: “Hãuikariko namarite Xesosi Kristo sãkire.” Apaka
Teoso paniãtaua: “Hĩtiretakakauako.” Teoso paniãtaua ikara akamini.
24 Teoso sãkire iaõka kamakari kaikotapika Teosokata ãtipirika. Teoso
kaikotapika iuakata ãtipirika apaka. Aimarotari Teoso kaikotini
atekata, kotxi iua sikaua Erekari Matamatakoti aãkixinireẽ auini
ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Atamakaerekarauatini

4 1Nitiretakini, !hãuikapiri ikinimane kãkiti sãkire, “Erekari
Matamatakoti aua nota ãkixinireẽ,” inakani. Hãtaerekatanako
ninoa. Atão Erekari Matamatakoti auatana atxiĩti ãkixinireẽna? Atxiĩti
matamatakoti ãkixinireẽna auakari kona Teosomoni ĩkarini. Itomaneri
kãkiti, “Nota Teoso sãkire sãpiretakarino,” inakani, txamari na atão
ninoa sãkire. Kãkiti ninoa atoko inakani aua ikini itixitika. !Isãpiretarina
atão Teoso sãkire. Imisirienetarina kãkiti. 2Kãkiti sãpiretiniãua: “Teoso
ãkiri Xesosi Kristo apokapeka ĩkorapokoriti. Kãkitipeka itxaua,” ininiã
iuasaaki aimarotari Erekari Matamatakoti auapitika iua ãkixinireẽ.
Ikara atoko aimarotari Erekari Matamatakoti Teoso sikakiti auaĩtotiniri
kãkiti. 3Kãkiti sãpiretiniãua: “Xesosi na atão kãkiti !itxaua,” ininiã
iuasaaki aimarotari Erekari Matamatakoti !auari iua kãkiti ãkixinireẽ.
Matamatakoti iua kãkiti ãkixinireẽ auakari Satanasi nakiti itxaua. Kristo
omanatakari nakiti itxaua. Iua Erekari Matamatakoti Teoso nakiti itxaua.
Hĩkenakopiretapekari: “Maerekati Matamatakoti Kristo omanatakari
iokanatakiti apokapitikako ĩkorapokoriti,” itxa. Uatxa apokapeka.

4Hĩte namariteni, Teoso nakitiakori hĩtxaua. Ininiã hĩte
!auikari atão minakati sãpiretakani sãpiretakiti, kotxi Erekari
Matamatakoti hĩte ãkixinireẽ auakari apia posotiireri itxaua iua.
Maerekati matamatakoti, Xesosi sãkire mauiãkani ãkixinireẽ
auakari, kaposotiireri itxaua, iuaritika Erekari Matamatakoti hĩte
ãkixinireẽ auakari apia sikaimaroretai hĩte. 5Ninoa atão minakati
sãpiretakani xinikakiti, itixi auakani xinikakiti atokotxikana,
ininiãkara itixi auakani auikari ninoa sãkire. 6Atepekana, Teoso
nakitiakori atxaua. Teoso imarotakari auikari asãkire. Teoso nakiti
minakatiua !auikari asãkire. Ininiãkara aimarotari kãkiti Erekari
Matamatakoti auaãkixiniretakini. Iua Erekari Matamatakoti
atãonoka isãkirauata. Aimarotari kãkiti ãti matamatakoti
auaãkixiniretakini. Iua ãti matamatakoti kamisirienereri itxaua.

Teoso Tiraõki

7Nitiretakini, matiretakakaua, kotxi tiraõkitxi Teosomoni
potorikakari itxaua. Katiraõkirini Teoso anaakori itxauana. Ninoa
atão imarotari Teoso. 8Matiraõkiti !imarotari Teoso, kotxi Teoso
tiraõkiuatapika. Tiraõkitxi Teosomoni potoriãkari itxaua. 9Teoso
iokanatari imatonõkari imi atemoni, Teosokata ãtipirika aãuini

ĩkapani. Ikara atoko ininiã, Teoso oerekaua itiretiniua. 10Ikara tiraõkitxi atão inakari itxaua. Mitxi ate !atiretari Teoso. Iuaritika iua tiretaua ate, ininiã iokanatari imi atemoni ipinini ĩkapani, maerekati akamakiti imakatxakini ĩkapani.

11Nitiretakini, ikara atokorako itxa Teoso tiretiniua, ininiã matiretakakaua. 12!Auari Teoso atamatakari, iuaritika Teoso auari aãkixinireẽ, atiretakakiniãua. Ininiã Teoso oerekaua atão atiraõkiuatini.

13Aimarotari Teosokata akaikotini ãtipirika. Aimarotari Teoso ãtipirika kaikotini atekata. Aimarotari ikara atoko inakari, kotxi iua sikari Erekari Matamatakoti atemoni. 14Aãtamatapekari Xesosi kamakiti. Akenakotapekari isãpiretakiti. Ininiã asãpiretari ikinimane, aĩri Teoso iokanatari imi kãkitimoni, amaerekani makatxakakari ininiua ĩkapani, kãkiti ãtipirika Teosokata auini ĩkapani. 15"Xesosi Teoso ãkiripitikara," ina sãkiretakani, Teoso kaikotapika ninoakata. Apaka ninoa kaikota Teosokata ãtipirika. 16Aimarotari Teoso tiretiniua. Aãuikapiretapitikari Teoso tiretiniua.

Teoso tiraõkiuatapika. Kãkiti katiraõkiri kaikota Teosokata ãtipirika. Teoso kaikota ãtipirika iuakata apaka. 17Teoso oerekapekaua atão atiraõkiuatini iua tiraõkiuatini atokokana. Ininiã kataparaxinireua Kristo apisatoõ aãpokasaaki, kãkiti misiritiko õtisaaki. Aimarotari !imisiritaua iuasaaki, ininiã kataparaxinireuako, kotxi ĩkorapokoriti aãuakasaaki Kristo atoko atxaua. 18Atiraõkiuatakasaaki, !apĩkarauata. Atão atiraõkiuatiniã, !auari apĩkare. Apĩkarauatakasaaki, amaãkaua.

19Atiretari Teoso, kotxi mitxipeka iua tiretaua ate. 20Iua itari omanatakari, "Nota tiretari Teoso" ina sãkiretakari, paxirari isãkire. !Itiretari itari iuakata auakari. Ininiã !iposotari itiretiniri Teoso imaõkitakiniti. 21Ininiã Teoso paniãtaua: "Teoso tiretakari tiretariko itari apaka."

Teoso Ãkiri Auikiko

5 1Xesosi Teoso mereẽkiti itxaua. Ikara auiãkani Teoso anaakori itxauana. Aĩri Teoso atiretiniã, aĩtariakori apaka atireta, kotxi Teoso anaakori ninoa apaka txaua. 2Teoso atiretiniã, inireẽkiti iaõka akaminiã, aimarotari Teoso anaakori apaka atiretini. 3Teoso atiretiniã, akĩpitari ipaniãtakiti. Aposotari akaminiri ipaniãtakiti, kotxi na kamimari ipaniãtakiti. 4Aposotari akaminiri iua paniãtakiti, kotxi iua anaakori atxapekaua, ininiã isikataparataua, maerekati itixi

auakani nireẽkiti amakamakani ĩkapani. Kininiãpa isikataparataua maerekati ninoa nireẽkiti amakamakani ĩkapani? Isikataparataua, kotxi Xesosi sãkire aãuika. 5Kipa posotatari maerekati itixi auakani nireẽkiti imakamakani? Kãkiti auikiniãri Xesosi Teoso ãkiri ininiãua, iuanokara posotari maerekati imakamakani.

6Xesosi Kristo Teoso ãkiri itxaua. Teoso oerekapekaua Xesosi iua ãkiri ininiãua. Kãuaãriã Xesosi patxisatikosaaki isãpiretaua. Iuaĩkana Teoso sãpiretaua Xesosi iua ãkiri ininiãua, Xesosi ipĩkasaaki iarẽka ixikepoatakasaaki. Teoso sãpiretaua kona Xesosi patxisatikosaakinanini. Iua oerekaua Xesosi Teoso ãkiri ininiãua ipĩkasaaki apaka. Erekari Matamatakoti sãpiretaua Xesosi Teoso ãkiri ininiãua. Iua atãonoka isãkire. 7Teoso tixini auakani ipi, ãti pakini oerekaua Xesosi Teoso ãkiri ininiãua, aĩri Teosoma, "Teoso Sãkire" inakorima, Erekari Matamatakotima pakini. Naia ipi, ãti pakini ãtinoka. 8Ĩkorapokoriti auakani ipi, ãti pakini, Erekari Matamatakotima, Xesosi patxisatikoma, Xesosi ipininima pakini oerekaua Teoso ãkiri ininiãua Xesosi. 9Kãkiti erekarini sãpiretakiti aãuikapitika, ininiã apiata maãuikari Teoso sãpiretakiti, kotxi atãonoka isãkire. Iuara sãpiretaua Xesosi iua ãkiri ininiãua. 10Teoso ãkiri auiãkari ãkixinire imarotari ikara Teoso sãpiretakiti atão inini. Teoso sãpiretakiti mauiãkati txari: "Paxirari Teoso sãkire," kotxi !auikari Teoso sãpiretakiti Xesosi iua ãkiri ininiua. 11Kiripa Teoso sãpiretaua? Iua sãpiretaua: "Nitxĩkitakai auãki hinini notakata hãuapininiika hinini tĩkane. Ikara atoko nitxĩkitakai namarite nakitiakori hinakasaakiua." 12Iua Teoso ãkiri nakiti Teosokata ãtipirika auako. Iua Teoso ãkiri nakiti minakatiua, !auapani ãtipirika Teosokata.

Aãuini Ãtipirika Anini Tĩkane

13Hĩte auikari Xesosi Teoso ãkiri ininiua. Niokanatsopata hĩtemoni, Teosokata ãtipirika hãuini himarotini ĩkapani. 14Teoso nireẽkiti atokotxikana aamanainiãri Teoso, aimarotari ikenakotari amisãkiretiniri, ininiã kataparaxinirepitikaua amisãkiretiniri, kotxi aimarotari iua apakapapiretapitikaua. 15Ikara atoko aniniã, aimarotari ikenakotari aamanaãkiti, ininiã isikapitikaua.

16Himarotakasaakiri pitari kaminiri maerekati, himisãkiretari Teoso iua ĩkapani. Ininiã Teoso makatxakari maerekati ikamakiti. Teoso kamari iua ãtipirika iuakata auini ĩkapani. Ikara maerekati makatxakiko auapitika, ininiã kona itxĩkitakari iua xinire ipinini. Ãtião maerekati kãkiti kamakiti aua. Ikara maerekati makatxakiko

!auari, ininiã itxĩkitakari kãkiti xinire ipinini. Nota !õtãkikai himisãkiretiniri Teoso ikara atoko inakari maerekati kamakari ĩkapani. **17** Teoso paniãtakiti amakamakaniã, iuara maerekati txaua. Iuaritika aamanainiãri Xesosi ikara maerekati imakatxakini, ininiã ikara maerekati !itxĩkitakari kãkiti xinire ipinini.

18 Teoso anaakori atão inakani !inirekaikari maerekati ikaminina. Aimarotari ikara. !Inirekaikarina maerekati ikaminina, kotxi Teoso ãkiri nĩkatana ninoa. Ininiã maerekati auĩte Satanasi !iposotari imisiritinina.

19 Ikini itixiti auakani auĩte itxaua Satanasi, maerekati kamakari. Iuaritika aimarotari Teoso anaakori aniniua ate.

20 Aimarotari, Teoso ãkiri apokapeka ĩkorapokoriti. Aimarotari iua sikaua imarore, ininiã aimarotari Teoso atão inakari. Akaikota iua atão inakarikata. Ari akaikota imi Xesosi Kristokata. Teoso atão inakari itxaua iua. Itxĩkitakaua iuakata ãtipirika aãuini.

21 Namariteni, nota tiretakini, !hĩteosonetapiri Teoso minakatiua. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

2 XOÃO

Iuaĩkana Xoão Iokanatsopatakiti

1 Nota Xoão, mitxipe Xesosi imarotakarino nota. Niokanatsopata
hĩte Xesosi sãkire auiãkanimoni, hamariteakorimoni apaka. Teoso
mereẽpekai hĩte inakitiakori hininiua ĩkapani. Nitiretai, kotxi hĩtiretari
Teoso sãkire atão inakari. Kona notananini tiretai hĩte. Ikinimane atão
inakari imarotakani tiretai hĩte apaka. 2 Atiretai hĩte, kotxi atão inakari
aua aãkixinireẽ. Atão inakari kaikotapika atekata ãtipirika.
3 Aĩri Teoso, imi Xesosi Kristo pakini sikari ikinipoko erekari
hĩtemoni. Amonĩkai hĩte. Ikamaerekaxiniretaina hĩte. Ininiãkara
himarotari atão inakari. Himarotari Teoso tiraõki.
4 Iteene nipoxokoniuata, kotxi nimarotari apanakini hĩte
kĩpitapikari Teoso sãkire. Atão inakarinoka hĩkama, kotxi aĩri
Teoso paniãtaua ikara atoko inakari akamini. 5 Nota tiretakini, ia
nipaniãtai: “Matiretakakaua.” Ikara Teoso paniãtakiti !amanerini.
Akenakopiretapekari ikara Teoso paniãtakiti, merepitipanika Xesosi
sãkire akenakotakasaaki. 6 Kisaakipa atiraõkiuata? Teoso paniãtakiti
ikiniõtika akĩpitakasaakira, iuasaaki atiraõkiuata. Merepitipanika
pikenakotapekari ia Xesosi paniãtakiti: “Matiraõkiuata ikiniõtika.”

Kristo Omanatakani

7 Kaiãopokori kamisirienererini aua ikini itixiti. Ninoa sãkire:
“Na kãkiti !itxaua Xesosi Kristo,” itxana isãkirena. Ikara atoko
inakani misirienetari kãkiti. Kristo omanatakani itxauana ninoa.
8 Erepaniko. !Hãuikapiri isãkirena atão minakati, kotxi ninoa

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

nirekari ixipokinirina hĩparĩka Teoso ĩkapani. Hinirekapitikari Teoso sikinii ikinipoko hĩparĩka ĩki.

9 Kãkiti takanapiniãri Kristo oerekakiti sãkiretxiti, ikamari maerekati. Teoso nakiti !itxaua. Kãkiti ãtipirika auikiniãri Kristo oerekakiti, imoianatari aĩri Teoso, imi pakini. **10** Kãkiti apokiniã paapoko, Kristo oerekakiti mauikakati, sãkiretxi atão minakati oerekakari, kona pauiritapiri ikaikotini paapoko. !Papakapapiri iua. **11** Iua apakapakari apaka kamari maerekati iuakata, kotxi auiritari atão minakati isãpiretini.

12 Ninirekari ito nisãpiretinii, txamari !ninirekari aãtsopaã nisãpiretakiti nitakini. Ninirekari naõkitinii hĩte. Iuasaaki asãkirauatako aãpisatoõtakakiniua, ininiã iteene apoxokoniuata iuasaaki.

13 Hĩtariakori Teoso mereẽkini uai auakani iokanapireta hĩtemoni. Ixinikamanapitaina hĩte. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

3 XOÃO

Iuaĩkana Xoão Iokanatsopatakiti

1 Nota Xoão, mitxi Xesosi imarotakarino, niõkatsopata pite
nitiretakiti Kaiomoni. Nitiretai pite, kotxi pite tiretari atão inakari
Teoso sãkire.
2 Nitiretakiti, ninirekari ereka pinini pauini. Nimarotari
pãkixinire ereka inini. Iua atokotxikana ninirekari piĩto ereka
inini pimamianareni ĩkapani. 3 Aĩtariakori mitxi hĩtemoni
nota iokanatakini, apokapeka uai. Isãpiretanona pite iteene
auikiniri atão inakari Teoso sãkire. Ikiniõtika pikamari Teoso
sãkire iaõka. Atãonoka pikama. Ininiã ninoa minapiretakiti
iteene kamapoxokonitano. 4 Namariteni atoko hĩtxaua, ininiã
nikenakopiretakasaakiri ikiniõtika hĩkaminiri atão inakari Teoso
sãkire iaõka, nipoxokoniuata. Ikara atoko inakari minapirenatxi,
ninoa minapiretakiti, apia kamapoxokonitano nota.
5 Nitiretakiti peerekai pite, kotxi ikiniõtika pimoianatana
aĩtariakori ereẽ apokakani. Mitxi !pimarotana ninoa, iuaritika
pimoianatana. 6 Ninoa aĩtariakori sãpiretapekari pitiraõki
Xesosi sãkire auiãkanimoni uai auakanimoni. Paapoko iuaĩkana
ipotorikasaakina, erekari ninoa amonitakiti pisikinina, kotxi
Teoso apokaerekatari ikara atoko pitiretinina. 7 Ninoa takanapari
aapokona Xesosi sãkire isãpiretinina ĩkapani. Xesosi sãkire
mauiãkani !isikana iamonitakitina ninoamoni. 8 Ininiãkara
maãpakapana Xesosi sãkire sãpiretakani aãuapokoã. Ininiã
amoianatana Teoso sãkire atão inakari iaripiretini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Txiótepi, Temétxio Pakini

9 Niõkatsopatapeka Xesosi sãkire auiãkanimoni ereẽ pauiniãtaã
auakanimoni. Txamari Txiótepi inakori !ikĩpitari nõtãkikare. Iua
iuikapikaua. Inirekari ninoa auĩtetiniri iua, ininiã !imaãkatari
nisãkire. 10 Iua kamapiretapikaua ate. Kona ikarananini ikama.
Apaka !apakapana aĩtariakori, hĩtemoni sikani. Apaka !auiritana
apanakini apakapinina ninoa. !Auiritaikari aĩtariakori nirekaãkani
apotiitiniua Teoso misãkiretiko aikotiã. Ereẽ napokasaaki,
iuasaakiko nisãpiretai hĩte iua apisatoõ ikinika maerekati ikamakiti.
11 Nitiretakiti, !pikamapiri maerekani kamakiti atoko. Erekarini
kamakiti atoko inakarinanira pikamako. Erekari kamakari Teoso
nakiti itxaua. Maerekati kamakari !imarotari Teoso.
12 Temétxio inakoripekana, ikinimane sãpiretari iua ereka inini. Atão
inakari Teoso sãkire oerekaua Temétxio kamakiti atão inini. Ate apaka
sãpiretari iua ereka inini. Himarotari atão inakarinoka asãpireta.
13 Ninirekamari ito nisãpiretinii, txamari !ninirekari aãtsopaã
nisãpiretakiti nitakini. 14 Ninirekari paĩtiki naõkitinii pite. Iuasaaki
asãkirauatako aãpisatoõtakakauako.
15 Ninirekari Teoso kamaerekaxiniretinii. Aĩtariakori uai auakani
sãpiretai ixinikamanapitinii. Pisãpiretana ikinikana aĩtariakori
ereẽ auakani, axinikamanapitinina ninoa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

XOTA

Xota Iokanatsopatakiti

1 Nota Xota. Xesosi Kristo nitiri amotakori nitxaua. Txiako itari
nitxaua. Niokanatsopata kãkitimoni, Teoso akiritakinimoni, Teoso
aĩri tiretakinimoni. Xesosi Kristo nĩkatakinimoni niokanatsopata.
2 Teoso iteene amonĩkai. Iteene ikamaerekaxiniretai. Iteene itiretai.

Atão Minakati Oerekakani

3 Hĩte nota tiretakini, Xesosi makatxakapekari himaerekani,
nota maerekani apaka. Ninirekamari niõkatsopatiniri amaerekani
makatxakiko pirena hĩtemoni. Iuanoka ninireka niõkatsopatini,
txamari nixinikari erekape ãtião niõkatsopatini. Ninirekari nõtãkikinii.
Teoso oerekakiti sãkiretxiti inakitiakorimoni isikakiti hinĩkaenetariko.
Teoso oerekakiti ikinika isikapekari inakitiakorimoni. !Hãuiritapiri
apanakini koketiniri ikara ninoa oereẽkitikata. 4 Hĩte Xesosi sãkire
auiãkani sauaki aua Teoso mapaxitakani. Merepanika ninoa
apotiitakasaakiua hĩtekata, !himarotari kamisirienererini ininiuana.
Ninoa koketari isãkirena Teoso sãkirekata. Ninoa sãkire: “Ate sirĩka
anireẽkitokata, kotxi Teoso katiraõkiri, ininiã iua !imisiritaua.”
Ikara atokora itxana ninoa. Xesosi Kristonokara aãuĩte. Apiananiri
itxaua. Iuaritika ninoa !inirekari Xesosi. Kitxakapirĩka Teoso sãkire
iõkatsopatakori sãpiretari Teoso misiritiniri kãkiti ninoa atoko inakani.
5 Kitxakapirĩka Exito tixini auakani misiritana Xoteoakori.
Himarotapekari ikara inakari. Ninirekari iuaĩkana hĩxinikiniri
ikara inakari pirena. Teoso moianatana Xoteoakori, ininiã ninoa
miteka, Exito tixini osipikinina ĩkapani. Hĩxinikariko ia: Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

makatxakana ninoa iuasaaki imapinakanina ĩkapani, iuaritika mapa kasiriti napa atoko Teoso okana ninoa iua sãkire mauiãkani.

6 Ãtipekana nisãpiretai. Hĩxinikariko Teoso nitiriakori iaxitikini kitxakapirĩka. Teoso txĩkitakana ninoa auĩtetxi ininiuana, txamari !inirekaikarina Teoso paniãtakiti ikaminina, ininiã itakanaparina auiniãtaãna Teoso tixineẽ. Hĩxinikariko ia: Teoso paniãtana ninoa ipiaã ikaikotinina ãtipirika. Itixi xipokini õtisaaki Teoso misiritanako ninoa.

7 Ãtipekana nisãpiretai. Hĩxinikariko Sotoma sitatxiti, Komoha sitatxiti, apanakini sitatxiti apaka iuaãtaã takote auakari. Iuaã auakani !inirekari Teoso paniãtakiti ikaminina, ninoa Teoso nitiriakori atokokana. Maerekatinoka inirekapikana, kiki sirĩkini ãti kikikata. Ininiã Teoso xipokari iuaã auakari sitatxiniri. Ninoa maerekani xika Teoso iokanatana ninoa arikatxi maxipokatimoni. Iuaã imisiritaãkapikana. Ikara õtãkikaua maerekati amakamakani tĩkane.

8 Ninoa maerekati kamakani, kamisirienererini hĩte sauaki auakani, kitxakapirĩkarini atokokana itxana. Ixiniãkitina maerekati xika ninoaka ĩto imisiritauana. !Inirekarina Teoso ninoa auĩte ininiua. Imisãkirepiretarina Teoso nitiriakori iaxiti auakani. **9** Mikeo inakori Teoso nitiriakori auĩte itxaua, iuaritika !imisãkirepiretari ãti Teoso nitiri iaxitikiri. Kitxakapirĩka iua Mikeo Satanasikata itaparakienatakakaua, kotxi Mikeo nirekari Moisesini ĩto ikatini, txamari Satanasi nirekari Moisesini ĩto iua inakiti ĩkapani. Iuasaaki Mikeo !imisãkirepiretari Satanasi. Ianoka isãkire: "Teoso misiritapanikaiko pite," itxari Satanasi. **10** Txamari ninoa kamisirienererini hĩte sauaki auakani misãkirepiretari ikinika imimarotakinitina. Ninoa iĩkite kaxipiri ĩtopa auakani iĩkite atokokana, kotxi ikamarina iĩtonani nireẽkiti. Ikara iĩkitena xipokanako ninoa.

11 Teoso misiritanako ninoa. Kitxakapirĩka Kaiĩ inakori kamari maerekati. Iua maerekani atokokana ninoa maerekani. Kitxakapirĩka Paraão inakori kamari maerekati txineiro apakapini ĩkapani. Iua maerekani atokokana ninoa maerekani. Kitxakapirĩka Koree inakori !inirekari Moisesi iauĩte ininiua. Iua atokokana ninoa !inirekari Teoso iauĩtetini. Ininiã ixipokaãkanako Koree xipokiko atokokana.

12 Hãpotiitakasaakiua hinipokotini ĩkapani, ninoa kamisirienererini apaka nipokota hĩtekata. !Ipẽtauatana. Itxikotarina iua kiiniri imaerekanina xika. Ninoaka itiretaua. !Itiretarina apanakini. Ĩtima anikari katxiãri iaxitikiri, ininiã katxiãri napiniãtaã ãparaã kipa,

takari aneini ĩkapani. Txamari ninoa kamisirienererini katxiãri ãki
ãparaã mauakiniti atoko itxa. !Erekana kãkiti ĩkapani. Mitaãsaaki aua
txipokori, txamari ninoa kamisirienererini mitaãsaaki aamina mariti
atokokana ninoa. Aamina mariti ipĩkari atoko, kotxi !iminaua. Ninoa
iua atokokana, kotxi !ikamari erekari. Aamina mariti tokaãka. Ikotsa
maporokaãka, ininiã atão ipĩkari itxaua. Ninoa kamisirienererini
ikara aamina atoko, kotxi ipinanako. !Ikaikotana Teosokata ãtipirika.
13 Potxoari uiniti tsakati pamonõkoniri atoko itxa ninoa
kamisirienererini. Tsakati sori txiko atoko itxa ninoa maerekani.
Iõriki atoko itxana. Iua iõriki sinimoni !kimarotikori. Ninoa sariko
ipiãmoni ãtipirika ikaikotinina ĩkapani. Teoso mereẽri ikara
ipiaãtaã ninoa auini ĩkapani.
14 Kitxakapirĩka Enoki inakori sãpiretapekari kamisirienererini
pirena. Iua Enoki Adão apika mekaniri apika mekaniri itxaua.
Enoki txari:

> Hãtamatariko. Apiananiri apokako itiximoni itomaneri
> inakitiakorikata. Mio, apikomoni mio, apikomoni mio,
> itxaãpokata inakitiakori iuakata ĩkani.

15 Iua ikinipoko misiritiko sãpiretakari itxaua. Iua apokasaaki,
isãpiretanako maerekati kamakani misiritiko, Teoso
manireẽkani misiritiko, kotxi Teoso !ipotxitari ninoa kamakiti.
Ninoa misãkirepiretapikari Teoso. Ninoa maerekani xika,
Teoso imanirekakanina xika, imisiritaãkanako,
itxa Enoki sãpiretakiti kitxakapirĩka.
16 Ninoa kamisirienererini ãtipirika tsoatapika. Ãtipirika
apoĩtapikana apanakini. Iĩtona nireẽkitinanira ikamana. Iuikauana.
"Peerekai pite," itxana ãtimoni inireẽkitinani apakapinina ĩkapani.

Õtãkipirenatxi

17 Nitiretakini hĩxinikariko aãuĩte Xesosi Kristo iokanatakini
sãpiretakiti akokaxiti. 18 Ninoa txai: "Xipokatxi õti kaiamapeka
inini manapi apokanako kikiakori hĩte napetakani tĩkane. Ninoa
kamariko ninoaka nireẽkiti, Teoso manireẽkiniti," itxana Xesosi
Kristo iokanatakini sãpiretakiti. 19 Ninoa maerekani xika kãkiti
txitakakaua. Ninoa kamisirienererini kamari iĩtona nireẽkitinoka.
Erekari Matamatakoti !auinana ninoa.
20 Hĩtepekana nota tiretakini, iteene hãuikapikariko Teoso oereẽkiti.
Ikara atoko hininiã, kataparaxinireiko hĩte. Hãuikariko Teoso

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

oereẽkiti, kotxi Teoso sãkire itxaua. Himisãkiretariko Teoso. Erekari Matamatakoti oerekai atão hĩsãkirauatini ĩkapani. 21 Maerekati kamakanii, iuaritika aãuĩte Xesosi Kristo !imisiritai. Iua anikai ãtipirika iuakata hãuini ĩkapani. Ikara hiãtapakasaaki, ãtipirika hĩxinikapikariko Teoso tiraõki hĩte ĩkapani. !Hĩtakanapapiri iua.

22 Apanakini !auikapanikari ikinika Teoso oereẽkiti, iuaritika !hĩtxitapena. Himoianatanako ninoa iteene auikiniri ĩkapani. 23 Pamonõkoniri, kãkiti kamakasaakiri maerekati. Xamina tirinakari atoko itxa imisiritikona imaerekanina xika. Ininiã hĩsãpiretanako Teoso sãkire, imisiritikona apokini apisapanika. Xamina tirinakari ãki katxakakari pimakatxakini atokokana itxa, pisãpiretakasaakiri Teoso sãkire ninoamoni. Apanakinipekana hiamonĩkako. Hiamonĩkasaakina, erepaniko, kotxi pamonõkoniri ninoa maerekani. Homanatariko maerekati ninoa kamakiti, hĩte makamakaniri ĩkapani.

Peerekari Teoso

24 Teoso kaposotiireri nĩkataua maerekati amakamakani ĩkapani. Iua anikaua iua apisatoõ apoxokoniritika. Iuasaakiko amaerekani !auaikako. Peerekari aãuini iua apisatoõ. 25 Ãti Teoso !auari. Iuanokara Teoso txaua. Iuanokara kimaroreri. Amaerekani makatxakakari itxaua, kotxi aãuĩte Xesosi Kristo ipina ate ĩkapani. Iua iotximere aua, kotxi imaerekani !auari. Auĩtetxiakori auĩte itxaua iua. Kaposotiireri iua. Iposotari ikinipoko ikamini. Itixi kamiko apisapanika ikara atoko itxa Teoso. Uatxa ikara atoko itxapanika Teoso. Ikara atoko itxapikako ãtipirika Teoso. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

APOKORÍPISI

Xesosi Kristo Iuaka Oerekiniua Pirena

Ia Aãtsopa Oerekaua Xesosi Kamakiti

1 1Ia aãtsopa oerekari Teoso nakitiakori Xesosi Kristo paĩtiki kamaenetakiti. Teoso iokanatari initiri iaxitikiri Xoãomoni Xesosi Kristo kamaenetakiti oerekini ĩkapani. 2Ikinika Xoão atamatakiti, ikinika ikenakotakiti pakini isãpireta ia aãtsopaã. Ikara atoko isãpiretaua ate Teoso sãkire, Xesosi Kristo sãpiretakiti iuamoni. 3Ia aãtsopa atatsopatakani Teoso takariko erekari ninoamoni. Teoso takariko erekari ia isãkire kenakotakanimoni, ia isãkire kĩpitakanimoni, kotxi ikinika Xoão iõkatsopatakiti okatapaniri apokini.

Xoão Iõkatsopare

4Nota Xoão. Niokanatari ia niõkatsopare Teoso mereẽkinimoni. Setxi sitatxiti Ásia inakori tixini auakanimoni niokanata niõkatsopare.

Teoso sikari ikinipoko erekari hĩtemoni. Ikamaerekaxiniretai hĩte. Uatxa iua aua. Merepitipanika kitxakapirĩka iua aua. Iua ãtipirika auapikako. Setxi matamatakoni iaxitikini Teoso topãkiniãtaã apisatoõ auakani sikari erekari hĩtemoni. 5Xesosi Kristo apaka sikari erekari hĩtemoni. Atão inakarinoka sãpiretakari itxaua iua. Iua merepitipanika õkitikaua ipĩkani sauaki. Apaka itixi auakani auĩteakori auĩte itxaua iua.

Iua ate tiretakari. Ipina ate ĩkapani amaerekani imakatxakini ĩkapani, ininiã isikakaua erekari akamini ĩkapani. 6Itxĩkitakaua auĩtetxiakori aniniua. Itxĩkitakaua sasetotxiakori aniniua, kotxi asãkirauata Teosokata. Ininiã atxari Xesosi:

“Ãtipirika peerekai pite. Ãtipirika pitenokara kaposotiireri. Ameẽ.”

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

7 Hãtamata, Xesosi napani. Iua inako katxiãrikata. Iuasaaki
ikinimane kãkiti atamatariko. Aamina ĩpiriãmitakari nopini iua
tokakitakani apaka atamatariko iua. Iuasaaki ikini uãkati kãkiti
atapariko iua. Ninoa atapakasaakiri iua, itxiapatana, akiripoakatana
maerekati ikamakitina xika. Ikara atoko apokako. Ameẽ.
8 Apiananiri txari:
—Iõkatxi merepitipanika auakari Aopa inakori atoko nitxaua.
Iõkatxi imapotõkire auakari Ómika inakori atoko nitxaua.
Uatxa naua. Merepitipanika naua. Katana nota auapikako. Ikini
posotiiretxi aua notamoni —itxa.

Xoão Atamatari Aĩtari Iaxitikiri

9 Nota Xoão, hĩtari. Nikamari Xesosi Kristo nireẽkiti, ininiã
himoianari nitxaua, kotxi ãtipirika nimĩteenekari nimisiritiko, hĩte
misiritiko himĩteenekini atoko. Ikara misirikaretxi apokapitika atemoni,
kotxi aãuĩte Xesosi Kristo nakitiakori atxaua. Nota aua Patamosi inakori
pokomiriĩti. Nitakaãka uai, kotxi Teoso sãkire nisãpireta apanakinimoni.
Ikinipoko nimarotakiti Xesosi Kristo pirena nisãpiretini xika kãkiti
takano nota uai. 10 Kãkiti Apiananiri xinikini õtisaaki, Erekari
Matamatakoti sikaimaroretano nota. Iuasaaki nikenakotari sãkiretxi
nitikinimoni. Sãkiretxi apiaenetakari, trõpeta atoko nikenakota. 11 Itxari:
—Kãkiti apisapanika naua nota. Nota auapanika ikinipoko xipokaãka
atoko. Piõkatsopata aãtsopaã patamatakiti tĩkane. Eereka piokanatari
iua aãtsopa kãkiti Teoso mereẽkinimoni setxi sitatxiti auakanimoni
Ásia tixineẽ. Piokanatsopata Épeso sitatxiti auakanimoni, Esimina
sitatxiti auakanimoni, Pékamo sitatxiti auakanimoni, Txiatxira sitatxiti
auakanimoni, Satxima sitatxiti auakanimoni, Piratéopia sitatxiti
auakanimoni, Araotxiséia sitatxiti auakanimoni pakini —itxa notamoni.
12 Ininiã eereka nikirioka notakata sãkirauatakari natamatini
ĩkapani. Nikiriokasaaki, natamatari setxi tirikapi topãkini oro
kamakori. 13 Tirikapi topãkiniãtaã, natamatari kãkiti itari iaxitikiri,
iuaritika ipinimoni itxaua. Iua mãka õtanori. Ikitiãpeka apoka.
Ipakiomatare atoko oro kamakoro aua itorotamoni. 14 Iãko iteene
kasarori mapoa atoko itxa. Xamina tirinakari atoko itxa oki. 15 Ikiti
mẽkorĩka pirõsi xamina ãki imẽkorĩkini atoko. Isãkire ene ãparaã
torõkani atoko. 16 Iuako ikikomoni imaĩkaro setxi iõriki. Inamaã iouata
mitari pokĩka. Iua iouata ipi uanaro aua. Atokatxi iotximere atoko itxa
itoõ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

17 Natamatakasaakiri, nirika ikitimoni. Koriãkari atoko nitxa.
Ininiã iuasaaki itakari iuako ikikomonikiri nota nopini. Itxano:
—Kona pipĩkarauatape, kotxi ikinipoko auini apisapanika nota
aua. Ikinipoko xipokaãka atoko nota auapanika. 18 Nota auãkipika
inakarino. Nota koriãkaripekano, iuaritika hãtamatano. Ãtipirika
auãki inakarino nota. Ameẽ. Kaposotiireno nota, kotxi nipaniãtari
kãkiti ipinini. Niposotiire aua niokanatiniri kãkiti maerekati kamakani
misiritikoãtaã. 19 Piõkatsopatari mitxi patamatakiti, uatxaika
patamatakiti pakini. Apikomoni noerekakiti apaka piõkatsopata, kotxi
noerekaiko katana itiximoni ĩkari. 20 Kiripa ninoa iõriki setxi pakini
niuako nikikomoni auakani? Teoso nitiriakori itxauana. Ninoa anikari
nota sãkire nisãkire auiãkanimoni ninoa setxi sitatxi auakanimoni.
Kiripa ninoa setxi tirikapi topãkini oro kamakori? Nisãkire auiãkani
ninoa setxi sitatxi auakani itxauana —itxa Xesosi Xoãomoni.

Xesosi Iokanapirena Épeso Auakanimoni

2 1 Xesosi misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire
auiãkanikata auakarimoni Épeso sitatxitiã:
Ninoa setxi iõriki maĩkakarino nota. Nimaĩkari ninoa iõriki
niuako nikikomoni. Ninoa setxi tirikapi topãkini oro kamakori
sauaki tĩpokotakarino nota. Ia nota sãkire. 2 Nimarotari ikinika
hĩkamakiti. Nimarotari itori parĩkatxi pamimari hĩkama.
Parĩkatxi kamimari inakasaaki, kona hĩtakanapari. Maerekati
kamakani apokasaaki hĩtemoni, kona hĩte apakapana. Apokapeka
apanakini kãkiti hĩtemoni. Itxana: "Teoso iokanatakiniraua ate."
Txamari, kona atão ninoa sãkire. Nimarotari kona hĩte auiritana
ninoa kaminiri maerekati. Hĩte atamakaerekatana. Eereka
himarotari kona atão ninoa sãkire. 3 Himisiritaãka nisãkire
hĩsãpiretini xika, iuaritika himĩteenekari ikinipoko nota ĩkapani.
Kona hĩsãpaka hĩparĩkauatini nota ĩkapani.
4 Ikara hĩkamakiti erekari, txamari hĩtakanapari hĩtiretinino.
Merepanika hĩtiretano. 5 Hĩxinikariko merepitipanika
hĩtiretinino. Uatxa poiãoka hĩtiretano. Iuaĩkana hĩkamariko
merepitipanika hĩkamakiti atoko. Himatakanapakaniãri ikara
himaerekani, patimari napokini hĩtemoni. Nimakatxakariko
hĩtirikapite topãkini. Ininiã Teoso sãkire auiãkani !auaika ereẽ,
himatakanapakaniãri ikara himaerekani. 6 Auapitika atão

hĩkamakiti, kotxi hĩte omanatari Nikoraito inakoni kamakiti. Nota apaka omanatari ninoa kamakiti.

7Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni. Maerekati makamakati nauiritako amãtiiri Teoso tixine apanĩkaki auakari itximini. Iua amãtiiri tximakari auapika ãtipirika Teosokata,
—itxa Xesosi Épeso auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Esimina Auakanimoni

8—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire auiãkanikata auakarimoni Esimina sitatxitiã:

Ikinipoko auini apisapanika nota aua. Ikinipoko xipokaãka atoko, nota auapanika. Nipĩpe, iuaritika iuaĩkana nõkitikaua. Uatxa !nipinaika. Ia nota sãkire. **9**Nimarotari hãtatsiire. Nimarotari hĩte minakati !auari. Iuaritika ikinipoko erekari aua hĩtemoni. Nimarotari apanakini misãkirepiretinii hĩte. Ninoa txa: "Xoteoakorira ate." Txama kona atão Xoteoni !itxauana. Ninoa apotiitiniãtaãua Satanasi nakiti. **10**Kona hĩpĩkapiri himisiritiko ĩkapani ĩkari. Satanasi takari apanakini hĩte kateia ãki ataerekatinii ĩkapani. Himisiritaãkako tesi pakini õti. Atxiĩti hĩpina nisãkire hãuikini xika, iuaritika kona hĩtakanapapiri nisãkire hãuikini, ininiãkara nisikai ãtião saporiẽta. Iua saporiẽta apakapakari auapika ãtipirika Teosokata.

11Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni. Maerekati makamakati kona iuaĩkana ikoriãika,
—itxa Xesosi Esimina auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Pékamo Sitatxiti Auakanimoni

12Eereka Xesosi iuaĩkana misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire auiãkanikata auakarimoni Pékamo sitatxitiã:

Notamoni auari oa iouata ipi uana auakito. Ia nota sãkire. **13**Nimarotari ikinika hĩkamakiti. Nimarotari hãuiniãtaã. Ereẽ Satanasi kãkiti auĩte itxaua. Iuaritika hĩte auikari nota sãkire. Kona hĩte takanapari nisãkire hãuikini. Ãtxipa inakori auama hĩte sauaki. Iua sãpiretapikari nisãkire kãkitimoni. Ikara xika

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

okapeẽka ereẽ Satanasi auiniãtaã. Iuaritika kona hãsikano.
!Hĩtakanapari nisãkire hãuikini.
14 Txamari auapitika hĩkerokakiti. Aua kãkiti hĩte sauaki Paraão
inakori sãkire auiãkani. Kitxakapirĩka iua oerekari Paraki inakori
kãkiti Isaeo auakani imisirienetini. Iua Paraki xika ikamarina
maerekati, kotxi inikarina xinitxi teoso kamakorimoni sikakori.
Oerekana kãkiti kaminiri maerekati iĩto nireẽkiti ãti kãkiti ĩtokata.
!Apakata kãkiti auikiniri Paraão sãkire. 15 Hĩte sauaki aua kãkiti
Nikoraito inakoni sãkire auiãkani. Nota omanatari ninoa auiãkiti
sãkiretxiti. 16 Hĩtakanapariko ikinika himaerekani. Hĩkanapiriãko
notamoni. Ikara atoko himakamakaniã, patimari hĩtemoni
napokini. Ininiã nineenamauata maerekati kamakanikata mitaro
iouataã ninamaã auakaroã.
17 Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari
Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni. Maerekati
makamakati nisikariko komiri iaxitikiri kipatakori. Apaka
nisikariko kai kasarori maerekati makamakanimoni. Iua
kai nopini iõkataãka kãkiti uãka amaneri apanakini
mimarotakiniti. Apakapakarinani imarotari iuãka amaneri,
—itxa Xesosi Pékamo auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Txiatxira Auakanimoni

18 Eereka Xesosi iuaĩkana misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire
auiãkanikata auakarimoni Txiatxira sitatxitiã:
Teoso ãkirirano nota. Noki xamina tirinakari atoko itxa.
Nikiti mẽkorĩka pirõsi atoko itxa. Ia nota sãkire. 19 Nimarotari
ikinika hĩkamakiti. Nimarotari hĩtiraõki. Nimarotari iteene
hãuikari nisãkire. Nimarotari iteene hĩparĩkauata nota ĩkapani,
apanakini ĩkapani apaka. Hĩparĩka nota ĩkapani pasãpaniri
inakasaaki, iuaritika hĩkamapanikari nota ĩkapani. Uatxa
apiaãpota hĩparĩka nota ĩkapani.
20 Itxama, nisãpiretaiko hĩkerokakiti. Hĩte auiritaro sito,
Xesapeo inakoro, maerekati okamini hĩte sauaki. Oa txa: "Teoso
sãkire sãpiretakarono nota." Otxama, omisirienetana ninitiriakori.
Oa xika, ninoa kamari maerekati iĩtona nireẽkiti apanakinikata
isirĩkinina. Apaka ninoa nikari nipokori teoso kamakori sikakori.
21 Niãtapari otakanapiniri omaerekani, txamari kona onirekari

otakanapiniri omaerekani. 22Ininiã nota kamariko oa amianatini.
Oakata sirĩkakani matakanapakaniãro, iteene ninoa atatsiirauata.
23Oa anaakori nokapitikako. Ikara atoko inakasaaki, ikinimane
Teoso sãkire auiãkani imarotariko nimarotari ikinika kãkiti
ãkixinire, ikinika ixinikakiti pakini. Ininiã erekari nisikako
erekari kamakanimoni. Apaka nimisiritari maerekati kamakani.
Hĩkamakiti iaõka niĩkitxitai hĩte.

24Uatxa nimisãkiretai hĩte apanakini Txiatxira sitatxiti auakani.
Hĩte auikari Teoso sãkire. Hĩte !auikari Xesapeo sãkire. Hĩte kona
apaiaõkari Satanasi oerekakiti, iua imarore. Kona ninirekari
nisikinii apikomoni parĩkatxi nota ĩkapani, kotxi uatxa iteene
hĩparĩkauata nota ĩkapani. 25Ianoka ninireka hĩkamini. Hĩte
auikari nisãkire, ininiã hãuikiniritika nisãkire, nikanapiriãko.

26Iua maerekati makamakati, ãtipirika nipaniãtakiti
kamakari, iuamoni nisikariko niposotiire itixi auakani auĩte
ininiua. 27Teoso sãkire kitxakapirĩkari txari:

> Auĩtetxi itxauako. Itapararitika ipaniãtana ninoa inireẽkiti
> ikaminina. Imakamakaniãrina inireẽkiti, imisiritana ninoa,
> tiitxi kamakari tii imanirekakiniti ipakauanakini atoko.

Niri posotiire napakapakiti atoko iua apakapa. 28Apaka
nisikariko iõriki ĩkanõkapanikero iuamoni, ininiã
notaka nisikaua iuamoni, kotxi iua iõriki atoko nitxaua.
29Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari
Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni,
—itxa Xesosi Txiatxira auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Satxi Auakanimoni

3 1Iuaĩkana Xesosi misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire ninitirimoni, Teoso sãkire
auiãkanikata auakarimoni, Satxi sitatxitiã:

Notamoni aua ninoa setxi Matamatakoni Teoso nakiti. Notamoni
aua ninoa setxi iõriki. Ia nota sãkire. Nimarotari hĩparĩka.
Apanakini sãpiretai hĩte auãki hinini hĩxinire, txamari Teosomoni
koriãkanipekarai hĩte. 2Himereka. Araõkire hĩtxapaniko.
Hĩsikataparatari erekari hãkixinireẽ auakari, kotxi iua erekari
ipinaariãpota. Ininiã hĩtxĩkitakari iua erekari auãki inini iuaĩkana.
Notamoni hĩparĩka Teoso apisatoõ na atão. 3Hĩxinikariko
hãpakapakiti, apaka hĩkenakotakiti. Hĩkĩpitariko hĩkenakotakiti.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Hĩtakanapariko maerekati. Erekari hĩkamako, kotxi kiĩtiriri
apokini atoko napokako uai. Kãkiti kona imarotari kiĩtiriri apokini
manapi. Ikara atokokana nitxako nikanapiriãkasaaki.
4 Hĩte Satxi sitatxiti auakani sauaki auapanika apanakini
maerekati makamakani. Ninoa auikapitikari nisãkire. Ninoa
kãkiti imãka matxikotakani atoko itxana. Ininiã notakata
isanako. Imãkana kasarori. Ikara atoko nikaminana, kotxi
ninoa kamari erekari nipaniãtakiti.
5 Maerekati makamakani ieretakariko mãkatxi kasarori.
Kona noakapaniriko iuãkana naãtsopateẽ. Kãkiti iuãkana ikara
aãtsopaã auakani ãtipirika auapikako Teosokata. Ikara atoko
ininiã, nisãpiretari iuãkana nirimoni, initiriakori iaxitikini
pakinimoni. Nitxana: “Nota nakitiakori itxauana ninoa.”
6 Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari
Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni,
—itxa Xesosi Satxi auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Piratéopia Auakanimoni

7 Iuaĩkana Xesosi misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire
auiãkanikata auakarimoni Piratéopia sitatxitiã:
Nota maerekati makamakatirano. Atão inakarinani
sãpiretakarikarano nota. Kaposotiireri auĩtetxi Tavii inakori atoko
nitxa, kotxi nota matakakakiti, kona ãti totari. Nota totakiti kona
ãti matakakari. 8 Nimarotari hĩte parĩka. Hãtamata. Hĩparĩka
nota ĩkapani aapokotxi tore matakakakori atoko itxa. Kona ãti
posotari iseretiniri. Ininiã kãkiti !iposotari iotokakinii hĩte nisãkire
hĩsãpiretini. Ikara atoko nikaminii hĩte, kotxi kona kataparai
hĩte. Ikara atoko nikaminii hĩte, kotxi hĩkĩpitari nisãkire. Kona
hĩkipatari nisãkire apanakini apisatoõ. 9 Apanakini txari: “Atão
Xoteoakori atxaua.” Txamari Satanasi nakitiakori itxauana.
Paxirari ninoa sãkire. Nikamariko ninoa kapotoreẽkiniãua hĩte
apisatoõ. Iuasaaki ninoa txako: “Atãopitikara Xesosi tiretapitikai.”
10 Hĩkĩpitapekari nisãkire. Kamonõkoniri inakasaaki, kona
hĩtakanapari nisãkire, ininiãkara apia maerekati ikini itixiti
apokasaaki, iuasaaki ninĩkataiko hĩte. Iua maerekati kona misiritai
hĩte. Iua maerekati apokako itixi auakani atamakaerekatini
ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

11 Erepaniko, patimapaniriko napokini ereẽ. Ãtipirika
hĩkamariko erekari. Hĩtakanapapikariko maerekati. Ininiã iuasaaki
ãti kona posotari imakatxakiniri auĩtetxi saporiẽtane hĩtemoni
nisikakiti. !Imakatxakarina ikara hĩparĩka ĩki. 12 Nikamariko
maerekati makamakati itĩkare mina atoko inini niTeosone
misãkiretiko aikoti ãki. Auapika Teoso misãkiretiko aikoti ãki,
ininiã !itakanapari Teoso sãkire. Niõkatariko niTeosone uãka iua
nopini. Apaka niõkatariko Teoso sitatxine uãka iua nopini. Ininiã
apanakini imarotari Teoso nakitiakori ininiuana ninoa. Iua Teoso
sitatxine Xerosareẽ amaneri iua tixine katxakakari. Iua maerekati
makamakati nopini niõkatariko apaka nota uãka amaneri.
13 Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari
Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni,
—itxa Xesosi Piratéopia auakanimoni.

Xesosi Iokanapirena Araotxiséia Auakanimoni

14 Iuaĩkana Xesosi misãkiretari Xoão:
—Piokanatariko ia nisãkire Teoso nitirimoni, Teoso sãkire
auiãkanikata auakarimoni Araotxiséia sitatxitiã:
Niuãka "Ameẽ." Nota atão sãkiretxiti sãpiretakarikarano.
Nikamari ikinika nisãpiretakiti. Merepanika nikamari ikinipoko.
Ininiã ikinipoko auĩte nitxaua nota. 15 Nimarotari ikinika
hĩparĩka. Hĩtxari: "Nauikapitikari Xesosi sãkire." Txamari kona
iteene hinirekari hĩkaminiri nipaniãtakiti. Apaka kona iteene
hinirekari hĩtakanapiniri nisãkire. Kona kapatakari atokoni
hĩtxaua hĩte. Kona katxĩkareri atokoni hĩtxaua hĩte. Poomari
atoko hĩtxaua. Notamoni apiaerekata kapatakari atoko hininiua
hĩte. Iuasaaki iteene hinirekari hĩparĩkauatini nota ĩkapani. Iteene
himanirekakaniãri hĩparĩkauatini nota ĩkapani, apiaerekata
katxĩkareri atoko hininiua hĩte, nisãkire ikinika hĩtakanapini.
16 Notamoni hĩte ãparaã poomari atoko hĩtxa. Ininiã kona ãparaã
kapatakaãri atoko !hĩtxa. Apaka kona ãparaã katxĩkareẽri atoko
!hĩtxa. Ikara atoko inakasaaki !ninirekai. Ininiã mapara nikanakai
hĩte. 17 Hĩte txa: "Katxineiroteua ate. Katiiua ate. Apikomoni
anirekakiti !auari," hĩtxa. Txama kona himarotari hãkixinireẽ
iteene himatinaniuatini. Hãkixinireẽ minakati !auari. Hãkixinireẽ
mokiri atoko hĩtxaua. Kasarari atoko hĩtxaua hãkixinireẽ. Ikara
atoko hininiã, kona himarotari Teoso. 18 Nõtãkikai hĩte hiamotiniri

notamoni auakari oro atoko inakari. Oa oro xamina oeretakito.
Ikara atoko hĩkaminiã, ikinika hinirekakiti auako hĩtemoni.
Hiamotariko mãkatxi kasarori notamonikiri hĩeretakini ĩkapani,
ininiã kona hĩpẽtauata kasara hinini xika. Ikara atoko hĩkaminiã,
hãkixinire !auari maerekati. Hiamotariko apaka pinĩtxi notamoni
auakari hõki ĩkapani, ininiã atão hĩposota hãtamarauatini.
19 Nitiretakini nõtãkika, apaka noerekana. Ininiã ikinipoko
atão hĩkamako maerekati hĩtakanapini ĩkapani. 20 Hãtamatako.
Hãkixinire toreẽ nota auapeka. Nota haãpoko maparakiri
akiritakari atoko. Hĩkenakotiniãri nakiritinii, hõsereiniãri
hãkixinire tore, niĩroã hĩtekata nikaikotini ĩkapani. Iuasaaki
ninipokota hĩtekata. Hĩte nipokota notakata.
21 Nauiritari maerekati makamakati topãkini notakata
auĩtetxi topanere nopini. Iua auĩtetxi topanere nota nakiti. Iua
atokotxikana nota topãka nirikata auĩtetxi topanere nopini
iua nakiti nopini, kotxi maerekati makamakati nota apaka
txaua. 22 Kakenakokii hĩte, ininiã hĩkenakotariko Erekari
Matamatakoti sãkire Teoso sãkire auiãkanimoni,
—itxa Xesosi Araotxiséia auakanimoni.

Iaxiti Auĩtetxi Topanere

4 1 Eereka natamatari iaxiti tore. Itore imatakakaãka.
Merepanika nikenakotari trõpeta atoko inakari. Kãkiti sãkire
atoko itxa. Imisãkiretano:
—Uai pina notamoni. Noerekaiko katana auakari tĩkane.
2 Iuasaakipeka Erekari Matamatakoti anikano. Iuasaaki natamatari
auĩtetxi topanere iaxiti. Topãkakari aua iua nopini. 3 Iuaã topãkakari
kai peereri pomẽkoriri atoko itxa. Iua kai satónia inakori atoko.
Apaka ãti kai sátxio inakori atoko itxa iua topãkakari. Kisi ãkitari iua
auĩtetxi topanere. Iua kisi kai esimeráota inakori atoko itxa.
4 Iua ĩtinikata aua vĩtxi koatro pakini topaneretxi. Vĩtxi koatro
pakini totiakori topãka iua topaneretxi nopini. Ninoa mãka
kasarori. Ikiina aua saporiẽta oro kamakori. 5 Auĩtetxi topanereãtaã
atamataãka ito mẽkokari. Iotxira, iokaamori aua iuaãtaã. Iteene
poenexitiri. Iua auĩtetxi topanere apisatoõ aua setxi tirikapi. Setxi
Matamatakoni Teoso nakitiakori itxauana ninoa setxi tirikapi.
6 Iua auĩtetxi topanere apisatoõ ipoa ãtakaãri atoko itxa. Auĩtetxi
topanere ĩtinikata aua koatro Teoso tixine auakani. Ninoa okĩtxinoka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

xãpokaĩtotakini. Auana okina ikini iĩtoãna. Itorotaãna aua okina. Iporikiãna apaka aua okina. 7Okĩtxinoka xãpokaĩtotakiti ãti, ãkiti atoko itxa. Ãtipekana kema auĩte atoko itxa. Ãtipekana aua kiki toõ atoko. Ãtipekana kokoi araãkari atoko itxa. 8Ninoa ikininape aua imĩkitana seisi pakini. Imĩkitana nopini, ipatapi apaka okina aua. Kona itomatana. Ikini pokamararitì, ikini ĩkanõkati itxana:

> "Erekai. Erekai. Erekai. Teoso Apiananiri pitxaua. Kaposotiireri pitxaua. Ãtipirika auakarii. Kitxakapirĩka auakarii. Uatxa auakarii. Katana apaka pite auapanika,"

itxana ãtipirika.

9Ninoa okĩtxinoka xãpokaĩtotakini xipoãtakasaaki, ixikaretarina Teoso paxitiko pirena. Ixikaretarina: "Ikinipoko ikamakiti ate ĩkapani erekarinoka. Peerekari iua auĩtetxi topanere topãkakari, ãtipirika auapika inakari." Ninoa xikaretari ikara Teoso ĩkapani. 10Ninoa vĩtxi koatro pakini totiakori xikarauatakasaaki, ikapotoreẽkauana ixitimoni iua auĩtetxi topanere nopini topãkakari apisatoõ. "Ateosone," itxana iua ãtipirika auapika inakarimoni. Itakarina isaporiẽtane Apiananiri apisatoõ, kotxi Teosonokara ikinimane auĩte. Iuasaaki itxana:

> 11"Apiananiri, aTeosone pitxaua. Erekai pite, ininiã apakatapitika apaxitinii. Apakatapitika ikinimane sãpiretinii: 'Peerekai.' Apakatapitika pite apakapiniri ikini posotiiretxi. Ikara atão, kotxi pite kamari ikinika. Pite kamari ikinika, kotxi pite nirekari pikaminiri. Pite nirekari ikinipoko auini,"

itxana ninoa vĩtxi koatro pakini totiakori.

Aãtsopa Iapiriãkori Pirena

5 1Iuasaaki natamatari aãtsopa iapirikakori iua auĩtetxi topanere nopini topãkakari uakoã. Iuako ikikomonikiriã aua. Iua aãtsopa auari iõka ãkiriko, inopinimoni pakini. Iua aãtsopa aua setxi popitari kãkiti makatamẽkakaniri ĩkapani. 2Iuasaaki natamatari ãti Teoso nitiri iaxitikiri. Kataparari iua. Itaparasãkireritika itxa:

—Kiripa apakata imakatxakiniri ia popitari? Kiripa posotari ikatamẽkiniri ia aãtsopa? —itxa.

3Itxama, kona auari iaxiti auakari, kona auari itixi auakari, apaka kona auari itixi patapi auakari, iua aãtsopa katamẽkakari !auari. Ninoa !iposotari ikatamẽkinirina iua aãtsopa. !Iposotarina atamatinirina iua aãtsopa ãki.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

4Ininiã iteene nitxiapata, kotxi iua aãtsopa iapiriãkori katamẽkakari
!auari. Erekari kamakari !apokaãka ikatamẽkiniri ĩkapani,
atatsopatiniri ĩkapani. 5Iuasaaki ninoa totiakori ãti txari notamoni:
—Kona pitxiapatape. Patamata ikiraã. Ãkiti atoko inakari iua.
Xotaa apika mekaniriakori auĩte iua. Tavii apika mekaniri iua.
Oerekapekari Satanasi poiãori inini. Iua apiata. Ininiã iuanani
posotari ikatamẽkiniri iua aãtsopa iapiriãkori. Iuanani posotari
imakatxakiniri ninoa setxi popitari —itxa iua toti.
6Iuasaaki natamatari soti auĩte okakori atoko. Iua itima iua auĩtetxi
topanere apisatoõ. Ninoa ipi ipi pakini okĩtxinoka xãpokaĩtotakini,
ninoa totiakori pakini ãkitari iua. Setxi iko, setxi oki pakini aua
iuamoni. Setxi oki aua iuamoni, kotxi setxi Matamatakoni Teoso
nakitiakori aua. Teoso iokanatana ninoa ikini itixitimoni. 7Iua soti
auĩte atoko inakari sari iua auĩtetxi topaneremoni. Imaĩkari aãtsopa
topaneretxi nopini topãkakari uakoã auakari. Iuako ikikomonikiriã
aua. 8Imaĩkasaakiri, ninoa koatro okĩtxinoka xãpokaĩtotakini, ninoa
vĩtxi koatro totiakori pakini patimari ipamakinina soti auĩte apisatoõ.
Ikinikana auari arpa inakori xikari ikaminina ĩkapani. Imakinikana
auari kopitipaki oro kamakori. Naia kopitipaki xãpoka koria atoko
inakari peeremariri. Ia kamariãro Teoso sãkire auiãkani sãkire
iuamoni.

Amaneri Xikariti

9Iuasaaki ninoa xikaretari amaneri xikariti. Ixikaretarina:
"Pitenani apakata papakapiniri iua aãtsopa iapiriãkori. Pitenani
apakata pimakatxakiniri popitari, kotxi pitenanira erekari.
Pite okaãka. Piarẽkaã piamotaua ate Teoso ĩkapani.
Piamotapekaua ikini uãkati kãkiti sauaki. Ikini ãti uãka
sãkire sãkiretakani sauaki piamotapekaua. Ikinika itixiti
auakani sauaki piamotapekaua ate.
10Pite txĩkitakaua ate auĩtetxiakori aniniua, sasetotxiakori
apaka aniniua, Teoso ĩkapani aparĩkauatini. Ininiã itixi
auakani auĩte atxauako ate."
11Iuasaaki natamatari itomaneri Teoso nitiriakori. Nikenakotari
ninoa sãkire. Kaiãopokori ninoa. Seĩ mio, apikomoni seĩ mio,
apikomoni seĩ mio itxaãpokatana. !Apakata ninoa iaõtiko. Ninoa
ãkitari iua auĩtetxi topanere, okĩtxinoka xãpokaĩtotakini, totiakori
pakini. 12Itaparasãkireritika ixikarauatana. Itxana:

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

"Soti auĩte okaãka kãkiti ĩkapani. Ininiã ãtipirika apakata
iua apakapiniri posotiiretxi, ikinika erekari, imaroretxi,
taparãtxi pakini. Apakata ikinimane paxitiniri iua. Apakata
ikinimane sãpiretiniri iua ereka inini. Apakata ikinimane
iuikiniri iua."

Ikara atoko ninoa xikarauata.

13 Ikara eereka nikenakotari ikinika iaxiti auakani, ikinika ĩkorapokoriti auakani, ikinika itixi patapi auakani, ikinika potxoari uiniti nopini auakani, ikinika potxoari uiniti ãki auakani pakini xikarauatini. Itxana:

"Ikinika erekari ãtipirika aua iua auĩtetxi topanere
topãkakarimoni, iua soti auĩte pakinimoni. Ikinika ãtipirika
paxitana. Ikinika ãtipirika txari: 'Peerekana ninoa.' Ikinika
taparãtxi ãtipirika aua ninoamoni."

14 Ininiã ninoa koatro, okĩtxinoka xãpokaĩtotakini txana:

—Ameẽ.

Iuasaaki ninoa vĩtxi koatro totiakori patimari pamakini.

—ATeosone pitxaua —itxana iua ãtipirika auakarimoni.

Soti Auĩte Makatxakari Popitari

6 1 Natamatari soti auĩte makatxakiniri ãti popitari. Ikara natamatakasaaki, nikenakotari okĩtxinoka xãpokaĩtotakiti sãkire. Isãkire ikarokirauatini atoko itxa.

—Uai pinako. Patamata —itxa.

2 Iuasaaki natamatari kavaro kasarori. Kiki aua oporikiã. Iua tapotxi aua. Auĩtetxi saporiẽtane sikaãka iuamoni. Iua sari ikini itixitimoni kãkiti auĩte ininiua ĩkapani.

Ãti Popitari Makatxakiko

3 Eereka soti auĩte makatxakari ãti popitari aãtsopaã, ininiã ipi auape. Iuasaaki nikenakotari ãtipekana, okĩtxinoka xãpokaĩtotakiti sãkire:

—Uai pinako. Patamata —itxa.

4 Ikara eereka natamatari kavaro põkamarari. Kiki aua oporikiã. Iua kiki sikaãka posotiiretxi neenamatxi ikamini ikini itixitiã, ininiã neenamatxi mauakaniãtaã !auari. Itxĩkitakari kãkiti okakakiniua. Isikaãka iouata mitapoari ineenamauatini ĩkapani.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãti Popitari Makatxakiko

5Eereka soti auĩte makatxakari ãti popitari, ininiã ipi ãti auape. Iuasaaki ãtipekana, okĩtxinoka xãpokaĩtotakiti txari:

—Uai pina. Patamata —itxa.

Ininiã iuasaaki natamatari kavaro pomamari. Kavaro nopini topãkakari aua minari iaõtiko iuakoã. 6Eereka nikenakotari ãti sãkirauatini okĩtxinoka xãpokaĩtotakini sauaki. Itxa:

—Ipixini kiro triko ĩki, ãti õti kãkiti parĩka ĩkitxikana. Ãti, ipixini pakini kiro atarokiri atoko inakari ĩki, ãti õti kãkiti parĩka ĩkitxikana. Iĩtxiã ĩki, ovaã ĩki pakini poiãopanikako.

Ãti Popitari Makatxakiko

7Eereka soti auĩte makatxakari ãti popitari, ininiã ipi ipi pakini auape. Iuasaaki nikenakotari imapotõkirekiri, okĩtxinoka xãpokaĩtotakiti sãkire. Itxari:

—Uai pina. Patamata —itxa.

8Iuasaaki natamatari kavaro posẽtakari. Inopini topãkakari uãka "Ipĩkitxi" inaãka. Ãti iua tikini sa. Iua akiritaãka "Maerekani Misiritikoãtaã" inaãka. Isikaãkana posotiiretxi kaiãopokori itixi auakani okiniua ĩkapani, ininiã koatro kãkiti auiniãtaã ãti okaãka. Ninoa okana kãkiti neenamatxiã, natxiã, amianariã, kaxipiri kaneenamariã pakini.

Ãti Popitari Makatxakiko

9Ininiã soti auĩte iuaĩkana makatxakari ãti popitari, ininiã ipi ipi ãti pakini auape. Iuasaaki natamatari Teosomoni sikakori takikoãtaã patapi kãkiti okakoni. Ninoa okaãka Teoso sãkire isãpiretinina xika. Kona itakanaparina isãpiretinina Teoso kamakiti ninoa ĩkapani, ininiã ikara xika okaãkana. 10Itaparasãkireritika akirikatarina Teoso. Itxana:

—Apiananiri, ãtipirika erekari kamakarii pite. Atãonoka pisãkire. Kirisaakipa pimisiritari itixi auakani? Kirisaakipa pixikatxitaua ate, kotxi ninoa okaua ate? —itxana.

11Ininiã mãkatxi kasarori sikaãka ninoamoni. Eereka isãpiretaãkana:

—Hiãtapariko apikomoni. Teoso nirekari apanakini hĩtariakori, initiriakori okiko hĩte atoko iniko. Hĩtariakori okaãka atoko, Teoso xikatxitai hĩte. Hiãtapariko ikara õti —itxa.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãti Popitari Makatxakiko

12 Eereka nitikari soti auĩte makatxakiniri ãti popitari, ininiã
seisi pakini auape. Iuasaakipeka itixi iteene iakeẽkata. Atokatxi
mamãka, sako mata pomamari potxi iãko kamakori atoko.
Kasiri kamarãka arẽkatxi atoko. 13 Iõriki itori iaxiti auakaro
irika ĩkorapokoritimoni. Amãtiiri ĩtima iokatxaãkiti atoko otxa.
14 Natamatari iaxiti aãtsopa iapirikiniua atoko. Ikinika ixirata
mitari, ikinika ipokomiriĩ pakini makatxakaãka. Ãtiãtaã itakaãka.
15 Iuasaaki ĩkorapokoriti auĩtetxiakori, kãkiti kaposotiirerini,
katiirini, sotato auĩteakori, kãkiti katapararini, nitiritxi amotakoni,
nitiritxi minakaniua pakini kipataua aarikoã, kai mitari sauaki
ixirataã. 16 Iuasaaki itxana ixirata auĩtemoni apaka kai mitarimoni:
—Hĩrikako ate nopini. Hĩkipataua, kotxi topaneretxi nopini
topãkakari, soti auĩte pakini nirekari imisiritiniua ate. 17 Soti auĩte
misirikare õti manapi apopeka. Kona kãkiti mĩteenekari ikara
misirikaretxi.

Sẽto Koarẽta Koatro Mio Teoso Nitiriakori Itixi Auakani

7 1 Eereka natamatari Teoso nitiri iaxitikiri timini atokatxi
pokĩkinimoni, ãti atokatxi ereẽkokinimoni, ãti atokatxi
kimapore sanaremoni, ãti atokatxi kimapore kikomoni. Ininiã ipi
ipi pakinipe ninoa. Ninoa maĩkari ĩtima ipi ipi pakini itixi auakari
ĩtimati. Ininiã ĩtima kona inapaika itixiã. Kona kãuaãriã !inapaika
ĩtima. Kona aaminaã !inapaika ĩtima. 2 Natapari ãti Teoso nitiri
iaxitikiri inaãpotini atokatxi pokĩkinimoni. Teoso ãtipirika auakari
takaõtxikare aua iuamoni. Itaparasãkireritika akiritana ninoa ipi ipi
pakini Teoso nitiriakori. Ninoa parĩka itixi, potxoari uiniti pakini
imisiritinina. 3 Iua Teoso takaõtxikare auakiti txari ninoamoni:
—Uatxa kona himisiritapiri itixi, potxoari uiniti, aamina pakini.
Himisiritinina apisa, ate takari Teoso takaõtxikare initiriakori itixi
auakani teẽtaã.
4 Eereka nimarotari Teoso takaõtxikare apakapakani.
Itakaõtxikaãkana sẽto koarẽta koatro mio kãkiti. Ikini uãka Isaeo
tixinikini takaõtxikaãka.
5 Tosi mio Xotaa apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Hopẽ apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Katxi apika mekani takaõtxikaãka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

6 Tosi mio Asee apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Natarii apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Manasee apika mekani takaõtxikaãka.
7 Tosi mio Simião apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Arevii apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Isakaa apika mekani takaõtxikaãka.
8 Tosi mio Seporõ apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Xosee apika mekani takaõtxikaãka.
Tosi mio Põxamiĩ apika mekani takaõtxikaãka.

Itomaneri Kãkiti Teoso Apisatoõ

9 Ikara eereka natamatari itomaneri kãkiti apotiitakaniua.
!Apakata kãkiti iaõtiniri ikinikana. Aua kãkiti ikini itixitikini, kãkiti ikini sereti. Aua ikini uãka sãkire sãkiretakani. Ikinikana ninoa timanãta Apiananiri apisatoõ, soti auĩte pakini apisatoõ. Ninoa mãka kasarori. Aãtape aua iuakoãna. 10 Itaparasãkireritika itxana:
—ATeosone topãka auĩtetxi topanere nopini. Iuara, soti auĩte pakini makatxakapekari amaerekani.
11 Iuasaaki ikinika Teoso nitiriakori iaxiti auakani tima. Ninoa ãkitana auĩtetxi topanere, totiakori, ninoa ipi ipi okĩtxinoka xãpokaĩtotakini pakini. Ikapotoreẽkauana itoõna xitimoni, auĩtetxi topanere apisatoõ. "Ateosone pite," itxana Teosomoni. 12 Ixipoãtana Teosomoni:
—Ameẽ. Ãtipirika ikinimane sãpiretai ereka pinini. Peerekai. Kimarorei. Erekari pikamakiti ate ĩkapani. Ikinimane paxitai. Kaposotiirei. Pataparai. Ãtipirika ikara atoko atxai. Ameẽ.
13 Ininiã eereka ninoa totiakori ãti pimaãno nota:
—Kiripa ninoa kãkiti mãkatxi kasarori ieretakakani? Namonipa inana ninoa? —itxa iua.
14 Ininiã nota txari iua:
—Pitera imarotari.
Ininiã iua txano:
—Ninoa iteene misiritaãkapeka. Uatxa ixipope ninoa misiritiko. Soti auĩte makatxakapekari imaerekanina. Ininiã imãkana soti auĩte arẽkaã arokakori atoko itxauana. Uatxa kasarori imãkana, kotxi itxiko !auari. Soti auĩte makatxakapekari kãkiti maerekani ipĩkasaaki, ininiã mãkatxi kasarori atoko itxa ninoa ãkixinire.
15 —Ininiã ninoa aua Teoso topanere apisatoõ. Imisãkiretiko aikoti ãki iparĩkauatana Teoso ĩkapani ikiniõtika pokamara, ĩkanõka

pakini. Ininiã iua auĩtetxi topanere nopini topãkakari auapikako ninoa sauaki. 16Ninoa kona natxitaika. Kona iposonataikana. Atokatxi kona arikana ninoa. Kona kapatakari kona arikana. 17Kotxi soti auĩte auĩtetxi topanereãtaã auakari nĩkatanako ninoa. Iua anikana ninoa sõtoãrimoni. Iuaã auakari sõtoãri iãtakani ãtipirika auapikako. Teoso makatxakariko ikinika iãtsaãna. !Itxiapataikana.

Imapotõkire Popitari Makatxakiko

8 1Imapotõkire popitari imakatxakasaaki, ikinipoko tsorĩkaxitita Teoso tixineẽ. Ikara atoko ipixini oara. 2Eereka natamatana setxi Teoso nitiriakori, iua apisatoõ timakani. Isikaãkana setxi xikari kamiko trõpeta inakori.

3Eereka ãti Teoso nitiri apoka. Itima Teosomoni sikakori takikoãtaã. Kamariãro arikiko koanati oro kamakori iuamoni aua. Kamariãro ito sikaãka iuamoni, Teosomoni isikini ĩkapani, ikinika Teoso nakitiakori amanaãkiti sãkiretxitikata. Ininiã arikari iua kamariãro Teosomoni sikakori takikoãtaã nopini. Oro kamakori iua Teosomoni sikakori takikoãtaã auĩtetxi topanere apisatoõ. 4Ininiã iuakoã kamariãro txiã, Teoso nakitiakori amanaãkiti sãkiretxitikata kanĩka Teoso apisatoõ. 5Ininiã eereka iua Teoso nitiri kosekari okoana. Ixãpokakari xaminaminiki mẽkorĩkakariã, Teosomoni sikakori takikoãtaã nopini auakariã. Eereka okari itiximoni. Iuasaakipeka aua karokirauari, mẽkokari pakini. Apaka iuasaaki itixi iakeẽkata.

Koatro Trõpeta Pirena

6Ininiã ninoa setxi Teoso nitiriakori setxi trõpeta auakini iposope itrõpetane ixõkinina ĩkapani.

7Ininiã ninoa Teoso nitiriakori ãti xikarauata itrõpetaneẽ. Iuasaaki katxĩkareri kai soro atoko inakari, apaka xaminaminiki mẽkorĩkakari arẽkatxiã koketakori okaãka itiximoni. Ikara xika apanakini aamina itixi auakari arika, ininiã ipi ãti pakini aamina auiniãtaã ãtika arikaãka. Ikinika katsotati arika apaka.

8Eereka ãti Teoso nitiri xikarauata itrõpetaneẽ. Ininiã ixirata auĩte atoko inakari arikatxikata okaãka potxoari uinitimoni. Ininiã ipixini potxoari uiniti arẽkatxi itxapekaua. 9Ininiã apanakini potxoari uiniti ãki auakani ipĩpe, ininiã ipi ãti pakini potxoari uiniti auakani auiniãtaã ãtika ipĩpe. Iuasaaki apanakini maporoni apaka xipokaãka, ininiã ipi ãti maporo auiniãtaã ãtoka xipokaãka.

10 Eereka ãti Teoso nitiri xikarauata itrõpetaneẽ, ininiã ipi ãti pakini
initiriakori xikarauatape. Iuasaaki iõriki mitari iaxitikero katxaãkata.
Otirika tirikapi atoko. Oĩrika ipixini uini nopini. Oĩrika ipixini sõtoãri
nopini apaka. 11 Iõriki uãka, "Kapixiro," otxaua. Ininiã ipixini ãparaã
kapixiã. Ipi ãti pakini sõtoãri auiniãtaã, ãtinoka sõtoãri kapixiã. Ito
kãkiti iãtari iua ãparaã, eereka ikoriãna, kotxi kapixiãri ãparaã.
12 Ininiã ãti Teoso nitiri xikarauata itrõpetaneẽ, ininiã ipi ipi
pakini initiriakori xikarauatape. Iuasaaki atokatxi ponikare, kasiri,
iõriki pakini kona iteene !iponikaika. Imamãkapeka. Ininiãkara
pokamara ipi ipi pakini oara atokatxi !iponikaika. Iua atokotxikana
ĩkanõka ipi ipi pakini oara kasiri, iõriki pakini !iponikaika.
13 Ininiã eereka nitikarauatakasaaki, nikenakotari ãti Teoso nitiri
sãkire. Iua araaãpota Teoso tixine. Itaparasãkireritika itxari:
—Erepaniko. Erepaniko. Erepaniko itixi auakanii. Auapanika
apikomoni ipi, ãti pakini trõpeta Teoso nitiriakori xõkini ĩkapani.

Ãti Trõpeta Xõkiko

9 1 Ininiã ãti Teoso nitiri xikarauata itrõpetaneẽ. Iuasaaki nitikari
ãto iõriki iaxitikero katxakini itiximoni. Iõrikimoni osikaãka xavi
aariko mamapotõkire irikoti tore ĩkapani. 2 Ininiã iõriki atoko inakari
mataakari iua aariko. Eereka katxiãri kaiãopoko pokĩka. Katxiãri
tokori arikikosaaki atoko itxa. Eereka iaxiti, atokatxi pakini piãka
itxiã xika. 3 Iposo atoko txĩtxiri atoko inakari pokĩka itxiã. Posotiiretxi
isiãkana, ininiã kaxipiro itixi auakari posotiire atoko aua txĩtxirimoni,
kãkiti ioãkini ĩkapani. 4 Ipaniãtaãkana katsotati imokakanina, apaka
takari, aamina pakini imokakanina. Ipaniãtaãkana imisiritinina Teoso
takaõtxikare iteẽtaã mauakini. 5 Kona isikaãkana posotiiretxi kãkiti
okinina ĩkapani. Sĩko kasiritinanira ninoa paniãtaãka imisiritinina
ninoa. Imisiritarina kaxipiro ioãkini atoko. 6 Iuasaaki kãkiti nirekariko
ipinini. Itxama, kona iposotarina ikoriinina. Initarina ipĩkitxi, txamari
iuasaaki ipĩkitxi mitekapeka.
7 Iua txĩtxiri kavaro atoko itxana. Kavaro neenamatxi kamakani
atoko itxana. Ikiiãna aua saporiẽta atoko oro kamakori. Itoõna
kãkiti toõ atoko itxana. 8 Ninoa iãko sito iãko atoko itxana. Itsiriĩna
ãkiti tsiriĩ atoko itxana. 9 Itorota ipatinina koana metao kamakori
atoko. Imĩkitana ene kavaro itomaneri miteẽkani ene atoko. Mitekaĩ
ene atoko itxana. 10 Ninoa xipi kaxipiro xipi atoko itxana. Oko aua
ixipiãna. Ninoa posotari kamatsiitiniri kãkiti sĩko kasiriti. 11 Ninoa

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

auĩte aua. Iua Satanasi nitiri. Mitxi aariko mamapotõkire irikoti ãki auakari iua. Xoteo sãkireẽ iua uãka Apatõ itxaua. Kreko sãkireẽ iua uãka Aporioõ itxaua. Popĩkari sãkireẽ "Ikinipoko Xipokakari," itxaua.

12 Ãti misirikaretxi napapeka. Txama auapanikako apikomoni ipi misirikaretxi.

Ãti Trõpeta Xõkiko

13 Ãti Teoso nitiri xikarauata itrõpetaneẽ. Iuasaaki seisi trõpeta xõkapeẽkaika. Teosomoni sikakori takikoãtaã oro kamakori aua ipi ipi pakini iko. Ikara Teoso apisatoõ. Nikenakotari iko takote auakari sãkirauatini. 14 Ininiã iua txari Teoso nitiri iua trõpetaã xikarauatakari:

—Pisikakanako ipi ipi pakini Teoso nitiriakori iaxirikakoni Eoparatxi inakori uiniti auakani.

15 Naia ipi, ipi pakini Teoso nitiriakori iposopekana ia anokanani, ia kasiriti, ia õti, ia oara manapi ĩkapani. Ininiã ninoa sikakaãka kaiãopokori kãkiti okinina ĩkapani. Ininiã ipi ãti pakini kãkiti auiniãtaã auiritaãka ãtika okinina. 16 Ãti sãpiretano ninoa sotatone kavaro nopini auakani tosẽtosi mirão aua. Kaiãopokori.

17 Natamatari ninoa sotatoakori kavaro nopini nitaponemoni. Natamatakasaakina ia atoko ninoa. Itorotana koana metao kamakori auana. Apanakini torota koana põkamarari xamina tirinakari atoko itxa. Apanakini poporeri. Apanakini posẽtakari ẽxópiri atoko. Ikiina ãkiti kii atoko. Inamaãna ipokĩka xamina tirika, katxiãri, ẽxópiri pakini. 18 Ikara xamina tirinakari, ikara katxiãri, ikara ẽxópiri pakini inamaãna pokĩkakari, okari kaiãopokori kãkiti itixi auakani. Ininiã ipi ãti pakini kãkiti auiniãtaã ninoa okari ãtika. 19 Kavaro posotiire inamaã, ixipiã pakini aua. Ninoa xipi imini atoko itxa. Ixipiãna aua ito kiiri. Ninoa kii misiritari kãkiti.

20 Ininiã itomane kãkiti koriã ia misirikari xika. Iuaritika kãkiti mokakoni maerekati kamakani !inirekari itakanapinirina imaerekani. Ninoa kapotoreẽkapanikaua Satanasi nitiriakorimoni. Ikamapanikarina ninoa amanaãkiti. Iteosonetari aamina kamakori, oro kamakori, pirata kamakori, pirõsi kamakori, kai kamakori pakini. Ninoa teosone kona posotari atamarauatini. Kona iposotarina ikenakorauatini. Kona iposotarina itĩpokotinina. 21 Ninoa kãkiti okapanikari apanakini. Ikamapanikarina miĩti parĩka. Isirĩkapanikana apanakinikata. Iĩtirĩkapanikarina apanakini kãkiti tii. Kona inirekarina maerekati itakanapinina.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Aãtsopa Axapitiri Iapirikakori

10 1Iuasaaki natamatari Teoso nitiri iaxitikiri katxakini
ĩkorapokoritimoni. Kataparari iua. Iua katxiãri iaxitikiri
ãki. Katxiãri imãka atoko itxa. Kisi ikii nopini aua. Itoõ atokatxi
atoko itxa. Itapike aãtsota tirinakari atoko itxa. 2Imaĩkanãtari
aãtsopa iapirikakori axapitiri. Iuakoã aãtsopa ikatamẽka. Itakari
ikiti ikikomonikiri potxoari uiniti nopini. Isanaremonikiri ikiti
itakari imiriĩ. 3Akiripoakata ãkiti atoko. Iuasaaki setxi iokaamori
kenakotaãka. 4Iuasaaki niõkatsopaaritari ninoa setxi iokaamori
sãkire. Txamari nikenakotari ãti iaxitikiri sãkire. Itxano:

—Kona piõkatsopatapiri ninoa setxi iokaamori sãkire —itxa iaxitikiri.

Aãtsopa Axapitiri Nikiko

5Iuasaaki Teoso nitiri aua ãti ikiti imiriĩ. Potxoari uiniti nopini
ãti ikiti aua. Iua õtanõkari iuako iaxiti. 6Iuasaaki itxa:

—Uatxa nisãpiretakiti Teoso ãtipirika auakari sãkire. Ikamari
ikinika iaxiti, iaxiti auakani pakini. Ikamari ikinika ĩkorapokoriti,
ĩkorapokoriti auakani pakini. Ikamari potxoari uiniti, ikinika
iua ãki auakani pakini. Teoso misiritinina maerekati kamakani
!okananiikari apokini. 7Apikomoni ãti trõpeta xikarauatapanika.
Iuasaaki kitxakapirĩka Teoso kipatakiti oerekaãkako. Teoso sãpiretakiti
initiriakori ĩkorapokoritimoni, isãkire sãpiretakanimoni paĩtiki
oerekaãkako —itxa Teoso nitiri.

8Eereka iuaĩkana nikenakotari iaxitikiri sãkirauatini:

—Pisa. Papariko aãtsopa iapirikakori, Teoso nitiri uakoã auakari.
Iua ãti ikiti imiriĩ, ãti ikiti potxoari uiniti pakini aua kititakari.

9Ininiã nisa iuamoni, ininiã nitxari iua:

—Pisikano ere aãtsopa iapirikakari.

Iuasaaki itxano:

—Papakapariko, nika pitxari ia aãtsopa. Pitikakoã kapixiriko
ia pinikakiti, iuaritika pinamaã potxoariko. Mapa atoko itxako —
itxano nota.

10Ininiã nimaĩkari ĩkora aãtsopa, nika nitxari. Ninamaã potxoari.
Mapa atoko itxa. Txamari nitikakoã kapixiri iua aãtsopa ninikakiti.
11Iposo atoko isãpiretano:

—Iuaĩkana pisãpiretariko apikomoni Teoso sãkire, kaiãopokori
kãkitimoni, kaiãopokori ãti uãkamoni, kaiãopokori ãti uãka

sãkire sãkiretakanimoni, kaiãopokori auĩtetxiakorimoni pakini pisãpiretariko nisãkire —itxano.

Ipi Teoso Sãkire Sãpiretakani

11 1Aãke niaõrauatini ĩkapani nisikaãka. Iuasaaki Teoso nitiri txano:

—Pisa. Piaõtariko Teoso misãkiretiko aikoti. Piaõtariko Teosomoni sikakori takikoãtaã. Piaõtana Teoso misãkiretakani iuaã auakani. 2Kona piaõtapiri Teoso misãkiretiko aikoti pirikere, kotxi Xoteo minakaniua apotiitiniãtaãua iuaã. Iuaã ninoa ĩkapani. Ninoa misiritariko Teoso sitatxine koarẽta toisi kasiriti. Ikara Teoso sitatxine, Xerosareẽ inakori. 3Nisikaposotiiretanako ipi kiki. Teoso sãkire sãpiretakani ninoa. Ninoa ieretakariko sako mata. (Sako mata kãkiti ieretakasaaki oerekari imatinaniuatini.) Ininiã mio tosẽtosi sesẽta õti pakini ninoa sãpiretariko nisãkire.

4Ninoa ipi oriva mina atoko itxana. Apaka ipi tirikapi topãkini atoko itxana. Ikini itixiti auakani auĩte apisatoõ, Teoso apisatoõ ninoa aua. 5Kãkiti nirekasaakiri imisiritinina ninoa, iuasaaki xamina tirinakari pokĩka inamaãna. Ininiã iuasaaki imokaiakarini xipope. Kãkiti nirekasaakiri imisiritinina, ikara atoko itxa okikona. 6Teoso sãkire isãpiretakasaakina, iposotarina iaxiti itotini. Ininiã iuasaaki ãparaã kona ikipaika ĩkorapokoriti. Ninoa posotari ãparaã arẽkatxi inĩkitakini. Iposotarina itxĩkitakiniri ikini sereti maerekati apokini ĩkorapokoriti auakanimoni. Inirekasaakina, ninoa posotari ikara ikinika ikaminina.

7Teoso sãkire isãpiretinina xipoka atoko, monõkori aariko mamapotõkire irikoti ãki potoriãkari pokĩka. Iuasaaki iua kamari neenamatxi ninoa ipi Teoso sãkire sãpiretakanikata. Eereka iua okapena ninoa. 8Ininiã ninoa ĩto sirĩkako kimaporiãtaã, mitari sitatxitiã. Iua sitatxitiã Apiananiri tokakitaãka aamina ĩpiriãmitakari nopini. Iua sitatxi akiriuãkataãka Sotoma, Exito pakini, kotxi Sotoma, Exito pakini atoko itxa Xerosareẽ. 9Ininiã iuaã ikini kãkiti, ikini inirimane, ikinimane ãti uãka sãkire sãkiretakani, ikini ãti uãka atamatanako ninoa ĩto kimaporiãtaã. Iuaã ikaikotanako ipi õti, ãti õti, ipixini õti pakini. Kãkiti kona auiritari ikatikona. 10Ininiã ikini kãkiti atamatariko ninoa koriãkani ĩto. Ininiãkara ikinimane enenĩkako. Ninoa kamari kiiniri. Ninoa iokanatariko isikakitina apanakinimoni ipoxokoniuatini ĩkapani. Ninoa kamariko ikara atoko inakari, kotxi

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

ninoamoni naia ipi Teoso sãkire sãpiretakani misiritana ninoa. Ininiã ninoa enenĩka, kotxi Teoso sãkire sãpiretakani koriãpeka.

11 Iuaritika ipi õti, ãti õti, ipixini õti pakini napaka atoko, Teoso txĩkitakana ninoa iuaĩkana auãki ininina ĩkapani. Õkitakauana. Iuasaaki kãkiti atamatana, ininiã ipĩkarauatana. 12 Ikara eereka ninoa ipi Teoso sãkire sãpiretakani kenakotari iaxitikiri sãkirauatini:

—Uaimoni hina.

Ininiã ninoa kanĩka katxiãriã Teoso tixinemoni. Ninoa mokaiakariakori itikana ninoa kanĩkaãpotini Teoso tixinemoni. 13 Iuasaakipeka itixi iteene iakeẽkata. Ininiã iua sitatxitiã kaiãopokori aapokotxi irika. Tesi aapokotxi auiniãtaã ãtika irika. Iuasaaki setxi mio kãkiti ipina. Kãkiti auapanika inakani pĩkarauata. Iuasaaki itxana:

—Teoso iaxiti auakari apiatakari itxaua —itxana.

14 Ĩkora misirikaretxi xipopeka. Iuasaaki ipi misirikaretxi apiari napapeka. Iuaritika erepaniko, kotxi paĩtiki ãti misirikaretxi apiari apokapanikako.

Trõpeta Imapotõkirekiri Xõkiko

15 Iuasaaki Teoso nitiri mapotõkirekiri xikarauata itrõpetaneẽ. Itomane iaxiti auakani iteene akiritari:

—Ikini itixiti auakani auĩte itxapekaua aãuĩte Teoso, Kristo pakini. Ãtipirika iua ikinimane auĩte itxauako —itxana.

16 Iuasaaki vĩtxi koatro totiakori Teoso topãkiniãtaã apisatoõ topãkakani pamaka Teoso apisatoõ. Itxana:

17 “Erekapitikari ikinipoko pikamakiti. Apiananiri pitxaua.
Kaposotiirei pite. Uatxa pite auapitika. Pite kitxakapirĩka
aua. Katana ãtipirika pauapika. Erekapitikai, kotxi
kaposotiirei, ininiã ãtipirika ate auĩte pitxaua.

18 Kãkiti ikini itixiti auakani omanãkarauata. Uatxa piteka
omanãkarauatini manapi apope. Uatxa apokapeka
ipĩkani misiritiko mereĩko õti. Pinitiriakori, pisãkire
sãpiretakani, apaka pinakitiakori pite paxitakani pakini
ĩkitxitiko õti apokapeka. Ikinimane kãkiti poiãorini, kãkiti
kaposotiirerini pakini apakapariko ikamakitina ĩki. Iuasaaki
pixipokariko ĩkorapokoriti xipokakani,” itxana.

19 Eereka natamatari iuaã Teoso tixineẽ imisãkiretiko aikoti tore imataakaãka. Iua aiko ãki natamatari Teoso kaixane, iua apokiniãtaã. Iuasaaki natamatari ito mẽkokari. Nikenakotari ito

okaratxirari, ito iokaamori pakini. Itixi iakeẽkata. Ito ãparaã kai soro katxĩkareri atoko katxaka.

Imini Mitapoari, Sito Pakini

12 1Eereka nitaponeẽ nitikoka. “Kipa atxiĩti?” nitxa nãkixinireẽ. “Natokopa itxa Teoso oerekiniri kãkiti?” Kotxi sito tokiã Teoso tixine. Atokatxi iotximere iakirokaro oa omãka atoko inakari. Kasiri aua okiti patapi. Okiiã aua auĩtetxi saporiẽtane, tosi iõriki kamakori. 2Oa kamixiro. Oa akiripoakata oãtatsiirauatini xika, kotxi kaiamapeka amarini oãuãkitakini.

3Eereka iuaĩkana nitikoka, kotxi imini mitapoari tokiã Teoso tixineẽ. Põkamarari. Iua setxi ikii aua. Aua tesi iko. Ikininape ikii aua auĩtetxi saporiẽtane. 4Ixipiã ikosekari kaiãopokori iõriki iaxitikero, uai ixiti oka itxaro iõriki. Itima oa sito apisatoõ, kotxi paĩtiki amarini oãuãkitaka. Inirekari iixirãkiniri amarini, amarini auakasaaki. 5Eereka oa sito auãkitakari amarini, kiki. Oa sito ãkiri aneẽkasaaki ikini itixiti auakani auĩte itxauako. Auĩtetxi kataparari itxauako iua amarini. Auakasaaki, imini !ixirãkari amarini. Patimari maĩkiko iua amarini. Teoso auinimoni anikaãka amarini. Iuaãtaã Teoso topãkanãta auĩtetxi itopanere nopini. 6Oa sito miteka ãparaã makipakaniãtaã. Teoso oerekatapekari iuaã okaikotini ĩkapani. Iuaã oinĩkataãkako mio tosẽtosi sesẽta õti. Ipi anokanani, ãti anokanani ipixini pakini itxa.

7Eereka aua neenamatxi Teoso tixine. Teoso nitiri Mikeo inakori apanakinikata naiatari imini mitapoari initiriakorikata. Imini initiriakori pakini neenamauata apaka. 8Teoso nitiriakori tapara apiata, ininiã imini initiriakorikata !auiritaãkaika Teoso tixine ikaikotinina. 9Iua imini mitapoari iokanataãka maparamoni. Iua imini kitxakapirĩkaripekara. Iua Txiapo inakori. Iua Satanasi inakori. Iua misirienetari kãkiti ikini itixiti auakani. Maparamoni iokanatikosaaki, iua, initiriakori pakini okaãkana uai ĩkorapokoritimoni.

10Eereka nikenakotari Teoso tixinekiri sãkire kataparakieneri:

—Kãkiti maerekani makatxakiko apokapeka uatxa. Teoso makatxakari kãkiti maerekani. Uatxa Kristo posotiire oerekaãka. Uatxa oerekari ikinimane auĩte ininiua. Teoso mereẽkiti ikinimane auĩte itxaua uatxa, kotxi aĩtariakori kamapiretakari iokanatapeẽkaika mapara. !Ikaikotaika Teoso tixine. Mitxi ikamapiretari aĩtariakori Teoso apisatoõ. Pokamara, ĩkanõka ikamapiretana. 11Aĩtariakori iokanatapekari Satanasi isini. Ninoa posotari iokanatiniri Satanasi,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

kotxi Teoso Soti Auĩtene ipina ninoa ĩkapani. Iarẽka xiketa ninoa ĩkapani. Ninoa posotari Satanasi iokanatinina, kotxi ninoa sãpiretari atão inakari Teoso sãkire. Ninoa iposope okikona Teoso ĩkapani. 12Hĩte Teoso tixine auakani hĩpoxokoniuatako. Txamari hĩte itixi auakani, potxoari uiniti auakani, erepaniko, kotxi Satanasi apopeka ereẽ hĩte sauaki. Iua iteene naiataua, kotxi imarotari paĩtiki Teoso !auiritaikari iua maerekati apikomoni ikamini —itxa iua Teoso tixinekiri sãpirena.

13Uai itiximoni okikosaaki, imini mitapoari asikatikinitaro oa sito amarini auãkitakakaro okiniro ĩkapani. 14Oa osikaãka ipi mĩkitatxi kokoi mitari mĩkita, oãraini ĩkapani. Oa araã ãparaã makipakanimoni. Teoso oerekinimoni osa. Iuaã Teoso nĩkataro oa ipi anokanani, ãti anokanani, ipixini pakini. Iuaã imini mitapoari !iposotari oamoni apokini. 15Oa araãkasaaki, imini mitapoari koporikaãtari ãparaã inamaãkiri oa tikini. Uini atoko itxĩkitakari ãparaã, oa sito axãpoãtini ĩkapani. 16Kipatxi !auiritari ãparaã sini oamoni. Ixoreka. Ixorekasaaki, ikinika ãparaã imini namaãkiri kipatxi ãki isa. 17Ininiã imini iteene omanataro oa sito. Ininiã asikatikinitana apanakini oa anaakori inaiatinina ĩkapani. Kãkiti Teoso paniãtakiti kamakani oa anaakori itxauana. Kãkiti Xesosi Kristo sãkire auiãkani oa anaakori itxauana.

Monõkori Potxoari Uiniti Pokĩkaãtakari

13 1Ininiã nitaponeẽ nitima ikipatxite nopini. Iuaã nitikari monõkori potxoari uiniti pokĩkaãtini, kanĩkiĩta itxa. Iuamoni auari iko tesi pakini. Apaka ikii setxi aua. Ikinika iko aua auĩtetxi saporiẽtane. Ikini ikii aua uãkatxi Teoso misãkirepiretakari. 2Iua monõkori nitikakiti ãkiti kaiõkari atoko itxa iĩto. Ikiti oso kiti atoko itxa. Inama ãkiti nama atoko itxa. Iua imini mitapoari sikari iposotiire maerekati, iua potxoari uinitikirimoni. Ininiã iua auĩtetxi itxaua. Imini auĩtetxi ininiua atoko itxa. Imini txĩkitakari iua potxoari uinitikiri sãkire kaposotiire inini, isãkire kãkiti auikini ĩkapani. 3Nota atamatari ikiiniri. Ikii ãti ipĩpe ikaro mitari xika. Eereka ikaro tximõka. Iuaĩkana auãki itxa ikii ipinakari. Kãkiti ikini itixitikini atamatakasaakiri, itsorĩkaãtana. Ininiã auikarina isãkire. Ikamarina iua nireẽkiti. 4Ikinimane auikari imini mitapoari sãkire. Iteosonetarina iua, kotxi iua sikari iposotiire iua potxoari uinitikirimoni. Apaka ninoa auikari iua potxoari uinitikiri sãkire. Ninoa teosonetari iua apaka. Ninoa sãkire:

—Ãti kaposotiireri potxoari uiniti pokĩkaãtakari atoko inakari !auari. Kãkiti !iposotari inaiatiniri iua —itxana.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

5Iua potxoari uinitikiri auiritaãka isãpiretiniri maerekati sãkiretxiti.
Imisãkirepiretari Teoso. Auiritaãka auĩtetxi ininiua koarẽta toisi
pakini kasiriti. 6Iua misãkirepiretari Teoso. Imisãkirepiretari Teoso
uãka. Imisãkirepiretari Teoso auiniãtaã. Imisãkirepiretari Teoso tixine
auakani. 7Iua auiritaãka inaiatiniri kãkiti Teoso nakitiakori. Apaka
auiritaãka ninoa imaĩkini. Auiritaãka kãkiti ikini uãkati auĩte ininiua,
ikini itixiti auakani auĩte ininiua, ikini kãkiti sãkire sãkiretakani
auĩte ininiua. Ikinimane auĩtetari iua maerekati kamakari. 8Ikini
itixiti auakani, Teoso nakitiakori minakaniua, auikariko iua potxoari
uiniti pokĩkaãtakari sãkire, kotxi iteosonetarina iua. Itixi kamiko
apisapanika ninoa uãka !iõkataãka Soti Auĩte okakori aãtsopateẽ. Iua
aãtsopaã auauãkatakani auapikako Teosokata mapĩkaninoka ininina.
9Hĩte, ia atatsopatakanii kakenakokii, ininiã hĩkenakotariko
nisãkire. 10Teoso nirekiniãri kateia ãki pitakiko, ininiã erekapitikari
kateia ãki pauini. Teoso nirekiniãri pokiko iouata mitariã,
erekapitikari pokiko. Ininiã pokaãkako iouata mitariã. Ininiã
hĩte Teoso nakiti inakaniua himĩteenekariko himisiritiko. Kona
hĩtakanapapiri Teoso kimapore. Ãtipirika hĩkamariko Teoso nirekakiti.

Monõkori Itixiãkiri

11Eereka nota itikari ãti monõkori. Itixiã ipokĩka. Aua ipi iko.
Soti auĩte ãkiri iko atoko itxa, iuaritika isãkirauata imini sãkire
atokokana. 12Potxoari uiniti pokĩkaãtakari nitiri itxaua iua itixiã
pokĩkakari. Potxoari uinitikiri sikaposotiiretari iua, ininiã isari ikini
itixitimoni. Itxĩkitakana ikinimane teosonetiniri potxoari uinitikiri.
Iua potxoari uinitikiri mitxi mita karori, eereka ikaro tximõka.
13Iua itixiã pokĩkakari kamari posotiiretxi mitxi mimarotakoti.
Ipaniãtari xamina tirinakari iaxiti auakari ĩkorapokoriti apokini
ikinimane atamatiniri ĩkapani. 14Iua potxoari uinitikiri auiritari
itixiãkiri kaminiri posotiiretxi iua ĩkapani. Posotiiretxi xika itixiãkiri
misirienetari ikinimane itixiã auakani. Itxĩkitakari kãkiti kaminiri
potxoari uinitikiri ĩto atoko inakari kai kamakori. Ikara atoko
ipaxitarina potxoari uinitikiri, kotxi ikarotaãka iouata mitariã,
iuaritika iuaĩkana auapanika ikii. 15Itixiã pokĩkakari auiritaãka
itxĩkitakiniri potxoari uiniti pokĩkaãtakari atoko inakari kai kamakori
kosekasinaniretiniua, ininiã iua kai kamakori posotari isãkirauatini
kãkitikata. Ipaniãtari kãkiti okiko imanirekakanisaakiri iteosonetiniri
iua. 16Itixiã pokĩkakari paniãtari ikinimane kãkiti apakapiniri

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Satanasi takaõtxikare iuakoãna ikikomoni, minakaniã iteẽtaãna. Ipaniãtari ikinimane kãkiti auĩtetxi inakaniua, auĩtetxi minakaniua, katiini, matiini, nitiritxi, nitiritxi minakaniua pakini, apakapiniri Satanasi takaõtxikare. 17Kãkiti iua takaõtxikari mauakiniti !auiritaãka iamotiitinina. !Auiritaãkana ivẽtxirauatinina. Iua takaõtxikari potxoari uinitikiri uãka. Iuãka mauakanisaaki, aua nómero iua nakiti.

18Kimarore hĩtxako, ikara himarotini ĩkapani. Kimarore hininiã himarotari potxoari uinitikiri nomerone kiki uãka itxa. Nómero 666.

Soti Auĩte Sẽto Koarẽta Koatro Mio Kãkitikata

14 1Eereka nionakaãta nitaponeẽ. Natamatari Soti Auĩte. Õtanoxiratari nopini auanãta. Ixirata uãka Sião inaãka. Kãkiti sẽto koarẽta koatro mio pakini aua iuakata. Kaiãopokori kãkiti. Iteẽtaãna Soti Auĩte iri uãka iõkatsopatapeẽkaika. 2Eereka nikenakotari ninoa xikarauatini. Itorõkani ene atoko itxa, kotxi ama eneeneri. Ikarokirauatini ene atoko itxa ninoa xikare. Viorão ene atoko itxa iua xikari ene. 3Ninoa kãkiti sẽto koarẽta koatro mio pakini tima auĩtetxi topanere apisatoõ, okĩtxinoka xãpokaĩtotakini ipi ipi pakini apisatoõ. Totiakori vĩtxi koatro pakini apisatoõ apaka itimana. Ninoa sẽto koarẽta koatro mio xikaretari xikari amaneri. Apanakini !imaĩkari iua xikari amaneri. Ninoa sẽto koarẽta koatro mio ĩkorapokoriti Teoso amotakini, ninoanoka posotari ixikaretiniri iua amaneri xikariti. 4Ninoa kiki !isirĩkana sitokata. !Auiritarina iĩtona kaminiri maerekati. Soti Auĩte sinimoni ninoa apaka sa. Ĩkorapokoriti auakasaakina, Teoso amotana ninoa. Ninoa merepanika sikaãka Teosomoni, Teoso Soti Auĩtene pakinimoni. 5!Ikamarina maxikatiĩka isãkirena. Atão inakarinoka isãpiretana. !Ikerokarina isãkirena Teoso iauĩtena apisatoõ.

Ipi Ãti Pakini Teoso Nitiri Sãkire

6Eereka nitikari Teoso nitiri araaãpotini iaxiti itanoxiti. Iua sãpiretari Teoso iokanapirena erekari kãkitimoni ikini itixiti auakanimoni. Iua iokanapirenatxi kona xipoka. Isãpiretari Teoso iokanapirena erekari ikini uãkatimoni. Ãti uãka sãkire ipinimoni. Ãti uãka sãkire ipinimoni. Itxaãpota, itixi auakani sãkire, iuaritika isãpiretari Teoso iokanapirena ikini uãkatimoni. 7Itaparasãkireritika itxari:

—Hĩpĩkariko Teoso. Hĩsãpiretariko, iua Apiananiri ininiua. Apokapeka kãkiti maerekati kamakani misiritiko õti.

Hĩteosonetariko Teoso, kotxi iua kamari iaxiti, ĩkoraxiti, potxoari uiniti, sõtoãri pakini —itxa iua Teoso nitiri araãkari sãkire.

8 Iua sãkirauataka atoko, ãti Teoso nitiri txari:

—Papirónia sitatxiti xipokapeka. Iuaã auakani kaposotiirerini, iuaritika ixipokapena. Papirónia sitatxiti auakani paniãtari imakinika itixi auakani maerekati ikaminina, maerekati ĩtotxi nireẽkiti. Ininiã ninoa kamari maerekati Papirónia auakani paniãtakiti.

9 Ninoa Teoso nitiriakori ipi sãkirauataka atoko, ãti Teoso nitiri txari itaparasãkireritika:

—Teoso misiritanako kãkiti potxoari uinitikiri teosonetakani, potxoari uinitikiri atoko inakari kai kamakori teosonetakani. Teoso misiritanako kãkiti Satanasi takaõtxikare iteẽtaãna takakani, iuakoãna takakani. **10** Kãkiti iua atoko inakani misiritaãkako, kotxi Teoso iteene omanãkarauata maerekati ninoa kamakiti xika. Teoso misiritanako ninoa, ininiã atatsiirauatana xamina tirinakariã. Ẽxópiri arikanako ninoa. Teoso nitiriakori erekarini, itixine auakani, Teoso Soti Auĩtene pakini itikariko ikara kãkiti misiritiko. **11** Iua xamina txĩkitakari kãkiti atatsiirauatini. Iua xamina tirinapikako. !Ixipoka. Itirinapika. Itxiãkapika. Ninoa misiritiko !iotoka. Pokamara, ĩkanõka auapika ninoa misiritiko. Kãkiti iua potxoari uinitikiri teosonetakani, potxoari uinitikiri atoko inakari kai kamakori teosonetakani, iuãka iĩtoãna auaĩtotakini misiritaãkako ikara atoko —itxa iua Teoso nitiri sãkire.

12 Ininiã hĩte Teoso nakitiakori, hĩte ipaniãtakiti kĩpitakani, hĩte Xesosi nireẽkiti ãtipirika kamakani, kataparaxinire hĩtxako. Himĩteenekariko kãkiti misiritinii.

13 Eereka nikenakotari Teoso tixine auakari sãkire. Itxano:

—Nisãpiretakiti piõkatsopata. Kãkiti ipĩkasaaki Apiananiri ĩkapani iparĩkauatakasaaki, Teoso sikari erekari iuamoni.

Iua Erekari Matamatakoti txari:

—Ia atão. Mitxi pasãpaniri Teoso parĩka ikaminina. Uatxa itomatana, kotxi Teoso imarotapekari erekari ikamakitina.

Takari Amiko Pirena

14 Eereka nitaponeẽ nionakaãta iaxiti. Iuasaaki natamatari katxiãri kasarori iuaã. Aĩtari iaxitikiri atoko inakari topãka iua katxiãri nopini. Ikiiã aua auĩtetxi saporiẽtane oro kamakori. Iuakoã saasara ãtoião aua. Pauanaro. **15** Iposo atoko ãti Teoso nitiri pokĩka Teoso aapoko. Iua itaparasãkireritika akiritari iua katxiãri nopini topãkakari:

—Pikosekariko pisaasarate. Pamariko takari, kotxi takari amiko manapipekara. Takari ikini itixitikiri amiko manapipekara.
16 Ininiã iua katxiãri nopini topãkakari isaasarateẽ isauakari ikini itixiti nopini auakari. Amari takari imakinika.
17 Iposo atoko nitikari ãti Teoso nitiri pokĩka Teoso aapoko Teoso tixineẽ. Iuamoni apaka aua saasara ãtoião iuakoã. Pauanaro.
18 Iuaĩkana ãti Teoso nitiri apoka. Teosomoni sikakori takikoãtaã ipotorika iua. Inĩkatari xamina tirinakari iuaã. Iua itaparasãkireritika akiritari Teoso nitiri saasara auakiti:
—Pimaĩkaroko pisaasarate. Pimakatxakaroko ova ikini itixitikero, kotxi ova oionapeka —itxa.
19 Ininiã Teoso nitiri isaasarateẽ isauakaro ova ikini itixitikero. Itsotakitataro ovatsa. Iposo atoko okaro ova ori ova iopetiko mitari ãki. Okatsonakaãka. Teoso omanãkare iua ova iopetiko atoko itxa, kotxi Teoso iteene omanãkarauata kãkiti maerekani xika. 20 Ova ori kãkiti kitiã iopetikoãtaã sitatxi mapotõkire. Txamari na ovapeẽni ikara atoko itxa. Arẽkatxiãra ikara atoko itxa. Iua arẽkatxi uini panaã atoko itxa. Tresẽtosi kirómetro arẽkatxi aua. Arẽkatxi ĩpanaã kavaro namaãpeka apoka arẽkatxi. Ãti metro ipixini ĩpanaã arẽkatxi.

Teoso Misirikare Mĩkani Setxi

15 1 Eereka nitaponeẽ nitikoka iuaĩkana.
—Kipa atxiĩti? —nitxa iuaĩkana nãkixinireẽ, kotxi natamatari Teoso nitiriakori setxi itixineẽ.
Ninoa minari misirikaretxi setxi pakini kãkitimoni. Apikomoni misirikaretxi !auaika. Ia misirikaretxi setxi inokasaakiri kãkiti, Teoso misiritana ninoa imaerekanina xika.
2 Eereka natamatari ipoa atoko inakari. Ãtakaãri, xamina tirinakarikata koketakori atoko itxa ipoa. Kãkiti tima ipoa ĩtinikata. Ninoa iokanatapekari Satanasi sini, kotxi !ikamarina iua potxoari uinitikiri paniãtakiti. Iua potxoari uinitikiri atoko inakari kai kamakori paniãtakiti !ikamana. !Apakaparina Satanasi takaõtxikare, iuãka nomerone. Ikininape aua viorão atoko inakari Teoso sikakiti.
3 Ninoa xikaretari Moisesi xikare, Teoso nitiri uai itixi auakari xikare. Ixikarenãtari Teoso Soti Auĩtene xikare. Ia ixikaretana. Itxana:

"Teoso Apiananiri, ikini posotiiretxi auakitii pite. Peerekari piparĩka. Pite kaposotiireri. Pite atãonani pikamakiti. Ikini uãkati auĩte pitxaua pite.

4Ikinimane paxitaiko pite ipĩkareritika, kotxi pite
Apiananiri pitxaua. Ikinimane txaiko pite: 'Peerekai,'
itxaina. Kotxi pitenoka !auari maerekati. Kãkiti ikini
uãkati apokako pitemoni. Ninoa txaiko: 'Ate teosone
pitxaua,' itxana kotxi ikinimane itikari erekari
pikamakiti."
Ikara atoko itxa ninoa xikaretakiti.
5Eereka natamatari Teoso aapoko ãki. Natamatari iua auiniãtaã.
6Iposo atoko ninoa Teoso nitiriakori setxi, misirikaretxi setxi
mĩkani, pokĩka Teoso aapoko. Ninoa mãka katsopiri, pomẽkoriri.
Ninoamoni aua oro kamakori. Itinimaĩ nopini inapa. 7Ninoa
ipi ipi pakini okĩtxinoka xãpokaĩtotakini iuaã aua. Okĩtxinoka
xãpokaĩtotakiti sikari iãtatxi setxi pakini oro kamakori ninoa
setxi Teoso nitiriakorimoni. Teoso auapininiika inakari
xãpokakapekari iua setxi pakini iãtatxi omanãkareẽ. 8Teoso
iotximere xãpoka iua aapoko ãki. Katxiãri kasarori atoko itxa.
Iuasaaki kãkiti !auiritaãka Teoso aapoko ĩroini, ninoa Teoso
nitiriakori, misirikaretxi mĩkani setxi pakini, misiritakasaakina
kãkiti.

Iãtatxi Teoso Omanãkare Auakiti

16 1Eereka nikenakotari Teoso aapoko ãki auakari sãkire.
Itaparakieneritika imisãkiretana ninoa Teoso nitiriakori
setxi. Itxana:
—Hĩsa. Hĩkitakari Teoso omanãkare iãtatxi ãki auakari itixi
auakanimoni —itxa.
2Ininiã ninoa Teoso nitiriakori sari. Merepanika ãtika initiri
kitakari iãtatxi ãkikiri itixi auakanimoni. Iuasaaki kimiti mitari,
katsiiri, apoka kãkiti Satanasi takaõtxikare auakini ĩtomoni.
Potxoari uinitikiri atoko inakari kai kamakori teosonetakani
ĩtomoni apoka ikara atoko inakari amianari.

Ãti Iãtatxi

3Iposo atoko ãtipekana Teoso nitiri kitakari iãtatxi ãkikiri
potxoari uinitimoni. Iuasaaki ãparaã arẽkatxi itxapekaua. Kãkiti
ipĩkari arẽka atoko itxa iuasaaki. Ininiã ikinipoko potxoari uiniti
auakani iuasaaki xipoka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Ãti Iãtatxi

4Iposo atoko ãtipekana Teoso nitiri kitakari iãtatxi ãkikiri uinimoni,
sõtoãri pakinimoni. Iuasaaki ãparaã arẽkatxinoka itxapekaua. 5Iuasaaki
nikenakotari Teoso nitiri ãparaã nĩkatakari sãkire. Itxari Teosomoni:
—Pite maerekati makamakatii. Ãtipirika auakarii pite. Atão
pikamakiti pimisiritinina maerekati kamakani ĩkora atoko. 6Kotxi
ninoa okari kãkiti pite nakitiakori. Okarina pisãkire sãpiretakani.
Ninoa oxiketari ninoa arẽka. Ininiã uatxa pite sikana arẽkatxi iãtinina.
Atão imisiritikona kotxi maerekati ikamana —itxa Teoso nitiri.
7Iposo atoko nikenakotari ãti sãkire. Teosomoni sikakori
takikoãtaã auakari iua. Itxari Teoso:
—Pite Teoso Apiananiri, Kaposotiireri pitxaua. Erekapitikari
maerekati kamakani pimisiritini. Pite kona kerokari pikamakiti,
kotxi atão inakarinoka pikama —itxa.

Ãti Iãtatxi

8Eereka ãtipekana Teoso nitiri kitakari iãtatxi ãkikiri
atokatximoni. Iuasaaki atokatxi apiata patakata. Auiritaãka kãkiti
arikini itaparapatakaã. 9Ininiã kãkiti arikaãka atokatxi patakaã.
Iuaritika !inirekarina maerekati ikamakitina itakanapinina.
“Peerekari Teoso,” kona itxana. Teosonoka posotari iotokakiniri iua
misirikaretxi, txamari ninoa maerekati pirenaã akiritari Teoso uãka.

Ãti Iãtatxi

10Ininiã ipi ipi pakini Teoso nitiriakori kitakapekari iãtatxi ãkikiri
itiximoni. Eereka iuaĩkana ãti Teoso nitiri kitakari iãtatxi ãkikiri
auĩtetxi topaneremoni iua potxoari uiniti pokĩkaãtakari topaneremoni.
Iuasaakipeka iua potxoari uinitikiri auĩtetxi ininiãtaãua patimari
ipiãkini. Kãkiti iuaãtaã auakani akatsaninitaua itsii xika. 11Iuaritika
!inirekarina maerekati ikamakitina itakanapinina. Imisãkirepiretarina
Teoso iaxiti apiko nopinixiti auakari, atatsiirena xika, kimiti xika.

Ãti Iãtatxi

12Eereka iuaĩkana Teoso nitiri ãti kitakari iãtatxi ãkikiri mitari
uinitimoni Eoparatxi inakorimoni. Iuasaaki uini auaã. Isonãka.
Kimapori itxaua, auĩtetxiakori atokatxi pokĩkinimoni ĩkani
inapinina ĩkapani. 13Iposo atoko nitikari maerekani matamatakoni

ipi ãti pakini. Atiniro atoko itxana. Ãto pokĩka mitapoari imini namaã. Ãto pokĩka iua potxoari uiniti pokĩkaãtakari namaã. Ãto pokĩka iua itixi pokĩkakari namaã. Iua itixi pokĩkakari iua Satanasi sãkire sãpiretakari itxaua. Na atãoene isãkire. Poxirari ikama.
14 Ninoa maerekani matamatakoni ipi ãti pakini Satanasi nitiriakori. Ninoa kamari posotiiretxi. Isana auĩtetxiakorimoni, ikini itixiti auakanimoni. Akiritana kãkiti apotiitiniua ineenamauatinina ĩkapani. Teoso kaposotiireri naiatanako ninoa itixi xipokini õtisaaki.
15 Hĩte ia atatsopatakanii, Apiananiri txai hĩte:
—Erepaniko. Napokako kiĩtiriri apokini atoko, kãkiti mimarotakinitipanika. Napokasaaki ereẽ, pikoatiniã, kamãka pininiã, pipoxokoniuata. Ikara atoko pininiã, kona kasarai ikinimane apisatoõ pisini, ininiã kona kapẽtai —itxa Apiananiri sãkire.
16 Eereka ninoa ipi ãti pakini Satanasi nitiriakori maerekani matamatakoni, apotiitari auĩtetxiakori Amaketõ inakoriãtaã. Iuaãtaã akiritaãka Amaketõ Xoteo sãkireẽ.

Imapotõkire Iãtatxi

17 Ninoa setxi Teoso nitiriakori, seisi kitakapekari iãtatxi ãkikiri. Ãtinoka !ikitakapanikari. Iuasaakiika iua kitakari iãtatxi ãkikiri ĩtimamoni. Iuasaaki nikenakotari auĩtetxi itopanereãtaã auakari sãkire:
—Ixipokapeka —itxa itaparakieneritika.
18 Iposo atoko iotxira mẽkoãkata. Ikarokirauata. Pataparaeneri. Itixi iakeẽkata. Mitxi !auari itixi iakeẽkatini ĩkora atoko inakari. Iuasaakiikarako apiatako. 19 Iua sitatxi apiari Papirónia inakori xoreka. Ipikata ixoreka, ininiã ipi ãti pakini sitatxiti atoko itxaua. Ikini itixiti auakari sitatxi xipokaãka iuasaaki. Teoso !imaxinĩkaretari Papirónia sitatxiti auakani kamakiti, ininiã iteene imisiritana ninoa, kotxi iteene omanãkarauata imaerekanina xika. 20 Iuasaaki ikini ipokomiriĩ !auaika. Õtanoxiratari ikinipoko xipoka iuasaaki.
21 Katxĩkareri iaxiti auakari, kai mitari atoko inakari, katxaka itiximoni. Apanakini kai minani koarẽta sĩko kiro. Iua irika kãkiti nopini. Ikara katxakakari pamonõkonipaniri. Iua xika kãkiti iteene misãkirepiretari Teoso.

Sito Potxoari Uinitikiri Nopini Topãkakaro

17 1 Ninoa Teoso nitiriakori setxi pakini iãtatxi setxi auakini, seisi kaikota. Ãtika ina notamoni. Itxano nota:

—Notakata pisa. Noerekai sitatxi miramaneri. Sito kanokarero kaposotiirero atoko itxa iua sitatxi. Oa topãkanãta uini itori nopini. Iuaã auakani misiritiko noerekaiko pite. 2Auĩtetxiakori ikini itixiti auakani kamari maerekati iua sitatxiti auakanikata isirĩkinina. Iua sitatxi auakani txĩkitakari kãkiti ikini itixiti auakani maerekati ikaminina. Kapoãroã poãtakari nirekini atokokana, ninoa nirekari iua maerekati iua sitatxiti auakani kamakiti —itxa notamoni.

3Eereka iua Erekari Matamatakoti paniãtano iua Teoso nitirikata nisini. Iua Teoso nitiri anikano ãparaã makipakaniãtaã. Iuaã natamataro sito topãkanãta iua potxoari uinitikiri nopini. Põkamaraĩtori iua. Iĩtoã aua iõkatakori kaiãopokori Teoso imisãkirepiretini iõka. Ikii setxi aua. Iko tesi aua. 4Oa sito mãka pomamari ipixini. Põkamarari itxa omãka. Pakaroneri omãka. Oĩtoã aua oro, pérora, kai soro pomẽkoriri pakini aua. Omaĩkari iãkoanatxi oro kamakori. Iua iãkoanatxi ãki aua maerekati okamakiti itxiko atoko inakari. Maerekati oĩto kamakiti ikara atoko itxa. 5Oteẽtaã aua sãkiretxi iõkatakori. Itxari: "!Kimarotikori. Kanokareroakoro inoro itxaua Papirónia sitatxiti miramaneri. Maerekati kamakani inoro itxaua Papirónia." 6Nitikaro oa sito opoãtini, Teoso nakitiakori arẽka oãtini xika. Xesosi sãkire auikinina xika, okaãkana. Natamatakasaakiro nitikoka.

—Kipa atxiĩti? —nitxa.

7Iua Teoso nitiri txano:

—Kininiãpa pitikoka? Nisãpiretaiko oa sito pirena. Apaka nisãpiretaiko iua potxoari uinitikiri pirena, ikii setxi, iko tesi auakiti pirena, oa porikitakari pirena nisãpiretai, kotxi kona pimarotari. 8Iua potxoari uinitikiri patamatakiti mitxi aua, txamari uatxa !auaika. Iua eereka ipokĩkapanikako aariko mamapotõkire irikotiã. Eereka anikaãkako ixipokikomoni. Ikini itixiti auakani Teoso aãtsopateẽ iuãkana maiõkatakoni tikokako iua potxoari uinitikiri atamatakasaakinako. Itixi kamiko apisa iuãkana !iõkatsopataãka Teoso aãtsopateẽ. Iua aãtsopaã iõkauãkatakoninoka ãtipirika auapikako Teosokata. Kãkiti tikokako iua potxoari uinitikiri atamatakasaakina, kotxi mitxi auãki itxa, eereka !auaika, eereka iuaĩkana auãkipeka itxa.

9—Ikara inakari pimarotini ĩkapani, iteene pimixinikariko. Kinirepa ikii setxi aua? Kotxi õtanoxiratari setxi apaka aua. Oa sito topãkanãta iua õtanoxiratari nopini. 10Kinirepa ikii setxi aua? Kotxi auĩtetxiakori setxi apaka auako. Auĩtetxi !itxaikauana ninoa sĩko. Ãtinoka auĩtetxi txapanikaua. Ãti kona apokapanika. Iua apokasaaki mapaõtinoka

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

auĩtetxi itxauako. 11 Iua potxoari uinitikiri mitxi auãki inakari, iposo atoko !auaika inakari, iua apokako. Iuara auĩtetxi txauako. Iua mitxi apotiitaua ninoa setxi auĩtetxiakorikata. Ãti õti iua xipokaãkako.

12 —Patamatari iko tesi pakini. Kinirepa iko tesi aua? Kotxi auĩtetxi tesi aua. Ninoa auĩtetxiakori kãkiti auĩteakori !itxapanikauana. Ninoa sikaposotiiretaãkako auĩtetxi ininiuana iua potxoari uinitikirikata. Ninoa auĩtetxi itxauanako ãti oaranoka. 13 Ikininape ninoa tesi auĩtetxiakori parĩkauata iua potxoari uinitikiri ĩkapani. Iposotiireẽna, itaparaãna iparĩkauatana iua potxoari uinitikiri ĩkapani. 14 Inaiatarinako Teoso Soti Auĩtene. Teoso Soti Auĩtene iokanatana ninoa isinina, kotxi iuanani Apiananiri itxaua. Auĩtetxiakori auĩte itxaua. Ãtipirika iuakata sikani, iua akiritakini, imereẽkini, ãtipirika iua nireẽkiti kamakani, ninoa moianatari iua Soti Auĩte ineenamauatini —itxa Teoso nitiri sãkire.

15 Iua Teoso nitiri apikomoni txari notamoni:

—Pite atamataro oa kanokarero topãkanãta kãuaãri nopini. Kinirepa kãuaãri nopini oãua? Kotxi iuaãtaã kãkitipokoni, ikini uãka, ikini itixiti auakani, ikini ãti uãka sãkire sãkiretakani pakini. Iua kãuaãri mitari atoko itxana. 16 Iua potxoari uinitikiri, ninoa tesi auĩtetxiakori pakini omanataroko oa kanokarero. Ninoa makatxakariko ikinipoko oa nakiti. Imakatxakarinako omãka. Kasarapeka otxako. Oxini inikanako. Ninoa xipokaroko oa xaminaã. 17 Teoso txĩkitakari Teoso nireẽkiti ikaminina, kotxi ninoa auĩtetxiakori parĩkauata iua potxoari uinitikiri ĩkapani Teoso nireẽkiti iaõka. Ininiã Teoso sãkire mitxi auakari auapeka. Isãkire iaõka ikamana. Ininiã ninoa nirekari iparĩkauatinina iua potxoari uinitikiri ĩkapani. Ininiã ninoa auĩtetxiakori itxauana iua potxoari uinitikiri ĩkapani.

18 —Oa sito kanokarero patamatakito kona atão sitoni. Sitatxi miramaneriã auakani oa sito kanokarero atoko itxana, kotxi iua sitatxiã auakani paniãtana ikini auĩtetxiakori itixi auakani maerekati inireẽkitina ikaminina.

Papirónia Sitatxiti Xipokini

18 1 Ikara inaãka atoko nitikari ãti Teoso nitiri Teoso tixine auakari katxakaãpotini ĩkorapokoriti Teoso tixine potoriãkari. Iua kaposotiireri. Iotximere iopinikari imakinika itixi. 2 Iua sãkirauata itaparasãkireritika. Itxari:

—Ixipokapeka Papirónia sitatxiti miramaneri. !Auaika.
Uatxa Satanasi nitiriakori aua iuaã. Ikini sereti maerekani
matamatakoni aua iuaã. Araãkari ikini sereti arakakari
nikakani, kãkiti mapokaerekatakiniti, iuaã apoka. 3Oa sito
kanokarero atoko itxa iua sitatxi, kotxi iua sitatxi auakani
txĩkitakana ikini itixiti auakani maerekanitxi ninoa kamakiti
iaõka ikaminina. Papirónia sitatxiti auakani kamari maerekati
iĩtona nireẽkiti. Itixi auakani nirekari ikara maerekati
ikaminina kapoãroã poãtakari nirekini atokokana. Auĩtetxiakori
ikini itixiti auakani kamari ikara maerekati Papirónia sitatxiti
auakanikata. Tiitxi vẽtxitakani apakaparo txineiro kaiãopokoro,
kotxi Papirónia sitatxiti auakani amotari tiitxipokoni —itxa
Teoso nitiri sãkire.

4Eereka nikenakotari ãti Teoso tixine auakari sãkire. Itxari:
"Hĩte nota nakitiakori inakani takanapariko iua sitatxi.
!Hĩkamapiri maerekati ninoakata. Ininiã !himisiritaãka
ninoakata.
5Kotxi maerekati ninoa kamakiti apiaãpota. Tiitxi tsorinatakori
atoko itxana ninoa maerekani. Iaxitipeka apokaãpota ninoa
maerekani. Teoso xinikari ninoa maerekani, ininiã iua
misiritanako ninoa.
6Himisiritanako ninoa. Hĩte imisiritinina atokokana, hĩte
misiritana ninoa. Ipikata himisiritanako ninoa, ninoa
maerekani xika. Ninoa misiritapekari apanakini, ininiã ia
imisirikarena xika ipikata himisiritanako ninoa.
7Hĩtxĩkitakanako ninoa atatsiirauatinina. Hĩtxĩkitakanako
ninoa maerekaxiniretinoka ininina. Ikara atoko
ninoamoni hĩkaminiã, atãopitikara hĩkamakiti, kotxi
iteene iuikauana ninoa. Itomaneri itiina, ininiã ninoa
iarinouata. Ninoa sãkire: 'Ate uai topãkanãta, kotxi auĩtetxi
kaposotiireni atxaua. Tikinitakoro atoko !atxaua, ininiã
maerekaxiniretika !atxa,' itxana ãkixinireẽna.
8Ikara isãkirena xika ãti õti ninoa misiritaãkako. Amianari,
maerekaxinirenitxi, natxi pakini apokako ninoamoni.
Arikatxi xipokanako ninoa, kotxi Teoso iuasaaki
misiritanako ninoa. Imisiritanako ninoa, kotxi Teoso
Apiananiri Kaposotiireri itxaua,"
itxa iua Teoso tixine auakari sãkire.

Kãkiti Txiapatini Sitatxi

Xipokini Xika

9 Auĩtetxiakori ikini itixiti auakani, Papirónia sitatxiti auakanikata
sirĩkakani, ninoakata tiitxi apokaerekatakani, itikasaakirina iua
sitatxi misiritiko, iteene itxiapatanako. Ninoa auĩtetxiakori txiapata
iua sitatxi arikasaaki, xamina txiã itikasaakina. 10 Õtakoxiti itimana,
kotxi ipĩkarina sitatxi auakani xipokini. Iuasaaki itxanako:
—!Erekari. !Erekari. Ia sitatxiti miramaneri !auaika. Papirónia
sitatxiti !auaika. Kãkiti kaposotiirerini xipokapeka. Ãti oaranoka
arikatxi xipokapena ninoa imaerekanina xika.
11 Ikini itixiti tiitxi vẽtxitakani apaka txiapatako. Ninoa
maerekaxinireninoka itxanako sitatxi auakani xipokasaaki.
—Kiripa amotatari atii uatxa? —itxana.
12 Mitxi ninoa vẽtxitari oro, pirata, kai soro pomẽkoriri, kai soro
kasarori pérora inakori. Mitxi ivẽtxitarina mãkatxi mata arínio
inakori, mãkatxi mata seta inakori, mãkatxi mata põkamarari,
mãkatxi mata pomamari pakini, ivẽtxitana. Ivẽtxitarina ikini sereti
aamina eremari inakari. Ivẽtxitarina ikini sereti tiitxi iko kamakori,
aamina pakaroneri kamakori, pirõsi kamakori, metao kamakori,
kai kamakori. 13 Ivẽtxitarina kanera, koketxi pakini. Ivẽtxitarina
kamariãro miha inakori. Ivẽtxitarina kamariãro pirãkĩsẽsi inakori.
Ivẽtxitarina iãriã, aseitona iĩ, triko, triko pani pakini. Ivẽtxitarina
kema auĩte, soti auĩte, kavaro, mitekaĩ kavaro anikakiti pakini.
Kãkiti apaka ivẽtxitana, nitiritxi ĩkapani. Kãkiti ĩto, kãkiti xinire
apaka inirekana ivẽtxitinina. 14 Ninoa tiitxi vẽtxitakani sãkire
sitatximoni:
—Ikinika hĩtii erekari hinireẽkiti xipokaãkapeka. Ikinika
hĩtxineirote !auaika. !Auaika hãpokaerekatakiti. Hĩtii arikapeka —
itxana ninoa sãkire.
15 Ninoa tiitxi vẽtxitakani katxineiroterini itxauana, kotxi kãkiti
iua sitatxiti auakani mitxi amotari ninoa tii. Iua sitatxi xipokasaaki,
ninoa tiitxi vẽtxitakani timanãta õtakoxiti, kotxi ipĩkarina sitatxi
arikini. Itxiapatana. Imatinaniuatana. 16 Itxana:
—!Erekari. Sitatxi miramaneri !auaika uatxa. Mitxi ia sitatxi
peerepokori sito erero atoko itxa. Oia sito mãka pakaroneri,
pomamari, põkamarari pakini. Oĩtoã aua oro, kai soro pomẽkoriri.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Pérora pakini aua. Oia sito atokokana ia sitatxi. 17 Ãti oara napa atoko ia sitatxiã auakani tii kakaroneri xipokapeka —itxana.

Sitatxi arikasaaki, maporo auakini, maporo ãki sikani, maporo ãki parĩkauatakani apaka õtakoxiti atamatarina iua sitatxi arikini. 18 Ninoa itikasaakiri katxiãri iua sitatxi arikini, itxana:

—Ia sitatxi miramaneri atoko inakari !auari —itxana ninoa.

19 Iuasaaki itakarina atapani ikiiãna imatinaniuatiniãna. Itxiapatana iuasaaki. Imatinaniuatana iuasaaki. Itxarina:

—!Erekari. !Erekari. Kamatinanipitikari sitatxi miramaneri xipokini. Mitxi iuaã ikinimane maporo auakini apakapari kaiãopokoro txineiro, kotxi iuaã auari txineiropokoni. Eereka ãti oara napaka atoko ixipokapeka ikinika —itxana isãkirena.

20 Hĩtepekana Teoso tixine auakanii hĩpoxokoniuatako iua sitatxi xipokiniã. Hĩte Teoso nakitiakori hĩpoxokoniuatako. Hĩte Xesosi moianariakorii, hĩte Teoso sãkire sãpiretakanii pakini hĩpoxokoniuatako, kotxi Teoso arikapekari iua sitatxiã auakani hĩte imisiritinina xika.

Kai Miramaneri Potxoari

Uinitimoni Okiko

21 Eereka ãti Teoso nitiri kataparari maĩkari kai meraminapoari. Kai triko kamiriãkari atoko itxa iua kai. Okari potxoari uinitimoni. Iua txari:

—Itapararitika kai nokini atoko, Papirónia sitatxiti miramaneri xipokini. !Atamataãkaika sitatxi iuaã —itxa isãkire.

22 Itxari iua sitatximoni:

—Xikari !ikenakotaãkaika ereẽ. !Auaika xikari viorãokata, koitxikata, trõpeta pakinikata. Ereẽ kãkiti parĩkauatini !auaika. Atarokiri kamiko ene !kakenakotikoikari. 23 Tirikapi kamara !katamatikoikari ereẽ. Taniriuatakani kiinirite ene !kakenakotikoikari. Ereẽ mitxi vẽtxirauatakani apiari itxauana. Ninoa atoko inakari !auari ikini itixiti. Kãkiti ereẽ auakani misirienetana ikini kãkiti ikini itixiti auakani, kotxi ninoa sãkire maerekatinoka —itxa Teoso nitiri sãkire.

24 Papirónia sitatxiti misiritaãka, kotxi iuaã auakani okapena Teoso sãkire sãpiretakani kãkiti Teoso nakitiakori. Ikinimane kãkiti itixi okakoni xika Papirónia sitatxiti xipokaãka.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Areroia, Peerekari Teoso

19 1Eereka nikenakotari kãkiti sãkire, kaiãopokori kãkiti
Teoso tixine auakani. Itaparasãkireritikana itxana:
—Areroia. Peerekari Teoso. Ate Teosone makatxakari kãkiti
maerekani. Kaiotximereri aTeosone. Kaposotiireri. 2!Ikerokari
ikamakiti, kotxi atão inakarinoka ikama, ininiã atão imisiritinina
maerekati kamakani. Erekarinoka ikama aTeosone. Iua misiritari
Papirónia sitatxiti. Kanokarero kaposotiirero atoko itxa iua sitatxi,
kotxi iua sitatxi auakani iomatari kãkiti xinire ikini itixiti auakani
xinire, kotxi oerekarina maerekati ĩtotxi nireẽkiti ikaminina. Teoso
misiritana Papirónia auakani, kotxi okana Teoso nitiriakori itixi
auakani —itxana ninoa sãkire.
3Iuaĩkana itxana itaparakieneritikana:
—Areroia. Peerekari Teoso. Iua sitatxi miramaneri arikapikako.
Katxiãri iuaãkiri itimatxiãtapikako ãtipirika —itxana.
4Iuasaaki ninoa totiakori vĩtxi koatro pakini, ninoa okĩtxinoka
xãpokaĩtotakini ipi ipi pakini apaka, ipamakana Teoso apisatoõ.
Iuasaaki Teoso topãkanãta auĩtetxi topanere nopini. Ninoa misãkiretari
iua:
—Pite aTeosone. Peerekai pite. Ameẽ, areroia —itxana ninoa.

Soti Auĩte Ĩtanorouatini Kiiniriti

5Eereka nikenakotari Teoso topanereẽ auakari sãkire. Itxari:
—Hĩte Teoso nitiriakori ikini itixiti auakanii, “Peerekari
aTeosone” hĩtxako. Hĩte auĩtetxi inakanii, auĩtetxi minakanii apaka,
hĩpĩkiniãri Teoso, “Peerekari aTeosone,” hĩtxako —itxa.
6Iposo atoko nikenakotari itomaneri kãkiti sãkire ene atoko itxa,
ãparaã kai auiniãtaã auakari ene atoko itxa, ikarokirauatini ene
atoko itxa. Nikenakotari ninoa sãkire:
—Areroia, peerekari Teoso, kotxi aTeosone, Apiananiri,
kaposotiireri, ikinimane auĩte itxaua —itxana ninoa.
7—Mapoxokoniuata. Apoxokoniritika masãkirauata. Matxari:
“Peerekari Teoso.” Teoso Soti Auĩtene ĩtanorouatini iketo apokapeka.
Ĩtaniriuatakaro iua ĩkapani oãiamatapeka. 8Osikaãka mãkatxi
ereri, kasarori oieretaãkiti tĩkane —itxana ninoa sãkire.
Teoso nakitiakori kamakiti atão inakari oa mãka atoko itxa.
9Iposo atoko iua Teoso nitiri txano nota:

—Ia piõkatsopata. Iua Soti Auĩte ĩtanorouatini kiiniriti kemaĩtxitakoni poxokoniuata —itxa notamoni.

Iuaĩkana itxano:

—Ia nisãpiretakiti Teoso sãkire atão itxa.

10 Ikara nikenakotakasaaki nipamaka iua Teoso nitiri apisatoõ, Teoso apisatoõ pamaãkarino atoko nitxaua. Txamari iua txano:

—Kona pipamakape nota apisatoõ. Nota Teoso nitiri pite atoko, pitariakori Xesosi sãpiretakiti auiãkani atoko. Teoso apisatoõnani pipamakako. Xesosi sãpiretakiti iopinikari Teoso sãkire sãpiretakani ãkixinire. Ininiã ninoa sãpiretari kãkiti atão Teoso sãkire —itxa.

Kavaro Kasarori Nopini Topãkakari

11 Eereka natamatari Teoso tixineẽ auakari. Natamatari kavaro kasarori. Iua kavaro nopini topãkakari ikamaenetakiti kamakari itxaua. Isãkire atãonoka. Atão imereẽri kãkiti misiritiko imaerekani xika, kotxi iua imarotari ikinipoko kãkiti kamakiti, ininiã ikamari atão. Inaiatana maerekati kamakani, kotxi iua kamari atão. 12 Oki xamina tirinakari atoko itxa. Ikiiã ito auĩtetxi saporiẽtane aua. Iuãka iõkatakori iĩtoã aua. !Kimarotikori iua uãka. Iuanoka imarotari iuãka. 13 Arẽkatxinoka imãkaã aua. Iua akiritaãka, “Teoso Sãkire” inakori. 14 Isotatoneakori, Teoso nitiriakori Teoso tixine auakani, saãpota iuakata. Iua ĩkiika. Ninoa apaka topãka kavaro kasarori nopini. Imãkana peereri, kasarori. 15 Iua “Teoso Sãkire” inakori namaã opokĩka iouata mitaro neenamatxi ikamini ĩkapani. Kauanaro. Iua iouataneẽ okanako imokaiakarini ikini ãti uãka, ininiã ikini ãti uãka auĩte kataparari itxauako iua. Imisiritanako ninoa imaerekanina xika. Ova katxaratiko atoko itxako imisiritikona. Teoso kaposotiireri omanãkare ova katxaratiko atoko itxako. Teoso iteene omanãkarauata iuasaaki kãkiti maerekani xika. 16 Iua “Teoso Sãkire” inakori mãkaã, itapikeẽ apaka iõkataãka: “Auĩtetxiakori auĩte. Apiananiri,” iõkataãka.

17 Iposo atoko natamatari ãti Teoso nitiri. Atokatxi iotximereẽ itima. Iua itaparakieneritika akiritari ikinika itano araãkani:

—Hina. Hãpoka Teoso kiiniritemoni. Mitari ikiinirite —itxa.

18 —Hina. Auĩtetxiakori xini hinika. Sotatoakori auĩteakori xini hinika. Sotato xini apaka hinika. Kavaro xini hinika. Hinikari kikiãkini kavaro nopini topãkakani xini apaka. Hinikari ikini kãkiti xini, nitiritxi iamotakoni xini, nitiritxi minakaniua xini, kãkiti apiatakani xini, kãkiti mapiatakani xini apaka hinika —itxari itano araãkani.

19 Eereka nitikari iua potxoari uinitikiri. Iuakata aua itixi auakani
auĩteakori, isotatoneakori apaka. Ninoa apotiitaua, iua kavaro
kasarori nopini topãkakari isotatoneakorikata inaiatinina ĩkapani.
20 Iua neenamatxi xipoka atoko, iua potxoari uinitikiri maĩkaãka.
Isãkire sãpiretakari, atão minasãkiretakati, imaĩkaãka apaka.
Mitxi iua kamari posotiiretxi iua potxoari uinitikiri ĩkapani. Ikara
posotiiretxi xika imisirienetana ninoa potxoari uinitikiri takaõtxikare
auaĩtotakini. Imisirienetana ninoa iua kai kamakori teosonetakani.
Iua potxoari uiniti pokĩkaãtakari, isãkire sãpiretakari pakini,
auãkipanika okaãka ipoa atoko inakarimoni, ẽxópiri arikiniãtaã.
21 Isotatoneakori okapeẽka iouataã, kavaro kasarori nopini
topãkakari namaãkeroã. Iuasaaki ikinika maiori nikapena ninoa xini.
Kamitopekana. !Iposotaikarina ikinika okakoni xini inikinina.

Mio Anokananisaaki

20 1 Eereka nitikari Teoso nitiri katxakaãpotini Teoso tixine
ĩkari. Iuakoã iua minaro xavi iua mamapotõkire irikotimoni.
Apaka iminari kohẽtxi mitari. 2 Iuasaaki imaĩkari iua imini mitapoari.
Kitxakapirĩkarikara iua imini. Iua maerekani matamatakoni auĩte,
Satanasi inakori. Iua maĩkari Satanasi. Iaxirikari kohẽtxiã, mio
anokanani imatĩpokotakani tĩkane. 3 Iua Teoso nitiri okari Satanasi
iua aarikoã, tota itxari itore. Ikakiriokari oa xavi itore sonaã, ininiã
!apakata itore matakakiko. Ininiã mamapotõkire irikoti ãki ikaikota
Satanasi. !Iposotaikari imisirienetiniri ikini itixiti auakani. Mio
anokanani auako iriko ãki iua Satanasi. Mio ano napaãka atoko
auiritaãka ipokĩkini. Mapaõtinoka auiritaãka mapara auini.
4 Eereka natamatari auĩtetxiakori topanere. Kaiãopokori auari iuaã.
Natamatari iua topaneretxi nopini topãkakani. Ninoa txĩkitaãka
auĩtetxi ininiuana. Iuasaaki natamatari apanakini kãkiti. Mitxi
sauakanopitakoni. Okapeẽkana Xesosi iokanapirena, Teoso sãkire
pakini isãpiretinina xika. !Iteosonetarina iua potxoari uinitikiri. Iua
kai kamakori !iteosonetana. Iua potxoari uinitikiri takaõtxikare
!itakana iteẽtaãna, iuakoãna pakini. Iuaĩkana auapekana. Auĩtetxi
itxapekauana Kristokata. Mio anokanani auĩtetxi itxauana. 5 Ikara
ipĩkani õkitikiko merepanika ipĩkani õkitikiko. Iua mio anokanani
napaãka atoko apanakini ipĩkani õkitikaãka. 6 Ipĩkani merepanika
õkitikiko iuaĩkana auãki ininina ĩkapani, Teoso nakitiakori itxauana
ninoa. Teoso sikari erekari ninoamoni. !Atatsiitarina ãtião ipĩkitxi

Teoso misiritakasaakina maerekati kamakani. Sasetotxi itxauana, kotxi Teoso nireẽkiti ikamana. Kristo nireẽkiti apaka ikamana. Mio anokanani auĩtetxi itxauana Teosokata.

Satanasi Xamina Mitapoarimoni Okiko

7 Mio ano napaãka atoko, Satanasi kateia ãki auakari,
sikakaãkako. Ipokĩka mapara. 8 Iuasaaki Satanasi ĩpirixititari itixi
kãkiti ikini ãti uãka imisirienetini ĩkapani. Iua misãkiretari ãti
uãka Koki inakori, Makoki inakori pakini. Txamari na atão isãkire.
Inirekari ninoa neenamauatini iuakata. Apitiitana ninoa Teoso
nakitiakori inaiatinina ĩkapani. Itori kãkiti Satanasi apotiitakini.
Uini ikipatxite atoko itxana.
9 Ĩpirixititarina itixi. Iakirokarina Teoso tiretakiti sitatxiti,
kãkiti Teoso nakitiakori auiniãtaã. Iuasaaki xamina iaxitikiri
katxaka. Ixipokana ninoa ikinikana. 10 Iuasaaki Satanasi, kãkiti
misirienetakari, okaãka arikatxi mitapoarimoni ẽxópiri arikikoãtaã.
Iua potxoari uinitikiri, isãkire sãpiretakari pakini okapeẽkaika
iuaã. Iuaã ninoa atatsiirauatapikako pokamara, ĩkanõka ãtipirika.
!Ixipoka ninoa atatsiirauatini.

Ipinakani Apakapari Iparĩkana Ĩki

11 Eereka natamatari auĩtetxi topanere kasarori mitari. Natamatari
iua inopini topãkakari. Iuasaaki patimari iaxiti, itixi pakini ereẽkokini
iua topãkakari apisatoõ. Iaxiti, itixi pakini kona katamatikoikari.
12 Iposo atoko natamatari kãkiti mitxi ipinakani timini Teoso topanere
apisatoõ. Kãkiti apiarini, kãkiti poiãorini pakini tima Teoso apisatoõ.
Iposo atoko itori aãtsopa katamẽkitataãka. Iua aãtsopaã aua ikinika
kãkiti kamakiti. Apaka ãti aãtsopa katamẽkaãka. Kãkiti uãka aua iua
aãtsopaã Teosokata auakani ĩkapani. Iuasaaki ninoa mitxi ipinakani
apakapari ikamakitina ĩki uai itixiã auakasaakina. 13 Ninoa mitxi
potxoari uiniti ãki ipinakani apoka iuaã. Mitxi kipatxiã ikatakoni
apaka apoka iuaã. Ikini kãkiti ipĩkani auiniãtaã auakani apoka iuaã.
Ikinika apakapari ikamakitina ĩki, ikamakitina itixiã auakasaakina.
14 Eereka ipĩkitxi, ipĩkani auiniãtaã pakini okaãka iua arikatxi
mitapoarimoni. Iua arikatxi mitapoarimoni iuaĩkana kãkiti ipina
ãtião ipĩkitxi maxipokatimoni. 15 Kãkiti ãtipirika Teosokata auakani
uãka aua Teoso aãtsopateẽ. Kãkiti iuaã mauauãkatakani okaãka iua
arikatximoni.

Iaxiti, Itixi Pakini Amaneri Txapekaua

21 1Eereka natamatari iaxiti amaneri, itixi amaneri pakini.
Iaxiti mitxiri ereẽkokape. Ĩkora itixi mitxiri ereẽkokape.
Potxoari uiniti !auaika. 2Natamatari Teoso sitatxine Xerosareẽ
amaneri. Iua sitatxi Teoso tixinekiri. Teoso paniãtari iua sitatxi
ĩkorapokoriti apokini. Natamatari ikatxakaãpotini. Iua sitatxi
peereri. Sito ĩtaniriuatakasaaki, omãka peereri oĩtanirimoni osini
ĩkapani. Oa sito erero atoko itxa iua sitatxi. 3Nikenakotari Teoso
topanereẽ auakari sãkire. Itaparasãkireritika itxari:

—Uatxa Teoso kamari iua auini kãkiti sauaki. Iua ninoakata aua.
Iua nakitiakori itxauana. Teosora aua ninoakata. Ninoa Teosone
itxaua. 4Iuasaaki iua kaxipokariko ninoa oki ãtsaã. !Itxiapataikana.
Ipĩkitxi !auaika. Matinanitxi !auaika. Ãtsaãtxi !auaika. Katsiiri
!auaika. Ikinipoko mitxiri ereẽkokapeka uatxa —itxa.

5Iua auĩtetxi topanere nopini topãkakari txari:

—Uatxa nikamari ikinipoko amaneri —itxa.

Apikomoni itxari notamoni:

—Piõkatsopatari nisãkire, kotxi nisãkire atão. Nisãpiretakiti
apokapitikako.

6Apikomoni itxano:

—Uatxa niparĩka xipopeka. !Auaika. Merepitipanika iõka Aopa
inakori atoko nitxa, kotxi nota merepitipanika aua. Imapotõkire
iõka Ómika inakori atoko nitxa, kotxi ikinipoko mapotõkire nitxaua
apaka. Nisikari kãkiti posonatakani iãtini ĩkapani. Na ninirekari
iĩki. Iãtarinako ãparaã amomoãkiri. Iua ãparaã txĩkitakari kãkiti
ãtipirika Teosokata auini. 7Nisikariko iua ãparaã kãkiti Satanasi
nireẽkiti makamakanimoni. Ninoa Teosone nitxaua nota. Nota
anaakori itxauanako ninoa. 8Kãkiti mataparaxinireni okaãkako
xamina mitarimoni. Teoso sãkire mauikakani apaka okaãkako iua
xaminamoni. Maerekati potxitakani, kokanirini, maerekati iĩtoãna
potxitakiti kamakani apaka okaãkako xamina mitapoarimoni. Miĩti
apaka okaãkako iuamoni. Teoso kamakori teosonetakani okaãkako
iuamoni. Ikinika kãkiti maxikatiĩka sãpiretakani apaka okaãkako
xamina mitarimoni. Ninoa kãkiti ikinikana misiritaãkako arikatxi
mitariã, ẽxópiri arikikoãtaã. Iuaã kãkiti iuaĩkana ipina, ãtião ipĩkitxi
maxipokatimoni —itxa iua auĩtetxi topanere nopini topãkakari
sãkire.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

Xerosareẽ Sitatxiti Amaneri

9 Ninoa Teoso nitiriakori setxi, iãtatxi setxi auakini, ãti ina
notamoni. Iua txari:
—Uai pina. Noerekaiko pite iua Soti Auĩte tiretakito ĩtanoro
ĩkapani —itxa.
10 Iua Erekari Matamatakoti anikano nota. Itxĩkitakari Teoso
nitiri anikinino oxiratari nopini. Mitaxiratariã oerekano sitatxi
Teoso nakiti Xerosareẽ inakori. Natamatari iua sitatxi Teoso
tixine potorikakari katxakaãpotini ĩkorapokoritimoni. 11 Teoso
iotximeretxikana aua iua sitatxi. Kai pomẽkoriri kakaroneri xásipi
inakori mẽkorĩkini atoko itxa iotximere. Iua sitatxi iotximere
peereri. Kristao mẽkori atoko itxa. 12 Pirikeri kai kamakori
piriketari iua sitatxi. Iua pirikeri mitapoari, paĩtanori. Iua pirikeri
tosi itore aua. Teoso nitiriakori iaxitikini tosi nĩkatari iua tosi itore.
Ikinika itore nopini iõkataãka Isaeo anaakori uãka, kotxi Isaeo
tosi imiakori aua. 13 Ipi ãti pakini iua itore atokatxi pokĩkinimoni.
Ipi ãti pakini iua itore atokatxi pokĩkini sanaremoni. Ipi ãti iua
itore atokatxi pokĩkini ikikomoni. Ipi ãti pakini iua itore atokatxi
ereẽkokinimoni. 14 Iua sitatxi pirikere tosi kai mitari nopini
ikamaãka. Ikinika iua kai nopini Soti Auĩte moianariakori uãka
iõkataãka, kotxi Soti Auĩte moianariakori tosi aua.
15 Iua Teoso nitiri notakata sãkirauatakari aua aãke oro
kamakori iuakoã. Iua aãke iua sitatxi, itore, ipirikere pakini
iaõtiko. 16 Sitatxi tore atokatxi pokĩkinimoni ipotorika. Itore
atokatxi ereẽkokinimoni apoka. Iaõtari ipi mio, koatrosẽtosi pakini
kirómetro. Maioakari. Iuaĩkana ipotorika sitatxi itore atokatxi
pokĩkini sanaremoni. Itore atokatxi pokĩkini ikikomoni apoka.
Iaõtari iua atokotxikana ipi mio, koatrosẽtosi pakini kirómetro.
Eereka iaõtari sitatxi ĩtano timakari. Iua atokotxikana ipi mio,
koatrosẽtosi pakini kirómetro. Iua Teoso nitiri iaõtari iua sitatxi
iua aãkeẽ. 17 Iua Teoso nitiri iaõtari pirikeri timakari. Sesẽta metro
ĩtano. Teoso nitiri iaõrauata kãkiti iaõrauatini atokokana. 18 Iua
pirikeri kai kamakori xásipi inakori. Iua sitatxi oro kamakori.
Kristao erero atoko itxa oa oro. 19 Iua kai mitari pirikeri patapi
auakari ipataãka ikini sereti kai soroã. Pomẽkoriri, kakaroneri iua
kai soro.
Ãti iua kai mitari aua kai soro xásipi inakori.

Ãti iua kai mitari aua kai soro sapira inakori.
Ãti aua ákata inakori.
Ãti aua esimeráota inakori.
20 Ãti kai mitari aua kai soro satónia inakori.
Ãti kai mitari aua kai soro sátxio inakori.
Ãti aua krisórito inakori.
Ãti aua periro inakori.
Ãti aua topásio inakori.
Ãti aua krisópraso inakori.
Ãti aua xasîto inakori.
Ãti aua ametxísita inakori.
21 Iua tosi itore tosi kai kasarori kamakori. Iua kai kasarori pérora inakoro. Iua itore ãtika, pérora ãtoka kamakori. Oro kamakori itxaua kimapori. Peereri. Pomẽkoriri. Kristao atoko itxa ahoa.

22 Kona natamatari Teoso misãkiretiko aikoti. !Auari iua aiko iua sitatxiã, kotxi Teoso Apiananiri kaposotiireri, iua Soti Auĩte apaka iuaã auapikana. 23 Iuaã !inirekaãka atokatxi, kasiri pakini sitatxi iopinikini ĩkapani, kotxi Teoso iotximere iopinikari ikinipoko. Iua Soti Auĩte sitatxi tirikapite atoko itxaua. 24 Kãkiti maerekanitxi mauakini ikini ãti uãka auari iua kamaraã. Kãkiti ikini itixiti auakani auĩteakori apokako iuaã Teoso ipaxitinina ĩkapani, inirekakitina Teosomoni isikinina ĩkapani. 25 Iua sitatxi tore imatakakaãkapika. Ĩroãpikana kãkiti. !Itotaãka, kotxi ĩkanõkari !auari iuaã. 26 Kãkiti ikini itixiti auakani anikariko ikinipoko erekari iua sitatximoni Teoso ipaxitinina ĩkapani. 27 Kãkiti maerekati kamakani !auiritaãkana ĩroinina. Ĩtotxi nireẽkiti kamakani !auiritaãkana ĩroinina. Atão masãpiretakani apaka !auiritaãkana ĩroinina. Kãkiti Teoso iõkauãkatakini aãtsopateẽ, ninoanokara auiritaãka ĩroinina iua sitatxitiã. Iua Soti Auĩte aãtsopateẽ auauãkatakani auapikako Teosokata.

Iua Ãparaã Iãtakari Aua

Teosokata Ãtipirika

22 1 Eereka iua Teoso nitiri oerekano sõtoãri. Iua sõtoãri mapotõkire ikiitaã Teoso itopanere aua. Apaka iua Soti Auĩte itopanere aua iuaã. Iua ãparaã peereẽri. Kristao mẽkori

atoko itxa iua ãparaã. Iua ãparaã iãtakari !ipina. Ãtipirika auapika. 2Iua sitatxi apanĩkaki aua ahoa mitapoari. Iua sõtoãri sa ahoa apanĩkaki. Sõtoãri ĩtinikata aua amãtiirinape. Iua amãtiiri tximakani !ipina. Auapikana. !Ipinaikana. Kasiri iaõka iriuata iua amãtiiri. Ãti kasiriti iri ãtião, eereka ãti kasiriti ãtião. Iuaĩkana ãti kasiriti ãtião. Itxaãpota iua amãtiiri iriuatini iuaxiti. Tosi pakini kasiriti amãtiiri iriuata. Amãtiiri tsopa sikataparatari kãkiti ĩto, ikinimane kãkiti itixi auakani ĩto.

3Teoso misiritiniri kãkiti !auaika. Teoso, Soti Auĩte pakini auĩtetxi itxauana iuaã. Teoso nitiriakori itixi auakani kamari iua nireẽkiti. 4Ninoa atamatariko itoõ. Teoso uãka iteẽtaãna auako. 5Ĩkanõka !auaika iuaxiti. Kãkiti iuaã kona nirekaikari tirikapi, atokatxi kamara pakini, kotxi Teoso Apiananiri iopinikari ikinika iuaã. Kãkiti iuaã auakani auĩtetxiakori itxauana ãtipirika.

6Eereka iua Teoso nitiri txari notamoni:

—Atão nisãkire. Ia iaõka apokapitikako. Teoso Apiananiri sikari Erekari Matamatakoti isãkire sãpiretakanimoni. Iua paniãtari initiri itixine auakari oerekinina initiriakori itixi auakani Teoso kamakiti apokini apisapanika —itxa iua Teoso nitiri sãkire.

Xesosi Kanapiriini Pirena

7—Hĩkenakota —itxa Xesosi. —Patimariko napokini ereẽ. Ia aãtsopa sãpiretari ereẽ nikanapiriini pirena. Kãkiti auikiniãri Teoso sãkire ia aãtsopa sãpiretakiti, apakapari erekari Teoso sikakiti —itxa Xesosi.

8Nota Xoão sãpiretai hĩte nitiãkiti. Nikenakotakiti apaka nisãpiretai hĩte. Ikinika nikenakotaka atoko, ikinika natamataka atoko, iuasaaki nipamaka iua Teoso nitiri apisatoõ, kotxi iua oerekari ikinipoko notamoni. Nipamaka iua apisatoõ Teoso apisatoõ nipamakini atokokana. 9Txamari iua Teoso nitiri txari notamoni:

—Kona pipamakape nota apisatoõ. Nota Teoso nitiri pite atokokana nitxa. Pitariakori Teoso sãkire sãpiretakani Teoso nitiriakori itxauana. Ninoa atokokana nitxa nota. Ikini kãkiti ia aãtsopa sãpiretakiti auiãkani Teoso nitiriakori itxauana. Ninoa atokokana nitxa nota. Teoso apisatoõnoka pipamakiniã atão —itxa Teoso nitiri sãkire.

10Iuaĩkana itxano nota:

—Ia aãtsopa sãpiretari Teoso kamakiti apokini apisapanika. Na pikipatapiri ia aãtsopa sãpiretakiti, kotxi paĩtiki Teoso sãkire iaõka apokapitikako. **11** Maerekati pikamapanika pinakasaaki, ininiã apikomoni maerekati pikama. Maerekati piĩto nireẽkiti pikamapanika pinakasaaki, ininiã apikomoni pikama. Atão inakari pikaminiã, apikomoni atão inakari pikama. Teoso nireẽkitinoka pikaminiã, ininiã apikomoni Teoso nireẽkitinoka pikama —itxa.

12 —Hĩkenakota —itxa Xesosi. —Patimapaniriko napokini ereẽ. Niminariko ikinimane parĩka ĩki ninoa apakapini ĩkapani. **13** Iõkatxi merepitipanika auakari Aopa inakori atoko nitxaua. Iõkatxi imapotõkire auakari Ómika inakori atoko nitxaua. Ikinipoko auini apisapanika nota aua. Ikinipoko xipokaãka atoko nota auapanika. Itixi kamiko apisapanika naua. Itixi xipoka atoko nauapanika nota —itxa Xesosi.

14 Teoso sikari erekari iua nireẽkiti kamakanimoni. Ninoa kãkiti auiritaãkako Teoso amãtiirite itximinina auapika ininina tĩkane. Auiritaãkanako ĩroinina Teoso sitatxineẽ. **15** Kãkiti maerekati iĩtona nireẽkiti kamakani !auiritaãka ĩroinina iua sitatxitiã. Miĩti, ĩtanoro minakatokatika sirĩkakani, kokanirini pakini !auiritaãka ĩroinina iua sitatxitiã. Apaka kãkiti ikamakitika teosonetakani !auiritaãka ĩroinina iua sitatxitiã. Aãpirena potxitakani, atão minasãkiretakani pakini !auiritaãka ĩroinina iua sitatxitiã.

16 —Nota, Xesosi txaua. Nota paniãtari ninitiri nitixine auakari sãpiretiniri ia nisãkire pitemoni, ininiã ikara pite sãpiretanako Teoso misãkiretikoãtaã apotiitakaniua. Tavii apika mekaniririano nota. Iõriki mitaro pokamara iatokopeka inakasaaki ĩkaro atoko nitxa nota —itxa Xesosi.

17 Erekari Matamatakoti txari Xesosi:

—Uai pina.

Xesosi nakitiakori txari iua:

—Uai pina.

Hĩte ia nisãkire kenakotakanii, hĩtxariko:

—Uai pina.

Hĩte posonatakanii, uai hina. Hinirekiniãri, ia ãparaã hiãtako, kotxi ia ãparaã kãkiti auapininiika inĩkitaãkari. Ia ãparaã Teoso sikakiti kãkitimoni. Na piĩkitxitari.

18 Nota, Xoão, õtãkikari kãkiti ia Teoso sãkire iõkatsopatakori kenakotakani. Ia Teoso sãpiretakiti apokini apisapanika,

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.

isãpiretaua. Ia aãtsopa sãpiretari kãkiti misiritiko. Ninoa misiritiko
atokotxikana Teoso misiritai hĩte, hĩkoketiniãri hĩteka sãkire
Teoso sãkirekata. **19**Kãkiti kipatiniãri ipixini ia Teoso sãpiretakiti
iõkatsopatakori, Teoso !auiritari iua tximiniri iua amãtiiri kãkiti
auapininiika inĩkitaãkari. !Auiritari iua ĩroini isitatxineẽ. Ia
aãtsopa sãpiretapekari iua amãtiiri, iua sitatxiti pakini.
20Xesosi txari:
—Ia niokanapirena atão. Iposopeka napokini tĩkane.
Atxari iuamoni:
—Ameẽ. Ari, uai pina Xesosi, Apiananiri.
21Xesosi Apiananiri sikari ikinipoko erekari ikinimane Teoso
nakitiakorimoni. Ameẽ.

O Novo Testamento na língua Apurinã do Brasil; 2a ed., © 2010, Wycliffe Inc.